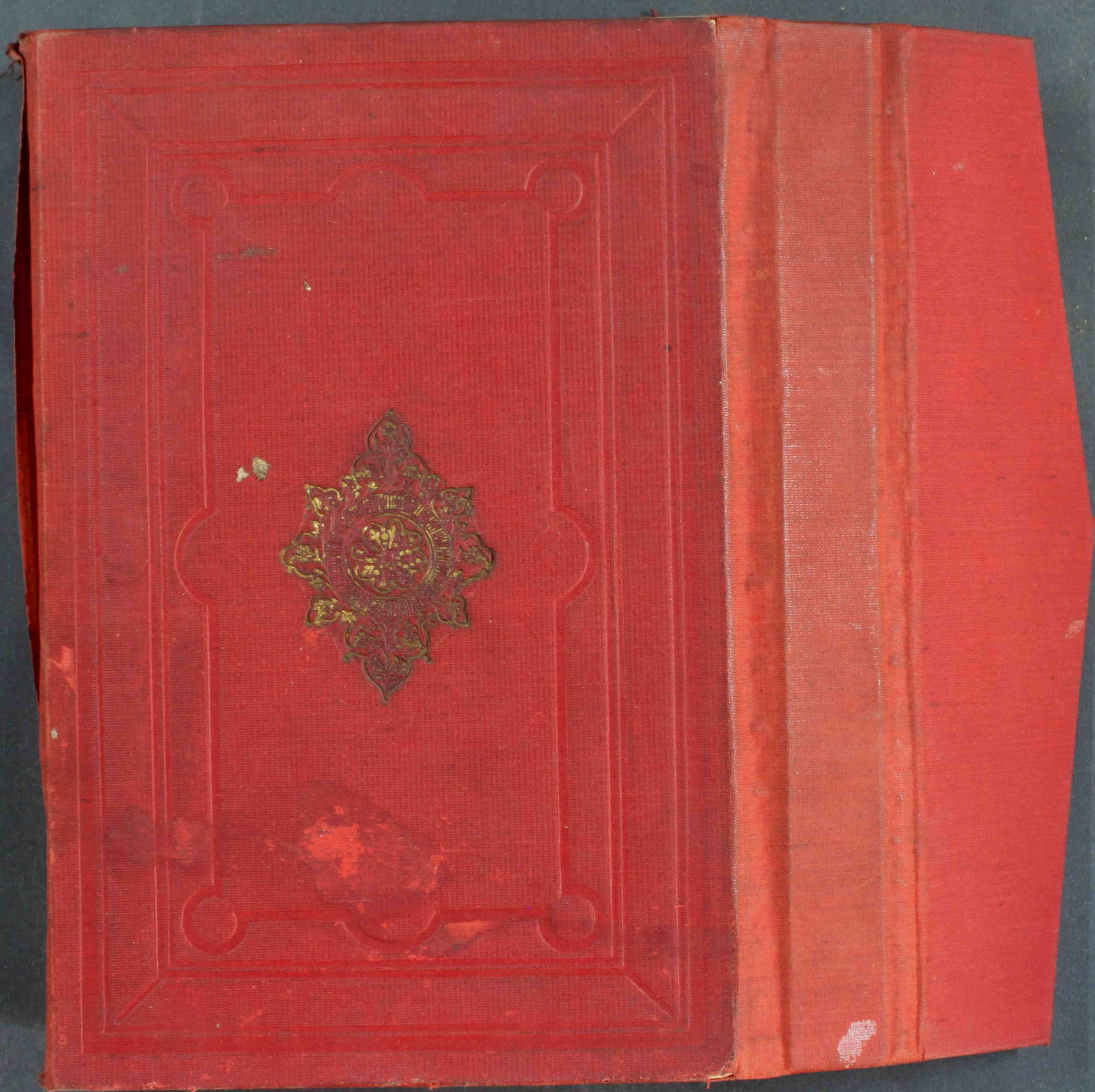

RAGIP PAŞA
2068
8-4





فهرس جلد ثالث من ترجمهٔ تبیان



[illegible]
١٣٣٤
١٠١



معارف عمومیه نظارت جلیله‌سنك ١٥٦ نومرو
و ٢٣ ذی القعده ٣١٥ تاریخلی رخصتنامه‌سی [illegible]

الجلد الثالث

من ترجمة تبيان

بسم الله الرحمن الرحيم

سورة الكهف وهى مائة واحدى عشرة آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم (الحمدالله الذى انزل على عبده الكتاب) اول الله تعالى يه حمد اولسونكه عبدى محمد صلى الله عليه وسلمه جبريل عليه السلام واسطه سيله قرآنى انزال ايتدى * الله جل وعلا حمده استحقاقنى قرآن انزالى اوزره ترتيب ايتمسيله تنبيه ايتديكه اول قرآن انك اعظم نعماسيدر * زيرا كه اول عبادك كمالى اولان شيئه هادى ومعاش ومعادك صلاحى منتظم اولان شيئه داعيدر * دينلديكه انزال كتابده تحميد واسراده تسبيح ذكر اولندى زيرا مقام تسبيح انك كمالى درجاتنك مبدئيدر ومقام تحميد ايسه انك نهايتيدر زيرا كه بشرك كمالى اول كتابله‌در (ولم يجعل له عوجا) اول الله تعالى قرآنده عوجدن برشئ قيلمدى لفظنده اختلال ومعناسنده تنافى اولمق ايله وياخود جانب حقه دعوتدن آنده انحراف قيلمغله كه اول معانيده اعيانده‌كى عوج كبيدر (قيما) مستقيم معتدل اولديغى حالده‌كه انده افراط وتفريط يوقدر وياخود اول كتبك كلى مصدق وشرايعنى ناسخ اولديغى حالده (لينذر بأسا شديدا من لدنه) تاكه كندى عندندن صادر اول كتابله اكا كافرلرى عذابله تخويف ايده (ويبشر المؤمنين الذين يعملون الصالحات ان لهم اجرا حسنا)

(وتاكه)

وتاكه اعمال صالحه ايشلين مؤمنلره جنت اولمسيله تبشير ايده (ماكثين فيه ابدا) انلر آنده بلا انقطاع مقيم اولدقلرى حالده (وينذر الذين قالوا اتخذ الله ولدا) وتاكه الله تعالى ولد اتخاذ ايتدى دين كافرلرى تخويف ايده (مالهم به من علم ولا لآبائهم) اول قوله انلرك ونه آبالرينك علمى يوقدر بلكه آنى ديملرى جهل مفرط وتوهم كاذبندندر وياواوائلرندن ويا آبالرندن ايشتدكلرينه تقليددن ناشيدر حالبوكه انكله اراده ايتدكلرى معنايى بيلمكسزينكه انلر اب وابنى مؤثر واثر معناسنه اطلاق ايدرلردى اكر اول معنايى بيلسه‌لردى اكا اتخاذ نسبتن ايتمزلردى (كبرت كلمة تخرج من افواههم) انلرك اشبو مقاله‌سى كفرده عظيم اولديكه اول انلرك آغزلرندن چيقار زيراكه انده تشبيه وتشريك وار واكا اهانه ايدر ولده احتياج ايهامى‌وار (ان يقولون الا كذبا) انلر قول كذب ديرلر (فلعلك باخع نفسك على آثارهم ان لم يؤمنوا بهذا الحديث اسفا) يوخسه انلرك اشبو قرآنه ايمان كتورمدكلرينه حزن وغضبله قاتكدن كتدكلرندنصكره كنديكى هلاك مى ايدرسن (اناجعلنا ماعلى الارض زينة لها) يريوزنده اولان حيوان ونبات ومعادنى يره وير اهلنه زينت قيلدق (لنبلوهم ايهم احسن عملا) تاكه تعاطيده انلرك قنغيسى عملده اصلح ودنيايى اتركدر اختبار ايده‌وز (وانا لجاعلون ماعليها صعيدا جرزا) نفخهٔ اولى‌ده ير اوزرنده‌كى زينتى بز يره برابر ترابه دوندررز ونباتسز صعيد املس قيلورز (ام حسبت ان اصحاب الكهف والرقيم كانوا من آياتنا عجبا) يامحمد ظن ايتدكميكه اصحاب كهف ورقيم بزم آيتلريمزدن برآيت عجيبه اوله بلكه سموات وارض ومافيهماده اولان عجائب اندن اعجبدر * كهف جبلده غار واسعدر ورقيم ايسه شول جبل وياواديننك اسميدركه كهف انده‌در ويااصحاب كهفك قريه ويا كلبلرينك اسميدر وياخود لوح رصاص وياحجردركه آنده آنلرك اسملرى يازيلوب كهفك قپوسى اوزره قونوبدر * دينلديكه اصحاب رقيم قوم آخروندركه آنلر اوچ كمسه ايديلر اهللريچون حاجتلرينه كيدركن انلرى يغمور طوتوب بركهفه كيرديلر اول حالتده جبلدن برصخره قوپوپ كهفك قپوسنى بركتدى انلرك برى ديديكه كاوك هربريمز احسن عملنى ذكر ايتسون اميددركه الله تعالى انك بركتنه بزى بوورطه‌دن خلاص ايده * آنلرك برى ديديكه كونلرده بركون بعض

عمل ایچون اجیرلر استعمال ایتدم بر رجل وسط نهارده کلوب بقیهٔ یومده
اول سائرك کامل نهارده ایشلدکلری دکلو ایشلدیکندن سائرلرینه
ویردیکم اجر دکلو اکا دخی ویردم اول سائرلرك بری یاوزلنوب اجرینی
ترك ایتدی بن ایسه اول اجرله بردیشی بوزاغی اشترا ایدوب حتی‌که
بیوتدم نسللندیروب چون ماشاء الله ازمان ودهور مرورندنصکره
بربیلدیکم پیر ضعیف بکا چیقه کلدی بنم سنده حقم واردر ایسترم
دیدی وکندینك اول اجرینی ترك ایدن اجیر ایدوکنی بکا بیلدردی بندخی
نعم دیوب انك اجریله اشترا ونسللندیردیکم صغرلرك جمله‌سنی اکا ویردم
الهی اکر بن اول فعلی وجه کریمك ایچون ایتدمسه بزی بوورطه‌دن
خلاص ایت * همانده اول صخره برمقدار کهفك قپوسندن آریلوب
آیدینلق کوردك * وآنلرك ایکنجیسی دیدیکه بنم فضله مالم وارایدی ناسه شدت
ایروب بندن معروف دیلیو بکا برمرأه کلدی دیدمکه نفسکی بکا تسلیمدن
غیری وجهله سکا برشیٔ ویرمزین اول ایسه اکا رضا ویرمیوب کتدی
بعده بروقتدنصکره کیرو کلوب بندن معروف استدیکنده ینه اکا اوّلکی
تکلیفی ایتدم حتی اوچ کره بومنوال اوزره کلوب کتدیکندنصکره
آنی زوجنه ذکر ایتدیکنده زوجی اکا دیمشکه اجابت ایت نه چاره ایده‌لم
تك عیالمزه برقوت تحصیلنه اغاثه ایت چون مرأه کلوب نفسنی بکا تسلیم
ایتدی بندخی انی کشف وقصد ایدیجك دتره‌دی دیدمکه سکا نولدیکه
دتررسن دیدیکه الله تعالیدن قورقارین دیدمکه سن بویله فقر وشدتده
ایکن اندن قورقوب بن ایسه رخا وراحتده ایکن روامیدرکه اندن
قورقمیم اویله اولسه انی ترك ایدوب التماس ایتدیکی شیٔی ویردم الهی
اکر بن اول فعلی وجه کریمك ایچون ایتدمسه بزی بوورطه‌دن خلاص
ایت * اویله اولسه اول صخره کهفك قپوسندن اوّلکیدن زیاده
آریلوب حتی‌که بری بریمزی کورر اولدق * آنلرك اوچنجیسی دیدیکه بنم
پیرلکه ایرشمش والدینم وارایدی بن ایسه غنم صاحبی ایدم انلری یدیروب
ایچوروب خدمتلرین کورمینجه غنمه کتمزدم برکون یغموردن انلرك قاتنه
واره‌مدم حتی‌که اخشام اولدی محلبده سود ایله انلرك قاتنه واروب
انلری اویور بولدم انلری اویاندرمقدن کراهت ایدوب المده محلبله
صباحه دکین انلره منتظر اولدم حتی‌که اویاندقلرنده یدیروب ایچوردم

الهی اکر بن بو فعلی وجه کریمك ایچون ایتدمسه بزی بوورطه‌دن
خلاص ایت اویله اولسه صخره قپودن آریلوب اوچی دخی اول
شدتدن قورتیلوب کتدیلر * محمد بن اسحاق ایدر وقتاکه اهل انجیل
بیننده اختلاف عظیم اولوب عصیانلرینی کبیر ایتدیلر ملوکلری دخی
طغیان ایدوب ناسی اصنام عبادتنه وطواغیت ایچون ذبحه اکراه ایتدیلر
جمله‌دن بری ملوك رومدن دقیانوس نام جبار ناسی اول فعله اکراه
ایدوب مخالفت ایدنلری قتل ایتدی انلرکه مؤمنلر اولوب دین مسیح
اوزره ثابت اولدیلر انك عذاب وقتلنی اختیار ایتدیلر چون دقیانوس
افسوس شهرینه نزول ایتدیکه اصحاب کهف انده اولدیلر انلری دقیانوس
قاتنه کتوردیلر انلر ایسه اشراف رومدن مؤمنلر ایدیلر حق تعالینك
وحدانیتنه ایمانلرین اعلان ایدوب دقیانوسك عذابن اختیار ایتدیلر
دقیانوس انلره امهال ایدوب دیدیکه وارك عقلکزی باشکزه دیرك شمدی
سزه امان ویرمیوب اولدرمکدن بنی نه منع ایدردی الابوکه شبابلغکز
ایچون سزی اسرکدم ایمدی واروب کیدك حیات ویاموتدن نفسلریکز
ایچون دیلدیکزی اختیار ایدك * ایمدی بن فلان شهره کیدوب کیرو
بونده کلورم امریمه مطاوعت ایتمزسکز اشدّ عذابله سزی هلاك ایدرین
چون بومنوال اوزره اندن آریلوب اولرینه کلدیلر برمقدار زاد آلوب
دقیانوس کیرو آنلری استیو کلدین شهردن کتمکه یونلدیلر مکر شهرلرینه
قریب ینجلوس نام جبلده برکهف وار ایدی اتفاق ایتدیلرکه
اکا کیره‌لر وانده الله تعالی‌یه عبادت وطاعته مشغول اولوب دقیانوس
کلدیکنده ارادة الله نه ایسه انی کوره‌لر اول کهفه کیدرکن انلره برکلب
اویوب انی کرارا مرارا طرد ایتدکلرندنصکره باذن الله تعالی اول انلره
سویلیوب دیدیکه بندن اوشنمکز بن الله تعالینك دوستلرینی سورم
اویودیغکزده بن سزی بکلرم چون انلر اول کهفه کیردیلر دقیانوسك
کلمسنه انتظارله ذکر وطاعته یوز اوردیلر چون دقیانوس کیرو افسوس
شهرینه کلدی واصحاب کهفك کبیرینه یملیخا دینوردی تبدیل شکلله
شهره واردی حاجتلرینی کوردی وکندیلر حقنده هرنه سویلنورسه
انلره خبر کتوردی برکون یملیخا شهردن اغلیه‌رق کلدی دقیانوسك
شهره کلوب کندولرك تفقد ایتدیکنی انلره سویلدی آغلشوب سجده‌یه

واردیلر والله تعالیدن استغاثه ایدوب یلواردیلر اندن باشلرین قالدیروب آیا که بزه دقیانوسدن نه حالت ایرر دیو حیرته دوشدیلر شمسك غروبی وقتی ایدی الله تعالی انلره نوم القا ایدوب جمیعی اویخویه واردیلر بر وجانبده دقیانوس انلرك بابالرینی قاتنه كتورتدی بكا عصیان و تمرد ایدن اوغللریكزدن خبر ویرك قنده كتدیلر دیدی بابالری ایتدیكه انلر سكا اطاعت ایتمیجك بزه می اطاعت ایدرلر اموالمزی آلوب شهرك سوقنده اهلاك ایتدیلر بعده ینجلوس طاغنه چیقوب كتدیلر * الله تعالی دقیانوسك قلبنه القا ایتدیكه اول كهفك آغزینی بركیده تا كه انلری عجائب آیاتندن برآیت ایده دقیانوس دخی انجلین ایتدی والحال انده انلرك خبری اولمیوب الله تعالی انلری وفات نومله توفی ایتدی كلبلری ایسه كهفك قپوسنده ایكی ذراعنی باسط اولدیغی حالده یاتدی مكر دقیانوسك یاننده ایكی رجل وار ایدی ایمانلرینی كتم ایدرلردی اصحاب كهفك اسماء وانسابلرین وقصه واخبارلرین وزمان وتاریخلرین رصاصدن ایكی لوحه یازدیلر ونحاسدن بر صندوق ایچره قویوب اول بنیان ایچنه كیزلدیلر شول رجائله كیم الله تعالی بر زمانده انلری قوم مؤمنینه اظهار ایدرسه انلرك احوال واخبارینی بیله‌لر * وهب بن منبه ایدر عیسی علیه السلامك حواریلرندن بری افسوس شهرینه كلوب دخول مراد ایتدیكنده بوابلر انی دخولدن منع ایتدیلر شهر قپوسنده بر صنم وار اكا سجده ایتمینجه كمسه شهره كیرمز دیدیلر اویله اولسه حواری شهره كیرمیوب كیرو دوندی مكر شهرك قربنده بر حمام وار ایدی انك حمامجیسنه حواری كندوینی ایجار ایتدیكه اول حمامده خدمت ایده حمامجی انی استیجارندن حمامنده بركت بولدی واول حوارییه شهر شبابندن برقاچ كمسه‌لر آشنا اولدیلر اول ایسه انلره سماء وارض اخبارین وآخرت احوالن خبر ویرر انلر انی اینانورلردی وحمامجی ایله شرط ایتمشدیكه كیجه ده حمام انك اوله انكله صلاتی بیننه حائل اولمیوب عبادتنه مشغول اوله بو حالت اوزره برقاچ ایام مرورندنصكره ملكك اوغلی بر مرأه ایله كلوب حمامه كیردی حواری اكا دیدیكه سن ملك اوغلی ایكن سكا لایقمیدركه بویله ایدرسن دیو تعبیر ایتدی اول اندن اوتانوب كتدی * بعده ینه انجلین ایتدكده حواری انی تعبیر ایدیجك حوارییی اول سب ونهر ایتدی

واكا التفات ایتمیوب مرأه ایله بیله حمامه كیردی كیریجك ایكیسیدخی حمامك ایچنده اولدیلر ملكه خبر ایردیكه حمامجینك اجیری اوغلكی اولدردی دیدیلر چون حوارییی استیو كلدیلر اول ایسه قاچوب كتمشدی اویله اولسه انك اصحابی اولان شبانی استدیلر انلر دخی كندیلرك استندیكن ایشدیجك شهردن چیقوب یوله كیردیلر * مكر ایمانده بر صاحبلری وار ایمش یولده اكا راست كلوب بیله‌سنجه بر كلبله بیله كیجه بر كهفه كیردیلر بو كیجه بونده یاته لم ان شاء الله تعالی صباحن رأیمزنه اقتضا ایدرسه انی ایده لم دیوب اول حالتده الله تعالی انلره نوم القا ایدوب انده قالدیلر ایرتسی ملك اصحابیله اول شبانی تتبع ایدرك كهفه كیردكلرین بیلدیلر الله تعالی قلبلرینه رعب ایر كوروب هیچ بری اوزرلرینه وارمغه طاقت كتورمدی ارالرندن بری دیدیكه انلره ایریشلمدیكی تقدیرجه مرادكز قتل اولیجق اوزرلرینه كهفك آغزینی محكم بركدك تا كه انده آج وصوسز هلاك اولسونلر اول رأیی تحسین ایدوب انك كبی ایتدیلر بعده ازمان ودهور مرور ایدوب اول بلادده بندوسیس نام بر رجل صالح ملك اولوب التمش سكز ییل ملوكنده باقی اولدی لكن زماننده ناس احزاب اولدیلر كیملری الله تعالینك وحدانیتنه وبعثك حقیقتنه تصدیق و كیملری ایسه انی تكذیب ایدرلردی ومع ذلك اهل باطل كوندن كونه زیاده اولوب اهل حق اوزره ظهورده ایدیلر حیات انجق حیات دنیادر بعث انجق ارواحه اولور اجساده بعث اولمز دیرلردی * بندوسیس بو حالتدن زیاده مهموم اولدی كیجه و كوندز الله تعالییه یلواروب حقك ظهورین دیلردی اویله اولسه الله تعالی اكا اجابت ایدوب اصحاب كهفك شاننی تبیین ایله قیامتك اتیانن وبعثك حقیقتن اظهار ایلدی * شول وجهله كیم افسوس اهالیسندن اولیاس نام رجلك قلبنه القا ایتدیكه اول كهفك آغزنده‌كی بنیانی هدم ایدوب قیونلرینه كهفی حظیره ایده اویله اولسه اجیرلر طوتوب حتی‌كه انی هدم و كهفك آغزینی آچدیلر * واول حالتده الله تعالینك اذنیله اصحاب كهف دخی اویخودن اویانور كبی كویا كیجه یاتوب صباحن طورر كبی اوتوری كلدیلر وجوه والوانلرنده تغیر اولمامغله اوزلرندن یچن زمانی نه بیلدیلر ونه توهم قیلدیلر بلكه كما كان دقیانوسدن حاللری نیه ایرمه سی خوفنه دوشدیلر * ویملیخایه دیدیلر كه عادتی اوزره تبدیل شكلله شهره كیده و كندیلر ایچون

طعام اشترا ایدوب ونه سویلنور ایدوکن تجسس ایده چون یملیخا شهرك قپوسنه ایردی كورسه كه قپوده اول شهر اهلنك مؤمنين اولمری علامتی وار * تعجب ایدوب برآخر قپویه واردی انده دخی انك مثلنی كوروب متحیر اولدی * بونه حالتدركه دونكی كونده مسلمون استخفاده ایكن بو كونده ظهورده واستعلاده درلر دونكی كونده عیسی اسمی خوف واخفا ایله سویلنوركن بوكونده ایسه انك اسمنه یمین ایدیلور * وبرینه دیدیكه بو شهره نه دینور ایتدیكی افسوس اویله اولسه یملیخانك حیرتی زیاده اولدی كوكلندن دیدیكه ایمدی عقلمه خلل ایروبدر بكا لایق اولان بودركه ناس بنی بیلمدین وكیمسه‌دن بكا ضرر ایرمدین حاجتم كوروب كیدم * اندن طعام اشتراسیچون بردكانه واردی وكیسه‌سندن بردرهم چیقاروب طعامه ویردی اول انی كوریجك ضرب ونقشنه تعجب ایدوب یاننده بررجله صوندی اول دخی برآخره بو منوال اوزره اول درهم تعجبله الدن اله كتدكدنصكره بری برلریله بوكمسه دفینه بولمشدر دیو كیزلو سویلشمكه باشلدیلر * یملیخا ایسه انلر كندوبی بیلدیلر دقیانوسه ایلتمك مراد ایدرلر ظن ایدوب خوفه دوشدی درهم سزك اولسون طعامكز كركمز قوك بنی حالمه كیده‌ین دیدی دیدیلركه ای یكت سن نه حالوسن كنزی قنده بولدك بزه خبرویركه سكا مشارك اولوب سنی كیزلیه‌لم اولسه سنی ملكه ایلتورزانی اندن كیزلمكه امكانك اولمز خبر ویررسن * یملیخا ایسه انلره نه جواب ویره‌جكن بیلمیجك سوروب انی مدبرلره ایلتدیلركه انلر رجل صالح ایدیلر برینه اریوس وبرینه اسطیوس دینوردی یملیخا ایسه كندوبی دقیانوسه ایلتورلر ظنیله قورقوب آغلردی انلری كوریجك برمقدار قورقوسی كیدوب لكن حیرتندن نه سویلیه‌جكن بیلمزدی چون اول مدبرلر درهمی كوردیلر ضرب ونقشنه تعجب ایدوب دیدیلركه ای یكت بولدیغك دفینه قنده‌در * یملیخا ایتدی بن دفینه بولمامشن بلكه بو درهمی بابامك مالندن آلمشن بوشهرك ضرب ونقشیدر لكن بكا نه حالت ایردیكن بیلمزین * زیرا بن كندیمی بوشهرك اهلندن ایدوكمی تیقن ایدرین حالبوكه دوندنبرو نه بنی بیلور ونه بن بیلدیكم كمسه قالمش بولورین دونكی كونده بوشهرك ملكی دقیانوس ایدی اول حكم ایدردی شمدی ایسه سزی حكم ایدر كوررین * دیدیلركه دقیانوسك موتندنبرو چوق زمان كچوبدر نیچه ملوك كلوب بعده دنیادن كیدوبدر

سن ایسه هنوز تازه بریكتسن برسوز سویله كه مقالك حالكه موافق اوله * یملیخا ایتدی بز برقاچ یكتلر ایدك دقیانوسك ناسی اصنام عبادتنه اكراهندن بنم زعممده دونكی كونده قاچوب شهرك طشره‌سنده كی ینجلوس طاغنده بركهفه كیرمشدك كه الآن انلر انده‌درلر بنی كوندردیلر كه انلره طعام آلیویرم ودقیانوسك بزم امریمزده مرادی ندر بیلوب انلره ایركورم بن ایسه بونده كلیجك بوحالتلره ایردم ماجرام بودركه اشته سزه خبر ویردم ایناكمزسكز كلوك سزكله اول كهفه كیده‌لم كه انده اصحابمی كوره‌سز بنم صدقمه اطمئنان وتیقن ایركوره‌سز نعم دیوب اول ایكی مدبر اهل مدینه ایله آتلو یساق اصحاب كهفه توجه ایدوب یوله كیردیلر * یملیخا اوكارینه دوشوب حتی كه كهفك قربنه ایردیلر برو جانبده اصحاب كهف وقتا كه یملیخانك زیاده اكلندیكن كوردیلر دقیانوس جانبندن بیلنوب اله كیردی ظن ایتدیلر اویله اولسه بری برلرینه وداع ایدوب نمازه طوردیلر كندیلرك اخذینه نه‌زمان كلورلر دیو انتظارده اولدیلر اول حالتده یملیخا اوزرلرینه چیقه كلدی انلر انی كوریجك سكانه حالت ایردیكه بویله تأخر ایتدك دیدیلر اول دخی انلره ماجرایی حكایت ایدوب اریوس واصحابی وافسوسك اهالیسی انلری زیارت ایچون كهفك طشره‌سنده منتظرلر ایدوكنی روایت ایتدی اویله اولسه كندیلرده ظاهر اولان حق تعالینك آیت وقدرتلرین بیلدیلر بودكلو زمان اویخوده اولدقلرندنصكره اویانملری بعثك حقیقتنه علامت وقیامتك قیامه دلالت ایدوكن تیقن قیلدیلر بعده یملیخانك اثرنجه اریوس واصحابی كهفك قپوسنه ایردیلر اول اصحاب كهفك احوالی یازیلو ایكی لوحی صندوقدن چیقاروب كوردیلر اوقیوب ماجرالرین بیلدیلر الله تعالی‌یه حمد ایدوب بعثك حقیقتنه مطمئن اولدیلر آندن اصحاب كهفك قاتنه كیردیلر وبری برلریله سویلشوب اصحاب كهف دقیانوسله كچن ماجرالرین بالمشافهه آنلره خبر ویردیلر بعده اریوس ملكاری بند وسیسه برید ایله نامه كوندردی واصحاب كهف احوالن اكا بیلدیردی اول انی ایشیدیجك الله تعالی‌یه حمد وشكر ایدوب زیاده سوندی فی الحال اتباع واعوانیله آتلنوب اصحاب كهفك قاتنه واردی انلر اوتورر وبندوسیس طورركن انلرك هر برینی اعتناق ایتدی بعده انلرا كا استیداع ودعا ایدوب اول انلرك اوكنده قائم ایكن انلر كیرو اویخویه واروب قبض اولندیلر ملك امر ایلدیكه انلرك هر بری التوندن تابوت ایچنه

قونيله * ملك كيجه منامنده انلرى كوروب اكا ديديلركه بزنه التوندن ونه كومشدن خلق اولنمشز بلكه ترابدن خلق اولنوب ينه ترابه عودت ايديسرز بزى كهفده تراب اوزره بولديغك حالنده ترك ايلمكل تا كه الله تعالى بزى اندن بعث ايده وانلرك قاتندن ناس طشره چيقدقلرى حيندن الله تعالى رعبله انلره حجاب ايتدى من بعد هيچ كمسه نك انلر اوزره دخوله قدرتى اولمدى بعده ملك اول كهفك قپوسنده بر مسجد ياپديروب اول عبادتكاه وناسه زيارتكاه اولدى (اذ أوى الفتية الى الكهف فقالوا ربنا آتنا من لدنك رحمة) يامحمد انلره ذكر ايت شول وقتى كه اشراف رومدن شول شبانى كه دقيانوس انلرى شركه تحويل اراده ايتدكده انلر اندن ابا ايدوب كهفه كيرديلر وانى مأوى ايدنديلر ياربنا بزه سنك عندكدن رحمت ورزق واعدادن امن ويرديو يلوارديلر (وهيئ لنا من امرنا رشدا) وبزم ايچون اوزرينه اولديغمز مفارقت كفار امرندن رشدى تيسير ايت تا كه انك سببيله راشدين مهديين اولهوز وياخود امريمزك كافى رشد ايت (فضربنا على آذانهم فى الكهف سنين عددا) اويله اولسه بز انلرك مسامعى اوزره برحجاب وضع ايتدك كه اول انلرى ايشتمكدن منع ايدر يعنى بز انلرى اول كهفده سنين معدودهده برنوم ثقيل ايله انامه ايتدك كه انلره اصواتدن هيچ بر صوت تأثيرايتميه (ثم بعثناهم لنعلم اىّ الحزبين احصى لما لبثوا امدا) بزانلرى اول كهفده انامه ايتديكمزدنصكره ايقاظ ايتدك كه تعلق حالى ايله اولان علممز اوّلده كى علممزه مطابق تعلق استقبالى ايله تعلق ايده اكا كه ايكى مختلف طائفه نك قنغيسى انلرك كهفنده مدت لبثنده غايت اوقات لبثلرينى اضبطدر (نحن نقص عليك نبأهم بالحق) بز سكا اول اصحاب كهفك خبرين صدقله حكايت ايدرز كه (انهم فتية آمنوا بربهم) انلر شول شباندركه ربلرى جل شانه يه ايمان كتورديلر (وزدناهم هدى) بز انلرك ايمان وبصيرتلرين آرتوردق (وربطنا على قلوبهم) بز انلرك قلوبنى وطن واهل ومال مفارقتى صبرينه وحقى اظهارده ودقيانوسى رددده جرأته قوى قيلدق (اذقاموا فقالوا ربنا رب السموات والارض لن ندعو من دونه الها لقد قلنا اذا شططا) شول وقتن كه دقيانوسك اوكنده طوروب اول انلرى صنم عبادتن تركلرى اوزره عتاب ايتديكنده ديديلركه بزم ربمز سموات وارضك ربيسيدر اندن غيرى بر اله ادّعا ايدردكلرز ادّعا ايدرسه وز جور

وكذب ديمش اولورز (هؤلاء قومنا اتخذوا من دونه آلهة) قوممز افسوس شهرينك اهلى الله تعاليدن غيرى اصنامى آلهه اتخاذ ايدوب انلره عبادت ايدرلر (لولا يأتون عليهم بسلطان بين) اول اصنامه عبادتلرى اوزره برهان ظاهر ايله نيه كلمزلر كاسه‌لردى * زيراكه دين برهانله اخذ اولنور اشبو دليلدركه دياناتدن اول شئ كه اكا دليل اولميه اول مردوددر وانده تقليد جائز دكلدر (فمن اظلم ممن افترى على الله كذبا) شول كمسه‌دن اظلم وارميدركه الله تعالى يه شريك نسبتيله افترا ايده (واذ اعتزلتموهم ومايعبدن الا الله) اول شبان برى برلرينه ديديلركه اكر قوممزى ومعبودلرينى ترك ايدوب عبادتنى انجق الله تعالى يه ايتسيديكز زيراكه اول قوم عبادتنى هم الله تعالى يه وهم اصنامه ايدرلردى اشبونده دلالت واردركه زمانك فسادى عندنده ناسدن عزلت وجبال وغيرانده سكون ووحدت مشروع اوله (فأوا الى الكهف ينشر لكم ربكم من رحمته) ايمدى كهفه التجا ايدك كه ربكز جل شانه رحمتندن سزه دنياده وآخرتده بسط وتوسيع ايده (ويهيئ لكم من امركم مرفقا) وامريكزدن سزه يسر ورفق عائد اولور شيئى تسهيل ايده (وترى الشمس اذا طلعت تزاور عن كهفهم ذات اليمين) يامحمد اكرسن انلرى كورسيدك كونش طوغديغنده انلرك كهفندن جهت يمينه ميل ايدر تا كه شعاعى انلر اوزره وقوعله انلره ايذاء ايتميه * زيراكه كهف جنوبى ايدى (واذا غربت تقرضهم ذات الشمال) وكونش باتديغنده انلرى ترك ايدوب جهت شماله عدول ايدر (وهم فى فجوة منه) انلر اول كهفدن مكان متسعده يعنى انك وسطنده درلر برحيثيتله كيم انلره روح هوا ايرر وانكله كربت غارانلردن كيدر (ذلك من آيات الله) اشبو ذكر اولنان انلرك شان وحديثى الله تعالينك عجائب صنع ودلائل قدرتندندركه انكله اعتبار اولنور (من يهد الله فهو المهتد) اول كمسه كه الله تعالى اكا توفيقله هدايت ايده اول مهتديدركه فلاحه ايردى * اشبونكله مراد انلره ثنادر وياتنبيهدركه بو آيات امثالى كثيره‌در لكن انكله انتفاع اول كمسه يه دركه الله تعالى انى تأمل واستبصاره توفيق ايده (ومن يضلل فلن تجد له وليا مرشدا) اول كه الله تعالى انى مخذول ايده انكچون ولىّ مرشد بوليمزسين (وتحسبهم ايقاظا وهم رقود) سن انلرى انفتاح عيون وكثرت تقلبلرى ايچون اويانق ظن ايدرسن حالبوكه انلر اويورلردر (ونقلبهم

ذات اليمين وذات الشمال ﴾ بز انلری یاتاقلرنده صاغلرينه وصوللرينه دوندررز تاكه طول زمانله ارض بدنلرندن اكا ولی ایدن جانبی چوریتمیه ﴿ وكلبهم باسط ذراعيه بالوصيد ﴾ حالبوكه انلرك كلبی بابده ويافناء وياعتبه‌ده اویور اولدیغی حالده ایکی ذراعن بسط ایدوبدر ﴿ لو اطلعت عليهم ﴾ يامحمد اكر سن انلرك اوزرينه واروب انلره نظر ایتسك ﴿ لوليت منهم فرارا ﴾ انلردن خوف ایتدیککدن کیرو دونوب قاچیدك ﴿ ولملئت منهم رعبا ﴾ وانلردن رعبله صدرك طوليدی * زيراكه الله تعالى انلره هیبت لباسن کیوربدر ویا اجراملرنده عظم ومکانلرنده وحشت اولوبدر * روايت اولنديكه معاويه رضی الله تعالى عنه رومه غزا ایدوب اول كهفه اوغرادیغنده دیدیکه اشبو اصحاب كهفه کیروب کورسیدك ابن عباس رضی الله تعالى عنه انكله بیله ایدی دیدیکه اكا چاره یوقدر * زيراكه الله تعالى سندن خیرلوبی اندن منع ایدوبدر دیو اشبو آیتی ذکر ایلدی معاويه ایسه انی دكلیوب اتباعندن برقاچ کمسه‌لری اكا كوندردی کیردکلری کبی بر ریح كلوب انلری طشره چیقاردی ﴿ وكذلك بعثناهم ليتساءلوا بينهم ﴾ بزانلری كمال قدرتمزه آیت اولسون ایچون اویوتدیغمز کبی اویاردق‌که بری برلرينه سؤالله حاللرینی والله تعالینك انلره اولان صنعنی بیله‌لر وانلرانك كمال قدرتنه یقینلرينی آرتروب بعث امرينه مستبصر وانك كنديلره اولان نعمتلرينه شاكر اوله‌لر ﴿ قال قائل منهم كم لبثتم قالوا لبثنا يوما او بعض يوم ﴾ انلرك رئیسی مکسلمینا دیدیکه نومکزده ندكلو زمان لبث ایتدیکز دیدیلرکه برکون لبث ایتمشز * زيراكه انلر كهفه كونش طوغارکن کیروب اویانملری كونش باترکن ایدی بعده كونشدن بقيه كوریجك ویا بركونك بعضنی لبث ایتمشز دیدیلر اندن صاچلرينه وطرنقلرينه نظر ایدیجك بركوندن اكثر لبث ایتدكلرين بیلوب ﴿ قالوا ربكم اعلم بما لبثتم ﴾ ندكلو زمان لبث ایتدیکزده ربکز جل شانه اعلمدر دیدیلر وقتاكه اول امر ملتبس اولوب انك علمنه چاره‌لری اولمدیغن بیلدیلر مهملری اولان امره اقبال ایدوب دیدیلرکه ﴿ فابعثوا احدكم بورقكم هذه الى المدينة ﴾ ایمدی بريکزی اشبو نفقه‌مز ایچون اعداد اولنان درهمله شهره كوندرك‌که انك اسمی الآن طرسوسدر زمان جاهلیتده افسوس ایدی ﴿ فلينظر ايها ازكى طعاما ﴾ نظر ایتسونکه اول شهر اهلندن قنغیسنك طعامی احل واطيب واكثر وارخصدر

﴿ فليأتكم برزق منه وليتلطف ﴾ واندن بر رزقله كلسون ومعامله‌ده لطفی تکلف ایتسون تاكه الدانمیه ویاخود ذهاب وایابنده تخفیفده تکلف ایتسون تاكه بیلنمیه ﴿ ولا يشعرن بكم احدا ﴾ وسزك بیلنمکزه مؤدی اولور شیء ایشلمسون ﴿ انهم ان يظهروا عليكم يرجموكم او يعيدوكم فی ملتهم ولن تفلحوا اذا ابدا ﴾ اكر انلر سزه مطلع اولور ویاظفر بولورلرسه سزی طاشله اولدررلر ویاخود كرها كندی دينلرينه دوندررلر والحال اكر انلرك دیننه کیررسکز ابدا فلاح بولمزسز ﴿ وكذلك اعثرنا عليهم ﴾ نتکیم بز اول اصحاب كهفی اویوروب واویاردق ناسی انلرك حالنه مطلع قیلدق ﴿ ليعلموا ان وعد الله حق ﴾ تاكه انلرك حالنه مطلع اولان ناس الله تعالینك بعثله وعدی حق ایدوكنی بیله‌لر * زيرا انلرك نوم وانتباهی وفات ایدوب بعث اولنانك حالی کبیدر ﴿ وان الساعة لا ريب فيها ﴾ وقیامتك امكاننده ریب یوق ایدوكنی دخی بیله‌لر * زيرا انلرك نفوسنی توفی ایدوب اوچیوز ییل بدنلرين تحلل وتفتتدن حفظه قادر اولان رب تعالى قادردركه جميع ناسك نفوسن توفی ایدوب بدنلرينی اعاده ایتدکدنصکره نفوسلرین کیرو اكا رد ایده ﴿ اذ يتنازعون بينهم امرهم ﴾ بز ناسی اصحاب كهفك حالنه مطلع قیلدق شول حینده كه انلر دينلری امرنده تنازع ایدرلردی * بعضلری ارواح مجرده بعث اولور وبعضیلر ایسه ارواح وابدان معابعث اولور دیردی ویاخود اصحاب كهف امرنده تنازع ایدرلردی شول حینده‌كه الله تعالى آنلری ثانيا موتله اماته ایتدی بعضلری دیدیکه انلر اولدیلر وآخرون دیدیلرکه اوّل مرّه‌ده اویودقلری کبی اویودیلر * برطائفه دیدیلرکه انلر اوزره بنیان ایده‌لم‌که انده ناس ساكن اوله‌لر وانی قريه ایدینه‌لر * وآخرون دیدیلرکه انلر اوزره مسجد بنا ایده‌لم‌که انده نماز قیلنه * نتکیم حق تعالى انی ذکر ایلدیکه ﴿ فقالوا ابنوا عليهم بنيانا ﴾ انلردن بر طائفه دیدیلرکه انلر اوزره بنیان ایدك‌که تربه‌لری انلره ناس تطرقندن محفوظ اوله وناسه مسكن اوله الله تعالى انلرك امرينه خوض ایدنلری رد ایدوب دیدیکه ﴿ ربهم اعلم بهم ﴾ ربلری جل شانه انلرك حالنه اعلمدر ﴿ قال الذين غلبوا على امرهم لنتخذن عليهم مسجدا ﴾ انلرك حالنه مطلع اولنلركه بندوسیس واصحابیدر دیدیلرکه كهفك قپوسنده مسجد بنا ایده‌لم‌که انده مسلمون تبركا نماز قیله‌لر روايت اولنديكه اهل نجران نصاراسندن سيد وعاقب وایکیسنك اصحابی پیغمبریمز عليه السلام

قاتنده ایدیلر اصحاب کهف ذکر اولنوب ﴿ سیقولون ثلاثة رابعهم کلبهم ﴾
سید و اصحابی که انلر یعقوبی ایدیلر دیدیلرکه اصحاب کهف اوچ رجل ایدیلر
دردنجیلری کلبلری ایدی ﴿ و یقولون خمسة سادسهم کلبهم ﴾ وعاقب
واصحابی که نسطوری ایدیلر دیدیلرکه اصحاب کهف بش رجل ایدیلر
آلتنجیلری کلبلری ایدی ﴿ رجما بالغیب ﴾ انی دیملری حدس وظنله ایدی
یوخسه یقینله دکل ﴿ ویقولون سبعة وثامنهم کلبهم ﴾ مسلمون پیغمبریمز
علیه السلامدن واول جبریل علیه السلامدن اخبار یله دیدیلرکه انلر
یدی رجل ایدیلر سکزنجیلری کلبلری ایدی ﴿ قل ربی اعلم بعدتهم ما یعلمهم
الا قلیل ﴾ یامحمد دیکل که انلرك عددینه ربم جل شانه اعلمدر ناسدن انلری
آزکمسه بیلور * علی رضی الله عنه ایدر انلر یدی رجل ایدی سکزنجیلری
کلبلری ایدی انلرك اسملری یملیخا ومکسلمینا ومشلمینا که ملکك اصحاب
یمینی ایدیلر ومرنوش ودبرنوش وساذنوش که ملکك اصحاب یساری
ایدیلرکه انلرکله استشاره ایدردی وسابعلری راعی ایدیکه انلره موافقت
ایتدی اسمی کفشططیوش ایدی وکلبلرینك اسمی قطمیر ایدی *
دینلدیکه اقوال ثلاثه نك جمیعی اهل کتابکدر وقلیل دخی انلر دندر
﴿ فلا تمار فیهم الا مرآء ظاهرا ﴾ ایمدی اصحاب کهف شاننده جدال
ایتمکل مکرکه جدال ظاهر ایده سن اکا تعمقسز شول وجهله کیم انلره
قرآنده ذکر اولنانی بیان ایده سن یوخسه انلری تجهیل وردنسز ﴿ ولا تستفت
فیهم منهم احدا ﴾ ودخی اصحاب کهفك قصه سندن انلردن برکمسه یه
مسترشد سؤالن ایتمکل * زیرا سکا وحی اولنان سنی غیریدن مغنیدر
مع هذا انلرك اکا علمی یوقدر ودخی متعنت سؤالن ایتمکل که انکله
سؤال ایتدیکك کمسه یی تفضیح وعندنده اولان شیئی تزییف اولور
حالبوکه اول مکارم اخلاقه خلل ویرر ﴿ ولا تقولن لشیء انی فاعل ذلك غدا
الا ان یشاء الله ﴾ و برشیئی ایرته ایشلمکه عزیمت ایتسك بن انی ایرته
ایشلرین دیمکل مکرکه انی مشیة اللهه تعلیق ایده سن تکیم سبب نزولی سورهٔ
اسراده ﴿ و یسئلونك عن الروح ﴾ آیتنده سبقت ایتدی ﴿ واذکر ربك
اذا نسیت ﴾ ربك جل شانه نك مشیئتن ذکر ایدوب ان شاء الله دیکل
قچانکه آنی اونوتسك * ابن عباس ایدر اکرچه بر ییلدنصکره ایسه ده
مادامکه حانث اولمیه سن * پس بو اجلدن ابن عباس استثناء منقطعی

تجویز ایتدی لکن عامهٔ فقهاء انك خلافنه ملابسدر * زیرا اکر
استثناء منقطع صحیح اولورسه اقرار و طلاق وعتاقدن هیچ بری متقرر
اولمزدی و صدق کذبدن بیلنمزدی و یاخود ربکی و عقابنی ذکر ایت
قچان انك امر ایتدیکی اشیادن برشیء ترك ایده سن ویاخود نمازك برین
اونودوب ترك ایتسك ذکر ایتدکده قضاء ایتکل ﴿ وقل عسی ان یهدینی
ربی لاقرب من هذا رشدا ﴾ ودیکل که قریب اولدیکه ربم جل شانه اکا
اقرب وارشد طریق اوزره بنی تثبیت ایده * دینلدیکه الله تعالی اکا امر
ایتدیکه برشیئی اونوتدیغنده انی ذکر ایدوب اندن دیلیه که اول اونوتدیغی
شیء تذکرندن خیرلو شیئه انی هدایت ایده * دینلدیکه وقتاکیم قوم
مشرکون عناد وجهی اوزره اندن اصحاب کهف قصه سین سؤال
ایتدیلر الله تعالی اکا امر ایتدیکه انلره خبر ویره انی کیم الله تعالی اکا
ویریسردر حججدن انیکه صحت نبوتنه اصحاب کهف قصه سندن انلره
ادلدر * اویله اولسه انی هدایت ایتدی اندن اعظم اشیایه کیم شول
زمانلری اندن متباعد انبیانك قصصین و غیوب اخبارین واعصار
مستقبله ده قیام ساعته دکین نزول ایده جك امور عظام ظهورین انلره
بیان ایتدی ﴿ ولبثوا فی کهفهم ثلاثمائة سنین وازدادوا تسعا ﴾ اصحاب کهف
کهفلرنده احیاء نیام اولدقلری حالده اوچیوز ییل لبث ایتدی لکن اهل
کتاب طقوز ییل زیاده ایتدیلر * علی رضی الله عنه ایدر اهل کتاب عندنده
اصحاب کهف کهفده سنهٔ شمسیه ایله اوچیوز طقوز ییل لبث ایتدیلر * اماکه
حق تعالی انلرك مدت لبثنی سنهٔ قمریه ایله اوچیوز طقوز ییلدر دیو ذکر
ایتدی * ایمدی سنهٔ شمسیه ایله سنهٔ قمریه بیننده تفاوت هریوز سنه ده
اوچ سنه در * اویله اولسه شمسیه نك اوچیوز ییلی قمریه دن اوچیوز طقوز
ییل اولور * دینلدیکه سنهٔ شمسیه اوچیوز آلتمش بش کوندر وسنهٔ قمریه
اوچیوز اللی درت کون ایله برکونك ثلثیدر ﴿ قل الله اعلم بما لبثوا ﴾
دیکل که انلرك مدت لبثنه الله تعالی اعلمدر ﴿ له غیب السموات والارض ﴾
سموات وارضده غائب اولان واهالیسنه خفی اولان اشیانك علمی اول
الله تعالی یه مختصدر ﴿ ابصر به واسمع ﴾ الله تعالی هر موجودی عجب
کورر وهر مسموعی عجب ایشیدر وانك سمع وبصرندن برشیء غائب اولمز
اولکرکسه لطیف ویا کثیفدر صغیر ویا کبیردر خفی ویا جلیدر

﴿ مالهم من دونه من ولى ﴾ سموات وارض اهلنك اول الله تعاليدن غيرى
امرلرينه تولى ايدر ناصرلرى يوقدر ﴿ ولايشرك فى حكمه احدا ﴾ واول
قضاسنده انلردن هيچ كيمسه يى اشراك و يا انلر ايچون انده مدخل ايتمدى
* دينلديكه حكمدن مراد علم غيبدر ﴿ واتل مااوحى اليك من كتاب ربك ﴾
يامحمد ربك سكا وحى ايتديكى قرآندن تلاوت ايدوب ايچنده اولانه اتباع
ايت ﴿ لامبدل لكلماته ﴾ قرآنى تغيير ايدر و يا انك اهل معاصى يه كلماتيله ايتديكى
وعيدلرى تغيير ايدر يوقدر ﴿ ولن تجد من دونه ملتحدا ﴾ اكر سن اول
قرآنه اتباع ايتمزسك اندن غيرى ملتجا بوليمزسن كه اكا عدول ايده سن
﴿ واصبر نفسك مع الذين يدعون ربهم بالغداة والعشى يريدون وجهه ﴾
يامحمد نفسكى حبس و تثبيت ايت شول قوملہ كيم مجامع اوقاتلرنده و يا نهارك
ايكى طرفنده ربلرى جل شانه يه دعا ايدرلر و يا صلوات خمسى و يا صلاة
فجرله صلاة عصرى ادا ايدرلر وانكله الله تعالينك رضا و طاعتن اراده
ايدرلر ﴿ ولاتعد عيناك عنهم ﴾ وانلرك رثاثت حاللريچون نظركى انلردن
غيرى يه صرف ايتمكل ﴿ تريد زينة الحياة الدنيا ﴾ كه انكله اغنيا
واشراف مجالستن واهل دنيا صحبتن اراده ايده سن ﴿ ولاتطع من اغفلنا
قلبه عن ذكرنا واتبع هواه ﴾ واطاعت ايتمكل شول كسه يه كيم بز انك
قلبنى ذكرمزدن اغفال ايدوب طلب شهواتله هواسنه اتباع ايتدى
﴿ وكان امره فرطا ﴾ وانك امرى حق اوزره تقدم وحق وراء ظهرينه
نبذ اولدى * اشبونده تنبيه واردركه انى اول استدعايه داعى اولان
قلبنك معقولاتدن غفلتى ومحسوساته انهماكيدر حتى اكا شرف تحليهٔ
نفسله اولوب زينت جسدله دكل ايدوكى خفى اولدى واكا اطاعت ايدن
غباوتده انك مثلى اولدى * اشبو آيتك سبب نزولنده دينلديكه عيينة بن
حصن الفزارى اسلامندن اوّل پيغمبريمز عليه السلامه كلدى حالبوكه
قاتنده فقرادن بر جماعت وار ايدى ديديكه يامحمد بونلرك رايحهٔ كريهه لرى
سكا ايذا ايتمزمى بزايسه مضرك سادات واشرافيز بز اسلامه كلسه وز بزمله
بيله ناس كثير اسلامه كلور بزى سكا اتباعدن منع ايتمز الا بونلرك صحبتيدر
بونلرى قاتكدن طرد ايت اولمزسه بارى بر مجلس انلر ايچون و بر مجلس
بزم ايچون تعيين ايتكه سكا اتباع ايده وز * بو آيت نازل اولنجق پيغمبريمز
عليه السلام الله تعالى يه حمد اولسونكه امتمده بن انلركله صبر ايتمكه امر

اولنديغم كسه لر قيلوبدر ديدى ﴿ وقل الحق من ربكم فمن شاء فليؤمن ومن شاء
فليكفر ﴾ يامحمد انلره ديكل كه حق اولدركه الله تعالى جهتندن اوله يوخسه
هوى اقتضاسيله اولان دكل توفيق وخذلان وهدى وضلالت انك
يدنده در بنم يدمده اندن برشئ يوقدر استيان مؤمن اولسون واستيان
كافر اولسون بن سزك هوا كزه اتباعله انلرى قاتمدن طرد ايتم ايمان
وكفردن ديلديككزى اختيار ايدك ﴿ انا اعتدنا للظالمين نارا احاط بهم
سرادقها ﴾ بز كافرلر ايچون نار تهيئه ايتمشزكه انك فسطاطى انلرى احاطه
ايدوبدر * دينلديكه اول سرادقله مراد شول حجره دركه فسطاط
حولنده اولور وياخود نارك دخانيدر وياخود ناردن حائطدر پيغمبريمز
عليه السلام ايدر نارك سرادقى درت ديواردركه هر برينك قالينلغى
قرق يللق مسافه در ﴿ وان يستغيثوا يغاثوا بماء كالمهل ﴾ قچان انلر شدت
عطشدن اشتغاثه ايده لر اغاثه اولنه لر بر ماء غليظ ايله كيم اول زيتك
درديسنه بكزه يه ﴿ يشوى الوجوه ﴾ اول شرب ايچون تقديم اولنديغنده
فرط حرارتندن يوزلرين كويندره ﴿ بئس الشراب ﴾ اول نه چركين
شراب اولور ﴿ وساءت مرتفقا ﴾ ونار نه چركين منزل ومجتمع اولور
﴿ ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات انا لانضيع اجر من احسن عملا ﴾ شونلركه
قرآن ومحمده ايمان كتوروب اعمال صالحه ايشلديلر انلردن عملى احسن
اولانك اجرينى ضايع ايتمزز بلكه جزاسين ايدرز ﴿ اولئك لهم جنات
عدن ﴾ ايمدى انلر ايچون اقامت اولنه جق جنتلر واردر ﴿ تجرى من تحتهم
الانهار ﴾ كه انلرك تحتندن صو وسود وسيجى وبال ايرمقلرى جارى اولور
﴿ يحلون فيها من اساور ﴾ جنتده انلر سوارلردن تحليه اولنورلر ﴿ من ذهب ﴾
التوندن وكومشدن ولؤلؤ ويواقيتدن ﴿ ويلبسون ثيابا خضرا
من سندس واستبرق ﴾ ويشل ثوبلر كيرلركه اول الوانك احسنى وطراوتده
اكثريدر * ديباجك رقيقندن وغليظندن ايكى نوع بينى جمع اولندى
تا اول دلالت ايده كيم انده انفسك اشتها واعينك التذاذ ايتديكى حاصل
اولور ﴿ متكئين فيها على الارائك ﴾ انلر انده متنعمين هيئتنده حجالده كه
عروس ايچون تزيين اولنور بيوتدر انده سريرلر اوزره اتكاء ايدر
اولدقلرى حالده ﴿ نعم الثواب ﴾ جنت ونعيمى نه كوزجك ثواب اولور
﴿ وحسنت مرتفقا ﴾ وسريرلر وجنتلر نه كوزجك مجلس

ومقر اولور (واضرب لهم مثلا رجلين) كافرلره ومؤمنلره ايكى مقدر ويا موجود
رجلك حالنى ضرب مثل ايت * دينلديكه اول ايكى رجل بنو اسرائيلدن
ايكى قرنداشلر ايديلر برى كافر اسمى قرطوس ايدى وبرى مؤمن اسمى يهوذا
ايدى بابالرندن سكز بيك دينار ميراث قالوب دردر بيك دينار اولشديلر
كافر انكله ضياع وعقار آلدى ومؤمن ايسه انى وجوه خيره صرف
ايتدى بعده ايكيسنك آخر امرلرى الله تعالينك حكايت ايتديكى حالته
ايردى * دينلديكه اول ضرب مثل قيلنان ايكى رجل بنو مخزومدن ايكى
قرنداشلر ايدى برى اسود بن عبد الاسد كافر ايدى وبرى ابو سلمه عبد الله
بن عبد الاسد مؤمن ايدى پيغمبريمز عليه السلامدن اول ام سلمه رضى الله
عنهايى تزوج ايتمشدى (جعلنا لاحدهما جنتين من اعناب) اول ايكيسنك
برى ايچون اعنابدن ايكى بستان قيلدق (وحففناهما بنخل) واول
ايكى بستانى خرما آغاجلريله احاطه ايتدك (وجعلنا بينهما زرعا)
واول ايكى بستان اراسنده اكينلر ايتدك تا كه اول ايكى بستاندن هربرى
شكل حسن اوزره متواصل العماره اولوب اقوات وفواكهى جامع
اوله (كلتا الجنتين آتت اكلها ولم تظلم منه شيئا) اول ايكى بستانك هربرى
ثمرى كمال اوزره ويروب سائر بساتينده معهود اولان مقداردن نقص
ايتمدى (وفجرنا خلالهما نهرا) واول ايكى بستانك اورتاسندن نهر
آقتدق تا كه شربى دائم اوله كه اول اصلدر وانك بهاسى آرتورر
(وكان له ثمر) واول ايكى بستاندن غيرى انك مالدن انواعى وار ايدى (فقال
لصاحبه وهو يحاوره انا اكثر منك مالا واعز نفرا) واول ايكى بستانك
صاحبى كافر كلامده مراجعت ايدر اولديغى حالده صاحبى مؤمنه ديديكه
مالده بن سندن اكثر وحشم واعوانده ويا اولاد ذكورده اعزين (ودخل
جنته) وبستاننه اول صاحبى مؤمنله كيردى (وهو ظالم لنفسه) حالبوكه
عجب وكفريله نفسنه ظلم ايديجى ايدى انى انده كزديردى وفخر وعجب
ايله انى اكا كوستردى (قال ما اظن ان تبيد هذه ابدا) وديرديكه ظن
ايتمزين كه اشبو بستان ابدا فانى اوله زيرا كه امل طويل وغفلت واغترارى
متمادى ايدى (وما اظن الساعة قائمة) وظن ايتمزين كه قيامت اوله (ولئن
رددت الى ربى لاجدن خيرا منها منقلبا) اكر سنك زعمك مقتضاسنجه بعثله
رب تعالى يه رجوع ايدرسم اشبو بستاندن خيرلو بستانى بكا انده ويرر زيرا كه

بكا دنياده انى ويرمسى اكا اهليت واستحقاقم ايچون ايدى اويله اولسه
آخرتده بكا اندن افضلن ويرر (قال له صاحبه وهو يحاوره أكفرت
بالذى خلقك من تراب ثم من نطفة ثم سواك رجلا) مؤمن اول كافر
صاحبنه كلامده مراجعت ايدر اولديغى حالده ديديكه كافرمى اولدك
اول الله تعالى يه كه اصلك ماده سنى ترابدن بعده مادهٔ قريبه كى نطفه دن
خلق ايتدى بعده سنى انسان ذكر قيلوب رجال حدينه ايركوردى * انك بعثه
كفرينى كفر بالله قيلدى زيرا انك منشئ الله تعالينك كمال قدرتنده شكدر
اول اجلدن انكارى انى ترابدن خلق ايتمسى او زره ترتيب ايتدى زيرا
انك بدأ خلقنه قادر اولان رب تعالى انى اعاده يه دخى قادر اولور
(لكنا هو الله ربى ولا اشرك بربى احدا) سن اول الله تعالى يه كافر ايسك
بن اكا مؤمن موحدين بن سنك ديديككى ديمزين بلكه ديرين كه اول الله تعالى
بنم ربمدر اكا هيچ فردى اشراك ايتمزين (ولولا اذ دخلت جنتك قلت
ما شاء الله لا قوة الا بالله) اول بستانكه دخولك عندنده ديسيدك كه
امر الله تعالينك ديلديكيدر ويا انك ديلديكى اوليسردر ديلرسه
اول بستانكى ابقا ويا افنا ايدر ودخى نفسك اوزره عجزينه والله تعالينك
قدرتنه اعتراف ايتسيدك * زيرا كه بستانك عمارت وتدبيرى امرندن
سكا آسان اولان انك معونه واقداريله در * پيغمبريمز عليه السلام ايدر
بر كمسه كه برشئ كوروب بكنديكنده ما شاء الله لا قوة الا بالله ديسه انده
مكروه كورميه (ان ترن انا اقل منك مالا وولدا) اكر بنى مال وولد
جهتندن كندكدن اقل كوروب اوزريمه تكبر وتعظم ايدرسك (فعسى ربى
ان يؤتين خيرا من جنتك) رجا ايدرين كه ربم جل شانه ايمانم اجليچون آخرتده
بكا سنك بستانكدن خيرلوسن ويره (ويرسل عليها حسبانا من السماء
فتصبح صعيدا زلقا) وسنك بستانك اوزره سمادن عذاب ويا نار ويا برشئ
مهلك ايركوروب ارض ملساء قيله كه انده اقدام متزلق اولور (او يصبح
ماؤها غورا) وياخود بستانكك صوينى يره باتوره (فلن تستطيع له طلبا)
بعده انى رد ايچون ترددده قادر اولميه سن (واحيط بثمره) اول مؤمنك
توقع وانذارى حسبنجه عذابله اول كافرك بستانى اهلاك اولندى شول
وجهله كيم سمادن بر آتش اينوب ياقدى وصوينى يره باتدى (فاصبح
يقلب كفيه على ما انفق فيها) اويله اولسه اول كافر بستانك اول حالده

كوريجك انك عمارتنه انفاق ايتديكى ماله تلهف وتحسر له ايكى الن برى
برينه اورمغه باشلدى ﴿ وهى خاوية على عروشها ﴾ حالبوكه
بستانك كرومى دعامه‌لرى اوزره دوشوبدر دعامه‌لرك يره دوشمسندنصكره
﴿ ويقول ياليتنى لم اشرك بربى احدا ﴾ وديديكه نوليدى بن ربمه هيچ احدى
اشراك ايتميدم كأنه اول مؤمنك موعظه‌سين تذكر ايدوب اول مصيبتك
اكا ايرمسى شركى قبلندن ايدوكنى بيلدى اويله اولسه تمنى ايتديكه نوليدى
شرك ايتميديكه بستانى هلاك اولميدى واحتمالدركه اول شركدن توبه
وسبقت ايدن فعل سيئنه ندامت اوله ﴿ ولم تكن له فئة ينصرونه من دون الله ﴾
وانكچون الله تعالينك عذابندن قورتارر ويا اندن غيرى اكا نصرته
قادر اولور احد اولمدى كفر ايله خذلانه استحقاقى ايچون اول اكا نصرت
ايتمز ﴿ وماكان منتصرا ﴾ وكندى دخى قوتيله الله تعالينك انتقامندن
امتناع ايدر اولمدى ﴿ هنالك الولاية لله الحق ﴾ اشبو مقام وحالتده ولايت
ونصرت يالكز الله تعالى يه مختصدركه اول حقدر ﴿ هو خير ثوابا وخير عقبا ﴾
اول الله تعالى اهل طاعته جزا ايتمكه افضلدر واكا طاعتك عاقبتى
غيره طاعتك عاقبتندن خيرلودر ﴿ واضرب لهم مثل الحياة الدنيا ﴾ يا محمد
سن قومكه حياة دنيانك زهره‌سنده وسرعت زوالنده ويا صفت غريبه‌سنده
مثلن ذكر ايتكه اول ﴿ كماء انزلناه من السماء فاختلط به نبات الارض ﴾
شول مطر مثليدركه بز آنى سمادن ايندیروب انك سببيله نبات ارض التفاف
وتكاثفندنصكره بعضى بعضنه مخالط اولدى ﴿ فاصبح هشيما تذروه الرياح ﴾
بعده قوريوب اجزاسى متفرق اولمغله رياح انى صاورر اولدى ﴿ وكان الله
على كل شئ مقتدرا ﴾ الله تعالى انشا وافنادن هرشيئه قادر اولدى ﴿ المال
والبنون زينة الحياة الدنيا ﴾ مال وبنون حياة دنيانك زينتيدر انسان
دنياسنده اول ايكيسيله تزين ايدر لكن هيچ برى كندويه قالمز كيدر
﴿ والباقيات الصالحات ﴾ واعمال صالحه كه انك ثمره‌سى ابد الآباد
قالور اول كركسه صلوات خمس واعمال حج وصوم رمضان وسبحان الله
والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر وكلام طيبدر ﴿ خير عند ربك ثوابا
وخير املا ﴾ ربك جل شانه عندنده اول مال وبنوندن ثوابى خيرلودر
ومأمولك خيرلوسيدركه صاحبى انك سببيله دنياده‌كى مأمولنه آخرتده
نائل اولور ﴿ ويوم نسير الجبال ﴾ ذكر ايت شول كونى كه بزانده جبالى

(مكانلرندن)

مكانلرندن قلع ايدوب جوده يوريدرز بعده كيدروب هباء منثور قيلورز
﴿ وترى الارض بارزة ﴾ وارضى بارزه كورورسنكه اوزرندن شجر وجبال وبناء
كيدوبدر ﴿ وحشرناهم ﴾ وبز انلرى موقفه جمع ايده‌رز ﴿ فلم نغادر
منهم احدا ﴾ انلرك هيچ بريني تحت ارضده ترك ايتمزز ﴿ وعرضوا على ربك
صفا ﴾ انلر ربتعالى يه صف اولدقلرى حالده عرض اولنورلر هيچ برى برلرينه
حجاب اولمزلر تاكه شانلرنده امر الهى‌نه ايسه اجرا اولنه اول وقتده انلره
دينوركه ﴿ لقد جئتمونا كما خلقناكم اول مرة ﴾ سز عراة وفرادى وغرل
اولديغكز حالده بزه كلديكز نتكيم اول مرّه‌ده بز سزى اول هيئتده خلق
ايتمشدك ﴿ بل زعمتم ان لن نجعل لكم موعدا ﴾ سز ظن ايتمزديكزكه بز بعثله
وعدمزى تصديق ايده‌وز * بلكه زعم ايدرديكزكه اول وعدمز انجازينه
سز كيچون وقت قلميه‌وز (عن ابى هريرة رضى الله عنه قال قال النبى عليه
السلام يحشر الناس على ثلاث طرائق راغبين وراهبين اثنان على بعير وثلاثة
على بعير واربعة على بعير وعشرة على بعير وتحشر بقيتهم النار تقيل معهم حيث
قالوا وتبيت معهم حيث باتوا وتصبح معهم حيث اصبحوا وتمسى معهم
حيث امسوا) ابو هريرة رضى الله عنه ايدر پيغمبريمز عليه الصلاة
والسلام ديديكه يوم قيامتده ناس اوچ حالت اوزره حشر ايديلور
برطائفه‌سى كرامته راغبلردر وبرطائفه‌سى اهانت اولنملرى
خوفيله راهبلردر بردويه ايكى كشى واوچ ودرت حتى اون كشى بنمش
اولدقلرى حالده محشره كيده‌لر وانلرك بقيه‌سنى نار حشر ايده قيلوله
وبيتوته‌لرنده بيله اوله انلركله صباحليه وانلركله اخشامليه (قال ابن
عباس رضى الله عنه قال النبى صلى الله عليه وسلم انكم محشورون حفاتا
عراتا غرلا) ابن عباس رضى الله عنه ايدر پيغمبريمز عليه الصلاة
والسلام ديديكه يوم قيامتده سز يالين اياق بدن چپلاق ختانسز اولديغكز
حالده حشر اولنورسز ﴿ ووضع الكتاب ﴾ صحايف اعمال ناسك ايمان
وشمائلنه ويا ميزانه وضع اولنور وياخود اول بين يدى الله وضع ايديلور
﴿ فترى المجرمين مشفقين مما فيه ﴾ جرم ايدنلرى كورورسنكه انده‌كى اعمال
سيئه‌دن خائفلردر ﴿ ويقولون ياويلتنا مال هذا الكتاب لا يغادر صغيرة
ولا كبيرة الا احصاها ﴾ وديه‌لركه ويل وهلكه بزه كيم بو كتاب اعماله نولديكه

صغيره وكبيره كناهلريمزدن هيچ برين ترك ايتميوب جمعنى عدّ واثبات ايتمش *
دينلديكه صغيره تبسم وكبيره قهقهه كبى وصغيره مس وقبله وكبيره زنا كبى
﴿ ووجدوا ماعملوا حاضرا ﴾ وخير وشردن ايشلدكارين آنده حاضر
بولەلر ﴿ ولايظلم ربك احدا ﴾ ربك جل شانه هيچ كسه‌يه ظلم ايتمز ياعملنك
ثوابنى نقصله وياعقابن زياده ايله ﴿ واذقلنا للملائكة اسجدوا لآدم فسجدوا
الا ابليس ﴾ ذكر ايت شول وقتيكه بزملائكه‌يه آدمه سجده ايدك ديو امر
ايتدك جمله سى اكا سجده ايتديلر الا ابليس سجده ايتمدى ﴿ كان من الجنّ
ففسق عن امر ربه ﴾ زيراكه اول جندن ايدى يوخسه ملائكه‌دن دكل
سجودى تركله رب تعالينك امرندن خروج ايتدى اشبو دليلدركه ملك
البته عصيان ايتميه وابليسك عصيانى اصلنده جنى اولديغيچون اوله
﴿ أفتتخذونه وذرّيته اولياء من دونى وهم لكم عدوّ ﴾ يابنى آدم سز اول
ابليسى وذريتنى بندن غيرى اوليامى ايدينورسز حالبوكه انلر سزه
اعدادر ﴿ بئس للظالمين بدلا ﴾ ابليس وذرّيتى ظالملر ايچون الله تعالى‌دن
نه چركين بدل اولوركه انلر انى استبدال ايدرلر ﴿ ما اشهدتهم خلق
السموات والارض ولاخلق انفسهم ﴾ بز ابليس وذريتن سموات وارض
خلقنه وياكنديلرك خلقنه احضار ايتمدك تاكه انلركه خلقه اعتضاد
ايده‌وز ﴿ وماكنت متخذ المضلين عضدا ﴾ خلقى ديندن اضلال ايدنلرى
اعوان اتخاذ ايدر اولمدم ﴿ ويوم يقول نادوا شركائى الذين زعمتم ﴾
يوم قيامتده الله تعالى مشركينه ديه‌كه ندا ايدك شول شركائمه كيم انلرى
بكاشركاء وياشفعاء زعم ايدرديكز تاكه سزى بنم عذابمدن منع ايده‌لر
﴿ فدعوهم فلم يستجيبوا لهم ﴾ اويله اولسه انلر اول شركالرينه ندا ايده‌لركه
كنديلره اغاثه ايده‌لر شركاء ايسه انلره نه اجابته ونه شفاعته قادر اوله‌لر
﴿ وجعلنا بينهم موبقا ﴾ اول مشركينله شركالرى بيننه مهلك قيلرزكه
اول نار در انده اشتراك ايدرلر ﴿ ورأى المجرمون النار فظنوا انهم
مواقعوها ولم يجدوا عنها مصرفا ﴾ وقتاكه مشركون ناره سوق اولنوب
نارى كوره‌لر ايقان ايده‌لركه انلر اكاواقع اولورلر واندن انصراف ايده‌جك
مكان بولمزلر ﴿ ولقد صرّفنا فى هذا القرآن للناس من كل مثل ﴾ اشبو
قرآنده بزناس ايچون هراحتياج اولدقلرى شئ جنسندن مثل بيان ايتدك
تاكه تذكر واتعاظ ايده‌لر ﴿ وكان الانسان اكثر شئ جدلا ﴾ انسان باطلده

خصومته اكثر شئ اولدى * دينلديكه آنكله مراد كفاردر لكن اصح
اولان نوع انسانه عام اولمقدر ﴿ ومامنع الناس ان يؤمنوا اذجاءهم
الهدى ويستغفروا ربهم ﴾ ناسه رسول داعى وقرآن منير كلديكندنصكره
انلرى ايماندن ورب تعالى‌يه استغفاردن منع ايتمدى ﴿ الا ان تأتيهم سنة
الاولين اويأتيهم العذاب قبلا ﴾ الا انتظارلريكه امم سابقه‌يه اهلاكلرنده‌كى
سنتمز ايريشه ويا انلره عذابمز آشكاره ويا آكسزين ايريشه ﴿ ومانرسل
المرسلين الا مبشرين ومنذرين ﴾ بزناسه رسوللر ارسالمز دكل الا انكيچوندركه
مؤمنلره جنتله تبشير وكافرلرى نارله تخويف ايده‌لر ﴿ ويجادل الذين
كفروا بالباطل ليدحضوا به الحق ﴾ كافرلر معجزات ظهورندنصكره اقتراح
آيات ايله جدال ايدرلركه انكله حقى ازاله ايده‌لر * مثلا رسوللره سزدخى
بزم كبى بشرسز واكر الله تعالى ديلسه ملائكه انزال ايدردى ديملرى
كبى ﴿ واتخذوا آياتى وما انذروا هزوا ﴾ اول كافرلر قرآنى وتخويف
اولندقلرى شيئى هزو ايدينورلر ﴿ ومن اظلم ممن ذكر بآيات ربه فاعرض
عنها ونسى ماقدمت يداه ﴾ ظلمده اشدّ نه كسه‌در اندنكه رب تعالينك
آيتلرى قرآنله وعظ وتذكير اولنوب اول ايسه انى تدبر وانكله تذكر ايتميه
وتقديم ايتديكى كفر ومعاصينك عاقبتن اونوده مسئ ومحسن لابد جزاء
اولنور ايدوكن تفكر ايتميه ﴿ انا جعلنا على قلوبهم اكنة ان يفقهوه وفى
آذانهم وقرا ﴾ بز انلرك قلوبى اوزره اغطيه قيلدق تاكه انى فهم ايتميه‌لر
وآذانلرنده ثقل وصمم قيلدقكه انى اشتميه‌لر ﴿ وان تدعهم الى الهدى فلن
يهتدوا اذا ابدا ﴾ يامحمد اكر سن انلرى هدايته دعوت ايدرسك آنلرنه
تحقيق ونه تقليدايله اهتدا ايدر دكللردر * اشبو شول اقوام شانده‌دركه
آنلر علم اللهده ايمانه كلميسرلردر ﴿ وربك الغفور ذوالرحمة ﴾ ربك جل
شانه مغفرتده بليغ ورحمتله موصوفدر ﴿ لويؤاخذهم بما كسبوا لعجل لهم
العذاب ﴾ اكر الله تعالى آنلرى كسب ايتدكارى ذنوبله مؤاخذه ايتسه
آنلره امهالسز دنياده عذابى تعجيل ايدردى لكن تعجيل ايتمدى
﴿ بل لهم موعد لن يجدوا من دونه موئلا ﴾ بلكه آنلر ايچون موعد
واردركه اول يوم بدرده ويا يوم قيامتده انك غيريدن ملجأ ومنجى
بولمزلردر ﴿ وتلك القرى اهلكناهم لما ظلموا ﴾ اصحاب قرى كه قوم نوح
وعاد وثمود وقوم لوط وآنلرك اضرابيدر * وقتاكه كافر اولديلر بز انلرى

اهلاك ایتدك (وجعلنا لمهلكهم موعدا) وانلرك هلا كیچون وقت معلوم قیلدقكه آندن تأخر ویاتقدم ایتمزلر * ایمدی اهل مكه دخی انلردن عبرت آلوب عذابلری تأخیرینه اغترار ایتمسونلر (واذقال موسی لفتاه) ذكر ایت شول وقتیكه موسی بن عمران علیه السلام فتاسی یوشع بن نون ابن افرائیم بن یوسف علیه السلامه دیدی كه اول اكا خدمت ایدر واكا اویوب كیدردی (لاابرح حتی ابلغ مجمع البحرین اوامضی حقبا) زائل اولمز كیدرین حتی ایكی بحرك جمع اولدیغی محله ایریشم كه بحر فارسله بحر رومك مشرق جانبنده التقا ایتدیكی محلدر ویاخود زمان طویل سیر وسفر ایدرین وحقبدن مراد دهر ویاسكسان ییلدر * روایت اولندیكه موسی علیه السلام قبطك هلا كندنصكره مصره داخل اولیجق بنو اسرائیله خطیب اولدیغی حالده وعظ بلیغ ایدوب انی بكندیلر اكا دینلدیكه هیچ كسه بیلورمیسنكه اول سندن اعلم اوله دیدیكه بیلمزین * وحی الهی كلدیكه عبدم خضر سندن اعلمدر مجمع البحرینده‌در * وخضر علیه السلام فریدون زماننده فارس ملوكندن ایدی ذوالقرنین اكبرك مقدمه‌سنه امیر ایدی موسی علیه السلام زماننه دكین قالدی * دینلدیكه موسی علیه السلام رب تعالی‌یه دیدیكه یارب عبادكك قنغیسی سكا احبدر دیدی اولكه بنی ذكر ایدر اونوتمزینه دیدیكه یارب عبادكك قنغیسی اقضادر دیدی اولكه حقله قضا ایدر هواسنه اتباع ایتمزینه دیدیكه یارب عبادكك قنغیسی اعلمدر دیدی اولكه ناسك علمنی كندی علمنه ضم ایتمك دیلر شول رجائله كیم بركلمه‌یه اصابت ایده كه اول انی هدایه ایركوره ویااندن ردایی ایرغوره ینه دیدیكه یارب اكر عبادكده بندن اعلم وار ایسه بكا انی دلالت ایت دیدیكه عبدم خضر سندن اعلمدر دیدیكه یارب بن انی قنده بولورین دیدیكه اول ساحلده صخره عندنده‌در ایمدی مكتلكه برحوت اخذ ایت انی قنده یتوررسك بیلكه خضر آنده‌در * اویله اولسه موسی علیه السلام مكتلنه برحوت قویوب فتاسنه دیدیكه اشبو حوتی یتوردیككده بكا خبر ویركل اندن ایكیسی یوله كیروب كتدیلر (فلما بلغا مجمع بینهما نسیا حوتهما) وقتاكیم ایكیسی اول ایكی بحرك جمع اولدیغی محله ایردیلر آنده برصخره دیبنده اوتوردیلر مكر آنده عین الحیاة وار ایدی انك صویی میته ایرسه دیریلوردی * دینلدیكه فتی

اول حوتی صخره اوزره قودی وموسی علیه السلام اول محلده یاتوب اویودی وفتی ایسه اول عین حیاتدن آبدست آلمغه مشغول اولدی آبدست صویندن اول حوته ایریشیجك حوت دیرلدی ومكتلدن چیقوب بحره آتلدی بعده طوروب ایكیسی اول ارادن كتدیلر فتی حوتی كتورمكی وموسی علیه السلام حوتدن سؤل ایتمكی اونوتدی (فاتخذ سبیله فی البحر سربا) حوت ایسه بحره كتدیكی طریق كوه اولوب قالدی واول حالت موسایه ویاخضره معجزه اولدی (فلما جاوزا قال لفتاه آتنا غداءنا لقد لقینا من سفرنا هذا نصبا) وقتاكیم ایكیسی مجمع بحرینی تجاوز ایدوب اول كیجه وایرته اویلیه دكین كتدیلر موسی علیه السلامه جوع ونصب ایردی دینلدیكه موسی علیه السلامه اول سفرك غیریده‌عی ایرمش دكلیدی فتاسنه دیدیكه غدامزی كتوركه ییه‌لم اول صخره‌یه كچدیكمز دنصكره ده یوریدیكمزدن بزه تعب ونصب ایرمشدر موسی علیه السلام آندن غدایی طلب ایدیجك اولدخی حوتدن كوردیكن تذكر ایدوب (قال أرأیت اذ أوینا الی الصخرة فانی نسیت الحوت) موسی علیه السلامه دیدیكه كوردكمیكه بكانه حالت ایردی صخره عندنده نزول ایتدیكمزده حوتی آنده قویوب یوردم وانی سكا ذكر ایتمكه اونوتدم (وماانسانیه الا الشیطان ان اذكره) بكا اول حوت امرینی سكا ذكر ایتمكی اونوتدیرن دكل الا شیطان ایدی (واتخذ سبیله فی البحر عجبا) واول حوت بحرده كتدیكی محلی مسلك ایتدی بن اندن تعجب ایتدم (قال ذلك ماكنا نبغ) موسی علیه السلام دیدیكه اشبو ذكر ایتدیكك حوت امری بزم مطلوبمزدركه اول اكا علامتدر (فارتدا علی آثارهما قصصا) اندن كیرو دونوب كلدكاری یوله كتدیلر حتی كه آثارلرین تتبع ایدرك اول صخره‌یه ایردیلر (فوجد اعبدا من عبادنا) انده عباد مختصمزدن برعبد بولدیلر * دینلدیكه جمهور قولنده انكه مراد خضر علیه السلام ایدی اسمی بلیا بن ملكان ویا الیسع ویا الیاس ایدی خضر دینلمسنه سبب اول برفروهٔ بیضا اوزره جلوس ایدیجك تحتنده اول اخضر اولوب اهتزاز ایتدی دینلدیكه اول نماز قلدیغنده حولنده‌كی اشیاء اخضر اولوردی * روایت اولندیكه موسی علیه السلام انده خضری كوردیكه برثوبه بورنمشدی (آتیناه رحمة من عندنا وعلمناه

من لدنا علما ﴾ بزاكا عندمزدن وحی و نبوّت ویردك و بزه مختص اولوب توفیقمز ایله بیلنور علومدن اكا اوكرتدك كه اول علم باطندركه غیوبدن خبر ویرر موسی علیه السلام اكا سلام ویروب اول دخی اكارددہ سلام سكا دخی اولسون ای بنی اسرائیل پیغمبری دیدی موسی علیه السلام اكا دیدیكه بن انلرك پیغمبری ایدوكمی سكا كیم بیلدردی دیدی اولكه سكا بنم مكانمی بیلدروبدر ﴿ قال له موسی هل اتبعك علی ان تعلمن مما علمت رشدا ﴾ موسی علیه السلام اكا دیدیكه سكا اتباعه كلشینكه شول تعلیم اولدیغكدن بكا علم ذا رشد تعلیم ایده سن * دینلدیكه خضر علیه السلام دیدیكه سكا علمده توراة و تبلیغده بنواسرائیل یتر موسی علیه السلام دیدیكه الله تعالی بكا بویله امر ایدوبدر * موسی علیه السلامك ابواب دینده شرط اولمیان شیئی غیریدن تعلمی نبوتنه و صاحب شریعت اولمسنه منافی اولمز زیرا رسوله لایق اولوركه مرسل الیه اولدیغی كمسنه‌دن اعلم اوله هرشیئده‌كه دینك اصول و فروعندن انكله بعث اولنمشدر حالبوكه انده غایت تواضع و ادب رعایت اولنه اول اجلدن نفسنی استجهال و اكا تابع اولمغه استیذان و اندن ارشادینی سؤال ایتدی ﴿ قال انك لن تستطیع معی صبرا ﴾ خضر علیه السلام دیدیكه سن بنمله صحبته استطاعت ایدیمزسن * زیراكه بندن امور منكره كورر سن انبیایه ایسه منكراته صبر جائز اولمز اكرچه حقیقتده اول معروف ایسه‌ده مادامكه انك باطن حالنی بلمیه ﴿ وكیف تصبر علی مالم تحط به خبرا ﴾ اندن خضر علیه السلام اكا عذر بیان ایدوب دیدیكه سن نبی ایكن نیجه صبر ایدرسن شول بنم تولی ایده‌جكم اموره كیم ظاهری منا كیردر باطننه ایسه سنك علمك ارمیوبدر ﴿ قال ستجدنی ان شاء الله صابرا ولا اعصی لك امرا ﴾ موسی علیه السلام اكا دیدیكه ان شاء الله بنی سنك افعالكه صبر ایدر بولورسن سكا عصیان ایتمزین * موسی علیه السلامك كندینك صبره استطاعتی اولمسنه وثوقی اولمدیغیچون وعدینی مشیة الله‌ه تعلیق ایتدی * زیراكه خلاف معتاده صبر شدیددر انكله خلف وعد ایتمش اولمز و بو دلیلدركه افعال عباد مشیة الله‌له اوله ﴿ قال فان اتبعتنی فلا تسئلنی عن شیء حتی احدث لك منه ذكرا ﴾ خضر علیه السلام اكا دیدیكه چون بكا اتباع ایدرسن بندن سؤاله عجله ایتمكل اول شیئدنكه انی بندن

كوروب انكار ایدرسن حالبوكه انك وجه صحتن بیلمزسن بلكه صبر ایت تاكه بن سكا انك حقیقتن و وجه صحتن بیان ایدم ﴿ فانطلقا حتی اذا ركبا فی السفینة خرقها ﴾ اوبله اولسه ساحل بحردن ركوب ایچون سفینه استیوب كتدیلر برسفینه بولوب اكا ركوب ایتدیلر پیغمبریمز علیه السلام ایدر برسفینه انلره اوغرایوب بزی الك دیبجك اهلی خضر علیه السلامی بیلوب انلری نولسز آلدیلر بحرك ایچروسنه ایردكارنده خضر علیه السلام النه بربالته آلوب سفینه‌نك قبل بحردن ایكی تخته‌سنی خرق ایتدی ﴿ قال أخرقتها لتغرق اهلها لقد جئت شیئا امرا ﴾ موسی علیه السلام اكا دیدیكه اشبو سفینه‌یی خرق ایتدك كه اهلنی غرق ایده‌سن حالبوكه آنلر بزدن نول آلمامغله بزه احسان ایتدیلردی سن انكله شیء منكر ایتدك روایت اولندیكه خضر علیه السلام سفینه‌یی خرق ایدیجك ایچنه صو كیرمدی بر روایتده موسی علیه السلام انی كوریجك ثوبیله انی بركندی و بر روایتده خضر علیه السلام برزجاجدن قدحله اول خرقی بسادی ﴿ قال ألم اقل انك لن تستطیع معی صبرا ﴾ خضر علیه السلام اكا دیدیكه بن سكا دیدمیكه سن بنمله صحبته استطاعت ایده‌مزسن ﴿ قال لا تؤاخذنی بما نسیت ﴾ موسی علیه السلام دیدیكه اوّل مرده بكا وصیتكی تركم سببیله بنی مؤاخذه ایتمكل ﴿ ولا ترهقنی من امری عسرا ﴾ بنم امرمدن بكا عسری تكلیف ایتمكل و یا متابعتكی بكا تعسیر ایتمكل بلكه تیسیر ایت * زیراكه بن سنك صحبتكی مراد ایدرین اكا ایسه چاره عفو ایله و مناقشه‌یی تركله اولور ﴿ فانطلقا حتی اذا لقیا غلاما فقتله ﴾ بعده ایكیسی سفینه‌دن چیقوب كیدركن غلمان جماعتنه اوغرادیلركه لعب ایدرلردی ارالرندن برغلام ظریفی طوتوب بوغازلدی و یا الیله انك باشین قوپاردی و یا طاش ایله باشین ازدی و یا باشنی دیواره اورمغله اولدردی اكثرون دیدیلركه اول غلام حد بلوغه ایرمش ایدی وانك طبعی كافر ایدی حیاتده قالسه ابوینی طغیان و كفره ایركوریسردی ﴿ قال أقتلت نفسا زكیة بغیر نفس لقد جئت شیئا نكرا ﴾ موسی علیه السلام اكا دیدیكه قتل ایتدكی شول ذنوبدن طاهره نفسیكه قتل نفس ایتمامشیدی اویله اولسه شیء منكر ایشلدك كه اول اولكیدن قبح و شناعتده اعظمدر * زیراكه تداركی ممكن دكلدر اولكی فعلك بونك

خلافيدر ﴿ قال ألم اقل لك انك لن تستطيع معى صبرا ﴾ خضر عليه السلام اكا ديديكه بن سكا ديمديمیکه سن بنمله صحبته استطاعت ایده مزسن ﴿ قال ان سألتك عن شئ بعدها فلا تصاحبنى قد بلغت من لدنى عذرا ﴾ موسى عليه السلام اكا ديديكه اكر بودفعه‌دنصكره سكا برشيئدن سؤال ايدرسم بكا مصاحب اولمغل اكرچه بن سنك صحبتكى ديلرسمده * زيرا بنم قبلمدن عذرى نهايته ايركوردك وصحبت واتباعكده اعتذار ايده جك برعذرم قالمدى * زيراكه وصيتكى رعايت ايتميوب اوچ كره سكا مخالفت ايتدم * پيغمبريمز عليه السلام ايدر الله تعالى رحمت ايده قرنداشم موسايه كيم استحياسندن اول سوزى سويلدى اكر عجله ايتميوب صبر ايتسيدى خضر اكا اعجب اعاجيب كوستريدى ﴿ فانطلقا حتى اذا اتيا اهل قرية ﴾ اندن ايكيسى كيدوب حتى كه براهل قريه‌يه ايرديلركه اول انطاكيه‌در ويا ايله‌دركه اول ارضك سمادن ابعديدر ﴿ استطعما اهلها فأبوا ان يضيفوهما ﴾ اول قريه اهلندن ضيافت وجهى اوزره طعام استديلر اهل قريه ايسه انلرى ضيافتدن اباء ايتديلر * ابوهريرة رضى الله عنه ايدر انلرى برمرأه اطعام ايتديكه اول بربر اهلندن ايدى رجالى ايسه اندن امتناع ايتدى * اويله اولسه اول ايكيسى اول قريه‌ده اولان نسايه خيردعا ورجاله بددعا ايتديلر ﴿ فوجدا فيها جدارا يريد ان ينقض فأقامه ﴾ اول قريه‌ده برديوار بولديلركه اول دوشمكه ميل ايتمشدى خضر عليه السلام انى اليله طوغرلتدى ويا اليله انى مسح ايديجك اول طوغرلدى ويا انى يقوب يابدى ﴿ قال لوشئت لاتخذت عليه اجرا ﴾ موسى عليه السلام اكا ديديكه اكرسن ديله‌سك اول عملك اوزره اجرآلوردك كه انكله تعيش ايديدك ﴿ قال هذا فراق بينى وبينك ﴾ خضر عليه السلام موسى عليه السلامه ديديكه اشبو وقت برى بريمزدن فراقك وقتيدر ﴿ سأنبئك بتأويل مالم تستطع عليه صبرا ﴾ سكا خبر ويره‌يم انك تأويلنى كه ظاهر حيثيتدن منكر اولديغيچون سن اكا استطاعت ايده‌مدك ﴿ اما السفينة فكانت لمساكين يعملون فى البحر ﴾ اما اول سفينه كه بن انى خرق ايتدم مساكيندن اون قرنداشك ايديكه انلرك بشى زمنى وبشى بحرده مؤاجره واكتساب ايدرلردى ﴿ فاردت ان اعيبها ﴾ ديلدمكه اول سفينه‌يى خرقله عيبلو ايدم تاكه غصب اولنميه ﴿ وكان وراءهم ملك

يأخذ كل سفينة غصبا ﴾ حالبوكه انلرك اوكنده جلندى ويامنوله دينور بركافر ملك وار ايديكه هر سفينهٔ صالحه‌يى اصحابندن غصب ايدردى * روايت اولنديكه خضر عليه السلام اول قومه اعتذار ايدوب اول ملك غاصبك شاننى ذكر ايلدى انلر ايسه انى بيلمزلردى وديديكه سفينه‌كز اكا اوغراديغنده عيبلو اولديغيچون اول آنى آلميه وآنى كچديكزدنصكره آنى اصلاح ايدوب كما كان نفعلنه‌سز ﴿ واما الغلام فكان ابواه مؤمنين ﴾ واما اول قتل ايتديكم غلام كافر ايدى ووالدينى ايسه مؤمنلر ايديلر ﴿ فخشينا ان يرهقهما طغيانا وكفرا ﴾ خوف ايتدككه اول غلام كافر انلره طغيان وكفرى تكليف ايده ويا اكا فرط محبتلرندن انك دينته متابعت ايده‌لر * خضرك اندن خوف ايتمسى الله تعالينك اكا انى اعلاميله ايدى * ابن عباس رضى الله عنهدن مرويدركه نجدة الحرورى اكا نامه يازوب ديديكه خضر انى نيچه قتل ايتدى حالبوكه پيغمبريمز عليه السلام ولدانى قتلدن نهى ايدوبدر * ابن عباس رضى الله عنهما اكا جوابده يازديكه اكر ولدآنك حالندن خضرك بيلدوكن سن دخى بيلورسك سكا دخى جائز اولوركه قتل ايده‌سن ﴿ فاردنا ان يبدلهما ربهما خيرا منه زكاة واقرب رحما ﴾ بز اراده ايتدككه اول ايكيسنه ربلرى جل شانه اول غلامدن بدل برولد ويره‌كيم صلاح وتقواده ووالدينه رحمت وعطفه اقرب اوله * دينلديكه اول ايكيسندن برقز وجوده كلوب انى برنبى تزوج ايتديكه اول نبى ايله قزدن برنبى وجوده كلديكه الله تعالى انكله امتدن برامته هدايت ايتدى ﴿ واما الجدار فكان لغلامين يتيمين فى المدينة ﴾ واما اول طوغرلتديغم جدار مدينه‌ده اصرم وصريم دينور ايكى غلام يتيمك ايدى ﴿ وكان تحته كنزلهما ﴾ واول جدارك آلتنده اول ايكى غلامك كنزى وار ايدى واول كنزده اختلاف اولندى * دينلديكه التون ويا كومش ويامال ويا كتب علم ايدى ويا التوندن برلوح ايديكيم اكا يازلمشدى * عجبلرين اول كمسه‌يه كيم موته يقينى وار ايكن نيچه سوينور وقدره يقينى وار ايكن اندن نيچه يرينور ورزاقنه يقينى وار ايكن كندويه نيچه تعب ويرور وحسابه يقينى وار ايكن اندن نيچه غافل اولور ودنيانك زوالنه يقينى وار ايكن اكا نيچه قلبى ياتيشور لااله الاالله محمد رسول الله * وآنك آخر جانبنه يازلمشديكه بن اول الله جل شانه‌يم كه الوهيتده شريكم يوقدر

يالکزين خير وشرى بن خلق ايتمشين سعادت اول کمسه‌يه‌کيم انى خير
ايچون خلق ايتمش اولوب انى خيرده استعمال ايدم وشقاوت اول
کمسه‌يه کيم انى شر ايچون خلق ايتمش اولوب انى شرده استعمال ايدم
﴿ وكان ابوهما صالحا ﴾ واول ايكى غلامك بابالرى صالح ايدى اسمى
کاشح ايدى انلر بابالرينك صلاحيله حفظ اولنديلر * ديلديكه اول
ايكى غلام ايله اب صالحلرى بيننده يدى آباء کچمشدى اول سياح
ايدى محمد بن المنكدر ايدر الله تعالى بر عبدك صلاحيله ولدنى وولد
ولدنى وعشيرتنى وحولنده‌کى اهل دويراتنى حفظ ايدر اول انلرك
بيننده اولديغنجه انلر الله تعالينك حفظندن زائل اولمزلر ﴿ فأراد
ربك ان يبلغا اشدهما ﴾ ربك جل شانه ديلديكه اول ايكى غلام بالغ
وعاقل اوله‌لر وياشدت وقوتلرينه ايره‌لر ويا اون سكز ياشنه كيره‌لر
﴿ ويستخرجا كنزهما ﴾ واول كنزلرين چيقاره‌لر ﴿ رحمة من ربك ﴾
اول انلره ربك جل شانه‌دن بابالرينك صلاحى سببيله رحمت اولسون
ايچوندر * ديلديكه اوّلده ارادتى خضر عليه السلام نفسنه اسناد
ايتدى * زيراكه تعييبه مباشر اولدى وثانيده الله تعالى‌يه ونفسنه
اسناد ايتدى زيراكه تبديل اهلاك غلامله وانك بدلن الله تعالينك ايجاديله
ايدى وثالثده يالكز الله تعالى‌يه اسناد ايتدى زيراكه غلامينك بلوغنده
انك مدخلى يوغيدى وياخود اوّلكى نفسنده شردر واوچنجى خيردر
وايكنجى ايسه ممتزجدر وياخود وسائطه التفاتده حال عارفك اختلافيچون
ايدى ﴿ وما فعلته عن امرى ﴾ ياموسى اشبو كورديكك اشيايى
بن كندى رأيمله ايشلمامشن بلكه الله تعالينك امريله ايشلمشن
﴿ ذلك تأويل مالم تسطع عليه صبرا ﴾ اشبو سكا خبرويرديكم اشيا شول
انكار ايتديكك امورك تأويليدركه اكا صبره استطاعت ايده‌مدك اشبو
موسى وخضر قصه‌سنده‌كى دلائلدندركه استخدام لابأس اوله وسفرده رفيق
وخادم اتخاذى جائز اوله وطلب علم ايچون رحلت مستحب اوله وعالم
علمدن استزاده وسفر ايچون اتخاذ زاد جائز اوله واول توكله منافى اولميه
ونسيان وانك مثلى امور مكروهه مجازا شيطانه نسبت اولنه ومتعلم معلمنه
تواضع ايده اكرچه اول معلم رتبه‌ده اول متعلمدن دون ايسه‌ده وعالم
كنديدن اخذ علم مراد ايدنه شول طبعى متحمل اولمديغى شيئى عدم

(تعليمنده)

تعليمنده اعتذار ايده وامرده مشيتى تقديم ايده ومتبوع تابعه اشتراط ايده
ومشروطه وفاء لازم اوله وكشى نسيانله مؤاخذه اولنميه وتكرارده اوچ دفعه
معتبر اوله وغريب ايچون طعام وضيافت طلبى لابأس اوله وصنع جميل ترك
اولنميه اكرچه لئامه ايسه‌ده واعمال اوزره اخذ اجر جائز اوله ومسكينك
سفينه‌سى ويا آلت كسبى ويا كندويه كفايت ايتمز شيئى اولمغله مسكنتدن
چيقميه وغصب حرام اوله ومال غيرك بعضنى اتلاف وتعييب جائز اوله
قچانكه انكله باقينك بقاسى مرجو اوله مال مودع ومال يتيم كبى
وايكى ضرر تعارض ايتديكنده انك اعظمن دفع ايچون اهوننى تحمل
واجب اوله وولد باباسنك صلاحيله محفوظ اوله ودورك عمارتى واجب
اولوب خرابنه دكين اهمالى حرام اوله ويره مال دفنى جائز اوله واشبو قصه
علم حقيقتده اصل اوله وشرع مقتضاسى اوزه جارى اولديغنجه انكار
اولنميه (وما فعلته عن امرى) قولى خضرك نبوّتنه دليل اوله * زيرا اول
اقتضا ايدركه اول وحى اولنمش اوله‌وانى وليدر دين ديركه اول وحى الهامدر
والهامك حجتنه انكله استدلال ايدر * روايت اولنديكه موسى السلام
وقتاكه خضردن مفارقت مراد ايلدى ديديكه بكا وصيت ايت ديديكه علمى
تحديث ايچون طلب ايتمكل بلكه عمل ايچون طلب ايت * خضرك حى
ويا ميت ايدوكنده علماء اختلاف ايتديلر * ديلديكه خضر والياس
ايكيسى دخى حياتده‌در هر سنه موسمده التقا ايدرلر * وخضرك حياتنه
سبب اولدركه ذو القرنينله اول عين حيات طلبيچون ظلمته كيرديلر خضر
عليه السلام اول عينه راست كلوب اندن غسل وشرب ايتدى ذو القرنين
ايسه انى بوله‌ميوب كيرو دوندى * ابو العباس المرسى ايدر خضر
عليه السلام حى‌در اشبو كفمله اكا مصافحه ايتمشن وخضر عليه السلام
بكا خبر ويرديكه بر كمسنه‌كيم هر صباحن * اللهم اصلح امة محمد اللهم
تجاوز عن امة محمد اللهم اجعلنا من امة محمد * ديسه ابدالدن اوله
فقرانك برى آنى ابو الحسن شاذلى‌يه عرض ايديجك ابو العباس صدق
ايتمش ديدى خضر عليه السلام بكا كلوب كندويى بيلدردى واندن
ارواح مؤمنين يمينده منعمه ويامعذبه ايدكارى معرفتن اكتساب ايتدم
اكر الآن بكا بيك فقيه كلوب خضر عليه السلام ميتدر ديسه‌لر انلره

رجوع ایدر دكلن و انی میتدر دینلر استدلال ایدرلر انیكه (قال النبی علیه السلام بعدما صلی العشاء لیلة أرأیتكم لیلتكم هذه فان علی رأس مائة سنة لایبقی احد ممن هو الیوم علی ظهر الارض) پیغمبریمز علیه السلام بر كیجه یتسو نمازین قیلدیغندنصكره دیدیكه اشبو كیجه‌یی كوردیكزمی اشبو وقتدن یوزییل باشنه دكین الآن ظهر ارضده اولاندن كیمسه حیاتده قالمیسردر * ایمدی اكر خضر علیه السلام حی اولسه اول مدتدنصكره‌یه قالمزدی لكن خضر علیه السلامی حیاتده‌در دینلرك اشبو حدیثه جوابی اولدركه پیغمبریمز علیه السلامدن حدیث مذكور صدورنده خضر علیه السلام ظهر ارضك غیری عوالمك برنده اولمسی ممكندر (ویسئلونك عن ذی القرنین) یامحمد سنی امتحان ایچون یهود ویا مشركون سكا ذوالقرنیندن سؤال ایدرلركه اول اسكندر رومیدركه فارس وورومه برقولده مشرق ومغربه ملك ایدی اول اجلدن اكا ذوالقرنین دینلمشدی ویا انكیچونكه اول نور و ظلمته كیردی ویا اول دنیانك شرق وغربنه ایردی ویا انك ایكی كوچك قرنی اولوب انی عمامه‌سیله اورتر ویا تاجنك ایكی قرنی واریدی * دینلدیكه انك اسمی مرزبان بن مرزبة الیونانی ایدی یونان بن یافث بن نوح علیه السلام اولادندن ایدی انك نبوتنده اختلاف اولندی * ابوالطفیل ایدر علی رضی الله عنه‌یه ذوالقرنیندن سؤال اولندیكه اول نبی ویاملك میدی دیدیكه اول نه‌نبی ونه ملك ایدی لكن برعبد صالح ایدیكه الله تعالی‌یی سوردی الله تعالی دخی انی سوردی روایت اولندیكه عمر رضی الله عنه بر رجلی ایشتدیكه آخره یاذا القرنین دیو قیغرر دیدیكه اسماء نبی ایله تسمی‌یه راضی اولمیوب حتی‌كه اسماء ملوكله تسمی ایتدیكز * دینلدیكه اول ملك عادل صالح ایدی الله تعالی انی ارضه ملك ایدوب اكا علم و حكمت وهیبت ویردی واكا نور و ظلمتی تسخیرایتدی سیر ایتدیكنده اوكنجه نور كیدوب آردندن ظلمت انی احاطه ایدردی (قل سأتلو علیكم منه ذكرا) دیكل‌كه بن سزه انك حالندن الله تعالی عندندن خبرویررین (انامكناله فی الارض) بز اكا یریوزنده تصرف امرنی تمكین ایتدك * علی رضی الله عنه ایدر الله تعالی اكا سحابی تسخیرایدوب انك اوزره دیلدیكی یره كیدردی واكا اسباب مداولندی ونور بسط اولوب لیل ونهار اكا مساوی اولمشدی (وآتیناه من كل شیء سببا) وبز اكا هرشیدنكه

انی دیلر ویا اكا توجه ایلر علم وقدرت وآلتدن انی اكا ایركورر سبب قیلدق ویا اكا اقطار ارضی قریب ایتدك (فاتبع سببا) اندن مغربه بلوغ اراده ایدوب اكا ایركورر طریقه سلوك ایتدی (حتی اذا بلغ مغرب الشمس وجدها تغرب فی عین حمئة) حتی‌كه شمسك غروبی محلنه ایردی اول شمسی برقیرمش سیاه باچقلو صو پیكارنه غروب ایدر بولدی (ووجد عندها قوما) وانك عندنده برقوم بولدیكه لباسلری جلود وحشی ایدی وطعاملری بحرك طشره براقدیغی ایدی * دینلدیكه انده اول قوم مدینه‌لرینك اون ایكی بیك قپوسی وار ایدی اكر اول قومك ضجیج وصیاحی اولمسه شمسك غروب ووجبتی ایشیدیلوردی واول قوم كفار ایدیلر (قلنا یاذا القرنین اما ان تعذب واما ان تتخذ فیهم حسنا) دیدیكه یاذا القرنین مخیرسن دیلرسك اول قومی كفرلری اوزره قتل ایت اكر اسلامه دخول ایتمزلرسه ویاخود ارشاد وتعلیم شرایعله انلرك امرنده حسن اتخاذ ایت اكر ایمانه كلوب مقتضاسیله عمل ایدرلرسه * دینلدیكه قتل واسر بیننده تخییر ایتدی قتل مقابله‌سنده اسر حسن تسمیه اولندی (قال اما من ظلم فسوف نعذبه ثم یرد الی ربه فیعذبه عذابا نكرا) ذوالقرنین دعوتی اختیار ایدوب دیدیكه اما اول كمسه كیم بن انی دعوت ایدوب اول ایسه كفری اوزره اصراراله نفسنه ظلم ایده بز آنی دنیاده قتلله عذاب ایدیسرز بعده الله تعالی اكا برعذاب منكر ایدركه مثلی معهود اولمیه (واما من آمن وعمل صالحا فله جزاء الحسنی) واما اولكه ایمان وعمل صالح ایده آنكیچون دنیاده وآخرتده جنت ایله جزا اولور (وسنقول له من امرنا یسرا) وبز اكا امریمزدن آسان اولانی دیرز یوخسه صعب اولانی دكل (ثم اتبع سببا) بعده انی مشرقه ایركورر طریقه سلوك ایتدی (حتی اذا بلغ مطلع الشمس) حتی شول موضعه ایردیكه معموره ارضدن شمس ابتدا اكا ایرر (وجدها تطلع علی قوم لم نجعل لهم من دونها سترا) انی برقوم اوزره طلوع ایدر بولدیكه انك حرندن انلری حفظ ایدر بنا قیلمدق * زیرا انلر برمكانده ایدیلركه انك اوزره بنا قرار ایتمزدی سوری وكسكین اولدیغندن اویله اولسه انلر اسرابده ساكن اولورلردی شمس زائل اولیجق معاشلر ایچون چیقارلردی دینلدیكه شمسك طلوعی عندنده انلر صویه كیروب ارتفاعنده اندن چیقارلردی وبهایم كبی اوتلاغه كیدرلردی * دینلدیكه انلر برقوم ایدیكیم عریانلر ایدی ایكی قولاقلرینك

برین دوشنوب برین اورتنورلردی ﴿ كذلك ﴾ ذو القرنینك تخییر واختیارده اهل مشرق شاننده امری اهل مغرب شاننده کی امری کبیدر ویاخود شمسی بر قوم اوزره طلوع ایدر بولدیکه انلر کفر و حکمده شول اوزرلر ینه شمس غروب ایدن قوم کبی ایدیلر ﴿ وقد احطنا بما لدیه خبرا ﴾ حالبوکه بز اول ذو القرنینك عندنده اولان جند وعده وآلات واسبابه ظواهر وخفایاسنه علمله احاطه ایتمشزدر * یعنی اول کثرتده برحده ایردیکه انی لطیف وخبیر جل شانه دن غیرك علمی احاطه ایتمزدی ﴿ ثم اتبع سببا ﴾ بعده مشرق ومغرب بیننده معترض جنوبدن شماله کیدر طریقه سلوك ایتدی ﴿ حتی اذا بلغ بین السدین ﴾ حتی که اول ایکی جبل بیننه ایردیکه ذو القرنینك سدی انده بنا اولنمشدی * دینلدیکه سد سینك ضمیله اول شیدرکه انی الله تعالی خلق ایده وسد سینك فتحیله اولدرکه انی ناس عمل ایده دینلدیکه اول ایکی جبل آخر شمالده ارض ترك منقطعنده اولوب یأجوج ومأجوج اول ایکی جبلك وراسنده قالمشدر ﴿ وجد من دونهما قوما لا یكادون یفقهون قولا ﴾ اول ایکی سدك امامنده بر قوم بولدیکه غرابت لغت وقلت فطنتلری ایچون قریب اولمزدیکه سامعه کلاملرین افهام ایده لردی ونه کندیلر غیرك کلامن فهم ایدرلردی الا اشارت ویا ترجمانله ﴿ قالوا یاذا القرنین ان یأجوج ومأجوج مفسدون فی الارض ﴾ انلرك مترجملری ذو القرنینه دیدیلرکه یأجوج ومأجوج طائفه سی ارضمزده قتل وتخریب واتلاف زروعله فساد ایدیجیلردر * دینلدیکه انلر ایام ربیعده چیقوب یرده بر یشل اوت قومزلردی ییرلردی وقوریمشن کوتوررلردی وبر قولده ناسدن بولدقلرینی ییرلردی * ودینلدیکه یأجوج ومأجوج ترکدن بر جیلدر یعنی بر جماعت یافث ابن نوح اولادندندر ترك یأجوج ومأجوجدن بر سریه درکه ذو القرنین سدی بنا ایدیجك سددن طشره قلانلره ترك دینلمشدر * دینلدیکه انلر یکرمی ایکی قبیله در انلردن بر قبیله سدن طشره ده ترك اولندیغیچون ترك دینلمشدر اهل تواریخ ایدر نوح علیه السلامك اوچ اولادی وار ایدی سام وحام ویافث ایدی اما سام عرب وعجم وروملك ابیدر وحام ایسه حبشه وزنج ونوبه نك ابیدر ویافث ایسه ترك وخوز وصقالبه ویأجوج ومأجوجك ابیدر دینلدیکه یأجوج ومأجوجك هر بری دردر

یوز بیك امتدر انلردن بر رجل صلبندن سلاحه قادر بیك اولاد ذکور کورمینجه فوت اولمز انلر اوچ صنفدر بر صنفك قامتلری یوز یکرمیشر ذراعدر وبر صنف ایسه طول وعرضلری برابردر یوز یکرمیشر ذراعدر انلره جبل وحدید قائم اولمز وبر صنف ایسه قولاقلرینك برینی دوشنوب برین اورتنورلر فیل ووحشی وخنزیردن بولدقلرین آخر زمانده اکل ایدیسرلردر مقدمه لری شامده ساقه لری خراسانده اولیسردر مشرق جانبنده کی نهرلری وطبریه ده کی بحیره یی ایچه لر * دینلدیکه بر وقتده آدم علیه السلام احتلام اولوب نطفه سیترابه قارشدی الله تعالی اندن یأجوج ومأموجی خلق ایتدی ایمدی انلر اب جهتندن ناسه متصل اولورلر ام جهتندن دکل * وهب بن منبه ایدر ذوالقرنین رومدن بر رجل صالح ایدی الله تعالی اکا دیدیکه بن سنی شول لسانلری مختلف اولان امتلره کوندررین انلردن ایکی امت طول ارضده در بری مغرب شمس عندنده در انلره ناسك دینور وبری دخی مطلع شمس عندنده در انلره منسك دینور وایکی امت دخی ارضك عرضنده در بری قطر ایمنده در انلره هاویل دینور وبری ایسه قطر ایسرده در انلره تاویل دینور وامم کثیره وسط ارضده اولورکه انلر جن وانس ویأجوج ومأجوجدر ذو القرنین دیدیکه یارب بن انلره نه قوتله مکابره ونه جمعله مکاثره ونه لسانله مناطقه ایدرین الله تعالی دیدیکه بن سنك لسانکی بسط وعضدکی شدید ایدرین حتی که هیچ بر شیئدن قورقیه سین وسکا هیبت لباسن کیوره ین حتی که سندن خلق قورقودورین وسکا نور وظلمتی تسخیر ایدرین نور امامکده هادی اولور وظلمت وراکدن سنی حارس اولور * اویله اولسه مغرب شمسه کیدوب انده جمع کثیر بولدیکه عددین آنجق الله تعالی بیلور ظلمت ایله انلری مکان واحده جمع ایدوب توحید وعبادته دعوت ایلدی انلرك کیمی ایمانه کلوب کیمی اندن اعراض ایتدی اعراض ایدنلرك اوزره ظلمتی ادخال ایدوب حتی انی انلرك اجواف بیوتنه کیردیردی انکله انلر انك دعوتنه اجابت ایتدیلر اویله اولسه مغرب اهلندن اکا جند عظیم جمع اولوب ذو القرنین انلره قائد وظلمت سائق اولدی حتی که هاویله کلوب ناسکه ایتدیکی عمل مثلنی انلره ایتدی اندن چکوب مطلع شمسده منسکه ایردی اوکدیکی ایکی امته ایتدیکی عملی انلره دخی ایتدی اندن ارضك قطر

ایسرنده قاویله واروب عمل سابقن انلره دخی اجرا ایتدی اندن وسط
ارضده‌کی امتلره قصد ایدوب مشرق جانبنده منقطع ترکه ایردی انسدن
بر امت صالحه دیدیلرکه یاذا القرنین اشبو ایکی جبلك اراسنده بهایم
اشباهنده بر خلق واردرکه دواب ووحوشی افتراس ایدرلر حیات
وعقاربی بیرلر وبالجمله یرده‌کی مخلوقاتدن هر جانلویی اهلاکدن مبالات
ایتمزلر وانلرك کبی هیچ بر خلق زیاده‌اولمز شك ایتمزکه انلرکه دنیا طولیسر
وبالجمله یر اهلنه انلرك شری ایریسردر (فهل نجعل لك خرجا علی
ان تجعل بیننا وبینهم سدّا) سندن حاجتمز اولدرکه اموالمزدن سکا خرج
ومصرف ویره‌وزکه بزمله انلرك بیننه سدّ وحاجز قیله‌سن * ابن العربی
ایدر اشبو دلیلدرکه اعمال اوزره خراج واجر اخذی جائز اوله وملك
اوزره خلقك مصالحنه قیام وفرجه‌لری سد وثغوری اصلاح واجب
اوله اکرچه رعیه‌نك اموالندن اخذله ایسه‌ده وقچانکه اکا احتیاج
اوله (قال مامکّنی فیه ربی خیر) ذوالقرنین دیدیکه اول شیکیم ربم
تعالی ملك ومالدن بنی اکا تمکین ایتدی سزك بکا بذل ایده‌جککز خرج
ومصرفدن خیرلودر وبنم اکا احتیاجم یوقدر (فأعینونی بقوّة) ایمدی
بانیلر وصانعلر ایله وآلاتدن لازم اولان اشیا ایله بکا اعانت ایدك (أجعل
بینکم وبینهم ردما) تاکه سزکله انلرك بیننه حاجز حصین قیلم‌که اول
سددن اکبردر (آتونی زبر الحدید) ایمدی بکا حدید قطعه‌لرین کتورك
چون انی کتوردیلر بعده صویه ایرنجه اکا اساس قازدیلر وصخره‌لر ایله
طولدیروب اوزرینه اریدلمش طینهٔ نحاس دوکدیلر بعده بنا ایچون
اول ارایه بر صف حدید وبر صف حطب بو منوال اوزره صف صف
حدید وحطب بسط ایدرك اول ایکی جبلك رأسی برابرینه ایرکوردیلر
(حتی اذا ساوی بین الصدفین) قچانکه سد اول ایکی جبلك اراسی
اعلاسنه دکین اشیاء مذکوره ایله مملو اولدیغی حالده مساوی اولدی
(قال انفخوا حتی اذا جعله نارا قال آتونی افرغ علیه قطرا) بعده
عمله‌یه امر ایلدی اول حدید اراسنده‌کی حطبه آتش اوروب منافخله
انی نفخ ایتدیلر حتی‌که حدید نار کبی اولیجق دیدیکه بکا اریمش نحاس
کتورك‌که اول قیزمش حدید اوزره دوکم چون انی ایتدی بعضی بعضنه
ملتصق اولوب حدید ایله نحاسدن دوزلمش یکپاره حصار اولدی

(دینلدیکه)

دینلدیکه اول سدّك عرضی اللی ذراع وارتفاعی ایکیوز ذراع وطولی
یوز فرسخ ایدی (فما اسطاعوا ان یظهروه) اویله اولسه یأجوج
ومأجوج قومی اول سدّك ملاست ورفعتیچون فوقنه صعودده قادر اولمیه‌لر
(وما استطاعوا له نقبا) وانك شدت وصلابتیچون اسفلندن نقبه دخی
قادر اولمیه‌لر (قال هذا رحمة من ربی) ذوالقرنین دیدیکه اشبو
سد وآنك تسویه‌سنه اقتدار ربم جل شانه‌دن عبادینه رحمتدر (فاذا جاء
وعد ربی جعله دکاء) قچانکه ربم جل شانه‌نك یأجوج ومأجوجك
خروجیله وعدینك وقتی کله اول سدّ مذکوری ارضه مستوی مبسوط
قیلور (وکان وعد ربی حقا) وربم جل شانه‌نك وعدی حق اولور
ابو هریره رضی الله عنهدن مرفوعا مرویدرکه یأجوج ومأجوج
هرکونده سدّی قازرلر حتی‌که شعاع شمسی کورمکه قریب اولورلر شول
اوزرلرینه تسلط ایدن کبیرلری اخشام اولیجق انلره دستور ویرر ایرته
فتح ایده‌لم دیو انلرکه مواعده ایدر والحال رب تعالی انی اولکی حالنه
ایرکورر وقتاکه انلرك خروجی وقتی کله کبیرلری دستور وقتنده دیه‌که
ان شاء الله ایرته فتح ایده‌لم اویله اولسه ایرته کلدکلرنده انی آلیقودقلری
هیئتده بوله‌لر اندن قازوب ناس اوزره چیقالر صولری تتبع ایده‌لر وناس
حصنلره کیره‌لر وانلر سمایه اوقلرین رمی ایده‌لر اوقلری قانه بولاشق کلوب
اهل ارضه قهر ایتدیکمز کبی اهل سمایه دخی قهر ایتدك دیه‌لر بعده
الله تعالی انلرك قفالرینه نغف علتی ایرکوروب جمله‌سی هلاك اوله‌لر
ودواب ارض انلرك میته‌لرین ییوب سموره‌لر * بر روایتده الله تعالی امریله
دوه بیونلری کبی قوشلر انلرك جیفه‌لرین کتوروب الله تعالینك دیلدیکی
مکانه براغه‌لر بعده الله تعالی یره یغمور یاغدیروب انکله یریوزین پاك ایده
واکینلر ومیوه‌لر بتوروب خلقه نعمتلر ووسعتلر ایرکوره (وترکنا بعضهم
یومئذ یموج فی بعض) یأجوج ومأجوجك سددن خروجلری وقتنده
کثرتلرندن بری برلرینه اخلاط ایدوب ماء کبی تموج ایده‌لر ویاخود قیام
ساعت عندنده خلق بری برلرینه ازدحام ایدوب انس وجن حیران
اولدقلری حالده تموّج ایده‌لر (ونفخ فی الصور فجمعناهم جمعا) وقیام
ساعت ایچون صوره نفخ اولنوب حساب وجزا ایچون انلری محشره جمع
ایده‌وز (وعرضنا جهنم یومئذ للکافرین عرضا) واول کونده

جهنمی کافرلره ابراز ایدرز حتی که انی آشکاره کوررلر (الذین کانت
اعینهم فی غطاء عن ذکری) که انلر دنیاده بنم آیاتمه نظردن کوزلری
غطاده ایدیکه اکا نظر ایله بنی توحید وتعظیم ایده‌لردی (وکانوا
لایستطیعون سمعا) وحقدن فرط صممل‌یچون بنم ذکر وکلاممی استماعه
استطاعت ایده‌مزلردی * زیرا اصم کاهی اکا صیحه اولنسه استماع
ایدر اماکه انلر کأنه مسامعلری بالکلیه سماعدن منع اولنمشدی (أفحسب الذین
کفروا ان یتخذوا عبادی من دونی اولیاء) شول بنم غیری عبادم
عیسی وملائکه‌یی معبودین اتخاذ ایدن کافرلر ظن ایدرلرمیکه انلره
اول عبادت ایتدکاری عبادم نفع ایده ویا انلره عذاب ایتیم ویا انلرك
عذابدن نجاتلرینه کافی اوله‌لر (انا اعتدنا جهنم للکافرین نزلا) بزکافرلر
ایچون جهنمی ضیف ایچون احضار اولنور نزل کبی قلمشز (قل هل ننبئکم
بالاخسرین اعمالا) انلره دیکل که سزه خبر ویره‌یممی شول قومیکه
اعمال جهتندن قتی مغبونلردر (الذین ضل سعیهم فی الحیاة الدنیا)
شول کسه‌لردرکه حیاة دنیاده عمل واجتهادلری ضایع وباطل اولدی
(وهم یحسبون انهم یحسنون صنعا) والحال انلر کندیلرك حق اوزره
اولوب عمل حسن ایتمش ظن ایدرلر * دینلدیکه انلر که مراد ریا وسمعه
ایچون عمل ایدنلردر ویا معروفلری اوزره خلقدن منت وشکر طلب ایدنلردر
ویا یهود ونصارادر ویا راهبلردرکه کندیلرین صومعه‌لرده حبس
ایتمشلردر * شو فضل ونوال رجا ایتدکاری عمللریله هلاك وبواره ایررلر
(اولئك الذین کفروا بآیات ربهم ولقائه) ایمدی انلر ربلری جل شانه‌نك
آیاتی قرآنه ویاتوحید ونبوت اوزره نصب اولنان دلائله وبعد الموت بعثله
عذاب الله لقاسنه کافرلر اولدیلر (فحبطت اعمالهم) انلرك کفرلری سببیله
عمللری باطل اولدی انك اوزره مثاب اولمزلر (فلا نقیم لهم یوم القیامة وزنا)
یوم قیامتده بز انلر ایچون قدر قیلمزز ویا اعماللرین وزن ایچون میزان
قورمزز (قال النبی علیه السلام انه لیأتی الرجل العظیم السمین یوم القیامة
لایزن عندالله جناح بعوضة وقال اقرؤا فلا نقیم لهم یوم القیامة وزنا)
پیغمبریمز علیه السلام ایدر یوم قیامتده بر رجل عظیم سمین کتوریلور
حالبوکه عندالله انك جناح بعوضه دکلو قدری اولمز واکا بو آیتی
دلیل اقامت ایتدی * ابو سعید الخدری رضی الله عنه ایدر یوم قیامتده

(بعض)

بعض ناس اعماله کله‌لرکی اول انلرك زعمنده عظمده تهامه طاغلرکبی اوله
حالبوکه وزن اولندقده حبط اولندیغیچون جدا قدری اولمیه ایمدی اعمال
کفار وزن اولنمز دینلر اشبو آیتله استدلال ایدر (ذلك جزاؤهم جهنم
بما کفروا واتخذوا آیاتی ورسلی هزوا) اشبو ذکراولنان حبط اعمال وخست
اقدار اهلینك جزالری جهنمدر * شول سببدنکه کافر اولدیلر وبنم آیتلریمی
ورسوللریمی هزؤ ایدندیلر (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات کانت لهم
جنات الفردوس نزلا) شونلرکه ایمان کتوروب اعمال صالحه ایشلدیلر
الله تعالینك وعد سابقی مقتضاسنجه انلره فردوس جنتلری منزل اولور
(خالدین فیها لایبغون عنها حولا) انده دائمین اولدقلری حالده اندن
تحول طلب ایتمزلر * زیراکه اندن اطیب مکان بولمزلر * پیغمبریمز علیه
السلام ایدر الله تعالیدن آخرتده منزل استر اولسه‌کز اندن فردوسی
استکزکه اول جنتك اوسط واعلاسیدر انك فوقی عرش الرحماندر جنتك
نهرلری اندن منفجر اولور * کعب ایدرکه انده امر معروف ونهی منکر ایدنلر
ساکن اولور (قل لوکان البحر مدادا لکلمات ربی لنفد البحر قبل ان تنفد
کلمات ربی) دیکل که اکر جنس بحرك باسره صولری ربم جل شانه‌نك علم
وحکمتی کلماتن یازمغیچون خبر اولسه ربمك کلماتی توکنمدین جنس بحرك
صولری باسره انی یازمقدن توکنیدی * زیراکه هرجسم متناهیدر اماکه
کلمات الهیه‌یه نهایت یوقدرکه انکله مراد اولیاسنه وعدی واعداسنه
وعیدی وخلقی اوزره حکمیدر (ولو جئنا بمثله مددا) اکرچه جنس بحر
صولری مثلن انی یازمغیچون اول‌لکی اوزره زیاده کتوررسه وزده اول دخی
توکنوب کلمات الهیه توکنمیدی زیراکه اکا حدّ وعدّ یوقدر * ابن عباس
رضی الله عنهما ایدر پیغمبریمز علیه السلام حضرتلرینه یهود دیدیلرکه
یامحمد سن زعم ایدرسنکه سکا حکمت ویرلمش اوله والحال کتابکده
(ومن یؤت الحکمة فقداوتی خیرا کثیرا) اولکه اکا حکمت ویریله خیر کثیر
ویریلوبدر دینلدی بوندنصکره دیرسنکه (وما اوتیتم من العلم الا قلیلا)
علمدن سزه آز شیء ویریلوبسز اول سببدن بوآیت نازل اولدی (قل انما
انا بشر مثلکم یوحی الیّ انما الهکم اله واحد) دیکل که بندخی سزلرکبی
بشرین وحی اولندمکه الهکز اله واحددر ذاتنده نظیری وصفاتنده شریکی
یوقدر (فمن کان یرجو لقاء ربه) اول کمسنه‌که رب تعالییه لقاسی حسن

حال اوزره اولمسین رجا ایدر ویا اسوء حال اوزره اولمسندن خوف ایدر
(فليعمل عملا صالحا) انك رضاسن استیو عمل صالح ایشلسون (ولا يشرك
بعبادة ربه احدا) رب تعالینك عبادتنه کمسه‌یی شریك ایتمسون ریا ایله
ویا مقابله سنده اجر طلب ایتمکله (قال النبی علیه السلام ان اخوف
ما اخاف علیکم الشرك الاصغر قالوا وما الشرك الاصغر قال الریاء) پیغمبریمز
علیه السلام ایدر سزك اوزریکزه معاصیدن زیاده خوف ایتدیکم شرك
اصغردرکه اول عملده ریادر (قال النبی علیه السلام یقول الله تبارك
وتعالی انی اغنی الشرکاء عن الشرك فمن عمل عملا اشرك فیه غیری فأنا
منه بریء هو والذی عمله) پیغمبریمز علیه السلام ایدر الله تبارك وتعالی
دیرکه بن شرکانك شرکندن زیاده غنی‌یم اول کمسه‌که اعمال دینیه‌نك
برنده غیری بکا اشراك ایده بن اول عملدن بریئم اول عمل بندن غیری بکا
اشراك ایتدیکی کمسه‌نك اولسون (قال النبی علیه السلام من حفظ عشر
آیات من اوّل سورة الکهف عصم من فتنة الدجال) پیغمبریمز علیه السلام
ایدر برکمسه‌که سورهٔ کهفك اوّلندن اون آیت حفظ ایده دجال فتنه‌سندن
عصمت اولنه (قال النبی علیه السلام من قرأ اوّل سورة الکهف وآخرها
کانت له نورا من قدمه الی رأسه ومن قرأها کلها کانت له نورا من الارض
الی السماء) پیغمبریمز علیه السلام ایدر برکمسنه‌که سورهٔ کهفك اوّلنی
وآخرنی اوقویه قدمندن رأسنه دکین نور اوله واولکه کانی اوقویه
ارضدن سمایه دکین انکچون نور اوله

(سورة مريم وهی ثمان وتسعون آية مكية)

بسم الله الرحمن الرحيم

(کهیعص) دینلدیکه اول اسماء اللهدن بر اسمدر ویا اسماء قرآندندر
ویا اسم سوره‌در ویا قسمدرکه الله تعالی انکله اقسام ایدوبدر * دینلدیکه
اول الله تعالی خلقنه کافیدر عبادنه هادیدر یدی انلرك یدلری فوقنده‌در
بریه‌سنه عالمدر وعدنه صادقدر (ذكر رحمة ربك عبده زكريا) اشبو تلاوت
اولنان ربك جل شانه‌نك عبدی زکریایه رحمتی ذکریدر (اذ نادى ربه
نداء خفيا) شول وقتنکه اول رب تعالی‌یه نداء خفی ایله ندا ایتدی اکرچه
جهر واخفا عند الله مساویدر الا بوکه اخفاده اخبات اشد واخلاص
اکثردر ویاتاکه کبری حالنده طلب ولد ایله لوم اولنمیه ویا موالیسی اکا مطلع

اولمیه‌که انلردن خوف ایدردی ویا ضعف هرم انك صوتنی اخفا ایتدی
(قال رب انی وهن العظم منی) واول نداسنده دیدیکه یارب کموکم ضعیف
اولوب اینجلدی (واشتعل الرأس شيبا) وباشم قیلی آغاردیغندن اشتعال
ایتدی (ولم اكن بدعائك رب شقيا) هیچ برکره سکا دعامده خائب اولمدم
بلکه هر دعا ایتدیکمده اجابت ایتدك یعنی توسل ایتدی انی که اجابتدن
کچوبدر وتنبیه ایتدی انی که مدعوّ له اکرچه معتاد دکل ایسه‌ده لکن
اجابتی معتاده‌در واول الله تعالی اکا اجابتی تعوید وانی اکا اطماع ایتدی
وکریمك حقنده ندرکه اطماع ایتدیکی کمسه‌یی کرمندن خائب ایتمیه
(وانی خفت الموالی من ورائی) وموتمدنصکره خلافتمه ولی ایده‌جکلردن
جور خوفن ایدرینکه انلر انك بنو عمیسی اولوب بنواسرائیلك اشراری ایدیلر
(وكانت امرأتی عاقرا) وخاتونم ایسه طوغرمز اولدی (فهب لی
من لدنك وليا) ایمدی سنك عندکدن وفضلکدن بکا بر ابن صالح باغشلغل
زیرا انك مثلی محض فضلکدن وکمال قدرتکدن رجا اولنور یوخسه
بن وخاتونم ولادته صلاحدن قالمشزدر (يرثنی ويرث من آل يعقوب)
که او بندنصکره بکا وآل یعقوبه وارث اوله اشبو ارثده اختلاف اولندی
لکن ابن عباسدن عطانك قولنده ایدر اول خوف ایتدیکی انك بنو عمیسی
دین الهی اضاعه واحکامنی تغییر ایده‌لر نتکم بنواسرائیلدن انی مشاهده
ایتمشدی اویله اولسه رب تعالیدن بر ولد صالح دیلدیکه امتی اوزره اول امین
اوله ونبوّت وعلمنه وراث اولوب دینی ضیاعدن حراست ایده (واجعله رب
رضيا) وانی یارب برتقی مرضی ایلکل (يا زكريا انا نبشرك بغلام اسمه
يحيى) الله تعالی انك نداسنه اجابت ایدوب دیدیکه یازکریا بز سکا تبشیر
ایدرز برغلامله کیم اسمی یحیادر (لم نجعل له من قبل سميا) اندن اوّل
برکمسه‌یی اول اسمله مسمی قیلمدق اول اسمله تسمیه اولنمسنه حکمت
زیرا که اول ویرلدیکی علم وحکمتله حیات بولمشدی ویا انکچونکه
اول شیخ فانی ایله عجوز عاقردن وجوده کلمشیدی ویا انکچونکه اکا نظیر
وشبیه قیلنمامشدی شول حیثدنکه اول مدت عمرنده نه معصیت ایتمش
ونه معصیته قصد قیلمشدی (قال رب انی يكون لی غلام وكانت امرأتی
عاقرا وقد بلغت من الكبر عتيا) زکریا علیه السلام دیدیکه یارب بنم
ایچون نیجه غلام اولور حالبوکه خاتونم طوغرمز اولوبدر وبن ایسه

پیرلکدن یبس وجفافه ایرمشین ﴿ قال کذلك قال ربك هو علی هین ﴾
الله تعالی ویابشارتی تبلغ ایدن ملك انی تصدیق ایدوب دیدیکه امر
سکا دینلان کبیدر ویاسنك دیدیکك کبیدر ربك جل شانه دیرکه یحیایی
سزك ایکیکزدن کبریکز حالنده وجوده کتورمك بکا آساندر ﴿ وقد خلقتك
من قبل ولم تك شیئا ﴾ والحال یحیادن اوّل سنی خلق ایتدم سن ایسه اول
وقتده بر شیء دکل ایدك ﴿ قال رب اجعل لی آیة ﴾ زکریا دیدیکه یارب
بکا بر علامت قیل که انکله خاتونمك حملنی بیلم ﴿ قال آیتك الا تکلم
الناس ثلاث لیال سویا ﴾ الله تعالی دیدیکه اکا علامتك اولدرکه صحیح
الخلق اولوب خرس ومرضك یوغیکن اوچ کیجه وکوندزده متتابعا ناس
ایله کلامه قادر اولمیه سن اویله اولسه اول کیجه خاتوننه قربان ایدوب
رحمنه ولد واقع اولدی صباح اولیجق لسانی ناسله مکالمه دن معتقل
اولدی ذکر الله اراده ایتدیککنده منطلق اولوردی وناس وراء محرابدن
اکا منتظر اولورلر دیکه اول نمازه چیقه ﴿ فخرج علی قومه من المحراب ﴾
چون خاتونی حملنك صباحنده محرابندن قومی اوزره چیقه واردی
والحال اونی متغیر اولوب لسانی سویلمزدی دیدیلرکه یازکریا سکا نه حالت
ایردی ﴿ فأوحی الیهم ان سبحوا بکرة وعشیا ﴾ انلره ایما ایتدی ویایر اوزره
یازدیکه غداة وعشیه ده لله نماز قیله لر یعنی اول صباحده واخشامده
قومنه چیقوب صلاتله امر ایدردی خاتوننك حملی وقتی اولیجق کلامدن
منع اولنوب چیقدیغنده صلاتی انلره اشارت ایله امر ایدر اولدی اندن
اکا یحیایی هبه ایدوب دیدککه ﴿ یا یحیی خذ الکتاب بقوّة ﴾ یا یحیی توراتی
جدله اخذ ایت ﴿ وآتیناه الحکم صبیا ﴾ وبز اکا صباوتی حالنده
حکمت وفهم توراة ویانبوّت ویردك حالبوکه اول اوچ یاشنده ایدی
﴿ وحنانا من لدنا ﴾ وبزدن اکا رحمت ویردك ویاخود انك قلبنده ابوینه
وغیری یه رحمت وتعطف قیلدق ﴿ وزکاة ﴾ وبزانی والدینه واهل
زماننه صدقه ویردك ﴿ وکان تقیا ﴾ واول مسلم مخلص مطیع ایدی
رب تعالینك غیریدن معرض ایدی ﴿ وبرّا بوالدیه ﴾ واول والدینه
اطاعت واحسان ایدیجی ایدی ﴿ ولم یکن جبارا عصیا ﴾ یوخسه
والدینه عاق ورب تعالی یه عاصی اولور دکل ایدی ﴿ وسلام علیه یوم
ولد ویوم یموت ویوم یبعث حیا ﴾ والله تعالیدن اکا سلام اولدی

طوغدیغی کونده که شیطاندن بنی آدمه ایریشن اکا ایرمدی واولدیکی
کونده که عذاب قبردن امنده اولدی وبعث اولنمسی کونده اهوال
قیامتدن سالم اولوب انعام واکرامه ایرر * دینلدیکه انسانك زیاده
وحشتی اشبو اوچ حالتده اولور طوغدیغی کونده انا قارنده الفت
ایتدیکی حالتدن آیریلور واولدیکی کونده کورمدکارین کورر وبعث
کوننده کندوبی محشرده مخاوفده بولور الله تعالی ایسه یحیی علیه السلامی
اشبو مواطنده سلامتله تخصیص ایتدی ﴿ واذکر فی الکتاب مریم ﴾
قرآنده مریم قصه سنی ذکر ایت ﴿ اذ انتبذت من اهلها مکانا شرقیا ﴾
شول وقتن که اول بیت المقدسده ویادارنده قومندن مکان شرقی یه
اعتزال ایتدی * دینلدیکه ایام شتاده بردك شدتنده بر مشرقه ده
اوتوروب باشنی یاغلردی برقولده حیضدن آریتوب غسل ایتمکه کتدی *
پس بواجلدن نصاری مشرقی قبله ایدندیلر ﴿ فاتخذت من دونهم حجابا ﴾
اهلنه قریب مکانده پرده ایدوب انلردن تستر ایتدی وانده اغتسال
ایچون مجرده اولدیغی حالده اوتوردی ﴿ فأرسلنا الیها روحنا فتمثل لها
بشرا سویا ﴾ واول حالتده بز اکا جبرائیلی کوندردك که اول شاب
امرد سوی الخلق صورتده متمثل اولدیغی حالده انك قارشوسنده طوردی
﴿ قالت انی اعوذ بالرحمن منك ان کنت تقیا ﴾ مریم رضی الله عنها غایت
عفافندن اکا دیدیکه سندن الله تعالی یه صیغنورین اکر مؤمن متقی ایسك
بکا ظلم وتعرض ایتمکل ﴿ قال انما انا رسول ربك لاهب لك غلاما زکیا ﴾
جبرائیل علیه السلام اکا دیدیکه بن اول استعاذه ایتدیکك رب تعالینك
رسولین انك امریله کلمشین که سکا بر ولد هبه ایدم که اول ذنوبدن طاهر اوله
ویاخود خیر اوزره نامی اوله سنه دن سنه ترقیسی خیر وصلاح اوزره
اوله ﴿ قالت انی یکون لی غلام ولم یمسسنی بشر ولم اك بغیا ﴾ مریم
رضی الله عنها دیدیکه بکا ولد قندن حاصل اولور حالبوکه بکا زوج
قربان ایتمدی وبن فجور ایتمامشن ولد ایسه یا نکاحدن ویا سفاحدن اولور
والحال بندن هیچ بری صدور ایتمدی ﴿ قال کذلك قال ربك هو علی هین ﴾
جبریل علیه السلام دیدیکه یا مریم حال دیدیکك کبیدر لکن ربك جل شانه
دیدیکه بابا سز ولد خلق بکا آساندر ﴿ ولنجعله آیة للناس ورحمة منا ﴾
بز آنی ایدرز تاکه آنی کمال قدرتمزه علامت وبرهان قیله وز

وانك دیننه تابع اولنلره آنی رحمت ایده وز ﴿ وكان امرا مقضيا ﴾ اول
ازلده امر محكوم ومفروغ اولدی اكا رد وتبدیل اولمز اندن مریم درعنی
كینیجك جبریل علیه السلام انك درعنه نفخ ایتدی ﴿ فحملته ﴾ اول
نفخه دن فی الحال عیسی علیه السلام حضرتلرینه حامل اولدی
﴿ فانتبذت به مكانا قصيا ﴾ اویله اولسه اول قارننده كی حمله اهلندن
بعید وراء جبله ویا اقصای داره عزلت ایتدی تاكه زوجسز ولادتله انی
تعییر ایتمیه لر * مفسرین انك مدت حملنده ووقت وضعنده اختلاف
ایتدیلر ابن عباس دیدیكه حمل وولادتی ساعت واحده ده اولدی *
دینلدیكه مدت حملی سائر نساء كبی طقوز آی اولدی برقولده سكز آی
حالبوكه سكز آیده طوغان مولود اندن غیری تیز زمانده فوت اولمشدر
برقولده مدت حملی التی آی اولدی * دینلدیكه مریم آنی حامل اولمسی
برساعتده وآنك تصویر اولنمسی برساعتده وآنی وضع ایتمسی برساعتده
ایدی واول وقتده اول اون یاشنده اولوب عیسایه حامل اولمزدن اوّل
ایكی كره حیض كورمشدی ﴿ فأجاءها المخاض الى جذع النخلة ﴾
ولادت وجعی انی برنخله جذعنه الجا ایتدیكه اول برنخلهٔ یابسه ایدیكه
رأس وخضرتی كتمشیدی قیش ایامی ایدی اكا التجاسی وجع ولادتدن
اكا استناد ایچون ایدی زیراكه قابله سی یوغیدی ﴿ قالت یالیتنی مت قبل
هذا وكنت نسیا منسیا ﴾ ناسدن اوتانوب ولوملرندن اوشانوب
دیدیكه نولیدی بو حالتدن اوّل اولمش اولیدم واونودیلوب كیدیدم
﴿ فناداها من تحتها الا تحزنی قد جعل ربك تحتك سریا ﴾ جبرائیل علیه
السلام مریمه ندا ایتدی برمكاندنكه اول مریمك مكانندن اسفل ایدی
زیراكه مریم اكه اوزره ایدی وجبریل علیه السلام ایسه اندن اسفلده
وراء اكه ده ایدی ویاخود عیسی علیه السلام مریمدن طوغیجق انك
تحت ذیلندن اكا ندا ایتدیكه حزن چكمكل رب تعالی تحت قدمینكده
نهر صغیر قیلدی ویا انی تحت امركده قیلدیكه دیلرسك انی اقیدر دیلرسك
طورغوررسین * دینلدیكه عیسی علیه السلام عقبیله یره اوریجق
اندن برطتلو صوپیكاری چیقوب آقدی وبر قولده اول اراده برنهر یابس
وار ایدی الله تعالی اندن صو آقتدی واول نخلهٔ یابسه یی بپراقلندیروب
میوه ویردی ﴿ وهزی الیك بجذع النخلة تساقط علیك رطبا جنیا ﴾

(ویا)

ویامریم اول نخلهٔ یابسه یی كندوكه اماله وتحریك ایتكه اوزریكه شول
كوینمش تازه خرما دوشه ﴿ فكلی واشربی ﴾ ایمدی اول خرمادن ییوب
نهرك صویندن ایچكل ﴿ وقری عینا ﴾ واول اوغلك عیسی ایله قریر العین
اولوب حزنكی كیدر زیرا قچانكه ناس نهر یابسی جریان ایدر ونخلهٔ
یابسه یی یشللنوب وقتنده اول میوه لو كوره لر اكا قادر اولان رب تعالیدن
استبعاد ایتمزلر كه سندن فحلسز ولد خلقنه قادر اوله وسنك اهل عصمتدن
ایدیكك بیلوب سنی ریبه دن تبرئه ایده لر ﴿ فاما ترین من البشر احدا
فقولی انی نذرت للرحمن صوما فلن اكلم الیوم انسیا ﴾ اكر بشردن
بركیمسه كوررسك سكا ولدكدن سؤال ایتدیكنده اشارتله اكا دیكل كه
بن الله تعالینك وجهیچون صمته نذر ایتمشن اشبو كونده برآدمی یه سویلمزین
اشبو صمت صومی انلرك شریعتنده جائز ایدی بزم شریعتمزده دكل
﴿ فأتت به قومها تحمله ﴾ اندن مریم رضی الله عنها عیسایی طوغردیغی
حینده كتوروب قومنه كلدی * دینلدیكه یوسف النجار مریم وعیسایی
غاره ایلتدی قرق كون انده مكث ایدوب نفاسندن طاهره اولیجق انكله قومنه
كلدی اهلی انی قوجاغنده ولدله كوریجك یرینوب آغلشدیلر * زیراكه
اهل بیت صالحین ایدیلر ﴿ قالوا یامریم لقد جئت شیئا فریا ﴾ دیدیلر كه
یامریم بدیع منكر شیئله كلدك ﴿ یااخت هارون ما كان ابوك امرأ سوء وما كانت
امك بغیا ﴾ یااخت هارون بابالك عمران زانی دكل ایدی وانالك حنه دخی زانیه
دكل ایدی بو ولد سكا قندن حاصل اولدی * دینلدیكه اشبو هارون
بنو اسرائیلده بررجل صالح وعابد ایدی موتی كوننده جنازه سنه قرق بیك
رجل تابع اولدیكه جمله سنك اسملری هارون ایدی سائر ناسدن غیری مریمی اكا
تشبیه ایتدیلر یعنی بزظن ایدردك كه صلاحده سن انك مثلی اوله سن یوخسه
اندن مراد نسبده اخوت دكل ایدی * دینلدیكه هارون مریمك لأب
اخی ایدی ویاخود انكله مراد موسی علیه السلامك قرنداشی هارون ایدی *
زیراكه مریم انك نسلندن ایدی ویاخود هارون بنو اسرائیلده
برعظیم الفسوق رجل ایدی مریمی اكا تشبیه ایتدیلر ﴿ فأشارت الیه قالوا
كیف نكلم من كان فی المهد صبیا ﴾ مریم رضی الله عنها انلره عیسایی كوستردیكه
انلر اكا سویلیوب جوابی اندن اخذ ایده لر وانك جوابی مریمك كندویه
حجت اوله وقتاكه مریم انلره جواب ایچون عیسایی كوستردی بویله فعل

منكر كدن ماعدا بزى سخره دخى ايدرسن بزبشكده كى صبى يه نيجه سويلرز
ديديلر ﴿ قال انى عبدالله ﴾ عيسى عليه السلام انلرك كلامن ايشيدبجك
رضاعى ترك ايدوب انلره اقبال ايتدى وبرقولده مريم انلره انى كوستريجك
ثديى ترك ايدوب يسارى اوزره اتكا ايتدى ويمينيله اشارت ايدوب
ديديكه بن الله تعالينك عبديين انك اول تكلمى نفسى اوزره الله تعالينك
عبدى ايدوكنه اقرار اولدى تاكه اله اتخاذ اولنميه ﴿ آتانى الكتاب
وجعلنى نبيا ﴾ اول بكا كتاب ويريسر وبنى نبوتله اكرام ايديسردر *
دينلديكه يعنى الله تعالى لوح محفوظده اكا كتاب ويرمسن وانى پيغمبر
ايتمسن يازديغن خبر ويردى نتكيم پيغمبريمز عليه السلامه نه وقتدنبرو
نبيسن دينلدكده ديديكه بن نبى ايدم حالبوكه آدم عليه السلام روح
وجسد بيننده ايدى * اكثرون ديديلركه عيسايه انجيل ويرلمسى طفل
وصغير ايكن ايدى واول حالتده اكا رجال عقلى ويرلشدى * دينلديكه
اول اناسى قارننده ايكن اكا تورات الهام اولنمشدى ﴿ وجعلنى مباركا
اينما كنت ﴾ وهر قنده اولسم بنى خلقه خير تعليم ايدر وبكا ايمان واتباع
ايدنه نفع ايدر قيلدى ﴿ واوصانى بالصلاة والزكاة مادمت حيا ﴾ وحياتده
اولديغمجه بكا صلاة وزكاتله امر ايلدى يعنى ماله مالك اولورسم ويا
رذائلدن نفسمى تطهير ايدم ويا خيردن استكثار ايدم ﴿ وبرا بوالدتى
وبنى والده محسن ورحيم قيلدى ﴿ ولم يجعلنى جبارا شقيا ﴾ واول بنى
كندويه عاصى قيلمدى * دينلديكه شقى اولدركه ذنب ايدوب توبه
ايتميه ﴿ والسلام على يوم ولدت ويوم اموت ويوم ابعث حيا ﴾ جنس
سلام بنم اوزريمه‌در طوغديغم كونده واولديكم كونده وبعث اولنديغم
كونده امنده اولم * نتكيم يحيى عليه السلامه سلامده معناسى كچدى عيسى
عليه السلام اشبو كلماتى سويليجك اول قوم مريمك برآئتن بيلديلر بعده
صبيانك تكلمى حدينه ايرنجيه دكين سويلمدى ﴿ ذلك عيسى ابن مريم
قول الحق الذى فيه يمترون ﴾ اشبو نعتى تقدم ايدن عيسى ابن مريمدر
سويلدى شول قول حقيكه نصارى انده اختلاف ايدرلر شول وجهله كيم
انلرك كيمى انى ابن الله وكيمى هو الله ديدى ويهود ايسه انى ساحر ديدى
﴿ ما كان لله ان يتخذ من ولد ﴾ الله تعالينك نعتندن دكلدركه ولد اتخاذ ايده
﴿ سبحانه ﴾ خلقك صفاتندن اول منزهدر ﴿ اذا قضى امرا فانما يقول له

(كن)

كن فيكون ﴾ اولكه برشىء اراده ايتسه كن ديمسيله ايجاد ايدر اوله منزه
ومقدس اولديكه ولد اتخاذنده خلق كبى احبال اناثه محتاج اوله ﴿ وان الله
ربى وربكم فاعبدوه ﴾ والله تعالى بكا امر ايلديكه اول بنم ربمدر وسزك
ربكزدر اكا عبادت ايدك ديم نتكيم صلاة وزكاتله ووالده‌مه برله
امر ايتديكى كبى ﴿ هذا صراط مستقيم ﴾ ربمك جل شانه بكا اشبو
امر ايتديكى دين صحيح وطريق مستقيمدر ﴿ فاختلف الاحزاب من بينهم ﴾
مريم غلسز عيسانى ولادتيچون عيسى شاننده احزاب ناس اختلاف ايتديلر
يهود ديديلركه اول ولد زنادر ونصارى ايسه اوچ فرقه اولديلركه
اول نسطوريه ويعقوبيه وملكائيه‌در نسطوريه ديديلركه اول حاشا
ابن اللهدر اظهار ايدوب بعده انى رفع ايلدى يعقوبيه ديديلركه حاشا
اول كنديدر يره اينوب بعده صعود ايتدى وملكائيه ديديلركه الله تعالينك
عبدى ونبيسيدر ﴿ فويل للذين كفروا من مشهد يوم عظيم ﴾ ويل كافرلره
شول يومك شهودندنكه هول وحساب وجزاسى عظيمدركه اول
يوم قيامتدر وياخود اول كونده ملائكه وانبيانك والسنه وجوارحلرينك
شهادتندنكه انلرك كفر وفسوقلرى انكله آشكاره اوليسردر ﴿ اسمع بهم
وابصر يوم يأتوننا ﴾ انلر عجب ايشيدر وكوررلر يوم قيامتده كه بزم
دركاهمزه كلورلر جديردركه انلرك ايشتملرينه وكورملرينه تعجب اولنه
حالبوكه دنياده حقى ايشتمز وكورمز ايديلر وياخود يوم قيامتده انلرك كبى
ايشيدر وكورر اولمز شول وقتده كه الله تعالى سورهء مائده آخرنده ذكر
ايتديكى منوال اوزره عيسى عليه السلامه ديه‌كه سن ناسه الله تعاليدن غيرى
بنى وانامى ايكى اله ايدينك ديدكيدى ﴿ لكن الظالمون اليوم فى ضلال
مبين ﴾ لكن كفرله نفسلرينه ظلم ايدنلر اشبو كونده خطاء بينده‌در
شول سببدنكه استماع ونظرك نفعى اولمسى وقتده غفلت ايتديلردى
﴿ وانذرهم يوم الحسرة اذ قضى الامر وهم فى غفلة وهم لا يؤمنون ﴾
يا محمد انلرى تخويف ايت شول كونله كه انده مسىء اساءتنه ومحسن قلت
احسانته تحسر ايدر شول وقتده كه حسابدن فراغ ايديلوب اهل جنت
جنته واهل نار ناره كيده‌لر حالبوكه انلر آخرتده ايريشه‌جكلرى شدائد
واهوالدن غافللردر انى تصديق ايتمزلردر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم
ايدر قچانكيم يوم قيامتده اهل جنت جنته واهل نار ناره كيره‌لر بعده

موت كتوريلوب جنت ونار اراسنده بوغازلنه و برمنادى ندا ايده كه
يا اهل جنت سزه من بعد موت يوقدر ويا اهل نار سزه دخى من بعد
موت يوقدر اويله اولسه اهل جنتك فرحلرى واهل نارك ترحلرى زياده
اوله پيغمبريمز عليه السلام ايدر اهل جنتك هربرى جنته كيرمزدن اوّل
اكا نارده كى مكانى كوستريلوركه اساءت ايتمش اولسه اكا كيريسردى
تاكه شكرى زياده اوله واهل ناردن هربرى ناره كيرمزدن اوّل اكا جنتده كى
مكانى كوستريلوركه احسان ايتمش اولسه اكا كيريسردى تاكه حسرتى
زياده اوله (انا نحن نرث الارض ومن عليها والينا يرجعون) بز ارضه
واوزرنده كى مخلوقاته وارث اولورز انلرى افنا واهلاك ايله وآخرتده بزه
رجوع ايدرلر اعماللرينه كوره مجازات اولنورلر (واذكر فى الكتاب ابراهيم
انه كان صديقا نبيا) انلره قرآنده ابراهيم عليه السلام خبرين ذكر ايتكه
اول صدقه ملازم والله تعالينك غيوب وآيات وكتب ورسلنه كثير التصديق
ونبىّ مرسل ايدى (اذ قال لابيه) شول وقتكه باباسى آزربن تارخه
ديديكه اول اصنامه عبادت ايدردى (يا ابت لم تعبد مالا يسمع ولا يبصر
ولا يغنى عنك شيئا) اى بابا نيچون عبادت ايدرسن برشيئه كى سنك حالكى
بيلمز ذكركى ايشتمز وخضوعكى كورمز ونفع جلبنده وضرر دفعنده سكا برشئ
مفيد اولمز (يا ابت انى قدجاءنى من العلم مالم يأتك فاتبعنى اهدك صراطا سويا)
اى بابا الله تعاليدن بكا طريق مستقيمه دلالت علمى حاصل اولوبدركه
اول علم سنده يوقدر بكا اتباع ايدوب تعلمدن استنكاف ايتمكل كه سنى طريق
ضلالتدن قورتارم وطريق مستقيمى كوسترم (يا ابت لاتعبد الشيطان)
اى بابا شيطانك كفر وشركدن سكا تزيينه اغترار ايله اكا اطاعت ايتمكل
(ان الشيطان كان للرحمن عصيا) زيرا كه شيطان الله تعالى يه عاصى
اولوبدر وعاصى يه اطاعت ايدن دخى عاصيدر (يا ابت انى اخاف ان يمسك
عذاب من الرحمن فتكون للشيطان وليا) اى بابا اكر كفر اوزره اقامت
ايدرسك بيلورينكه الله تعالندن سكا عذاب ايريشوب نارده شيطانه
قرين اولورسن (قال أراغب انت عن آلهتى يا ابراهيم لئن لم تنته لارجمنك
واهجرنى مليا) آزر اكا جوابده ديديكه يا ابراهيم سن بنى اصنام عبادتندن
صرف ايتمكى ديلرسن والله اكر سن بونك كبى مقالاتله اصنامى تعييب
وتقبيحدن امتناع ايتمزسك سنى سب وشتم ايدرين ويا حجاره ايله اولديررين ايمدى

بندن حذر ايت وبرنيچه زمان بكا سويلميوب قاتمدن كيت (قال سلام عليك
سأستغفر لك ربى) ابراهيم عليه السلام اكا توديع ومتاركه وسيئه يى حسنه ايله
مقابله وجهى اوزره ديديكه وار بندن سالم اولوب بندن سكا مكروه ايرمسون
بلكه سنكيچون ربم جل شانه دن ديلرينكه مغفرتكه سبب اولور ايمانى سكا
توفيق ايده (انه كان بى حفيا) اول رب تعالى بكا برّ والطافده بليغ اولدى
(واعتزلكم وماتدعون من دون الله) وسزى والله تعاليدن غيرى معبود
اتخاذ ايتديككز اصنامى ترك ايدرين اويله اولسه اشبو بلده كز كوثادن
ارض مقدسه يه كيدرين (وادعوا ربى عسى ان لا اكون بدعاء ربى شقيا)
ويالكز رب تعالى جل شانه يه عبادت ايدرين يوخسه سزك كبى انك عبادتنه
هيچ احدى اشراك ايتمزين رجا ايدرينكه ربم جل شانه يه دعامده خائب اولميم
(فلما اعتزلهم وما يعبدون من دون الله وهبناله اسحاق ويعقوب وكلا
جعلنا نبيا) وقتاكه ابراهيم عليه السلام انلرى والله تعاليدن غيرى عبادت
ايتدكارى اصنامى ترك ايدوب ارض مقدسه يه واردى بز اكا ولدى اسحاقى
وانك ولدى يعقوبى هبه ايتدك وابراهيم واسحاق ويعقوبدن هر برينى نبوّتله
اكرام ايتدك دينلديكه بركسه كه الله تعالينك رضاسين استيو هجرت ايده
الله تعالى اكا دنياده وآخرتده اكرام ايدر (ووهبنالهم من رحمتنا) وبز انلره
رحمتمزدن نبوّت واموال واولاد ويردك (وجعلنا لهم لسان صدق
عليا) وانلر ايچون جميع اديان اهلى عندنده ثناء حسن رفيع قيلدقكه
هربرى انلرى تولى وانلره ثنا ايدرلر (واذكر فى الكتاب موسى انه كان
مخلصا) يا محمد سن انلره قرآنده موسايى ذكر ايلكل كه اول موحد
وعبادتنده شرك وريادن مخلص ايدى وياخود الله تعالى انى دنسدن
خالص ايتمشدى (وكان رسولا نبيا) واول الله تعالينك خلقه رسولى
اولوب انده انلره شرايع واحكامى ايركورردى (وناديناه من جانب
الطور الايمن) بز اكا طور جانبندن انك يميننه ولى ايدر جهتندن
(انى انا الله رب العالمين) ديو ندا ايتدك وطور مصرله مدين اراسنده
برجبلدركه اسمى زبيردر (وقربناه نجيا) ودخى بز انى كنديمزه مناجات
ايتمكه تقريب ايتدك برحيثيتله كه انك كلام ازليسن ايشتدى * دينلديكه
الله تعالى انى حجب اوزره رفع ايدوب حتى كه قلمك صريرينى ايشتدى
(ووهبناله من رحمتنا اخاه هارون نبيا) وبز موسايه رحمتمزدن قرنداشى

هارون نبی بی هبه ایتدك كه اول اكا معین اوله ﴿ واذكر فی الكتاب اسماعیل
انه كان صادق الوعد ﴾ یامحمد انلر قرآنده اسماعیلی دخی ذكر ایتكه
اول وعدنده صادق ایدی اكرچه وعده وفا انبیانك هر برنده موجوددر
لكن غیریده معهود اولمیان وفا انده بولنوبدركه ذبح اولنمغه صبره وعد
ایدوب وفا ایتدی وبر رجله برمكانده انك رجوعنه دكین انتظارده وعد
ایتدیكندنصكره اول رجله انتظار ایله انده اوچ كون بر قولده بر ییل
اقامت ایتدی ﴿ وكان رسولا نبیا ﴾ واول قومنه رسول ونبی ایدی
اشبو دلیلدركه هر رسولك صاحب شریعت اولمسی لازم اولمیه زیراكه
ابراهیم علیه السلامك اولادی انك شریعتی اوزره ایدیلر ﴿ وكان یأمر
اهله بالصلاة والزكاة ﴾ اول اهل دینه ویا قومنه صلاة وزكاته
امر ایدردی ﴿ وكان عند ربه مرضیا ﴾ اول رب تعالی عندنده هر قول
وفعلنده استقامتیچون مرضی ایدی ﴿ واذكر فی الكتاب ادریس ﴾ وكذلك
قرآنده انلره ادریسی ذكر ایت روایت اولندیكه اكا اوتوز صحیفه نازل
اولدی اسمی اخنوخدر كثرت درسیچون اكا ادریس لقب ویرلدی اوّل
قلمله كتابت ایدن واوّل ثیاب دیكن واوّل دیكلمش ثیاب كین واوّل سلاح
قوشانن واوّل كفاره قتال ایدن واوّل علم نجوم وحسابه نظر ایدن ادریس
علیه السلام ایدی ﴿ انه كان صدّیقا نبیا ﴾ واول الله تعالیدن اخبارنده
صادق نبی ایدی ﴿ ورفعناه مكانا علیا ﴾ بزانی مكان عالیه رفع ایتدك *
دینلدیكه جنته ویاسماء سادسه یه ویارابعه یه رفع اولندی انك سبب
رفعنده كعب وغیریدن روایت اولندیكه اول بركون كونشك اسیسنده
برحاجته كیدوب انك حرّندن متأذی اولدی دیدیكه بن انك مجرد حرّندن
متأذی اولیجق انك عظم جرمیله بركونده بشیوز ییللق مسافه یی
انی كتورمكله قطع ایدن ملك نه مرتبه ده متأذی اولیسردر الهی اول
ملكدن انك ثقل وحرّینی تخفیف ایت دیو دعا ایلدی الله تعالی اكا اجابت
ایدوب ملك انك ثقل وحرّنده خفت بولدی دیدیكه یارب بونك ثقل وحرّی
خفتنده حكمتك ندر بیورلدیكه عبدم ادریسك دعاسنه اجابتمدر دیو اكا
بیلدردی اندن اول ملك الله تعالیدن دیلدیكه ادریس علیه السلامی
زیارته اذن ویره حتی كه اذن اولوب ملك ادریس علیه السلامی زیارته
كلدی ادریس علیه السلام اكا دیدیكه بكا علم ایردیكه سنكله ملك الموت

بیننده صداقتك وار ایمش دیلرمكه بنم اجلم تأخیری ایچون اكا شفاعت
ایده سن تاكه شكر وعبادتم آرتورم ملك نعم دیوب ملك الموته انی شفاعته
وعد ایتدی وادریسی كندی ایله بیله آلوب مطلع شمس عندنده كندینك
مكاننده قودی وملك الموته واروب حاجتن سویلدی ملك الموت دیدیكه
اما اجلی تأخیرینه چاره یوقدر لكن موتی نه وقتده اولور ایدوكن سكا خبر
ویره یین ملك نعم دیوب ملك الموت انك عمری دیوانه نظر ایتدیكندنصكره
دیدیكه اول صاحبك آدمی یه ظن ایدرینكه ابدا موت ایرمیه * زیرا انك
موتی كونشك مطلعی عندنده سنك مكانكده اولدیغی حینده ایكن تقدیر
اولنمشدر ملك ایتدی الآن بن انی كندی مكانمده قویوب سكا كلمشن ملك
الموت ایتدی اویله اولسه اول انده قبض اولنمشدر اندن ملك مكاننه
رجوع ایدوب ادریسی انده میت بولدی * دینلدیكه انبیادن درت كیمسه
حیاتده درلر ایكیسی یرده دركه اول خضر والیاسدر وایكیسی كوكده
دركه اول ادریس وعیسادر * وهب ایدر ادریس علیه السلام ایچون
هركونده زماننده كی جمیع اهل ارضك عبادتی دكلو یالكز انكیچون عبادت
رفع اولنوردی ملائكه انی تعجب ایدوب ملك الموت انی زیارته الله تعالیدن
استیذان ایتدی اذن اولیجق اكا آدمی صورتنده كلدی وادریس علیه السلام
صائم الدهر ایدی افطاری وقتنده انی طعامنه دعوت ایتدی اول ایسه
انكله اكلدن ابا ایتدی اوچ كره بویله ایدیجك ادریس علیه السلام
اكا دیدیكه دیلرینكه نه حالو كمسه سن بكا كندوكی بیلدره سن دیدیكه
بن ملك الموتم اذن الهی ایله زیارتكه كلمشن ادریس علیه السلام اكا ایتدیكه
سندن حاجتم وار دیلرینكه روحمی قبض ایده سن تاكه موت كربتن ذوق
ایدم بعده روحمی كیرو بدنمه رد ایده سن كه موته زیاده مستعد اولم اذن الهی
ایله انی ایتدی بعده ادریس علیه السلام اكا دیدیكه سكا ایكی حاجتم دخی
واردركه اوّل بنی ناره ایلتوب ورود ایتدیره سن اندنصكره جنته ایلتوب
كیردیره سن اذن الهی ایله اول انی ناره ایراد واندن جنته ادخالندنصكره
ملك الموت اكا چیقغل كه سنی كیرو مكاننكه ایركورم دیدی ادریس
علیه السلام حضرتلری انده برشجره یه تعلق ایدوب بن بوندن چیقمزین
دیدی الله تعالی اول ایكیسنی بیننده حكم اولمغیچون برملك كوندردی
ملك اكا دیدیكه كیردك نیچون چیقمزسن دیدیكه الله تعالی دیدیكه

(كل نفس ذائقة الموت) هرنفس موتی ذوق ایدیجیدر بن ایسه انی ذوق ایتدم ودخی دیدیکه (وان منكم الا واردها) سزدن هیچ برکسـه یوقدر الا اول ناره ورود ایدیسردر بن ایسـه اکا ورود ایتدم ودخی دیدیکه (وماهم منها بمخرجين) اهل جنت جنته کیردکارنده اندن چیقارلمزلر اول اجلدن بندخی کیردم چیقمزین ملك الموته وحی الهی کلدیکه اول جنته بنم اذنمله کیردی بنه بنم امرمله چیقـار * ایمدی اول انده حیـاتده‌در (اولئك الذين انعم الله عليهم من النبيين من ذرّية آدم وممن حملنا مع نوح ومن ذرّية ابراهيم واسرائيل) اشـبو سوره اوّلندن بومحله دکـین ذکر اولنان زکریا ویحیی وعیسی وابراهیم واسحـاق ویعقوب وموسی وهارون واسماعیل وادریس علیهم الصلاة والسلام نبیلردن شونلردرکه الله تعـالی انلره دین ودنیـا نعمتلرینك انواعیـله انعـام ایلدیکه انلرك بعضی آدم ذریتندندرکه اول ادریسدر وبعضی نوحله سفینه‌ده کوتوردیکمز کمسـه ذریتندندرکه اول ابراهیمدرکه سام بن نوح اولادندندر وبعضی دخی اسرائیل ذریتندندرکه اول موسی وهارون وزکریا ویحیی وعیسادر * اشبونده دلالت واردرکه اولاد بنات ذریتدن اوله (وممن هدينا واجتبينا) اشـبو ذکر اولنـانلر بزم طریق حقه ارشاد ونبوّت وکرامتله اصطفا ایتدکاریمزدن ایدیلر (اذا تتلى عليهم آيات الرحمن خرّوا سجدا وبكيا) قچان انلره الله تعالینك آیتلری تلاوت اولنسه سجده‌یه واروب آغلرلردی ایمـدی سز دخی انلر کبی اولك (قال النبي عليه السـلام اتلوا القرآن وابكوا فان لم تبكوا فتباكوا) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر قرآنی اویوقوب اغله‌کز اکر کوزلریکز اغلمزسه تحزنله اغلرکبی اولك (فخلف من بعـدهم خلف) اول نبیلر دنصکره قوم سـوء کلدیکه انلر یهـود ولاحقلریدر ویابوامتدن برقومدرکـه (اضاعوا الصلاة) انلر صلاة مفروضه‌یی ترك ویاوقتندن تأخیر ایتدیلر (واتبعوا الشهوات) نفسلرینك شهواتن طاعت الله اوزره ایثار ایتدیلر (فسوف يلقون غيا) انلر آخرتده شره ملاقی اولیسرلردر * وهب ایدرغی جهنمده برنهردرکه قعری بعید طعمی خبیثدر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر اول جهنمده بروادیدرکه سـائر اودیه انك حرّندن الله تعـالی‌یه اسـتعاذه ایدرلر اول اعـداد اولنمشـدر زنایه وشرب خمره واکل ربایه وعقوق والدینه وشـهادت

زوره اصرار ایدنلره که توبه ایتمـدن اوله‌لر (الا من تاب وآمن وعمل صالحا) مکرکه اندن توبه ایدوب ایمان وعمل صالح ایشـلیه (فاولئك يدخلون الجنة ولا يظلمون شيئا) ایمدی انلر جنته ادخال اولنوب اعمالاری جزاسـندن برشیٔ نقص اولنمزلر (جنات عدن التي وعد الرحمن عباده بالغيب) شول اقامت جنتلریکه الله تعـالی انی انلره وعد ایتدی حالبوکه اول انلردن غائبه‌در (انه كان وعده مأتيا) اول الله تعالینك وعد ایتدیکی جنتی وعد اولنـانلره کلوب ایریشـور اولدی (لا يسمعون فيهـا لغوا الا سـلاما) انلر انده فضول کلام ایشتمزلر بلکه برقول ایشـیدرلرکه انده عیب ونقیصه‌دن سالم اولورلر سلام هرخیری جامع اسمدر یعنی اهل جنت جنتده انلری وباله ایرکورر شیٔ ایشتمزلر بلکه انلرك ایشتدکاری بری برلرینه سـلامدر ویا ملائکه‌دن کندیلره سـلامدر ویاخود الله تعالیدن سلامدر (ولهم رزقهم فيها بكرة وعشيا) انده انلره متنعمین عادتی اوزره بکره وعشیده رزقلری کلور اهل تفسیر ایدر جنتده کیجه یوقدرکه انده بکره وعشی اوله بلکه انلر ابدا نورده‌در بلکه رزقلری نهارك ایکی طرفی مقدارنده کلور * دینلدیکه انلر نهارك وقتنی حجابلر رفعیله ولیلك وقتنی حجابلرك ارخاسیله بیلورلر * دینلدیکه انکله مراد رفاهیت عیش وسعت رزقدر (تلك الجنة التي نورث من عبادنا من كان تقيا) اشبو شول جنتدرکه انی عبادمزدن هرتقی اولانه ویررزوارثه موروثنك مالنی ویرمز کبی * دینلدیکه متقیلر جنتده شـول مسـکنلره وارث اولورلرکه اهل نار اکا کیریسرلردی اکر اطاعت ایتسـه‌لر * وقتـاکه پیغمبریمز علیه السـلام اصحـاب کهف وذوالقرنین وروحدن سـؤال اولندقده ایرته خبر ویره‌یم دیوب ان شاء الله دیمدی اندن وحی اون بش ویا قرق کون منقطع اولوب زیاده مهموم ومحزون اولدی حتی که مشرکار محمدی ربیسی ترك ایتـدی دیدیلر بعده وحی ایله جبرائیل علیه السـلام اکا کلدیکنده دیدیکه یااخی جبرائیل نه سببله اکلنوب کلمدك جبرائیل علیه السلام ایتدیکه (وما نتنزل الا بامر ربك) بز عبـد مأمورز سـکا نزولمز دکل الا ربك جل شانه‌نك امریله‌در یعنی جبرائیل علیه السـلامه الله تعالی امر ایلدیکه محمد علیه السـلامه بویله جواب ویره (له ما بين ايدينا وما خلفنا وما بين ذلك)

اول الله تعالى يه مختصدر هراماكن واحايتمزك على بر مكاندن بر مكانه‌كه انتقال ايدرز و بر زمانده‌كه نزول ايدرز و بر زمانده‌كه نزول ايتمزز الا انك امر ومشيتيله‌در * دينلديكه يعنى اوكيمزده اولان امر آخرت وثواب وعقاب وآردمزده اولان امر دنيا وايكيسى اراسنده اولان ايكى نفخه بينيكه فرق ييلدر وياخود اوكيمزده‌كى دنيادن قلان وآردمزده‌كى دنيادن كچن وايكيسى اراسنده‌كى مدت حياتمز اوله * ياخود اوكيمزده‌كى موتمزدنصكره وآردمزده‌كى خلق اولنمامزدن اوّل وايكيسى اراسنده‌كى مدت حيات اوله * وياخود اوكيمزده‌كى ارضدر قچانكه اكا نزول مراد ايده‌وز وآردمزده‌كى سمادر قچانكه اندن نزول ايده‌وز ايكيسى اراسنده‌كى هوادر ﴿ وماكان ربك نسيا ﴾ يامحمد ربك تعالى سنى ترك ايدراولمدى يعنى بزم عدم نزولمز نزوله امر اولنمديغمز ايچوندر يوخسه الله تعالى سنى ترك ايتمسيچون دكلدر بلكه بر حكمت ايچوندركه اول انى اراده ايتدى * دينلديكه اشبو آيتك اوّلى متقيلرك قولنى حكايت اوله قچانكه جنته كيره‌لر يعنى بزم جنته نزولمز دكل الا الله تعالينك امر ولطفيله‌در اول جميع اموك مالكيدر اول كرك سالف وياحاضر ويامترقبدر اولكه انى بولدق و بولورز انك لطف وفضلندندر * بعده الله تعالى انلرك اول قولنى تقرير ايدوب ديديكه رب تعالى عمل اهلنك اعمالنى و انك اوزره انلر ايچون وعد ايتديكى ثوابى اونودراولمدى ﴿ رب السموات والارض ومابينهما ﴾ اول سموات وارضده وايكيسى بيننده‌كى خلقك ربيسيدر اكر اكا نسيان جائز اولسه ربوبيتى مستحيل اولوردى ايمدى اول نسياندن منزهدر ﴿ فاعبده واصطبر لعبادته ﴾ اويله اولسه اكا عبادته اقبال وانك اوزره اصطبارايت يوخسه برمدت وحيك احتباسندن وياشماتت اعدادن ضيق الصدر اولمغل ﴿ هل تعلم له سميا ﴾ اول الله تعالى يه مثيل وعديل وياهيچ احدى الله اسميله تسمى ايتمش بيلورميسن * زيراكه مشركين اكرچه صنملرينه اله ديو تسميه ايده‌لر لكن جدا الله اسميله تسميه ايتمامشلردر ﴿ ويقول الانسان أئذا مامت لسوف اخرج حيا ﴾ يعنى منكر اولان جنس انسان ديركه قچانكه بن فوت اولوب دفن اولنم قبردن حى اولديغم حالده چيقارميم ﴿ أولايذكر الانسان اناخلقناه من قبل ولم يك شيئا ﴾ اول انسان تذكر وتأمل ايتمزميكه بوحالتدن اوّل اول هيچ برشئ دكل ايكن بزانى خلقله وجوده كتوردك يعنى اكر اول نشأة اولايى تذكر ايتسه نشأة اخرايى انكار

ايتمزدى * زيرا بدأ خلق اعاده‌دن اعجب واغربدر خالقك قدرتنه دلالته اقربدر شول حيثيتدنكه اعاده بدأدن اهوندر ﴿ فوربك لنحشرنهم والشياطين ﴾ ربك جل شانه حقيچون اول بعثه انكار ايدنلرى معادده شول دنياده‌كى قرينلرى شياطينله حشر ايدرز زيرا هركافر آنى اغوا ايدن شياطينله بر زنجيره اوروليسردر ﴿ ثم لنحضرنهم حول جهنم جثيا ﴾ بعده بزانلرى جهنمك حولنده ديزلرى اوزره چوكمش اولدقلرى حالده احضار ايدرز تاكه سعدا انى كوروب كنديلرك نجاتنه غبطه وسرورلرى زياده اوله واشقيا ايسه معادلريچون ادخار ايتدكلرى عده‌يه نائل اولوب سعدانك انلردن دار ثوابه رجوعلرينه ودخى كنديلر اوزره شماتتلرينه غيظ وحسرتلرى زياده اوله ﴿ ثم لننزعن من كل شيعة ايهم اشد على الرحمن عتيا ﴾ بعده هرامتك كفارندن قنغيسى الله تعالى يه جرأت وكفرده اشد وجرمده اكثر اولانى آيروب ناره ادخالده انلرى تقديم ايدرز * بعض آثارده ايدر انلرك جميعى مسلسلين مغلولين اولدقلرى حالده جهنمك حولنه احضار اولندقلرندنصكره جهنمه ادخالده الاكفر فالاكفر تقديم اولنورلر ﴿ ثم لنحن اعلم بالذين هم اولى بها صليا ﴾ بعده انلردن ناره دخوله احق اولانه اعلمزكه انلرك كفر وعتوده رياستلريچون ضال ومضل اولدقلريچون عذابلرين مضاعف قيلورز ﴿ وان منكم الاواردها ﴾ والله سزدن بركمسه يوقدر الا اول ناره ورود ايدر ﴿ كان على ربك حتما مقضيا ﴾ سزك اكا ورودكز رب تعالينك اوزريكزه انى قضاسى مقتضاسنجه امر لازم اولدى ﴿ ثم ننجى الذين تقوا ﴾ بعده متقيلرى اندن انجا ايدرز ﴿ ونذر الظالمين فيها جثيا ﴾ وكافرلرى اول نارده ديزلرى اوزره چوكمش ترك ايدرز * اشبو ورودك معناسندن مفسرون اختلاف ايتديلر ابن عباس ايدركه اول اكثرون قوليدر برّ وفاجر ناره كيرر بعده الله تعالى اندن متقيلرى چيقارر و برقوم ديديلركه اول ورودله مراد حضور ورؤيتدر يوخسه دخول دكلدر * زيراكه مؤمنلر ابدا ناره دخول ايتمزلر (ان الذين سبقت لهم منا الحسنى اولئك عنها مبعدون) دلالتيله‌كه سورهٔ انبياده كلور لكن قول اوّل اصحدركه اهل سنت اكا ذاهبلردر شول دليل ايله‌كيم (قال النبى عليه السلام لايموت لمسلم ثلاثة من الولد فيلج النار الا تحلة القسم) پيغمبريمز عليه السلام

ايدر برمسلم كه انك اوچ ولدى وفات ايدر انك ناره دخولى ﴿ وان منكم الا واردها ﴾ قول شريفنده كى قسم تحله سيچون اولور جابر رضى الله عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلامى ايشتدمكه دير ورودله مراد دخولدر الابوكه مؤمنلره برد وسلام اولور ابراهيم عليه السلامه اولديغى كبى وكافرلره نار اولور روايت اولنديكه اهل جنت ديه لركه رب تعالى قسم ايتمشديكه بزى ناره ايراد ايده دينله كه سز ناره ورود ايتديكز الابوكه اول خامده ايدى اماكه ﴿ اولئك عنها مبعدون ﴾ قوليله مراد انلر نار عذابندن ابعاد اولنمشلردر دينلديكه اول ورودله مراد صراط اوزرندن عبوردر * زيراكه اول نار اوزره ممدود جسردر ﴿ واذا تتلى عليهم آياتنا بينات ﴾ قچان انلره بزم آيتلريمز تلاوت اولنسه كه اول بنفسها ويارسول الله عليه السلام بيانيله مبينه در وياخود واضحات الاعجازدر ﴿ قال الذين كفروا للذين آمنوا اى الفريقين خير مقاما واحسن نديا ﴾ اهل مكه صحابه نك فقراسنه ديديلركه حالبوكه انلرده قشافت وعيشلرنده خشونت وثيابلرنده رثاثت اولوب مشركون ايسه صاچلرين طرارلر وباشلرين ياغلرلر وفاخر لباسلر كيرلردى ايكى فريقدن مؤمنين وكافريندن قنغيسى منزلده خيراودر ومجلس ومجتمعده احسندر وقتاكه مشركون آيات واضحات ايشتديلر واكا معارضه ودخلدن عاجز اولديلر حظوظ دنيادن ماللريله افتخاره باشلديلر ودنياده حظلرينك زياده سن عند الله فضل وحسن احواللرينه استدلال ايتديلر * زيراكه نظرلرى حياة دنيانك ظاهرى اوزره قاصر ايدى اويله اولسه اول زعم فاسدلرى رد اولنوب * دينلديكه ﴿ وكم اهلكنا قبلهم من قرن هم احسن اثاثا ورءيا ﴾ قرون ماضيه دن نيچه قرن اهلنى بز اهلاك ايتمشزكه انلر اشبو كفره دن مالده اكثر ومنظر وزينتده احسن ايديلر ﴿ قل من كان فى الضلالة فليمدد له الرحمن مدا ﴾ ديكل كه اول كمسه كيم كفرده اوله الله تعالى انى طول عمر ايله امداد وامهال ايدركه اول اكا استدراج اولوب انكله معاذيرى منقطع اوله ﴿ حتى اذا رأوا مايوعدون اما العذاب واما الساعة ﴾ حتى قچانكه اول كفره وعد اولندقلرين كوره لر يا دنياده مسلمون انلر اوزره غالب اولوب قتل واسرلرى عذابنه ايره لر وياخود يوم قيامتده خزى ونكاله ايره لر ﴿ فسيعلمون من هو شر مكانا واضعف جندا ﴾ اول وقتده بلورلركه ايكى فريقدن قنغيسى منزلتده شرلو

واعوانده اضعفدركه انلر نارده ومؤمنلر جنتده اولورلر ﴿ ويزيد الله الذين اهتدوا هدى ﴾ والله تعالى اهتدا ايدنلرك ايمان ويقينن آرتورر وقتاكه حق جل وعلا كافره امهال وحياة دنيا ايله تمتيعى فضلنيچون دكل ايديكن بيان ايلدى دينلديكه مؤمنك دنيادن حظده قصورى نقصيچون دكل ايديكن بيان ايده ايمدى الله تعالى انكله اكا اندن خيرلويى تعويض اراده ايدوبدر وياخود معنى الله تعالى ضلالتده اولانك ضلالتن وهدايتده اولانك هدايتن زياده قيلور ﴿ والباقيات الصالحات خير عند ربك ثوابا وخير مردا ﴾ طاعاتكه انك عائده سى صاحبيچون ابد الآباد قالور اول كرك صلوات خمس ويا (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر) ويا غيريدر ربك جل شانه عندنده ثوابده وعاقبت ومرجعده خيرلودر شول نعم فانيه دنكه كفره انكله تمتيع اولندقلرينه افتخار ايدرلر ﴿ أفرأيت الذى كفر بآياتنا وقال لأوتين مالا وولدا ﴾ خباب بن الارت رضى الله عنه صايغ ايدى عاص بن وائل نام كافره بعض حلى دوزوب اندن اجرتن استيو وارديغنده عاص اكا محمده كافر اولمينجه والله اجرتكى ويرمزين ديدى خباب ايتدى والله بن محمده كافر اولمزين نه حياتمده ونه مماتمده ونه بعثمده عاص ايتدى بن موتمدنصكره بعث اولنورميم خباب ديديكه نعم عاص ايتدى اويله اولسه بنم انده مالم وولدم اوليسردر انده بكا كلديككده سكا اجرتكى ويره ين اول سببدن بو آيت نازل اولديكه يا محمد خبردارميسن شول كمسه يه كيم بزم آيتلريمزه كافر اولوب بعث اولنديغمده بكا مال وولد ويريلور ديو تحقيق ايدر ﴿ اطلع الغيب ﴾ اول عظم شانندن عالم غيبه مى ارتقاء ايتدى حتى كه الله تعالينك تفرد ايتديكى علم غيبه مطلع اولوب آخرتده اكا مال وولد ويريلور ايديكنى ادعا اوزرينه تألى ايتدى ﴿ ام اتخذ عند الرحمن عهدا ﴾ وياخود عالم الغيوب رب تعالى عندنده عهدمى اتخاذ ايتدى حتى كه اول اكا انى بيلدردى * زيرا اكا توصل اشبو ايكى طريقك بريله اولور وياخود اول كلمهٔ توحيدمى سويلدى ويا عمل صالحمى تقديم ايلدى * زيرا الله تعالينك اول ايكيسى اوزره ثوابله وعدى عهد كبيدر ﴿ كلا ﴾ اول كافر ايسه نه علم غيبه مطلع اولوبدر ونه الله تعالى عندنده عهد اتخاذ ايدوبدر ﴿ سنكتب ما يقول ﴾ بز آنك اول اقوالنى اوزرينه كاتبين ملكلريمزه يازديروب يوم قيامتده انك اوزره اكا حساب وجزا

ایدرز ﴿ ونمدّ له من العذاب مدّا ﴾ و بز اكا عذابی طویل ایدرز و یاخود عذابنی زیاده و مضاعف قیلورز شول سببدنكه كفر وافتراء واستهزایی جمع ایلدی ﴿ ونرثه مایقول ﴾ وانك عندنده كی مال وولده انی اماته ایله غیری وارث قیلورز ویاخود انك زعمنجه آخرتده كندویه ویریلور دیدیكن مؤمنلرك برینه ایراث ایدوب دیدیكنك غیرینی اكا نارده ویررز ﴿ ویأتینا فردا ﴾ و یوم قیامتده اول بزه مال وولدنسز یالكز كلور ﴿ واتخذوا من دون الله آلهة لیكونوا لهم عزا ﴾ مشركون اصنامی الله تعالیدن غیری آلهه اتخاذ ایتدیلركه انلركله تعزز ایدرلر شول حیثیتله كه اول اصنام انلری الله تعالی یه ایركوره وانك عندنده شفاعتلری ایره ﴿ كلا ﴾ حال انلرك زعم ایتدیكی منوال اوزره اولمز ﴿ سیكفرون بعبادتهم ویكونون علیهم ضدّا ﴾ اول اصنام انلرك عبادتن انكار ایدوب انلره اعدا اولیسرلردركه عابدلرینه لعنت ایده‌لر وعدابده اوزرلرینه اعوان اولورلر كه نارلری انلركله ایقاد اولنور (قال النبی علیه السلام من یطلب رضی المخلوق فی معصیة الخالق عاد الحامد ذامّا) پیغمبریمز علیه السلام ایدر بر كمسه كه خالقك معصیتنده مخلوق رضاسن طلب ایده انك حمد ایدیجیسی ذم ایدر اولور ﴿ ألم تر انا ارسلنا الشیاطین علی الكافرین تؤزّهم ازّا ﴾ یا محمد سن خبر و یرلمدمیكه بز شیاطینی كافرلر اوزره تسلیط ایتدك كه انلرك طاعتدن معصیته اغراء وسوق ایده‌لر ﴿ فلا تعجل علیهم ﴾ ایمدی سن انلرك هلاكنه عجله ایتمكل تاكه سن و مؤمنلر انلرك شرورندن استراحت ایده وارض فسادلرندن طاهر اوله ﴿ انما نعدّلهم عدّا ﴾ بز انلرك لیالی و ایام و شهور واعوامن بلكه دنیاده تنفس ایتدكلری انفاسن عد ایدرز آجال مقدره‌لرین استیفاء ایده‌لر نه انك اوزره زائد ونه اندن ناقص اولور بعده هلاك اولوب شرلرندن استراحت ایدرسز ﴿ یوم نحشر المتقین الی الرحمن وفدا ﴾ ذكر ایت شول یومیكه بز انده متقیلری قبرلرندن و یا حسابدنصكره ناقه‌لر اوزره راكبین اولدقلری حالده جنته جمع ایدرز * حضرت علی رضی الله عنه ایدر والله انلر یاق حشر اولنمزلر بلكه ناقه‌لر اوزره كه رحللری آلتوندر ونجائب اوزره كه سرجلری یواقیتدر دیلدكلرنده یوریدرلر ودیلدكلرنده طیران ایتدیررلر ﴿ ونسوق المجرمین الی جهنم وردا ﴾ ومجرملری عطاش اولدقلری حالده شول مایه سوق

اولنور بهایم كبی جهنمه سوق ایدرز ﴿ لا یملكون الشفاعة الا من اتخذ عند الرحمن عهدا ﴾ شفاعته مالك اولمزلر مكر اولكه دنیاده الله تعالی عندنده ایمان وعمل صالحله عهد اتخاذ ایده ویا شفاعته الله تعالیدن اذن اتخاذ ایده ﴿ وقالوا اتخذ الرحمن ولدا لقد جئتم شیئا ادّا ﴾ یهود ونصارادن ملائكه‌یی بنات الله زعم ایدنلر دیدیلركه الله تعالی ولد اتخاذ ایتدی یا محمد سن انلره دكل كه سز قول عظیم منكر ویا كذب وزور سویلدیكز ﴿ تكاد السموات یتفطرن منه ﴾ انلرك اول قولندن سموات قریب اولوركه منشق اوله ﴿ وتنشق الارض وتخرّ الجبال هدّا ﴾ وارض منصدع اولوب طاغلر اوزرلرینه دوشه یعنی اول كلمه‌نك هول وعظمی برحیثیتده دركه برصورت محسوسه ایله تصور اینسه اشبو اجرام عظام انی تحمل ایتمیوب انك شدتندن تفتت ایدیدی ویا انك فظاعتی الله تعالینك غضبنی مجلبه‌در اكر انك حلمی اولمسه انی تفوه ایدنه غضبندن عالم خراب اولوب تبدد ایدیدی ﴿ ان دعوا للرحمن ولدا ﴾ شول سببدنكه الله تعالی یه ولد نسبت ایتدیلر ﴿ وما ینبغی للرحمن ان یتخذ ولدا ﴾ والله تعالی یه مستقیم اولمزكه ولد اتخاذ ایده * زیرا انك اكا نه حاجتی ونه برشیئله مجانستی واردر ﴿ ان كل من فی السموات والارض الا آتی الرحمن عبدا ﴾ سموات وارضده هیچ احد یوقدركه الا اول یوم قیامتده رب تعالی یه خاضع وذلیل وعبودیتنه مقر اولدیغی حالده كلور ملائكه وعیسی وعزیر وغیری كبی كه انك ربوبیتنه التجا وانقیاد ایدرلر عبیدك ملوكه ایتمسی كبی اویله اولسه انكچون انلردن ولد اتخاذی نیجه لایق اولور ﴿ لقد احصاهم وعدّهم عدّا ﴾ انلری حصر واحاطه ایلدی برحیثیتله كه انك حوزهٔ علم وقبضهٔ قدرتندن خارج اولمزلر وانلرك اشخاص وانفاس واعمالنی عد ایلدی * زیراكه هر شیء انك عندنده قدر ایله‌در نه انی مجاوز ونه اندن ناقص اولور ﴿ وكلهم آتیه یوم القیامة فردا ﴾ انلرك هر بری یوم قیامتده یالكز كلور بیله‌سنجه اتباع وانصاردن كمسه اولمز ﴿ ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات سیجعل لهم الرحمن ودّا ﴾ شونلركه ایمان واعمال صالحه ایله متصف اولدیلر الله تعالی انلر ایچون قلوبده مودّت احداث ایدر انلرك اول مودّت اسبابنه تعرضی اولمقسزین (قال النبی علیه السلام اذا احب الله عبدا یقول لجبریل احببت فلانا فاحبه فیحبه جبریل ثم ینادی

في اهل السماء ان الله قد احب فلانا فاحبوه فيحبه اهل السماء ثم يوضع له المحبة في الارض) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر چون الله تعالى برعبدى سوسه جبريل عليه السلامه ديركه بن فلانى سودم سن دخى انى سوكل اويله اولسه جبريل عليه السلام انى سوب سماء اهلنه ندا ايدركه الله تعالى فلانى سوبدر سز دخى انى سويكز اويله اولسه اهل سماء دخى انى سورلر بعده اهل ارض قلوبنده اكا سوكو وضع اولنور * دينلديكه برعبد كيم الله تعالى يه قلبيله اقبال ايده الله تعالى اكا اهل ايمان قلوبيله اقبال ايدر حتى كه انى انلره سوديرر (فانما يسرناه بلسانك لتبشر به المتقين وتنذر به قوما لدّا) يامحمد بز سكا قرآنى كندى لغتك اوزره انزال ايتدك تاكه انكله متقلرى تبشير وشديد الخصومه كسه لرى انذار ايده سن دينلديكه الدّ لغتده اول كسه دركه حقى قبول ايتميوب باطلى ادّعا ايده وياشول ظالمدركه مستقيم اولميه ويا اولدركه حقى اصم اوله (وكم اهلكنا قبلهم من قرن هل تحس منهم من احد او تسمع لهم ركزا) اهل مكه دن اوكدين بزنيجه قرن اهلنى اهلاك ايتمشز انلردن هيچ برين كورر وياصوت خفى ايشدرميسز

سورة طه وهى مائة وثلاثون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(طه) دينلديكه اول قسمدر ويا اسماء اللهدن براسمدر وياخود سريانيجه يارجل ديمكدر ويا عك لغتنده ياانسان ديمكدر وياخود الله تعالينك طول وهدايتيله اقسامدر وياخود طا طاهر اسميله وها هادى اسميله افتتاحيدر * دينلديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه مكه ده وحى نازل اولنجق عبادتده شدت اجتهادندن اياقلرى يوريلوب اياغنك كاهى برى وكاهى برى اوزره طورر انك ايله اياقلرين ديكلنديرردى * زيرا كيجه نك كانى صلاتده قيامله كچورردى اويله اولسه اشبو طه لفظيله نفسنه تخفيف ايتمكه امر اولندى (ما انزلنا عليك القرآن لتشقى) بز سكا قرآنى انزال ايتمدككه نفسكى اتعاب ايده سن * دينلديكه مشركون انك عبادتده اجتهادين كوربجك ديديلركه يامحمد سكا قرآن نازل اولمدى الا اشقاك ايچون اويله اولسه اشبو آيت نازل اولدى (الا تذكرة لمن يخشى) بلكه انى تذكره وعظه انزال ايتدك هركسه يه كه قلبنده خشيت

(ورقت)

ورقت اولوب انذارله تأثر ايده ويا اول كسه يه كه الله تعالى انك تخويفله قلبنه خشيت ايرر ايديكنى بيله (تنزيلا ممن خلق الارض والسموات العلى) تنزيل اولديغى حالده اول الله تعاليدنكه ارض وسموات علايى خلق ايلدى (الرحمن على العرش استوى) كه اول رحمان جل شانه دركه عرشى اوزره استيلا ايتدى (له ما فى السموات وما فى الارض وما بينهما وما تحت الثرى) انك ملك مخصوصيدر هر شيئكه سمواتده وارضده وايكيسى اراسنده هواده وثرانك وراسنده در ابن عباس ايدر يدى قات ارض نون ظهرنده در ونون ايسه بحرده در نونك رأسى وذنبى عرشك التنده برى برلرينه ملتقى اولور واول بحر ايسه صخرهٔ خضراء اوزره دركه سمانك خضرتى اندندر واول صخره قرن ثور اوزره در وثور ايسه ثرا اوزره دركه اول تراب نديدر وثرانك تحتنده نه وار ايديكن الله تعاليدن غيرى كمسه بيلمز واول ثور آغزن آچوبدر اكر الله تعالى جميع بحارى بحر واحد قيلوب اول ثورك جوفنه آقسه جوفنه واقع اولديغى كبى قوريوب كيديدى (وان تجهر بالقول فانه يعلم السرّ واخفى) اكرسن ذكر الله ودعايى جهر ايدرسك بيل كه الله تعالى سنك جهركدن غنيدر زيراكه اول سر واخفايى بيلوركه اول ضمير نفسدر دينلديكه سر اولدركه انى نفسكده اسرار ايده سن وسردن اخفى اولدركه الله تعالى انى قلبكه القا ايدر وياخود سر اولدركه انى ابن آدم اسرار ايدر واخفى اولدركه اكا خفى اوله كه عمل ايتمزدن اوّل انك فاعلى نه ايديكنى بلميه وياخود سر اولدركه انك ناسدن اسرار ايدرسن واخفى ايسه وسوسه در وياخود سر عزيمتدر واخفى ايسه قلبه خطور ايدوب اوزرينه عزم اولنمياندر * دينلديكه آيتك معناسى الله تعالى عبادك اسرارينى بيلور وكندى سرينى عبادندن اخفا ايدر انى كنديدن غيرى احد بلمز * اشبو آيتده تنبيه واردركه ذكر ودعاده جهرك مشروعيتى انى الله تعالى يه اعلام ايچون دكلدر بلكه نفسك ذكرى تصويرى وانك انده رسوخيچوندر ونفسى انك غيريه اشتغالدن منعيچوندر وقتاكه بونكله الله تعالينك صفاتى الوهيتى مستجمع ايديكى ظاهر اولدى ايمدى اول انكله متفرد ومقتضاسيله متوحد ايديكن بيان ايچون ديديكه (الله لا اله الا هو له الاسماء الحسنى) الله تعالى شول معبود بالحقدركه ارض وسماده مثل ونظيرى يوقدر انكچون صفات علي واردركه انكله ربوبيته وعبادته مستحق اولوبدر اسماء

شريفه‌سنك حسنده سائر اسماء اوزره فضلی شول سببدندر كه معانيسی
تقديس و تمجيد وتعظيم و ربوبيته دلالت ايدر ودخی شول افعاله كيم حسنده
اول نهايتدر (وهل اتيك حديث موسى) يامحمد سكا موسانك خبری كلديمی
تاكه اعباء نبوّتی تحملده ومقاساة شدائده صبرده اكا اقتدا ايدوب عندالله
فوز عظيمه ومقام محموده نائل اوله‌سن * روايت اولنديكه موسى عليه السلام
قاين اتاسی شعيب عليه السلامدن استئذان ايتديكه والده‌سی واختی
زيارتيچون مدينهدن مصره كيده اولدخی اكا اذن ويريجك اهل وماليله
يوله كيردی شام ملوكی خوفيله طريقی قويوب بريه‌يه كتدی زوجه‌سی
ايسه وضع حمله منتظره ايدی وزمان ايسه ايام شتا ايدی برليله‌ٔ مظلمهٔ
شديدة البرد مثلجه‌ده طريقی بيلمديكندن طور غربی ايمن جانبنه سيری
الجا ايدوب كيدركن زوجه‌سنی طلق اخذ ايتدی چاقمغين چاقوب آتش
طوتدره‌مدی (اذا رآى ناراً) اول وقتده ايراقده برآتش كوردی
(فقال لاهله امكثوا انى آنست نارا) زوجه‌سنه وبيله سنجه اولانلره
ديديكه سز بواراده طورك كه بن آتش كوردم (لعلى آتيكم منها بقبس
او اجد على النار هدى) رجا ايده‌رينكه اندن سزه شعله‌ٔ نار ايله كلم
وياخود اونار عندنده بكا طريقی كوستر كمسه بولم (فلما اتاها) وقتا كه
موسى عليه السلام اول نار قاتنه واردی كورسه كه برشجرهٔ خضراء در
اسفلندن اعلاسنه دكين بر بياض آتش انی قوشادوبدر طوتوشوب كيدر
نه آتشك ضوئی شجره‌نك خضرتن تغيير ايدر ونه انك خضرتی انك ضوئن
تغيير ايدر اهل تفسير ايدر موسى عليه السلامك كورديكی نور ايدی يوخسه
نار دكل ايدی * دينلديكه اول حجب الهيه‌نك بريسيدی (قال النبى
عليه السلام حجابه النار لوكشفها لاحرقت سبحات وجهه ما انتهى اليه
بصره من خلقه) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر الله تعالينك حجابی
ناردر اكر انی كشف ايتسه سبحات وجهی خلقندن بصری ايرديكی
شيئه دكين احراق ايديدی * بعده موسى عليه السلام حشيش يابسدن
برشئ آلوب اول شجره‌دن يكا يونلدی هربار كه اول ناره قريب اولديغنجه
نار اندن تبعد ايدردی موسى اندن بعيد اولسه اول نار اكا قريب اولوردی
متحير اولوب طوردی ملائكه‌نك تسبيحن ايشيدوب اوزرينه سكينه
القاء اولندی (نودى ياموسى انى انا ربك) اول شجره‌دن برندا كلديكه

(ياموسى)

ياموسى بن سنك ربكن موسى سرعتله اكا اجابت ايتدی لكن بيلمديكه
اكا ندا ايدن كيم ايدی * ديديكه صوتكی ايشيدرين لكن مكانكی بيلمزين‌سن
قنده‌سن * دينلديكه بن سنك فوقكده وامامكده وخلفكده وقاتكده‌ين سكا
سندن اقربن اويله اولسه موسى عليه السلام بيلديكه اول حالات الله تعالينك
غيری‌يه لايق دكل ايديكن تيقن قيلدی (فاخلع نعليك) ايمدی اياغك
قابنی چيقارغل دينلديكه زيرا اول حمار ميت جلدندن ايدی دباغت
اولنمديغی اجلدن * دينلديكه انك خلعيله امر اولنمسنده حكمت تاكه
قدمی ارض مقدسه ترابنه مس ايله اول ارضك بركتی اكا ايريشه اويله اولسه
موسى عليه السلام انی قدمانندن خلع ايدوب وراء وادی‌يه القاء ايتدی *
دينلديكه انی خلعله امر اولندی * زيرا كه حافيا مشيده تواضع وادب واردر
خصوصا كه مساجد وبقاع شريفه‌ده اوله اول اجلدن سلف صالحين
اكا معتادلردی (انك بالواد المقدس طوى) زيرا كه سن طوى نام وادیٔ
مطهرده‌سن (وانا اخترتك فاستمع لما يوحى) بن سنی رسالتم ايچون اصطفا
ايتمشن * ايمدی سكا وحی اولنان شيئی ايشتكل (اننى انا الله لا اله الا انا
فاعبدنى) بن اول الله جل شانه‌يمكه خلقك بندن غيری معبود بالحق
الهی يوقدر * ايمدی بكا اطاعت وبنی توحيدده استقامت ايتكل
(واقم الصلاة لذكرى) صلاتی اقامت ايتكه بنی انده ذكر ايده‌سن
وياخود تاكه بنی انده خاصة ذكر ايده‌سن بندن غيرينك ذكرينی دكل
وياخود ذكرم اوقاتيچون انی اقامت ايتكه اول اوقات صلاتدر وياخود
برصلاتی ترك ايدوب صكره ذكر ايتسك ذكر ايتديككده انی اقامت ايت
(قال النبى عليه السلام من نام عن صلاة اونسيها فليصلها اذا ذكرها
فان الله يقول اقم الصلاة لذكرى) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر
بركمسنه‌كه صلوات مكتوبه‌نك برين قيلمدين اويوسه ويا انی قيلمغی اونوتسه
ايمدی انی ذكر ايتديكنده قيلسون بعده اشبو آيتی اكا دليل كتوردی
وبوآيتك عموميله استدلال ايدر اولكه اوقات مكروهه‌ده صلاة قضاسی
تجويز ايدر يوخسه ايرته‌يه انك وقتی مثلنه تأخير ايتمز ابو العاليه‌دن
روايت اولنديكه قچان برنمازی اونودوب قيلمسك نوقتده ذكر ايدرسك
انی قضا ايت اكرچه شمسك طلوع وياغروبی عندنده ايسه‌ده زيراكه
الله تعالى (اقم الصلاة لذكرى) ديدی (ان الساعة آتية اكاد اخفيها

لتجزى كل نفس بما تسعى) قيامت البته اولیسردر دیلرینکه بن انك وقتنی
اخفا ایدم * زیراکه انك وقتی بیلنمیجك خلق هر وقتده اندن حذر
اوزره اولورلر و یاخود دیلرینکه انی اظهار ایدم تاکه هر نفس خیر وشردن
ایشلدیکیله جزا اولنه (فلا یصدنك عنها من لا یؤمن بها واتبع هواه فتردى)
یاموسی قیامته ایماندن سنی صرف ایتمسون شول کمسه‌که انی تصدیق ایتمز
وهواسنه اتباع ایدوب امر الٰهه مخالفت ایدر شویله‌که اکا ایماندن
صرف اولنه‌سن هلاك اولورسن (وماتلك بیمینك یاموسى) الله تعالی
موسانك وحشتن ازاله وعصاسی منافعنه تنبیه وانك عصا ایدیکنی
تقریر ایچون تاکه اول ثعبانه تحویل اولندیغنده قورقیه دیدیکه یاموسی
الکده‌کی نه شیدر (قال هى عصاى) دیدیکه اول بنم عصامدر دینلدیکه
انکله نه عمل ایدرسن دیدیکه (اتوكؤ علیها) یوریدیکمده ویورلدیغمده
وثبه عندنده اکا اعتماد ایدرین (واهش بها على غنمى) وانکله قیونمه
اغاجدن یپراق سلکرینکه ییه‌لر (ولى فیها مآرب اخرى) وبنم ایچون
انده اشبو مذکوردن غیری حاجات ومنافع اخری واردرکه اول یوریسه
انی عاتقی اوزره قویوب ادواتن اکا تعلیق ایدردی وانك شعبه‌سی اوزره
ایکی زندینی ارقوری قوردی واوزرینه کیسه‌سن قویوب انی کولکه
ایدینوردی و اکا ایپ باغلیوب قیودن صو چیقارردی وغنمه سباع
تعرض ایتسه انکله دفع ایدردی وحیات وعقاربی اولدرردی کأنه
موسی علیه السلام فهم ایتدیکه اول سؤالدن مقصود اول عصانك حقیقتن
ویا اندن کوردیکی منافعن تذکیر اوله حتی اندنصکره اول حقیقتك خلافن
کوریجك ویا اندن عادت خارقه ومنافع آخره ظهور ایدیجك تتکم انك
ایکی شعبه‌سی کیجه‌ده شمع کبی اشتعال ایدردی واستسقا عندنده اکا دلو
اولوردی وقیو درین اولدیغنده اول اوزانوردی وعدو ظهورنده
اول انکیچون محاربه ایدردی وانی یره رکز ایتسه اندن صو قینار‌دی
نزع ایتسه قینامسی کسیلوردی میوه اشتها ایتسه یپراقلنور ویمشلنوردی
اویله اولسه انك آیات باهره ومعجزات ظاهره ایدیکن بیلوردیکه الله
تعالی انك اجلیچون احداث ایدوبدر (قال القها یاموسى فالقاها
فاذا هى حیة تسعى) الله تعالی اکا یاموسی انی الکدن یره براقغل دیدی
براغیجق عصانك غلظنده برصاری یلان اولدی بعده شیشوب

بیوردی بدایت حالنه نظرله اکا جان دینلدی ونهایتنه نظرله ثعبان
دینلدی واول ثعبان ضخامتنده وجان جلادتنده اولدیغیچون اکا اول
کأنه جاندر دینلدی موسی علیه السلام اکا نظر ایدوب کورسه‌که اول
برحیهٔ عظیمه اولدیکه کوزلری آتش کبی اشتعال ایدر اوغرادیغی حجر
وشجری یودر واسنانیله اشجار عظیمه‌یی قطع ایدر ولسانیله اصلیق
چالدقده صریف عظیم ایشیدیلور وسرعتله قارنی اوزره یوردی
موسی علیه السلام اندن زیاده خوف ایتدی (قال خذها ولا تخف
سنعیدها سیرتها الاولى) الله تعالی اکا دیدیکه انی اخذ ایدوب اندن
خوف ایتمکل بز انی اوّلکی سیرتنده عصا قیلورز اویله اولسه موسی
علیه السلام اکننده‌کی مدرعه سنك طرفن الینه صاردی امر الٰهی
اولدیکه الینی کشف ایده بر روایتده برملك اکا دیدیکه اکر اول حذر
ایتدیکنه الله تعالی اذن ویرسه اول مدرعه‌نك سندن برضرر دفعنه
مفید اولورمیدی دیدیکه اولمزدی الا بوکه ضعیفن ضعفدن خلق اولنمشن
اندن الینی کشف ایدوب اول یلانك اغزینه صوقیجق ینه اوّلکی هیئتنده
عصایه تحویل اولندی حالبوکه الی انك ایکی شعبه سنده بولندیکه
توکأ ایتدیکنده اکا یاپشوردی مفسرون ایدر الله تعالی دیلدیکه اکا
اشبو ویردیکی آیتی کوستره‌که اکا مخلوق قادر اولمز تاکه اول انی فرعون
عندنده القا ایدوب یلان اولدیغنده اندن خوف وفزع ایتمیه (واضمم
یدك الى جناحك تخرج بیضاء من غیر سوء آیة اخرى) الیکی قولتغکه
صوقغل‌که عیبسز اولدیغی حالده نیرهٔ مشرقه چیقه‌که اول عصادن
غیری صدقکه دلالت اخری اولور (لنریك من آیاتنا الکبرى) تاکه سکا
آیتلریمزدن آیة کبری کوستره‌وز * ابن عباس ایدر موسی علیه السلامك
ید شریفلری اکبر آیات ایدی * زیراکه انك نور ساطعی واردیکه
لیل ونهارده شمس وقمر کبی ضیا ویرردی (اذهب الى فرعون انه طغى)
فرعونه کیتکه اول عصیان وتمردده حدی تجاوز ایدوبدر وانی بنم عبادتمه
دعوت ایله (قال رب اشرح لى صدرى) وقتاکه موسی علیه السلام
خطب عظیم وامر جسیم ایله امر اولندی دیدیکه یارب صدرمی شق
وککش ایت‌که حق ومشاقه تحمل ایده فرعون واتباعنك سوء اخلاقنه
صبر ایدم * زیراکه موسی علیه السلام فرعوندن قتی قورقاردی

شول سببدنکه شوکتی شدتده وجنودی کثرتده ایدی واول انکله مقاومته یالکز تکلیف اولندیغنه ضیق الصدر اولدی اویله اولسه اندن دیلدیکه انی حقه توسیع ایده تاکه الله تعالینك اذنسز کسنه‌انك مضرتنه قادر دکل ایدیکن بیله وفرعوندن خوفی کیده ﴿ ویسرلی امری ﴾ وفرعونه رسالتمکی تبلیغده مشاقه صبری آسان ایت ﴿ واحلل عقدة من لسانی یفقهوا قولی ﴾ ولسانمدن عقده‌یی حل ایتکه فرعون وقومی کلامی فهم ایده‌لر * روایت اولندیکه موسی علیه السلام صغری حالنده اول برکون فرعونك دیزنده ایکن فرعونك یوزینه برطبانجه اوردی وصقالنه یاپشوب چکدی اول اکا یاوزلنوب انی قتل ایتمك دیلدی خاتونی آسیه رضی الله عنها اکا اول صبیدر عقل وتمیزدن خالیدر دیوب فرعونك اکا غضبن تسکین ایتدی بروایتده موسی علیه السلامی اناسی سوددن کسیجك انی کیرو فرعون وآسیه‌یه ایلتمشدی اول ایکیسی انی بسلیوب بیوتدیلر حتی که انی اوغل ایدندیلر برکون اول فرعونك اوکنده اوینار ایکن النده برقضیبله فرعونك باشنه اوردی فرعون اکا یاوزلنوب انی اولدرمك دیلدی آسیه دیدیکه ای ملك اول برصبی لایعقلدر نفع وضرری تمییز ایتمزدر حتی تجربه ایت که انی بیله سن قولمك صدقنه مطلع اوله سن اویله اولسه ایکی طشت کتوردوب برینه قورلو آتش وبرینه جوهر قودی بعده ایکیسن موسایه عرض ایدیجك دیلدیکه جوهری اله جبرائیل علیه السلام موسی علیه السلامك النی قور اوزره قودی حتی که قوری آلوب موسی علیه السلام کندی اغزینه قودی اول سببدن دیلی یانوب کلامنده عقده اولدی دینلدیکه النده دخی بیاض اول قورك یاقسندن اولدی فرعون انی کیدرمکه چوق علاج ایدوب چاره بولمدی بعده موسی علیه السلام انی حقه دعوتنده اول دیدیکه بنی قنغی ربه دعوت ایدرسن موسی علیه السلام ایتدی اول رب تعالی‌یه که المده‌کی بیاضی کیدردی حالبوکه سن انی بندن ازاله‌یه قادر اولمدك واول عقده‌نك کمال اوزره زوالنده اختلاف اولندی بعضیلر دیدیکه (قد اوتیت سؤلك) دلالتیله زائل اولدی وبعضیلر ایسه (هو افصح منی لسانا) هارون لسانده بندن افصحدر دیو قولنی احتجاجله اول عقده اندن زائل اولمیوبدر دیدی واوّلکیدن جوابده دیدیکه موسانك سؤالی مطلقا اول عقده‌نك زوالی

دکل ایدی بلکه افهامه مانع عقده‌نك زوالی ایدی اول اجلدن یفقهوا قولی دینلدی ﴿ واجعل لی وزیرا من اهلی هارون اخی ﴾ وبکا اهلمدن قرنداشم هارونی وزیر ایتکه بکا معین اوله وبندن بعض ثقلی تحمل ایده هارون علیه السلام موسی علیه السلامدن درت ییل بیوك ایدی ولسانده موسی علیه السلامدن افصح ایدی ﴿ اشدد به ازری ﴾ اول هارون ایله ظهرمی قوی ایت ﴿ واشرکه فی امری ﴾ وانی نبوّت وتبلیغ احکام رسالت امرنده بکا شریك ایت ﴿ کی نسبحك کثیرا ونذکرك کثیرا ﴾ تاکه سنی هر حالده تقدیس وبزه ویردیکك نعمتلرك اوزره سکا حمد وثنا ایدرز ﴿ انك کنت بنا بصیرا ﴾ زیراکه سن بزم احوالمزه عالمسن‌که تعاون بزی اصلاح ایدر وهارون ایسه امر شریفك اقامتنده نه کوچك معین اولور ﴿قال قد اوتیت سؤلك یاموسی﴾ الله تعالی دیدیکه یا موسی مسؤلك سکا ویرلدی ﴿ ولقد مننا علیك مرّة اخری ﴾ یا موسی بز سکا اشبو مرّه‌دن اوکدین انعام ایتدك ﴿ اذ اوحینا الی امك مایوحی ﴾ شول وقتکه بزسنك اناکه الهامله ویامنامنده ویازمانك نبیسی لساننده ویاملك اخباریله وحی ایتدك انی‌که اول وحی ایله بیلنور لکن نبوّت وجهی اوزره دکل ﴿ان اقذفیه فی التابوت فاقذفیه فی الیمّ﴾ که انی تابوته قویوب بعده اول تابوتی موسی ایچنده ایکن بحرنیله براقغل ﴿فلیلقه الیمّ بالساحل﴾ بعده نیل انی کناره براقسون ﴿ یأخذه عدوّ لی وعدوّ له ﴾ تاکه انی بنم عدوّم وهم انك عدوسی فرعون السون * ایمدی اول وحی الهام موجبنجه امّ موسی بر تابوت دوزدیروب ایچنه آتلمش پنبه قودیغندنصکره موسی علیه السلامی انك اوزره وضع ایلدی بعده اول تابوتی محکم برکیدوب شقوقنی زفتلمکله ایچنه صو کیرمز ایتدی بعده انی نیله براقدی مکر اول نیلدن فرعونك دارینه اوغرار برنهر کبیر وار ایدی بر وقتده اول خاتونی آسیه ایله برکه باشنده اوتوررلردی کورسه‌لرکه اول نهردن بر تابوت کلور امر ایلدی غلمان وجواری انی چیقاروب کتوردیلر تابوتك قپاغن آچوب ایچندن موسایی الدیلر فرعون انی کوریجك الله تعالینك ﴿ والقیت علیك محبة منی ﴾ یا موسی بندن سنك اوزریکه محبت القا ایتدم دیو بیوردیغی قول شریفی مصداقنجه ناچار فرعون اکا محبت ایتدی * ابن عباس ایدر یعنی الله تعالی اکا محبت ایتدی وخلقنه دخی انی تحبیب ایتدی * عکرمه ایدر

هر کیمسه که انی کورسه لابد اکا محبت ایدردی (ولتصنع علی عینی) تاکه بزم مرأی ومنظرمزده تربیه اولنه سن ویاخود عملك بنم نظرمده اولوب امرمه مخالفت ایتمیه سن (اذ تمشی اختك فتقول هل ادلکم علی من یکفله) شول وقتده که اختك مریم سنك خبرك تعرف ایچون چقمشدی فرعونك اوینه کلیجك کورسه که موسی انلرك النه ایرمشدی هیچ بر مرأنك ثدینی قبول ایتمدیکندن انکیچون برمرضعه استرلردی دیدیکه سزی اول صبیکزی ارضاع ایدر کیمسه یه دلالت ایده یمی دیدیلرکه نعم اویله اولسه انلره موسانك اناسین کتوردی ثدینی ویردیکی کبی قبول ایتدی (فرجعناك الی امك کی تقرّ عینها ولاتحزن) ایمدی یاموسی سنی کیرو اناکه رد ایتدك تاکه لقاکله طیبة النفس اولوب سنکیچون حزن چکمیه (وقتلت نفسا) ویاموسی سن برکافر قبطی یی قتل ایتدك * دینلدیکه اول وقتده موسی علیه السلام اون ایکی یاشنده ایدی (فنجیناك من الغمّ) سنی انك قتلی غمندن تنجیه ایتدك عقاب اللهدن خوفکله وفرعونك قصاصی خوفندن مغفرتمزله ومدینه هجرتکله (وفتناك فتونا) بز سنی اختبار وابتلاء واخلاص ایتدك ویا بز سنی محنتدن محنته اوغراتدیغمزدنصکره هر بریندن سنی خلاص ایتدك که سنی اناك شول سنه ده حامل اولدیکه انده فرعون اطفالی ذبح ایدردی بعده سنی اناکه تابوت ایچنده نیله براغوردی بعده سکا اناکدن غیرینك سودینی حرام ایدوب حتی که سنی اناك امزردی بعده فرعونك لحیه سنه یاپشمغله اول سنك قتلکه قصد ایتدی بعده جوهردن بدل سکا جمره تناول ایتدیردی بعده قبطی کافری قتلکله خائف اولدیغك حالده سنی مدینه کوندردی (فلبثت سنین فی اهل مدین) اهل مدینده شعیب علیه السلام عندنده یکرمی سکز ییل مکث ایتدك انك اون ییلی شعیب علیه السلامك قزی صفرانك مهریچون ایدی واون سکز ییلی ایسه محض اقامت ایدی (ثم جئت علی قدر یاموسی) بعده شول موعد اوزره کلدك که بن انی تقدیر ایتدمکه سکا انده سویلیم ونبوّت ویردم ویاخود سنك قرق سنه یه ایردیکنده کلدك که انده انبیایه وحی اولنور ورسالت ویریلور (واصطنعتك لنفسی) وسنی وحی ورسالتم ایچون اختیار ایتدم تاکه اراده ومحبتم اوزره تصرف ایده سنکه اول انك رسالته قیامیدر ویاخود سنی حجتمله قیام ایدر وبنمله خلقم

بیننده مخاطب اولور قیلدم کأنه انلر اوزه حجتی بن طورغریرم وانلره خطابی بن قیلرم (اذهب انت واخوك بآیاتی) ایمدی یاموسی سن وقرنداشك هارون بنم دلائلم ومعجزاتمله کیدك (ولا تنیا فی ذکری) وبنی تسبیح وتقدیسدن وبکا التجادن اوصانمکز واوشانمکز (اذهبا الی فرعون انه طغی) ایکیکز فرعونه کیدك که اول تکبر وادّعاء ربوبیتله طغیان ایتدی (فقولا له قولا لینا) اکا رفق ولطفله سویلکز یوخسه عنف وزجر ایتمکز * دینلدیکه اکا کنیه سیله یااباالعباس یااباالولید دیو خطاب ایلکز ویاخود دیکز که میل ایدرمیدك که کفر وطغیاندن تطهر ایده سن وبن سنی ربك معرفتنه ارشاد ایدوب انك واجباتی اداسنه کیده سن * روایت اولندیکه موسی علیه السلام اکا دیدیکه اکر ایمانه کلورسك رب تعالیدن دیلیمکه شبابك کیتمیه وملکك موتندن غیری وجهله کیتمیه ومطعم ومشرب ومنکح لذتی موتك حیننه دکین سکا باقی اوله وموتکده مدخلك جنت اوله فرعون اشبو مواعیدی ایشدیجك موسی علیه السلامه اطاعته میل ایتدی * ایمدی هامانله مشورت ایده یم دیوب کتدی هامان اکا دیدیکه بن سنی صاحب عقل ورأی ظن ایدردم * ایمدی سن رب ایکن مربوب ومعبود ایکن عبد اولمقمی دیلرسن دیو انی اول رأیندن تحویل ایتدی (لعله یتذکر او یخشی) شول رجا وطمعکز اوزره که اول سزك قولکزله اتعاظ وخشیت ایده قضاء الله ایسه انك وراسنده در اکر دینورسه الله تعالی انك ایمانه کلمز ایدیکن بیلورکن موسی وهارونی اکا ارسالده فائده نه اولور دینور که انکله اوزرینه حجت لازم اولور وعذری کسیلور واول سببدن ظاهر اولان آیاتله متحقق اتعاظ ایدر ومتوهمه خشیت ایرر بر رجل یحیی بن معاذ عندنده (فقولا له قولا لینا) آیتن اوقویجق یحیی دیدیکه الهی بن الهن دینه رفقك بویله اولیجق سن آلهسن دینه برك نیجه اولیسردر (قالا ربنا اننا نخاف ان یفرط علینا او ان یطغی) موسی وهارون دیدیلرکه یاربنا قورقارزکه اول بزه عقوبتله تعجیل ایده دعوت تمامنه ومعجزه اظهارنه صبر ایتمیه ویاخود بزه اساءتده حدی تجاوز ایدوب تبلیغ رسالتدن عاجز اوله وز (قال لاتخافا اننی معکما اسمع واری) الله تعالی انلره دیدیکه سز اندن قورقمکز بنم حفظ ونصرتم سزکله در وسزکله انك بیننده جاری اولان قول وفعلی ایشیدر وکوررین هر حالده

سزدن انك شريني صرف ايدوب نصرتم ايجاب ايدر شئ احداث ايدرين
﴿ فأتياه فقولا انا رسولا ربك ﴾ ايمدى ايكيكز اكا واروب ديكزكه بز سنك
ربك جل شانه نك سكا كوندرلمش رسوللرى يز ﴿ فأرسل معنا بنى اسرائيل
ولاتعذبهم ﴾ بزمله بنو اسرائيلى صاليوير تكاليف شاقه وقتل ولد ايله انلره
تعذيب ايتمكل * اشبو دليلدركه مؤمنلرى كفره‌دن تخليص كفره‌يى ايمانه
دعوتدن اهم اوله ﴿ قد جئناك بآية من ربك ﴾ بز سكا رب تعاليدن صدقزه
دلالت ايدر آيتله كلشز * ايمدى اول آيتى كوروب ربوبيت ادّعاسين ترك
ايلكل فرعون ديديكه اول آيت ندر موسى عليه السلام اكا اليني چيقار ديكه انك
كونش كبى شعاعى وار ايدى ﴿ والسلام على من اتبع الهدى ﴾ ملائكه نك
وياخزانهٔ جنتك سلامى هدايته اتباع ايدنلر ايچوندر وياخود دنياده
وآخرتده سلامت انلركدر ﴿ انا قد اوحى الينا ان العذاب على من كذب
وتولى ﴾ بزه وحى اولنديكه الله تعالينك آخرتده دوام اوزره عذابى رسوللرى
تكذيب ايدوب حقدن اعراض ايدنلر اوزره در ﴿ قال فمن ربكما ياموسى ﴾
فرعون ديديكه ياموسى سنى وقرنداشكى بكا ارسال ايدن ربكز نه وصفلودر
﴿ قال ربنا الذى اعطى كل شئ خلقه ثم هدى ﴾ موسى عليه السلام ايتدى
بزم ربمز جل شانه شول وصفلودركه هر شيئه صلاحن ويروب انى اصلاح
ايدر شيئه هدايت ايتدى وياخود هر شيئه صورت وشكل ويرديكه اول
انك كمالنه مطابق اولور وياخود خليقه‌سنه هر شئ ويرديكه اكا احتياج
اولوب انكله ارتفاق ايدرلر بعده اكا تعريف ايتديكه اول ويريلان
شيئله نيجه ارتفاق ايدر وانكله بقا وكمالنه نيجه توصل ايدر اول كرك
اختيارى ويا طبيعيدر وياخود هر شيئه زوجنى ويردى يعنى انسانه مرأه
وبعيره ناقه وفرسه رمكه وحماره اتان ويروب بعده هر برينه ذكرك
اناثيه كيفيت اتيانن الهام ايتدى ﴿ قال فما بال القرون الاولى ﴾
فرعون ديديكه قرون ماضيه وامم خاليه‌نك موتلرندنصكره سعادت
وشقاوتدن حاللرى نيجه‌دركه انلر اوثانه عبادت وبعثه انكار ايدرلردى
﴿ قال علمها عند ربى فى كتاب ﴾ موسى عليه السلام ايتدى انلرك احوالى
علمى ربم جل شانه عندنده لوح محفوظده مكتوبدر ﴿ لا يضل ربى ولا ينسى ﴾
وبنم ربم جل شانه خطا ايتمز نه اندن بر شئ ونه اول بر شيئدن غائب اولور
وانلرك امرندن بر شئ اونتمز بلكه هر برينه اعماللرينك جزاسين ايدر

(دينلديكه)

دينلديكه موسى عليه السلام انك علمنى الله تعالى يه حواله ايتدى
زيرا كه توراتك نزولندن اوّل انى اول بيلمزدى تورات ايسه فرعون وقومنك
هلاكندنصكره نازل اولوبدر ﴿ الذى جعل لكم الارض مهدا ﴾
ربم جل شانه شول اله قادردركه ارضى سزه فراش قيلدى ﴿ وسلك
لكم فيها سبلا ﴾ وسزك ايچون انده جبال واوديه وبرارى بيننده سبيللر
قيلديكه بر ارضدن بر ارضه سلوك ايده سزكه منافعنه ايره سز ﴿ وانزل
من السماء ماء ﴾ وسمادن يغمور ايندردى * اشبونكله موسادن اخبارى
تمام اولدى بعده الله تعالى كنديدن خبر ويروب ديدى ﴿ فاخرجنا به
ازواجا من نبات شتى ﴾ اول يغمور ايله بز يردن نباتدن اصناف مختلفه
بتوررزكه انك كيمى ناسه وكيمى بهائمه صالح اولور ﴿ كلوا وارعوا انعامكم ﴾
ايمدى اندن كنديكزه صالح اولانى كنديكز يكز وبهائمه صالح اولانى
اكا علف ايلكز ﴿ ان فى ذلك لآيات لاولى النهى ﴾ اشبو مذكورده
عقول كامله صاحبلرى ايچون آيتلر واردر انكله قبايح ومعاصيدن منتهى
اولورلر ﴿ منها خلقناكم ﴾ بز سزى اول ارضدن خلق ايتدك كه تراب اول
آبائكزك اصل خلقتيدر ومواد ابدانكزك اوّليدر ﴿ وفيها نعيدكم ﴾ وسزى
موتله وتفكيك اجزا ايله ينه اول ارضه اعاده ايده‌رز ﴿ ومنها نخرجكم
تارة اخرى ﴾ وبعث عندنده سزى بركره دخى شول ترابه خلط اولمش
اجزاء مفتته كزى صورت سابقه‌ده ارواحكزى ردله اول ارضدن اخراج
ايده‌رز ﴿ ولقد أريناه آياتنا كلها فكذب وابى ﴾ بز فرعونه آيتلريمزك
كليسن كوستروب صحتن بيلديردك اول ايسه فرط عنادندن موسانى
تكذيب واكا ايماندن اباء ايتدى ﴿ قال أجئتنا لتخرجنا من ارضنا بسحرك
ياموسى ﴾ وديديكه ياموسى سحركله بزى ارض مصردن چيقارمغه مى
كلدك ﴿ فلنأتينك بسحر مثله فاجعل بيننا وبينك موعدا لا نخلفه
نحن ولا انت مكانا سوى ﴾ ايمدى بز دخى سكا سنك سحرك مثلى سحرله
كله لم اويله اولسه بزمله سنك بينكده اجل وميقات تعيين ايتكه
بر مكان مستويده بز وكرك سز حضورده خلف ايتميه‌وز ﴿ قال
موعدكم يوم الزينة وان يحشر الناس ضحى ﴾ موسى عليه السلام
ديديكه موعديكز يوم الزينه اولسونكه اول انلرك يوم عيدى ايدى كيم
هرسنه ده انده تزيين واجتماع ايدرلردى بر قولده اول يوم نيروز وياخود

یوم عاشورا ایدی وناس اول یوم زینه نك وقت ضحاسنده موعدده بولنسونلر تاكه ریبدن وشبهه دن ابعد اوله ﴿ فتولی فرعون فجمع كیده ثم اتی ﴾ فرعون اهلنه رجوع ایدوب مكر وحیله وسحره سنی جمع ایتدكدنصكره اتباعیله محل موعوده یه كلدی ﴿ قال لهم موسی ویلكم لا تفتروا علی الله كذبا فیسحتكم بعذاب وقد خاب من افتری ﴾ موسی علیه السلام انلره دیدیكه الله تعالی ویل عذابن سزه الزام ایده الله تعالینك آیاتنی سحردر دیمكزله اكا كذب وافترا ایتمكزكه سزی عذابیله اهلاك ایتمیه حالبوكه افترا ایدن مغبون اولدی ﴿ فتنازعوا امرهم بینهم واسروا النجوی ﴾ وقتاكه سحره موسی علیه السلامك كلامن ایشتدیلر انك امرنده تنازع ایدوب بری برلرینه دیدیلركه بو كلام سحره كلامندن دكلدر وفرعوندن خوفله كلاملرین اسرار ایتدیلركه اكر موسی بزه غالب اولورسه اكا اتباع ایده لم ویاخود اول سحره موسی علیه السلامه اعتراض ایده جكلری شیئده تنازع واختلاف ایدوب سردن تشاور ایتدیلر * دینلدیكه اول تنازع واسرار ایدنلر فرعون وقومی ایدی ﴿ قالوا ان هذان لساحران یریدان ان یخرجاكم من ارضكم بسحرهما ویذهبا بطریقتكم المثلی ﴾ فرعون وقومی دیدیلركه اشبو موسی وهارون ایكی ساحرلردركه سحرلریله سزی ارضكز مصردن چیقاروب كندیلر سزك افضل مذاهب اولان مذهبكزه كتمك دیلرلر * دینلدیكه سحره نك اسرارلری اشبو كلامك تلفیق وتزویرنده ایدی زیراكه موسی وهارونك حق اوزره ایدیكن بیلدیلر تاكه ناسی انلره اتباعدن تثبیط ایده لر چونكه انلر معجزه ایله كندیلرك سحرلرین ابطال ایده لر ﴿ فاجمعوا كیدكم ﴾ ایمدی موسی وهارونه قادر اولدیغكز هر مكر وحیله وسحریكزی كتورك ویاخود جیعكز اختلافسز مجتمعین اولدیغكز حالده كیدیكز اوزره عزم ایدك ﴿ ثم ائتوا صفا ﴾ بعده صف اولوب كلك كه هیبتكز اشد اوله * دینلدیكه سحره یتمش بیك كشی ایدیلر هر برینك النده حبل وعصا اولوب دفعة جمیعی موسی علیه السلام اوزره یوندیلر ﴿ وقد افلح الیوم من استعلی ﴾ اشبو كونده غالب اولان مطلوبنه فائز اولور دیدیلر * دینلدیكه بو قول فرعونك سحره یی موسی علیه السلام اوزره غلبه یه تحریضدر ﴿ قالوا یاموسی اما ان تلقی واما ان نكون اول من القی ﴾ سحره الله تعالینك

الهامیله تأدبا موسی علیه السلامه دیدیلركه عصاكی اوكدین یره سنمی القا ایدرسن یوخسه عصاسین اوكدین القا ایدن بزمی اوله لم ﴿ قال بل القوا ﴾ موسی علیه السلام انلرك ادبی مقابله سنده ادبی اختیار ایدوب دیدیكه سز اوكدین القا ایدك مع هذا انده انلرك سحرینه عدم مبالات اولور تاكه انلر اقصای وسعلرین استنفاذدنصكره الله تعالی سلطاننی اظهار ایدوب حقی احقاق وباطلی ازهاق ایده وقتاكه سحره القا ایتدیلر ﴿ فاذا حبالهم وعصیهم یخیل الیه من سحرهم انها تسعی ﴾ سحرلرندن حبال وعصیلری موسایه ظاهرده یورر كوزكدی * زیراكه انلر اول سحر آلاتنه زیبق سورمشلردی اوزرلرینه كونش طوقنیجق اضطراب ایتدی اویله اولسه موسی علیه السلا انی تحرك ایدر تخیل ایتدی ﴿ فاوجس فی نفسه خیفة موسی ﴾ موسی علیه السلام انك اول حالتندن جبلهٔ بشریه مقتضاسنجه نفسنده خوف اضمار ایتدی ویاخود قومه امر ملتبس اولوب انك امرنده شك ایتملریله اكا عدم اتباعلرندن خوف ایلدی ﴿ قلنا لا تخف انك انت الاعلی ﴾ موسایه دیدككه قورقغل سن انلر اوزره غالب وقاهرسن ﴿ والق مافی یمینك تلقف ماصنعوا ﴾ ویدنده كی عصاكی القا ایت انلرك حبال وعصیلری كثرتنه واجراملری عظمتنه مبالات ایتمكل كه سنك عصانك اثری انلرك آلاتی اثرندن اعظمدركه انلرك صنیعی اولان اشیایی التقام وابتلاع ایدر ﴿ ان ماصنعوا كید ساحر ﴾ انلرك صنیعی اولان شیٔ ساحر سحرینك كیدیدر ﴿ ولا یفلح الساحر حیث اتی ﴾ ساحر قنده اولور و قنجرویه اقبال ایدرسه فلاح بولمز * جند بن عبد اللهدن مرفوع حدیثدركه (اذا وجدتم الساحر فاقتلوه) ساحری بولدیغكزده قتل ایدك بعده اشبو آیتی اوقودی یعنی ساحر قنده بولنورسه قتلدن امان ویرلمز وقتاكه موسی علیه السلام عصاسین القا ایدوب سحره نك حبال وعصینی یوتدی سحره عندنده انك آیات اللهدن بر آیت ومعجزاتدن بر معجزه ایدیكن محقق اولوب سحر دكل ایدیكی متیقن اولدی ﴿ فالقی السحرة سجدا ﴾ اویله اولسه سوء صنیعلرینه توبه یه توفیق اولنوب كوردكلری آیة اللهه تعظیم ایچون سجده یه القا اولندیلر * دینلدیكه اول سجده لرنده جنته كی منازللری كوستردیلر بعده اندن باشلرین قالدریجق ﴿ قالوا آمنا برب هارون وموسی ﴾

بز هارون وموسانك ربى جل شانه يه ايمان كتوردك ديديلر (قال آمنتم له
قبل ان آذن لكم انه لكبيركم الذى علمكم السحر) فرعون سحره يه ديديكه
بن سزه اذن ويرمدين اكا ايمانمى كتورديكز زيرا اول سزك سحر
علمنده وفننده عظيمكز واعلمكزدركه سزه سحر تعليم ايدوبدر
(فلاقطعن ايديكم وارجلكم من خلاف) سزك صاغ اللريكزله صول
اياقلريكزى قطع ايده ين (ولاصلبنكم فى جذوع النخل) وسزى
خرما بوداقلرينه صلب ايده ين (ولتعلمن اينا اشد عذابا وابقى) بيله سزكه
قنغيمز عذابده اشد در اكا ايمانكز اوزره سزه اشد عذابى بمى ايدرين
يوخسه اكا ايمانى ترككز اوزره موسانك ربيسى مى ايدر وقنغيمزك عذابى
ادومدر (قالوا لن نؤثرك على ماجاءنا من البينات والذى فطرنا) سحره
فرعونه ديديلركه سنى اختيار ايتمزز موسانك كتورديكى معجزات
واضحاتى وبزى خلق ايدن الله تعالينك رضاسى اوزره (فاقض ماانت
قاض) ايمدى بزم شانمزده نه شئ قضا ايدرسك ايت (انما تقضى هذه
الحياة الدنيا) سن قضا ايتديكك تقديرجه هوا ورأيك مقتضاسنجه
اشبو حياة دنياده قضا ايدرسن حالبوكه آخرت ابقادر (انا آمنا بربنا
ليغفرلنا خطايانا وما اكرهتنا عليه من السحر) بز ربمز جل شانه يه ايمان
كتوردك كه اول بزدن صدور ايدن كفر وعصيانى ودخى معجزه يه
معارضه ده سحردن شول فعلنه بزى اكراه ايتديككز شيئى مغفرت ايده
(والله خير وابقى) الله تعالى ثوابده سندن خيرلو وعذابده ابقادر
وياخود الله تعالى اطاعت اولنمغه سندن خيرلو واكا عصيان ايدنه
عذابى ابقادر اشبو قول فرعونك شول ذكرى كچن (ولتعلمن اينا اشد
عذابا وابقى) قولنه جوابدر اكر دينورسه كه سحره نك (وما اكرهتنا عليه
من السحر) قوللرى نيجه توفيق اولنور حالبوكه انلر موعده مختارين
اولدقلرى حالده كلديلر فرعونك عزتيچون بز غالبلرز ديو يمين ايتديلر
* دينلديكه فرعون بر قومه سحر تعلمنه اكراه ايدرديكه سحرك اصلى
اونوديلوب كتميه مقاتل ايدر سحره يتمش ايكى كسه ايديلر ايكيسى قبطدن
ويتمشى بنوا سرائيلدن ايدى فرعونك اكراهى بنوا سرائيلدن اولانلره
ايدى روايت اولنديكه سحره فرعونه ديديلركه بزه موسايى اويوديغنده
كوستر اولدخى نعم ديوب انى انلره اويوركن كوستردى كورسه لركه

عصاسى انى حراست ايدر فرعونه ديديلركه بو سحر دكلدر زيرا ساحر
اويوديغنده سحرى باطل اولور فرعون ايسه انلرك اول قولنه التفات
ايتميوب كرها انلره سحرى ايشلتدى (انه من يأت ربه مجرما فان له
جهنم لايموت فيها ولايحيى) بركسه كه يوم قيامتده رب تعالى يه مشرك
وعاصى اولديغى حالده كله اكا مأوى جهنم اولور انده اولمزكه عذابدن
استراحت ايده وشول حياتده دخى اولمزكه اول حيات اكا نفع ايده
(ومن يأته مؤمنا قد عمل الصالحات فاولئك لهم الدرجات العلى)
واولكه يوم قيامتده رب تعالى يه مؤمن اولوب عمل صالحله كله * ايمدى
اول وصفلو كسه لره درجات عاليه واردر (جنات عدن تجرى من
تحتها الانهار خالدين فيها) كه اول جنات عدندركه اشجارى آلتندن نهرلر
جارى اولور انلر اول جناتده دائمين اولدقلرى حالده (وذلك جزاء
من تزكى) اشبو ذكر اولنان فضائل شول كسه نك جزاسيدركه كفر
ومعاصى ادناسندن تطهر ايده اشبو آيات ثلاثه احتمال اولوركه سحره
كلامندن اوله وياخود الله تعاليدن ابتداء كلام اوله (ولقد اوحينا
الى موسى ان اسر بعبادى فاضرب لهم طريقا فى البحر يبسا لاتخاف
دركا ولاتخشى) بز موسايه وحى ايتدك كه عبادم بنو اسرائيله كيجه
مصردن كيدوب عصاكى بحره اورمغله انلر ايچون انده طريق يابس
قيلغل كه انده فرعونك سزه ادراكى وبحرك سزى اغراقى خوفن
ايتميه سن (فاتبعهم فرعون بجنوده فغشيهم من اليم ماغشيهم) فرعون
جنوديله بنو اسرائيله ايريشجك بنو اسرائيل اول بحرى كچديكندنصكره
فرعون وجنوديني بحردن شول قصه سين ايشيدوب كنهنى بيلديكك
شئ قابلدى (واضل فرعون قومه وماهدى) فرعون قومنى اغوا ايله
هلاك ايدوب طريق رشاده هدايت ايتمدى بعده الله تعالى بنو اسرائيله
اولان منتلرين ذكر ايدوب ديديكه (يابنى اسرائيل قد انجيناكم من عدوكم)
سزى عدوكز فرعون وقومندن انجا ايتدك (وواعدناكم جانب الطور
الايمن) وموسايه مناجات ايچون واكا توراتى انزال ايچون طور جانبنده
موسانك جانب يميننده سزه مواعده ايتدك (ونزلنا عليكم المن والسلوى)
وتيهده سزه من وسلوى ايندردك وسزه ديدك كه (كلوا من طيبات
مارزقناكم) سزه ويرديكمز هر مأكولك لذائذ وياحلالندن ييكز

(ولا تطغوا فيه فيحلّ عليكم غضبى) واول سزه ويرديكمز شيئده طغيان
ايتمكز شكرنده اخلالله وانده حدود اللهى تجاوز ايله اول كرك
سرف ويا بطر ويا مستحقدن منع وياغير يدر شويله كه انده طغيان
ايده‌سز اوزريكزه عذابم لازم اولور (ومن يحلل عليه غضبى فقد هوى)
واول كمسه كه اوزرينه عذابم لازم اوله هلاك اولور وياخود اول هاويه‌يه
دوشر (وانى لغفار لمن تاب وآمن وعمل صالحا) بن مغفرتده بليغن
اول كمسه‌يى كه شركدن توبه ايده وهر تصديق واجب اولور شيئى
تصديق ايده وفرائضى ادا ايده (ثم اهتدى) وانى الله تعاليدن توفيق
ايديكن بيله وياخود موتنه دكين اسلامه ملازم اوله وياخود انكچون ثواب
اولديغن بيله وياعلمى تعلم ايده كه عملك كيفيتنه عالم اوله ويا استقامت ايده
وياسنت وجماعت اوزره اقامت ايده (وما اعجلك عن قومك ياموسى)
وقتاكه موسى عليه السلام توراتى اخذ ايچون قومندن يتمش رجل اختيار
ايتديكه كندى ايله بيله طوره كيده‌لر كيديجك موسى عليه السلام
رب تعالى‌يه اشتياقندن انلردن آيريلوب ايلرو كتدى وانلره سز كلوب
بكا ايريشك ديو امر ايتدى الله تعالى اكا ديديكه ياموسى سنى نه شئ اعجال
ايتدى حتى كه قومكى كيرو قويوب سن انلردن ايلرو كلدك (قال هم
اولاء على اثرى وعجلت اليك رب لترضى) موسى عليه السلام ديديكه
يارب بن انلردن برقاچ خطوه ايلرو كلشن كه اول دكلو تقدم عادتده معتدبه
اولمز بلكه انلر بيننده اولان مسافه‌ده رفقه برى برلرين تقدم ايده كلمشدر
بن ايسه يارب سكا عجله ايتدمكه بندن راضى اوله سن زيرا كه امتثال امره
ووفاى عهده مسارعه رضاكى ايجاب ايدر (قال فانا قد فتنا قومك من بعدك
واضلهم السامرى) الله تعالى ديديكه سن قومك آراسندن چيقيجك
هارونله تخليف ايتديكك قومكى كه انلر التيوز بيك كمسه ايديلر عجله
عبادتله ابتلا ايتدك سامرى اتخاذ عجله وانلرى اكا عبادته دعوتله اضلال
ايتدى اول جمله‌دن انجق اون ايكى بيك كشى سامرى‌يه اطاعت ايتميوب
اول بليه‌دن نجات بولدى (فرجع موسى الى قومه غضبان اسفا)
اويله اولسه موسى عليه السلام قومنه كلوب غضبان وفعللرينه حزين
اولديغى حالده رجوع ايتدى (قال ياقوم ألم يعدكم ربكم وعدا حسنا)
ديديكه ياقوم ربكز جل شانه سزه وعد صدق ايتديمكه سزه توراتى ويره

ويا اول وعد قرق كون ايديكه ذى القعده‌نك اولندن ذى الحجه‌نك
اونه‌دك ايدى (أفطال عليكم العهد) يوخسه بنم سزدن مفارقتم مدتى
سزه طويللى اولدى (ام اردتم ان يحل عليكم غضب من ربكم فأخلفتم
موعدى) وياخود ديلديكزميكه ربكز جل شانه‌دن سزه غضب ايره
حتى كه خلف ايتديكز شول ايمان باللّه اوزره ثباته وامر اولنديغكز شيئه
قيامه كيم انى بكا وعد ايتمشديكز (قالوا ما اخلفنا موعدك بملكنا)
ديديلركه بز سنك موعدكه اختيارمزله خلف ايتمدك (ولكنا حملنا
اوزارا من زينة القوم فقذفناها) بلكه مصردن چيقار اولديغمزده عرس
نامنه قبطدن حلى استعاره ايدوب كتورمشدك برقولده عيد ايچون
استعاره ايدوب بعده خروجلرنده بيلمنلرى خوفيله رد ايتمامشلردى وبرقولده
اول قبطك غرقندنصكره حليدن بحرك ساحله القا ايتديكى اشيا ايديكه
بنواسرائيل انى آلمشلردى انى اوزار تسميه‌لرينه سبب زيراكه غنائم انلره
حلال دكلدى وياخود انلر مستأمن ايديلر مستأمنه ايسه حربينك مالنى
اخذ جائز اولمز * ايمدى اول حلى‌يى آتشه براقدق (فكذلك القى السامرى)
بزم كبى سامرى دخى كنديده اولان حلى‌يى آتشه براقدى * روايت
اولنديكه موسى عليه السلام اول يتمش مختارى كمسه ايله طوره كيديجك
هارونله قلان سائر بنواسرائيل موسانك كلمسنه تعيين ايتديكى عدت كامل
اولدى ظن ايتديلر سامرى انلره ديديكه موسانك ميعادنه خلف ايتمسنه سبب
اولدركه قبطدن الديغمز حلى سزه حرامدر انى كنديمزدن اخراج ايده‌لم
اويله اولسه رأيم اولدركه برچقور قازوب اول حلى‌يى انك ايچنه براغه‌وز *
بعده اكا آتش ايدوب ياقه‌وز چون انى ايتديلر مكر سامرينك بيله سنجه
جبريل عليه السلامك فرسى باصديغى يردن برقبضه تراب وارايدى عمامه‌سنده
صاقلردى انى اول چقورده اريمش حلينك اوزرينه صاچدى (فاخرج لهم
عجلا جسدا له خوار) اويله اولسه سامرى انلره اول اريمش حليدن برعجل
چيقارديكه اندن صوت عجل ايشيديلردى (فقالوا هذا الهكم واله موسى فنسى)
سامرى واتباعى ديديلركه اشبو سزك وموسانك الهيدر موسى انى اونودوب
طورده استيو كتدى وياخود سامرى ايمان اظهارندنصكره صددنده
اولديغى شيئى ترك ايتدى الله تعالى ديديكه (أفلا يرون الا يرجع اليهم قولا)

انلر بیلمزلرمیکه اول عجل انلره سویلمز وسویلسه‌لر انلره جواب ویرمز (ولا یملك لهم ضرّا ولا نفعا) وانلردن مضرّت دفعنه ویا منفعت جلبنه قادر اولمز (ولقد قال لهم هرون من قبل یا قوم انما فتنتم به) حالبوکه موسانك طوردن رجوعندن اوّل هارون علیه السلام انلره دیمشدیکه اشبو عجله ابتلا اولندیکز زنهار اکا عبادت ایتمکز (وان ربکم الرحمن) بلکه سزك ربکز اول الله تعالیدرکه رحمانیتله متصفدر (فاتبعونی واطیعوا امری) دین اوزره ثباتده بکا متابعت وامریمه اطاعت ایدك (قالوا لن نبرح علیه عاکفین حتی یرجع الینا موسی) دیدیلرکه موسانك بزه رجوعنه دکین بز اول عجلك عبادتی اوزره اقامتدن زائل اولمزز وقتاکه موسی علیه السلام طوردن رجوع ایتدی (قال یا هارون مامنعك اذا رأیتهم ضلوا الا تتبعن أفعصیت امری) دیدیکه یا هارون چون انلری عجله عبادتله اشراك ایتدکارین کوردك بنم امر ووصیتمه اتباعدن سنی نه منع ایتدی نیچون انلره قتال ایتمدك والحال بیلورسنکه بن انلر آراسنده بولنسم انلره اول کفرلری اوزره قتال ایدردم یوخسه دینده صلابت وانی حمایه ایله اولان امرمه مخالفتمی ایتدك بعده یمینیله هارونك صاچنه وشمالیله صقالنه یاپشوب چکدی (قال یا ابن امّ لا تأخذ بلحیتی ولا برأسی) هارون علیه السلام استعطاف وترفیق ایچون اکا دیدیکه یا انام اوغلی بنم صقالمه وصاچمه یاپشمغل (انی خشیت ان تقول فرّقت بین بنی اسرآئیل ولم ترقب قولی) قورقدمکه اکرسنك امرك مقتضاسنجه انلره قتال ویا انلردن مفارقت ایتسم انلر احزاب اولوب بری برلرینه قتال ایدرلردی اویله اولسه بکا نیچون بنو اسرآئیل بیننی تفریق ایدوب بنم وصیتمی رعایت ایتمدك دیردك حالبوکه سن بکا (اخلفنی فی قومی واصلح) سن بنم قوممده خلیفه‌م اولوب انلری اطاعته دعوتله اصلاح ایت دیمشیدك (قال فما خطبك یا سامریّ) بعده موسی علیه السلام سامری‌یه اقبال ایدوب دیدیکه اول صنیعکه سنی نه حمل ایتدی (قال بصرت بما لم یبصروا به) بنو اسرائیلك بیلمدیکن بن بیلدم وتفطن ایتمدکارینی بن تفطن ایتدم اول رسول‌که سکا کلدی روحانیٔ محضدر اثری هرنه شیئه مس ایتسه اول شیٔ حیات بولوردی ویاخود انلرك کورمدیکن کوردمکه اول جبرائیل علیه السلام سکا فرس حیات اوزره کلدی *

دینلدیکه انك جبریل علیه السلامی کوروب بیلمسنه سبب اولدرکه اول فرعونك اولاد ذکوری قتل ایتدیکی یلده طوغیجق اناسی انی بر مغاره‌یه ایلتوب براقشدی انك یدیله ظهور ایدیجك فتنه اجلیچون الله تعالی انی جبریل علیه السلامه تربیه ایتدیرمشدی (فقبضت قبضة من اثر الرسول فنبذتها) اویله اولسه اول رسولك فرسی باصدیغی یردن برقبضه تراب آلوب اول اریمش حلینك اوزرینه ویاخود عجلك جوفنه القا ایدیجك اول حیات بولدی (وکذلك سوّلت لی نفسی) اشبو سکا تحدیث ایتدیکم کبی نفسم بکا تزیین وتحسین ایتدی (قال فاذهب فان لك فی الحیاة ان تقول لا مساس) موسی علیه السلام اکا دیدیکه وار آرامزدن مطرود اولوب کیت حیاتده اولدیغنجه نه سن کمسه ایله ونه کمسه سنکله مخالط اولسون وموسی علیه السلام بنو اسرائیله امر ایتدیکه انکله خلطه ایتمیه‌لر ویانته وارمیه‌لر اول قچان برکمسه‌یه ملاقی اولسه (لا مساس) یعنی بکا قریب اولمغل بنی مس ایتمکل دیردی * دینلدیکه قچان اول کمسه‌یه ویاکمسه اکا مس ایتسه ایکیسن بیله ستمه طوتاردی حتی‌که بو خلصت ذریتنه دخی سرایت ایتمشیدیکه انلرك برینه آخردن برکمسه مس ایتسه ایکیسی بیله محموم اولوردی * پس بو اجلدن سامری بریه‌یه کیدوب وحش وسباعله اولوردی اشبو خصلت اکا دنیاده عقوبت ایدی (وان لك موعدا لن تخلفه) وبو دنیاده‌کی عقوبتدن غیری آخرتده دخی عذابکچون موعد واردرکه سن اندن غائب اولمز وتأخر ایتمزسن بلکه الله تعالی اول فعل سیئك اوزره جزاکی ایدر فوت اولمزسن (وانظر الی الهك الذی ظلت علیه عاکفا لنحرّقنه ثم لننسفنه فی الیمّ نسفا) یا سامری نظر ایت شول زعمنده‌کی الهکه‌که اکا عبادته مداومت ایتدك بز انی آتشه احراقدنصکره کولنی دریایه صاوررز روایت اولندیکه موسی علیه السلام اول عجلی کتوروب بوغازلدی اندن قان اقدی * زیراکه اول ات وقان اولمشدی بعده یاقوب کولن دریایه صاوردی (انما الهکم الله الذی لا اله هو) بلکه عبادته مستحق الهکز اول اللهدرکه اندن غیری خلقك الهی یوقدر (وسع کل شیٔ علما) علمی هرشیئه واسع ومحیط اولوب اندن هیچ برشیٔ خفی اولمدی (کذلك نقصّ علیك من انباء ما قد سبق) یا محمد بنو اسرائیل اخبارندن سکا ذکر ایتدیکمز کبی امور ماضیه وامم دارسه اخبارندن

دخی ذکر ایده‌رز تا که اول تبصره و علمده زیاده و معجزاتکی تکثیر اوله وامتکدن مستبصرینه تنبیه وتذکیر اوله ﴿ وقد آتیناك من لدنا ذکرا ﴾ حالبوکه بزم عندمزدن سکا برکتاب ویردك که اشبو اقاصیص واخباری مشتملدر وتفکر واعتباره حقیقدر ﴿ من اعرض عنه ﴾ اول کمسه که وجوه سعادت ونجاتی جامع اولان ذکردن یعنی قرآندن برقولده الله تعالیدن اعراض ایده ﴿ فانه یحمل یوم القیامة وزرا ﴾ یوم قیامتده اول عقوبت ثقیله‌ٔ قادحه‌یی حامل اولور ﴿ خالدین فیه ﴾ اول وزرده ویا حملنده مقیمین اولدقلری حالده ﴿ وساء لهم یوم القیامة حملا ﴾ یوم قیامتده اول انلر ایچون نه چرکین حمل اولور ﴿ یوم ینفخ فی الصور ﴾ انلری تحذیر ایت شول کوندنکه انده صوره نفخ اولنور ﴿ ونحشر المجرمین یومئذ زرقا ﴾ اول کونده بز مشرکاری شدت عطشدن زرق الاعین حشر ایده‌رز * زیراکه عینك قچان نوری زائل اولسه ازرق اولور زرقه ایسه اهل نار علامتیدر ﴿ یتخافتون بینهم ان لبثتم الا عشرا ﴾ انلر ارالرنده خفیه سویلشه‌لرکه سز اول دنیاده انجق اون کیجه مکث ایدوب سز یعنی اول زائل اولدیغیچون انده‌کی مدت لبثلرینی استقصار ایده‌لر ویاخود عذابی کوره‌جك دنیالرین قضاء اوطار واتباع شهواتده اضاعه‌لرینه تأسف ایده‌لر ویاخود قبورده ویا ایکی نفخه آراسنده‌که اول قرق سنه‌در اول مدتده انلردن عذاب رفع اولنور اهوال قیامتی کوره‌جك اول ایکی محلك هربرنده‌کی مدت مکثلرین استقصار ایدوب خفیة اول قولی سویلشه‌لر الله تعالی دیدیکه ﴿ نحن اعلم بما یقولون اذ یقول امثلهم طریقة ان لبثتم الا یوما ﴾ بز انلرك خفیة سویلشدکارین بیلورزکه عقلده اوفی وقولده اعدللری دیرکه دنیا دکل انجق برکوندر یعنی اهوال قیامتدن استقبال ایتدکلری امور جنبنده کوزلرینه اول قصیر کورینور ویاخود اوغرادقلری شدائد انلره اول دنیاده‌کی لبثلرین اونوتدرر ﴿ ویسئلونك عن الجبال ﴾ اهل مکه‌نك بعضی که اول ثقیفدن بررجلدر جبالك یوم قیامتده‌کی کیفیت حالندن یا محمد سکا سؤال ایدرلر ﴿ فقل ینسفها ربی نسفا ﴾ دیکه ربم جل شانه جبالی اصلندن قلع ایدوب هباء منثور قیلور ﴿ فیذرها قاعا صفصفا ﴾ واول جبالك مقارنی ویا ارضی مستویهٔ ملسا قیلورکه انده نبات اولمیه ﴿ لاتری فیها

عوجا ولا امتا ﴾ سن انده انخفاض ویا ارتفاع کورمزسن ﴿ یومئذ یتبعون الداعی ﴾ اول کونده ناس الله تعالینك محشره داعیسی اسرافیل علیه السلامه اتباع ایده شول وقتکه اول آغزینه صوری آلوب بیت المقدسك صخره‌سی اوزره قائم اولدیغی حالده دیه‌که ای چوریمش کمکلر وطاغلمش دریلر ومحو وتراب اولمش اتلر الله تعالینك عرضنه کلك * اوبله اولسه هرطرفدن فوج فوج انك صوتی جانبنه ناس اقبال ایده‌لر ﴿ لاعوج له ﴾ اول داعینك دعوتندن یمین ویا شماله زیغ ایده‌مزلر واکا قدرت دخی ویرلمزلر بلکه طوعا وکرها اکا اقبال ایدرلر وسرعتله اول یکا کیدرلر ﴿ وخشعت الاصوات للرحمن فلا تسمع الا همسا ﴾ الله تعالینك جلال وهیبتندن اصوات خشوع وخضوع ایدوب صوت خفیدن غیری انده صوت ایشدلمیه اخفاف ابل صوتی کبی ویا تخافت کلام وخفض صوت ویا نطقسز تحریك شفاه کبی ﴿ یومئذ لاتنفع الشفاعة الا من اذن له الرحمن ورضی له قولا ﴾ اول کونده الله تعالی عندنده هیچ برشافعك شفاعتی نفع ایتمز مکر انککه الله تعالی قبلندن شفاعت ایتمکه اذن ویریله وقولندن الله تعالی راضی اوله یعنی دنیاده اخلاصله ﴿ لااله الا الله ﴾ دیمش اوله یاخود مراد الله تعالی هیچ برشفاعتی قبول ایتمز مکر اول کمسه ایچونکه خلاصنه مشیت الهیه اوله وقولندن دخی راضی اوله * اوبله اولسه انکچون ایدیلن شفاعت مقبوله اولور اشبو دلیلدرکه مؤمنك غیریچون شفاعت اولمیه ﴿ یعلم ما بین ایدیهم وما خلفهم ولا یحیطون به علما ﴾ الله تعالی انلرك جمیع احوالنی بیلور اول کرك ماضیه ویا مستقبله در والحال انلر انی بیلمزلر ویا الله تعالینك معلوماتنی انلر احاطه ایتمزلر ﴿ وعنت الوجوه للحی القیوم ﴾ وجوه عصاة الله تعالی ایچون خضوع ایده‌لر شول وقتکه سوء حساب وشقوت وخیبت کوره‌لر ﴿ وقد خاب من حمل ظلما ﴾ خائب اولدی اول کمسه‌که الله تعالی‌یه شرکله ظلمی حامل اوله ﴿ ومن یعمل من الصالحات وهو مؤمن فلا یخاف ظلما ولا هضما ﴾ اول کمسه‌که مؤمن اولدیغی حالده اعمال صالحه‌نك بعضنی ایشلیه اول خوف ایتمزکه سیئاتی آرتیله ویا حسناتی اکسله ویاخود خوف ایتمزکه حسناتی ثوابندن اکسلدیله ویا برمسیئك ذنوبی انك اوزره یوکلدیله ویاخود خوف ایتمزکه عمل ایتمدیکی ذنبله مؤاخذه اولنه

ویا عملنك حسنه‌سی ابطال اولنه ﴿ وكذلك انزلناه قرآنا عربيا ﴾ اشبو
وعیدی متضمن آیاتی انزالمز کبی اول وتیره‌ده سکا قرآن عربی انزال ایتدك
﴿ وصرّفنا فيه من الوعيد ﴾ واول قرآنده بز وعیدی تبیین وتکریر
ایتدك ﴿ لعلهم يتقون او يحدث لهم ذكرا ﴾ تاکه معاصیدن صاقنوب
تقوایه ملکه ایدینه‌لر ویاخود قرآن انلره عبرت وعظه احداث ایده شول
وجهله کیم امم ماضیه‌یه اولان عقابی ذکرله معتبر ومتعظ اوله‌لر
﴿ فتعالى الله الملك الحق ﴾ الله تعالی ذات وصفاتنده مماثلهٔ مخلوقیندن
عالی اولدی کلامی انلرك کلامنه مماثل اولمز ذاتی انلرك ذاتنه مماثل
اولمدیغی کبی اول بر ملکدرکه امر ونهیی نافذدر وحقدرکه وعدی رجا
اولنوب وعیدندن خوف ایدیلور ﴿ ولا تعجل بالقرآن من قبل ان يقضى
اليك وحيه ﴾ قرآنك سکا قراءتی تأدیه اولنمزدن اوّل سن انی قراءته
عجله ایتمکل * روایت اولندیکه جبریل علیه السلام قرآنله نزول
ایتدیکنده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم جبریل علیه السلامك ابلاغندن
اوّل انکله بیله قراءته مبادرت ایدردیکه اندن برشیٔ اونوتمیه اویله اولسه
اشبونکله اندن نهی اولندی * ویاخود مجملی تبلیغ ایتمکل مادامکه اول سکا
تبیین اولنمیه معناسی بیلدرلمیه ﴿ وقل رب زدني علما ﴾ دیکل که یارب
قرآنه ومعانیسنه علممی زیاده ایلکل یعنی استعجالکدن بدل الله تعالیدن
زیاده علم استکل * زیراکه سکا وحی اولنانه البته نائل اولورسن
﴿ ولقد عهدنا الى آدم من قبل فنسي ﴾ شول بنم عهدمی نقض وبکا
ایمانی ترك ایدنلردن اول آدمه امر وایصاء ایتمشیدككه شجرهٔ
معهوده‌دن یمیه اول ایسه بزم عهدمزی اونوتدی ﴿ ولم نجد له عزما ﴾
بز آدمه نهی اولناندن صبر وامر اولنانی حفظ ایدر بولمدق ویا انده
رأی معزوم بولمدق شول حیثیتدنکه عدوی ابلیسه موافقت ایتدی
اکر دینورسه‌که آدم علیه السلام شجره‌دن اکلی حیننده امر اللهی ناسی
اولدیمیدی * دینورکه ناسی اوله حالبوکه اول وقتده انسانده نسیان جائزدرکه
مرفوع دکلیدی بلکه مؤاخذ ایدی رفع اولنمسی بو امتك خصیصه‌سیدر
دینلدیکه آدمك نسیانی الله تعالینك عقوبتنه ایدی ظن ایتمشدیکه
اول نهی تنزیهی اوله ﴿ واذ قلنا للملائكة اسجدوا لآدم فسجدوا
الا ابليس ابى ﴾ ذکر ایت شول وقتی‌که ملائکه‌یه آدمه سجده ایدك دیوب

سجده ایتدیلر الا ابلیس تعظیم ایدوب سجده ایتمدی ﴿ فقلنا يا آدم انّ هذا
عدوّ لك ولزوجك فلا يخرجنكما من الجنة فتشقى ﴾ دیدیککه یا آدم ابلیس
سکا وزوجك حوایه عدوّدر اندن حذر ایدك که سزی جنتدن چیقارمیه
تاکه دنیاده معاش طلبنده تعب ونصبه اوغرامیه سز ﴿ ان لك ان لا تجوع
فيها ولا تعرى ﴾ اول جنتده سکا آج وچپلاق اولمق یوقدر ﴿ وانك
لا تظمأ فيها ولا تضحى ﴾ سن انده صوسز اولمز وکونش صیجاغن
چکمزسن ﴿ فوسوس اليه الشيطان قال يا آدم هل ادلك على شجرة الخلد
وملك لا يبلى ﴾ شیطان اکا وسوسه ایدوب دیدیکه یا آدم سنی بر شجره‌یه
دلالت ایده‌یمکه اندن اکل ایدرسك انده مخلد قالور وشول فنا ایرمز ملکه
نائل اولورسن ﴿ فأكلا منها فبدت لهما سوآتهما ﴾ چون آدم وحوا
اول شجره‌دن اکل ایتدیلر بدنلرندن لباسلری دوکیلوب عورت یرلری
آچیلدی ﴿ وطفقا يخصفان عليهما من ورق الجنة ﴾ جنتك انجیری یپراغندن
آلوب انکله عورتلرینی ستر ایتدیلر ﴿ وعصى آدم ربه فغوى ﴾ آدم اول
شجره‌دن اکل ایله رب تعالی‌یه عصیان ایدوب مطلوبن یتوردی ویاخود
عدوّنك قولنه اغترار ایله مأمولندن خائب اولدی ﴿ ثم اجتباه ربه ﴾
بعده رب تعالی انی توبه‌یه حمل واکا انی توفیقیله اصطفا وتقریب ایتدی
﴿ فتاب عليه ﴾ وتوبه ایدیجك توبه‌سین قبول ایتدی ﴿ وهدى ﴾ وتوبه اوزره
ثباته هدایت ایتدی ﴿ قال اهبطا منها جميعا بعضكم لبعض عدوّ ﴾ الله تعالی
آدم وحوایه ویا آدم وابلیسه دیدیکه ایکز بیله جنتدن یره اینك امر معاش
ایچون بری بریکزه عداوت ایدك که انکله مراد ذریتی بیننده‌کی عداوتدرکه
بری برلریله تجارب وتجاذب ایدرلر ویاخود ذریت آدمله ابلیس بیننده‌کی
عداوتدر ﴿ فاما يأتينكم مني هدى ﴾ فچانکه بندن سزه کتاب ورسول کله
﴿ فمن اتبع هداي فلا يضل ولا يشقى ﴾ اولکه بنم کتاب ورسولمه اتباع ایده
اول دنیاده ضلالته وآخرتده شقاوته ایرمز * ابن عباس رضی الله عنهما
اشبو آیتی استدلال ایدوب دیرکه الله تعالی قرآنه اتباع ایدنی دنیاده
ضلالتدن وآخرتده شقاوتدن اجاره ایدر ﴿ ومن اعرض عن ذكري فان له
معيشة ضنكا ﴾ اولکه بنم هدامدن اعراض ایده‌که اول بنی ذاکر وعبادتمه
داعیدر انکیچون معیشت ضیق اولورکه اول عذاب قبردر انده اضلاعی
بری برینه کیردیریلور ویاخود نارده اکا زقوم وضریع وغسلین

ويريلور وياحرام وياكسب خبيث اولور ويا اندن قناعت سلب اولنور * ابن عباس ايدر هر مالكه اول عبده ويريلور اول كركسه قليل وياكثيردر انده اتقاء ايدلميه انده خيريوقدر اول معيشتده ضنكدر بعض قوم اولوركه دنياده مكثرين ايكن حقدن اعراضلرى سببيله معيشتلرنده ضنك اولور الله تعالى يه سوء ظنلرندن انفاقلرينك خلفن رجا واعتقاد ايتمدكاريچون معاشده كنديلره شدت ايدرلر (ونحشره يوم القيامة اعمى) يوم قيامتده بز آنى اعمى البصر واعمى القلب حشر ايدرز (قال رب لم حشرتنى اعمى وقد كنت بصيرا) ديه كه يارب بنى نيچون اعمى حشر ايتدك حالبوكه بن دنياده بصير ايدم (قال كذلك اتتك آياتنا فنسيتها وكذلك اليوم تنسى) الله تعالى اكا ديه كه بز سكا شول نفسكه ايتديكك فعلك جزاسن ايتدك سكا دنياده آيتلريمز كلديكنده انكله عملى ترك ايتدك ويا انى تعلم ايتمش ايكن اونوتدك * ايمدى دنياده آيتلريمزله عملى تركك كبى اشبو كونده عملك اوزره نارده ترك اولنورسن * دينلديكه انلر انده خيردن اونديله لر لكن عذابدن اونودلميه لر (وكذلك نجزى من اسرف ولم يؤمن بآيات ربه) شول بزم آيتلريمزدن اعراض ايدنه ايتديكمز جزاء كبى شهواته انهماك واشراك ايدوب ربك جل شانه آيتلرينه تصديق ايتميانلرينه دخى جزا ايدرز (ولعذاب الآخرة اشد وابقى) انلرك دنياده وقبرده كى عذابلرندن آخرتده كى عذابلرى اشد وادومدر (أفلم يهدلهم كم اهلكنا قبلهم من القرون يمشون فى مساكنهم) مكه نك كفارينه قرآن ارشاد ايتمديمى كه انلردن اوّل نيچه قرون اهلاك ايتمشز مسافرت ايتدكارنده شامه كيتدكارنده انلرك ديار ومنازلنه مرور ايدرلر اصحاب حجر وثمود وقراى قوم لوطى كوررلر (ان فى ذلك لآيات لاولى النهى) ايمدى انلرك هر برى برنوع عذابله هلاك كندن عقول كامله اربابنه عبرتلر وتذكره لر واردر (ولولا كلمة سبقت من ربك لكان لزاما واجل مسمى) اكر بوامتدن عذاب تأخيريله سبق حكم الهى واجل مسمى كه يوم قيامتدر اولمسه انلره عذاب دنياده لازم اولوردى قرون ماضيهٔ كافره يه لازم اولديغى كبى (فاصبر على مايقولون) ايمدى يامحمد اهل مكه نك سنك حقكده ديدكارينه واذالرينه صبر ايت (وسبح بحمد ربك) ونماز قيل ربك جل شانه يه هدايت وتوفيق اوزره حامد اولديغك حالده ويا انى

شركدن وسائر نقائصدن تنزيه ايت هدى ايله سنى تمييز ايتديكى اوزره اكا حامد ونعمك كانى سكا ايلاء اتمام ايتديكنه معترف اولديغك حالده (قبل طلوع الشمس وقبل غروبها) كونش طوغمزدن اوّل صباح نمازينى وكونش باتمزدن اوّل يعنى اويله وايكندى نمازينى قيل وياخود يالكز ايكندى يى قيل (ومن آناء الليل فسبح) وكيجه نك ساعاتنده اخشام ويتسو نمازينى قيل (واطراف النهار) ونهارك اطرافنده اويله نمازينى قيل * زيرا انك وقتى زوال عندنده دركه اول نهارك نصف اوّلنه نهايت ونصف ثانيسنه بدايتدر (لعلك ترضى) شول طمعله كيم انك سببيله الله تعالى عندنده نائل اوله جغك كراماته راضى اوله سن وياخود الله تعالى سندن راضى اوله (ولاتمدنّ عينيك الى مامتعنا به ازواجا منهم زهرة الحياة الدنيا لنفتنهم فيه) نظر ايتمكل كفره دن شول كمسه يه ويرديكمز دنيانك اصناف زينتنه وبهجتنه كه بز انلرى انكله ابتلاء قيلمشز كه اكا شكر ايتمدكارنده آخرتده انلره عذاب ايده وز * وابىّ بن كعب ايدر اول كمسه كه الله تعالينك عزاسيله تعزى ايتميه انك نفسى حسراتله كسيلور واولكه ناسك ايدنده كى متاع دنيايه رغبتله نظر ايلسه انك حزنى طويل اولور واولكه الله تعالينك نعمتن مطعم ومشرب وملبسندن مقصود ظن ايليه انك عملى قليل وعذابى حاضر اولور * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم برضيف نزول ايدوب عندنده طعامدن برشئ بولنميجق بريهودى يه خادمنى كوندرديكه مؤجلا اكا طعامدن برمقدار شئ بيع ايده يهودى ديديكه رهنسز ويرمزين اويله اولسه پيغمبريمز عليه السلام اكا حديددن درعنى رهن كوندردى اندن طعام آلدى اول سببدن الله تعالى بوآيتى انزال ايله انى تعزيه ايتدى (ورزق ربك خير وابقى) ربك جل شانه نك سنكيچون آخرتده ادخار ايتديكى كرامات وياخود دنياده سكا اعطا ايتديكى نبوّت وسعادت انلره دنياده ويرديكى زهرهٔ دنيادن خيرلو وابقادر (وأمر اهلك بالصلاة واصطبر عليها) يامحمد اهل بيتكه وامتكدن سكا متابعت ايدنه صلاة ايله امر ايت وضيق معيشت عندنده انى اتيانه سن وكرك آنلر صبر ايدك يوخسه رزق امرينه اهتمام ايتمه (لانسألك رزقا نحن نرزقك) بز سندن استمزكه كنديكه ويااهلكه رزق ويره سن بلكه سكا وانلره رزق بز ويررز * ايمدى قلبكى آخرت امرينه

تفريغ ايت (والعاقبة للتقوى) عاقبت محموده اهل تقوى ايچوندر (وقالوا لو لايأتينا بآية من ربه) مشركون ديديلركه نوليدى محمد ربندن برآيت كتوريديكه اول انك نبوّت ادّعاسنده صدقنه دلالت ايديدى * وياخود تعنت وعنادلرندن كلان آيتلرى انكار ايدوب برآيت مقترحه استديلر * اويله اولسه الله تعالى انلرى قرآن اتيانيله الزام ايلديكه اول معجزاتك اعظم وابقاسيدر زيرا حقيقت معجزه نبوّت ادّعا ايده‌نك خارق عاده وجهى اوزره علم و ياعملدن برنوعله اختصاصيدر وشك يوقدركه علم عملك اصليدر وقدرده اندن اعلا واثرده ابقادر اول اجلدن مشركينه جوابده بيورلديكه (أولم تأتهم بينة مافى الصحف الاولى) توراة وانجيل وسائر كتب سماويه‌ده اولان عقائد واحكام كليه‌نك بيانى آنلره قرآنده كلديكى حالبوكه انى كتورن امى اولوب انلرى كورممش وكمسه‌دن تعلم ايتمامش اوله * وياخود اول كتب سماويه‌ده اقتراح آيات ايدن امم كافره‌نك اخبارى كلديكه اول اقتراح ايتدكلرى آيات انلره كلوب تصديق ايتمدكلرنده عذاب وهلاكلرى نيجه تعجيل اولنمشيدى * اويله اولسه مشركون نيچه خوف ايتمزلركه اقتراح ايتدكلرى آيات كلديكنده اول كچن امم كافره‌يه ايريشن عذاب وهلاك انلره دخى ايريشه (ولو انا اهلكناهم بعذاب من قبله) اكر بز اول مشركينى ارسال رسول وياانزال قرآندن اوّل عذابله اهلاك ايتسه‌ايدك (لقالوا ربنالولاارسلت الينا رسولا فنتبع آياتك من قبل ان نذل ونخزى) يوم قيامتده انلر ديه‌لرديكه ياربنا اكر بزه‌آياتله رسول ارسال ايتسيدك‌كه اشبو كونده بزه هوان وفضاحت ايرمزدن اوّل اكا اتباع ايديدك (قل كل متربص فتربصوا) يا محمد انلره ديكل كه بزدن وسزدن هر بريمز مآل امره منتظرز * اهل مكه ديرلر ديكه محمدك موتنه منتظر اوله‌لم اكا موت ايرديكنده اندن خلاص اولورز * محمد عليه السلام ايسه انلره عذاب نزولنه منتظر ايدى * ايمدى سز محمدك موتنه منتظر اولكز (فستعلمون من اصحاب الصراط السوىّ ومن اهتدى) يوم قيامتده صراط مستقيم اصحابنى واهتدا ايده‌نى بيلورسز

سورة الانبياء مكية وهى مائة وخمس آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

(اقترب للناس حسابهم) ناسه حساب اولنملرى وقتى قريب اولديكه اول يوم قيامتدر انك قريب اولمسى الله تعالى عندنده‌در (انهم يرونه

(بعيدا)

بعيدا ونراه قريبا) انلر انى بعيد كوررلر بز ايسه انى قريب كوررز قولى دلالتيله زيرا اول وعدينه خلف ايتمز (ويستعجلونك بالعذاب ولن يخلف الله وعده) انلر عذابى استعجال ايدرلر الله تعالى وعدينه خلف ايتمز لابد اول عذاب موعودى انلره اير كورر اكرچه برزماندنصكره ايسه‌ده * زيرا هر آتى قريبدر اكرچه زمان استقبالى اوزانور سه‌ده بعيد اولوركه منقرض وماضى‌اوله وزيرا دنيانك سالفنه نسبتله باقيسى اقصردر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك خاتم الانبياء اولمسى دلالتيله يعنى بعثى انكار ايدنلر شاننده نازل اولوبدر (وهم فى غفلة معرضون) حالبوكه انلر حسابدن غفلتده انك امرينى تفكردن معرضلردر (مايأتيهم من ذكر من ربهم محدث الا استمعوه وهم يلعبون) رب تعاليدن انلره شول نزولى محدث سنهٔ غفلت وجهالتدن اويندير ذكر كلسه تناهئ غفلت وعواقب اموره نظردن فرط اعراضلرى سببيله انى استهزاء واستحقار ايدر اولدقلرى حالده استماع ايدرلر (لاهية قلوبهم) قلبلرى انى تأمل وتبصردن غافله اولديغى حالده (واسرّوا النجوى الذين ظلموا) ارالرنده تناجيلرين اخفا ايدرلر انلركه تناجيده ظلم ايدرلر (هل هذا الا بشر مثلكم) اشبو محمد دكل الا سزك كبى بشردر بشر ايسه رسولمى اولور (أفتأتون السحر وانتم تبصرون) سز سحره حاضر اولوب انى قبول ايدر ميسز حالبوكه انك سحر ايديكن كورر و بيلورسز * كأنه انك بشر اولمسنى رسالت ادّعاسنده كاذب ايديكنه استدلال ايتديلر * زيراكه اعتقادلرنده رسول ملكدن غيريدن اولمز ديرلر اويله اولسه كتورديكى خوارق ومعجزاتى سحردر ديديلر * اكا بناء انك امرينى هدم وفساديني عامهٔ ناسه اظهار ايدر شئ استنباطنده تشاورلرين اسرار ايتديلر (قال ربى يعلم القول فى السماء والارض) يامحمد ديكل كه بنم ربم جل شانه سماده وارضده قولك سرّينى وجهرينى بيلور قولى بلجك انكله فعلك دخى بلنمسى اظهر اولور (وهو السميع العليم) اول الله تعالى انلرك اقوالن ايشيدر احوالن بيلور اسرار واضمارلرى اكا خفى اولمز (بل قالوا اضغاث احلام) انلر قرآنى سحردر ديدكلرندنصكره خلط كلام ايدوب اخلاط احلام كاذبه دركه انى منامده كورر انك تأويلى اولمز (بل افتراه) بلكه انى تلقاء نفسندن اختلاق ايدر (بل هو شاعر) بلكه اول شاعردر ديديلر * يعنى مشركلر پيغمبريمز

صلى الله عليه وسلمه قرآن شاننده قوللرين اقتسام ايتديلر انلرك كيمى انى اضغاث احلام وكيمى فريه وكيمى سحردر وكيمى شعردر ديديلر (فليأتنا بآية كما ارسل الاوّلون) ايمدى اكر محمد رسالت دعواسنده صادق ايسه بزه آيت كتورسن نتكيم رسل اوّلون آيات كتوردكارى كبى الله تعالى انلره جوابده ديديكه (ما آمنت قبلهم من قرية اهلكناها أفهم يؤمنون) اول مشركيندن اوّل هيچ برقريه اهلى كه اقتراح ايتدكارى آياتى رسوللرى كتوردكارنده ايمانه كليوب بز انلرى هلاك ايتمشيدك اشبو مشركين ايسه انلردن اطغادر اقتراح ايتدكارى آياتك كلمسيله ايمانه مى كلورلر حالبوكه بز انلرى استئصاله هلاكارين مراد ايتمزز * زيرا كه بو امت قيام ساعته دكين استئصال اولنمامغله موعوده در اول اجلدن انلر اقتراح ايتدكارى آياتى كتورمزز * بعده مشركينك اشبو محمد سزك كبى بشردر ديو رسالته انكارلرينه جوابده دينلديكه (وما ارسلنا قبلك الا رجالا نوحى اليهم) يامحمد سندن اوّل امم سابقه يه كوندرديكمز رسوللر رجال ايديلركه بز انلره وحى ايدردك يوخسه ملائكه دكل ايديلر (فاسألوا اهل الذكر ان كنتم لاتعلمون) ايمدى اهل كتاب علماسنه سؤال ايدك رسوللرك بشر ايديكنى سزه خبر ويررلر اكر انى سز بيلمزسكز زيرا انلر انى انكار ايتمزلر اكر محمد عليه السلامك نبوّتن انكار ايدرلرسه‌ده الله تعالى مشركينه امر ايلديكه رسل متقدّمه‌نك حالندن اهل كتابه سؤال ايده‌لر تا كه شبهه‌لرى زائل اوله * زيرا كه مشركون پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك امرنده اهل كتابله مشورت ايدوب قوللرينه ايناورلردى زيرا كه جم غفيرك اخبارى علم ايجاب ايدر اكرچه كفار ايسه‌لرده (وماجعلناهم جسدا لايأكلون الطعام) ورسل متقدّمينى بز اجساد قيلمدق كه ملك كبى اكل وشرب ايتميه‌لر (وما كانوا خالدين) ودنياده دخى دائمين اولمديلر (ثم صدقناهم الوعد فانجيناهم ومن نشاء واهلكنا المسرفين) بعده انلره وعدمزده صدق ايدوب انبيايى ومؤمنلردن ديلديكمز كمسنه‌لرى انجاء ومشركينى اهلاك ايتدك (لقد انزلنا اليكم كتابا فيه ذكركم) بز سزه بر كتاب انزال ايتدك كه عز وشرفكز ويا موعظه‌كز ويا مكارم اخلاقدن مطلوبكز اولان حسن ذكركز انده در (أفلا تعقلون) فهم ايتمزميسز كه اكا ايمان كتوره‌سز (وكم قصمنا من قرية كانت ظالمة وأنشأنا بعدها قوما

(آخرين)

آخرين) چوق قرى اهليكه ظالملر ايديلر بز انلرى قصم ايدوب انلردنصكره قوم آخرين انشا وانلرك مكانلرينه اسكان ايتدك (فلما احسوا بأسنا اذاهم منها يركضون) وقتا كه اول ظالملر بزم عذابمزى حاسهٔ بصرله كورديلر همان‌دم سرعتله اول قريه‌لرندن قاچديلر (لاتركضوا وارجعوا الى ما اترفتم فيه ومساكنكم لعلكم تسألون) انلره ملائكه لسان حال ويا لسان مقالله استهزاء طريقى اوزره ديديلركه سرعتله قاچوب كيتمكز بلكه رجوع ايدك نعم وتلذذدن اكا كه انكله بطر ايدرديكز ومسكنلريكزه كه انده ساكن اولورديكز تا كه اعمال خبيثه‌كز سببيله سزه نازل اولان شدائددن سؤال اولنه‌سز (قالوا ياويلنا انا كنا ظالمين) وقتا كه انلر عذابى كوروب وجه نجاتى كورميجك ديديلركه ويل بزه كيم بز ظالملر ايدك (فما زالت تلك دعواهم حتى جعلناهم حصيدا خامدين) اشبو كلامى ترديددن زائل اولمديلر حتى بز انلرى زرع محصود كبى سيوفله ميتين اولدقلرى حالده حصيد قيلدق دينلديكه اشبو آيات يمنده حضور انام قريه‌نك اهلى شاننده نازل اولوبدركه انلر عرب ايديلر الله تعالى انلره بر نبى كوندروب انلرى دينه دعوت ايديجك انى تكذيب وقتل ايتديلر اويله اولسه الله تعالى اوزرلرينه بخت نصرى تسليط ايدوب اول انلرك كيمن قتل وكيمن اسير ايتدى منهزم اولوب فراره يوز طوتديلر ملائكه انلره استهزاء طريقى اوزره ذكر اولنان كلامى سويلديلر بخت نصر آردلرينه دوشوب انلرى قليجدن كچوردى جوّ سمادن برندا كلديكه اشبو انبيايى قتلكز جزاسيدر ديو ايشيدلدى اول حالتده كناهلرينه اعتراف ايتديلر والحال اول انلره نفع ايتميوب خائب وخاسر كتديلر (وما خلقنا السماء والارض وما بينهما لاعبين) سماء وارضى وايكيسى اراسنده‌كى خلائقى عبث وباطل خلق ايتمدك بلكه مصالح دينيه ودنيويه ايچون خلق ايتمشزكه عبادمز انكله وحدانيتمزه استدلال ايده‌لر وانده‌كى منافع ومرافقله ضرورت واحتياجلرين دفع ايده‌لر (لو اردنا ان نتخذ لهوا لاتخذناه من لدنا) اكر لهو اتخاذين اراده ايتسه‌وز بز انى حضرتمزه لائق مجرداتدن اتخاذ ايدردك يوخسه اجسام مرفوعه واجرام مبسوطه‌دن دكل سقوفك رفع وتزويقنده وفرشك تسويه وتزيينده‌كى عادتكز كبى * دينلديكه لهو يمن لغتنده

ولد در و بر قولده زوجه در مراد نصاری‌یی رد در ﴿ ان كنـا فاعلين ﴾ اكر انی ايدر اولسـه وز لكن ايتمزز ﴿ بل نقذف بالحق على الباطل فيدمغه فاذا هو زاهق ﴾ بلكه شانمزدندر كه شـول جدك جمله سـندن اولان حق لهوك عدادندن اولان باطل اوزره تغليب ايدوب اول حق باطلی محو ايدر كورسـككه اول باطـل هالك وزائلدر ﴿ ولكم الويل مما تصفون ﴾ يامعشر كفار ويل وشـدت عذاب سزه كيم الله تعالی يی اكا لائق اولميـان شیٔ ايله وصف ايدرسز ﴿ وله من فی السموات والارض ﴾ سمـوات وارضده اولان خلقـك كليسی اول الله تعـالينك خلق وملكيدر ﴿ ومن عنده لايسـتكبرون عن عبادته ولايستحسرون ﴾ اول الله تعـالی عندنده كرامتـله مقربين منزلتنده كی ملائكه اكا عبـادتدن تعظم ايتمزلر ويورلمزلر ﴿ يسبحون الليل والنهـار لايفترون ﴾ كيجه‌ده وكوندزده الله تعـالی‌يی تسبيح وتقـديس ايدرلر انلره اندن فتور كلمز * زيرا كه ملائكه‌يه تسبيح بنی آدمك نفسی منزلتنده در ﴿ ام اتخذوا آلهة من الارض هم ينشرون ﴾ يوخسـه انلر جواهر ارضدن آلهه‌می اتخاذ ايتديلر كه انلر امواتی دير كورر زيرا كه الوهيته مستحق اولمز الا اولكه احيايه وعدمدن ايجـاده قادر اوله ﴿ لوكان فيهما آلهة الا الله لفسـدتا ﴾ سماء وارضده الله تعـاليدن غيری آلهه اوليدی اول سماء وارض ايكيسی بيله باطل اوليدی وايكيسی بيننده‌كی اشيايه فساد اريدی آلهه بيننده تمانع اولديغيچون * زيرا بر امركه ايكيدن وياا كثردن صدور ايده انده انتظام اولمز بعده الله تعـالی كندوبی تنزيه ايدوب ديديكه ﴿ فسبحان الله رب العرش عمـا يصفون ﴾ الله تعالی كه عرشـك ربيسـيدر مشركلرك اكا لائق اولميان شیٔ ايله وصفلرندن منزه وعالی اولدی ﴿ لايسـئل عما يفعل ﴾ اول الله تعالی ايشـلديكندن سـؤال اولنمز * زيرا كه اول مالك حقيقيدر خلقنده ديلديـكن ايشـلر اماكه اندن اسـتكشاف وجهی اوزره سـؤال اولنسـه جائز اولور (قال رب انی يكون لی غـلام) دلالتيله ﴿ وهم يسـئلون ﴾ اماكه خلق اعمـال وافعاللرندن سـؤال اولنورلر زيرا كه مماليك وعبيدلردر ﴿ ام اتخـذوا من دونه آلهة ﴾ الله تعالينك غيری آلهه‌می اتخـاذ ايتديلر ﴿ قل هاتوا برهـانكم هذا ذكر من معی وذكر من قبـلی ﴾ يامحمد انلره ديكل كه اول قولكز اوزره عقل ويانقلدن برهانكزی كتورك زيرا كه دليل اولميـان

(شیٔ)

شیٔ ايله قول صحيح اولمز حالبوكه سزك قولكز بطلانـنه دليـل عقلی ونقلی تطـابق ايدوبدر اشـبو قرآنكه ربمدن بكا نازل اولوبدر بنمله دينم اوزره اولانلرك وبندن اوكدين كچنلرك والله تعـاليدن نازل اولان كتـابلرك خبريدر نظر ايدك كه انلرده توحيدله امر ونهی اشراكـدن غيری بولورميسز وقتـاكه توحيد بعثت رسلك صحتنه وكتب انزالنه متوقف اولمديسـه انده نقلله استدلال صحيح اولدی ﴿ بل اكثرهم لا يعلمون الحق فهم معرضون ﴾ بلكه انلرك اكثری حقی بيلمزلركه حقله باطل بينی تمييز ايده‌لر اويله اولسـه انلر توحيدن واتبـاع رسـولدن معرضلردر ﴿ ومارسلنا من قبلك من رسول الانوحی اليه انه لااله الاانا فاعبدون ﴾ يامحمد سندن اوّل ناسه هيچ بر رسول كوندرمدك كه الا اكا وحی ايدردك كه بندن غيری معبود بالحق اله يوقدر * ايمدی بنی توحيد ايدك هيچ احدی بكا اشراك ايتمكز ﴿ وقالوا اتخذ الرحمن ولدا سبحـانه بل عباد مكرمون ﴾ بعض كفـار الله تعـالی ولداتخـاذ ايتدی ديديلر * نتكيم خزاعه ملائكه بنـات اللهدر ديو افترا ايتديلر الله تعـالی انلرك اول وصفندن منزهدر بلكه ملائكه انك عبـاد مكرميدر عبوديت ايسـه ولادته منـافيدر ﴿ لايسبقونه بالقول وهم بامره يعملون ﴾ الله تعالی‌يه قولله سبقت ايتمزلر اول امر ايتمينجه برشیٔ تكلم ايتمزلر بلكه قول وفعلده انك امريله عمل ايدرلر ﴿ يعلم مابين ايديهم وماخلفهم ﴾ الله تعـالی انلرك عمل ايتديكن وعمـل ايدجكن بيلور ﴿ ولا يشـفعون الا لمن ارتضى ﴾ اول ملائكه شفاعت ايتمزلر الا اهل ايماندن شول كمسـه ايچونكه الله تعالی انكيچون شفاعت ايتملرينه رضاسی اوله ﴿ وهم من خشـيته مشفقون ﴾ ومع ذلك انك هيبتندن خائفلردر انك مكرندن امانده اولمزلر ﴿ ومن يقل منهم انی اله من دونه فذلك نجزيه جهنم كـذلك نجزی الظالمين ﴾ ملائكه وسـائر خلايقدن اول كمسـه كه الله تعاليدن غيری بن الهن ديه بز اكا جهنمی جزاء ايدرز شـول الوهيت وعبادتی غير موضعنه وضع ايدن ظـالمره بز بويله جزا ايده‌رز ﴿ أولم يرالذين كفروا ان السموات والارض كانتا رتقا ففتقناهما ﴾ كافرلر خبر ويرلمديلرميكه سموات وارض بر برينه منضمه وملتحمه ويا حقيقت متحده ايدی ايكيسنی بری برندن تفريق ايتدك وهوالله ارالرين فصل ايتدك وياخود سمواتك جميعی متحده ايدی تحريكات

مختلفه ایله فتق ایدوب افلاك ایدلدی وارضون دخی متحده ایدی کیفیات
واحوالی اختلافیله طبقات ویااقالیم قیلندی ویاخود سما امطار ایتمز وارض
انبات ایتمزدی اویله اولسه سمامطرله وارض نباتله فتق اولندی (وجعلنا
من الماء کل شیٔ حیّ) حیواندن هر شیئی بز مادن خلق ایتدك انده نبات
وشجر داخل اولور زیراکه ماء هر شیئك حیاتنه سببدر * مفسرون
دیدیلرکه هر شیئکه انده حیات اوله اول مادن خلق اولنوبدر یعنی ماء
انك اعظم موادیدر اکر دینورسه که الله تعالی حیاتك بعضنی مائك غیریدن
خلق ایدوبدر دینلدیکه انکله مراد ارضده اولان اکثر احیاء ماءدن
خلق اولنوبدر ویاخود بقاسی مائلهدر (أفلا یؤمنون) بونك کبی آیات
ظهوریله انلر ایمانه کلمزلرمی (وجعلنا فی الارض رواسی ان تمید بهم)
وبز ارضده جبال ثوابت قیلدقکه اول انلرکله میل ایتمیه (وجعلنا فیها فجاجا
سبلا لعلهم یهتدون) واول جبالده ککیش یوللر قیلدق تاکه ناس مصالحلرینه
کیدهلر (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) وبز سمایی برسقف قیلدق که
سقوطدن محفوظدر وباشیاطیندن شهبله محفوظدر (وهم عن آیاتها
معرضون) والحال کفار اول سماده خلق اولنان شمس وقمر ونجوم
وسائر آیاتدن معرضلردر انده تفکر ایدوب انکله معتبر اولمزلر (وهو الذی
خلق اللیل والنهار والشمس والقمر کل فی فلك یسبحون) اول الله تعالیدر که
لیل ونهاری وشمس وقمری خلق ایلدی اول شمس وقمردن هر بری
فلکنك سطحنده سرعتله سیر ایدرلر سابحك سطح ماء اوزره سرعت سیری
کبی (وما جعلنا لبشر من قبلك الخلد أفأن مت فهم الخالدون) یا محمد سندن
اوکدین کچنلره دنیاده خلود تقدیر ایتمدك سنکچون تقدیر ایتمدیکمز کبی *
ایمدی سنك موتکه انتظار ایدنلر غفلت وجهالت ایدرلرسن اولوب
انلر دنیاده قالورلرمیکه سنك موتکه سوینهلر (کل نفس ذائقة الموت)
هر نفس جسدندن مفارقت مرارتن ذوق ایدیسردر (ونبلوکم بالشرّ
والخیر فتنة) بز سزی شدت ورخاء وصحت وسقم وغنا وفقرله وبالجمله
سزی محبوب ومکروهکز اولان اشیایله اختبار ایدهرز تاکه محبوبکزده شکرکز
ومکروهکزده صبریکزه نظر ایدهرز (والینا ترجعون) بوندنصکره بزه
رجوع ایدرسز شکر وصبردن وجودهکلان حالاتکز اوزره سزه جزا
ایدرز * اشبونده ایما واردرکه حیاتله مقصود اولان ابتلادر وثواب

(وعقابه)

وعقابه تعریضدر قضاء سابقی تقریر ایچون (واذا رآك الذین کفروا
ان یتخذونك الا هزوا) کافرلر سنی کوردکلرنده هزؤ اتخاذ ایدرلر ودیرلرکه
(أهذا الذی یذکر آلهتکم) اشبودرکه آلهه کزی سوء ایله ذکر ایدر
(وهم بذکر الرحمن هم کافرون) حالبوکه انلر الله تعالینك وحدانیتنی
وبعث رسل وارسال کتبله خلقك ارشادینی منکرلردر * ایمدی هزؤ اولنمغه
انلر احقدر (خلق الانسان من عجل) انسان فرط استعجال وقلت تأنیسی
اولدیغیچون کأنه عجلهدن خلق اولنوبدر حالبوکه انسانده عجل خلق اولنوبدر
روایت اولندیکه وقتا که آدم علیه السلامك باشنه وکوزلرینه روح داخل
اولوب جنتك ثمارینه نظر ایلدی وروح جوفنه دخولنده طعام اشتها
ایلدی وروح ایاقلرینه ایرمدن صیچرادیکه جنتك ثمارینه ایریشه قادر
اولمیوب دوشدی وبرقوم دیدیلرکه معناسی الله تعالی آدمی تعجیلدن
خلق ایلدی * زیراکه اول هر شیئدنصکره جمعه کونك آخرنده کونش
باتمزدن اوّل خلقنده اسراع اولندی باشی روحله حیات بولیجق دیدیکه
یارب کونش باتمزدن اوّل بنی خلقه تعجیل ایت دیو رجا ایلدی * دینلدیکه
یعنی آدم علیه السلام ترتیبسز سرعت وتعجیل اوزره خلق اولندی یوخسه
سائر آدمیین کبی نطفه وعلقه ومضغه وانك غیری اشیاده ترتیب رعایتیله
دکل وبرقوم دیدیلرکه عجلهدن مراد طیندر (سأریکم آیاتی فلا تستعجلون)
یا مشرکین سزه نقماتمی دنیاده یوم بدرده وآخرتده نارده کوستررین
* ایمدی بکا استعجال ایتمکز ویوم قیامتك وقوعك استعجال ایتدیلر (ویقولون
متی هذا الوعد ان کنتم صادقین) ودیدیلرکه وعد ایتدیککز یوم
قیامت نه وقتده اولور بزه خبر ویرك اکر وعدکزده صادقلر ایسهکز
دیو پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه واصحابنه خطاب ایتدیلر (لو یعلم الذین
کفروا حین لا یکفون عن وجوههم النار ولا عن ظهورهم ولا هم ینصرون)
اول وقت موعدی استعجال ایدن کافرلر بیلسهلردی شول وقتیکه نار
هر جانبلرندن احاطه ایده اوکارندن واردلرندن انی دفعه قادر اولمیهلر
وانی انلردن منع ایدر ناصر بولمیهلر کفرلری اوزره اقامت ایتمزلردی
واول وقت موعودك کلمسین استمزلردی (بل تأتیهم بغتة فتبهتهم فلا یستطیعون
ردّها ولا هم ینظرون) بلکه اول موعود انلره فجأة کلوب انلری مبهوت
ومتحیر ایدر حتی که انك ردّینه قادر اولمزلر ومهلت دخی

ويرلمزلر ﴿ولقد استهزئ برسل من قبلك فحاق بالذين سخروا منهم ما كانوا به يستهزؤن﴾ يا محمد سندن اوّل كچن رسوللرى قوملرى استهزاء ايتديلردى انلره استهزالرى مقابله‌سنده سوء جزالرى نازل اولدى * ايمدى سندخى قومكك استهزاء واذالرينه صبر ايله‌كل كه ربك جل شانه انلره جزالرين ايدر ﴿قل من يكلؤكم بالليل والنهار من الرحمن﴾ يا محمد مستهزئين اولانلره ديكل كه كيجه‌ده وكوندزده الله تعالينك بأسندن سزى كيم حفظ ايدر اكر اول انى سزه اراده ايتسه ﴿بل هم عن ذكر ربهم معرضون﴾ بلكه انلر رب تعالينك ذكرندن معرضلردر قلبلرينه اول خطور ايتمز قنده قالديكه انك خوفندن خوف ايده‌لر ﴿ام لهم آلهة تمنعهم من دوننا﴾ يوخسه انلرك الهه‌لريمى واردركه بزم عذابمزدن انلرى منع ايده‌بيله ﴿لا يستطيعون نصر انفسهم ولا هم منا يصحبون﴾ بلكه اول الهه‌لرى كنديلرينك نفعنه قادر دكللردر فكيف كه عابدلرينك نفعنه قادر اوله‌لر ونه انلر بزم عذابمزدن اجاره اولنورلر ﴿بل متعنا هؤلاء وآباءهم حتى طال عليهم العمر﴾ بلكه اول كفاره وآبالرينه بز استدراج وجهى اوزره نعم عاجله ايله تمتيع ايدوب اعمار مقدره‌لرى ايله امهال ايتدك حتى ظن ايتديلركه اول حالت انلردن زائل اولميه واول انلره صددنده اولدقلرى سوء افعاللرى سببيله اوله * ايمدى انلره اول امل كاذبدر ﴿أفلا يرون انا نأتى الارض ننقصها من اطرافها﴾ اهل مكه كورمزلرميكه ارض كفره‌يى بز ايدئ مسلمين ايله اخذ وفتح ايدوب مكه‌نك اطرافندن اراضئ كفره‌يى اكسلديرز مسلمين ديارينى آرتوريرز ﴿أفهم الغالبون﴾ انلرمى غالبلردر يوخسه بزمى بلكه غالب الله تعاليدر انلر مغلوبدر ﴿قل انما انذركم بالوحى﴾ ديكل كه بن سزى بكا نازل اولان قرآنله انذار ايدرين ﴿ولا يسمع الصم الدعاء﴾ حالبوكه انذار آيتلريله اولان ايمانه دعوتى ايشتمز اولكه حقى استماعدن تصامم ايده ﴿اذا ما ينذرون﴾ شول وقتكه انذار اولنه‌لر ﴿ولئن مستهم نفحة من عذاب ربك ليقولن يا ويلنا انا كنا ظالمين﴾ اكر ربك جل شانه‌نك عذابندن انلره ادنى شئ مس ايتسه نفسلرى اوزره ويله دعا ايدوب ظلملرينه اعتراف ايليه‌لردى ﴿ونضع الموازين القسط ليوم القيامة فلا تظلم نفس شيئا وان كان مثقال حبة من خردل اتينا بها﴾ يوم قيامت ايچون بز عدل ميزانلرين وضع ايده‌رزكه

انده صحائف اعمال وزن اولنه هيچ بر نفس حقى مقدارندن برشئ ظلم اولنمز اكرچه حقى بر خردل دانه‌سى اغرنجه ايسه‌ده بز انى احضار ايده‌رز ﴿وكفى بنا حاسبين﴾ حساب واحصايه بز كفايت ايده‌رز ﴿ولقد آتينا موسى وهارون الفرقان وضياء وذكرى للمتقين﴾ موسى وهارونه بر كتاب ويردك كه اول حق وباطل بينينى فارقدر وعبرت وجهالت ظلماتنده ضيادر انكله استضائه اولنور وذكردركه متقيلر انكله اتعاظ ايدرلر وياشرايعدن احتياج اولدقلرى اشيانك ذكريدر ﴿الذين يخشون ربهم بالغيب﴾ كه انلر ربلرين كورمزلر ايكن اندن خوف ايدرلر وياخود خلوتلرنده الله تعاليدن خوف ايدرلر جلوتلرنده‌كى خوفلرى كبى ﴿وهم من الساعة مشفقون﴾ ومع ذلك اهوال قيامتدن خائفلردر ﴿وهذا ذكر مبارك انزلناه أفأنتم له منكرون﴾ اشبو قرآن ناسك دين ومصالحلرنده احتياج اولدقلرى امورك ذكريدر مباركدر وخير كثيردركه بز انى محمده انزال ايتدك يا اهل مكه سز اكا انكار ايدرميسز ﴿ولقد آتينا ابراهيم رشده من قبل﴾ بز ابراهيمه وجوه صلاحه اهتدا ومعرفت ويردك بلوغندن اوّل شول حينده كه صغير ايكن اول سربدن چيقدى ويا موسى وهاروندن اوّل اكا نبوّت ويردك ﴿وكنا به عالمين﴾ حالبوكه بز انك ويرديكمزه اهل ايديكن وياخود محاسن اوصاف ومكارم خصالى جامع ايديكن بيلوردك ﴿اذ قال لأبيه وقومه ما هذه التماثيل التى انتم لها عاكفون﴾ شول وقتكه اول باباسنه وقومنه ديديكه اشبو تصاويرندركه سز اكا عبادته مقيملرسز ﴿قالوا وجدنا آباءنا لها عابدين﴾ ديديلركه بز بابالريمزى اكا عبادت ايدر بولدق بزدخى انلره اقتداء واتباعله اكا عبادت ايدر اولدق ﴿قال لقد كنتم انتم وآباؤكم فى ضلال مبين﴾ ابراهيم عليه السلام انلره ديديكه سز وآبالريكز خطاء بينده اولديكز كه اول هيچ بر عاقله انك خطا ايديكى خفى اولمز ايكى فريقك دخى دليله استنادى اولمديغيچون تقليد جائز اولديغى تقدير اوزره شول كمسنه‌يه جائز اولوركه فى الجمله حق اوزره ايديكى بيلنه ﴿قالوا أجئتنا بالحق ام انت من اللاعبين﴾ قومى بابالرينك تضليلنى استبعاد ايتدكلرندن ظن ايتديلركه ابرهيم عليه السلامك اول قولى ملاعبه وجهى اوزره اوله اويله اولسه اكا ديديلركه بو سوزكده جدمى ايدرسن يوخسه اوينارميسن ﴿قال بل ربكم رب السموات والارض الذى فطرهن وانا

على ذلكم من الشاهدين) ابرهيم عليه السلام ديديكه بلكه ربكز جل
شانه سموات وارضك ربيسيدركه اول انلرى خلق ايتدى و بن اشبو
توحيد اوزره محققين ومبرهنيندنم (وتالله لأكيدنّ اصنامكم بعد ان تولوا
مدبرين) والله بن سزك اصنامكزى كسر ايدرين سز انلرى قويوب
عيدكاهكزه كتديككزده * دينلديكه ابراهيم عليه السلام بوقولى قومندن
كيزلوده سويلشدى وانى انلردن انجق بررجل ايشيدوب سائرينه افشا
ايتمشدى * روايت اولنديكه انلرك عيدكاهى وار ايدى اكا كيدر
اولدقلرنده طعاملرين اصناملرى اوكلرينه قويوب انده تبرك زعم ايدرلردى
عيدكاهلرندن رجوعلرنده اول اصنام اوكنده كى طعاملرى آلوب ييرلردى
چون اول سنه ده عيدلرى اولديغنده انك كبى ايدوب عيدكاهلرينه
كتديلر ابراهيم عليه السلام بيت الاصنامه كيردى واوكلرنده كى طعاملرى
كوردى استهزاء طريقى اوزره ديديكه يمزميسز يكز جواب كلميه جك
نيچون سويلمز سز ديوب النه بر بالطه آلدى انكله صنم اكبردن غيريسن
پاره ليوب بالطه يى انك بوينه آصدى (فجعلهم جذاذا الا كبيرا لهم لعلهم
اليه يرجعون) اول اصنام جميعن صنم كبيردن غيريسن پاره پاره ايتدى
تاكه اول كفره صنم كبيره مراجعت ايدوب سائرينى كسر ايدن كيم
ايديكنى اندن سؤال ايده لر وغرضى اول اصنامك نفع وضرّه قادر دكل
عاجزلر ايديكن انلره تبيين ايدى وياخود تاكه اول اصنامك عجزى تحققنده
شركدن توحيده رجوع ايده لر وقتاكه عيدكاهلرندن رجوع ايدوب
بيت اصنامه كيرديلر واصناملرينه ايرن اهانتى كورديلر (قالوا من فعل
هذا بآلهتنا انه لمن الظالمين) بريبرلرينه ديديلركه كيمدركه اشبو فعلى
بزم آلهه مزه ايتدى كندوبى هلاككه توطين ايدنلردندر (قالوا سمعنا
فتى يذكرهم يقال له ابراهيم) ابراهيمك والله بن اصنامكزى كسر ايدرين
ديو يمينن ايشيدن رجل ديديكه اسمنه ابراهيم دينور برفتايى ايشتدمكه
اصنامى تعييب ايدردى (قالوا فأتوا به على اعين الناس لعلهم يشهدون)
نمرود واتباعى ديديلركه انى ناسك كوزلرى اوكنده كتورك كه اندن
بيلدكارى شيئه شهادت ايده لر بينه سز انى اخذ ايتمش اوليه لم * چون
حضرت ابراهيم عليه السلامى نمرود واتباعى قاتنه كتورديلر

(قالوا ءأنت فعلت هذا بآلهتنا يا ابراهيم) ديديلركه يا ابراهيم آلهه مزه
اشبو فعلى سنمى ايتدك بزه خبر وير (قال بل فعله كبيرهم هذا) ابراهيم
عليه السلام ديديكه بلكه انى زعمكزده اشبو اله عظيمكز ايتدى انك
وجوديله اشبو صغاره عبادتكزه اينجنوب انلرى اوروب پاره لدى
(فاسئلوهم ان كانوا ينطقون) ايمدى اول صغاره ماجرايى سؤال ايدك
اكر نطق ايدرلرسه يعنى اكر نطقه قادر اولورلرسه فعله دخى قادر اولورلر
والافلا * انكله انلره آلهه لرينك نطقدن عجزينى كوستردى وعاجز ايسه
عبادت اولنمز والوهيته لائق اولمز (فرجعوا الى انفسهم فقالو انكم
انتم الظالمون) اويله اولسه قلبلريله تفكر وعقللرينه رجوعله بريبرلرينه
ديديلركه اشبو سؤاله وياناطق ايتمز ونفع وضرى ايده مز شيئه عبادتله
سز ظالمرسز يوخسه سزك اول آلهه كزه تعدى ايدنه ظالم ديو ظلم
ايتديككز كمسه دكل (ثم نكسوا على رؤسهم لقد علمت ماهؤلاء ينطقون)
نفسلرى اوزره ظلمريله اعترافلرندنصكره كفره رد اولنديلر وياخود
اوزرلرينه حجت لازم اولوب حيا وخجالتلرندن باشلرين اكديلر وديديلركه
بيلورسنكه بونلر سويلمزلر اويله اولسه بز بونلره نيچه سؤال ايدرز وقتاكه
حجت ابراهيم عليه السلام ايچون محجه اولدى (قال أفتعبدون من
دون الله مالا ينفعكم شيئا ولا يضرّكم) ديديكه الله تعاليدن غيرى
شول سزه برشئ نفعى اولمز وضررندن قورقيلمز شيئه عبادت ايدرميسز
(أفّ لكم ولما تعبدون من دون الله أفلا تعقلون) بين و قذر سزه والله
تعاليدن غيرى عبادت ايتديككز هرشيئه در صنيعكزك قبحنى
عقوللكزله فهم ايتمزميسز وقتاكه اوزرلرينه حجت لازم اولوب
جوابدن عاجز اولديلر (قالوا حرّقوه وانصروا آلهتكم) ديديلركه
انى آتشه ياقك كه اول عقابك اهوليدر وآلهه كزه نصرت ايدك انكچون
اكا انتقامله (ان كنتم فاعلين) اكر آلهه كزه ناصرين ايسه كز
دينلديكه انى انلره القا ايدن اكراددن هيزان دينور بر رجل ايدى
الله تعالى انى يره بچوردى و برقولده نمرود ايدى وقتاكه نمرود وقومى
حضرت ابراهيم عليه السلامى احراقه اجتماع ايتديلر انى بربيته قويوب
چوره سن حظيره كبى ياپديلر بعده برمدت حطب جمع ايتديلر حتى انلرك
برى خسته اولسه الله تعالى بكا عافيت ويرسه ابراهيم ايچون شو دكلو
حطب كتوره يين ديردى ورجل موتى حيننده وصيت ايدر ديكه شو

دكلو حطب اشترا اولنوب اكا القا ايديله ومرأه عزليله حطب اشترا ايدوب اكا القا ايدرلردى * روايت اولنديكه وقتاكه مراد ايتدكارى دكلو حطبى جمع ايتديلر هر جانبندن طوتشديروب ياقديلر لكن بيلمزلر كه ابراهيم عليه السلامى بيتدن چيقاروب اول آتش ايچنه نيجه براغهلر ابليس پرتلبيس لعنه الله انلره منجنيق علمن تعليم ايتدى اويله اولسه ابراهيم عليه السلامك مبارك اللى واياغنى بغليوب منجنيقك ايچنه قوديلر ملائكه اكا امداد ايچون رب تعالىدن استيذان ايتديلر يا ربنا سكا معلومدركه يريوزنده اندن غيرى سنى برليوب سكا عبادت ايدر يوقدر ديديلر وحى الهى كلديكه اول بنم خليلمدر انك بندن غيرى خليلى يوقدر اكر سزدن استغاثه ايدرسه اكا اغاثه ايدك اماكه اول بندن غيريدن استغاثه ايتمزسه بنمله انك اراسنه كيرمكز بن انك حالن بيلورين انى كمسه يه احتياجى يوقدر حاجتن بتوررين وقتاكه انى آتشه براقمغه مراد ايتديلر صولر خازنى كلوب ديديكه ديلرسك سنكچون آتشى سيوندرم ويللر خازنى كلوب ديديكه ديلرسك اول آتشى طاغيدم ابراهيم عليه السلام ديديكه بنم سزدن حاجتم يوقدر (حسبى الله ونعم الوكيل) الله تعالى بكا كافيدر اول نه كوزلجك وكيل اولور * روايت اولنديكه ابراهيم عليه السلام بغلنوب آتشه براغلديغنده ديديكه (لا اله الا انت سبحانك لك الحمد ولك الملك لا شريك لك) چون اول منجنيقله آتيلوب هوا يوزنده آتشه كيدركن جبريل عليه السلام اكا قارشو كلوب يا ابراهيم حاجتك وارميدر ديدكده ابراهيم عليه السلام ديديكه حاجتم وار لكن سكا دكل ديديكه ايمدى ربكدن انى ديلكل ابراهيم عليه السلام ديديكه (حسبى من سؤالى علمه بحالى) اول بنم حالمى بيلمسى بنم سؤالمه كافيدر * دينلديكه هر شئ اول آتشى سيوندرمكه چالشوردى الا وزغ انى اوفوروب طوتشدررردى اول اجلدن پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم وزغك قتليله امر بيوردى ﴿قلنا يا نار كونى بردا وسلاما على ابراهيم﴾ ديدك كه يا نار ابراهيم اوزره برد وسلام اولغل آثارده كلديكه اول كونده يريوزنده جميع آتشلر سيوندى واول كونده عالمده هيچ بر آتشله انتفاع اولنمدى اكر ابراهيم اوزره سلاما دينلمسه ابدا صوق قالوردى اويله اولسه ملائكه ابراهيم عليه السلامى هواده ايكن ايكى ضلعنه ياپشديلر

اول آتشك اورتاسنه ايند يروب رفقله يره قوديلر حضرت ابراهيم عليه السلام اول ارايه نزول ايديجك انده بر طتلو صو پكارى چيقدى وقرمزى كوللر ونرجسلر آچيلدى ابراهيم عليه السلام انده يدى كون مكث ايدوب اول ايامده كى نعم وصفايى عمرم ايچنده كورمدم ديدى حق جل وعلا ملك الظلى ابراهيم عليه السلام صورتنده كوندروب ابراهيم عليه السلامك ياننه اوتوروب اكا مؤانسه ايدردى * روايت اولنديكه الله تعالى اكا جنت حريرندن قميص وبر طنفسه كوندردى قميصى كيوب طنفسه نك اوزرينه اوتوردى و جبريل عليه السلام يانده انكله تحدث ايدردى وديرديكه ربك جل شانه سكا ديركه يا ابراهيم بيلدكمى كه احبامى آتش ياقمز مكر اول ايامده نمرود صرحندن چيقوب ابراهيم عليه السلامه نظر ايدر كورسه كه اول بر روضه در برملك يانده اوتوروبدر چورهسنده ايسه آتش شدتله يانار اعلى صوتله ندا ايدوب ديديكه يا ابراهيم الهك نه عظيم اله اولور قدرتيله سكا مضارتنه حائل قيلور اول آتشدن چيقمغه قادر اولورميسن ديديكه نعم اندن يوريهرك آتش ايچندن چيقوب كندى نمرود ديديكه يا ابراهيم ديلرنكه سنك الهكه درت بيك صغر ذبحيله تقرب ايدم ديديكه اول انى قبول ايتمز مادامكه اولديغك دين باطلدن چيقوب بنم دعوت ايتديكم دين حقه كيرميهسن ديديكه ملت و ملكمى ترك ايدهمزين لكن اول نذريمى يرينه كتورهيم ديوب ايتدى و ابراهيم عليه السلامه من بعد تعرضى ترك ايتدى * دينلديكه ابراهيم عليه السلام آتشه براغلديغنده اون التى ياشنده ايدى ﴿وارادوا به كيدا فجعلناهم الاخسرين﴾ انلر ابراهيم عليه السلامه مكر واضرار قصد ايتديلر هر خاسردن انلرك خسارتن زياده قيلدقكه سعيلرى كنديلرك باطل اوزره ايدكنه برهان اولوب وابراهيم عليه السلامك حق اوزره ايدكين ظاهر وعيان اولدى ابراهيم عليه السلامك مزيد رفعت درجاتنى و انلرك شدت شقاوتنى موجب اولدى * دينلديكه يعنى الله تعالى نمرود واهلى اوزره بعوض ارسال ايدوب انلرك لحومن اكل و دمائن شرب ايتدى انلرك برى نمرودك دماغنه كيروب هلاك ايتدى ﴿ونجيناه ولوطا الى الارض التى باركنا فيها للعالمين﴾ بز ابراهيمى نمرود دن ولوطى قومندن خلاص ايدوب ارض

شامه رحلت ایتدردك كه اول ارضده بز عالمینه بركت قیلدق و بركات عامه سنندركه اكثر انبیاء انده مبعوث اولدیلركه شرائعلری عالمره منتشراولدیكه كمالات وخیرات دینیه ودنیویه‌نك مبادیسیدر * ودینلدیكه دنیاده‌كی هرماء عذبك اصلی بیت المقدسده‌كی صخرهٔ شریفه‌نك التندن چیقار * روایت اولندیكه عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه كعب الاحباری شامدن مدینه‌یه هجرته ترغیب ایتدكده كعب دیدیكه بن كتاب اللهده بولمشنكه (ان الشام كنزالله من ارضه وبها كنزه من عباده) ارض شام ارض دنیادن الله تعالینك كنزیدر عباد مختصیندن كثیرون انده مكنوزلردر (قال النبی علیه السلام انها ستكون هجرة بعد هجرة فخیار الناس الی مهاجر ابراهیم) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر بنم هجرتمدنصكره هجرت اولیسردر * ایدی اول زمانده خیار ناسك هجرتی ابراهیم علیه السلام مهاجرنه ارض شامه اولور * روایت اولندیكه ابراهیم علیه السلامه آتش برد وسلام اولمغله قومندن برجماعت كوریجك اكا اجابت ایتدیلر وانكله بیله ارض عراقدن ارض شامه رحلت و هجرت ایتدیلر وابراهیم علیه السلامی اوّل تصدیق ایدن واكا متابعت ایدن لوط علیه السلام ایدیكه اول ابراهیم علیه السلامك قرنداشی هاران بن تارخك اوغلی ایدی واكا عم اكبری هارانك قزی ساره رضی الله عنها دخی تصدیق ایدوب ابراهیم علیه السلام انی تزوجدنصكره ابراهیم ولوط وساره دینلرینی حراست وعباد اللهه عنایت قصدیله هجرت ایدوب حرانه نزول ایتدیلر انده ماشاء الله مكثدنصكره مصره اندن شامه هجرت ایدوب ارض فلسطیندن سبع نام موضعه نزول ایتدیكه اول شام بریه‌سندندر ولوط علیه السلام ایسه مؤتفكه نام موضعه نزول ایتدیكه اول سبعدن بركون بركیجه دكلو مسافه‌در (ووهبنا له اسحاق ویعقوب نافلة) بز اسحق ویعقوبی ابراهیمه فضل وعطا وجهی اوزره هبه ایتدك (وكلا جعلنا صالحین) ابراهیم واسحاق ویعقوبدن هر برینه صلاحی توفیق وصلاح اوزره انلری جبل ایتدك حتی كه صلاحده كاملین اولدیلر (وجعلناهم أئمة یهدون بامرنا) وامرمز ایله ناسی حقه دعوت ایدر وخیراتده ناس انلره اقتدا ایدر ائمه قیلدق (واوحینا الیهم فعل الخیرات) وبز انلره خیرات فعلنی وحی ایتدك كه ناسی اكا حث ایده‌لر

(واقام الصلاة وایتاء الزكاة) وصلاتی اتمام وزكاتی ایتاء ایده‌لر (وكانوا لنا عابدین) وانلر توحید وعبادتمزده اخلاص ایدر اولدیلر (ولوطا آتیناه حكما وعلما) وذكر ایت لوط علیه السلامی كه بز اكا حكمت ونبوّت ویاخصوم بیننده حكم ودخی انبیایه لایق اولور علم ویردك (ونجیناه من القریة التی كانت تعمل الخبائث) وبز اكا نجات ویردك سدوم نام قریه‌دنكه انك اهلی اعمال قبیحه ایشلردی ولواطه ومكس كبی وناسه رمی بندق وطیور ایله لعب وسائر افعال منكره كبی (انهم كانوا قوم سوء فاسقین) انلر قوم سوء فاسقین ایدیلر (وادخلناه فی رحمتنا) وبز انی اهل رحمتمز زمره‌سنه ادخال ایتدك كه انلر دنیاده اهل طاعتدر (انه من الصالحین) اول صالحلردندركه بزدن انلره حسنی سبقت ایتدی (ونوحا اذ نادی من قبل) وذكر ایت نوح علیه السلامی كه ابراهیم واوطدن اوّل قومی اوزره هلاكه دعا ایلدی (فاستجبنا له فنجیناه واهله من الكرب العظیم) انك دعاسنه اجابت ایدوب انی واهلنی طوفاندن ویاقومی اراسندن خلاص ایتدك * دینلدیكه نوح علیه السلام انبیانك عمرده اطولی وبلاده اشدّی ایدی (ونصرناه من القوم الذین كذبوا بآیاتنا) وبز انی منع ایتدك شول قومدنكه ویا اكا نصرت ایتدك شول قوم اوزره كه بزم نوح لسانیله انذار ایتدیكمز اشیایی تكذیب ایتدیلر (انهم كانوا قوم سوء) انلر قوم كافرین ایدیلر (فاغرقناهم اجمعین) بز انلرك جمیعنی طوفان ایله غرق ایتدك (وداود وسلیمان اذ یحكمان فی الحرث اذ نفشت فیه غنم القوم) ذكر ایت داود وسلیمان علیهما السلامی كه حكم ایتدیلر شول وقتكه زرعده ویا كرمده كه عناقیدی تدلی ایتمشدی كیجه اكا برقومك قیونی كیروب افساد ایتدی (وكنا لحكمهم شاهدین) بز انلرك حكملرینه عالم ایدك روایت اولندیكه ایكی رجل خصومتله داود علیه السلامه داخل اولدیلركه انك بری صاحب حرث وبری صاحب غنم ایدی صاحب حرث دیدیكه اشبونك قیونی كیجه بنم حرثمه كیروب افساد ایتدی دیو اندن حقن طلب ایتدی داود علیه السلام قیون صاحبنه انك حرثنی ویردی بعده چیقوب سلیمان علیه السلامه اوغرادقلرنده داود علیه السلامك حكمنی بعد السؤال حكایت ایدیجك سلیمان علیه السلام دیدیكه اكر بن تحكیم اولنسم ایكی فریقه ارفقله حكم ایدردمكه قیونی حرث صاحبنه ویردمكه سود

وصوف ونسليله نفعلنه وغنم صاحبنه امر ایدردمکه حرث صاحبیچون
حرثی مثلنی بذر ایده چونکه اول حرث اوّلکی حرثك اتلاف اولندیغی
کونده‌کی حده ایره انی حرثی تلف اولانه ویره وغنم ایسه غنم صاحبنه ایره
داود علیه السلام اکا حکم سنك حکمکدر دیوب انك حکمنه رجوع ایتدی
اما حکم اسلام اولدرکه ماشیهٔ مرسله‌نك نهارده مال غیریدن افساد
ایتدیکی ماشیه صاحبنه تضمین اولنمز اما کیجه افساد ایتدیکی اکا تضمین
اولنور * زیراکه عرف ناسده زرع صاحبی نهارده زرعنی حفظ ایدر
ومواشی ایسه صالیویریلور کیجه مراحه رد ایدیلور ائمهٔ حنفیه عندنده
چونکه ماشیه ایله مالکی بیله اولمیه اول ماشیه‌نك اتلافنی ضامن اولمز
اولکرکسه کیجه‌ده ویا کوندزده اولسون ﴿ ففهمناها سليمان ﴾ بز اول
حکومت وفتوایی سلیمانه تفهیم وتعلیم ایتدك ﴿ وكلا آتينا حكما وعلما ﴾
داود وسلیماندن هر برینه بز حکم وعلم ویردك * حسن ایدر اکر بو آیت
اولمسه حکامی هالکین کورردك لکن الله تعالی برینی صوابه اصابتله
وبرینی اجتهاد ایله ثنا ایتدی علما اختلاف ایتدیلرکه داود علیه السلامك
حکمی اجتهاد ایله ویانص ایله میدی سلیمان علیه السلامك حکمی دخی
کذلك * بعضیلر دیدیکه ایکیسنك دخی حکمی اجتهادله ایدی اویله اولسه
انبیایه اجتهادی تجویز ایتدیلر تاکه اجتهاد ثوابنه نائل اوله‌لر الابوکه
داود علیه السلام خطا وسلیمان علیه السلام اصابت ایتدی ودیدیلرکه
انبیایه خطا جائز اولور الابوکه انك اوزره قرار ایتمزلر اماکه علمایه حوادثده
اجتهاد جائز اولور چونکه کتاب وسنتدن نص بولمیه‌لر اویله اولسه
خطا ایتدکارنده آثم اولمزلر (قال النبي عليه السلام اذا حكم الحاكم
فاجتهد فاصاب فله اجران واذا حكم فاجتهد واخطأ فله اجر) پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلم چونکه برحاکم اجتهادله ایتدیکی حکمده اصابت ایده
انکیچون ایکی اجر اولور واکرانده خطا ایدرسه انکیچون براجر اولور
وبر قوم دیدیلرکه داود وسلیماندن هر برینك حکمی وحیله ایدی الابوکه
سلیمانك حکمی داودك حکمنی نسخ ایتدی * ایمدی بوقائل انبیایه اجتهادله
حکمی تجویز ایتمز زیراکه انلر وحیك وجودیله اجتهاددن مستغنیلردر
وانبیایه خطایی تجویز ایتمزلر انلرکه هر مجتهد مصیبدر دیدیلر آیتك
ظاهریله احتجاج ایتدیلر وحدیث مذکورله حکم مجتهد ایچون

خطاسی اوزره ثواب وعد اولندیکه اول ائمهٔ حنفیه قولیدر وبرجماعت
دیدیلرکه هر مجتهد مصیب دکلدر بلکه چونکه بر حادثه‌ده مجتهدینك
اجتهادلری مختلف اولسه حق بلا تعیین اولور اکر انلرك هربری
مصیب اولسه تقسیمك وجهی اولمزدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك
مجتهد اجتهادنده خطا ایدرسه انکیچون براجر اولور دیمسیله مراد خطاسی
اوزره اجرلنور دیمك دکلدر بلکه مراد حق طلبنده اجتهادی اوزره
اجرلنور زیراکه اجتهادی عبادتدر واجتهادده‌کی خطاده اثم مرفوعدر
چونکه جهدلرنده تقصیر ایتمیه‌لر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن
مرویدر دیمشکه ایکی مرأه‌نك بیله‌لرنجه بر طفل ابنلری وار ایدی برذئب
کلوب اول ایکی طفلك برینی قودقلری یردن آلوب کتوردی اول ایکی
مرأه‌نك هربری صاحبه‌سنه ذئبك کتوردیکی سنك طفلك ایدی دیو داود
علیه السلامه تحاکم ایتدیلر داود علیه السلام اول حاضر اولان طفلی مرأهٔ
کبرایه حکم ایتدی اندن چیقوب سلیمان علیه السلامه واردیلر ونزاعلرین
اکا خبر ویردیلر سلیمان علیه السلام دیدیکه بکا بر بچاق کتورك طفلی
ایکی شق ایدوب هر بریکزه برر شقنی ویره‌ین مرأهٔ صغری دیدیکه یانبی الله
حق تعالی سکا رحمت ایده انی ایتمکل طفل انکدر اویله اولسه اندن اول
قولك صدوری شفقت ولاددن ایدیکنه استدلال ایدوب طفلی
اول صغرانك ایدیکنه حکم ایتدی ﴿ وسخرنا مع داود الجبال يسبحن
والطير ﴾ بز داوده طاغلری وقوشلری تسخیر ایتدك که داود ایله بیله
تسبیح ایده‌لر * دینلدیکه داود علیه السلام حجر وشجرك تسبیحن
فهم ایدردی * وهب ایدر جبال وطیور انك تسبیحنه جواب ویردی
ویاخود اول نماز قیلدیغنده جبال وطیور دخی انکله بیله نماز قیلوردی
دینلدیکه داود علیه السلامه تسبیحدن فتور کلسه الله تعالی اکا جبال
وطیورك تسبیحن ایشتدرردیکه انکله تسبیحه نشاط کله واکا مشتاق اوله
﴿ وكنا فاعلين ﴾ ذکر اولنان تفهیم وایتاء حکم وتسخیری بز ایشلدك ایدی
﴿ وعلمناه صنعة لبوس لكم لتحصنكم من بأسكم فهل انتم شاكرون ﴾
وبز داوده سزیچون درع عملنی تعلیم ایتدك که انکله سزی سلاحك
شدت وتعبندن حفظ ایده‌وز اشبو نعمته شکر ایتمزمیسز ﴿ ولسليمان الريح
عاصفة تجري بأمره الى الارض التي باركنا فيها ﴾ وسلیمانه بز ریحی شدیده

الهبوب اولدیغی حالنده تسخیر ایتدك كه انك امریله اول ریح انی اولدیغی مكاندن مدت یسیره ده ارض شامه ایركوره كه بزانده بركت قیلدق ﴿ وكنا بكل شیٔ عالمین ﴾ بزم هرشیئه علممز دائم ومستمر اولدی * وهب بن منبه ایدر سلیمان علیه السلام مجلسنه خروج ایتدیكنده قوشلر هواده اكا سایبان اولورلردی وجن وانس اكا قارشو طورردی وانك امراسی وارایدی قانده كه برملك جبار ایشیدر ایسه انی كتوردوب ذلیل ومقهور ایدردی وقچانكه بردیاره عزم مراد ایتسه خشبدن دوزلمش معسكری وارایدی انك اوزره ناس ودوابی بندرردی وآلات حرب وسائرلوازمن اكا یوكلدردی بعده ریح عاصف انك امریله اول معسكرك آلتنه كیروب دیلدیكی دیاره كتورردی لكن اول ریحك معسكری فوقنده مروری شول كیفیت اوزره ایدیكه زرعی تحریك ایتمز وترابی صاورمز وقوشلری اینجتمز ایدی * مقاتل ایدر سلیمان علیه السلام ایچون شیاطین بر بساط نسج ایتمشلر ایدیكه اول ذهبله ابریشمدن اولوب طولی وعرضی بر فرسخ ایدی اول بساطك اورته سنه سلیمان علیه السلام ایچون التوندن برمنبر قونوب اول انك اوزرینه اوتورردی وانك حولنه التون وكومشدن اوچ بیك كرسی قونوب التون كرسیلره انبیاء وكومش كرسیلره علماء اوتورردی وانلرك حولنده ناس وناس حولنده جن وشیاطین طورردی وقوشلر قناد آچوب انلری كونشدن قورردی واول حالتده ریح انلری صباحدن اویله یه دكین برآیلق مسافه یه واویله دن اخشامه دكین اول قدر مسافه یه ایركوررردی ﴿ ومن الشیاطین من یغوصون له ﴾ وكذلك سلیمان ایچون شیاطیندن شول طائفه یی بز تسخیر ایتدك كه انلر دریایه كیروب قعرندن انكچون جواهر چیقاررلردی ﴿ ویعملون عملا دون ذلك ﴾ وانكچون اول شیاطین غوصدن غیری انك دیلدیكی اعمالی ایشلرلردی مدینه لر وقصر بنا ایدرلردی ومحاریب وتماثیل وجفان وقدور دوزرلردی ﴿ وكنا لهم حافظین ﴾ بز اول شیاطینی حفظ ایدر اولدقكه سلیمانك امرینه انقیاد ایدوب عملرین افساد ایتمیه لر زیرا كیجه اولمدن برعملدن فارغ اولوب عمل آخره اشتغال اولنمسه لر اوّلكی عملرین افساد ایدرلردی ﴿ وایوب اذنادی ربه انی مسنی الضر وانت ارحم الراحمین ﴾ ذكر ایت شول ایوب علیه السلامی كه عیص بن اسحاق

اولادندن بررجل رومی ایدی الله تعالی انی نبوتله اصطفا ایتدی * ابل وبقر وغنم وخیل وحمیر وسائر اصناف مالله اكا دنیایی بسط ایتمشیدی واكا اوچ كمسنه ایمان كتورمشدی بری یمن اهلندن وایكیسی كندی بلدندن ایدی انك اهلی واولادی وار ایدی صالح وتقی ایدی مسكینلره مرحمتلو اولوب انلره وقونقلره اطعام واكرام ایدردی وایتام وارامل حاجتلرینه كیدردی والله تعالینك نعمتلرینه شاكر اولوب حقوقنی ادا ایدردی بوندنصكره الله تعالی انی انواع بلایا ایله مبتلا قیلدی صدیقلری ابتلاسی كبی كه اول انلره سخط وهوان دكلدی بلكه كرامت وسبب احسان ایدی اولادی اوزرلرینه بیتلرینی هدمله هلاك ایتدی واملاك واموالی كتدی وبدننه مرض ایروب اون سكز ییل وبرقولده اون اوچ ییل ویایدی ییل یدی آی یدی كون اكا صبر ایتدی روایت اولندیكه مرأه سی ماخیر بنت میشا بن یوسف ویاخود رحمه بنت افرائیم ابن یوسف بركون اكا دیدیكه الله تعالی یه دعا ایتسیدك كه اوزركدن بوبلایی رفع ایدیدی دیدیكه ندكلو زمان رخاده اولدق دیدیكه سكسان ییل دیدیكه بن ربم جل شانه دن اوتانورمكه اكا دعا ایدم حالبوكه بلامك مدتی رخامك مدتنه ایرمیه بودكلو مدت بنو اسرائیلك كناسه سنده مطروح یاتدی مرأه سی رحمه دن غیری یاننه كلور اولمیوب ناسك جمیعی انی ترك ایتدی بروقتده ابلیس رحمه یه بررجل صورتنده كلوب دیدیكه یا امة الله قانی زوجكك نعیم ومالی وشباب وجمالی جمله كیدوبدر * ایمدی بوحالت اندن زائل اولمز مكركه بنم سوزم طوته سن وبرسخله كتوروب اكا ویردی ایوبه دیكل كه بلاسندن خلاص دیلرسه بوسخله یی بنمچون بوغازلسون اویله اولسه رحمه ایوب علیه السلامه كلوب دیدیكه رب تعالی نه وقته دكین سكا عذاب ایدر اولادك ومالك یتدی حسن وجمالك كتدی بوسخله یی بوغازلغل كه بلا كدن قورتله سن ینه اوّلكی حالته ایروب صحت وراحت بوله سن ایوب علیه السلام اكا دیدیكه ابلیسك مكرینه اوغرمشسن بكا اول مال وولد وصحتی كیم ویردی دیدیكه الله تعالی وانكله ندكلو زمان بنی متاعلندردی دیدیكه سكسان ییل ایوب علیه السلام ایتدی انصافك یوقیدركه بلانك مدتی رخامز مدتی دكلو اولمدین صبر ایتمیوب ابلیسك امرینه اطاعت ایدرسن والله تعالینك غیریچون ذبح ایتمكه

بكا امر ايدرسن شمدنكيرو بكا كتورديكك طعامى يمه‌ين حرام اولسون
والله تعالى بكا شفا ويررسه سكا يوز جلده اورمق عهد واوزريمه الزام
اولسون قاتمدن كيت بكا كلمه خدمتك كركمز كنديكى بندن ايراغ ايلكل
بعده اطرافنه نظر ايدوب طعام وشرابدن برشئ بولمدى وصديق وانيسدن
بركسنه كورمدى سجده‌يه واروب رب تعالى‌يه يلواردى قرآنده ذكر
اولنديغى اوزره بكا ضر وشدت ايروبدر سن ايسه راحملرك ارحميسن
ديدى (فاستجبنا له فكشفنا مابه من ضر) الله تعالى ايدركه بز انك
دعاسنه اجابت ايتدك وانده‌كى ضر وبلايى كيدردك شول وجهله كيم
اكا سورهٔ صادده ذكر اولنديغى منوال اوزره اياغك يره اورغل دينلدى
اوريجق اندن برصو پيكارى قينادى اندن امر الهى ايله غسل ايديجك
انكله ظاهرنده‌كى دائى كتدى بعده قرق خطوه يوريوب اول
موضعى دخى اياغيله اوريجق اندن برصو پيكارى چيقوب اندن ايچدى
انكله باطننده‌كى دائى كتدى حتى كه الله تعالى انى رجالك اصبح واجملندن
ايتدى (وآتيناه اهله ومثلهم معهم) وبز اكا اهل واولادنى احياء
ايتمكله ويردك وانلركله بيله انلر امثالنى ويردك * ابن عباس ايدر
الله تعالى انك مرأه‌سنه شبابنى رد ايدوب حتى كه ايوبدن يكرمى التى
اركك اوغل طوغوردى * دينلديكه ايوبك ايكى انبارى وار ايدى
برينه بغداى وبرينه ارپه قوياردى الله تعالى ايكى سحابه كوندروب
بغداى انبارينه التون وارپه انبارينه كومش ياغدردى حتى كه برين
التونله وبرين كومشله طولدردى * روايت اولنديكه الله تعالى اكا برملك
كوندروب ديديكه ربك جل شانه صبرك سببيله سكا سلام ايدوب ديركه
انباركه وارەسن واريجق الله تعالى اكا التوندن چكركه ياغدردى مكر انك
برى انباردن طشره‌يه دوشمش ايوب عليه السلام انك اردنجه كيدوب
حتى كه انى انباره قودى ملك اكا انبارده‌كى سكا يتمزمى ديدى اول ديديكه
ربم جل شانه‌نك بركاتندن بريدر انك بركاتنه ايسه طويمزين پيغمبريمز
صلى الله عليه وسلم ايدر بروقتده ايوب عليه السلام عريان اولوب
غسل ايدردى اوزرينه التوندن چكركه ياغدى ايوب عليه السلام
انى ديرمكه باشلدى رب تعاليدن برندا كلديكه يا ايوب بن سنى اندن غنى
ايتمدمى ديديكه بلى يارب الا بوكه سنك بركتكدن بكا غنا كلمز (رحمة

(من)

من عندنا وذكرى للعابدين) تاكه اول بزم عندمزدن دنياده ايوبه رحمت
وعابدلره تذكره وموعظه اوله كه انك كبى صبر ايدوب صبر ثوابنه ايره‌لر
اكر دينورسه‌كه الله تعالى ايوب عليه السلامى صبرله وصف ايلدى
حالبوكه اول يارب بكا ضر مس ايتدى ديو جزع وشكوى ايلدى دينوركه
شكوى وجزع اولدركه بلاسنى الله تعالينك غيريه عرض ايده يوخسه
بلاسنى الله تعالى‌يه عرض ايدرسه اول اكرچه شكوادر لكن جزع وترك
صبر دكلدر بلكه (فاستجبنا له) دلالتيله دعادر ودخى يعقوب عليه السلامك
(انما اشكو بثى وحزنى الى الله) شهادتيله الله تعالى‌يه تضرع والتجادر
سفيان بن عيينه ايدر بركمسه‌كه الله تعالينك قضاسنه راضى اولديغى حالده
شكواسنى ناسه اظهار ايتسه جزع اولمز * روايت اولنديكه جبريل
عليه السلام پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه مرضى حالنده كلوب يارسول الله
كنديكى نيجه بولورسن ديديكنده مغموم ومكروب بولورين ديدى *
وعائشه رضى الله عنها وارأساه ديديكنده بل انا وارأساه ديدى
(واسماعيل وادريس وذا الكفل) يا محمد ذكر ايت اسماعيل بن ابراهيم
وادريس كه اخنوخدر وذا الكفل كه الياس ويا يوشع ويا زكريا
عليهم السلامدر (كل من الصابرين) بونلرك هر برى تكاليفك مشاقنه
ونوائبك شدائدنه صابرلردن ايديلر (وادخلناهم فى رحمتنا) وبز انلرى
نبوته ويا نعمت آخرته ادخال ايتدك (انهم من الصالحين) انلر انبيا
ايكن ينه صلاحده كامللردن ايديلر * زيراكه انبيانك صلاحى فساد
وكدوراتدن معصومدر * ذوالكفلك اول اسمله تسميه‌سنده اختلاف
اولندى * روايتدركه انبيادن برينه وحى الهى كلديكه عمرك آخره
ايروبدر بنواسرائيله خلافتكى عرض ايت هركمسه‌كه على الدوام كيجه‌ده
صلاته قيام وكوندزده صومه اهتمام ايده وناس بيننده قضا ايدوب غضب
ايتميه خلافتكى اكا تفويض ايت برشاب طوروب بن انى تكفل ايدرين
ديوب وفا ايديجك عندالله مشكور اولدى واول نبينك مقامنه نبى اولوب
اول اسمله تسميه ايلدى (وذا النون اذ ذهب مغاضبا) ذكر ايت يونس
ابن متايى كه ارسال اولنديغى قومه انجنوب شدت غضبله ارالرندن
كتدى * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر يونس عليه السلام وقومى

فلسطينده ساكن اولورلردى برملك انلره غزا ايدوب اون ايكى سبطدن
طقوز بچوق سبطى اسير ايدوب ايكى بچوق سبط دياردە قالديلر * شعيا
عليه السلامه وحى الهى كلديكه اول ملكلرى حرقيايه امر ايده كيم شول
بنى اسرائيلى اسير ايدن قوم كافرينه برنبى قوى كوندره كه بن انلرك قلوبنه
رعب القا ايدرين حتى كه اسير ايتدكارى بنو اسرائيلك جميعن كوندررلر ملك
اكا ياشعيا سن كيمى كوندرلمكى رأى ايدرسن ديدى حالبوكه انك مملكتنده
انبيادن بش كمسنه وارايدى شعيا عليه السلام ديديكه يونس عليه السلامى
كوندركل كه اول قوى امين كمسنه در اويله اولسه اول ملك يونس
عليه السلامى چاغروب خصوص مذكور ايچون اول قومه كتمكه
امر ايلدى يونس عليه السلام ديديكه الله تعالى بنى اسميله ذكر ايدوب
اول قومه كتمكه بنى تعيين ايتديمى ملك ديديكه تعيين ايتمدى يونس
عليه السلام ايتدى * ايمدى مملكتكده بندن غيرى دخى انبياء اقويا
وار انلرك برينى كوندركل وقتاكه ملك وشعيا وقوم اكا انى الحاح ايتديلر
ياوزلنوب آرالرندن چيقوب كتدى وبرقوم ديديلركه انك انجنوب كتمسى
رب تعالى يه ايدى شول سببدنكه قومنه عذاب وقوعيله وعدندنصكره
انلردن انى رفع ايتدى كراهت واستحيا ايتديكه انلرك بيننده خلف وعد
ايله معروف اوله واكا كاذب دينله حالبوكه عذابك رفعنه سبب نه ايديكنى
بيلمدى يوخسه الله تعالينك حكمنه كراهتندن دكل * بعض اخبارده
ايدر انك قومى عادتندن ايديكه كذبى ظهور ايدن كمسنه يى قتل ايدرلردى
وقت موعودنده عذاب كلميجك خوف ايتديكه كندويى قتل ايدهلر
اكا ياوزلندى * حسن ايدر رب تعالى اكا امر ايلديكه قومنه بأسنى
ايركوره اول ايسه مهلت ايستديكه اكا حاضرلنه * دينلديكه امر الله
اندن اسرعدر حتى نعلنك اخذينه مهلت ايستيوب اول دكلو زمان دخى
مهلت ويرلميجك خلقنده ضيق اولمغله ياوزلنوب كتدى * وهب بن منبه
ايدر يونس بن متى برعبد صالح ايدى وخلقنده ضيق اولوب اثقال نبوت
اوزرينه حمل اولنيجق تحتنده تفسخ ايتدى واندن قاچوب كتدى اويله
اولسه الله تعالى انى مرسلينك اولوا العزمى زمرەسندن چيقاروب پيغمبريمز
صلى الله عليه وسلمه (فاصبر كما صبر اولوا العزم من الرسل) رسوللردن
اصحاب عزائمك صبرى كبى سن دخى صبر ايلهكل (ولاتكن كصاحب الحوت)

صاحب حوت يونس بن متى كبى اولمغل دينلدى (فظن ان لن نقدر عليه)
يونس ظن ايتديكه بز اكا عقوبتى قضا ايتميەوز * وياانده قدرتمز اعمال ايتميەوز
روايت اولنديكه يونس عليه السلامه ذنب اصابت ايديجك رب تعالى يه
مغاضب اولديغى حالده قومى اراسندن كتدى حتى ظن ايتديكه بز اكا عقوبت
تقدير ايتميەوز وشيطان انى استزلال ايدوب لكن سلف عبادتى اجليچون
الله تعالى انى شيطانه ترك ايتمدى بلكه انى بالق قارننه براغوب انده قرق كون
ويايدى كون ويااوچ كون حبس ايلدى (فنادى فى الظلمات) يونس
عليه السلام ظلمت ليلده وياظلمت بحرده وياظلمت بطن حوتده ندا ايتديكه
(ان لا اله الا انت سبحانك انى كنت من الظالمين) ياالهى سندن غيرى معبود
بالحق اله يوقدر سنى تنزيه ايدرين اندنكه ارادت ايتديكك شيئى تنفيذدن
عاجز اوله سن مغاضبتمله نفسمه ظلم ايدنلردن اولمشم * روايت اولنديكه
الله تعالى يونس عليه السلامى يوطان بالغه امر ايلديكه انك لحمنى يرتميه
وكموكن قيرميه چون بالق انى بحرده مسكننه اسفل بحره ايركوردى انده
صوت ايشدوب نفسنده ديديكه آيا كيم بوصوت نه اوله وحى الهى
كلديكه اول دواب بحرك تسبيحيدر اويله اولسه يونس دخى انلر كله بيله
بالق قرننده تسبيحه باشلدى ملائكه انك تسبيحك ايشديجك ديديلركه ياربنا
ارض غريبەده برصوت ضعيف ايشيديلور ويامكان مجهولدن برصوت
معروف كلور اول نه صوتدر بيورلديكه اول بنم عبدم يونسك صوتيدركه
بكا عصيان ايتديكيچون انى بالق قرننه حبس ايتمشن ديديلركه يارينا
اول عبد صالحميدركه هركونله كيجەده انك عمل صالحى صعود ايدردى
بيورديكه نعم اندن ملائكه انكيچون شفاعت ايدوب بالغه امر اولنديكه
انى بحرك ساحلنه براغه اول دخى انى امر اولنديغى كبى ايتدى * نتكيم
قصەسنك بقيەسى سورۀ صافاتده كلور (فاستجبناله ونجيناه من الغم)
اويله اولسه بز انك دعاسنه اجابت ايدوب ذكر اولنان ظلمات ثلاثەدن
خلاص ايتدك (وكذلك ننجى المؤمنين) انك كبى مؤمنلرى دخى كربات
وشدائددن خلاص ايدرز قچانكه بزه دعا وبزدن استغاثه ايدهلر (وزكريا
اذنادى ربه رب لاتذرنى فردا وانت خير الوارثين) ذكر ايت زكريايى كه
اول رب تعالى يه دعا ايدوب ديديكه يارب بنى ولدسز يالكز ترك ايتمكل كه
وارثم اولميه حالبوكه سن وارثلرك خيرلى وافضليسن (فاستجبناله ووهبناله

يحيى) بز انك دعاسنه اجابت ايدوب يحيايى اكاهبه ايتدك (واصلحناله
زوجه) وبز انكيچون زوجه‌سنى عقيم ايكن ولود قيلدق وياسيئة الخلق
ايكن حسنة الخلق قيلدق (انهم كانوا يسارعون فى الخيرات) شول
ذكرلرى سبق ايدن انبياء وياخود زكريا ومرأه‌سى ويحيى اعمال صالحه‌يه
مبادرت ايدرلردى (ويدعوننا رغبا ورهبا) وبزم عندمزده‌كى
ثوابه رغبت وعذابمزدن رهبت ايدوب بزه دعا ايدرلردى (وكانوا لنا
خاشعين) وبزه متواضعين وخوفه دائمين ايديلر (والتى احصنت
فرجها فنفخنا فيها من روحنا) وذكر ايت مريم رضى الله عنهايى كه
فرجنى وطئدن حفظ ايتدى وجبريله امر ايتدك كه انك درعى جيبنه نفخ
ايتدى واول نفخله بطننده عيسايى احداث ايتدك (وجعلناها وابنها
آية للعالمين) وبز اول مريمى واوغلى عيسايى عالمينه علامت وعبرت
قيلدق اولكه اول ايكيسنك خالنى تأمل ايده الله تعالينك كمال قدرتن
تحقيق ايدر (ان هذه امتكم امة واحدة) اشبو ملت توحيد ويا ملت اسلام
ملتكزدر كه انك اوزره اولمكز اوزريكزه واجب اولور شريعت واحده
اوزره اولديغكز حالده كه انده اختلاف اولميه كه اول سبب فلاحكزدر
غيرى دكل (وانا ربكم فاعبدون) بن سزك ربكزين بندن غيرى ربكز
يوقدر * ايمدى بكا عبادت ايدك غيرى‌يه دكل (وتقطعوا امرهم بينهم)
دينلرين بينلرنده تفريق ايدوب فرق واحزاب اولديلر يهود ونصارى
كبى برى برلرينه مخالفت ايتديلر (كل الينا راجعون) انلرك كليسى
آخرتده بزه رجوع ايدرلر دينده اتفاق ايتميوب افتراقلرينك جزاسين
ايدوز (فمن يعمل من الصالحات وهو مؤمن فلا كفران لسعيه) اما اول
كمسه كه مؤمن اولديغى حالده اعمال صالحه‌دن استطاعتى اولديغن ايشليه
انك سعينه جحد وثوابنه نسيان اولمز (وانا له كاتبون) بز انك سعينى
صحيفهٔ اعمالنه يازوب يوم قيامتده جزاسين ايده‌رز * دينلديكه الله تعاليدن
اولان شكر وكفرانك معناسى مجازات وترك مجازاتدر (وحرام على قرية
اهلكناها انهم لا يرجعون) شول قريه اهلى اوزره واجبدر كه انلر
دنيايه رجوع ايتميه‌لر وياخود هلاكن حكم ايتديكمز قريه‌نك اهلى اوزره
حرامدر كه انلرك اعمالنى قبول ايده‌وز * زيرا كه انلر توبه ايتمزلر (حتى
اذا فتحت يأجوج ومأجوج) انلرك رجوعلرى امتناعى زائل اولمز ساعتك

قيامنه واماراتنك ظهورينه دكين اول قچانكه يأجوج ومأجوجك سدى
آچيلوب انلر اندن چيقه‌لر (وهم من كل حدب ينسلون) اول يأجوج
ومأجوج وياخود قبوردن بعث اولنان خلائق هرنشز وتلدن ومكان
مرتفعدن ذئبك سرعت مشيى كبى نزولده سرعت ايده‌لر (واقترب الوعد
الحق) الله تعالينك يوم قيامتى اقامته اولان وعد حقنك وقت ظهورى
قريب اولدى (فاذا هى شاخصة ابصار الذين كفروا) اول وقتده كفارك
كوزلرى شدائد اهواله نظردن وكمال حيرتدن يوممليوب آچق قاله ديه‌لركه
(ياويلنا قد كنا فى غفلة من هذا بل كنا ظالمين) ويل بزه كيم بوكوندن بز غفلتده
اولدق حق ايديكن بيلمدك بلكه رسللك الله تعاليدن بزه كتوردكلرى
اخبارى تكذيبله ظالملردن اولدق الله تعالى انلره ديه‌كه (انكم وماتعبدون
من دون الله حصب جهنم) يامشركين سز والله تعاليدن غيرى
معبود ايدنديكز اوثان وابليس واخوانى جهنمك ايقاد اولنه جقلريسز *
وقتاكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اشبو آيتى مشركينه تلاوت ايتدى
انلرك بعضى ديديكه يهود عزيره ونصارى عيسايه وبنو المليح ملائكه‌يه
عبادت ايتمزلرمى اويله اولسه انلرك دخى اشبو معبودلرى حصب نار
اولمغى ايجاب ايدر پيغمبريمز عليه السلام ديديكه بلكه انلر شياطينه
عبادت ايدرلركيم اول شياطين انلره انكله امر ايدوبدر والله تعالى
(ان الذين سبقت لهم منا الحسنى اولئك عنها مبعدون) آيتن انزال
ايتدى (انتم لها واردون) اول جهنمه سز دخول ايدرسز (لوكان
هؤلاء آلهة ماوردوها) اكر اول اوثان حقيقتده آلهه اولسه‌لر انلر ويا
انلره عبادت ايدنلر ناره داخل اولمزلردى (وكل فيها خالدون) حالبوكه
اول عابدون ومعبودون نارده خالدلردر (لهم فيها زفير) انلرك نارده
انين وتنفس شديدى اولور (وهم فيها لا يسمعون) والحال نارده انلر
زفيرلرين وصوت آخرى ايشتمزلر شول سببدنكه نار شدتله غليان
ايدر ويا اندنكه اهوال وآلامدن انلره ايرر وياخود قولاقلرينه ناردن
مسمارلر اوريلور ويا انلر آتشدن تابوتلره قونوب بركيديلور * ابن مسعود
ايدر قچانكه نارده مخلدين قاله‌لر هر برى ناردن تابوتلره قونور بعده
اول تابوتلر برآخر تابوتلر ايچنه قونور حتى اوچ تابوت برى برينك
ايچنه قونلديغندنصكره اوزرلرينه ناردن مسمارلر اوريلور

حتى كه هر برى برشىء ايشتمكدن قالور ونه نارده كنديدن غيرى عذاب اولنور وار ايديكن كورر ﴿ ان الذين سبقت لهم منا الحسنى اولئك عنها مبعدون ﴾ شونلركه انلر ايچون بزدن خصلت حسنى سبقت ايتديكه اول سعادت ويا طاعته توفيق ويا جنتله بشارتدر * ايمدى انلر اول ناردن ابعاد اولنمشلردر * دينلديكه انلركله مراد هر معبوددركه الله تعالى يه طائعدر وعبادت اولنديغنه كارهدر عزير وعيسى وملائكه كبى ﴿ لايسمعون حسيسها ﴾ انلر قچانكه جنتده منازللرينه نزول ايدهلر نارك صوتن وتلهبى حركتن ايشتمزلر ﴿ وهم فيما اشتهت انفسهم خالدون ﴾ وانلر انده نفسلرى اشتها ايتديكى شيئده دائملردر ﴿ لايحزنهم الفزع الاكبر ﴾ فزع اكبر انلرى محزون ايتمزكه انكله مراد نفخهٔ اخيره در ويا اهل نارك ناره وقت انصرافيدر ويا انلر اوزره نارك وقت انطباقيدر ويا موتك وقت ذبحيدر ﴿ وتتلقيهم الملائكة ﴾ وابواب جنتده ملائكه انلره تهنيه ايدر اولدقلرى حالده قارشو كلوب ديرلركه ﴿ هذا يومكم الذى كنتم توعدون ﴾ اشبو سزك ثوابكز كونيدركه دنياده وعد اولنورديكز ﴿ يوم نطوى السماء كطى السجل للكتب ﴾ شول كونده كه بز سمايى طى ايدرز طومارك لاجل الكتابه طيى كبى ﴿ كما بدأنا اول خلق نعيده ﴾ اول خلق ايتديكمز اشيايى ابتدادهكى خلقمز هيئتنده اعاده ايدرز اول كرك عدمدن ايجاددر وياخود اجزاء متبددهيى جمعدر وانكله مقصود ابدايه قياسله اعادهنك صحتنى بياندر * زيرا ابداء واعادهنك شول مقدوريتى مصحح اولان امكان ذاتى شمولى وقدرت قديمهيه تناولى على السويه در ﴿ وعدا علينا ﴾ بز اعادهيى وعد ايتمشزكه اوزريمزه انجازى واجب اولور ﴿ انا كنا فاعلين ﴾ بز لابد انى ايشلرز ﴿ ولقد كتبنا فى الزبور من بعد الذكر ﴾ بز توراة ويا لوح محفوظدنصكره داود زبورنده ويا سمادن نازل اولان كتب الهيهنك جميعنده يازدقكه ﴿ ان الارض يرثها عبادى الصالحون ﴾ ارض جنتى ويا ارض مقدسهيى بنم عبادمك صالحلرى وارث اولور ﴿ ان فى هذا لبلاغا لقوم عابدين ﴾ اشبو ذكر اولنان اخبار ومواعظ ومواعيدده كفايه ويا بلوغ مطلوبه سبب واردر شول قومهكه همتلرى عبادتدر ﴿ وما ارسلناك الا رحمة للعالمين ﴾ يا محمد بز سنى عالمره رحمت كوندردك زيرا انك كتورديكى شىء انلرك سعادتنه

سببدر ومعاش ومعادلرينك صلاحنى موجبدر * دينلديكه انك كفاره رحمت اولمسى شول حيثيتلهدركه انك سببيله خسف ومسخ وعذاب استئصالدن امينلردر ﴿ قل انما يوحى الىّ انما الهكم اله واحد ﴾ ديكل كه بكا وحى اولنان دكل الا اولدركه اله واحددن غيرى الهكز يوقدر واولميه ﴿ فهل انتم مسلمون ﴾ اويله اولسه سز الله تعالى يه عبادتكزى شول جهتله مصدق وحينك مقتضاسنجه مخلصلرميسز ﴿ فان تولوا فقل آذنتكم على سواء ﴾ اكر توحيددن اعراض ايدرلرسه ديكل كه بن امر اولنديغم شيئى سزه على السويه اعلام ايتدم ﴿ وان ادرى اقريب ام بعيد ماتوعدون ﴾ بيلمزين كه وعد اولنديغكز يوم قيامت قريب ويا بعيد ميدر ﴿ انه يعلم الجهر من القول ويعلم ماتكتمون ﴾ اول الله تعالى سزك اسلامه طعنده جهر ايتديككزى ومسلمينه احقاردن كتم ايتديككزى بيلور ﴿ وان ادرى لعله فتنة لكم ومتاع الى حين ﴾ وبيلمزينكه جزاكز تأخيرى ظن اولوركيم سزه استدراج وافتتانكزه زياده ويا امتحان اوله نيچه عمل ايدر ايتديككزه نظر ايده ومشيئهٔ الهيه اقتضاسنجه اجل مقدركزه دكين تمتيع اوله ﴿ قال رب احكم بالحق ﴾ يا محمد ديكل كه يارب بزمله اهل مكه بيننى عدلله قضا ايت كه اول انلرك استعجال عذابن ويا اوزرلرينه تشديد اقتضا ايدر اويله اولسه يوم بدرده عذاب اولنوب مسلمون انلره غلبه ايتدى ﴿ وربنا الرحمن المستعان على ماتصفون ﴾ ربمز جل شانه خلقنه رحمتى كثيردر اندن معونه طلب اولنمشدر كفارك وصف ايتديكى اوزره كه شوكت انلرك اولوب اسلام مقهور اوله

سورة الحج وهى ثمان وسبعون آية مكية
الا آلتى آيت دكل كه اول هذان خصمان دن الى صراط الحميده دكدر

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ يا ايها الناس اتقوا ربكم ﴾ ياناس ربكز جل شانهنك عقابندن حذر ايدوب امرينه اطاعت ايدك ﴿ ان زلزلة الساعة شىء عظيم ﴾ ساعتك اشيايى تحريكى امر هائلدر * زلزله وزلزال حال هائله اوزره شدت حركتدر اشبو زلزلهده اختلاف اولندى * دينلديكه اول اشراط ساعتندركه ساعتك قيامندن اوّل ظهور ايديسردر ودينلديكه اول زلزله يوم قيامتده اولور * ابن عباس رضى الله عنهما ديركه زلزلهٔ ساعتله

مراد ساعتك قياميدركه اول انكله بيله ظهور ايدر ﴿ يوم ترونها تذهل كل مرضعة عما ارضعت ﴾ شول كونده‌كى اول زلزله‌يى كوره‌لر هر مرضعه‌يى ارضاع ايتديكى ولددن اشغال ايدر يعنى اول زلزله‌نك هولى بر مرتبه‌ده اوله‌كه مرأه ثديينى رضيعنه القام ايتمشيكن دهشتندن انى انك اغزندن نزع ايده ﴿ وتضع كل ذات حمل حملها ﴾ وهر حامل حملنى وضع ايده حالبوكه مدت حملى تمام اولميوبدر * اشبو دلالت ايدركه زلزلهٔ مذكوره دنياده اوله زيراكه بعثدنصكره حمل اولمز وانى يوم قيامتده اولور دين ديركه اول قول شريفده ورودى ساعت امرينى تعظيم وجهى اوزره‌در يوخسه حقيقتى مراد دكلدر ﴿ وترى الناس سكارى وماهم بسكارى ﴾ اول كونده ناسى كوررسنكه كأنه سكرانلردر والحال انلر حقيقتده سكران دكللردر ﴿ ولكنّ عذاب الله شديد ﴾ الا بوكه الله تعالينك عذابى شديدر انك هولى انلرك عقولن اوچورر وتميزدن كچورر * ابو سعيد الخدرى رضى الله عنه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن روايت ايدر ديديكه الله تعالى يوم قيامتده آدم عليه السلامه ديه‌كه يا آدم اولادكدن ناره كوندريله‌جكلرى آيرغل آدم عليه السلام ديه‌كه يارب اكا كوندريله‌جك ندكلو كسه‌لردر بيوريله‌كه هر بيكده طقوز يوز طقسان طقوز كسه‌در اول وقتده مولودلرك صاچى آغارر وذات حمل حملنى براغور وناس سكرانلر كبى كوريلور والحال انلر سكران دكللردر بلكه الله تعالينك شدت عذابندن قورقيلور صحابه ديديلركه يا رسول الله اول بيكك برى قنغيمز اولور پيغمبريمز عليه السلام ديديكه اول طقوز يوز طقسان طقوز يأجوج ومأجوجدن اولوب برى سزدن اوليسردر صحابه سرورلرندن تكبير ايتديلر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايتدى رب تعاليدن رجام بودركه سز اهل جنتك ربعى اوله‌سز بلكه ثلثى اوله‌سز والله رجام بودركه سز اهل جنتك نصفى اوله‌سز صحابه ينه تكبير ايتديلر * پيغمبريمز عليه السلام ايتديكه سز اول كونده ناسك كفارى كثرتنه نسبتله مثلكز ثور اسودده شعرهٔ بيضا كبى ويا ثور ابيضده شعرهٔ سودا كبى اولور * حديث آخرده ايدر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه اهل جنت يوز يكرمى صف اولوب سكسان صفى بنم امتم اوليسردر * يوم قيامتده كفاره نسبتله مسلمونك قلتده مثلى جنب بعيرده شامه كبيدر

ويا ذراع دابه‌ده رقه كبيدر بلكه ثور ابيضده شعرهٔ سودا ويا ثور اسودده شعرهٔ بيضا كبيدر بعده ديديكه امتمدن يتمش بيك كشى جنته حسابسز كيرر عمر رضى الله عنه ديديكه جنته حسابسز كيرر انجق يتمش بيكميدر ديديكه نعم وانك هر بريله يتمش بيك كيرر ﴿ ومن الناس من يجادل فى الله بغير علم ويتبع كل شيطان مريد ﴾ ناسك بعضى الله تعالينك توحيد وكلامنده حجت ودليلسز خصومت وجدال ايدر واول مجادله سنده وعامهٔ احوالنده هر شيطانه اتباع ايدركه اول فساد ايچون تجرد ايدوبدر * اشبو آيت نضر بن الحارث شاننده نازل اولوبدركه اول كثير الجدل ايدى وملائكه‌يى بنات اللهدر وقرآن اساطير اوّلين‌در ديردى وبعثى انكار ايدردى ﴿ كتب عليه انه من تولاه فانه يضله ويهديه الى عذاب السعير ﴾ شيطان اوزره قضا اولنديكه هركسه كيم انى تولى واكا اتباع ايده اول شيطان كندويه اتباع ايده‌نى اضلال ايده واكا عذاب سعيرى مؤدّى اولان شيئه دلالت ايده ﴿ ياايها الناس ان كنتم فى ريب من البعث ﴾ يا كفار مكه اكر بعثك امكانندن ومقدوريتندن شكده ايسه‌كز ﴿ فانا خلقناكم من تراب ﴾ نظر ايدك بدأ خلقكزه كيم اول شككزى كيدرركه اول اصل اوّلكز آدمى ترابدن خلق ايتدك ﴿ ثم من نطفة ﴾ بعده انك ذريتن منيدن خلق ايتدك ﴿ ثم من علقة ﴾ بعده دم غبيط منجمددنكه اول منى دم غبيط غليظ بعده لحم اولور ﴿ ثم من مضغة مخلقة وغير مخلقة ﴾ بعده لحمهٔ قليله‌دنكه اول مضغ اولنه‌جق دكلو اوله اول كرك مسوّاتدركه انده نقص وعيب اولميه وياغير مسوّاتدر وياخود اول مصوّره وياغير مصوّره‌در وياخود وقتنده وضع اولنور ولددر ويا وقتسز ولددر * ابن مسعود رضى الله عنه ايدر قچانكه نطفه رحمده قرار ايده بر ملك انى كفنه آلوب ديركه يارب اشبو نطفه مخلقه وياغير مخلقه‌مى اوليسردر اكر غير مخلقه اولور دينورسه اول رحمده دم اولوب نسنه اولمز واكر مخلقه اولور دينورسه ملك ديركه يارب ذكر ويا انثامى اوليسردر شقى ويا سعيدمى اولور اجل وعمل ورزقى ندر وقنغى يرده فوت اولور اكا دينوركه لوح محفوظه نظر ايت بو جمله‌يى انده بولورسين اويله اولسه لوح محفوظه وارر اشبو امورى اندن يازينور ﴿ لنبين لكم ﴾ تاكه بو تدريجله سزه قدرتمزى تبيين ايده‌وز واول شئ كه تغيير وفساد وتكوّنى

مرّة قبول ایده مرّهٔ اخراده دخی انی قبول ایدر واولکه اوّلا انی تغییر
وتصویره قادر اوله ثانیا دخی قادر اولور (ونقرّ فی الارحام مانشاء الی اجل
مسمی) وبز ارحامده ثبوتن دیلدیکمزی وقت وضعنه دکین تثبیت ایدرزکه
انك ادناسی آلتی آیدر واقصاسی درت ییلك آخریدر (ثم نخرجکم طفلا)
بعده سزك هربریکزی انالریکز قارنندن طفل چیقاریرز (ثم لتبلغوا
اشدّکم) بعده قوت وعقلده کماله ایره‌سزکه اول وقت تمیزدر * دینلدیکه
اول اون بش یاشنه ویااون سکز یاشنه ایرمکدر تا اوتوز ویااوتوز
آلتی یاشنه ایرنجیه دکین (ومنکم من یتوفی) سزدن کیمیکز قوت وعقلده
کماله ایردیکنده ویاایرمزدن مقدمده توفی اولنور (ومنکم من یردّ الی ارذل
العمر لکیلا یعلم من بعد علم شیئا) وکیمیکز ایسه عمرك اضعف واخسنه رد
اولنورکه اول هرم وخرفدر تاکه عقل اولله برشیئی بیلورکن بیلمز اوله
یانسیان عروضیله ویاعقلنك تغییریله بوندنصکره بعثك حقیقتنه دلیل آخر
ایراد ایدوب دیدیکه (وتری الارض هامدة) سن ارضی نباتسز یابسه
کوررسن (فاذا انزلنا علیها الماء اهتزت وربت وانبتت من کل زوج
بهیج) قچانکه بز اکا یغمور ایندیره‌وز اول نباتله تحرك ایدر وآرتوب
یوجه‌لور وانده هر صنفدن حسن رائق بترکه انی کورنه سرور وبهجت
ایرر (ذلك بأن الله هوالحق) اشبو مذکوراتکه الله تعالینك انسانی اطوار
مختلفه‌ده خلق ایدوب احوال متضادّه‌یه تحویلیدر وارضی موتندنصکره
احیائیدر شول سببله درکه الله تعالی اولوهیتنده حقدر انکله
اشیاء متحقق اولور (وانه یحیی الموتی) واول یوم قیامتده موتایی
دیر کورر نطفه‌یی وارض میته‌یی دیر کورمسی کبی (وانه علی کل شیٔ
قدیر) واول هرشیئه قادر در (وان الساعة آتیة لاریب فیها)
ویوم قیامت کلیسردر عقلی وذهنی اولان عندنده انك حقیقتنده ریب
یوقدر (وان الله یبعث من فی القبور) واول الله تعالی قبورده‌کی موتایی
بعث ایدر وعدی مقتضاسنجه‌که اول خلقی قبول ایتمز (ومن الناس
من یجادل فی الله بغیر علم ولاهدی ولا کتاب منیر) ناسك بعضی دین الله‌ده علم
عقلیسز وحجتسز ووحیسز جدال ایدر (ثانی عطفه) اول کبرندن صالنور
ویاعنقنی لوی ایدر ویادعوت اولندیغی شیئدن اعراض ایدر ویاتعطفن
منع ایدر اولدیغی حالده (لیضل عن سبیل الله) تاکه ناسی دین الله‌دن

صرف ایده (له فی الدنیا خزی) انکچون دنیاده عذاب وهوان واردرکه
اول انك بدرده صبرا قتل اولنمسیدر (ونذیقه یوم القیامة عذاب الحریق)
ویوم قیامتده اکا نار عذابن اذاقه ایده‌رز یوخسه دنیاده اکا اصابت
ایدن ذنوبنه کفارت اولمز ویوم قیامتده اکا دینورکه (ذلك بما قدمت یداك)
اشبو عذاب سکا کفر وتکذیبك سببیله درکه انی اشبو کون ایچون تقدیم ایتمشدك
(وان الله لیس بظلام للعبید) والله تعالی عبیدینه ظلم ایدر دکلدر
(ومن الناس من یعبدالله علی حرف) ناسدن بعضی واردرکه الله تعالی یه
عبادتی دیندن برطرف اوزره ایدرکه انك انده ثباتی اولمز شول کمسه کبی که
جیشك طرفنده طورر ظفر حس ایدرسه قرار ایدر والا طورمز کیدر
(فان اصابه خیر اطمأنّ به) اکر اکا جسمنده صحت ومعیشتنده سعت
اصابت ایدرسه اکا راضی اولور وسکون ایدر اشبو دین اسلام نه کوچك
دین اولور دیر (وان اصابته فتنة انقلب علی وجهه) واکر جسمنه بلا
ومعیشتنه ضیق اصابت ایدرسه مرتد اولوب اردنه دونر کفری جهتنه
کیدر * دینلدیکه اشبو آیات اعرابدن برقوم شاننده نازل اولدیکه انلر
مهاجرین اولدقلری حالده بادیه‌دن مدینه‌یه قدوم ایدوب اسلامك صحتنی
اعتقادسز مسلمان اولدیلر انلردن اولکه مدینه‌یه کلدیکنده جسمی
صحیح اولدی وفرسی مهر حسن انتاج ایتدی ومرأه‌سی اوغل طوغوردی
ومالی چوق اولدی بن بودینه کیره‌لودنبرو خیره ایرشدم دیدی واما اولکه
مدینه‌یه کلدیکنده جسمی مریض اولدی وقصراغی کبه اولمدی
ومرأه‌سی قیز طوغوردی ومالی اکسلدی بن بودینه کیره‌لودنبرو بکا شر
ایرشدی دیوب دینندن کفره رجوع ایتدی (خسر الدنیا والآخرة)
اول مغبون اولدی دنیاده مأمولنك فواتیله وآخرتده دیننك ذهابی
ونارده خلودیله (ذلك هو الخسران المبین) بوذکر اولنان ایسه
خسران ظاهردر انك مثلی خسران اولمز (یدعو من دون الله مالا یضرّه
ومالا ینفعه) الله تعالیدن غیری برجماده عبادت ایدرکه اکا عصیان
ایدوب عبادت ایتمسه ضررندن خوف ایدلمز واکا اطاعت وعبادت
ایتسه نفعی رجا اولنمز (ذلك هو الضلال البعید) اشبو فعل ایسه
هدایتدن بعید برضلالدرکه زوالی رجا اولنمز (یدعو لمن ضرّه اقرب

من نفعه ﴾ عبادت ایدر اکا که معبود اولمسیله ضرری که دنیاده قتل
وآخرتده عذاب ایجابیدر اکا اقربدر نفعندنکه اکا عبادتله اندن
شفاعت واول انکچون الله تعالی یه وسیله اولمسن توقع ایدر ﴿ لبئس
المولی ولبئس العشیر ﴾ اول نه چرکین ناصر ونه چرکین صاحب اولور
﴿ ان الله یدخل الذین آمنوا وعملوا الصالحات جنات تجری من تحتها
الانهار ﴾ الله تعالی اکا ایمان کتوروب اعمال صالحه ایدن عبادنی
ادخال ایدر شول جنتلره کیم اشجاری التندن نهرلر جاری اولور ﴿ ان الله
یفعل مایرید ﴾ الله تعالی دیلدیکن ایشلر موحد صالحه ثواب ویرر
ومشرك وکافره عذاب ایرکورر انی اندن منع ودفع ایدر اولمز ﴿ من کان
یظن ان لن ینصره الله فی الدنیا والآخرة فلیمدد بسبب الی السماء ﴾ الله تعالی
رسولی محمد صلی الله علیه وسلمك دنیاده وآخرتده ناصریدر اول کمسه که
غیظندن انك خلافن ظن وتوقع ایده بیتنك سقفنه برحبل شد ایدوب
انکله اختناق ایتسون ﴿ ثم لیقطع ﴾ انك اختناقندنصکره حبل دخی
قیرلسون ﴿ فلینظر هل یذهبن کیده مایغیظ ﴾ اندن نظر ایتسونکه اول
کید وحیله‌سی غیظنی کیدررمی * اشبو زجرده مبالغه‌در شول ظن
فاسدنکه الله تعالی رسولنه نصرت ایتمیه * ودینلدیکه سماء ایله مراد
سماء معروفه اوله یعنی اول سمایه برحبل مد ایدوب اکا صعود ایتسون
ومحمده کلان وحیی اصلندن قطع ایتسون * زیراکه انك اصلی سمادندر
بعده نظر ایتسونکه اول فعلله غیظنی کیدرمکه قادر اولورمی * دینلدیکه
نصرتله مراد رزقدر یعنی اول کمسه که الله تعالی اکا دنیاده وآخرتده
رزق ویرمز دیو الله تعالی یه سوء ظن ایلیه برحبلی بیتنك سقفنه مد ایدوب
کندوبی انکله خنق ایتسون بعده نظر ایتسونکه اول فعلی انك غیظنی
کیدررمی * دینلدیکه اشبو آیت اسد وغطفاندن برقوم شاننده نازل
اولوبدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انلری اسلامه دعوت ایتدکده
دیدیلرکه بزمله یهود بیننده حلف واردر قورقارزکه محمد نصرت اولنمز
وامری ظهور بولمزسه بز ایسه اسلامه کلمش بولنورسه‌وز بزمله یهود
بیننده‌کی حلف کسیلوب بزه طعام ویرمز اولورلر ﴿ وکذلك انزلناه آیات
بینات ﴾ آیات قرآندن تقدم ایدن کبی بز اکا قرآنك کافی آیات واضحات
انزال ایتدك ﴿ وان الله یهدی من یرید ﴾ والله تعالی اول قرآنله دیلدیکن

هدایت ایدر ویا هدایت اوزره ثابت ایدر ﴿ ان الذین آمنوا ﴾ شونلرکه
الله تعالی یه ورسولنه ایمان کتوردیلر ﴿ والذین هادوا ﴾ وشونلرکه
اسلامدن عدول ایتدیلر یهود کبی ﴿ والصابئین ﴾ ودیندن دینه عدول ایتدیلر
﴿ والنصاری ﴾ ودین عیساده اختلاف وضلاله دوشدیلر ﴿ والمجوس ﴾ وآتشه
طاپدیلر ﴿ والذین اشرکوا ﴾ والله تعالیدن غیری اوثانی معبود ایدندیلر
﴿ ان الله یفصل بینهم یوم القیامة ﴾ الله تعالی یوم قیامتده انلرك بیننی
حکومتله ومحقی مبطل اوزره اظهارله ویاهر برینه لایق جزا ایله فصل ایدر
﴿ ان الله علی کل شئ شهید ﴾ الله تعالی هر شیئه عالم واحوالنه مراقبدر
﴿ ألم تر ﴾ یا محمد سکا خبرو یرلمدیمی ﴿ ان الله یسجد له من فی السموات ومن
فی الارض ﴾ الله تعالینك سموات وارضده اولان مخلوقاتی انك قدرتنه
تسخر ایدرلر انك تدبیرندن اباء ایتمزلر ویا هر بری ذلیله مدبرنك عظمتنه
دلالت ایدر ﴿ والشمس والقمر والنجوم ﴾ وشمس وقمر ونجوم الله تعالی یه
سجود ایدر انك امرینه انقیاد ومنازللرنده دورانله ﴿ والجبال والشجر
والدواب ﴾ وجبال واشجار ودواب اکا سجود ایدر هر برینك ظلی
تحولیله ﴿ وکثیر من الناس ﴾ وناسك کثیری اکا سجود ایدر جبهه‌لرینی
یره قومغله ﴿ وکثیر حق علیه العذاب ﴾ وناسك کثیری ایسه اوزرلرینه
عذاب واجب اولوبدر کفرلریله وطاعتدن ابالریله ﴿ ومن یهن الله فماله
من مکرم ﴾ اول کمسه‌که الله تعالی انی شقاوتله ذلیل ایده سعادتله انی کریم
ایدر اولمز ﴿ ان الله یفعل مایشاء ﴾ الله تعالی اهانه واکرامدن دیلدیکن
ایدر سعادت وشقاوت انك مشیئت واراده‌سیله‌در ﴿ هذان خصمان
اختصموا فی ربهم ﴾ ایکی فریق مؤمنون وکافرون الله تعالینك دین وامرنده
ویا انك ذات وصفاتنده اختصام ایتدیلر * دینلدیکه یهودله مؤمنلر
تخاصم ایدوب یهود دیدیلرکه بز الله تعالی یه احق وکتابده سزدن اقدم
وپیغمبریمز سزککیدن مقدمدر ومؤمنلر دیدیلرکه الله تعالی یه احقزکه
پیغمبریمز محمد صلی الله تعالی علیه وسلمه وسزك پیغمبریکزه ایمان
کتورمشز وسز بزم کتابمزی وپیغمبریمزی بیلورکن حسدیکزدن اکا
کافر اولدیکز اویله اولسه انلرك خصومتلرین فصل طریقی اوزره نازل
اولدیکه ﴿ فالذین کفروا قطعت لهم ثیاب من نار ﴾ شونلرکه
دین اسلامی انکار ایتدیلر انلر ایچون جثه‌لری مقدارنجه آتشدن ثوبلر

تقـدير اولنور وانلره كيدير يلور ﴿ يصبّ من فوق رؤسهم الحميم ﴾ انلرك
قفالرى تيموردن مقمعه ايله دلنوب ايچنه شـول حرّى نهايته ايرمش صو
دوكيلور ﴿ يصهر به ما فى بطونهم والجلود ﴾ اول قفـالرينه دوكيلن
صـو ايله بطنلرنده كى احشـاء وامعالرى پاره لنوب اريديكندن ماعـدا
ظاهرلرنده كى دريلرى دخى صويلوب دوكيلور ﴿ ولهم مقامع من حديد ﴾
وانلر ايچون تيموردن سوطلر دخى اولوركه انكله انلر ضرب اولنور *
خبرده كلديكه اكر اول سوطك برى يره قونوب انس وجن انك قالدرمسنه
جمع اولسـه لر قالدرمسـنه قادر اولميه لردى ﴿ كلما ارادوا ان يخرجوا
منهـا من غمّ اعيدوا فيها ﴾ هر باركه اول نارك غمومندن خروج مراد
ايتسه لر كيرو اول ناره رد اولنه لر ﴿ وذوقوا عذاب الحريق ﴾ وملائكه
انلره ديه لركه ذوق ايدك شول نار عذابن كه احراقده مبالغه در اشـبو ايكى
خصمدن برينك جزاسـيدر بعده خصم آخرك جزاسـنده دينلديكه
﴿ ان الله يدخل الذين آمنوا وعملوا الصالحات جنات تجرى من تحتها الانهار ﴾
الله تعالى شـول ايمـان واعمال صالحه ايله متصف عبادينى جنتلره ادخال
ايدركه انك اشجارى آلتندن نهرلر جارى اولور ﴿ يحلون فيها من اساور
من ذهب ولؤلؤا ﴾ انلر اول جنتده آلتوندن سـوارلرى ولؤلؤ ايله تحليه
اولنورلر ﴿ ولباسهم فيها حرير ﴾ وانلرك انده لباسى حرير اولوركه انك
دنياده رجاله لبسى حرام ايدى (قال النبى عليه السلام من لبس الحرير فى الدنيا
لم يلبسه الله فى الآخرة وان دخل الجنة لبسه اهل الجنة ولم يلبسـه هو)
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بركمسـه كه دنياده حرير كيه الله تعالى
آخرتده اكا انى كيدرميه اكرچه جنته كيررسـه ده اهل جنت
انى كيوب اول كيميه ﴿ وهدوا الى الطيب من القول ﴾ انلر قولك طيبنه
هدايت اولنه لركه اول كلمهٔ توحيددر وياخود ﴿ الحمد لله الذى
اذهب عنا الحزن ﴾ قوليدر ﴿ وهدوا الى صراط الحميد ﴾ وانلر دين
اللهه هدايت اولنورلركه اول اسـلامدر وحميد الله تعـاليدركه افعالنده
محموددر ﴿ ان الذين كفروا ويصدّون عن سبيل الله ﴾ شـول كمسه لركه
كافر اولوب ناسى دين اسـلامدن صرف ايدرلر ﴿ والمسجد الحرام الذى
جعلناه للناس سواء العاكف فيه والباد ﴾ ومسجد حرامدن دخى صرف
ايدرلركه بز انى ناسـه قبله ومنسك ومتعبد قيلدق اندن مقيم وخارجدن

ورود ايدن مساوى اولديغى حالده * يعنى انك حرمتى تعظيمده وانده
نسـك قضاسـنده مسـاويلردر وياخود كعبه يى تعظيمـده ومسجد
حرامده صـلاة فضلنده وبيت شريفى طوافده مسـاويلردر وياخود
مقيم وبادى اكا نزولده مسـاويدر ايكيسندن برى اولديغى منزله آخردن
احق دكلدر الا بوكه ايكيسندن قنغيسى برمنزله سـبقت ايدرسـه آخرانى
اندن ازعاج ايتمز ﴿ ومن يرد فيه بالحاد بظلم نذقه من عذاب اليم ﴾ بركمسه كه
مسجد حرامده ارادتى ظلمله الحاد ايتمك اوله بز اكا عذاب اليمدن اذاقه
ايدرز * اشـبو الحـادده اختلاف اولندى دينلديكه اول شرك والله
تعـالينك غيرى يه عبادتدر وياخود اول شيئدركه قول وفعلدن منهى
اوله اكرچه خادمنى شتم ايسـه ده وياخود حرمه محرم اولمدين دخولده
ويا محظورات احرامدن برشئ ارتكابدر وياخود مكه ده طعامى احتكاردر
ابن مسـعود ايدر اكر بركمسه برخطيئه يه قصد ايتسـه اول انك اوزرينه
وبال يازلمز انى ايشلمدكچه اما بركمسه عدنده ويابلدهٔ اخراده ايكن مكه ده
بررجلى قتل ايتمكى قصد ايتسه الله تعالى اكا عذاب اليمدن اذاقه ايدر
مكركه اندن توبه ايده ابن عمر رضى الله عنهما حج ايتديكنده ايكى خيمه
قورار دى برينى حلده وبرينى حرمده قچان اهلندن برينه عتاب مراد
ايتسه اول حلده كى خيمه سـنده ايكن ايدردى وديرديكه بز اصحاب بيننده
تحدث ايدردك كه كشينك حرمده لاوالله بلى والله ديمسى الحاددن اوله
﴿ واذ بوّأنا لابراهيم مكان البيت ﴾ ذكر ايت شول وقتى كه ابراهيم ايچون
مكان بيتى مباءه قيلدق * زيراكه كعبه طوفان زماننده سمايه رفع اولنمشيدى
وقتاكه حق جل وعلا ابراهيم عليه السلامه بيت شريفى بنايه امر ايلدى
ابراهيم عليه السـلام انى قنده بناء ايدر ايديكن بيلمدى الله تعالى برريح
كوندردى حتى كه بيت شريفى اساسندن كشف ايتدى بر روايتده
الله تعـالى بر سحابه كوندرديكه اول بيت مقدارنده وحيـالنده ايدى
يا ابراهيم بنم مقدارمده بنا ايت ديو سويلدى اول دخى اكا كوره بنا ايتدى
وابراهيمه ديدك كه ﴿ ان لاتشرك بى شيئـا ﴾ بكا برشئ اشراك ايتمكل
﴿ وطهر بيتى للطائفين والقـائمين والركع السجود ﴾ وبنم بيتمى اوثان
واقذاردن تطهيرايت انى طواف ايدنلر وانده اقامت ايدنلر ونمـاز قيلنلر
ايچون ﴿ واذن فى النـاس بالحج ﴾ وناسى حجه دعوتله وانى ادايه امرله

ندا ایت ابراهیم علیه السلام دیدیکه بنم صوتم ایردیکی نه اولسه کرك بیورلدیکه یا ابراهیم سندن نداء بزدن ابلاغدر اویله اولسه ابراهیم علیه السلام مقام اوزره چیقدی اولدخی اطول جبال دکلو یوکسلدی ایکی پارمغین قولاغنه صوقوب یمین ویسارینه وشرق وغربه یونلدی اکاه اولك ربکز جل شانه بربیت بنا ایدوب انی حج ایتمکی سزه فرض ایلدی ربکزه اجابت ایدك دیو سویلدی اویله اولسه یوم قیامته دکین کلوب حج مقدر اولان کمسنه لر اصلاب آباء وارحام امهاتدن لبيك اللهم لبيك دیو اجابت ایتدیلر اکا اجابتده اوّل اولان اهل یمن ایدی اول اجلدن انلر حجده ناسك اکثری اولدیلر * بر روایتده ابراهیم علیه السلام اباقبیسه چیقوب ندا ایتدی * ابن عباس ایدر اشبو آیتده کی ناس ایله مراد اهل قبله در * حسن ایدر (واذن فی الناس بالحج) دیو تأذینله مأمور محمد علیه السلامدر که حجة الوداعده انکله امر اولندی (قال النبی علیه السلام ایها الناس قد فرض علیکم الحج فحجوا) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه یا ناس اوزریکزه حج فرض قیلندی من بعد حجه استطاعتی اولانکز حج ایتسون (یأتوك رجالا) سکا یایاق یوریوب کله لر (وعلی کل ضامر یأتین من کل فج عمیق) ودخی ایراق یوللرك هر بریندن آریق دوه لر اوزرنده کله لر (لیشهدوا منافع لهم) تا که انلر کندیلر ایچون منافع دینیه ودنیویه یه حاضر اوله لر (ویذکروا اسم الله فی ایام معلومات) وتا که عشر ذی الحجه ده ویا ایام نحرده هدایا وضحایا اعدادی وذبحی عندنده الله تعالینك اسمنی ذکر ایده لر (علی مارزقهم من بهیمة الانعام) انك اوزره که اول انلره هدایا وضحایا ایچون ابل وبقر وغنمدن ویردی (فکلوا منها) ایمدی اول هدایا وضحایا کزدن ییکزکه اول سزه مباحدر یوخسه اهل جاهلیت کبی ایتمکزکه انلر نسکلرندن یمزلردی (وأطعموا البائس الفقیر) واندن شول بؤسی شدید فقیره ییدرك * جابر بن عبد الله رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم حجة الوداعده یوز بدنه سوق ایدوب التمش اوچنی پیغمبریمز علیه السلام کندیسی وباقیسنی علی رضی الله عنه نحر ایتدی پیغمبریمز علیه السلام امر ایتدیکه اول بدنه لرك هر بریندن بر پاره لحم آلنوب برقدرده پشوریله انجلین ایدیلدکدنصکره ایکیسی اندن اکل ایتدیلر

ومرقندن ایچدیلر اما شرعله واجب اولان هدیده اختلاف اولندیکی مهدینك اندن اکلی جائز اولور میکه اول دم تمتع ودم قران ودم واجب کبی که جچی افساد ویا فواتیله در وجزاء صیددر * برقوم دیدیلرکه اندن برشیء اکلی جائز اولمزکه اول امام شافعی قولیدر ونذرله نفس اوزره ایجاب اولنسان دخی انجلیندر ابن عمر رضی الله عنهما دیدیکه جزاء صیددن ونذردن اکل اولنمز انك ماعداسندن اکل اولنورکه اول احمد واسحق قولیدر امام مالك ایدر هدی تمتعدن یینور ودخی هر هدیدنکه اوزرینه واجب اوله الافدیهٔ اذادن وجزاء صیددن ومنذوردن دکل ائمهٔ حنفیه ایدرلر دم تمتع ودم قراندن یینور بو ایکیسنك غیری واجباتدن دکل (ثم لیقضوا تفثهم) بعده وسخلرین ازاله ایتسونلر قص شارب وقلم اظفار ونتف ابط واستحداد کبی * دینلدیکه قضاء تفثله مراد حلق وقص شارب ونتف ابط واستحداد وقلم اظفار ولبس ثیابله احرامدن خروجدر ویاخود مناسك حجك کلیدر ویاخود رمی جماردر (ولیوفوا نذورهم) ونذرلرینه وفاء ایتسونلر * دینلدیکه انکله مراد حج وهدی نذریدر وهر شیئدرکه حجده نذر اولنور ایمدی انی قضاء ایله اتمام ایتسونلر ویاخود مراد هر نذرلرینه وفاء ایتسونلر مادامکه شرعه مخالف نذر اولمیه ویاخود اوزرینه واجب اولان شیئدن خروج ایتسونلر کرکسه اول منذور ویاغیر منذوردر (ولیطوّفوا بالبیت العتیق) وبیت قدیمی طواف ایتسونلرکه اول ناس ایچون اوّل وضع اولنان بیتدر ویا جبابره تسلطندن معتقدر دینلدیکه اشبو طوافله مراد طواف واجبدرکه اول یوم نحرده رمی وحلقدنصکره ده کی طواف افاضه در * معلوم اوله که طواف اوچ نوعدر اوّلکیسی طواف قدومدر هرکسه که مکه یه قدوم ایده بیت شریفی یدی کره طولانور وهر کره ده حجر اسوددن بدأ ایدوب ینه انده اتمام ایدر اوچ اوّلکی کره لرده رمل ودرت صکره کیده مشی ایدر اشبو طواف سنتدر ترك ایدنه برشیء واجب اولمز * عائشه رضی الله عنهادن روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم مکه یه قدومی حیننده آبدست آلوب آنده اوّل فعلی بیت شریفی طواف اولدی * اول طوافك ایکنجیسی یوم نحرده رمی وحلقدنصکره طواف افاضه درکه اول واجبدر انی ادا ایتمینجه احرامدن تحلل حاصل اولمز *

اوچنجیسی طواف وداعدر برکسه‌که صلاتك قصری جائز اولور مسافه‌یه
دکین مکه‌دن مفارقت مراد ایده اکا رخصت یوقدرکه طواف وداعی
ایتمه‌دین اندن مفارقت ایده اولکه طواف وداعی ترك ایده اکا دم
واجب اولور مکرکه مرأه حائض اوله انی ترك جائز اولور (ذلك ومن یعظم
حرمات الله) امر اعمال حجدن ذکر اولناندر اول کمسه‌که الله تعالینك
احکامنی وسائر هتکی حلال اولمیان شیئی ویاخود حرمی ویاحجه
متعلق تکالیفی ویاخود کعبه ومسجد حرام وبلد حرام وشهر حرامی
تعظیم ایده (فهو خیرله عند ربه) اول تعظیمی انکچون رب تعالی
عندنده ثوابده خیراودر (واحلت لکم الانعام) سزه ابل وبقر
وغنم اکلی حلال قیلندی قچان انی ذبح ایده‌سز (الا مایتلی علیکم) مکر
اولکه سورهٔ مائده اولنده (حرمت علیکم المیتة) آیتنده تحریمی
تلاوت اولنوبدرکه اول عارضله حرام اولان اشیادر میته ولغیرالله اهلال
اولنان کبی یوخسه الله تعالیدن غیرینك تحریم ایتدیکی دکل بحیره
وسائبه کبی (فاجتنبوا الرجس من الاوثان) شول رجس اولان اوثان
عبادتندن وتعظیمندن اجتناب ایدك انجاسدن اجتنابکز کبی
(واجتنبوا قول الزور) کذب وبهتاندنخی اجتناب ایدك اشبو
تخصیصدنصکره تعمیمدر زیراکه عبادت اوثان زورك رأسیدر * دینلدیکه
انکله مراد شهادت زوردر (قال النبی علیه السلام عدلت شهادة
الزور الاشراك بالله ثلاثا) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر شهادة
زورالله تعالی‌یه اشراکه عدیل قیلندی اوچ کره بوقولی دیدیکندنصکره
اشبو آیتی تلاوت ایتدی (حنفاء لله غیر مشرکین به) الله تعالی‌یه
شرك ایتمیوب اکا اخلاص ایدر اولدقلری حالده (ومن یشرك بالله
فکأنما خر من السماء فتخطفه الطیر) اول کمسه‌که الله تعالی‌یه اشراك
ایده کأنه اول اوج سمادن دوشوب انی قوشلر استلاب ایده *
زیراکه مشرك اوج کمال ایماندن حضیض کفره دوشر اهواء مردیه ایسه
انك انکارینی توزع ایدر (اوتهوی به الریح فی مکان سحیق) ویاخود
ریح انی برمکان بعید متلفه کوتوره یعنی مشرکك حقدن بعدی سمادن
دوشوب انی قوشلر کوتورندن ویاخود ریح انی مکان بعیده ارکورندن
ابعددر هیچ برحالله حقه واصل اولمز یعنی مشرکون ایکی نوعدر

برنوعنه اصلا خلاص یوقدر وبرنوعی ایسه توبه ایله خلاصی ممکن
اولور لکن بعد اوزره (ذلك ومن یعظم شعائر الله) اشبو امر مذکور
برکمسه‌که دین الله ویافرائض حج ومواضع نسکی ویاهدایانی تعظیم ایده
انك سمان حسانی وغالیة الاثمانی اختیارله * روایت اولندیکه
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم یوز بدنه اهدا ایتدی ارالرنده برجمل
وار ایدیکه بورننه التون بره طاقلمشدی * وعمر رضی الله عنه ایسه
برنجیبه اهدا ایتدیکه اندن اوچیوز دینار طلب اولنمشدی (فانها
من تقوی القلوب) زیراکه تعظیم شعائر الله تقوای قلوب صاحبلرینك
افعالندندر (لکم فیها منافع الی اجل مسمی) سزکچون اول اهدا
ایتدیککز بدنه‌لرده نحری وقتنه دکین در ونسل وصوف وظهرلرنده
منافع واردر (ثم محلها الی البیت العتیق) بعده اول بدنه‌لرك منحری
بیت عتیق عندنده‌در * دینلدیکه حرمك کلیسی منحردر اما اولکه
شعائرله مراد مناسکدر دیر معنی اولورکه ناسك احراملرندن حلوللری
بیت عتیقه دکدرکه یوم نحرده طواف زیارتی ادا ایده‌لر (ولکل امة
جعلنا منسکا) هرجماعت مؤمنه ایچون اهراق دماء وذبح قرابین ایچون
موضع قیلدق (لیذکروا اسم الله علی مارزقهم من بهیمة الانعام)
تاکه الله تعالینك اسمنی ذکر ایده‌لر انك انلره ویردیکی ابل وبقر وغنمك نحر
وذبحی عندنده (فالهکم اله واحد) الهکز اله واحددر ذبایحکزك ذبحی
اوزره یالکز انك اسمنی ذکر ایدك (فله اسلموا) اکا انقیاد واطاعت
ایدك (وبشر المخبتین) یامحمد تبشیر ایت متواضعلره ویامخلصلره (الذین
اذا ذکر الله وجلت قلوبهم) که انلرك عندنده الله تعالی ذکر اولنسه
انك جلال وهیبتندن قلبلری دترر (والصابرین علی مااصابهم) وانلره
ایریشن کلف ومصائبه صبر ایدرلر (والمقیمی الصلاة) وهر صلاة
مکتوبه‌یی وقتلرنده ادا ایدرلر (ومما رزقناهم ینفقون) وبزم انلره
ویردیکمز مال ونعمتدن وجوه خیره انفاق ایدرلر (والبدن جعلناها لکم
من شعائر الله) بز ابل وبقردن بدنه‌لری شعائر الله‌دن قیلدق
(لکم فیها خیر) انك نحرنده سزه دنیاده نفع وعقباده اجر واردر
(فاذکروا اسم الله علیها صواف) ایمدی اوچ قائمه‌سی اوزره نحری
عندنده قیام اولدیغی حالده الله تعالینك اسمنی ذکر ایدك یعنی (الله اکبر

لااله الا الله والله اكبر اللهم هذا منك والیك) دیوب ذبح ایدك ویاخود
لوجه الله خالص اولدیغی حالده اسم الله ایله انی ذبح ایدك (فاذا وجبت
جنوبها) قچان اول بدنه‌لر نحردنصكره جنبلری اوزره یره دوشه‌لر
(فكلوا منها وأطعموا القانع والمعترّ) ایمدی اندن كندیكز یكز ویدیرك
شول كمسنه‌یه كیم عندنده اولانه ومسئله‌سز ویریلنه راضی اوله ودخی
اكا كه سؤالله ویاسؤالنسز اعتراض ایده (كذلك) بدنه‌لری قیاما
نحرینی وصف ایتدیكمز كبی (سخرناها لكم) سزه انلری تسخیر ایتدك كه
عظم وقوتیله انی اخذ ایدر وحبس وشد ایدوب بوغزلرسز (لعلكم
تشكرون) تاكه بزم سزه اول انعامز اوزره تقرب واخلاصله
شكر ایده‌سز * روایت اولندیكه اهل جاهلیت بدنه‌لرینی بوغازلسه‌لر
دمائنی الله تعالی‌یی تقرب زعمیله بیت اللهه بولشدیررلردی مسلمون دخی
انلره تشبه مراد ایتدكلرنده نازل اولدیكه (لن ینال الله لحومها
ولا دماؤها ولكن یناله التقوی منكم) اول بدنه‌لرك تصدق اولنان
لحومی ونحرله اهراق اولنان دمائی الله تعالینك رضاسنه اصابت واندن
موقع قبوله واقع اولمز بلكه اكا اصابت وواقع اولان اعمال صالحه وتقوی
واخلاصدر ووجه الله اراده اولنان شیئدر (كذلك سخرها لكم)
اشبو ذكر اولنان كبی سزه بدنه‌لری تسخیر ایتدی (لتكبروا الله
علی ماهداكم) تاكه اول بدنه‌لرك تسخیری طریقنه وانكله تقرب
كیفیتنه سزی ارشادی اوزره اول الله تعالی‌یی تعظیم ایده‌سز یعنی
دیه‌سزكه (الله اكبر علی ماهدانا والحمد لله علی ما اولانا)
(وبشر المحسنین) تبشیر ایت انلریكه فعل وترك ایتدكلرنده الله تعالینك
رضاسن طلب ایده‌لر (ان الله یدافع عن الذین آمنوا) الله تعالی
مؤمنلردن مشركینك اذاسنی دفعنده مبالغه ایدر (ان الله لایحب
كل خوّان كفور) الله تعالی سومز هر كمسه‌یی كه انك امانتنه
خیانت ایده نعمتنه كفران اوله * دینلدیكه اول كمسه‌كه ذبیحه‌سیله
اصنامه تقرب ایده وانك اوزره الله تعالی اسمنك غیری‌یی ذكر ایده
اول خوان كفوردر (اذن للذین یقاتلون بأنهم ظلموا) شول
مشركاره قتال ایدن مؤمنلره جهاده اذن ویرلدی شول سببله كیم ظلم

اولندیلر * روایت اولندیكه مكه‌نك مشركاری صحابه‌یه ایذا ایدرلردی
كیمی مضروب وكیمی مشجوج پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه شكوایه
كلیجك اول انلره صبر ایدك كه بن قتالله امر اولنمامشم دیردی اویله اولسه
بو آیتله قتاله اذن ویرلدی اشبو اول آیتدركه اوّل امرده نازل اولوبدر *
دینلدیكه بو آیت بر قوم معینین شاننده نازل اولوبدركه انلر مكه‌دن
مدینه‌یه هجرت مراد ایتدكلرنده مشركلر انلری هجرتدن منع ایدرلردی
اویله اولسه انلری هجرتدن منع ایدن مشركلر ایله قتاله اذن ویرلدیلر
(وان الله علی نصرهم لقدیر) الله تعالی اول مؤمنلره نصرته قادردر اول
انلره نصری وعد ایتدی انلردن اذای كفاری دفعه وعدی كبی (الذین
اخرجوا من دیارهم بغیر حق الا ان یقولوا ربنا الله) كه انلرناحق یره
دیارلرندن چیقارلدیلر شول قوللریچونكه ربمز یالكز الله جل شانه‌در دیدیلر
(ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض) اكر الله تعالینك ناسی بری برلریله
مؤمنلری كافرلر اوزره تسلیطله دفعی اولمسیدی (لهدمت صوامع)
یقلدی صومعه‌لركه انده راهبلر تعبد ایدر (وبیع) وبیعه‌لركه
نصارانك متعبدیدر (وصلوات) كه اول یهودك كنائسیدر (ومساجد)
كه اول مسلمونك مسجدلریدر (یذكر فیها اسم الله كثیرا) كه اول
مواضع اربعده ویاخود خاصة مساجدده الله تعالینك اسمی چوق
ذكر اولنور یعنی الله تعالی ناسی بری برلریله دفع ایتمسیدی هر نبینك
شریعتنده مكان صلاتلری منهدم اولیدی موسی علیه السلام زماننده
كنائس وعیسی علیه السلام زماننده بیع وصوامع ومحمد صلی الله تعالی علیه
وسلمك زماننده مساجد منهدم اولوردی (ولینصرنّ الله من ینصره)
الله تعالی نصرت ایدر هر كیمسه‌یه كیم انك دیننه نصرت ایده *
ایمدی اول باری تعالی جل شانه اشبو وعدینی انجاز ایچون مهاجرین
وانصاری صنادید عرب واكاسرهٔ عجم وقیاصرهٔ روم اوزره تسلیط
ایدوب ارض ودیارلرین انلره میراث ایتدی (ان الله لقویّ عزیز)
الله تعالی انلره نصرته قوی وامرنده غالبدر (الذین ان مكناهم فی الارض
اقاموا الصلاة وآتوا الزكاة وامروا بالمعروف ونهوا عن المنكر) اول
دیارلرندن ناحق یره چیقاریلانلر بر قومدركه اكر بز انلری یریوزنده تمكین
ایدرسه‌وز عدولری اوزره نصرتله ویامدینه‌یه انزالله كه انلركه مراد

اصحاب محمد و يا بو امتدر صلوات مكتوبه‌يى اقامت ايدرلر وماللرنده كى
زكات مفروضه‌يى ويررلر ومعروفله امر ومنكردن نهى ايدرلر ﴿ ولله
عاقبة الامور ﴾ آخرتده ثواب وعقابدن امور عبادك عاقبتى الله تعالى‌يه
رجوع ايدر بعده پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه تسليه ايچون بيورلديكه
﴿ وان يكذبوك فقد كذبت قبلهم قوم نوح وعاد وثمود وقوم ابراهيم
وقوم لوط واصحاب مدين ﴾ يا محمد اكر قومك سنى تكذيب ايدرلرسه تكذيب
اولنقده سن يالكز دكلسن بلكه انلردن اوّل چكن امتلر پيغمبرلرين
تكذيب ايتديلردى نوح عليه السلامى قومى وهود عليه السلامى عاد
قومى وصالح عليه السلامى ثمود قومى وابراهيم عليه السلامى نمرود قومى
ولوط عليه السلامى قومى وشعيب عليه السلامى اصحاب مدين تكذيب
ايدوب صبر ايتديلردى ﴿ وكذب موسى ﴾ وموسى عليه السلام تكذيب
اولندى يعنى انى فرعون وقبط تكذيب ايتديلر ﴿ فامليت للكافرين
ثم اخذتهم فكيف كان نكير ﴾ بن اول كافرلره آجال مقدره‌لرى انقطاعنه
دكين امهال ايدوب بعده عذابله انلرى اخذ ايتدم نظر ايتكه بنم انكارم
نيجه اولور نعمتى محنته وحياتى هلاكه وعمارتى خرابه تغيير ايدرين ﴿ فكأين
من قرية اهلكناها وهى ظالمة ﴾ نيجه قريه كه بز انك اهلنى اهلاك
ايتدك حالبوكه انلر ظالمه ايديلر ﴿ فهى خاوية على عروشها ﴾ كه انك
سقفلرى دوشدكدنصكره اوزرينه ديوارلرى يقلوبدر ﴿ و بئر معطلة ﴾
ونيجه بئركه بواديده صويى وآلاتى وار ايكن اربابنك هلاكيله اندن
استقاء اولنمز خاليه قالوبدر ﴿ وقصر مشيد ﴾ ونيجه قصر مشيد
مجصص مرتفع كه سكاننددن خالى اولوبدر * دينلديكه اشبو بئر معطله
وقصر مشيد ايكيسيدخى يمنده‌در اما قصر برجبلك قله‌سنده وبئر ايسه
اول جبلك سفحنده‌در هر برينك اربابى نعمتده ايكن اكا كافر اولدقلريچون
الله تعالى انلرى هلاك ايدوب اول بئر وقصر خالى قالدى * روايت
اولنديكه اول بئر حضر موتده حاضورا دينور بر بلده‌ده ايديكه صالح
عليه السلامه ايمان كتوروب عذابدن نجات بولان درت بيك كيمسه
صالح عليه السلامله بيله اول حضر موته كلدكلرنده صالح عليه السلام
وفات ايتدى اول اجلدن اكا حضر موت دينلدى وانده حاضورايى

بنا ايتديلر واول بئر اوزره قرار ايدوب تناسلله كثرت بولديلر * بعده
اصنامه عبادت ايدر اولوب كافرين اولديلر الله تعالى انلرك اوزره
حنظلة بن صفوان نام رجلى پيغمبر كوندرديكه اول انلرك حمالى ايدى
انلرى توحيده ودين حقه دعوت ايديجك سوقده ايكن انى قتل ايتديلر
اول سببدن الله تعالى انلرى هلاك ايدوب بئر وقصرلرين خالى ومعطل
ايتدى ﴿ أفلم يسيروا فى الارض ﴾ انلر يريوزنده سير ايتمزلرميكه هلاك اولان
اقوام كافرينك مصارعن كوروب اعتبار ايده‌لر اكرچه مسافرت
ايتمشلر ايسه‌ده لكن اول قصد اوزره مسافرت ايتمشلردر ﴿ فتكون لهم
قلوب يعقلون بها ﴾ تاكه قلبلرينه تيقظ كلوب الله تعالينك وحدانيتن
نظر واعتبارله بيله‌لر ﴿ او آذان يسمعون بها ﴾ ويا آذانلرى اولوب انكله
قرون ماضيه اخباريني ايشتمكله تذكر واتعاظ ايده‌لر ﴿ فانها لا تعمى
الابصار ولكن تعمى القلوب التى فى الصدور ﴾ دين امرينه عماى بصر
ضرر ايتمز بلكه اكا ضرر ايدن صدورده اولان قلوبك عماسيدر * زيرا كه
بصر ظاهر بلغه ومتعه‌در اماكه بصر قلبدر كه دينه نفع ايدر
* دينلديكه سورهٔ اسراده مذكور (ومن كان فى هذه اعمى فهو
فى الآخرة اعمى) آيتى نازل اولنجق ابن ام مكتوم پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلمه كلوب يارسول الله بن دنياده اعمايم آخرتده دخى اعمامى
اولورم ديدى اول سببدن بو آيت نازل اولدى ﴿ ويستعجلونك بالعذاب
ولن يخلف الله وعده ﴾ مشركون وعد اولندقلرى عذابك استعجالن
ايدرلر والحال الله تعالى وعدينه خلف ايتمز * زيرا انك خبرنده خلف
اولمز البته انلره ايعاد ايتديكى شيئى اير كورر اكرچه مدت مديده‌دنصكره
ايسه‌ده لكن صبور در عقوبتنده عجله ايتمز ﴿ وان يوما عند ربك كالف سنة
مما تعدون ﴾ وانلرك استعجال ايتديكى عذابلرى كونك ربك جل شانه
عندنده طولده مقدارى دنيا يللرندن سزك عد ايتديككز بيك ييلجه‌در
وياخود انلرك استعجال ايتدكلرى عذابلرى ايامندن بريوم ثقل واستطاله
وشدتده بيك سنه مقدارنجه در اويله اولسه انلر اكا نيچه استعجال ايدرلر
* نتكم دينلديكه ايام هموم طوالدر وايام سرور قصاردر وياخود رب
تعالى عندنده بر كونله بيك ييل امهالده مساويدر * زيرا اول ديلديكى
وقتده انلرى اخذه قادردر تأخيرله برشئ فوت اولمز ﴿ وكأين من قرية

املیت لهـا وهی ظالمة ثم اخذتهـا والیّ المصیر) نیجه قریه اولدیکه انك
اهلی کافره اولوب بز انلره امهال ایتدیکمزدنصکره دنیاده عذابله اخذ
ایتدك آخرتده ایسه مصیرلری بزه‌در انده عذاب اکبرله عذاب ایده‌رز
(قل یاایها الناس انما انالکم نذیر مبین) دیگل که یا کفار مکه بن سزه
الله تعـالیدن نذیرینکه انذار ایتدیکم شیئی سزه ایضاح ایدرین (فالذین
آمنوا وعملوا الصالحات لهم مغفرة ورزق کریم) شونلرکه ایمان واعمال
صالحه ایله متصف اولدیلر انلر ایچون ذنوبلرینه مغفرت ورزق لاینقطع
وار درکه اول جنتدر (والذین سعوا فی آیاتنا معاجزین اولئك اصحاب
الجحیم) شـونلرکه بزم آیتلریمز ابطـالنه سعی ایتدیلر ناسی ایمـاندن تثبیط
ایدر ویاخود هربری صـاحبنك عجزینی اظهـار مراد ایدر اولدیغی
حالده * ایمدی انلر نار موقده اصحـابیدر (وما ارسـلنا من قبلك من
رسول ولانبیّ) یا محمد سـندن اوّل هر رسولکه اکا جبریل علیه السلام
وحیله آشکاره کلور وهرنبی که اکا الهام ومنامله بیلدیریلور (الا اذا تمنی)
اول برشیئی سوسه ویااشتها ایتسه ویاامر اولنمیان شیئی نفسنده تحدیث
ایتسه (القی الشیطان فی امنیته) شیطان انك حدیثنه القـا ایدر واکا یول
بولور واکثر مفسرین دیدیلرکه یعنی قچان اول رسول ویانبی کتاب اللهی
تلاوت وقراءت ایتسه شیطان انك تلاوتنه القا ایدر (فینسخ الله مایلقی
الشیطان) الله تعـالی ایسه اول شیطانك القـا ایتدیکنی ابطال واذهاب
ایدر (ثم یحکم الله آیاته) بعده الله تعالی امر آخرته استغراقه داعی اولان
آیاتنی تثبیت ایدر (والله علیم حکیم) الله تعالی ناسك احوالنی بیلور فعلنده
حکمتنی اظهار قیلور * ابن عبـاس رضی الله عنهما وانك غیری بعض
مفسرین دیدیلرکه وقتاکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسـلم قومنك کندیدن
تولیسن کوردی نفسنده تمنی ایتدیکه الله تعالیدن اکا برشیء کوندریله که
انکله قومی بینینی تقریب ایده اویله اولسه برکون اول قریش ایله برمجلسده
ایدی والنجم سوره‌سی نازل اولوب انی انلره اوقودی (أفرأیتم اللات
والعزی ومناة الثالثة الاخری) قولنه ایریشیجك شـیطان انك لسـاننه
القا ایدوب (تلك الغرانیق العلی وان شـفاعتهنّ لترتجی) دیدی قریش
انی ایشیدیجك سوندیلر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اندنصکره سوره‌یی
آخرنـه دکین اوقیوب سجده‌یه واردیلر اندن مشرکون سرورله اول

مجلسدن طاغلدیلر محمد بزم آلهه‌مزی احسن ذکرله ذکر ایتدی بلدك که
الله تعالی احیـا واماته وخلق وارزاق ایدر وبزم آلهه‌مز انك عندنده
شـفاعت ایدر چون محمد بزم آلهه‌مز ایچون نصیب قیلـدی شمـدنکرو
انکله اولورز دیدیلر اخشام اولیجق جبریل علیه السلام اکا کلوب دیدیکه
یامحمد نه‌ایشلدك الله تعالیدن سکا کتورمدیکم شیئی ناسه تلاوت ایلدك اندن
پیغمبریمز صلی الله علیه وسـلم زیاده خوفله حزین اولدی اویله اولسـه
الله تعـالی بوآیتی انزال‌الله انی تعزیه قیلدی (لیجعل مایلقی الشـیطان فتنة
للذین فی قلوبهم مرض والقاسـیة قلوبهم) تاکه الله تعالی شـیطان القا
ایتدیکی شیئی فتنه قیله شول کمسه‌لره‌کیم قلبلرنده شك ونفاق اولوبدر وقلبلری
حق قبولدن قالوبدرکه انلر مشرکوندر (وان الظـالمین لفی شـقاق بعید)
منـافقون ومشرکون برخلافده‌درکه اول حقدن ویا رسـول ومؤمنلردن
بعیددر (ولیعلم الذین اوتوا العلم انه الحق من ربك فیؤمنوا به فتخبت له
قلوبهم) وتاکه علم توحید وعلم قرآن ویریلانلر بیله‌لرکه قرآن حقدرکه
من عندالله نازل اولوبدر ویاخود شـیطانی القـایه تمکین الله تعـالیدن
صـادر اولوبدر * زیراکه آدم علیه السلامدنبرو جنس انسـده عادة الله
انك اوزره جاریدر اول الله تعـالی‌یه ویاقرآنه تصدیق ایده‌لر واکا
قلبلری انقیـاد وخشیت ایده (وان الله لهـادی الذین آمنوا الی صراط
مسـتقیم) الله تعـالی مؤمنلری اشـکال ایتـدکاری شیئده طریق قویمه
هدایت ایدیجیدر (ولا یزال الذین کفروا فی مریة منه) وکافرلر
قرآندن ویا رسـولدن ویا شـیطانك امرندن انك امنیه‌سـنه القـا
ایتدیکندن شـکده اولمقدن زائل اولمزلر (حتی تأتیهم السـاعة بغتة)
تاشـول وقته دکین که انلره فجأة موت ویا قیامت کله (او یأتیهم عذاب
یوم عقیم) ویا انلره یوم بدر عذابی کله اکا عقیم دینلدی * زیرا اول
کونده کفاره خیر اولمدی ریح عقیم کبی‌که اول سحاب ومطرله کلمز وزیراکه
اول کونده کیجه‌یی کورمدیلر کیجه اولمدین قتل اولندیلر (الملك یومئذ
لله یحکم بینهم) یوم قیـامتده ولایت وحکم یالکز الله تعـالینك اولور
اکا منـازع اولمز مؤمنلر وکافرلر بیننده حقله حکم ایدر (فالذین آمنوا
وعملوا الصالحـات فی جنات النعیم) شـونلرکه ایمان واعمال صالحه ایله
متصف اولدیلر انلر جنـات نعیمده‌در (والذین کفروا وکذبوا بآیاتنا

فاولئك لهم عذاب مهين) شونلركه كفرله وآيتلريمزى تكذيبله متصف
اولديلر انلر ايچون عذاب شديدواردركه انده اهانت اولنورلر (والذين هاجروا
فى سبيل الله ثم قتلوا اوماتوا ليرزقنهم الله رزقا حسنا) شونلركه الله تعالينك
طاعتنده هجرت ايتديلر اوطان وعشائرلرندن آيرلديلر اول حالتده قتل
اولنديلر وياخود حتف انفله اولديلر الله تعالى انلره رزق جنت ويرركه
اول انلردن ابدا كسلمز وياخود ربلرى عندنده احيا اولوب رزقلنورلر
(وان الله لهو خير الرازقين) الله تعالى رازقلرك خيرلوسيدركه ديلديكنه
رزقى حسابسز ويرر (ليدخلنهم مدخلا يرضونه) انلرى بر مدخله
ادخال ايدركه اكا راضى اولورلركه اول جنتدركه انده استيوب ديلدكارين
بولورلر (وان الله لعليم حليم) الله تعالى انلرك نياتنى بيلور اساءت اهلنه
حلم ايدر عقوبته عجله ايتمز (ذلك) امر سزه ذكر ايتديكمز كبيدر
(ومن عاقب بمثل ماعوقب به ثم بغى عليه لينصرنه الله) بركمسه كه ظالمنه
جزا ايده انك اكا ظلمى مثليله بعده انك اوزره تعدى اولنه الله تعالى اكا
اول ظالمى اوزره البته نصرت ايدر * اشبو آيت مشركاردن بر قوم
شاننده نازل اولوبدركه انلر شهر حرامده مسلميندن بر قوم اوزره قتاله
كلديلر مسلمون ايسه شهر حرامده قتالدن كراهت ايدوب انلرى منع ايتمك
ديلديلر مشركون ايسه ممتنع اولميوب مسلمينه قتال ايتديلر الله تعالى
مسلمينه نصرت ايدوب حتى كه مشركين اوزره غالب اولديلر لكن مسلمونك
قلوبنده قتاللرى شهر حرامده اولمسنه كراهت وملالت اولىجق اشبو آيتله
دفع اولندى (ان الله لعفوّ غفور) الله تعالى انتصار ايدنه عفوّ
غفوردر انتقامده هواسنه اتباع ايدوب الله تعالينك دينندن اعراض
ايتمشيكن زيرا (ولمن صبر و غفران ذلك لمن عزم الامور)
مقتضاسنجه صبر وتجاوزى عزم اموردن ايكن ترك ايلدى اشبونده
عفو ومغفرت ايدر اولىجق انك غيرى اكا اولى اولور (ذلك بان الله
يولج الليل فى النهار ويولج النهار فى الليل) اشبو مذكور شول سببله دركه
الله تعالى شمسى تغييبيله كيجه نك ظلمتن كوندزك ضوئى مكاننه ادخال ايدر
وياخود كيجه وكوندزك هر برندن نقص ايتديكى دكاو آخرده زياده ايدر
(وان الله سميع بصير) الله تعالى معاقب ومعاقبك اقوالنى ايشيدر
وافعالنى كورر (ذلك بان الله هو الحق) اشبو كمال قدرت وحلمله وصف

شول سببله دركه الله تعالى نفسنده ثابت وذاتنده وحيد واجبدر
زيرا وجودينك وجوبى ووحدتى اقتضا ايدركه مبدء كل اوله
(وان مايدعون من دونه هو الباطل) والله تعاليدن غيرى هر شيئكه
مشركون اكا عبادت ايدر اول باطلدر حدّ ذاتنده معدومدر ويا الوهيتى
باطلدر (وان الله هو العلىّ الكبير) الله تعالى جميع اشيا اوزره غالبدر
واكا شريك اولمقدن كبيردر (ألم تر ان الله انزل من السماء ماء فتصبح
الارض مخضرّة) كورمزميسنكه الله تعالى سمادن يغمور اينديرر
انكله اوتلر بتوب ير يوزى يشللنور (ان الله لطيف خبير) الله تعالى
لطيفدركه علمى جليل ودقيقه ايرر تدابير ظاهره وباطنه يه خبرداردر
(له ما فى السموات وما فى الارض) سموات وارضده اولان هرشئ انك
خلقى وملكيدر (وان الله لهو الغنىّ الحميد) الله تعالى هرشيئدن غنيدر
ذات وصفاتيله حمدى مستوجبدر (ألم تر ان الله سخر لكم ما فى الارض
والفلك تجرى فى البحر بأمره) كورمزميسنكه الله تعالى ير يوزنده كى
دوابى سزه تسخير ايتديكه اكا برده ركوب ايدرسز ودرياده سزه فلكى
تسخير ايتديكه انك امريله انى انده يوريدرسز (ويمسك السماء ان تقع
على الارض الا باذنه) وسمايى امساك ايدركه ير اوزره دوشميه مكركه
يوم قيامتده انك امريله دوشه (ان الله بالناس لرؤف رحيم) الله تعالى
ناسه رأفتلو ورحمتلودركه انلر ايچون اسباب استدلالى تهيئه ايتدى
وابواب منافعى انلره فتح ايتدى واسباب مضارّى انلردن دفع ايتدى
(وهو الذى احياكم ثم يميتكم ثم يحييكم) اول الله تعالى سزى عدمدن
وجوده كتوردى وآجالكز منقضى اولديغنده سزى اماته وآخرتده
احيا ايدر (ان الانسان لكفور) جنس انسان الله تعالينك نعمتلرينه
كفوردر (لكل امة جعلنا منسكا هم ناسكوه) هر اهل دين ايچون
بر متعبد ويا شريعت قيلدقكه انكله تعبد ايدرلر ويا موضع قربان قيلدقكه
انى انده ذبح ايدرلر (فلا ينازعنك فى الامر) ايمدى سائر ارباب ملل دينده
ويا مناسكده سكا نزاع ايتمسون * زيرا انلرك كيمى جاهل وكيمى معانددر
وياخود سنك دينك امرى نزاعى قبولدن اظهردر * ديلديكه اشبو
آيت كفار خزاعه شاننده نازل اولوبدركه انلر صحابه يه ديديلركه سزه
نولديكه الكزله قتل ايتديككزى اكل ايدوب الله تعالى قتل ايتديكنى

اكل ايتمزسز (وادع الى ربك انك لعلى هدى مستقيم) ناسى ربك جل شانه نك توحيد وعبادتنه دعوت ايتكه سن حقه ايركورر طريق سوى اوزره سن (وان جادلوك) اكر امر ذبايحده ويا امر دينده سكا جدال ايدرلرسه حالبوكه حق ظاهر وحجت لازمه اولوبدر (فقل الله اعلم بما تعملون) ديكل كه الله تعالى مجادله وسائر امور باطله دن ايتديككزه اعلمدر يوم قيامتده جزاكزى ايدر (الله يحكم بينكم يوم القيامة فيما كنتم فيه تختلفون) الله تعالى يوم قيامتده سزدن مؤمنلر وكافرلر بيننى امر ديندن اختلاف ايتديككز شيئى ثواب وعقابله فصل ايدر دنياده حجج وآياتله فصل ايتديكى كبى (ألم تعلم ان الله يعلم ما فى السماء والارض) بيلمدكمى كه الله تعالى سماده وارضده اولان اشيانك جميعن بيلور اكا هيچ شئ خفى اولمز (ان ذلك فى كتاب) اشبو اشيانك جميعى لوح محفوظده ثابتدر (ان ذلك على الله يسير) انى لوح محفوظده اثبات ويا بينكزده حكم الله تعالى يه آساندر زيرا انك جمله معلوماته علمى على السويه در (ويعبدون من دون الله مالم ينزل به سلطانا وماليس لهم به علم) انلر الله تعاليدن غيرى برشيئه عبادت ايدرلركه اكا عبادت جوازينه دلالت ايدرنه حجت ودليللرى ونه علم معقوللرى واردر (وما للظالمين من نصير) اشبو ظلم مثلنى ارتكاب ايدنلره مذهبلرين تقرير ايدر ويا انلردن عذابى دفع ايدر نصير يوقدر (واذا تتلى عليهم آياتنا بينات تعرف فى وجوه الذين كفروا المنكر) قچان انلره آيتلريمز تلاوت اولنسه كه اول عقائد حقه واحكام الهيه يه واضحات الدلالة در اكا كافرلرك وجوهنده انكارى بيلورسن * زيراكه انده كراهت وعبوس كوررسن (يكادون يسطون بالذين يتلون عليهم آياتنا) قريب اولورلركه شول اوزرلرينه آيتلريمز تلاوت ايدنلرى قهر وعنفله بطش ايده لر (قل أفانبئكم بشر من ذلكم النار) ديكل كه سزه خبر ويره يم مى انى كه شول آيتلريمز تلاوت ايدنلره اولان غيظ وسوء قصديكزدن شر واشد اوله كه اول ناردر (وعدها الله الذين كفروا) كه الله تعالى انى كافرلره وعد ايتدى (وبئس المصير) اول نارنه چركين قرارگاه اولور (يا ايها الناس ضرب مثل فاستمعوا له) ياناس سزه برحال مستغربه وياقصهٔ رائقه تبيين

اولندى * ايمدى انك شاننى تدبر وتفكرله استماع ايدك (ان الذين تدعون من دون الله لن يخلقوا ذبابا) شول اصنام كه الله تعاليدن غيرى اكا عبادت ايدرسز برذباب خلقنه قادر اولمزلر (ولو اجتمعوا له) اكرچه انك خلقنه اجتماع ايدرلرسه ده (وان يسلبهم الذباب شيئا لايستنقذوه منه) واكر ذباب اول اصنام اوزرندن برشئ سلب ايتسه انلر انى انقاذه قادر اولمزلر * روايت اولنديكه مشركون اصناملرين زعفرانله طلارلردى قورو ديغنده ذباب انى استيلاب ايدردى ودخى اصناملرى اوكنه طعام قويوب ذباب اكا اوشردى ودخى اول اصناملرى انواع جواهرله تزيين ايدر والوان طيبله تطييب ايدرلر اول طيبدن دوشنى طائر وذباب استلاب واخذ ايديجك اول اصنام هيچ برشيئه قادر اولمزدى * ايمدى بونلرك غايت جهالتن بياندركه شول مقدوراتك كلنه قادر وموجوداتك بأسرها ايجادنده تفرد ايدن الله تعالى يه اشراك ايده لر شول تماثيلى كه اعجز اشيادر شول حيثيتدنكه احيانك اقل واذلى خلقنه اجتماعلرى ايله قادر اولمدقلرندن ماعدا اول اقل اذله مقاومته دخى قوتلرى اولميه بلكه كنديلردن انى دفعه وعندنده كى شيئى اندن استنقاذه قادر اوليه لر (ضعف الطالب والمطلوب) بووصفلو عابد ومعبود ضعيف اولدى * دينلديكه طالب ذبابدركه صنمدن طيبى سلب ايتمك ديلر ومطلوب صنمدركه ذباب اندن سلبى طلب ايدر وياخود امر عكس اوزره دركه طالب صنم ومطلوب ذبابدر (وما قدروا الله حق قدره) مشركون الله تعالى يى عظمتنه لايق وجهله تعظيم ايتمديلر وانى حق معرفتيله بيلمديلر وحق صفتيله وصف ايتمديلر شول حيثيتدنكه ذبابدن امتناعه قادر اولميان شيئى اكا اشراك ايتديلر والوهيتدن ابعد اشياء اولان شيئى انك اسميله تسميه ايتديلر (ان الله لقوى عزيز) الله تعالى جميع ممكناتى خلقه قويدر اكا هيچ شئ غالب اولمز انلرك اصنامى ايسه اقل مخلوقاتدن عاجزه ومقهوره در (الله يصطفى من الملائكة رسلا ومن الناس) الله تعالى ملائكه دن رسوللر اختيار ايدركه انكله انبيا بيننه وصله توسط ايدرلر وناسدن دخى رسوللر اختيار ايدركه سائر ناسى حقه دعوت ايدرلر وكنديلره نازل اولانى انلره ايركوررلر كأنه رب تعالى الوهيتده وحدانيتن تقرير وصفاتنده غيرك مشاركتن نفيد نصكره

بيان ايتديكه رسالت ايچون اصطفا اولنمش عبادى واردركه ناس انلره
اجابت واقتدا ايله عبادة اللهه توسل ايدرلركه اول اعلاى مراتب
ومنتهاى درجاتدر وقتاكه مشركون پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه
حسدلرندن (ءانزل عليه الذكر من بيننا) اول بزم اكبر واشرفمز دكل ايكن
ارامزدن قرآن نزولنه اولمى مختص اولدى ديو انكار ايديجك اشبو آيتله
خبر ويرديلركه اختيار الله تعالينكدر رسالتنه عبادندن ديلديكن اختيار
ايدر ﴿ ان الله سميع بصير ﴾ الله تعالى انلرك مقالتنى ايشيدر ورسالتنه
اختيار ايتديكن كورر ﴿ يعلم مابين ايديهم وماخلفهم ﴾ الله تعالى انلرك تقديم
وكرك تخليف ايتديكن بيلور وياخود عمل ايتدكلرينى وعمل ايده‌جكلرينى
بيلور وياخود ملائكه ورسلى خلق ايتمزدن اولكى احواللرين وانلرك
فناسندنصكره كى احوالن دخى بيلور ﴿ والى الله ترجع الامور ﴾ امورك
كليسى اكا رجوع ايدركه اول بالذات انك مالكيدر حكم وتدبير واختيارندن
سؤال اولنمز وآخرتده عبادك ثواب وعقابدن عواقب امورى اكا عائد
اولور ﴿ يا ايها الذين آمنوا اركعوا واسجدوا ﴾ يامؤمنلر صلاتكزده ركوع
وسجود ايدك اول ايكيسيله امر اولندى * زيراكه اوّل اسلامده ركوع
وسجود يوغيدى وياخود نماز قيلك ركوع وسجود انك اعظم اركانى
اولديغيچون اول انكله تعبير اولندى وياخود الله تعالى يه خضوع
وسجود ايدك ﴿ واعبدوا ربكم ﴾ وربكز جل شانه‌يى توحيد وسائر
اصناف عبوديتيله اكا عبادت ايدك ﴿ وافعلوا الخير ﴾ فعل وتركَكزده
سزه خير واصلح اولان اشيايى تحرى ايدك نوافل طاعات وصلهٔ ارحام
ومكارم اخلاق كبى ﴿ لعلكم تفلحون ﴾ امور مذكوره‌نك كايسن
ايشلكز فلاحى رجا ايدر اولديغكز حالده يوخسه انى تيقن ايدر ويا
اعمالكزه وثوق ايدر اولمغله دكل * اشبو آيتك تلاوتى عندنده سجود
تلاوه وجوبنده علما اختلاف ايتديلر برقوم ديديلركه انده سجده واجب
اولور شول دليل ايله كيم (قال عقبة بن عامر رضى الله عنه قلت
يارسول الله فضلت سورة الحج بان فيها سجدتين قال نعم ومن لم يسجدهما
فلا يقرأ هما) عقبه رضى الله عنه ايدر ديدمكه يارسول الله

(سورهٔ)

سورهٔ حج انده ايكى سجده اولمغله تفضيل اولندى ديديكه نعم اول كمسه‌كه اول
ايكى سجده‌يى ايتمك مراد ايتميه اول سجده آيتلرين اوقومسون اشبو عمر وعلى
وابن عمر وعلى وابن مسعود وابن عباس رضى الله عنهم قوليدر ابن المبارك
وشافعى واحمد واسحق اكا ذاهبلردر وبرقوم آخرون ايسه انده سجده يوقدر
ديديلر بلكه اول سجده ايله مراد سجدهٔ صلاتيه‌در ركوعه اقترانى
دلالتيله‌كه اول سفيان ثورى وائمهٔ حنفيه قوليدر ﴿ وجاهدوا فى الله
حق جهاده ﴾ الله تعالينك سبيلنده استفراغ طاقتله انك اعداء ظاهره‌سنه
اهل زيغ كبى يه واعداء باطنه‌سنه هوى ونفس كبى يه جهاد ايدك
دينلديكه حق جهاد اولدركه نيت صادقه ايله خالصا لله اولمقدر
ويااكا اطاعت ايديلوب عصيان اولنمامقدر ويانفس وهوايه مجاهده
دركه اول جهاد اكبردر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه
وسلم تبوك غزاسندن رجوع ايديجك ديديكه (رجعنا من الجهاد
الاصغر الى الجهاد الاكبر) جهاد اصغردن رجوع ايدوب جهاد اكبره
كلدك يعنى كفاره جهادندن دونوب نفس جهادينه كلدك ﴿ هو اجتباكم ﴾
اول الله تعالى سزى دين ونصرتيچون اختيار ايتدى اشبونده جهاده
مقتضى وداعى يه تنبيه واردر ﴿ وما جعل عليكم فى الدين من حرج ﴾
الله تعالى دين اسلامده سزه حرج ايتمدى يعنى قچان مؤمن ذنوبدن
برشيئه مبتلا اولسه اكا اندن مخرج قيلدى كيمن رد مظالم وقصاصله
وكيمن انواع كفاراتله وبالجمله دين اسلامده برذنب يوقدركه عبد آنك
عقابندن خلاصه چاره بولميه وياخود الله تعالى فروضكز اوقاتنده
ضيق قيلمدى هلال رمضان وهلال فطر ووقت حج كبى كه قچان برى
سزه ملتبس اولسه تيقن ايدنجيه دكين سزه وسعت ويردى وياخود
سزه ضرورات عندنده رخصتلرله منّ ايتدى سفرده قصر صلاة
وصو بولنمديغنده تيمم وضرورت عندنده اكل ميته وسفر ومرض حالنده
صومى افطار وصلات ايچون قيامه عجزنده قاعدا ادايه رخصت ويردى
وياخود بنواسرائيله اولان تكاليف شاقه‌يى بو امتدن رفع ايلدى
﴿ ملة ابيكم ابراهيم ﴾ الله تعالى سزه دينكزه وسعت ويردى باباكز
ابراهيم عليه السلام ملتنه ويرديكى وسعت كبى وياخود انك ملتنه اتباع

ايدك * زيراكه اول ملت محمديه يه داخلدر ابراهيم عليه السلامك جميع مسلمينه اب قيلنمنك معناسى مسلمين اوزره انى احترامك وحقنى حفظك وجوبى اب احترامنك وجوبى كبيدر (هو سماكم المسلمين من قبل وفى هذا) اول الله تعالى سزى اشبو قرآندن اوّل كوندرديكى كتابلرنده وبوقرآنده مسلمين تسميه ايتدى وياخود ابراهيم عليه السلام سزى زماننده اشبو وقتدن اوّلده وبووقتده مسلمين تسميه ايتديكه قرآنده انك لسانيله (ربنا واجعلنا مسلمين لك ومن ذرّيتنا امة مسلمة لك) ديو بيورلدى (ليكون الرسول شهيدا عليكم) تاكه يوم قيامتده رسولكز محمد عليه السلام اوزريكزه شاهد اوله كه اول سزه رسالتى تبليغ ايدوب سز دخى انى تصديق ايتديكز (وتكونوا شهداء على الناس) وسز ايسه مرسلين ايچون سائر امتلر اوزره شاهدلر اوله سزكه انلرك هر برى رسالتى امتنه تبليغ ايتديكنه شهادت ايده سز (فاقيموا الصلاة وآتوا الزكاة) ايمدى الله تعالى سزى ذكر اولنان فضل وشرفله تخصيصه شكر ايچون اقامت صلاة وايتاء الزكاة وانواع طاعاتله اكا تقرب ايدك (واعتصموا بالله) ومجامع اموركزده اكا وثوق ايدوب اغاثه ونصرتى انك غيريدن طلب ايتمكز (هومولاكم) اول سزك ولىّ وناصركز اولور (فنعم المولى ونعم النصير) اول نه كوزل مولى وناصر اولور صفات مذكوره ايله متصف اولوب انجق مولى وناصرم اللهدر دينلره

سورة المؤمنون وهى ثمان ومائة آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(قدافلح المؤمنون) الله تعالينك وحدانيتى تصديق ايدنلر سعادته ايروب ابدا جنتده قالديلر (الذين هم فى صلاتهم خاشعون) كه انلر صلاتلرنده الله تعاليدن خوف واكا تذلل وتواضع ايدرلر وياغض بصر وخفض صوت ايدرلر ويايمين وشماللرينه التفات ايتمزلر ويايمين وشماللرنده اولان كسه لرى بيلمزلر (قالت عائشة رضى الله عنها سألت النبى عليه السلام على الالتفات فى الصلاة فقال اختلاس يختلسه الشيطان من صلاة العبد) عائشه رضى الله عنها ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه نمازده التفاتك حكمندن سؤال ايتدم ديديكه اول بر اختلاسدركه

شيطان انى عبدك صلاتندن اختلاس ايدر (قال النبى عليه السلام لا يزال الله عز وجل مقبلا على العبد مادام فى صلاته مالم يلتفت فاذا التفت أعرض عنه) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر الله تعالى عبدينه اقبالدن زائل اولمز مادامكه صلاتده اولوب التفات ايتميه قچانكه التفات ايده اول اندن اعراض ايدر * دينلديكه خشوع سكون وحسن هيئه‌در ويابصرينى موضع سجوددن رفع ايتمامكدر * ابو هريره رضى الله عنه ايدر صحابه رضى الله عنهم نمازده كوزلرين سمايه رفع ايدرلردى بو آيت نازل اولنجق كوزلرين موضع سجوده وضع ايدر اولديلر (قال النبى عليه السلام مابال اقوام يرفعون أبصارهم الى السماء فى صلاتهم لينتهنّ عن ذلك او لتخطفنّ ابصارهم) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر شول كسه‌لرك حالى ندركه نمازلرنده كوزلرين سمايه رفع ايدرلر اول فعلدن منتهى اولسونلر يوخسه بصرلرى خطف اولنور * دينلديكه اول جسدندن برشيئله اوينامقدر (روى ان النبى عليه السلام ابصر رجلا يعبث بلحيته فى الصلاة فقال لو خشع قلب هذا لخشعت جوارحه) روايت اولنديكه پيغمبريمز عليه السلام بر رجلى كوردىكه نمازده صقاليله اوينار ديديكه اكر بونك قلبنده خشوع اولسه جوارحى دخى خشوعده اولوردى * دينلديكه صلاتده خشوع جمع همت وصلاتك ماسواسندن اعراض ولسانه جارى اولان قراءت وذكرى تدبردر (والذين هم عن اللغو معرضون) ومالايعنى قول وفعلدن اعراض ايدرلر (والذين هم للزكاة فاعلون) ومالارنده اوزرلرينه واجب اولان زكاتى ادا ايدرلر وياخود عمل صالح ايشلرلر (والذين هم لفروجهم حافظون) وفرجلرينى حرامدن حفظ ايدرلر (الا على ازواجهم او ماملكت ايمانهم) الا تزوج ايتدكلرى زوجات اربعه‌دن وملك يمينله مالك اولدقلرى سراريدن دكل (فانهم غير ملومين) ايمدى انلر فرجلرينى زوجات وسراريلرينه بذل ايتملريله لوم اولنمزلر قچانكه شرعك اذن ويرديكى وجه اوزره اولان حيض ونفاس حالنده اولميه (فمن ابتغى وراء ذلك فاولئك هم العادون) اول كسه كه اشبونك ورائنى طلب والتماس ايده اول وصفلو كسه‌لر حلالدن حرامه متجاوزلردر اشبونده دلالت واردركه يدله استمناء حرام اوله * عطاء ايدر ايشتدمكه بر قوم يوم قيامتده يدلرى

حبالی حشر اولور ظن ایدرینکه انلر بدله استمناء ایدنلر اوله * سعید بن جبیر ایدر الله تعالی بر قومه عذاب ایتدیکه انلر مذاکیر یله اوینارلر دی (والذین هم لأماناتهم وعهدهم راعون) واموال واسراردن ائتمان اولندقلری شیئی حفظ ایدرلر حق ویا خلق جهتندن اولان معاهده‌لرینه وفا ایدرلر معلوم اوله‌که امانات مختلفه در ایکیدن خالی دکلدر یا الله تعالی انی عبادی اوزره ایجاب ایدوبدر ویاخود عبدله عبد بیننده‌در ودائع وبضائع کبی * ایمدی عبد اوزره جمیعنه وفا واجب اولور (والذین هم علی صلواتهم یحافظون) وصلاتلرینه مواظبت واوقاتنی رعایت ایدرلر (اولئك هم الوارثون) اشبو صفاتی جمع ایدن کمسنه‌لر وارث دینلمکه احقلردر (الذین یرثون الفردوس هم فیها خالدون) که انلر فردوس جنتنه وارث اولورلر انده خالدلردر (قال النبی علیه السلام مامنکم من احد الاوله منزلان منزل فی الجنة ومنزل فی النار فان مات ودخل النار ورث اهل الجنة منزله) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر سزدن بر کمسه یوقدرکه الا انك ایکی منزلی واردر برمنزلی جنتده وبرمنزلی نارده‌در نیچانکه فوت اولوب ناره کیره اول جنتده‌کی منزلنه اهل جنت وارث اولور * دینلدیکه مؤمن وکافردن هر برینك ایکی منزلی واردر بری جنتده وبری نارده‌در اما مؤمن جنتده‌کی منزلن یپار واما کافر جنتده‌کی منزلن یقار ونارده‌کی منزلن یپار (جاء فی الحدیث ان الله تعالی خلق ثلاثة اشیاء بیده خلق آدم بیده وکتب التوراة بیده وغرس الفردوس بیده ثم قال وعزتی وجلالی لایدخلها مدمن خمر ولا دیوث) حدیثده کلدیکه الله تعالی اوچ شیئی ید قدرتیله خلق ایتدیکه اول خلق آدم وکتب تورات وجنت فردوس ایدی بعده دیدیکه عزتم وجلالم حقیچون اول فردوسه مدمن خمر ودیوث کیرمسون (ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طین) بز ولد آدمی صفوت مادن خلق ایتدك اول طیندن سل اولنوبدر ویاخود نطفه دنکه اول طیندن سل اولندی طینله مراد آدم علیه السلامدر ویاخود انسانله مراد آدمدرکه اول هر تربه‌دن سل اولنوبدر (ثم جعلناه نطفة فی قرار مکین) بعده ولد آدمی یعنی سلاله‌یی نطفه قیلدق بر مستقرده‌که اول سلاله انده تمکین اولندیکه اول رحمدر (ثم خلقنا النطفة علقة) بعده نطفهٔ بیضایی علقهٔ حمرایه تحویل

ایتدك که اول قطعهٔ دمدر (فخلقنا العلقة مضغة) بعده اول علقه‌یی مضغهٔ لحم قیلدق (فخلقنا المضغة عظاما) بعده اول مضغه‌یی کمکلر ایتدك (فکسونا العظام لحما) واول کمکلره اول مضغه‌دن قلان لحمی کیوردك ویا اول کمکلر اوزره اکا متصل لحم بتوردك (ثم انشأناه خلقا آخر) بعده انی خلق آخر انشاء ایتدك که اول اکا روح نفخ اولنمسیدر ویا اسنان وشعر بتمسیدر * دینلدیکه انکله مراد انك حالدن حاله تحویلیدر که اول استهلال وارتضاع وقعود وقیام ومشی وفطام واکل وشرب وبلوغ حلم وتقلب فی البلاد وانك مابعدیدر (فتبارك الله احسن الخالقین) الله تعالی قدرت وحکمتندن شانی عالی اولدیکه اول مقدرینك احسنیدر (ثم انکم بعد ذلك لمیتون) بومنوال اوزره خلقکز تمامندنصکره آجالکز انقضاسنده جمیعکز میت اولورسز (ثم انکم یوم القیامة تبعثون) بعده یوم قیامتده محاسبه ومجازات ایچون بعث اولنورسز (ولقد خلقنا فوقکم سبع طرائق) فوقکزده یدی سماء خلق ایتدك که اول ملائکه‌یه ویا کواکب سیاره‌یه طرائقدر (وما کنا عن الخلق غافلین) اشبو سمواتك ویا جمیع مخلوقاتك حفظندن بز غافل دکللرز بلکه زوال واختلالدن حفظ ایدر وامرینی تدبیر ایدرز حتی که حکمت ومشیئهٔ ازلیه‌مز مقتضاسنجه کمالدن تقدیر ایتدیکمز نهایتنه ایره (وانزلنا من السماء ماء بقدر فاسکناه فی الارض) بز سمادن یغمور ایندردك شول دکلوکه نفعی کثیر وضرری قلیل اولور ویا شول دکلو خلقك صلاحلری انکله ایدوکن بیلورز بعده انی غدیرلرده ومستنقعلرده اسکان ایدرزکه ایام صیفده یغمورك انقطاعی زماننده ناس انکله نفعلنه‌لر ویاخود بز اول یغموری یر ایچنده اسکان ایدرز بعده اندن یریوزینه پیکارلر چیقاررز * ایمدی یرده‌کی صولرك کلیسی سمادندر (وانا علی ذهاب به لقادرون) وبز انی ازاله‌یه دخی قادرز افساد ویا تصعید ویا تعمیقله ازالنه قادر اولدیغمز کبی * خبرده کلدیکه حق جل وعلا جنتدن بش نهر انزال ایدوبدرکه اول جیحون وسیحون ودجله وفرات ونیلدر الله تعالی اشبو نهرلری عیون جنتدن اسفل درجه‌ده عین واحده‌دن جبریل علیه السلام ایکی جناحی اوزره آلوب یریوزینك جبالنده ایداعدنصکره یریوزینه اجرا ایتدی وانده ناسه منفعتلر قیلدی نیچانکه یأجوج ومأجوجك خروجی وقتی ایریشه الله تعالی جبرائیل علیه السلامی کوندرر حتی که یردن قرآنی

وعلمك كلى وحجراسودى ومقام ابراهيمى وتابوت موسايى ايچنده اولان اشيائله
وذكر اولنان بش نهرلرى سمايه رفع ايدر قچانكه بواشياء رفع اولنه يراهلى
دين ودنيانك خيريني يتورر (فانشأنا لكم به جنات من نخيل واعناب)
وبز اول صو ايله سزكچون نخيل واعنابدن جنتلر ايجاد ايدرز (لكم فيها
فواكه كثيرة ومنها تأكلون) كه اول جنتلرده سزكچون فواكه كثيره
واردركه صيف وشتاده اندن اكل ايدرسز وياخود اول نخيل واعنابك
ثمرنده انواع فواكه واردركه اول رطب وعنب وتمر وزبيب وعصير ودبس
وانك غيريدر (وشجرة تخرج من طور سيناء) وسزكچون شجره ايجاد
ايدرزكه اول طور سينادن چيقاركه اول جبل موسادر مصرله مدين
اراسنده در ويافلسطينده در واول شجره ايله مراد زيتوندر (تنبت بالدهن)
اول دهنله يشلنور واندن دهن چيقار (وصبغ للآكلين) واكل ايديجيلره
اندن ادم بتر وبالجمله اول شجرده برشئ بتركه اول ادهان اولنور وسراج
ايديلور واكله ادم اولور (وان لكم فى الانعام لعبرة) سزكچون ابل
وبقر وغنمده عبرت واردركه انك حاليله اعتبار وانكله استلذاذ ايدرسز
(نسقيكم مما فى بطونها) انك بطوننده علفدن تكوّن ايدن البانذن
سزه ايچوررز (ولكم فيها منافع كثيرة) واول انعامك ظهورنده كى
اصواف واشعارنده سزه منافع كثيره واردر (ومنها تأكلون)
وانك لحومندن يرسز (وعليها وعلى الفلك تحملون) اول انعامدن
ابل اوزره برده وسفائن اوزره بحرده يوكلنور وبضاعكزى يوكلدرسز
(ولقد ارسلنا نوحا الى قومه فقال ياقوم اعبدوا الله مالكم من اله
غيره أفلا تتقون) بز نوحى قومنه رسالتله كوندردك اول انلره ديديكه
ياقوم الله تعالى يى توحيد ايدك اندن غيرى معبود بالحق الهكز يوقدر
قورقزميسزكه سزدن نعمتلرين ازاله ايده وكندكزى هلاك ايده
واكا عبادتى تركز ونعمتلرينه كفرانكز سببيله سزه عذاب ايده
(فقال الملأ الذين كفروا من قومه ماهذا الابشر مثلكم يريد أن يتفضل
عليكم) نوح عليه السلامك قومندن اشراف عواملرى ديديكه
بونوح سزك كبى بشردر ديلركه اوزريكزه تفضل ايده رئيس اوله
(ولوشاء الله لانزل ملائكة) اكر الله تعالى بزه رسول كوندرمك ديلسه
ملائكه‌دن رسوللر كونده‌رردى (ماسمعنا بهذا فى آبائنا الاولين)

اشبونك سويلديكى نبوّت دعواسنى وعبادة الالهه حقنى واندن غيرى آلهه
نفيينى بزدن اوّل كچن آبامزدن ايشتمدك اشبو قوللرى يافرط عنادلرندن
ويافطرت متطاوله ده بولندقلرندن اوله (ان هو الارجل به جنة فتربصوا به
حتى حين) اول نوح دكل الابررجلدركه انده جنون اولديغندن بونك كبى
سوزلرى سويلر * ايمدى انى متحمل اولوب جنوندن افاقتنه منتظر اولك
(قال ربى انصرنى بما كذبون) نوح عليه السلام انلرك ايمانندن
مأيوس اولنجق الله تعالى يه اقبال ايدوب ديديكه يارب قومك بنى تكذيبلرى
سببيله انلره وعد ايتديكك عذابى انجازله بكا نصرت ايت (فأوحينا
اليه ان اصنع الفلك باعيننا ووحينا) بز نوحه امر ايتدككه بزم
حفظمز وامر وتعليممز ايله برسفينه دوزه سن سن انده خطا ايتمدن ويااكا
مفسدك فسادى ايرمكدن بز انى حفظ ايدرز (فاذا جاء أمرنا وفار التنور)
قچانكه اول سفينه يه ركوبله ويانزول عذابله امريمز كله وتنوردن
صو چيقه * روايت اولنديكه نوح عليه السلامه دينلديكه تنوركدن
صو قيناديقده سن واتباعك سفينه يه كيرك وقتاكه اندن صو قينادى
نوح عليه السلامك مرأه‌سى انى خبرويردى فى الحال سفينه يه ركوب
ايتدى ومحلى مسجد كوفه ده باب كنده يه داخلك يميننده‌در وبرقولده شامده
عين ورده در وبوقصه نك تفصيلى سورهٔ هودده كچوبدر (فاسلك
فيها من كل زوجين اثنين) ايمدى اول سفينه يه هر حيواندن برر اركك
وبرر ديشى قويغل (واهلك) ودخى اهل بيتكى وسكا ايمانه كلنلرى
قويغل (الا من سبق عليه القول منهم) الا انى دكل كه انلردن عذاب
اولنمسنه قولمز سبقت ايتدى (ولا تخاطبنى فى الذين ظلموا انهم مغرقون)
بكا خطاب ايتمكل شول كمسه لر نجاتيچونكه انلر كفرله نفسلرينه ظلم
ايتديلردى انلر غرقله هلاك اوليسرلردر (فاذا استويت انت ومن معك
على الفلك فقل الحمد لله الذى نجانا من القوم الظالمين) قچانكه يانوح سن
وبلكجه اولان اهل ايمان سفينه يه ركوب ايده سز ديكلكه اول
الله تعالى يه حمد اولسونكه بزى شول شرك وعصيانله نفسلرينه ظلم ايدن
قومدن خلاص ايتدى (وقل رب انزلنى منزلا مباركا) وقچان
سفينه‌دن يره نزول ايده سن ديكلكه يارب بنى نزول مباركله انزال
ايتكه اول غرقدن نجاتدر (وانت خير المنزلين) كه سن انزال

ایدنلرك خیر لوسیسن ﴿ ان فی ذلك لآیات ﴾ نوح قومنك كفاری هلاك ایدوب ومؤمنلری نجاتنده استبصار واعتبار اهلنه عبرتلر واردر ﴿ وان كنا لمبتلین ﴾ والحال بز نوحی انلره ارسال وانك وعظ وتذكیریله اختبار ایتدك كه عذاب نزولندن اوكدین اعمال سیئه لرینی اوزرلرینه حجت ایده وز ﴿ ثم انشأنا من بعدهم قرنا آخرین ﴾ انلری اغراقدنصكره قرن آخرینی انشاء ایتدك كه انلر عاد وثمود در ﴿ فارسلنا فیهم رسولا منهم ﴾ بز انلره كندیلردن هود وصالحی رسول كوندردك رسوللری انلره دیدیلركه ﴿ ان اعبدوا الله مالكم من اله غیره أفلا تتقون ﴾ الله تعالی یی توحید واكا عبادت ایدك كه اندن غیری معبود بالحق الهكز یوقدر قورقمیسزكه اكا اشرا ككزله سزه عذابی ایركوره ﴿ وقال الملاء من قومه الذین كفروا وكذبوا بلقاء الآخرة ﴾ انك قومندن كافر اولوب آخرتك ثوابی وعقابی لقاسن تكذیب ایدنلرك اشرافیكه ﴿ وأترفناهم فی الحیاة الدنیا ﴾ بز انلری حیات دنیاده كثرت اموال واولاد ایله تنعیم ایتدك دیدیلركه ﴿ ماهذا الابشر مثلكم یأكل مما تأكلون منه ویشرب مما تشربون ﴾ بودكل الاصفت وحالده سزك كبی بشردر سزك یوب ایچدیككزدن یر وایچر ﴿ ولئن أطعتم بشرا مثلكم انكم اذا لخاسرون ﴾ اكر سز كندیكز مثلی بشره سزه امر ایتدیكی شیئده اطاعت ایدرسكز كندیكزی اذلالكز حیثیتله مغبونلردن اولورسز ﴿ أیعدكم انكم اذا متم وكنتم ترابا وعظاما انكم مخرجون ﴾ اول سزه وعد ایدرمیكه سز فوت اولوب تراب وعظامكز لحوم واعصابدن مجرده اولدقدنصكره قبوردن چیقه سز ویاخود عدمدن بركره دخی وجوده كله سز ﴿ هیهات هیهات لما توعدون ﴾ اول قولی صدق اولدیغی تقدیر اوزره قتی بعیددركه اول وعد اولندیغكز ظهوره كله ﴿ ان هی الاحیاتنا الدنیا نموت ونحیی ومانحن بمبعوثین ﴾ حیات اشبو دنیا حیاتیدر بعضمز فوت اولور وبعضمز ایسه ولادتله وجوده كلور یوخسه موتدنصكره تكرار حیات بولور دكلمز ﴿ ان هو الارجل افتری علی الله كذبا ومانحن له بمؤمنین ﴾ اشبو كسه بر رجلدركه رسالت دعواسنده ویاموتدنصكره بعثله وعدنده الله تعالی یه كذب افترا ایدر بز انی اول قولنده تصدیق ایدر دكلمز ﴿ قال رب انصرنی بما كذبون ﴾ رسوللری دیدیكه یارب بكا انلر اوزره

نصرت ایت وبنم ایچون انلردن انتقام ایت شول سببدنكه بنی تكذیب ایتدیلر ﴿ قال عماقلیل لیصبحن نادمین ﴾ الله تعالی دیدیكه آز زمانده سنی تكذیبلرینه نادم اوله لر قچانكه عذاب كلدیكن كوره لر ﴿ فأخذتهم الصیحة بالحق ﴾ انلری جبریل علیه السلامك صیحه سی وجه ثابتله اخذ ایتدیكه انی دفع ایدر اولمدی * دینلدیكه جبریل علیه السلام بر صیحهٔ هائله ایتدیكه انكله قلبلری یاریلوب میتین اولدیلر ﴿ فجعلناهم غثاء ﴾ هلاك ارندنصكره قوریوب بز انلری نبات ارضدن حمیل سیل كبی قیلدق ﴿ فبعدا للقوم الظالمین ﴾ الله تعالینك رحمتندن بعد شول قومه كیم شرك وعصیانله نفسلرینه ظلم ایتدیلر ﴿ ثم انشأنا من بعدهم قرونا آخرین ﴾ انلردن صكره اقوام آخرینی انشاء ایتدك ﴿ ماتسبق من امة اجلها ومایستأخرون ﴾ هیچ بر امت هلاكنه حد اولان وقتی نه تقدم ونه تأخر ایدرلر ﴿ ثم ارسلنا رسلنا تتری ﴾ بعده امتلره رسوللریمزی بری برلرینك آردنجه مترادفین اولدقلری حالده ارسال ایتدك ﴿ كلما جاء امة رسولها كذبوه فأتبعنا بعضهم بعضا ﴾ هر باركه بر امته رسوللری كلدی انی تكذیب ایتدیلر بز دخی انلری هلاكده بری برلرینه اتباع وارداف ایتدك ﴿ وجعلناهم احادیث ﴾ وانلری اسمار وقصص قیلدقكه انلردن صكره امر وشانلری ناس بیننده تحدث اولنور یعنی انلردن انجق حكایه لری قالدی غیری دكل ﴿ فبعدا لقوم لایؤمنون ﴾ الله تعالینك رحمتندن بعد شول قومه دركه انك قولنی تصدیق ایتمزلر ﴿ ثم ارسلنا موسی واخاه هارون بآیاتنا وسلطان مبین الی فرعون وملائه فاستكبروا وكانوا قوما عالین ﴾ بوندنصكره موسی وقرنداشی هارونی طقوز آیتله وحجت واضحه ایله فرعون وملائنه ارسال ایتدك انلر ایسه ایمان ومتابعتندن تعظم ایدوب قوم متكبرین اولدیلر ﴿ فقالوا أنؤمن لبشرین مثلنا وقومهما لنا عابدون ﴾ ودیدیلركه كندیمز مثللی ایكی بشری بز تصدیقمی ایدرز حالبوكه ایكیسنك قومی بنو اسرائیل بزم خادملریمز اولوب عبیدمز كبی بزه منقادلردر ﴿ فكذبوهما فكانوا من المهلكین ﴾ اویله اولسه اول ایكیسنی تكذیب ایدوب بحر قلزمده غرق ایله مهلكیندن اولدیلر ﴿ ولقد آتینا موسی الكتاب لعلهم یهتدون ﴾ بز موسایه توراتی ویردك تاكه بنو اسرائیل انكله اهتدا ایده لر ﴿ وجعلنا ابن مریم وامه آیة ﴾ بز عیسایی

وانانسنی قدرتمزه دلالت ایدر آیت قیلدقکه اول مریمك اکا رجل مسنسز عیسایی ولادتیدر ﴿ وآويناهما الى ربوة ذات قرار ومعين ﴾ واول ایکیسن انزال ایتدك برمکان مرتفعه که اول ارض مستویه ومنبسطه ویا ثمار وزروعنده وفرت ووجه ارضه ظاهر صولری اولمغله انده سکون وقرار قیلوب رغبت ایدرلرکه اول دمشق ویا رمله ویا بیت‌المقدسدر ﴿ يا ايها الرسل كلوا من الطيبات ﴾ یامرسلین طیباتدن ییکز * اشبو ندا وخطاب جمیع انبیایه‌درکه هر بری زماننده بونکله خطاب اولنمشدر اشبونده تنبیه واردرکه انبیایه طیباتك اباحتی شرع قدیم اوله وطیبات مباحاتدن هرشیئدرکه انکله استلذاذ اولنه وبر قولده اول حلالدرکه صافی القوام اوله ایمدی حلال اولدرکه انده الله تعالی‌یه عصیان اولنمیه وصافی اولدرکه انده الله تعالی اونودلمیه وقوام اولدرکه انده نفس امساك وعقل حفظ اولنه ﴿ واعملوا صالحا ﴾ وعمل صالح ایشلیکزکه اول سزدن مقصود وربکز جل شانه عندنده نافعدر ﴿ انى بما تعملون عليم ﴾ بن سزك اعمالکزی علیمن اکا کوره سزه نجزا ایدرین ﴿ وان هذه امتكم امة واحدة ﴾ اشبو سزك ملتکزدر عقائدده واصول شرایعده ملت متحده ویاخود جماعتکز ایمان وتوحید اوزره متفق جماعت واحده اولدیغی حالده ﴿ وانا ربكم فاتقون ﴾ وبن سزك ربکزین که آنی سزه ایجاب ایتدم * ایمدی بندن خوف ایدك ویاخود سزدن اوّل کچن مرسلینه امر ایتدیکم شیئی سزه دخی امر ایتدم امریکز واحددر وربکز بنم بندن حذر ایدك ﴿ فتقطعوا امرهم بينهم ﴾ انلر ایسه دینلری امرینی تفریق ایدوب ادیان مختلفه قیلدیلر یهود ونصاری ومجوس اولدیلر ﴿ زبرا ﴾ کتابلره اختلاف ایدر اولدقلری حالده کیمنی تصدیق وکیمنی تکذیب وکیمنی تحریف ایتملریله ﴿ كل حزب بما لديهم فرحون ﴾ متحزبیندن هر حزب صددنده اولدیغی دین باطله اعجاب وسرور ایدرلر وآنی حق اعتقاد ایدرلر ﴿ فذرهم فى غمرتهم حتى حين ﴾ انلری غماره وجهالتلرنده موتلرینه دکین ترك ایلکل ﴿ أيحسبون انما نمدهم به من مال وبنين نسارع لهم فى الخيرات ﴾ ظن ایدرلرمیکه بزم انلره مال واولاددن ویردیکمزله انلر ایچون خیروا کرامده عجله ایتمش اوله‌وز ﴿ بل لا يشعرون ﴾ بلکه انلر بهایم کبیدر فطنت وشعورلری یوقدرکه شول انلره ویردیکمزی

استدراج ایتدیکنی بیله‌لر ﴿ ان الذين هم من خشية ربهم مشفقون ﴾ شول مؤمنلرکه خشیة اللهدن صددنده اولدقلری اعمال صالحه ایله بیله انك عقابندن صاقنورلر ﴿ والذين هم بآيات ربهم يؤمنون ﴾ وربلری جل شانه‌نك آیتلرینی تصدیق ایدرلر ﴿ والذين هم بربهم لا يشركون ﴾ ورب تعالی‌یه شرکت نه جلیسن ونه خفیسن ایتمزلر ﴿ والذين يؤتون ما آتوا وقلوبهم وجلة انهم الى ربهم راجعون ﴾ وصدقاتدن ویردکلرینی ویررلر حالبوکه قلبلری قورقرکه اول انلردن قبول اولنمیه ویاخود ویرمسی وجه لائق اوزره اولمدیغیچون مؤاخذ اوله‌لر * زیراکه مرجعلری ربلرینه‌در اکا ایسه برشیء خفی اولمز ﴿ اولئك يسارعون فى الخيرات ﴾ اشبو صفاتله متصف کمسه‌لر اعمال صالحه‌یه مبادرت ایدرلر وفوتندن خوفله اکا زیاده رغبت ایدرلر ﴿ وهم لها سابقون ﴾ اول خیراته ناسی سبقت ایدیجیلردر ﴿ ولا نكلف نفسا الا وسعها ﴾ هیچ برنفسه وسعی وطاقتی اولمیان شیء تکلیف ایتمزز ﴿ ولدينا كتاب ينطق بالحق ﴾ بزم عندمزده لوح محفوظ واردرکه صدقله تبیین ایدر یعنی الله تعالی هیچ برنفسه تکلیف ایتمز الا عملدن آنی‌که اکا طاقت کتورر حالبوکه بز انك عملنی لوح محفوظده اثبات ایتمشزدر اول انی حقله نطق وتبیین ایدر * دینلدیکه انکله مراد کتب اعمالدرکه حفظه انی کتب ایدر ﴿ وهم لا يظلمون ﴾ حالبوکه انلر زیادهٔ عذاب ویانقصان ثوابله ظلم اولنمزلر ﴿ بل قلوبهم فى غمرة من هذا ﴾ بلکه کفارك قلوبی اشبو قرآندن غفلت وجهالتده‌در ﴿ ولهم اعمال من دون ذلك هم لها عاملون ﴾ واول کفار ایچون اعمال مؤمنیندن غیری اعمال خبیثه واردرکه لابد انی عمل ایدیسرلردر وانك سببیله ناره کیریسرلردر ﴿ حتى اذا اخذنا مترفيهم بالعذاب اذاهم يجأرون ﴾ حتی قچانکه انلرك متنعملرینی عذاب ایله اخذ ایتدككه اول یوم بدرده قتل اولنملریدر * ویاپیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك انلره بد دعاسیله قحطه ایرشملریدر برمرتبه‌ده‌که انده لحوم کلاب وجیفه‌لری یدیلر اول حالتده کورسك که جزع واستغاثه ایدرلر انلره دینلدیکه ﴿ لا تجأروا اليوم انكم منا لا تنصرون ﴾ جزع واستغاثه ایتمکز اشبو کونده اول سزه نفع ایتمز * زیراکه سز بزدن منع اولنمز وبزم جهتمزدن سزه نصرت ومعونت ایرشمزدر ﴿ قد كانت آياتى تتلى عليكم فكنتم على اعقابكم تنكصون ﴾

سزه بنم آیتلرم تلاوت اولندیغنده انی استماعدن وموجبیله عملدن ادبار
واعراض ایدردیکز ﴿ مستکبرین به ﴾ بیت حرام ایله استکبار ایدر
اولدیغیکز حالده شول سببدنکه بز حرم الله اهلیز وانك جیرانیز بزه هیچ احد
غالب اولمز وهیچ براحددن بزه ضرر ایرمز دیوب سائر ناس خوفده ایکن
انلر امنده اولورلردی ویاخود قرآنی ویارسول اللهی تکذیب ایدر
اولدقلری حالده * زیراکه قرآنی ایشتدکلرنده ویامحمد صلی الله علیه
وسلمی کوردکلرنده تکذیب ایدوب کبرلرین آرتوررلردی ﴿ سامرا ﴾
کیجه مجالسلرنده قرآن ذکریله واکا طعنله مسامره ایدر اولدقلری حالده
﴿ تهجرون ﴾ اول قرآندن اعراض ویاشانده هذیان ایدرلردی ﴿ أفلم
یدبروا القول ﴾ انلر قرآنی تدبر ایتمزلر میکه انلرك ربلرندن حق ایدیکنی
بیله لردی لفظنك اعجازی ومدلولنك وضوحیچون ﴿ ام جاءهم مالم یأت
آباءهم الاولین ﴾ یوخسه آباء اقدملرینه کلمیان رسول ویا کتاب ویاعذابدن
امن انلره می کلدی حتی که انی اول سببدن انکار ایتدیلر ﴿ ام لم یعرفوا
رسولهم فهم له منکرون ﴾ یوخسه رسوللری محمدی امانت وصدق وحسن
خلق وکمال علم وبونك غیری خصال حمیده ایله بیلمدیلر میکه اشبو
وجوهك بریچون دعواسنی انکار ایدرلر ﴿ ام یقولون به جنة ﴾ یوخسه
انده جنونمی واردیرلر * والحال انك کندیلردن عقلده رجحانی ونظرده
امعانی اولدیغن بیلورلر ﴿ بل جاءهم بالحق ﴾ بلکه اول انلره صدقله
و برقولله کلوبدرکه صحت وحسنی هرعاقله خفی اولمز ﴿ واکثرهم للحق
کارهون ﴾ والحال انلرك اکثری حقدن کراهت ایدرلر * زیراکه شهوات
واهوارینه مخالف اولور ﴿ ولواتبع الحق اهواءهم لفسدت السموات
والارض ومن فیهن ﴾ الله تعالی ویا قرآن هوارینه اتباع ایتسه شرایعك
وضعی ویاقرآنك نزولی مرادلرینه موافقت ایتسیله سموات وارض
وایچلرنده کی مخلوقات باطله منقلب اولورلردی * زیراکه الله تعالیدن غیری
اله یوقدرکه اول ایکیسنی زوالدن امساکنه قادر اوله * نتکیم زیاده تقریری
﴿ لوکان فیهما آلهة الا الله لفسدتا ﴾ آیتنده کچدی ﴿ بل اتیناهم بذکرهم
فهم عن ذکرهم معرضون ﴾ بلکه بز انلره برکتاب ویردك که اول انلرك
ذکر ووعظ ووصیتیدر انلر ایسه اول ذکردن اعراض ایدرلر اکا التفات
ایتمزلر ﴿ ام تسألهم خرجا فخراج ربك خیر ﴾ یوخسه اداء رسالت اوزره

انلردن اجرمی استرسن * ایمدی ربك جل شانه نك سکا دنیاده ویردیکی
رزق ویاعقباده کی ثواب خیرلودر ﴿ وهو خیر الرازقین ﴾ که اول رازقلرك
خیرلوسیدر ﴿ وانك لتدعوهم الی صراط مستقیم ﴾ یامحمد سن انلری
صراط مستقیمه دعوت ایدرسنکه عقول سلیمه انك استقامتنه شهادت ایدر
انده عوج یوقدر ﴿ وان الذین لایؤمنون بالآخرة عن الصراط لناکبون ﴾
شونلرکه آخرته ایمان کتورمزلر صراط سویدن عدول ومیل ایدیجیلردر
* زیراکه آخرت خوفی حقی طلب وطریق حقه سلوکه بواعثك
اقواسیدر ﴿ ولورحمناهم وکشفنا مابهم من ضر للجوا فی طغیانهم یعمهون ﴾
اکر بز انلری اسر کیوب صددنده اولدقلری ضرری کیدرسهوز انلر کیرو
کفرده افراط وحقدن استکبار ورسول اللهه ومؤمنلره عداوتلرینه
تمادی ایدرلردی * وقتاکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قریش اوزره
قحط ارمه سنی الله تعالیدن دیلیوب انلره قحط ایردی ابوسفیان کلوب
دیدیکه الله تعالینك حقیچون وبیمزده کی رحم حقیچون سن کندیکی
رحمة للعالمین بعث اولنمش زعم ایدرسن حالبوکه اباءلری سیفله وابنایی
قحطله قتل ایدیورسن دعا ایتکه الله تعالی بوقحطی اوزریمزدن دفع ایده
* پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دخی اکا بناء دعا ایدوب کشف اولیجق بوآیت
نازل اولدی ﴿ ولقد اخذناهم بالعذاب فما استکانوا لربهم وما یتضرعون ﴾
بز اول کفاری یوم بدرده اسر وقتل عذابیله اخذ ایتدك انلر ایسه ربلریچون
استکانه ایتمدیلر واکا یلوارمدیلر بلکه استکبارلری اوزره اقامت واصرار
ایتدیلر ﴿ حتی اذا فتحنا علیهم بابا ذا عذاب شدید اذاهم فیه مبلسون ﴾ حتی
قچانکه انلر اوزره شدتلو عذاب قپوسن آچدق که اول جوعدر اسر
وقتلدن اشددر متحیرین وهرخیردن آیسین اولدقلری حالده سکا استعطاف
ایده کلدیلر ﴿ وهو الذی انشأ لکم السمع والابصار والافئدة قلیلا
ماتشکرون ﴾ اول الله تعالی سزه سمع وبصر خلق ایلدی تاکه
آیات اللهی ایشیدوب کوره سز وقلبله منافع دینیه ودنیویه یی بیله سز
سز ایسه اشبو نعمتلره شکر قلیل دخی ایتمزسز ﴿ وهو الذی ذرأکم
فی الارض والیه تحشرون ﴾ اول الله تعالی سزی یرده خلق ایلدی
آخرتده بعثدنصکره اکا حشر اولنورسز ﴿ وهو الذی یحیی ویمیت ﴾
اول الله تعالی احیاء واماته ایدر ﴿ وله اختلاف اللیل والنهار ﴾ لیل ونهارك

تعاقبى اكا مختص اولور اكا انك غيرى قادر اولمز وياخود اول ايكيسندن
برينك انتقاصى آخرك ازدياديله اكا مختص اولور ﴿ أفلا تعقلون ﴾
نظر وتأمله بيلمزميسز كه كليسى بزدندر وقدرتمز ممكناتك كلنه عام اولور
﴿ بل قالوا مثل ماقال الاوّلون ﴾ بلكه كفار مكه آباء اوّلينلرى ديديكن ديديلر
﴿ قالوا أئذا متنا وكنا ترابا وعظاما أئنا لمبعوثون ﴾ ديديلركه قچان بزفوت
اولوب تراب اولهوز كمكلريمز لحوم واعصابدن مجرد قاله بز كيرو
دريلورميز ﴿ لقد وعدنا نحن وآباؤنا هذا من قبل ﴾ اشبو وعدى بز وآبائمز
محمددن اوّل وعد اولنمشز ﴿ ان هذا الا اساطير الاوّلين ﴾ بو دكل الا اكاذيب
اوّلينلردركه آنى يازمشلردر ﴿ قل لمن الارض ومن فيها ان كنتم تعلمون ﴾
يا محمد اهل مكه يه ديكل كه ارض وارضده كى خلق كيمكدر اكر بيلورسكز
﴿ سيقولون لله ﴾ الله تعالينكدر ديسرلردر * زيرا عقل صريح ادنى
نظرله اكا اقراره مضطر اولور قچان انى اقرار ايدهلر ﴿ قل أفلا تذكرون ﴾
انلره ديكل كه تذكر ايتمزميسزكه ارضى وايچنده كى مخلوقاتى ابتداده
خلقه قادر اولان رب تعالى ايكنجى كره ده دخى اكا قادر اولور *
زيراكه بدأ خلق اعاده دن اهون دكلدر ﴿ قل من رب السموات السبع
ورب العرش العظيم سيقولون لله قل أفلا تتقون ﴾ انلره ديكل كه سمواتك
وعرش عظيمك ربى كيمدر ديسرلردركه انلرك جميعى الله تعالينكدر
سن انلره ديكل كه ايمدى انك عقابندن قورقزميسزكه بعض مخلوقاتنى اكا
اشراك ايدرسز وبعض مقدوراتى اوزره قدرتنى اقرار ايتمزسز ﴿ قل من بيده
ملكوت كل شئ وهو يجير ولا يجار عليه ان كنتم تعلمون سيقولون لله
قل فانى تسحرون ﴾ ديكل كه هر شيئك ملكى كيمك يدنده در اول ديلديكنى
سوءدن منع ايدر وسوء اراده ايتديكنى اندن منع ايتمز بكا جواب
ويرك اكر بيلورسكز ديسرلردركه اول الله تعالينكدر سن ديكل كه اويله
اولسه سز شيطان وهوايه نيچه آلدانورسز والله تعالى يه ايمان
وطاعاتدن آيريلورسز ﴿ بل اتيناهم بالحق وانهم لكاذبون ﴾ بلكه بز انلره
حقله كلمشزكه اول كرك توحيد ووعد بالنشور در انلر ايسه كاذبلردر
شول حيثيتدنكه انى انكار ايدرلر ﴿ ما اتخذ الله من ولد وما كان معه من اله
اذا لذهب كل اله بما خلق ﴾ الله تعالى ولد اتخاذ ايتمدى * زيرا هيچ
احد اكا مماثل دكلدر وانكله بيله آله يوقدركه الوهيتده اكا مساهم اوله

(اكر)

اكر انكله بيله اله اولسه هر برى خلقنده تفرد ايدوب خلق وانعامنك
غيره مضاف قيلنديغنه راضى اولميدى وخلقى اوزره استيلادن اله آخرى
منع ايديدى ﴿ ولعلا بعضهم على بعض ﴾ وبينلرنده تحارب اولوب بعضى
بعض اوزره مغالبه يى طلب ايديدى * نتكم اول حالت ملوك دنيا بيننده
جارى اولور ﴿ سبحان الله عما يصفون ﴾ الله تعالى منزه اولدى آندنكه
مشركون انى ولد وشريكله وصف ايدرلر ﴿ عالم الغيب والشهادة
فتعالى عما يشركون ﴾ اول الله تعالى غيب وشهادتى سر وعلانيه يى
بيلور * ايمدى اول عالى ومنزه اولدى اندنكه شول غيب وشهادتى بيلميان
شيئى اكا اشراك ايدرلر ﴿ قل رب اما تريني ما يوعدون رب فلا تجعلني
فى القوم الظالمين ﴾ ديكل كه يارب اكر انلره ايعاد ايتديكك عذابى بكا
كوسترسك عذابده بنى انلره قرين ايتمكل * اشبو قولى ديمسى هضم نفس
واظهار عبوديت ايچون اوله وزيرا ظلمه نك شومى آرالرنده اولانلره دخى
ايريشور ﴿ وانا على ان نريك ما نعدهم لقادرون ﴾ بز انلره ايعاد ايتديكمز عذابى
سكا كوسترمكه قادرز لكن بز آنى تأخير ايدرز شول سببدنكه كنديلرينك
ويا اعقابلرينك بعضى ايمانه كله جكن بيلورز ويا سن انلرك آراسنده ايكن
انلره عذابمز ايركورمزز ﴿ ادفع بالتى هى احسن السيئة ﴾ خصالك احسنى
اولان خصلتله سيئه يى دفع ايت كه اول صفح واعراض وصبردر وياخود
اول سيئه مقابله سنده احسان ايت بر وجهله كه دينه وهنى مؤدى اولميه
وياخود اول كلمهٔ توحيددر وسيئه ايسه شركدر وياخود اول امر بالمعروفدر
وسيئه ايسه منكردر ﴿ نحن اعلم بما يصفون ﴾ بز اعلمز اكا كه سكا
انى وصف ايدرلر وياسنى خلاف حالك اوزره وصف ايدرلر بز ايسه انلر
اوزره جزايه اقدرز * ايمدى انلرك امرينى بزه حواله ايت ﴿ وقل رب
اعوذ بك من همزات الشياطين واعوذ بك رب ان يحضرون ﴾ ديكل كه
يارب شياطينك وساوسندن سنكله امتناع وسكا اعتصام ايدهرين ودخى
اندنكه اول شياطين احوالدن برشيئده بكا حاضر اولهلر خصوصا كه
حال صلاتده وقراءت قرآنده وحلول اجلده كى اول آخر احوالدركه اندن
قورقيلور ﴿ حتى اذا جاء احدهم الموت قال رب ارجعون ﴾ حتى قچانكه
انلرك برينه كافر اولديغى حالده موت ايريشه ديه كه يارب بنى دنيايه
رد ايت وياخود خطاب ملك الموت واعوانه اوله ﴿ لعلى اعمل صالحا

فيما تركت) رجام بو دركه ترك ايتديكمده عمل صالح ايدم اول ترك
ايتديكيله مراد يا ايمان ويا مال ويا دنيا اوله * پيغمبريمز صلى الله تعالى
عليه وسلم ايدر قچانكه مؤمن ملائكه‌يى كوره انلر اكا ديه‌لركه سنى دنيايه
رد ايده‌لممى ديه كه دار هموم دار احزانه‌مى بن آنى استمزم بلكه استديكم
الله تعاليه قدومدر اماكه كافر بنى دنيايه رد ايدك ديه (كلا)
اكا دينوركه سن دنيايه رجوع ايدر دكلسن (انها كلمة
هو قائلها) انك رجعه‌يى سؤالى بركلمه‌دركه تفريطه تحسرندن آنى
دير لكن نائل اولمز (ومن ورائهم برزخ الى يوم يبعثون) حالبوكه
اوكارنده برزخ واردركه انلركله رجعت بيننه حائلدر يوم قيامته دكين كه
اول انلره اقناط كليدر من بعد دنيايه رجوع ايدر دكللردر * زيراكه
يوم بعثده رجوع دنيايه اولمز بلكه برحياته اولوركه اول اخرويه
در انك صاحبى يا جنتده ويا نارده اولور (فاذا نفخ فى الصور فلا انساب
بينهم يومئذ ولا يتساءلون) قچانكه قيام ساعت ايچون صوره نفخ اولنه
بينلرنده نفع ايدر انساب بولنميه فرط حيرت واستيلاء دهشتدن برى
برلرينه تعاطف وتراحملرى كيده برحيثيتله كه (يوم يفر المرء من اخيه وامه
وابيه) قولى فحواسنجه برى برلرندن فرار ايده‌لر وحميم حميمدن سؤال
ايدشميه‌لر بلكه هربرى كندى حالنه مشغول اوله اشبو آيت مناقض
اولمز شول قول شريف كه (واقبل بعضهم على بعض يتساءلون)
برى برلرينه اقبال ايدوب سؤال ايدشه‌لر * دينلديكه زيرا اول سؤال
ايدشمملرى نفخه عندنده‌در وسؤال ايدشملرى يا محاسبه دنصكره‌در ويا اهل
جنت جنته واهل نار ناره دخولدنصكره‌در (فمن ثقلت موازينه)
شول كمسه كى عقائد واعمالنك موزوناتى ثقيل كله زيرا هركمسه كه
انك عقائد واعمال صالحه‌سى اوله انكچون عند الله وزن وقدرى
اولور (فاولئك هم المفلحون) ايمدى انلر نجات ودرجاته فائزلردر
(ومن خفت موازينه) واول كمسه كه وزن وقدرى اولور اعمالى
اولميه كه انلر كفاردر * زيراكه (فلا نقيم لهم يوم القيامة وزنا)
قولى مصداقنجه انلرك اعمالى وزن اولنمز (فاولئك الذين خسروا
انفسهم) ايمدى انلر كنديلره زيان ايديجيلردركه ازمان استكمال
واستعمارلرين ضايع ايتديلر (فى جهنم خالدون) جهنمده دائملردر

(تلفح وجوههم النار وهم فيها كالحون) يوزلرينى جهنم آتشى احراق
ايده حالبوكه انده شدت احراقدن دوداقلرى قيوريلوب اوست دوداغى
باشنك اورته‌سنه ايره وآلت دوداغى كوبكنه ايره * ابو هريره رضى الله
عنه ايدر كافرك نارده بيوكلكى يدى كونلك مسافه اوله وديشى احد طاغى
دكلو اوله (ألم تكن آياتى تتلى عليكم فكنتم بها تكذبون) وانلره دينوركه
سزه بنم آيتلرم تلاوت اولنمديميكه آنده اشبو كونك اهوالى ذكر اولنمشدى
سز ايسه انى تكذيب ايدرديكز (قالوا ربنا غلبت علينا شقوتنا وكنا
قوما ضالين) ديه‌لركه يا ربنا بزه شقاوتمز يعنى لوح محفوظده يازيلان
سوء عاقبتمز اوزريمزه غالب اولوب طريق هدادن ازمش قوم اولدق قچانكه
ناره ادخال اولنه‌لر ديه‌لركه (ربنا اخرجنا منها فان عدنا فانا ظالمون)
يا ربنا بزى بو ناردن چيقارغل اكر من بعد كفره عودت وسكا مخالفت
ايدرسه‌وز نفسلريمزه ظلم ايدرز ابن عمر رضى الله عنهما ايدر اهل جهنم
قرق ييل جهنم خازنى مالكه يلواره‌لركه (ليقض علينا ربك) ربك
بزى اماته ايده اول ايسه انلره جواب ويرميوب مدت مديده دنصكره
(قال انكم ماكثون) سز بو نارده خالدلرسز نه موت ونه غيرى حالله
سزه اندن خلاص يوقدر ديو جواب ويره بعده رب تعاليه مراجعت
ايدوب يارب بزى بوندن چيقارغل اكر من بعد سكا مخالفت ايدرسه‌وز
كنديمزه ظلم ايدرز ديو دنيانك ايكى عمرى دكلو زمان يلواردقلرندنصكره
(قال اخسؤا فيها ولا تكلمون) الله تعالى انلره ديه‌كه جهنمده اذلاء اولديغكز
حالده رحمتمدن بعيد اولك عذابكز رفعيچون بكا سويلمكز زيرا بن انى
سزدن رفع ايدر دكلن بوندنصكره رجالرى كسلوب برى برلرينه قارشو
زفير وشهيق ايتمكه طوره‌لر (انه كان فريق من عبادى يقولون ربنا
آمنا فاغفرلنا وارحمنا وانت خير الراحمين) زيراكه عباد مؤمنيندن
برجماعت يا ربنا سكا ايمان كتورمشز بزه مغفرت ورحمت ايتكه راحملرك
خيرلوسيسن ديرلردى (فاتخذتموهم سخريا حتى انسوكم ذكرى وكنتم
منهم تضحكون) سز ايسه انلرى مسخره ايدينوب حتى‌كه اول حالته اشتغال
ايله بنم ذكريمى اونوتديكز وانلرى ضحكه ايدينور ديكز اشبو آيت بلال
وعمار وخباب وصهيب وسلمان وفقراء صحابه شاننده نازل اولوبدركه

كفار قريش انلرى استهزاء ايدرلردى ﴿ انى جزيتهم اليوم بما صبروا
انهم هم الفائزون ﴾ انلر دنياده سزك اذا واستهزاكزه صبرلرى
سببيله اشبو كونده انلره مجامع مراداتلرينه فائز اولملريله جزا ايتدم
﴿ قال كم لبثتم فى الارض عدد سنين ﴾ الله تعالى يوم قيامتده كفاره
ديه كه دنياده وقبورده نه قدر زمان لبث ايتديكز ﴿ قالوا لبثنا
يوما او بعض يوم فاسأل العادّين ﴾ صددنده اولدقلرى
عذاب دهشتندن آنده كى مدت لبثلرين اونودوب بر كون
ويا بر كوندن آز لبث ايتمشز ديوب نارده خلودلرينه نسبتله انى
استقصار ايده لر وياخود انلرك دنياده كى مدت لبثلرى ايام سرورلرى ايدى
ايام سرور ايسه قصاردر * وياخود اول مدت منقضى اولديسه معدوم
حكمنده در واكر انك حقيقتن مراد ايدرسك انك ايامى عدينه
تمكين ايدنلردن سؤال ايت * زيراكه صددنده اولديغمز عذاب انى تذكر
واحصادن بزى اشغال ايدوبدر وياخود شول ملائكه يه سؤال ايتكه
انلر ناسك اعمارلرين عد واعماللرين احصا ايدرلر ﴿ قال ان لبثتم الا
قليلا لو انكم كنتم تعلمون ﴾ الله تعالى انلرى مقاللرنده تصديق ايدوب
ديه كه دنياده وكرك قبرده آز زمان لبث ايدوبسز اكر مدت لبثكزى
بيلورسه كز ﴿ أفحسبتم انما خلقناكم عبثا ﴾ ظن ايتديكز ميكه بز سزى لعب
وباطل وجهى اوزره خلق ايتمش اوله وزكه انده حكمت اولميه بلكه سزى
خلق ايتمشزكه بزه عبادت ايدوب بز دخى سزه اعمالكز اوزره جزا
ايده وز ﴿ وانكم الينا لاترجعون ﴾ ودخى ظن ايتديكزميكه سز بزه رجوع
ايتميه سزكه سزه جزا ايده وز اندن الله تعالى كندوبى مشركونك وصف
ايتديكى شيئدن تنزيه ايدوب ديديكه ﴿ فتعالى الله الملك الحق ﴾
الله تعالى خلقدن تعاظم ايتديكه اكا اول ملك حق اولدى انك ماعداسى
مملوك بالذات مالك بالعرضدر ﴿ لااله الاهو ﴾ كه اندن غيرى معبود
بالحق اله يوقدر ﴿ رب العرش الكريم ﴾ عرش كريمك ربيسيدر كه اول
عرش اجرامى محيطدر اقضيه واحكامك محكماتى اندن نزول ايدر
﴿ ومن يدع مع الله الها آخر لا برهان له به ﴾ بركسه كه الله تعالى ايله
بيله اله آخرى اقرار ويا اشراك وجهى اوزره معبود ايدينه انكچون اكا
برهان اولمز * زيراكه باطل شيئه برهان اولمز ﴿ فانما حسابه عند ربه انه

﴿ لايفلح الكافرون ﴾ انك رب عندنده جزاسى كافرلرك عدم فلاحيدر
سورهٔ فلاح مؤمنينى تقريرله بدأ ايدوب كافرلردن فلاحى نفيله ختم ايلدى *
بعده پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه استغفار واسترحامله امر ايدوب
ديديكه ﴿ وقل رب اغفر وارحم وانت خير الراحمين ﴾ ديكل كه يارب
بنى ومؤمنلرى مغفرت ورحمت ايتكه سن راحملرك ارحميسن اشبونده
مغفرت ورحمت بيننى جمع ايلدى زيرا كاهى مغفرت رحمتسز اولور *
نتكيم اصحاب اعراف اعرافده اولدقلرنجه اولور

سورة النور وهى اربع وستون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ سورة انزلناها وفرضناها ﴾ اشبو بر سوره دركه انده كى احكامى بز ايجاب
وانكله عملى سزه الزام ايتدك وياخود انده كى حدودى بز تقرير ايتدك
﴿ وانزلنا فيها آيات بينات ﴾ وبز بو سوره ده آيتلر ايندردككه مقصوده
دلالتى واضحه در ﴿ لعلكم تذكرون ﴾ تاكه انكله متعظ اولوب محارمدن
برجله يه واقف اوله سز ﴿ الزانية والزانى فاجلدوا كل واحد منهما مائة جلدة ﴾
زانيه وزانى قچانكه ايكيسى بيله حرّ بالغ عاقل بكر اولوب محصن اولمزلر ايسه
ايكيسندن هر برينه يوزر جلده اورك وشرائط احصان ابو حنيفه عندنده
آلتيدر اسلام وحريت وعقل وبلوغ ونكاح صحيح ودخولدر قچانكه
بو شرطلرك برى بولنميه اول محصن اولمز وشافعى عندنده اسلام شرط دكلدر
زيراكه * پيغمبريمز عليه السلام بر يهودى ايله بر يهوديه يى زنا
ايتدكلريچون رجم ايتدى * وابو حنيفه نك اكا حجتى كه ﴿ من اشرك بالله
فليس بمحصن ﴾ اولكه الله تعالى يه اشراك ايده اول محصن دكلدر
ديو بيوريلان حديث نبويدر لكن مراد اول احصان زنايله محصن دكلدر
ديمكدر ﴿ ولا تأخذكم بهما رأفة فى دين الله ﴾ اول ايكيسنه حدود
استيفاسنده سزى مرحمت وشفقت اخذ ايتمسون بلكه پيغمبريمز عليه
السلامه اقتداء دينده تصلب ايدك * زيرا اول ديديكه قيزم فاطمه سرقه
ايتسه اليني كسردم ﴿ ان كنتم تؤمنون بالله واليوم الآخر ﴾ اكر الله
تعالى يه ويوم آخرته مؤمنلر ايسه كز * حديثده كلديكه يوم قيامتده
حددن بر سوط نقص ايدن والى وحاكم كتوريلوب نيچون اندن نقص
ايتدك دينلدكده ديه كه يارب عبادكه مرحمت ايتدم الله تعالى اكا ديه كه
عبادمه سن بندن زياده مرحمتلومى اولدك وانى ناره كوندره بعده بر والى

آخر كتوريله كه اول حدده بر سوط زياده ايتمشيدي نيچون زياده ايتدك
دينلدكده ديه كه يارب تاكه عبادك معاصيدن منزجر اوله لر انى دخى ناره
كوندره ﴿ وليشهد عذابهما طائفة من المؤمنين ﴾ اول ايكيسنك عذابنه
مؤمنلردن بر طائفه حاضر اولسونكه انك اقلى اوچدر ويابر ويا ايكيدر
ومراد بر جمعدر كه انكله تشهير حاصل اوله * زيرا كاهى جنايت ايدن
كشى يه تنكيل تعذيبدن زياده تفضيحله اولور ﴿ الزانى لاينكح الا زانية
اومشركة والزانية لاينكحها الازان اومشرك وحرّم ذلك على المؤمنين ﴾
زانى مرأهٔ صالحه نكاحنه رغبت ايتمز بلكه مشاكلى اولان زنا ويا مشركه
ايله فاسقه يه رغبت ايدر وزانيه دخى كذلك فاسق نكاحنه رغبت ايدر
وبو نكاح مؤمنلره حرام قيلندى * زيراكه زنايه مائل كمسنه
صالحه لر نكاحنه رغبت ايتمز وزانيه دخى صالحلره رغبت ايتمز *
زيراكه مشاكله سبب الفت وتضادمدر و مخالفت ايسه سبب نفرت
وافتراقدر * ايمدى بو نكاح مؤمنلره حرام قيلندى * زيراكه فساقه
تشبه وتهمته تعرّض وسوء مقاله يه تسبب وبونك غيرى مفاسده مؤديه در
اول اجلدن تنزيهده مبالغه ايچون تحريمله تعبير اولندى * اشبو آيتك
معناسنده مفسرون اختلاف ايتديلر برقوم ديديلركه مهاجرون مدينه يه
قدوم ايديجك انده باغيه نساء كوريجك نفسلرين كرايه ويرلردى
اول وقتده انلر مدينه نساسنك احسنى ايديلر فقراء مسلميندن بر جماعت
انلرك نكاحنه رغبت ايتديلر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن انى استيذان
ايديجك اشبو آيت نزوليله اول باغيه لرى تزوّج مؤمنلره حرام قيلندى
زيراكه مشركه لر ايديلر * ابن مسعود رضى الله عنه ايدركه زانيه نك
نكاحى حرامدر اكر بر زانى بر زانيه يى نكاحلنسه اول ايكيسى ابدا زنا ايدرلر *
يزيد بن هارون ايدر اكر اول زانيه يى مستحل اولديغى حالده جماع
ايدرسه اول مشركدر واكر انى تحريم ايدر اولديغى حالده جماع ايدرسه
اول زانيدر * حسن ايدر زانىٔ مجلود زانيهٔ مجلوده يى نكاحلنسون وزانيهٔ
مجلوده نكاحله زانىٔ مجلوده وارسون * سعيد بن المسيب ايدر اشبو آيتله
زانيه نكاحى حرام ايدى (وانكحوا الايامى منكم) آيتيله نسخ اولندى *
زيراكه زانيه دخى ايامىٔ مسلمينده داخلدر وزانيه نك نكاحنى تجويز
ايدنلر احتجاج ايتدى شول حديثله كيم جابر رضى الله عنه ايدر بر رجل
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه كلوب ديديكه يارسول الله زوجهم

لامسك يدينى رفع ايتمز * پيغمبريمز عليه السلام ديديكه تطليق ايت اول
ديديكه نه چاره ايده يمكه بن انى سورم اندن مفارقته صبر ايده مزم پيغمبريمز
عليه السلام ايتدى اويله اولسه تطليق ايتمكل امساك ايت ﴿ والذين يرمون
المحصنات ثم لم يأتوا باربعة شهداء فاجلدوهم ثمانين جلدة ﴾ شونلركه
مسلمات حرائر عفائفى زنا ايله قذف ايدرلر بعده اول محصناتك زنالرينه
شهادت ايدر درت شاهد كتورميه لر * ايمدى اول قذف ايدنلرك هربرينه
سكسان جلده اورك اكر اول قذف ايدن حرّ ايسه واكر عبد ايسه قرق
جلده اوريلور واكر مقذوف محصن دكل ايسه قاذف تعزير اولنور *
وبونده شرائط احصان بشدر اسلام وعقل وبلوغ وحريت وعفت
عن الزنادر * ايمدى بركمسنه اول بلوغنده بركره زنا ايدوب اندن توبه ايتسه
وحسن حال وصلاح اوزره عمرى ممتد اولديغندنصكره انى قذف ايدنه حد
لازم اولمز واكر مقذوف نفسى اوزره زنايى اقرار ايتسه وياخود قاذف
انك زناسى اوزره درت شاهد اقامت ايتسه اول قاذفدن حد ساقط اولور *
زيرا انك اوزره واجب اولان حد فريه ايدى اول ايسه قاذفك صدقيله
ساقط اولدى ﴿ ولاتقبلوا لهم شهادة ابدا ﴾ وانلرك شهادتلرين قبول
ايتمكز آخر عمرلرينه دكين * ابوحنيفه عندنده توبه ايتدكلرنجه *
شافعى عندنده اول شهادت هرنه خصوصده ايسه زيراكه اول
مفتريدر * دينلديكه شهادتلرينك عدم قبولى قذفه مختصدر واول
جلدك استيفاسنه متوقف دكلدر ابوحنيفه ديركه اكا متوقفدر *
زيراكه جلد ايله امر وقبولدن نهى شرطه جواب واقع اولمقده ايكيسى
مساويدر بينلرنده ترتيب يوقدركه انك اوزره مترتب اوله لر * والحال
جلددن اوّلكى حالى جلددنصكره كيدن اسوءدر ﴿ واولئك هم
الفاسقون ﴾ وانلر فسقلرينه حكم اولنمش فاسقلردر ﴿ الا الذين تابوا
من بعد ذلك واصلحوا ﴾ الا شونلركه قذف وحدّ قذفدنصكره توبه
ايده لر واعماللرين تداركله اصلاح ايده لر اول تداركك جمله سندندركه
كندويى حد ايچون مقذوفنه تسليم ايده ويا اندن حلاللق ديليه
﴿ فان الله غفور رحيم ﴾ اويله اولسه الله تعالى انلره مغفرت ورحمت
ايتمكده بليغدر * علما اختلاف ايتديلركه قاذفك توبه سندنصكره
شهادتى قبولنده برقوم ديديلركه قاذفك نفس قذفله شهادتى رد

اولنور چونکه قاذف توبه وندامت ایده وحالنی تحسین ایده شهادتی قبول اولنور کرکسه توبه‌سی اوزرینه حد اقامتندنصکره وکرك اوکدین اولسون ودیدیلرکه استثنا رد شهادته وفسقه راجع اولور اویله اولسه توبه‌دنصکره شهادتی مقبول اولور وفسق اسمی اندن زائل اولورکه اول ابن عباس وعمردن مرویدر وتابعیندن برجماعت قولیدر ومالك وشافعینك مذهبیدر وبرقوم دیدیلرکه قذفده محدودك شهادتی ابدا قبول اولنمز اکرچه توبه ایدرسه‌ده اویله اولسه استثناء فسقه راجع اولورکه اول نخعی وشریح قولیدر * وابو حنیفه مذهبیدر ودیدیلرکه نفس قذفله شهادتی رد اولنمز مادامکه حد اولنمیه شافعی ایدرکه اول حد اولنمزدن اوّلکی حالی شردر حد اولندیغندنصکره‌کی حالندن زیراکه حدود کفارتدر اویله اولسه انك شهادتن ایکی حالنك احسننده رد ایدوب شرنده قبول ایتمش اولورلر * شعبی ایدر حد قذف توبه ایله ساقط اولور اویله اولسه استثناء که راجع اولور عامهٔ علما دیدیلرکه حد قذف توبه ایله ساقط اولمز مکرکه مقذوف عفو ایده اویله اولسه حد ساقط اولور قصاص کبی‌که عفو ایله ساقط اولور توبه ایله دکل اکر دینورسه‌که قاذفك توبه سندنصکره شهادتی قبول اولنیجق ابدا قولنك معناسی نه اولور دینورکه یعنی انك ابدا شهادتی قبول اولنمز مادامکه قذفی اوزره اصرار ایده * زیراکه هر انسانك ابدی حالنه لائق اولور مدتیدر * نتکیم کافرك ابدا شهادتی قبول اولنمز دینور یعنی کافر اولدیغنجه ﴿ والذین یرمون ازواجهم ولم یکن لهم شهداء الا انفسهم ﴾ وشونلرکه زوجه‌لرینی قذف ایدرلر حالبوکه صحت مقاله‌لرینه کندیلردن غیری شاهدلری اولمسه ﴿ فشهادة احدهم اربع شهادات بالله انه لمن الصادقین ﴾ واجب اولان انلردن برینك درت کره شهادتیدرکه بالله اول زوج زوجه‌سنه قذفنده صادقلردندر ﴿ والخامسة ان لعنة الله علیه ان کان من الکاذبین ﴾ بشنجی شهادتنده اول زوج دیمسیدرکه الله تعالینك لعنتی اوزریمه اولسون اکر زوجه‌می قذفده کاذبلردن ایسم اشبو آیتك حکمنده دینلدیکه چون بر رجل مرأه‌سنی قذف ایتسه انك موجبی اجنبی قذفنك موجبیدرکه اوزرینه حد واجب اولور اکر مرأه محصنه ایسه ویا تعزیر واجب اولور اکر محصنه دکل ایسه الابوکه اول ایکیسندن مخرجده اختلاف اولنمشدر * ایمدی اکر اول براجنبی

(قذف)

قذف ایتسه اوزرینه حد واجب اولور اکر مرأه محصنه ایسه * ایمدی اکر اول براجنبی قذف ایتسه اوزرینه حد اقامت اولنور مکرکه اول مقذوفه‌نك زناسی اوزره درت شاهد اقامت ایده ویاخود مقذوفه زنایی اقرار ایده اویله اولسه قاذفدن حد ساقط اولور واکر اول زوجه‌سنی قذفنده کذلك زناسی اوزره درت شاهد ویا اندن زنایه اقرار بولنورسه ویاخود اول زوج قاذف لعان ایدرسه حددن قورتیلور زوجه قذفنده لعان بینه منزلتنده‌در * زیرا چون رجل مرأه‌سنی رجل آخرله کورسه نه انك اوزره بینه اقامتنه ونه اول عار اوزره صبره امکانی اولور اویله اولسه الله تعالی اکا لعانی صدقنه حجت قیلدی واکر زوج انك زناسی اوزره بینه اقامت ایدرسه ویاخود زوجه زنا ایتدیکنه اقرار ایدرسه اول زوجدن حد ولعان ساقط اولور مکرکه انده بر ولد اولوب زوج انك نفیینی مراد ایتسه انی نفی ایچون لعان ایدر چون امام اول ایکیسنه لعان ایتدرمك مراد ایتسه ابتدا رجلی اقامه ایدوب کلمات لعانی اکا تلقین ایدوب دیه‌که دیکل‌که شهادت ایدرینکه بالله بن فلانه‌یی قذفده صادقلردنم واکر رجل معینله قذف ایتمش ایسه لعاننده انی اسمیله ذکر ایده واکر برجماعتله قذف ایتمش ایسه لعاننده انلری اسملریله ذکر ایده وزوج امامك تلقین ایتدیکی کبی دیه واکر ولد ویا حمل نفیین مراد ایدرسه دیه‌که اشبو ولد ویا حمل زنادندر بندن دکلدر بشنجیده دیه‌که الله تعالینك لعنتی اوزریمه اولسون اکر بن فلانه‌یی قذفده کاذبلردن ایسم اکر قاذف کلماتدن برینی حاکمك تلقینسز سویلرسه محسوبه اولمز چونکه رجل لعانندن فارغ اوله انکله زوجه‌سی بیننه فرقت واقع اولور واول مرأه ابدا اکا حرام اولور واندن نسب منتفی اولور واندن حد قذف ساقط اولور ومرأه اوزره حد زنا واجب اولور محصنه ایسه رجم اولنور محصنه دکل ایسه جلد ایدیلور اشبو بش حکمدرکه کلیسی لعان زوجه متعلق اولور ﴿ ویدرأ عنها العذاب ﴾ ومرأه‌دن حدی دفع ایدر ﴿ ان تشهد اربع شهادات بالله انه لمن الکاذبین ﴾ واول مرأه‌نك درت کره شهادتیدرکه بالله زوجم بکا قذفنده کاذبلردندر ﴿ والخامسة ان غضب الله علیها ان کان من الصادقین ﴾ بشنجی کره‌ده اول مرأه دیه‌که الله تعالینك غضبی اوزریمه اولسون

اكر زوجم بكا قذفنده صادقلردن ايسه * ايمدى قچانكه زوج لعان ايده
مرأه اوزره حد زنا واجب اولور اكر اول حدى اسقاط مراد ايدرسه
اولدخى طوروب حاكمك تلقينى ايله منوال مشروح اوزره لعان ايدر
ومرأنك لعاننه انجق حكم واحد متعلق اولوركه اول مرأنك كنديدن
حدك سقوطيدر واكر زوج انك زناسى اوزره بينه اقامت ايدرسه
اول مرأه دن لعانله حد ساقط اولمز * ائمۀ حنفيه عندنده زوجه‌سنى
قذف ايدن اوزره حد واجب اولمز بلكه واجب اولان لعاندر لعان ايدنجه
حبس اولنور وآخرون عندنده لعان زوجك صدقنه حجتدر قچان قاذف صدقنه
حجت اقامتندن قعود ايتسه حبس اولنمز بلكه حد اوريلور * نتكيم اجنبى قذف
ايدن بينه اقامتندن قعود ايتسه حد اوريلوردى وابو حنيفه عندنده لعانك
موجبى وقوع فرقت ونفى نسبدر بوايكيسى ايسه زوج وزوجه‌نك لعانيله
حاصل اولور وفرقت لعان علمادن كثير عندنده فرقت فسخدركه
اول شافعى قوليدر واول فرقت مؤبده‌در حتى زوج كندوينى اكذاب
ايتسه قبول اولنوب اوزرينه حد لازم وولد منفى اكا لاحق اولور لكن
تأبيد تحريم مرتفع اولمز * وابو حنيفه عندنده فرقت لعان فرقت طلاقدر
قچان رجل نفسنى اكذاب ايتسه اول مرأه‌يى تزوج اكا جائز اولور واكر
كلمات لعانك بعضنى اتيان ايتسه اكا حكم متعلق اولمز * وابو حنيفه عندنده
كلمات لعانك اكثرينى اتيان ايتسه حكم تعلقنده اول كل مقامنه قائم اولور
وهر كسه‌كه يمينى صحيح اوله لعانى دخى صحيح اولور اول كرك حر
ويا عبد مسلم وياذمى اولسون اشبو شافعى واكثر علماء قوليدر * ابوحنيفه
وبر جماعت ديديلركه لعان جارى اولمز الا ايكى مسلم بيننده‌كه حر اولوب
محدود اولميه‌لر واكر زوج وزوجه ويا ايكيسندن برى رقيق وياذمى
ويا محدود اولورسه بينلرنده لعان جارى اولمز لكن ظاهر قرآن حجتدر
مطلقا ايكيسى بيننده لعان جارى اولور دينلره كوره‌ز يراكه آيتده
حرله عبد ومحدودله غير محدود بينى فصل اولنمامشدر ولعان صحيح اولمز
مكركه حاكم ويا خليفه عندنده اوله ولعان درت شيئله تغليظ اولنوركه
اول تعدد الفاظ ومكان شريفده وزمان شريفده وجماعت حضورنده
اولمقدر اما تعدد الفاظ لازمدر اخلالى جائز اولمز واما مكانك شرفى مسجد
وجامعده منبر عندنده اولمقدر واما زمانك شرفى صلاة عصردنصكره‌ده

(اولمقدر)

اولمقدر واما جماعت اقلى درتدر اشبو جمله تغليظ مستحبدر حتى اكر حاكم
لعانى ايكيسنه تنهاده ايدرسه جائز اولور اما مكان وزمانله تغليظك واجب
ويامستحب ايديكنده ايكى قول واردر ﴿ ولولا فضل الله عليكم ورحمته ﴾
اكر الله تعالينك فضل ورحمتى اولمسه عقوبتى تعجيل ايدردى لكن
سزى ستر ايدوب لعانله سزدن حدى رفع ايلدى ﴿ وان الله توّاب حكيم ﴾
اول الله تعالى توّابدر معاصيدن رجوع ايدنه رحمتله عودت ايدر حكيمدركه
سزه لعانى ايجاب ايتدى ﴿ ان الذين جاؤا بالافك ﴾ شونلركه كذبك
ابلغيله عائشه رضى الله عنهايه افترا ايتديلر * قصه‌سى اولدركه پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم بعض غزاوتنده عائشه رضى الله عنهايى بيله
كتورردى بركيجه قفولده رحلنه ندا اولندى عائشه رضى الله عنها ايسه
قضاء حاجته كيدوب بعده رحلنه عودت ايلديكنده اليله صدرينى لمس
ايديجك عقدينى قيرلمش بولدى فى الحال انى التماس ايچون قضاء حاجتدن
كلديكى يوله كيرو كتدى وانك رحلنه خدمت ايدن ظن ايتديكه
عائشه هودجنده اوله رحلى آلوب كتدى عائشه رضى الله عنها ايسه
كيرو اول منزله كلدكده جميع ناس اول آرادن كتمش آنده كيمسه بولمدى
كندوينى استيو كلورلر بولورلر ديو رجائله انده اوتوروب قالدى مكركه
صفوان بن معطل السلمى جيشك وراسنه قالمشدى صباحن اول منزله
كلوب عائشه رضى الله عنهايى انده بولدى وبيلدى وراحله‌سن
اكا چوكردوب حتى‌كه عائشه رضى الله عنها اكا بندى وصفوان يياق
اول راحله‌يى يده‌رك جيشه ايركوردى اويله اولسه اكا اتهام ايتديلر
﴿ عصبة منكم ﴾ سزدن برجماعت‌كه اول اوندن قرق عدده دكدركه
انكله مراد عبد الله بن ابىّ وزيد بن رفاعه وحسان بن ثابت ومسطح
بن اثاثه وحمنه بنت جحش‌كه طلحة بن عبد اللهك زوجه‌سيدر ودخى
بونلره مساعد اولانلردر ﴿ لا تحسبوه شرّا لكم ﴾ سز اول افكى
كنديكزه شر ظن ايتمكز اشبو خطاب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
وابو بكر الصديق رضى تعالى عنه وعائشه رضى الله تعالى عنها وصفوان
رضى الله تعالى عنهك جميعنه‌در ﴿ بل هو خير لكم ﴾ بلكه اول سزه
خيرليدركه انكله ثواب عظيم اكتساب ايدرسز وانكله عند الله كرامتكز
ظاهر اولديكه برائتكزده وتعظيم شانكزده وسوء كلام ايدنلرك تهويل

وعيدنده وسزه خير ظن ايدنلرك شاننده اون سكز آيت نازل اولدى
(لكل امرئ منهم ما اكتسب من الاثم) اول عصبهٔ كاذبه دن هر كيمسه
اوزره اول افكه خوض ايتديكى دكلو ذنبدن اكتساب ايتديكنك
جزاسى واردر (والذى تولى كبره منهم له عذاب عظيم) افكه خائضلردن
اولكه انك معظمنه تولى ايتديكه اول عبد الله بن ابىّ دركه ابتدا انى اول
سويليوب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلمه عداوتن اذاعه ايتدى وياخود
انكله بيله حسان ومسطح ايتدى * ايمدى انلره آخرتده عذاب نار واردر
وياخود دنياده عذاب واردركه هر برى حد قذف اورلديلر * وابن ابىّ
مطرود ونفاقله مشهور اولدى وحسان ايسه اعمى وايكى يدى شلاء اولدى
ومسطح ايسه مكفوف البصر اولدى (لولا اذ سمعتموه ظنّ المؤمنون
والمؤمنات بانفسهم خيرا) اول افكى ايشتديككزده نيچون انلره خير
وحسن ظن ايتمديكز مؤمنلر ومؤمنات نفسلرينه واهل دينلرينه خير
ظن ايتملرى كبى كه اول ايمانك مقتضاسيدر (وقالوا هذا افك مبين)
وشول حالله مستيقن مطلع كبى بو قذف افك ظاهردر ديسهلردى
(لولا جاؤا عليه باربعة شهداء) اول قذف ايدنلر درت شاهد كتورسهلردى
(فاذ لم يأتوا بالشهداء فاولئك عند الله هم الكاذبون) چون انلر درت
شاهد كتورميهلر انلر الله تعالينك حكمنده كاذبلردندر * ايمدى سز
انلرى الله تعالينك امريله تكذيب ايدك (ولولا فضل الله عليكم ورحمته
فى الدنيا والآخرة لمسكم فيما افضتم فيه عذاب عظيم) اكر الله تعالينك
سزه دنياده انواع نعمله فضلى وآخرتده عفو ومغفرتله رحمتى اولمسه
شول خوض ايتديككز افك مقابلهسنده سزه عاجلده عذاب عظيم
ايريشديكه انك جنبنده لوم وجلد استحقار اولنه ايدى (اذ تلقونه
بالسنتكم) اول افكدن سؤالى برى برلريكزدن اخذ ايدرسز وياخود انى
برى برلريكزه القا ايدرسز (وتقولون بافواهكم ما ليس لكم به علم)
وسويلرسز شول كلاميكه افواهه مختص اولور قلوبدن اكا مساعده اولمز
(وتحسبونه هينا) سز ظن ايدرسزكه اول سهل اولوب انده وبال اولميه
(وهو عند الله عظيم) حالبوكه اول عند الله وزرده واستجرار عذابده
عظيمدر اشبو اوچ آثام مترتبهدركه اكا عذاب عظيم تعلق ايدوبدركه اول
السنهلريله افكى تلقيدر وتحقيقسز انى تحدثدر وانى استصغارلريدر (ولولا

اذ سمعتموه قلتم مايكون لنا ان نتكلم بهذا) انى ايشتديككزده نيچون
ديمديكزكه بزه لائق اولمزكه بو سوزى بز سويليهوز (سبحانك هذا بهتان
عظيم) يارب سنى تنزيه ايدرز اشبو كلام پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم
خاتوننه عجب بهتان عظيمدر (يعظكم الله ان تعودوا لمثله أبدا ان كنتم
مؤمنين) الله تعالى سزه وعظ ايدركه اكر مؤمنلر ايسهكز من بعد بونك
كبى سوزه عودت ايتميهسز * زيراكه ايمان اندن منع ايدر (ويبين الله لكم
الآيات) الله تعالى سزه شرائعه ومحاسن آدابه دلالت ايدر آيتلرينى
تبيين ايدر تاكه اتعاظ وتأدب ايدهسز (والله عليم حكيم) الله تعالى
احوالك كلنى بيلور وتدابيرنده حكمتى اجرا قيلور (ان الذين يحبون
ان تشيع الفاحشة فى الذين آمنوا لهم عذاب اليم فى الدنيا والآخرة)
شونلركه مؤمنلر بيننده فاحشه منتشر اولديغن مراد ايدرلر انلره دنياده
حد وآخرتده نار واردر (والله يعلم وانتم لا تعلمون) الله تعالى ضمائرده
اولانى بيلورسز انى بيلمزسز * ايمدى سز دنياده ظاهر دلالت ايتديكى
اوزره عقاب ايدك قلوبده اولان حب اشاعهٔ فاحشه اوزره الله تعالى
عقاب ايدر (ولولا فضل الله عليكم ورحمته) اكر الله تعالينك سزه
فضل ورحمتى اولمسه دنياده عذابكزى تعجيل ايدردى (وان الله رؤف
رحيم) الله تعالى عبادينه رأفتلو ورحمتلودر (يا ايها الذين آمنوا
لا تتبعوا خطوات الشيطان) يا مؤمنلر اشاعهٔ فاحشه ايله شيطانك تزيينه
اتباع ايتمكز (ومن يتبع خطوات الشيطان فانه يأمر بالفحشاء والمنكر)
بركمسه كه شيطانك تزيينه اتباع ايده اول شيطان قبايح افعالله وشرعك
انكار ايتديكى شيئله امر ايدر (ولولا فضل الله عليكم ورحمته ما زكى منكم
من احد ابدا) اكر الله تعالينك ذنوبى محو ايدر توبهيه توفيقله وانى
تكفير ايدر حدود شرعله فضل ورحمتى اولمسه سزدن هيچ بركمسه
آخر دهره دكين اول دنسدن طاهر اولور كمسه اولميه ايدى (ولكن الله
يزكى من يشاء) لكن الله تعالى ديلديكى كمسهيى اندن تطهير ايدر انى
توبهيه حمل وتوبهسنى قبولله (والله سميع عليم) الله تعالى انلرك
اقوالنى ايشيدر ونياتنى بيلور (ولا يأتل اولوا الفضل منكم والسعة
ان يؤتوا اولى القربى والمساكين والمهاجرين فى سبيل الله) سزدن
دينده فضل ومالده وسعت صاحبلريكه مراد ابو بكر الصديق رضى الله

عنهدر ويرممكه يمين ايتمسون شول ناسه كه انلرا كا قرابت ومسكنت وفي سبيل الله مهاجرتله متصفلردركه انكله مراد يالكز مسطحدركه اول مسكين ومهاجر وبدرى اولوب ابوبكر الصديق رضى الله عنهك ابن خالهسى ايدى عائشه رضى الله عنها نك شاننده افكه خوض ايتديكيچون ابو بكر الصديق رضى الله عنه اكا انفاق واحسان ايتممكه يمين ايتمشيدى ﴿ وليعفوا وليصفحوا ﴾ بلكه انلردن صدور ايدن تفريطاتى عفو وصفح ايتسونلر ﴿ ألا تحبون ان يغفر الله لكم ﴾ سومزميسزكه اول عفو وصفحكز وسزه اساءت ايدنلره احسانكز اوزره الله تعالى سزى مغفرت ايده ﴿ والله غفور رحيم ﴾ الله تعالى كمال قدرتيله غفور ورحيمدر * ايمدى انك اخلاقيله تخلق ايدك روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اشبو آيتى ابوبكر الصديق رضى الله عنه يه قراءت ايديجك ابوبكر رضى الله عنه ديديكه بلى مغفرت اولنممزى سورز واندن مسطحه كيرو انفاق ايدر اولدى والله من بعد انى اندن انزاع ايتمزم ديدى ﴿ ان الذين يرمون المحصنات الغافلات المؤمنات ﴾ شونلركه قذف ايدرلر شول نسائيكه انلر عفائف وقذف اولندقلرنده غافلات والله تعالى يه ورسولنه مؤمناتدرلر تاكه انلرك عرضلرين استباحه ورسول اللهه ومؤمنلره طعن ايدهلر ﴿ لعنوا فى الدنيا والآخرة ﴾ انلر دنياده حدله وآخرتده نار ايله تعذيب اولنورلر ﴿ ولهم عذاب عظيم ﴾ ودخى انلره عذاب عظيم اولور ذنوبلرى عظيم اولديغيچون * ديلديكه اشبو هر قاذفك حكميدر مادامكه توبه ايتميه برقولده اشبو حكم زوجات نبى يه مخصوصدر ﴿ يوم تشهد عليهم السنتهم وايديهم وارجلهم بما كانوا يعملون ﴾ يوم قيامتده اول قاذفلرك ديللرى واللرى واياقلرى شول دنياده ايشلدكلرى اعمال سيئه يه شهادت ايدر الله تعالينك انطاقيله ويا انك اوزره آثارى ظهوريله ﴿ يومئذ يوفيهم الله دينهم الحق ﴾ اول كونده الله تعالى انلره مستحق اولدقلرى جزايى توفيه ايدر ﴿ ويعلمون ان الله هو الحق المبين ﴾ وامرى معاينه لريله بيلورلركه الله تعالى ذاتيله ثابتدر الوهيتده ظاهردر اكا غيرى مشاركت ايتمز وانك غيرينك ثواب وعقابه قدرتى يتمز وياخود اول عدلى ظاهر عادلدر اولكه شانى بواوله مظلوم ايچون ظالمدن انتقام ايدر ﴿ الخبيثات للخبيثين والخبيثون للخبيثات والطيبات للطيبين

والطيبون للطيبات ﴾ قول وكلامدن خبيثات ناسك خبيثلريچوندر وناسك خبيثلرى قولك خبيثاتيچوندر وكذلك قولدن طيبات ناسك طيبلريچوندر وناسك طيبلرى قولك طيباتيچوندر يعنى قولك خبيثى ناسك خبيثلرينه لائق اولور وقولك طيبى دخى ناسك طيبلرينه لائق اولور * ايمدى عائشه رضى الله عنها طيبهدر اكا طيبات كلامدن ثناء حسن لائق اولور وياخود كلمات خبيثه يى سويلمز مكر اولكه رجال ونسادن خبيث اوله وكذلك كلمات طيبه يى سويلمز مكر اولكه رجال ونسادن طيب اوله اشبو عائشه رضى الله عنهايى قذف ايدنلرى ذمدر وانى براءت وطهارتله وصف ايدنلرى مدحدر وياخود نسانك خبيثه لرى رجالك خبيثلريچوندر ورجالك خبيثلرى نسانك خبيثه لريچوندر ونسانك طيبه لرى رجالك طيبلريچوندر يعنى الله تعالى عائشهٔ طيبه يى رسول طيب ايچون تقدير ايدوبدر ﴿ اولئك مبرؤن مما يقولون ﴾ رسول الله صلى الله عليه وسلم وعائشه وصفوان افك ايدنلرك افكندن مبرالردر * زيرا اكر انلرك اول قولى صدق اولسه عائشه رسول الله صلى الله عليه وسلمك زوجهسى اولمزدى ﴿ لهم مغفرة ورزق كريم ﴾ انلر ايچون مغفرت وجنت واردر الله تعالى درت كمسه يى درت شيئله تهمتدن برى قيلدى يوسف عليه السلامى زليخا اهلندن شاهدله وموسى عليه السلامى قول يهوددن ثوبنى كوتورن حجرله ومريم رضى الله عنهايى ولدنى انطاقله وعائشه رضى الله عنهايى اشبو آيات كريمه ايله بودكل الا رسول الله صلى الله عليه وسلمك منصبن اظهار ومنزلن اعلا ايچون ايدى * روايت اولنديكه حضرت عائشه رضى الله عنها بعض اشياايله افتخار ايدرديكه اول انك غيرى يه ويرلمامشدى جبريل عليه السلام انك صورتن بر خرقهٔ حرير اوزره پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه كتوروب بوسنك زوجهكدر ديدى وپيغمبريمز صلى الله عليه وسلم انجق انى بكر تزوج ايتدى * وپيغمبريمز صلى الله عليه وسلم باشنى انك ديزينه قومشكن قبض اولندى وانك بيتنه دفن اولندى * وپيغمبريمز صلى الله عليه وسلم انكله بيله ايكن اكا وحى نازل اولوردى وانك براءتنه بودكلو آيات نازل اولدى واول رسول الله صلى الله عليه وسلمك خليفه وصديقنك قزى ايدى واول طيبه خلق اولندى ومغفرت ورزق كريمله وعد اولندى ﴿ يا ايها الذين آمنوا

لاتدخلوا بيوتا غير بيوتكم حتى تستأنسوا وتسلموا على اهلها) يامؤمنلر ساكن اولديغكز بيوتك غيرى بيوته داخل اولمكز حتى كشى ايجار ويا اعاره ايتديكى بيت ايسه ده اكا كيرمسون مكركه اول بيت اهلندن استئناس وانلره سلاملر ويرديكندنصكره اوله (ذلكم خيرلكم) اشبو استئناس وتسليم سزه خيرلودر شوندنكه اكا بغتة ويا تحية جاهليه ايله كيرهسز (لعلكم تذكرون) تاكه اتعاظ ايدوب سزه اصلح اولان شيئله عمل ايدهسز استئناسله مراد استئذاندر وياخود طلب انسدركه انكله اول بيتده انسان اولديغن بيله و اكا دخوله اذن ويره * دينلديكه اول تسبيحه وياتكبيره ايله تكلمدر ويا تنحنحدركه اهل بيت انى بيلوب دخوله اذن ويرهلر اشبو آيتده حكم اولدركه غيرك بيتنه سلام واستئذان ايتمدين كيرميه * مفسرون استئذانى تقديمده اختلاف ايتديلر بر قوم ديديلركه استئذان تقديم اولنور و دينوركه كيرهيمى سلام عليكم لكن اكثرون ديديلركه سلام تقديم اولنور وآيتده تقديم وتأخير واردر تقديرى (حتى تسلموا على اهلها و تستأنسوا) در نتكيم ابن مسعود رضى الله عنهك مصحفنده بويله يازيلودر * كلدة بن حنبلدن مرويدركه ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه سلام واستئذانسز دخول ايتديكمده بكا ديديكه وار كيرو كيت سلام عليكم ديوب دخول ايده يمى ديو استئذان ايت بعضيلر ديديكه اكر بصرى بر انسانه واقع اولورسه سلامى تقديم ايتسون والا استئذان ايدوب اندن سلام ويرسون * ابو موسى ايدر كشى ذوات محارمدن استئذان ايتسون اكر دار واحده ايسهلر تنحنح وادكنى تحريك ايدهلر (قال النبى عليه السلام اذا استأذن احدكم ثلاثا فلم يؤذن له فليرجع) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر قچان بريكز اوچ كره استئذان ايدوب اكا اذن ويرلميه رجوع ايتسون * حسن ايدر انك اولكيسى اعلام سلام ايكنجيسى مؤامره اوچنجيسى رجوعه استئذاندر * روايت اولنديكه بر رجل پيغمبريمز عليه السلامه ديديكه انامك بندن غيرى خدمتكارى يوقدر اكا كيرديكمده استئذان ايده يمى ديديكه هر كيرديككده استئذان ايت استرميسنكه انى عريان كورهسن (فان لم تجدوا فيها احدا فلا تدخلوها حتى يؤذن لكم) اكر بيوتده سزه اذن ويرر كمسه بولمزسهكز تاسزه اذن ويرر كمسه كلنجه اكا كيرمكز * زيراكه دخوله مانع

انجق عوراته اطلاع دكلدر بلكه غيرك ملكنده اذنى يوغيكن تصرف حرامدر مكركه اكا حرق ويا غرق عارض اوله ويا انده منكر مثلى شئ بولنه (وان قيل لكم ارجعوا فارجعوا) واكر دخوله استئذانكز عندنده سزه رجوع ايدك دينورسه رجوع ايديكز يوخسه بابده طوروب الحاح ايتمكز (هو ازكى لكم) رجوعكز سزه اطهردر اندنكه الحاح ويا بابده وقوفدنكه اول كراهه وترك مروتدن خالى اولمز (والله بما تعملون عليم) الله تعالى سزك اعمالكزى بيلور انك اوزره سزه جزا قيلور * قتاده ايدر قچان اكا دخوله اذن ويرلميه قپوده اوتوروب قالميه زيراكه ناسك نيچه حاجتى اولور واكر قپويه كلوب استئذان ايتمكسزين صاحب بيتك خروجنه انتظارله قپوده اوتورسه جائز اولور * ابن عباس رضى الله عنهما بعض انصارينك قپوسنه حديث تعلمنه كلوب اوتورر ديكه چيقه يوخسه استئذان ايتمزدى چيقديغنده نيچون بكا خبر ويرمدككه چيقايدم ديسه علم طلبنده بز بونكله امر اولنمشز ديردى وقپوده طورديغى تقديرجه ارالقدن ايچرويه باقيه (قال النبى عليه السلام لو ان امرأ اطلع عليك بغير اذن فحذفت حصاة ففقأت عينه ما كان عليك جناح) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر اكر بركمسه اذنسز بيتك داخلنه نظر ايتدكده بر حصات آلوب كوزين چيقارسك سكا انده جناح اولمز وقتاكه آيت استئذان نازل اولدى ديديلركه شول بيوتده نيچه ايدرزكه يوللرده اولور ايچنده ساكن كمسنه اولمز رباط وخانات وحوانيت كبى اويله اولسه نازل اولدى (ليس عليكم جناح ان تدخلوا بيوتا غير مسكونة فيها متاع لكم) سزه جناح يوقدركه استئذانسز دخول ايدهسز شول بيوته كيم انده كمسه ساكن اولميهكه سزچون انده منفعت اولور حر وبرددن استكنان وايواء امتعه ومعامله ايچون جلوس كبى دينلديكه اول بيوتله مراد بيوت خربه ومتاعله مراد انده بول وغائطدن قضاء حاجتدر وياخود هر بيوتدركه آنده ساكن اولميه (والله يعلم ما تبدون وما تكتمون) الله تعالى سزك ابدا وكرك كتم ايتديككزى بيلور (قل للمؤمنين يغضوا من ابصارهم) يا محمد مؤمنلره ديكلكه كوزلرين منع ايتسونلر هر شيئه نظردنكه اكا نظر حلال اولميه (ويحفظوا فروجهم) وفرجلرين حفظ ايتسونلر تاكه اكا غيرك بصرى

واقع اولمیه الا انی ازواجلرندن وجواریٔ مملوکه لرندن دکل * دینلدیکه جمیع قرآنده مذکور حفظ فرجله مراد زنادن حفظدر الا بو محلده کی حفظله مراد استتاردر (ذلك ازکی لهم) اشبو غض بصر وحفظ فرج انلره انفعدر ویا اطهردرکه انده ریبه دن بعد واردر (ان الله خبیر بما یصنعون) الله تعالی انلرك افعالنه خبیردر پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه (لاتتبع النظرة النظرة فان لك الاولی ولیست لك الآخرة) نظری حرامه نظره که نظره یی اتباع ایتمکل * زیراکه شول قصدنسز واقع اولان نظرهٔ اولی سکا عفودر اندنصکره قصدله واقع اولان نظره دکل (وقال النبی علیه السلام لاینظر الرجل الی عورة الرجل ولا المرأة الی عورة المرأة) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر بر رجل رجل آخرك عورتنه نظر ایتمسون وکذلك مرأه مرأهٔ اخرانك عورتنه نظر ایتمسون (وقل للمؤمنات یغضضن من ابصارهن) ومؤمنلره دیکلکه کوزلرین منع ایتسونلر هر شیئه نظردنکه اکا حلال اولمیه (ویحفظن فروجهن) وفرجلرین حفظ ایتسونلر تاکه اکا غیرك بصری واقع اولمیه * روایت اولندیکه ام سلمه ومیمونه رضی الله عنهما ایکیسی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنده ایدیلر ابن ام مکتوم طشره دن کلدی * پیغمبریمز علیه السلام اول ایکیسنه احتجاب ایدك دیدی دیدیلرکه اول اعمی دکلیدر دیدیکه سزدخی اعمالرمیسز آنی کورمزمیسز (ولایبدین زینتهن) نامحرملره زینهٔ خفیه لرینی اظهار ایتمسونلر زینت ایکی نوعدر خفیه وظاهره در اما انك خفیه سی خلخال وخضاب وسوار وقرط وقلاده مثلیدر واول زینت ایله مراد مواضع زینتدر * ایمدی نسایه جائز اولمزکه مواضع زینتن اجانبه اظهار ایده ویا اجانب اکا نظر ایده (الا ماظهر منها) مکرکه زینتدن ظاهر اولانی اظهار ایده لر اشبو زینت ظاهره ده علما اختلاف ایتدیلر * دینلدیکه اول وجه وایکی کفدر ویا ثیابدر ویاکحل وخاتم وخضاب کفدر * ایمدی مرأه نك زینت ظاهره سنه رجل اجنبینك نظری جائز اولور اکر فتنه وشهوت خوفنی ایتمزسه واکرخوف ایدرسه اندن غض بصر ایده مرأه نك بدنندن اشبو مذکوراتك اظهاری رخصت ویرلدی * زیراکه عورت دکلدر صلاتده کشفی جائز اولور اندن ماعداسی عورتده ستر ایدیلور (ولیضربن بخمرهن علی جیوبهن)

(قناعلرینی)

قناعلرینی جیبلری وصدورلری اوزره القا ایتسونلرکه انکله شعور وصدور واعناقلری ستر اولنه (ولایبدین زینتهن) زینة خفیه لرینی اظهار ایتمسونلرکه اول وجه وکفلرك ماعداسیدرکه انی نه صلاتده ونه اجانبه کشفی مباح اولور (الا لبعولتهن) مکرکه انی ازواجلری ایچون اظهار ایده لرکه اول ازواج زینتله مقصودلردرکیم زوجه لرینك جمیع بدننه حتی مع الکراهه فرجلرینه دخی نظر ایتملری جائز اولور (او آبائهن او آباء بعولتهن او ابنائهن او ابناء بعولتهن او اخوانهن او بنی اخوانهن او بنی اخواتهن) ویاخود اظهار زینتلری کندی بابالرینه ویا ازواجلرینك بابالرینه ویا کندی اوغللرینه ویا ازواجلرینك مرأهٔ اخرادن اولان اوغللرینه ویا کندی قرنداشلرینه اول کرکسه لأبوین ویالأب ویالأم اولسون ویا کندی ارقرنداشنك اوغللرینه ویا کندی قزقرنداشلرینك اوغللرینه اولسه جائز اولور * اشبو رجالك اول نساء اوزره مداخله سی کثیر وانلر قبلندن فتنه توقعی قلیل اولدیغیچون * زیراکه طباعده مماسهٔ قرائبدن نفرت واردر * ایمدی اشبو رجالك نساء مذکوراته نظرلری جائز اولور بدنلرندن اکاکه مهنت وخدمت عندنده ظاهر اولور اعمام واخوال ذکر اولنمدی زیراکه انلر اخوان معناسنده در ویاخود احتیاطا انلردن استتار ایده شول حذر ایله کیم انلر اول نسائی اوغللرینه وصف ایده لر (او نسائهن) ویا نساء مؤمناته اوله یعنی مرأنك مرأهٔ اخری بدنندن سره ایله رکبه بیننده ماعدایه نظر جائز اولور اکر مرأه مسلمه ایسه واکر کافره ایسه مسلمه نك اکا انکشافی جوازنده علما اختلاف ایتدیلر بعضیلر دیدیکه مرأهٔ مسلمه یه انکشافی کبی اکا دخی انکشافی جائز اولور زیرا کافره دخی جملهٔ نسادندر وبعضیلری دیدیکه انکشافی جائز اولمز زیراکه الله تعالی (او نسائهن) دیدی کافره ایسه بزم نساء مزدن دکلدر زیراکه اول دینده اجنبیه در اویله اولسه رجل اجنبیدن ابعد اولور * پس بواجلدن عمر بن الخطاب رضی الله عنه ابو عبیدة بن الجراحه نامه کوندرمشدیکه اهل کتابك نسائی مسلماتله بیله برحمامه کیرمکدن منع ایده (اوما ملکت ایمانهن) ویاخود مکر اظهار زینه لری عبید واماءلرینه اوله * برقوم دیدیلرکه مرأه یه عبدی محرمدر عفیف ایسه مولاتنك سره ورکبه سی بیننده غیری جمیع بدننه

نظری جائز اولور * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم فاطمة الزهرا رضی الله عنهایه برعبدله کلدیکه مقدما انی اکا هبه ایتمشدی حضرت فاطمه‌نك اکننده برثوب وار ایدیکه انکله باشین اورتسه ایاغی آچیلوردی ایاغن اورتسه باشی آچیلوردی پیغمبریمز علیه السلام انك تستر امرنده اول اضطرابن کوریجك دیدیکه یافاطمه سکا کلان باباکله عبدکدر ستری ترك ایتمکده سکا بأس یوقدر وبرقوم ایسه دیدیلرکه مرأه‌یه عبدی اجنبی کبیدر وآیتده‌کی ملك یمینله مراد اماءدر یوخسه عبید دکلدر ابن جریج ایدر مرأهٔ مسلمه‌یه حلال اولمزکه مرأهٔ مشرکه قتنده تجرد ایده مکرکه اول مشرکه انك امه‌سی اوله ﴿ اوالتابعین غیر اولی الاربة من الرجال ﴾ ویاخود اظهار زینه‌لری شول خدمتلر یچون کندیلره تبعیت ایدن رجاله اوله‌که انلر رجالدن اولی الاربه‌نك غیریدرکه انلر برقومه تابع اولورلرکه انلرك فضل طعامنه نائل اوله‌لر همتلری انك غیری دکلدر ونسایه حاجتلری یوقدر * دینلدیکه غیر اولی الاربه ایله مراد احمق عنیندر ویااولکه اتیان نسایه استطاعتی اولمز وانی اشتها ایتمز ویامعتوه ویامجبوب ویامخنث ویاشیخ هرمدر * عائشه رضی الله عنها ایدر بررجل وار ایدی مخنث ایدی پیغمبریمز علیه السلامك ازواجی اوزره دخول ایدردی انی غیر اولی الاربه‌دن عدایدرلردی برکون اول پیغمبریمز علیه السلامك بعض نسائی قتنده ایکن پیغمبریمز علیه السلام اوزرینه چیقه کلدی اول ایسه برمرأه‌یی وصف ایدوب دیردیکه اول انی اقبال ایتسه درت ایله اقبال ایدر ادبار ایتسه سکز ایله ادبار ایدر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه روا کورمزینکه بورجل بواراده اولانی بیله شمدنکیرو اوزریکزه کیرمسون اویله اولسه اندن احتجاب ایتدیلر ﴿ اوالطفل الذین لم یظهروا علی عورات النساء ﴾ ویاخود زینتلری شول اطفاله اوله‌که انلر عورات نسایه اطلاع ایتمیه‌لر وعورتی بیلمیه‌لر ویاحد شهوته ایرمیه‌لر ﴿ ولایضربن بارجلهن لیعلم ما یخفین من زینتهن ﴾ وایاقلرین بری برلرینه اورمسونلرکه زینتلرندن اخفا ایتدکاری بیلنه * انلردن بری یوریدیکنده ایاغن بری برینه اورردی تاکه خلخالنك صوتی ایشیدیله ویاخلخالی اولدیغی بیلنه اشبو نسکله اول فعلدن نهی اولندیلر ﴿ وتوبوا الی الله جمیعا ایه المؤمنون لعلکم تفلحون ﴾ ای مؤمنلر

(جمیعکز)

جمیعکز الله تعالی‌یه رجوع ایدك هرتقصیر دنکه انك امر ونهینده سزدن صدور ایدر * زیراکه سزدن هیچ بریکز تفریطدن خالی اولمز خصوصاکه شهواتدن کفده اوله ویاخود جاهلیتده ایتدیککز افعالدن توبه ایدك اکرچه اول اسلامله حط اولور لکن اکر اکاندامت قرین اولورسه وهر ذکر اولندیغنده توبه‌یه عزیمت اولنورسه تاکه دنیاوآخرت سعادتنه نائل اوله‌سز * معلوم اوله‌که رجل رجلك عورتنه نظری جائز اولمزکه اول سره ایله رکبه مابینیدر مرأه مرأه ایله دخی انجلیندر اما سائر بدنه نظر لابأسدر قچان فتنه خوف اولنمزسه اما مرأه‌نك رجله حکمی اکر حرهٔ اجنبیه ایسه جمیع بدنی اجنبی حقنده عورتدر اندن برشیئه نظر جائز اولمز الاوجه وایکی کفنه * واکر امه ایسه رجالدن عورت اولان اندنخی عورتدر محارمك بری برلرینه نظرلری حکمده انجلیندر ومرأه رجل اجنبی‌یه نظرده حکمی رجلك مرأهٔ اجنبیه‌یه نظرك حکمی کبیدر ورجل ایچون جائز اولورکه مرأه‌سنك وکندویه وطئی حلال اولان امه‌سنك جمیع بدننه نظر ایده الافرجنه دکل اکا نظر مکروه اولور قچان رجل امه‌سنی تزویج ایتسه انك عورتنه نظر حرام اولور ﴿ وأنکحوا الایامی منکم ﴾ رجال ونساکزدن زوجی اولمیانلریکزی تزویج ایدك انلر کرك بکر ویاثیب اولسون ﴿ والصالحین من عبادکم وامائکم ﴾ وعبید وجواریکزدن حقوق نکاحی اقامته صلاحی اولانلریدخی تزویج ایدك * اشبو امر ندبیدر واستحبابیدر ایمدی تزوج مستحب اولور شول کمسه‌یه کیم نفسی نکاحه توقان ایده وتزوجه قدرتی اوله واولکه تزوجه قدرتی اولمیه شهوتنی صومله کسر ایتسون (قال النبی علیه السلام یامعشر الشبان من استطاع منکم الباءة فلیتزوج فانه اغض للبصر واحصن للفرج ومن لم یستطع فلیصم فان الصوم له وجاء) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم شبانه خطاب ایدوب دیدیکه سزدن اولکه نکاحه استطاعتی اوله تزوج ایتسونکه اول کوزی نامحرمه نظر ایتدیرمز وفرجی حرامدن حراست ایدر اولکه نکاحه استطاعتی اولمیه صائم اولسون * زیراکه صومك کسر شهوتده تأثیری واردر (قال النبی علیه السلام تناکحوا تکثروا فانی اباهی بکم الامم حتی بالسقط) پیغمبریمز علیه السلام ایدر تناکح ایدك‌که کثیر اوله‌سز * زیراکه یوم قیامتده بن سائر امتلر اوزره

سزك كثرتكزله مباهات ايدرين حتى سقطله‌ده (قال النبي عليه السلام من احب فطرتي فليستن بسنتي ومن سنتي النكاح) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بركمسنه كيم بنم فطرتم سوه سنتمله استنان ايتسون وسنتمك برى نكاحدر اما اول كمسه‌كه نفسي نكاحه توقان ايتميه والحال اول اكا قادر در شافعي قتنده انك عبادته اشتغالى نكاحدن افضلدر وائمهٔ حنفيه قتنده اكا نكاح افضلدر شافعي استدلال ايدركه انكله الله تعالى برعبد اكر من (وسيدا وحصورا ونبيا من الصالحين) ديو ذكر ايلدى حصور اولدركه نسايه اتيانه قادر ايكن انى ترك ايده اشبو آيتده دلالت واردركه نساء ايامايى تزويج اوليايه مفوّض اوله * زيرا كه الله تعالى نكاحى انلره امر ايتدى عبيد واماء تزويجن ساداته امر ايتديكى كبى كه اول صحابه وتابعيندن اكثر علما قوليدر شافعي واحمد اكا ذاهبلر در * امام ابوحنيفه مرأه‌نك نفسنى تزويجن تجويز ايدر * مالك ايدر اكر مرأه دنيه ايسه نفسنى تزويجى جائز اولور شريفه ايسه جائز اولمز نكاحده ولينك رضاسى شرط ايديكنه اخبار جهتندن دليل اولدركه (قال النبي عليه السلام لانكاح الا بولىّ) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر نكاحك صحتى دكل الا ولينك رضاسيله در (وقال النبي عليه السلام ايما امرأة نكحت بغير اذن وليها فنكاحها باطل ثلاثا) پيغمبريمز عليه السلام ايدر قنغى مرأه‌كه وليسى اذنسز نكاح اولنه انك نكاحى باطلدر باطلدر باطلدر (ان يكونوا فقراء يغنهم الله من فضله) اكر فقرا ايسه‌لر الله تعالى انلرى فضلندن غنى ايدر * دينلديكه اشبو غنا ايله مراد قناعتدر وياخود زوجان رزقلرينك اجتماعيدر (قال النبي عليه السلام التمسوا الرزق بالنكاح) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر سز نكاحله الله تعاليدن رزق التماس ايدك (والله واسع عليم) الله تعالى وسعت صاحبيدر نعمتلرينه نهايت اولمز عبادينه رزقنى قبض وبسطنده حكمتن بيلور (وليستعفف الذين لا يجدون نكاحا حتى يغنيهم الله من فضله) شونلر كه اسباب نكاحى بولمزلر زناده عفتده ودفع شهوتده اجتهاد ايتسونلر حتى كه الله تعالى انلره رزقنده وسعت ويره تزوج ايده‌جك شئ بوله‌لر (والذين يبتغون الكتاب مما ملكت ايمانكم) ملك يمينكزده اولان عبيد واماءدن شونلركه سزدن مكاتبه طلب ايدرلر كه اول رجل

مملوكنه ديمسيدركه مالدن شول دكلو شيئه‌سنى مكاتب قيلدمكه انى شو دكلو زمانده بكا ادا ايده‌سن ادا ايتديككده آزاد اوله‌سن عبد ايسه انى قبول ايده * ايمدى قچان اول عبد تعهد ايتديكى مالى ادا ايده آزاد اولور واول عبد عقد كتابه‌دن صكره كسب ايتديكى ماله احق اولور وقچان اداء مالله آزاد اوله يدنده فضله قلان مال انك اولور وحال كتابتنده حاصل اولان اولادى اكا تبعيتله آزاد اولور وقچان بدل كتابتى ادادن عاجز اوله مولاسنه جائز اولوركه انك كتابتن فسخ ايدوب انى رقه رد ايليه ويدنده‌كى مالى مولاسنك اولور * ابن عمر رضى الله عنهما ديرديكه مكاتب عبددر مادامكه كتابتندن عهده سنده بر شئ قاله (فكاتبوهم ان علمتم فيهم خيرا) ايمدى سز انلرى مكاتب قيلك اكر انلرده امانت واداء ماله قدرت بيلورسه‌كز * بعض علماء قتنده اشبو امر ايجابيدر اويله اولسه مولى اوزره واجب اولوركه عبدينى مكاتب ايده قچانكه انده خير بيله اكر اول عبد كتابتى قيمتى وياقيمتندن اكثر اوزره طلب ايدرسه وياقيمتندن اقل اوزره طلب ايدرسه واجب اولمز * روايت اولنديكه سيرين مولاسى انس بن مالك رضى الله عنهدن ديلديكه كندوبى مكاتب ايده انس ايسه اندن امتناع ايدوب سيرين اندن عمر بن الخطاب رضى الله عنه‌يه شكايت ايتدكده حضرت عمر انى دره ايله اوروب انى مكاتب ايتديردى واكثر علما قتنده بو امر ندبى واستحبابيدر (وآتوهم من مال الله الذى آتاكم) واول مكاتبلره ويرك شول مالدنكه الله تعالى انى سزه ويردى اشبو مؤمنلره امر ندبيدر * دينلديكه مؤمنلره واجب اولوركه مكاتبلره اعانت ايده‌لر ويا موالى‌يه ايجابدركه مكاتبلرك كتابه‌لرى مالندن حط ايده‌لر ايتمزلرسه جبر اولنه‌لركه اول شافعي مذهبيدر على رضى الله عنه ايدركه ربع كتابتن حط ايدر * ابن عباس ايدر اكا كتابتندن بلا تعيين بر مقدار شئ حط اولور (ولا تكرهوا فتياتكم على البغاء ان اردن تحصنا) وجواريكزى زنايه اكراه ايتمكز زيرا كه انلر زنادن تعفف طلب ايدرلر * روايت اولنديكه عبد الله بن ابىّ نام منافقك معاذه ومسيكه نام ايكى جاريه‌سى اولوب انلرى زنايه اكراه ايدردى شول ضريبه ايچونكه انلردن آلوردى اسلام كلنجك معاذه ومسيكه ديديلركه اشبو فعلكه بزانى ايشلرز ايكى وجهك برندن خالى اولمز اكر خير ايسه خيريمزى اكثار ايتدك

واكر شر ايسه وقتى ايرديكه انى ترك ايده وز اول سببدن بو آيت نازل اولدى * روايت اولنديكه اول ايكى جاريه نك برى بركون بربرد ايله وبرى بر دينار ايله كلوب ديديلركه اسلام كلوب زنا حرام اولدى شمدنكرو والله بز زنا ايتمزز مولاسى ايسه انك اوزره اكراه مراد ايديجك ايكيسى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه كلوب شكايت ايتدكارنده اشبو آيت نازل اولدى ﴿ لتبتغوا عرض الحياة الدنيا ﴾ ايمدى دنيا اموالن طلب ايدوب انلرى زنايه اكراه ايتمكز ﴿ ومن يكرههنّ فان الله من بعد اكراههنّ غفور رحيم ﴾ اول كمسه كه انلرى زنايه اكراه ايدرسه الله تعالى انلرى اكراه اولنمغله ايتدكارى اول فاحشه لرينى مغفرت وظلم اولندقلريچون كنديلره رحمت ايديجيدر ﴿ ولقد انزلنا اليكم آيات مبينات ﴾ بز سزلره آيتلر انزال ايتدك كه اول حلال وحرامى تبيين ايدر وحدود واحكامى تفصيل ايدر ﴿ ومثلا من الذين خلوا من قبلكم ﴾ وسزدن اوّل كچنلردن بعضيلرك قصص وامثاللرين انزال ايتدككه انلرك قصه سى كبى عائشه رضى الله عنها قصه سين انزال ايتدككه اول يوسف ومريم قصه لرينه بكزر بر قصهٔ عجيبه در ﴿ وموعظة للمتقين ﴾ ومتقيلره موعظه انزال ايتدك ﴿ الله نور السموات والارض ﴾ الله تعالى سموات وارض اهلنه هاديدر انك نوريله حقه اهتدا ايدرلر وهداسيله حيرت ضلالتدن نجاته ايررلر وياخود اول سمواتى ملائكه ايله وارضى انبياء ايله منوّردر و ياخود سموات وارضك امورينى مدبردر وياخود سمواتى شمس وقمر ونجومله وارضى انبياء وعلماء ومؤمنينله ويا نبات واشجار ايله مزيندر وياخود انوارك كليسى اندندر ﴿ مثل نوره ﴾ الله تعالى نورينك قلب مؤمنده مثلى كه اول شول نوردركه انكله اهتدا ايدر وياخود مؤمنه ويرديكى نورك مثلى * دينلديكه يعنى قلب مؤمنده كى نورك مثلى ويا قرآنك ويا محمد عليه السلامك ويا طاعتك مثلى اشبو انوارى تفضيلا نفسنه مضاف قيلدى ﴿ كمشكاة فيها مصباح ﴾ اول جدارده شول كوه مثليدركه انده سراج ثابت اوله ﴿ المصباح فى زجاجة ﴾ اول سراج قنديلده اوله ﴿ الزجاجة كأنها كوكب درّىّ ﴾ اول قنديل ايسه كأنه ضوء وتلألؤنده كوكب درّيدركه اول كواكب خمسهٔ عظامك يعنى زحل ومريخ ومشترى وزهره وعطاردك بريدر ﴿ يوقد من شجرة مباركة زيتونة ﴾ اول مصباح

وزجاجه بر شجرهٔ زيتونهٔ مباركه زيتندن ياقيلور يعنى اول شجرهٔ كثيرة المنافعدركه اول ادام وفاكهه در استخراجنده عصاراته احتياج اولنمز بلكه انى هركشى استخراج ايده بيلور * حديثده كلديكه اول باسوره نفع ايدر اول بر شجره دركه اعلاسندن اسفلنه دكين يپراقلنور (قال النبىّ عليه السلام كلوا الزيت وادهنوا به فانه من شجرة مباركة) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر زيتى ييكز وانكله بدنكزى ياغلكز كه اول شجرهٔ مباركه دن استخراج اولنوبدر ﴿ لاشرقية ولا غربية ﴾ اول شرقيه دكلدركه شمسك زوالندنصكره سنده اكا شمس اصابت ايتميه وغربيه دخى دكلدركه نهارك اوائلنده اكا شمس اصابت ايتميه بلكه اول طول نهارده اكا شمس اصابت ايدر شول شجره كبى كه قله اوزرنده اوله ويا بر صحراء واسعه ده اوله وياخود اول ارضك نه شرقيهٔ معموره ونه غربيهٔ معموره سنده ثابته در بلكه وسطنده دركه اول شامدر انك زيتونى اجوددر ﴿ يكاد زيتها يضئ ولو لم تمسسه نار ﴾ قريب اولوركه زيتى فرط صفاسندن ضياء ويره اكرچه اكا آتش ايرمديسه ده ﴿ نور على نور ﴾ نور مصباح نور زجاجه اوزره زياده اولوبدر * علماء اشبو تمثيلك معناسنده اختلاف ايتديلر كعب ايدر اشبو مثل محمد صلى الله عليه وسلم ايچوندر مشكاة انك صدريدر وزجاجه قلبيدر ومصباح انده كه نبوّتدركه شجرهٔ نبوّتدن ايقاد اولنوبدر قريب اولوركه محمددن امرى متبين اوله اكرچه نبى ايديكنى سويلمز ايسه ده * ابن عمر ايدر مشكاة جوف محمددر زجاجه انك قلبيدر ومصباح شول نوردركه الله تعالى انى انده قيلوبدر اول نه يهودى ونه نصرانيدر اول اكا ابراهيمدن ايقاد اولنوبدر بلكه انك نورى قلب ابراهيم نورى اوزره زياده قيلنوبدر * محمد بن كعب القرظى ايدر مشكاة ابراهيمدر وزجاجه اسماعيلدر ومصباح محمددركه اول شجرهٔ مباركهٔ ابراهيمدن ايقاد اولنوبدر ومبارك اولمسى اكثر انبياء انك صلبندن كلديكيدر نه شرقيه ونه غربيه اولمسى ابراهيم عليه السلامك نه يهودى ونه نصرانى اولوب حنيف مسلم اولديغيدر * زيراكه يهود نمازلرنده مغربه ونصارى مشرقه استقبال ايدرلر قريب اولوركه محمد عليه السلامك محاسنى وحى اولنمزدن اوّل ناسه ظاهر اوليدى نور اوزره

نور ایدیکه نبی نسلندن نبی ایدی نور ابراهیم اوزره نور محمد ایدی * ابیّ
ابن کعب ایدر اشبو مؤمن مثلیدرکه مشکاة نفسیدر وزجاجه صدریدر
ومصباح ایسه قلبنده‌کی ایمان وقرآندر وشجرهٔ مبارکه‌دن ایقاد اولنمسی
لله اخلاصیدر مثلی شول شجرهٔ خضراء ناعمه مثلیدرکه انی اشجار التفاف
ایتدیکندن اکا شمس اصابت ایتمیه نه طلوعنده ونه غروبنده کذلك مؤمن
احتراس اولنوبدرکه اکافتندن برشیٔ اصابت ایتمیه * زیرا اول درت
خصال حسنه بیننده‌در اکا نعمت ویرلسه شکر ایدر بلا ایرسه صبر ایدر
حکمنده عدل قولنده صدق اوزره‌در قریب اولورکه قلبی حقی بیله اول
اکا تبیین اولنمزدن اوّل زیراکه اول حقه توفیق اولنوبدر نور اوزره
نوردرکه اول بش نور ایچنده تقلب ایدر قولی نور وعلمی نور ومدخلی نور
ومخرجی نوردر ویوم قیامتده مصیری نوره‌در * ابن عباس رضی الله
عنهما ایدر اشبو قلب مؤمنده الله تعالی نور وهداسنك مثلیدر نتکیم رب
تعالینك قدرتیله زیت صافی اکا نارمس ایتمزدن اوّل قریب اولورکه ضیاء
ویره قچان اکا نارمس ایده ضوء اوزره ضوئی زیاده اولور کذلك مؤمنك
قلبی قریب اولورکه اکا علم کلمزدن اوّل هدی ایله عمل ایده قچانکه اکا علم
کله هدی اوزره هداسی ونور اوزره نوری زیاده اولور * کلبی ایدر نور
اوزره نورله مراد مؤمنك ایمان وعملیدر سدی ایدرکه اول نور ایمان ونور
قرآندر * حسن ایدر اشبو قرآنك مثلیدر مصباح قرآندر مصباحله
استضائه اولندیغی کبی قرآنله اهتدا اولنور وزجاجه قلب مؤمندر ومشکاة
انك فم ولسانیدر وشجرهٔ مبارکه شجرهٔ وحیدر قریب اولورکه قرآنك
حجتی متضح اوله اکرچه اوقونمزسه ده وقرآن الله تعالیدن خلقه نوردر
وقرآنك نزولندن اوّل دلائل واعلامدن اقامت ایتدیکیله بیله اویله اولسه
انکله نور اوزره نورلری زیاده اولدی ﴿ یهدی الله لنوره من یشاء ﴾ الله
تعالی اشبو نوره دیلدیکی کمسه‌یی هدایت ایدر ﴿ ویضرب الله الامثال
للناس ﴾ الله تعالی ناسه امثالی تبیین ایدر تاکه فهم ایدوب تصدیق ایده‌لر
زیراکه مثل مرآته بکزرکه انده حقیقت ظاهر اولور ﴿ والله بکل
شیٔ علیم ﴾ الله تعالی هرشیئی بیلور معقول ومحسوس ظاهر وباطندن هیچ
برشیٔ اکا خفی اولمز اشبونده وعد ووعید واردر اول کمسه‌یه کیم انی تدبر
ایلیه واکا اکتراث ایلیه ﴿ فی بیوت ﴾ اول مصباح بعض بیوتده ایقاد

اولنورکه انکله مراد مساجددر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر مساجد
یریوزنده الله تعالینك بیوتیدر اهل سمایه ضیاء ویرر نجوم اهل ارضه ضیاء
ویرمسی کبی ابو یزید ایدر اول بیوتله مراد درت مسجددرکه هر برینی
برپیغمبر بنا ایدوبدر بری کعبه‌درکه ابراهیم واسماعیل علیهما السلام بناء
ایتدی وبیت المقدسدرکه داود وسلیمان علیهما السلام بناء ایتدی ومسجد
مدینه‌درکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بناء ایتدی ومسجد قبادرکه تقوی
اوزره تأسیس اولنمشدر انی دخی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بناء ایتدی
﴿ اذن الله ان ترفع ﴾ الله تعالی امر ایلدیکه اول بیوت تعظیم اولنه
وقاذوراتدن تبرئه ایدیله ﴿ ویذکر فیها اسمه ﴾ واول بیوتده انك اسم
شریفی ذکر اولنه اشبو عامدر هرشیئه‌که انك ذکرینی متضمن اوله اکرچه
اول انك افعالنده مذاکره واحکامنده مباحثه ایسه ده اشبونده دلالت
واردرکه مساجدده ذکر الله وصلاة مستحب اوله ﴿ یسبح له فیها بالغدوّ
والآصال ﴾ اول بیوتده غداة وعشیده اول الله تعالی تنزیه ویا انکچون صلاة
مفروضه ادا ایدیلور ﴿ رجال لاتلهیهم تجارة ولابیع عن ذکر الله ﴾ اول
بیوتده الله تعالی یی شول رجال تنزیه ایدرکه انلری ذکر اللهدن تجارت رابحه
وبیع اشغال ایتمز رجال قولنده اشارت واردرکه نسایه افضل اولان صلاتی
قعر بیوتلرنده ادا ایده‌لر ونسایه مسجدده جماعت واجب اولمیه و ﴿ لاتلهیهم ﴾
آیتنده دلالت واردرکه تجارت صلاته منافی اولمیه * زیرا مفهوم آیت
اولدرکه انلر تعاطی ایدرلر ومع ذلك اول فعل انلری صلاتدن وحضور
جماعتدن الهاء ایتمز ﴿ واقام الصلاة ﴾ وصلاة مفروضه‌یی اوقات
مستحبه‌لرنده ادادندخی اشغال ایتمز * روایت اولندیکه ابن عمر سوقده
ایدی صلاة اقامت اولنیجق ناس طوروب دکانلرین برکتدیلر وسرعتله
مسجده کتدیلر * ابن عمر اشبو آیتی اوقیوب بویله وصفلو قوم شاننده
نازل اولوبدر دیدی ﴿ وایتاء الزکاة ﴾ وزکاتلرك وجوبی عندنده مستحقینه
ادادندخی اشغال ایتمز ویاخود اعمال صالحه ایشلرلر ﴿ یخافون یوما تتقلب
فیه القلوب والابصار ﴾ ومع ذلك خوف ایدرلر شول کوندنکه انك
اهوالندن قلوب وابصاره تقلب واضطراب ایرر * دینلدیکه یعنی قلوب
دنیاده اوزرینه اولدیغی شرك وکفر حالندن تقلب ایدر وابصاردن

اغطيه كيدر وياخود قلوب خوف ورجاء بيننده تقلب ايدر خوف ايدركه هلاك ايره رجا ايدركه الله تعالى فضلندن اكا نجات ويره وابصار دخی تقلب ايدركه قنغی ناحيه‌دن اخذ اولنور ذات يميندنمی يوخسه ذات شمالدنمی وكتب اعماللری قبل ايماندنمی وياقبل شمائلدنمی ويرلور وياخود قلب جوفده تقلب ايدوب حنجره‌يه ارتفاع ايدوب نه نزول ونه خروج ايده وبصر ايسه هول وشدتدن تقلب ايدوب شاخص اوله ﴿ليجزيهم الله احسن ماعملوا﴾ ذكر اولنان اعمال صالحه‌يی ايشلديلركه الله تعالى انلره اعمال حسنه‌لرينك جزاسين ايليه ﴿ويزيدهم من فضله﴾ وانلره اعماللريله مستحق اولمدقلری ثوابی فضلندن زياده ايليه ﴿والله يرزق من يشاء بغير حساب﴾ الله تعالى ديلديكی كسه‌يه حسابسز ويرر اشبو زياده‌يی تقريردر والله تعالينك كمال قدرتنه ونفاذ مشيئتنه ووسعت احسانته تنبيهدر ﴿والذين كفروا اعمالهم كسراب بقيعة﴾ شونلركه كافر اولديلر اعماللری ارض منبسطهٔ واسعه‌ده سراب مثليدركه اول براريده شدت حرده نصف نهارده ماء جاری كبی كورينور قربنه واردقده لاشیء بولنور ﴿يحسبه الظمآن ماء﴾ صوسز انی كورديكنده صو ظن ايدر ﴿حتى اذا جاءه لم يجده شيئا﴾ قچانكه اول سراب موضعنه كله انی برشیء بولمز كذلك كافر ظن ايدركه عمل اكا نفع ايده قچانكه ملك الموت كلوب عمله محتاج اوله عملی كندويه برشیء نفع ايدر بولمز ﴿ووجد الله عنده﴾ واول عملی عنده الله تعالينك عقابن وياز بانيه‌سين بولور وياخود انی كندويه محاسب بولور ﴿فوفاه حسابه﴾ اندن استعراض ويا مجازات وجهی اوزره انك حسابن توفيه ايدر ﴿والله سريع الحساب﴾ الله تعالى حسابده سريعدر انی هيچ فردك حسابی آخرك حسابندن اشغال اتمز يوم قيامتده خلقی حساب ايدر اولدقده جميعن دفعهٔ واحده‌ده حساب ايدر حتى هربری ظن ايدركه انجق كندی حساب اولنوبدر ﴿او كظلمات فی بحر لجی﴾ وياخود كافر اولنلرك اعمالی بحر عميقده لجج بحر وامواج وسحابدن حاصل اولمش ظلمات متراكبه كبيدر ويا انلرك اعمال حسنه‌لری سراب كبيدر واعمال قبيحه‌لری ظلمات كبيدر ويا اول دنياده ظلمات كبی وآخرتده سراب كبيدر ﴿يغشاه موج من فوقه موج من فوقه سحاب﴾ كه اول بحری موج قاپليه اول موجك فوقندن

موج آخر وانك فوقندن سحاب قاپليه ﴿ظلمات بعضها فوق بعض﴾ اشبو ظلماتكه ظلمت سحاب وظلمت موج وظلمت بحر بربری برينك فوقنده‌در * دينلديكه ظلماتله مراد اعمال كفاردر وبحر لجی قلبيدر وموج قلبنی غشی ايدن جهل وشك وحيرتدر وسحاب قلبی اوزره ختم وطبعدر * ابیّ بن كعب اشبو آيتده ايدر كافر بش ظلمتده تقلب ايدر كلامی ظلمت وعملی ظلمت ومدخلی ظلمت ومخرجی ظلمتدر ويوم قيامتده مصيری ظلمات نارده‌در ﴿اذا اخرج يده لم يكد يراها﴾ قچان اول يدينی چيقارسه شدت ظلمتدن انی كورمكه قريب اولمز ﴿ومن لم يجعل الله له نورا فماله من نور﴾ اول كسه‌كه الله تعالى اكا دين وايمان ويرميه انك دينی اولمز وياخود اولكه الله تعالى انی هدايت اتميه انك ايمانی اولمز وهيچ كسه انی هدايته قادر اولمز * دينلديكه اشبو آيت عتبة بن ربيعه شاننده نازل اولوبدركه اول جاهليتده دين التماس ايدوب مسوح كيردی اسلام كلنجك كافر اولدی اكثرون ديديلركه اشبو جميع كفاره عامدر ﴿ألم تر ان الله يسبح له من فی السموات والارض﴾ يا محمد بيلمديكمی كه سموات وارضده‌كی مخلوقات الله تعالى‌يی تسبيح ايدر ﴿والطير صافات﴾ وطير دخی انی تسبيح ايدر قنادلرين هوا يوزنده بسط ايدر اولدقلری حالده ﴿كلّ قد علم صلاته وتسبيحه﴾ تسبيح ايدنلرك ويا طيران ايدنلرك هربری صلاة وتسبيحنی بيلور مجاهد ايدر صلاة بنو آدمك وتسبيح سائر خلقكدر * دينلديكه طيورك قناد اورملری صلاتلری وتسبيحلريدر وياخود معنی الله تعالى هر مصلی ومسبحك صلاة وتسبيحنی بيلور ﴿والله عليم بما يفعلون﴾ الله تعالى اول مخلوقاتك ايشلدكلرينی بيلور ﴿ولله ملك السموات والارض﴾ سموات وارضك واول ايكيسنك ايچنده‌كی ذوات وصفات وافعالك جميعی الله تعالينك ملكيدر ﴿والى الله المصير﴾ آخرتده مرجع اكادر ﴿ألم تر ان الله يزجی سحابا﴾ يا محمد بيلمديكمی كه الله تعالى بولتلری سوق ايدر ﴿ثم يؤلف بينه﴾ واول بولتلرك اجزاسنی ضم ايدوب بربرينه ايركورر ﴿ثم يجعله ركاما﴾ بعده انی بربرينك فوقنده متراكم قيلور ﴿فترى الودق يخرج من خلاله﴾ كوررسنكه يغمور انك ارالقلرندن چيقار ﴿وينزل من السماء من جبال فيها من برد﴾ وسمادن كثرتده برددن جبال دكلو اينديرر ﴿فيصيب به من يشاء﴾

اول بردی عبادندن دیلدیکی کسه‌یه ایر کوروب هلاك ایدر زروع واموالنی
هلاك ایتمسی کبی ﴿ ویصرفه عن من یشاء ﴾ ودیلدیکی کسه‌دن انی صرف
ایدوب ضرر ایر کورمز ﴿ یکاد سنا برقه یذهب بالابصار ﴾ قریب
اولورکه اول سحاب برقنك ضوئی شدت نوریله ابصاری اختطاف ایده
﴿ یقلب الله اللیل والنهار ﴾ الله تعالی لیل ونهاری تقلیب ایدر بری برینك
عقبنده کتورمکله ویا برینی آرتوروب برینی اکسلتمکله ویا احواللرینی
حرّ وبردله تغییر ایتمکله ویابرنده ظلمت وبرنده نور کتورمکله ویا اشبواشیانك
جمیعن انده ایراد ایتمکله ﴿ ان فی ذلك لعبرة لاولی الابصار ﴾ اشبو ذکر
اولنان اشیاده عقول وبصائر اهلنه الله تعالینك وحدانیت وکمال قدرت
واحاطهٔ علم ونفاذ مشیئت وحاجتدن تنزهنه دلالت واردر ﴿ والله خلق
کل دابة من ماء ﴾ الله تعالی یر یوزنده یورر حیواناتك اکثرینی ماء
مخصوصدن خلق ایتدیکه اول نطفه‌در * دینلدیکه مراد هرحیواندرکه
دنیاده مشاهده اولنور اویله اولسه ملائکه وجن انده داخل اولمز *
زیراکه بز انلری مشاهده ایتمزز دینلدیکه جمیع خلقك اصلی مادندر زیراکه
الله تعالی مائی خلق ایدوب انی درت شیٔ قیلدی ریح ونار وطین ریحدن
ملائکه‌یی ونار دن جنی وطیندن آدمی خلق ایتدی ﴿ فمنهم من یمشی
علی بطنه ﴾ اول حیوانلرك بعضی قارنی اوزره یورر حیات وحیتان
ودیدان کبی ﴿ ومنهم من یمشی علی رجلین ﴾ وانلرك بعضی ایسه ایکی
ایاق اوزره یورر بنو آدم وطیور کبی ﴿ ومنهم من یمشی علی اربع ﴾
وانلرك بعضی دخی درت ایاق اوزره یورر بهایم وسباع کبی درت ایاقدن
اکثر اوزره یوریین ذکر اولنمدی حشرات ارض کبی * زیراکه صورتده
درت ایاق اوزره یورر کبیدر ویاخود یوریدیکنده اعتمادی درت
ایاغه‌در ﴿ یخلق الله مایشاء ﴾ الله تعالی ذکر اولنان وذکر اولنمیاندن
دیلدیکن خلق ایدر صور واعضاء وهیآت وحرکات وطبائع وقوی
وافعالده اختلاف اوزره مع هذا عناصر متحد ایکن ﴿ ان الله علی کل
شیٔ قدیر ﴾ الله تعالی هر شیئه قادردر دیلدیکن ایشلر ﴿ لقد انزلنا
آیات مبینات ﴾ بز آیات انزال ایتدککه انواع دلائلله حقائقی تبیین ایدر
﴿ والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم ﴾ الله تعالی دیلدیکی کسه‌یی
آیاته نظر ومعانیسی تدبرینه توفیقیله دین اسلامه هدایت ایدرکه اول

درك حقه وفوز جنته موصلدر ﴿ ویقولون آمنا بالله وبالرسول واطعنا ثم
یتولی فریق منهم من بعد ذلك وما اولئك بالمؤمنین ﴾ منافقلر دیرلرکه بز الله
تعالی‌یه ورسولنه ایمان کتوروب امرلرینه اطاعت ایتدك بوقوللرندنصکره
انلردن برفریق الله تعالی‌یه ورسولنه اطاعتدن اعراض ایدر حالبوکه انلر
مؤمنلر دکللردر * روایت اولندیکه بشر منافقله بر رجل یهودی بیننده
بر ارضده خصومت اولوب یهودی دیدیکه محمده تحاکم ایده‌لم منافق
ایسه کعب بن الاشرفه تحاکم ایده‌لمکه محمد حیف ایدر دیدی اول
سببدن بو آیت نازل اولدی ﴿ واذا دعوا الی الله ورسوله لیحکم بینهم
اذا فریق منهم معرضون ﴾ قچان اول منافقلر الله تعالی‌یه ورسولنه
دعوت اولنسه‌لرکه رسول علیه السلام انلرك بیننده الله تعالینك حکمیله
حکم ایده کوررسنکه انلردن برفریق اوزرلرینه حکم اولنمق خوفیله
سکا کلمکدن اعراض ایدرلر ﴿ وان یکن لهم الحق یأتوا الیه مذعنین ﴾
اکر انلرك غیراوزره حقلری اولسه انك حکمنه منقاد اولدقلری حالده
سرعتله کلورلر * زیرا اکا وثوقلری وار ایدیکه انلر اوزره حقله حکم
ایدر اولدیغی کبی انلر ایچون دخی حقله حکم ایدر ﴿ أفی قلوبهم مرض
ام ارتابوا ﴾ یوخسه قلبلرنده کفر ویاظلمه میلی وار ویاخود سنده تهمتمی
کوردیلرکه سنك صدقکده شك ایتدیلر ﴿ ام یخافون ان یحیف الله
علیهم ورسوله ﴾ ویاخود خوف ایدرلرمیکه الله تعالی ورسولی انلر
اوزره حکومتده ظلم ایده ﴿ بل اولئك هم الظالمون ﴾ بلکه انلر حقدن
اعراض ایله نفسلرینه ظلم ایدیجیلردر ﴿ انما کان قول المؤمنین اذا دعوا الی الله
ورسوله لیحکم بینهم ان یقولوا سمعنا واطعنا ﴾ مؤمنلره لایق قول بو
اولدیکه قچان بینلرنده حکم ایچون کتاب اللهه وسنت رسوله دعوت
اولندقلرنده دیه‌لرکه قولکی ایشتدك وامرکه اطاعت ایتدك ﴿ واولئك
هم المفلحون ﴾ اشبو آدابی رعایت ایدنلر مرادلرینه ظفر بولنلردر اشبو آیتده
دلالت واردرکه شرعه دعوت اولنانه حضور واجب اولور امتناع حرام
اوله واول دعوت اولندقده سمعنا واطعنا دیمك مستحب اوله ﴿ ومن
یطع الله ورسوله ﴾ اول کسه‌که الله تعالی‌یه ورسولنه فرائض
وسنندن امر ایتدکلرینه اطاعت ایده ﴿ ویخشی الله ویتقه ﴾ وکندیدن

صدور ایدن ذنوب اوزره الله تعالیدن قورقه وباقی عمرنده اندن صاقنه ﴿ فاولئك هم الفائزون ﴾ ایمدی انلر نعیم مقیمه فائزلردر ﴿ وأقسموا بالله جهد ایمانهم لئن امرتهم لیخرجن ﴾ منافقلر محمد صلی الله علیه وسلم حکمندن امتناعلرین انکار ایدوب جهد ایمانله الله تعالی یه قسم ایتدیلر که اکر سن انلره امر ایتسیدك که دیار واموالرندن چیقه لر مخالفت ایتمیوب اطاعت ایده لردی ﴿ قل لاتقسموا ﴾ انلره دیکل که کذب اوزره قسم ایتمکز ﴿ طاعة معروفة ﴾ سزدن مطلوب اولان طاعة معروفه در یوخسه یمین وطاعت نفاقیه دکل ویاخود نیت خالصه ایله اولان طاعت معروفه افضل وامثلدر یمین لسانندنکه اکا فعل موافقت ایتمیه ﴿ ان الله خبیر بما تعملون ﴾ الله تعالی سزك اعمالکزه خبیردر سرائرکز اکا خفی اولمز ﴿ قل اطیعوا الله واطیعوا الرسول ﴾ دیکل که الله تعالی یه وراضده ورسول الله سننده اطاعت ایدك ﴿ فان تولوا فانما علیه ماحمل وعلیکم ماحملتم ﴾ اکر رسول الله اطاعتدن اعراض ایدرسه کز اکا ضرر ایتمزسز بلکه ضرری کندیکزه ایدرسز اکا واجب اولان امر وتکلیف اولندیغی رسالتی تبلیغدر وسزه واجب اولان ایسه انك امرینه امتثالدر ﴿ وان تطیعوه تهتدوا ﴾ اکر انك امرینه امتثال واطاعت ایدرسکز حقه اهتداء بولورسز ﴿ وماعلی الرسول الا البلاغ المبین ﴾ رسول اوزره واجب اولان دکل الا سزه تکلیف اولندیغکز شیئی تبلیغ موضحدر اول ایسه انی ادا ایتدی وسزه واجب اولان امور قالدی اکر ادا ایدرسه کز ثوابن بولورسز اعراض ایدرسه کز عقابن کورورسز ﴿ وعد الله الذین آمنوا منکم وعملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض ﴾ سزدن ایمان کتوروب اعمال صالحه ایشلینلره الله تعالی وعد ایتدیکه انلری یریوزنده خلفاقیله کیم ملوکك ممالکارنده کی تصرف کبی انلر دخی انده تصرف ایده لر * اشبو خطاب رسول الله صلی الله علیه وسلمه وامتنه در ویاخود اکا وانکله بیله اولنلره در ﴿ کما استخلف الذین من قبلهم ﴾ انلردن اوّل بنو اسرائیلی جبابره دنصکره مصر وشامه استخلاف ایتدیکی کبی ﴿ ولیمکنن لهم دینهم الذی ارتضی لهم ﴾ وانلر ایچون اختیار ایتدیکی دین اسلامی تمکین ایده شول وجهله کیم انلر ایچون بلادی توسیع وانلره تملیك ایده ودین اسلامی سائر ادیان اوزره اظهار ایده

﴿ ولیبدلنهم من بعد خوفهم امنا ﴾ وانلری اعدادن خوفلرندنصکره اول حالتی امنه تبدیل ایده ﴿ یعبدوننی لا یشرکون بی شیئا ﴾ امین اولدقلری حالده بکا عبادت ایده لر بکا برشیء اشراك ایتمیه لر ﴿ ومن کفر بعد ذلك فاولئك هم الفاسقون ﴾ اشبو وعددنصکره هرکسه که ارتداد ایده ویابو نعمته کفران اوله اول وصفلو کمسه لر فاسقلردر * اشبو آیتك سبب نزولنده دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم وحیدنصکره اصحابیله مکه ده اون ییل مکث ایتدی اذای کفاره صبرله امر اولنوب صباح واخشاملرین خوفله چوررلردی بعده مدینه یه هجرت ایدوب قتالله امر اولندقلرنده صباحده واخشامده سلاحدن مفارق اولمزلردی حتی انلرك بری دیردیکه بز اياشول کونه ایریشورمیزکه اوزریمزدن سلاحمز قویوب امن وراحتله یورویه وز اویله اولسه الله تعالی بوآیتله انلره ذکر اولنان اموری وعد ایتدیکندنصکره انجاز ایتدی دین اسلامی اظهار ایدوب اولیاسنی اعدالری اوزره منصور قیلدی وخوفدنصکره انلری امنه وارضده بسطه ایرکوردی اشبو آیتده خلفاء راشدینك امامتنه دلالت واردر (قال النبی علیه السلام الخلافة من بعدی ثلاثون سنة ثم تکون ملکا) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدرکه بندنصکره خلافت اوتوز ییل اولوب بعده ملکه منقلب اولور اول قول شریف مصدق اقنجه خلافتده ابوبکر الصدیق رضی الله عنه ایکی ییل * وعمر رضی الله عنه اون ییل * وعثمان رضی الله عنه اون ایکی ییل * وعلی رضی الله عنه التی ییل قرار ایتمشدی ﴿ واقیموا الصلاة واتوا الزکاة واطیعوا الرسول لعلکم ترحمون ﴾ اقامت صلاة وایتاء زکاة واطاعت رسول ایدك که رحمت اولنه سز ﴿ لاتحسبن الذین کفروا معجزین فی الارض ﴾ یا محمد سن کفاری ظن ایتمکل که برده الله تعالی یی انلر ادراك واهلاکدن اعجاز ایده لر ﴿ ومأواهم النار ولبئس المصیر ﴾ انلرك قرارکاهی جهنمدر اول ایسه نه چرکین مکان اولور ﴿ یاایها الذین آمنوا لیستأذنکم الذین ملکت ایمانکم والذین لم یبلغوا الحلم منکم ثلاث مرّات ﴾ یا مؤمنلر ملك یمینکز اولان عبید واماءکز واحرار یکزدن حد بلوغه ایرمیان صبیانکز سزدن اوچ وقتده دخوله استئذان ایتسونلر ﴿ من قبل صلاة الفجر ﴾ صلاة فجردن اوکدینکه زیرا اول مضاجعدن قیامکز

وثياب نومى طرحكز وثياب يقظه يى لبسكز وقتيدر ﴿ وحين تضعون ثيابكم من الظهيرة ﴾ ووقت ظهرده كه انده قيلوله ايچون ثيابكزى وضع ايدرسز ﴿ ومن بعد صلاة العشاء ﴾ وصلاة عشادنصكره ده زيرا اول لباسدن تجرد ايدوب لحافله التحاف وقتيدر ﴿ ثلاث عورات لكم ﴾ اشبو وقتلر سزه اوچ عورتدركه انده تستر و تحفظ مختل اولور ﴿ ليس عليكم ولا عليهم جناح بعدهنّ طوافون عليكم بعضكم على بعض ﴾ اشبو اوقات ثلاثه دنصكره سزه وكرك عبيد واماٸكزه وصبيانكزه جناح يوقدركه استئذانسز دخول ايده‌لرسز انلره استخدام ايچون وارەسز وانلرى قاتكره كير ديره‌سز ﴿ كذلك يبين الله لكم الآيات ﴾ الله تعالى سزه احكام آيتلرينى بونجلين بيان ايدر ﴿ والله عليم حكيم ﴾ الله تعالى احوالكزى بيلور سزه تشريعنده حكمتنى اجرا قيلور ﴿ واذا بلغ الاطفال منكم الحلم فليستأذنوا كما استأذن الذين من قبلهم ﴾ قچـان احرار كزدن اطفا لكز احتلامله بلوغه ايريشه جميع اوقاتده استئذان ايتسونلر * نتكم احراردن انلردن اولكدين بالغ اولنلر استئذان ايدرلردى ﴿ كذلك يبين الله لكم آياته ﴾ الله تعالى امر ونهيدن سزه احكامنى بونك كبى بيان ايدر ﴿ والله عليم حكيم ﴾ الله تعالى عبادينه صالح اولانى بيلور هرشيئى حكمتله وجوده كتورر عبث فعلى يوقدر ﴿ والقواعد من النساء اللاتى لا يرجون نكاحا ﴾ نسادن شول عجاٸزكه حيض وحملدن قاعدلردر كبيرة السن اولدقلريچون رجالى اراده ايتمزلر * ديندليكه انلر شول عجاٸزدركه رجال انلرى كوردكلرنده انلردن استقذار ايده‌لر اما اولكه انده بقيۀ جمال اوله اول محل شهوتدر اشبو آيتده داخل اولمز ﴿ فليس عليهنّ جناح ان يضعن ثيابهنّ ﴾ انلره جناح يوقدركه رجال عندنده بعض ثيابلرين وضع ايده‌لر جلباب كبى وثياب فوقنده‌كى رداكبى وخمار فوقنده‌كى قناع كبى اما خمارينى وضع جاٸز اولمز ﴿ غير متبرجات بزينة ﴾ شول اخفاسى امر اولنان زينتى اظهار ايتمز اولدقلرى حالده وتبرج اولدركه مرأه محاسننندن اظهار ايده انيكه سترى لاٸق اولور ﴿ وان يستعففن خير لهنّ ﴾ وانلرك تبرج و وضع ثيابدن استعفافلرى انلر ايچون خيرلودر * زيراكه تهمتدن ابعددر ﴿ والله سميع عليم ﴾ الله تعالى

(اول)

اول عجاٸزك وضع زينه‌لرى حالنده رجاله سويلدكلرين ايشيدر ومقصودلرين بيلور ﴿ ليس على الاعمى حرج ولا على الاعرج حرج ولا على المريض حرج ﴾ اعمى واعرج ومريض اوزره حرج يوقدركه افعال آتية الذكرى ايشليه‌لر اشبو آيتك سبب نزولنده علماء اختلاف ايتديلر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر وقتاكه الله تعالى (لا تأكلوا اموالكم بينكم بالباطل) آيتنى انزال ايتدى مسلمون مرضى وزمنى وعميان وعرجانله معا مواكله‌دن تحرج ايدوب ديديلركه طعام افضل اموالمزدر والحال الله تعالى بزى وجه باطلله مالمزى اكلدن نهى ايتدى اعمى طعام طيب موضعن كورمز واعرج جلوسه تمكن ايتميوب طعام اوزره مزاحمه‌يه استطاعتى اولمز ومريض ايسه ضعيف اولديغندن طعامدن استيفا ايده‌مز اول سببدن بو آيت نازل اولوب ديندليكه سزه حرج يوقدركه اعمى واعرج ومريضله بيله طعام يه‌سز * سعيد بن جبير رضى الله عنه ايدر عرجان وعميان ومرضى اصحاء ايله بيله مواكله‌دن تنزه ايدرلردى * زيراكه ناس انلردن تقذر ومواكله‌لرندن كراهت ايدرلر اعمى ديرديكه احتمالدركه كورمزلكله بن انلردن اكثر اكل ايدم واعرج ديرديكه بن مجلسده ايكى كشى يرين طوترم اول سببدن بو آيت نازل اولدى * مجاهد ايدر اشبونلره رخصت ويرلديكه اشبو آيتده تسميه اولنانلرك بيوتندن اكل ايده‌لر انلردن برى طعام استميو بر رجله واردى اول رجلك كنديده طعام بولنمديغنده انى اطعام ايچون اشبو آيتده تسميه اولنانلرك برينك بيتنه ايلتوردى اول فقير معذور ايسه بنى غيرك بيتنه ايلتدى ديو اول غيرك طعامنى اكلدن تحرج ايدبجك بو آيت نازل اولدى * سعيد بن المسيب ايدر مسلمون غزايه كتدكلرنده زمنالرينى تخليف ايدوب قپولرى مفتاحن انلره ويررلردى بيوتمزدن يديكاريكز سزه حلال اولسون ديرلردى اويله اولسه بو آيتله انلره رخصت ويرلدى ﴿ ولا على انفسكم ان تأكلوا من بيوتكم ﴾ وكنديكزه دخى حرج يوقدركه شول بيوتدن اكل ايده‌سزكه انده ازواج وعيالكز اولور اشبونده بيوت اولاد داخل اولور * زيرا كشى‌يه ولدنك بيتى كندينك بيتى كبيدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه (انت ومالك لابيك) سن كندك ومالك باباككدر ودخى ديديكه (ان اطيب ما اكل

الرجل من كسبه وان ولده من كسبه) كشينك اطيب مأكولی كسبندن
حاصل اولاندر وكشينك ولدی كسبندندر ﴿ او بيوت آبائكم او بيوت
امهاتكم او بيوت اخوانكم او بيوت اخواتكم او بيوت اعمامكم او بيوت
عماتكم او بيوت اخوالكم او بيوت خالاتكم ﴾ ويا اباكز واجدادكز بيوتندن
ويا ام وجداتكز بيوتندن ويا اخوانكز بيوتندن ويا اخواتكز بيوتندن ويا
اعمامكز بيوتندن ويا عماتكز بيوتندن ويا اخوالكز بيوتندن ويا خالاتكز
بيوتندن اكل ايدەسز ﴿ او ما ملكتم مفاتحه ﴾ ويا مفتاحلرينه مالك اولديغكز
كمسەنك بيوتندن اكل ايدەسز * ابن عباس رضی الله عنهما ايدركه انكله
مراد كشينك ضيعه وماشيەسنده وكيلی وقيميدر * ايمدی اول وكيل وقيمنه
لابأسدركه يدلرنده وتحت تصرفلرندەكی ضيعەنك ثمارندن اكل وماشيەنك
لبنندن شرب ايده حمل وادخار ايتمكسزين * ضحاك ايدر كشی عبيد
ومماليكی بيوتندن اكلی لابأس اولور * زيراكه سيد عبدنك منزلنه مالك
اولور ﴿ او صديقكم ﴾ ويا صديقكز بيوتندن اكل ايدەسز صديق اولدركه
سكا مودتنده صادق اوله * ايمدی انك مالندن اكلی حسن وقتاده عندنده
جائز اولور اكرچه استئذان ايتمزسەده چونكه بينلرنده انبساط اوله اب ايله
ابن بينندەكی وايكی اخ بينندەكی انبساط كبی * روايت اولنديكه حارث بن
عمرو رضی الله عنه پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم ايله غزايه كيدوب مالك
ابن زيد رضی الله عنەيی اهلی اوزره تخليف ايتدی حارث رجوع ايدیجك
انی مجهود بولدی حالندن سؤال ايتدكده اول ديديكه اذنكسز طعامكی
اكلدن تحرج ايتدم اول سببدن بو آيت نازل اولديكه ﴿ ليس عليكم جناح
ان تأكلوا جميعا او اشتاتا ﴾ سزه حرج يوقدركه طعام اكلنده كرك
مجتمعين ويا متفرقين اولك * روايت اولنديكه كنانەدن بنوليث بن عمرو
طعاملرينی يالكز يمكدن تحرج ايدرلردی بلكه كنديله بيله اكل ايدر
برضيفه منتظر اولورلردی حتی انلرك بری طعامی اوكنده صباحدن
رواحه دكين يالكز قالوردی * ابن عباس رضی الله عنهما ايدر چونكه
برغنی برفقير قريب ويا صديقن زيارت ايدوب اول فقير انی طعامه
چاغرسه اول غنی اكا ديرديكه والله بن غنی سن فقير ايكن سنكله بيله طعام
اكل ايتمم اول سببدن بو آيت نازل اولدی * عكرمه ايدر انصاردن

برقوم چونكه كنديلره ضيف نزول ايتسه اول ضيفسز اكلدن تحرج
ايدرلردی اول سببدن بو آيت نازل اولوب ديلدكلری كيفيت اوزره اكله
رخصت ويرلديلر ﴿ فاذا دخلتم بيوتا فسلموا علی انفسكم ﴾ چونكه اشبو
بيوتدن بر بيوته داخل اولسەكز انك اهلنه سلام ويرك كه انلر دين
وقرابتده سزدندر ﴿ تحية من عند الله مباركة طيبة ﴾ حق تعالیدن سزه
تحيت اولديغی حالدەكه انكله زيادۀ خير وثواب رجا ايدرسز ومستمعك
نفسنی تطييب ايدرسز قتاده ايدر چونكه بيتكه داخل اولەسن اهلكه سلام
ويركه انلر سلام ويردكاريكك سلامه احقيدر وچونكه بر بيته داخل
اولسك كه انده كمسنه اولميه (السلام علينا وعلی عباد الله الصالحين)
ديكل كه ملائكه رد سلام ايدر (قال النبی عليه السلام لانس رضی الله
عنه متی لقيت احدا من امتی فسلم عليه يطل عمرك واذا دخلت بيتك فسلم
عليهم يكثر خير بيتك وصل صلاة الضحی فانها صلاة الاوابين) پيغمبريمز
صلی الله عليه وسلم انس رضی الله عنهه ديديكه امتمدن بركمسەيه ملاقی
اولديغكده اكا سلام ويركل كه عمرك طويل اوله وبيتكه دخول ايتديككده
انده اولان اهل وعيالكه سلام ويركل كه بيتكك خيری كثير اوله وضحی
نمازنی قيلغل كه اول صلاة اوابيندر * ابن عباس رضی الله عنهما
اشبو آيتك تفسيرنده ايدر بيوتدن مراد مساجددر * ايمدی مسجده
كيرديككده (السلام علينا وعلی عباد الله الصالحين) ديكل ﴿ كذلك
يبين الله لكم الآيات لعلكم تعقلون ﴾ الله تعالی اشبو بيان كبی سزه
امر ونهيده آياتنی تبيين ايدر تاكه فهم ايدوب موجبيله عمل ايدەسز
﴿ انما المؤمنون الذين آمنوا بالله ورسوله ﴾ ايمانده كامل انلردر كه الله
تعالی يه ورسولنه صميم قلبله ايمان كتورەلر ﴿ واذا كانوا معه علی
امر جامع لم يذهبوا حتی يستأذنوه ﴾ چونكه انلر رسول الله ايله بر امر
جامع اوزره اولسەلر جمعه واعياد وحروب ومشاوره كبی تا اندن
استئذان ايتمينجه قتندن كتمزلر * مفسرون ايدر چونكه رسول الله عليه السلام
جمعه كوننده منبره صعود ايتسه وبركمسه برحاجت ايچون مسجددن
چيقمق ديلسه پيغمبريمز عليه السلامك قارشوسنه واروب طوروردی
اولدخی انی استئذان ايچون طورديغنی بيلوب ديلديكنه اذن ويرردی *
ايمدی هر امركه مسلمون اماملە بيله انك اوزره اجتماع ايدەلر

انلردن هيچ برينك اكا مخالفتى ويا اندن رجوعى جائز اولماز الا انك اذنيله
چقان بريكزكه امامدن استئذان ايده امام ديلرسه اكا اذن ويرر ديلرسه
اذن ويرمز ﴿ ان الذين يستأذنونك اولئك الذين يؤمنون بالله ورسوله ﴾
انلركه سندن استئذان ايدرلر ايمدى انلر الله تعالى ورسولنه ايمانلرنده
كامللردر ﴿ فاذا استأذنوك لبعض شأنهم فأذن لمن شئت منهم ﴾ چقان
بعض مهاملريچون سندن استئذان ايدەلر انلردن سن ديلديكه اذن وير
﴿ واستغفر لهم الله ﴾ واندنصكره انلر ايچون الله تعاليدن مغفرت طلب
ايت * زيراكه استئذان اكرچه عذر ايچون ايسه ده ينه قصوردر * زيرا
امر دنيايى امر دين اوزره تقديمدر ﴿ ان الله غفور رحيم ﴾ الله تعالى
عبادنك فرطاتنى مغفرت ايدر وانلره تيسير ايله رحمت ايدر ﴿ لاتجعلوا
دعاء الرسول بينكم كدعاء بعضكم بعضا ﴾ رسول الله عليه السلامك دعاسندن
حذر ايدك انى استخاط ايتمكز * زيرا انك دعاسنى برى بريكزه اولان
دعاكبى ظن ايتمكز زيرا انك دعاسى مستجابدر وياخود سز انى اسميله
چاغرمكز برى برلريكزى چاغرديغكز كبى يامحمد يا ابن عبد الله ديمكز بلكه
توقير وتواضع وخفض صوتله يارسول الله يانبى الله ديو تعظيم وتفخيم
ايلكز ﴿ قد يعلم الله الذين يتسللون منكم لواذا ﴾ الله تعالى بيلور سزدن
انلريكه برى برلريكزه كيزلنەرك چيقوب كيدر وياخود اذن ويريلنه
تابع كبى انكله بيله چيقوب كيدر دينلديكه خندق حفرنده منافقلر
پيغمبريمز عليه السلامدن اذنسز مختفين اولدقلرى حالده چيقوب
كيدرلردى ويا انلره مسجدده مقام واستماع خطبه ثقيل اولوب بعض
صحابه يه التياذ ايله خفية مسجددن چيقارلردى ﴿ فليحذر الذين يخالفون
عن امره ان تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب اليم ﴾ ايمدى انك امرى
مقتضاسنى تركله امرينه مخالفت ايدنلر وانلرك كتديكى سمتك خلافنه
كيدنلر حذر ايتسونلركه انلره دنياده محنت ويا آخرتده عذاب اليم ايريشور *
اشبو دليلدركه امر وجوب ايچون اوله زيرا مقتضاى امرى ترك
ايكى عذابك برينى مقتضى اولمسى اكا دلالت ايدر واندن حذرله امرانك
حسننه دلالت ايدركه اول مقتضى كه قيامله مشروطدر اول ايسه
وجوبى مستلزمدر ﴿ ألا ان لله ما فى السموات والارض ﴾ آكاه اولك كه
سموات وارضده اولان اشيا جميعى الله تعالينك ملك وعبيديدر

(قديعلم)

﴿ قديعلم ماانتم عليه ﴾ مخالفت وموافقت ونفاق واخلاصدن نه حال
اوزره اولديغكزى بيلور ﴿ ويوم يرجعون اليه ﴾ ومنافقلرك جزاء ايچون
اكا رجوعلرى كوننى دخى بيلور ﴿ فينبئهم بما عملوا ﴾ اويله اولسه
سوء اعمالدن ايشلدكلرينى انلره بيلديرر ﴿ والله بكل شئ عليم ﴾ الله تعالى
هرشيئى بيلور اكا هيچ برشئ خفى اولماز (قال النبى عليه السلام لاتنزلوا
النساء الغرف ولاتعلموهن الكتابة وعلموهن الغزل وسورة النور) پيغمبريمز
صلى الله عليه وسلم ايدر نساكزى غرفەلره چيقارمكز وانلره كتابت
اوكرتمكز بلكه انلره ايپلك اكرمكى اوكردك وسورۀ نورى اوكردك

سورة الفرقان وهى احدى وثمانون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ تبارك الذى نزل الفرقان على عبده ﴾ كثير الخير اولدى وصفات
وافعالنده هرشيئدن عالى اولدى اول الله تعالى كه حق وباطل بيننى
فرق ايدر قرآنى عبدى محمد صلى الله تعالى عليه وسلمه تنزيل ايتدى
﴿ ليكون للعالمين نذيرا ﴾ تاكه اول عبد ويا قرآن جن وانسه منذر اوله
﴿ الذى له ملك السموات والارض ﴾ كه سموات وارضك خزائنى اكا
مختصدر ﴿ ولم يتخذ ولدا ﴾ اول ولد اتخاذ ايتمديكه ملكنه وارث اوله
زيراكه اول حى لايموتدر ﴿ ولم يكن له شريك فى الملك ﴾ وملكنده اكا
شريك اولمديكه اكا نزاع ايده ﴿ وخلق كل شئ ﴾ ووجدانى لايق
اولور هرشيئى اول احداث ايتدى ﴿ فقدره تقديرا ﴾ بعده انى تسويه
وتهيئه ايتدى اكا صالح اولور شئ ايچون انده خلل وتفاوت يوقدر
وياخود هرشئ ايچون اجل ورزق تقدير ايلدى مقادير دخى خلق
اولنديغى منوال اوزره جارى اولدى وياخود انى تهيئه ايتدى اندن
اراده ايتديكى خصائص وافعال ايچون * نتكيم انسانى ادراك وفهم
ونظر وتدبير وصنائع متنوعەيى استنباط واعمال مختلفەيى مزاوله ايچون
تهيئه ايتدى ﴿ واتخذوا من دونه آلهة ﴾ مشركون اصنامى الله تعاليدن
غيرى آلهه اتخاذ ايتديلر ﴿ لايخلقون شيئا ﴾ كه انلر برشيئى خلقه
قادر اولمزلر ﴿ وهم يخلقون ﴾ بلكه كنديلر خلق اولنورلركه عبدەلرى
انلرى طاشدن وسائر اشيادن دوزرلر وتصوير ايدرلر ﴿ ولايملكون
لانفسهم ضرا ولانفعا ﴾ وكنديلريچون دفع ضرره ويا جلب نفعه مالك

اولمزلر (ولا يملكون موتا ولا حياة ولا نشورا) واماته واحيايه وبعد الموت بعثه دخی مالك اولمزلر * زيراكه عاجزلردر اويله اولسه عبادت اولنمغه نيجه لايق اولورلر (وقال الذين كفروا ان هذا الا افك افتراه) كافرلر ديديلركه اشبو قرآن دكل الا كذبدركه انى محمد اختلاق ايتدى (واعانه عليه قوم آخرون) و انى اختلاقه اكا قوم آخرون اعانت ايتدى يعنى يهودكه اكا امم سابقه اخبارنى القا ايدرلر و ياخود جبير ويسار وعداس كه قصه‌سى سورهٔ نحلده (انما يعلمه بشر) آيتنده كچدى (فقد جاؤا ظلما وزورا) ايمدى انلر ظلم وزور ايله كلديلر شول حيثيتله كه كلام معجزى يهوددن متلقف افك مختلقدر ديديلر و اندن برينه انى نسبتله زور ايتديلر (وقالوا اساطير الاوّلين اكتتبها) ودخى مشركون ديديلركه اول قرآن متقدمينك سطر ايتديكيدر انى كاتب محمده يازدى ويا محمد انى يازدردى (فهى تملى عليه بكرة واصيلا) اول اكا صباحده واخشامده دائما اوقنوركه اول انى حفظ ايده * زيرا اول اكا قادر دكلدركه كتابدن ازبرليه ويا انى كتب ايليه (قل انزله الذى يعلم السرّ فى السموات والارض) ديكل كه اول قرآنى انزال ايتدى اول الله تعالى كه سموات وارضده‌كى سرّى بيلوركه اول سزى فصاحتيله اعجاز ايتدى ودخى مغيبات مستقبله واشياء مكنونه‌دن اخبارى متضمن اولديكه انى عالم الاسراردن غيرى احد بيلمز اويله اولسه سز انى نيجه اساطير اوّلينـدر ديه بيلورسز (انه كان غفورا رحيما) اول الله تعالى غفور و رحيم اولدى اول اجلدن اول قولكز اوزره مستحق اولديغكز عقوبتى تعجيل ايتمز (وقالوا مالهذا الرسول يأكل الطعام ويمشى فى الاسواق) وديديلركه اشبو رسالت زعمن ايدن كشى‌يه نولديكه بزم كبى طعام ير ومعاش طلبيچون بزم كبى اشبو اسواقده يورر اكر دعواسى صحيح اولسه حالى بزم حالمزه مخالف اولوردى والحال بو حالتك اول كافرلردن صدورى نظرلرى محسوسات اوزره قصورلرى ايچوندر بيلمزلركه رسوللرك سائر ناسدن امتيازى امور جسمانيه ايله دكلدر بلكه احوال نفسانيه ايله‌در نتكيم (قل انما انا بشر مثلكم) قول شريفى اكا اشارت ايدر (لولا انزل اليه ملك فيكون معه نذيرا) نوليدى اكا برملك انزال اولنسه‌كه انكله بيله نذير اوله اول ملكك تصديقيله

انك صدقى بيلنه (اويلقى اليه كنز) ويا اكا بر كنز القا اولنسه كه انى حوائجنه انفاق ايدوب تحصيل معاشدن استغنا ايديدى (اوتكون له جنة يأكل منها) ويا انك بر بستانى اولوب انك حاصلندن يسيدى (وقال الظالمون ان تتبعون الا رجلا مسحورا) اول كفر وشركله نفسلرينه ظلم ايدنلر برى برلرينه ديديلركه اكر سز بو رجله اتباع ايدرسه‌كز رجل مسحوره اتباع ايدرسز (انظر كيف ضربوا لك الامثال) يا محمد نظر ايتكه انلر سنك شاننده نيجه اقوال شاذه‌يى ايراد واحوال نادره‌يى اختراع ايدرلر (فضلوا) انلر خواص نبى معرفتنه موصل طريقدن آزديلر (فلا يستطيعون سبيلا) ايمدى انلر ضلالتدن چيقوب هدايته ايركورر يوله كيرمكه مجال بولمزلر (تبارك الذى ان شا جعل لك خيرا من ذلك جنات تجرى من تحتها الانهار ويجعل لك قصورا) عالى اولدى اول الله جل شانه كه ديلسه دنياده سنكيچون انلرك ديديكلرندن خيرلو بستانلر قيلوردیكه اشجارى التندن نهرلر جارى اوليدى وسنكيچون بيوت مشيده قيليدى لكن انى آخرته تأخير ايلديكه زيرا اول خير وابقادر * پيغمبريمز عليه السلام ايدر ربم جل شانه بكا عرض ايتديكه بطحاء مكه‌يى بنميچون التون ايده ديدمكه يارب انى ايستمزم بلكه ايستديكم بودركه بر كون طوق و بر كون آج اولم آج اولديغمده سكا تضرع ايدم طوق اولديغمده سكا حمد وشكر ايدم (بل كذبوا بالساعة) بلكه انلر قيامت اولمسنى تكذيب ايتديلر نظرلرين حطام دنيايه قصر ايدوب كرامتى مال كثرتنده ظن ايتديلر اول اجلدن فقركه طعن ايدوب نبوّتنكى تكذيب ايتديلر (واعتدنا لمن كذب بالساعة سعيرا) قيامتى تكذيب ايدنه بز نار شديده اعداد ايتدك (اذا رأتهم من مكان بعيد سمعوا لها تغيظا وزفيرا) قچانكه نار انلرى ايراق يردن كوره اندن غليان غضب وصوت حمار كبى صوت ايشيده‌لر يعنى غليانى صوت مغتاظه وزفيرى صوت جوفه بكزه‌يه (واذا القوا منها مكانا ضيقا مقرّنين دعوا هنالك ثبورا) قچان انلر اول ناردن مكان ضيقه القا اولنه‌لر اللرى بيونلرينه تيمورلنمش و ياخود شياطينله بر زنجيره قوشلمش اولدقلرى حالده ويل وثبورله اول حينده كنديلره اغلشوب فرياد ايده‌لر (لاتدعوا اليوم ثبورا واحدا وادعوا ثبورا كثيرا) انلره دينله كه اشبو كونده

ثبور واحدله اکتفا ایتمکز بلکه ثبور کثیر ایستکز * زیراکه عذابکز برنیجه نوع اوزره در هر نوع ایسه شدتندن ثبور اقتضا ایدر ویاخود هر دائم عذابلری متجدد اولور هر کره ده ثبورلر دخی متجدد اولور (قل أذلك خیر ام جنة الخلد التی وعد المتقون) یامحمد کفاره دیکل که اشبو ذکر اولنان نارك صفت واهلیمی خیراودر یوخسه شول جنت خلدمیکه متقیلره وعد اولندی (کانت لهم جزاء ومصیرا) که اول انلره ثواب ومقراولدی (لهم فیها مایشاؤن خالدین) انلر اول جنتده دائمین اولدقلری حالده انلر ایچون هردیلدکلری شیء اولور (کان علی ربك وعدا مسئولا) ربك جل شانه نك فضلی مقتضاسنجه مؤمنلر ایچون مطلوب وعد اولدیکه انکله مراد سورهٔ آل عمران آخرنده مذکور مؤمنلرك (ربنا وآتنا ماوعدتنا علی رسلك) اشبو دنیاده طلب ایتدکلریدر ویاخود سورهٔ حم المؤمن اوّلنده مذکور ملائکه نك مؤمنلر ایچون (ربنا وادخلهم جنات عدن التی وعدتهم) دیو طلب ایتدکلریدر (ویوم یحشرهم ومایعبدون من دون الله فیقول ءانتم أضللتم عبادی هؤلاء ام هم ضلوا السبیل) یوم قیامتده بز اول مشرکاری والله تعالیدن غیری معبودلرینی جمع ایدرز اول کرك انبیاء وملائکه ویااصنامدر واول معبودلره دیرزکه بنم اشبو عبادمی سزمی آزدردیکز یوخسه کندیلرمی طریق حقدن آزدیلر نظر صحیحی اخلال ومرشد نصیحدن اعراض ایچون (قالوا سبحانك) انلر کندیلره دینلاندن تعجب طریقی اوزره الله تعالی یی تنزیه ایدەلر کندیلر برشیئه قادر اولمیوب بلکه انك تسبیح وتوحیدیله مؤمنلر ایدکلرین اشعار ایدەلر ودیەلرکه (ما کان ینبغی لنا ان نتخذ من دونك من اولیاء) بزه لایق اولمدیکه سندن غیری هیچ فردی تولی ایدەوز عصمتلری ویاعدم قدرتلری یچون (ولکن متعتهم وآباءهم حتی نسوا الذکر وکانوا قوما بورا) لکن یاربنا سن انلری وآباءلرینی انواع نعمله تمتیع ایتدیککدن شهواته استغراق ایدوب ذکرکدن وآلائکی تذکردن وآیاتنی تدبردن غافل اولدیلر وقضاکده قوم هالکین اولدیلر (فقد کذبوکم بما تقولون) اندن الله تعالی اول عبدەیه دیەکیم ایشته معبودلریکز سزی انلری آلهه دیدیککزده تکذیب ایتدیلر (فما تستطیعون صرفا ولانصرا) اول معبودلریکز سزدن نه عذاب

دفعنه ونه سزه عونه قادر اولورلر (ومن یظلم منکم نذقه عذابا کبیرا) سزدن اول کمسه که محمدویاقرآنی تکذیب ایده بز اکا نارعذابن اذاقه ایدرز (وما ارسلنا قبلك من المرسلین الا انهم لیأکلون الطعام ویمشون فی الاسواق) یامحمد سندن اوّل ارسال ایتدیکمز رسوللرطعام یرلر واسواقده یوررلردی (وجعلنا بعضکم لبعض فتنة) وبعضکزی بعضکزه فتنه قیلدق * ایمدی غنی فقیره وصحیح مریضه وشریف وضیعه بلیەدرکه اول دون حالاودرکه نیچون بندخی اول بندن فوق حالاوکبی اولمدم * ابن عباس رضی الله تعالی عنهما ایدر یعنی بعضکزی بعضکزه بلاء قیلدقکه انلردن ایشتدیککزه صبر ایدوب هدایه اتباع ایدەسز دینلدیکه اشبو قصه شریفك وضیعله ابتلاسی شاننده نازل اولوبدرکه شریف اسلامه کلمك مراد ایتدیکنده وضیعی کندیدن اوّل اسلامه کلمش کوریجك بن اندنصکره اسلامه کاورسم اسلامده انك بنم اوزریمه فضل سبقی اولور دیو اسلامه کلمز کفری اوزره قالور * دینلدیکه اشبو فقراء مؤمنینك مستهزئین قریشله ابتلالری شاننده نازل اولوبدرکه اول مستهزئین دیرلردیکه نظر ایدك محمده اتباع ایدنلره کیم بزم موالیمز واراذلمزدندر اویله اولسه الله تعالی اول مؤمنلره دیدیکه (أتصبرون) اشبو حالته صبرایدرمیسز (وکان ربك بصیرا) ربك جل شانه بصیراولدی صبرایدنه وکرك جزع ایدنه هربرینه عملنه کوره جزا ایدر (قال النبی علیه الصلاة والسلام اذا نظر احدکم الی من فضل علیه فی المال والجسم فلینظر الی من دونه فی المال والجسم) پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر قچان بریکز مال وجسمده کندی اوزره تفضیل اولنمش کمسنه یه نظر ایتدکده مال وجسمده کندیدن دونه دخی نظر ایتسون که کندیده کی نعمته اهانت ایتمیه (وقال الذین لایرجون لقاءنا لولا انزل علینا الملائکة اونری ربنا) لقامزی خیرله اولمسن تأمل ایتمینلر بعثه کفرلریچون ویالقامزی شرله اولمسندن خوف ایتمینلر دیدیلرکه نولیدی بزه ملائکه انزال اولنوب بزه محمدك صدقنی خبر ویریدیلر ویا بزه رسل اولیدیلر ویاخود ربمزی کورسیدك که بزه محمدی تصدیقله ویا اکا اتباعله امر ایدیدی (لقد استکبروا فی انفسهم وعتوا عتوّا کبیرا) اشبو مقاله ایله نفسلرنده تعظم ایتدیلر وظلمده تجاوز ایدوب اقصای مراتبنه ایردیلر شول

حيثيتـله كه معجزات قاهره‌يى كوررلر ايكن اعراض ايتديلر ﴿ يوم يرون
الملائكة لابشرى يومئذ للمجرمين ﴾ ذكر ايت شـول كونيكه انده موت
ويا عذاب ملائكه‌سـن كوره‌لر اندن بشـارت مؤمنلره مختص اولوب
كافرلره بشارت اولمز يعنى يوم قيامتده ملائكه مؤمنلره جنتله تبشير ايدوب
كافرلره سزه بشارت يوقدر ديرلر ﴿ ويقولون حجرا محجورا ﴾ وملائكه
ديه‌لركه حرام محروم اولديكه لااله الاالله دينلرك غيرى جنته كيره
﴿ وقدمنا الى ماعملوا من عمل فجعلناه هبـاء منثورا ﴾ وكفارك كفرلرى
حالنده ايشلدكلرى قراى ضيف وصلهٔ رحم واغاثهٔ ملهوف كبى مكارمه
بزعمد ايدوب ابطـال ايدرز ﴿ اصحـاب الجنة يومئذ خير مستقرا واحسن
مقيلا ﴾ اصحـاب جنت جنتده استقرارلرى كونده مسـتقر جهتندن
خيرلولردركه انده تجـالس وتحـادث ايدرلر واحسن مقيلده درلركه
اول ازواجله استراحه وتمتع ايچون انده قرار ايديلور يعنى يوم قيامتده
اهل جنتك محشرده وقوفلرى اوّل نهاردن قيلوله وقتنه دكين دكلو زمان
اولور حتى كه هر برى جنتده مسكنلرينه ايريشوب قرار قيلورلر * روايت
اولنديكه يوم قيامت مؤمنلره بر مرتبه قصير اولوركه ايكنديدن غروب
شمسـه دكين دكلو زمان اولور ﴿ ويوم تشقق السمـاء بالغمام ﴾ واول
كونده سماء منشق اولوب اندن غمام چيقاركه اول برغيم رقيق ابيضدركه
سموات سبعك فوقنده در انده ملائكه اولوركه اللرنده صحـايف اعمال
عبادى طوتوب نزول ايدرلركه ﴿ ونزل الملائكة تنزيلا ﴾ قوليله مراد
اولدر ﴿ الملك يومئذ الحق للرحمن ﴾ اول كونده ملك حق تعالينك اولوب
منازعى اولمز وياخود يوم قيامتده الله تعـالىدن غيرى قضـا ايدر ملك
اولمز ﴿ وكان يوما على الكافرين عسـيرا ﴾ ويوم قيـامت كافرلره يوم
عسير اولور اشبو خطاب دلالت ايدركه اول مؤمنلره يوم عسير اولميه
حديثده كلديكه يوم قيـامت مؤمنلره برصلاة مكتوبه اداسـندن اخف
اولور ﴿ ويوم يعض الظالم على يديه ﴾ ذكرايت شول كونيكه ظالم فرط
حسرتندن ايكى اللرين يه حتى كه ايكى مرفقلرينه ايره بعده بتوب بومنوال
اوزره اول بتدكچه اول انى يه الى ماشاء الله بونوع اوزره عذابى ممتد اوله
دينلديكه عقبـة بن ابى معيط پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايله چوق
مجالسـه ايدردى بركون اول پيغمبريمز عليه السـلامى ضيافتنه چاغردى

پيغمبريمز عليه السـلام اكا واروب ايكى شـهادت كلمه‌سـن سـويلمينجه
طعامكدن يمزم ديدى عقبـه دخى انى سـويليوب پيغمبريمز عليـه
السـلام انك طعـامندن يدى مكر ابىّ بن خلف عقبـه‌نك صديقى ايدى
عقبه‌يه ديديكه نيچون بويله بيلزلك ايتـدك عقبه ديديكه اول بيتمه كلوب
طعامم اكلندن اباء ايتدى بندخى استحيـا ايتديكمدن اكا موافقتله شـهادتين
كلمه‌سـين سـويلدم ابىّ ايتدى سـندن راضى اولمزم مكركه واروب قفاسن
چكنيه ويوزينه توكوره‌سـن عقبه دخى نعم ديوب پيغمبريمز عليه السـلامى
دار الندوه‌ده سـاجد بولدى ديديكن ايتدى پيغمبريمز صلى الله عليه وسـلم
اكا ديديكه مكه‌دن طشره‌ده‌سنى بولميم الاسـيفله باشكى كسم اويله اولسـه
يوم بدرده عقبه اسير ايديلوب پيغمبريمز عليه السلام على رضى الله عنهه
امر ايدوب حتى كه انى اول قتل ايتدى واحد غزاسـنده پيغمبريمز عليه
السـلام ابىّ‌يى كندى اليله قتل ايتدى ضحـاك ايدر عقبه پيغمبريمز عليه
السـلامك يوزينه توكوريجـك توكركى ينه عقبه‌نك يوزينه دونوب اندن
ايكى يناغى ياندى اول يانغـك اثرى اندن كيتميوب تاموتنه دكين قالدى *
ايمدى اشـبو آيتله مراد عقبه‌دركه يوم قيامتده اكا ايريشـه‌جك حسرت
وندامتى حكايت بيورديلر ﴿ يقول ياليتنى اتخذت مع الرسول سـبيلا ﴾ ديه‌كه
نوليدى دنيـاده محمده اتباع ايدوب انكله‌بيله هدايه سـبيل اتخاذ ايديدم
﴿ ياويلتا ليتنى لم اتخذ فلانا خليلا ﴾ ويل بكا كه نوليـدى فلانى يعنى ابىّ
ابن خلفى صديق اتخـاذ ايتميدم ﴿ لقد اضلنى عن الذكر بعـد اذجاءنى ﴾
اول بنى ذكر الله ويا قرآن ويا موعظهٔ رسـول ويا كلمهٔ شـهادتدن اضلال
ايلدى اول بكا كلوب اكا تمكنندنصكره ﴿ وكان الشيطان للانسـان
خذولا ﴾ خليل مضل ويا ابليس انسـانله موالات ايدوب حتى انى هلاكه
ايردريجك انى ترك ايدوب نفع ايتمدى اشـبو آياتك حكمى عامدر هر ايكى
محبت ايديشـنلره كيم معصية الله اوزره اجتماع ايده‌لر (قال النبى عليه
السـلام مثل الجليس الصالح والسـوء كحامل المسـك ونافخ الكير فحامل
المسـك اما ان يذيلك واما ان تبتاع منه واما ان تجد منه ريحا طيبة ونافخ
الكير اما ان يحرق ثيابك واما ان تجد منها ريحا خبيثة) پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسـلم ايدر جليس صـالحك مثلى حامل مسـك
مثليدركه اول سكا يا مسكندن ويرر وياسن اندن صاتون آلورسن ويا ريح

طيبه بولورسن وجليس سوئك مثلى نافخ كير مثليدركه اول ياثيابكى احراق ايدر ويااندن ريح خبيثه بولورسن (قال النبى عليه السلام لا تصاحب الا مؤمنا ولا يأكل طعامك الاتقى) پيغمبريمز عليه السلام ايدر مؤمنك غيريه مصاحب اولغل وطعامكى تقينك غيرى يمسون (وقال النبى عليه السلام المرء على دين خليله فلينظر احدكم من يخالل) پيغمبريمز عليه السلام ايدر كشى خليلنك دينى اوزره در * ايمدى كشى كنديـنك ويا ديلديكى كمسه نك حال باطنه سن بيلمك مراد ايدرسه خليل ايدنديكى كمسه نك حالنه نظر ايتسون ﴿ وقال الرسول يارب ان قومى اتخذوا هذا القرآن مهجورا ﴾ محمد عليه السلام اول كونده ديه كه ويا اول دنياده شكايت ايدوب ديه كه يارب قومم قريش اشبو قرآنى ترك وناسى اندن صد ايتديلر (قال النبى عليه السلام من تعلم القرآن وعلق مصحفه ولم يتعاهده ولم ينظر فيه جاء يوم القيامة يقول يارب عبدك هذا اتخذنى مهجورا اقض بينى وبينه) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بركمسه كه قرآنى تعلمندنصكره مصحفى تعليق ايده يوخسه انى اوقويوب ايچنه نظر ايتميه يوم قيامتده قرآن اكا خصومت ايدوب ديه كه يارب اشبو عبدك بنى مهجور ايتدى بنمله انك بيننى قضاء ايت وياخود معنى انلر انى هذيان وقول سيئى منزلتنده قيلديلر انى شعر وياسحر زعم ايتديلر الله تعالى رسولنى تسليه ايدوب ديديكه ﴿ وكذلك جعلنا لكل نبى عدوا من المجرمين ﴾ يامحمد قومك مشركلرندن سكا اعدا قيلديغمز كبى هر نبى يه دخى قومنك مشركلرندن عدو قيلدق انلر ايسه بنم امرمه صبر ايتديلردى سن دخى انلر كبى امرمه صبر ايلكل ﴿ وكفى بربك هاديا ونصيرا ﴾ ربك جل شانه انلرى قهر طريقنه سكا هادى وانلر اوزره قاهريتر ﴿ وقال الذين كفروا لولا نزل عليه القرآن جملة واحدة ﴾ كافرلر ديديلركه نوليدى اشبو قرآن كتب ثلاثه كبى دفعهٔ واحده ده انزال اوليدى ﴿ كذلك ﴾ بز آنى مفرق انزال ايتدك ﴿ لنثبت به فؤادك ﴾ تاكه انى تفريقله فهم وحفظه قلبكى قوى ايده وز زيرا محمد صلى الله تعالى عليه وسلمك حالى موسى وداود وعيسانك حالنه مخالف ايدى شول حيثيتدنكه انلر كتابت وقراءت ايدرلردى ومحمد عليه السلام ايسه امى اولوب كتابت وقراءت ايتمزدى اكر اول اكا جملة القا اولنسه حفظى اكا آسان اولمزدى

(وتلقف)

وتلقف ايسه شيئا فشيئا اولور وانك وقايع حسبنجه نزولى مزيد بصيرت ومعنايه خوض ايجاب ايدر وانى هر معارضه جواب وجهى اوزره انزالده معارضى تعجيز اولور وانى تفريقله ناسخ ومنسوخ بيلنور وقرائن حاليه دلالات لفظيه يه منضم اولور ﴿ ورتلناه ترتيلا ﴾ وبز سكا انى يكرمى ويا يكرمى اوچ ييلده اناءت ومهل اوزره تبيين وتفريق ايتدك ﴿ ولا يأتونك بمثل الاجئناك بالحق واحسن تفسيرا ﴾ يامحمد هر باركه مشركون سنك امرك ابطالنده برمثل ضرب ايتسه لر بز سكا انى دفع ايدر حقله واحسن بيانله جواب ملزم ايراد ايدرز ﴿ الذين يحشرون على وجوههم الى جهنم ﴾ كه انلر جهنمه سوق اولنوب يوزلرى اوزره سوريديلورلر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن مرويدركه يوم قيامتده ناس اوچ صنف حشر اولور برصنفى دواب اوزره وبرصنفى اقدام اوزره وبرصنفى دخى وجوه اوزره كيدرلر ﴿ اولئك شر مكانا واضل سبيلا ﴾ ايمدى انلر آخرتده مكان ومنزلتده اشر وطريقده اخطأدرلر ﴿ ولقد آتينا موسى الكتاب وجعلنا معه اخاه هارون وزيرا ﴾ بز موسى يه توراتى ويردك واكا قرنداشى هارونى دعوته واعلاء كلمه يه معين قيلدق ﴿ فقلنا اذهبا الى القوم الذين كذبوا بآياتنا فدمرناهم تدميرا ﴾ واول ايكيسنه ديدك كه شول بزم آيتلريمزى تكذيب ايدن فرعون وقومنه واروب انذار ايدك انلر دخى واروب انذار ايتدكلرنده اول ايكيسى انلرى تكذيب ايديجك بز انلرى هلاك ايتدك ﴿ وقوم نوح لما كذبوا الرسل اغرقناهم ﴾ ونوح قومنى دخى طوفانله اغراق ايتدك وقتا كه نوح عليه السلامى واول يچن انبياىى تكذيب ايتديلر ولكن يالكز انى تكذيبله كلنى تكذيب ايتمش اولديلر وياخود مطلقا رسللك بعثنى تكذيب ايتديلر براهمه كبى ﴿ وجعلناهم للناس آية ﴾ وانلرك اغراق وقصه لرين بز ناسه عبرت قيلدق ﴿ واعتدنا للظالمين عذابا اليما ﴾ بز اول ظالملر ايچون دنياده كى عذابلرندن ماعدا آخرتده دخى عذاب وجيع اعداد ايتدك ﴿ وعادا وثمود واصحاب الرس ﴾ ودخى عاد وثمود واصحاب رسى اهلاك ايتدك * اصحاب رس حقنده علماء اختلاف ايتديلر * وهب بن منبه ايدر انلر شول ايچى ياپلدق قيو اوزره مقيم اصحاب مواشى اولوب اصنامه عبادت ايدر قوم ايديلر الله تعالى انلره شعيب عليه السلامى كوندروب انلرى اسلامه دعوت ايتديكنده شعيب

عليه السلامه اذى و طغيانلرنده تمادى ايتديلر اويله اولسه قبولرينك حوالنده
ايكن بر وقتده فجأة كنديلر ديار واموالريله يره كچديلر * دينلديكه اول فلج
يمامه ده بر بئردركه اصحابى نبيلرين قتل ايدوب الله تعالى انلرى اهلاك ايتدى
وياخود انلر بقيهٔ ثمود اولوب سورهٔ حجده مذكور وبئر معطله اهلى ايديلر
وياخود انلرك حنظـلة بن صفوان نام نبيلرى اولوب قتل ايتدكلريچون
الله تعالى انلرى هلاك ايتدى * وياخود اول انطاكيه ده بر بئر ايدى اصحابى
حبيب النجارى قتل ايتديلركه قصه‌سى سورهٔ يس ده مذكور در * وياخود
اصحاب اخدوددر رس ايسه اول حفر ايتدكلرى اخدود در * وياخود
برقوم ايديكه نبيلرين بر بئرك ايچنه قويوب اوزرينه طپراق دوكوب
اولدرديلر ﴿ وقرونا بين ذلك كثيرا ﴾ وعاد واصحاب رس بيننده قرون كثيره
اهلاك ايتدك كه انى الله تعاليدن غيرى احد بيلمز ﴿ وكلا ضربنا له الامثال ﴾
هلاك اولنانلردن هر صنف ايچون بز قصص اوّليندن قصص عجيبه تبيين
ايتدك كه اول انلره انذار اوله انلر ايسه كفر وعصيانلرى اوزره اصرار ايديجك
انلرى هلاك ايتدك ﴿ وكلا تبرنا تتبيرا ﴾ وانلرك هر برين تكذيبلرندنصكره
هلاك ايتـدك ﴿ ولقد اتوا على القرية التى امطرت مطر السوء ﴾ قريش
كافرلرى شامه تجـارت ايچون ذهاب وايابلرنده مرارا مرور ايدرلر
شـول قريه‌يه كه اكا سمادن حجاره امطـاريله هلاك ايدلديكه اول قوم
لوط قراسنك اعظمى قريهٔ سدومدر * دينلديكه قوم لوط بش قريه ده
سـاكن اولورلردى اول قرادن برينـك اهلى فاحشـه ايشلمدكلريچون
نجـات بولوب ماعداسى ايسـه انى ايشـلدكلريچون هـلاك اولديلر
﴿ أفلم يكونوا يرونهـا ﴾ انلر مرورلرنده انده الله تعـالينك آثار عذابن
كورمزلرميكه انكله اتعـاظ ايده‌لر ﴿ بل كانوا لا يرجون نشـورا ﴾
بلكه انلر كفره در بعثى توقع ايتمزلر اول اجلدن اكا نظر وانكله اتعاظ
ايتمزلر ﴿ واذا رأوك ان يتخـذونك الا هزوا ﴾ يا محمد اهل مكه سـنى
كوردكلرنده هزؤ اتخاذ ايدوب ديرلركه ﴿ أهذا الذى بعث الله رسولا ﴾
اشـبوميدركه الله تعالى انى رسول بعث ايلدى تا كه اول اوزريمزه حجت
اثبـات ايده ﴿ ان كاد ليضلنا عن آلهتنـا ﴾ اول قريب اولديكه توحيده
جد دعوتيـله حجج ومعجزاتدر ديو ايراد ايتديكى شيئك كثرتيله آلهه‌مز

عبادتندن بزى صرف ايده ﴿ لولا ان صبرنا عليها ﴾ اكر بز آنك اوزرينه
ثابت اولمسـه وآلهه‌مز عبادتنى استمساك ايتمسه ايدك ﴿ وسـوف يعلمون
حين يرون العذاب من اضلّ سـبيلا ﴾ انلر يوم قيامتده اوزرلرينه عذاب
نزولن كوردكلرنده سـبيل جهتندن قنغى فريق اضل ايديكنى بيلورلر
مؤمنلرمى يوخسـه انلرمى اشـبونده وعيد ودلالت واردركه انلر اهمال
اولنمزلر اكرچه امهـال اولنورسـه ده ﴿ أرأيت من اتخذ الهه هواه ﴾
خبر وير اول كمسـه‌يى كه هواسنى معبود ايدينه اكا اطاعت ايدوب دينن
انك اوزره بنـاء ايده حجتى ايشتميه دليله نظر ايتميه * روايت اولنديكه
مشركلرك برى بر حجره عبـادت ايدردى قچان اندن احسن بر حجر آخر
كورسـه اوّلكى حجرى براغوب اول صـكره‌كى حجره عبـادت ايتمكه
باشـلردى * ابن عبـاس ايدر يعنى كوررميسز شول كمسـه‌يى كه الله
تعالينك عبادتن ترك واكا مخالفت ايده وبر حجرى معبود ايدينوب اكا
عبادت ايتمكه كيده بنم عندمده انك حالى نيجه اولور ﴿ أفأنت تكون
عليه وكيلا ﴾ يوخسـه سـن انى شرك ومعـاصيدن منع ايدر حفيظمى
اولورسن * ايمدى سن اويله دكلسـن بلكه سـكا واجب اولان انجق
انذاردر غـيرى دكل ﴿ ام تحسـب ان اكثرهم يسمعون او يعقلون ﴾
يوخسـه ظن ايدرميسنكه انلرك اكثرى سـنك قولكى فهم ايچون استماع
ايدر وياحجج واعلامدن كوردكلرين تعقل ايدر اوله‌لر ﴿ ان هم
الا كالانعام ﴾ انلر دكل الا انعام كبيدرلر شول حيثيتدنكه آيات ايشتمكله
نفعلنمزلر ومشـاهده ايتـدكلرى دلائل ومعجزاتى تدبر ايتمزلر ﴿ بل هم
اضلّ سبيلا ﴾ بلكه انلر سـبيل جهتندن انعامدن اضلدرلر * زيرا كه
انعـام كنديلرين تعهد ايدن كمسـه‌يه انقيـاد ايدر وكنديلره احسـان
ايدنى اساءت ايدندن تمييز ايدر ونفعلويى استر وضررليدن اجتناب ايدر
اماكه كفره ربلرينه انقياد ايتمزلر وانك احسـانى شـيطانك اساءتندن
تمييز ايتمزلر واعظم منافع اولان ثوابى طلب ايتمزلر واشـد مضار اولان
عقابدن صـاقنمزلر وانعام اكرچه حق اعتقاد وخيرى اكتسـاب ايتمزدر
لكن باطلى اعتقاد وشرى اكتساب دخى ايتمزدر اماكه كفره انك خلافى
اوزره در وانعامك جهالتى هيچ احده ضرر ايتمزدر اماكه كفره‌نك جهالتى
فتن ظهورينه وناسى طريق حقدن صدّه مؤدى اولور وانعام كمال طلبنه

تمكنی اولمديغيچون انده نه تقصير ونه ذم تصوّر اولنور اما كه كفره مقصرلردر تقصيرلری اوزره اعظم عقابه مستحقلردر ﴿ ألم تر الى ربك كيف مدّ الظل ﴾ ربك جل شانه‌نك صنعنه نظر ايتمزميسنكه طلوع فجرله طلوع شمس بيننده ظلی نيجه مدّ وبسط ايتديكه اول اطيب احوالدر زيرا ظلمت خالصه طبعی تنفير ونظری سد ايدر وشعاع شمس ايسه هوايی قزدير ور وبصره ضعف ايركورر اول اجلدن جنت ظل ممدودله وصف اولندی ﴿ ولوشاء لجعله ساكنا ﴾ اكر الله تعالی ديلسه انی دائم وثابت قيلور شمسله كيتمز قالور ايدردی ﴿ ثم جعلنا الشمس عليه دليلا ﴾ بعده شمسی اول ظله دليل قيلدق زيرا اكر شمس اولمسه ظل بيلنمزدی ونور اولمسه ظلمت بيلنمزدی * زيراكه اشياء اضداديله بيلنور ﴿ ثم قبضناه الينا قبضا يسيرا ﴾ بعده اول ظلك موقعنه شمسی ايقاع ايدوب آز آز شمسك ارتفاعی حسبنجه انی ازاله ايده‌رز تاكه انكله مصالح كون منتظم اوله ومنافع خلقدن امور لايحصی حصول بوله * دينلديكه حق جل وعلا وقتاكه سمايی نيرسز بناء وانك آلتنده ارضی بسط ايتدی انك اوزره سمانك ظلنی القاء ايلدی اكر الله تعالی ديلسه انی اول حال اوزره ثابت ايدردی بعده شمسی انك اوزره تسليط ايدوب ظلك اكا تبعيتی دليل قيلدی دليل مدلولك تبعيتی ديلمسی كبی اول ظل شمسك حركتيله متفاوت وتحوّليله متحوّل اولور بعده اول ظلی شيئا فشيئا غايت نقصانه ايرنجه قبض يسير ايتدی * دينلديكه اكر اول دفعهٔ واحده‌ده قبض اولنسه ناسك اكثر منافعی معطل اولوردی * ايمدی قبض يسيرده منافع لايحصی واردر ﴿ وهو الذی جعل لكم الليل لباسا ﴾ اول الله تعالی سزه كيجه‌يی ستر قيلديكه انكله استتار ايدرسز يعنی انك ظلمتی هرشيئی غشی ايدر شول لباس كبی كيم لابسنی غشی وستر ايدر ﴿ والنوم سباتا ﴾ واويخويی ابدانكزه راحت وعملكز انقطاعنده وقت قيلدی وياخود انی موت قيلدی ﴿ وجعل النهار نشورا ﴾ وكوندزی وقت انتشار قيلديكه ناس انده معاشيچون منتشر اولورلر وياخود بعث اموات كبی انی نومدن بعث ايتدی * اشبونده اشارت واردركه نوم ويقظه موت ونشوره نمونه اوله لقمان عليه السلامدن مرويدر ديديكه ای اوغل اويوب اوياندیغك كبی اولور ودير يلورسن ﴿ وهو الذی ارسل الرياح

(بشرا)

بشرا بين يدی رحمته ﴾ اول الله تعالی رياح مطری اوكجه ارسال ايتديكه اول سحابی نشر ايدر ﴿ وانزلنا من السماء ماء طهورا ﴾ وبز سمادن ماء طهور انزال ايتدك * طهور اولدركه نفسنده طاهر وغيری مطهر اوله (قال النبی عليه السلام فی البحر هو الطهور ماؤه الحل ميتته) پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم بحر حقنده ديديكه انك مائی طهوردر ميته‌سی حلالدر وآيتده‌كی طهورله مراد مطهردر * زيراكه اول انسانی حدث ونجاستدن تطهير ايدر * أئمهٔ حنيفه ديديلركه طهورله مراد طاهردر * پس بو اجلدن مائعات طاهره ايله نجاسات ازاله‌سنی تجويز ايتديلر اول خل وماء ورد وريق وامثاليدر اكر انكله نجاست ازاله‌سی جائز اولسه حدث ازاله‌سی دخی جائز اولوردی وبعضيلر ديديلركه طهور اولدركه اندن تطهير متكرر اوله‌كه اول مالك قوليدر حتی بركره توضی ايديلن ماء ايله وضوئی تجويز ايتديلر واكر مائه برشیء واقع اولوب طعم ويالون وياريحنی تغيير ايتسه اكر اول واقع مائك اندن صيانتی ممكن دكل شیء ايسه طين وتراب واوراق اشجار كبی انكله طهارت جائز اولور تكثيم طول مكثله متغير اولسه واكر مائك اندن صيانتی ممكن شیء اولوب اكا مخالطه اولسه خل وزعفران وامثالی كبی انكله طهوريتی زائل اولوب انكله وضوئی جائز اولمز واكر احد اوصافی متغير اولمزسه نظر اولنور اكر اكا واقع شیء طاهر ايسه طهوريتی زائل اولميوب انكله طهارت جائز اولور كركسه اول ماء قليل وياكثير اولسون واكا واقع شیء نجس ايسه نظر اولنور اكر ماء ايكی قله‌دن اقل ايسه اول ماء نجس اولور ويا ايكی قله دكلو ويا اندن اكثر ايسه اول طاهر اولوب انكله وضوء جائز اولور وايكی قله‌نك وزنی بشيوز رطلدر شول دليله كيم پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم فلاتده‌كی ماءدن سؤال اولندقده‌كه اكا سباع ووحوش ورود ايده ديديكه (اذا كان الماء قلتين ليس يحمل الخبث) قچانكه مائك مقداری ايكی قله اوله اول ماء خبثی قبول ايتمزكه اول شافعی واحمد واسحاق واهل حديثدن برجماعتك قوليدر ديديلركه قچان ماء ايكی قله‌يه ايرسه اكا نجاست وقوعيله اول نجس اولمز مادامكه طعم وياريح ويالونی متغير اولميه‌كه اول قول حسن وعطاء ونخعی وزهری مذهبيدر ابو سعيد الخدری رضی الله عنه ايدر پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم حضرتلرينه

دينلديكه يا رسول الله بئر بضاعه‌دن توضى ايده‌لميكه اول بئردركه اكا حيض خرقه‌لرى ولحوم كلاب ونتن براغيلور پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه (ان الماء طهور لا ينجسه شئ) ماء طهوردر انى هيچ شئ نجس ايتمز (لنحيى به بلدة ميتا) تاكه مطرله بلدهٔ ميته‌يى احياء ايده‌وز انده نبات واعشاب انباتيله (ونسقيه مما خلقنا انعاما واناسى كثيرا) واول مائى اسقا ايده‌وز انعامه واناس كثيره كيم انلر اهل بواديدر زيراكه مدينه وقريه‌لرى اهاليسى انهار ومنابع قربنده اقامت ايدرلر اويله اولسه انلر وحوللرنده‌كى انعام ماء مطردن غنيلردر اماكه سائر حيوانات ماء طلبنده بعيد اولدقلرندن غالبده انلر شربه كلمزلر (ولقد صرّفناه بينهم ليذكروا فابى اكثر الناس الا كفورا) اشبو قولى يعنى (هو الذى ارسل الرياح) آيتى ناس بيننده قرآنده وسائر كتبده وياخود مطرى انلرك بيننده بلدان مختلفه‌ده واوقات متغايره‌ده وطل ووابل وغيرى صفات متغايره‌ده صرف ايلدك تاكه تفكر ايدوب الله تعاليننك كمال قدرتن وانده‌كى حق ونعمتى بيلوب شكرينه قيام ايده‌لر ويا انى انلردن غيريلره وغيريدن انلره صرفيله اعتبار ايده‌لر اكثر ناس ايسه اندن امتناع ايدوب كفران نعمتى اختيار ايتديلر * ابن عباس ايدر هيچ بر يل بر يلدن يغمورلى دكلدر لكن الله تعالى انى ير يوزنده ديلديكى مكانه صرف ايدر نتكيم مرفوعا روايت اولنديكه كيجه‌ده وكوندزده هيچ بر ساعت يوقدركه انده يغمور ياغميه الا بوكه الله تعالى انى ديلديكى مكانه صرف ايدر * ابن مسعود رضى الله عنه ايدر هيچ بر سنه سنهٔ اخرادن يغمورلى دكلدر الا بوكه الله تعالى اشبو ارزاقى سماء دنياده اشبو يغمورده قيلدى هر سنه اندن كيل معلوم ووزن معلومله يره ايندير ر قچان بر قوم عصيان ومخالفت اوزره اولسه‌لر الله تعالى انى انلردن قوم آخرينه تحويل ايدر قچان جمله‌سى عصيان اوزره اولسه‌لر انى چوللره وكوللره ودرياره وطاغلره ياغدير ر * زيد بن خالد الجهنى ايدر پيغمبريمز عليه السلام حديبيه‌ده ايدى بر كيجه يغمور ياغدى انك صباحنده نمازدنصكره ناسه اقبال ايدوب ديديكه بيلورميسزكه ربكز جل شانه نه دير ديديلركه الله تعالى ورسولى اعلمدر قال قال الله تعالى أصبح من عبادى مؤمن بى وكافر بالكواكب فاما من قال مطرنا بفضل الله ورحمته فذلك مؤمن بى كافر بالكواكب واما من

قال مطرنا بنوء كذا وكذا فذلك كافر بى ومؤمن بالكواكب) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايتدى الله تعالى ديركه عبادمك بعضى بكا مؤمن كوكبه كافر اولور اولكه بزه يغمورك ياغمسى الله تعالينك فضل ورحمتيله‌در ديه اول بكا مؤمن وكوكبه كافردر اما اولكه انك ياغمسى فلان يلدزك نوئيله‌در ديه اول بكا كافر وكوكبه مؤمندر لكن بركمسه‌كه اعتقادنده امطارى خلق ايدن الله تعاليدر يلدزك نوئى اكا دلائل واماراتدر ديه اول كافر اولمز (ولو شئنا لبعثنا فى كل قرية نذيرا) اكر ديلرسك هر قريه‌يه بر نذير كوندرردك انك اهلنى انذار ايديديكه اعباء نبوّت سكا خفيف اوليدى لكن سكا اجلال وشانكى تعظيم وسنى سائر رسل اوزره تفضيل ايچون امرى سنك اوزريكه قصر ايتدك * ايمدى انك اوزره ثابت اولوب دعوت واظهار حقده اجتهاد ايتكل (فلا تطع الكافرين) ايمدى كافرلره اطاعت ايتمكل شول مرادلرنده‌كى ابلاغى ترك ايدوب انلره مداهنه ايده‌سن (وجاهدهم به جهادا كبيرا) وقرآنله انلره جهاد شديد ايت يعنى انلر حقكى ابطالده اجتهاد ايدرلر * ايمدى سن‌دخى انلره مخالفتده وباطللرين ازاله‌ده جهاد شديدى مقابل ايت زيراكه سفهايه حجله مجاهده اعدايه سيفله اولان مجاهده‌دن اكبردر (وهو الذى مرج البحرين) اول الله تعاليدركه ايكى بحرك بريني آخر اوزره افاضه ايتدى وياخود اول ايكيسنى مجرالرينه ارسال ايلدى (هذا عذب فرات) اول ايكيسنك برى فرط عذوبتندن عطشى كيدرر (وهذا ملح اجاج) وبرى ايسه بليغ الملوحه ومردر (وجعل بينهما برزخا) واول ايكى بحرك اراسنه قدرتيله حاجز قيلدى برى اول برينه قارشميه (وحجرا محجورا) وستر ممنوع ويا حدّ محدود قيلدى دجله كبى كه بحرى شق ايدوب خلالنده برقاچ فرسخ كيدر حالبوكه طعمنه خلل وتغير ايرمز * دينلديكه بحر عذبله مراد نهر عظيمدر نيل كبى وبحر ملح ايله مراد بحر كبيردر وبرزخله مراد اول ايكى بحر بيننه حائل اولان ارضدر اويله اولسه قدرت فضلده واختلاف صفتده اولور مع هذا هر عنصر اجزاسنك مقتضاى طبيعتى تضام وتلاصق وكيفيتده تشابه ايدى (وهو الذى خلق من الماء بشرا) اول الله تعاليدركه طينهٔ آدمى تخمير ايتديكى ماءدن بشر خلق ايلدى وياخود مائى مادهٔ بشردن جزء قيلدى تاكه انده سلاسه وانقياد اوله

واشكال وهیاتی سهولتله قبول ایده ویاخود ماء منیدن بشر خلق ایلدی ﴿ فجعله نسبا وصهرا ﴾ وانی ذكور قیلدیكه انلره نسبت اولنور ودخی اناث قیلدیكه انلرله مصاهرت حاصل اولور * دینلدیكه نسب اولدركه نكاحی حلال اولمیه وصهر اولدركه نكاحی حلال اوله * ایمدی نسب حرمتی ایجاب ایدر صهر ایسه انی ایجاب ایتمز ویاخود نسب قرابتدن صحیح النسبدر وصهر ایسه قرابته بكزر خلطه‌دركه انكله نكاح حرام اولور سورهٔ نساده (حرمت علیكم امهاتكم) آیتنده نكاحی حراملرك یدیسی نسبله ویدیسی سببله ایدیكنی الله تعالی ذكر ایلدی ﴿ وكان ربك قدیرا ﴾ ربك جل شانه قدرتنده بلیغ اولدی شول حیثیتدنكه مادهٔ واحده‌دن بشر خلق ایلدیكه اول اعضای مختلفه وطباع متباعده‌یی جامعدر وانی ایكی قسم متقابل قیلدی وكاهی نطفهٔ واحده‌دن ایكز بر ذكر وانثی خلق ایدر ﴿ ویعبدون من دون الله مالا ینفعهم ولا یضرهم ﴾ مشركار الله تعالیدن غیری شول شیئه عبادت ایدرلركه انلره نفع ایتمز عبادت ایتملریله وضرر دخی ایتمز اكا عبادتی ترك ایتملریله زیرا هیچ بر مخلوق یوقدركه نفع وضرر ایردیرمكده مستقل اوله ﴿ وكان الكافر علی ربه ظهیرا ﴾ كافر رب تعالی‌یه عصیانله شیطانه معین اولدی ویاخود كافر رب تعالی‌یه حقیر وذلیل اولدی شول شیٔ كبی كه خلف ظهره براغیلوب اكا التفات اولنمیه ﴿ وما ارسلناك الا مبشرا ونذیرا ﴾ یا محمد بز سنی الله تعالی‌یه ایمان واطاعت ایدنلره جنتله تبشیر ایدر واكا كفر وعصیان ایدنلره عذاب نارله انذار ایدر ارسال ایتدك ﴿ قل ما اسألكم علیه من اجر الا من شاء ان یتخذ الی ربه سبیلا ﴾ دیكل كه یا مشركین بن سزه رسالتمی تبلیغم اوزره اجر استمزین اول كسه كه رب تعالی عندنده مرجع صالح اتخاذین دیلیه كه اول جنتدر ایمانه كلسون ویاخود اول كسه كه لوجه الله تعالی مالندن انفاقله اكا تقرب دیلیه ایتسون ﴿ وتوكل علی الحی الذی لا یموت ﴾ وانلرك شرورین استكفاده ویا اجورلرندن استغناده حضرت حی لا یموت جل شانه‌یه توكل ایتكه توكل اولنمغه اول حقیقدر یوخسه شول احیایه دكلكه انلره موت ایرر زیرا انلره موت ایریجك متوكللری ضایع اولور ﴿ وسبح بحمده ﴾ وانك حمدینی ملابس

اولدیغك حالده صفات نقصاندن انی تنزیه ایت ﴿ وكفی به بذنوب عباده خبیرا ﴾ اول الله تعالی عبادنك ذنوب ظاهره و باطنه‌سنه مطلع اولمغه كافی اولدی هر برینه جزاسن ایدر ﴿ الذی خلق السموات والارض وما بینهما فی ستة ایام ﴾ كه اول سموات وارضی وایكیسی اراسنده كی كائناتی آلتی كونده خلق ایلدی حالبوكه اول انی لحظهٔ واحده‌ده خلقه قادر ایدی لكن عبادینه رفق وتثبتی تعلیم ایتدی ودخی حكم آخر ایچونكه علمیله اول تخصص ایتدی ﴿ ثم استوی علی العرش الرحمن ﴾ بعده عرش اوزره استیلاء ایتدیكه اول رحمانیتله متصفدر ﴿ فاسئل به خبیرا ﴾ ایمدی ذكر اولنان خلق وكرك استوادن عالمه سؤال ایت كه اول سكا انك حقیقتن خبر ویره كه اول الله تعالیدر ویا جبریل علیه السلامدر ویا كتب متقدمه‌ده انی بولان كسه‌در ﴿ واذا قیل لهم اسجدوا للرحمن قالوا وما الرحمن ﴾ قچانكه مشركینه رحمن جل شانه‌یه سجده ایدك دینلسه‌دیرلر كه رحمن نه شیئدر بز رحمن یمامه‌دن غیری رحمن بیلمزز كه انكله مرادلری مسیلمهٔ كذاب ایدی زیراكه انلر رحمن اسمنی الله تعالی‌یه اطلاق ایتمزلردی ویاخود الله تعالینك غیری اراده ایدر ظن ایدوب دیدیلر كه ﴿ أنسجد لما تأمرنا ﴾ سنك بزه امر ایتدیكك شیئه عرفانمز یوغیكن سجده می ایدرز ﴿ وزادهم نفورا ﴾ ورحمانه سجودله امر انلرك دین وایماندن نفورلرینی آرتوردی ﴿ تبارك الذی جعل فی السماء بروجا ﴾ عظمت وعلوله متصف اولدی اول باری جل شانه كه سماده اون ایكی برج قیلدیكه اول كواكبدن سبعهٔ سیاره‌نك منازلیدر كه اول برج حمل وثور وجوزا وسرطان واسد وسنبله ومیزان وعقرب وقوس وجدی ودلو وحوتدر اما حمل وعقرب مریخك ایكی بیتیدر وثور ومیزان زهره‌نك ایكی بیتیدر وجوزا وسنبله عطاردك ایكی بیتیدر وسرطان قمرك بیتیدر واسد شمسك بیتیدر وقوس وحوت مشترینك ایكی بیتیدر وجدی ودلو زحلك ایكی بیتیدر وبو بروج طبائع اربعه‌یه مقسومه‌در اول طبائعدن هر بیته اوچر برج نصیب اولور كه اكا مثلثات دینور اما حمل واسد وقوس مثلثهٔ ناریه‌در وثور وسنبله وجدی مثلثهٔ ارضیه‌در وجوزا ومیزان ودلو مثلثهٔ هوائیه‌در وسرطان وعقرب وحوت مثلثهٔ مائیه‌در ﴿ وجعل فیها سراجا وقمرا

منيرا ﴾ واول سماده سراج يعنى شمسى خلق ايلدى كوندزده ضياء ويرر وقمريكه اول كيجه‌ده ضياء ويرر ﴿ وهو الذى جعل الليل والنهار خلفة ﴾ اول الله تعالى ليل ونهارى برى برينه خلف وعوض قيلديكه برنده فوت اولان عمل آخرده قضاء اولنور وياخود ايكيسندن هربرينى صاحبنه مخالف برينى اسود وبرينى ابيض قيلدى وياخود برى كتسه اول برى كلور ضياء وظلامله وزياده ونقصانله برينى اول برى تعاقب ايدر ﴿ لمن اراد ان يذكر او اراد شكورا ﴾ شول كمسه ايچونكه الله تعالينك آلائنى تذكر وصنعتنى تفكر ايدوب انكچون بر صانع حكيم واجب بالذات رحيم بالعباددن لابد ايديكنى بيلمك ديليه ويا اول كمسه ايچونكه الله تعالينك اكا ويرديكى نعمتلره شكر ايتمك ديليه وياخود اول ليل ونهار ذاكرين وشاكرينه ايكى وقت اوله برنده وردنى فوت ايدن كشى اول برنده تدارك ايده ﴿ وعباد الرحمن الذين يمشون على الارض هونا ﴾ الله تعالينك افاضل عبادى شول كمسه‌لردركه سكينه ووقارله يوررلر ﴿ واذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما ﴾ قچان سفها انلره كراهت اولنور شيئله خطاب ايتسه‌لر ديرلر كه سزدن تسلم ايدرز سزدن نه خير ونه شر ديلرز وياخود قول سديدله اذى واثمدن سالم اولورز * ايمدى مراد سفهادن اغفاء وكلامده انلركله مقابله‌يى تركدر ﴿ والذين يبيتون لربهم سجدا وقياما ﴾ شونلركه ربلرى جل شانه ايچون صلاتده ساجدين وقائمين كيجه‌لرلر ابن عباس رضى الله عنهما ايدر بركمسه كه عشاء اخيره دنصكره ايكى ركعت ويااندن اكثر نماز قيله لله ساجد وقائم كيجه‌لر وبركمسه كه كيجه نمازنده قرآندن برشئ اوقوسه اگرچه قليل ايسه‌ده لله ساجد وقائم كيجه‌لر (قال النبى صلى الله عليه وسلم من صلى العشاء فى جماعة كان كقيام نصف ليل ومن صلى الفجر فى جماعة كان كقيام ليلة) پيغمبريمز عليه السلام ايدر بركمسه كه يتسو نمازين جماعتله قيله كيجه‌نك نصفنى قيام كبى اولور واولكه صباح نمازينى جماعتله قيله اول كيجه‌يى قائم كبى اولور ﴿ والذين يقولون ربنا اصرف عنا عذاب جهنم ان عذابها كان غراما ﴾ وشونلركه خلقله حسن مخالقه وعبادت حقده اجتهادلريله بيله الله تعاليدن قورقوب ديرلركه ياربنا بزدن جهنم عذابنى صرف ايت كه اول هلاك وخسران لازم اولور انك صرفيله الله تعالى‌يه ابتهاللرى واعماللرينه اعتدادلرى

(واستمرار)

واستمرار احواللرينه وثوقلرى اولمديغيچوندر ﴿ انها ساءت مستقرا ومقاما ﴾ اول جهنم قرار واقامته نه چركين موضع اولور ﴿ والذين اذا انفقوا لم يسرفوا ولم يقتروا وكان بين ذلك قواما ﴾ وشونلركه نفقه‌ده اسرافله حدى تجاوز ايتمزلر وتضييقله قتر دخى ايتمزلر بلكه انفاقلرين اسراف وقتر بيننده وسط ايدرلر * علماء اسراف واقتارده اختلاف ايتديلر بعضيلر ديديكه اسراف اولدركه معصيته انفاق اولنه اگرچه قليل ايسه‌ده واقتار حق اللهى منعدر پس بو اجلدن اشبو آيتك تفسيرنده حسن ديديكه يعنىماللرين معاصى‌يه انفاق ايتمزلر وفرائضدن امساك دخى ايتمزلر وبر قوم ديديلركه اسراف انفاقده حدى تجاوز ايدوب تبذيره ايركورمكدر واقتار ايسه لابدمنه‌ده تقصيردر بر رجل رجل آخره ديديكه اسرافده خير اولمز اول ديديكه خيرده اسراف اولمز پس بو اجلدن دينلديكه اگر بركمسه‌نك ابو قبيس طاغى دكلو التونى اولوب سبيل اللهه انفاق ايتسه مسرف اولمز واماكه اندن بر درهمى معصيته انفاق ايتسه مسرف اولور * يزيد بن ابى حبيب اشبو آيتده ايدر صحابهٔ كرام رضى الله تعالى عنهم اجمعين طعامى تنعم ولذت ايچون يمزلردى وثوبى جمال ايچون كيمزلردى بلكه طعامله مرادلرى جوعلرين سد ايدوب رب تعالينك عبادتنه قوى اوله‌لر وثيابله مرادلرى عورتلرين انكله اورته‌لر واسى وصوقدن بدنلرين قوروية‌لر عمر بن الخطاب رضى الله عنه ديرديكه كشى‌يه بو اسراف يتركيم هر اشتهاء ايتديكى شيئى اشترا واكل ايده ﴿ والذين لا يدعون مع الله الها آخر ولا يقتلون النفس التى حرم الله الا بالحق ولا يزنون ﴾ ودخى شونلركه الله تعالى ايله بيله اله آخر ادعا ايتمزلر والله تعالى قتلنى حرام ايتديكى نفسى قتل ايتمزلر مكركه اوچ خصالك بريله اوله ياردت ويا زناى احصان ويا قصاصله اوله وزنا دخى ايتمزلر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر اهل شركدن برجماعتكه قتل وزناده اكثار ايتمشلردى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه كلوب ديديلركه سنك سويلديكك ودعوت ايتديكك نه كوچك اولور لكن بزم اشبو اشلديكمز قتل وزنايه كفارت وارميدر بزه خبر ويرسيدك اويله اولسه انلره جوابده بو آيت ودخى (يا عبادى الذين اسرفوا) آيتى نازل اولدى حق جل وعلا افاضل عباد ايچون اصول طاعاتى اثباتدنصكره امهات معاصى‌يى نفى ايلديكه

انكاه انلرك كمال ايمانلرين اظهار واجر مذكور اشبو امور بيننى جامع اولنلره موعود ايديكنى اشعار اوله وانك اضدادى كفرهيه اولمسنى تعريض اوله اويله اولسه انلرى تهديد ايچون وعيدله تعقيب اولنوب دينلديكه ﴿ ومن يفعل ذلك يلق اثاما ﴾ بركمسهكه اشبو مذكوراتدن برشئ ايشليه اول اثمك جزاسنه ملاقى اولور * دينلديكه اثام جهنمده بر بڭدركه اكا اهل نارك صديدى سيلان ايدر ﴿ يضاعف له العذاب يوم القيامة ويخلد فيه مهانا ﴾ يوم قيامتده اكا عذاب تضعيف اولنور وعذابده مهان اولديغى حالده دائم قالور * زيراكه مشرك هم شركى وهم معاصيسى اوزره تعذيب اولنديغى سببدن عذابى مضاعف اولور ﴿ الا من تاب وآمن وعمل عملا صالحا فاولئك يبدل الله سيئاتهم حسنات ﴾ مكر اول كمسه كيم كناهنه توبه ايده و الله تعالىيه ورسولنه ايمان كتوره وتوبه دنصكره كنديله رب تعالى بيننده عمل صالح ايشليه * ايمدى اول صفاتله متصفلرك الله تعالى سيئاتلرين حسناته تبديل ايدر سوابق معاصيلرينى توبه ايله محو ايدوب مكاننه لواحق طاعتلرينى اثبات ايدر وياخود نفسلرندهكى ملكهٔ معصيتى ملكهٔ طاعته تبديل ايدر وياخود اندن سبقت ايدن شيئك اضدادنى اكا توفيق ايدر وياخود هر عقابك يرينه ثواب اثبات ايدر ﴿ وكان الله غفورا رحيما ﴾ الله تعالى انلرك توبهدن اوّل ايشلدكلرى ذنوبى مغفرت ايدر وتوبه دنصكره انلره رحمت ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر يوم قيامتده حضور حقه بررجل كتوريلوب ملائكهيه دينلهكه اكا ذنوبك صغائرينى عرض ايدوب كبائرينى كيزلكز اويله اولسه اكا دينلهكه فلان كونده شونك وشونك كبى ذنب ايشلدكمى اول ايسه انكار ايتميوب اقرار ايليه حالبوكه اول كبائرى ذكر اولنمسندن خوف ايده اندن الله تعالى ديهكه انك هرسيئهسى يرينه حسنه ويرك اويله اولسه اول رجل ديهكيم بو ذكر اولناندن غيرى بنم ذنوبم واردركه انى بو محلده كورمزم پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم انك بو قولنى حكايت ايتديكنده ضحك ايتدى حتىكه نواجذ شريفهسى ظاهر اولدى ﴿ ومن تاب وعمل صالحا فانه يتوب الى الله متابا ﴾ بركمسهكه معاصيدن توبه ايده انى ترك واكا ندامتله عمل صالح ايشليه * ايمدى اول كمسهكه الله تعالىيه رجوع ايدر انك عندنده مرضى وخطالرى مكفر وثواب حاصل

اولديغى حالده * ايمدى اوّلكى توبه شركدن رجوعدر وبو ايكنجى توبه الله تعالىيه جزاء ومكافات ايچون رجوعدر ﴿ والذين لايشهدون الزور ﴾ وشونلركه شهادت باطلهيى اقامت ايتمزلر وياخود محاضر كذبه حاضر اولمزلر * زيرا مشاهدهٔ باطل باطلده شركتدر وياخود نوحهيه ويا اعياد مشركينه ويا لهو وغنايه حاضر اولمزلر ويا اهل باطلك باطلنه مساعد اولمزلر وزورك اصلى برشيئى خلاف صفتيله وصف وتحسيندركه اول باطلى تمويهدر برشيئله كيم انى حق ايهام ايدر ﴿ واذا مرّوا باللغو مرّوا كراما ﴾ قچان لغا وتركى لايق اولور برشيئه اوغراسهلر اندن معرضين ونفسلرينى اكا توقفله واهل لغو معاشرتيله تدنيسدن منزهين اولدقلرى حالده مرور ايدرلر * زيراكه حضور ومشاهده اكا رضايه دليلدر * ايمدى فواحشدن اغفاء وذنوبدن صفح وتصريحى مستهجن شيئدن كنايه بوقبيلدن اولور ﴿ والذين اذا ذكروا بآيات ربهم لم يخرّوا عليها صما وعميانا ﴾ وشونلركه رب تعالينك آيتلريله وعظ وتذكير اولنسهلر اكا قولاق طوتمز واكا نظر ايتمز اولدقلرى حالده قيام ايتمزلر بلكه اذن واعيه ايله سامعين وعيون داعيه ايله انى مبصرين اولدقلرى حالده انك اوزره اكباب ايدرلر ﴿ والذين يقولون ربنا هب لنا من ازواجنا وذرّياتنا قرة اعين ﴾ وشونلركه رب تعالىيه تضرع ايدوب يا ربنا ازواج وذريتمزدن ابرار صالحين قيلكه انلركله كوزلريمز شن اوله زيرا قچان مؤمنك اهلى طاعة اللهده اكا مشارك اوله قلبى اكا سوينور وكوزى شنلنور شول سببدنكه دينده انلرك كندويه مساعدهلرين كورر وجنتده انلرك كندويه لحوقن توقع قيلور ﴿ واجعلنا للمتقين اماما ﴾ وبزى متقيلره امام قيلكه امر دينده بزه اقتدا ايدهلر * دينلديكه اشبو مقلوبدندر يعنى بزه متقيلرى امام قيل وبزى متقيلره اقتدا ايدر قيل ﴿ اولئك يجزون الغرفة بما صبروا ﴾ ايمدى انلر مضض طاعات ورفض شهوات وتحمل مجاهدات مشاقنه صبرلرى سببيله جنتك اعلاى مواضعنده درجه ايله وياخود جنتده درّ وزبرجد وياقوتدن دوزلمش غرفهلر ايله جزا اولنورلر ﴿ ويلقون فيها تحية وسلاما ﴾ وانلر انده تعمير وسلامتله دعا اولنورلر ملائكه انلره تحيه وتسليم ايدرلر وياخود تحيه وتسليمى برى برلرينه ايدرلر وياخود رب تعالى انلره سلام كوندرر

(خالدین فیها) انده دائمین اولدقلری حالده (حسنت مستقرا ومقاما) اول نه کوزل موضع قرار واقامت اولور (قل ما یعبؤ بکم ربی لولا دعاؤکم) یا محمد اهل مکه ویاعامهٔ ناسه دیکل که الله تعالی سزی نیلردی ویا انك عندنده قدریکز نه شیٔ ایدی اکر اکا دعاکز و یا عبادتکز ویا ایمانکز ویا انك سزی ایمانه دعاسی اولمسه قچانکه ایمانه کله سز قدریکز ظاهر اولور * زیراکه انسانك شرف وکرامتی معرفت وطاعتله در والا اول سائر حیواناته مساویدر * دینلدیکه یعنی ربم جل شانه سزی خلق ایدوب نیلردی اکر اکا عبادت وطاعتکز اولمسه زیراکه اول سزی (وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون) قول شریفی فحواسنجه اکا عبادت ایتمکز ایچون خلق ایدوبدر و برقوم دیدیلرکه یعنی دیکل که ربم جل شانه سزی مغفرتدن مبالات ایتمزدی اکر انکله بیله آلهه ادعاء ایتمسیدیکز * دینلدیکه سزه عذابدن مبالات ایتمزدی اکر شدائده اکا دعاکز اولمسه ویاخود بنم سزه حاجتم اولدیغندن سزی خلق ایتمامیشن بلکه انکچون خلق ایتمیشنکه بکا سؤال ایده سز مسئولکزی ویرم و بندن مغفرت دیلیه سز بندخی سزی مغفرت ایدم (فقد کذبتم فسوف یکون لزاما) ای کافرلر الله تعالی سزی رسولی ایله توحید وعبادتنه دعوت ایتمشیکن سز انی تکذیب ایدوب دعوتنه اجابت ایتمدیکز * ایمدی اول تکذیبکز سزه عذاب لازم اولیسردر ویا انك اثری عذاب لازم اولوب یوم بدرده قتلدنصکره روحلرینه عذاب نار تعجیل اولندی

سورة الشعراء وهی اثنتا عشرة ومأتان آیة مکیة

اشبو سوره مکیه در الا سوره آخرنده (والشعراء یتبعهم الغاوون) دن سوره تمامنه دکین دکل

بسم الله الرحمن الرحیم

(طسم) دینلدیکه اشبو قسم ویا اسم سوره در * دینلدیکه الله تعالی طور وسینا وملکیله قسم ایتدی ابن عباس رضی الله عنهما ایدر پیغمبریمز علیه السلام ایدر الواح موسادن بدل بکا (طه وطواسین) ویرلدی (تلك آیات الکتاب المبین) اشبو آیتلر شول اعجازی وصحتی ظاهر سوره

ویاقرآن آیتلریدر (لعلك باخع نفسك الا یکونوا مؤمنین) یا محمد نفسکه اشفاق ایتکه قومکك اسلامه کلمدکلرینه حسرتله کندیکی قتل ایتمکل سکا واجب اولان انجق تبلیغدر غیری دکل (ان نشأ ننزل علیهم من السماء آیة فظلت اعناقهم لها خاضعین) اکر دیلسه وزانلر اوزره سمادن ایمانه الجاء ایدر علامت تنزیل ایدردککه رؤسالری اول علامته انقیاد ایده لردی (ومایأتیهم من ذکر من الرحمن محدث الا کانوا عنه معرضین) هر بارکه انلره رحمن جل شانه طرفندن محمد علیه السلامه وحیله انزالی مجدد قرآندن موعظه وتذکیر کلسه انلر اندن اعراض ایدر اولدیلر (فقد کذبوا فسیأتیهم انباء ما کانوا به یستهزؤن) انلر تذکیردن اعراضلری عقیبنده انی تکذیب ایدوب تکذیبلرنده امعان ایتدیلر برحیثیتله که ضمنا مخبربه اولان قرآنی استهزایه مؤدی اولدی * ایمدی استهزالرینك اخبار وعواقبی کلیسردر اول وقتده انك حق اولوب تصدیق اولنمغه حقیق ایدیکن بیلورلر (أولم یروا الی الارض کم انبتنا فیها من کل زوج کریم) انلر ارضك عجایبنه نظر ایتمزلرمیکه بز انده هرنوعدن محمود کثیر المنفعه نبات خلق ایتدك که انك بعضی منفعتده منفرددر وبعضنك ایسه منفعتی غیریله در (ان فی ذلك لآیة) ایمدی اول انواعی انباتده ویا هر برنده آیت واردرکه انی انبات ایدن رب تعالی قدرت وحکمتنده کامل ونعمت ورحمتی سابقدر (وما کان اکثرهم مؤمنین) حالبوکه الله تعالینك علم وقضاسنده انلرك اکثری مؤمن دکللردر اول اجلدن بوآیات عظام امثالی انلره نفع ایتمز (وان ربك لهو العزیز الرحیم) ربك جل شانه کفره نك انتقامنه قادر وغالبدر ورحیمدرکه انلره امهال ایتدی ویاخود کافردن انتقامنده عزیز وتوبه ایدنه رحیمدر (واذ نادی ربك موسی ان ائت القوم الظالمین) یا محمد ذکر ایت شول وقتیکه ربك جل شانه موسایه ندا ایتدیکه واروب کیتکل شول قومه کیم کفرله وبنو اسرائیلی استعباد واولادلرینی ذبحله نفسلرینه ظلم ایتدیلر (قوم فرعون) که انلر فرعون وقومی قبطدر (الا یتقون) بندن خوف ایتمزلرمیکه بنم غیریمه عبادت ایدرلر (قال رب انی اخاف ان یکذبون) موسی علیه السلام دیدیکه یارب قورقرینکه بنی تکذیب ایده لر (ویضیق صدری) وانلرك بنی تکذیبلری سببیله صدرم ضیق اوله (ولا ینطلق

لسانى) ولسانمده كى عقده سببيله سويلكه قادر اوليم (فأرسل الى
هارون) ايمدى قرنداشم هارونه رسالت ويركه بكا وزير اولوب
رسالتم تبليغنه بكا مظاهرت ايده (ولهم علىّ ذنب فاخاف ان يقتلون)
انلرك بنم اوزرمده دعواى ذنبى واردركه اول موسى عليه السلامك
برقبطى قتل ايتديكيدر قورقرينكه رسالتى تبليغ ايتمدين بنى قتل ايدهلر
(قال كلا فاذهبا بآياتنا انا معكم مستمعون) الله تعالى ديديكه انلرسنى قتل
ايدر دكلدر اندن اوشنمكل قرنداشك هارونى سكا وزير ايتدم ايمدى
ايكيكز بنم آيتلرمله فرعونه وارك بز سزك ايكيكزله فرعون بيننده جارى
اولان كلامى سامعلرز ايكيكزى انك اوزره غالب قيلورز (فأتيا فرعون
فقولا انا رسول رب العالمين) ايمدى ايكيكز فرعونه واروب ديكزكه
بز ايكيمز رب العالمين جل شانه نك رسولى يز (ان أرسل معنا بنى اسرائيل)
بزمله بيله بنو اسرائيلى فلسطينه ارسال ايت يوخسه انلرى استعباد ايتمكل
حالبوكه فرعون انلرى درتيوز يلدنبرو استعباد ايدردى اول وقتده
بنو اسرائيل آلتيوز اوتوز بيك كمسنه ايدى اشبو امر الهى ورودندنصكره
موسى عليه السلام مصره واردى هارون عليه السلام مصرده ايدى
حالبوكه موسى عليه السلامك اكننده بر جبهٔ صوف ويدنده
عصا ومكتلنى عصانك باشنه تعليق ايتمشيديكه زادى انك ايچنده ايدى
كندى اوينه واروب هارونه امر الهى يى خبر ويردى همانده
هرون عليه السلام سمعا وطاعة ديوب كيجه ايچنده ايكيسى فرعونك
قپوسنه وارديلر ودق باب ايدوب بوابلر بلكلشديلر سز كيمسزكه
بو وقتده ملك قپوسين دق ايدرسز ديديلر انلر ايسه بز رب العالمين
جل شانه نك رسولى يز ديو خبرويرديلر چون بوابلر فرعونه واروب
ايكى مجنون قپويه كلمش بز رب العالمين رسولى يز ديو زعم ايدرلر ديدى
فرعون بوابلره ترك ايدك ايرته كوره لم ديدى بر روايتده اول ايكيسى
اكا بر يل ملازمت ايتديلر حالبوكه كيرمكه چاره ايده مديلرچون آخر امرده
كيروب رسالت الهيه يى اكا ايركورديلر فرعون موسى يى كوربجك بيلدى
(قال ألم نربك فينا وليدا) فرعون اكا ديديكه سن بزم منزلمزده صبى
بسلنمدكمى (ولبثت فينا من عمرك سنين) وسنى عمركدن نيچه يللر پچنجه
بزده لبث ايتدك * ديندلديكه انك انده مدت لبثى اوتوز يل ايدى (وفعلت

فعلتك التى فعلت وانت من الكافرين) وايشلديكك ايشى ايشلدككه
اول قبطى يى قتل ايتدك شمدى ايسه اول فعلكى ستر ايدرسن ويا بنم
نعمتمه كافرلردنسنكه بنم بعض خواصم قتلنه سعى ايتدك * زيرا اول
فرعونك خبازى ايدى (قال فعلتها اذا وانا من الضالين) موسى عليه
السلام ايتدى بن اول ايشى ايشلديكمده ايشلدم حالبوكه بكا الله تعاليدن
برشئ كلديكى سببدن جاهللردن ايدم وياخود طريق صوابدن تعمد سز
آزمشلردن ايدم (ففررت منكم لما خفتكم فوهب لى ربى حكما وجعلنى
من المرسلين) وقتاكه سزدن خوف ايلدم فرار ايدوب كديجك ربم جل
شانه بكا علم وفهم ونبوت ويردى وبنى مرسللردن قيلدى (وتلك نعمة تمنها
علىّ ان عبدت بنى اسرآئيل) اشبو تربيه بر نعمتدركه انى ظاهرده بكا
امتنان ايدرسن حالبوكه اول حقيقتده بنو اسرائيلى تعبيدك وابنالرينى
ذبحله قهركدر * زيراكه اول سببدن بن سنك يديكه وتربيتكه دشمش
اكر سن انلرى استعباد واولادلرينى ذبح ايتمسك اهلمدن بنى تربيه ايدر
بولنوردى وياخود تربيتك بكا نعمتدركه انكله امتنان ايدرسن شول
حيثيتدنكه بنواسرآئيل غلمانى قتل ايدوب بنى قتل ايتمدك و بنواسرآئيلى استعباد
ايدوب بنى استعباد ايتمدك وياخود تربيتكى بكا امتنانمى ايدرسن حالبوكه
قوممى استعباد ايتدك بركسهكه قومى اهانت اولنه اول ذليل اولور *
ايمدى بنواسرائيلى استعبادك بكا اولان احسانكى حبط ايتدى (قال فرعون
وما رب العالمين) فرعون ايتدى ياموسى رب العالمين نه شيئدركه سن
كنديكى انك بكا رسولى زعم ايدرسن شيئك جنسندن سؤال ايتدى الله
تعالى ايسه جنسيتدن منزهدر (قال رب السموات والارض ومابينهما
ان كنتم موقنين) موسى عليه السلام اكا جوابده الله تعالينك شول
افعالنى ذكر ايلديكه خلق انك مثلنى اتياندن عاجز اولور ديديكه
اول سموات وارض ومابينهمانك ربيسيدر اكر اشبو كورينن اشيايى ايقان
ايدرسهكز جمله خلائقك الهى الله تعالى ايديكنه دخى ايقان ايدرسز
موسى عليه السلام انى ديجك اكا جوابده فرعون متحير اولوب (قال
لمن حوله ألا تستمعون) حوالدهكى اولان اشراف قومنه ديديكه
موسانك جوابن ايشيدرميسزكه بن اكا ربنك حقيقتندن سؤال ايدرم
اول ايسه بكا انك افعالن ذكر ايدر وياخود انى رب سموات زعم ايدر

اول ایسه ذاتنده واجبهٔ متحرکه‌در نتکیم اول دهریه مذهبیدر
ویاخود انك مؤثره احتیاجی معلوم دکلدر ﴿ قال ربکم ورب آبائکم
الاوّلین ﴾ موسی علیه السلام بیانده زیاده ایدوب دیدیکه اول سزك وآباء
اوّلینکزك ربیسیدر تعمیم نصکره انفس وآبالریله تخصیص ایتدی *
زیراکه عاقل کشی یه اقرب منظور نفسی ووالدیدر فرعون کندینك
مغلوب اولدیغن بیلوب ﴿ قال ان رسولکم الذی ارسل الیکم لمجنون ﴾
جلیسلرینه دیدیکه اشبو سزه ارسال اولنان رسولکز مجنوندر بن اکا
برشیئدن سؤال ایدرم اول ایسه بکا آخردن جواب ویرر واکا رسول
دیمسی سخریه طریقی اوزره‌در ویاخود اول برکلام سویلرکه بز انی
تعقل ایتمزز وصحتنی بیلمزز حالبوکه انلرك عندنده اعتقادی انلرك
اعتقادنه موافق اولمیان کشی عاقل دکلدر موسی علیه السلام بیانده
زیاده ایدوب ﴿ قال رب المشرق والمغرب وما بینهما ان کنتم تعقلون ﴾
دیدیکه اول مشرق ومغرب وما بینهمانك ربیسیدر هرکون کوررسزکه
اول شمسی مشرقدن کتورر واوّلکی کون مدارنك غیری مدار اوزره
تحریك ایدر حتی که مغربه ایرکورر بروجه نافع اوزره که انکله
امور کائنات انتظام بولور اکر عقلکز وار ایسه بونك فوقنده سزه
جواب اولمدیغن بیلورسز بعده فرعون کندینك حجتله ملزم وجوابده
عاجز اولدیغن کوردی جباره طریقی اوزره عقوبته میل ایدوب
﴿ قال لئن اتخذت الها غیری لاجعلنك من المسجونین ﴾ دیدیکه
اکر بندن غیری اله اتخاذ ایدرسك سنی مسجونیندن قیلورم بنم سجونمده
اولنلرك حالنی ایسه بیلورسن * دینلدیکه انك سجنی قتلدن اشد ایدیکه
اول مسجونلرین برهوهٔ عمیقه یه براغور تاموتنه دکین انده الیقوردی
وانك الوهیته ادّعاسی ظن اولنورکه اول دهریه اعتقادنده ایدیکه
هرکسنه قوّة طالعیله برقطره مالك اولوب امرنه تولی ایده اول انلرك زعمنده
اول قطرك اهلی اکا عبادت ایتمکه مستحق اولور ﴿ قال أولوجئتك بشیٔ
مبین ﴾ موسی علیه السلام ایتدی بکا اول فعلی ایدرمیسن اکرچه صدق
دعوامی مبین شیٔ کتوررسمده اول معجزه‌درکیم صانعك وجود وحکمتنه
دلالتله مؤدی نبوّت صدقنه دلالت بیننی جامعدر موسی علیه السلام
انی دیدی زیراکه اخلاق ناسك شانندندرکه انصافه سکون وحقه بعد

البیان اجابت ایده ﴿ قال فائت به ان کنت من الصادقین ﴾ فرعون ایتدی
ایمدی اول شیٔ کتورکل اکرنبی اولدیغکده ویانبوّت دعواسنده صادقلردن
ایسك * زیراکه نبوّت دعواسنه حجتدن لابددر ﴿ فالقی عصاه فاذاهی
ثعبان مبین ﴾ موسی علیه السلام نم دیوب الندن عصاسن یره براقدی
کورلسه اول ثعبانده‌رکه ثعبانیتی ظاهر ایدی یوخسه سحرله
صورتده ثعبانه بکزمش صورت دکل * روایت اولندیکه اول برمیل دکلو
سمایه مرتفع اولوب فرعونه هجوم ایتدی فرعون موسی علیه السلامه سنی
ارسال ایدك ربك حقیچون انی اخذ ایت چون موسی علیه السلام انی
اخذ ایتدی ینه اوّلکی هیئتنده عصایه تحویل ایتدی فرعون ایتدی اشبو
کوریلندن غیری دخی برشیئك وارمیدر نم دیوب الن کوستردی فرعون
دیدیکه بونده نه وار ﴿ ونزع یده فاذاهی بیضاء للناظرین ﴾ اویله اولسه
موسی علیه السلام الن قولتغی التنه صوقوب کیرو چیقاردی
کورسه‌لرکه اول بیضادر قریب اولدیکه شعاعی ابصاری غشی وافق سد
ایده ﴿ قال للملأ حوله ان هذا لساحر علیم ﴾ فرعون حولنده اولان
اشراف قومنه دیدیکه اشبو سحر علمنده فائقدر ﴿ یرید ان یخرجکم من ارضکم
بسحره فماذا تأمرون ﴾ مراد ایدرکه سحریله سزی ارضکز مصردن
چیقاره بکا نه اشارت ایدرسزکه انی ایدم سلطان معجزه اکا قهر ایدوب
دعوای ربوبیتدن انی حط ایتدی حتی که قومنك مؤامره‌سنه وانلر ایله
ایتماره وموسادن تنفیره وانی ملکی اوزره ظهورك استشعارنی اظهاره
احتیاج ایتدی ﴿ قالوا ارجه واخاه ﴾ دیدیلرکه موسایی وقرنداشنی تأخیر
ویاحبس ایله ﴿ وابعث فی المدائن حاشرین ﴾ مدینه‌لریکه شرطیلر کوندرکل که
بولدقلری سحره‌یی حشر ایده‌لر ﴿ یأتوك بکل سحار علیم ﴾ هرساحری
کتوره‌لرکه سحر فننده انلر اندن افضل اوله‌لر ﴿ فجمع السحرة لمیقات
یوم معلوم ﴾ یوم معلومده سحره جمع ایدیلدیکه انلر یتمش ایکی برروایتده
یتمش بیك ایدیلر یوم زینتده ضحی وقتنه کیم اول تعیین اولندی
﴿ وقیل للناس هل انتم مجتمعون ﴾ واهل مصره دینلدیکه جمع
اولندیکز میکه ایکی فریقك فعلنه نظر ایده‌سز ﴿ لعلنا نتبع السحرة
ان کانوا هم الغالبین ﴾ تاکه سحره‌یه اتباع ایده‌وز اکر موسایه غلبه
ایدرلرسه * دینلدیکه انلرك مقصود اصلیلری موسایه اتباع ایدی

یوخسه سحره یه دکل او یله اولسه کلاملرین مساق کنایه ده سوق ایتدیلر ﴿فلما جاء السحرة قالوا لفرعون أئن لنا لاجرا ان کنا نحن الغالبین﴾ سحره کلیجك فرعونه دیدیلرکه بزه جعل وارمیدر اکر موسایه غالبین اولورسه وز ﴿قال نعم وانکم اذا لمن المقرّبین﴾ فرعون دیدیکه نعم اوزریمه سزکچون جعل اولورکه اکر موسایه غالب اولورسه کز بنم قتمده جلوسده مقربلرمدن اوله سز بکا ناسدن اوّل کیروب صکره چیقه سز ﴿قال لهم موسی القوا ماانتم ملقون﴾ موسی علیه السلام سحره یه دیدیکه القا ایده جککز شیئی القا ایدك حالبوکه سحره اندن ابتدا سمنی القا ایدرسن یوخسه بزمی القا ایده‌لم دیو مقدما تأدبا استئذان ایتدیلر * موسی علیه السلام دخی انلره تأدبلری مقابله سنده تقدمه اذن ویردی ﴿فألقوا حبالهم وعصیهم وقالوا بعزة فرعون انا لنحن الغالبون﴾ او یله اولسه سحره اهل جاهلیه طریقی اوزره فرعونك عزتنه اقساملرندنصکره آلات سحرلری اولان حبال وعصیلرین القا ایدوب تفاؤلا بزموسی وهارونه غالبلرز دیدیلر ﴿فألقی موسی عصاه فاذاهی تلقف مایأفکون﴾ انلردنصکره موسی علیه السلام دخی عصاسین القا ایدیجك کوردیلرکه شول تمویه وتزویرله ناسه حیات تخییل ایتدکلری حبال وعصیلرین * موسی علیه السلامك عصاسی ثعبان اولوب یوطدی ﴿فألقی السحرة ساجدین﴾ او یله اولسه سحره الله تعالی یه سجده ایتمکله القا اولندیلر ﴿قالوا آمنا برب العالمین﴾ عالملرك ربیسی جل شانه یه ایمان کتوردك دیدیلر ﴿رب موسی وهارون﴾ که اول موسی وهارونك ربیسیدر ﴿قال آمنتم له قبل ان آذن لکم انه لکبیرکم الذی علمکم السحر فلسوف تعلمون﴾ فرعون سحره یه دیدیکه سزه بن اذن ویرمدین اکا ایمان کتوردیکز اول سزك کبیریکزدرکه سزه سحری تعلیم ایلدی بعضنی تعلیم ایدوب بعضنی کیزلدی تاکه علم سحر قوتیله سزه غلبه ایده سز ایسه اکا اغترار ایدوب انی معجزه ایله سزه غلبه ایتدی ظن ایتدیکز حالبوکه امر اول ظنکز کبی دکلدر * فرعونك بوقولیله مرادی قومنه تلبیس ایدی تاکه انلر سحره نك ایمانی بصیرت وظهور حق قوتیله اولمسین اعتقاد ایتمیه‌لر * ایمدی اول فعلکزك وبالنی بیلیسرسز ﴿لأقطعن ایدیکم وارجلکم من خلاف ولأصلبنکم اجمعین﴾

ایمدی هربریکزك صاغ الیله صول ایاغن کسوب جمیعکزی شاطئ بحرده صلب ایدرم ﴿قالوا لاضیر انا الی ربنا منقلبون﴾ سحره اکا دیدیلرکه سنك بزه اول فعلکده ضرر یوقدرکه زیرا ربمز جل شانه یه رجوع ایدرز اکا ایمانمز سببیله بزی اثابه ایدر ﴿انا نطمع ان یغفر لنا ربنا خطایانا ان کنا اوّل المؤمنین﴾ زیرا بز طمع ایدرزکه ربمز جل شانه شرك وسحردن ایتدیکمز خطالریمزی مغفرت ایده زمانمزده سنك اتباعکدن موسایه اول ایمان کتوردیکمز ایچون ﴿واوحینا الی موسی ان اسر بعبادی انکم متبعون﴾ بز موسایه وحی ایتدککه عبادم بنو اسرائیله کیجه مصردن چیقوب کیت که فرعون وجنودی سزی خروجدن منع ایچون اردیکزه دوشوب کیدیسرلردر * ابن جریج ایدر الله تعالی موسی علیه السلامه وحی ایتدیکه بنو اسرائیلدن هردرت بیت اهلنی بربیته جمع ایده بعده قوزیلر بوغزلیوب قانلرندن قپولرینه سوره‌لر وملائکه یه امر ایدرینکه اول قاندن قپوسنه بولاشمش بیته کیرمیه‌لر وملائکه یه امر ایدرینکه فرعون وقومنك کندیلرندن ومالرندن ابکاری قتل ایدرین ودخی بنو اسرائیل خبز فطیر پشورسونلر وکیجه سنکه یوله کیروب تابحره ارنجه کتسونلر * بعده امرم نه اولور کوره‌سن انی بنو اسرائیله ایرکوره‌سن چون موسی علیه السلام وبنو اسرائیل امر اولندقلری کبی ایتدیلر وکیجه یوله کیروب کتدیلر صباح اولیجق فرعون وقومی کوردیلرکه کندیلردن ومالرندن شو دکلو ابکار قتل اولنوبدر وموسی بنو اسرائیله مصردن کیدوبدر ﴿فأرسل فرعون فی المدائن حاشرین﴾ همان‌دم فرعون مدینه‌لرینه شرطیلر کوندردیکه عساکرین جمع ایده‌لر تاکه بنو اسرائیلك اردنجه کیده‌لر * دینلدیکه اول زمانده مصر مملکتنده بیك مدینه واون ایکی بیك قریه وارایدی چون عساکر جمع اولوب کلدیلر فرعون انلره دیدیکه ﴿ان هؤلاء لشرذمة قلیلون﴾ اشبونلر طائفهٔ قلیله‌در حالبوکه التیوز بیك ویا یتمش بیك کشیدیلر فرعونك قومی ایسه لایحصی ایدی * ایمدی انلری قلیلدر دیمسی کندی عساکرینه اضافتله ایدیکه مقدمه‌سی یدیوز بیك ایدی مؤخره‌سین اکا قیاس ایت ویاخود انلرك قلیل اولمسی اسباط اعتباریله‌درکه انلردن هرسبط قلیلدر ﴿وانهم لنا لغائظون﴾ وانلر افعال فاسده‌لریله بزی اویکلندردیلر وبزم عادتمز ایسه مفسدینك فسادنی حسمه

اسراعدر ﴿ وانا لجميع حاذرون ﴾ وبز اقويا وآلة حربله مستعدلرز ﴿ فاخرجناهم
من جنات وعيون وكنوز ومقام كريم ﴾ اويله اولسه اشبو داعيه ايله فرعون
وقومنى مصردن چيقاردق شول بستانلردنكه نيلك ايكى طرفنه مبسوطه
وممتده ايدى وانهاردنكه اول بستانلرى ايچنه جارى اولوردى والتون
وكومش كنوزندنكه اول ظاهره ايكن حق اللهى اندن ادا ايتمدكلرى ايچون
اكا كنوز دينلدى * دينلديكه فرعونك سكز يوز بيك غلامى وارايديكه
هر برى برفرس عتيقه بنرديكه هر برينك بوينده التون طوق وارايدى
ومنازل حسنه ومجالس بهيه دنكه اول مقام كريمله مراد اولدر * دينلديكه
فرعون سريرى اوزره جلوس ايتديكنده قارشوسنه التوندن اوچيوز
كرسى قويوب اوزرلرينه اشراف اوتورر وفوقلرينه ديباجدن قبه لر
قوريلوردى ﴿ كذلك واورثناها بنى اسرائيل ﴾ اشبو منوال اوزره
بز انلرى مصردن چيقاردق واموال ومنازللرين بنو اسرائيله ايراث ايتدك
﴿ فأتبعوهم مشرقين ﴾ وقتاكه موسى عليه السلام وبنو اسرائيل كيجه دن
كتديلر فرعون وجنوديله انلره طلوع شمس وقتنده ايرديلر ﴿ فلما ترآءى الجمعان
قال اصحاب موسى انا لمدركون ﴾ وقتاكه بنو اسرائيل وقوم فرعون برى
برلرينه مقابل اولوب كورشديلر موسانك اصحابى يعنى بنو اسرائيل ديديلركه
بز ايريشلدك وياخود انلرك يدلرنده هلاكه ايريشرز ﴿ قال كلا ان معى ربى
سيهدين ﴾ موسى عليه السلام ديديكه انلر سزه ايريشور دكللردر * زيراكه
الله تعالى سزى انلردن خلاصى وعد ايدوبدر ربم جل شانه نك علم
وحفظى بنمله در طريق نجاتى بكا هدايت ايدر * وقتاكه موسى وبنو اسرائيل
بحره ايرديلر ريح وبحر هيجان ايتدى طاغلر كبى امواجنى طشره براغوردى
يوشع عليه السلام ديديكه ياكليم الله قنده كتمكه امر اولندك حالبوكه
آرديمزدن فرعون ايردى واوكيمزده ايسه بحر حائل اولوب طوردى
موسى عليه السلام ديديكه اشبو بحره كيرمكه امر اولنمشم همان دم يوشع
عليه السلام بحره كيردى وجانب آخره ايردى حالبوكه ماء دابه سنك
حافرنى اورتمدى * برروايتده موسى عليه السلام ديديكه بواريه امر
اولندم لكن بيلمزم كه نيجه ايدم ﴿ فاوحينا الى موسى ان اضرب بعصاك البحر
فانفلق فكان كل فرق كالطود العظيم ﴾ اويله اولسه بز موسايه

وحى ايتدككه عصاكله بحر قلزمى وياپحر نيلى اورغل اوريجق بحرك ماتى
اون ايكى فرقه اولديكه ارالقلرى مسالك ايدى وهر فرقه سى سمايه مرتفع
جبل عظيم كبى ايدى ﴿ وازلفنا ثم الآخرين ﴾ وقوم آخرينى يعنى فرعون
قومنى بنو اسرائيله قريب ايتدك وياخود ايكى فريقى اول بحرك فرق
اولنديغى محلده جمع ايتدك وياخود فرعون قومنك جميعن بحره كيردردك كه
انلرك هيچ برى قورتلميه ﴿ وانجينا موسى ومن معه اجمعين ﴾ موسايى
وبيله سنجه اولان بنى اسرائيلى غرقدن قورتاردق ﴿ ثم اغرقنا الآخرين ﴾
بعده فرعون وقومنى اول بحره غرق ايتدك ﴿ ان فى ذلك لآية وما كان
اكثرهم مؤمنين ﴾ اشبو مذكورده اعتبار اهلنه عبرت واردر لكن انلرك
اكثرى انى تصديق ايتمديكه انلر مصرده قلان قوم فرعوندر وبنو اسرائيلك
نجات بولانلرندن عجله عبادت ايدنلردر وموسايه بزسنى تصديق ايتمزز
مكركه الله تعالى يى آشكاره كوره وز دينلردر * دينلديكه قوم فرعونده
انجق اوچ مؤمن واردىكه اول خربيل وآسيه امرأة فرعون ومريم بنت
ناموسا ايديكه اول مصردن خروجده يوسف عليه السلامك بحرده
عظامنه دلالت ايتدى ﴿ وان ربك لهو العزيز الرحيم ﴾ يا محمد سنك
ربك اعداسنه منتقم واولياسنه رحيمدر ﴿ واتل عليهم نبأ ابراهيم ﴾ يا محمد
مشركلره ابراهيم عليه السلام خبرين ذكر ايت ﴿ اذ قال لأبيه وقومه
ما تعبدون ﴾ كه اول باباسى آزره ودخى قومنه ديديكه نه شيئه عبادت
ايدرسز تاكه انلره عبادت ايتدكلرى شئ عبادته مستحق دكل ايديكن
بيلديره ﴿ قالوا نعبد اصناما فنظل لها عاكفين ﴾ ديديلركه اصنامه عبادت
ايدرزكه اكا عبادته مقيمين اولديغمز حالده دائملرز اول فعل باطللرينه
افتخارلرندن جوابلرينه شرح حاللرين دخى الحاق ايتديلر * دينلديكه انلر اكا
كوندزده عبادت ايدرلردى كيجه ده دكل ﴿ قال هل يسمعونكم اذ تدعون ﴾
ابراهيم عليه السلام ديديكه اول اصنامه دعا ايتديككزده دعاكزى
ايشيدرلرمى وياخود دعاكزه سزه جواب ايشتديررلرمى ﴿ او ينفعونكم
او يضرون ﴾ ويا انلره عبادتكز مقابله سنده سزه نفع ايدرلرمى ويا عبادتلرندن
اعراض ايدنلره ضرر ايدرلرمى ﴿ قالوا بل وجدنا آباءنا كذلك يفعلون ﴾ ديديلركه
اول اصنام نه ايشيدر ونه اندن نفع وضرر توقع ايديلور الا بوكه آبامزى

بولدقکه اشبو بزم ایتدیکمز کبی ایدرلردی اشبو دینده تقلیدك ابطالنه دلیلدر ﴿ قال أفرأيتم ما كنتم تعبدون انتم وآباؤكم الاقدمون فانهم عدوّ لی ﴾ ابراهیم علیه السلام دیدیکه کوررمیسز شول اصنامیکه اکا سز وکچن آبائکز عبادت ایدرلردی اول بنم عدومدر یعنی کندی امرمی فکر ایدوب بیلدم اصنامه عبادت عدویه عبادتدر اویله اولسه اندن اجتناب ایتدم اول اصنام بنم عدومدر دیدی تاکه اکا نظر ایدوب دیه‌لرکه اول نفسیچون اراده ایتدیکن بزم ایچون دخی اراده ایدوبدر تاکه اول انلرك قبولنه ادعی اوله وانی اندن ایشیدن ایمانه کله ﴿ الا رب العالمين ﴾ الابوکه رب العالمین جل شانه بنم ولیمدر ویاخود هرعبادت ایتدیککز شیئکه رب العالمینك غیریدر اول بنم عدومدر * زیراکه انلر اصنامه عبادتلریله بیله الله تعالی‌یه دخی عبادت ایدرلردی ویاخود اول اصنامه عبادت ایدنلر بنم عدومدر الا رب العالمینه عبادت ایدنلر دکل بلکه انلر بنم ولیمدر ﴿ الذی خلقنی فهو يهدين ﴾ که اول بنی وهرمخلوقی خلق ایدوب معاش ومعاد اموردن ماخلق له سنه هدایت ایدرکه اول جمله انسانه نسبتله مبدئی جنینك رحم امدن دم حیض امتصاصنه هدایتیدر ومنتهاسی طریق جنته ولذائذ ایله تنعمه هدایتیدر ﴿ والذی هو يطعمنی ويسقين ﴾ واول بنی طعامله وشرابله رزقلندیرر اول بنم رازقدر رزقم انك عندندندر ﴿ واذا مرضت فهو يشفين ﴾ خسته اولسم اول بکا شفا ویرر * ابراهیم علیه السلام مرضی کندویه نسبت ایتدی زیراکه مقصودی تعداد نعم ایدی اماکه اماته‌یی اکا اسنادله نقص ایجاب ایتمز * زیراکه موت موت اولدیغی حیثیتدن کرچه حسن دکلدر لکن انده ضرر دخی یوقدر بلکه ضرر انجق مقدماتنده درکه اول مرضدر بلکه موت اهل کماله شول محابی نیلنه وسیله درکه انك جنبنده حیات دنیویه استحقار اولنور وانواع محن وبلیه‌دن خلاصدر وزیرا مرض غالب امرده مطاعم ومشاربده تفریط سببیله ودخی اخلاط وارکان بیننده‌کی تنافی وتنافر ایله حاصل اولور صحت ایسه انك اجتماعی استحفاظله ویامخصوص اعتدالی قهرا حمله حاصل اولور ﴿ والذی يميتنی ثم يحيين ﴾ که اول بنی دنیاده اولدرر وآخرتده دیرکورر ﴿ والذی أطمع ان يغفر لی خطيئتی

يوم الدين ﴾ که اول بنم یوم قیامتده خطیئه‌می مغفرت ایتمسنی رجا ایدرین انك بوقولی نفسنی هضم وامته تعلیم ایچون ایدیکه معاصیدن اجتناب وحذر اوزره اوله‌لر وکندیلردن صدور ایدن تفریطلرینك وصغائردن نوادرلرینك مغفرتن دیلیه‌لر * دینلدیکه اول خطیئه ایله مرادانك (انی سقیم) ودخی (بل فعله كبيرهم) قولیدر ودخی زوجه‌سی ساره حقنده اول بنم اختمدر دیمسیدر لکن اکثرون بوکلماتی معارضیدر دیدیلر * زیراکه انبیا خطایادن معصوملردر * اشبو جمله‌سی ابراهیم علیه السلامدن قومی اوزره احتجاج واخباردرکه اشبو افعالی ایشلمکه قادر اولمیان الوهیته صالح اولمز ﴿ رب هب لی حكما ﴾ یارب بکا حدود واحکامك معرفتن ویافهم وعلم ویانبوت هبه ایت ویاخود علم وعملده کمال ویرکه انکله خلافت حقه وریاست خلقه مستعد اولم ﴿ وألحقنی بالصالحين ﴾ وعملده کمالی بکا توفیق ایتکه انکله صلاحده کامللر عدادینه منتظم اولمکه انلرك صلاحنده ذنبك نه کبیری ونه صغیری شائب اولمز ﴿ واجعل لی لسان صدق فی الآخرين ﴾ وبندنصکره کاور امتلرده بنم ایچون ثناء حسن وذکر جمیل وقبول عام قیل * اول اجلدن اهل ادیانك کلیسی انی تولی واکا ثناء ایدرلر ویاذریتمدن صادق قیلکه بنم اصل دینمی تجدید ایدوب ناسی بنم دعوت ایتدیکم شیئه اولدخی دعوت ایده‌که اول محمد صلی الله تعالی علیه وسلمدر ﴿ واجعلنی من ورثة جنة النعيم ﴾ وبنی آخرتده جنت نعیم وارثلرندن قیل واول وراثتك معناسی ایسه برقاچ موضعده کچدی ﴿ واغفر لابی انه كان من الضالين ﴾ وبابامی ایمانه توفیق وهدایتکله مغفرت ایتکه اول طریق حقدن آزمشلردن اولدی اشبو دعا انك موتندنصکره اولدیغی تقدیر اوزره انی دیمسی نمروددن قورقوب ایمانی اخفا ایدر ظنیله در اول اجلدن اکا ایمانه کلمکی وعد ایتدی ویاخود اول وقتده کفار ایچون استغفاردن منع اولنمامشدی ﴿ ولا تخزنی يوم يبعثون ﴾ عباد قبورلرندن بعث اولندقلری کونده بنی افضاح ایتمکل تفریطم اوزره معاتبه ایله ویاخود رتبه‌می بعض وارث رتبه‌سندن تنقیصله ویاخود والدمی تعذیبله ویانی ضالین عدادنده بعثله ﴿ يوم لا ينفع مال ولا بنون الا من اتى الله بقلب سليم ﴾ شول کونده‌که

انده مال وبنون كسه يه نفع ايتمز مكر اكا كه مخلص اوله وكفر وميل
معاصى وسائر آفاتدن سليم القلب اوله وياخود اول كونده مال وبنون
نفع ايتمز مكر شول كسه نك ماليكه سبيل برّه انفاق اولنه وبنونيكه حقه
ارشاد وخيره حث اولنه وانلرك الله تعالى يه عباد مطيعين اولوب
يوم قيامتده شفعا اولملرى قصد ايديله (وازلفت الجنة للمتقين) متقيلره جنت
قريب اولنور * زيرا كه يوم قيامتده جنت موقف سعدايه قريب
اولوب اكا نظر ايدرلر اكا واررز ديو سوينورلر (وبرّزت الجحيم للغاوين)
ودين اسلامدن آزغونلره نار جحيم كشف اولنور * زيرا كه يوم قيامتده
نار اشقيانك كوزلرى اوكنده آشكاره اولوب اكا سوق اولنملرى ذكريله
حسرت وملالتده اولورلر (وقيل لهم اينما كنتم تعبدون من دون الله
هل ينصرونكم او ينتصرون) وانلره دينوركه قنى شونلركه دنياده سز
الله تعاليدن غيرى انلره عبادت ايدرديكز وانلرى كنديكزه شفعا زعم
ايدرديكز كورك كه سزه نصرت ايده بيلورلرميكه عذابكزى دفع ايده لر
وياخود كنديلرين عذابدن قورتاره لر * زيرا كه انلر وآلهه لرى ناره
كيريسرلردر (فكبكبوا فيها هم والغاوون وجنود ابليس اجمعون) اول
ناره براغيلورلر آلهه وكرك عبده لرى وابليسك ناس وشياطيندن اتباعى
انده جمع ايديلورلر حتى انك قعرينه ايرشنجه مرة بعد اخرى منكبين
اولدقلرى حالده كيررلر (قالوا وهم فيها يختصمون) اول ناره داخل اولنلر
عابدون معبودينه اختصام ايدر اولدقلرى حالده ديرلركه (تالله ان كنا
لفى ضلال مبين) تالله بز ضلالت بينه ده اولمشز (اذ نسويكم برب العالمين)
شول سببدنكه بز سزى عبادته استحقاقده الله تعالى يه مساوى اعتقاد ايتدك
(وما اضلنا الا المجرمون) بزى ضلالته دعوت ايتمدى الا شول مجرملركه بز انلره
اقتدا ايتدك ابليس وقابيل وسائر شياطين انس وجن كبى اندن انبياء وملائكه
ومؤمنون اصدقالريچون شفاعت ايده لر اول حالتده مشركون تأسف ايدوب
ديه لركه (فما لنا من شافعين) بزم ايچون ملائكه وانبيادن شفاعت
ايدر كسه مز يوقدر (ولا صديق حميم) واصدقادن دخى كسه مز يوقدركه
مؤمنلرك كبى بزه شفاعت ايده لر وياخود بر مهلكه يه دوشدككه
بزى اندن نه شافع ونه صديق تخليص ايده بيلور * صديق اولدركه

سنى مهموم ايدن شئ انى دخى مهموم ايده وحميم ايسه قريب خاصدر
(فلو انّ لنا كرّة فنكون من المؤمنين) نوليدى بر كرّه دخى دنيايه رجوع
ايتسيدك كه مؤمنلردن اوليدق (ان فى ذلك لآية وما كان اكثرهم
مؤمنين) اشبو ذكر اولنانده الله تعالينك غيريه عبادت ايدنلره عبرت
واردر كه معبودلرى يوم قيامتده انلردن تبرى ايدر حالبوكه انلرك
اكثرى انى تصديق ايدر دكللردر (وان ربك لهو العزيز الرحيم) ربك
جل شانه انلردن انتقامن تعجيله قادر عزيزدر ورحيمدركه انلره امهال ايدر
تا كه كنديلرو ياخود ذريه لرندن برى ايمانه كله (كذبت قوم نوح المرسلين)
نوحك قومى مرسلينى تكذيب ايتديلر * زيرا كه رسول واحدى
تكذيب جميع رسلى تكذيبدر (اذ قال لهم اخوهم نوح ألا تتقون)
كه نسبده قرداشلرى نوح عليه السلام انلره ديديكه الله تعاليدن
قورقزميسز كه انك غيريه عبادت ايدرسز (انى لكم رسول امين)
كه بن سزه رب تعاليدن رسولمكه اراكزده امانت ايله مشهورم
(فاتقوا الله واطيعون) الله تعاليدن قورقوب توحيد وطاعتدن
سزه امر ايتديكمه اطاعت ايدك (وما اسئلكم عليه من اجر ان اجرى
الا على رب العالمين) شول صددنده اولديغم دعوت ونصحم اوزره
سزدن اجر استمزم بلكه بنم اجرم حضرت رب العالمين جل شانه نك
وعد كريمى مقتضاسنجه عهده سنه در (فاتقوا الله واطيعون) ايمدى
الله تعاليدن قورقوب امرنى سزه تبليغمده بكا اطاعت ايدك (قالوا
أنؤمن لك واتبعك الارذلون) ديديلركه بز سكا ايمانمى كتوررز حالبوكه
سكا جاه ومالده اقل كمسه لر اتباع ايدوبدر * ايمدى بو حالت انلره
سخافت عقل وحطام دنيويه اوزره قصور رأيلرندن ناشى ايدى
حتى كه اول حطامدن مقلينك اتباعنى كنديلرك اتباعنه مانع قيلديلر
وانلرك دعوت اولندقلرى شيئه ايمانى اول شئ مدعوك بطلاننه
دليل ايدنديلر كأنه انلرك اتباعنى نظر وبصيرتله دكل ايديكه اتباعدن
مقصود توقع مال ورفعت جاه اولمسن ظن ايتديلر (قال وما علمى
بما كانوا يعملون) نوح عليه السلام ديديكه انلرك اعمالنه بنم علمم
يوقدركه انى ايشلرى اخلاصله ميدر ويا حطام دنيويه دن برشيئه
طمعله ميدر انجق بكا واجب اولان نسنه ظاهر حاللرينه اعتباردر

ان حسابهم الا على ربى لو تشعرون ﴾ انلرك بو اطنلرى حسابى
الله تعالينك ارادهٔ كريمه سنه راجعدر كه اول اكا اعلمدر اكر شعوريكز
وار ايسه انى بيلورسز لكن جهالت ايدوب بيلمديككزى سويلرسز
﴿ وما انا بطارد المؤمنين ﴾ بن سزك شهواتكزه اتباعله مؤمنلرى
طرد ايدر دكلم تاكه انلرى طردله سزك نفوسكزى تطييب ايدم
﴿ ان أنا الا نذير مبين ﴾ بن دكل الا بر رجلمكه مكلفينى كفر ومعاصيدن
انذار ايچون بعث اولنمشم كركسه انلر اعزاء ويا اذلاء اولسونلر
اويله اولسه بكا نيچه لائق اولوركه اغنيايى استتباع ايچون فقرايى
طرد ايدم وياخود بكا واجب اولان برهان واضحله سزى انذار ايدم
يوخسه سزى ارضا ايچون انلرى طرد ايتمك دكل ﴿ قالوا لئن لم تنته يا نوح
لتكونن من المرجومين ﴾ ديديلركه يا نوح اكر بو قولكدن منتهى اولمزسك
شتم اولنور ويا طاش ايله اوريلنلردن اولورسن ﴿ قال رب ان قومى
كذبون ﴾ نوح عليه السلام ديديكه يارب قومم بنى تكذيب ايتديلر اشبو
قولله نوحك مرادى انلرك تكذيبنى اخبار دكليدى * زيراكه اكا برشئ
خفى دكلدر بلكه مرادى انلره بددعا ايتمسنك سببن اظهار ايديكه
اول حق تكذيبلريدر يوخسه انلرك انى تخويف واستخفافى دكل ﴿ فافتح
بينى وبينهم فتحا ونجنى ومن معى من المؤمنين ﴾ اويله اولسه بنمله انلر
بيننى حكم ايت وبكا وبنمله اولان مؤمنلره انلرك قصد وشوم عملرندن نجات
وير كل ﴿ فانجيناه ومن معه فى الفلك المشحون ﴾ اويله اولسه انك دعاسنه
اجابت ايدوب انى وانكله اولان مؤمنلرى انجا ايتدك شول سفينهده كه
اول انساندن رجال ونسائله وهر نوع حيواندن برر جفت اركك وديشيله
طولمشدى ﴿ ثم اغرقنا بعد الباقين ﴾ انلرك ماعداسن كه سفينهيه
كير مينلردر اغراق ايتدك ﴿ ان فى ذلك لآية ﴾ اشبو ذكر اولنان خبرده
حقى قبولدن استكبار ايدنلره عبرت واردر ﴿ وما كان اكثرهم
مؤمنين ﴾ نوح عليه السلامه قومنك اكثرى مؤمن دكليدى
* دينلديكه اكا ايمانه كلان رجال ونسادن سكسان كشى ايدى ﴿ وان
ربك لهو العزيز الرحيم ﴾ ربك جل شانه اعداسنه قهر واولياسنه رحمت
ايديجيدر ﴿ كذبت عاد المرسلين ﴾ عاد قومى رسوللرى هود عليه السلامى
وسائر مرسلينى تكذيب ايتديلر ﴿ اذ قال لهم اخوهم هود ألا تتقون ﴾

انلرك نسبده قرداشلرى هود ديديكه الله تعاليدن قورقزميسزكه انك
غيريه عبادت ايدرسز ﴿ انى لكم رسول امين ﴾ بن سزه الله تعاليدن
رسولمكه ارا كزده امانتله معروفم ﴿ فاتقوا الله واطيعون ﴾ الله تعاليدن
قورقوب توحيد وطاعتندن سزه امر ايتديكم شيئده بكا اطاعت ايدك
﴿ وما اسألكم عليه من اجر ان اجرى الا على رب العالمين ﴾ دعوت
ونصحم اوزره سزدن اجر استمزم بلكه اجرم حضرت رب العالمين جل
شانهنك عهدهسنهدر ﴿ أتبنون بكل ريع آية تعبثون ﴾ هر مكان مرتفعده
ماره ايچون علامتى بنا ايدرسزكه سزه مرور ايدنلرى سخره ايدهسز
وياقصور بنا ايدرسزكه انكله افتخار ايدهسز ويا اول بنيانكز مسافرينه
مهدى اوله حالبوكه انلر اسفارلرنده نجومله اهتدا ايدوب اكا احتياج
اولمزلر ﴿ وتتخذون مصانع لعلكم تخلدون ﴾ ومأخذ ماء ويا قصور
مشيده وياحصون اتخاذ ايدرسز شول رجائله كيم دنياده خلود
ايدهسز ﴿ واذا بطشتم بطشتم جبارين ﴾ قچان بركمسهيى اخذ ايتسهكز
جبارين عادتى اوزره قتل ويا ضربله عقاب ايدرسز يوخسه انكله قصد
تأديب ونظر عاقبت ايتمزسز ﴿ فاتقوا الله واطيعون ﴾ ايمدى الله تعاليدن
قورقوب اشبو افعالى ترك ايدك وسزى دعوت ايتديكم شيئده بكا اطاعت
ايدك اول سزه انفعدر ﴿ واتقوا الذى امدكم بما تعلمون ﴾ اول الله تعاليدن
قورقك كه هر خيردن بيلديككزله سزه امداد ايتدى ﴿ امدكم بأنعام
وبنين وجنات وعيون ﴾ سزه انعام وبنين وجنات وعيونله امداد ايتدى
﴿ انى اخاف عليكم عذاب يوم عظيم ﴾ قورقرمكه سزه دنياده ويا آخرتده
يوم عظيم عذابى ايريشه * زيراكه انعامه قادر اولان رب تعالى انتقامه
دخى قادر اولور ﴿ قالوا سواء علينا أوعظت ام لم تكن من الواعظين ﴾
هود عليه السلامه ديديلركه بزه مساويدر كرك بزى عذابله تخويف ايت
وكرك تخويف ايتمه اشبو صددنده اولديغمز حالاتدن تحول ايدر دكلز
﴿ ان هذا الا خلق الاولين ﴾ اشبو بزه كتورديكك شئ دكل الا كذب
اولیندر وياخود اشبو بزم خلقمز دكل الا خلق اولیندر ديريلورز واولورز
بعث وحساب اولمز اعتقاد قيلورز وياخود اشبو بزه كتورديكك دكل
الا عادت اولیندركه سنك كبى تزوير وتسطير ايدرلردى وياخود اشبو بزم
اوزرينه اولديغمز دين اولينك خلق وعادتيدر بز ايسه انلره اقتدا ايدرز

و یاخود اشبو صددنده اولدیغمز موت و حیات عادت قدیمه‌در ناس انك اوزره اولمقدن زائل اولمزلر ﴿ وما نحن بمعذبین ﴾ صددنده اولدیغمز حالت اوزره عذاب اولنمزز ﴿ فكذبوه فأهلكناهم ﴾ اویله اولسه هود علیه السلامی تكذیب ایتدیلر بز دخی اول تكذیبلری سببیله انلری ریح صرصرله هلاك ایتدك ﴿ ان فی ذلك لآیة ﴾ بزم انلره بو فعلمزده جبارین عملن ایدنلره عبرت واردر ﴿ وما كان اكثرهم مؤمنین ﴾ والحال انلرك اكثری مؤمن دكللر ایدی اكر اكثری مؤمن اولسیدی بز انلری هلاك ایتمزدك اشبو آیتده بو امته تخویف واردركه انلرك عملی كبی عمل ایتمیه‌لر ﴿ وان ربك لهو العزیز الرحیم ﴾ ربك جل شانه اكا عصیان ایدنه عزیز واكا توبه واطاعت ایدنه رحیمدر ﴿ كذبت ثمود المرسلین ﴾ قوم ثمود رسوللری صالح علیه السلامی وسائر مرسلینی تكذیب ایتدیلر ﴿ اذ قال لهم اخوهم صالح ألا تتقون ﴾ انلرك نسبده قرداشلری صالح علیه السلام انلره دیدیكه الله تعالیدن قورقمز میسزكه انك غیریه عبادت ایدرسز ﴿ انی لكم رسول امین ﴾ بن الله تعالیدن سزه رسول امینم ﴿ فاتقوا الله واطیعون ﴾ ایمدی الله تعالیدن قورقوب سزه تبلیغ ایتدیكم انك اوامر ونواهیسنده بكا اطاعت ایدك ﴿ وما اسألكم علیه من اجر ان اجری الا علی رب العالمین ﴾ اول تبلیغم اوزره سزدن اجر استمزم بلكه بنم اجرم مغفرت ایتمكه حضرت رب العالمین عهده‌سنه‌در ﴿ أتتركون فیما هاهنا آمنین ﴾ شول صددنده اولدیغكز خیرده اشبو حیات دنیاده موت وزوال وعذابدن امن اوزره مخلد ترك اولنمغی زعم ایدرمیسز ﴿ فی جنات وعیون وزروع ونخل طلعها هضیم ﴾ كه جنات وعیون وزروع ونخلده ترك اولنه سزكه اول نخلك طلعی لطیف لیندر تمرینك لطفیچون وزیراكه نخل انثادر واناث نخلك طلعی ایسه الطفدر ﴿ وتنحتون من الجبال بیوتا فارهین ﴾ وطاغلرده بیوت نقب ایدرسز اول عملكزده ناعمین فرحین اولدیغكز حالده ﴿ فاتقوا الله واطیعون ﴾ الله تعالیدن قورقوب امریمه اطاعت ایدك * زیراكه بنم امریمه اطاعت اكا اطاعتدر ﴿ ولا تطیعوا امر المسرفین ﴾ یوخسه مشركین امرینه اطاعت ایتمكزكه انلر طقوز كسنه ایدیكه ناقه‌یی عقر ایتدیلر ﴿ الذین یفسدون فی الارض ولا یصلحون ﴾ كه انلر یریوزنده شرك وعصیانله افساد ایدرلر الله تعالینك

امرینه اطاعت ایتمزلر ﴿ قالوا انما انت من المسحرین ﴾ صالح علیه السلامه انلر دیدیلركه سن شول قومدنسنكه مرارا سحر اولنمغله عقللرینه خلل ایروبدر و یاخود طعام و شرابله معلل مخلوقیندنسن ﴿ ما انت الا بشر مثلنا فأت بآیة ان كنت من الصادقین ﴾ سن دكل الا بزم كبی بشرسن یر و ایچرسن ملك دكلسن * ایمدی اكر بزه الله تعالینك رسولی اولدیغكده صادق ایسك قولك صحتنه بزه بر علامت كتوركه سنی تصدیق ایده‌لم ﴿ قال هذه ناقة لها شرب ولكم شرب یوم معلوم ﴾ اویله اولسه انلرك اقتراحیله اشارت ایتدكلری صخره‌دن بر ناقهٔ عشراء اخراج ایدوب عظمده انك مثلی ولد ولادتندنصكره صالح علیه السلام انلره دیدیكه اشبو اقتراحكز سببیله الله تعالینك بنم صدقمه دلالت ایدر اظهار ایتدیكی ناقه‌دركه انكیچون مادن نصیب واردركه انك جمیعن شرب ایدردی و سزكچون دخی یوم معلوم شربی واردر * ایمدی كندی شربكز اوزره اقتصار ایدوب اكا شربنده مزاحمه ایتمكز ﴿ ولا تمسوها بسوء فیأخذكم عذاب یوم عظیم ﴾ و اول ناقه‌یی زینهار سوءله كرك ضرب ویا عقرله مس ایتمكزكه سزی یوم عظیم عذابی اخذ ایدر * روایت اولندیكه مصدع نام بر رجل شقی بر مضیقدن براوق آتوب ناقه‌نك ایاغنه ایركوردی ناقه اندن دوشجك ثمودك رجال و نسا وصبیانی رضاسیله قدار نام شقی انی عقر ایتدی ﴿ فعقروها فاصبحوا نادمین ﴾ چون ناقه‌یی صالح علیه السلامه مخالفت ایدوب عقر ایتدیلر كندیلره عذاب نزولی خوفندن ویا عذاب نزولنی كوردكلرندن جمیعی نادم اولدیلر لكن اول ندامت توبه ایچون دكل ایدی ﴿ فأخذهم العذاب ﴾ اویله اولسه انلری عذاب موعود اخذ ایتدی ﴿ ان فی ذلك لآیة ﴾ اشبو مذكورده اعتبار اهلنه عبرت واردر ﴿ وما كان اكثرهم مؤمنین ﴾ حالبوكه انلرك اكثری صالح علیه السلامه مؤمن اولمدی اشبونده اشارت واردركه اكر انلرك اكثری ویا نصفی مؤمن اولسه انلری عذاب اخذ ایتمزدی ﴿ وان ربك لهو العزیز الرحیم ﴾ ربك جل شانه اكا مخالفت ایدنه انتقام ایدیجیدر و اطاعت ایدنه رحمت ایدیجیدر ﴿ كذبت قوم لوط المرسلین ﴾ لوط علیه السلامی قومی وسائر مرسلینی تكذیب ایتدیلر ﴿ اذ قال لهم اخوهم لوط ألا تتقون ﴾ شول وقتكه نسبا قرداشلری لوط علیه السلام انلره دیدیكه الله تعالیدن قورقمز میسزكه

انك امرينه مخـالفت ايدرسز ﴿ انى لكم رسـول امين ﴾ بن سزه
الله تعـاليدن رسول ووحينه امينم ﴿ فاتقوا الله واطيعون ﴾ ايمدى
الله تعـاليدن قورقوب اوامر و نواهيسـنى تبليغمده بكا اطـاعت ايدك
﴿ وما اسألكم عليه من اجران اجرى الا على رب العالمين ﴾ وانى تبليغم اوزره
سزدن اجر استمزين بلكه اجرم حضرت رب العالمين عهده‌سـنه در ﴿ أتأتون
الذكران من العالمين ﴾ اولاد آدم بيننده ذكورى وطئ ايدرميسز اناثى
كثرتده ذكورينه غالب ايكن وياخود بو فاحشه ايله سائر انسان وحيوان
بيننده تخصصمى ايدرسز ﴿ و تذرون ماخلق لكم ربكم من ازواجكم
بل انتم قوم عادون ﴾ وربكز جل شـانه سزه استمتاع ايچون مجانسـكز
اناثدن خلق ايتديكنى ترك ايدرسز بلكه سز حد شهوتدن متجاوزلرسز
شـول حيثيتدنكه سـائر ناس بلكه حيـوانات اوزره زياده‌مى اولديكز
وياخود اشـبو جريمـه‌يى ارتكابكز ايچون عدوانله وصف اولنمغـه
احقـاسز ﴿ قالوا لئن لم تنته يالوط لتكونن من المخرجـين ﴾ ديديلركه يالوط
اكر بزم فعلمزى انكاردن منتهى اولمزسـك قريه‌دن اخراج اولنـانلردن
اولورسن ﴿ قال انى لعملكم من القالين ﴾ لوط عليه السـلام ديديكه
بن سزك عملكزه بغض شديد ايدنلردنم اكا انكاردن ابعادكزله وقوف ايدر
دكان ﴿ رب نجنى واهلى ممـا يعملون ﴾ يارب بكا واهلمه انلرك شوم
وعذابنـدن نجـات وير ﴿ فنجينـاه واهله اجمعين ﴾ اويله اولسـه
بز انك دعاسـنه اجابت ايدوب انى واهل بيتنى و دينده اتبـاعنى عذابدن
انجا ايتدك شـانكه اولطك قومنه عذاب ايردى ﴿ الا عجوزا فى الغـابرين ﴾
الا اولطك مرأه‌سى عذابدن باقيلرده تقـدير اولنديغنـدن انجـا اولنمدى
شول سببدنكه فاحشه‌يه معينه و راضيه ايدى ﴿ ثم دمرنا الآخرين ﴾ بعده
آخرينى اهلاك ايتـدك ﴿ و امطرنا عليهم مطرا ﴾ انلرك بلادلرندن طشره
بولنـانلرينه سمـادن طـاش ياغدردق ﴿ فسـاء مطر المنذرين ﴾ اول انذار
اولنـانلرك يغمورى نه چركين اولور ﴿ ان فى ذلك لآية وما كان اكثرهم
مؤمنين ﴾ اشبو مذكورده اعتبار اهلنه عبرت واردر والحال انلرك اكثرى
لوط عليه السـلامه مؤمن دكلـيدى ﴿ وان ربك لهو العزيز الرحيم ﴾
ربك جل شانه اعداسى اوزره قهرله غالبدر و اولياسـنه رحيمدر ﴿ كذب
اصحاب الايكة المرسلين ﴾ اصحـاب ايكه شعيب عليه السـلامى وسـائر

مرسلينى تكذيب ايتديلر * ايكه مدين قربنده غيضه در انده نـاسـدن
برطائفه اولوردى شعيب عليه السـلام انلردن اجنبى ايكن انلره بعث
اولندى مدينه بعث اولنديغى كبى ﴿ اذ قال لهم شعيب ألا تتقون ﴾ شعيب
عليه السـلام انلره ديديكه الله تعـاليدن قورقمزميسزكه اكا عصيان
ايدرسز ﴿ انى لكم رسـول امين ﴾ الله تعاليدن بن سزه رسـول امين
بعث اولنـدم ﴿ فاتقوا الله واطيعون ﴾ الله تعـاليدن قورقوب بكا
اطاعت ايدك ﴿ وما اسألكم عليه من اجران اجرى الا على رب العالمين ﴾
انك اوامر ونواهيسنى سزه تبليغم اوزره سزدن اجر استمزين بلكه اجرم
حضرت رب العالمين عهده‌سنده در * اشبو ذكر اولنان بش قصه‌يى
امور مذكوره ايله تصديرنده دلالت واردركه مرسلينك بعثى مقصوره
اوله اكاكه حق تعالى يى ناسه بيلديره‌لر واكا اطاعتله ثوابنه ايره‌لر
وعقابندن ايريله‌لر وبو امورده انبياء متفقين ايديلر اكرچه بعض تفاريعده
مختلفين ايسه‌لرده مطامع دنيه واغراض دنيويه‌دن مبرئين اولدقلرى حالده
﴿ اوفوا الكيل ولاتكونوا من المخسرين ﴾ كيلى اتمـام ايدك يوخسـه
تطفيفله حقوق ناسى اخسـار ايدنلردن اولمكز ﴿ وزنوا بالقسـطاس
المستقيم ﴾ وميزانى عدلله وزن ايدك ﴿ ولا تبخسوا الناس اشـياءهم ﴾
وناسك حقوقندن برشئ نقص ايتمكز ﴿ ولاتعثوا فى الارض مفسدين ﴾
يريوزنده قتل وغارت وقطع طريقله فسـاده سعى ايتمكز ﴿ واتقوا الذى
خلقـكم والجبـلة الاولـين ﴾ اول الله تعـاليدن قورقـك كه
اول سزى وخلائقدن سزى تقدم ايدنلرى خلق ايتدى ﴿ قالوا انمـا
انت من المسحرين ﴾ ديديلركه‌سن مرارا سحر اولنمغله عقلكه خلل
ايرمشلردنسن ﴿ وما انت الا بشر مثلنا ﴾ والحال سن بزم كبى بشرسن
ملك دكلسن ﴿ وان نظنك لمن الكاذبين ﴾ وبزسـنى دعواكده كاذبلردن
ظن ايدرز ﴿ فأسـقط علينا كسفا من السمـاء ان كنت من الصادقين ﴾
ايمدى سمـادن اوزريمزه قطعـه يعنى عقوبت ايندر اكر دعواكده
صادقلردن ايسـك ﴿ قال ربى اعلم بما تعملون ﴾ شـعيب عليه السـلام
ديديكه ربم جل شانه سزك كيل ووزنى نقص ايتديككز عمله وكرك
مستحق اولديغكز عقابه اعلمدر حكم ومشيئت انكدر ديلرسـه سمـادن
اوزريكزه عقوبت ايندير ر وياعذاب اخرله جزا قيلور ﴿ فكذبوه

فأخذهم عذاب يوم الظلة) انلر ايسه انى تكذيب ايتديلر اويله اولسه
اقتراح ايتدكارى شئ مثلنده يدى كون اوزرلرينه حر تسليط اولنوب
حتى كه نهرلرى غليان ايتدى اول حالتده بر سحابه انلره ظله اولدى
جميعى انك تحتنه اجتماع ايتدكده اوزرلرينه آتش ياغوب ياندیلر يوم
ظله عذابيله اخذ اولنديلر (انه كان عذاب يوم عظيم) اول عذاب
يوم ظله يوم عظيم عذابى ايدى (ان فى ذلك لآية) اشبو مذكورده
كيل ووزنى نقص ايدنلره عبرت وموعظه واردر (وماكان اكثرهم
مؤمنين) انلرك اكثرى شعيب عليه السلامه مؤمن دكليدى (وان ربك
لهو العزيز الرحيم) ربك جل شانه عاصيلره عزيز ومطيعلره رحيمدر
الله تعالى اشبو يدى قصه يى اختصار وجهى اوزره ذكر ايلديكه
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه تسليه ومرسلينى تكذيب ايدنلره تهديد اوله
(وانه لتنزيل رب العالمين) اشبو قرآن عالملرى خلق ايدن رب تعالينك
تنزيل ايتديكيدر (نزل به الروح الامين على قلبك لتكون من المنذرين
بلسان عربى مبين) كه آنكله امين وحى اولان جبريل عليه السلام
يامحمد سنك قلبك اوزره نزول ايتدى تاكه مخوفيندن اولهسن هرشيئدنكه
فعل وياتركى عذابى مؤدى اولور شول معناسى واضح لسان عربيله
كيم قومك انكله ملزم اولوب عدم قبوله عذرلرى قالميه وياخود لغة
عربيه ايله تخويف ايدن انبيادن اولهسنكه انلر هود وصالح واسماعيل
وشعيب ومحمد عليهم السلامدر (وانه لفى زبر الاولين) اول قرآنك
ذكرى ويامعناسى كتب متقدمهده ثابتدر (أولم يكن لهم آية ان يعلمه
علماء بنى اسرائيل) قرآنك صحتنه ويامحمد عليه السلامك نبوتنه علامت
اولمديمكه بنو اسرائيل علماسى كتابلرنده مذكور نعتيله انى تعريف ايدهلر *
روايت اولنديكه اهل مكه مدينه يهودينه پيغمبريمز صلى الله عليه
وسلمك نعتندن سؤال ايچون رسول كوندردكارنده يهود ديديلركه انك
خروجى وقتى كلمشدر ونعتنى ذكر ايتديلر اكا بناء الله تعالى ديديكه
محمد عليه السلامك شاننده شكمى ايدرلر انلر ايچون علامت اولمديمكه
علماء بنى اسرآئيل انى انلره كتابلرنده ذكر اولنديغى منوال اوزره خبرويرديلر
ايمدى اول انك صدقنه كفايت ايدر (ولو نزلناه على بعض الاعجمين
فقرأه عليهم ماكانوا به مؤمنين) اكر بز اول قرآنى اعجمينك برينه انزال

(ايتسيدك)

ايتسيدك كه اول لساننده عجمه اولديغندن كلامنى تبيين ايتميهاندر
واول اعجمى قرآنى لغة عربيهنك غيرى اوزره انلره اوقوسه فرط عناد
واستكبار ويا عدم فهم ويا عجمه اتباعدن اعراض واستكبارلرندن اكا
ايمان كتورميهلردى (كذلك سلكناه فى قلوب المجرمين) اشبو منوال
اوزره شرك وتكذيبى عربك مشركارى قلوبنه ادخال ايدهوز (لايؤمنون به
حتى يروا العذاب الاليم) اويله اولسه عذاب اليمى كورمينجه اول قرآنى
تصديق ايتمزلردى (فيأتيهم بغتة وهم لايشعرون) اول عذاب انلره
دنياده وياآخرتده فجأة كلور حالبوكه انك كلسنه انلرك شعورى اولمز
(فيقولوا هل نحن منظرون) تحسر وتأسفلرندن ديهلركه نوليدى
بزتعذيبدن تأخير وامهال اولنسيدككه ايمانه كلوب تصديق ايديدك
(أفبعذابنا يستعجلون) بزم عذابمزه استعجالمى ايدرلر شول قولريله
كيم اوزريمزه سمادن طاش ياغدر ودخى بزه ايعاد ايتديكك شيئى
كتور ديو استرلردى عذاب نزولنده نولديكه استمهال ايدرلر (أفرأيت
ان متعناهم سنين ثم جاءهم ماكانوا يوعدون مااغنى عنهم ماكانوا يمتعون)
يامحمد كوررميسنكه اكر بزانلرى نيجه يللر نعيم طويلله تمتيع ايتسهوز بعده
انلره وعداولندقلرى عذاب كلسه اول نعيم طويللرى اول عذابلرى دفعنه
وياتخفيفنه مفيد اولميه ايدى (وما اهلكنا من قرية الالها منذرون)
هيچ برقريه اهلنى اهلاك ايتمدك الا انك رسوللرى وار ايديكه الزام
حجت ايچون انلرى انذار ايدرلردى (ذكرى وماكنا ظالمين) اشبو انلره
تذكرهدر بز ظالملردن دكلمزكه ظالملرك غيريى ويا انذاردن اول كمسهيى
اهلاك ايدهوز (وماتنزلت به الشياطين) اول قرآنله شياطين تنزل
ايتمدى * نتكيم مشركين زعم ايدرلركه اول شياطينك كهنهيه القاسى
قبيلندن اوله (وماينبغى لهم ومايستطيعون) اول شياطينه هيچ
صحيح اولمزكه قرآنله نزول ايدهلر واكا قدرتلرى دخى اولمز (انهم
عن السمع لمعزولون) زيراكه انلر اهل سما كلامنى استماعدن محجوبلردر *
زيراكه اول مشروطدركه صفات ذاتده مشاركت وفيضان حق قبول
وصور ملكوته انتقاش بولنه نفوس شياطين ايسه خبيثهٔ ظلمانيه
شريرة بالذات اولديغندن انى قبول ايدر دكلدر والحال قرآن حقايق
ومغيباتى مشتملدركه ملائكهنك غيريدن تلقيسى ممكن اولمز (فلا تدع

مع الله الهـا آخر فتكون من المعذبين) ايمدی الله تعالی ايله بيله اله آخر اتخـاذ ايتمكل كه معذبلردن اولورسن اكرچه انك عندنده كريم ايسـكده ابن عبـاس رضی الله عنهما ايدر الله تعالی اشـبو نكله غيری تحذير ايدر زيرا كه يا محمد سن بكا اكرم خلقسن اكر بندن غيری اله اتخاذ ايتسـك سكا عذاب ايدردم فكيف كه سنك غيری اوله (وأنذر عشيرتك الاقربين) وعشـيرتكی الاقرب فالاقرب انذار ايت زيرا انلرك شـاننه اهتمـامك اهمدر * روايت اولنـديكه اشـبو آيت نازل اولنجق پيغمبريمز صلی الله عليه وسـلم طوروب ديديكه يامعشر قريش نفسـلريكزی الله تعالينك عذابندن اكا ايمان وامرينه اطـاعتله قورتاريكز والا بكا قرابتكز سزه برشیء مفيد اولمز يا بنی عبد منـاف يا عباس بن عبد المطلب يا صفية عمة رسـول الله يا فاطمة بنت رسـول الله هربريكز نفسلريكزی عذاب اللهدن تخليص ايديكز يوخسـه اكا مخالفتله بكا انتسـابكز برشيئی مفيد اولمز (واخفض جنـاحك لمن اتبعك من المؤمنين) مؤمنلردن سـكا اتباع ايدنلره الانهٔ جانب وتواضع ايت يعنی انلره كيم ايمانه داخل اولمغه مشارف اولورلر ويالسـان ايله سنی تصديق ايدرلر (فان عصوك فقل انی بریء مما تعملون) اكر سـكا عصيان ايدوب اتباع ايتمزلرسـه ديكل كه سزك ايشـلديككز شرك ومعاصيدن بریئ (وتوكل علی العزيز الرحيم) توكل ايت اول الله تعالی يه كيم اعداسنه قهره واولياسنه نصره قادر اولور تاكه سكا عصيان ايدهنك وغيرينك شرنی سندن كف ايده (الذی يراك حين تقوم وتقلبك فی الساجدين) كه اول سنی تهجده ويا جميع مهامكه قيامك حيننده وصلاتده قيام وركوع وسجود وقعودله تقلبكی كورر وياخود احوال متهجدين تصفحنده ترددكی كورر شول وقتكه قيام ليلك فرضيتی نسخ اولنجق اول كيجه اصحابك بيوتن طواف ايتديكه انلرك طاعاتی كثرتنه حرصندن نه ايشلدكلرين كوره ذكر الله وتلاوتله بيوت زنابيره كی كبی دندنه لری ايشيديلور بولدی (انه هو السميع العليم) اول سنك مقالتكی ايشيدر ونيتكی بيلور (هل أنبئكم علی من تنزل الشـياطين تنزل علی كل افاك اثيم يلقون السمع واكثرهم كاذبون) سزه خبر ويره يمكه شـياطين نه حاللو كمسه يه تنزل ايدر * ايمدی انلر هر كذاب فاجره تنزل ايدرلركه انلر كهنه در ملائكه دن استراق سمع

ايتدكلرندنصـكره كهنه يه القـا ايدرلر والحـال انلرك اكثری كاذبلردر * وقتا كه قرآن شياطين تنزلندن اولمسی صحيح دكل ايديكنی بيان ايلدی انی تأكيد ايچون انلرك محمد عليه السـلامه تنزلی صالح اولمديغن ايكی وجهله اظهار ايلدی * بری بوكه انلرك تنزلی شرير كذاب كثير الاثم اوزره اولور محمد عليه السلام ايسه انك خلافنی ملابسدر * بری دخی بوكه اول افاكون كه كهنه در سمعی شـياطينه القـا ايدرلر وعلمـده نقصانلريچون اول شـياطيندن ظنون وامارات تلقی ايدوب تخيلاتلری حسبنجه اكا شول اكثری واقعه مطابق دكل اشيايی ضم ايدرلر * نتكيم حديثده كلديكه (الكلمة يحفظها الجنی فيقرؤها فی اذن وليه فيزيد فيها اكثر من مائة كذبة) شول كلمه كه جنی انی ملائكه دن حفظ ايدوب وليسی كاهن قولاغنه اوقور كاهن ايسـه اكا يوز كذبدن اكـثری زياده ايدر محمد صلی الله عليه وسلم ايسه انجلين دكلدر * زيرا اول مغيبات كثيرهٔ لا يحصادن خبر ويروبدر كه جميعنك حقيقتی ظـاهر اولوبدر وياخود اول شياطين ملائكه دن مسموعلرينی اوليالرينه القا ايدرلر حالبوكه انلر اكثر اقواللرنده كاذبلردر * زيراكه ايشتدكلری ملائكه نك سـويلديكی نصـف اوزره دكلدر يا اول شـياطينك شرارتلريچون ويافهم وياضبط وافهـامده قصورلريچون (والشعراء يتبعهم الغـاوون) شـعرايه غاويلر اتبـاع ايدركه انلر مشركون وياشـياطين وياسـفها وياشـطار قريشدر محمد صلی الله عليه وسـلم اتباعی ايسه انلر كبی دكلدر اشبو آيت شول شاعرلر حقنده نازل اولوبدركه شعر سـويليوب محمد صلی الله عليه وسلم سويلديكی كبی بزدخی سـويلرز ديرلردی * وپيغمبريمز صلی الله عليه وسلمی هجو ايدوب انلری استمـاع ايچون قوملرينك سـفهاسی انلر قتنه جمع اولوردی (ألم تر انهم فی كل واد يهيمون) كورمزميسـنكه انلر كلام اوديه سـندن هر واديده حيرت اوزره كيدرلر * زيرا اكثر مقدماتلری خيالاتدركه حقيقتی اولمز واغلب كلمـاتلری تمزيق اعراض وقدح انسـاب ووعد كاذب وافتخار باطل ومدح من لا يستحقده در (وانهم يقولون مالا يفعلون) وانلر شعرلرنده ايشلمدكلری شيئی ايشلدك ديو اوكنورلر (الا الذين آمنوا وعملوا الصـالحات وذكروا الله كثيرا وانتصروا من بعد ما ظلموا) الا شـول شـعرايه غاويلر اتباع ايتمزلركه

خوف ایدەلر ﴿الا من ظلم ثم بدّل حسنا بعد سوء فانی غفور رحیم﴾ مکرم مرسلیندن
اول کمسەکە اندن صدور ایتمش ذنب سببیله نفسنه ظلم ایده آدم ویونس
وداود واخوۂ یوسف کبی صلوات الله علیهم اجمعین واول ظلمندنصکره
توبه ایلیه ایمدی بن انی مغفرت ورحمت ایدرین ﴿وأدخل یدك فی جیبك
تخرج بیضاء من غیر سوء﴾ والکی درعك جیبنه قویوب چیقارغل که انی
برصسز بیضاء اولدیغی حالده چیقارەسن ﴿فی تسع آیات الی فرعون وقومه﴾
فرعون وقومنه طقوز آیتله ویا اول ایکی آیته مقارن طقوز آیتله بیله مرسل
اولدیغك حالده کیتکل که اول عصاویددن غیری بحرك انفلاقی وطوفان
وجراد وقمل وضفادع ودم ومالارینك طمسی وبوادیده جذب ومزارعده
نقصاندر ﴿انهم کانوا قوما فاسقین﴾ زیرا که انلر قوم عاصی اولدیلر ﴿فلما جاءتهم
آیاتنا مبصرة﴾ وقتاکه موسی بزم طقوز آیاتمزی ظاهره وبینه اولدیغی
حالده انلره کتوردی ﴿قالوا هذا سحر مبین﴾ دیدیلرکه اشبو بر سحردرکه
سحریتی آشکارەدر ﴿وجحدوا بها﴾ واول آیاتی بیلدکلرندنصکره انکار
ایتدیلر ﴿واستیقنتها انفسهم ظلما وعلوّا﴾ انك صدقنه والله تعالیدن ایدوکنه
استیقان ایدرلر ایکن اول انکارلری نفسلرینه شرکله ظلم وایماندن
ترفع ایدر اولدقلری حالده ﴿فانظر کیف کان عاقبة المفسدین﴾
نظر ایتکه مفسدلرك عاقبتی نیجه اولور دنیاده اغراق وآخرتده احراق
اولور ﴿ولقد آتینا داود وسلیمان علما﴾ بز داود وسلیمانه علمدن
بر طائفه ویردك که اول علم حکم وقضادر ﴿وقالا الحمد لله الذی فضلنا
علی کثیر من عباده المؤمنین﴾ واول ایکیسی دیدیلرکه الله تعالی یه
حمد اولسونکه بزی نبوّت وکتابله وتسخیر جن وانس وشیاطینله وفهم
کلام طیر وبهایم وملکله عباد مؤمنیندن کثیر اوزره تفضیل ایتدیکه
انلره بو خصال ویرلدی * اشبو آیت علمك شرفنه واول اجلّ نعمتدن
ایدیکنه دلیلدر وعلم ویریلن کشی عباد مؤمنینك کثیری اوزره مفضل اوله
﴿وورث سلیمان داود﴾ سلیمان علیه السلام باباسی داود علیه السلامك
نبوّت ویا ملك ویا علمنه وارث اولدی اشبو اشیاده انك مقامنه قائم اولمغه
سائر اوغللری دکل حالبوکه انلر اون طقوز کشی ایدیلر * دینلدیکه سلیمان
علیه السلامه داود علیه السلامه ویریلاندن زیاده ریح وشیاطین

تسخیر ایدلدی وسلیمان علیه السلام ملکده داوددن زیاده واندن
اقضی ایدی وداود علیه السلام تعبدده سلیمان علیه السلامدن اشد ایدی
وسلیمان علیه السلام نعم اللهه داوددن اشکر ایدی ﴿وقال یا ایها الناس
علمنا منطق الطیر﴾ وسلیمان علیه السلام الله تعالینك نعمتنی تشهیر
واکا اعتراف ومعجزه ذکریله ناسی تصدیقه دعوت ایدوب دیدیکه
یا ناس بزه منطق الطیر تعلیم اولندق * ومنطق تعارفده هر لفظدرکه انکله
ما فی الضمیردن تعبیر اولنه اول کرك مفرد ویا مرکبدر واصوات حیوانیه
تخیلاته تابعه اولدیغی حیثیتدن عبادات منزلتنده در ظن اولنورکه
سلیمان علیه السلامك بر حیوان صوتنی ایشتدیکنده قوّت قدسیه ایله
انك تصویت ایتدیکی تخیلی وطلب ایتدیکی غرضی بیلوردی اشبو
قبیلدندرکه اول بر بلبله مرور ایتدیکه اول تصویت وهم رقص ایدردی
دیدیکه اشبو بلبل دیرکه (اذا اکلت نصف تمرة فعلی الدنیا العفاء)
چون نصف تمره یدم دنیا اوزره دروس وذهاب اولسون وفاختەیی
تصویت ایدر ایشدوب دیدیکه اشبو فاختەدیرکه (لیت الخلق لم یخلوا)
نولیدی بو خلق یرادلمیدی ظن اولنورکه بلبلك آنی دیمسی شبع وفراغ بالندن
ایدی وفاختەنك مقاسات شدت وتألم قبیلندن ایدی ﴿واوتینا من کل
شیء﴾ وانبیا وملوکه ویرلدیکی هرشیئدن یعنی انلرك ویرلدیکی اشیانك
کثیرندن بزه دخی ویرلدك ﴿ان هذا لهو الفضل المبین﴾ اشبو بزه ویریلن
نعم کثیره بزدن غیریه ویریلن اوزره زیادهٔ ظاهرەدر سلیمان علیه السلامدن
اشبو قولك ورودی شکر وثنا وجهی اوزره ایدی یوخسه فخر وجهی
اوزره دکل * روایت اولندیکه سلیمان علیه السلام یدیوز ییل والتی آی
اهل دنیانك جمیعنه جنّ وانسه دواب وطیر وسباعه ملوکت ایتدی وهر
شیء نطقنك علمی ویرلدی وزماننده صنایع عجیبه احداث اولندی
﴿وحشر لسلیمان جنوده من الجنّ والانس والطیر فهم یوزعون﴾
سلیمان علیه السلام ایچون جن وانس وطیردن جنودی جمع ایدلدی
بر مسیرنده که اول انك صددندەایدیکه انلر سوق وهم جمع ایدیلورلردی
یعنی ایلرو کیدنلری منع اولنوردیکه کرویه قلانلری انلره ایریشه تاکه
مجتمعین اولوب انلردن کمسه تخلف ایتمیه * روایت اولندیکه سلیمان
علیه السلام معسکرینك طولی وکرك عرضی یوز فرسخ ایدی وانك

ذهب وابريشمدن طولی وعرضی برر فرسخ بر بساطی وار ایدیکه انی اکا جنیلر نسج ایتمشیدی انك وسطنه سلیمان علیه السلامك التوندن منبری وانك حولنه التون وکومش کرسیلر قونوردی اول منبر اوزره سلیمان علیه السلام والتون کرسیلره انبیاء وکومش کرسیلره علماء اوتوررلردی وانك حولنه ناس وناسك حولنه جن وجنك حولنه شیاطین طوررلردی وسلیمان علیه السلامك باشی برابرنده هواده قوشلر قناد آچوب کولکه اولوردی کونشك حرندن انی قورردی وانك بساطنی امریله باد صبا کتورردی صباحدن اویله یه دکین بر آیلق مسافه یه واویله دن اخشامه دکین اول دکلو مسافه یه ایرردی * روایت اولندیکه سلیمان علیه السلامك طولی وعرضی یوز فرسخ معسکرینك یکرمی بش فرسخنده انس ویکرمی بشنده جن ویکرمی بشنده وحوش ویکرمی بشنده طیور اولوردی واول معسکر اوزره قواریردن بیك بیت دوزلمشدیکه اوچیوزنده حره خاتونلری یدیوزنده سریه لری اولورلردی ریح عاصف اول معسکری قالدیرر وریح رخاء یورودردی بروقتده اول هواده معسکرنده جنودیله کیدرکن اکا وحی الهی کلدیکه سکا ملو کتکده زیاده ایلدمکه خلایقدن هرکه سنك شانکده برسوز سویلیه الا اول سوزی سکا ایرکورم دینلدیکه سلیمان علیه السلام اول معسکرنده تیموردن تنورلر ومطبخلر اتخاذ ایتمشیدیکه انده اتمکلر وآشلر پشوررلردی قدور عظاملری وار ایدیکه هر برینه اون جزور قونوردی ﴿ حتی اذا اتوا علی واد النمل ﴾ حتی قچانکه وادی النمله ایردیلر که اول طائفده ویا ارض شامده بروادیٔ کثیر النمل ایدی * دینلدیکه اول وادیده جنیلر ساکن اولور وانده اولان نمل اول جنیلرك مراکبیدر واول وادینك نملی ذئاب امثالنده ایدی لکن مشهور اولان انك نملی معروف اولان نمل صغیر اوله ﴿ قالت نملة ﴾ اول نمل طائفه سنك ملکی ایکی قنادلو ایدی برقولده عرجاء ایدی اسمی طاحیه ویاجزمی ایدی اول نمله دیدیکه ﴿ یاایها النمل ادخلوا مساکنکم لا یحطمنکم سلیمان وجنوده وهم لایشعرون ﴾ یا نمل طائفه سی مسکنلریکزه داخل اولك که سلیمان وجنودی سزی کسر ایتمسون حالبوکه سزی کسرلرینه شعوری اولمز زیراکه شعورلری اولسه انی ایدر دکلردر اول نمله نك قولنی ریح سلیمان علیه السلامك سمعنه اوچ میل مسافه دن ایرکوردی اویله اولسه سلیمان علیه السلام جنودینی حبس ووقف ایتدی حتی که اول طائفه

نمل بیوتلرینه دخول ایتدیلر ﴿ فتبسم ضاحکا من قولها ﴾ سلیمان علیه السلام انی ایشیدیجك انك حذر وتحذیرینه ویا قومنك مصالحنه اهتداسنه تعجب ویا حق تعالینك انی نمله همتنی ادراکله تخصیصنه سروروندن ضحکه شروع ایدر اولدیغی حالده تبسم ایتدی بعده سلیمان علیه السلام رب تعالینك اکا انعامنه حمد ایدوب ﴿ وقال رب اوزعنی ان اشکر نعمتك التی انعمت علیّ وعلی والدیّ ﴾ دیدیکه یارب بکا الهام ایتکه نعمتکه شکر ایدمکه انی بکا ووالدینه انعام ایتدك سلیمان علیه السلام انده والدینی ذکرینی درج ایلدی نعمتی تکثیر ویا تعمیم ارادتیله زیراکه والدینه اولان نعمت اکا دخی نعمتدر وولده اولان نعمت والدینه اولان نعمتدر خصوصاکه اول ولد تقی اوله انك دعا وشفاعتیله نفعلنور ﴿ وان أعمل صالحا ترضاه ﴾ وعمل صالح ایشلیمکه سن اکا راضی اوله سن ﴿ وأدخلنی برحمتك فی عبادك الصالحین ﴾ ورحمتکله بنی جنتده عباد صالحینك جمله سنه ادخال ایت ﴿ وتفقد الطیر فقال مالی لا اری الهدهد ام کان من الغائبین ﴾ سلیمان علیه السلام طیوری تطلب ایتدیکه هدهدی کوره که اول هدهدلرك رئیسی ایدی انی انلرك اراسنده کورمیجك دیدیکه بکا نولدیکه طیورك جمله سنده هدهدی کورمزمکه عجب نه اولدی یوخسه اول غائبلردنمیدر وقتاکه هدهدك غیبتی سلیمان علیه السلامه محقق اولدی دیدیکه ﴿ لأعذبنه عذابا شدیدا ﴾ والله بن اول هدهده عذاب شدید ایدم ریش وذنبن یولوب کونشه قویم بروجهله کیم نمل وهوامدن امتناعه مجالی اولمیه ویا انی قطرانه بوله یوب کونشه قویم ویا انی قفصه قویم ویا انی مألوفندن آییرم ویا انی ضدیله بریره حبس ایدم ﴿ اولاذبحنه ﴾ ویاخود انی بوغازلیم ﴿ اولیأتینی بسلطان مبین ﴾ ویاخود بر برهانله کله کیم اول انك عذرینی تبیین ایده * مفسرون هدهدك سبب غیبتنده دیدیلرکه سلیمان علیه السلام بیت المقدس بناسندن فارغ اولیجق عزم ایتدیکه ارض حرمه خروج ایده اویله اولسه انس وجن وشیاطین ووحوش وطیوری معسکرینه بندیروب حتی که ریح انلری حرمه ایرکوردی سلیمان علیه السلام ماشاء الله حرمده اقامت ایتدیکنجه هرکونده بشبیك دوه وبشبیك صغر ویکرمی بیك قیون قربان ایدردی بعده برصباحن جنودیله مکه دن چیقوب

وقت زواله دكين صنعايه ايرديكه اول مكه دن بر آيلق مسافه در انده
بر ارض حسنا كورديكه خضرت وزهره سى جانه صفا ويرردى
ديلديكه اول ارايه اينه نماز قيلوب انده غدالنه اول نزوله مشغول ايكن
هدهد عزم ايلديكه هوايه صعود ايده واطراف دنيايه نظر ايدوب
سليمان عليه السلامك اشغالى تمامنده يانده بولنه چون هدهد هوايه
صعود ايدوب يمين وشماله نظر ايديجك بلقيسك بستانن كوردى انك
خضرتنه ميل ايدوب فى الحال اكا هبوط ونزول ايتدى انك اسمى
يعفور ايدى انده بر هدهده ملاقى اولديكه اسمى عنفير ايدى اول يعفوره
قاندن كلور قانده كيدرسن ديدى يعفور ايتدى صاحبم سليمان بن داودله
شامدن كلورينكه اول انس وجن وشياطين ووحوش وطيور ورياحك
ملكيدر عنفير ايتدى كرچه سنك صاحبكه ملك عظيم ويرلمش لكن
بو ديار يمن ملكه سى بلقيس اندن دون دكلدر زيرا تحت يدنده اون ايكى
بيك قائدى اولوب هرقائد يوزر بيك مقاتله موكلدر كل سنى انك
مملكتنه ايلته يمكه كوره سن يعفور ايتدى قورقرينكه نماز وقتنده سليمان
عليه السلام صويه محتاج اولوب بنى تفقد ايده عنفير ايتدى اشبو ملكه نك
خبرين اكا كوتوريجك انى مسرور ايدرسن اويله اولسه يعفور اكا
موافقت ايدوب كتدى حتى كه بلقيس ومملكتنه نظر ايتدى اندن رجوع
ايدوب سليمان عليه السلام قتنه كتدى حالبوكه اويله وقتى چيقوب
ايكندى وقتى كيرمشدى وقتاكه سليمان عليه السلام اول منزله نزول
ايدوب نماز وقتى داخل اولدى والحال اول صوسز ير ايدى انس وجن
وشياطينه صودن سؤال ايدوب انلردن بيلور بولنمدى اويله اولسه
هدهدى تفقد ايتديكه اكا صودن سؤال ايده * زيراكه اول سليمان
عليه السلامك صويه دليلى ايدى ير التنده كى صويى زجاجه ده كوريلن
صو كبى كورردى قريب وكرك بعيد ايديكن بيلور وصو اولديغى
موضعى اكا خبر ويرردى اول دخى اول موضعى شياطينه صو چيقنجه
قازديرر ايدى * بركسه ابن عباس رضى الله عنهمايه ديديكه هدهد
بو خصلتله مختص ايكن كوررسنكه بر صبى طوزاق قوروب انى آز طپراغله
اورتر هدهد كلور اول طوزاغى كورمز بوغازندن طوتيلور حكمت ندر
ابن عباس رضى الله عنهما ديديكه چچان قضا وقدر ايرر بصر كورمز

عقل كيدر * چون سليمان عليه السلام اول حينده هدهدى بولمدى
غضب ايدوب حكايت بيورلديغى منوال اوزره وعيد ايتدى وسيد
الطير اولان عقابى چاغردى بوساعتده هدهدى بولوب قاتمه كتور
ديو بيوردى همانده عقاب هوايه اوچوب هدهدى كوردى سوق
ايدوب سليمان عليه السلام قتنه كتوردى هدهد اكا قريب اولنجق
تواضعا باشنى قالديروب قويرق وقنادلرين سوريو انلردن يكا يوريدى
سليمان عليه السلام انك باشنه يايشوب انى كندويه چكدى واكا تهديد
ايتدى هدهد ديديكه يا نبى الله حضرت رب العالمين جل شانه يه حضورك
وقتنى ذكر ايت سليمان عليه السلام انى ايشيديجك دترهيوب انى عفو
ايلدى (فمكث غير بعيد) چون هدهد آز زمان مكث ايدوب رجوع
ايتديكنده سليمان عليه السلام بو كونده قنده ايدك ديو سؤال ايتدى
(فقال احطت بما لم تحط به) هدهد ديديكه يا نبى الله سنك بيلمديكك
شيئى بيلدم سن وجنودك ايرمديكى محله بن ايردم (وجئتك من سبأ بنبأ
يقين) وسكا ولايت سبادن خبر يقينله كلدم ديدى سبأ اسم بلده ويا اسم
قبيله در * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه سبأدن سؤال
اولندقده ديديكه اول بر رجل ايديكه انك اون اوغلى وار ايدى التيسيله
تيامن ودردیله تشاؤم ايدردى (انى وجدت امرأة تملكهم) بن بر مرأه
بولدمكه قومنه ملكه اولوبدر كه اول بلقيس بنت شراحيلدر كه يعرب
ابن قحطان نسلندن اولوب باباسى بر عظيم الشان ملك ايدى ارض يمنك
كلنه ملوككى ايرشدى بلقيسدن غيرى ولدى اولمديغندن اندنصكره
ملوكتنه اول وارث اولمشيدى اناسى جنيه ايدى (واوتيت من كل شئ)
واول بلقيسه ملوكه لايق اولور اموال وجنود وسائر اشيادن ويرلمشيدى
(ولها عرش عظيم) وانك ابناء جنسنه نسبتله سرير ضخمى وار ايدى
دينلديكه اول سرير التوندن اولوب در ويا قوت احمر وزبرجد
اخضرله ترصيع اولنمشدى اوزرينه برى برينك ايچنده يدى بيت بناء
اولنمشدى طول وعرض وارتفاعى اوتوز ذراع وبر قولده سكسان
ذراع ايدى (وجدتها وقومها يسجدون للشمس من دون الله) بن
اول بلقيسى وقومنى الله تعاليدن غيرى كونشه عبادت ايدر بولدم
(وزين لهم الشيطان اعمالهم) شيطان انلره كونشه عبادتلرين وسائر

اعمال قبیحه‌لرین تزیین ایتدی ﴿ فصدّهم عن السبیل فهم لا یهتدون ﴾
و اول انلری طریق حقدن صد ایتدی اویله اولسه انلر طریق حقه
کیتمزلر سلیمان علیه السلامه بلقیسك حالی خفی اولدی بر حکمت ایچونکه
الله تعالی انی اراده ایتدی یعقوبدن یوسفك مکانی خفی اولمسی کبی
هدهد انك شمسه سجودنی و معرفة الله‌ه عدم اهتداسنی انکار ایلدی *
زیراکه الله تعالی اکا انی الهام ایتدی سائر طیور و حیواناته معارف
لطیفه الهام ایتدیکی کبی قریب اولمزکه عقلا اکا اهتدا ایده ﴿الا یسجدوا لله﴾
شیطان انلری صد ایتدیکه الله تعالی‌یه سجده ایتمیه‌لر ویا انلره اعماللرینی
تزیین ایتدیکه اکا سجده ایتمیه‌لر ویا اهتدا اولنمزلر که اکا سجده
ایده‌لر ویا اول حینده هدهد انلره دیدیکه یا قوم آگاه اولوب الله تعالی‌یه
سجده ایدك ﴿ الذی یخرج الخبأ فی السموات والارض و یعلم ماتخفون
وما تعلنون ﴾ که اول سموات وارضده اولان غیبی اظهار ایدر واول
ایکیسی اهلنك سرلرین و جهرلرین بیلور ﴿ الله لا اله الا هو رب العرش
العظیم ﴾ که اول الله جل شانه‌دن غیری اله یوقدر و عرش عظیمك ربیسیدر
عرش عظیم اجرامك اوّلی و اعظمیدر ویا انك جمله‌سنی محیطدر اشبو محلده
هدهدك کلامی تمام اولدی ﴿ قال سننظر أصدقت ام کنت من الکاذبین ﴾
سلیمان علیه السلام هدهده دیدیکه تأمل ایدلمکه بزه خبر ویردیککده
صدقی ایلدك یوخسه کاذبلردنمیسن بعده منوال آتی اوزره بلقیسه
نامه یازوب خاتمیله ختم ومسکله طبع ایتدی اندن هدهده دیدیکه ﴿ اذهب
بکتابی هذا فألقه الیهم ثم تول عنهم فانظر ماذا یرجعون ﴾ اشبو نامه ایله
بلقیس وقومنه کیدوب انلرك انی کوره‌جکی بر موضعه براقغل بعده انلردن
بر مکان قریبه تنحی ایدوب انده تواری ایت بعده نظر ایتکه نه وجه اوزره
رد جواب ایدرلر اویله اولسه هدهد نامه‌یی آلوب بلقیسه واردیکه
اول صنعادن مأرب نام ارضده کندویه مخصوص قصرنده ارقه‌سی
اوزره یاتمش اویور بولدی واول قصرك کونشه قارشو بر پنجره‌سی
وار ایدیکه بلقیس کونشك طلوعن اندن کوریجك اکا سجده‌یه واروردی
هدهد کلوب اول پنجره‌یی قنادیله قپادی اول سببدن بلقیس کونشك
طلوعك بیلمدی اندن طوردیکه کونشه نظر ایده اول حالتده هدهد نامه‌یی
انك اوکنه براقدی بلقیس دخی نامه‌یی آلوب اوقودی خاتمن کوریجك

دره‌یوب خضوع ایتدی زیراکه سلیمان علیه السلامك ملکی خاتمنده
ایدی واول نامه‌یی کوندرن ملکده کندیدن اعظم ایدیکنی بیلدی
وهدهد بر مقدار تأخر ایدوب طوردی وبلقیس سریر ملکنه چیقوب
اوتوردی وقومنك اشرافی اوچیوز اون کمسه ایدی انلری حضورینه
جمع ایلدی ﴿ قالت یا ایها الملأ انی القی الیّ کتاب کریم ﴾ دیدیکه یا اشراف
بکا بر کتاب کریم القا اولندی انك کریم اولمسی یا مضموننك ویا مرسلنك
کرمیچون ویا مختوم اولدیغی ایچون انده یازلمشدیکه ﴿ انه من سلیمان
وانه بسم الله الرحمن الرحیم الا تعلوا علیّ وأتونی مسلمین ﴾ کتاب ویا عنوان
سلیماندندر واول مکتوب ویا مضمون الله رحمن رحیمك اسمنه مقارندر اشبو
کتابله مقصود اولان بنم اوزریمه تکبر و تعظم و ترفع ایتمکز ویا بکا اجابتدن
امتناع ایتمکز زیراکه ترك اجابت علو و تکبردندر ومؤمنین منقادین
اولدیغکز حالده بکا کلك * اشبو کلام غایت وجازتیله مقصوده دلالتی
نهایتده در زیراکه اول بسمله‌یی مشتملدرکه اول صانعك ذات و صفاتنه
صریح والتزامله داالدر و ترفعدن نهیدرکه اول ام رذائلدر واسلامله
امردرکه اول جامع امهات فضائلدر ورساله‌سی اوزره حجت اقامتدن
اوّل انقیاده امر ایتدیکه تقلیده دعوت اولمیه ﴿ قالت یا ایها الملا
أفتونی فی امری ما کنت قاطعة امرا حتی تشهدون ﴾ بلقیس قومنك
اشارتنه وآرالری اطلاعنه وقلبلری تطییبنه واکا معاونته قیاملرینه
راغبه اولدیغی حالده دیدیکه یا اشراف اشبو امرمده استصواب
ایتدیککز شیٔ بکا ذکر ایدك هیچ بر امری بن سز حاضر اولمینجه قطع
ایدردکلم اشبو قولیله انلردن استعطاف ایتدیکه اجابتده اکا موافقت
ایده‌لر ﴿ قالوا نحن اولوا قوّة واولوا بأس شدید والامر الیك فانظری ماذا
تأمرین ﴾ انلر اکا جوابده دیدیلرکه بز اجساد وآلات و عدد ودخی
نجدت وشجاعت صاحبلریز ومع ذلك امر سکا موکلدر وبز سکا مطیعلرز
اوزریکه بر شیئله حکم ایتمزز کورکه بزه نه امر ایدرسن مقاتله
وصلحدن قنغیسنی دیلرسك امرکه اتباع ایدرز مخالفت ایتمزز وقتاکه
بلقیس انلردن مقاتله‌یه میلی احساس ایتدی اول ایسه صلحه میل
ایدوب قوللرین تزییف ورأیده خطالرین ارائت وجهی اوزره ﴿ قالت
ان الملوك اذا دخلوا قریة أفسدوها وجعلوا اعزة اهلها اذلة ﴾ دیدیکه

قچان ملوك بر قريه‌يه قهر ايله كيرسه‌لر اول قريه اهلنك عزيزلرين نهب اموال وتخريب ديارله ذليل ايدرلر اشبو نكته انلره حربك عاقبتن ذكر ايلدى حق تعالى بلقيسك قولنى تصديق ايدوب ديديكه ﴿ وكذلك يفعلون ﴾ فى الحقيقة اول ملوك بويله ايدرلر وياخود بو بلقيس كلامندن اولوب انكله ارادتى سليمان عليه السلامى مملكتنه دخولدن دفع اوله ﴿ وانى مرسلة اليهم بهدية فناظرة بم يرجع المرسلون ﴾ وبن انلره رسوللرمله هديه كوندرمكه انكله انى اختبار ايدم اكر ملوكدن ايسه هديه‌يى آلوب كيرو دونر واكر انبيادن ايسه هديه‌يى آلمز اندن بلادمزه خلل ايرر بعده نظر ايدرينكه رسوللرنه شيئله رجوع ايدر هديه‌مى آلورمى ويادوندررمى * وهب وغيرى ايدر بلقيس هديه ايچون بشيوز غلام وبشيوز جاريه احضار ايدوب غلمانه جوارى لباسن وجوارى‌يه غلمان لباسن كيدردى والتوندن بشيوز لبنه وكومشدن بشيوز لبنه وبر حقه ايچنده دلنمدك بر درهٔ ثمينهٔ يتيمه وبر خرزه‌كه اول اكرى دلنمشدى وبو اشيايى قومنك اشرافندن منذر بن عمرو نام رجله ويردى وقومندن عقل ورأى اصحابى بر نيچه رجالى اكا ضم ايتدى وكوندرديكى هدايايى بر كاغده دفتر ايتديكندنصكره اكا يازديكه اكر نبى ايسك اشبو كوندريلان غلمان وجوارى‌يى برى برلرندن تمييز ايت وحقه‌ده‌كى دره‌يى دل وخرزه‌يه ايپلك كچوروبلقيس اول غلمانه امر ايتديكه نساء صوتنه مشابه صوتله وجوارى ايسه رجال صوتنه مشابه صوتله سويله‌يه‌لر ورسولنه ديديكه قچان اول رجله دخول ايده‌سز كوركه اكر سكا غضبله نظر ايدرسه بيلككه اول ملكدر اندن اوشنمكل زيراكه بن اندن اعزم واكر بشاشت ولطفله نظر ايدرسه بيلككه اول ملك دكلدر آنجق اول نبى مرسلدر سوزنى فهم ايدوب نه‌درسه بكا اندن خبر كتور چون رسول هدايا ايله يوله كيردى هدهد اندن اول سليمان عليه السلامه ايردى ذكر اولنان ماجرانك جميعنى بربر وقوعى اوزره اكا خبر ويردى همان‌دم سليمان عليه السلام جنيلره امر ايلدى حتى‌كه التوندن وكومشدن ديلديكى دكلو لبنه دوزديلر بعده شول كنددنك اولديغى طقوز فرسخ ميدانه اول لبنه‌لرى بسط ايدوب دوزديلر واول ميدانك حولنه ديوار ياپوب اكا التون وكومش شرفه‌لر ايتديلر بعده بر وبحرده اولان حيواناتك

انواع عجائبندن كتوروب اول ميدانه صف صف ترتيب وتزيين ايتديلر بعده سليمان عليه السلامك سريرى وضع اولنوب اوزرينه چيقوب جلوس ايلدى يمين ويسارينه دردر بيك كرسيلر قورلدى اهل مراتبدن هر برى رتبه‌سنجه كرسيسنه نزول قيلدى انس وجن وشياطين ووحوش وسباع وطيور واصناف خلائق صف صف اولوب طورديلر وقتاكه بلقيسك رسوللرى اول ميدانه ايرديلر سليمان عليه السلامك ملكنه نظر ايتديلر شول كورمدكلرى حيوانلر التون وكومش لبنه‌لره روث ايدرلر كتوردكلرى هدايايى تحقير ايدوب براقديلر * بعض رواياتده ايدر سليمان عليه السلام وقتاكه اول ميدانى التون وكومش لبنه‌لرله فرشه امر ايلدى اول رسوللرك كله‌جكى طريقده شول بيله‌لرنجه اولان لبنه‌لر دكلو مواضعى لبنه‌سز آليقوديلر چون رسوللر لبنه‌لر موضعن خالى كورديلر حالبوكه انك ماعداسى مفروشه ايدى اول كتوردكلرى لبنه‌لرى اول خالى موضعدن چيقارمغله اتهامدن خوف ايدوب انى اول خالى موضعه براقديلر اندن اصناف خلائق كروهنه اوغراديلر هر صنفده درلو عجائب كورديلر حتى‌كه آخرده سليمان عليه السلامه ايرديلر اول انلره طلاقت وبشاشتله نظر ايلدى ولطف وفصاحت وبلاغتله سويلدى اول رسوللرك رئيسى منذر بلقيسك نامه‌سن اكا ويروب هدايايى عرض ايلدى اويله اولسه سليمان عليه السلامه غلمان وجوارى بيننى تمييزده صو كتوروب يوزلريكزى وقوللريكزى يوكز ديدى جاريه اولان صويى بر اليله آلوب اول بر الينه قودبغندنصكره انى يوزينه اوردى وقوللرين يومقده صويى قوللرينك ايچ يوزينه دوكدى اماكه غلام اولان صويى انائدن آلديغى كبى يوزينه اوردى وقوللرين يومقده صويى قوللرينك ديش يوزينه دوكدى وارضه‌يه امر ايتدى آغزينه برشعره آلوب اول كتوريلن دره‌يى دلوب ايپى كچوردى وصفصافده اولور بر درهٔ بيضا اول اكرى دلنمش خرزه‌يه ايپلك كچوردى بعده سليمان عليه السلام هدايادن اشبو اشيايى وسائرينى قبول ايتميوب رد ايلدى ﴿ فلما جاء سليمان قال أتمدوننِ بمال فما آتانى الله خير مما آتيكم بل انتم بهديتكم تفرحون ﴾ وقتاكه بلقيسك رسولى ويا اهدا ايتديكى شئ سليمان عليه السلامه كلدى سليمان عليه السلام اول رسولره ديديكه

بكا مالله امدادمی ايدرسز الله تعالينك شول بكا ويرديكی دين ونبوّت وحكمت وملك سزك كتورديككز اشيادن خيرليدر هدايا كزه بنم احتياجم يوقدر وعندمده وقعی دخی اولور دكلدر بلكه سز هديه كزه سوينورسز زيراكه سزك عملكز حيات دنيادن ظاهره مقصوردر سز هديكزه سوينورسز زيراكه انكله مالكز زياده اوله واهدا ايلديككز اشيايه دخی سوينورسزكه اول سزچون امثالكز اوزره افتخار اوله اما بنم مقصودم وحاجتم قومكزك ايمان مجوسيتی تركاريدر ﴿ ارجع اليهم فلنأتينهم بجنود لاقبل لهم بها ولنخرجنهم منها اذلة وهم صاغرون ﴾ ايمدی يارسول شول كتورديكك هدايا ايله بلقيس وقومكه كيتكل اكر مسلمين اولدقلری حالده بنم قتمه حاضر اولمزلر ايسه انلره برجنودله واررزكه انلرك اكا مقاومته طاقتی ومقابله يه استطاعتی اولميه وانلری سبادن ذليل اولدقلری حالده چيقاررز مع ذلك انلر اسيز ومهانلردر وقتاكه رسول منذر سليمان عليه السلامك خبريله بلقيسه رجوع ايتدی انك ملك اولميوب نبی ايديكنی بيلدی يدی بيتدن ايچرويه سريرينی قويوب قپولرين بركتدی واوزرينه حارسلر تعيين ايدوب جنوديله سليمان عليه السلامه كتدی انك قدومندن اوكدين سليمان عليه السلام بركون سريری اوزره چيقوب اوتوردی كورسه كه ايراقدن برجمع كثير كلور بوكوريلن سواد عظيم ندر ديو سؤال ايتدكده ديديلركه بلقيس وجنوديدركه سزه اطاعت وانقياده كلور اويله اولسه سليمان عليه السلام ديلديكه الله تعالينك عظيم قدرتنه دلالت وكنديننك دعوای نبوّتده صدقنه اشارت ايدر علامت كوستره وبلقيسك عقلده رتبه‌سن كوره ﴿ قال يا ايها الملأ ايكم يأتينی بعرشها قبل ان يأتونی مسلمين ﴾ سليمان عليه السلام جلساسنه ديديكه يا اشراف قنغيكز بكا بلقيسك سريرين كتورر اول وقومی مسلمين اولدقلری حالده بكا كلمزدن اوّل زيراكه مسلمه اولديغندنصكره انی اخذ حلال دكلدی نتكيم شرعمزده دخی انجليندر مكركه رضاسيله اوله ﴿ قال عفريت من الجن انا آتيك به قبل ان تقوم من مقامك وانی عليه لقویٌّ امين ﴾ جندن برخبيث ماردكه اسمی كوزی ايدی قدمنی منتهای طرفی عندنده وضع ايدردی ديديكه بن سكا اول سريری مجلس حكومتكدن قيام ايتمدين كتوره‌ين سليمان عليه السلام ايسه نصف نهاره دكين مجلس

(حكومتنده)

حكومتنده اوتورردی وبن اول سريری كتورمكه قوی‌ين وانده‌كی جواهر وغيريه امينم برشیء نقص وكسرنسز سكا انی كتوره‌ين سليمان عليه السلام ديديكه بن انك اندن اسرع وقتده كلمسنی ديلرين ﴿ قال الذی عنده علم من الكتاب ﴾ شول عندنده كتاب منزلدن ويالوح محفوظدن علم اولان ديديكه انی اول دين جبريل عليه السلام ويا ملائكه‌دن برملكدر كه الله تعالی انكله سليمان عليه السلامی تأييد ايتدی ويا خضر عليه السلامدر ويا سليمان عليه السلامك كنديدر لكن اكثر مفسرين ديديلركه اول آصف بن برخيادركه الله تعالينك اسم اعظمن بيلوردی صديق ايدی سليمان عليه السلامه ديديكه ﴿ انا آتيك به قبل ان يرتدّ اليك طرفك ﴾ بن سكا انك سريرين كتوره‌يم طرفك سكا ارتدادندن اوّل اول سريری اوككده كوره‌سن سليمان عليه السلام ديديكه اكر انی ايده‌بيلورسك قتی سرعت ايدرسن آصف اكا ديديكه ايمدی طرفكی يمين جانبنه ارسال ايت سليمان عليه السلام انجلين ايدوب آصف دعا ايتدی هماندم الله تعالی اكا ملائكه كوندروب حتی كه يرك التندن سريری يری يارارق كتوروب سليمان عليه السلامك اوكنه قوديلر سليمان عليه السلام طرفنی دوندرمدين سرير اوكنده بولندی حالبوكه انكله سريرك مابينی ايكی آيلق مسافه ايدی ﴿ فلما رآه مستقرًّا عنده قال هذا من فضل ربی ليبلونی ءأشكر ام اكفر ﴾ وقتاكه سليمان عليه السلام بلقيسك سريرين قتنده حاصل كوردی الله تعالينك عباد مخلصينی طريقه‌سی اوزره نعمتی شكرله تلقی ايدوب ديديكه اشبو ربم جل شانه‌نك بكا محض فضلندندر يوخسه بنم استحقاقله دكلدر تاكه بنی اختبار ايده كيم انك بونعمتنه شكرمی ايدرين حول وقوّتمسز انی اندن فضل كوروب حقنه قياميله ويا كفرانمی اولورم كنديمی اراده بولوب اداء واجبده قصور ايله ﴿ ومن شكر فانما يشكر لنفسه ﴾ اول كمسه كه شكر ايده انی نفسيچون ايدر زيراكه انكله نعمتك دوام ومزيدنی استجلاب ايدر وانی وصمۀ كفراندن حفظ ايدر ﴿ ومن كفر فان ربی غنیّ كريم ﴾ واو لكه شكری ترك ايده بنم ربم انك شكرندن غنيدر شاكر وكافره انعامله كريمدر ﴿ قال نكروا لها عرشها ننظر أتهتدی ام تكون من الذين لا يهتدون ﴾ سليمان عليه السلام ديديكه انك

سريرينى اوّلكى هيئتندن تغيير ايدك اعلاسنى اسفل و مقدمنى مؤخر
واخضر مكاننه احمر واحمر مكاننه اخضر قيلمغله كوره لمكه سريرى
معرفتنه اهتدا ايدرمى يوخسه اكا ويا جواب صوابه اهتدا ايتمزمى ويا الله
تعالى يه ورسولنه ايمانه اهتدا ايدرمى ويا ايتمزمى * وهب بن منبه وغيرى
ايدر شياطين خوف ايتديلركه سليمان عليه السلام بلقيسى تزوج ايدوب
بلقيس اكا اسرار جنى افشا ايده واندن بر ولد وجوده كلوب ابدا
تسخيردن منفك اولميهلر اويله اولسه اكا شناده اساءتله اندن سليمان عليه
السلامى تنفير قصد ايدوب ديديلركه انك عقلنده خلل واردر واياغى حمارك
حافرى كبيدر وساقلرى قلليدر اكا بناء سليمان عليه السلام ديلديكه
سريرينى تغييرله عقلنده اختبار ايده وصرح بناسيله ساقلرين كوره
﴿ فلما جاءت قيل أهكذا عرشك قالت كأنه هو ﴾ چون بلقيس سليمان
عليه السلام قتنه كلدى اكا دينلديكه سريرك بويله ميدى
ديديكه كأنه اولدر نعم ديمدى كذب خوفيله انكله سليمان عليه السلام
انك كمال عقلنى بيلدى زيرا كه نه اقرار ونه انكار ايلدى * دينلديكه
اكا سريرينك امرى مشتبه اولدى زيرا كه اول انى بربيتده اليقومشديكه
انى بيوت چوره آلمشدى وقپولرى بركيدوب كليدلنمشدى اكا دينلديكه
بو سنك كندى سريرك در بلقيس ديديكه ﴿ واوتينا العلم من قبلها
وكنا مسلمين ﴾ اشبو حالتدن اول الله تعالينك كمال قدرتنه وسنك صحت
نبوتكه بزه علم ويريلوب اكا طائعين اولمشدق * دينلديكه اشبو سليمان
عليه السلام وقومى قولندندركه انى بلقيسك جوابنه عطف ايتديلركه زيرا
انده انك الله تعالى يه ورسولنه ايمانى اولديغنه دلالت وار شول حيثيتدنكه
اول انك سريرى اولمسن واحضار اولنمسن تجويز غالبله تجويز ايتدى
ودخى شول معجز اتدن اولمسن كه اكا الله تعاليدن غيرى احد قادر اولميه
وانى انبياء يديله اظهار ايليه ﴿ وصدها ما كانت تعبد من دون الله انها
كانت من قوم كافرين ﴾ وانك كونشه عبادتى انى اسلامه تقدمدن منع
ايلدى و ياخود الله تعالى اكا ايمانى توفيقيله كونشه عبادتدن
انى منع ايلدى بلقيسك الله تعالينك غيرى يه عبادتن زيرا كه نشوى
اظهر كفار بيننده ايدى وقتا كه شياطين بلقيسك اياقلرى حمارك
حافرى كبيدر وساقلرى قلليدر ديو سليمان عليه السلامه ذم ايتديلر سليمان

عليه السلام ديلديكه بلقيسه اياقلرى وساقلرى كشفنى سؤالسز بيله
شياطينه امر ايلديكه انكچون برصرح بنا ايدهلركه اول زجاجدن برقصر
و يا بيت ايديكه بياضلغندن صوكبى كورينور ايدى * دينلديكه اول
صرح صحن دارده ايدى انك التنه صو اقيدوب ايچنه دريا دوابندن
سمك وضفادع وغيرى صاليويردى بعده سليمان عليه السلام سريرينى
انك صدرينه قويوب اوزرينه اوتوردى وعادتى اوزره جن وانس
وطيورى يرلى يرلرينه طورغردى ﴿ قيل لها ادخلى الصرح فلما رأته
حسبته لجة وكشفت عن ساقيها ﴾ وبلقيسه اول صرحه كيركل دينلدى
بلقيس انى كوريجك ماء عظيم ظن ايدوب ايكى ساقنى كشف ايتدى
حتى كه سليمان عليه السلام انك اياقلرينى كورديكه اول عضوده
احسن ناسدن ايدى الا بوكه ساقلرى قللى ايدى سليمان عليه السلام اندن
بصرين صرف ايدوب ﴿ قال انه صرح ممرد من قوارير ﴾ ديديكه اول
ماء ظن ايتديكك زجاجدن دوزلمش صرح مملسدر يوخسه ماء دكلدر اندن
سليمان عليه السلام انى اسلامه دعوت ايتدى بلقيس دخى اكا اجابت
ايدوب ﴿ قالت رب انى ظلمت نفسى ﴾ ديديكه يارب نفسمه ظلم ايتدم سنك
غيريه عبادتمله ويا سليمانه ظنمله زيرا ظن ايتدمكه اول بنى ماء عظيمه اغراق
مراد ايتمش اوله ﴿ واسلمت مع سليمان لله رب العالمين ﴾ وسليمانك يديله
ويادينى توحيده اخلاص ايتمكله عالملرك ربيسى الله جل شانه يه اسلامه
انقياد ايتدم * بلقيسك اسلامندنصكره كى امرنده مفسرين اختلاف ايتديلركه
انى سليمان عليه السلام كندى تزوج ايتديمى يوخسه همدان ملكى ذاتبع
رجله مى تزويج ايتدى اما انى سليمان عليه السلام كندى تزوج ايتدى دينلن
قول اوزره انك ساقلرى قللى اولديغندن كراهت ايدوب شياطينه انك
كيدرمسنه علاج سؤال ايتدكده ديديلركه بزانى سكا فضة بيضا كبى ايدهلم
اول سببدن نوره وحمام احداث ايتديلر وقتا كه سليمان عليه السلام انى تزوج
ايتدى يمنه ملوكتى اوزره انى تقرير ايدوب ارض يمنده انكچون جنيلره
اوچ حصن بنا ايتدرديكه اول سلحين و بينون وغمداندر وسليمان عليه السلام
هر آيده بركره صباحن شامدن قالقوب اخشام اولمدين اكا واررواوچ كون
انده قالوب بعده كيرو شامه كيدردى واندن بر اوغلى اولدى وبعضيلر ديديكه

بلقيس اسلامه كلبجك سليمان عليه السلام اكا ديديكه قومكدن بركسه‌يى اختيار ايتكه سنى اكا تزويج ايدم اول دخى همدان ملكى ذاتبعى اختيار ايدوب بلقيسى اكا تزويج ايدنصكره كيرو يمنه كوندردى وزوجنى يمن اوزره تسليط ايتدى ﴿ ولقد ارسلنا الى ثمود اخاهم صالحاان اعبدوا الله ﴾ بز ثموده قرنداشلرى صالح عليه السلامى ارسال ايتدك كه انلرى الله تعالى‌يى توحيد وطاعتنه دعوت ايده ﴿ فاذاهم فريقان يختصمون ﴾ انلر ايسه ايكى فريق اولديلر برفريقى مؤمن وبر فريقى كافر اولوب هرفريق حق بزمله‌در ديو فريق آخرله اختصام ايتديلر ﴿ قال ياقوم لم تستعجلون بالسيئة قبل الحسنة ﴾ صالح عليه السلام ديديكه ياقوم نيچون عقوبته استعجال ايدوب بزه ايعاد ايتديكك شيئى كتور ديرسز توبه‌دن اوّل كه انى عقاب نزولنه تأخير ايدرسز شول اعتقادله كيم انك ايعادى صدق اولديغى تقدير اوزره عقابك نزولى عندنده توبه ايدرز اول بزه نفع ايدر ديو كفرلرى اوزره اصرار ايتديلر صالح عليه السلام انلرى اوّل اعتقادده جهل وخطا ايتدكلرينه اشارت ايدوب ديديكه ﴿ لولا تستغفرون الله لعلكم ترحمون ﴾ سزه عذاب نزولندن اوّل توبه ايله الله تعاليدن مغفرت طلب ايتسه‌كز كه رحمت اولنه‌سز زيراكه عذاب نزولنده توبه قبول اولمز ﴿ قالوا اطيرنا بك وبمن معك ﴾ ديديلر كه ياصالح بز سنكله وياسكا تابع اولنلرله تشاؤم ايدرز اشبو دينى اختراع ايدلدنبرو شدائددن قورتلمدق ﴿ قال طائركم عند الله ﴾ صالح عليه السلام ديديكه خير وشردن سزه ايريشن الله تعالينك امريله‌در اول تقدير ايدوبدر ﴿ بل انتم قوم تفتنون ﴾ بلكه سز برقومسز كه سرّاء وضرّاء تعاقبيله اختبار اولنورسز ﴿ وكان فى المدينة تسعة رهط يفسدون فى الارض ولا يصلحون ﴾ مدينهٔ ثموده‌كه اول حجردر اشرافلرى ابناسندن طقوز كسه وار ايديكه يريوزنده شانلرى شوب اصلاحدن خالص افساد ايديكه انلر ناقه‌نك عقرينه اتفاق ايدنلردركه رئيسلرى قدار بن سالف ايدى * روايت اولنديكه اول طقوز مفسدلردن قدار بن سالف ومصدع بن دهر ناقه‌نك يمرى اوزره طوروب مصدع بر اوق ايله ناقه‌يى دوشردى وقدار بوغازلدى بعده دريسن صويوب اتنى اولشديلر اويله اولسه صالح عليه السلام انلره هلاكله وعيد ايتدى والوانلرى تغيرنى اكا علامت

بيان ايتدى ﴿ قالوا تقاسموا بالله لنبيتنه واهله ثم لنقولن لوليه ماشهدنا مهلك اهله وانا لصادقون ﴾ اول برى برلرينه ديديلركه متقاسمين بالله اولديغكز حالده توافق ايدلكه كيجه اولديغنده آكسزين صالحى واهلنى باصوب اولديره‌لم بعده انك دمنى طلب ايدنه ديه‌لمكه بز انلرك هلاكى موضعنه حاضر اولمدق فكيف كه بزانلرى اهلاك ه تولى ايتمش اوله‌وز بزم اندن خبريمز يوقدر سوزمزده صادقلرز ﴿ ومكروا مكرا ومكرنا مكرا وهم لا يشعرون ﴾ اشبو طريق مذكور اوزره صالحى بغتة قتلنه قصد ايله مكر ايتديلر بزدخى انلره مكرلرينك جزاسين ايتدك انى هلاكلرينه سبب ايتمكله والحال انلرك اكا شعورى يوغيدى ابن عباس رضى الله عنهما ايدر حق جل وعلى اول كيجه صالح عليه السلامك دارينه حراست ايچون ملائكه كوندردى چون اول طقوز كسه يالن قيلجلرله صالح عليه السلامك دارينه كلديلر اول ملائكه انلر اوزره طاش ياغدرديلر طاشى كوررلر ملائكه‌يى كورمزلردى حتى انلرك طقوزى بيله قتل اولنديلر * روايت اولنديكه صالح عليه السلامك حجرده شعبده مسجدى وار ايديكه انده نماز قيلوردى ديديلركه صالح زعم ايدركه اوچ كونه دكين بزدن فارغ اوله * ايمدى اول اوچ كون چكمدين بزاندن واهلندن فارغ اوله‌لم ديو اول شعبده انى قتله وارديلر اوزرلرينه برصخره اينوب انلرى باصدردى انلرك باقيسى ايسه اماكنلرنده اهلاك اولنديلر ﴿ فانظر كيف كان عاقبة مكرهم انا دمرناهم وقومهم اجمعين ﴾ نظر ايتكه مكرلرينك عاقبتى نيجه اولديكه انلرى وقوملرينى جميعنى اهلاك ايتدك ياصيحهٔ جبريل عليه السلامله ويانار احراقيله كيم اول يرالتندن چيقدى ﴿ فتلك بيوتهم خاوية بما ظلموا ﴾ اشبو خربه انلرك بيوتيدركه ظلملرى سببيله خاليه‌در وياساقطهٔ منهدمه‌در ﴿ ان فى ذلك لآية لقوم يعلمون ﴾ اشبو مذكورده عبرت واردر شول قومه‌كه بزم هرشيئه قدرتمز اولديغن بيلوب متعظ اولورلر ﴿ وانجينا الذين آمنوا وكانوا يتقون ﴾ وصالحى وانكله اولان مؤمنلرى انجا ايتدك كه انلر كفر ومعاصيدن اتقا ايدرلردى ﴿ ولوطا اذ قال لقومه أتأتون الفاحشة وانتم تبصرون ﴾ وبز لوطى دخى قومنه ارسال ايتدك اول انلره ديديكه سز لواطه‌يى ايشلرميسز حالبوكه سز انك

فحشنی بیلورسز وقباحتی بیلور کشینك اقترافی اقبحدر ویاخود اول
فاحشه‌یی ایشلمکده بری بریکزدن صاقنمز آشکاره ایدرسز اول ایسه
افحشدر ویاخود سزدن اوّل کچن عصاتك آثارینی کوررکن منتهی
اولمزسز ﴿ ءانکم لتأتون الرجال شهوة من دون النساء ﴾ سز نسادن غیری
رجاله شهوتله جماع ایدرسز وسزه حرث ایچون خلق اولنان نسایی
ترك ایدرسز حالبوکه جماعله مراد اولان طلب نسلدر یوخسه قضاء
وطر دکلدر ﴿ بل انتم قوم تجهلون ﴾ بلکه سز برفعل ایدرسزکه انك سوء
عاقبتی تأمل ایتمزسز ﴿ فما کان جواب قومه الا ان قالوا اخرجوا آل لوط
من قریتکم انهم اناس یتطهرون ﴾ لوط علیه السلام قومنك جوابی بو اولدیکه
لوط واهلنی قریه‌کزدن چیقارك که بزم افعالمزدن ویا اقذاردن
تنزه ایدرلر بزم فعلمز ایسه انلرك زعمنده قذردر ﴿ فانجیناه واهله الا امرأته
قدّرناها من الغابرین ﴾ اویله اولسه لوطی واهلنی انجا ایتدك الا
مرأه‌سنی عذابده باقیلردن اولمسن تقدیر ایتدك ﴿ وامطرنا علیهم مطرا فساء
مطر المنذرین ﴾ واول قومك اوزرینه حجاره امطار ایتدك شول رسلله
انذار اولنوب ایمانه کلمینلرك مطری نه چرکین اولور ﴿ قل الحمد لله وسلام
علی عباده الذین اصطفی ﴾ الله تعالی شول کمال قدرتنه وعظمة شانه دلالت
ایدر قصه‌لری حکایت ورسل کرامنی تخصیص ایتدیکی آیات کبرایی تذکار
واعدالری اوزره نصرتی اخباردنصکره رسولی محمد صلی الله علیه وسلمه
امر ایلدیکه اکا حمد وخیار خلقنه سلام ایده تاکه اول شکر اوله اکا که انلره
انعام واحواللرندن بیلدیکنی اکا اعلام ایلدی وتاکه انلرك فضلنه وحق
وتقدملرینه ودینده اجتهادلرینه عرفان اوله ویاخود لوط علیه السلامه امر
ایلدیکه قومنك کفره‌سنی اهلاکی اوزره اکا حمد ایده وفواحشدن عصمتله
وهلاکدن نجاتله اصطفاء ایتدیکی عبادینه سلام ایده اشبو تعلیم حسندر اول
کمسه‌یه کیم برعلم مستفاد وموعظه وخطبه بیانه شروع اراده ایده وکذلك
هرحادثه وامر ذی خطرده تحمید وسلام ذکریله تبرك ایده بعده استفهام
وفعللرنده تجهیل وحاللرینی استهزاء طریقی اوزره دینلدیکه ﴿ آلله خیر
اما یشرکون ﴾ الله تعالی می خیرلیدر یوخسه اکا اشراك ایتدکلری
آلهه‌لریمی معلومدرکه اول اشراك ایتدکلرنده خیر یوقدر * ایمدی

الله تعالی کندویه عبادت ایدنلره عذاب نزولنده برشیء مفید اولمزلر بعده
الله تعالی آثار رحمتی اولان خیرات ومنافعی عدایدوب دیدیکه ﴿ امن خلق
السموات والارض ﴾ اصول کائنات ومبادیء منافع اولان سموات وارضی
خلق ایدن الله تعالی می خیرلیدر یوخسه اکا اشراك ایتدکلری آلهه‌لریمی
﴿ وانزل لکم من السماء ماء فأنبتنا به حدائق ذات بهجة ﴾ وسزکچون
سمادن مطر انزال ایتدی وانکله سزه حدائق بهیه انبات ایتدك که اول
مختلفة الانواع متباعدة الطباعدر ﴿ ما کان لکم ان تنبتوا شجرها ﴾ اول
حدائقك اشجارینی انبات الله تعالیدن غیری سزه وکرك اشراك ایتدیککز
معبودلریکزه صالح ولائق اولمدی ﴿ ءاله مع الله ﴾ الله تعالیدن غیری اله
وارمیدرکه اکا قرین وشریك قیلنه حالبوکه اول خلق وتکوینده متفرددر
﴿ بل هم قوم یعدلون ﴾ بلکه انلر برقومدرکه حقدن عدول ایدرلرکه اول
توحیددر ﴿ امن جعل الارض قرارا ﴾ ارضی انسان ودواب ایچون قرارکاه
خلق ایدن الله تعالی می خیرلیدر یوخسه اکا اشراك ایتدکلریمی ﴿ وجعل
خلالها انهارا ﴾ واول ارضك اوساطنده انهار جاریه قیلدی ﴿ وجعل لها
رواسی ﴾ واول ارض ایچون جبال ثوابت قیلدیکه انده معادن تکوّن ایدر
وانك حضیضندن منابع نبعان ایدر ﴿ وجعل بین البحرین حاجزا ﴾ بحر عذبله
بحر مالح ویا خلیج فارس وخلیج روم بیننده سد قیلدیکه بری برینه قارشمیه‌لر
﴿ ءاله مع الله ﴾ الله تعالی‌یه قرین اله وارمیدرکه انك صنعنده معین وظهیر اوله
﴿ بل اکثرهم لا یعلمون ﴾ بلکه انلر الله تعالینك وحدانیتنی بیلمدکلرندن
اکا اشراك ایدرلر ﴿ امن یجیب المضطرّ اذا دعاه ﴾ شول مرض ویا فقر
ویا برحادثه سببیله التجا ودعا ایدنه اجابت ایدن الله تعالی می خیرلیدر
یوخسه اکا اشراك ایتدکلریمی ﴿ ویکشف السوء ﴾ وضرر ویرر
شیئی انساندن کیدرر ﴿ ویجعلکم خلفاء الارض ﴾ وسزی یریوزنده خلفا
قیلور سکناسنی وانده تصرفی سزدن اوکدین کچنلردن تورثله
﴿ ءاله مع الله ﴾ الله تعالی‌یه قرین اله وارمیدرکه اشبو نعم عامه
وخاصه ایله سزی احاطه ایده ﴿ قلیلا ما تذکرون ﴾ انك آلائنی ذکر
قلیل ایله تذکر ایدرسز ﴿ امن یهدیکم فی ظلمات البرّ والبحر ﴾ شول
کیجه ظلماتنده برّ وبحرده نجوم ایله وعلامات ارضله سزه هدایت

ایدن الله تعالی می خیرلیدر یوخسه اکا اشراك ایتدکاریمی ﴿ ومن یرسل الریاح بشرا بین یدی رحمته ﴾ ویغموری اوکنجه یللر کوندرر ﴿ ءاله مع الله ﴾ الله تعالی یه قرین اله وارمیدرکه بونك کبی اموره قادر اوله ﴿ تعالی الله عما یشرکون ﴾ جمیع اشیایی ایجاد ایدن الله تعالی خالق شول مخلوق عاجز مشارکتندن منزه و عالی اولدی ﴿ امن یبدأ الخلق ثم یعیده ﴾ اولکه خلقی عدمدن وجوده کتوروب آخرتده انی اعادهیه قادر اولان الله تعالی می خیرلیدر یوخسه اشراك ایتدکاریمی ﴿ ومن یرزقکم من السماء والارض ﴾ وسزی اسباب سماویه وارضیه ایله رزقلندیرر ﴿ ءاله مع الله ﴾ الله تعالی یه قرین اله وارمیدرکه اشبو اشیایی ایشلیه ﴿ قل هاتوا برهانکم ان کنتم صادقین ﴾ دیکلکه الله تعالیدن غیری اشبو اشیادن برینی ایشلمکه قادر اولور ایدیکنه برهانکزی کتورك اکر اشرا ککزده صادقلر ایسکز زیرا کمال قدرت الوهیتك لوازمندندر * اشبو آیاتده کی استفهام توبیخ ایچوندر یوخسه استرشاد ایچون دکل ﴿ قل لا یعلم من فی السموات والارض الغیب الا الله ﴾ سموات وارضده غیبی الله تعالیدن غیری احد بیلمز ﴿ ومایشعرون ایان یبعثون ﴾ حالبوکه نوقتده بعث اولنه جقلرین بیلمزلر اویله اولسه غیبی نیجه بیلورلر پس بواجلدن عائشه رضی الله عنها دیدیکه برکسنه که محمد صلی الله علیه وسلم ایرته ده اوله جق اشیایی بیلور زعم ایده الله تعالی یه افتراء عظیم ایدر ﴿ بل ادارك علمهم فی الآخرة ﴾ علملری کامل اولوب آخرت حدوثنه دخی لاحق اولدیغیکه نوقتن اولور ایدیکن بیلهلر ﴿ بل هم فی شك منها بل هم منها عمون ﴾ بلکه انلر اخرتدن شك اوزره درلر یقینلری یوقدر کاهی انی اولور وکاهی اولمز دیرلر بلکه انلر اعمی القلبدر بصیرتلرینك اختلالیچون انك دلائلن ادراك ایتمزلر ﴿ وقال الذین کفروا أئذا کنا ترابا وآباؤنا أئنا لمخرجون ﴾ یعنی انکار ایدن کافرلر دیدیلرکه بزوکرك آباءمز تراب اولدیغمز دنصکره قبوردن چیقارمیز حال فنادن حال حیاته ایررمیز ﴿ لقد وعدنا هذا نحن وآباؤنا من قبل ﴾ اشبو بعثی بز وبزدن اول آباءمز وعد اولنمشز ﴿ ان هذا الا اساطیر الاولین ﴾ اشبو دکل الا اولینك احادیث واکاذیبیدر کیم الاریله یازمشلردر ﴿ قل سیروا فی الارض فانظروا کیف کان عاقبة المجرمین ﴾ دیکلکه یریوزنده سیر ایدوب شول تکذیبله جرم

ایدنلرك عاقبتی نه حاله ایردیکن عین بصیرتله کورك انلری مجرمینله تعبیرده مؤمنلره جرائم ترکنه لطفله تنبیه واردر ﴿ ولا تحزن علیهم ﴾ انلرك تکذیب واعراضنه محزون اولمغل ﴿ ولا تکن فی ضیق مما یمکرون ﴾ انلرك مکر وکیدندن صدرکده حرج اولمسون زیراکه الله تعالی سنی انلرك مکرندن عصمت ایدر وانلر اوزره سکا نصرت ایدر ﴿ ویقولون متی هذا الوعد ان کنتم صادقین ﴾ کافرلر دیرلرکه اشبو عذاب موعود نوقتن اولور بزه خبر ویرك اکر قولکزده صادقلر ایسهکز ﴿ قل عسی ان یکون ردف لکم بعض الذی تستعجلون ﴾ دیکلکه شول استعجال ایتدیککز عذابك بعضی قریب اولدیکه سزه لاحق اوله که اول یوم بدردر ﴿ وان ربك لذو فضل علی الناس ولکن اکثرهم لا یشکرون ﴾ ربك جل شانه ناسه فضل وکرم ایدیجیدر معاصی اوزره عقوبتلرین تأخیرله تاکه توبه ایدهلر لکن انلرك اکثری اکا شکر ایتمزلر ﴿ وان ربك لیعلم ماتکن صدورهم ومایعلنون ﴾ ربك جل شانه انلرك صدورلرنده اخفا ایتدکاری سکا عداوتی ولسانله اظهار ایتدکاری کفری بیلور ﴿ ومامن غائبة فی السماء والارض الا فی کتاب مبین ﴾ سماء وارضده عبادن مستور هیچ برشیء یوقدر الا اول لوح محفوظده مستوردر ﴿ ان هذا القرآن یقص علی بنی اسرائیل اکثر الذی هم فیه یختلفون ﴾ اشبو قرآن بنو اسرائیله تبیین ایدر دین امرندن اکثریکه انده اختلاف ایدرلر حتی که اول سببدن فرقه فرقه اولوب بری برلرینه لعنت ایتدیلر اکر انصاف ایدوب قرآنه مراجعت ایتسهلر اول اختلافده خطالرین بیلورلر وقرآنی تصدیق ایدوب ایمانه کلورلردی ﴿ وانه لهدی ورحمة للمؤمنین ﴾ واول قرآن مؤمنلره هدی ورحمتدرکه انکله انلر نفعلنورلر ﴿ ان ربك یقضی بینهم بحکمه ﴾ ربك تعالی یوم قیامتده دینده مختلفین بینی عدلیله فصل ایدر ﴿ وهو العزیز العلیم ﴾ اول الله تعالی عزیزدر قضاسی رد اولنمز قضاء وحکمنك حقیقتنه علیمدر ﴿ فتوکل علی الله انك علی الحق المبین ﴾ ایمدی امرکی اول الله تعالی یه تفویض ایدوب انلرك معاداتنه مبالات ایتمکل اول سنك انلر اوزره ناصرکدر زیراکه سن دین واضح اوزرهسن اکا شك تعلق ایتمز ﴿ انك لا تسمع الموتی ﴾ شول موتی مثابه سنده اولان کفار معاندینه اسماع ایدهمزسن زیرا انلرك سماعی

سماع دكلدر انكله انتفاعلری اولمدیغیچون ﴿ ولا تسمع الصم الدعاء اذا ولوا
مدبرين ﴾ وسن اصمره آيات قرآنله ايمانه دعوتی ایشدیره مزسن قچانكه
انلر تكذيبله حقدن معرضين اولدقلری حالده منصرف اوله لر * زیرا كه
اول حالده استماعلری ابعددر ﴿ وما انت بهادی العمی عن ضلالتهم ﴾ وسن
شول آيات قرآنيه دن بصيرتلری عمياني شركدن ايمانه هدايت ايدر دكلسن
سكا واجب اولان دعوتدر الله تعالی ديلديكنه هدايت ايدر ﴿ ان تسمع الا من
يؤمن بآياتنا فهم مسلمون ﴾ سن اسماع ايده مزسن مكر اكا كه اول قرآنی الله
تعاليدن اولديغنی تصديق ايدر اوله كه انلر ايمانلرنده مخلصلردر ﴿ واذا وقع
القول عليهم اخرجنا لهم دابة من الارض ﴾ قچانكه ناس اوزره وعد
اولندقلری بعث وعذابك وقوعی قريب اوله بز انلره ارضدن جساسه نام
دابه يی چيقاررز * روايت اولنديكه انك طولی التمش ذراع اولور
وقائمه لری اوفق وايری تويلری وايكی قنادی اولور اندن هارب قورتلمز
واكا طالب ايرشمز * دينلديكه انك اوچ كره چيقمسی اولور اوّل كره سی
اقصای يمندن اولور بعده برزمان كيزلنور ايكنجی كره چيقمسی مكه دن
اولور بعده دهر طويل كيزلنور اوچنجی كره چيقمسی ناحيهٔ مسجد حرامدن
ركن اسودله باب بنی مخزومدن اولور اول خروجی ناسه هيبت ايركورر
برقوم اندن اوركوب كيدر وبرقوم ايسه طوروب اكا نظر ايدر * روايت
اولنديكه اول دابه چيقديغنده بيله سنجه موسی عليه السلامك عصاسی
وسليمان عليه السلامك خاتمی اولور عصا ايله مؤمنك النه مس ايدوب
انكله يوزينك بياضی آرتر وخاتمله كافرك يوزينه ختم ايدوب انكله كافرك
يوزينه سواد ايرر ﴿ تكلمهم ان الناس كانوا بآياتنا لا يوقنون ﴾ اول لسان
عربيله سويليوب انلره ديه كه ناس بزم ربمز آيتلرينه ايقان ايتمزلر كه
انك خروجی وسائر احوالی الله تعالينك آيتلريدر * دينلديكه انك
سويلسی ظالملره لعنت اولور وياخود دين اسلامدن غيری اديانك بطلانني
بيلديرر بعده اول كيرو مكانه عودت ايدر بعده اول كونده التی ساعت
زلزله اولور اول خوفله كيجه ياتورلر ايرته سی دجال چيقدی ديو فريادجی
كلور ﴿ ويوم نحشر من كل امة فوجا ممن يكذب بآياتنا فهم يوزعون ﴾
يوم قيامتده بز هر امتدن بزم آيتلريمزی تكذيب ايدنلردن جماعت

كثيره يی حشر ايدرز حالبوكه انلرك اوّلی آخرلريچون حبس اولنور تا كه
رؤسالری اتباع اوكنجه موقفه سوق اولنه لر ﴿ حتی اذا جاؤا قال أكذبتم
بآياتی ولم تحيطوا بها علما ام ماذا كنتم تعملون ﴾ حتی قچانكه انلر محل
حسابه كله لر الله تعالی انلره ديه كه بنم آيتلريمی اوّل وهله ده تكذيبمی
ايتديكز حالبوكه انك تصديق وياتكذيبنه لائق ايديكنه نظر وفكرله
علمكز احاطه ايتمدی بوندنصكره نه عمل ايتديكزدی وياقنغی عمل سزی
ايماندن منع ايلدی والحال آيات ورسله ايمان يرينه تكذيبدن غيری
عمل ايتمديكز اشبو توبيخ طريقی اوزره استفهامدر وجمله تبكيتدر
وانلره اعلامدركه الله تعالی انلرك تكذيب آياتدن غيری دنياده عمل
ايتمدكلرينه عليمدر اوپله اولسه بز سنك آياتكی تصديق ايتدك ايدی
ديمكه قادر اولميوب تكذيبلری متعين اولور ﴿ ووقع القول عليهم بما ظلموا
فهم لا ينطقون ﴾ وعذاب موعود شول آيات اللهی تكذيبله اولان
ظلملری سببيله اوزرلرينه واقع اوله انلر ايسه حجت واعتذار ايله نطقه
قادر اولميه لر عذاب موعود انلری نطقدن اشغال ايتمسيله ويا اغزلری
مهرلنمسيله ﴿ ألم يروا انا جعلنا الليل ليسكنوا فيه والنهار مبصرا ﴾
اهل مكه اعتبارله نظر ايتمزلرميكه بز كيجه يی خلق ايتدك كه انده نوم
وقرارله سكون ايده لر ونهاری خلق ايتدك كه انده كسب وتجارت
طريقن كوره لر تا كه بوآياتله انلره توحيد متحقق اوله وحشرك جوازينه
ورسلك بعثتنه ارشاد اولنه لر * زيرا كه نور وظلمتك وجه مخصوص غير
متعين بذاته اوزره تعاقبی اولمز الاقدرة قاهره ايله اولور واول الله تعالی كه
مادهٔ واحده ده ظلمتی نوره ابداله قادر اوله مواد ابدانده موتی حياته ابداله
قادر اولور ﴿ ان فی ذلك لآيات لقوم يؤمنون ﴾ اشبونده عبرتلر واردر شول
قوم ايچونكه تصديق واعتبار ايده لر ﴿ ويوم ينفخ فی الصور ففزع
من فی السموات ومن فی الارض ﴾ ذكر ايت شول كونيكه انده صوره نفخ
اولنه اول نفخك هيبتندن سموات وارضده اولان مخلوقات فزع وخوف
ايده دينلديكه اول موتانك انبعاثنی جيشك انبعاثنه تمثيلدر قچانكه بوق
نفخ اولنه * دينلديكه اشبو نكله مراد فزع موتدركه نفخهٔ اولی
شدتندن جميع خلائق تسليم روح ايده لر ﴿ الا من شاء الله ﴾ الا الله تعالينك
ديلديكی كسه لر دكلكه قلبلری ثابت اولوب اندن فزع ايتمزلر * دينلديكه

انلر جبرائيل وميكائيل واسرافيل وعزرائيل عليهم السلامدر وياخود خزنه وحملهٔ عرشدر وياشهدادر ويا موسی عليه السلامدر زيراكه اول بركره صعقه ايتمشدی انكله اكتفا اولندی لكن ظن اولنوركه بونكله مراد بونلرك جميعنه عام اولمقدر ديمشلر (وكل اتوه داخرين) جميع خلائق نفخهٔ ثانيه دنصكره الله تعالينك امرينه صاغرين اولدقلری حالده كلوب اجابت ايده‌لر (وترى الجبال تحسبها جامدة) اول كونده طاغلری كورسنكه يرلو يرنده ثابته‌در (وهى تمرّ مرّ السحاب) حالبوكه اول طاغلر ارضدن قلع اولنوب هوا يوزنده بولتلر كبی سرعتله يورر * زيرا اجرام كبارك سمت واحده‌ده حركتی قريب اولمزكه متبين اوله (صنع الله الذى اتقن كل شىء) اشبو صنيعی ايتدی اول الله تعالی كه هرشيئی علم وحكمتيله احكام ايتدی (انه خبير بما تفعلون) الله تعالی افعال عبادك ظواهر وبواطننه وانك اوزره استيجاب ايتدكلری جزايه عالمدر (من جاء بالحسنة فله خير منها) بركمسه‌كه برحسنه ايله كله انكيچون اول حسنه‌دن خيرلی اولور * زيراكه الله تعالی انك عمل خسيسنه جزاء شريف وعمل فانيسنه جزاء باقی وعمل واحدينه يديوز مثلن جزاء ايدر وياخود انك جهتندن حاصل اولور خير واردركه اول جنتدر (وهم من فزع يومئذ آمنون) حالبوكه انلر يوم قيامتده عذاب خوفندن آمنلردر (ومن جاء بالسيئة فكبت وجوههم فى النار هل تجزون الا ما كنتم تعملون) واول كمسه‌كه الله تعالی‌يه شركله كله يوزلری اوزره ناره القا اولنورلر وانلره دينوركه جزاء اولنمزسز الا انك سببيله كه شرك ومعاصيدن دنياده انی ايشلرديكز حق جل وعلا مبدأ ومعاد واحوال يوم التنادى بياندنصكره رسولی محمد صلی الله عليه وسلمه امر ايلديكه توحيده رغبت وشركدن رهبت ايدوب ديه‌كه (انما امرت ان اعبد رب هذه البلدة) بن امر اولندمكه اشبو بلدهٔ مكه‌نك ربيسی جل شانه‌يه عبادت ايدم اشعار ايچونكه اول دعوتی تمام ايتدی اندنصكره اكا واجب قالمدی الا انك شاننه اشتغال ونفسنی انك عبادتنه استغراق واعمال ايده وبواضافتله مكه‌يی تخصيصده انی تشريف وشاننی تعظيم وتكريم واردر (الذى حرّمها) كه اول رب تعالی كه اول بلده‌يی تحريم ايتديكه انده دم انسان سفك اولنمز وصيدنه تعرض ايدلمز ونباتی يولنمز

وشجری كسلمز (وله كل شىء) وهرشیء انك خلق وملكيدر (وامرت ان اكون من المسلمين) وامر اولندمكه اكا منقادلردن ويا ملت اسلام اوزره ثابتلردن اولم (وان اتلو القرآن) وامر اولندمكه قرآن عظيم تلاوتنه مواظبت ايدم تاكه بكا شيئا فشيئا انك حقائقی ظاهر ومنكشف اوله ويا قرآنه اتباعله امر اولندم (فمن اهتدى فانما يهتدى لنفسه) اول كمسه‌كه اسلام وتوحيد وتلاوت قرآن وعملده بكا اتباعله اهتدا ايده اول نفسيچون اهتدا ايدر زيراكه منافعی اكا عائددر (ومن ضل فقل انما انا من المنذرين) اول كمسه‌كه اشبو اموردده بكا اتباع ايتميه اكا ديكل‌كه بن دكل الا انذار ايدن رسوللردنم انك ضلالتی ووبالندن بكا برشیء راجع اولمز * زيراكه رسول اوزره واجب اولان انجق تبليغدر بن ايسه تبليغ ايتدم (وقل الحمد لله) الله تعالی‌يه حمد ايلكل‌كه سكا نبوتله انعام ويا قرآنی تعليم وانكله عملی توفيق ايتدی (سيريكم آياته فتعرفونها) الله تعالی سزه دنياده آيات قاهره‌سنی كوسترر وقعهٔ بدر وخروج دابة الارض كبی ويا آخرتده كوسترر سز دخی آنك آيات الله ايديكنی بيلورسز حالبوكه اول وقتده بيلديككز سزه نفع ايتمز اولور (وما ربك بغافل عما تعملون) ربك جل شانه انلرك اعمالندن غافل دكلدر * اعدی عذابلرينك تأخير اولنمسی رب تعالينك انلرك اعمال سيئه‌لرينه غفلتندن ظن ايتمسونلر زيراكه عالم بالذاته غفلت جائز اولمز

سورة القصص وهى ثمان وثمانون آية مكية

دينلديكه (الذين آتيناهم الكتاب) قولندن (لا نبتغى الجاهلين) دكين مكيه دكلدر ودينلديكه (ان الذى فرض عليك القرآن) آيتی مكه ومدينه بيننده نازل اولوبدر

بسم الله الرحمن الرحيم

(طسم) معناسنده كلام سورهٔ شعراده كچمشدر (تلك آيات الكتاب المبين) اشبو سوره‌نك آيتلری كتاب مبين آيتلريدر (نتلو عليك من نبأ موسى وفرعون بالحق لقوم يؤمنون) بز سكا موسی وفرعون خبرينك بعضنی محققين اولديغمز حالده جبريل لسانيله قراءت ايدرز شول قوم ايچونكه

علم ازليزده انلرك ايمانه كلمرى سبقت ايتدى * زيرا انكله انتفاع
ايده جك انلردر (ان فرعون علا فى الارض) فرعون ارض مصرده
تجبر وتعظم ايتدى (وجعل اهلها شيعا) واول مصر اهلنى فرق مختلفه
قيلديكه انك اراده ايتديكى شيئده اكا متابعت ايدرلردى ويا انك
طاعتنده برى برلرينى اتباع ايدرلردى ويا انلرى استخدامده اصناف
قيلوب هر صنفى بر عملده استعمال ايدردى ويا انلرى احزاب قيلدى
بينلرينه عدوات القاسيله تاكه اتفاق ايدوب اوزرينه هجوم ايتميه لر
(يستضعف طائفة منهم) انلردن بر طائفه يى استقهار ايدرديكه انلر
بنواسرائيلدر شول وجهله كيم (يذبح ابناءهم ويستحيى نساءهم)
طوغان اولادلرينك اركك لرين اولديرر ودیشیلرين ايقوردى (انه كان
من المفسدين) اول مفسدلردن ايدى اول اجلدن تخيل فاسدله اولاد
انبيادن خلق كثيرك قتلنه جرأت ايتدى (ونريد ان نمن على الذين
استضعفوا فى الارض) ارض مصرده فرعون وقبط ايدنده استضعاف
اولنان بنواسرائيله ديلدككه انلردن انقادله تفضل ايده وز (ونجعلهم
ائمة ونجعلهم الوارثين) وانلرى خيرده اقتداء اولنور قاده قيله وز
(ونمكن لهم فى الارض) وبنواسرائيلى ارض مصر وشامه تسليط
وتوطين ايده وز (ونرى فرعون وهامان وجنودهما منهم ما كانوا
يحذرون) وفرعون وهامان وايكيسنك جنودلريله بنواسرائيلدن
حذر ايتدكلرينى كوستره وزكه اول بنواسرائيلدن بر مولوديله ملكلرينك
ذهابى وكنديلرك هلاكيدر (واوحينا الى ام موسى ان ارضعيه)
بز موسى عليه السلامك اناسى يوحنا بنت لاوى بن يعقوب عليه السلامه
وحى الهام ويا مناملة وحى ايتدككه ولدك موسايى ارضاع ايت (فاذا خفت
عليه فألقيه فى اليم) قچانكه انك صياح وبكائى سببيله بيلنوب قتل
اولنمسى خوفن ايده سن انى بحر نيله براق (ولا تخافى ولا تحزنى
انا رادوه اليك وجاعلوه من المرسلين) انك اوزره ضيعه وشدت خوفن
ايتمكل وانك فراقنه حزن چكمكل بز سكا انى زمان قريبده رد ايده رز
وانى مرسليندن ايلرز * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر وقتا كه ام موسى
عليه السلامك ولادتى وقتى ايردى مكر انك بر قابله آشناسى وار ايديكه
اول فرعونك بنواسرائيل حبالاسى اوزره تسليط ايتديكى قابله لرك
بريسيدى ام موسى اكا ديديكه اشته بنم شدت ولادتم وقتى ايروبدر

آشنالغك ظهورى كونيدر ديو آندن استمداد ايتدى اولدخى نعم ديوب
اكا كلدى حتى كه موسى عليه السلام يره دوشيجك موسى عليه السلامك
النندن بر نور ظاهر اولدى قابله انى كوريجك اعضاسى دتريوب موسانك
محبتى قلبنه القا اولندى ام موسايه انى خبر ويروب ديديكه بن كلديكمده
عزمم اشبو ولديكى قتل ايدى لكن بكا ايريشن حالت قلبمدن اول عزمى
كيدردى قابله كيديجك اثرنجه فرعونك جاسوسلرى كلديلر ام موسى
خوف ايدوب دهشتندن موسايى بر قزمش تنورك ايچنه صوقدى
جاسوسلر كيروب كورسه لركه انده بر قزمش تنور طورر وام موسايه تغير
كلمامش ونمه لرينه سود اينمامشدر ديديلركه اول قابله سكا نه حاجت ايچون
كلمشدى ديديكه اول بنم آشنالرمدن اولوب بنى زيارت ايلمشدى اويله اولسه
جاسوسلر اندن چيقوب كتديلر بعده موسى عليه السلام بكاء ايدوب
ام موسى انك قتنه واردى كورسه كه قزمش تنورده ضرر كلمش بلكه
الله تعالى اكا انى برد وسلام ايلمش بعده فرعونك ولدان طلبنده
اهتمامن كوروب موسايه اندن ضرر خوفيله قبط نجارلرندن برينه
وارديكه بر تابوت صغير اشترا ايده نجار اكا بو تابوتى نيلرسن ديدى
اول كذبدن كراهت ايدوب مقصودينى حقيقتى اوزره ذكر ايلدى نجار
دخى اكا ديلديكى كبى تابوتى ويروب بعده ذباحينه كتديكه انى خبر
ويره وارديغنده ديلى طوتيلوب سويلمكه مجالى اولمدى وذباحيندن دخى
هيچ برى انك اشارت ومرادين بيلمدى آخرانى اورديلر وقتلرندن سورديلر
چون نجار كيرو منزلنه ايردى الله تعالى اكا سويلمنى ويردى هماندم
ذباحينه اخبار ايچون كتدى واريجق الله تعالى انى سويلمز وايشتمز ايتدى
انلره مرادينى افهامه قادر اولميجق انى دوكوب وقتلرندن سورديلر
اول حيرت ايله كيدركن يولن يتوردى اول حالتده قلبنه الله تعالى
ندامت كتوردى اشبو كورمز وسويلمز لكدن خلاص اولورسم
من بعد اول ولده ضرر قصدين ايتميم بلكه امكانم اولدقجه انى كيزليم
ديو اخلاص اوزره الله تعالى ايله عهد ايلدى اول عزم صادقى حرمتنه
فضل الهى ايله كوزى كوروب ديلى سويلدى * روايت اولنديكه
ام موسى موسايى طوغرديغندن صكره اوچ آى حجرنده ارضاع ايتدى
بعده اكا ضرر ايرمك خوفيله انى بر تابوته قويوب نيله براقدى مكر فرعونك

برسوكلى قزى وار ايدى هركون اكا اوچ حاجت عرض ايدوب
فرعون دخى رد ايتمز روا ايلردى واول قزك برص شديدى اولوب اطبا
اكا علاجدن عاجز اولمشلر دى فرعون انك امرنده كاهنلرى جمع ايدوب
سؤال ايتدكده ديديلركه بوكا علاج بحر قبلندن اولوركه انده انسانه بكزر
بر حيوان بولنور انك ريقندن آلنوب بوقزك برصنه سورلدكده برص
كيدوب اندن عافيت بولور * ايمدى فلان كونك شمسى اشراقنده
اول حيوان نيلدن فلان موضعه كلور اويله اولسه اول كونده فرعون
خواص اتباعيله اول موضعه وارديلر اول وقت معينده نيلدن بر تابوت
كلور كورديلر امواج انى بر اغاجه ايلشدردى فرعون ايتدى غالبا
اشبودركه كاهنلر بزه انى بيلدردى هرجانبدن اكا سفينه لرله ايرديلر
آلوب فرعون قتنه كتورديلر لكن هيچ بركسه انك نه فتحنه ونه كسرنه
قادر اولدى حتى كه آسيه بنت مزاحم اكا ال اوريجك فى الحال آچلدى
﴿ فالتقطه آل فرعون ليكون لهم عدوًّا وحزنا ﴾ اويله اولسه آل
فرعون انى اخذ ايتديلر تاكه اول انلره عاقبت امرده عدو اولوب
رجاللرين قتل ونسالرين استعباد ايده ﴿ ان فرعون وهامان وجنود هما
كانوا خاطئين ﴾ ايمدى فرعون وهامان وايكيسنك جنودى خطا ايدر
اولديلر زيراكه اول موسى اجليچون ولداندن الوف قتل ايتدكارند نصكره
انى آلوب بيوتديلر تاكه حذر ايتدكارى شيئى اول انلره ايشليه وياخود
مذنبين اولديلركه عدولرين انلره تربيه ايتدرمكله حق تعالى انلره عقاب
ايتدى * وهب ايدر وقتاكه تابوتى فرعون اوكنه قويوب آچديلر
فرعون موسايى كوريجك ديديكه اعدامزدن بر عبرانيدر نه سببدن بونى
ذبح ايتمشلر ديو ياوزلندى مكر انك مرأه‌سى آسيه بنت مزاحم
بنو اسرائيلدن ايدى خيار نسادن وبنات انبيادن ايدى ام مساكين
اولوب انلره مرحمت وتصدق ايلردى فرعونك يانده ايدى ديديكه
بو ولد برياشندن زياده يه بكزرسن ايسه ولدان ذبحنه امر ايتديكك
بو يلده در ودخى احتمالدركه بنوا اسرائيلدن اولميوب قوم آخرندن اوله
بو وجهله انك غضبن اسكان ايتدى ﴿ وقالت امرأة فرعون قرّة عين لى
ولك ﴾ وآسيه فرعونه ديديكه اشبو ولد بنم وسنك قرّهٔ عينمز اولسون
الله تعالى انى انلره سودردى وريقندن اول قزك برصنه سوردكارى كبى

برصى زائل اولدى * حديثده كلديكه فرعون آسيه يه ديديكه بو ولد
سنك اولسون بن استمزين اكر بنم دخى اولسون ديمش اولسيدى الله تعالى
آسيه يه هدايت ايتديكى كبى اكا دخى هدايت ايدردى ﴿ لاتقتلوه
عسى ان ينفعنا او نتخذه ولدا وهم لايشعرون ﴾ انى اولدرمكز اميددركه
اول بزه نفع ايده انكله نفعلنه‌وز وياخود انى ولد ايدينه‌وز والحال
بيلمزلر كه انلر انى التقاطده ويا اندن نفع طمعنده ويا انى تبنيده خطا ايتديلر
زيراكه اول انلرى هلاك ايديسردر ﴿ واصبح فؤاد ام موسى فارغا ﴾
ام موسانك قلبى موسانك هم وذكرندن غيرى هرشيئدن خالى اولدى وياخود
اونوتدى الله تعالينك شول وحيني كه انى بحره القائله امر ايتديكنده خوف
وحزن چكميه وشول عهدينى كه اكا موسايى رد ايده ومرسليندن ايليه اكا
شيطان كلوب ديديكه ولدكى فرعون قتل ايتمسندن كراهت ايتدك حالبوكه
اندن سكا اجر وثواب حاصل اولوردى بلكه انك قتلنه كندك تولى ايدوب
بحره القاء واغراق ايتدك وقتاكه اكا ولدينك نيلدن فرعون يدينه ايرديكى
خبرين ايشتدى شيطان اكا ديديكه اشته اول عدو يدينه دوشديكه سن
انى اندن قاچورردك اويله اولسه عظيم بلاء اكا عهد اللهى اونوتدردى
﴿ ان كادت لتبدى به ﴾ ام موسى فرط ضجرت ويافرحندن قريب اولديكه
موسانك امر وقصه‌سى سرنى واول انك اوغلى ايديكنى اظهار ايديدى
﴿ لولا ان ربطنا على قلبها لتكون من المؤمنين ﴾ اكر بزانك قلبى اوزره صبر
وثباتى ربط ايتمسيدك تاكه الله تعالينك وعدينه مصدقيندن اوله ويا انك
حفظنه واثقيندن اوله يوخسه فرعونك تبنى وعطفنه دكل ﴿ وقالت لاخته
قصيه فبصرت به عن جنب وهم لايشعرون ﴾ ام موسى موسى عليه
السلامك اختى مريم رضى الله عنهايه ديديكه موسانك اثرنجه كيتكل كه
انك خبرين آلوب بكا ايركوره‌سن اولدخى نم ديوب موسانك تابوتى قنده
كيدر ونه محله ايرديكنى اوزاقدن ويانيل كنارندن كوزتدى والحال فرعون
وقومندن هيچ كمسه اول انك اختى اولوب تابوتك قنده كيدر ايديكن
كوزتمدسن بيلمزدى ﴿ وحرّمنا عليه المراضع من قبل ﴾ مريمك موسى اثرنجه
كتمسندن اوّل بز موسايى مرضعه‌لرى ارتضاعدن ويا اناسندن غيرى
هيچ بر مرأه‌نك لبننى شربدن منع ايلدك آسيه‌نك ايسه دنيادن اكبر همى
اكا مرضعه بولمق ايدى هر قنغى مرضعه‌يى اكا كتورديلرسه ثدينى

المدی بوحال اوزره سکز کون چکوب موسی ایسه صیحه ایتمکدن زائل اولمدی انلر ایسه مرضعه طلبنده اولدی (فقالت هل ادلکم علی اهل بیت یکفلونه لکم وهم له ناصحون) موسانك اختی مریم انلره دیدیکه بن سزه بر اهل بیتی دلالت ایده‌یمکه اشبو ولدی سزکچون ضم وارضاع ایده حالبوکه انلر ولدیکزی ارضاع وتربیه‌ده تقصیر ایتمزلر بلکه ناصحلردر اول بر مرأه درکه ولدی قتل اولندیغندن اکا احب اشیا ارضاع ایده‌جك بر صغیر بولمق اولمشدر مریم بوکلامی سویلیجك انی اخذ ایدوب دیدیلرکه سن ولدی بیلورمیسین ایمدی بزه انك اهلنی دلالت ایت دیدیکه اول بنم انامدر دیدیلرکه انانك اوغلی وارمیدر دیدیکه هارون نامنده بر اوغلی واردرکه ولدان قتل اولنمز ییلده طوغمشدر دیدیلرکه کرچکسن ایمدی بزه اناکی کتورکل اندن مریم اناسنه واروب موسانك حالن اکا خبرویردی واناسن انلره کتوردی وقتاکه ام موسی کلدی اول حینده موسی علیه السلام فرعونك النده اولوب آغلر و فرعون ایسه انی اویالردی اناسی انی الینه الدیغی کبی ثدینی قبول ایلدی و طوینجه اندن امدی فرعون دیدیکه سنك بوولده مناسبتن نوجهله درکه سنك ثدیکدن غیری ثدیی قبول ایتمدی دیدیکه مناسبتم شول وجهله درکه بن طیبة الریح وطیبة اللبنم هر صبی که بکا ویرلدی الاول بنم ثدیمی قبول ایتدی اویله اولسه فرعون اکا هرکونده بر دینار اجرتله موسایی اکا ارضاعه ویردی اول کونده موسایی آلوب اوینه کتوردی الله تعالی انی رده وعدنك انجازی مقتضاسنجه (فرددناه الی امه کی تقر عینها ولاتحزن) بز موسایی اناسنه رد ایتدك که موسی ایله کوزی روشن اولوب فراقیله حزن چکمیه (ولتعلم ان وعدالله حق) والله تعالینك وعدی حق ایدیکنی علم مشاهده ایله بیله (ولکن اکثرهم لایعلمون) لکن انلرك اکثری انك وعدی حق ایدیکنی بیلیوب انده ارتیاب ایدرلر ویاخود رددن غرض اصلی الله تعالینك وعدی حق ایدیکنی ام موسانك بیلمسی اولوب ماسواسی بالتبع ایدیکنی انهادر (ولما بلغ اشدّه) وقتاکه موسی شول سنه ایردیکه نشوآنك اوزره زیاده اولمز اول اوتوز یاشندن قرقه دکیندر انده عقل کمالن بولور * دینلدیکه هر نبینك بعثتی رأس اربعینده اولمشدر (واستوی) وقدی ویا عقلی مستوی اولدی (آتیناه حکما وعلما) بز اکا نبوّت وعلم ودین ویردك ویاخود انی استنبادن

اول حکما وعلمانك علم وسمتن ویردك حتی که استجهال اولنور شیئی نه سویلدی ونه ایشلدی اشبو نظم قصه‌یه موافقدر که انك استنبائی هجرتدنصکره مراجعتده اولمشدر (وکذلك نجزی المحسنین) موسایه واناسنه ایتدیکمز کبی محسنلره احسانلری اوزره جزاء ایدرز (ودخل المدینة علی حین غفلة من اهلها) موسی علیه السلام قصر فرعون ویامنف ویاخابین ویاعین شمس نام موضعدن کلوب مصره داخل اولدی بر وقتده که انده مصره دخول اهلنه معتاد دکل ایدی ویاخود اول وقتده انك دخولنی توقع ایتمزلردیکه اول وقت قیلوله‌ده ویاخود اخشامله یتسو اراسنده ایدی (فوجد فیها رجلین یقتتلان هذا من شیعته وهذا من عدوّه) اول داخل اولدیغی بلده‌ده ایکی رجل بولدیکه بری برلریله اختصام وتنازع ایدرلردی انك بری بنو اسرائیلدن وبری قبطدن ایدی (فاستغاثه الذی من شیعته علی الذی من عدوّه) بنو اسرائیلدن اولان رجل قبطدن اولان رجل اوزره موسادن استمداد ایتدی (فوکزه موسی فقضی علیه) اویله اولسه موسی علیه السلام جمیع کفیله قبطینك کوکسنه اوروب اولدردی (قال هذا من عمل الشیطان انه عدوّ مضل مبین) موسی علیه السلام دیدیکه اشبو قتل مضل شیطان عملندندرکه اول کفار قتلنه‌امر اولنمامشدی ویاموسی علیه السلام انلرك بیننده مأمون ایدی اول شیطان الله تعالینك خلقنه ظاهر العداوتدر (قال رب انی ظلمت نفسی فاغفرلی فغفرله انه هو الغفور الرحیم) موسی علیه السلام دیدیکه یارب اول قبطی‌یی قتلله نفسمه ظلم ایتمشم بنی مغفرت ایت رب تعالی دخی انی مغفرت ایتدی زیراکه اول عبادنك ذنوبنه غفور وانلره رحیمدر (قال رب بما انعمت علیّ فلن اکون ظهیرا للمجرمین) بعده موسی علیه السلام توبه‌سنی تأکید ایدوب دیدیکه یارب بکا مغفرتله انعامك حقیچون بنی عصمت ایت شول معاونتم جرمه مؤدی اولورکسه‌لره معین وظهیر اولمیم ویاخود بکا انعام ایتدیکك قوت حقیچون انکله اولیاکه اعانت ایدم یوخسه اعدائك مظاهرتنه انی استعمال ایتمیم (فأصبح فی المدینة خائفا یترقب) موسی علیه السلام قبطی‌یی قتل ایتدیکی بلده‌ده نفسی اوزره خائف اولدیغی حالده منتظر اولدیکه اول استقاده اولنه (فاذا الذی استنصره بالامس یستصرخه) کوردیکه

دونکی کونده اندن نصرت طلب ایدن اسرائیلی ینه برقبطیء آخرله قتال
ایدوب موسی علیه السلامدن انك اوزره دخی استمداد ایتدی ﴿ قال له
موسی انك لغویّ مبین ﴾ موسی علیه السلام اول اسرائیلی یه دیدیکه
سن شول غوایتی ظاهر رجلسن زیراکه سن بکا بر رجلن قتلنه سبب اولمشیکن
شمدی بر رجل آخرله قتال ایدوب ینه بندن انك اوزره دخی استمداد ایدرسن
اول اسرائیلی یه غضب ایتدکدنصکره ینه اکا ترحم ایتدی ﴿ فلما
ان اراد ان یبطش بالذی هو عدوّ لهما ﴾ وقتاکه موسی علیه السلام
کندویه واول اسرائیلی یه عدو اولان قبطی یی بطش ایتمك دیلدی زیراکه
اول انلرك دینی اوزره دکلیدی اسرائیلی ظن ایتدیکه موسی علیه السلام
انی قتل ایتمك دیلر ﴿ قال یاموسی أترید ان تقتلنی کما قتلت نفسا بالامس ﴾
دیدیکه یاموسی بنی قتل ایتمکمی دیلرسن نتکیم دونکی کونده برنفس
قتل ایتمشیدك اسرائیلی موسی یه بویله سویلدی زیراکه موسی اکا سن
غویسن دیو عتاب ایتدیکندن موسی نك قصدی کندیسنی قتل
ایتمکه اولمسن ظن ایلدی ﴿ ان ترید الا ان تکون جبارا فی الارض
وما ترید ان تکون من المصلحین ﴾ یاموسی سن دیلدیکك دیلرسن الا
انکچونکه ارض مصرده ظلمله قتال اولهسن یوخسه ناس بیننی اصلاح
ایدنلردن اولمق دیلزسن که انکله مخاصمی دفع ایدهسن وقتاکه اول قبطی
اسرائیلینك سوزین ایشتدی بر کون اوّل قبطی یی قتل ایدن موسی ایدیکن
بیلدی فی الحال فرعونه واروب انی خبر ویردی اویله اولسه فرعون
موسی نك قتلن امر ایلدی ﴿ وجاء رجل من اقصی المدینة یسعی ﴾ اول
بلدهنك وسطندن بر رجل مشیننده سرعت ایدرك موسی علیه السلامه
واردی دینلدیکه اول رجل مؤمن آل فرعوندن ایدیکه فرعونك ابن عمی
اولوب اسمی خربیل ایدی ﴿ قال یا موسی ان الملأ یأتمرون بك لیقتلوك
فاخرج انی لك من الناصحین ﴾ دیدیکه یاموسی قوم فرعونك اشرافی
سنك امرنده مشورت ایدرلرکه سنی قتل ایدهلر ایمدی بوبلدهدن چیقوب
کیت بن سکا خیر اراده ایدنلردنم ﴿ فخرج منها خائفا یترقب ﴾ اکا بناء
موسی علیه السلام بلدهدن چیقدی قورقرکه یولده طلب وتعرض اولنه
نه زاد ونه ظهری وارکه سیرینه عون بولنه حتی سکز کون کتدی برشیء
بولمدیغندن اغاج یپراغیله تعیش ایتدی ﴿ قال رب نجنی من القوم الظالمین ﴾

ودیدیکه یارب بنی اول قوم ظالمیندن تخلیص ویالحوقلرندن حفظ
ایت ﴿ ولما توجه تلقاء مدین قال عسی ربی ان یهدینی سواء السبیل ﴾
وقتاکه موسی علیه السلام مدین جانبنه قصد ایلدیکه اول شعیب علیه
السلامك قریهسیدر دیدیکه رجام بودرکه ربم جل شانه بنی اوسط طریقه
هدایت ایده زیراکه اول طریق بیلمزدی اکا اوچ طریق ظاهر اولوب
اول ایسه اول طریقلرك اوسطنه کتدی انك عقبنجه انی طالبلر ایکی طرف
یوللره توجه ایتدی * دینلدیکه موسی علیه السلام دعا ایدیجك
اکا بر ملك فرس اوزره النده عنزه ایله کلدی حتی انکله بیله
مدینه واصل اولدی ﴿ ولما ورد ماء مدین وجد علیه امة من الناس
یسقون ﴾ وقتاکه موسی علیه السلام مدین بئرینه کلوب واصل اولدی
واول بئر یاننده ناسدن برجماعت بولدیکه اول بئردن حیوانلرین
صواررلردی ﴿ ووجد من دونهم امرأتین تذودان ﴾ واول ناسدن اسفل
مکانده ایکی مرأه بولدیکی غنملرین انلرین اغناممندن کف ایدرلرکه اختلاط
ایتمیهلر انلرکله بیله سقیدن عجزلریچون ﴿ قال ماخطبکما ﴾ موسی اول ایکی مرأهیه
دیدیکه شانکزندر کیم ناسله بیله غنمکزی صوارمیوب بئردن غنمکزی
منع ایدرسز ﴿ قالتا لانسقی حتی یصدر الرعاء ﴾ اول ایکی مرأه دیدیلرکه
بز صوارمزتاکه راعیلر حیوانلرین صواروب کیدهلر شول حذرله کیم رجاله
مزاحمه ایتمیهوز انلر کتدکلرنده بز واروب اغناممزی صواررز ﴿ وابونا
شیخ کبیر ﴾ وبابامز ایسه چوق یاشلو بر پیردر اغناممزی سقیچون چیقمغه
استطاعتی اولمدیغندن اضطرار له اکا بزی کوندررر ﴿ فسقی لهما ﴾
اویله اولسه موسی علیه السلام انلرهٔ غنملرین صواردی مع هذا یالن ایاق
یوریکدن ایاقلرینك دریسی صویلمش وآجلقدن بوکالوب ضعیف
اولمشدی دینلدیکه موسی علیه السلام انلرك اول قولنی ایشدیجك
مرحمت ایدوب اول محله قریب بر بئر آخر وار ایدیکه اغزی بر بیوك
طاشله قپانمشدی انی یدی ویا اندن اکثر رجال قالدرردی موسی
علیه السلام یالکز قالدیروب اغنامی اندن صواردی ﴿ ثم تولی الی الظل ﴾
بعده بر اغاج کولکهسنه واردی ﴿ فقال رب انی لما انزلت الیّ من خیر فقیر ﴾
ودیدیکه یارب دین خیرندن بکا انزال ایتدیکك ایچون دنیاده فقیر
اولدم زیراکه اول فرعون عندنده ایکن وسعتده ایدی ویاخود یارب

بن خلقه خبره محتاجم که انکله صلبمی طورغرم شول بکا انزال ایتدیکك
خیر دن اجلیچونکه اول علم وحکمتدر ویا ظالمیندن نجاتدر وقتاکه اول ایکی
مرأه بابالرینه ناسدن اوّل رجوع ایتدیلر حالبوکه غنملری طوقلر صویه
قانمشلردی بابالری شعیب علیه السلام انلره دیدیکه نه سببدن تیز کلدیکز
معتاد وقتکزه قاتلنمدیکز دیدیلرکه بر رجل صالحه راست کلدك بزه
مرحمت ایدوب غنملریمزی صواردی شعیب علیه السلام اول ایکیسندن
برینه دیدیکه واروب بکا اول رجلی چاغرك (فجاءته احدیهما تمشی
علی استحیاء) انك بریسیکه حیاسندن درعنك کمنی یوزینه طوتوب
موسی علیه السلامه کلدی * دینلدیکه اول کلان اول ایکیسنك
صغراسی ایدی بر قولده کبراسی ایدی اسمی صفورا ویا صفراء ایدیکه
موسی علیه السلام انی تزوّج ایتدی (قالت ان ابی یدعوك لیجزیك اجر ما
سقیت لنا) دیدیکه بابام سنی چاغررکه بزه اغنامزی صواردیغك
مکافاتن ایده * موسی علیه السلام اندن اول کلامی ایشیدیجك کتمك
دیلدی لکن قتی آج اولدیغندن کتمامکه چارهسی اولمدی اویله اولسه
مرأه اوکنجه وموسی علیه السلام اردنجه کتدی لکن روزکار مرأهنك
آردندن کلوب ثوبنی ردفنه ضم ایتمکله ردفنی وصف ایدیجك موسی
علیه السلام اکا نظردن کراهت ایدوب مرأهیی اردنجه یورتدی
واکا دیدیکه اکر یولده خطا ایدرسم بکا دلالت ایت نعم دیوب اول منوال
اوزره ایکیسی کتدیلر موسی علیه السلام شعیب علیه السلامه داخل
اولدیغنده شعیب علیه السلام اکا طعام کتوروب اوکنه قودی موسی
علیه السلام انی اکلدن امتناع ایدوب بز اهل بیتز دینمزی دنیایه بیع
ایتمزز دیدی شعیب علیه السلام ایتدی آج دکلمیسن دیدیکه بلی آجم لکن
قورقارینکه بو طعام اول صواردیغمه عوض اوله شعیب علیه السلام
دیدیکه بو بزم عادتمزدر هرکه بزه نزول ایده بز انی اطعام ایدرز
وبر کسه که بر فعل معروف ایدوب اکا بر شیء اهدا اولنه انك اخذی حرام
اولمز اویله اولسه موسی علیه السلام اول طعامدن اکل ایلدی (فلما جاءه
وقصّ علیه القصص قال لا تخف نجوت من القوم الظالمین) وقتاکه
موسی علیه السلام شعیب علیه السلامه کلوب طعامندن یدی ومقصوصی
اکا خبر ویردیکه اول قبطی یی قتلی وفرعونك انی قتله قصدیدر شعیب

علیه السلام اکا دیدیکه قورقغل که اول قوم ظالمیندن نجات بولدك
زیرا که فرعونك مدین اوزره تسلطی یوقدر (قالت احدیهما
یا ابت استأجره) اول ایکی مرأهنك بریکه انی دعوت ایتمشدی دیدیکه
ای بابا انی اغنامزی رعی ایچون استیجار ایت (انّ خیر من استأجرت
القویّ الامین) زیرا سنك استعمال ایتدیکك خیرلوسی اول کمسه درکه
عمله قوی وامانته مؤدی اوله شعیب علیه السلام اکا دیدیکه انك قوت
وامانتندن نه شیء بیلدك مرأه ایتدی اما قوت بوکه فلان بئرك اغزندهکی
حجری قالدردی حالبوکه انی یدی سکز کمسنه کوجله قالدیرردی واما
امانتی بوکه بنی اردنجه یورتدی تاکه بدنم وصفنی کورمیه (قال انی
اریدأن انکحك احدی ابنتیّ هاتین) اویله اولسه شعیب علیه السلام
موسی علیه السلامه دیدیکه دیلرینکه اشبو ایکی قزیمك برین سکا تزویج ایدم
(علی ان تأجرنی ثمانی حجج) شول شرطله کیم بکا سکز ییل اجیر
اولهسن (فان اتممت عشرا فمن عندك) اکر اون ییل تمام ایدرسك
اول فعلك سندن تفضل وتبرعدر یوخسه واجب دکل (وما ارید
ان اشق علیك) مراد ایتمزینکه سکا مشقت ویرم اون ییل تمامنی الزامله
ویا مراعات اوقاتده مناقشه ایله (ستجدنی ان شاء الله من الصالحین)
حسن معامله ولین جانب ووفاء معاهدهده ان شاء الله بنی صالحلردن
بولورسن (قال ذلك بینی وبینك ایما الاجلین قضیت فلا عدوان علیّ)
موسی علیه السلام دیدیکه اشبو شرط بنمله سنك ارامزدهدر ایکی اجلك
قنغیسین قضا ایدرسم کرك اطولنی ویا اقصرنی زیاده طلبیله اوزریمه اعتدا
اولنمسون اون ییل ایله زیاده مطالبه اولنمیم سکز ییل اوزره زیاده مطالبه
اولنمدیغم کبی (والله علی ما نقول وکیل) اشبو سویلشدیکمز مشارطهیه
الله تعالی شاهد وحفیظدر * ابوذر رضی الله عنهدن مرفوعا روایت
اولنورکه موسی علیه السلام ایکی اجلك قنغیسین قضاء ایدوبدر دیو سؤال
اولندقده دیکلکه اون ییل قضاء ایدوبدر واول ایکی مرأهنك قنغیسین
تزوّج ایدوبدر دیو سؤال اولندقده دیکلکه صغراسنی کیم اول موسی
علیه السلامه کلمشدر وباباسنه انی استیجار ایت دیمشدر * وهب
قولنده اول انلرك کبراسنی تزوج ایدوبدر * روایت اولندیکه شعیب
علیه السلامك آغلمقدن کوزلری اعمی اولدی الله تعالی اکا بصرنی
رد ایلدی اوچ کره اعمی اولوب بصری رد اولندیغندن صکره

الله تعالى هرشيئه عليم ايكن اكا ديديكه بوآغلمق ندر جنته شوقكدن
و يا نار خوفكدنميدر شعيب عليه السلام ديديكه يارب اول دكل الا لقاكه
شوقدندر وحى الهى كلديكه اويله اولسه ياشعيب لقائم سكا تهنيئه اولسون
اول اجلدن كليم موسايى سكا خدمتكار ايتدم * روايت اولنديكه شعيب
عليه السلام قزنى موسى عليه السلامه انكاح ايديجك قزينه امر ايتديكه
موسى عليه السلامه برعصا ويره تاكيم انكله غنمدن سباع كلورسه كيده‌ره
دينلديكه اول عصا جنت اغاجندن اولوب آدم عليه السلام انى جنتدن
چيقارمشدى انى انبياء برى برلرندن توارث ايدرك حتى كه شعيب عليه السلامه
ايرمشدى اولدخى انى موسى عليه السلامه ايداع ايتمشدى قزى اكا
اول عصايى كتوريجك شعيب عليه السلام اكا بونى ايلتوب بونك غيرى
برعصا كتور ديدى زيرا انبيالرك عصالرى شعيب عليه السلام قتنده ايدى
قزى دخى انى الوب يرينه قودى بعده انك غيرى برعصا آلمق مراد ايتدكده
الينه ينه اول عصا كلدى انى باباسنه كتوروب اوچ كره‌يه دكين بويله
واقع اولنجق اول عصايى موسى‌يه ويردى موسى عليه السلام دخى انى
الوب كتدكدنصكره شعيب عليه السلام انى ويرديكنه نادم اولدى زيراكه
اول كنديده وديعه ايدى موسانك اثرنجه كيدوب اندن اول عصانك
ردينى ديلدى موسى عليه السلام انى ويرمزينكه اول بنم عصامدر ديدى
بونزاعله ايكيسى اوّل ملاقى اولدقلرى رجل حكمنه راضى اولمغه
عهد ايتديلر اويله اولسه رجل صورتنده برملكه ملاقى اولوب
انى نزاعلرينه حاكم ايتديلر ملك موسايه ديديكه عصاكى الكدن
يره براقغل بعده انى هرقنغيكز رفع ايده بيلورسه اول عصا انكدر
چون موسى انى الندن براقدى شعيب عليه السلام انى اخذ ورفعه چاره
ايده ميوب موسى انى رفع ايدوب اخذ ايتدى * روايت اولنديكه موسى
عليه السلام اجلنى تمام ايدوب شعيب عليه السلام اكا قزينى تسليم ايديجك
موسى عليه السلام مرأه‌سنه ديديكه باباكه سويله كه غنمك بعضنى بزه ويره
چون اول انى باباسنه سويلدى شعيب عليه السلام ديديكه اشبو يلده
اغناممدن هرطوغان ابلق و بلقا جدى سنك اولسون موسى عليه السلامه
منامده دينلديكه اغنامك مسقاسى اولان مائى عصا ايله اوره اويله اولسه
موسى عيله السلام مسقايه واروب عصاسيله مائى اوردى بعده اول مادن

اغنامى صواردى اويله اولسه اول يلده طوغان جديك جميعى
آبلق لونده اولوب شعيب عليه السلام وعدى مقتضاسنجه انلرى
موسى ايله زوجه‌سنه ويردى (فلما قضى موسى الاجل وسار باهله)
وقتاكه موسى عليه السلام اجلك اكملن قضاء ايدوب اندن فارغ اولدى بعده
اون يل دخى شعيب عليه السلام قتنده اقامت ايتدى اويله اولسه موسى
عليه السلامك شعيب عليه السلام قتنده مدت اقامتى يكرمى يل اولدى
بعده اهليله مصره رجوعه شعيب عليه السلامدن استيذان ايدوب اذن
ويردكدنصكره اهليله مصر جانبنه توجه ايتدى (آنس من جانب الطور
نارا قال لاهله امكثوا انى آنست نارا) طوره ولى ايدر جهتدن نار
كوروب اهلنه ديديكه سز مكانكزده وقوف ايدك * زيرا بن نار كوردم
(لعلى آتيكم منها بخبر) تاكه سزه اول نار قبلندن طريق خبرين كتورم
(او جذوة من النار لعلكم تصطلون) و يا اول ناردن قطعه و يا شعله
كتورم كه ايصنه‌سز * زيراكه اول بريه‌ده ليلهٔ مظلمه ده برد شديده
اولوب مرأه‌سنى طلق اخذ ايتمشدى (فلما اتاها نودى من شاطئ الوادى
الايمن فى البقعة المباركة من الشجرة ان ياموسى انى انا الله رب العالمين)
وقتاكه موسى عليه السلام اول ناره واردى وادئ ايمن جانبندن
بقعهٔ مباركه‌ده شجرهٔ عناب وياعوسجدن اكا ندا اولنديكه ياموسى بن اول
عالمينك ربيسى الله جل شانه‌يم (وان الق عصاك) ودخى عصاكى
يره براقغل ديو ندا اولندى (فلما رآها تهتز كأنها جان ولى مدبرا ولم
يعقب) انى يره براقديغنده كورسه‌كه اول تحرك ايدر كأنه حيهٔ صغيره‌دركه
اضطرابى چوق اولور خوفندن آردينه دونوب قاچدى اكا التفات
ايتمدى (ياموسى أقبل ولا تخف انك من الآمنين) اكا ندا اولنديكه ياموسى
اكا اقبال ايدوب خوف ايتمكل كه سن مخاوفدن آمنلردنسن زيراكه بنم
قتمده مرسللر خوف ايتمزلر (اسلك يدك فى جيبك تخرج بيضاء من غير
سوء) يدكى جيبكه ادخال ايتكه انى برصنسز شمس شعاعى كبى بيضاء
چيقاره‌سن (واضمم اليك جناحك من الرهب) قچان يدك امرى واندن
كورديكك شعاع سكا خوف ويره انى جيبكه ادخال ايتكه اول اوّلكى حالتنه
عودت ايده وجناح ايسه يدك كليدر وياعضددر * ابن عباس رضى الله
عنهما ايدر الله تعالى اكا امر ايتديكه يدنى صدرينه ضم ايده تاكه حيه‌يى

کوردیکنده اکا ایریشن خوف کیده ایمدی بر خائفکه یدنی صدرینه وضع ایده انکله خوفی زائل اولور دینلدیکه ضم جناحله مراد سکوندر یعنی روحك تسکین وقلبك اضطرابنی تلیین ایت (فذانك برهانان من ربك الی فرعون وملائه) اشبو ید وعصا ربك جل شانه‌دن فرعونه وقومنك اشرافنه ایکی حجتدر (انهم کانوا قوما فاسقین) زیرا که انلر قوم فاسقین اولدیلر احقادرلرکه انلره رسول ارسال اولنه (قال رب انی قتلت منهم نفسا فاخاف ان یقتلون) موسی علیه السلام دیدیکه یارب بن انلردن نفس قتل ایتمشم قورقرینکه اول نفس مقابله سنده انلر دخی بنی قتل ایده‌لر (واخی هارون هو أفصح منی لسانا) وقرنداشم هارون لسانده بندن ابین واحسندر وموسانك لسانده ایسه عقده اولمشیدی شول نار دنکه صباوتی حالنده انی آغزینه صوقشدی نتکیم قصه‌سی سورهٔ طه‌ده کچمشدی (فأرسله معی ردأ یصدقنی) ایمدی هارونی بنمله بیله بکا معین ارسال ایتکه اول بنی تصدیق ایده تخلیص حق وتقریر حجت وتزییف شبهه ایله زیرا که محاجه عندنده لسانم بکا مطاوعت ایتمز (انی اخاف ان یکذبون) زیرا قورقرینکه فرعون وقومی بنی تکذیب ایده‌لر (قال سنشدّ عضدك باخیك) الله تعالی دیدیکه قرنداشکله سنی قوتلندیررز زیرا کشی قرنداشیله قوتلنور یدك عضدله قوتلنمسی کبی وعضد ایسه مرفقله کتف ما بینیدر (ونجعل لکما سلطانا) وایکیکز ایچون حجت وبرهان ویاغلبه وتسلط قیلورز (فلا یصلون الیکما) ایمدی انلر سزه استیلاء وحجله ویا قتل وسوء ایله واصل اوله‌مزلر (بآیاتنا) ایکیکز بزم آیتلریمز ایله انلره کیدك ویاخود آیتلریمزله سزی انلره تسلیط ایدرز (انتما ومن اتبعکما الغالبون) ایکیکز واتباعکز فرعون وقومنه غالبلرسز (فلما جاءهم موسی بآیاتنا بینات قالوا ما هذا الا سحر مفتری) وقتا که موسی انلره ربوبیتمزه دلالتده علامات واضحه ایله کلدی دیدیلر که بو بر سحر مختلقدرکه اندن اوّل مثلی نقل اولنمیوبدر ویاانی تعلم ایدوب بعده انی الله تعالی‌یه افترا ایلیوبدر (وما سمعنا بهذا فی آبائنا الاوّلین) اشبو سحری ویا ادّعاء نبوّتی آباء اوّلینمزك زمانلرنده اولدیغن ایشتممشز (وقال موسی ربی اعلم بمن جاء بالهدی من عنده) موسی دیدیکه ربم جل شانه اعلمدر اول کسه‌یی که انك عندندن رسالتله کلدی اول محق سز

(مبطللرسز)

مبطللرسز (ومن تکون له عاقبة الدار) ودخی اول کسه‌یی که دار دنیانك عاقبت محموده‌سی که عبدك رحمت ورضوانله وعند الموت بشارت ملائکه ایله ختم اولمسیدر اول کسه ایچون اولور * زیرا که دنیا آخرته ممرّ خلق اولنوبدر وآخرتله بالذات قصد اولنان ثوابدر وعقاب قصدی بالعرضدر (انه لایفلح الظالمون) کذب وسحر وکفر وسائر فساداتله نفسلرینه ظلم ایدنلر دنیاده هدایه وعقباده حسن عاقبته نائل اولمزلر (وقال فرعون یا ایها الملاء ما علمت لکم من اله غیری) فرعون اشراف قومنه دیدیکه وجودده بندن غیری الهکز اولدیغن بیلمزین موسایه اطاعت ایتمکز (فأوقدلی یاهامان علی الطین فاجعل لی صرحا لعلی اطلع الی اله موسی) ایمدی یاهامان لبنه اوزره آتش یاقوب انی آجر ایتدیککدنصکره بنم ایچون برقصر عالی طویل بنا ایده کورکه اکا صعود ایدوب موسانك الهنه مطلع اولم کأنه توهم ایتدیکه اول جسم اولوب سماده اوله واکا ارتقاء ممکن اوله (وانی لاظنه من الکاذبین) ومع هذا بن ظن ایدرمکه موسانك بندن غیری الهی اولمق ادّعاسنده کاذبلردن اوله * اهل سیر دیدیلرکه فرعون وزیری هامانه صرح بناسیله امر ایدیجك هامان عمال وفعله‌دن اللی بیك بناء جمع ایلدی اتباع واجرادن وآجر وجص طبخ ایدر واغاج یونار ومسمار دوزر طوائفدن غیری حتی که صرحی رفع وتشیید ایتدیلر طولی برحده ایردیکه بنالر انك فوقنده طورمغه قدرتلری اولمز اولدی دینلدیکه طولی بشیبك ذراع وعرضی اوچیبك ذراع ایدی وقتاکه بنادن فارغ اولدیلر فرعون انك فوقنه چیقوب برنشابه‌یی سماء جانبنه رمی ایتدی اول اکا قانه بولاشق کلوب موسانك الهنی حاشا که قتل ایتدم دیو سوندی اویله اولسه جبرائیل علیه السلام امر الهی ایله اول صرحه برکز قنادیله اوریجق اوچ قطعه اولدی برقطعه‌سی عسکری اوزره دوشوب نیجه بیك کشی اندن هلاك اولدی وبالجمله اول صرحه عمل ایدنلردن هیچ بری قالمدی وبرقطعه‌سی دریایه وبرقطعه‌سی مغربه دوشدی (واستکبر هو وجنوده فی الارض بغیر الحق وظنوا انهم الینا لایرجعون) اول فرعون وجنودی ارض مصرده استحقاقسز استکبار ایدوب کندیلرین موتله بزه رجوع ایتمز ظن ایتدیلر (فاخذناه وجنوده فنبذناهم فی الیمّ) آنی وجنودنی اخذ ایدوب دریایه براقدق

(فانظر كيف كان عاقبة الظالمين) يا محمد نظر ايتكه شرك و كفرله نفسلرينه ظلم ايدنلرك عاقبتی نيجه اولدی وانك مثلی فعلندن قومكی تحذير ايت (وجعلناهم أئمة يدعون الى النار) و بز انلری خذلانمزله جهاله رؤسا قيلدق كه كفر ومعاصيدن نار ايجاب ايدر اعمال سيئه يه دنياده انلری دعوت ايدهلر (ويوم القيامة لاينصرون) ويوم قيامتده انلر عذابدن قورتارلمزلر (وأتبعناهم فی هذه الدنيا لعنة) واشبو دنياده رحمتدن طرد وابعادی بز انلره اتباع ايتدك (ويوم القيامة هم من المقبوحين) ويوم قيامتده ايسه انلر تعذيب واهلاك اولنانلردن اولورلر (ولقد آتينا موسى الكتاب من بعد ما اهلكنا القرون الاولى) بز موسايه توراتی ويردك اندن اوّل نوح وهود وصالح ولوط اقوامنی اهلاك كزدنصكره (بصائر للناس) اول توراة ناسك قلوبنه انوار اولدیغی حالده كه انكله حقائقی كوررلر وحق وباطل بيننی تمييز ايدرلر (وهدى ورحمة لعلهم يتذكرون) ودخی اول سبيل الله اولان شرايعه هدايت وانده اولانه عمل ايدنه رحمت اولدیغی حالده تاكه انلر تذكر ايتملری رجا اولنور حالده ايدهلر (وما كنت بجانب الغربی اذقضينا الى موسى الامر) يا محمد سن موسانك طورده كی مقامندن جانب غربيده دكل ايدك شول وقتكه بز موسايه تعريفن اراده ايتديكمز امری وحی ايتدك (وما كنت من الشاهدين) وسن اول مقامده حاضرلردن دخی دكل ايدك انلر نقبادركه موسى عليه السلام انلری ميقات ايچون اختيار ايتدی (ولكنا انشأنا قرونا فتطاول عليهم العمر) لكن سكا وحی ايتدك انكيچونكه موسادنصكره بز قرون مختلفه انشا ايتدك كه اوزرلرينه وحيك زمان انقطاعی طويل اولدیغندن عهد الٰهی اونودوب امرينی ترك ايتديلر (وما كنت ثاويا فی اهل مدين تتلو عليهم آياتنا) وسن مدين اهلی شعيب ومؤمنين قتنده دكل ايدك كه انلرك قصه سن انلردن تعلمدنصكره انی مكه اهلنه ذكر ايده سن (ولكنا كنا مرسلين) لكن بز سنی رسول ارسال ايدوب اشبو اخباری مبين كتاب انزال ايتدك كه انی اهل مكه يه تلاوت ايده سن اكر حال بو منوال اوزره اولمسه نه سن آنی بيلور ونه قومكه خبر ويردك (وما كنت بجانب الطور اذ نادينا) وسن طور جانبنده دكل ايدك شول وقتكه بز موسايه (انى انا الله رب العالمين) ديو ندا ايتدك (ولكن

رحمة من ربك) لكن ربك جل شانه دن سكا رحمت اولوب انی سكا تعليم ايتدك (لتنذر قوما ما أتاهم من نذير من قبلك) تاكه انكله بر قومی يعنی اهل مكه يی انذار ايده سنكه سندن اوّل انلره نذير كلمدی سنكله عيسى بيننده فترتده واقع اولدقلريچون اول بشيوز اللی يل ايدی وياخود سنكله اسمعيل بيننده انلره نذير كلمدی * زيراكه موسى وعيسانك رسالتی بنو اسرائيله وانلرك حواليسنده اولنلره مختصه ايدی (لعلهم يتذكرون) تاكه انلر انكله اتعاظ ايدوب ايمانه كلهلر (ولولا ان تصيبهم مصيبة بما قدمت ايديهم فيقولوا ربنا لولا ارسلت الينا رسولا فنتبع آياتك ونكون من المؤمنين) اكر انلره كفر ومعاصيلری سببيله عقوبت ايركوردیكمزده يا ربنا بزه رسول ارسال ايتمش اولسيدك كه اول بزه آيتلريكی تبليغ ايتديكنده بز اكا اتباع ايدوب مصدقيندن اولوردق ديملری اولمسه سنی ارسال ايتمزدك * ايمدی سنی انلره ارسالمز دكل الا عذرلرين قطع وحجتمزی اوزرلرينه الزام ايچوندر (فلما جاءهم الحق من عندنا قالوا لولا اوتی مثل ما اوتی موسى) وقتاكه انلره بزم عندمزدن رسولمز محمد صلى الله عليه وسلم معجزاتدن برنوعله كلدی ديديلركه نوليدی محمده موسايه ويريلن آيات مثلی ويريله ايدی توراتك جملة ويرلمسی كبی ويد بيضاء وعصا كبی (أولم يكفروا بما اوتی موسى من قبل) الله تعالى ديديكه حالبوكه قرآندن اوّل رأی ومذهبده ابناء جنسلری موسى عليه السلام زمانندكی كفره سی موسايه ويريلنه كافر اولمديلرمی (قالوا سحران تظاهرا) ديديلركه موسى وهارون ويا موسى ومحمد اشبو خوارقی اظهارله ويا ايكی كتاب توافقيله تعاون ايدشديلر (وقالوا انا بكل كافرون) وديديلركه انلرك كلنه وكرك كتابلرينه كافرلرز (قل فأتوا بكتاب من عند الله هو اهدى منهما اتبعه ان كنتم صادقين) يا محمد سن انلره ديكل كه ايمدی قولكزده صادقلر ايسه كز بكا بر كتاب كتورك كه اول موسايه وبكا انزال اولنان كتابلردن اهدی اوله تاكه بن اكا اتباع ايده يم (فان لم يستجيبوا لك فاعلم انما يتبعون اهواءهم) اكر كتاب اهدی كتورميوب دعوتكه اجابت ايتمزلرسه بيل كه كفرلرنده هوالرينه اتباع ايتمشلردر (ومن اضل ممن اتبع هواه بغير هدى من الله) شول كمسه دن اضل كيمدركه الله تعاليدن هداسز هواسنه اتباع ايده زيراكه

هوای نفس کاهی حقه موافق اولور (ان الله لایهدی القوم الظالمین) الله تعالی هدایت ایتمز شول قومه کیم اتباع هواده انهماکله نفسلرینه ظلم ایتدیلر (ولقد وصلنا لهم القول لعلهم یتذکرون) بز قرآن آیتلرینی انزالده بری برینه اتباع ایتدك تاکه تذکیر متصل اوله ویاخود نظمده اتباع ایتدك تاکه دعوت حججله ومواعظ مواعیدله ونصایح عبرله متقرر اوله شول عبرله کیم تذکر ایدوب ایمانه کله‌لر (الذین آتیناهم الکتاب من قبله هم به یؤمنون) شونلرکه بز انلره قرآندن اوّل کتاب ویردك انلر محمده ویاقرآنه ایمان کتوررلر * دینلدیکه اشبو آیت اهل کتاب مؤمنلری شاننده نازل اولوبدر ویا اهل انجیلدن قرق کشی شاننده درکه اوتوز ایکیسی حبشه‌دن جعفر رضی الله عنه ایله کلدیلر وسکزی ایسه شامدن کلدیلر (واذا یتلی علیهم قالوا آمنابه انه الحق من ربنا انا کنا من قبله مسلمین) قچان انلره قرآن تلاوت اولنسه دیرلرکه بز انك کلام الله ایدیکنی تصدیق ایتدك اول بزم ربمزدن حقدر اول قرآنك نزولندن اوّل الله تعالی یی توحیدده مخلصلر ومحمد نبی حق ایدیکن مصدقلر ایدك (اولئك یؤتون اجرهم مرّتین بما صبروا) ایمدی انلره اجرلری ایکی کره ویریلور بری کندی کتابلرینه ایمانلری ایچون وبری قرآنه ایمانلری ایچون ایکی ایمانه صبر وثباتلری سببیله ویاخود قرآنه نزولندن اوّلده وصکره‌ده ایمانه صبر وثباتلریله (ویدرؤن بالحسنة السیئة) وطاعتله معصیتی دفع ایدرلر شهادت کلمه‌سیله شرکی دفع ایدرلر ومشرکیندن ایشتدکاری اذی وشتمی عفو وصفحله دفع ایدرلر (ومما رزقناهم ینفقون) وبزم انلره ویردیکمز اموالدن سبیل خیره انفاق ایدرلر (واذا سمعوا اللغو اعرضوا عنه) قچان لغو کلام ایشتسه‌لر تکرم ایدوب اندن اعراض ایدرلر (وقالوا لنا اعمالنا ولکم اعمالکم) واول لغو ایدنلره دیرلرکه بزم اعمالمز وافعالمز بزم وسزك اعمالکز سزك اولسون (سلام علیکم) اولدیغکز حالتدن الله تعالی سزه سلامت ویره (لانبتغی الجاهلین) بز جاهللر صحبتن طلب واراده ایتمزز (انك لاتهدی من احببت) یامحمد سن استدیکك کمسه‌یی اسلامه کتورمکه قادر اولمزسن * زیراکه قلبی اوزره مطبوعی بیلمزسن مادامکه بن سکا انی بیلدرمیم زیراکه اول علم غیبدندر (ولکنّ الله یهدی من یشاء)

(لکن)

لکن الله تعالی دیلدیکی کمسه‌یی اسلامه کتورر * زیراکه اول عالم الغیبدر قلبی اوزره مطبوعی غیریدن تمییز ایدر (وهو اعلم بالمهتدین) اول الله تعالی اسلامه استعدادی اولنلری بیلور جمهور عندنده بو آیتك سبب نزولی ابو طالبدرکه حال احتضارنده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اکا دیدیکه (اشهد ان لااله الاالله) دیکل که یوم قیامتده اول قولکه سنکچون شهادت ایده‌یمکه عذاب اولنمیه‌سن دیدیکه اکر قریش بنی تعبیر ایدر اولمسه انکاکه انی اول قوله موت عندنده جزع حمل ایتدی دیه‌لر سکا موافقتله سنی قریر العین ایدردم (وقالوا ان نتبع الهدی معك نتخطف من ارضنا) کفاردن خوف ایله اسلامه کلمینلر پیغمبریمز علیه السلامه دیدیلرکه بیلورزکه سن حق اوزره‌سن لکن قورقارزکه اکر سکا متابعت وعربه مخالفت ایدرسه‌وز بزی ارض مکه‌دن چیقاررلر الله تعالی انلره توبیخ وجهی اوزره دیدیکه (أولم نمکن لهم حرما آمنا یجبی الیه ثمرات کل شیء) بز انلرك مکانن حرم ذا امن قیلمدقمی بیت شریف حرمتنه حوالنده‌کی عرب تناصر ایدیشورلر انلر ایسه انده آمنلردر الوان ثمراتدن هرلون نواحیدن اول حرمه جلب وجمع ایدیلور (رزقا من لدنا) بزم عندمزدن ثمرات مخصوصه ایله مرزوق اولدیغی حالده ایمدی اهل مکه عبده‌ٔ اصنام ایکن حاللری بو اولیجق انلره تخوف وتخطف نیچه عارض اولور قچانکه حرمت بیته حرمت توحیدی ضم ایده‌لر (ولکنّ اکثرهم لایعلمون) لکن انلرك اکثری جهله‌در تفطن وتفکر ایتمزلرکه انی بیله‌لر ویاخود انلردن آزدرکه تدبر ایدوب اول انلره الله تعالی عندندن رزق ایدیکن بیله‌لر * زیرا اکر آنی بیلسه‌لر انك غیریدن قورقمزلردی بعده الله تعالی بیان ایتدیکه انلرك خوفی صددنده اولدقلری کفردن اولمغله احقادرلر شول قوله کیم بیورلدی (وکم اهلکنا من قریة بطرت معیشتها) چوق قریه اهلیکه بز انلری تدمیر ودیارلرین تخریب ایتدك حاللری امنده وخفض عیشده اهل مکه‌نك حاللری کبیدی الله تعالینك رزقن ییوب انك غیریه عبادت ایتدیلردی (فتلك مساکنهم لم تسکن من بعدهم الاقلیلا) اشبو بیوت خالیه انلرك مسکنلریدر شوم معاصیلرندن انلردنصکره انده ساکن اولور اولمدی مکرکه مسافریندن آز کمسه برکون ویا اندن آز زمان انده ساکن

اولیدی ﴿ وکنا نحن الوارثین ﴾ وبز اول مسکنلره مسا کنلرندن وارث اولدق * زیرا هیچ کمسه انلره خلف اولمدیکه دیارلرنده وسائر متصرفاتلرنده انلرك کبی تصرف ایدیدی ﴿ وما کان ربك مهلك القری حتی یبعث فی امها رسولا یتلوعلیهم آیاتنا ﴾ ربك جل شانه شول قری اهلنی اهلاك ایدر اولمدی که انلر کافرلردر الا شوندنصکره که اول قرآنك اکبر واعظمنه رسول کوندردیکه انلره خبر ویره کیم ایمانه کلمزلر ایسه انلره عذاب نازل اولور وقرآنك اعظمی رسول کوندرلمسنه تخصیص بیورلدی * زیراکه رسول اشرافه بعث اولنور واشراف ایسه مدینه‌لرده وشول مواضعده ساکن اولورلر که اول حولنده کی اماکنك اتمیدر ﴿ وما کنا مهلکی القری الا واهلها ظالمون ﴾ بز هیچ قریه‌لر اهالیسنی هلاك ایدر اولمدق الا انلر تکذیب رسل وکفرده عتوله ظالملر ایدی ﴿ وما اوتیتم من شیٔ فمتاع الحیاة الدنیا وزینتها ﴾ اسباب دنیادن برشیئکه سزه اوتل ویرلدی حیات دنیانك اول متاع وزینتیدر مدت حیاتکز انقضاسنه دکین انکله تمتع وتزین ایدرسز ﴿ وما عندالله خیروابقی ﴾ والحال الله تعالی عندنده اولان ثواب اشبو مذکوردن خیرلیدر زیراکه اول لذت خالصه وبهجت کامله‌در ودخی ابقادر زیراکه اول دائم لاینفادر ﴿ أفلا تعقلون ﴾ تدبر ایتمزمیسزکه باقی فانیدن خیرلیدر تاکه ادنایی اعلایه استبدال ایده‌سز ﴿ أفمن وعدناه وعدا حسنا فهو لاقیه ﴾ شول کمسه که بز اکا جنت وعدین ایده‌وزکه اول اکا لابد ملاقیدر ﴿ کمن متعناه متاع الحیاة الدنیا ﴾ شول کمسه کبیمیدر که بز اکا حیات دنیا متاعنی تمتیع ایده‌وزکه اول آلامله مشوب ومتاعبله مکدر وانقطاعی تحسریله مستعقبدر ﴿ ثم هو یوم القیامة من المحضرین ﴾ بوندنصکره اول یوم قیامتده حساب ویا عذاب ایچون احضار اولنلردن اوله ﴿ ویوم ینادیهم فیقول این شرکائی الذین کنتم تزعمون ﴾ ذکر ایت شول کونیکه رب تعالی انلری چاغروب دیه‌که قنی شول شرکاء که انلری بکا شرکاء زعم ایدر دیکز ﴿ قال الذین حق علیهم القول ربنا هؤلاء الذین اغوینا اغویناهم کما غوینا تبرأنا الیك ما کانوا ایانا یعبدون ﴾ رؤساء اضلاء که اوزرلرینه عذاب واجب اولدی دیه‌لرکه اشبو اتباعمزکه بز انلری اضلال ایتدك بزم انلره

تسویل ووسوسه‌مزله ضلالتی اختیار ایتدیلر ضلالتده بزه عدیل اولدیلر یاربنا انلردن وکفر وعبادتلرندن سکا تبری ایتدك انلر بزه عبادت ایتمزلر بلکه هوالرینه عبادت وشهواتلرینه اطاعت ایدرلردی ﴿ وقیل ادعوا شرکاءکم فدعوهم فلم یستجیبوا لهم ﴾ وانلره دینله که شرکاکزی چاغرك که سزی عذابدن تخلیص ایده‌لر انلر دخی فرط حیرتلرندن شرکالرین چاغره‌لر شرکا ایسه اجابت ونصرتدن عجزلری اولدیغیچون اجابت ایتمیه‌لر ﴿ ورأوا العذاب لو انهم کانوا یهتدون ﴾ اول حالتده عذاب موعودی کوره‌لر اکر انلر دنیاده اهتدا ایتسه‌لر اول وقتده عذابی کورمزلردی ویاخود دنیاده انلره اتباع ایتمزلردی ویاخود عذابی کوردکلرنده نولیدی مسلمین کبی دنیاده مهتدین اولیدق دیو تمنی ایده‌لر ﴿ ویوم ینادیهم فیقول ماذا اجبتم المرسلین ﴾ ذکر ایت شول کونیکه رب تعالی کفاری چاغروب دیه‌که بنم رسوللریمه توحیدده نه کیفیت اوزره اجابت ایتدیکز ﴿ فعمیت علیهم الانبیاء یومئذ فهم لایتساءلون ﴾ اول کونده انلره حجج ملتبس وطرق اخبار منسد اولوب اعتذارله اخباره اهتدا اولنمیه‌لر بلکه حیرتلرندن سکوت ایده‌لر یوخسه ناس دنیاده مشکلاتدن بری برلرینه سؤال ایتمسی کبی سؤال ایدشمیه‌لرکه مسئول سائله حجت تلقین ایلیه زیراکه جوابدن عجزده جمیعی مساوی اولور ﴿ فاما من تاب وآمن وعمل صالحا فعسی ان یکون من المفلحین ﴾ اما اول کمسه‌که کفردن توبه ایدوب ایمان وعمل صالح بینی جمع ایده حق اولورکه اول عندالله سعدادن اوله ﴿ وربك یخلق مایشاء ویختار ﴾ ربك جل شانه دیلیوب اختیار ایتدیکی شیئی خلق ایدر زیراکه انك اوزره برشیٔ ایجاب ایدر ویا انی اختیار ایتدیکی شیئدن منع ایدر یوقدر وقتاکه مشرکلر نولیدی اشبو قرآن ایکی قریه اهلندن بررجل عظیمه تنزیل اولنیدی دیدکلرنده‌که انکله مرادلری ولید بن مغیره ویا عروة بن مسعود الثقفی ایدی اکا جوابده اشبو آیت نازل اولدی یعنی ربك جل شانه رسوللرین شول ارسال اولنه‌جق اقوامك اختیار ایتدکلرینی بعث ایتمز بلکه رسالتنه اول دیلدیکن اختیار ایدر ﴿ ماکان لهم الخیرة ﴾ یوخسه انلر ایچون برشیٔ اختیار ایتمك یوقدر ویاخود الله تعالی اول شیئی اختیار ایدرکه انلریچون انده خیر وصلاح اوله ﴿ سبحان الله ﴾ الله تعالی منزه اولدی اندنکه اکا هیچ

احد منازع ویا اختیارینه مزاحم اوله (وتعالی عما یشرکون) انلرك
اشراکدن ویا اکا اشراك ایتدکلری شیٔ مشارکتندن عالی اولدی
(وربك یعلم ماتکن صدورهم ومایعلنون) ربك جل شانه بیلور انیکه
انلرك صدوری اضمار ایدر رسول الله صلی الله علیه وسلمه عداوت وحقد
کبی وانیکه اعلان ایدرلر انك شاننده طعن کبی (وهو الله لا اله الا هو)
معبود بالحق اول الله تعالیدر انك غیری دکلدر (له الحمد فی الاولی
والآخرة) حمد آنکچون ثابتدر دنیاده کلفت وجهی اوزره وآخرتده
لذت وجهی اوزره زیراکه نعمك کلی عاجل وآجلنی اول ویرر مؤمنلر
اکا انده حمد ایدرلر دنیاده‌کی حمدلری کبی دیرلرکه (الحمد لله الذی
اذهب عنا الحزن الحمد لله الذی صدقنا وعده الحمد لله رب العالمین)
(وله الحکم) وهر شیئده قضاء نافذ دخی انکچون ثابتدر (والیه ترجعون)
وآخرتده اکا رجوع ایدرسز اعمالکزك خیر وشریله سزه جزا ایدر
(قل أرأیتم ان جعل الله علیکم اللیل سرمدا الی یوم القیامة من اله غیر الله
یأتیکم بضیاء) یا محمد مکه‌نك کفارینه دیکل‌که بکا خبر ویرك‌که اکر
الله تعالی یوم قیامته دکین کیجه‌یی اوزریکزه دائم ایتسه الله تعالیدن
غیری اتخاذ ایتدیککز آلهه‌دن هیچ بری قادر اولورمیکه انی کیده‌روب
سزه کوندز کتوره تاکه انده معاشکزی طلب ایده‌سز (أفلا تسمعون)
بزم مواعظمزی سماع تدبرله استماع ایتمزمیسزکه انکله منتفع اوله‌سز
زیراکه سماعك منافعی ذکرنی وفوائدی وصفنی بصر ادراك ایتدیکنی
سمع ادراك ایدر (قل أرأیتم ان جعل الله علیکم النهار سرمدا الی
یوم القیامة من اله غیر الله یأتیکم بلیل تسکنون فیه) یا محمد ینه انلره
دیکل‌که بکا خبر ویرك‌که اکر الله تعالی یوم قیامته دکین کوندزی
اوزریکزه قائم ایتسه الله تعالیدن غیری آلهه‌کزدن هیچ بری قادر
اولورمیکه انی کیده‌روب سزه کیجه‌یی کتوره تاکه انده سکون واستراحت
ایده‌سز (أفلا تبصرون) الله تعالینك قدرتنی کورمزمیسزکه
اکا ایمان کتوره‌سز (ومن رحمته جعل لکم اللیل والنهار لتسکنوا فیه
ولتبتغوا من فضله ولعلکم تشکرون) اول الله تعالینك رحمتندندرکه
سزیچون لیل ونهاری خلق ایلدی تاکه لیلده سکون واستراحت ایده‌سز
ونهارده انواع مکاسبله فضلندن طلب ایده‌سز والله تعالینك بو نعمتلرین

بیلوب اکا شکر ایلیه‌سز (ویوم ینادیهم فیقول این شرکائی الذین کنتم
تزعمون) ذکر ایت شول کونیکه الله تعالی مشرکاره دیه‌که قنی شول
آلهه‌کزکه انی بکا شرکاء زعم ایدردیکز اشبو آیتی تکریرده ایذان واردرکه
حق تعالینك غضبن جلب ایدر شرکدن زیاده شیٔ اولمیه انك رضاسنی
جلب ایدر توحیددن زیاده شیٔ اولمدیغی کبی (ونزعنا من کل امة شهیدا
فقلنا هاتوا برهانکم فعلموا ان الحق لله وضل عنهم ما کانوا یفترون)
واول کونده هر امتدن پیغمبرلرین انلرك دنیاده شرك وتکذیب رسلدن
اولدقلری حالات قبیحه‌لرینه شهادت ایدر اخراج ایده‌رز وامتلره دیرزکه
الله تعالی‌یه شرکله تکذیبکز صحتنه برهانکزی کتورك انلر ایسه برهاندن
عاجز اولوب الوهیت انجق الله تعالینك اولدیغنی بیله‌لر والوهیتده اکا غیری
اشراك ایله افترالری کذب وباطل دعوالرین یتوره‌لر (ان قارون کان من قوم
موسی) قارون موسی علیه السلامك قومندن ایدی ابن عمی اولوب اکا
ایمان کتورنلردن ایدی حسن صورتیچون منوّر دیو ملقب ایدی توراتی ظهر
قلبندن اوقوردی لکن سامری کبی اولدخی منافق ایدی فرعونك بنو اسرائیل
اوزره عاملی ایدی (فبغی علیهم) بنو اسرائیل اوزره ظلم وکفر وکثرت ماله
تکبر ایتدی وموسایه مخالفتله تکبر ایتدی (وآتیناه من الکنوز ما ان مفاتحه
لتنوء بالعصبة اولی القوّة) بز اکا اموال مدخره‌دن شول دکلو ویردك‌که
انك صنادیق ویا خزائننك مفتاحلری شول قوت صاحبلری جماعت
کثیره‌یه ثقیل اولوب کتورمکده انلری میل ایتدیرردی اول جماعتك
عددنده اختلاف اولندی اوچدن اونه ویا اوندن اون بشه ویا اوندن قرقه
دکیندر ویا قرق رجل ویا یتمش رجلدر * دینلدیکه انك خزائنی مفتاحلرین
التمش قاطر طاشردی هر خزانه‌نك بر مفتاحی وار ایدی وهر مفتاح ایسه
جلوددن اولوب بر پارمقدن زیاده دکلیدی (اذ قال له قومه لا تفرح)
اکا قومی بنو اسرائیل دیدیلرکه حطام دنیا ایله فرح ایتمکل‌که اول مطلقا
مذمومدر زیرا اول فرح دنیایه محبت ورضانك نتیجه‌سیدر حالبوکه لذائذ
دنیویه البته زائل ایدیکنك بیلنمسی ترح ایجاب ایدر (ان الله لا یحب الفرحین)
زخارف دنیایله فرحانلری الله تعالی سومز زیراکه اول محبة الله مانعدر
اول اجلدن الله تعالی (ولا تفرحوا بما آتاکم) سزه ویریلن متاع دنیایه
فرحان اولمکز دیو اندن نهی اولندی (وابتغ فیما آتاك الله الدار الآخرة)

الله تعالینك سكا و یردیکی غنا و ثروت ایله دار آخرتی طلب ایله که انی طاعته صرف ایله زیرا که انکله مقصود دار آخرته وصولدر ﴿ ولا تنس نصیبك من الدنیا ﴾ و دنیادن نصیبکی اونوتمغل یعنی دنیاده آخرت ایچون عملی ترك ایتمکل ویاخود صحت وقوت وشباب وغناکی اونوتمغل انکله آخرتکی طلب ایده سن و یاخود دنیادن کندکك واهلك قوتنی اونوتمغل ﴿ وأحسن کما احسن الله الیك ﴾ وعباد اللهه احسان ایت الله تعالی سکا انعامیله احسان ایتدیکی کبی ویاخود شکر وطاعتله احسان ایتکه الله تعالی سکا انعامیله احسان ایده ﴿ ولا تبغ الفساد فی الارض ﴾ ظلم و بغیه علت اولور امرله یر یوزنده فسادی طلب ایتمکل ﴿ ان الله لا یحب المفسدین ﴾ الله تعالی افساد ایدنلری سومز سوء افعاللریچون ﴿ قال انما اوتیته علی علم عندی ﴾ قارون دیدیکه اول مال بکا و یرلدی شول علم اوزره کیم اول بنم عندمه‌ده‌در * دینلدیکه اول علم توراتدرکه اول انده بنو اسرائیلك اعلمیدی ویاخود علم تجارت ومکاسب ایدی و یاخود علم کیمیا ایدیکه موسی علیه السلام اول علمك برثلثنی یوشع بن نون علیه السلامه و برثلثنی کالب ابن یوقانه و برثلثنی قارونه تعلیم ایتمشیدی * بعده قارون اول ایکیسنی آلدایوب انلرك اول علملرینی دخی کندی علمنه ضم ایتدی اموالنك کثرتنه اول سبب اولدی * دینلدیکه اول یوسف علیه السلامك کنوزنه مطلع اولمشدی ﴿ أولم یعلم ان الله قد اهلك من قبله من القرون من هو اشدّ منه قوّة واکثر جمعا ﴾ اول بیلمدیمیکه الله تعالی اندن اوّل قرون متقدّمه‌دن شول کیمسه‌لری هلاك ایلدیکه قوّتده اشد وجمعده اکثر ایدیلر * اشبو انك قوّت وکثرت مال ایله اغترارینه تعجب وتوبیخدر مع هذا کندی حاللو کیمسه‌لرك عاقبتی نیجه اولدیغن توراتده اوقومش وتواریخ حفاظندن ایشتمشدی و یاخود اول بر علم ادّعا ایلدی والحال کندوبی هلاکدن صیانت ایدر علمی بیلمدیکه اول علم نافعدرکه نفوسی مصارع هالکیندن وقایه ایدر انك ادّعا ایتدیکی علم ایسه انك خلافنی ملابسدر ﴿ ولا یسأل عن ذنوبهم المجرمون ﴾ یوم قیامتده مجرمون ذنوبلرندن سؤال اولنمزلر زیرا که الله تعالی انلرك حالنه عالمدر بلکه سؤال وحسابسز انلری نارله عقاب ایدر و یاخود انلر ذنوبلرندن سؤال نجاتله سؤال اولنمزلر بلکه سؤال تعذیبله سؤال اولنورلر ﴿ فخرج

(علی)

علی قومه فی زینته ﴾ برکون قارون عرضیچون زینتده قومی اوزره چیقدیکه اول بغلهٔ شهبایه بنمشدیکه اوزرینه التون سرج اورلمشدی وکندی زینتنده بیله سنجه درت بیك عبید اویدرمشدی بر قولده کندیلرینك وخیللرینك اوزره دیباج احمر کیدرلمشدی وصاغنده اوچیوز غلام وصولنده بیاض اوچیوز جاریه اولوب اکینلرینه هر بری حلی ودیباج کیمشدی ﴿ قال الذین یریدون الحیوة الدنیا یالیت لنا مثل ما اوتی قارون انه لذو حظ عظیم ﴾ مسلمیندن چون حیات دنیا مراد ایدنلر یساره رغبت طریق اوزره دیدیلرکه مالدن قارونه ویریلن مثلی بزه دخی ویرلسیدیکه اول دنیادن حظ عظیم صاحبیدر حسددن حذر ایدوب مثلنی تمنی ایتدیلر یوخسه عینی دکل ﴿ وقال الذین اوتوا العلم ویلکم ثواب الله خیر لمن آمن وعمل صالحا ﴾ دنیاده زاهد اولوب اشیانك ماهیتی اوزره عارف اولنلر اول متمنیلره دیدیلرکه ویل سزه کیم الله تعالینك ثوابی خیرلیدر شول کمسه‌یه کیم ایمان وعمل صالحی جمع ایده قارونه ویریلندن بلکه دنیا ومافیهادن ﴿ ولا یلقیها الا الصابرون ﴾ زاهدلرك اول کلمه‌سنه ویا اول مثوبته ویا اول سیرته توفیق اولنمز الا انلرکه معاصیدن صاقنوب طاعته صبر ایدرلر ﴿ فخسفنا به وبداره الارض ﴾ بز اول قارون ودارنی یره کچوردك * روایت اولندیکه قارون هر وقتده موسی علیه السلامه ایذاء ایدردی * موسی علیه السلام ایسه قرابتیچون اکا مدارا ایدردی حتی‌که زکاتك وجوبی نازل اولدی اویله اولسه موسی علیه السلام قارونه زکاتله امر ایدوب مالنك بیکده برینی ویرمسی اوزره صلح اولدی قارون انی حساب ایدوب استکثار ایتدی قصد ایلدیکه موسایی بنو اسرائیل بیننده رسوای ایده تاکه انلر موسادن کراهت ایدوب ترك ایلیه‌لر اویله اولسه بر مرأهٔ فاجره‌یه رشوت ویردی تاکه موسی علیه السلام انکله فجور ایتدی دیو افترا ایده * وقتاکه یوم عید اولدی موسی علیه السلام طوروب ناسه امر ونهی ایلدی ودیدیکه هر کمسه‌که سرقه ایده انك یدنی قطع ایدرز واول‌که زنا ایده اکر محصن دکلسه اکا جلده اورورز محصن ایسه رجم ایدرز * قارون دیدیکه اکرچه سن ایسه‌کده بو حکمی کندی اوزریکه اجرا ایدرمیسن دیدیکه نعم اجرا ایدرین قارون ایتدی ایمدی بنو اسرائیل زعم ایدرلرکه سن فلانه

فاجره ایله فجور ایتمشسن اندن فلانه اول موضعه کتورلدی حضرت موسی اکا دیدیکه الله تعالینك حقیچون اولسون اشبو امرده صدق ایت اول دیدیکه قارون بکا شو دکلو مال ویردیکه سن بنله فجور ایتمشسن دیو سکا افترا ایدم همآندم موسی علیه السلام سجده یه واروب رب تعالی یه قاروندن شکایت ایتدی وحی الهی کلدیکه یا موسی یره دیلدیکك شیئی امر ایت اول سکا اطاعت ایدر دیدی اول دیدیکه یا یر قارونی اخذ ایت فی الحال یر آنی دیزلرینه دکین یوتدی ایکنجی کره اخذ ایت دیدیکنده بلینه دکین یوتدی اوچنجی کره اخذ ایت دیدیکنده بوغازینه دکین یوتدی دردنجی کره اخذ ایت دیدیکنده یره باتوب یتدی هر کره ده ایسه قارون اکا یلوارر اول ایسه اکا مرحمت ایتیوب یره اخذ ایت دیو بیورردی وحی الهی کلدیکه یا موسی عجب فظاظت و غلظت ایتدك که اول سندن مرارا مرحمت دیلدی سن ایسه اکا مرحمت ایتمدك عزتم حقیچون اکر اول بکا بر کره دعاء ایتمش اولسه بن اکا اجابت ایدردم بعده بنو اسرائیل دیدیلرکه موسی بو فعلی قارونه ایتدیکه مال و دارینه وارث اوله اویله اولسه دعاء ایلدی حتی که مال و داریدخی یره یچدی ایمدی اول هر کونده بر رجل قامتنجه اشاغه کیتمکده در یوم قیامته دکین یرك قعرینه ایرر ﴿ فما كان له من فئة ينصرونه من دون الله وما كان من المنتصرين ﴾ قارون ایچون اعوان اولمدیکه الله تعالینك عذابن اندن دفع ایدهلر و اول کندیدخی اکا نازل اولان عذابدن امتناع ایدنلردن اولمدی ﴿ وأصبح الذين تمنوا مكانه بالامس يقولون ويكأنّ الله يبسط الرزق لمن يشاء من عباده ويقدر ﴾ شول زمان قریبده قارونك منزلتن تمنی ایدنلر خطالرینه متنبه اولوب سویلر اولدیلرکه عجب بزه امر مشتبه اولدیکه الله تعالی عبادندن دیلدیکنه بسط و بعض دیلدیکنه ایسه تضییق ایدر ﴿ لولا ان منّ الله علينا لخسف بنا ﴾ اکر الله تعالی بزه دیلدیکمزی ویرممکله منّ ایتمسیدی بز دخی قارون کبی یره یچردك ﴿ ويكأنه لا يفلح الكافرون ﴾ عجب حال مشتبه اولدیکه الله تعالینك نعمتنه کافرلر و یا رسوللرینی مکذبلر خلاصه نائل اولمزلر ﴿ تلك الدار الآخرة نجعلها للذين لا يريدون علوّا فى الارض ولا فسادا ﴾ بز دار آخرتی قیلورز شول کسهلر ایچونکه یر یوزنده ایماندن استکبار ایتمزلر و یا ناس

(اوزره)

اوزره استطاله و انلره تهاون ایتمزلر و یا ارباب سلطنتلری عندنده عز و شرف طلب دخی ایتمزلر * علی کرم الله وجهه ایدر اشبو آیت ولات و اهل قدرتدن متواضعلر شاننده نازل اولوبدر و دخی یریوزنده فساددخی مراد ایتمزلر الله تعالینك غیری یه عبادته دعوتله و یا ناسك اموالنی بغیر حق اخذله و یا معاصی ایشلمکله ﴿ والعاقبة للمتقين ﴾ عاقبت محموده که جنتده قراردر الله تعالینك اوامرنی ادا و معاصیدن اجتناب ایدوب عقابندن خوف ایدنلر ایچوندر ﴿ من جاء بالحسنة فله خير منها ﴾ بر کسه که حسنه ایله کله انکیچون ذات و قدر و وصفده اول حسنهسندن خیرلو اولور ﴿ ومن جاء بالسيئة فلا يجزى الذين عملوا السيئات الا ما كانوا يعملون ﴾ و اولکه سیئه ایله کله * ایمدی سیئهیی ایشلینلر انجق ایشلدکاری سیئه مثلیله جزاء اولنور ﴿ ان الذى فرض عليك القرآن لرادّك الى معاد ﴾ اول الله تعالی که سکا قرآنك تلاوت و تبلیغ و مقتضاسیله عملی ایجاب ایتدی سنی معادینه رد ایدر که اول مکه در * وقتا که پیغمبریمز صلی الله علیه و سلم غاردن چیقوب مدینهیه یونلدی طلب اولنمسی خوفیله یولدن صاپدی اول خوفدن امن اولیجق کیرو یوله کیروب مکه و مدینه بیننده جحفه نام منزله نزول ایتدی و مکه یولنی بیلوب مکهیه مشتاق اولدی جبریل علیه السلام اکا کلوب یا محمد بلد و مولدکه مشتاقمی اولدك دیکه نعم اول سببدن بو آیت جحفهده نازل اولدی و یاخود الله تعالی شول سکا وعد ایتدیکی مقام محموده رد ایدر و قتاکه مشرکلر پیغمبریمز صلی الله علیه و سلمه سن ضلالدهسن دیدیلر الله تعالی اکا دیدیکه ﴿ قل ربى اعلم من جاء بالهدى ومن هو فى ضلال مبين ﴾ دیکل که ربم جل شانه اعلمدر اول کسهیه که هدا ایله کلوب ثواب و نصرته مستحق اولور و دخی اکاکه ضلال مبینده اولوب عذاب و اذلاله مستحق اولور ﴿ وما كنت ترجوا ان يلقى اليك الكتاب الا رحمة من ربك ﴾ یا محمد سن رجا ایدر دکل ایدك که سکا قرآن وحی اولنه لکن ربك جل شانه سکا رحمت ایدوب قرآنی ویردی ﴿ فلا تكوننّ ظهيرا للكافرين ﴾ ایمدی کافرلره معین اولمغل انلره مدار ایله و اذالرینه تحمله و طلبلرینه اجابتله * اشبو آیت شول حینده نازل اولدیکه انی آبائی دینینه دعوت ایتدیلر اویله اولسه الله تعالی اکا نعمتلرین تذکیر ایدوب انلره اولدقلری شیٔ

اوزره مظاهرتدن نهی ایتدی ﴿ ولا یصدّنك عن آیات الله بعد اذ انزلت الیك ﴾ سنی قرآنك قراءت وموجبیله عملدن صد ایتمسون اول سکا انزال اولنمسی وقتندنصکره ﴿ وادع الی ربك ﴾ نامی ربك جل شانه‌نك توحید و عبادتنه دعوت ایت ﴿ ولا تکوننّ من المشرکین ﴾ ومشرکاردن اولمغل انلره مساعده ایله ﴿ ولا تدع مع الله الها آخر لا اله الا هو ﴾ الله تعالی ایله بیله اله آخر دعا ایتمکل که زیرا اندن غیری اله معبود بالحق یوقدر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر اشبو آیاتله ظاهرده مخاطب پیغمبریمز صلی الله علیه و سلمدر لکن مراد اهل دیندر ﴿ کل شیء هالك الا وجهه ﴾ هرشیء هالکدر یعنی اکا که هلاك وفناء جائز اوله اول حدّ ذاتنده هالکدر الا الله تعالینك ذاتی دکل * زیرا که اول باقی لایفنادر ویاخود الا عملدن اول شیء که انکله وجه الله مراد اوله اول فانی اولمز زیرا که ثوابی باقیدر ﴿ له الحکم ﴾ خلق بیننده قضاء نافذ انکیچون ثابتدر ﴿ والیه ترجعون ﴾ آخرتده اکا رجوع ایدرسز

سورة العنکبوت وهی تسع وستون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ الم أحسب الناس ان یترکوا ان یقولوا آمنا وهم لا یفتنون ﴾ ناس ظن ایتدیلرمیکه بز ایمان کتوردك دیملریله ترك اولنه‌لر حالبوکه اموال ونفسلرنده امتحان اولنمیه‌لر بلکه الله تعالی انلری مشاق تکالیفله امتحان ایدر مهاجره ورفض شهوات و وظائف طاعات وانواع مصائب کبی تاکه مخلص منافقدن و دیننده ثابت مضطربدن ممتاز اوله واکا صبرله عوالیء درجاته ایریله زیراکه مجرد ایمان اکرچه خلوص قلبله ایسه‌ده عذاب مخلددن خلاصك غیرینی اقتضاء ایتمز * دینلدیکه چون الله تعالی برعبدی سوسه انی بلایه عرض قیلور روایت اولندیکه صحابه‌دن بر جماعت مشرکینك اذاسندن جزع ایدیجك بو آیت نازل اولدی بر قولده مشرکون و اهل کتاب شول احد غزاسنده مصاب اولان مسلمینی تعییر ایدیجك اندن زیاده متأذی اولدقلرنده بو آیتله تسلیه بیورلدی ﴿ ولقد فتنا الذین من قبلهم ﴾ والحال انلردن اوّل کچن انبیاء واولیایی بز انواع بلایا ایله امتحان ایتدك انلرك کیمی عذابله قتل وکیمی منشارله نشر وکیمی امشاط حدیدله مشط اولوب هیچ بری دیننن عدول ایتمدی * ایمدی بو حالت

امتلرك کلنده جاری اوله کلمش سنت قدیمه‌در لائق دکلدرکه انك خلافی توقع اولنه ﴿ فلیعلمنّ الله الذین صدقوا ولیعلمنّ الکاذبین ﴾ تاکه الله تعالی ازلده هرمخلوقدن صدور ایدجك حالاتی بیلورکن امتحانله ایمانده صادقلری کاذبلردن تمییز ایدوب صادقلره ثوابله وکاذبلره عقابله جزاء ایدر ﴿ ام حسب الذین یعملون السیئات ان یسبقونا ﴾ کفر ومعاصی ایله اساءت ایدنلر ظن ایتدیلرمیکه بز انلره انتقامدن عاجز اوله‌وز ﴿ ساء ما یحکمون ﴾ نه چرکین حکم اولدی اولکه انلر انی حکم ایدرلر ﴿ من کان یرجو لقاء الله ﴾ اول کمسه‌که جنتده الله تعالینك لقاسن رجا ایدر ویاانك ثوابنه وصولی رجا ایدر ویاموت وبعث وحساب خوفن ایدر ﴿ فان اجل الله لآت ﴾ انك لقاسیچون مضروب اولان وقت کلیسردر * ایمدی اول وقته مستعد اولوب اعمال صالحه‌یه جهد ایتسون ﴿ وهو السمیع العلیم ﴾ اول الله تعالی عبادك اقوالنی ایشیدر عقائد وافعالنی بیلور ﴿ ومن جاهد فانما یجاهد لنفسه ﴾ برکمسه‌که طاعات مشقتنه وشهواتدن کف شدتنه صبرله جهاد ایده اول نفسیچون جهاد ایدر زیراکه انك منفعتی ینه نفسنه عائد اولور ﴿ ان الله لغنیّ عن العالمین ﴾ الله تعالی عالمینك طاعتندن غنیدر وانلره تکلیفی رحمت وصلاحلرینی مراعات ایچوندر ﴿ والذین آمنوا وعملوا الصالحات لنکفرنّ عنهم سیئاتهم ولنجزینهم احسن الذین کانوا یعملون ﴾ شونلرکه ایمان کتوروب اعمال صالحه ایشلدیلر بز انلرك کفر ومعاصیلرین ایمان وطاعتلریله تکفیر ایدرز واحسن اعماللریله انلره جزاء ایدرز ویاخود ایشلدکلری اعمال صالحه‌دن اکثر واحسن ویررز ﴿ ووصینا الانسان بوالدیه حسنا ﴾ بز انسانه عهد وامر ایتدککه والدینه فعل حسن ایده ﴿ وان جاهداك لتشرك بی ما لیس لك به علم فلا تطعهما ﴾ واکر والدینك سکا شول الوهیتن بیلمدیکك شیئی بکا اشراك ایتمك ایچون جهد ایدرلرسه اول امرده انلره اطاعت ایتمکل * اشبونده اشعار واردرکه صحتی بیلنمیان شیئه اتباع جائز اولمیه اکرچه بطلانی بیلنمزسه‌ده فکیف که بطلانی بیلنه ﴿ الیّ مرجعکم فأنبئکم بما کنتم تعملون ﴾ سزدن مؤمن ومشرکك ووالدینه بارّ وکرك عاقك مرجعی بکادر هربریکزه عملنه کوره جزاء ایدرین * اشبو آیت وسورهٔ لقمانده وسورهٔ احقافده‌کی سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه وانامی حمنه شاننده نازل

اولوبدر سعد اسلامه كلمجك جننه يمين ايتديكه تااول مرتد اولمينجه كونشدن كولكه يه وارميه واكل وشرب ايتميه بوحال اوزره اوج كون لبث ايتدى سعد اكا ديديكه اكر سنك يوز جانك اولوب برر برر چيقسه بن ديني ترك ايدر دكلم نه ديلرسك انى ايت اشبو امرده سكا اطاعت ايتمزم جننه انك موافقتندن مأيوس اولنجق كولكه يه كلوب اكل وشرب ايتدى (والذين آمنوا وعملوا الصالحات لندخلنهم فى الصالحين) شونلركه ايمان وعمل صالح ايتديلر بزانلرى صالحين جمله سنه ادخال ايدرز وصلاحده كمال ايسه درجات مؤمنينك منتهاسى وانبياء ومرسلينك متمناسيدر وياخود صالحين مدخلنه ادخال ايدرزكه اول جنتدر (ومن الناس من يقول آمنا بالله فاذا اوذى فى الله جعل فتنة الناس كعذاب الله) ناسك بعضى بز الله تعالى يه ايمان كتوردك ديرلر فچانكه فى الله ايذاء اولنسه لر كفره انلره ايمانلرى اوزره عذاب ايتمكله ناسك اذى وعذابنى الله تعالينك آخرتده كى عذابى كبى قيلور يعنى ناسك عذابندن جزع ايدوب صبر ايلمز حتى كه ناسه اطاعت ايدر الله تعالى يه عذابندن خائفك اطاعتى كبى كه اول منافقدر فى الله ايذاء اولنسه دينندن دونر كافر اولمغه كيدر (ولئن جاء نصر من ربك ليقولن انا كنا معكم) واكر ربك جل شانه دن مؤمنلره فتح وغنيمت ايرسه ديرلركه دينده بزسزكله يز نائل اولديغكز غنيمته بزى اشراك ايدك (أليس الله بأعلم بما فى صدور العالمين) الله تعالى صدور عالمينده اولان ايمان ونفاقه اعلم دكميدر (وليعلمن الله الذين آمنوا وليعلمن المنافقين) تاكه الله تعالى حقيقتده مؤمنلرى وايمانلرنده منافقلرى تمييز ايدوب وجزالرين ايده (وقال الذين كفروا للذين آمنوا اتبعوا سبيلنا ولنحمل خطاياكم) مكه نك كافرلرى انلردن ايمانه كلنلره ديديلركه بزم دينمزه وآبامز ملتنه اتباع ايدك يوم قيامتده بزسزك خطالريكز اثمنى كتوره لم بزه اتباعكز خطيئه اولديغى تقدير اوزره (وماهم بحاملين من خطاياهم من شىء انهم لكاذبون) والحال اول كفار انلرك خطالرندن برشىء كتورر دكللردر ايمدى انلر اول زعملرنده كاذبلردر (وليحملن اثقالهم واثقالا مع اثقالهم) بلكه انلر كفر ومعاصيلريله اقتراف ايتدكلرى اوزارى وكنديلرك اول اوزاريله بيله اتباعلرينك اوزارندنخى كتوررلر انى كه انلرك اضلال ومعاصى يه حمليله ايشلمشلردى اول اتباعك اوزارندن

برشىء اكسلمزين (وليسئلن يوم القيامة عما كانوا يفترون) ويوم قيامتده تقريع وتبكيت وجهى اوزره سؤال اولنور شول اباطيلدنكه اتباعلرين انكله اضلال ايتديلردى (ولقد ارسلنا نوحا الى قومه) بزنوح عليه السلامى قومنه ارسال ايتدك كه انلرى ايمانه دعوت ايده (فلبث فيهم ألف سنة الا خمسين عاما فأخذهم الطوفان وهم ظالمون) اول قومى بيننده بيك ييل لبث ايتدى الا اللى ييل دكل * روايت اولنديكه اول قرق ياشنده بعث اولنوب طقوز يوز اللى ييل قومنى توحيده دعوت ايتدى بعده انلرى طوفان اخذ ايتدى حالبوكه كفرله انلر ظالملر ايديلر وطوفاندنصكره دخى التمش ييل معمر اولدى (فأنجيناه واصحاب السفينة) بزنوحى وسفينه ده انكله اولان مؤمنلرى طوفاندن انجاء ايتدك كه انلر يتمش سكز نفر ايديلر نصفى ذكور ونصفى اناث ايدى نوحك اوچ اوغلى حام وسام ويافث ونسالرى اول جمله دن ايدى (وجعلناها آية للعالمين) بز اول سفينه ويا واقعه يى عالمره عبرت قيلدقكه انكله اتعاظ واستدلال ايده لر (وابراهيم اذ قال لقومه اعبدوا الله واتقوه ذلكم خير لكم ان كنتم تعلمون) وابراهيمى بزقومنه ارسال ايتدك اول انلره ديديكه الله تعالى يه عبادت ايدوب اندن قورقكز بويله ايتمكز سزه خيراولدر اندنكه كفر ومعصيت اوزره اولورسز اكر خير وشرى بيلور وياخيرى شردن تمييز ايدرسكز ويا اموره نظر عمله نظر قيلورسه كز (انما تعبدون من دون الله اوثانا وتخلقون افكا) الله تعالينك غيرى يه عبادتى اوثانه ايدرسز واول اوثانى آلهه والله تعالى يه شركاء تسميه كز ايله كذب اختلاق ايدرسز ويا انى افك ايچون دوزرسز (ان الذين تعبدون من دون الله لايملكون لكم رزقا) شول اوثانكه الله تعاليدن غيرى اكا عبادت ايدرسز سزه رزق ويرمكه قادر اولمزلر (فابتغوا عند الله الرزق) رزقك كلنى الله تعاليدن طلب ايدك (واعبدوه واشكروا له) واكا عبادت وشكر ايدك اكا عبادتله مطالبكزه توسل ايدر واكا شكرله نعمدن سزى احاطه ايدن شيئى تقييد ايدر وياخود اكا عبادت وشكرله لقاسنه استعداد ايدر اولديغكز حالده (اليه ترجعون) زيراكه بعدالموت اكا رجوع ايدرسز اعمالكز اوزره سزه جزاكزى ايدر (وان تكذبوا فقد كذب امم من قبلكم) اكر بنى تكذيب ايدرسكز سزدن

اوّل يچون امتلر رسوللرين تكذيب ايتديلر حالبوكه تكذيبلرى كنديلره ضرر ايتدى شول حيثيتدنكه اول هلاكلرينه سبب اولدى سزك تكذيبكز دخى انك كبيدر ﴿ وماعلى الرسول الا البلاغ المبين ﴾ رسول اوزره واجب اولان شول ابلاغدركه آيات الاهيه اقترانله انك صدقى ظاهر وسامعك شكى زائل اوله غيرى دكل ﴿أولم يروا كيف يبدئ الله الخلق ثم يعيده ﴾ اهل مكه نظر ايتمزلرميكه الله تعالى انلرى نيجه خلق ايتدى ابتداده نطفه اندن علقه اندن مضغه اندن شخص سوى اندن ميت ايدر ويوم قيامتده دير كورر ﴿ ان ذلك على الله يسير ﴾ اشبو خلقك بدأ واعادهسى الله تعالىيه آساندركه فعلنده بر شيئه احتياج اولمز ﴿ قل سيروا فى الارض فانظروا كيف بدأ الخلق ثم الله ينشئ النشأه الآخرة ﴾ يامحمد اهل مكهيه دكلكه يريوزنده سير وسفر ايدوب عبرتله نظر ايدككه الله تعالى اشبو خلقى اختلاف اجناس واحوال اوزره امثالسز نيجه خلق ايتدى بوندنصكره جزاء ايچون بركره دخى انك خلقنى اعاده ايدر * ايمدى بركسهكه انك بدأ قدرتن بيله لايق اولوركه اعادهيه دخى قدرتنه حكم ايدر زيراكه اعاده ابدادن اهوندر ﴿ان الله على كل شئ قدير ﴾ الله تعالى هر شيئه قادردر زيراكه قدرتى لذاتهدر وذاتنك جميع ممكناته نسبتى على السويهدر اعاديه قدرتى ابدايه قدرتى كبيدر ﴿ يعذب من يشاء و يرحم من يشاء ﴾ الله تعالى ديلديكنه عذاب وديلديكنه رحمت ايدر هيچ احد اكا اعتراض ايتمز ﴿ واليه تقلبون ﴾ واكا رد اولنورسز اعمالكز اوزره جزا كزى ايدر ﴿ وما انتم بمعجزين فى الارض ولا فى السماء ﴾ رب تعالىيى كنديكزه ادراكدن اعجاز ايدر دكلرسز نه ارضده ونه سماده اكر انك قضاء وحكمندن فرار ايدرسكز قنده اولورسكز اندن سزه مفرّ ومخلص يوقدر ﴿ ومالكم من دون الله من ولىّ ولانصير ﴾ الله تعالينك عذابندن قورتارر سزه قريب ويا ناصر اولمز ﴿ والذين كفروا بآيات الله ولقائه ﴾ شونلركه الله تعالينك دلائل وحدانيتنه وكتابلرينه ويوم قيامتده اكا لقايه كافر اولديلر ﴿ اولئك يئسوا من رحمتى ﴾ ايمدى انلر يوم قيامتده اكا لقايه كافر اولديلر بنم رحمتمدن مأيوس اولورلر ﴿ واولئك لهم عذاب اليم ﴾ وانلره كفرلرى سببيله عذاب اليم اولور ﴿ فما كان جواب

قومه الا ان قالوا اقتلوه اوحرّقوه فأنجاه الله من النار ﴾ ابراهيم عليه السلام قومنى ايمانه دعوت ايتديكنده انلر بريبرلرينه ديديلركه ابراهيمى قتل ويا ناره احراق ايدك اويله اولسه انى ناره القاء ايتديلر الله تعالى ايسه اكا نارى برد وسلام ايدوب اندن اكا ضرر ايرديرمدى ﴿ ان فى ذلك لآيات لقوم يؤمنون ﴾ الله تعالى ابراهيمى ناردن انجا ئنده انك وحدانيتنه ايمان كتورن قوم ايچون عبرتلر واردركه اول نارك اذاسندن حفظ واول نار زمان يسيرده منجمد اولوب يرينه روض انشائيدر ﴿ وقال انما اتخذتم من دون الله اوثانا مودّة بينكم فى الحياة الدنيا ﴾ ابراهيم عليه السلام ديديكه سز الله تعاليدن غيرى اوثانى بينكزده سبب مودّت اتخاذ ايتديكز وياخود اول شئكه الله تعاليدن غيرى انى اوثان اتخاذ ايتديكز اول بينكزده مودود در حيات دنياده انك عبادتى اوزره بريبرلريكزه تواد وتواصل ايدرسز ﴿ ثم يوم القيامة يكفر بعضكم ببعض ويلعن بعضكم بعضا ﴾ بوندنصكره يوم قيامتده بريبرلريكزه انكار ولعن ايدرسز اوثان عبدهدن وقاده اتباعدن تبرى ايدر واتباع قاديه لعنت ايدر ﴿ ومأواكم النار ومالكم من ناصرين ﴾ جمله كزك قرارگاهى ناردر سزه نصرت ايدر اولمزكه شفاعت وياقوتله سزى اندن تخليص ايدهلر ﴿ فآمن له لوط ﴾ ابراهيم عليه السلامه لوط عليه السلام ايمان كتوردى شول حينده كه انى نار احراق ايتمديكن كوردى اول ابراهيم عليه السلامك قرنداشى اوغلى اولوب اكا ايمان كتورنلرك اوّلى اول ايدى ﴿ وقال انى مهاجر الى ربى ﴾ ابراهيم عليه السلام ديديكه بن قوممدن ربم جل شانهنك امر ايتديكى مكانه هجرت ايدرين ﴿ انه هو العزيز الحكيم ﴾ اول عزيزدر اعدامى بندن منع ايدر حكيمدركه بكا صلاحم ايجاب ايدر شئ بيورر * روايت اولنديكه ابراهيم عليه السلام لوط عليه السلامله ومرأهسى ساره ايلهكه اول انك بنت عميدر كوفه سوادندن كوثى نام قريهدن حران نام قريهيه بعده اندن شامه هجرت ايتدى ابراهيم عليه السلام هجرت ايتديكنده يتمش بش ياشنده ايدى هجرتى ابتدا اول سنت ايتدى ﴿ ووهبنا له اسحاق ويعقوب ﴾ ابراهيمه بز هجرتنه اكراما اسحاق ويعقوبى ولد نافله ويردك شول حينده كه مرأهسى عجوز عاقر اولديغيچون انك ولادتندن مأيوس اولمشدى ﴿ وجعلنا فى ذرّيته النبوّة

والكتاب ﴾ وانك ذريتنده بز نبوت وكتاب قيلدق اويله اولسه ابراهيم
عليه السلامدنصكره هر بعث اولنان نبي انك ذريتندن اولدي وجنس
كتاب منزلى انك ذريتندن اولنلره انزال ايتدك ﴿ وآتيناه اجره فى الدنيا ﴾
واكا شول بزه هجرتنك اجرنى دنياده ويردك اول وقتسز اكا ولد ويرلمسى
وذريتندن نبوت مستمر اولمسى وملتلرك كليسى اكا اتما ايتمسى وثناء حسنله
ذكر ايدلمسى وآخر دهره دكين اكا صلاة اولنمسيدر ﴿ وانه فى الآخرة
لمن الصالحين ﴾ واول آخرتده صلاحده كاملر عداندهدر ﴿ ولوطا اذقال
لقومه انكم لتأتون الفاحشة ماسبقكم بها من احد من العالمين ﴾ وبز لوط عليه
السلامى قومنه ارسال ايتدك اول انلره ديديكه سز ايشلرميسز شول
فعله يى كه قبحده بالغدر سزدن اول عالميندن بركمسه اكا اقدام ايتدى فرط
قباحتى ايچون سز ايسه طبعكز خباثتندن اكا اقدام ايدرسز ﴿ أئنكم لتأتون
الرجال وتقطعون السبيل ﴾ سز رجاله اتيان ايدرسز وسبيلى قطع ايدرميسز
زيراكه انلر مسافريندن كنديلره مرور ايدنلره قتل واخذ ماله ويافاحشه ايله
تعرضلرى سببيله قطع طريق ايدرلردى ويانساءدن اعراضله سبيل نسلى
قطع ايدرسز ﴿ وتأتون فى ناديكم المنكر ﴾ ومجالس خاصه كزده افعال
منكره يى ايشلرميسزكه انلر بري برلرينه جماع ايدرلردى ويولدن كچنلرى
حصاتله اوررلردى ومسخره ايدينورلردى ديدلديكه انلر مجالسلرنده
هر رجل اوكنه برقصعه ايچنده حصى قوردى يولده كيدنلره انى
اتارلردى هرقنغيسنك حصاتى كه انلرك برينه اصابت ايدرسه اول اكا
اولى در ديو فعل قبيحلرين حصاة صاحبى اكا ايدردى ومجلسلرنده ضرطه
ايدبشورلردى وبربرلرينك يوزلرينه توكريشورلردى * روايت اولنديكه
قوم لوط اخلاقندندركه صاقز چيكنمك وپارمقلرى اوجنه حناء اورمق
وازارنى حل ايتمك وآغزيله صفير ايتمك وخمر ايچمك وپارمقلرين چاتلتمق
وسب ايدشمك وكوكرجينله لعب ايتمك وفعل قبيحدن مبالات ايتمامك
﴿ فما كان جواب قومه الا ان قالوا ائتنا بعذاب الله ان كنت من الصادقين ﴾
لوط عليه السلامه قومنك جوابى استهزاء طريقى اوزره بو اولديكه
الله تعاليدن بزم ايچون وعد اولنان عذابى كتوركل اكر بزه صددنده
اولدبغمز فعلك استقباحنده وياخود نبوت دعواسنده صادقلردن ايسك

﴿ قال ﴾

﴿ قال رب انصرنى على القوم المفسدين ﴾ لوط عليه السلام ديديكه
يارب انزال عذابله اشبو قوم اوزره بكا نصرت ايتكه انلر ابتداء فاحشه ايله
وكنديلردنصكره كلنلره انى تسنينله مفسدلردر ﴿ ولما جاءت رسلنا ابراهيم
بالبشرى ﴾ وقتاكه رسوللريمز ملائكه ابراهيمه اسحاق ويعقوب بشارتيله
كلديلر ﴿ قالوا انا مهلكوا اهل هذه القرية ان اهلها كانوا ظالمين ﴾ اول
ملائكه ديديلركه اشبو قريهٔ سدوم اهلنى اهلاك ايدرز زيراكه كفر
ومعاصيلرينه اصرار وتماديلريچون ظالملر اولديلر ﴿ قال ان فيها
لوطا ﴾ ابراهيم عليه السلام لوط عليه السلام شاننده مجادل اولدبغى
حالده ملائكه يه ديديكه لوط انلر كله اول قريهده بيلهدرحالبوكه اول
انلرك ظلمندن بريئدر ﴿ قالوا نحن اعلم بمن فيها لننجينه واهله الا امرأته
كانت من الغابرين ﴾ ملائكه ديديلركه بز اول قريهده اولنلرك مصلحين
ومفسدينه سندن اعلمز لوط واهلنى انلره ايريشور عذابدن انجا ايدرز
الا امرأهسى عذابده ويا قريهده باقيلردن اولور ﴿ ولما ان جاءت رسلنا لوطا
سيئ بهم وضاق بهم ذرعا ﴾ وقتاكه رسوللريمز ملائكه لوط عليه السلامه
كلديلر لوط عليه السلام انلرك كلديكنه زياده مغموم اولدى وطاقت
كتورلمين شيئ تحملندن ذراعى قصير اولدى زيراكه اول انلرك ملائكه
ايدبكنى بيلمديكندن قومى انلره فاحشه ايله تعرض ايتملرى خوفن ايتدى
﴿ وقالوا لاتخف ولاتحزن انا منجوك واهلك الا امرأتك كانت من الغابرين ﴾
ملائكه لوطك انلر اجليچون ضجر والمن كوريجك ديديلركه قومكك بزه
تمكنلرينه خوف وحزن چكمه بز سنى واهلكى هلاكدن قورتاررز الا
مرأهكى كه اول هالكيندن اولور ﴿ انا منزلون على اهل هذه القرية
رجزا من السماء بما كانوا يفسقون ﴾ اشبو قريهنك اهلى اوزره الله
تعالى يه عصيانلرى سببيله سمادن عذاب يعنى حجاره انزال ايدرز
﴿ ولقد تركنا منها آية بينة لقوم يعقلون ﴾ قوم لوط قراسندن بز علامت
ظاهره ترك ايلدككه اول خراب اولان منزللرينك آثاريدر ويا سمادن
نازل اولان حجارهدن بقيه دركه بوامتك اوائلى انى كوردبلر ويا وجه
ارض اوزره ماء اسود ظهوريدر شول قوم ايچونكه عقللرين استبصار
واعتبارده استعمال ايدرلر ﴿ والى مدين اخاهم شعيبا فقال ياقوم
اعبدوا الله وارجوا اليوم الآخر ولاتعثوا فى الارض مفسدين ﴾ وبز مدين

اهلنه نسبده قرنداشلری شعیبی رسول کوندردك اول انلره دیدیکه
الله تعالی یی توحید ایدك وشول آخرتده ثوابی رجا ایدیلور شیئی ایشلکز
وکیل ووزنده نقصله بر یوزنده فساد ایتمکز که عذاب اولنمیه سز
(فکذبوه فأخذتهم الرجفة فاصبحوا فی دارهم جاثمین) انلر ایسه
شعیب علیه السلامی تکذیب ایتدیلر اول سببدن انلری زلزلهٔ شدیده
ویاصیحهٔ جبریل علیه السلام اخذ ایدوب دارلرنده ویابلدلرنده دیزلری اوزره
چوکمش اولدقلری حالده میتین اولدیلر (وعاداوثمود) وعاد وثمود
قوملرینی دخی هلاك ایتدك (وقد تبین لکم من مساکنهم) حالبوکه
یا کفار مکه انلره عذاب نزولی مسکنلری جهتندن سزه ظاهر اولدی
قچانکه اسفارکزده اکا نظر ایده سز (وزین لهم الشیطان اعمالهم)
وشیطان انلره کفر ومعاصیدن اعمال سیئه لرینی تزیین ایتدی (فصدهم
عن السبیل) واول انلری شول رسوللرینك تبیین ایتدیکی طریق سویدن
صرف ایتدی (وکانوا مستبصرین) حالبوکه انلر بصیرت وعقل صاحبلری
اولوب نظر وافتکاره متمکن ایدیلر لکن انی استعمال ایتمیوب هلاك
اولدیلر ویاخود رسوللرك اخباریله کندیلره عذاب لحوقی متبین اولمشیکن
کندیلرك رأیلرینه عجبله رسوللره لج ایدوب حتی که هلاك اولدیلر
(وقارون وفرعون وهامان ولقد جاءهم موسی بالبینات فاستکبروا
فی الارض وما کانوا سابقین) وقارون وفرعون وهامانی دخی هلاك
ایتدك حالبوکه موسی انلره علامات واضحه ایله کلدکده انلر ارض مصرده
استکبار ایتدیلر بزم عذابمز انلره ایریشوب اندن قورتلمدیلر (فکلا اخذنا
بذنبه) اشبو مذکوریندن هربرین کندی ذنبیله مؤاخذه ایتدك
(فنهم من ارسلنا علیه حاصبا) انلرك بعضی اوزره شول ریحی ارسال
ایتدك که اول حصباء صغار کتور دیکه انلر قوم لوطدر (ومنهم من
اخذته الصیحة) وانلرك بعضنی صیحه اخذ ایتدی اهل مدین وثمود کبی
(ومنهم من خسفنا به الارض) وانلرك بعضنی یره کچوردك قارون
واصحابی کبی (ومنهم من اغرقنا) وانلرك بعضنی غرق ایتدك قوم نوح
وقوم فرعون کبی (وما کان الله لیظلمهم ولکن کانوا انفسهم یظلمون)
الله تعالی انلره ظلم ایدر اولمدی * زیرا عادتی دکلدر که هیچ کمسه یه جرمسز
اعقاب ایده لکن انلر نفسلرینی عذابه تعریضله ظلمی نفسلرینه ایتدیلر

(مثل)

(مثل الذین اتخذوا من دون الله اولیاء کمثل العنکبوت اتخذت بیتا وان
اوهن البیوت لبیت العنکبوت لوکانوا یعلمون) شول کمسه لر که الله تعالینك
غیرینی اولیاء اتخاذ ایتدیلر انلره اعتماد واتکال ایدوب نصرو نفعلرین رجا
ایدر اولدقلری حالده انلرك مثلی شول اورمجك مثلیدر که بربیت اتخاذ ایده
کیم انی کندویه مأوی ایدینه حالبوکه انك بیتی غایتده ضعف ووهنده در
اکر بیلورسکز زیرا که اول حر وبردده وقایه اولمز کذلك مشرکینه اصناملری
برشیئی مالك اولمز نه عابدلرینه عبادتلریچون نفعلرینه ایرر ونه انلره
مخالفتلریچون ضررلرندن قورقیلور (ان الله یعلم مایدعون من دونه
من شیء) یا محمد کفره یه دیکل که الله تعالی اندن غیری هر نه شیئه که عبادت
ایدرسز اول انی بیلور انك اوزره جزا کزی قیلور (وهو العزیز الحکیم)
اول هرشیء اوزره عزیز وقاهردر وحکیمدر هر فعلنده حکمت وتدبیر ایدر
(وتلك الامثال نضربها للناس) اشبو مثل ونظائرینی ناسه تبیین ایدرزکه
افهاملرندن بعید اولان شیئی اکا تقریب اوله (ومایعقلها الا العالمون)
اول امثالك حسن وقبحنی بیلمز الا علماء بالله بیلور که اشیایی لایق اولدیغی
وجه اوزره تدبر ایدرلر (خلق الله السموات والارض بالحق) الله تعالی
سموات وارضی غرض صحیح ایچون خلق ایتدی تاکه اول عبادنه
مساکن وکندینك وحدانیتنه وعظم قدرتنه دلائل اوله (ان فی ذلك
لآیة للمؤمنین) اشبونده مؤمنلره عبرت واردر * زیرا که انکله نفعلنور
انلردر (اتل ما اوحی الیك من الکتاب) قرآندن سکا وحی اولنانی تلاوت ایت
تاکه قراءتیله الله تعالی یه تقرب والفاظنی تحفظ ومعانیسنی استکشاف ایده سن
زیرا که قاریء متأمله تکرارله کاهی منکشف اولور اولکه اول کرّه ده منکشف
اولممشدی (واقم الصلاة) صلاة مفروضه یی مواقیتنده اتمام ارکانیله ادا ایت
(ان الصلاة تنهی عن الفحشاء والمنکر) زیرا که صلاة خشوع وتقوا ایله
ادا اولنور توبهٔ نصوح دنصکره صاحبنی فحشاء ومنکردن نهی ایدر
صلاة وغیری یه اشتغالی حالنده معاصیدن انتهایه سبب اولمسیله شول
حیثیتدنکه صلاة اکا الله تعالی یی تذکیر ایدر واندن نفسنه خشیت ایرر *
روایت اولندیکه انصاردن برفتی صلوات خمسی پیغمبریمز صلی الله علیه
وسلم ایله قیلوردی ومع ذلك فواحشدن برشیء ترك ایتمزدی ایشلردی
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه انك حالی وصف اولنیجق دیدیکه انك صلاتی

انی فواحشدن نهی ایدیسردر فی الحقیقه چوق زمان چکمدی توبه ایدوب
حالی حسن اولدی ﴿ ولذكرالله اكبر ﴾ الله تعالینك ذکری طاعاتك
افضلیدر (قال النبی صلی الله علیه وسلم ألا انبئکم بخیراعمالکم وازکاها عند
ملیککم وارفعها فی درجاتکم وخیر من اعطاء الذهب والورق وان تلقوا
عدوکم فتضربوا اعناقهم ویضربوا اعناقکم قالوا وماذاك یارسول الله
قال ذکرالله) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر آگاه اولك كه سزه خبر
ویره یم انیکه اول اعمالکزك افضلی وازکاسیدر ودرجاتکزده اڭ ارفعیدر
والتون وکومش تصدقندن وعدویه ملاقی اولوب سز انلرك وانلر سزك
بوینن اورمسندن خیرلیدر دیدیلرکه یارسول الله اول نوصفلو عملدر
دیدیکه ذکراللهدر (روی ان اعرابیا قال یارسول الله ایّ الاعمال افضل
قال ان تفارق الدنیا ولسانك رطب عن ذکرالله) روایت اولندیکه
براعرابی دیدیکه یارسول الله اعمالك قنغیسی افضلدر دیدیکه دنیادن
مفارقتك لسانك ذکراللهدن رطب اولدیغی حالده اولمقدر (قال النبی
علیه السلام لایقعد قوم یذکرون الله الاحفتهم الملائکة وغشیتهم الرحمة
ونزلت علیهم السکینة وذکرهم الله فیمن عنده) پیغمبریمز علیه السلام
ایدر برقومکه برمجلسه اوتوروب الله تعالی یی ذکر ایدەلر ملائکه انی چوره
آلور ورحمت انلری قاپلر واوزرلرینه سکینه اینر والله تعالی انلری
ملائکهٔ مقربینه ذکر ایدر وبعضیلر آیتك معناسنده دیدیلرکه الله تعالینك
سزی ذکری سزك انی ذکر ایتمسندن افضلدر ویاخود ذکرالله اکبردرکه
انکله عفو اولنمدق معصیت قالمیه ﴿ والله یعلم ماتصنعون ﴾ الله تعالی
خیر وطاعتدن صنیعکزی بیلور مقابلەسنده سزه احسن جزاء ویرر
﴿ ولاتجادلوا اهل الکتاب الابالتی هی احسن ﴾ اهل کتابله مجادله ومخاصمه
ایتمکز الاشول خصلتله کیم اول احسندر خشونته لینتی وغضبه کظمی
ومشاغبه یه نصحی مقابل ایتمك کبی * دینلدیکه اشبو حکم آیت
سیفله منسوخدر زیراکه اندن اشد مجادله اولمز ودینلدیکه انکله مراد
اهل کتابك معاهدلریدر ﴿ الاالذین ظلموا منهم ﴾ الاانلردن ظلم ایدنلره
خصلت احسنله جدال ایتمکز بلکه غلظت ایدك یعنی انلر جزیه ویرمکدن
امتناع وحربه عزیمت ایدرلرسه انلرله جدالی سیفله ایدك تاکه اسلامه کلهلر
ویاجزیه ویرهلر ﴿ وقولوا آمنا بالذی انزل الینا وانزل الیکم والهنا والهکم

(واحد)

﴿ واحد ونحن له مسلمون ﴾ قچان جزیه یی قبول ایدن اهل کتابك بری کتابلرنده
اولان اشیادن برشیئی خبرویررلرسه انلری نه تصدیق ونه تکذیب ایدك
بلکه دیکز کیم الله تعالیدن کلان کتابلرك جمیعنه ایمان کتوردك اول کرك
بزه وکرك سزه نازل اولمشدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیمشدرکه اهل
کتابی سز نه تصدیق ونه تکذیب ایدك بلکه دیکزکه الله تعالی یه وکتابلرینه
ورسوللرینه ایمان کتوردك اکر دیدکاری باطل ایسه تصدیق ایتمش
اولمزسز واکر حق ایسه تکذیب دخی ایتمش اولمزسز ودخی دیکزکه
بزم الهمز وسزك الهکز واحددر بزا کا مطیعلرز ﴿ وکذلك انزلنا الیك الکتاب ﴾
اشبو انزال کبی سکا قرآنی انزال ایتدككه اول سائر کتب سماویه یی مصدقدر
﴿ فالذین آتیناهم الکتاب یؤمنون به ﴾ شولکه بز انلره کتاب ویردك اکا
ایمان کتوررلر عبدالله بن سلام واصحابی کبی ویا اهل کتابدن
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم عهدنی تقدم ایدنلر کبی ﴿ ومن هؤلاء
من یؤمن به ﴾ عرب ویااهل مکەدن ویا پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم عهدنده
اولان اهل کتابدن بعضی واردرکه اکا ایمان کتوررر ﴿ ومایجحد بآیاتنا
الا الکافرون ﴾ بزم آیتلریمز ظاهر اوزرینه حجت قائم ایکن انی انکار ایتمز
مکر انلرکه کفره توغل ایدرلر کعب بن الاشرف واصحابی کبی زیراکفره
جزملری انك صدقنی افاده ایدر شیئی تأملدن منع ایدر * زیراکه اول
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه اضافتله معجزەدر ﴿ وماکنت تتلو من قبله
من کتاب ﴾ یامحمد سکا اشبو قرآن نزولندن اوّل کتب منزلەدن هیچ برکتاب
اوقومش دکل ایدك ﴿ ولاتخطه بیمینك ﴾ ودخی یمینکله کتابت ایدر اولمدك
* ایمدی اشبو قرآنکه انواع علوم شریفه یی جامعدر شول قراءت وتعلمله
معروف اولمیان امی یه ظهوری خارق عادەدر ﴿ اذا لارتاب المبطلون ﴾
اکر سن قراءت ویاکتابت ایدر اولسیدك مشرکون ارتیاب ایدوب
دیرلردیکه اول انی تعلم ایتمش ویاکتب اقدمیندن التقاط ایتمشدر ویاخود
یهود ارتیاب ایدوب دیرلردیکه انك نعتنی توراتده امی بولوب قراءت وکتابت
ایتمز بولمشز بو ایسه اول نعتله منعوت دکلدر ﴿ بل هو آیات بینات
فی صدور الذین اوتوا العلم ﴾ بلکه اول قرآن آیات بینات الاعجازدر شول
کسەلر صدورنده که انی عالم وحافظ اولدیلر * ایمدی قرآنك معجز ومحفوظ
اولمسی انك خصائصندندر * زیراکه امم سابقه کتابلرینی نظرله اوقورلردی

قچـان اطباق ایتسـه لر انبیالرندن غیریسنی اندن برشیئ بیلور اولمزدی
(ومایجحد بآیاتنا الا الظالمون) بزم آیات واضحه مزی انکار ایتمز الا انلرکه
اول آیاتمزك دلائل اعجـازی وضوحندنصکره مکابره ایله ظلمـه توغل
ایتدیلر (وقالوا لولا انزل علیه آیات من ربه) مشرکلر دیدیلرکه نولیدی محمده
ربنـدن انك نبوتنه دلالت ایدر برعلامت نازل اولسـیدی ناقهٔ صالح
وعصای موسی ومائدهٔ عیسی کبی (قل انمـا الآیات عندالله) انلره
دیکل که آیاتك نزولی الله تعالینك قدرتنه متعلقدر دیلدیکی وقتده دیلدیکی
کیفیت اوزره انزال ایدر یوخسه بنم یدمده دکلدر که اقتراح ایتدیککز
شیئی سزه کتورم (وانما انا نذیر مبین) بلکه بن تکلیف اولنمشنکه انذار
ایدم ودلائل واضحه ایله انی اظهار ایدم (أولم یکفهم انا انزلنا علیك الکتاب
یتلی علیهم) انلره کفایت ایتمدیمیکه بزسکا قرآن انزال ایتدك که اول انلره
علی الدوام تلاوت اولنور سنی تصدیق وحجتکی اثبات ایدر واول اعظم
آیاتدر سائرندن اول غنا ویرر وسائر آیات مضمحل اولسـه اکا زوال
ایرمز قالور (ان فی ذلك لرحـة وذکری لقوم یؤمنون) اشـبو قرآنده
اکا ایمان کتورن قومه نعمت عظیمه وتذکره واردر * روایت اولندیکه
مسلمیندن برطـائفه پیغمبریمز صلی الله علیـه وسلمه برصحیفه کتور دیلرکه
انده یهودك بعض اقوالی یازلمشـدی پیغمبریمز علیه السـلام دیدیکه
برقومـه ضلالت یترکه پیغمبرلری کتوردیکندن اعراض ایدوب غیرك
کتوردیکنه اقبال ایدهلر (قل کفی بالله بینی وبینکم شـهیدا) دیکل که
بنمله سزك بینکزده الله تعالی شاهد یترکه اول بنی معجزاتله تصدیق ایتدی
ویاخود بنمله ارسـال ایتدیکی شیئی سزه تبلیغمه وسزك تعنتکزه وبنی
تکذیبکزه اول شاهد یتر (یعلم مافی السموات والارض) سموات وارضده
اولان جمیع اشیایی بیلور اویله اولسه بنم حالمدن وسزك حالکزدن
اکا برشیئ خفی اولمز (والذین امنوا بالباطل وکـفروا بالله اولئك
هم الخاسرون) شـونلر کـه الله تعـالیدن غیری معبودلرینه ایمـان
کتوروب الله تعالی یه کافر اولدیلر انلر صفقه لرنده زیان ایتمشلردر شول
حیثیتدنکه ایمـانی کفره دکشـدیلر (ویستعجلونك بالعذاب ولولا اجل
مسمی لجاءهم العذاب ولیأتینهم بغتة وهم لایشـعرون) مشرکون سـندن
عذابی استعجـال ایدرلر اکر عذابلرینـه لوح محفوظـده وقت معین

اولسـه که اول موت ویا یوم قیـامتدر انلره عذاب تأخیرنسز عاجلا
کلوردی * ایمدی عذابلرینه تعیین اولنـان وقت ایردیکنده اول انلره
فجـأة کلور حالبوکه انك کلدیکنه انلرك شـعوری اولمز (یستعجلونك
بالعذاب وان جهنم لمحیطة بالکافرین) انلر سندن عذاب نزولن استعجال
ایدرلر حالبوکه کافرلری جهنم محیطه در قچانکه انلره عذابك وقتی ایرر
ویاخود الآن انلری جهنم احاطه ایتمش کبیدر انك اسـبابی اولان کفر
ومعـاصی احاطه ایتـدیکیچون (یوم یغشـیهم العـذاب من فوقهم
ومن تحت ارجلهم ویقول ذوقوا ما کنتم تعملون) اول جهنم احاطه
ایدر انلری شـول کونده که عـذاب انلری فوقلرندن وتحتلرندن یعنی
هرجوانبدن احاطه ایدر الله تعـالی ویا انك امریله ملائکه انلره دیرکه
اعمال سـیئه کزك عقوبتن ذوق ایدك (یاعبادی الذین آمنوا ان ارضی
واسـعة فایای فاعبدون) یا بنم مؤمن قوللرم قچـان بر بلـدهده سزه
عبادت آسان اولمسه بنم ارضم واسعه در اول سزه آسان اولان موضعه
هجرت ایدوب هرقنده اولورسکز بکا عبادت ایدك * دینلدیکه اشبو آیت
مکـهده مقیم ضـعفاء مسلمین شـاننده نازل اولوبدر یعنی اکر مکه ده
ایمانکزی اظهـاردن ضیقده ایسـه کز اندن چیقوب مدینه یه کیدك که
اول ارض واسعهٔ آمنه در * دینلدیکه قچان برارضده معاصی ایشلنسه
اندن کیدك که بنم ارضم واسـعه در پس بواجلدن هرکمسـنه که معاصی
ایشلنور بلده ده اولوب تغییرینه قادر اولمیه اکا واجب اولورکه اندن
هجرت ایده بر یره که انده اکا عبادت آسان اولور (کل نفس ذائقة الموت
ثم الینا ترجعون) هرنفس موتی ذائقه در بعده بزه رجوع ایدرسز *
ایمدی اولکه عاقبتی بو اوله لایق اولورکه انکیچون اسـتعدادده اجتهاد
ایده (والذین آمنوا وعملوا الصـالحات لنبوئنهم من الجنة غرفا تجری
من تحتها الانهار خالدین فیها) شونلرکه ایمان واعمال صالحه بیننی جمع
ایده بز انلری جنتده غرفه لره انزال ایدرز انك التندن نهرلر جریان ایدر
انلر انده دائم اولدقلری حالده (نعم اجر العـاملین) اعمال صـالحه
اهلنك ثوابی نه کوچك اولور (الذین صبروا) انلرکه دینلرین صیانت
ایچون شـدائد ومفارقت اوطانه صبر ایدرلر (وعلی ربهم یتوکلون)
ورزقلری امرنده وغیریده رب تعالی یه توکل ایدرلر (وکأین من دابة

لا تحمل رزقها الله يرزقها واياكم ﴾ دوابك كثيری ضعيف اولديغيچون
رزقن كتورمكه طاقت كتورمز ويا ادخار ايتمز صباح واخشامده
يانده رزق اولمز بويله ايكن اول دوابه ضعف وتوكللريله وسزه قوت
كسبه اجتهادكزله جمله يه رزقی ويرن الله تعاليدر * زيراكه كلنك رزقی
اسبابله در واكا مسبب يالكز الله تعاليدر * ايمدی هجرتله معاشكز اوزره
خوف ايتمكز وقتاكه صحابه هجرتله امر اولنديلر انلرك بعضيلری ديديلركه
نيچه قدوم ايدرز بر بلده يه كيم بزم انده معيشتمز يوقدر اول سببدن
بو آيت نازل اولدی ﴿ وهو السميع العليم ﴾ اول الله تعالی اقوالكزی
ايشيدر وصدوريكزده اضمار ايتديككزی بيلور ﴿ ولئن سألتهم من خلق
السموات والارض وسخر الشمس والقمر ليقولنّ الله فأنى يؤفكون ﴾
اكر سن اهل مكه يه سؤال ايتسك كه سموات وارضی كيم خلق
ايتدی وشمس وقمری كيم تسخير ايتدی ديه لركه الله تعالی * ايمدی
بو اعترافلرندنصكره انك توحيد وطاعتندن نيچه اعراض ايدرلر ﴿ الله
يبسط الرزق لمن يشاء من عباده ويقدرله ﴾ الله تعالی عبادندن ديلديكی
كمسه يه رزقی كاهی توسيع وكاهی تضييق ايدر ﴿ ان الله بكل شیء عليم ﴾
الله تعالی هرشيئی عليمدر مصالح ومفاسدلرين بيلور ﴿ ولئن سألتهم من نزل
من السماء ماء فأحيا به الارض من بعد موتها ليقولنّ الله ﴾ اكر سن انلره
سؤال ايتسك كه سمادن مائی كيم انزال ايدوب انكله ارضی موتندنصكره
احياء ايتدی ديه لركه الله تعالی ﴿ قل الحمد لله ﴾ اشبو اشيانك فاعلی
الله تعالی ايديكنه اقرارلرينه واوزرلرينه حجت لزومنه الحمد لله ديكل
﴿ بل اكثرهم لا يعقلون ﴾ بلكه انلرك اكثری ديدكلرين فهم ايتمزلر *
زيراكه بو اشيانك خالقی الله تعالی ايديكنه اقرار ايدرلر ايكن وحدانيتی
انكار ايدرلر وياخود انلرك مقاله لری عندنده سنك تحميدله مرادك
نه ايديكنی بيلمزلر ﴿ وما هذه الحياة الدنيا الا لهو ولعب ﴾ اشبو حيات
دنيا دكل الا لهو ولعبدر * زيراكه اول اهلندن سرعت زوالی
وانلرك موتله اندن ذهاب وارتحالی صبيانك لعبلرينه بكزركه برساعت
اكا اشتغاللرندنصكره متفرق اولوب كيدرلر ﴿ وان الدار الآخرة
لهی الحيوان لو كانوا يعلمون ﴾ ودار آخرت ايسه دار حيات حقيقيه در
زيراكه انده موت طريانی ممتنعدر اكر انی بيلورلرسه انك اوزره ايثار

ايتمزلر شول دنيايی كه اصلی عدم حياتدر وانده كی حيات ايسه عارضه
وسريعة الزوالدر ﴿ فاذا ركبوا فی الفلك دعوا الله مخلصين
له الدين ﴾ انلركه برده دائما شركله متصفلردر قچانكه بحرده سفينه يه
ركوب ايدوب غرق خوفن ايتسه لر دينده مخلصين صورتنده الله تعالی يه
يلواررلر * زيراكه اول ورطه دن انلری انك غيری انجايه قادر دكل
ايديكنی بيلورلر ﴿ فلما نجاهم الی البرّ اذا هم يشركون ﴾ وقتاكه اول انلری
بره ايصالله اول ورطه دن انجاء ايده كوررسنكه شركه عودت ايدرلر
﴿ ليكفروا بما آتيناهم ﴾ تاكه شركلريله نعمت نجاته كافر اوله لر ﴿ وليتمتعوا ﴾
وعبادت اصنام اوزره اجتماع وتوادله تعيش وتلذذ ايده لر ﴿ فسوف
يعلمون ﴾ انك عاقبتن اوزرلرينه عذاب نزولنده بليسرلردر ﴿ أولم يروا انا
جعلنا حرما آمنا ﴾ اهل مكه كورمديلرميكه بز انلرك بلده لرين نهب
وتعديدن مصون وكنديلرين قتل وسبيدن آمن قيلدق ﴿ ويتخطف
الناس من حولهم ﴾ حالبوكه انلرك حوالنده كی ناس قتل وسبيله اختلاس
اولنورلر ﴿ أفبالباطل يؤمنون ﴾ اشبو نعمت مكشوفه دن صكره صنم
ويا شيطانه ايمان كتوررلر ﴿ وبنعمة الله يكفرون ﴾ والله تعالينك
نعمتی قرآن واسلام ومحمد صلی الله عليه وسلمه كافر اولورلر ﴿ ومن اظلم
ممن افتری علی الله كذبا او كذب بالحق لما جاءه ﴾ شول كمسه دن اظلم
وارميدركه الله تعالی يه اشراكله كذب اختلاق ايده ويا اكا الله تعاليدن
رسول وكتاب كلديكنده تكذيب ايده ﴿ أليس فی جهنم مثوی للكافرين ﴾
اشبو كافرلر ايچون جهنمده مأوی يوقيدركه انلر بو جزايی ايتديلر
﴿ والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا ﴾ شونلركه بزم رضامز طلبنده
اعادیء ظاهره وباطنه يه جهاد ايده بز انلره بزه سير وجنابمزه وصول يوللرين
هدايت ايدرز وياخود انلره سبيل خيره هدايتمز واكا سلوكه توفيقمز آرتوررز
وشونلركه طلب علمه جهاد ايده لر بز انلره عمل طريقن هدايت ايدرز
وشونلركه علملری اولديغی شيئده جهاد ايده لر بز انلری بيلمدكلری شيئه
هدايت ايدرز دينلديكه افضل جهاد جهاد نفسدركه اول الله تعالينك
رضاسنده هوايه مخالفتله بذل نفسدر وصدق مجاهده اولدركه الله
تعالی يه انقطاعدر هر شيئدنكه انك غيريدر * شيخ اكبر قدس سره
فتوحاتنده ايدر مجاهده ورياضتدن صكره فتح امری لازمدر اندن

مفارقت اولمز * زيرا كه اعمال انى طلب ايدوب اكا نائل اولور لكن اول فتحك ظهورى نوقده اولور دنيادهمى ويا آخرتدهمى اول الله تعالينك علم وارادتنه راجعدر ايمدى قچان بر كمسهيى عملده صدق ايدر كورهسن ويا اول حالته نفسنى ابر كورهسن والحال باطنكده فتح كورميهسن شول كمسهيه اولان فتح كبى كه عملده انى كندى صورتنده كوررسن اكا غم چكمه بلكه اول سنكيچون ادخار اولنوبدر نفسكدن تهمتى طرح ايت اهل تهمتدن اولمغل زيرا بركمسه كه دنياده همتى بذل مجهودله معالى طلبنه تعلق ايدوب دنياده اكا ذوق وكشفله واصل اولميه لابد يوم قيامتده اول اكا نائل اولوب اشبو دنياده انى ذوق ايدن كبى اولور ﴿ وان الله لمع المحسنين ﴾ الله تعالى احسانله عمل ايدنلرله در دنياده نصر ومعونتيله وعقباده ثواب ومغفرتيله در

سورة الروم وهى ستون آية مكية الا فسبحان الله دكل

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ الم غلبت الروم فى ادنى الارض ﴾ روم مغلوب قيلندى ارض عربك رومه اقرب موضعنده وياخود ارض رومك عربه اقرب موضعنده كه اول اطراف شامدر ﴿ وهم من بعد غلبهم سيغلبون فى بضع سنين ﴾ والحال روم مغلوب اولدقلرندنصكره اوچ ييل ايله طقوزنجى ييله وارنجه اول اراده حصملرينه غلبه ايديسرلردر * روايت اولنديكه فارس رومه غزا ايدوب اذرعاتله بصره بيننده وياجزيرهده برى برلرينه قاوشديلركه اول ارض رومك فرسه اقربيدر وانده قتال ايدوب فارس رومه غلبه ايتدى بو خبر مكهيه ايريشنجك مشركون زياده سونديلر ومسلمينه انكله اشمات ايدوب سز ونصارى اهل كتابلرسز وبز وفارس اميلرز بزم اخوانمز سزك اخوانكز اوزره غلبه ايتمشلردر * ايمدى بز دخى سزك اوزريكزه غلبه ايدرز ديدكلرنده بو آيت نازل اولوب ابوبكر رضى الله عنه انلره ديديكه الله تعالى سزى قرير العين ايتمز والله بضع سنينده روم فارس اوزره غلبه ايديسردر ابىّ بن خلف اكا ديديكه كذب ايدرسن ايمدى بو قولك ظهورينه دكين برزمان تعيين ايتكه انك اوزره سنكله مناحبه ايدهلم اويله اولسه زمانى اوچ ييله تعيين ايدوب قنغيسنك قولى صادق اولورسه آخر اكا اون قلوص

ويرمك اوزره مناحبه ايتديلر بعده ابوبكر رضى الله عنه انى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه خبر ويرنجك ديديكه بضع اوچدن طقوزه دكدر ايمدى خطركده زياده ايدوب زمانى مد ايلهكل اويله اولسه مناحبهلرينى يوز قلوص ويرمك اوزره زمانى طقوز ييله دكين مد ايتديلر اشبو مناحبه مدتى تمامندن اوّل ابىّ بن خلف احدده پيغمبريمز عليه السلامك جرحندن بعد القفول فوت اولدى ويوم حديبيهده روم فارس اوزره غلبه ايدوب ابو بكر رضى الله عنه اول خطرى ابىّ بن خلفك ورثهسندن الدى وانى پيغمبريمز عليه السلامه كتورنجك انى تصدق ايت ديو اكا بيوردى ﴿ لله الامر من قبل ومن بعد ﴾ غالبيت ومغلوبيت امرى الله تعالينك قضاء ومشيئتيلهدر فارسك غالبين اولمرندن اوّلده كه اول رومك مغلوبين اولمرى وقتيدر وكركسه فارسك مغلوبين اولمرندنصكره كه اول رومك غالبين اولمرى وقتيدر ﴿ ويومئذ يفرح المؤمنون ﴾ رومك فارسه غالب اولديغى كونده مؤمنلر سوينورلر ﴿ بنصر الله ﴾ الله تعالينك رومى فارس اوزره نصر وتغليبنهكه انده انقلاب تفاول مشركين ومسلمينك مشركينه اخبارلرينك صدقى ظاهر ومسلمونك مناحبهده انلره غالب ويقينلرى زياده اولمسيدر ﴿ ينصر من يشاء ﴾ الله تعالى ديلديكنه نصرت ايدر كاهى اهل كتابه كاهى اميينه ﴿ وهو العزيز الرحيم ﴾ الله تعالى عبادينه نصرتله اعداسندن انتقام ايدر وكاهى اعداسنه عبادى اوزره نصرتيله تفضل ايدر ﴿ وعد الله لا يخلف الله وعده ﴾ الله تعالى اشبونى وعد ايتدى اول وعدينه خلف ايتمز ﴿ ولكنّ اكثر الناس لا يعلمون ﴾ الا بوكه ناسك اكثرى انك صحت وعدنى بيلمزلر جهللرى وعدم تفكرلريچون ﴿ يعلمون ظاهرا من الحياة الدنيا وهم عن الآخرة هم غافلون ﴾ انلر حيات دنيادن كيفيت معاشلرين بيلورلر كسب وتجارت نيچه اولور فدان نوقتن ديكيلور اكين نيچه اكيلور بيچيلور بنا نيچه استحكام ايديلور حتى انلرك برى بر درهمى طرنغى اوجيله آلديغنده وزننى بيلور حالبوكه انلر حيات دنيانك غايت ومقصود منهاسندن غافللردر باللرينه خطور ايتمز دنيانك ظاهرين بيلمكله مقصود اولان انك حقائق وصفات وخصائص وافعال واسبابنى وانده كيفيت تصرفنى بيلمكدر وانك باطنن بيلمكله مقصود اولان اول آخرته مجاز اولوب اندهكى كراماته نائل اولمغه وسيله

واحوالنه نمونه‌در بوخسه ظاهر دنیایه مختص اولان علمله عدم علم بیننده
فرق یوقدر (أولم يتفكروا فى انفسهم ماخلق الله السموات والارض
ومابينهما الا بالحق) انلر نفسلرنده تفكری احداث ایتمزلرمی ویاخود
نفسلری امرنده تفكر ایتمزلرمی زیراكه نفسلری انلره غیریدن اقربدر واول
برمرآتدركه ممكناتك جمیعنده اولان اشیاء انده مستبصرینه منجلی اولور
تاكه انی مبدع جل شانه‌نك ابدائنه قدرتندن اعاده‌سنه دخی قدرتی
متحقق اوله ویاخود تفكر ایتمزلرمیكه دیه‌لر ویابیله‌لركه الله تعالی سموات
وارضی وایكیسی بیننده‌كی اشیایی حق ملتبس اولدیغی حالده خلق ایلدی
یوخسه غرض صحیح وحكمت بالغه‌سز عبث وباطل خلق ایتمدی (واجل
مسمى) واجل معلومله كیم اشیاء مذكوره اكا منتهی اولوب اندنصكره‌یه
قالمز (وان كثيرا من الناس بلقاء ربهم لكافرون) والحال ناسك كثیری
اجل مسمانك انقضاسنده ویاخود ساعتك قیامی عندنده رب تعالیدن
جزالری لقاسنه جاحدلردر ظن ایدرلركه دنیا ابدیه اوله وآخرت اولمیه
(أولم يسيروا فى الارض فينظروا كيف كان عاقبة الذين من قبلهم)
اهل مكه یریوزنده سیروسفر ایتمزلرمیكه اندن اوّل هلاك ایدیلن امم عاتیه‌نك
آثارینه نظر ایدوب معتبرین اوله‌لر (كانوا اشدّ منهم قوّة) كه اول امم عاتیه
قوّتده انلردن اشد ایدیلر (واثاروا الارض وعمروها اكثر مما عمروها)
واول امم ارضی زراعت ایچون اهل مكه‌دن اكثر سوردیلر وعمارت ایتدیلر *
ایمدی اهل مكه‌یه نظر ایت كه دنیا حالنده اول اممدن اضعف ایكن ینه
دنیا ایله نیجه اغترار وافتخار ایدرلر زیرا دنیانك مدار امری بلادده تبسط
وعباد اوزره تسلط وانواع عمارت ایله اقطار ارضده تصرفدر اهل مكه
ایسه بر بلوك ضعفادركیم بر منفعتسز وادی‌یه الجا اولنمشلردر (وجاءتهم
رسلهم بالبينات) وانلره رسوللری معجزات وآیات واضحاتله كلدیلر انلر
ایسه اول رسوللرین تكذیب ایدیجك الله تعالی انلری هلاك ایتدی
(فما كان الله ليظلمهم ولكن كانوا انفسهم يظلمون) الله تعالی انلری
اهلاكله ظلم ایدر اولمدی زیراكه اول عدلله موصوفدركه اول ظلمه منافیدر
بلكه انلر هلاكلرینه مؤدی شیء ایشلمكله نفسلرینه ظلم ایتدیلر (ثم كان
عاقبة الذين اساؤا السوآى) بوندنصكره اساءت ایدنلرك عاقبتی عقوبت
سیئه اولدیكه اول جهنمدر (ان كذبوا بآيات الله وكانوا بها يستهزؤن)

(انكچون)

انكچونكه الله تعالینك آیاتنی تكذیب ایدوب استهزاء ایدرلردی
(الله يبدؤ الخلق ثم يعيده ثم اليه ترجعون) الله تعالی اشبو خلقی ابتداء
انشاء ایدر وموتدنصكره بعث ایدر بعده جزاء ایچون اكا ارجاع
اولنورسز (ويوم تقوم الساعة يبلس المجرمون) قیامت قائم اولدیغی
كونده مشركلر متحیرین وهرخیردن آیسین اولدقلری حالده سكوت
ایدرلر ویاكلام وحجتلری منقطع اولور ویامفتضح اولورلر (ولم يكن لهم
من شركائهم شفعاء وكانوا بشركائهم كافرين) الله تعالی‌یه اشراك
ایتدكلری ملائكه واصنامدن انلری عذاب اللهدن اجاره ایدر شفعا اولمیه
اول آلهه‌لرندن مأیوس اولیجق انلره كافر اوله‌لر ویاخود اول آلهه‌لری
سببیله دنیاده كافرین ایدیلر (ويوم تقوم الساعة يومئذ يتفرّقون)
ساعت قائم اولدیغی وقتده اهل جنت اهل ناردن متمیز اولور ویاحسابدنصكره
مؤمنلر كافرلردن آریلوب مؤمنلر جنته كافرلر ناره كیدرلر من بعد
اجتماع ایتمزلر (فاما الذين آمنوا وعملوا الصالحات فهم فى روضة يحبرون)
اما شونلركه ایمان واعمال صالحه‌یی جمع ایتدیلر انلر شول نضارتی
نهایتده بستانده نعمت وحبور وكرامتده اولورلر (واما الذين كفروا
وكذبوا بآياتنا ولقاء الآخرة فاولئك فى العذاب محضرون) واما شونلركه
كافر اولوب بزم آیتلریمزی ویوم قیامتده بعث اولنملرینی تكذیب ایتدیلر
ایمدی انلر جهنم عذابنه ادخال اولنوب اندن غائب اولمزلر دائما تعذیب
اولنورلر (فسبحان الله حين تمسون وحين تصبحون) الله تعالی‌یی تنزیه
ایدك یعنی انكچون نماز قیلك اخشامه داخل اولدیغكزده صلاة مغرب
وعشایی قیلك وصباحه داخل اولدیغكزده صلاة صبحی قیلك
(وله الحمد فى السموات والارض) سموات وارض اهلنك حمد وصلاتی
اول الله تعالی‌یه مختصدر غیری‌یه دكل (وعشيا وحين تظهرون)
وعشیده صلاة عصری وظهیره‌یه داخل اولدیغكزده صلاة ظهری قیلك
اشبو ایكی آیت الله تعالی‌یی تنزیه واكا ثنایه امر معناسنده اخباردر
اوقات مذكوره‌ده انك قدرتی ظاهر ونعمتی متجدد اولور
ویادلالتدر اكاكه الله تعالینك تنزیهنی وحمده استحقاقنی ناطق
شواهد اول اوقاتده حادث اولور هركسه دنكه سموات وارض
اهلندن تمیزی اولور * تسبیحی صباح ومسایه تخصیص ایتدی

زيرا كه آثار قدرت و عظمت اول ايكى وقتده اظهردر وجدى عشايه كه
اخر نهاردر وظهيره يه كه اول وسط نهاردر تخصيص ايتدى زيرا كه
اول ايكى وقتده تجدد نعم اكثردر * ابن عباس رضى الله عنهمايه صلوات
خمسك ذكرنى قرآنده بولورميسن ديو سؤال اولندقده نعم ديوب اشبو
ايكى آيتى اوقودى علماء اختلاف ايتديلركه صلوات خمس مكه ده مى
فرض اولدى يوخسه مدينه ده مى اكثرون ديديلركه مكه ده فرض
اولدى عائشه رضى الله عنها ايدر صلاة ابتدا مكه ده ايكيشر ركعت
فرض اولدى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم مدينه يه قدوم ايديجك صلاة
سفر كما كان ايكيشر ركعت اوزره تقرير اولنوب حضرده عصر وعشا
دردر ركعت قلندى ﴿ يخرج الحىّ من الميت ﴾ اول الله تعالى ميتدن حى
اخراج ايدر انسانى نطفه دن وطائرى بيضه دن اخراجى كبى ﴿ ويخرج
الميت من الحىّ ﴾ وحيدن ميت اخراج ايدر نطفه يى انساندن و بيضه يى
طائردن اخراجى كبى ﴿ ويحيى الارض بعد موتها ﴾ وارضى يبسندنصكره
نباتله احياء ايدر ﴿ وكذلك تخرجون ﴾ اشبو اخراجى كبى سز دخى
قبوركزدن اخراج اولنورسز پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن مرويدر
بركسه يى كه ثواب قفيز اوفى ايله كيل اولنمسى مسرور ايده ﴿ فسبحان الله
حين تمسون وحين تصبحون وله الحمد فى السموات والارض وعشيا وحين
تظهرون يخرج الحىّ من الميت ويخرج الميت من الحىّ ويحيى الارض بعد موتها
وكذلك تخرجون ﴾ ديسون پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بركسه
اشبو ذكرى صباحن ديسه اول كيجه ده فوت ايتديكنه ادراك ايده
واولكه انى اخشامن ديسه اول كونده فوت ايتديكنه ادراك ايده
﴿ ومن آياته ان خلقكم من تراب ثم اذا انتم بشر تنتشرون ﴾ الله تعالينك
قدرت ووحدانيتنه دلالت ايدر دلائلدندركه اصلكز آدمى ترابدن خلق
ايتدى بوندنصكره بشر اولوب يريوزينه منتشر اولديكز ﴿ ومن آياته ان
خلق لكم من انفسكم ازواجا لتسكنوا اليها ﴾ اول دلائلدندركه
اول الله تعالى سزيچون كنديكزدن ازواجكزى خلق ايتدى زيرا كه
حوا آدم عليه السلامك ضلعندن خلق اولنوبدر وسائر نساء ايسه رجال
نطفه لرندن خلق اولنديلر وياخود نساء رجال جنسندندر تا كه اول
ازواجه ميل ايدر وانلركله الفت ايده سز زيرا كه جنسيت ضمه علتدر

(وجعل)

﴿ وجعل بينكم مودّة ورحمة ﴾ ورجال ونساء بيننده ويا افراد جنس بيننده
مودّت وازواج وساطتيله شبق وغيرى حالده بينكزده رحمت قيلدق تا كه
انكله امر معاش منتظم اوله زيرا كه انسانك تعيشى تعاون وتعارفه
متوقفدر اول ايسه تواد وتراحمه محتاجدر * ديندليكه مودت جماعدن
ورحمت ولددن كنايه در ﴿ ان فى ذلك لآيات لقوم يتفكرون ﴾ اشبونده
آيتلر واردر شول قوم ايچونكه انك صنعنده تفكر ايدوب آنكله انك قدرت
وعظمتنه استدلال ايدرلر واكا ايمان كتوروب عبادتنه كيدرلر ﴿ ومن آياته
خلق السموات والارض ﴾ وينه اول دلائلدندركه سموات وارضى خلق
ايتمسيكه سزانى بيلور واكا مقر اولورسز ﴿ واختلاف السنتكم والوانكم ﴾
ولغاتكز اختلافى كه هر صنفك برنوع لغتى وار ويا انك وضعنى سزه الهام
وانى تكلمه سزى اقدار ايتدى ويا نطقكز اجناس واشكالى كه ايكى منطق
كيفيتده متساوى بولمزسن ودخى الوانكز اختلافى كه بعضنك جلدى
ابيض وبعضنك اسود ويا بو ايكى لونك غيريدر تا كه انكله تعارف
وتمايز اوله حتى ايكى توأمى كوررسنكه مواد واسبابده متفقلر ايكن امور
مذكوره نك برنده مختلف اولورلر اكر اشكالده متفق اولوب ضرب واحد
اولسه لر بينلرنده تجاهل والتباس اولوب انكله مصالح كثيره معطل
اولوردى ﴿ ان فى ذلك لآيات للعالمين ﴾ اشبونده آيتلر واردركه ملك وانس
وجندن هر عاقله خفى اولمز ﴿ ومن آياته منامكم بالليل والنهار وابتغاؤكم
من فضله ﴾ وينه اول دلائلدندركه كيجه ده ويا كوندزده قواى نفسانيه يه
راحت وقواى طبيعيه يه قوت ايچون اويورسز واول ايكى زمانده معاشكز
طلب ايدرسز ويا كيجه ده اويورسز وكوندزده معاش طلب ايدرسز
﴿ ان فى ذلك لآيات لقوم يسمعون ﴾ اشبونده آيتلر واردر شول قوم ايچونكه
سماع تفهم واستبصار ايله استماع ايدرلر ﴿ ومن آياته يريكم البرق خوفا وطمعا ﴾
وينه انك آيتلرندندركه سزه برق كوسترر صاعقه دن خوف ايدر
وغيثى طمع ايدر اولديغكز حالده ﴿ وينزل من السماء ماء فيحيى به الارض
بعد موتها ﴾ وسمادن يغمور ايندروب انكله يرك يبسندنصكره اندن
نباتاتله انى ديركورر ﴿ ان فى ذلك لآيات لقوم يعقلون ﴾ اشبونده
آيتلر واردر شول قومه كيم انك اسبابى استنباطنده وتكوّنى كيفيتنده

عقلرین استعمال ایدرلرکه انلره صانع جل شانه نك كمال قدرت وحكمتی
ظاهر اوله ﴿ ومن آیاته ان تقوم السماء والارض بأمره ﴾ وینه اول
دلائلدندر که سماء فوقكزده وارض تحتكزده طورر شول وقته دکینکه
اول انی تعیین ایدوبدر مجرد انك امریله یوخسه مقیم محسوسله دكل
﴿ ثم اذا دعاكم دعوة من الارض اذا انتم تخرجون ﴾ بعده اول سزی قبوردن
برکره یاموتی چیقك دیو اسرافیل علیه السلام لسانیله دعوت ایتدیكنده
اول حینده سرعتله توقفسز چیقارسز ﴿ وله من فی السموات والارض كل له
قانتون ﴾ سموات وارضده کی خلقك اول موجد وریدر کلیسی اكا مطیع
ومنقادلردر اندن امتناع ایتمزلر ﴿ وهو الذی یبدأ الخلق ثم یعیده ﴾ اول الله
تعالی آدمی ابتداء خلق ایدوب بعده اندن ذریتن وجوده كتوردی
حالبوکه انلر برشیٔ دكل ایدیلر وانلری اماته دنصكره یوم قیامتده قبرلرندن
بعث ایدر ﴿ وهو اهون علیه ﴾ سزك عقولكز مقتضاسنجه الله تعالی یه
اعاده بدأدن اسهلدركه صیحهٔ واحده ایله جمیعی طوری كلورلر
اماکه الله تعالینك قدرتنه اضافتله ابدا واعاده ایكیسی مساویدر
﴿ وله المثل الاعلی فی السموات والارض ﴾ اول الله تعالینك سموات
والارض ومافیهماده وصف اعلاسی واردركه دلالت ونطقله
اندن وصف اولنورکه اول صفات محدثیندن تنزهیدر وهر شیئه قادر
اولوب انشاء واعاده وغیریدن عاجز اولمدیغیدر ﴿ وهو العزیز الحكیم ﴾
اول الله تعالی هر مقدوره قادردر وهر فعلی حكمت مقتضاسی اوزره
جاریدر ﴿ ضرب لكم مثلا من انفسكم هل لكم مما ملكت ایمانكم من
شركاء فیما رزقناكم فانتم فیه سواء تخافونهم كخیفتكم انفسكم ﴾ الله تعالی
سزه اقرب امور اولان انفسكز احوالندن منتزع مثل ضرب ایدركه شول
سزه ویردیكمز اموال وغیریده راضی اولورمیسزکه بعض مماليكز سزه
شركاء اولهسز وانلر اول اموالده حر وعبد بیننی تفضیلمسز مساوی اوله
وانی اول مماليكزله مقاسمه ایدهسز حرك شریكی حرله مقاسمه
ایتمسی كبی واول مماليكزدن قورقهسزکه اول اموالی تصرفده مستبد
اولهلر احرارك بری برلرندن قورقسی كبی معلومدركه اكا راضی اولمزسز
اویله اولسه معبودلر یكزی الوهیت وعبادتده بكا شركاء قیلمغه نیجه راضی

اولورسز والحال معبودلریكز بنم عبیدمدر ﴿ كذلك نفصل الآیات لقوم
یعقلون ﴾ اشبو تفصیل كبی بزآیاتی تبیین ایدرز زیراكه تمثیل معانی یی
كشف وایضاح ایدر شول قوم ایچونكه عقولرین امثال تدبرنده استعمال
ایدرلر ﴿ بل اتبع الذین ظلموا اهواءهم بغیر علم ﴾ بلكه اشراكله نفسلرینه
ظلم ایدنلر هوالرینه اتباع ایدرلر جاهلین اولدقلری حالده انلری اندن
برشیٔ كف ایتمز اكر عالمین اولسهلر هوالرینه اتباعلری جائزدركه
علملری انلری اندن منع ایدر ﴿ فمن یهدی من اضل الله ومالهم من
ناصرین ﴾ الله تعالینك اضلال ایتدیكنی كیمدركه ارشاد ایده
وانلری ضلالتدن تخلیص وآفاتندن حفظ ایدر ناصرلری اولمز ﴿ فأقم
وجهك للدین حنیفا ﴾ یا محمد دینكی لله خالص ایت ویادینه اقبال
ایدوب امر ونهیله عملده استقامت ایت انده مخلص اولدیغك حالده
﴿ فطرت الله التی فطر الناس علیها ﴾ اتباع والتزام ایدك فطرة الله كیم
ناسی انك اوزره خلق ایتدیكه اول حق قبول وانی ادراكه تمكنلریدر
حتی تخلیه اولنسهلر انك اوزره مستمر اولورلردی زیرا بودینك حسنی
عقولده موجوددر اندن عدول ایتمز الا اولكه نشو وتقلید آفاتنه واقع
اوله اویله اولسه یهود ونصاری اولاد واتباعلرین آباءلری دیننه اماله ایدوب
انكله فطرة سلیمه وجههٔ مستقیمهدن زائل اولورلر * برقوم دیدیلركه
اول فطرتله مراد الله تعالینك (ألست بربكم) دیو عالم ذرده بنی
آدمدن سؤال ایتدیكنده بلی دیو جوابلریله اولان عهدك ظهوریدر *
ایمدی عالمده هر مولود اول اقرار اوزره درکه اول حنیفیهدركه خلقت
انك اوزره در اكرچه الله تعالینك غیری یه عبادت ایدرسه ده * نتكیم
قرآنده بیورلدیكه (ولئن سألتهم من خلقهم لیقولن الله) اكر سن انلره
سزی كیم خلق ایتدی دیو سؤال ایتسك دیهلركه الله تعالی خلق ایتدی *
ودخی حكایت بیورلدیكه (والذین اتخذوا من دونه اولیاء مانعبدهم
الا لیقربونا الی الله زلفی) شونلركه الله تعالینك غیریی آلهه اتخاذ ایتدیلر
دیرلركه بزم انلره عبادتمز دكل الا انكچوندركه انلر بزم ایچون الله تعالی یه
شفاعت ایدهلر وبزی اكا تقریب ایدهلر لكن احكام دنیاده ایمان
فطریه عبرت یوقدر بلكه عبرت ایمان شرعی یه دركه مأموربهدر
ارادت وفعلله مكتسبدر ﴿ لا تبدیل لخلق الله ﴾ الله تعالینك دیننه لائق

اولمزكه تبديل وياتغيير اوله وياهيچ كمسه قادر اولمزكه انى تغيير ايده * دينلديكه اشبو خبردر نهى معناسنده در يعنى دين اللهى تبديل ايتمكز بلكه دين اللهه ملازم اولوب اكا متابعت ايدك وياخود معنى الله تعالينك انسانى مجبول ايتديكى سعادت وياشقاوت تبديل اولمز * يعنى نه سعيد شقى اولور ونه شقى سعيد اولور ﴿ ذلك الدين القيم ﴾ اشبو دين مأمور ويافطره دين مستويدركه انده عوج يوقدر ﴿ ولكنّ اكثر الناس لايعلمون ﴾ لكن ناسك اكثرى تدبرلرى اولمديغيچون انى بيلمزلر ﴿ منيبين اليه ﴾ الله تعالى يه توحيد وطاعتله راجعين اولديغكز حالده ﴿ واتقوه ﴾ وانك امر ونهينه امتثالله عذابندن صاقنك ﴿ واقيموا الصلاة ﴾ وصلاتدن هر مكتوبه يى اركاننى اقامتله وقتنده ادا ايدك ﴿ ولا تكونوا من المشركين ﴾ دينلرنده شرك ايدنلردن اولمكز ﴿ من الذين فرّقوا دينهم ﴾ شول قومدنكه دينلرينى اديان مختلفه ايتديلر امر اولندقلرى دينى ترك ايتديلركه انلر يهود ونصارادر ودينلديكه انكله مراد اشبو امتدن اهل بدعدر ﴿ وكانوا شيعا ﴾ طوائف مختلفه اولديلر * دينلديكه يهود يتمش بر فرقه ونصارى يتمش ايكى فرقه ومسلمون يتمش اوچ فرقه اولدى ﴿ كل حزب بما لديهم فرحون ﴾ اول فرق ضاله دن هر فرقه صددنده اولدقلرى دين باطلى حق ظنيله آلدانوب اكا سوينورلر ﴿ واذا مس الناس ضرّ دعوا ربهم منيبين اليه ﴾ قچن ناسه شدّت ايرسه مرض وقحط كبى الله تعالى يه اقبال ايدر اولدقلرى حالده انك دفعيچون دعايه مشغول اولورلر ﴿ ثم اذا اذاقهم منه رحمة اذا فريق منهم بربهم يشركون ﴾ بعده الله تعالى انلرى اول شدتدن خلاص ايدوب مطر وصحتدن انلره نعمتنك اذاقه ايتسه انلردن بر فريقى كوررسنكه رب تعالى يه اشراك ايدرلر ﴿ ليكفروا بما آتيناهم فتمتعوا فسوف تعلمون ﴾ تاكه بزم انلره ويرديكمز نعم سببيله كافر اوله لر * يعنى دنياده برقاچ كون تمتع ايدك اول تمتعكزك آخرتده جزاسنى بيلورسز ﴿ ام انزلنا عليهم سلطانا فهو يتكلم بما كانوا به يشركون ﴾ بز انلره سمادن برهان وياكتابمى انزال ايتدك كه اول انلره سويليه انى كه نه سببله الله تعالى يه اشراك ايتديلردى ﴿ فاذا اذقنا الناس رحمة فرحوا بها ﴾ قچان بز كفاره صحت ووسعت ويرسه وزانك سببيله بطر ايدرلر ﴿ وان تصبهم سيئة بما قدّمت ايديهم اذا هم يقنطون ﴾

واكر انلره تقديم ايتدكلرى اعمال خبيثه سببيله ضيق وشدت ايرسه الله تعالينك رحمتندن مأيوس اولورلر ﴿ أولم يروا ان الله يبسط الرزق لمن يشاء ويقدر ﴾ انلر كورمزلرميكه الله تعالى رزقنى ديلديكى كيمسه يه توسيع وتضييق ايدر اويله اولسه نيچون انك رحمتندن يأس ايدرلر صددنده اولدقلرى معاصيدن تائبين اولوب اكا تضرع ورجا ايتمزلركه اول رحمتى كيرو انلره ايركوره ﴿ ان فى ذلك لآيات لقوم يؤمنون ﴾ الله تعالى رزقى عبادنه بسط وقبضنده آيتلر واردر شول قومه كيم الله تعالينك قولنى تصديق ايدوب انكله انك كمال قدرت وحكمتنه استدلال ايدرلر ﴿ فآت ذا القربى حقه والمسكين وابن السبيل ﴾ يعنى ذوقرابتك حقنى ويركل بر وصله ايتمكله ومسكينه وابن السبيله زكاتدن توظيف اولنان شيئى ويركل ﴿ ذلك خير للذين يريدون وجه الله ﴾ يعنى اشبو معروفات فعلى خيرليدر شول كيمسه لره كيم انكله الله تعالى يه تقرب جهتنى قصد ايدرلر ﴿ واولئك هم المفلحون ﴾ وآخرتده انلر دخول جنتله مقصودلرينه فائزلردر امام ابوحنيفه اشبو آيتى احتجاجله كشينك اوزره ذى رحم محرملرى نفقه سين ايجاب ايدر قچانكه احتياج اوله لر ﴿ وما آتيتم من ربا ليربو فى اموال الناس فلا يربوا عند الله ﴾ اول شيئكه معامله ده زياده محرمه دن ويامزيد مكافات توقع اولنور عطيه دنكه ويررسز تاكه اموال ناسده زياده اوله * يعنى اول الله تعالى عندنده نه زياده ونه انده بركت اولور ﴿ وما آتيتم من زكاة تريدون وجه الله فاولئك هم المضعفون ﴾ واول شيئكه زكاتدن انى ويروب انكله الله تعالينك جهت تقربن قصد ايدرسز يوخسه انكله مكافات ويارياويا سمعه قصدين ايتمزسز * يعنى اول وصفلو كيمسه لرك حسناتلرى مضاعف قيلنور ﴿ الله الذى خلقكم ثم رزقكم ثم يميتكم ثم يحييكم هل من شركائكم من يفعل من ذلكم من شئ ﴾ الله تعالى سزى خلق ايتدى سز ايسه هيچ بر شئ دكل ايديكز بعده دنياده اولدقچه رزقكزى ويردى بعده آجالكز انقضاسنده سزى اولدرر بعده حساب وجزا ايچون يوم قيامتده سزى ديركورر الله تعالى يه شركاء اتخاذ ايتديككزك هيچ برى افعال مذكوره دن بر شئ ايشلمكه قادر اولورمى ﴿ سبحانه وتعالى عما يشركون ﴾ اول الله تعالى انلرك اشراكندن منزه وعالى اولدى ﴿ ظهر الفساد فى البرّ والبحر بما كسبت

ایدی الناس ﴾ ناسك كسب ایتدكلری معاصی شومیله برك بوادی
ومفاوزنده و بحرك سواحلنده كی قراده فساد ظاهر اولدی جدب
ونقص معاش وتجاراتده قلت ربح وزراعاتده قلت ریع وناس ودوابده
وقوع موتان وكثرت مضار وقلت منافع ومحو بركات كبی * دینلدیكه یعنی
شرور وفتن ظاهر اولدی دینلدیكه بحرله مراد حقیقة بحردر یغمورك
قلتی برده تأثیر ایتدیكی كبی بحرده دخی تأثیر ایدر زیراكه اصداف یغمور
یاغدیغنده صویك یوزینه چیقوب آغزلرین آچرلر اول صدفكه یغموردن
اغزینه دوشه اول انجو اولور * دینلدیكه آدم علیه السلام زماننده ارضك
جمیعی مخضره وموتقه ایدی هر قنغی شجره یه وارلسه انده میوه بولنوب
اكل اولنوردی و بحرك صویی طتلو ایدی وسباع حیواناتی انجتمزدی
تا شول وقته دكین كه قابیل هابیلی اولدردی من بعد آغاجلر دیكنلندی
و بحرك صویی آجیلندی وحیواناتك بعضی بعضنه ضرر ایدر اولدی
﴿ لیذیقهم بعض الذی عملوا لعلهم یرجعون ﴾ تاكه ایشلدكلری خبائثك
بعض عقوباتن انلره دنیاده اذاقه ایده وز تمامی ایسه آخرتده اولور تاكه
صددنده اولدقلری معاصیدن رجوع ایده لر ﴿ قل سیروا فی الارض فانظروا
كیف كان عاقبة الذین من قبل كان اكثرهم مشركین ﴾ یا محمد مكه مشركلرینه
دیكل كه یر یوزنده سیر وسفر ایدوب نظر ایدك كه سزدن اوّل كچن امم
عاتیه نك عاقبتلری نه حاله ایردی كندیلر هلاك اولوب مسكنلری خرابه
ایردی انلرك اكثری سزك كبی مشركین ایدیلر ﴿ فاقم وجهك للدین القیم ﴾
ایمدی شول استقامتده بلیغ دینه كه اول دین اسلامدر وجهكی تعدیل ایت
﴿ من قبل ان یأتی یوم لا مردله من الله ﴾ شول كون كلمزدن اوّل كه اول
یوم قیامتدر انی هیچ كیمسه الله تعالیدن ردّه قادر اولمز ویا اول كونی الله تعالی
رد ایتمز كلسنه ارادهٔ قدیمه سی اولدیغیچون ﴿ یومئذ یصدّعون ﴾ اول
كون اولدیغنده ناس متفرقین اولورلر بر فرقه سی جنته و بر فرقه سی ناره
كیدر ﴿ من كفر فعلیه كفره ﴾ بر كیمسه كه كافر اوله كفرنك وبالی كندی
اوزره دركه اول نار مؤبده در ﴿ ومن عمل صالحا فلانفسهم یمهدون ﴾ واول كه
عمل صالح ایده اول وصفلو كمسه لر جنتده كندیلر ایچون منزل تسویه ایدرلر
﴿ لیجزی الذین آمنوا وعملوا الصالحات من فضله ﴾ تاكه الله تعالی ایمان

واعمال صالحه بینی جمع ایدنلره ثوابدن مستحق اولدقلری شیئی ایفاد نصكره
فضلندن انك اوزره زیاده ثواب دخی ویره ﴿ انه لا یحب الكافرین ﴾
اول الله تعالی كافرلری سومز ﴿ ومن آیاته ان یرسل الریاح ﴾ اول الله
تعالینك قدرت ووحدانیتی دلائلندندر كه ریاح رحمتی ارسال ایدر كه
اول صبا وجنوب وشمال ریحلریدر اما كه دبور ریح عذابدر ﴿ مبشرات ﴾
تاكه خلقنه مطر نافعله تبشیر ایده ﴿ ولیذیقكم من رحمته ﴾ واكا تابع
رحمتندن سزه اذاقه ایده كه اول حصول خصبدر ﴿ ولتجری الفلك
بأمره ﴾ وارسال ریاحله امریله دریاده كمیلر یورویه ﴿ ولتبتغوا من فضله ﴾
وتجارت بحرله انك فضلندن طلب ایده سز ﴿ ولعلكم تشكرون ﴾ واول
ریاحدن حاصل اولان اشبو نعمتلر اوزره اكا شكر ایلیه سز ﴿ ولقد ارسلنا
من قبلك رسلا الی قومهم فجاؤهم بالبینات فانتقمنا من الذین اجرموا ﴾
یا محمد بز سندن اوّل رسوللر یعنی قوملرینه ارسال ایتدك اول رسوللر انلره
آیات واضحاتله كلیجك انلر اول رسوللری تكذیب ایتدیلر اویله اولسه
اول آیاتمزی تكذیب ایدنلره عذابله انتقام ایتدك ﴿ وكان حقا علینا
نصر المؤمنین ﴾ و بزم عهدمزه حق اولدیكه مؤمنلره نصرت ایده وز
(قال النبی صلی الله علیه وسلم مامن مسلم یرد عن عرض اخیه الا كان حقا
علی الله ان یرد عنه نار جهنم یوم القیامة ثم تلا هذه الآیة) پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلم ایدر كه بر مسلم قرنداشنك عرضندن بر موذینك اذاسنی
دفع ایده الله تعالی یه فضل وكرمی مقتضاسنجه عهد اولور كه
یوم قیامتده اندن نار جهنمی دفع ایده اندنصكره (وكان حقا علینا نصر
المؤمنین) قول شریفن تلاوت ایتدی ﴿ الله الذی یرسل الریاح فتثیر
سحابا فیبسطه فی السماء كیف یشاء ویجعله كسفا فتری الودق یخرج من
خلاله ﴾ الله تعالی ریاحی ارسال ایدوب انكله غیم رفع ایدر وكاهی انی
سماده متصلا دیلدیكی كیفیتده بسط ایدر سائر ویا واقف مطبق وغیر
مطبق ودخی بونك غیری حالات اوزره اولدیغی حالده وكاهی انی سماده
قطع متفرقه قیلور كرك بسطی حالنده وكرك تفریقی حالنده كوررسنكه
انك اراسندن یغمور چیقار ﴿ فاذا اصاب به من یشاء من عباده
اذاهم یستبشرون ﴾ پس چونكه الله تعالی اول مطری عبادندن دیلدیكی
كمسه لرك اراضی و بلادلرینه ایركوره كوررسنكه خصب مجیئنه

سو ينشورلر ﴿ وان كانوا من قبل ان ينزل عليهم من قبله لمبلسين ﴾ اكرچه انلره مطر نزولندن اوكدين مطرله تطاول عهد واستحكام يأسلرندن آيسين اولمشلردى ﴿ فانظر الى آثار رحمة الله كيف يحيى الارض بعد موتها ان ذلك لمحيي الموتى ﴾ الله تعالينك رحمتندن اولان مطره نظر ايتكه ارضى يبسندنصكره انكله نيجه احيا ايدر نبات واشجار وانواع اثمار بتورر اكا قادر اولان رب تعالى قادر اولوركه انلرى موتلرندنصكره يوم قيامتده ديركوره ﴿ وهو على كل شئ قدير ﴾ اول الله تعالى هر شيئه قادردر زيرا انك قدرتنك جميع كائناته نسبتى على السويه‌در ﴿ ولئن ارسلنا ريحا فرأوه مصفرّا لظلوا من بعده يكفرون ﴾ اكر بز ريح ارسال ايدوب زرعلرين افساد ايتسه حتى اول يشل ايكن انى صارارمش كورسه‌لر انك صارارمسندنصكره الله تعالى‌يه ونعمتنه كافر اولورلر * اشبو آيات كريمه كفارك قلت ثبوت وعدم تدبر وسرعت تزلزل وسوء رأيلرينى بيان ايدر والحال نظر سوى اقتضا ايدركه انلردن مطر محتبس اولديغنده الله تعالى‌يه توكل واكا التجا ايده‌لر رحمتندن مأيوس اولميه‌لر وانلره مطر رحمتى ايرديكنده شكره مبادرت وطاعته استدامت ايده‌لر استبشارده افراط ايتميه‌لر وزرعلرى صارارمغله هلاك اولديغنده بلايه صبر ايده‌لر نعمته كفران اولميه‌لر ﴿ فانك لاتسمع الموتى ﴾ يامحمد سن دعوتكى ايشديره‌مزسن شول كفاره كيم انلر موتى كبيدر ﴿ ولاتسمع الصم الدعاء اذا ولوا مدبرين ﴾ ودخى اصمره ده ايشديره‌مزسنكه انلر دعوتكى سماعدن تصامم ايدرلر قچانكه مكذبين اولدقلرى حالده حقدن اعراض ايده‌لر ﴿ وما انت بهادى العمى عن ضلالتهم ﴾ وسن شول آيتلريمزدن بصيرتلرى اعمالرى ضلالتلرندن ايمان وطاعته هدايت ايدر دكلسن بلكه الله تعالى عبادندن ديلديكى كمسه‌لرى اكا توفيق ايدر سكا واجب اولان انجق دعوت وابلاغدر ﴿ ان تسمع الامن يؤمن بآياتنا فهم مسلمون ﴾ سن اسماع ايتمزسن الا انلره كيم بزم آيتلريمزه ايمان كتوروب ايمانلرنده مخلصلردر زيراكه ايمانلرى آيتلريمزك الفاظى تلقيسنه ومعانيسى تدبرنه داعيدر ﴿ الله الذى خلقكم من ضعف ثم جعل من بعد ضعف قوّة ثم جعل من بعد قوّة ضعفا وشيبة ﴾ اول الله تعالى سزى ابتداده ضعفا خلق ايتدى ضعفى اساس امركز قيلدى ﴿ خلق الانسان

ضعيفا ﴾ قول شريفى دلالتيله وياخود سزى اصل ضعيفدن خلق ايتديكه اول نطفه‌در ويا اول ضعفله مراد حال طفوليتدن حال احتلامه دكدر واول طفوليت ضعفكزدنصكره كهولتكزه دكين سزه قوة شباب قيلدى واول شباب قوتندنصكره سزده ضعف شيوخت وهرم قيلدى ﴿ يخلق مايشاء ﴾ وذات وصوردن وياخود ضعف وقوّت وشباب وشيبه‌دن اوّل ديلديكن خلق ايدر ﴿ وهو العليم القدير ﴾ اول سزى اشبو احوال مختلفه‌ده ترديدى غيره امكانله بيله علم وقدرتده صانع كامل ايديكنه دليلدر ﴿ ويوم تقوم الساعة يقسم المجرمون مالبثوا غير ساعة ﴾ قيامت قائم اولديغى كونده مشركون يمين ايده‌لركه دنياده ويا قبورده ويا دنيانك فناسيله بعث وانقطاع عذابلرى بيننده بر ساعتدن غيرى لبث ايتمديلر اول مدت لبثلرين آخرتده‌كى مدت عذابلرينه اضافتله وياخود نسيانله استقلال ايده‌لر حديثده كلديكه ﴿ مابين فناء الدنيا والبعث اربعون ﴾ دنيانك فناسيله بعثك مابينى قرق دكلودر * ايمدى اول قرق ساعات وايام واعوامك هر برينى محتملدر ﴿ كذلك كانوا يؤفكون ﴾ صدقدن اشبو صرف كبى انلر دنياده حقدن صرف اولنورلردى وانلر انده كذب ايده‌لر بعث يوقدر ديو دنياده كذب ايتدكلرى كبى وياخود الله تعالى انلرى افضاح اراده ايدوب اهل جمعه متبين اولان شيئى كذبله يمين ايده‌لر ﴿ وقال الذين اوتوا العلم والايمان لقد لبثتم فى كتاب الله الى يوم البعث فهذا يوم البعث ولكنكم كنتم لاتعلمون ﴾ ملائكه وانسدن علم وايمان ويريلنلر انلرى تكذيب ايدوب ديه‌لركه الله تعالينك قضاء وياعلم ويالوح وياقرآننده ذكر ايتديكى اوزره يوم بعثه دكين لبث ايتديكز اشبو وقت ايسه يوم بعثدركه سز انى انكار ايدرديكز لكن سز نظرده تفريطكز سببيله انك حق ايدوكن بيلمزديكز ﴿ فيومئذ لاينفع الذين ظلموا معذرتهم ولاهم يستعتبون ﴾ اويله اولسه اول كونده شرك وعصيانله نفسلرينه ظلم ايدنلره اعتذارلرى نفع ايتمز وانلردن توبه وطاعتله رب تعالى‌نى ارضالرى طلب اولنمز ﴿ ولقد ضربنا للناس فى هذا القرآن من كل مثل ﴾ اشبو قرآنده بز ناسه هر صفت وقصهٔ عجيبه‌دن وصف وبيان ايتدك يوم قيامتده مبعوثينك صفت وقصه‌لرين وانلر نه ديرلر وانلره نه دينور ومعذرت واستعتاب منتفى اولور وياخود بز انلره بيان

ایتدك هر مثلدنكه انلری توحید و بعث وصدق رسوله ارشاد ایدر
(ولئن جئتهم بآية ليقولن الذين كفروا ان انتم الا مبطلون) اكر سن انلره
آيات قرآندن برآیتله كلسك انلردن كافر اولنلر فرط عناد وقساوت
قلوبلرندن رسول الله صلی الله علیه وسلمه ومؤمنلره دیه‌لركه سزدكل
الا كاذبلرسز (كذلك يطبع الله على قلوب الذين لا يعلمون) اشبو طبع
كبی الله تعالی طبع ایدر شول كسه‌لرك قلوبنه كیم توحیدی بیلمزلر
ورسوللری تصدیق ایتمزلر بلكه اعتقاد ایتدكلری خرافات اوزره اصرار
ایدرلر زیراكه جهل مركب حقی ادراكدن منع ایدر ومحقی تكذیبی ایجاب
ایدر (فاصبر ان وعد الله حق) انلرك اذالرینه صبر ایتكه الله تعالینك
نصرتله ودینكی جمیع ادیان اوزره اظهارله وعدی حقدر لابد آنی انجاز
واكا وفا ایدر (ولا يستخفنك الذين لا يوقنون) یا محمد سنی خفت وقلقه
تحمیل ایتمسون انلرك تكذیب وایذالریكه انلر بعث وحسابی ایقان
ایتمزلر ویاخود حلاوت كلام واظهار تملقلریله عقلكی سلب ایدوب سنی
مخدوع ایتمسونلر شول وجهله كیم قتكده مؤمنلره تعظیم اظهار ایده‌لر
زیراكه ضالین وهم مضلیندرلر انلردن حذر ایتكه انلر مكر وفتنه
اصحابیدرلر

سورة لقمان وهی اربع وثلاثون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(الم تلك آيات الكتاب الحكيم) اشبو قرآن آیتلریدر حلال وحرام
واحكامله محكمدر (هدى ورحمة للمحسنين) هدی ورحمت اولدیغی
حالده شول كسه‌لر ایچونكه نیت خالصه ایله عمللرین حسن ایدرلر
(الذين يقيمون الصلوة) شونلركه نمازی اتمام اركانله وقتنده قیلورلر
(ويؤتون الزكاة) وزكاتی ویررلر (وهم بالآخرة هم يوقنون)
وانلر بعث وجزانك وقوعنه ایقان ایدرلر (اولئك على هدى من ربهم)
انلر ربلری جل شانه‌دن توفیق اوزره‌درلر (واولئك هم المفلحون) وانلر
اعلای مقاصدلرینه فائزلردر عقیدهٔ حقه ایله عمل صالحی جمع
ایتدكلری ایچون (ومن الناس من يشترى لهو الحديث) بعض ناس لهو حدیث
اشترا ایدر اول هر شیئدر كه كشی‌یی مایعنیدن اشغال ایده شول احادیث
كبی‌كه اصلی اولمیه واساطیركه انده اعتبار بولنمیه ومضاحك وفضول

كلام كبی * دینلدیكه اشبو آیت نضر بن الحارث شاننده نازل اولوبدركه
اول اعاجم اخبارنی اشترا ایدوب قریشه انی تحدیث ایدردی محمد سزه
عاد وثمود حدیثن تحدیث ایدرسه بن سزه اسفندیار ورستم حدیثن
تحدیث ایدرین انلر انك اول حدیثن استملاح ایدوب قرآن استماعنی
ترك ایدرلردی (قال النبی علیه السلام لا يحل تعليم المغنيات ولا بيعهن
واثمانهن حرام) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر حلال اولمزكه
جاریه‌لره غنا تعلیم ایدیله ویامغنیه بیع اولنه ثمنلری حرامدر * دینلدیكه
آیتك معناسی غناء ومزامیر ومعازفی قرآن اوزره اختیاردر * ابن مسعود
رضی الله عنه اشبو آیتدن سؤال اولندقده یمین ایدوب دیدیكه اول غنادر
* دینلدیكه غناء قلبده نفاق بتورر واول رقیهٔ زنادر ویا اول هر لهو
ولعبدر (ليضل عن سبيل الله بغير علم) تاكه ناسی انكله دین اسلامه
دخولدن ویا قراءت قرآندن صد ایده اول اشترا ایتدیكی شیئك حالنی
ویا تجارتنی بیلمكسزین شول حیثیتدنكه لهوی قرآنه استبدال ایتدی
(ويتخذها هزوا) وتاكه آیات الهی سخره اتخاذ ایده (اولئك لهم
عذاب مهين) ایمدی اول وصفلو كسه‌لره عذاب مهین اولور حق اوزره
باطلی استیثارله حقه اهانتلری ایچون (واذا تتلى عليه آياتنا ولى مستكبرا
كأن لم يسمعها كأن فى اذنيه وقرا فبشره بعذاب اليم) وچانكه اكا آیتلریمز
تلاوت اولنسه تكبر ایدوب آیتلریمزه ومحمده ایماندن اعراض ایدر اول
امرده انك حالی شول كسه‌لرك حالنه بكزركه ایشیدركن ایشتمزلنه
كأنه قولاغنده صمم واردر * ایمدی اكا عذاب مؤلمله تبشیر ایت
(ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم جنات النعيم) شونلركه ایمان
واعمال صالحه بینی جمع ایتدیلر آخرتده انلره جنات نعیم مأوی اولور
(خالدين فيها) انده دائمین اولدقلری حالده (وعد الله حقا) اشبو وعد
الله تعالینك وعد حقیدر (وهو العزيز الحكيم) اول بر عزیزدركه
وعد و وعیدنی انجازدن انی برشیءٔ عاجز ایتمز حكیمدر ایشلمز الا انیكه
حكمتی انی استدعا ایدر (خلق السموات بغير عمد ترونها) الله تعالی
سمواتی كوردیككز هیئتده سواریسز خلق ایتدی نه درونده دعامه‌سی
واركه انی رفع ایده ونه فوقنده علاقه‌سی واركه انی امساك ایده بلكه
اول ایكسندن دخی خالی اولوب الله تعالی قدرتیله انی امساك ایتدی

(والقى فى الارض رواسى ان تميد بكم) وارض اوزره جبال مرتفعه
وضع ايتدى تاكه اول ارض سزكله ميل واضطراب ايتميه (وبث فيها
من كل دابة) وانده هر دابه دن بث ايتدى (وانزلنا من السماء ماء
فأنبتنا فيها من كل زوج كريم) وسمادن يغمور ايندیروب ارضده نبات
كثير المنفعه نك هر صنفندن بتوردك (هذا خلق الله فأرونى ماذا
خلق الذين من دونه) اشبو ذكر اولنان اشياء الله تعاليك مخلوقيدر
يامشركين بكا كوسترك كه آلهه كز نه خلق ايتدى حتى كه الله تعالى يه
مشاركته مستحق اولديلر (بل الظالمون فى ضلال مبين) بلكه مشركار
ضلال ظاهرده دركه هيچ برناظره اول خفى اولمز (ولقد آتينا لقمان
الحكمة) بز لقمانه عقل وعلم وعمل وامورده اصابت ويردك * دينلديكه
اول لقمان بن باعور بن باخور بن تارخدركه اول ايوب عليه السلامك
اخت وياخالهسى اوغلى آزر أولادندندر لقمان عليه السلام معمر اولوب
حتى داود عليه السلامه ايرشدى واندن اخذ علم ايتدى وبعث اولنمزدن اوّل
فتوى ويرردى * جمهور ديديلركه اول حكيم ايدى نبى دكل ايدى
عرف علماده حكمت نفس انسانيه يى استكمالدر وعلوم نظريه يى اقتباس
ونفسك قدر طاقتنجه افعال فاضله اوزره ملكهٔ تامه اكتسابيدر ولقمان
عليه السلامك حكمتندندر كه اول داود عليه السلامه برنيجه آى
صاحب اولدى داود عليه السلام درع دوزردى لقمان اكا اول نه شئ
ايديكن سؤال ايتمدى اتمام ايديجك آرقهسنه كيوب ديديكه نه كوچك
حرب لباسى اولورسن اول حينده لقمان ديديكه صمت حكمتدر انك فاعلى
قليلدر بركون داود عليه السلام اكا يالقمان نيچه صباحلدك ديدى اول
ايتديكه بنم غيرك يدنده * داود عليه السلام تفكر ايدوب اندن صعقه
ايتدى بروقتده لقمان عليه السلامه امر اولنديكه برقيون بوغزليوب اندن
ايكى اطيب مضغه كتوره نم ديوب انك لسان وقلبن كتوردى بعده وقت
آخرده امر اولنديكه ينه برقيون بوغزليوب اندن ايكى اخبث مضغه يى
كتوره نم ديوب ينه لسان وقلبن كتوردى انك حكمتندن سؤال
اولندقده ديديكه اشبو ايكى مضغه اطيب شيئدر قچانكه طيب اوله واخبث
شيئدر قچانكه خبيث اوله دينلديكه لقمان عليه السلام نبوّتله حكمت
بيننده تخيير اولنوب اول حكمتى اختيار ايتدى * روايت اولنديكه

اول بر نصف نهارده نائم ايكن اكا بر ندا كلديكه يالقمان استرميدك كه
الله تعالى سنى ارضده خليفه ايدوب ناس بيننده حق اوزره حكم ايدهسن
اول ندايه جوابده ديديكه اكر ربم بنى تخيير ايدرسه عافيتى قبول ايدوب
بلايى قبول ايتمزين واكر اكا امر ايدرسه سمع واطاعت ايدرين زيرا بيلورمكه
اوزريمه الزام اولنيجق اعانت وعصمت اولنورين والحال حاكم منازلك
اشد واكدرنده اولوب انى ظلمت قاپليوبدر اعانت اولنورسه حريدركه
اندن نجات بوله اكر حكمنده خطا ايدرسه جنت يولن يتورر وكشينك
دنياده ذليل اولمسى شريف اولمسندن خيرليدر اول كمسه كه دنيايى
آخرت اوزره اختيار ايده دنيايى فوت ايدر وآخرته ايرمز ملائكه
انك حسن منطقنه تعجب ايتديلر بوندنصكره بر نومهسنده حكمت
ويرلدى اويانيجق حكمتدن سويلر اولدى بعده داود عليه السلامه
ندا اولنوب خلافت عرض اولندقده قبول ايتدى يوخسه لقمان كبى
شروط ذكر ايتمدى اول اجلدن مرة بعد اخرى خطيه يه دوشوب
الله تعالى كليسن عفو ايتدى ولقمانى وزير ايدندى (ان اشكر لله)
بز اكا ديدك كه الله تعالى يه شكر ايت انك اوزره كه سكا حكمت ويردى
(ومن يشكر فانما يشكر لنفسه) اول كمسه كه شكر ايده نفسيچون شكر ايدر
زيرا كه نفعى اكا عائددركه نعمتى انكله دائم اولور واول نعمتك مزيدينه
مستحق اولور (ومن كفر فان الله غنىّ حميد) واولكه الله تعالينك
نعمتلرينه كافر اوله اول جل شانه خلقك شكرندن غنيدر وحمد اكا
حقيقدر اكرچه حمد اولنمزسهده ويا اول محموددر جميع مخلوقاتى لسان
حالله اكا حمدى نطق ايدر (واذقال لقمان لابنه وهو يعظه) ذكر ايت
شول وقتى كه لقمان اوغلى انعمه ويا اشكر ويا ماثانه وعظ ايدر اولديغى
حالده ديديكه (يابنىّ لا تشرك بالله ان الشرك لظلم عظيم) اى اوغلجغم
الله تعالى يه اشراك ايتمكل كه اول ظلم عظيمدر شول حيثيتدنكه
جميع اشيانك خالقيله هر شيئدن عاجز بيننى تسويهدر * دينلديكه
لقمان عليه السلامك اول اوغلى واناسى مشركار ايديلر لقمان عليه
السلام وعظ ايدرك ايكيسنى دخى اسلامه كتوردى (ووصينا الانسان
بوالديه) بز انسانه وصيت ايتدك كه والدينه برّ واحسان ايده (حملته
امّه وهنا على وهن) اكا والدهسى حامل اولدى حالبوكه حمل

وثقلی ازدیادیله ضعف اوزره ضعفی زیاده اولدی ﴿ وفصاله فی عامین ﴾
انك مدت فطامی ایکی ییل تمامنده در * اشبو دلیلدر که مدت رضاعن
اقصاسی ایکی ییل اوله واندنصکره حرمت ارضاع ثابت اولمیه. اشبو
شافعی مذهبیدر ﴿ ان اشکر لی ولوالدیك ﴾ انسانه وصیتمز اولدر که
بکا ووالدینکه شکر ایده سن ﴿ الیّ المصیر ﴾ مرجعك بکادر شکر وکفرك
اوزره سنی محاسبه ایدرین دینلدیکه بر کمسه کیم صلوات خمس اداسنه
مداومت ایده الله تعالی یه شکر ایدر واولکه صلوات خمس ادبارنده
والدینه دعا ایده انلره شکر ایدر ﴿ وان جاهداك علی ان تشرك بی
مالیس لك به علم فلا تطعهما ﴾ واکر والدینك جهد ایدرلرسه که سن بکا
اشراك ایده سن انی که اول هیچ بر شیٔ دکلدر اول امرده انلره اطاعت
ایتمکل ﴿ وصاحبهما فی الدنیا معروفا ﴾ وانلرله دنیاده صحاب معروفله
صحبت ایت که انی شرع ارتضاء وکرم اقتضاء ایدر بر وصله وحسن عشرت کبی
﴿ واتبع سبیل من اناب الیّ ﴾ ودینده توحید واخلاصله بنم طاعتم طریقنه
اقبال ایده نه اتباع ایت که اول پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم واصحابیدر
﴿ ثم الیّ مرجعکم فانبئکم بما کنتم تعملون ﴾ سنك ووالدینك مرجعی
بکادر سکا ایمانك وانلره کفرلری اوزره جزاء ایدرین * اشبو ایکی آیت
سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه وانانسی شاننده نازل اولوبدر وقصه سی
سورهٔ عنکبوتده کچوبدر لقمان علیه السلامه اوغلی دیدیکه اکر بن
خطیئه یی هیچ کمسه نك کورمدیکی مکانده ایشلسم الله تعالی انی
بیلورمی لقمان دیدیکه ﴿ یا بنیّ انها ان تك مثقال حبة من خردل فتکن
فی صخرة اوفی السموات او فی الارض یأت بها الله ان الله لطیف خبیر ﴾
ای اوغلجغم اکر ایشلدیکك خطیئه وکرك حسنه خردل دانه سی قدر وزنی
اولدیغندن ماعدا بر موضع اخفی واحرزده اولسه جوف صخره ده که
اول صوده اوله ویاتحت ارضده کی صخره ده کیم انده اعمال کفار یازیلودر
ویاعالم علویده ویاعالم سفلیده اولسه یوم قیامتده الله تعالی انی کتوروب
عاملنه جزاسین ایدر زیرا انك علمی هر خفی یه ایرر کنهنی ومکاننی بیلور
واندن برشیٔ فوت اولمز بعض کتبده ایدر اشبو کلمه یی لقمان تکلم ایدیجك
هیبتندن مراره سی منشق اولوب تسلیم روح ایلدی ﴿ یا بنیّ اقم الصلاة ﴾
ای اوغلجغم نمازی اتمام ارکانله ادا ایت که نفسکی تکمیل ایده سن

﴿ وأمر بالمعروف وانه عن المنکر ﴾ وناسه خیرله امر ایت وانلری شردن
نهی ایت که غیری تکمیل ایده سن ﴿ واصبر علی ما اصابك ﴾ وسکا ایریشن
شدائده سیما امر ونهیك صددنده ایکن صبر ایت ﴿ ان ذلك من عزم
الامور ﴾ اشبو اوامر مذکوره الله تعالینك ایجاب والزام ایتدیکی عزائمدندر
﴿ ولا تصعر خدك للناس ﴾ ناسه تکبر ایدوب سکا سویلدکلرنده یوزیکی
انلردن دوندرمکل ویاخود فقرایی تحقیر ایتمکل بلکه فقیر وغنی ایله
معاشرتکی علی السویه تحسین ایلمکل ﴿ ولا تمش فی الارض مرحا ﴾ ویریوزنده
فخرله ویابطر اجلیچون یوریمکل ﴿ ان الله لا یحب کل مختال فخور ﴾
زیرا که الله تعالی هر اختیال وفخر ایدنلری سومز ﴿ واقصد فی مشیك ﴾
یوریمکده وسط اختیار ایدوب نه اختیال ونه اسراع ایلمکل بلکه سکینه
ووقار اوزره یوری کل ﴿ واغضض من صوتك ﴾ محل خطابده صوتکی
خفض ایدوب جهر ایتمکل مکرکه ارهاب عدو ایچون اوله ﴿ ان انکر
الاصوات لصوت الحمیر ﴾ زیرا که اصواتك اوحش واقبحی حمار صوتیدرکه
اولی زفیر وآخری شهیقدر والحال بونك ایکیسی دخی اهل نار صوتیدر
* دینلدیکه هرشیئك صیاحی تسبیحیدر الا حمارك دکل * وهب ایدر لقمان
علیه السلام حکمتدن اون ایکی باب سویلدیکه ناس انی کلام وقضایالرینه
ادخال ایتدیلر ﴿ ألم تروا ان الله سخر لکم ما فی السموات وما فی الارض ﴾
کورمزمیسن که الله تعالی سزه سمواتده اولان شمس وقمر ونجوم وسحاب
وغیر اشیایی تسخیر ایتدی منافعکز تحصیلنه اسباب قیلمغله وارضده اولان
بحار وانهار ومعادن ودواب وسائر اشیایی دخی تسخیر ایتدی واسطه
ایله ویاواسطه سز انتفاعه تمکینله ﴿ واسبغ علیکم نعمه ظاهرة وباطنة ﴾
وسزه نعم محسوسه سنی ومعقوله سنی بیلدکلریکزی وبیلمدکلریکزی
افضال واسبال ایتدی ونعمت هر شیئدرکه انکله احسان ونفع
قصد اولنه وعالمك کلیسی نعمتدر غیره نفع ایچون یوخسه الله تعالی
منافعه احتیاجدن غنیدر ونعم ظاهره حسن صورت وامتداد قامت
وتسویهٔ اعضادر ویاخود بصر وسمع ولسان وسائر جوارح ظاهره در
ونعم باطنه معرفتدر وهرشیئدرکه دلیل ایله بیلنه ویا اصلا بیلنمیوب
انکله انتفاع اولنه انسانك بدننده نیچه اشیا واردرکه اول بیلنمز

وبیلنمکده دخی چاره اولمز سر وقلب وعقل وروح کبی * دینلدیکه نعم ظاهره دنیادن اعراضدر ونعم باطنه الله تعالی یه توکل ووثوقدر (ومن الناس من یجادل فی الله بغیر علم ولا هدی ولا کتاب منیر) ناسك بعضی الله تعالینك توحید وصفاتنده دلیلدن مستفاد علمسز ورسوله راجع هداسز والله تعالینك انزال ایتدیکی کتاب منیرنسز تقلیدله جدال ایدر (واذا قیل لهم اتبعوا ما انزل الله قالوا بل نتبع ماوجدنا علیه آباءنا) قچان مکه کافرلرینه الله تعالینك انزال ایتدیکی قرآنه اتباع ایدك دینلسه دیرلرکه آبائمزی صددنده بولدیغمز دینه اتباع ایدرز الله تعالی انلره دیرکه (أولو کان الشیطان یدعوهم الی عذاب السعیر) آبائلرینه اتباع ایدرلرمی اکرچه شیطان انلری تقلید ویااشراکك مآلی جهنم عذابنه دعوت ایدرسه‌ده (ومن یسلم وجهه الی الله وهو محسن فقد استمسك بالعروة الوثقی) برکمسه که ذاتنی الله تعالی ایچون خالص ایده امرنی اکا تفویض وجمیع شراشرین اکا اقبالله حالبوکه عملنده محسندر شول انقطاعی مأمون حبل متیندن اوثق عروه‌یی اعتصام ایدرکه اول (لا اله الا الله) قول شریفیدر (والی الله عاقبة الامور) جمیع امورك عاقبتی الله تعالی یه رجوع ایدر (ومن کفر فلا یحزنك کفره) اول کمسه که کافراوله کفری سنی محزون ایتمسون که اول سکا نه دنیاده ونه آخرتده ضرر ایدر (الینا مرجعهم فننبئهم بما عملوا) یوم قیامتده رجوعلری بزه‌در دنیاده ایشلدکلری کفر ومعاصی‌یی بز انلره خبرویرر وجزالرین ایدرز (ان الله علیم بذات الصدور) اول الله تعالی عبادنك صدورنده اولان اشیایی بیلور انك حسبنجه جزالرین قیلور (نمتعهم قلیلا ثم نضطرهم الی عذاب غلیظ) بز انلری دنیاده زمان قلیل تمتیعمزدنصکره عذاب شدیده الجاء ایدرزکه اندن انفکاکه قادر اولمزلر (ولئن سألتهم من خلق السموات والارض لیقولن الله) اکر سن اهل مکه‌یه سؤال ایتسك که سموات وارضی کیم خلق ایتدی دیه‌لرکه الله تعالی زیراکه دلیلك وضوحیچون خلقی غیره اسنادن امتناع ایدەلر (قل الحمد لله بل اکثرهم لا یعلمون) الله تعالی یه حمد ایت که انلری معتقدلرینك بطلاننی ایجاب ایدر شیٔ اعترافنه الزام والجاء ایتدی بلکه انلرك اکثری ملزم اولدقلرین بیلمزلر (لله مافی السموات والارض)

سموات وارضده اولان اشیانك جمیعی الله تعالینك خلق وملکیدر اول ایکیسنده اندن غیری عبادته مستحق یوقدر (ان الله هو الغنی الحمید) الله تعالی حامدینك حمدندن غنیدر وحمده اول مستحقدر (ولو انّ مافی الارض من شجرة اقلام) اکر یریوزنده‌کی اشجار اقلام ایدلسه (والبحر یمدّه من بعده سبعة ابحر مانفدت کلمات الله) حالبوکه بحر محیط سعتیله یدی بحرله ممدود مداد اولسه اول اقلام وبو مداد‌له الله تعالینك کلامی یازلسه اقلام ومداد وکنوب کلام الله دوکنمیه ایدی (ان الله عزیز حکیم) الله تعالی عزیزدر انی هیچ برشیٔ عاجز ایتمز حکیمدر علم وحکمتندن هیچ برامر خارج اولمز * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم مدینه‌یه هجرت ایدیجك احبار یهود اکا کلوب دیدیلرکه بزه خبرایردیکه سن دیرمشسنکه (وما اوتیتم من العلم الا قلیلا) سز علمدن از ویرلدیکز اول قولله بزیمی یوخسه قومکیمی اراده ایتدك دیدیکه کلیکزی سزی وکرك انلری اراده ایتدم دیدیلرکه سکا نازل اولانده بیلمدکمیکه بزه توراتده هرشیئك علمی ویرلوبدر دیدیکه توراتده‌کی علوم علم الله‌ه اضافتله قلیلدر بلکه سزه شول دکلو علم ویرلوبدرکه انکله عمل ایتسکز نفعلنوردیکز دیدیلرکه یامحمد نه دیرسن شول قولکه کیم (ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا) اول کمسه‌که حکمت ویرله خیر کثیر ویرلوبدر اویله اولسه علم قلیل ایله خیر کثیر بینی نیجه توفیق اولنور اکا جوابده (ولو انّ مافی الارض) آیتی نازل اولدی دینلدیکه مشرکون محمدك کتوردیکی قرآن وغیری قریب اولورکه دوکنوب کسیله اول سببدن بو آیت نازل اولدی (ماخلقکم ولا بعثکم الا کنفس واحدة) الله تعالی یه سزك کثرتکزله خلق وبعثکز دکل الانفس واحده‌نك خلق وبعثی کبیدر انك قدرتنده قلیل وکثیر مساویدر انی برشان شان آخردن اشغال ایتمز جمله اشیانك وجودینه قدرت ازلیه‌سیله ارادت واجبه‌سنك تعلقی کفایت ایدر (ان الله سمیع بصیر) الله تعالی هر مسموعی ایشیدر وهر مبصری کورر انی اشیانك بعضی ادراکی بعض آخری ادراکدن اشغال ایتمز خلق دخی انك کبیدر (ألم تر ان الله یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل) کورمزمیسنکه الله تعالی کیجه‌یی کوندزه ادخال ایدوب کیجه‌یی استدیکی دکلو زمانی

كوندوزده آرتورر وكوندزی كیجه‌یه ادخال ایدوب كوندزی اكسلتدیكی دكلو زمانی كیجه‌ده آرتورر ﴿ وسخر الشمس والقمر كل یجری الی اجل مسمی ﴾ شمس وقمری بنی آدمه تذلیل ایتدی ایكیسندن هر بری فلكده منتهای معلومه دكین جار اولور شمس سنه اخرینه دكین ویاخود یوم قیامته دكین ﴿ وان الله بما تعملون خبیر ﴾ الله تعالی اعمالكزك كنهنی بیلور ﴿ ذلك بان الله هو الحق ﴾ اشبو ذكر اولنان سعت علم وشمول قدرت وعجائب صنع شول سببله‌دركه اول الله تعالی ذاتنده ثابت وجمیع جهاتدن واجبدر ویاخود الهیتی ثابتدر ﴿ وان ما یدعون من دونه الباطل ﴾ والله تعالیدن غیری انلرك الهه اتخاذ ایتدكاری حد ذاتنده معدوم الهیتی باطلدر ﴿ وان الله هو العلی الكبیر ﴾ والله تعالی هر شیٔ اوزره متسلط ومرتفعدر ﴿ الم تر ان الفلك تجری فی البحر بنعمة الله لیریكم من آیاته ﴾ یا محمد بیلزمیسنكه الله تعالینك رحمت واحسانیله دریاده سفینه‌لر یورر تاكه سزه وحدانیتنك بعض دلائلن كوستره ﴿ ان فی ذلك لآیات لكل صبار شكور ﴾ اشبونده آیتلر واردر هر كمسه‌یه كیم آفاق وانفسده تفكرله نفسنی اتعاب مشاقنه صبر ایده ونعمی بیلوب انی ویرن باری تعالی‌یه شكره مداومت ایده زیراكه ایمان ایكی صنفدر بر صنفی صبر وبر صنفی شكردر ﴿ واذا غشیهم موج كالظلل دعوا الله مخلصین له الدین ﴾ قچان انلری ظله‌لر كبی موج قاپلسه الله تعالی‌یه دینلرین اخلاص ایدر اولدقلری حالده دعاء وتضرع ایدرلر ﴿ فلما نجیهم الی البر ﴾ وقتاكه اول انلری یره ایركوره ﴿ فمنهم مقتصد ﴾ انلرك كیمن كوررسنكه طریق قصد اوزره مقیمدركه اول توحیددر ویاخود انزجار ایله منزجر اولدیغندن ظلم وكفرده متوسطدر ﴿ وما یجحد بآیاتنا الا كل ختار كفور ﴾ بزم آیتلریمزی انكار ایتمز الا اولكه نقض عهدله غدر ایدر واكا اولان احسانی ستر ایدر ﴿ یا ایها الناس اتقوا ﴾ یا ناس ربكز جل شانه‌یه مخالفتدن صاقنك ﴿ واخشوا یوما لا یجزی والد عن ولده ولا مولود هو جاز عن والده شیئا ﴾ وشول كوندن قورقك كه اول یوم قیامتدر انده والد ولدندن برشیٔ قضا ایتمز وولد دخی والدندن برشی قضا ایتمز یعنی برینك اوزرنده‌كی دین ویا عذابی اول بری یوكلنمز * دینلدیكه اشبو حكم كفاره مخصوصدر یوخسه مؤمنلر بر برلرینه نفع

ایدیسرلردر زیراكه (الحقنا بهم ذریتهم) دیو سورهٔ طورده اول بیان بیورلدی ﴿ ان وعد الله حق ﴾ الله تعالینك ثواب وعقابله وعدی حقدر انده خلف اولمز ﴿ فلا تغرنكم الحیاة الدنیا ﴾ سزی دنیانك زینتی اكا اطمئنان ایدوب آخرت عملن تركله سزی مغرور ایتمسون ﴿ ولا یغرنكم بالله الغرور ﴾ وشیطان غرار سزی الله تعالی ایله مغرور ایتمسون معصیته تمادی ایدوب الله تعالیدن مغفرت تمنی ایتمكزله ﴿ ان الله عنده علم الساعة ﴾ الله تعالینك عندنده دركه یوم قیامت نوقتده اوله جغن بیلور * روایت اولندیكه حارث بن عمرو پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه كلوب دیدیكه بكا خبر ویركه قیامت نوقتن اولور ویره اكین اكشن یغمور نوقتن یغار وخاتونم حاملدر قارننده‌كی اركك ویادیشیمیدر وبو كونده ایشلدیكمی بیلورین ایرته نه ایشلرین ومولدیمی بیلورم اما نه یرده اولورم اول سببدن بو آیت نازل اولدی ﴿ وینزل الغیث ﴾ ودیلدیكی وقتده یغمور یاغدیرر ﴿ ویعلم ما فی الارحام ﴾ وارحامده اولان ذكر ویا انثامیدر تام ویا ناقصمیدر بیلور ﴿ وما تدری نفس ماذا تكسب غدا ﴾ وكشی بیلمزكه ایرته خیر وشردن نه ایشلر كاهی ایرته برشیٔ ایشلمكه عزیمت ایتمشیكن اول وقتده انك غیریسین ایشلر ﴿ وما تدری نفس بأی ارض تموت ﴾ وكشی بیلمزكه نه یرده اولور نوقتده اولور ایدیكنی بیلدیكی كبی * روایت اولندیكه ملك الموت سلیمان علیه السلامه اوغرایوب جلساسندن بررجله ادامهٔ نظر ایتدی رجل سلیمان علیه السلامه بوكیمدر دیو سؤال ایدوب اول اكا ملك الموتدر دیدی رجل ایتدی كأنه اول بنی مراد ایدر ریحه امر ایت كه بنی كتوروب دیار هندده براغه سلیمان علیه السلام دخی انجلین ایتدی بعده اول رجلك امرندن ملك الموته سؤال اولندقده ملك الموت دیدیكه اكا ادامهٔ نظرم انك امرینه تعجبمدن ایدی شول سببدن كه اول وقتده انی هندده قبض ایتمكه امر اولنمشیدم اول ایسه سنك یانكده ایدی بعده انی اول وقتدن زمان مقدرده هندده بولوب قبض ایتدم * دینلدیكه انسانه كسب وعاقبتندن اخص شیٔ یوقدر اول ایكیسی معرفتنه طریق اولمیحق اندن ماعدانك معرفتنه طریق ابعد اولور ﴿ ان الله علیم خبیر ﴾ الله تعالی جمیع اشیانی ظواهر وبواطنن بیلور

سورة السجدة وهی ثلاثون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ الم ﴾ اشبو سوره ویاقرآن ﴿ تنزیل الکتاب لاریب فیه من رب العالمین ﴾ کتاب منزلدر ریب یوقدرکه اول رب العالمیندندر ﴿ ام یقولون افتراه ﴾ اکا ایمان کتوررلرمی یوخسه انی محمد اختلاق ایتدی دیرلرمی ﴿ بل هو الحق من ربك لتنذر قوما ماأتیهم من نذیر من قبلك لعلهم یهتدون ﴾ بلکه اول قرآن حق ربك تعالیدن منزل ایدیکی ثابتدر تاکه انکله برقومی انذار ایده سنکه سندن اوّل انلره نذیر کلمیوبدرکه اول قومله مراد عربدر تاکه انذار کله اهتدا ایدهلر ﴿ الله الذی خلق السموات والارض ومابینهما فی ستة ایام ﴾ که اول رب العالمین الله جل شانه درکه سموات وارض وایکیسی اراسنده کی اشیایی آلتی کونده خلق ایتدی تاکه انکله عبادینه اموردە تأنی وتثبتی تعلیم ایده اکرچه انی لحظهٔ واحده ده خلقه قادر ایدی تکمیل تفصیلی سورهٔ اعرافده کچدی ﴿ ثم استوی علی العرش ﴾ بعده انك امری عرش اوزره مستوی ومستولی اولدی ﴿ مالکم من دونه من ولیّ ولاشفیع ﴾ الله تعالیدن غیری سزه نصرت ویاسزیچون شفاعت ایدر یوقدر قچانکه انك رضاسین تجاوز ایده سز ویاخود سزك اندن غیری ولی وشفیعکز یوقدر بلکه مصالحکزی تولی ایدن ومواطن نصرتده سزه نصرت ایدن اولدر اول سزی مخذول ایدیجك هیچ ولی ونصیریکز قالمز ﴿ أفلا تتذکرون ﴾ انك مواعظیله متعظ اولمزمیسزکه انی توحید ایده سز ﴿ یدبر الامر من السماء الی الارض ﴾ اول الله تعالی امر دنیایی ملائکه وسائر اسباب سماویه ایله تدبیر ایدرکه انك آثاری ارضه نزول ایدر ﴿ ثم یعرج الیه ﴾ بعده اول اکا صعود ایدوب علمنده ثابت اولور موجوداولدیغی حالده ﴿ فی یوم کان مقداره الف سنة مما تعدّون ﴾ برکونده که انك مقداری ایام دنیادن بیك ییلجه دربشیوز ییل نزولی وبشیوز ییل صعودیدر زیراکه سما وارضك مابینی بشیوز ییللق مسیره در اکر بنی آدمك بری سیرله انی قطع ایدر اولسه بشیوز ییلده نزول وبشیوز ییلده صعود ایدردی لکن ملك اول نزول وعروجی برکونده تحصیل ایدر وبو مشکل اولمز شول یومده کیم مقداری اللی بیك ییلجه در زیرا انکله مراد عرش

ویاسدرة المنتهی ایله ارض سفلی مابینیدر تکمیل انك بیانی سورهٔ معارجده کلور ﴿ ذلك عالم الغیب والشهادة العزیزالرحیم ﴾ اشبو امور مذکوره نك فاعلی اول الله تعالیدرکه خلقنك غائب وحاضرین بیلور امرینه غالبدر تدبیرنده عبادینه رحیمدر ﴿ الذی احسن کل شئ خلقه ﴾ که اول هر خلق ایتدیکی شیئی احسان وحکمتی مقتضاسنجه احکام واتقان ایتدی ویابیلدیکه هرشیئی نیجه خلق ایدر ویاحیواناتدن هرصنفی برصورتده خلق ایتدیکه سائر اصنافی اول صورتده خلق ایتمدی ایمدی هر حیوان خلقتنده کامل وحسندر واعضاسندن هرعضوی معاشنه صالح اولور شیئله مقدردر ﴿ وبدأخلق الانسان من طین ﴾ آدم علیه السلامك خلقنی طیندن بدأ ایلدی ﴿ ثم جعل نسله من سلالة من ماء مهین ﴾ بعده انك ذریتی نطفه دن ماء ضعیفدن یعنی منیدن قیلدی ﴿ ثم سوّاه ونفخ فیه من روحه ﴾ بعده انك اعضائنی لائق اولدیغی وجه اوزره تصویرله تقویم ایدوب اول الله تعالی یه علمی مخصوص شیئدن اکا نفخ ایتدیکه اول روحدر ﴿ وجعل لکم السمع والابصار والافئدة ﴾ وسزده ایشتمك وکورمك وبیلمك ایچون سمع وبصر وفؤاد خلق ایتدی تاکه هربرینی انك طاعتنده استعمال ایده سز ﴿ قلیلا ماتشکرون ﴾ بونعمتلرك ربنه سز شکر قلیل ایدرسز ﴿ وقالوا أئذا ضللنا فی الارض أئنالفی خلق جدید ﴾ یعنی انکار ایدنلر دیدیلرکه قچان بزموتله تراب اولوب یرده غائب اولەوز بزبعث اولنور خلقتمز تجدید ایدیلورمی قائل ابیّ بن خلف ایکن انلرك جمعنه اسنادی اول قوله رضالری ایچوندر ﴿ بل هم بلقاء ربهم کافرون ﴾ بلکه اندن موتدنصکره بعثله الله تعالینك لقاسنه کافرلردر ﴿ قل یتوفیکم ملك الموت الذی وکل بکم ﴾ دیکلکه سزك ارواحکز قبضنه توکیل اولنان ملك الموت ارواحکزی استیفاء ایدر حتی که اندن هیچ برینی آلیقومز ﴿ ثم الی ربکم ترجعون ﴾ بعده حساب وجزا ایچون اکارجوع ایدرسز ﴿ ولوتری اذ المجرمون ناکسوا رؤسهم عند ربهم ﴾ یامحمد اکر کورسیدك شول وقتکه مشرکلر یوم قیامتده رب تعالی عندنده حیا وخجلت وندامتدن باشلرین اکمش اولدقلری حالده دیەلرکه ﴿ ربنا ابصرنا وسمعنا فارجعنا نعمل صالحا انا موقنون ﴾ یاربنا بزه عصیانمز مقابله سنده وعد ایتدیکك عذابی کوردك ورسوللریکك صدقنی سندن ایشتدك

بزى كيرو دنيايه كوندر كلكه انده عمل صالح ايشليه‌وز زيراكه
بز انكار ايتديكمز بعث وقيامتك هر برينى مشاهده ايتمزله حقيقته
تيقن ايتدك لكن اول قوللرى انلره جدًّا نفع ايتميه ﴿ ولو شئنا لآتينا كل
نفس هديها ﴾ اكرديلسه‌وز هر نفسه ايمان وعمل صالحى توفيق ايدردك
﴿ ولكن حق القول منى لأملأنّ جهنم من الجنة والناس اجمعين ﴾
لكن قضائم ثابت ووعيدم سابق اولديكه جن وانسك كفاريله جهنمى
طولدررم ﴿ فذوقوا بما نسيتم لقاء يومكم هذا ﴾ ويوم قيامتده بز انلره
ديرزكه سز عذابى ذوق ايدك اشبو يومك لقاسنى وانكچون استعدادى
ترككز وشهواته اتباعله عاقبتكز تذكرندن ذهولكز سببيله ﴿ انا نسيناكم ﴾
اول ترك وذهولكزه جزا ايچون بز دخى سزى جهنمده ترك ايتدك
﴿ وذوقوا عذاب الخلد بما كنتم تعملون ﴾ وانده عذاب دائمى ذوق ايدك
كفر ومعاصى سببيله كيم انى دنياده ايشلرديكز ﴿ انما يؤمن بآياتنا الذين
اذا ذكروا بها خرّوا سجدا ﴾ بزم آيتلريمزى تصديق ايتمز الا انلركه
اول آياتله وعظ اولدقلرنده الله تعالينك عذابى خوفندن سجده‌يه
واررلر ﴿ وسبحوا بحمد ربهم ﴾ والوهيته لائق اولمين صفاتدن انى
تنزيه ايدرلر انلر اسلام توفيقنه شاكر وحامد اولدقلرى حالده ﴿ وهم
لايستكبرون ﴾ والحال اكا ايمان واطاعتدن استكبار ايتمزلر ﴿ تتجافى
جنوبهم عن المضاجع ﴾ جنبلرى فراشلرندن بعيد ومرتفع اولور
﴿ يدعون ربهم خوفا وطمعا ﴾ رب تعالى يه دعا ايدرلر سخطندن خوف
ورحمتن طمع ايدر اولدقلرى حالده * بو آيتك تفسيرى پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلمدن روايت اولنديكه انلركه مراد عبدك جوف ليلده طوروب
تهجد قيلمسيدر پيغمبريمز عليه السلامدن روايت اولنديكه قچن يوم قيامتده
الله تعالى اوّلين وآخرينى جمع ايده برمنادى ندا ايده برصوتله كيم
خلائقك كليسى انى ايشيده اشبو كونده كرم الهى يه اولى نه طائفه
ايديكن اهل جمع بيليسردر بعده برنداكله كيم طورسون شول قومكه
كيجه ايچنده جنبلرين فراشلرندن بعيد ايدرلر ديكه نافله نماز قيله‌لر
اويله اولسه اهل محشردن برطائفه طوره‌لر والحال انلر قليل اوله
بعده برنداء آخر كله كيم طورسون شول قومكه سرّاده وضرّاده
الله تعاليه حمد ايدرلردى اويله اولسه برقوم آخرين طوره‌لر والحال

انلر دخى قليل اوله اندن اول ايكى قوم جنته سوق اولنه‌لر وبعده سائر
ناسك حسابلرى كوريله * دينلديكه اشبو آيت صحابه‌دن برطائفه
شاننده نازل اولوبدركه انلر مغربدن عشايه دكين نافله نماز قيلورلردى
﴿ ومما رزقناهم ينفقون ﴾ وبزم انلره ويرديكمز مالدن وجوه خيره انفاق
ايدرلر ﴿ فلا تعلم نفس ما اخفى لهم من قرّة اعين ﴾ هيچ بر نفس نه ملك
مقرب ونه نبى مرسل بيلمزكه انلر ايچون نه اخفا اولنوبدر اندنكه انلكه
كوزلرشن اولور (قال النبى عليه السلام يقول الله تعالى اعددت لعبادى
الصالحين مالا عين رأت ولا اذن سمعت ولا خطر على قلب بشر بله
ما اطلعتم عليه اقرؤا ان شئتم فلا تعلم نفس ما اخفى لهم من قرّة اعين)
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر الله تعالى ديديكه بن عباد صالحينم
ايچون اعداد ايتميشم شول كراماتى كه انى كوزلر كورمدك وقولاقلر
ايشتمدك وهيچ بر بشر قلبنه خطور ايتمدكدر اكا شهادت ايدر ديلرسكز
﴿ فلا تعلم نفس ما اخفى لهم ﴾ آيتن قراءت ايدك ﴿ جزاء بما كانوا يعملون ﴾
تاكه اول انلرك ايشلدكلرى اعمال صالحه‌يه جزاء اوله ﴿ أفمن كان مؤمنا
كمن كان فاسقا لايستون ﴾ ايمانى اولان كشى ايماندن خارج اولان كبيدر
شرف ومثوبتده ايكيسى مساوى اولمز بعده ايكيسى بيننده تفاوتى
تبيين ايچون بيورلديكه ﴿ اما الذين آمنوا وعملوا الصالحات فلهم
جنات المأوى ﴾ اما شونلركه ايمانلرينه اعمال صالحه تقرين ايتديلر انلر ايچون
جنات مأوى اولوركه اول مؤمنلره قرارگاهدر ﴿ نزلا بما كانوا يعملون ﴾
اول انلره اعماللرى سببيله نزل اولديغى حالده ﴿ واما الذين فسقوا
فمأواهم النار ﴾ اما شونلركه ايماندن خروجله فسق ايتديلر انلرك قرارگاهى
جهنمدر ﴿ كلما ارادوا ان يخرجوا منها اعيدوا فيها ﴾ هر باركه انلر
جهنمدن چيقمق قصدين ايتسه‌لر زبانيه انلرى آتشدن مقامعله اوروب
جهنمك قعرينه ايركوررلر ﴿ وقيل لهم ذوقوا عذاب النار الذى
كنتم به تكذبون ﴾ وانلره دينوركه ذوق ايدك شول جهنم عذابنكه
سز انى دنياده تكذيب ايدرديكز ﴿ ولنذيقنهم من العذاب الادنى ﴾
بز انلره عذاب اقربدن اذاقه ايدرزكه اول قتل واسر وجدب وسائر
دنياده ايريشن محنتلردر ﴿ دون العذاب الاكبر ﴾ كه اول آخرت عذابندن
دوندر * دينلديكه عذاب ادنى ايله مراد عذاب قبردر وعذاب اكبر ايله

مراد عذاب ناردر ویاخود معنی بز انلره عذاب دنیایی اذاقه ایدرز عذاب آخرته وصوللرندن اوّل ﴿ لعلهم یرجعون ﴾ تاکه انلرك باقیسی کفردن توبه ایدوب ایمانه رجوع ایده‌لر ﴿ ومن اظلم ممن ذکر بآیات ربه ثم اعرض عنها انا من المجرمین منتقمون ﴾ شول کمسه‌دن اظلم کیمدرکه رب تعالینك آیتلریله وعظ اولندیغندنصکره اندن اعراض ایده یوخسه انده تفکر ایتمیه بز مشرکلردن انتقام ایدرز ﴿ ولقد آتینا موسی الکتاب فلا تکن فی مریة من لقائه ﴾ بز موسایه کتاب ویردك سکا ویردیکمز کبی ایمدی انك کتابی لقائندن شکده اولمغل ویاخود سن موسایه لقائکده شك ایتمکل ﴿ وجعلناه هدی لبنی اسرائیل ﴾ واول موسایه ویردیکمز کتابی بنو اسرائیله هدایت قیلدق ﴿ وجعلنا منهم ائمة یهدون بامرنا لما صبروا ﴾ واول بنو اسرائیلدن ائمه قیلدقکه ناسی اول کتابده‌کی احکامه بزم امر ویاتوفیقمزله دعوت ایده‌لر وقتاکه طاعتمه ویا دنیادن صبرایتدیلر ﴿ وکانوا بآیاتنا یوقنون ﴾ بزم آیتلریمزه نظرده امعانلریچون انی ایقان ایدرلردی ﴿ ان ربك هو یفصل بینهم یوم القیامة فیما کانوا فیه یختلفون ﴾ ربك جل شانه یوم قیامتده امر دیندن اختلاف ایتدکلری شیئده حق باطلدن تمییز ایدر ﴿ أولم یهد لهم کم اهلکنا من قبلهم من القرون یمشون فی مساکنهم ﴾ الله تعالی اهل مکه‌یه محمدی بعث ایدوب اول انلره تعریف ایتمدیمیکه انلردن اوّل قروندن ثمود وعاد وغیری نیجه قرونی بز هلاك ایتدك که تجارت ومسافرتلرنده انلرك مسکنلرینه مرور ایدوب اکا نظر ایدرلر ﴿ ان فی ذلك لآیات أفلا یسمعون ﴾ اشبونده عبرتلر واردر تدبر واتعاظ اسماعیله استماع ایتمزلرمیکه متعظ اوله‌لر ﴿ أولم یروا انا نسوق الماء الی الارض الجرز فنخرج به زرعا تأکل منه انعامهم وانفسهم أفلا یبصرون ﴾ کورمزلرمیکه بز سحابله ویا انهارله مائی سوق ایدرز شول ارضه کیم انك نباتی مطر انعدامیله منقطع وزائل اولوبدر واول ماء سببیله اندن زرع چیقاررز کیم انك تبن واوراقنی انعاملری اکل ایدر وحبوب وفواکهنی کندیلر اکل ایدر انی کورمزلرمیکه انکله رب تعالینك کمال قدرت وفضلنه استدلال ایدوب وحدانیتنه ایمان کتوره‌لر ﴿ ویقولون متی هذا الفتح ان کنتم صادقین ﴾ کافرلر مؤمنلره دیدیلرکه قیامت نوقت اولورکه سزکه بزم بیننمز فصل

اولنه بزه خبر ویرك وعدکزده صادقلر ایسه‌کز ﴿ قل یوم الفتح لاینفع الذین کفروا ایمانهم ولاهم ینظرون ﴾ انلره دیکل که یوم فتحده کافرلره ایمانلری نفع ایتمز دینلدیکه اول یومله مراد یوم قیامتدرکه انده مسلمین ایچون کفره اوزره نصرت اولنور وبینلری فصل اولنور ویاخود مراد یوم بدردر ویا یوم فتح مکه‌در واول کافرلرله مراد بدرده ومکه‌ده قتل اولنانلردر * ایمدی انلرك حال قتلده‌کی ایمانلری نفع ایتمز وانلره امهال دخی ویرلمزکه توبه ایده‌لر وقتاکه تکذیب واستهزا طریقی اوزره اول یومك استعجالن اراده ایتدیلر دینلدیکه ﴿ فأعرض عنهم ﴾ انلردن اعراض ایت یوخسه انلرك تکذیبنه مبالات ایتمکل * دینلدیکه اشبو سیف آیتیله منسوخدر ﴿ وانتظر انهم منتظرون ﴾ وانلر اوزره وعدم مقتضاسنجه نصرتمه منتظر اولغل که انلر هلاککه منتظرلردر والحال سن احقسنکه انلرك هلاکنه منتظر اوله‌سن وملائکه دخی اکا منتظرلردر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اشبو سوره‌یی وسوره ملکی اوقومینجه یاتمزدی

سورة الاحزاب وهی ثلاث وسبعون آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ یا ایها النبیّ اتق الله ﴾ الله سبحانه وتعالی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمی تعظیم وتقوانك شاننی تفخیم ایچون اکا انکله امر ایلدی وانکله مراد تقوی اوزره ثباته اکا امردر تاکه اول انی مناهیدن منع ایده ﴿ ولا تطع الکافرین والمنافقین ﴾ رأی ومشورتده کافرلره ومنافقلره اطاعت ایتمکل بلکه انلردن حذار ایت ﴿ ان الله کان علیما حکیما ﴾ الله تعالی مصالح ومفاسده علیم امر ونهینده حکیم اولدی * روایت اولندیکه ابو سفیان اهل شرکدن بعض اتباعیله پیغمبریمز علیه السلامدن استیمان ایدوب مدینه‌یه قدوم ایتدیلر ومنافقلرك رئیسی عبد الله بن ابیّ‌یه نزول ایتدیلر بعده پیغمبریمز علیه السلامه کلوب دیدیلرکه سن بزم آلهه‌مزك ذکرنی ترك ایدوب بلکه انلرك عابدلرینه شفاعتی اولور دیکل بزدخی سنك ربك ذکرنی ترك ایده‌لم اول سببدن بو آیت نازل اولدی ﴿ واتبع مایوحی الیك من ربك ﴾ وربکدن سکا وحی اولنان

قرآنه اتباع ایت یوخسه کافرلر ومنافقلر رأینه دکل (ان الله کان
بما تعملون خبیرا) الله تعالی سزك اعمالکزه خبیر اولدیکه اعمالکزی اصلاح
ایدر شیئ وحی ایدوب کفره نك قولی استماعندن اغنا ایتدی (وتوکل
علی الله وکفی بالله وکیلا) هر امرکی الله تعالینك تدبیرینه تفویض ایت
اول هر امریکه وکیل اولمغه کفایت ایدر (ما جعل الله لرجل من قلبین
فی جوفه) الله تعالی هیچ برکسه‌یه جوفنده ایکی قلبی جمع ایتمدی *
روایت اولندیکه کفار دیدیلرکه محمدك ایکی قلبی واردر بری بزمله
وبری اصحابیله‌در * وبر قولده سبب نزولی ابو معمر بن اسد الفهریدرکه
عرب بیننده اولان وقائع واخباردن ایشتدیکن حفظ ایدوب بنم
ایکی قلبم واردرانك بریله محمدك فهم ایتدیکندن اکثر فهم ایدرم
دیردی یوم بدرده مشرکین ایله منهزم اولیجق کوردیلرکه ایکی نعلنك بری
ایاغنده وبرینی الینه آلمش کیدردی نیچون بویله ایدرسن دینلدکده
دیدیکه اونتمشم بن انك ایکیسینی دخی ایاغمده ظن ایتمشم اول کونده بیلدیلرکه
ایکی قلبم وار دیدیکنده کذب ایدرمش زیرا ایکی قلبی اولسه النده‌کی
نعلینی اونتمزدی (وما جعل ازواجکم اللائی تظاهرون منهن امهاتکم)
وازواجکزدن مظاهره ایتدیککز نسائی سزه امهات قیلمدی *
وظهار اولدرکه کشی زوجه‌سنه سن بکا انامك ظهری کبیسن دیه
ویاخود سن بکا انامك بطنی کبی یعنی فرجی کبی حرامسن دیه ایمدی
الله تعالی نسائکزه بوقولی دیمکزله انلری سزه امهات قیلمدی لکن
اول برقول منکردرکه انکله اوزریکزه کفارت واجب اولور کیفیتی سورهٔ
مجادله‌ده کلور ان شاء الله تعالی (وماجعل ادعیاءکم ابناءکم) واوغل
ایدندیککز کسه‌لری الله تعالی سزه اوغل ایتمدی * اشبو نکله تبنی
نسخ اولندی زمان جاهلیتده برکسه‌یه قچان بر ولدك عقل وکیاست
وظرافتی خوش کلسه انی اوغل ایدینوب ناس انی اول کسه‌نك اوغلیدر
دیرلردی واول ولد صلب کبی وارث اولوردی وپیغمبریمز صلی الله
علیه وسلمك بعثتندن اوّل زید بن حارثه‌یی اعتاقندنصکره اوغل
ایدنمشدی وقتاکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم زینب بنت جحشی تزوّج
ایتدی حالبوکه اول اندن اوّل مذکور زیدك تحت نکاحنده ایدی منافقلر
دیدیلرکه محمد اوغلنك مرأه‌سنی تزوّج ایتدی والحال اول ناسی اندن

نهی ایدردی اول سببدن بوحکم نازل اولوب تبنی نسخ اولندی (ذلکم
قولکم بافواهکم) اشبو ذکر اولنان افواهکزله قولکزدر یوخسه
اعیانده حقیقتی یوقدر (والله یقول الحق وهو یهدی السبیل) الله تعالی
انی دیرکه ظاهر وباطنده حق اوله واول خلقی سبیل حقه هدایت ایده
(ادعوهم لآبائهم هو اقسط عند الله) ایمدی تبنی ایتدیککز
کسه‌لری نسب جهتندن اولان آبالرینه نسبت ایدك که اول عندالله
اعدلدر (فان لم تعلموا آباءهم فاخوانکم فی الدین ومواليکم) اکر انلرك
آبالرین بیلمزسکز ایمدی انلر سزك دیننده اخوانکز واولیاکزدر اشبو بنم
قرنداشمدر ودوستمدر دیکز (ولیس علیکم جناح فیما اخطأتم به ولکن
ماتعمدت قلوبکم) اشبو اشیایی نهیدنصکره خطاله ویا اندنصکره نسیانله
ویاسبق لسانله ایشلمکزده سزه وبال یوقدر بلکه وبال انده‌درکه عمدله
ایده‌سز * دینلدیکه اکر اول معروف النسب ایسه انی اوغلم دیمسیله اندن
نسب ثابت اولمز واکر عبدی ایسه آزاد اولور اشبو ابو حنیفه عندنده‌در اماکه
غیری عندنده انکله نه آزاد اولور ونه نسب ثابت اولور (وکان الله
غفورا رحیما) الله تعالی غفور ورحیم اولدیکه مخطی‌یی عفو ایدر
واکر عامدی توبه ایدرسه (النبی اولی بالمؤمنین من انفسهم) محمد صلی الله
علیه وسلم مؤمنلره جمیع امورلرنده نفسلرندن اولی‌در زیرا اول انلره امر
ایتمز وانلردن راضی اولمز الا اکاکه انلرك انده صلاح ونجاتی اولور اماکه
نفس انك خلافنی ملابسدر اویله اولسه مؤمنلره واجب اولورکه پیغمبریمز
علیه السلام انلره نفسلرندن احب وامری اوزرلرینه انفذ واکا
شفقتلری اتم اوله * روایت اولدیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
تبوك غزاسنه کیدر اولدیغنده ناسه خروج ایدك دیو امر ایدیجك انلرك
بعضی آباء وامهاتمزدن استیذان ایده‌لم دیدکلرنده بو آیت نازل اولدی
(وازواجه امهاتهم) وانك ازواجی تحریمده واستحقاق تعظیمده مؤمنلرك
امهاتی منزلتنه تنزیل اولنمشلردر اماکه انك ماعداسنده اجنبیات
کبیدرلر اول اجلدن عائشه رضی الله عنها دیردیکه بز نسانك امهاتی
دکلز بلکه رجالك امهاتیز (واولوا الارحام بعضهم اولی ببعض
فی کتاب الله من المؤمنین والمهاجرین) قرابت صاحبلری توراتده بعضی
بعضنه اولی‌در لوح محفوظده ویا محمد صلی الله علیه وسلمه نازل اولانده

ویاالله تعالینك فرض ایتدیكنده شول مؤمنلردنكه حق دینله ومهاجرلردنكه حق هجرتله توارث ایدەلر ﴿ الا ان تفعلوا الی اولیائكم معروفا ﴾ مكركه مؤمنین و مهاجریندن موالات ایتدیككز كمسەلره دینده ولایت اجلیچون ثلث ویا اندن اقل وصیت ایدەسز زیراكه اجانبه وصیت مباحدر اماكه ورثه‌یه وصیت جائز اولمز ﴿ كان ذلك فی الكتاب مسطورا ﴾ اشبو ایكی آیتده ذكر اولنان لوحده ویاقر آنده ویاتوراتده ثابت اولدی ﴿ واذ اخذنا من النبیین میثاقهم ﴾ ذكر ایت شول وقتیكه بز نبییندن اخذ عهد ایتدك كه امتلرینه رسالتی تبلیغ وانلری دین قیمه دعوت ایدەلر ﴿ و منك ومن نوح و ابراهیم و موسی و عیسی ابن مریم ﴾ علی الخصوص ارباب شرایعك مشاهیری سندن و نوح و ابراهیم و موسی و عیسادن اول عهدی اخذ ایتدك ﴿ و اخذنا منهم میثاقا غلیظا ﴾ و انلردن میثاق جلیل الشان اخذ ایتدك كه اول شول عهد قدیمدركه نوح علیه السلام و اندنصكره كان انبیاء علی الخصوص خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم انك اوزره بعث اولندیلر ویاخود اول تحمیل اولندقلری شیئی وفایه یمین بالله ایتدیلر ﴿ لیسأل الصادقین عن صدقهم ﴾ الله تعالی اشبو اشیایی ایشلدی تاكه انبیایه رسالتی تبلیغلرندن یوم قیامتده سؤال ایده و انكله مراد اول انبیانك ارسال اولنوب انلری تكذیب ایدن اقوامی تبكیتدر و یاخود مؤمنلره لله عمللرندن سؤال ایده و یاخود صادقلره قلبلرینك صدقندن سؤال ایده‌كه لسانلریله تقریر ایدەلر ﴿ واعد للكافرین عذابا الیما ﴾ و كافرلره عذاب مؤلم اعداد ایتدی ﴿ یا ایها الذین آمنوا اذكروا نعمة الله علیكم ﴾ یا مؤمنلر الله تعالینك یوم احزابده‌كه اول یوم خندقدر سزدن اعداكزی رفع ایتمسی نعمتن ذكر ایدك ﴿ اذجاءتكم جنود ﴾ شول وقتنكه قریش و غطفان و یهود قریظه و نضیردن اون بیك دكلو كافر مدینه‌یه پیغمبریمز علیه السلام ومؤمنینله قتال ایچون كلوب غلبه نام موضعه نزول ایتدیلر پیغمبریمز علیه السلام ایله اولان مسلمون اوچبیك مقداری كشیدیلر * روایت اولندیكه پیغمبریمز علیه السلام انلرك اقبالن ایشیدیجك مدینه‌نك جورەسنه خندق قازوب مسلمین ایله خندقك ایچ یوزنده طوردی كفارایسه طشره طوروب برآی اولمغه قریب زمانده ایكی فرقه بری برلرینه اوق وطاش آتمقدن غیری وجهله

جنك ایتمدیلر ﴿ فأرسلنا علیهم ریحا ﴾ اویله‌اولسه بز اول كافرلر اوزره برصووق كیجه‌ده صبا یلنی كوندردك حتی‌كه انلری اوشندی ویوزلرینه طپراق صاوروب آتشلرینی سوندردی وخیمەلرینی یقوب دابەلرینی بری برینه قاتدی ﴿ وجنودا لم تروها ﴾ ودخی اول كافرلر اوزره ملائكەدن بیك ملك كوندردككه انلر اول ملائكەیی كورمزلردی بلكه صوتلرین ایشیدیرلردیكه عسكرك جوانبنده طوروب تكبیر ایدرلردی اول حالتده طلیحة بن خویلد الاسدی نام كافر سائرلرینه ندا ایدوب دیدیكه آگاه اولك‌كه محمد سزه سحره باشلدی شمدنكیرو طوروب بیلرسز باشكزه چاره استرسكز بورادن قاچوب كیدرسز اویله‌اولسه قتال ایتمدین صندیلر این المفر دیو كیرولرینه دوندیلر ﴿ وكان الله بما تعملون بصیرا ﴾ الله تعالی سزك خندق قازمكزه ویاخود مشركلرك تحزب ومحاربەسنه بصیر اولدی ﴿ اذ جاؤكم من فوقكم ومن اسفل منكم ﴾ ذكر ایدك شول وقتیكه بنو غطفان وادینك اعلاسندن قبل مشرقدن وقریش ایسه وادینك اسفلندن قبل مغربدن كلدیلر جملهٔ واحده اولوب محمدی ارادن كیدرەلم دیدیلر ﴿ واذ زاغت الابصار وبلغت القلوب الحناجر ﴾ حتی‌كه مسلمون كافرلرك كثرت عدد وعددندن خوف ایدوب كوزلری مستوای نظردن حیرت وشخوصه میل ایتدی وقلبلری منتهای حلقومه ایردی ﴿ وتظنون بالله الظنونا ﴾ ویا مؤمنلر الله تعالی‌یه ظنون مختلفه ایتدیكز اماكه منافقون ظن ایتدیلركه مسلمون استیصال اولنه ومخلصون ایسه ظن ایتدیلركه ابتلالرندن صكره انلره نصرت اولنه ﴿ هنالك ابتلی المؤمنون وزلزلوا زلزالا شدیدا ﴾ اشبو محلده مؤمنلر اختبار اولنوب مخلص منافقدن وثابت متزلزلدن ممتاز اولدی وشدت فزعدن زیاده منزعج اولدیلر ﴿ واذ یقول المنافقون والذین فی قلوبهم مرض ماوعدنا الله ورسوله الاغرورا ﴾ شول وقتنكه منافقلر وقلبلرنده ضعف اعتقاد اولنلر دیدیلركه الله تعالی ورسولی بزه ظفر واعلاء دیندن وعد ایتمز الا وعد باطل ایدر * دینلدیكه اشبو قولك قائلی معتب بن قشیر ایدی احزابی كوردیكنده دیدیكه بزه محمد كسری وقیصر كنوزنی وفارس وروم فتحنی وعد ایدر والحال بریمز قادر اولمزكه خوفدن تبرز ایده * ایمدی بو دكل الا وعد غروردر ﴿ واذ قالت طائفة منهم یا اهل یثرب

لامقام لكم فارجعوا) منافقلردن اوس بن قيظى واصحابى ديديلركه يا اهل مدينه اشبو محل سزه قرارگاه دكلدر ويا مقام اقامت دكلدر هاربين اولوب منازلكزه رجوع ايدك وياخود دين محمدده سزه مقام يوقدر شركه رجوع ايدوب محمدى ترك ايدك كه سالم اولهسز وياخود سزه مدينهده مقام يوقدر * ايمدى كفره رجوع ايدك كه انده سزه امكان اوله ويثرب اسم ارضدركه مدينه انك ناحيهسنده واقع اولوبدر (ويستأذن فريق منهم النبيّ يقولون ان بيوتنا عورة) انلردن برفريقكه اول بنو سلمه وبنو حارثهدر پيغمبريمز عليه السلامدن رجوعه استئذان ايدوب ديديلركه بيوتمز حصينه دكلدر عدو وسارقدن قورقيلور (وماهى بعورة ان يريدون الا فرارا) حالبوكه بيوتلرى حصينهدر استئذانله مرادلرى دكل الا قتالدن فراردر (ولو دخلت عليهم من اقطارها ثم سئلوا الفتنة لآتوها وماتلبثوا بها الا يسيرا) اكر احزاب اول منافقين اول مدينهنك ويا بيوتلرينك نواحيسندن دخول ايتسهلر بعده اول منافقين شرك ورده ومقاتلهٔ مسلمينه دعوت اولنسهلر احزابك دعوتنه اجابت وفعللرينه موافقت ايدهلردى واول احزابه اجابتدن مدينهده لبث يسير انجق سؤال وجواب دكلو زمان توقف ايدهلردى وياخود معنى انلر ارتدادلرندن صكره مدينهده زمان قليل لبث ايدوب رسول اللهه نصرتدن فرارلر يچون عذاب اولنهلردى (ولقد كانوا عاهدوا الله من قبل لايولون الادبار) بنو حارثه خندق غزاسندن اوّل پيغمبريمز عليه السلام وساطتيله الله تعالىيه عهد ايتديلركه عدويه قتال ايدهلر يوخسه منهزمين اولوب فرار ايتميهلر * روايت اولنديكه يوم احدده بنو حارثه بنوسلمه ايله قصد ايتديلركه من بعد انك مثلى فعله عودت ايتميهلر وياخود انلر برقوم ايديلركه بدر غزاسنه حاضر اولمامشلردى بعده اهل بدره ويريلن كرامات وفضيلتى كوريجك ديديلركه الله تعالى بزى بر قتاله دخى احضار ايدرسه قتال ايدهلم اويله اولسه الله تعالى انلره احزابى سوق ايتدى (وكان عهد الله مسئولا) الله تعالىنك عهدى يوم قيامتده وفاسيله سؤال وانك اوزره مجازات اولور (قل لن ينفعكم الفرار ان فررتم من الموت او القتل) يا محمد انلره ديكلكه سزه فرار نفع ايدر دكلدر اكر موت وياقتلدن فرار ايدرسكز زيراكه لابد

هر شخصه قضاء ازلى سبق وانك اوزره قلم الهينك ثبوتى مقتضاسنجه بر وقت معينده كيفيت مقدره اوزره ايريسردر (واذا لا تمتعون الا قليلا) زعمكز اوزره سزه فرار نفع ايتديكى تقديرجه تأخيرله تمتيع اولنسهكز اول تمتيع سزه زمان قليل اولور (قل من ذا الذى يعصمكم من الله ان اراد بكم سوء او اراد بكم رحمة) ديكلكه الله تعالىنك قضاسندن كيم منع ايدر اكر اول سزه سوء اراده ايدرسه ويا سزه كيم سوء ايركورر اكر اول سزه خير اراده ايدرسه (ولا يجدون لهم من دون الله وليا ولانصيرا) وانلر كنديلر ايچون الله تعاليدن غيرى نفع ايركورر ولى وانلردن ضرر كيدرر نصير بولمزلر (قد يعلم الله المعوّقين منكم والقائلين لاخوانهم هلمّ الينا) الله تعالى بيلور سزدن انلريكه ناسى رسول الله عليه السلامدن تعويق ايدركه انلر منافقلردر ودخى انلركه مدينه ساكنلرندن اخوانلرينه ديرلركه بزم يانمزه كلك محمد واصحابنى ترك ايدك انلر آز كسهدر انك رعايت خاطر يچون كنديكزى نيچون هلاكه براغورسز (ولايأتون البأس الا قليلا) پس بو اجلدن انلر قتاله آز كلورلردى ويا مؤمنلرله چيقوب آز قتال ايدرلردى ويا تعلل ايدوب كيرو مدينهيه دونرلردى (اشحة عليكم) انلر مسلمينه ظفرى ويا معاونتى ويافى سبيل الله نفقهيى ويا غنيمتى بخل ايدر اولدقلرى حالده (فاذا جاء الخوف رأيتهم ينظرون اليك تدور اعينهم كالذى يغشى عليه من الموت) قچن عدوّدن خوف ايرسه انلرى كوررسنكه سكا نظر ايدرلر كوزلرى احداقلرنده دور ايدر شول كسهنك كوزلرى كبى كه سكرات موتدن مغشى عليه اوله بو حالت انلره خوف وحذر وسكا لواذدن اوله زيراكه موته قريب كسهنك عقلى كيدر وكوزلرى يوملمقدن قالور (فاذا ذهب الخوف سلقوكم بألسنة حداد) قچانكه عدو خوفى كيدوب غنائم جمع ايديله كوررسنكه السنهٔ سليطه ايله سزه اذاء ايدرلر وياخود غنيمتك قسمتى عندنده سزك شانكزده السنهلرين بسط ايدرلر بز سزكله قتاله حاضر اولمامزله عدويه غالب اولديكز قسمتده بزه نصيبى توفير ايلكز ديو اوزريكزه اجترا ايدرلر (اشحة على الخير) مال وغنيمته حرصلرندن قسمت عندنده مؤمنلره بخل ايدر اولدقلرى حالده (اولئك لم يؤمنوا فأحبط الله اعمالهم) ايمدى انلر اخلاص اوزره ايمانه كلميوبدر اول اجلدن الله تعالى انلرك اعمالنى

ابطال ایتدی (وكان ذلك على الله يسيرا) اشبو ابطال عمل الله تعالی‌یه آسان اولدی (يحسبون الاحزاب لم يذهبوا) منافقلر خوف وجبنلرندن ظن ایتدیلرکه احزاب منهزم اولمیه‌لر حالبوکه انلر منهزم اولدیلر اول ظنله منافقین داخل مدینه‌یه قاچدیلر (وان يأت الاحزاب يودوا لو انهم بادون في الاعراب) اکر احزاب ایکنجی کره کلسه اول منافقلر تمنی ایده‌لردیکه انلر مدینه‌دن بادیه‌یه چیقمش اولوب اعراب بیننده بولنه‌لردی (يسألون عن انبائكم) مدینه جانبندن کلنلره سزك اخبار وماجرا کزی سؤال ایده‌لردی (ولو كانوا فيكم ما قاتلوا الا قليلا) اکر اول ایکنجی کره‌ده سزك اراکزده بولنوب مدینه‌یه رجوع ایتمش اولمسه‌لر حالبوکه قتال واقع اولسه تعییردن خوفله وریا ایله آز قتال ایده‌لردی (لقد كان لكم في رسول الله اسوة حسنة) سزکچون رسول الله علیه السلامك نفسنده قدوهٔ صالحه واردر حقنده‌ر که اکا اقتدا اولنه حربده ثبات وشدائده مقاسات کبی زیرا اول قتالده سزه مواسات ایتدی شول حیثیتدنکه احد غزاسنده یوزی یاره‌لندی ورباعیه‌سی قیرلدی وعمی قتل اولندی وبرنیجه اذا ایله متأذی اولدی * ایمدی سزه دخی حق اولورکه انك سنتیله استنان ایده‌سز (لمن كان يرجو الله) رسول الله علیه السلامك قدوه اولمسی اول کمسه ایچوندرکه الله تعالینك ثوابن رجا وحسابندن خوف ایلیه (واليوم الآخر) ویوم بعثدن دخی خوف ایلیه‌که اول اعماله جزا کونیدر (وذكر الله كثيرا) جمیع اوقات واحوالنده لسان وقلبله اللهی ذکر کثیر ایده * ایمدی رسول الله صلی الله علیه وسلمی قدوه ایدینن کمسنه بو اوصافله متصف اولور (ولما رأى المؤمنون الاحزاب قالوا هذا ما وعدنا الله ورسوله) وقتاکه مؤمنلر احزابی کوردیلر اشبو بزه الله تعالینك سورهٔ بقره‌ده (ام حسبتم ان تدخلوا الجنة ولما يأتكم مثل الذين خلوا من قبلكم) آیتیله وعد ایتدیکیدر ودخی رسولی علیه السلامك (سيشتد الامر باجتماع الاحزاب عليكم والعاقبة لكم عليهم) سزك اوزریکزه احزاب اجتماعیله امر مشتد اولیسردر لکن عاقبتده سزکچون انلر اوزره نصرت اریسردر دیو وعد ایتدیکیدر (وصدق الله ورسوله) الله تعالی ورسولی خبرینك صدقی ظاهر اولدی وياخود الله تعالی ورسولی نصرت وثوابده صدق ایتدی بلاده صدق

ایتمی کبی (وما زادهم الا ايمانا وتسليما) احزابك انلره کلمسی الله تعالی‌یه ووعیدینه تصدیقلرین وقضا وقدرینه تسلیملرین آرتوردی (من المؤمنين رجال صدقوا ما عاهدوا الله عليه) مؤمنلردن رجال واردرکه الله تعالی‌یه ایتدکاری عهده قیام ووفا ایتدیلرکه اول کفار قتالنده پیغمبریمز علیه السلامله بیله ثبات واعلاء دین ایچون مقاتله‌در (فمنهم من قضى نحبه) انلرك بعضی نذرنه وفا ایتدی قتال ایدوب حتی که شهید اولدی حمزه ومصعب بن عمیر وانس ابن النضر کبی (ومنهم من ينتظر) وانلرك بعضی ایسه شهادته منتظر اولور عثمان وطلحه کبی (وما بدلوا تبديلا) عهدلرینی تبدیلدن برشیئله تبدیل ایتمدیلر * روایت اولندیکه انس بن النضر رضی الله عنه بدر غزاسنه حاضر اولمامشدی پیغمبریمز علیه السلامه کلوب دیدیکه یارسول الله سنك مشرکینله اول قتالکه بن حاضر اولمدم من بعد اکر الله تعالی بنی مشرکین قتالنه حاضر ایدرسه الله تعالی سزه بنم صنعمی کوستره‌چون احد غزاسی اولوب مسلمینه انکشاف ایردی انس ابن النضر رضی الله عنه تقدم ایدوب انی سعد بن معاذ استقبال ایتدی انس اکا دیدیکه یاسعد والله احد جانبندن جنت قوقوسن شم ایدیورم سعد ایتدی یارسول الله انك قتالده ایتدیکی جد واهتمامه بنم استطاعتم اولمدی انده سکساندن زیاده ضربهٔ سیف وطعنهٔ رمح ورمیهٔ سهمدن اثر بولندی ومع ذلك مشرکون اکا زیاده مثله ایتمش اولدیغندن انی اختندن غیری کمسنه بیلمدی * انس بن مالك رضی الله عنه ایدر ظن ایدرینکه بو آیت انك واشباهی مؤمنلر حقنده نازل اولوبدر * حباب ابن الارت رضی الله عنهدن مرویدر دیدیکه رسول الله صلی الله علیه وسلم ایله الله تعالینك رضاسن طلب ایدوب هجرت ایتدك انك وعد کریمی مقتضاسنجه مرجومز اولان اجردن بعضمز هیچ برشیء اکل ایتمدی انلرك بری مصعب بن عمیر ایدیکه احد غزاسنده قتل اولندقده تکفین اولنه‌جق برنمره سندن غیری برشیئی بولنمدی انی باشی اوزره قودیغمزده ایاقلری آچیلوردی ایاقلری اوزره قودیغمزده باشی آچیلوردی پیغمبریمز علیه السلام بزه دیدیکه ایمدی انکله باشندن طرفی اورتوب ایاغی اوزره اذخری قوکز جابر بن عبد الله رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز

عليه السلام طلحة بن عبد الله رضی الله عنه‌یه نظر ایدوب دیدیکه
برکسه‌که شول نحبنی قضا ایتمش رجلی کورمك دیلیه اشبوکا نظر ایتسون
روایت اولندیکه احد غزاسنده اول رسول الله صلی الله علیه وسلمی حراست
ایتدکدن یدی شلا اولمشدی ﴿ لیجزی الله الصادقین بصدقهم ﴾
تا که الله تعالی شول عهدلرینه وفا ایله صدق ایدن صادقلره صدقلرینك
جزاسن ایده ﴿ ویعذب المنافقین ان شاء او یتوب علیهم ﴾ وتاکه منافقلره
دیلرسه عذاب ایده اکر توبه ایتمزلرسه ویا انلره توبه‌یی توفیق ایده
﴿ ان الله کان غفورا رحیما ﴾ کفر ونفاقدن توبه ایدنه الله تعالی غفور
ورحیم اولدی ﴿ ورد الله الذین کفروا بغیظهم لم ینالوا خیرا ﴾ الله تعالی
احزاب کفره‌یی غیظی ملتبسین اولدقلری حالده مرادلرینه ظفر بولمدین
رد ایلدی ﴿ وکفی الله المؤمنین القتال ﴾ الله تعالی مؤمنلره ریح وملائکه ایله
قتاله کافی اولدی ﴿ وکان الله قویا عزیزا ﴾ الله تعالی اراده ایتدیکی شیئك
احداثنه قوی وهر شیئك اوزره غالب اولدی * روایت اولندیکه احزابك
منهزم اولدیغی کیجه‌نك صباحنده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه جبریل
علیه السلام کلوب دیدیکه سن سلاحکی چیقاررمیسن والحال ملائکه
سلاحلرینی چیقارمدیلر الله تعالی سکا واصحابکه امر ایدرکه بنی قریظه‌یه
کیده‌سز بنم دخی قصدم انلره‌در ناسه تأذین ایت‌که ایکندی نمازین بنی
قریظه‌ده قیلسونلر اویله اولسه کیدوب انلری یکرمی بر ویا یکرمی بش کون
محاصره ایتدیلر حتی که بنو قریظه اندن مجهود اولدیلر پیغمبریمز
علیه السلام انلره دیدیکه بنم حکممه نزول ایدرمیسز انلر ایسه اندن
ابا ایدوب سعد بن معاذ حکمنه رضا ویردیلر اویله اولسه سعد رضی الله
عنه حکم ایتدیکه مقاتله‌لری قتل وذراری ونسالری سبی اولنه واموالاری
مسلمین بیننده قسمت ایدیله پیغمبریمز علیه السلام تکبیر ایدوب دیدیکه
یا سعد الله تعالینك حکمیله حکم ایتدك بعده انلری استنزال ایدوب
التیوز ویا اکثر مقاتله‌لرینی قتل وذراری ونسادن یدیوز دکلو کسه‌یی
اسیر ایتدیلر اشبو سببدن نازل اولدیکه ﴿ وانزل الذین ظاهروهم
من اهل الکتاب من صیاصیهم ﴾ والله تعالی اول احزابه اعانت ایدن اهل
کتابدن بنو قریظه‌یی حصونلرندن انزال ایتدی ﴿ وقذف فی قلوبهم الرعب ﴾
وانلرك قلوبنه مسلمیندن خوف القا ایتدی ﴿ فریقا تقتلون ﴾ انلردن

برفریقی قتل ایدرسزکه اول انلرك رجالیدر ﴿ وتأسرون فریقا ﴾ وبرفریقی
ایسه اسیر ایدرسزکه اول انلرك نسا وذراریسیدر ﴿ واورثکم ارضهم
ودیارهم واموالهم وارضا لم تطؤها ﴾ والله تعالی سزه انلرك مزارع
وحصون ونقود ومواشی واثاثلرینی ایراث ایتدی * روایت اولندیکه
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انلرك عقاراتنی مهاجرینه ویردی انصاردن
بعضی اول امرده سویلیجك سز منزللریکزده سز اکا احتیاجکز
بوقدر دیدی عمر رضی الله عنه دیدیکه یا رسول الله یوم بدرده‌کی کبی
بونیدخی تخمیس ایتمزمیسن دیدیکه ایتمزم * زیرا بو بکا طعمه قیلنوبدر
ودخی شول ارضی ایراث ایتدیکه سز اکا ایاق باصمدیکز فارس وروم
ویا خیبر ویاهر ارضکه یوم قیامته دکین فتح اولنور ﴿ وکان الله علی
کل شیء قدیرا ﴾ الله تعالی هر شیئه قادر اولدی ﴿ یا ایها النبی قل لازواجك
ان کنتن تردن الحیاة الدنیا وزینتها فتعالین امتعکن واسرحکن سراحا
جمیلا وان کنتن تردن الله ورسوله والدار الآخرة فان الله اعد للمحسنات
منکن اجرا عظیما ﴾ روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن
نسائی ثیاب زینه وزیاده نفقه طلب ایدیجك اشبو ایکی آیت نازل اولدیکه
یا محمد زوجاتکه دیکل‌که اکر دنیانك سعه ونعمن وزینه وزخارفن مراد
ایدرسکز کلك سزه دنیادن بعض شیئله تمتیع ایدوب بعده سوء قصدنسز
وبدعه وضرارنسز احسانله سزی تطلیق ایده‌یم واکر الله تعالینك
ورسولنك رضاسنی ودار آخرتی مراد ایدرسکز الله تعالی سزدن
اکا ورسولنه اطاعت ایدنلره جنتده اجر عظیم اعداد ایدوبدرکه انك
عندنده دنیا وزینتی استحقار اولنور * روایت اولندیکه اول وقتده
پیغمبریمز علیه السلامك تحت نکاحنده طقوز خاتونی وار ایدیکه انلرك
بشی قریشدن ایدیکه اول عائشه بنت ابی بکر وحفصه بنت عمر وام
حبیبه بنت ابی سفیان وام سلمه بنت ابی امیه وسوده بنت زمعه ایدی *
ودردی ایسه قریشك غیریدن ایدیکه اول زینب بنت جحش الاسدیه ومیمونه
بنت الحارث الهلالیه وصفیه بنت حیی بن اخطب الخیبریه وجویریه
بنت الحارث المصطلقیه ایدی رضوان الله تعالی علیهن اجمعین * وقتاکه
اشبو آیة تخییر نازل اولدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه احب نسائی
عائشه رضی الله عنها ایدی اکا انی تلاوت ایدوب تخییرده انکله بدأ ایلدی

اول اتدیکه الله تعالی یی ورسولنی ودار آخرتی اختیار ایدرین سائری دخی
اکا متابعت ایتدیلر اول فعللری عندالله مشکور اولدیغندن انلر اوزره
قصر اولندی (لایحل لك النساء من بعد) یا محمد بو نسائکدنصکره
سکا نساء حلال اولمز دینلدی * تکیم بو سوره ده انك زیاده بیانی کلور
(یانساء النبی من یأت منکن بفاحشة مبینة یضاعف لها العذاب ضعفین)
یا پیغمبرم محمد علیه السلامك خاتونلری سزدن اولکه پیغمبرك ذرعنی
تضییق وقلبنی تحزین ایدر نشوز وسوء خلقدن معصیة ظاهره ایله کله
انلرك غیریه اولان عذابك ایکی مثلیله عذاب اولنور * زیراکه سائر نسادن
قبیح اولان شیء انلردن اقبح اولور شول اجلدنکه ذنبك زیادهٔ قبحی
مذنبك فضل ونعمتی زیاده سنه تابع اولور * پس بو سببدن حرك حدی
عبدك حدی اوزره مضاعف قیلندی وانبیا غیرك عتاب اولنمدیغی شیئله
عتاب اولندی (وکان ذلك علی الله یسیرا) اشبو فعل الله تعالی یه آسان
اولدیکه زوجات نبی اولملری عذابلری تضعیفنی منع ایتمز اولدی (ومن یقنت
منکن لله ورسوله وتعمل صالحا نؤتها اجرها مرتین واعتدنا لها رزقا
کریما) وسزدن اولکه الله تعالینك ورسولنك امرینه اطاعت ایدوب
واعمال صالحه یه مداومت ایده بز اکا غیریه ویردیکمز اجرك ایکی مثلنی
ویررز برینی طاعتی اوزره وبرینی ایسه قناعت وحسن معاشرتله پیغمبریمز
علیه السلامك رضاسن طلبی اوزره ویریلوب جنتده اول اجری اوزره
زائد رزق کریم اعداد ایدرز (یا نساء النبی لستن کاحد من النساء
ان اتقیتن) یا پیغمبرم خاتونلری اکر سز معاصیدن صاقنور والله تعالی یه
ورسولنه اطاعت قیلورسکز بنم عندمده قدرکز سائر نساء صالحات قدری
کبی اولمز بلکه سز بکا اکرم وثوابده اعظم اولورسز (فلا تخضعن
بالقول فیطمع الذی فی قلبه مرض) ایمدی رجاله جوابده کلامکزی
تلیین وصوتکزی ترقیق ایتمکز * زیرا ایدرسکز قلبنده فجور وشهوت
ونفاق اولان طمع ایدر ایمدی نسایه مندوبدرکه اجانبه سویلدیکنده
قطع اطماع ایچون مقالهسنده غلظت ایده (وقلن قولا معروفا)
وقول معروف دیکزکه انی دین ایجاب ایده تصریح وبیانله لکن
حضوعنسز (وقرن فی بیوتکن) وبیوتکزده قرار ایدك (ولا تبرجن
تبرج الجاهلیة الاولی) ویوریدیککزده صالنمکز جاهلیهٔ قدیمه

زمانده کی نسانك صالنمسی کبی * دینلدیکه اول زمان آدم ونوح مابینیدر
ویاشول زماندرکه انده ابراهیم علیه السلام طوغدی اول زمانده برمرأه
لؤلؤدن درع کیوب یولك اورته سنده یورر وانکله کندویی رجاله عرض
ایدردی وجاهلیهٔ اخری عیسی ومحمد علیهما السلام مابینیدر * دینلدیکه
جاهلیهٔ اولی جاهلیهٔ کفردرکه اسلامدن اول ایدی وجاهلیهٔ اخری ایسه
اسلامده کی جاهلیهٔ فسوقدر (واقمن الصلاة وآتین الزکاة واطعن الله
ورسوله) وصلوات خمسی ادا ایدك ومالکز اولدقده زکاتنی ویرك
الله تعالینك ورسولنك امر ونهینه اطاعت ایدك (انما یرید الله لیذهب
عنکم الرجس اهل البیت ویطهرکم تطهیرا) یا اهل بیت الله تعالی دیلرکه
سزدن کیدره هرذنبی که عرضکزی تدنیس ایدر وارجاسله تلوثدن سزی
تطهیر ایده واهل بیتله مراد بو محلده نساء نبی اولمسندن حدیث دلالتیله
علی وفاطمه وحسن وحسین وغیرینك دخی اهل بیتندن اولمسنی منافی اولمز
(واذکرن مایتلی فی بیوتکن من آیات الله والحکمة) ذکر ایدك شول
بیوتکزده تلاوت اولنور کتابیکه آیات وحکمت بینی جامعدر اشبونکله
مراد انلره اولان انعامی تذکیردرکه انلری بیت نبوته اهل قیلدی وآثار
وحیدن مشاهده ایتدکاری انوارله ایمانلری قویه وطاعته حرصلرینه
سبب قیلدی (ان الله کان لطیفا خبیرا) الله تعالی لطیف وخبیر اولدی
بیلور وتدبیر ایدر انیکه دینه صالح اولور وانیکه نبوته صالح اولور
وانیکه اهل بیتدن اولمغه صالح اولور * روایت اولندیکه پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلمك ازواجی رضی الله تعالی عنهن دیدیلرکه
یارسول الله قرآنده الله تعالی رجالی خیرله ذکر ایدوب نساده خیر
اولمدیغندن ذکر ایتمامشدر بر روایتده ازواج نبی علیه السلام
شانلرنده ذکر اولنسان آیات کریمه نازل اولیجق نساء مؤمنین دیدیلرکه
بزم شانمزده هیچ برشیء نازل اولمیوبدر اول سببدن نازل اولدیکه
(ان المسلمین والمسلمات) رجال ونسادن انلرکه سلمه داخل اولوب
الله تعالینك حکمنه انقیاد ایدرلر (والمؤمنین والمؤمنات) رجال ونسادن
انلرکه تصدیق اولنمسی واجب هرشیئی تصدیق ایدرلر (والقانتین
والقانتات) رجال ونسادن انلرکه طاعته مداومت ایدرلر
(والصادقین والصادقات) رجال ونسادن انلرکه قول وعملده صدق

ايدرلر ﴿ والصابرين والصابرات ﴾ رجال ونسادن انلركه طاعاتى ايشلمكه ومعاصيدن صاقنمغه صبر ايدرلر ﴿ والخاشعين والخاشعات ﴾ رجال ونسادن انلركه قلب وجوارحلريله لله تواضع ايدرلر ﴿ والمتصدقين والمتصدقات ﴾ رجال ونسادن انلركه مالارينك زكاتن ويررلر ونوافلى بخل ايتمزلر * دينلديكه بركمسه كيم هرهفته ده بردرهم تصدق ايده اول متصدقيندن اولور ﴿ والصائمين والصائمات ﴾ رجال ونسادن شونلركه صوم مفروضى ادا ايدرلر * دينلديكه بركمسه كيم هرآيده ايام بيض صومنه مداومت ايده اول صائميندن اولور ﴿ والحافظين فروجهم والحافظات ﴾ رجال ونسادن انلركه فرجلرينى حرامدن صاقنورلر ﴿ والذاكرين الله كثيرا والذاكرات ﴾ رجال ونسادن انلركه قلب ولسانله الله تعالى يى ذكر كثير ايدرلر * دينلديكه بركمسه كيم علم نافعه وتلاوت قرآنه ويادعايه اشتغال وصلوات خمسى اتمام اركان وسننله ادايه مواظبت ايده اول الله تعالى يه ذكر كثير ايدنلردن اولور ﴿ اعد الله لهم مغفرة واجرا عظيما ﴾ رجال ونسادن اشبو خصالى تدرع ايدنلر ايچون اقتراف ايتدكلرى صغائرلرينه مغفرت وطاعتلرى اوزره اجر عظيم اعداد ايتدى ﴿ وما كان لمؤمن ولامؤمنة اذا قضى الله ورسوله امرا ان يكون لهم الخيرة من امرهم ﴾ هيچ برمؤمن ومؤمنه يه صحيح اولمزكه الله تعالى ورسولى برامرى قضا ايتديكنده انلر امرلرندن ديلدكلرى شيئى اختيار ايدهلر بلكه اوزرلرينه واجب اولوركه اختيارلرينى الله تعالى ورسولنك اختيارينه تبع قيله لر ﴿ ومن يعص الله ورسوله فقد ضل ضلالا مبينا ﴾ اول كمسه كه الله تعالى ورسولنك اختيارينه مخالفت ايده شول صوابدن انحرافى ظاهر ضلالته ايرر * روايت اولنديكه اشبو آيت زينب بنت جحش الاسديه ايله قرنداشى عبد الله بن جحش شاننده نازل اولوبدركه انالرى اميمه بنت عبد المطلب اولوب پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك عمه سيدر * وقتا كه پيغمبريمز عليه السلام زينب رضى الله عنهايى زيد بن حارثه ايچون خطبه ايتدى حالبوكه پيغمبريمز عليه السلام زيد رضى الله عنهى زمان جاهليتده سوق عكاظده اشترا واعتاق وتبنى ايتمشدى زينب وكرك قرنداشى اندن اباء ايتديلر اول سببدن بو آيت نازل اوليجق زينب وكرك قرنداشى اكا رضا ويرديلر اويله اولسه

پيغمبريمز عليه السلام انى زيده انكاح ايدوب زيد قبلندن اكا مهر ايچون التمش درهم وخمار وملحفه ودرع وازار واللى مد طعام واوتوز صاع تمر كوندردى برمدت زينب زيدك تحت نكاحنده قالدى * روايت اولنديكه بوندنصكره پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم بركون بعض حاجتيچون زيد رضى الله عنه يه كلدى انده زينب رضى الله عنهايى كورديكه اول درع وخمارله طورردى حالبوكه اول بيضاء جميله اولوب نساء قريشك اتمندن ايدى انك حسنى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمى اعجاب وقلبى اكا ميل ايدوب سبحان الله مقلب القلوب ديدى اندن چيقوب كتدى بعده زيد كلوب زينب اكا پيغمبريمز عليه السلامك مجئ ومقالهسنى ذكر ايتدى زيد رضى الله عنه پيغمبريمز عليه السلامك انكله مرادين تفطن ايدوب اول حينده قلبنه زينبدن كراهت كلدى پيغمبريمز عليه السلامه كلوب ديديكه يا رسول الله ديلرينكه زينبدن مفارقت ايدم ديديكه سكا نولدى انى نيچون استمز اولدك اول ديدى يارسول الله انك خيرندن غيرى برشيئ كورمدم الابوكه شرفيله اوزريمه تعظم ولسانيله بكا اذا ايدر پيغمبريمز عليه السلام زيده ديديكه زوجهكى امساك وشاننده الله تعاليدن خوف ايت بوندنصكره زيد انى تطليق ايتدى اول امرده نازل اولديكه ﴿ واذ تقول للذى انعم الله عليه وانعمت عليه امسك عليك زوجك واتق الله ﴾ يا محمد ذكر ايت شول وقتيكه الله تعالى اسلامى وسكا انك عتقنى توفيقله اكا انعام وسكا توفيق اولنسان شيئله انعام ايتديكك زيد بن حارثه يه ديدككه زوجهك زينبى امساك ايت والله تعاليدن قورقوب ضرار ايله وتكبرنى تعلل ايله تطليق ايتمكل ﴿ وتخفى فى نفسك ما الله مبديه ﴾ ونفسكده اخفا ايدرسن انيكه الله تعالى اظهار ايديسردركه اول زيد انى تطليق ايدرسه سن نكاحليهسن ﴿ وتخشى الناس والله احق ان تخشيه ﴾ وناسك انكله سنى تعييرندن خوف ايدرسن والحال انده خوف اولنور شئ وار ايسه خوف اولنمغه الله تعالى احقدر * اشبو عتاب يالكز انى اخفاسى اوزره دكلدر زيراكه اول حسندر بلكه عتاب ناسك مقالهسى خوفيله اضمارينه منافى شيئى اظهارينهدر زيرا بونك امثالنده اولى صامت اولمق ويا اول امرى الله تعالى يه تفويض ايتمك ايدى * عائشه رضى الله عنها ايدر اكر

پیغمبریمز علیه السلام اکا نازل اولاندن برشیء کتم ایدر اولسه بو آیتی کتم ایدردی علی بن حسین رضی الله عنه ایدر الله تعالی اکا بیلدرمشدیکه اول انك ازواجندن اولیسر ایدیکنی وزید انی تطلیق ایدیسر ایدیکنی وقتاکه زید اکا کلوب بن انی تطلیق مراد ایدرم دیدیکنده اول اکا زوجه‌کی امساك ایت دیدیکی اوزره الله تعالی اکا عتاب ایتدی یعنی نیچون انی دیدك حالبوکه بن سکا اول سنك ازواجکدن اولیسر ایدیکن بیلدیرمشدم وپیغمبریمز علیه السلام ایسه استحیاء ایتدیکه زیده شول سنك تحت نکاحکده اولان زینب بنم ازواجدن اولیسردر دیه اول اجلدن انی اخفا ایلسه اشبو قول حسن مرضیدر حال انبیایه الیق واولی در اکرچه قول آخر دخی حال انبیایه قدح ویرمز ایسه‌ده‌که اول انك محبتنی ویازید انی تطلیق ایدرسه نکاحنی اراده‌سین اخفا ایتمشدی زیراکه عبد بونك کبی اشیانك قلبنه وقوعی اوزره لوم اولنمز مادامکه انده مأثم قصد اولنمیه * زیراکه ودّ ومیل نفس طبع بشردندر وقتاکه زید انی تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم زیده دیدیکه سن بکا سائردن اوثقسن ایمدی زینبه واروب انی بکا خطبه ایت زید ایدر اویله اولسه واروب انی خمیرین یوغورر بولدم ظهرم اکا دوندیروب دیدمکه یازینب سکا بشارت اولسونکه رسول الله صلی الله علیه وسلم سنی نکاحلنمق دیلر سن نه دیرسن سویلنوب دیدیکه ربم جل شانه ایله مؤامره ایتمینجه برشیء ایدر دکلم اندن مصلاسنه واروب نمازه طوردی اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلامه نازل اولدیکه (فلما قضی زید منها وطرا زوّجناکها) وقتاکه زید اندن حاجتن اتمام ایتدی بز سکا انی تزویج ایتدك عقد واسطه‌سنسز * پس بو اجلدن زینب رضی الله عنها سائر ازواج نبی اوزه افتخاز ایدوب دیردیکه سزك انکاحکزه اولیاکز تولی ایدوب بنم انکاحمه الله تعالی تولی ایتدی دینلدیکه زینب رضی الله عنها پیغمبریمز علیه السلامه دیردیکه بن سکا اوچ خصلتله ادلال ایدرینکه نسائنك هیچ بری انکله ادلاله چاره‌لری یوقدر بنم جدم وسنك جدك بردر وبنی سکا الله تعالی انکاح ایتدی وسفیرم جبریل علیه السلامدر روایت اولندیکه پیغمبریمز علیه السلام اکا عقدنسز واستئذانسز داخل اولدی وپیغمبریمز علیه السلام انکچون ایتدیکی ولیمه‌یی نسائندن هیچ بریچون انی ایتمدی

(لکیلا)

(لکیلا یکون علی المؤمنین حرج فی ازواج ادعیائهم اذا قضوا منهنّ وطرا) تاکه مؤمنلره اوغل ایدندکاری کمسنه‌لرك زوجه‌لرینی تزوّجده حرج اولمیه قچانکه اول اوغل ایدیلنلر اول زوجه‌لرندن قضاء وطر ایده‌لر ایمدی بو دلیلدرکه پیغمبریمز علیه السلامك حکمی وامتنك حکمی واحد اوله مادامکه دلیلله اکا مختص شیء اولمیه وکشی اوغل ایدندیکی کیمسه‌نك زوجه‌سنی تزوّج حلال اوله صلبی اوغلنك زوجه‌سی دکل (وکان امر الله مفعولا) الله تعالینك تکوینن اراده ایتدیکی امر لابد مکون اولور حالبوکه زینبی پیغمبریمز علیه السلام تزوج ایتمسنی قضا ایتمشدی (ما کان علی النبیّ من حرج فیما فرض الله له) الله تعالینك پیغمبریمز علیه السلام ایچون ایجاب وقسمت ایدیکنده اوزرینه حرج قیلمدی (سنة الله فی الذین خلوا من قبل) الله تعالی سندن اوکدین کچن انبیایه باب نکاحده حرج ومؤاخذه سز اباحه وتوسیعی سنت ایتدیکه انلرك نسائی سندن اکثر ایدی داود علیه السلام کبی‌که یوز مرأه‌سی واوچیوز سریه‌سی وار ایدی وسلیمان علیه السلام کبی‌که اوچیوز مرأه‌سی ویدیوز سریه‌سی وار ایدی (وکان امر الله قدرا مقدورا) الله تعالینك امری قضاء مقضی وحکم مبتوت اولدی (الذین یبلغون رسالات الله ویخشونه ولا یخشون احدا الا الله) که انلر الله تعالینك رسالاتنی ناسه ایرکوررلر واندن خوف ایدرلر انك غیری هیچ کیمسه‌دن خوف ایتمزلر (وکفی بالله حسیبا) الله تعالی مخاوف دفعنه ویا صغیره ویا کبیره‌یی محاسبه‌یه کافی اولدی اویله اولسه لایق دکلدرکه انك غیریدن خوف ایدیله (ما کان محمد ابا احد من رجالکم) محمد علیه السلام سزك رجالکزدن هیچ کیمسه‌نك باباسی اولمدیکه انکله سزدن بر رجل بیننده حرمة مصاهره ثابت اوله وتبنی ایتدیکی کیمسه‌نك زوجه‌سی افتراق وانقضاء عدتدنصکره نکاحی حلال اولمیه زیراکه تبنی ایتدیکی کیمسه‌یه اول حقیقتده بابا اولمسنی ایجاب ایتمز وبونك عمومنی انك طاهر وقاسم وابراهیمه بابا اولمسن نقض ایتمز زیراکه رجال حدینه ایرممشلردر ایرمش اولسه‌لر دخی انلرك رجالندن دکلر ایدی (ولکن رسول الله) لکن اول الله تعالینك رسولی اولدی وهر رسول ایسه امتنك باباسیدر اماکه مطلق دکل بلکه شول حیثیتدنکه اول انلره شفیق ناصحدر اوزرلرینه انی توقیر واکا اطاعتلری واجبدر زید ایسه انلرك

بريدر (وخاتم النبيين) وپيغمبرلرك آخرى اولدى اول اجلدن انك اوغلارى معمر اولمديلر معمر اولسه لر پيغمبر اوليسرلردى انك بو وصفنه آخر زمانده عيسى عليه السلامك نزولى قدح ويرمز زيراكه اول نزول ايتدكنده پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك دين وشريعتى اوزره اوليسردر ونمازى انجلين كعبه يه قليسردر وياخود اول بنفسه انبيايى ختم ايلديكه اندنصكره ده كيمسه يه نبوّت ويرلمز عيسى عليه السلامه ايسه پيغمبريمز عليه السلامدن اوكدين نبوّت ويرلمشدى (وكان الله بكل شئ عليما) الله تعالى هرشيئه عليم اولدى ختم نبوّته نه كيمسه لايق ايديكن بيلور (ياايها الذين آمنوا اذكروا الله ذكرا كثيرا) يامؤمنلر الله تعالى يه لايق ضروب ثنا ايله هر حالده ذكر دائم ايدك ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايدر عبادى اوزره هرفرض ايتديكى فريضه يه بر حد معلوم قيلوب بعده عذر حالنده اهلنى معذور ايتدى الا ذكرى دكل بلكه انكيچون نهايت وهيچ برعذرله انى تركه غايت قيلمدى مادامكه مكلف مغلوب العقل اولميه بلكه جميع احوالده اكا مداومته امر ايلدى ديديكه (فاذكروا الله قياما وقعودا وعلى جنوبكم) طورر واوتورر ويا تركن الله تعالى يى ذكر ايدك ودخى ديديكه (اذكروا الله ذكرا كثيرا) الله تعالى يى ليل ونهارده برده و بحرده صحت وسقمده سرّ وعلانيه ده ذكر ايدك * دينلديكه ذكر كثيراولدركه انى ابدا اونوتميه (وسبحوه بكرة واصيلا) وانى نهارك اوّلنده وآخرنده تسبيح ايدك اول ايكى وقت ملائكه نك حضورينه وقت اولديغيچون ذكرده تخصيص ايتدى * دينلديكه بكرة ايله مراد صلاة صبحدر واصيلله مراد صلاة ظهر وعشائيندر * دينلديكه يعنى (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر ولا حول ولا قوّة الا بالله) ديكز تسبيح عمده اولديغيچون اخواندن دخى انكله تعبير اولندى * دينلديكه ذكر كثيرله مراد اشبو كلماتدركه انى طاهر ومحدث وجنب دير (هو الذى يصلى عليكم وملائكته) اول الله تعالى وملائكه سى سزه صلاة ايدر ايمدى الله تعاليناك مؤمنلره صلاتى رحمتيدر وملائكه نك انلره صلاتى استغفاريدر دينلديكه الله تعالانك عبدينه صلاتى انك ذكر جميلنى عبادى بيننده اشاعه سيدر (ليخرجكم من الظلمات

الى النور) تاكه سزى كفر ومعصيت ظلماتندن ايمان وطاعات نورينه اخراج ايده (وكان بالمؤمنين رحيما) اول الله تعالى مؤمنلره رحيم اولدى حتى كه صلاح امر ورفعت قدرلرينى اعتنا ايدوب انلرك شاننده ملائكهٔ مقربينى استعمال ايتدى (تحيتهم يوم يلقونه سلام) الله تعالينك مؤمنلره تحيتى سلامدر شول كونده كه موتله وياقبردن خروجله وياجنته دخولله اكا ملاقى اولورلر وياخود جميع آفاتدن انلرى سالم قيلور وياخود ملك الموته ملاقى اولدقلرنده اول انلره سلام ويرر * دينلديكه ملك الموت مؤمنك روحنى قبضه كلديكنده رب تعاليدن اكا سلام ايركورر وياقبردن چيقدقلرنده ملائكه انلره سلام ايدوب جنت وكرامتله تبشير ايدرلر (واعدّلهم اجرا كريما) وانلر ايچون اجر كريم اعداد ايتديكه اول جنتدر (ياايها النبىّ انا ارسلناك شاهدا) يامحمد بزسنى بعث ايتديكمز اقوامه تصديق وتكذيبلرينه ورسوللرك رسالتى تبليغلرينه شاهد كوندردك (ومبشرا ونذيرا) ومؤمنلره جنتله تبشير ومكذبلره نار ايله تحذير ايده سن (وداعيا الى الله باذنه) والله تعالينك تبشيريله انك توحيد وطاعتنه دعوت ايده سن (وسراجا منيرا) ودينده سنكله اهتدا ايچون ناسه سنى سراج منير كوندردك كه ظلمات جهالتدن سنكله استضائه ونوركدن انوار بصائر اقتباس ايده لر (وبشر المؤمنين بانّ لهم من الله فضلا كبيرا) ومؤمنلره تبشير ايتكه الله تعاليدن انلر ايچون سائر امتلر اوزره ويااعمال صالحه لرى اوزره فضل كبير واردر (ولا تطع الكافرين والمنافقين ودع اذيهم) وصددنده اولديغك دعوت اوزره ثابت اولوب شريعتكه مخالف امورده كافرلره ومنافقلره اطاعت ايتمكل واذالرينه صبر ايدوب تاسكا امر اولنيجه مجازاتى ترك ايلكل (وتوكل على الله) والله تعالى يه توكل ايتكه اول سنكيچون انلردن انتقامه كفايت ايدر (وكفى بالله وكيلا) جميع احوالده امركه الله تعالى سكا وكيل يتر اموريكى اكا تفويض ايت غيريه دكل (ياايها الذين آمنوا اذا نكحتم المؤمنات ثم طلقتموهنّ من قبل ان تمسوهنّ فالكم عليهنّ من عدّة تعتدّونها فمتعوهنّ وسرحوهنّ سراحا جميلا) يامؤمنلر قچان مؤمنه لرى نكاحلنوبده بعده انلرى جماع ايتمزدن اوكدين انلرى تطليق ايتسه كز ايمدى سزيچون اول مطلقه لر اوزره عدت يوقدركه انك عددنى

استيفا ايده‌لر اويله اولسه انلره متعه ويرك اكر انلر ايچون صداق تسميه ايتمامشسكز اكر ايتمشسكز اول مسمانك نصفى واجب اولور يوخسه متعه دكل وانلره اضرارسز سبيللرينى تخليه ايدك اشبو دليلدركه نكاحدن اوّل اولان طلاق واقع اولميه زيراكه الله تعالى طلاقى نكاح اوزره ترتيب ايتدى حتى اكر برمرأهٔ اجنبيه‌يه سنى نكاحلنديغمده بندن طالقسن ديسه وياخود هرمرأه‌كه نكاحلندم اول بندن طالقدر ديسه طلاق واقع اولمز * اشبو على وابن عباس وجابر ومعاذ وعائشه قوليدر تابعين وغيريدن جماعت كثيره وشافعى واكثر علماء اكا ذاهبلردر * ابن مسعود رضى الله عنهدن مرويدركه طلاق واقع اولور اول ابراهيم النخعى واثمهٔ حنفيه قوليدر ربيعه ومالك واوزاعى ايدر اكر برمرأه تعيين ايدرسه واقع اولور تعميم ايدرسه واقع اولمز * عكرمه ابن عباسدن روايت ايدر ديمشكه ابن مسعود اوزره اول قول افترادر ديمش اولديغى تقدير اوزره عالمدن زله‌در زيراكه الله تعالى مؤمناتى نكاحلنديغكزدنصكره تطليق ايدرسكز ديدى يوخسه تطليق ايدوب صكره نكاحلنورسكز ديمدى جابر رضى الله عنه ايدر (قال النبى عليه السلام لاطلاق قبل النكاح) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه نكاحدن اوّل اولان طلاق واقع اولمز (ياايها النبىّ انا احللنالك ازواجك اللاتى آتيت اجورهنّ) يامحمد سكا حلال ايتدك شول ازواجكى كه انلره مهرلرينى ويردك وياحين عقدده تقدير ايتدك زيراكه اول ترك تسميه‌دن افضلدر اكرچه آنسز اولان عقد دخى جائزايسه‌ده (وماملكت يمينك مماافاء الله عليك) وكذلك سكا حلال ايتدك هرجاريه‌يى كه كفاردن سبى ايله الله تعالى انى سكا فئ ايتديكندن يمينك اكا مالك اولدى صفيه وجويريه كبى (وبنات عمك وبنات عماتك وبنات خالك وبنات خالاتك اللاتى هاجرن معك) وكذلك سكا حلال ايلدك بنات عمكى وبنات عماتكى وبنات خالكى وبنات خالاتكى كه سنكله بيله مدينه‌يه هجر ايتديلر زيراكه هجرت ايتمينلرك نكاحى اكا حلال دكل ايدى مكه فتحندنصكره نكاحده هجرت شرطى نسخ اولندى (وامرأة مؤمنة ان وهبت نفسها للنبىّ) وكذلك سكا حلال ايتدك شول مرأهٔ مؤمنه‌يى كه نفسنى سكا هبه ايده مهر طلب ايتميه يعنى اكر بوحال واقع اولورسه بعضيلر ديديكه اول واقع اولوبدر

(لكن)

لكن اول واهبه‌نك ذاتنده اختلاف اولنوب دينلديكه اول ميمونه بنت الحارثه ويازينب بنت خزيمة الانصاريه ويا ام شريك بنت جابر وياخوله بنت حكيم ايدى (ان ارادالنبىّ ان يستنكحها) اكر نبى عليه السلام انك نكاحن مراد ايدرسه زيرا اول نفسنى هبه ايتمسى حلنى ايجاب ايتمز مادامكه اول انك نكاحن اراده ايتميه زيراكه انك اراده‌سى قبول مجراسنه جاريه‌در (خالصة لك من دون المؤمنين) مرأه‌نك نفسنى هبه ايتمسيله مهرسز حلال اولمق سكا مختص خصلت قلندى يوخسه اول مؤمنلره حلال قلنمدى (قد علمنا مافرضنا عليهم فى ازواجهم وماملكت ايمانهم) مؤمنلر اوزره نسالرى حقنده شرائط عقددن ووجوب قسمدن ووطئله مهر وجوبندن اكرچه تسميه اولنمديسه‌ده ودرتدن اكثرى جمعك تحريمندن ويمينلرى مالك اولديغى اماده توسيع امردن ايجاب ايتديكمزى بيلمشز (لكيلا يكون عليك حرج) يامحمد ذكر اولنان خصالى سنكيچون خالص ايتدك مؤمنلره تعميم ايتمدك تاكه سكا ضيق اولميه (وكان الله غفورا رحيما) الله تعالى شول تحرزى عسير اولان شيئى مغفرت ايدر ومظان حرجده توسعه ايله رحمت ايدر (ترجى من تشاء منهنّ وتؤوى اليك من تشاء) نسائكدن ديلديككى تأخير ومضاجعه‌سنى ترك ايدرسن وديلديككى كندوكه ضم ومضاجعه ايدرسن ويا انلردن ديلديككى تطليق وديلديككى امساك ايدرسن * اشبو آيتك معناسنده وسبب نزولنده مفسرون اختلاف ايتديلر اشهر اقاويل اولدركه نسائى بيننده قسم واجب ايدى بوآيت نازل اولنجق اول اندن ساقط اولوب نسائى امرنده اختيار اكا تفويض اولندى * دينلديكه امهات مؤمنينك نسائنك بعضى پيغمبريمز عليه السلامدن زياده نفقه طلب ايديجك اول انلرى برآى هجر ايدوب حتى كه تخيير آيتى نازل اولدى امر الهى اولديكه انلرى دنيا وآخرت بيننده تخيير ايده دنيايى اختيار ايدندن مفارقت ايده والله تعالى ورسولن اختيار ايدنى امساك ايده شول شرط اوزره‌كيم امهات مؤمنين اولوب ابدا انكاح اولنميه‌لر وديلديكيله مضاجعه ايده وديلديكندن مضاجعه‌يى ترك ايده اويله اولسه اكا رضا ويرديلر يارسول الله مالكده ونفسكده بزم شانمزده ايشلكل انيكه ديلرسن بزه تحت نكاحكده اولمق شرف يتر غيريسن نيلرز ديديلر بناء عليه نسائندن عائشه رضى الله عنها

وحفصه وزينب وجويريه ايچـون ديلديكنده قسم ايدردى ﴿ ومن ابتغيت ممن عزلت فلا جناح عليك ﴾ وشول مرأه كه انى قسمندن عزل ايتمشيكن كيرو انى كندوكه ايواپى طلب ايدهسن سكا انده حرج يوقدر ﴿ ذلك ادنى ان تقرّ اعينهن ولايحزنّ ويرضين بما آتيتهنّ كلهنّ ﴾ يامحمد اشبو تخييركه نسائك صحبتنده مشيتكه تفويض اولنمشدر انلرك قرة عيوننه وقلة حزننه وحسن رضاسنه اقربدر تقريب وارجاء وعزل وايواءدن قنغيسن انلره اعطا ايدرسن ايت انده كليسنك حكمى مساويدر بوندنصكره بينلرين تسويه ايدرسك انى سندن فضل بولورلر واكر بعضيلرين ترجيح ايدرسك انى الله تعـالينك حكميله بيلورلر ﴿ والله يعلم مافى قلوبكم ﴾ الله تعالى قلوبكزده اولان احسان واسـاءتى بيلور ايمدى سز احسانه چالشك ﴿ وكان الله عليما حليمـا ﴾ الله تعـالى صدورده اولانى بيلور عقوبته عجله ايتمز حلم ايدر ايمدى لائق واحقدر كه اندن قورقله ﴿ لايحل لك النساء من بعد ﴾ يا محمد سكا اشبو طقوز نساء كدنصكره نساء حلال اولمزكه سن انلرى تخيـير ايتديكنده سنى اختيـار ايتديلر وياخود طقوز اوزره زياده حلال اولمز زيرا انك حقنده طقوز بزم حقمزده درت كبيدر وياخود بوكوندنصكره سكا مرأه نكاحى حلال اولمز حتى اكر انلرك برى وفات ايتسه مرأهٔ اخرى تزوّجى اكا حلال اولمزدى ﴿ ولا ان تبدّل بهنّ من ازواج ولواعجبك حسنهنّ ﴾ وكذلك سكا حلال اولمزكه اشبو ازواجكدن بريني تطليق ايدوب يرينه مرأهٔ اخرى نكاحلنه سن اكرچه اول مرأهٔ اخرانك حسنى سنى اعجـاب ايدرسهده وياخود سـكا حلال قيلنـان اجناس اربعهدنصكره اجنـاس آخردن اولان نسانك نكاحى ويااول اجنـاس آخره تبديلى حلال اولمز ﴿ الا ماملكت يمينك ﴾ مكركه سريهلردن اولكه يمينك مالك اوله اول سـكا حـلال اولور ﴿ وكان الله على كل شئ رقيبا ﴾ الله تعالى هرشيئه حفيظ اولدى ايمدى سزه امر اولنانى رعايت وحـدودى تخطيدن نفسكزى حراست ايدك * اشـبو آيتده دلالت واردركه نكاحى مراد اولنان مرأهيه نظر جائز اوله ﴿ قال النبى عليه السلام اذا خطب احـدكم المرأة فان اسـتطاع ان ينظر الى مايدعوه الى نكاحها فليفعل ﴾ پيغمبريمز صلى الله تعـالى عليه وسـلم ايدر قچن بريكز برمرأهيى نكاحلنمق ديليه اسـتطاعتى اولورسه كه انك نكاحنه داعى

اولان شيئه نظر ايده ﴿ ياايها الذين آمنوا لاتدخلوا بيوت النبىّ الا ان يؤذن لكم الى طعام ﴾ يامؤمنلر نبى الله صلى الله عليه وسلمك بيوتنه كيرمكز مكر شـول وقتده كه طعامه دعوت اولنهسز ﴿ غـير ناظرين اناه ﴾ طعامك ادراكى وقتنه منتظر اولمديغكز حالده * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر اشبو آيت ناسدن برجماعت شاننده نازل اولوبدركه انلر رسول الله عليه السـلامك طعامى وقتن كوزهدوب طعامدن اوّل انك بيتنه كيررلردى طعام ايريشنجه انده اوتوررلردى ويدكارندن صكره كيتمزلر انده قالورلردى پيغمبريمز عليه السلام ايسه اندن متأذى اولوردى اول اجلدن بو آيت نزوليله اندن نهى اولنديلر ﴿ ولكن اذا دعيتم فادخلوا فاذا طعمتم فانتشروا ﴾ لكن دعوت اولنديغكزده كيرك طعامى ييجك طاغيلك ﴿ ولامستأنسين لحديث ﴾ ودخى برى برليكزك وياهل بيتك حديثيله استئناس ايچون دخى كيرمكز وانده مكث ايتمكز ﴿ ان ذلكم كان يؤذى النبىّ فيستحيى منكم والله لا يستحيى من الحق ﴾ سزك اكلدنصكره انده مكثكز نبى الله عليه السلامه اذاء ايدر زيراكه اكا واهلنه منزلنى تضييق ايدرسز اول ايسه سزه چيقك ديمكه استحياء ايدر والحال الله تعالى سزدن حيا ايدوب حق وصوابى سزه تعريفدن امتناع ايتمز سزه چيقمغه امرله تأديبى ترك ايتمز ﴿ واذاسألتموهن متاعا فاسئلوهن من وراء حجاب ﴾ وقچانكه ازواج نبى عليه السلامدن برحاجت سؤال ايدراولسهكز انى پرده آردندن سؤال ايلكز * اشبو حكم نزولندنصكره اجانبدن هيچ كمسـهيه جائز اولمديكه نسـاء نبىيه نقابله ونقـابسز نظر ايليه ﴿ ذلكم اطهر لقلوبكم وقلوبهنّ ﴾ ايمدى نساء نبىدن حاجتكزى وراء حجـابدن طلب ايتمكز سزك قلوبكزى وانلرك قلوبنى خواطر شيطانيهدن اطهردر ﴿ وما كان لكم ان تؤذوا رسول الله ﴾ وسزه جائز اولمزكه رسول الله عليه السـلامى اشيادن برشيئله اذا ايدهسز ﴿ ولا ان تنكحوا ازواجه من بعده ابدا ﴾ وكذلك سزه جائز اولمزكه رسول الله عليه السلامك موتندنصكره انك ازواجنى نكاحلنهسز ﴿ ان ذلكم كان عند الله عظيما ﴾ رسول الله عليه السلامه اذا وازواجنى انكاح الله تعالى عندنده ذنب عظيم اولدى اشبونده الله تعاليدن رسول الله صلى الله عليه وسلمك حيات ومماتنده حرمتنى ايجابه دلالت واردر

(ان تبدوا شيئا او تخفوه فان الله كان بكل شئ عليما) اكر سز رسول الله
عليه السلامه اذاء ايدر شئ اظهار ويا صدوركزده اسرار ايده سز
الله تعالى هرشيئه عليم اولدى * وقتا كه آيت حجاب نازل اولدى آباء
وابناء واقارب ديديلركه بز دخى اجانب كبى وراء حجابدنمى سويلشرز
اول سببدن نازل اولديكه (لا جناح عليهن فى آبائهن ولا ابنائهن
ولا اخوانهن ولا ابناء اخوانهن ولا ابناء اخواتهن) نساء نبى ونساء
مؤمنين اوزره وبال يوقدركه آباء وابناء واخوه وابناء اخوه
وابناء اخواتلرندن احتجابى ترك ايده‌لر (ولا نسائهن ولا ما ملكت
ايمانهن) وكذلك نساء مسلماتدن وملكلرنده‌كى عبيد واماءدن
برقولده خاصة اماءدن احتجابى ترك ايده‌لر سورهٔ نورده ذكرى كچمشدر
بو محلده عم وخال ذكر اولنمدى زيرا اول ايكيسى والد ووالده
منزلتنده‌در وياخود اول ايكيسندن احتجاب تركى مكروه اولدى شول
خوفله‌كيم اوغللرينه انلرى وصف ايده‌لر (واتقين الله) احتجابدن
امر اولنديغكزده مخالفاتدن الله تعاليدن خوف ايدك (ان الله كان
على كل شئ شهيدا) الله تعالى سر وعلن وحجابك ظاهر وباطنندن
هر شيئه رقيبدر اكا هيچ خافيه خفى اولمز (ان الله وملائكته يصلون
على النبى) الله تعالى وملائكه‌سى نبى اللهه صلاة ايدر (يا ايها الذين
آمنو صلوا عليه وسلموا تسليما) يامؤمنلر ايمدى سز دخى اكا صلاة
وسلام ايدك * دينلديكه صلاة الله تعاليدن رحمت وملائكه‌دن
استغفار ومؤمنلردن دعادر دينلديكه الله تعاليدن اكا صلاتى ملائكه
عندنده ثنائيدر وملائكه‌نك صلاتى اكا دعاليدر پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلمه سؤال اولنديكه يا رسول الله سكا نيچه صلاة ايدرز ايتدى
ديكزكه (اللهم صل على محمد وعلى آل محمد) ودخى ديديكه (صلوا
على فان الصلاة على زكاة لكم) بكا صلاة ايدك‌كه بكا صلاتكز
سزكچون زكاتدر ودخى ديديكه (اولى الناس بى يوم القيامة اكثرهم
على صلاة) يوم قيامتده بكا ناسك اولى سى بكا صلاتى اكثر اولانكزدر
ودخى ديديكه (من صلى على واحدة صلى الله عليه عشرا) بركمسه‌كه
بكا بر صلاة ايده الله تعالى اكا اون صلاة ايدر ودخى ديديكه
(من صلى على صلاة صلت عليه الملائكة ما صلى على فليقلل العبد

(من)

من ذلك اوليكثر) بركمسه‌كه بكا صلاة ايده بكا اول صلاة ايتدكجه
ملائكه اكا صلاة ايدر ايمدى عبد ديلرسه انى اقلال ويا اكثار ايتسون
ودخى ديديكه (ان لله ملائكة سياحين فى الارض يبلغونى عن امتى
السلام) الله تعالينك يريوزنده سياحت ايدر ملائكه‌سى واردركه
امتمدن سلام ايركوررلر علمانك بعضى ديديكه پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلمه صلاة واجب اولور هر باركه اول ذكر اولنه شول قول
شريفى دلالتيله كيم (من ذكرت عنده فلم يصل على دخل النار)
بركمسه‌كيم بن انك قتنده ذكر اولنوب اول بكا صلاة ايتميه ناره كيرر
وبعضيلر ديديكه اول هر مجلسده بركره واجب اولور اكر انده ذكرى
تكرار اولنورسه‌ده سجدهٔ تلاوت وتشميت عاطس كبى وبعضيلر ديديكه
اكا صلاة عمرده بركره واجب اولور واما نمازده اكا صلاة ابوحنيفه
عندنده شرط دكلدر شافعى عندنده شرطدر وپيغمبريمز صلى الله عليه
وسلمك غيريه اكا تبعيتله صلاة جائز اولور اما استقلالا مكروه اولور زيرا
اول عرفده رسل ذكرينه شعار قيلندى اول اجلدن محمد عز وجل
دينلمك مكروه اولدى اكرچه اول عزيز وجليل ايسه‌ده (ان الذين
يؤذون الله ورسوله) شونلركه الله تعالى ورسولى كراهت ايتديكى
كفر ومعاصى ارتكابيله انلره ايذاء ايده * ابن عباس رضى الله عنهما ايدركه
انلر يهود ونصارى ومشركوندر اما يهود ديديلركه عزير ابن اللهدر ويد الله
مغلوله‌در والله تعالى فقيردر ونصارى ديديلركه مسيح ابن اللهدر والله تعالى
ثالث ثلاثه‌در ومشركون ديديلركه ملائكه بنات اللهدر واصنام اكا شركادر
(قال النبى صلى الله عليه وسلم قال الله تعالى يؤذينى ابن آدم يسب الدهر
وانا الدهر اقلب الليل والنهار) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر الله تعالى
ديديكه ابن آدم دهرى سبله بكا ايذاء ايدركه بن دهرله متصفن ليل ونهارى
تقليب ايده‌رين (قال النبى عليه السلام يقول الله تعالى ومن اظلم ممن ذهب
يخلق كخلقى فليخلقوا ذرة او ليخلقوا حبة او شعيرة) پيغمبريمز عليه السلام
ايدر الله تعالى ديركه شول كمسه‌دن اظلم نه كمسه‌دركه بنم خلقم كبى شئ
تصوير ايتمكه كيده ايمدى بنم كبى بر ذره ويا بر حبه ويا بر شعيره خلق
ايتسونلر بعضيلر ديديكه الله تعالى يه ايذاء ايله مراد اسماء وصفاتنده
الحاد ايتمليدر وياخود انك اولياسنه ايذاءدر (قال قال الله تعالى من عادى

لی ولیا فقد آذنته بالحرب وقال من اهان لی ولیا فقدر بارزنی بالمحاربة)
پیغمبریمز علیه السلام ایدر الله تعالی دیرکه برکمسنه کیم بنم بر ولیمه عداوت
ایده بن اکا حربه ایذان ایتدم واولکه بنم برولیمه اهانت ایده اول
بنمله محاربه یه مبارزه ایدر وایذاء رسولله مراد انك وجهی شجّ ورباعیه سنی
کسر ایتملریدر ویا اکا ساحر شاعر معلم مجنون دیملریدر (لعنهم الله
فی الدنیا والآخرة واعدّلهم عذابا مهینا) الله تعالی انلری دنیاده وآخرتده
رحمتندن ابعاد وانلر ایچون عذاب مهین اعداد ایتدی (والذین یؤذون
المؤمنین والمؤمنات بغیر ما اکتسبوا فقد احتملوا بهتانا واثما مبینا)
شونلرکه مؤمنلره ومؤمنه لره اکتساب ایتمدکاری جنایتی اسنادله ایذاء
ایدرلر ایمدی انلر بهتان واثم ظاهر تحمل ایدرلر دینلدیکه اشبو آیت
علیّ بن ابی طالب کرم الله وجهه شاننده نازل اولوبدرکه منافقلر
اکا ایذاء ایدوب انی ناسه ایشتدیررلر دی ویا اهل افك شاننده درکه
قصه سی سورهٔ نورده کچوبدر ویاخود شول زناة شاننده درکه شول
زنادن کراهت ایدر نسانك اردینه دوشوب کیدرلردی (یا ایها النبیّ
قل لازواجك وبناتك ونساء المؤمنین یدنین علیهنّ من جلا بیبهنّ)
یانبی الله زوجاتکه وبناتکه ونساء مؤمنینه دیکلکه حاجتلریچون
طشره چیقار اولدقلرنده یوزلرینی ملحفه لریله اورتسونلر * روایت
اولندیکه زمان جاهلیتده واوائل اسلامده نساء درع وخماره بروز
ایدوب حرائر اماءدن تمیز ایتمزلردی اویله اولسه کیجه قضاء حاجته
چیقدقلرنده اهل شطاره انلره تعرض ایدرلردی بز انی اماءدن اولمسن
ظن ایتدك دیو حرائره تعرضلرینه علت ایدرلردی اول سببدن بوآیت
نازل اولوب حرائر امر اولندیلرکه یوزلرین وباشلرین سترله وارديه
وملاحف لبسیله اماءدن تمیز ایده لر (ذلك ادنی ان یعرفن فلا یؤذین)
ایمدی بوفعل حرائرك اماءدن تمیزینه اقربدر اویله اولسه اهل شطاره
تعرضندن امن اوزره اولوب ایذادن قورتیلورلر (وکان الله غفورا
رحیما) الله تعالی ذنوب سالفه دن توبه ایدنه مغفرت ایدر وعبادینه
جزئیات مصالحلرین مراعاتله رحمت ایدر (لئن لم ینته المنافقون والذین
فی قلوبهم مرض والمرجفون فی المدینة) اکر منافقلر نفاقلرندن وقلبلرنده
ضعف وقلت ثبات ویا فجور اولنلر دینده تزلزل ویا فجورلرندن ویا سرایای

مسلمیندن اخبار سوئله قلوب مسلمینی ارجاف ایدنلر اول فعللرندن منتهی
اولمزلرسه * دینلدیکه مرجفون برطائفه ایدیلرکه پیغمبریمز علیه السلام
بریره سرایا کوندرسه انلر کذبله ناس بیننده ایقاع ایدرلردیکه انلر قتل
ویامنهزم اولدیلر ویافلان جانبدن اوزریکزه عدو کلیور دیرلردی ویاخود
مؤمنلر شاننده فاحشه شیوعن استیوب دیرلردی (لنغرینك بهم
ثم لا یجاورونك فیها الا قلیلا) ایمدی اکر اول اوچ خصالدن منتهی
اولمزلرسه سکا امر ایدرزکه انلره اساءت ایرکور ویا مدینه دن جلایه مضطر
قیلور اقاعیلی انلره ایشلیه سن حتی که اندنصکره مدینه یه سکا آز زمان
مجاورت ایده لر (ملعونین اینما ثقفوا اخذوا وقتلوا تقتیلا) انلر سکا
مجاورت ایتمزلر الا ملعونین اولدقلری حالده قنده بولنورلرسه اخذ وقتل
اولنسونلر (سنة الله فی الذین خلوا من قبل) الله تعالینك اشبو
سنتیدرکه امم ماضیه ده انی سنت ایتدیکه اول انبیایه نفاق ایدنلرك
وارجافله وهنلرینه سعی ایدنلرك قنده بولنورلرسه قتل اولنملریدر
(ولن تجد لسنة الله تبدیلا) الله تعالینك سنتنی تبدیل وتغییر ایدر
بولمزسن (یسألك الناس عن الساعة) یا محمد مشرکین سکا استهزاء
وتعنتله ساعتك وقت قیامندن سؤال ایدرلر ویاخود یهود امتحان ایله سکا
اندن سؤال ایدرلر زیراکه توراتده وسائر کتبده انك وقتی کتم اولنمشدر
(قل انما علمها عندالله) انلره دیکلکه ساعتك علمی الله تعالی یه مختصدر
ملك ونبیدن هیچ احده انی بیلدر میوبدر (وما یدریك لعل الساعة
تکون قریبا) نه بیلورسن بلکه ساعت قریب اوله (ان الله لعن
الکافرین واعدّلهم سعیرا) الله تعالی مکه کافرلرینه بدرده قتلله عذاب
ایتمسیله بیله آخرتده نار شدیدة الایقاد اعداد ایتدی (خالدین فیها ابدا
لا یجدون ولیا ولا نصیرا) اول نارده ابدا تخلید اولندقلری حالده برولی ونه
نصیر بولمیه لرکه انلری حفظ وعذابلرین دفع ایده (یوم تقلب وجوههم
فی النار) شول کونده که انلر نارده بر جهتدن برجهته ویا بر حالدن برحاله
صرف اولنه لر یعنی نار انلری کاهی اعلاسنه ایرکوره وکاهی اسفلنه ایندره
(یقولون یالیتنا اطعنا الله واطعنا الرسولا) تابع ومتبوع دیه لرکه نولیدی
بز الله تعالی یه ورسولنه اطاعت ایتمش اولیدق که بو کونده
اشبو عذابی کورمیدك (وقالوا ربنا انا اطعنا سادتنا وکبراءنا فاضلونا

السبيلا) اتباع ديدلركه ياربنا بز دنياده كفر وعصيانده سادات وكبرامزه
اطاعت ايدوب انلر بزه كفرى تلقين وتزيين ايتمشلردى اويله اولسه بزى طريق
هدايتدن ايرغروب ضلالته ايركوردیلردى (ربنا آتهم ضعفين من العذاب
والعنهم لعنا كبيرا) ياربنا ايمدى انلره بزه اولان عذابك ايكى مثليله
عذاب ايتكه انلر ضال ومضل اولديلردى وانلره لعنك اشد واعظمن ايت
(يا ايها الذين آمنوا لاتكونوا كالذين آذوا موسى فبرأه الله مما قالوا وكان
عندالله وجيها) يامؤمنلر موسى عليه السلامه ايذاء ايدنلر كبى اولمكز
الله تعالى انى انلرك مقولندن براءتن اظهار ايدوب عندنده اول قربت ووجاهت
صاحبى اولدى * موسى عليه السلامك ايذاء اولنديغى شيئده علماء اختلاف
ايتديلر * ابو هريره رضى الله عنه پيغمبريمز عليه السلامدن روايت
ايدر ديمشكه موسى عليه السلام حيى وستير كمسنه ايدى جلدندن هيچ
برشيئنى كمسه يه كوسترمزدى اويله اولسه بنى اسرائيلدن برطائفه ديديلركه
انك بزدن تستري دكل الاجلدنده برص ويا ادره ويا برآفت اولديغيچوندر
الله تعالى انى انلرك مقالهسندن براءتن اراده ايدوب بركون غسل ايچون
برخالى مكانده ثيابن برطاش اوزره قودى اغتسالدن فارغ اولنجق ثيابن
آلمغه يونلدكده باذن الله طاش انك اثوابنى كوتوروب بنواسرائيلك اشرافى
بيننه براقدى موسى عليه السلام ايسه عصائله اردنجه ثوبم ديو كيدرك
عريان انلرك اراسنه واردى حتى كه بنواسرائيل انك جسدين احسن
خلقتده ايديكن كورديلر اندن ثوبن كينوب عصاسيله طاشى برقاچ ضربه
اوردى حتى كه ضربهسندن طاشده برقاچ يرده اثر ايتدى وبر قوم
ديديلركه بنواسرائيلك اكا ايذاسى هارون عليه السلام تيهده وفات
ايدیجك انى موسى قتل ايتدى ديديلر اويله اولسه الله تعالى ملائكهيه امر
ايلدى هارونك جنازهسيله بنواسرائيلك مجمعنه اوغراديلر حتى كه موسانك
اندن براءتن بيلديلر * بعضيلر ديديكه ايذاء ايله مراد قارون برزانيه مرأهيى
استيجار ايتديكه بنواسرائيلك اشرافى بيننده موسايه كندى ايله زنا ايتدى
ديو افترا ايده مرأه ايسه قارون بكاشو دكلو مال ويرديكه سكا افترا ايدم
ديو اقرار ايلدى حتى كه انكله موسانك اندن براءتن بيلديلر * روايت
اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم برغنيمتى قسمت ايتديكنده بررجل
ديديكه بو برقسمتدركه انكله وجه الله اراده اولنميوبدر پيغمبريمز

عليه السلامه انك قولى خبر ويريلجك ياوزلنوب ديديكه الله تعالى
موسايه رحمت ايتسونكه بوندن اكثر ايذا اولنوب صبر ايلدى
(يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله وقولوا قولا سديدا) يامؤمنلر الله تعاليدن خوف
ايدوب انك كراهت ايتديكى شيئى ارتكابدن حذر ايدك لسانكز حفظنه
مراقب اولوب صدق ومستقيم كلام سويلكز (يصلح لكم اعمالكم) تاكه
اول الله تعالى سزى اعمال صالحهيه توفيق ايده ويا خود اعمالكزى قبول
وانك اوزره ثباتله اصلاح ايده (ويغفر لكم ذنوبكم) وقول وعملده
استقامتكز سببيله ذنوبكزى مغفرت ايده (ومن يطع الله ورسوله فقد
فاز فوزا عظيما) اول كمسه كه اول اوامر ونواهيده الله تعالى ورسولنه
اطاعت ايده انك عندنده غايت مطلوبنه نائل دنياده حميد وآخرتده سعيد
اولور (انا عرضنا الامانة على السموات والارض والجبال فأبين ان يحملنها
واشفقن منها) بز امانتى سموات وارض وجباله عرض ايتدك كه اول
طاعت وفرائضدر * ابن مسعود رضى الله عنه ايدر اول امانتله مراد
اداء صلاة وايتاء زكاة وصوم رمضان وحج بيت وصدق حديث
وقضاء دين وايفاء كيل وميزان وحفظ ودائعدر * دينلديكه اول فرائض
وحدود دينڍر ويا خود اوامر ونواهيدر ويا خود صوم وجنابتدن
غسل وشرائعدن خفى اولاندر ويا خود فرج واذن وعين ويد ورجلدر
اول اجرام عظام مستفهمات اولدقلرى حالده ديديلركه انده بزه نه شئ
واردر * دينلديكه اكر انى تحملده احسان ايدرسهكز ثوابله جزا اولنورسز
واكر عصيان ايدرسهكز عقاب اولنورسز اويله اولسه انى تحملدن
اباء ايتديلر واول امانتى ادادن عاجز اولدقلرنده انلره عقاب ايرشمسى
خوفن ايتديلر ديديلركه ياربنا بز سنك امركه مسخرلرز نه ثواب ونه عقاب
ديلرز * بعض علما ديديلركه الله تعالى اشبو اجرامه امانتى عرض ايتديكنده
عقل وفهم تركيب ايتدى حتى كه خطابى تعقل ايدوب منوال مذكور
اوزره جواب ويرديلر بعضيلر ديديلركه امانتك سموات وارضه عرض
اولنمسيله مراد اول ايكيسندهكه مخلوقاته لاعلى التعيين ايدى دينلديكه اول
تمثيلدر وآنده اولان متمثل به مفروضدر يوخسه محقق دكلدر مفروضات
ايسه ذهنده محققات كبى تخيل اولنور يعنى حال تكليف صعوبتده وثقل
تحملده حال مفروضهيه تمثيل اولندى * ايمدى اول امانت اشبو

اجرام عظام جامده‌یه عرض اولنسه جمادیتلریله اول تکلیفك عظمی
و متحملك ثقلی اجلیچون انی تحملدن اباء و اشفاق ایده‌لردی ﴿ وحملها الانسان
انه کان ظلوما جهولا ﴾ انسان انی ضعف بنیه و رخاوت قوتیله انی تحمل
ایتدی بوندنصکره اول کسه که اکا قائم و حقوقی رعایتنه مداوم اولدی
دنیا و آخرت خیرینی تحصیل و تکمیل ایتدی * دینلدیکه الله تعالی آدم
علیه السلامه دیدیکه بن امانتی سموات وارض وجباله عرض ایدوب
تحمله طاقت کتورمدیلر سن انی شروطیله اخذ و تحمل ایدرمیسن دیدیکه
یارب انده‌کی شروط ندر دیدیکه احسان ایدرسك ثواب بولورسن
اساءت ایدرسك عقاب اولنورسن اویله اولسه آدم علیه السلام انی متحمل
اولدی الله تعالی ایتدی چون سن انی متحمل اولدك بن سکا اعانت ایدرین
بصرکه حجاب قیلورین سکا حلال اولمیان شیئه نظر مراد ایتدیککده اول
حجابی بصرك اوزره صالیویرکه انی کورمیه‌سن و لسانکه دخی لحیینکی
غلف قیلورم چیقان حلال اولمیان شیئی سویلمکدن خوف ایده‌سن اول لحیینله
انی برکیت که انی سویلمیه‌سن و فرجکه دخی لباسی پرده قیلورم حرامه
قصد ایتدیککده اول لباسی کشف ایتمکل که حرامه تعرض ایتمیه‌سن
* روایت اولندیکه امانت مذکوره صخرهٔ ملقاة شکلنده قیلنوب سموات
وارض و جبال انی حمله دعوت اولندقده بز انی حمله طاقت کتوره‌مزز
دیو اکا قریب اولمدیلر آدم علیه السلام دعوت اولندین اول صخره قتنه
واروب تحریك ایتدی اکر بونی حمله تکلیف اولنسم تحمل ایدردم
دیدی * دینلدیکه ایمدی انی تحمل ایت اویله اولسه انی دیزلرینه دکین
قالدردیغندنصکره کیرو ایندیروب یره قودی و دیدیکه والله اکر دیلسم
بوندن دخی زیاده قالدیرردم دینلدیکه قالدرغل اولدخی نعم دیوب
حقونه دکین انی قالدیردیغندنصکره کیرو یره قودی و دیدیکه
والله اکر دیلسم بونك اوزره دخی زیاده قالدیرردم دینلدیکه ایمدی
قالدرغل نعم دیوب حتی که انی عاتقنه قالدردی یره قومق مراد
ایتدیکنده الله تعالی قبلندن بیورلدیکه اول امانت من بعد سنك
و اولادکك عنقلرنده قالوبدر یوم قیامتده اکا احسان و اساءتکز اوزره
جزا اولنورسز اول اجلدن انسان ظلوم و جهول اولوبدر * دینلدیکه

(یعنی)

یعنی نفسنه ظلوم و امر اللهه و متحمل اولدیغی امانته جهول اولدی
ویاخود ربنه عصیانله ظلوم ترك امانتده اولان عقابی بیلمامکله
جهول اولدی * دینلدیکه امانتله مراد عقل و تکلیفدر و امانتی اجرام
مذکوره‌یه عرضله مراد اول امانتك انلرك استعدادنه اضافتله اعتباریدر
و انلرك اباسیله مراد اکا اباء طبیعیدرکه اول عدم لیاقت و عدم استعداددر
و انسانك حملیله مراد اکا قابلیت و استعدادیدر و ظلوم و جهول اولمسی قوة
غضبیه و شهویه‌نك اکا غالب اولمسیدر اشبو معنی اوزره انك حمله علت
اولمسی حسن اولور زیرا که عقلك فوائدندرکه اول ایکی قوته مهیمن و رقیب
اولوب تعدی و مجاوزهٔ حددن اول ایکیسنی حافظ اوله و تکلیفدن
معظم مقصود اول قوتی تعدیل و سورتلرین کسردر ﴿ لیعذب الله
المنافقین والمنافقات والمشرکین والمشرکات و یتوب الله علی المؤمنین
والمؤمنات ﴾ الله تعالی اول امانتی جنس انسانه عرض ایلدی تا که
اول امانته خیانت ایدوب وفا ایتمین منافقین و منافقاته و مشرکین
و مشرکاته تعذیب ایده و مؤمنین و مؤمناته اول امانته وفالریله ایمانلری
ظاهر اولوب بعض طاعاتده تقصیرلری حاصل اولدقده رحمت و مغفرتله
انلره عودت ایده * اشبو وعدده توبه ذکریله اشعار بیورلدیکه انلر
جبلتلرنده ظلوم و جهول اولملری انلری فرطاتدن خالی ایتمیه * ایمدی
عرض امانتله انلرك شقاوتی و بونلرك سعادتی ظاهر اولدی ﴿ وکان الله
غفورا رحیما ﴾ الله تعالی هر تائبه غفور اولوب فرط فرطاتلرندن
تجاوز ایدوب و رحیم اولوب طاعتلری اوزره فوزله اثابه ایدر کریمدر
و رحیمدر

سورة سبأ وهی اربع وخمسین آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ الحمد لله الذی له ما فی السموات وما فی الارض ﴾ حمد اول الله تعالی
ایچون ثابتدرکه سموات و ارضده اولان اشیاء انك خلق و ملکیدر دنیاده
حمد انك کمال قدرتنه و تمام نعمتنه‌در زیرا که سماده و ارضده‌کی اشیا
اهللرینه نعمتدر اویله اولسه اوزرلرینه واجب اولورکه انی انعام
ایدن رب تعالی‌یه حمد و ثنا ایده‌لر ﴿ وله الحمد فی الآخرة ﴾ آخرتده
دخی حمد انك کمال قدرتنه و تمام نعمتنه‌در و نعم آخرتکه ثوابدر اکرچه

انك اوزره حمد واجب دكلدر تعبد اولديغيچون * لكن اهل ايمانك
سرورينه تتمه در انلرك انكله التذاذی متعطشك ماء بارد له التذاذی
كبيدر ﴿ وهو الحكيم الخبير ﴾ اول الله تعالى دنيا وآخرت امورنی
احكام ايدر و بواطن اشيايی بيلور ﴿ يعلم مايلج فی الارض ﴾ ارضه
داخل اولانی بيلور ماء غيث وحيوان ونبات واشجار واحجار واموات
وكنوز كبی ﴿ ومايخرج منها ﴾ وارضدن خروج ايدنی دخی بيلور ماء
عيون ودواب ونبات واشجار واحجار وجواهر ارض و بعث عندنده
اموات كبی ﴿ وما ينزل من السماء ﴾ ودخی سمادن نزول ايدنی بيلور
مطر وثلج و برد و صاعقه و رزقده‌كی بركت ومقادير و ملائكه كبی
﴿ ومايعرج فيها ﴾ ودخی سمايه عروج ايدنی دخی بيلور ملائكه واعمال
عباد وابخره وادخنه كبی ﴿ وهو الرحيم الغفور ﴾ اول الله تعالى غفور
ورحيمدر انلره كيم نعمتلری شكرنده تقصير ايدرلر مع هذا انك نعمتلری كثير
ايكن ﴿ وقال الذين كفروا لاتأتينا الساعة ﴾ كافرلر يعنی انكار واستهزاء
طريقی اوزره ديديلر كه بزه قيامت كلمز ﴿ قل بلی وربی لتأتينكم عالم الغيب ﴾
ديكل كه ربم عالم الغيب جل شانه حقیچون قيامت البته سزه كليسردر
﴿ لايعزب عنه مثقال ذرة فی السموات ولا فی الارض ﴾ اول الله تعاليدن
ذره وزنی دكلوشیٔ كه اول نملهٔ صغيره وياشعاعده كورينور شيئدر منفصل
وباين اولمز بلكه اكا ظاهردر ﴿ ولا اصغر من ذلك ولا اكبر الا فی كتاب
مبين ﴾ ذره‌دن اصغر وكرك اكبر هرنه وار ايسه الا لوح محفوظده
مسطوردر ﴿ ليجزی الذين آمنوا وعملوا الصالحات اولئك لهم مغفرة ورزق
كريم ﴾ يعنی اول قيامتك كلسی انكیچوندركه مؤمن اولوب اعمال صالحه
ايشلينلره الله تعالى جزاء خير ايده اويله اولسه انلر ايچون مغفرت ورزق
كريم اولوركه اول جنتدر ﴿ والذين سعوا فی آياتنا معاجزين اولئك لهم
عذاب من رجز اليم ﴾ وشونلركه بزم آيتلريمز ابطالنه وناسی اندن تنفيره
سعی ايدرلر ناسی اكا ايماندن تثبيط ايدر اولدقلری حالده * يعنی
انلر ايچون سوء عذابدن عذاب مؤلم اولور ﴿ ويری الذين اوتوا العلم الذی انزل
اليك من ربك هوالحق ويهدی الی صراط العزيز الحميد ﴾ وتاكه صحابه‌دن
وياتابعيندن ومسلمين اهل كتابدن علم ويريلنلر بيله‌لركه ربك جل شانه‌دن
سكا انزال اولنان قرآن حقدر اول عزيز منتقم فعالنده محمود رب تعاليك

صراطنه هدايت ايدركه اول توحيد ولباس تقوا ايله تدرعدر
﴿ وقال الذين كفروا هل ندلكم علی رجل ينبئكم اذا مزقتم كل ممزق انكم
لفی خلق جديد ﴾ يعنی انكار ايدن كافرلر بری برلرينه سخريه وتجاهل
طريقی اوزره ديديلركه سزه بررجل يعنی محمد صلی الله عليه وسلمی دلالت
ايده‌لممی كه اول سزه اعجب اعاجيب تحديث ايدركه سزك اجسادكز
چوريوب طاغلديغندن وطپراق اولديغندنصكره سز خلق جديدله انشاء
اولنورسز ﴿ أفتری علی الله كذبا ام به جنة ﴾ بيلمزز كه اول الله تعالی‌يه كذبمی
اختلاق ايدر ويا انده جنون اولوب انی توهم ايلر ولسانی سويلر ﴿ بل الذين
لايؤمنون بالآخرة فی العذاب والضلال البعيد ﴾ بلكه بعثك حقيقتن تصديق
ايتمينلر عذابه وهدادن بعيد ضلاله مؤدی اولور شيئه واقعلردر ﴿ أفلم يروا
الی مابين ايديهم وماخلفهم من السماء والارض ﴾ انلر اوكلرينه واردلرينه
نظر ايتمزلرميكه قنده اولسه‌لر سماء وارض انلری احاطه ايتمشدر اندن
خروجه قادر اولمزلر بزم عذابمزدن خوف ايتمزلر ﴿ ان نشأ نخسف بهم
الارض اونسقط عليهم كسفا من السماء ﴾ اكر ديلسه‌وز بزم آيتمزه بينات
ظهورندنصكره تكذيبلريچون انلری قارون كبی يره كچورردك ويا اصحاب
ايكه كبی اوزرلرينه سمادن نار قطعه‌لری ياغديرردق ﴿ ان فی ذلك لآية
لكل عبد منيب ﴾ يعنی سماء وارضه نظر ايدوب اول ايكيسنده‌كی عجائب
فكرنده عبرت ودلالت واردر هرعبده كه رب تعالی‌يه راجع اولور وانك
امرنده چوق تأمل قيلور ﴿ ولقد آتينا داود منا فضلا ﴾ وبز داوده بزم
قبلمزدن سائر انبيا وياسائر ناس اوزره فضل ويردككه انده نبوت وكتاب
وملك وصوت حسن وتليين حديد مندرج اولور ﴿ ياجبال اوبی معه ﴾
ديدككه ياجبال داودك تسبيح ويانوحه‌سنه انكله بيله ترجيع ايدك
دينلديكه داود عليه السلام تسبيح ايتديكنده كنديله بيله جبالك تسبيحن
ايشيدر ومعناسنی بيلوردی تكليم موسی عليه السلام شجره‌دن ندايی
ايشيدوب معناسنی بيلسی كبی ﴿ والطير ﴾ وطيره ديدككه سز دخی
داودك تسبيح ونوحه‌سنه انكله بيله ترجيع ايدك اويله اولسه قوشلر
دخی انك تسبيح ويانوحه‌سنه انكله اصواتلريله ترجيع ايدرلردی
﴿ وألناله الحديد ﴾ وبز اكا تيموری شمع كبی يدنده تليين ايتدك حتی كه

انی تلیینده ناره ومطرقه‌یه محتاج اولمزدی بلکه یدیله انی دیلدیکی کبی
تصریف ایدردی ویا اکا ویریلن شدّت قوتندن تیمور یدنده لین اولوردی
دینلدیکه داود علیه السلام بنو اسرائیله ملك اولیجق تبدیل شکلله ناس
بیننده کزردی بربیلدیکی کمسه‌یه راست کلسه والیکز داودی نیجه بیلور
ونه خصالده ایشیدرسز دیو سؤال ایدردی ناس دخی اکا خیرله ثناء ایدرلردی
اویله اولسه الله تعالی اکا آدمی صورتنده برملك کوندردی عادتی اوزره
اول ملکدن کندینك حالن سؤال ایتدکده ملك دیدیکه داود نه کوچك کمسه
ایدی کندینك وعیالینك معیشتی بیت المالدن اولمسیدی اویله اولسه داود
علیه السلام الله تعالیدن دیلدیکه اکا برسبب تسبیب ایده کیم انکله بیت
المالدن استغنا ایده اندن تقوت وعیالنی اطعام ایده اویله اولسه الله تعالی اکا
حدیدی تلیین ودرع صنعتن تعلیم ایتدی حتی که هردرعی درت بیك درهمه
بیع ایدوب اندن برو عیالن بیدرر وفقرا ومساکینه ویرردی دینلدیکه
اول هر کونده بردرع دوزوب التی بیك درهمه بیع ایدردی ایکی بیکنی
نفسنه وعیالنه انفاق ایدوب درت بیکنی بنو اسرائیل فقراسنه تصدق
ایدردی * پیغمبریمز علیه السلام ایدر داود علیه السلام کسب یدندن اکل
ایدردی ﴿ ان اعمل سابغات ﴾ بز داوده امر ایتدککه درعلر دوزکل که
اول کنکیش واوزون اولوب یرده سورینه درعی اوّل ایجاد ایدن داود
علیه السلام ایدی ﴿ وقدّر فی السرد ﴾ ودرعلری نسجنده تقدیر ایت یعنی
انك مسمارلرین دقاق ایتمکل که قلق ویرمیه غلاظ دخی ایتمکل که خرق ایتمیه
بلکه انده قصد وقدر حاجه‌یی رعایت ایلمکل ﴿ واعملوا صالحا ﴾ ویا داود
وآل داود عمل صالح ایشلکز ﴿ انی بما تعملون بصیر ﴾ بن سزك اعمالکزه
بصیرین انك اوزره سزه جزا قیلورین ﴿ ولسلیمان الریح غدوّها شهر
ورواحها شهر ﴾ بز سلیمان علیه السلامه ریحی تسخیر ایتدککه انك
غداتده جریی برآیلق مسافه ایدی عشیده دخی اولقدر ایدی اویله
اولسه برکونده ایکی آیلق مسافه کیدردی ﴿ وأسلنا له عین القطر ﴾
وبز اکا نحاس مذاب عینی اساله ایتدك اویله اولسه صونك پیکارندن
قینایوب چیقمسی کبی اولدخی معدنندن قینایوب چیقاردی
دینلدیکه اول هرآیده اوچ کون جاری اولوردی واول عین یمن دیارنده

ایدی ناسك الی الآن انتفاعی سلیمان علیه السلامه اساله اولنان نحاسله در
﴿ ومن الجن من یعمل بین یدیه باذن ربه ﴾ وبز جندن برطائفه‌یی سلیمان ایچون
تسخیر ایتدك که رب تعالینك امریله انلرك هربری اکا اطاعت ایدرلردی
﴿ ومن یزغ منهم عن امرنا نذقه من عذاب السعیر ﴾ اول جنیلردن اولکه
بزم اکا امر ایتدیکمز طاعت سلیماندن عدول ایده بز اکا آخرت عذابندن
اذاقه ایدرز * دینلدیکه اول جنیلر اوزره مسلط برملك النده آتشدن
سوطله طورردی سلیمان علیه السلامك امرندن عدول ایدنی اول سوطله
اوروب احراق ایدردی ﴿ یعملون له مایشاء من محاریب ﴾ اول جنیلر
سلیمان علیه السلام ایچون قصور حصینه ومساکن شریفه ومساجددن
دیلدیکی شیئی دوزرلردی اول جمله‌دن بری بیت المقدسدرکه داود علیه
السلام انی بررجل قامتی دکلو رفع ایتدیکندنصکره سلیمان علیه السلام
انی اتمام ایتدی ﴿ وتماثیل ﴾ ودخی انکچون زجاج ونحاس وصفر ورخامدن
انبیاء وملائکه وعباد صالحین صورتلرین دوزرلردیکه ناس انلری
کوردکلرنده انلرك کبی عبادته راغب اوله‌لر زیراکه انلرك شرعنده تصویر
صور جائز ایدی حرمتی شرع محدددر * روایت اولندیکه جنیلر سلیمان
علیه السلامك کرسیسی اسفلنده ایکی اسد وفوقنده ایکی نسر دوزمشلردی
کرسی‌یه صعود مراد ایتدیکنده اول ایکی اسد انکچون ذراعلرین بسط
ایدرلردی وکرسی اوزره اوتوردیغنده اول ایکی نسر قنادلرین آچوب
اکا کولکه ایدرلردی ﴿ وجفان کالجواب ﴾ ودخی انکچون بیوك حوضلر
کبی صحفه‌لر دوزرلردی دینلدیکه انك هربری صحفه‌سنده اکل ایچون بیك
رجل اوتورردی ﴿ وقدور راسیات ﴾ ودخی انکچون قدرلر دوزرلردیکه
قائمه‌لر اوزره ثابتلر ایدی بیوکلیکندن مکانلرندن ایرلمز واینه‌یرلمزدی انلره
نردبانلرله چیقلوردی ﴿ اعملوا آل داود شکرا ﴾ ودیدك که یا آل داود اول
الله تعالینك نعمتلرینه شاکرین اولدیغکز حالده اکا اطاعت ایدك
﴿ وقلیل من عبادی الشکور ﴾ عبادمدن آزدرکه قلب ولسان وجوارحله
اکثر اوقاتنی اداء شکره صرف ایده زیراکه الله تعالینك شکره توفیقی
برنعمتدرکه شکر آخر مستدعی اولور اویله اولسه اکا نهایت اولمز اول اجلدن
دینلدیکه شکور اولدرکه شکردن عجزنی بیله ﴿ فلما قضینا علیه الموت

مادلهم على موته الا دابة الارض تأكل منسأته) وقتاكه بز سليمانه موتى قضا ايتدك انك موتنى آلنه وياجنيلره بيلدرمدى الا ارضه بيلديرديكه انك عصاسنى يمكله قيريلوب سليمان عليه السلامك اكا طيانمشكن دوشدى * روايت اولنديكه سليمان عليه السلام بيت المقدسه كيروب بر ييل ايكى ييل برآى ايكى آى اندن اقل واكثرنده عبادته مشغول اولوردى طعام وشرابى اكا اول ارايه كتوريلوردى وقتا كه وفات ايده جكى كره ده اكا كيردى هر صباحن محرابنده برشجره بتمش بولوردى وسليمان عليه السلام اكا اسمنى ومنفعتنى سؤال ايدردى سؤال ايدوب غرس ايچون اولانى چيقاروب آخر موضعه غرس ايتديرردى ومنفعتى يازاردى حتى كه خروب اغاجى بتدى سن نيچون بتوبسن ديدكده ديديكه مسجدكى تخريب ايچون سليمان عليه السلام انك جوابن تأمل ايدوب قلبيله ديديكه بن حياتده ايكن الله تعالى بو مسجدى خراب ايدر دكلدر ايمدى بو بنم موتم زمانى ايرشديكه بووجهله بكا بيلديرلدى اندن اول خروبه يى چيقاروب آخر موضعه ديكديردى والله تعالى يه مناجات ايدوب ديديكه الهى بنم موتمى جن طائفه سندن كيزله كل تاكه انس جنك غيبى بيلمز ايديكنى بيله لر زيراكه جن ايسه بز غيبدن بعض اشيايى بيلورز ديو انسى آلدادیرلردى چون سليمان عليه السلام موتنك جنه مستور اولمسن ديلدى زيراكه بيت المقدس بناسى هنوز تمام اولمامشدى جن انك موتنى بيلمامكله عملده جهد ايليه لر اتمامنه دكين انى ترك ايتميه لر اويله اولسه جنه امر ايلديكه كنديك اوزره قپوسن صرچه دن بربيت بنا ايده لر انلردخى حرصله انى بنا ايتديلر سليمان عليه السلام انك ايچنده عصاسنه اتكاء ايدوب نمازده قائم ايكن روحى قبض اولندى ماشاء الله اول حال اوزره قالوب كمسه انك موتنى بيلمدى جن انك حياتنده كى منوال اوزره اعمال شاقه يى اشليوب انى حياتده ظن ايتديلر وانك ناسه خروجدن احتباسنى انكار ايتمديلر زيراكه اطالهٔ صلاته اعتيادنى بيلديلر حتى كه ارضه انك عصاسنه كيردى ييوب اويمسيله انى قيردى وسليمان عليه السلام يره دوشدى انكله اول عملده اولان جن وشياطين انك موتن بيلوب سوينشديلر بعده اول بيتى ناس آچوب ايچرو كيرديلر وقت موتنى بيلمك ايچون بر ارضه يى عصاسنه كيردرديلر بعده انك بركونله بركيجه ده عصادن يديكى اوزره حساب ايدوب سليمان عليه السلامك وفاتندنبرو بر ييل كامل اولمش بيلديلر اويله اولسه ارضه نك اول

فعلى جنه مشكور اولوب من بعد اول خشب جوفنده ايكن اكا ماء وطين كتورر اولديلر (فلما خرّ تبينت الجنّ ان لو كانوا يعلمون الغيب مالبثوا فى العذاب المهين) وقتاكه سليمان عليه السلام يره دوشدى جنه امر ملتبس ايكن بيلديلركه اكر انلر زعملرنجه غيبى بيلور اولسه لر سليمان عليه السلامك موتنى واقع اولديغى حينده بيلوب انك موتندنصكره بر ييل تا اول يره دوشنجه تسخيرنده عذاب شديده قالمزلردى وياخود جنك امرى انسه ظاهر اولديكه انلر غيبى بيلمزلر ايمش * اهل تاريخ ايدر سليمان عليه السلام اللى اوچ ييل معمر اولدى اون اوچ ياشنده ايكن ملك اولدى ملوكتندن درت ييل كچجك بيت مقدس بناسنه ابتدا ايتدى (لقد كان لسبأ فى مسكنهم آية) سبأ بن يشجب بن يعرب بن قحطان اولاد ايچون مسكنلرنده صانع مختارك وجودينه وامور عجيبه دن ديلديكى شيئه قدرتنه علامت ودلالت واردر * روايت اولنديكه بر رجل پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه ديديكه يارسول الله سبأ رجل ويا مرأه ويا ارضميدر ديديكه اول عربدن بر رجل اولوب اون اولادى وار ايدى التيسيله تيامن ودرديله تشاؤم ايدردى اما تيامن ايتديكى كنده واشعرون وازد ومذحج وانمار وحمير ايدى واما تشاؤم ايتديكى عامله وجذام ولخم وغسان ايدى * دينلديكه انلرك مسكنلرينه مأرب دينوردى انكله صنعا بينى اوچ كونلك مسيره در (جنتان عن يمين وشمال) اول آيت انلرك ايكى بلوك باغ وبوستانلريدركه بربلوكى بلده لرينك صاغنده وبربلوكى صولنده ايدى وياخود انلردن هر بر رجلك مسكنى صاغنده بر باغى وصولنده بر باغى واريدى (كلوا من رزق ربكم واشكروا له) انلره بعث اولنان پيغمبرلرى ديديكه ربكز جل شانه نك سزه ويرديكى باغلريكز ميوه سندن ييوب اكا شكر ايلكز * دينلديكه انلردن بر مرأه مكتلنى باشنه آلوب ايكى باغنك ايچندن كيدردى انى هيچ برميوه يه دكدرين مكتلى انواع ميوه ايله دوكيلنه قدر طولردى (بلدة طيبة ورب غفور) اشبو رزقكز اولديغى بلدهٔ طيبه در وانكله سزى رزقلنديرن وسزه شكرله امر ايلين رب تعاليدركه اكا شكر ايده نك فرطاتنى مغفرت ايدر * دينلديكه سبأ بر بلدهٔ طيبه ايديكم انده سباع يوغيدى وانده بعوضه وذباب وبرغوث واقرب وحيه يوغيدى حتى بر رجلك ثيابنده قمل وار ايكن انلرك بلده سنه

اوغراسه انك طيب هواسندن جملهسی اولوردی * وهب ايدر الله تعالی سبأ اهلنه اوچ پيغمبر كوندردی انلری الله تعالی يه دعوت وانلره تذكير نعمت ايتديلر ﴿ فأعرضوا ﴾ انلر ايسه شكردن اعراض ايتديلر ﴿ فأرسلنا عليهم سيل العرم ﴾ اويله اولسه بز انلر اوزره سيل عرم ارسال ايتدك كه اول بر سيلدر كه اكا طاقت كتورلمز وياخود مطر شديد در وياخود كوستبك دينور حيواندر كه انلرك سدلرينی تخريب ايتدی * ابن عباس رضی الله عنهما وغيری ايدر اهل سبأ واديلرينك صويی اوزره دوكشورلردی بلقيس اول ممالكه اولديغنده سبأ اهاليسنه امر ايلدی انده صخرهٔ وقارله ايكی جبل اراسنه سد بنا ايدوب بری برينك فوقنده اوچ قپو ايتديردی واول سدك جانب اسفلنده بر بركهٔ عظيمه ايتديردی بغمور ياغديغنده يمن واديلرينك سيلی كلوب اول سده ايركوردی صويه احتياج اولدقلرنده ابتدا فوقندهكی قپويی آچوب بركهيه آقيدرلردی وبركهدن صويی آلورلردی اول دوكندكده اورتادهكی قپويی بعده اشاغيدهكی قپويی آچارلردی بومنوال اوزره اول سدك صويی انلره بريلدن بريله وسعت اوزره وفاء ايدردی وقتاكه پيغمبرلرينه عصيان ونعمة الهيه كفران ايتديلر الله تعالی انلره كوستبك نام حيوانی تسليط ايتدی حتی كه سدی اسفلندن دلوب سدك صويی باغ وبوستانلرين تخريب ايتدی * وهب ايدر انلر علم وكهانتلرنده بولديلر كه سدلرينی فاره تخريب ايديسر در اويله اولسه سدك هر ايكی طاشی اراسنه برهره قوديلر وقتاكه سدك خرابی وقتی ايردی بربيوك كوستبك اول هرهلر اوزره هجوم ايدوب سددن برارالغه كيردی وسدك ايچين اويوب سيل كيرهجك دلكار ايتدی حالبوكه اهل سبانك اندن خبری اولمدی سيل كلجك اول اراالقره كيردی سدی يقوب خرابه ايركوردی مسكنلرين وبيتلرين قوم باصوب كنديلر طاغلديلر حتی كه حاللری عرب بيننده مثل وعبرت اولوب سويلنديلر اهل تاريخ سبانك بووقعهسی عيسی عليه السلام ايله محمد صلی الله عليه وسلم بعثتی بيننده واقع اولوبدر ديديلر ﴿ وبدلناهم بجنتيهم جنتين ذواتی اكل خمط واثل وشیء من سدر قليل ﴾ وانلرك اول ايكی صنف هلاك اولان بوستانلرينه بدل ايكی صنف آخر بوستانلر ويردك كه انلرك اشجار واثماری خمط واثل وسدردن شیء قليل ايدی

اما خمط هرنبتدر كه اول مرارتدن طعم اخذ ايده اكلی ممكن اولميه ويا اراك وثمريدر ويا هر شجردر كه انك شوكی اولميه اما اثل شجر طرفادر ويا طرفايه بكزر بر شجردر الابوكه طرفادن اعظمدر اما سدر شجر نبقدر كه غسل يد ايچون انتفاع اولنور بوستانلرده ديكلور لكن اشبو سدردن مراد اول دكلدر بلكه سدر بريدر كه انكله نه انتفاع اولنور ونه ورقی برشيئه صالح اولور ﴿ ذلك جزيناهم بما كفروا ﴾ اشبو فعل كه انلره ايشلندی نعمته كفرانلری ويا انلره بعث اولنان پيغمبرلری تكذيبلری سببيله ايديكه بز انلره جزا ايتدك ﴿ وهل نجازی الا الكفور ﴾ اشبو فعلمزله بز جزا ايتمزز الا اكا كه كفر ايده ويا كفرده بليغ اوله ﴿ وجعلنا بينهم وبين القری التی باركنا فيها قری ظاهرة ﴾ وانلرله شول اهاليسنه توسعه ايله بركت قيلديغمز قری بيننده كه اول قرای شامدر قرای متواصله قيلدقكه قريهٔ اولیدن قريهٔ ثانيه كورينوردی اهل سبانك تجارتی يمندن شامه ايدی برقريهده ياتسهلر قريهٔ اخراده قيلوله ايدرلردی حتی كه سبادن شامه وارنجه زاد كوتورمكه احتياج اولمزلردی * دينلديكه سبادن شامه وارنجه درت بيك يديوز قريه بری برينه متصله ايدی ﴿ وقدرنا فيها السير ﴾ واول قری بيننده سيرلرين بز تقدير ايلدك برحيثيتله كيم عادی برقريده قيلوله ايدر ورايح دخی قريهٔ اخراده بيتوتت ايدردی سبادن شامه وارنجه هر كونده ايكی كره ذات مياه واشجارلی قريهلره ايريشورلردی ﴿ سيروا فيها ليالی واياما آمنين ﴾ وبز انلره ديدك كه ليل ونهاردن ديلديكز وقتده اول قراده جوع وعطش وسباعدن آمنين اولديغكز حالده سير ايدك اختلاف اوقاتله انده سزه امن مختلف اولمز ﴿ فقالوا ربنا باعد بين اسفارنا ﴾ انلر ايسه كثرت نعمتلری سببيله بطر وطغيان ايدوب عافيته صبر ايدهمديلر يا ربنا بزمله اسفارمز بينی بعيد قيل ديو استديلر تاكه انده ركوب رواحل وتزود ازوادله فقراء اوزره تطاول ايدهلر الله تعالی اول حاجتلرين روا ايدوب قرای متوسطهيی تخريب ايتدی ﴿ وظلموا انفسهم ﴾ نعمة الهی انكار وشكرنی ترك اوزره اصرارله نفسلرينه ظلم ايتديلر ﴿ فجعلناهم احاديث ﴾ اويله اولسه بز انلری انلردن صكره كلنلره احاديث قيلدقكه انلری تحدث واحواللرينه تعجب ايدهلر ﴿ ومزقناهم كل ممزق ﴾ وانلری غايت مرتبهده تفريق ايتدك حتی كه

انلردن غسان شامه وانمار يثربه وجذام تهامه‌يه وازد عمانه لاحق اولدى ﴿ ان فى ذلك لآيات لكل صبار شكور ﴾ اشبو ذكر اولنانده معاصيدن صبر ونعم اللهه شكر ايدنلره آيتلر واردر ﴿ ولقد صدّق عليهم ابليس ظنه ﴾ ابليس انلرك شاننده ظننى تحقيق ايتديكه اول انلرك كفرى و اكا اتباعلريدر شول قولله كيم ﴿ فبعزتك لاغوينهم اجمعين ولاتجد اكثرهم شاكرين ﴾ يارب عزتك حقيچون انلرك جميعن اغوا ايدم ودخى انلرك اكثرنى شكر ايدر بولميه‌سن ديدى ايمدى ابليسك ظنى يااهل سبايه ايدى شول حينده كه انلرك شهواته انهماكن كوردى ويابنى آدمه ايدى شول حينده كه انلرى آدم عليه السلامك ضعف عزمن كوردى ويا انلرده تركيب اولنان شهوت وغضبى كوردى ويا ملائكه‌نك انلر شاننده ﴿ أتجعل فيها من يفسد فيها ﴾ ياربنا يريوزنده خليفه ايدرميسن اول كمسه‌يى كه انده فساد ايدر ديدكلرين ايشتدى اويله اولسه بن انلرى اضلال واغوا ايدرين ديو تحقيق ايلدى ﴿ فاتبعوه الافريقا من المؤمنين ﴾ اول ابليسه فريق مؤمنينك غيرى ناسك جميعى اتباع ايتديلر وياخود فرق مؤمنيندن برفريق عصيانده اكا اتباع ايتديلر كه انلر مخلصوندر ﴿ وماكان له عليهم من سلطان الالنعلم من يؤمن بالآخرة ممن هو منها فى شك ﴾ ابليسك انلر اوزره وسوسه واستغوا ايله تسلط واستيلاسى اولمدى الا انكيچونكه آخرته ايمانى اولانه علمز تعلق ايده برتعلقله كيم انك اوزره جزاء ترتيب ايدر وياخود مؤمن شاكدن تميز ايده وياخود ايمانه كله اولكه انكيچون ايمان تقدير اولنوبدر وشكه ايره اولكه انكيچون ضلالت تقدير اولنوبدر ﴿ وربك على كل شئ حفيظ ﴾ ربك جل شانه هر شيئه مكوّن وكائنه رقيبدر ﴿ قل ادعوا الذين زعمتم من دون الله ﴾ يا محمد مشركينه ديكل كه الله تعاليدن غيرى اصنام وملائكه‌دن آلهه زعم ايدوب عبادت ايتدكلريكزه دعا ايدك كه سزه ايريشن شدائدى كيدره وياحوائجكزى سزه ايركوره ﴿ لايملكون مثقال ذرة فى السموات ولا فى الارض ﴾ بلكه اول آلهه زعم ايتدكلريكز نه سموات ونه ارضده خير وشردن ذره آغرنجه برشيئه مالك دكللردر ﴿ ومالهم فيهما من شرك ﴾ اول آلهه‌كز ايچون نه سماده ونه ارضده خلقده ونه ملكده الله تعالى ايله شركتلرى يوقدر ﴿ وماله منهم من ظهير ﴾ والله تعالينك آلهه‌كزدن

هيچ برمعينى يوقدركه سموات وارض امورى تدبيرنده اعانت ايده بلكه انلر هرشيئدن عاجزلر ربوبيته صالح دكللردر ﴿ ولاتنفع الشفاعة عنده الالمن اذن له ﴾ الله تعالى عندنده شفاعت نفع ايتمز مكر انكيچونكه شفاعتچيلكه اذن ويريله ويا انكيچون شفاعت ايدلمكه اذن ويريله ﴿ حتى اذا فزع عن قلوبهم ﴾ حتى قچانكه شافعلرك ومشفوع لهلرك قلوبندن فزع كشف وزائل اوله بركلمه ايله كيم شفاعته اذن اطلاقنده رب العزه جل شانه انى سويليه حالبوكه اندن اول شفعاء شفاعته اذن اولمسى توقع وانتظارنده ايديلر ومشفوع له اولنلر ايسه كنديلريچون شفاعت اولنمغه شافعلره اذن ويريلورمى ويا اذن ويرلمزمى ديو خوفده ايديلر شفاعته اذن ايسه زمان بعيددنصكره ده اولور وقتاكه شفاعته اذن اوله سوينشوب برى برلرينه سؤال ايده‌لر ﴿ قالوا ماذاقال ربكم قالوا الحق ﴾ ديه‌لركه ربكز جل شانه شفاعت حقنده‌نه ديدى ديه‌لركه قول حق ديديكه اول مؤمنلر ايچون شفاعته شافعينه اذندر * دينلديكه قچان قلوب كفاردن موت ويا قيامت عندنده فزع منكشف اوله اوزرلرينه اقامت حجت ايچون ملائكه انلره ديه‌لركه ربكز جل شانه دنياده نه ديدى ديه‌لركه قول حق ديدى ديو اعتراف ايده‌لر شول وقتده كه انلره اول اعتراف نفع ايتميه ﴿ وهو العلىّ الكبير ﴾ اول الله تعالى علوّ كبير صاحبيدر اول كونده ملائكه وانبيادن هيچ كيمسه ايچون انك اذنسز شفاعته اذن ورخصت اولمز ﴿ قل من يرزقكم من السموات والارض قل الله وانا او اياكم لعلى هدى اوفى ضلال مبين ﴾ يا محمد ديكل كه سمواتدن مطر وارضدن نباتله سزى كيم رزقلندرر اكر سكوت وياجوابده الزام خوفيله تلعثم ايدرلرسه انلر قلبلريله اكا مقرلردر سن ديكل كه الله تعالى رزقلندرر بلكه الله تعالى يى رزق وقدرتله توحيد ايده‌رز وسزكه شول ادناى مراتبه نازل جمادى اكا اشراك ايدرسز بزمى يوخسه سزمى هدى اوزره در يوخسه ضلال مبينده‌در ايمدى بيلك كه بز يقينا هدايت اوزره‌وز زيراكه رازقزك وحدانيتن بيلورز وسز ايسه يقينا ضلاله منغمسلرسز زيراكه سز غيرى اكا اشراك ايدوب انك واحدانيتن بيلمزسز ﴿ قل لاتسئلون عما اجرمنا ولانسأل عما تعملون ﴾ ديكل كه بزم اكتساب ايتديكمز صغائر وزلاتدنكه مؤمن اندن خالى اولمز

سز اندن سؤال اولنمز سز و سزك ایشلدیككز كفر و كبائردن بز سؤال اولنمزز بلكه هر كیمسه خیر و شردن عمليله جزا النور * دینلدیكه اشبو آیت سیف آیتیله منسوخدر (قل يجمع بيننا ربنا ثم يفتح بيننا بالحق) دیكل كه ربمز جل شانه یوم قیامتده بزی و سزی جمع ایدر بعده بزمله سزك بيننی عدلله قضا ایدر محقینی جنته و مبطلینی ناره ادخاله (وهو الفتاح العليم) اول الله تعالی حاكم عدلدر خلق بیننده قضاسنك حكمتن بیلور (قل ارونی الذين الحقتم به شركاء) دیكل كه بكا كوسترك كیم آلهه كزی نه صفتله الله تعالی یه عبادته استحقاقده اشراك ایدرسز (كلا بل هو الله العزيز الحكيم) حاشا كه آلهه كز اكا شركاء اوله بلكه عبادته مستحق اول الله تعالیدركه غلبه و كمال قدرت و حكمتله موصوفدر (وما ارسلناك الا كافة للناس) یا محمد بز سنی عامهٔ ناسه ارسال ایتدك (بشيرا ونذيرا) طاعت اهلنه بشیر و مخالفت اهلنه نذیر اولدیغك حالده (ولكن اكثر الناس لا يعلمون) لكن ناسك اكثری رسالتكی تصدیق ایتمزلر و جنت و نارك حقیقتن بیلمزلر (ويقولون متى هذا الوعد ان كنتم صادقين) مشركلر فرط جهالتلرندن تبشیر و انذار ایتدیككز قیامت نوقت اولور اكر قولكزده صادقلردن ایسه كز بزه خبر ویرك (قل لكم ميعاد يوم لا تستأخرون عنه ساعة ولا تستقدمون) دیكل كه الله تعالی عذابكزی بر كون ایر كورمك دیلسه ایر كورر لكن انكیچون لوح محفوظده مكتوب یوم موعود واردركه اول یوم موت و یا یوم بعثدر اندن نه بر ساعت تأخیر و نه تقدیم اولنور سز (وقال الذين كفروا لن نؤمن بهذا القرآن ولا بالذي بين يديه) كفار مكه دیدیلر كه بز نه قرآنه و نه اندن اول اینن توراته و انجیله تصدیق ایده رز * روایت اولندیكه كفار مكه اهل كتابه پیغمبرمز علیه السلامدن سؤال ایدوب اهل كتاب انلره بز انك صفتن كتابلرمزده بولمشز دیو خبر ویردكلرنده یاوزلنوب كتابلرك جمیعنه كافر اولدیلر (ولو ترى اذ الظالمون موقوفون عند ربهم يرجع بعضهم الى بعض القول) اكر كورسیدك شول وقتیكه ظالملر رب تعالی عندنده موضع محاسبه ده محبوس اولوب متجاوزین اولدقلری حالده بری برلرینه قولله مراجعت ایده لر (يقول الذين استضعفوا للذين استكبروا لولا انتم لكنا مؤمنين) اتباع رؤسالرینه دیه لركه اكر سزك اضلالكز و ایماندن بزی صدكز اولمسیدی رسول الله علیه السلامه اتباعله

بز دخی مؤمنلر اولوردق (قال الذين استكبروا للذين استضعفوا أنحن صددناكم عن الهدى بعد اذ جاءكم بل كنتم مجرمين) رؤسا اتباعلرینه دیه لركه بز سزی ایماندن صد ایتدكمی سزه هدی كلدیكندن صكره بلكه سز كندیكز مجرمین اولدیكز شول حیثیتدنكه هدادن اعراض ایدوب انك اوزره تقلیدی ایثار ایتدیكز (وقال الذين استضعفوا للذين استكبروا بل مكر الليل والنهار اذ تأمروننا ان نكفر بالله ونجعل له اندادا) اتباع رؤسایه دیه لركه بزم ایماندن صدمزه لیل و نهارده بزی شركه دعوتكز احتیالی اولدیكه سز بزه امر ایدردیكزكه الله تعالی یه كافر اوله وز و آلهه مزی اكا شركاء قیله وز (واسروا الندامة لما رأوا العذاب) ایكی فریقدن هر بری صاحبندن تعییر خوفیله ضلال و اضلال اوزره ندامتی اسرار ایده شول وقتكه عذابی كوره لر (وجعلنا الاغلال في اعناق الذين كفروا) كفارك رؤساء و اتباعی بوینلرینه یوم قیامتده آتشدن اغلال قیلورز (هل يجزون الا ما كانوا يعملون) انلر جزا اولنمزلر الا انك اوزره كه كفر و معاصیدن انی دنیاده ایشلدیلردی (وما ارسلنا في قرية من نذير الا قال مترفوها انا بما ارسلتم به كافرون) بز هیچ بر قریه اهلنه انذار ایچون بر رسول كوندرمدك الا انلرك رؤساء متنعمینی اول رسوللرینه دیدیلركه بز سزك ارسال اولندیغكز شیئه كافرلرز (وقالوا نحن اكثر اموالا واولادا وما نحن بمعذبين) زخارف دنیا ایله افتخار ایدن كافرلر مؤمنلرك فقراسنه دیدیلركه اموال و اولادده بز اكثرز یوم قیامتده بز عذاب اولنمزز زیرا كه بز الله تعالی عندنده دنیاده كی احوالمزه قیاسله آخرتده دخی مكرم اولورز اویله اولسه عذابله اهانت اولنمزز (قل ان ربي يبسط الرزق لمن يشاء ويقدر) دیكل كه ربم جل شانه رزقی نیجه دیلرسه قسمت ایدر كاهی عاصی یه توسیع و مطیعه تضییق ایدر و كاهی عكس اوزره ایدر آخرت ثوابی اكا قیاس اولنمز نه رزقك بسطی كرامته و نه تضییقی اهانته دلالت ایدر (ولكن اكثر الناس لا يعلمون) لكن ناسك اكثری حال اول منوال اوزره ایدوكن بیلمزلر بلكه اموال و اولادك كثرتن شرف و كرامت ظن ایدرلر حالبوكه اول اكثریا استدراج ایچون اولور (وما اموالكم ولا اولادكم بالتي تقربكم عندنا زلفى) سزی نه اموالكز و نه اولادیكز بزه تقریب ایدر دكلدر (الا من آمن وعمل صالحا)

مكر اول كسەنككه مؤمن اولوب عمل صالح ايشليه انك اموال
واولادى انى بزه تقريب ايدر شول حيثيتله كه مالنى سبيل خيراته
انفاق ايدر واولادينه خير تعليم ايدوب صلاح اوزره تربيه ايدر
﴿ فاولئك لهم جزاء الضعف بما عملوا ﴾ ايمدى انلر ايچون حسناتلرى مضاعف
قيلنور بر حسنه اونه ويديوزه مالا يحصايه دكين تضعيف اولنور
﴿ وهم فى الغرفات آمنون ﴾ وانلر جنت غرفەلرنده مكارهدن امينلردر
﴿ والذين يسعون فى آياتنا معاجزين اولئك فى العذاب محضرون ﴾ وشونلركه بزم
آيتلريمزه ايماندن ناسى منعه سعى ايدرلر اندن بر ارايه جمع اولوب اندن
منفك اولمزلر ﴿ قل ان ربى يبسط الرزق لمن يشاء من عباده ويقدرله ﴾
ديكلكه ربم جل شانه عبادندن ديلديكن ابتلا ايچون رزقنى كاهى توسيع
وكاهى تضييق ايدر ﴿ وما انفقتم من شئ فهو يخلفه ﴾ اول شيئكه انى
سبيل طاعته انفاق ايدرسز الله تعالى انك عوضن يادنياده ويرر ويا آخرتده
ايركورر ﴿ وهو خير الرازقين ﴾ اول رازقلرك خيرلوسيدر زيراكه غير
رزق ايصالنده واسطەدر يوخسه حقيقتده رازق الله تعالينك غيرى دكلدر
(قال النبى صلى الله عليه وسلم ان الله تعالى قال أنفق انفق عليك) پيغمبريمز
عليه السلام ايدر الله تعالى ديركه بنم رضام يولنه انفاق ايت كه سكا
انك اضعافنى انفاق ايدم دنياده وآخرتده (قال النبى عليه السلام
مامن يوم يصبح العباد فيه الا وملكان ينزلان فيقول احدهما اللهم أعط
منفقا خلفا ويقول الآخر اللهم اعط ممسكا تلفا) پيغمبريمز عليه السلام
ايدر هيچ بر كون يوقدركه عباد انك صباحنه ايرر الا ايكى ملك نزول ايدوب
برى ديركه الهى طاعتك يولنه انفاق ايدەنه خلف وير وآخرى امساك ايدەنه
تلف وير ديو دعا ايدر (قال النبى عليه السلام كل معروف صدقة وكل
ما انفق الرجل على نفسه واهله كتب له صدقة وماوقى به الرجل عرضه
كتب له بها صدقة وما انفق المؤمن نفقة فعلى الله خلفها الا ما كان
من نفقة فى بنيان اوفى معصية الله) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر
هر معروف صدقەدر وهر شيئكه رجل مؤمن انى نفسنه واهلنه انفاق ايدر
اول انكچون صدقه يازيلور واول شيئكه مؤمن انى انفاق ايله عرضنى
حمايت ايدر شاعره وايكى دلليره ويريلن كبى اولدخى انكچون صدقه
يازيلور وهر نفقهكه مؤمن انى سبيل مباحه انفاق ايدر انك خلفى الله تعالينك

عهدەسندەدر مكر اولكه قدر كفايەدن زياده بنيانه وياخود معصيته انفاق
اولنه اكا خلف اولمز * ديمشلديكه قچان بريكز يدنده رزقدن برشئ اوله
انى انفاقده اعتدال ايتسون يوخسه ﴿ وما انفقتم من شئ فهو يخلفه ﴾
آيتن تأول ايله اسراف ايتمسون زيراكه رزق ازلده مقسومدر احتمالدركه
رزقى قليل اوله انفاقده توسع ايدرسه اكا ضيق واقع اولور اويله اولسه آيتك
معناسى اول شيئكه انفاق ايدرسز رزق مقسومكزدن اكا خلف اولور
﴿ ويوم يحشرهم جميعا ثم يقول للملائكة أهؤلاء اياكم كانوا يعبدون ﴾
كفارك رؤساء واتباعلرين يوم قيامتده جميعا حشر ايدوب ملائكه يه
ديرزكه اشبونلر دنيادەسزەمى عبادت ايدرلردى ملائكه يه اشبو خطابله
مراد مشركينى تقريع وتبكيت وكنديلر ايچون انلردن توقع
ايتدكلرى شفاعتدن اقناط اولور وشركادن ملائكه يى تخصيصه سبب
زيراكه خطابه صالح شركالرك اشرافيدر ﴿ قالوا سبحانك انت ولينا
من دونهم بل كانوا يعبدون الجن اكثرهم بهم مؤمنون ﴾ ملائكه ديەلركه
يا ربنا بز سنى شركدن تنزيه ايدرز موالات ايتديكمز سنسن يوخسه
مشركينله بزم موالاتمز يوقدر بز انلرك بزه عبادتنه راضى دكلز ايدك
بلكه انلر سنك غيريه عبادتده شياطينه اطاعتلريله كأنه انلره عبادت
ايدرلردى ﴿ فاليوم لا يملك بعضكم لبعض نفعا ولا ضرا ﴾ الله تعالى
انلره ديەكه اشبو كونده برى بريكز ايچون شفاعتله نفعه ويا عذابله ضرره
مالك اولمزسز بلكه امرك كليسى الله تعالى يه مختصدر واول دار ايسه
دار جزادر ومجازى يالكز اولدر ﴿ ونقول للذين ظلموا ذوقوا عذاب
النار التى كنتم بها تكذبون ﴾ ودنياده شرك وعصيانله نفسلرينه ظلم
ايدنلره ديرزكه نار عذابنى ذوق ايدككه سز انك حقيقتن تكذيب ايدرديكز
بعده انلرك سوء فعاللرى بيان بيورلديكه ﴿ واذا تتلى عليهم آياتنا
بينات قالوا ماهذا الا رجل يريد ان يصدكم عما كان يعبد آباؤكم ﴾ قچان
انلره بزم آيات واضحهمز تلاوت اولنسه محمد عليه السلامه اشارت
ايدوب ديرلركه بو دكل الا بر رجلدركه آبائكز عبادت ايده كلديكى اصنام
عبادتندن سزى صد ايتمك ديلر تاكه انك ابداع ايتديكى دينه اتباع ايدەسز
﴿ وقالوا ما هذا الا افك مفترى ﴾ ودخى ديرلركه اول قرآن ديديكى
كلام دكل الا كذب مختلقدر يعنى زعملرينه مطابق اولمديغيچون كذبدر

والله تعالى يه اضافتله افترادر ﴿ وقال الذين كفروا للحق لما جاءهم ان
هذا الاسحر مبين ﴾ امر نبوته و يا اسلامه و يا قرآنه كافر اولنلر اول انلره
كلديكنده ديديلركه بو دكل الاسحر ظاهردر ﴿ وما آتيناهم من كتب يدرسونها ﴾
والحال بز انلره كتبدن برشئ و يرمشدككه انى قراءتله شركك بطلانن
بيله لردى ﴿ وما ارسلنا اليهم قبلك من نذير ﴾ وسندن اوّل بز انلره پيغمبر
كوندرمدككه شركدن انلرى عذابله انذار ايديدى اويله اولسه انلره شبهه
نوجهدن عارض اولدى زيراكه مخاطب عرب مشركلريدر حالبوكه انلره
محمد عليه السلامدن غيرى پيغمبر بعث اولنميوبدر ﴿ وكذب الذين
من قبلهم ﴾ والحال انلردن اوّل كچن امم وقرون پيغمبرلرينى انلرك كبى
تكذيب ايتديلردى ﴿ وما بلغوا معشار ما آتيناهم ﴾ ومع ذلك اهل مكه
بزم اول امم وقرونه ويرديكمز قوت وطول عمر وكثرت مالك عشرينه
ايرمديلر ويا اول امم شول اهل مكه يه ويرديكمز بينات وهدانك عشرينه
ايرمديلر ﴿ فكذبوا رسلى فكيف كان نكير ﴾ بنم رسوللريمى تكذيب
ايتديلر واول حينده انلره انكارم ايروب هلاك اولديلر ايمدى اهل مكه
دخى انلره ايريشن مصيبت مثلى ايرشمسندن حذر ايتسونلر ﴿ قل انما
اعظكم بواحدة ان تقوموا لله مثنى وفرادى ﴾ مكه كافرلرينه ديكل كه سزى
برخصلت واحده يه ارشاد ايده يمكه اول ايكيشر ايكيشر وبر بر خالصا
لوجه الله مراء وتقليددن اعراض ايدر اولديغكز حالده امره انتصاب
ايده سز زيراكه ازدحام خاطره تشويش ويرر ﴿ ثم تتفكروا ما بصاحبكم
من جنة ﴾ بعده محمد عليه السلامك وكتورديكى قرآنك شاننده تفكر
ايده سزكه انك حقيقتن بيله سزكه صاحبكز محمدده جنوندن اثر يوقدر
بلكه اول عقلده ناسك اكمليدر وقول وفعلده ناسك اصدقيدر ﴿ ان هو
الا نذير لكم بين يدى عذاب شديد ﴾ اول دكل الا عذاب شديد اوكندن
كلمش سزى اندن انذار ايديجيدركه اول عذاب ناردر ﴿ قل ما سألتكم
من اجر فهو لكم ﴾ ديكل كه تبليغ رسالات اوزره سزدن اجر سؤال
ايتمامشن اجركز سزك اولسون بكا اول مقابله ده هيچ برشيئكز كركمز
﴿ ان اجرى الا على الله ﴾ بلكه بنم اجرم الله تعالينك وعد كريمنه
متعلقدر ﴿ وهو على كل شئ شهيد ﴾ اول هرشيئه مطلعدر بنم صدقمى
وخلوص نيتمى بيلور ﴿ قل ان ربى يقذف بالحق ﴾ ديكل كه ربم جل شانه

عبادندن ديلديكى كمسه يه حقى القا ايدر ويا حقى اظهار واقطار آفاقه رمى
ايدوب اول اندن اسلامى اظهار وافشايه وعد اولور ﴿ علام الغيوب ﴾ كه
اول سماده وارضده قول وفعلدن هرخفيى بيلور ﴿ قل جاء الحق ﴾ ديكل كه
اسلام كلدى ﴿ وما يبدئ الباطل وما يعيد ﴾ باطل كيدوب زاهق اولديكه
اول شركدر اندن شئ قالمديكه ظاهر اوله ويا عودت ايده * دينلديكه
باطلدن مراد ابليس ويا صنمدر يعنى اول نه برشئ انشاء ويا برشيئك
فناسندنصكره اعاده يه قادر اولور ﴿ قل ان ضللت فانما اضل على نفسى ﴾
اكر بن حقدن ضال اولورسم ضلالك وبالى نفسمه اولور سزه دكل
﴿ وان اهتديت فبما يوحى الىّ ربى ﴾ واكر حقه اهتدا ايدرسم اول ربم جل
شانه نك فضل ووحيله اهتدا ايده رين ﴿ انه سميع قريب ﴾ اول هرضال
ومهتدينك قول وفعللرين ادراك ايدر نه دكلو خفى ايسه ده ﴿ ولو ترى
اذ فزعوا فلا فوت ﴾ اكر سن كورسك بعث ويا قيام ساعت ويا موت
ويا نار عندنده كه انلر فزع ايده لر امر فظيع كورردك انلر الله تعالينك
عذابندن هرب ويا تحصنله فوت اولمزلر ﴿ واخذوا من مكان قريب ﴾ وانلر
مكان قريبدن ظهر ارضدن بطننه ويا موقفدن ناره اخذ اولنورلر وبالجمله
انلر هرقنده اولسه لر الله تعالينك امر وارادتى انلره قريبدر اندن فوت
اولمزلر ﴿ وقالوا آمنا به وانى لهم التناوش من مكان بعيد ﴾ وانلره عذاب
حلولى عندنده ديه لركه بعثه ويا محمده ايمان كتوردك والحال انلره قنده
اولوركه مكان بعيددن سهولتله ايمانى تناول ايده لر زيرا اول حين تكليفده
ايكن ممكن ايدى والحال اول انلردن بعيد اولدى اشبو انلرك ايمانله
استخلاصده حاللرينى تمثيلدر والحال اول انلردن فوت وبعيد اولدى
استحاله ده شول كيمسه نك حالنه بكزركه برشئ تناوليچون برغلوه مسافه يه
يدينى مدله اخذنى قصد ايده اول ايسه محالدر اكر دنياده ايمان انلره قريب
ايكن انى قصد ايتسه لر ممكن ايدى آخرتده ايسه اول حدّ امكاندن متجاوز
اولوبدر ﴿ وقد كفروا به من قبل ﴾ حالبوكه اندن اوكدين آوان تكليفده
محمده ويا عذابه كافر ايديلر ﴿ ويقذفون بالغيب من مكان بعيد ﴾ ودنياده
مقاله لرينك صدق وحقيقتن بيلمكسزين مجرد ظنله محمد شاعر ساحر
كاهندر ديو سويلرلردى وياخود بعث وجنت ونار يوقدر ديو خبر

ويررلردى (وحيل بينهم وبين مايشتهون) انلركه اشتها ايتدكارى توبه وايمان ودنيايه رجوع بيننده حائل قيلنه (كما فعل بأشياعهم من قبل) نشكيم انلردن اوكدين امم ماضيه‌ده انلرك نظراسى كفره‌يه ايدلدى (انهم كانوا فى شك مريب) زيراكه انلر دنياده بعثدن وانلره نزول عذابدن ريبه ايقاع ايدر شكده ايديلر

سورة الملائكة وهى خمس واربعون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(الحمد لله فاطر السموات والارض) حمد اول الله تعالى‌يه مختصدركه سموات وارضى مثال سابقنسز خلق وابداع ايتدى (جاعل الملائكة رسلا) كه اول ملائكه‌يى كنديله عبادندن انبياء وصالحين بيننه وسائط قيلوركه انك رسالاتنى دخى الهام ورؤياى صادقه ايله انلره تبليغ ايده‌لر وياخود انكله خلق بيننه وسائطدركه انك آثار صنعنى انلره ايصال ايده‌لر (اولى اجنحة مثنى وثلاث ورباع) كه انلر ايكيشر واوچر ودردر قناد صاحبلريدر يعنى انلرك قنادلرى مراتبده تفاوتلرى حسبنجه متعدده ومتفاوته‌در انكله نزول وعروج ايدرلر توكيل اولندقلرى شئ جانبنه سرعتله كيدرلر امر اولندقلرى منوال اوزره انده تصرف ايدرلر واشبو اعدادله مراد انك اوزره حصردكلدركه زياده‌يى منافى اوله زيرا پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن مرويدركه ليلهٔ معراجده بن جبريل عليه السلامى كوردمكه التيوز قنادى وارايدى ديدى (يزيد فى الخلق مايشاء) الله تعالى مقتضاى مشيتى ومؤداى حكمتى اوزره انلرك خلقنده زياده ايدر يوخسه ذاتلرى استدعا ايدر امر ايچون دكل اشبو آيت صورده وكرك معانيده اولور زياده‌يه متناوله‌در ملاحت وجه وحسن صوت وحصافت عقل وسماحت نفس كبى (ان الله على كل شئ قدير) الله تعالى هر شيئه قادردركه انى وصف احاطه ايتمز (مايفتح الله للناس من رحمة فلاممسك لها) الله تعالى رحمتدن برشيئكه نعمت وامن وعلم ونبوت كبى انى ناسه فتح ايده انى امساك ايدر اولمز (ومايمسك فلامرسل له من بعده) واول شيئكه الله تعالى انى امساك ايده انك امساكندنصكره انى ارسال ايدر اولمز اشبونده

(اشعار)

اشعار واردركه رحمتى غضبنه سبقت ايده (وهو العزيز الحكيم) الله تعالى هرشيئك اوزره غالبدر اكا هيچ احد منازع اولمز هر فعلى علم واتقانله‌در وقتاكه الله تعالى ملك وملكوتك موجدى اولوب اول ايكيسنده متصرف على الاطلاق كندى ايديكن تبيين ايتدى انعامنه شكرله ناسه امر ايدوب ديديكه (يا ايها الناس اذكروا نعمة الله عليكم) يا اهل مكه الله تعالينك سزه ويرديكى نعمتك حقنى بيلوب منعمنه اطاعتله اول نعمتى حفظ ايدك كه اول سزى حرمنده اسكان ايدوب جميع عالمك عداوتندن سزى حمايت ايتدى بعده انده غيرك مدخلى اولوب مشاركته استحقاقن انكارله ديديكه (هل من خالق غير الله يرزقكم من السماء والارض لااله الا هو فأنى تؤفكون) الله تعاليدن غيرى هيچ بر خالق وارميدركه سزى سمادن مطر ايله وارضدن نباتله زرقلنديره * ايمدى بيلك كه خلق ورزقده اندن غيرى الهكز يوقدر اويله اولسه توحيددن كفره نيچه منصرف اولور سز (وان يكذبوك فقد كذبت رسل من قبلك) اكر مشركلر سنى تكذيب ايدرلرسه سندن اوكدين نيچه رسوللر دخى تكذيب اولنديلردى ايمدى تكذيب اولنمغه صبرده انلرى اسوه ايدين (والى الله ترجع الامور) جميع امورك عواقبى الله تعالى‌يه رجوع ايدر انلره تكذيبلرينك وسكا صبركك جزاسن ايدر (يا ايها الناس ان وعد الله حق) يا اهل مكه الله تعالينك حشر وجزائله وعدى حقدر انده خلف اولمز (فلا تغرنكم الحياة الدنيا) ايمدى حياة دنيا ايله تمتعكز آخرت طلبندن سزى اذهال ايتمسون (ولا يغرنكم بالله الغرور) وسزى شيطان معصيته ميل واصراركزله الله تعالينك مغفرتن تمنى ايدك ديو الدامسون اول اكرچه ممكندر لكن اول توقعله ذنب ارتكابى سم تناولنه بكزركه طبيعتى انى دفع ايتمسى توقعيله (ان الشيطان لكم عدو فاتخذوه عدوا) سزه شيطان عداوت عامهٔ قديمه ايله عدودر * ايمدى عقائد وافعالكزده انى عدو اتخاذ ايدوب مجامع احوالكزده اندن حذر اوزره اولك (انما يدعو حزبه ليكونوا من اصحاب السعير) اول اتباعنى اتباع هوايه ودنيايه ركونه دعوت ايدركه اهل ناردن اوله‌لر (الذين كفروا لهم عذاب شديد) شونلركه كافر اولديلر انلر ايچون عذاب شديد واردر (والذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم مغفرة واجر كبير)

وشونلرکه مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلدیلر انلره مغفرت واجر کبیر واردر (أفمن زين له سوء عمله فرآه حسنا) شول کمسه‌که اکا سوء عملی تزیین اولنه وهم وهواسی عقلنه غالب اولمغله حتی‌که رأیی منعکس اولوب باطلی حق و قبیحی حسن کوره شول اکا سوء عملی تزیین اولنمیان کبیمیدرکه اکا توفیق الهی ایریشوب حقی بیله اعمالنك حسنن قبحدن تمییز ایده (فان الله يضل من يشاء ويهدي من يشاء) الله تعالی دیلدیکن ضلالته آلیقور ودیلدیکن هدایته ایرکورر (فلا تذهب نفسك عليهم حسرات) ایمدی انلرك غمنه وتکذیب اوزره اصرارینه اغتمام واعتماد ایتمکل (ان الله عليم بما يصنعون) الله تعالی انلرك سوء صنیعنه علیمدر یوم قیامتده جزالرین ایدر (والله الذي ارسل الرياح فتثير سحابا فسقناه الى بلد ميت فاحيينا به الارض بعد موتها) الله تعالیدرکه ریاحی ارسال ایدوب مطر انزالیچون سحاب تهییج ایدر واول سحابی بر بلد میته سوق ایدرز واول سحابدن نازل اولان مطر ایله اول بلدك ارضنی یبسله موتندنصکره انده یشیل اوتلر بترمکله انی احیا ایدرز (كذلك النشور) ایمدی شول سزك قبوردن خروجکز بزه عسرتسز اوتلرك یردن خروجی کبیدر * روایت اولندیکه یوم قیامتده الله تعالی عرشك التندن رجالك منیسی کبی بر ماء ارسال ایدوب انکله خلقك اجسادنی یردن بتورر (من كان يريد العزة فلله العزة جميعا) اول کمسه‌که عزت کیمك ایدیکن بیلمك مراد ایده بیلسونکه عزتك جمیعی الله تعالینکدر ویا اولکه عزت مراد ایده الله تعالی‌یه اطاعتله تعزز ایتسون عزتك جمیعی انکدر اکا اطاعتله انی اندن استسون (اليه يصعد الكلم الطيب والعمل الصالح يرفعه) کلم طیب الله تعالی‌یه صعود ایدر * دینلدیکه اول کشینك (لا اله الا الله) دیمسیدر ویاخود (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر) دیمسیدر ابن مسعود ایدر برعبدکه (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر وتبارك الله) دیه برملك انی تحت جناحنه آلوب صعود ایدر ملائکه‌دن هر جماعته‌که اوغرایه الا انلر انك قائلیچون استغفار ایدر حتی انی الله تعالی درکاهنه ایرکورر دینلدیکه کلم طیبله مراد مطلق ذکر اللهدر و عمل صالح اول کلم طیبی رفع ایدر * حسن وقتاده ایدرکیم کلم طیب ذکر اللهدر وعمل صالح اداء فرائضدر اولکه ذکر الله

ایدوب فرائضی ادا ایتمیه انك کلامی عملنه رد اولنور ایمان نه تمنی ونه تحلی ایله در بلکه اول قلوبده توقیر اولنور شیئدر انی اعمال تصدیق ایدر اولکه قول حسن سویلوب عمل ایتمیه الله تعالی اکا اول قولنی رد ایدر اولکه قول حسن سویلوب عمل صالح ایشلیه اول عمل انی رفع ایدر حدیثده کلدیکه (لا يقبل الله قولا الا بعمل ولا قولا ولا عملا الا بنية) الله تعالی عملسز قولی قبول ایتمز ونیتسز قول وعملی دخی قبول ایتمز و یا عمل صالحله مراد لله خالص اولان عملدر یعنی اقوال وافعالدن هر خیرك قبولنه سبب اخلاصدر شول دلیلله کیم سورهٔ کهفك آخرنده (فليعمل عملا صالحا ولا يشرك بعبادة ربه احدا) دیو شرك وریایی عمل صالحه نقیض ایتدی (والذين يمكرون السيئات لهم عذاب شديد ومكر اولئك هو يبور) شونلرکه مکرات سیئاتی ایشلرلرکه اول قریشك دار الندوه‌ده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه مکر ایتدکلریدر واوچ خصلتك برنده رأیلرینك تداوریدرکه اول انی حبس ویاقتل ویا اجلالریدر * ایمدی انلر ایچون عذاب شدید واردر واول کافرلرك مکری فاسد اولور نافذ اولمز زیراکه امور مقدره‌در متغیر اولمز (والله خلقكم من تراب ثم من نطفة ثم جعلكم ازواجا) الله تعالی اصلکز آدمی ترابدن بعده ذریه سنی نطفه‌دن خلق ایتدی بعده سزی ذکران واناث ایتدی (وما تحمل من انثى ولا تضع الا بعلمه) وبر انثی برولدی حامل اولمسی ووضع ایتمسی دکل الا انك علمی ملابستیله‌در (وما يعمر من معمر ولا ينقص من عمره الا في كتاب) هیچ برطویل العمرك عمری طویل اولمز ومعمرك عمرندن غیریچون نقص اولنمز ویا عمری منقوصك عمرندن نقص اولنمز الا اول علم اللهده ویالوحده ثابتدر * دینلدیکه عمر واحدده اوچ اسباب مختلفه ایله زیاده ونقصان اولمق لوح محفوظده ثابتدر مثلا زید حج ایدرسه عمری التمش ییل اوله حج ایتمزسه قرق ییل اوله دیو یازلمش اوله ویاخود نقصانله مراد عمرندن مرور ایدن زمان اوله اویله اولسه صحیفهٔ عمرینه هرکون عمرندن اول مرور ایدن زمان یازلمسی اوله * روایت اولندیکه عمر بن الخطاب رضی الله عنه محتضر اولدیغنده کعب الاحبار رضی الله عنه دیدیکه والله اکر عمر رب تعالی‌یه اجلنی تأخیر ایچون دعا ایتسه تأخیر ایدردی اکا دینلدیکه اول نیچه ممکندر حالبوکه الله تعالی (فاذا جاء اجلهم لا يستأخرون

ساعة ولا يستقدمون) قچان انلرك اجلی كله نه تقدم ونه تأخر ايدر ديمشدر ديديكه اول حكم اجل حاضر اولديغنده در اما كه اندن اول زياده ونقصان اولمسی جائز اولور ديوب اشبو صددنده اولديغمز آيتله استدلال ايتدی (ان ذلك علی الله يسير) اشبو اعماری زياده وناقص ايتمك الله تعالی يه آساندر (ومايستوی البحران هذا عذب فرات سائغ شرابه وهذا ملح اجاج) بحرعذبله بحرمالح ايكيسی برابر اولمزانك بری عذب طيب اولوب حلقه سهولتله كيدر واول بری ايسه مالح اولوب ملوحتندن حلقی احراق ايدر اشبومؤمنله كافره مثلدر (ومن كل تأكلون لحما طريا) اول ايكی بحرك هر برندن لحم طری يرسزكه اول سمكدر (وتستخرجون حلية تلبسونها) و بحرمالحدن حليه چيقاروب انی لبس ايدرسزكه اول لؤلؤ ومرجاندر (وتری الفلك فيه مواخر) واول ايكی بحرك هر برنده سفاينك يورمسيله مائك شق وار كوررسن (لتبتغوا من فضله) تاكه الله تعالينك رزقندن طلب ايده سز (ولعلكم تشكرون) وتاكه انك نعمتلرينه شكر ايده سز (يولج الليل فی النهار ويولج النهار فی الليل) الله تعالی كيجه يی كوندزه ادخال ايدوب كوندزی اوزون ايدر وكوندزی كيجه يه ادخال ايدوب كيجه يی اوزون ايدر (وسخر الشمس والقمر كل يجری لاجل مسمی) وشمس وقمری بنی آدمه تسخير ايتدی هر بری دوری مدتنه ويامنتهاسنه وياقيامته دكين فلكنده جاری اولور (ذلكم الله ربكم له الملك) اشبو اشياء بديعه نك فاعلی ربكز الله تعاليدركه سموات وارضك ملكی انكدر انی بيلوب توحيد ايدك وحاجاتكزی اندن ديله كزكه اول دعا كزه اجابت ايدر (والذين تدعون من دونه مايملكون من قطمير) شول اصنامكه الله تعاليدن غيری انلره يلوارر حاجتكز ديلرسز قطمير دكلو شیٔ نفعه قادر اولمزلر وقطمير شول قشر رقيقدركه نوات اوزره ملتفدر (ان تدعوهم لايسمعوا دعاءكم) اكر سز اصنامه دعا ايتسه كز دعا كزی ايشتمزلر زيراكه انلر جماد درلر (ولو سمعوا مااستجابوا لكم) ايشيدر اولدقلری تقدير اوزره دعا كزه اجابت ايتمزلردی انفاعه قدرتلری اولمديغيچون (ويوم القيامة يكفرون بشرككم) ويوم قيامتده سزك اول اصنام كنديلرين الله تعالی يه اشرا ككز بطلاننه اقرار ايدرلر وياخود سز بزه عبادت ايتمز بلكه

شياطينه عبادت ايدرديكز ديرلر (ولا ينبئك مثل خبير) سكا اصنامك وعبده سنك حالنی وياخود دنيا وآخرت احوالنی خبير اولان الله تعالی كبی هيچ احد خبر ويرمز (يا ايها الناس انتم الفقراء الی الله) ياناس الله تعالينك فضلنه سز محتاجلرسز (والله هو الغنیّ الحميد) الله تعالی علی الاطلاق خلقدن مستغنيدر سائر موجوداتی منعمدر حتی كه حمد اولنمسی اوزرلرينه حق اولدی (ان يشأ يذهبكم ويأت بخلق جديد) اول ديلرسه سزی كيدروب سزدن بدل برقوم آخرين كتوررکه اول سزدن اطوع اولور وياخود سزك بيلمديككز بر عالم آخر كتورر (وما ذلك علی الله بعزيز) اشبو فعل الله تعالی يه متعذر ويا متعسر دكلدر (ولا تزر وازرة وزر اخری) هيچ بر نفس آثمه نفس اخرانك اثمنی حامله اولمز وسورهٔ عنكبوتده (وليحملنّ اثقالهم واثقالا مع اثقالهم) قول شريفيله مراد ضالين مضلينـدركه انلر اثقال اضلاللرين اثقال ضلاللريله بيله حاملين اولورلر در انك كليسی كنديلرك اوزاريدر يوخسه غيرك اوزارندن انده برشیٔ يوقدر (وان تدع مثقلة الی حملها لايحمل منه شیٔ) اكر نفس حاملة الاثقال بعض اثقالنك حملنه نفس اخرايی دعوت ايتسه اندن برشیٔ حملنه اجابت ايدر اولميه تكيم اول غيرك اثقالنی حمل ايتمديكی كبی (ولو كان ذاقربی) اكر اول دعوت اولنان انك ذاقرابتی ايسه ده (انما تنذر الذين يخشون ربهم بالغيب واقاموا الصلاة) يامحمد سن انذار ايدرسن شول قوميكه رب تعالی يی كورممشلر ايكن انك عذابندن قورقرلر وصلاتی اتمام اركانله ادا ايدرلر (ومن تزكی فانما يتزكی لنفسه) اول كمسه كه معاصی دنسندن تطهر ايده اول نفسيچون تطهر ايدر (والی الله المصير) جمله نك مصيری الله تعالی يه در هر نفسی فعلی اوزره مجازات ايدر (وما يستوی الاعمی والبصير) كافر ومؤمن ويا صنم الله تعالی يه مساوی اولمز (ولا الظلمات ولا النور) وباطل وحق وكفر وايمان دخی مساوی اولمز (ولا الظل ولا الحرور) وجنت ونار وياسواد ليل وسموم نهار دخی مساوی اولمز (ومايستوی الاحياء ولا الاموات) وعلما وجهال ويا اسلامله صدرلرين شرح ايدنلر شول كفرله قلبلری قاسيلر مساوی اولمز (ان الله يسمع من يشاء) الله تعالی هدايتن ديلديكی كمسه يه سنك انذاركی اسماع ايدوب اسلامه كتورر وخذلانن ديلديكی كمسه يی

كفرده آليقور زيراكه هدايتله منتفعی وغير منتفعی بيلور ﴿ وما انت بمسمع
من فی القبور ﴾ يوخسه سن انذاركی اسماعه قادر اولمزسن شول كافرلره كه
كفر اوزره اصرارلرندن قبورده‌كی اموات كبی اولوب انذارك انلره نفع
ايتمزدر ﴿ ان انت الا نذير ﴾ سن دكل الا نذيرسن سكا واجب اولان انذاردر
يوخسه اسماع دكل ﴿ انا ارسلناك بالحق بشيرا ونذيرا ﴾ بز سنی قرآنله بشير
ونذير ارسال ايتدك مؤمنلره جنتله تبشير وكافرلری ومنافقلری نار ايله
تخويف ايده‌سن ﴿ وان من امة الا خلا فيها نذير ﴾ هيچ برعصرده برامت
اولمدی الا انده اول امتی عذاب اللهدن تخويف ايدر برنبی وياعالم مضی
ايتدی ﴿ وان يكذبوك فقد كذب الذين من قبلهم جاءتهم رسلهم بالبينات
وبالزبر وبالكتاب المنير ﴾ يامحمد اكر كفار قريش سنی تكذيب ايدرلرسه
انلردن اوّل كچن امملك كفاری دخی تكذيب ايتديلردی رسوللرينی كه انلره
صحت نبوتلرينه شهادت ايدر معجزاتله ودخی صحفله ودخی تورات وانجيل
كبی كتاب منيرله كلديلر ﴿ ثم اخذت الذين كفروا فكيف كان نكير ﴾
بعده انلره كافر اولنلره عقاب ايتدم * ايمدی قريش كورسونلر كه كفاره
عقوبتم نيجه اولدی ﴿ ألم تر ان الله انزل من السماء ماء فاخرجنا به ثمرات مختلفا
الوانها ﴾ يامحمد بيلزميسنكه الله تعالی سمادن ماء انزال ايدوب انكله اشجاردن
شول اجناس واصنافی مختلف ميوه‌لر اخراج ايتدك ﴿ ومن الجبال جدد
بيض وحمر مختلف الوانها ﴾ وطاغلردن طريقلر ايتدككه انك كيمی بياض
وكيمی قرمزی شدت وضعفنده لونلری مختلفدر ﴿ وغرابيب سود ﴾
وانك كيمی شديد السواددر كأنه سوادی غراب لونه بكزيوبدر
﴿ ومن الناس والدواب والانعام مختلف الوانه كذلك ﴾ وثمار وجبالك
مختلف الالوان اولمسی كبی ناس ودواب وانعامدندخی مختلفة الالوان
ايتدك * ايمدی اول كمسه كه رب تعالينك آثار صنعين ادراك ايدوب
معتبر اوله خالقنی بيلور واندن اكا خوف كلور تكيم اكا دلالت قيلور اشبو
قوليكه ذكر اولنور ﴿ انما يخشی الله من عباده العلماء ﴾ الله تعاليدن
قورقمز الا انلر كه انك صفات وافعالنی بيلور اولكه انی اعلمدر اندن
قورقوسی زياده اولور (قال النبی صلی الله عليه وسلم انی اخشاكم لله
واتقاكم) پيغمبريمز عليه السلام اصحابنه خطاب ايدوب ديديكه بن سزك

جمله كزدن زياده الله تعاليدن خشيت واتقاء ايدرين ديدی * دينلديكه كشی‌يه
خشية الله علم يتر واغترار بالله جهل يتر ﴿ ان الله عزيز غفور ﴾ الله تعالی
ملكنده عزيزدر اكا عصياندن توبه ايدنه غفوردر ﴿ ان الذين يتلون
كتاب الله ﴾ شونلر كه تلاوت قرآنه مداومت وموجبيله عمله ملازمت ايدرلر
﴿ واقاموا الصلاة ﴾ وصلوات مكتوبه‌يی مواقيتنده اتمام اركانله ادا ايدرلر
﴿ وانفقوا مما رزقناهم سرّا وعلانية ﴾ وويرديكمز مالليرندن كيف
ما اتفق طاعة اللهه انفاق ايدرلر وياخود انفاق مسنونی سرده ومفروضی
علانيه‌ده ايدرلر ﴿ يرجون تجارة لن تبور ﴾ واول طاعتله ثواب تحصيلن
رجا ايدرلر كه اول برتجارتدر كه انك كسادی اولمز وخسرانله اكا هلاك
ايرمز ﴿ ليوفيهم اجورهم ﴾ تاكه انی انفاقله اعماللرين انلره توفيه ايده
﴿ ويزيدهم من فضله ﴾ وثوابدن ماعدا الله تعالی انلر ايچون زياده ايده
انيكه كوزلر كورمدك وقولاقلر ايشتمدكدر ﴿ انه غفور شكور ﴾
اول انلرك فرطاتنه غفور وطاعاتنه شكوردر ﴿ والذی اوحينا اليك
من الكتاب هو الحق مصدقا لما بين يديه ﴾ اول شيئكه قرآندن سكا وحی ايتدك
انی تقدم ايدن كتابلری تصديق ايدر اولديغی حالده اول حقدر
﴿ ان الله بعباده لخبير بصير ﴾ الله تعالی عبادنك بواطن احوالنه خبير
وظواهر افعالنه بصيردر ﴿ ثم اورثنا الكتاب الذين اصطفينا من عبادنا ﴾
يامحمد قرآنی سكا ويردنصكره عبادمزدن اصطفا ايتديكمز كمسه‌لره
سندن توريثه حكم ايتدك كه انلر كه مراد اشبو امتك علماسيدر
ويا امتك جميعيدر زيراكه الله تعالی انلری سائر امم اوزره اصطفا ايدوبدر
وامة وسط قيلوب سائر امم اوزره شهادته اهل ايدوبدر ﴿ فمنهم ظالم
لنفسه ﴾ انلرك برصنفی نفسلرينه ظلم ايديجيدر عملده تقصيرلری سببيله
﴿ ومنهم مقتصد ﴾ وانلرك برصنفی ايسه اغلب اوقاتده عمل خير ايدرلر
اكرچه اقلنده عمل سيئ ايدرلرسه‌ده ﴿ ومنهم سابق بالخيرات باذن الله ﴾
وانلرك برصنفی دخی الله تعالينك اذنيله خيراته سابقلردر عمللرينه تعليم
وارشادی ضمله ﴿ ذلك هو الفضل الكبير ﴾ اشبو توريث ويا اصطفا وياسبق
الله تعاليدن فضل كبيردر (قال النبی عليه السلام سابقنا سابق ومقتصدنا
ناج وظالمنا مغفورله) پيغمبريمز عليه السلام ايدر بزم سابقمز جنته

سابقدر ومقتصدمز نجـات بولور وظالممزه مغفرت اولنور ابوالدرداء رضى الله عنهدن مرويدركه پيغمبريمز صلى الله عليـه وسلمى ايشـتدمكه اشبو آيتى اوقيوب ديديكه اما سابق جنته حساب اولنمدين كيرر ومقتصد حساب يسيرله حساب اولنور ونفسنه ظالم مقامده حبس اولنوب اكا هم دخولندنصكره جنته كيرر * حسن ايدر سابق حسناتى سيئاتى اوزره راجح اولاندر ومقتصد حسناتى وسيئاتى مساوى اولاندر وظالم سيئاتى حسناتنه غالب اولاندر دينلديكه ظـالم ظاهرى باطنندن خيرلو اولاندر ومقتصد ظاهر وباطنى مساوى اولاندر وسـابق باطنى ظاهرندن خيرلو اولاندر دينلديكه ظالم لسانيله توحيد ايدوب فعلى قولنه موافق اولمياندر ومقتصد لسانيله توحيد وجوارحيله طاعت ايدندر وسابق لسانيله توحيد وجوارحيله اطـاعت وعملنى لله خالص ايدندر دينلديكه ظـالم تلاوت قرآن ايدندر ومقتصد تلاوت قرآن ايتمسيله بيله معنـاسنى فهم ايدندر وسـابق تلاوت قرآن ايدوب موجبيله عمل ايدندر * دينلديكه ظـالم اصحاب كبائردر ومقتصد اصحاب صغائردر وسابق كبائردن وصغائردن خاليدر دينلديكه سـابق عالمدر ومقتصد متعلمدر وظالم جاهلدر جعفر صادق ايدر الله تعـالى اشبو آيتده ظالمله بدئدن اشـارت بيورلديكه اكا تقرب بنه انك كرميله اولور اكرچه ظالم ظلم ايدرسـه ده اصطفاسنه اثر ايتمزدر ثانيـا مقتصدى ذكريله اشـارت ايتديكه انلر خوف ورجا بيننده در سابقله ختم ايتديكه هيچ كمسه انك مكرندن امين اولميه وكليسى جنتده‌در * ابو بكر الوراق ايدر اشبو آيت مقـامات ناس اوزره مرتبدر زيراكه عبد اوچ خصلتك برندن خالى اولمز يامعصيت وياغفلت ويا توبه‌در قچـانكه عصيان ايدر ظـالمين حيزنه داخل اولور قچانكه توبه ايده مقتصدين كروهنه داخل اولور قچانكه توبه‌سى صحيح اولوب كثرت عبادت ومجـاهده ايده عدد سـابقنه لاحق اولور ﴿ جنات عدن يدخلونهـا يحلون فيها من اساور من ذهب ولؤلؤا ولباسهم فيها حرير ﴾ اشبو امتدن ذكراولنان اصناف ثلاثه جنات عدنه كيررلر وانده التوندن وانجودن سوارلر ايله تحلى وتزين ايدرلر انلرك انده لباسى حريردر ﴿ وقالوا الحمد لله الذى اذهب عنا الحزن ﴾ وجنته كيردكارنده ديه‌لركه الله تعالى يه حمد اولسونكه معاشده

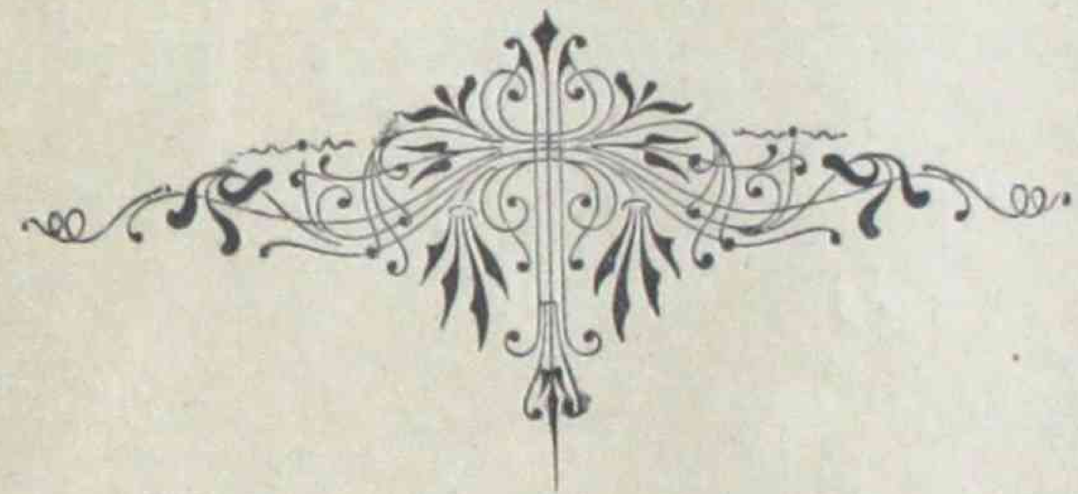
وكرك معامله‌ده حزن ايجاب ايدر هرشيئى بزدن كيدردى اول حزن موت وحزن نار وحزن سيئات وحزن رد طاعات وحزن زوال نعم وحزن تقلب قلب وحزن عاقبة وحزن اهوال يوم قيامت وغيرى كبى ﴿ ان ربنا لغفور شكور ﴾ ربمز جل شـانه مذنبينه غفور ومطيعينه شكوردر ﴿ الذى احلنا دار المقامة من فضله ﴾ اول الله تعالى فضلندن بزى دار اقامته انزال ايتدى ﴿ لا يمسنا فيها نصب ولا يمسنا فيها لغوب ﴾ كه انده بزه تعب وكلال ايرمز ﴿ والذين كفروا لهم نار جهنم لايقضى عليهم فيموتوا ولا يخفف عنهم من عذابها ﴾ شـونلركه كافر اولديلر انلر ايچون نار جهنم واردر انلر اوزره موت ثانى ايله حكم اولنمزكه هلاك اولوب استراحت ايده‌لر وانلردن اول نار عذابى دخى تخفيف اولنمز ﴿ كذلك نجزى كل كفور ﴾ اشـبو جزاء كبى جزاء ايدرز هركسـه‌يه‌كه كفرده ويانعمة الاهه كفرانده مبالغ اولور ﴿ وهم يصطرخون فيها ربنا اخرجنا نعمل صالحا غير الذى كنا نعمل ﴾ حالبوكه انلر اول نارده فرياد ايدوب ديه‌لركه يا ربنا بزى بو ناردن چيقـاروب كيرو دنيايه رد ايتكه ايشـليو كلديكمز كفر وعصيانك يرينه انده عمل صـالح ايشـليه‌وز ﴿ أو لم نعمركم ما يتذكر فيه من تذكر ﴾ الله تعـالى انلره ديه‌كه بز سزك اعماريكزى طويل ايتمدكمى شـول دكلوكه انده مكلف تذكره تمكن ايدردى دينلديكه اول بلوغدر ويا اون سـكز سـنه‌در وياقرق سـنه‌در وياالتمش سـنه‌دركه انده ابن آدمك عذرى كسيلور ﴿ قال النبى عليه السلام أعذر الله الى امرئ اخراجله حتى بلغه ستين سـنة ﴾ پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر الله تعالى عذر قومادى شول كمسه‌يه كيم انك عمرنى التمش ييله ايركوره ﴿ قال النبى عليه السـلام اعمار امتى ما بين سـتين الى السبعين واقلهم من يجوز ذلك ﴾ پيغمبريمز عليه السلام ايدر امتمك عمرلرى التمش ييل ايله يتمش ييل اراسنده‌در انلردن قتى آزدركه عمرى انى تجاوز ايده ﴿ وجاءكم النذير ﴾ وسزه نذير دخى كلديكه اول محمد عليه السـلامدر وياقرآندر وياشيبدر دينلديكه شيب موتك بريديدر ﴿ فذوقوا فما للظالمين من نصـير ﴾ ايمدى عذابى ذوق ايدك كافرلره نصرت ايدر يوقدركه انلردن عذابى دفع ايده ﴿ ان الله عالم غيب السموات والارض ﴾ الله تعـالى سموات وارضده‌كى غيبى بيلور اويله اولسـه انلرك احوالنـدن اكا هيچ

شئ خفى اولمز انلر دنیایه رد اولنسه‌لر نهى اولندقلری شیئه عودت ایدیسرلر ایدیکنی بیلور (انه علیم بذات الصدور) زیراکه اول صدورده اولان مضمراتی بیلور عالمده‌کی هرغیبی بیلدیکی کبی (هو الذی جعلکم خلائف فی الارض) الله تعالى سزی یریوزنده بری بریکزه خلیفه قیلدی ویاسزی کچن امتلره خلائف قیلدیکه انلردن کوروب ایشتدکاریکزله متعظ ومعتبر اوله سز ویاسزی ارضنده خلفاء قیلدیکه انده تصرفه مالك اولورسز انده‌کی منافعى سزه مباح قیلدیکه توحید وطاعتله اکا شکر ایده‌سز ویاخود دین اسلامی اقامتنه سزی خلفا قیلدی (فمن کفر فعلیه کفره) اول کمسه که کافر اوله کفرنك وبالی کندی اوزره‌در (ولا یزید الکافرین کفرهم عند ربهم الا مقتا ولا یزید الکافرین کفرهم الا خسارا) کافرلره کفرلری رب تعالى عندنده اشد بغضی وآخرتده خسارتلرین زیاده ایدر (قل أرأیتم شرکاءکم الذین تدعون من دون الله ارونی ماذا خلقوا من الارض) یا محمد مشرکاره دیکل‌که بکا خبر ویرك‌که الله تعالیدن غیری اشراك ایتدیککز اصنامکه انلره عبادت ایدرسز بکا کوسترك‌که ارضدن قنغی جزؤك خلقنه مستبد اولدیلر (ام لهم شرك فی السموات) یوخسه سموات خلقنده الله تعالى ایله بیله شرکتلری وارد رکه اول سببدن الوهیتده شرکت ذاتیه‌یه مستحق اولدیلر (ام آتیناهم کتابا فهم على بینة منه) ویاخود بز انلره کتابمی ویردك‌که انلر اول کتابدن اصناملرینی بزه شرکاء اتخاذ ایتدکارینه حجت اوزره درلر (بل ان یعد الظالمون بعضهم بعضا الا غرورا) بلکه کافرلرك اسلافی اختلافلرینه ویارؤسامی اتباعلرینه وعدلری دکل الا تغریردرکه اول اصناملری عندالله انلر ایچون شفعاء اولیسرلردر دنیاده انلرك اول اصنامه عبادتلری سببیله (ان الله یمسك السموات والارض ان تزولا) الله تعالى سموات وارضى قدرتیله اخذایدرکه زائل اولمیه ویاخود اول ایکیسن زائل اولمقدن منع ایدر (ولئن زالتا ان امسکهما من احد من بعده) اکر اول ایکیسی مقرلرندن زائل اولسه‌لر الله تعالیدنصکره ویاخود زواللرندنصکره اندن غیری هیچ احد امساك ایدر اولمز (انه کان حلیما غفورا) اول الله تعالى حلم ومغفرتله متصف اولدی اول اجلدن

کفارك عقوبتنه معاجل اولمیوب توبه ایتدکارنده سیئاتلرندن تجاوز ایتدی (واقسموا بالله جهد ایمانهم لئن جاءهم نذیر لیکونن اهدى من احدى الامم) محمد علیه السلامك بعثندن اوّل اهل کتابك رسوللرینی تکذیبنی قریش ایشیدیجك دیدیلرکه الله تعالى یهود ونصارایه لعنت ایده‌که رسوللرینی تکذیب ایتمشلر والله اکر بزه رسول کلسه یهود ونصارى وسائر امتلرك هدى واستقامتده افضلندن اهدى اولوردق (فلما جاءهم نذیر مازادهم الا نفورا) وقتاکه محمد علیه السلام انلره انذار ایچون رسول کلدی وانلرك حقدن تباعدین آرتوردی (استکبارا فی الارض ومکر السیئ) یریوزنده استکبار ایدر وفعل قبیح ایشلر اولدقلری حالده (ولا یحیق المکر السیئ الا بأهله) فعل قبیح ایسه حلول ایتمز الا انك فاعلنه حلول ایدر اول فعل قبیحله مراد شرك اوزره ومحمد علیه السلامی قتل اوزره اجتماعلریدر اویله اولسه یوم بدرده قتل اولندیلر (فهل ینظرون الا سنة الاولین) انلر منتظر اولمزلر الا الله تعالینك رسوللرینی تکذیب ایدنلر شاننده امم سالفه‌یه ایتدیکی تعذیب سنتنه منتظر اولورلر (فلن تجد لسنة الله تبدیلا ولن تجد لسنة الله تحویلا) ایمدی سن الله تعالینك سنتنه تبدیل وتحویل بولمزسن اول تعذیبی غیری تعذیبه تبدیل ویاانی مکذبیندن غیریلره تحویل ایتمز (أولم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم) کفار مکه تجارت وغیر حاجت ایچون شام ویمن وعراقه سیر وسفر ایتمزلرمیکه انلردن اوّل کچن امدن رسوللرینی تکذیب ایدنلرك کندیلری هلاك اولدیغندن دیارلرینك آثارینه نظر ایده‌لر اندن معتبر اولوب طریق هدایته کیده‌لر (وکانوا اشدّ منهم قوّة) حالبوکه اول امم کافره انلردن قوّتده اشد ایدیلر (وما کان الله لیعجزه من شئ فی السموات ولا فی الارض) الله تعالى‌یى سموات وارضده برشئ اعجاز ایدر اولمدیکه انك عذابندن هیچ احد هربه قادر اوله (انه کان علیما قدیرا) الله تعالى جمیع اشیایى علیم وقدیر اولدی (ولو یؤاخذ الله الناس بما کسبوا ماترك على ظهرها من دابة) اکر الله تعالى ناسى ایشلدکاری معاصی سببیله مؤاخذه ایتسه یر اوزره تحرك ایدر برحیوان ترك ایتمز جمله‌سن هلاك ایدردی نوح علیه السلام

طوفانده کی کبی که انك سفینه سنده اولنلرك غیریسن هلاك ایتدی ﴿ولكن
یؤخرهم الی اجل مسمی﴾ لكن انلری اجل مسمایه تأخیر ایدرکه
اول یوم قیامتدر ﴿فاذا جاء اجلهم فان الله كان بعباده
بصیرا﴾ قچان اجل موعودلری کله الله تعالی
عبادنك اعماله بصیردر جزالرین ایدر

تم الجلد الثالث ويليه الجلد الرابع



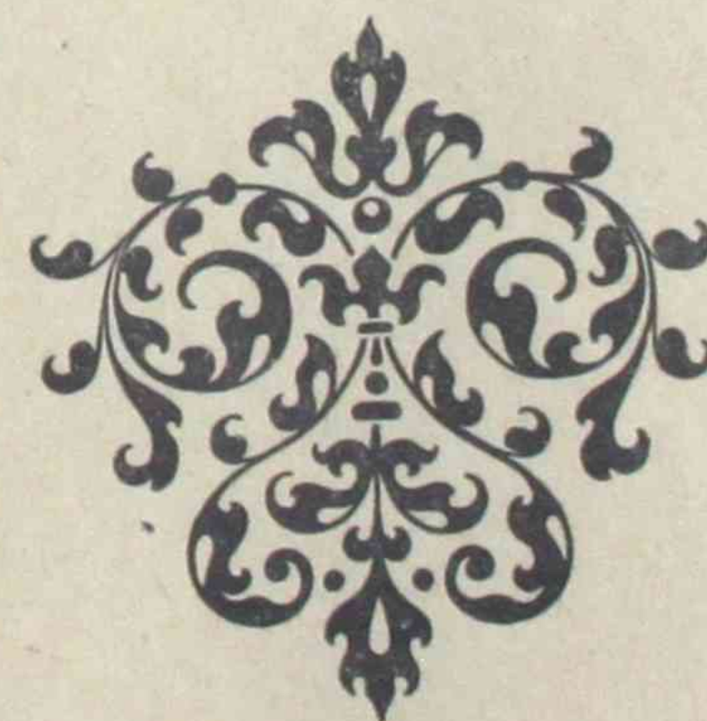
قد طبع فی المطبعة العثمانیة

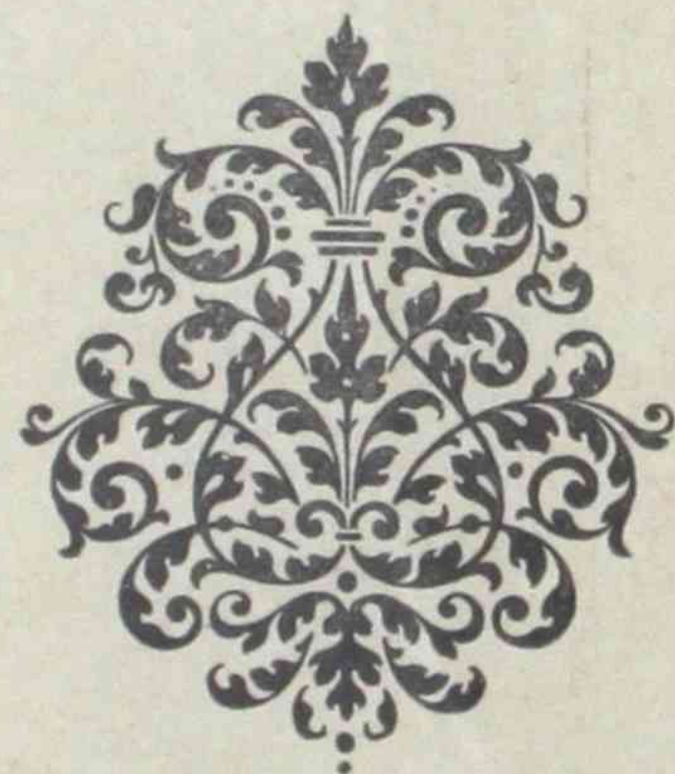
١٣٠٧

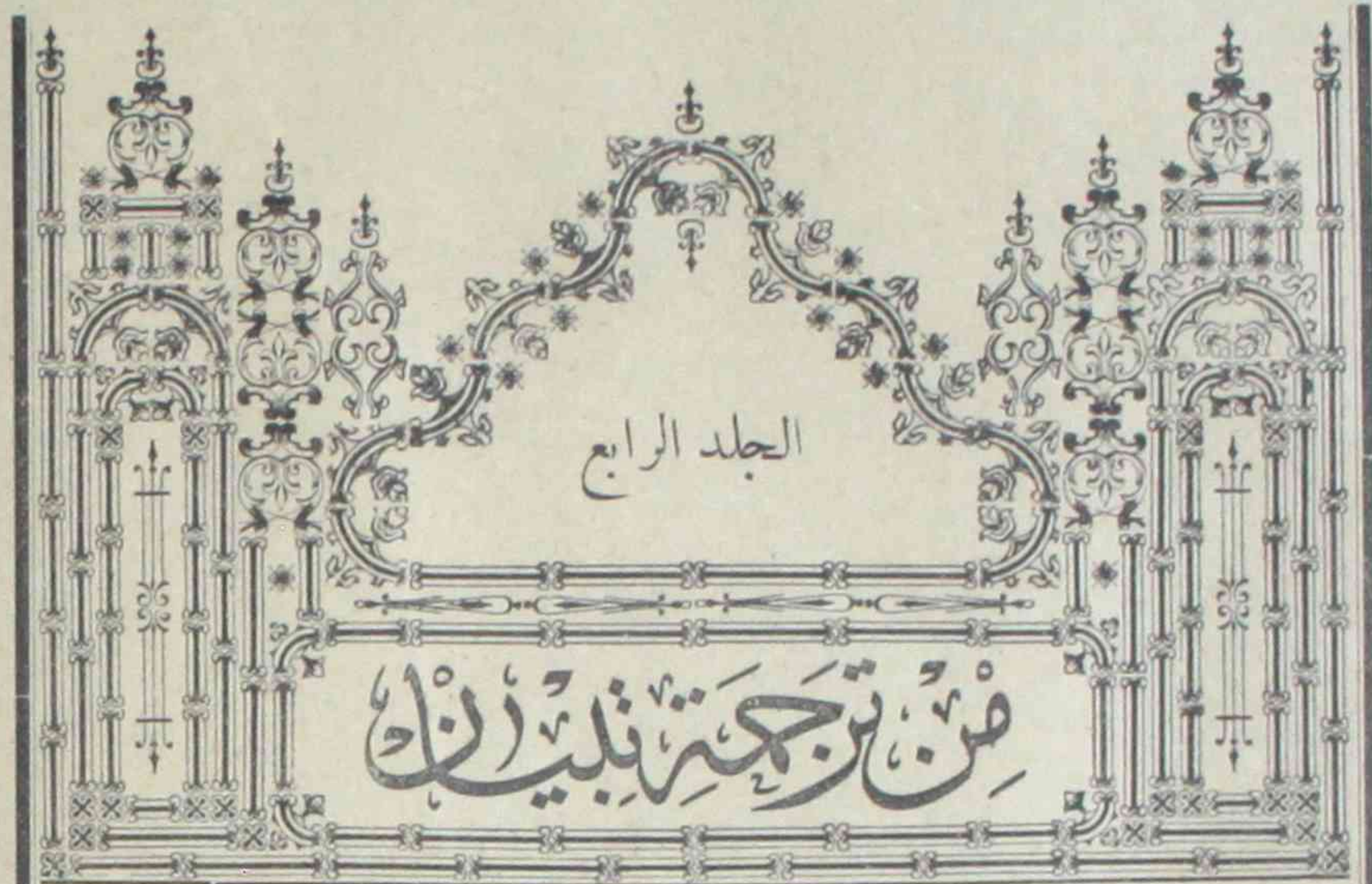
فهرس جلد رابع من ترجمهٔ تبیان

فهرس جلد رابع من ترجمهٔ تبیان

فهرس جلد رابع من ترجمهٔ تبیان







بسم الله الرحمن الرحيم

(سورة يس وهى ثلاث وثمانون آية مكيه) (بسم الله الرحمن الرحيم)

(يس) دينلديكه اول قسمدر ويا اول طى لغتنده ياانسان ديمكدركه انكله مراد محمد عليه السلامدر وياخود ياسيد البشر ديمكدر وياخود فواتح سوردندركه انكله اشبو سوره افتتاح اولنوبدر (والقرآن الحكيم) قرآن حقيچونكه اول ذو حكمتدر وياكتب منزله‌نك جميعى اوزره حقله حكم ايديجيدر (انك لمن المرسلين على صراط مستقيم) يا محمد سن انبياء مرسليندنسن توحيد وامورده استقامت اوزره اولان صراط مستقيمده در (تنزيل العزيز الرحيم) قرآن الله تعالينك تنزيليدركه انى تصديق ايتميانلردن انتقام ايدر وانى تصديق ايدوب موجبله عمل ايدنه رحمت ايدر (لتنذر قوما ماانذر آباؤهم) تاكه انذار ايده‌سن بر قوميكه آباء واقربالرى انذار اولنمدى مدت فترت تطاولیچون رسوله احتياجلرى شديد اولمشدر زيراكه قريشه محمد عليه السلامدن اوكدين رسول كلميوبدر (فهم غافلون) اويله اولسه انلر ايمان ورشددن غافللردر (لقد حق القول على اكثرهم فهم لا يؤمنون) انلرك اكثرى اوزره (لأملأن جهنم من الجنة والناس اجمعين) وعيدى واجب اولوبدركه انك ذكرى سورهٔ (الم) السجده‌ده كچوبدر اويله اولسه علم اللهده انلر

(كفار)

كفاردر ايمانه كلور دكللردر (انا جعلنا فى اعناقهم اغلالا فهى الى الاذقان فهم مقمحون) بز انلرك بيونلرينه اغلال قيلمشزكه اول انلرك اذقاننه ايرمشدر اول اجلدن انلر باشلرين قالديروب كوزلرين يومشلردر يعنى انلر حق جانبنه التفات ايتمزلر واكا بيونلرين اكمزلر (وجعلنا من بين ايديهم سدا ومن خلفهم سدا فاغشيناهم فهم لا يبصرون) بز انلرك اوكندن وآردندن طول املى وجنايات سابقه‌لرندن غفلتى حائل قيلوب بصائرلرينه غشاء ايتدك اويله اولسه مطمورهٔ جهالتده قالوب آيات ودلائله نظردن منع اولنديلر * دينلديكه اشبو ايكى آيت بنى مخزوم شاننده نازل اولوبدركه ابو جهل يمين ايتديكه محمد عليه السلامى نماز قيلوركن كورديكنده باشنى طاشله باصديره وقتاكه واروب انى نمازده بولدى طاشله الين قالدريجق طاش الينه ياپشوب الى بوينه بوكلمش قالدى اول حالت اوزره اصحابنه واروب ماجرايى خبرويردى انى انلر كورديكندنصكره طاش الندن دوشدى همانده بنو مخزومدن بر رجل طوروب اول طاشى آلدى بن بونكله واروب محمدى اولديررين ديو كتدى وانى نمازده بولدى الله تعالى انك بصرين اعمى ايدوب محمد عليه السلامك صوتنى ايشيدر ولكن كندويى كورمزدى اندن اصحابنه دونوب انلرى دخى كورمدى ديديلركه اكا واروب نه ايتدك ديديكه انك صوتنى ايشيدوب كندويى كورمدم بنمله انك اراسنده فحل هيئتنده برشئ حائل اولدى اكر قريب اولسم بنى اكل ايدردى (وسواء عليهم ءأنذرتهم ام لم تنذرهم لا يؤمنون) انلرك عندنده مساويدر انلرى كركسه تخويف ايت وكرك ايتمه انلر سنى وقرآنى تصديق ايتمزلر زيراكه سابق علم اللهده انلر اوزره كلمهٔ شقاوت حق اولوبدر (انما تنذر من اتبع الذكر وخشى الرحمن بالغيب) سن تخويف وانذار ايتمزسن الا انلريكه قرآنه اتباع وموجبله عمل ايدرلر والله تعالينك عقابى حلول واهوالى نزول ايتمدين حلول ونزولندن خوف ايدرلر واكا اطاعت ايدرلر (فبشره بمغفرة واجر كريم) ايمدى اول وصفله متصف هركسه‌يى دنياده مغفرتله وآخرتده جنتله تبشير ايت (انا نحن نحيى الموتى) بز امواتى بعثله وياجهالى هدايتله احياء ايدرز (ونكتب ماقدموا وآثارهم) بز انلرك خير وشردن ايشلدكلرى اعمالى يازارز ودخى انلرك آثار حسنه‌لرينى وآثار سيئه‌لرينى يازارزكه اول تسنن ايتدكلرى

خیر وکرك شرك عملیدر که انلره اقتدا ایله کندیلر دنصکره ایشلنه ایدی
اول مقتداره اتباعلرینك انلره اقتدا ایله ایشلدکلری سنت حسنه دن
انلره اولان اجردکلو اجر وکرك سنت سیئه دن انلره اولان اوزار دکلو وزر
اول مقتداره دخی اولور (قال النبی علیه السلام من سنّ فی الاسلام
سنة حسنة یعمل بها من بعده کان له اجرها ومثل اجر من عمل بها
من غیر ان ینقص من اجورهم شیئا ومن سنّ فی الاسلام سنة سیئة
فعمل بها من بعده کان علیه وزرها ومثل وزر من عمل بها من غیر ان ینقص
من اوزارهم شیئا) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر برکسه که
اسلامده بر سنت حسنه احداث ایدوب من بعد انکله عمل اولنه انی
احداث ایدن ایچون کندینك انکله عملی ثوابی واکا متابعتله انی عمل
ایدنلرك ثوابی مثلی یالکز اکا اولور اول تابعلرك ثوابندن بر شیء نقص
اولنمقسزین وبرکسه که اسلامده برسنت سیئه احداث ایدوب من بعد انکله عمل
اولنه انی احداث ایدن ایچون کندینك انکله عملی وبالی واکا متابعتله انی عمل
ایدنلرك وبالی مثلی یالکز اکا اولور اول تابعلرك وبالندن برشیء نقص اولنمقسزین
وبر قوم دیدیلر که آثارله مراد مساجده کیتمك ایچون اولان خطوه لردر
انس رضی الله عنه ایدر بنو سلمه مسجد قربنه تحوّل مراد ایتدکارنده
پیغمبریمز علیه السلام انلره دیدیکه (یابنی سلمة ألا تحتسبون آثارکم) آگاه
اولك که خطواتکزله اجرلنورسز اویله اولسه مکانلرنده قرار ایدوب
اندن تحوّلی ترك ایتدیلر قال النبی علیه السلام (اعظم الناس اجرا
فی الصلاة ابعدهم فأبعدهم ممشی) پیغمبریمز علیه السلام ایدر ناسك
نمازده اجری اعظم اول کمسه درکه مسجده ندکلو ایراغ اولوب یوریمسی
اکثر اولورسه اجری دخی اول اعتبارله اعظم واکثر اولور ﴿ وکل شیء
احصیناه فی امام مبین ﴾ هرشیکه بز انی حفظ وعدّ وبیان ایتدك اول لوح
محفوظده در ﴿ واضرب هم مثلا اصحاب القریة ﴾ یامحمد کفار مکه یه انطاکیه
اهالیسنك قصه سنی انلرك حالنه مثل ذکر ایت ﴿ اذ جاءها المرسلون ﴾
که اول انطاکیه اهلنه عیسی علیه السلامك رسولاری کلدی
﴿ اذ أرسلنا الیهم اثنین ﴾ بز انلره ایکی رسول کوندردك که انکله
مراد عیسی علیه السلامك رسولاری یحیی ویونسدر بر قولده
اول ایکیسنك غیریدر ﴿ فکذبوهما فعززنا بثالث ﴾ اهل انطاکیه

اول ایکیسن تکذیب ایتدیلر اویله اولسه اول رسوللری رسول ثالث
شمعونله تقویه ایتدك * علماء اخبار ایدر عیسی علیه السلام حواریوندن
ایکی کمسه یی انطاکیه اهلنه رسول کوندردی شهره قریب اولیجق
حبیب النجاری کوردیلر که اول قیون کودردی حبیب النجار انلره
سزنه حاللو کمسه لرسز دیدکده انلر دیدیلرکه عیسی علیه السلامك
رسوللری یز کلشزکه بوشهرك اهلنی اوثان عبادتندن منع ایدوب رحمان
عبادتنه دعوت ایده وز حبیب دیدیکه صحت دعواکزه علامتکز
وارمیدر دیدیلرکه نعم الله تعالینك اذنیله مریضه شفاء ایرکوررز
واکمه وابرص علتن کیدررز حبیب دیدیکه بنم بر مریض اوغلم وار زمان
مدیددنبرو اکا علاج ایده مدم وانلری اکا کتوروب انی مسح ایتدکاری
حینده اکا صحت ایردی حبیب انی کوریجك ایمانه کلدی اول خبر شهر
ایچنده شایع اولوب انلرك یدیله چوق مریض عافیت بولدی حتی انلرك
امری اول شهرك ملکنه ایردیکه اول اصنامه عبادت ایدردی اول رسوللری
یاننه چاغروب سزنه حاللو کمسه لرسز بو شهره نه مصلحت کورمکه کلوبسز
دیدیلرکه انکچون کلدك که سنی شول ایشتمز وکورمز جمادات عبادتندن شول
ایشیدر وکورر خالق کائنات عبادتنه دعوت ایدرز ملك ایتدی بزم اشبو
آلهه مزدن غیری الهمز وارمیدر دیدیلرکه واردر اولکه سنی والهکی
ایجاد ایتدی اویله اولسه انلری قتندن چیقاروب حبسه کوندردی
بعده عیسی علیه السلام حواریونك رئیسی شمعون نام رجلی انلرك اثرنجه
کوندردی متغیر هیئتنده واروب ملکك اصحابیله معاشره ومؤانسه ایتدی
حتی که انلر انی ملکه ایرکوروب ملکه انیس وجلیس اولدی برکون
اول ملکه دیدیکه ایشتدم سن ایکی رجل حبس ایتمشسن هیچ انلری
سویلتدکمی جائز اولورسه انلری کتورسکز تاکه سوزلری ندر کورسیدك
چون انلری قتنه کتوردیلر شمعون انلره دیدیکه سزی بوارایه
کیم کوندردی دیدیلرکه اول الله تعالی کیم هر شیئك اول خالقیدر خلقده
وملکده شریکی یوقدر شمعون ایتدی ایمدی انی ایجاز اوزره وصف ایدك
دیدیلرکه اول دیلدیکنی ایشلر اراده ایتدیکی وجه اوزره حکم ایدر
دیدیکه اکا علامتکز ندر دیدیلرکه اول شیئکه انی ملك تمنی ایدر ملك
امر ایلدی ایکی کوزلری مطموس بر غلام کتوردیلرکه کوزلری جبهه کبی

اولمشيدى اول ايكيسى الله تعالى يه دعا ايديجك كوزلرى يرى شق اولدى
طيندن ايكى بندقه آلوب اول ايكى كوز يرينه قودقلرى كبى كوز اولوب
كوردى شمعون ملكه ايتدى نوليدى سن دخى صنمكه دعا ايتسيدك كه
بونك كبى ايتسه اول اكا شرف اولوردى ملك ايتدى سندن كيزلو ايشم
يوقدر بزم الهمز كورمز ايشتمز ونفع وضرر ايتمزدر بعده ملك اول ايكى
رسوله ايتدى اكر الهكز ميتى احيايه قادر اولورسه اكا ايمان كتورملم
اندن بر غلام كتورديلركه اول يدى كوندنبرو فوت اولمشيدى اول ايكيسى
اكا دعا ايديجك فى الحال طورى كلدى وديديكه بن مشرك فوت
اولديغمدن آتشدن يدى وادى يه كيردرلدم ايمدى سزى صددنده
اولديغكز شركدن تحذير ايدرين ايمانه كلك كه اول خوفدن قورتله
سز وديندليكه سماء قپولرى آچيلوب انده بر شاب حسن الوجه
كوردمكه اشبو اوچ كسه يعنى شمعون وايكى رسول ايچون شفاعت
ايدركه اول عيسى عليه السلام ايدى وقتاكه شمعون ملكه سوزينك
تأثيرين تيقن ايتدى حالى اكا خبر ويريجك اول ملك و انك اتباعندن
بر جماعت ايمانه كلديلر وايمانه كلمينلر اوزره جبريل عليه السلام صيحه
ايدوب دفعة جميعى هلاك اولديلر ﴿ فقالوا انا اليكم مرسلون ﴾
اول اوچ رسول انطاكيه اهلنه ديديلركه الله تعالى قبلندن بز سزى ايمانه
دعوت ايچون رسوللرز ايمدى اكا ايمانه كلك ﴿ قالوا ما انتم الا بشر
مثلنا ﴾ انلر رسوللره ديديلركه سز دخى بزم كبى بشر سز بزم اوزريمزه
مزيتكز يوقدركه ادّعا ايتديكز شيئله تخصص ايده سز ﴿ وما انزل الرحمن
من شئ ان انتم الا تكذبون ﴾ الله تعالى بشر اوزره وحى ورسالتدن بر شئ
انزال ايتميوبدر رسالت دعواسنده بلكه سز كذب ايدرسز ﴿ قالوا ربنا
يعلم انا اليكم لمرسلون ﴾ رسوللر ديديلركه ربمز جل شانه بيلوركه بز انك
امريله عيسى عليه السلامك سزى ايمانه دعوته رسوللرى يز ﴿ وما علينا
الا البلاغ المبين ﴾ بزه واجب اولان انجق تبليغدركه اول صحتنه شهادت ايدر
آياتله مكشوف وظاهردر ﴿ قالوا انا تطيرنا بكم لئن لم تنتهوا لنرجمنكم
وليمسنكم منا عذاب اليم ﴾ اهل انطاكيه ديديلر سزك سببكزله بزدن مطر
حبس اولنديغندن سزكله تشاؤم ايتمشز اكر بو مقاله كزدن منتهى
اولمزسكز سزى طاشله قتل ايدرز و بزدن سزه عذاب اليم ايريشور

﴿ قالوا طائركم معكم ﴾ رسوللر ديديلركه سبب شؤمكز سزكله بيله دركه اول
سوء عقائد واعمالكزدر ﴿ ائن ذكرتم بل انتم قوم مسرفون ﴾ وعظ
اولنمكزله مى تشاؤم ويا رجله وعد ايدرسز بلكه سز بر قومسزكه عادتكز
عصيانله اسرافدر ﴿ وجاء من اقصى المدينة رجل يسعى ﴾ وقتاكه اهل
انطاكيه نك رسوللرى قتلنه ارادهلرى خبرى حبيب النجاره ايرديكه اول
محمد عليه السلام بعثتندن التيوز ييل مقدم ايمانه كلمشدى دينلديكه اول
برغارده عبادت ايدردى اول خبرى ايشيديجك چيقوب دينى اظهار
ايتدى دينلديكه انك منزلى انطاكيه ابوابنك باب اقصاسنده ايدى
سكردرك قومنه كلدى ﴿ قال يا قوم اتبعوا المرسلين ﴾ ديديكه يا قوم اول
رسوللرك دينينه اتباع ايدك ﴿ اتبعوا من لا يسألكم اجرا وهم مهتدون ﴾
اتباع ايدك انلره كيم انذار وتبليغ رسالهلرى اوزره سزدن اجر استمزلر
والحال انلر دنيا وآخرت خيرينه دعوت ايدرلر لايق اولوركه انلره
اتباع ايده سز وقتاكه حبيب انلره اول سوزى سويلدى ديديلركه يوخسه
سن بزم دينمزه مخالفت ايدوب اول رسوللرك دينينه مى متابعت ايدرسن
وبزم آلهه مزى ترك ايدوب انلرك الهنه مى عبادت ايتمكى ديلرسن حبيب
ديديكه ﴿ ومالى لا اعبد الذى فطرنى واليه ترجعون ﴾ بكا نولديكه بنى
خلق ايدن رب تعالى يه عبادت ايتمزين والحال موتدنصكره اكا رجوع
ايدرسز سوء اعمالكزك جزاسين انك عندنده بولورسز ﴿ ءاتخذ من دونه
آلهة ان يردن الرحمن بضر لا تغن عنى شفاعتهم شيئا ولا ينقذون ﴾ الله
تعاليدن غيرى اصنامى بن آلهه مى اتخاذ ايدرين اكر الله تعالى بكا
ضر اراده ايتسه زعمكز اوزره اصنامكز شفاعتى بندن اول ضررى
دفعه مفيد اولمز وانلر بنى مكروهدن انقاذ ايتمزلر ﴿ انى اذا لفى ضلال مبين ﴾
اكر بن الله تعاليدن غيريه عبادت ايدرسم خسران ظاهرده اولورين
زيراكه نفع وخيره ودفع ضرره قادر اوليان شيئ شول نفع وضرره مقتدر
خالق جل شانه يه اشراك ضلال مبين ايديكى هيچ بر عاقله خفى اولمز
﴿ انى آمنت بربكم فاسمعون ﴾ بن ايمان كتوردم ربكز جل شانه يه كيم
سزى خلق ايلدى بنم ايمانمى بندن ايشيدك وقتاكه حبيبدن اشبو سوزلرى
ايشتديلر دفعة جميعى قالقوب انى قتل ايتديلر دينلديكه انلر رمى حجاره ايدر
اول ايسه يارب قومى هدايت ايت ديوانى دعا ايدردى ﴿ قيل ادخل الجنة ﴾

قتل اولنديغى حينده روحى جنته ايلتلوب اكا كير دينلدى سائر شهداء
ارواحنه اولان كبى (قال ياليت قومى يعلمون بما غفرلى ربى وجعلنى
من المكرمين) حبيب اول حينده ديديكه نوليدى قومم ربم جل شانه نك
بنى مغفرت ايتديكن ودخى اكرام اولنمشلردن قيلديغن بيله لردى تاكه
انلكه كفردن توبه يه كلوب ايمانه دخولله انك حالى مثلنى اكتسابه
رغبت ايده لردى وياخود انلر انك امرنده خطاء عظيم اوزره اولوب
اول حق اوزره اولديغن بيله لردى وقتاكه انلر حبيبى قتل ايتديلر
الله تعالى انلره غضب ايدوب عقوبتلرين تعجيل ايتدى جبريل عليه السلام
امر آلهى ايله بركره صيحه ايديجك دفعة جميعى هلاك اولديلر (وما انزلنا
على قومه من بعده من جند من السماء) حبيبك قتلندنصكره قومى اوزره
اهلاكيچون سمادن ملائكه انزال ايتمدك بلكه ملك واحد صيحه سيله
اكتفا ايتدك اشبونده انلرك اهلاكنى استحقاردر يوخسه يوم بدرده
وخندقده يا محمد سكا ارسال ايتديكمز كبى جند ملائكه انزال ايتمدك زيراكه
اول پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه تعظيم ايچون ايدى (وما كنا منزلين)
وحكمتمزده صحيح اولمديكه حبيبك قومى اهلاكنه ملائكه دن جند انزال
ايده وز (ان كانت الا صيحة واحدة فاذاهم خامدون) حبيب قومنى
اخذمز ويا عقوبتمز انجق صيحهٔ واحده اولديكه جبريل عليه السلامك
صيحه سيدر كورلسه كه انلرك جميعى سونمش قور كبى ميتلردر
(ياحسرة على العباد ما يأتيهم من رسول الا كانوا به يستهزؤن) يوم قيامتده
كفاره دينوركه حسرت وندامت انلره كيم هربار انلره رسول كلديكنده
انلر انى استهزاء ايدرلردى (ألم يروا كم اهلكنا قبلهم من القرون انهم
اليهم لا يرجعون) اهل مكه بيلمديلرمى انلردن اوّل قرون ماضيه دن نيچه
قرون هلاك ايتدك انلرك هيچ برى كيرو دنيايه رجوع ايتمزلر اهل مكه
دخى انلردن عبرت آلمزلرمى (وان كل لما جميع لدينا محضرون) خلائقك
كليسى يوم قيامتده بزم دركاهمزه احضار اولنورلر (وآية لهم الارض
الميتة احييناها واخرجنا منها حبا فمنه يأكلون) الله تعالينك وحدانيت
وقدرتنه انلره علامتدركه ارض يابسه يى مطر ايله احيا ايدوب اندن
حبك انواعنى اخراج ايدرز سز اندن اكل ايدرسز (وجعلنا فيها
جنات من نخيل واعناب) وارضده بز نخل وعنبك انواعندن بستانلر قيلورز

(وفجرنا فيها من العيون) ودخى ارضده بز عيوندن چيقار نهرلر اجرا ايدرز
(ليأكلوا من ثمره) تاكه انلر ذكر اولنان جناتك ثمرندن وياخود مائله حاصلى
اولان ثمردن اكل ايده لر (وما عملته ايديهم) حالبوكه انك خلقنه يدلرى
عمل ايتميوبدر بلكه انى الله تعالينك خلقيله معموله بولديلر * دينلديكه
انلكه مراد عيون وانهاردركه انده يد خلق عمل ايتميوبدر دجله وفرات
ونيل مبارك كبى وياخود اكل ايده لر انيكه يدلرى عمل ايتدى عصير ودبس
كبى (أفلا يشكرون) الله تعالينك نعمتلرينه شكر وانى توحيد ايتمزلرمى
اشبو شكر تركنه انكار حيثيتندنصكره شكره امردر (سبحان الذى
خلق الازواج كلها) اول الله تعالى كندويه لايق اولميان صفتدن منزه
اولديكه اول اصناف مخلوقاتك كلنى خلق ايتدى (مما تنبت الارض) اول
كرك ير بتورديكندن نبات وشجردر (ومن انفسهم) ونفسلرندن
وجوده كلان ذكر واناثدر (ومما لا يعلمون) وانلرك بيلمدكلرندن اشياء
عجيبه دركه الله تعالى اكا انلرى مطلع ايتميوبدر ومعرفتنه انلره طريق
دخى قيلميوبدر (وآية لهم الليل نسلخ منه النهار) الله تعالينك وحدانيت
وقدرتنه انلر ايچون علامت اخرى ليلدركه بز اندن نهارى نزع ايدرز
يعنى نهارى كيدرر ليلى كتوررز (فاذاهم مظلمون) اوليله اولسه
انلر ظلمته داخل اولورلر (والشمس تجرى لمستقر لها) كونش هر كون
منازلنده سير ايدوب حتى كه مستقرينه منتهى اولوب انى تجاوز ايتمز زيرا
انك اقصاى منازلى ابعد مغاربيدر بعده رجوع ايدر * دينلديكه اول
هر سنه ده منازلنك اوّلندن اقصاسنه دكين سير ايدوب انده استقرار
ايدر بعده منازلنك اوّلنه رجوع ايدر دينلديكه انك مستقرى صيفده
سماده غايت ارتفاعيدر وشتاده نهايت هبوطيدر دينلديكه انك
دورنده اوچيوز التمش مشرق ومغربى واردر هر كون بر مطلعدن
طلوع ايدوب برمغربده غروب ايدر بعده سنهٔ آتيه يه دكين اول مطلع
ومغربه عودت ايتمز ابو ذر رضى الله عنهدن مرويدر ايدر پيغمبريمز
صلى الله عليه وسلم ايله اوتورردم شمس غروب ايتدى ديديكه يا ابا ذر
بيلورميسنكه شمس قنده غروب ايدر ديدمكه الله تعالى ورسولى اعلمدر
ديديكه اول غروب ايتديكنده عرش آلتنه كيدر وانده سجده يه واروب
طلوعه اذن ديلر اذن الهى ايله كيرو مطلعنه كيدر قريب اولوركه اول

اذن دیلیوب اذن ویرلمیه بلکه کیری مغربنه دوندریله اول یکادن طلوع ایت دینله اشبو حدیث شریف مقتضاسنجه مستقرله مراد تحت عرش اولور ویاخود شول وقتدرکه انده استقرار ایدوب جریی منقطع اولورکه اول یوم قیامتدر (ذلك تقدیر العزیز العلیم) اشبو منوال اوزره شمسك جریی اول الله تعالینك تقدیریدرکه قدرتیله هر مقدوره غالبدر علمی هر معلومی محیطدر (والقمر قدرناه منازل) بز قمری ذا منازل تقدیر ایتدككه اول یکرمی سكز منزلدر هر كیجه قمر اول منازلك برینه نزول ایدر منتهای منازله ایریشنجك كیرو ادنای منزله عودت ایدر شهر اوتوز كون اولدیغنده قمر ایكی كیجه مستتر اولور یكرمی طقوز اولورسه بر كیجه مستتر اولور اشبو منازلك ذكرندن بو جمله سورهٔ یونس اوائلنده سبق ایتدی قچانكه قمر جمیع منازلنی قطع ایده اینجه اولور (حتی عاد كالعرجون القدیم) حتی اول معوج شمراخ كبی اولمغه عودت ایدر * دینلدیكه اول نخله نك عذق یابس عتیقنه بكزر اولوركه اول زیاده قورودیغنده اینجه لور وصرارر ویای كبی بوكیلور قمر دخی آی آخرنده انجلین اولور (لا الشمس ینبغی لها ان تدرك القمر) شمسه سهل اولمزكه سیرده قمره ایریشه زیراكه شمس بطئ السیردركه فلكن برسنه ده قطع ایدر وقمر ایسه فلكن هر آیده قطع ایدر ویاخود شمس قمر فلكنده طلوع ایدر زیرا قمرك فلكی شمس فلكنك غیریدر ویاخود شمسك سلطانی نهارده در وقمرك ایسه لیلده در اویله اولسه شمس لیلده طلوع ایتمز (ولا اللیل سابق النهار) ولیل ایسه نهاری سبق ایدر دكلدر بلكه حساب معلومله بری برینی تعاقب ایدر هیچ بری وقتندن اوّل كلمز وایكیسی اجتماع دخی ایتمز مكر اول وقتده كه شمس مغربدن طلوع ایدوب قمرله اجتماع ایده (وكل فی فلك یسبحون) وهر بری فلكنده سیر ایدر (وآیة لهم انا حملنا ذریتهم فی الفلك المشحون) الله تعالینك وحدانیت وقدرتنه علامت اخری اولدركه انلرك تجاراته بعث ایتدكلری اولادلرین ویا استصحاب ایتدكلری صبیان ونسالرین سفینهٔ مملوده حمل ایتدككه انكله مراد نوح علیه السلام سفینه سیدر یعنی الله تعالی انده انلرك آباء اقدمین حمل ایتدی حالبوكه انلر وذریه لری اول آبائك اصلابنده ایدیلر (وخلقنا لهم من مثله ما یركبون) ودخی انلر ایچون سفینهٔ نوح شكلنده زورقلردن ویادوه لردن خلق ایتدك

اكا ركوب ایدرلر (وان نشأ نغرقهم فلا صریخ لهم ولاهم ینقذون) اكر دیلرسك انلری غرق ایده رز غرقه واقع اولدقلرنده انلره اغاثه ایدر وموتدن انقاذ ایدر اولمز (الا رحمة منا ومتاعا الی حین) لكن بزم انلره رحمتمز وحیاتله آجاللری انقضاسنه دكین انلره تمتیعمز اجلیچون غرق ایتمزز (واذا قیل لهم اتقوا مابین ایدیكم وماخلفكم لعلكم ترحمون) قچان انلره ایلروكزده كلور آخرت امرندن قورقوب عمل ایدك وآردیكزده قالور امر دنیایه اغترار ایتمكز ویاخود امم سابقه یه ایریشن وقایعدن عبرت آلك وآخرتده اعداد اولنان عذابدن صاقنك كه رحمت اولنوب یوم قیامتده عذاب كورمیه سز دینلسه اندن اعراض ایدرلر (وما تأتیهم من آیة من آیات ربهم الا كانوا عنها معرضین) هر باركه ربلری جل شانه آیتلرندن انلره بر آیت كتورسك الا انلر اندن اعراض ایدر اولدیلر زیراكه انلر اكا اعتیاد وانك اوزره تمرن ایتمشلردر (واذا قیل لهم انفقوا مما رزقكم الله) وقچان انلره الله تعالینك سزه ویردیكی اموالدن فقرایه انفاق ایدك دینلسه (قال الذین كفروا للذین آمنوا أنطعم من لو یشاء الله اطعمه) كافرلر مؤمنلره استهزاء طریقی اوزره دیركه بز شول كیمسه یه اطعام ایدرمیزكه الله تعالی دیلسه انی اطعام ایدردی یعنی اول انلری اطعامه قادر ایكن اطعام ایتمیجك بز اكا احقایز * ایمدی بو قول واعتقاد انلرك فرط جهالتلرندندر زیراكه الله تعالینك اطعامی اسبابله در جمله دن بری اغنیایی فقراء اطعامنه حثیدر وانی انلره توفیقیدر (ان انتم الا فی ضلال مبین) سز دكل الا خطاء بینده سزكه الله تعالینك مشیئتنه مخالف شیء امر ایدرسز وجائزدركه بو قول الله تعالیدن انلره جوابدر ویاخود مؤمنلرك انلره جوابنی حكایتدر (ویقولون متی هذا الوعد ان كنتم صادقین) ودیرلركه وعد ایتدیككز بعث نوقتن اولور بزه خبر ویرك اكر قولكزده صادقلر ایسه كز (ما ینظرون الا صیحة واحدة تأخذهم وهم یخصمون) الله تعالی جوابده انلره دیدیكه انلر منتظر اولملری دكل الا نفخهٔ اولایه دركه انلر تجارات ومخاصماتلرنده ایكن اول انلری اخذ ایدر (فلا یستطیعون توصیة ولا الی اهلهم یرجعون) اویله اولسه امور دن بر شیئی وصیته ویا اهللرینه رجوعه استطاعتلری اولمزكه واروب حاللرینی

كوره‌لر بلكه اول حينده جميعى دفعة فوت اولورلر ﴿ونفخ فى الصور فاذاهم من الاجداث الى ربهم ينسلون﴾ بعده مابيننده قرق ييل كچدكدنصكره صوره نفخهٔ بعث نفخ اولنوب ناس قبوردن طوروب ربلرى جل شانه دركاهنه سرعتله كيده‌لر ﴿قالوا ياويلنا من بعثنا من مرقدنا﴾ ديه‌لركه بزى اويخومزدن كيم اوياردى ويا اولديغمز مرقددن كيم طورغردى ﴿هذا ماوعد الرحمن وصدق المرسلون﴾ مؤمنلر ويا ملكلر ديه‌لركه اشبو شول يوم قيامتدركه الله تعالى انى منزل كتابلرده وعد ايدوب مرسلون انى تبليغده صدق ايتديلردى ديندلديكه اشبو قول دخى كفاركدركه اقرار ايده‌لر برحينده‌كه اول انلره نفع ايتميه ﴿ان كانت الا صيحة واحدة فاذاهم جميع لدينا محضرون﴾ اول نفخهٔ اخيره دكل الا صيحهٔ واحده اولوركه انكله خلقك جميعى بزم دركاهمزه حساب ايچون حاضر اولورلر ﴿فاليوم لاتظلم نفس شيئا ولاتجزون الا ما كنتم تعملون﴾ اشبو يوم قيامتده برهيچ بركيمسه برشيئله ظلم اولنمز سز الا انكله‌كه خير وشردن دنياده انى ايشلمشديكز دينور ﴿ان اصحاب الجنة اليوم فى شغل فاكهون﴾ اشبو كونده اهل جنت افتضاض ابكارده ويا سماعده ويانعيم جنتده ويابرى برلرين زيارتده ويا الله تعالينك ضيافتنده ناعملر وفرحانلردر ﴿هم وازواجهم فى ظلال﴾ اهل جنت انده كنديلره حورعيندن ازواجلريله بيله ظلال اشجارده ويا ظل عرشده صفاده درلر ﴿على الارائك متكئون﴾ حجالده اريكه‌لر اوزره اتكاء ايدرلر ﴿لهم فيها فاكهة ولهم مايدعون﴾ جنتده انلر ايچون فاكهه‌نك انواعى وهرتمنى واشتها ايتدكلرى اولور ﴿سلام قولا من رب رحيم﴾ وانلرك اعلاى مطلوب ومتمنالرى الله تعالينك انلره ملائكه واسطه‌سيله ويا واسطه‌سز سلاميدر * جابر رضى الله تعالى عنه ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ديديكه اهل جنت نعملريله تنعمده ايكن اوزرلرينه برنور سطوع ايده‌باشلرين قالدروب كوره‌لركه رب تعالى فوقلرندن اشراق ايدراولديغى حالده انلره سلام ويره اول انلره نظر ايده وانلر اكا نظر ايده‌لر اكا نظر ايدر اولدقلرنجه نعيمدن برشيئه التفات ايتميه‌لر حتى‌كه اول انلردن احتجاب ايدوب نور وبركتى اوزرلرنده وديارلرنده قاله ﴿وامتازوا اليوم ايها المجرمون﴾ يوم قيامتده الله تعالى قبلندن برمنادى ندا ايده‌كه ياعاصيلر مؤمنين صالحيندن امتياز ايدك بوكلام انلره شول

(حينده)

حينده دينوركه ناس محشرده مؤمن وكافر ومخلص ومنافق برى برلرينه مختلطلر ايكن مخلصون جنته ايلتلور وكافرون ناره سوريلور وياخود معنى يا مجرملر هرخيردن عزلت ايدك وياخود يا كافرلر نارده برى برلريكزدن متفرق اولك زيراكه هركافرك نارده بربيتى اولور انده يالكز حبس اولنور نه اول غيرى ونه غيرى انى كورر ﴿ألم اعهد اليكم يابنى آدم ان لا تعبدوا الشيطان انه لكم عدو مبين﴾ كفار ومنافقين ناره كوندرلدكلرندنصكره دينوركه بن سزه قرآنده بيان ايتديميكه شيطان سزه برعدوى ظاهر العداوه‌در اويله اولسه اندن صاقنوب اكا اطاعت ايتمكز ﴿وان اعبدونى﴾ وسزه امر ايلدمكه بكا اطاعت ايدوب بنى توحيد ايده‌سز ﴿هذا صراط مستقيم﴾ اشبو امرى رعايتكز صراط مستقيمدر اكا سلوك ايدن جنته ايريشور ﴿ولقد اضل منكم جبلا كثيرا أفلم تكونوا تعقلون﴾ اول شيطان سزدن خلق كثيرى اضلال ايتدى اكا اطاعتله سزدن اول كچن امتلره ايريشن هلاكى تعقل وتذكر ايتمزديكزكه معتبر اوليديكز وقتاكه انلر جهنم قپوسنه قريب اوله‌لر خزنه انلره ديه‌لركه ﴿هذه جهنم التى كنتم توعدون﴾ اشبو اول جهنمدركه دنياده سز انكله وعد اولنوب تصديق ايتمديكزدى ﴿اصلوها اليوم بما كنتم تكفرون﴾ اشبو كونده اكا كيرك دنياده الله تعالى‌يه كفريكز سببيله ﴿اليوم نختم على افواههم وتكلمنا ايديهم وتشهد ارجلهم بما كانوا يكسبون﴾ اشبو كونده بز انلرك آغزلرينى ختم ايدوب كلامدن منع ايدرز واللرى شول ايشلدكلرى اعمالى بزه خبرويرر واياقلرى شهادت ايدر اكاكه انى كسب ايتديلردى اول جوارح اوزره آثار معاصى ظهوريله وافعالنه دلالتيله وياخود اول جوارحى الله تعالينك سويلتمسيله * انس رضى الله عنه ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم قتنده ايدك پيغمبريمز عليه السلام كولدى بيلورميسزكه نيه كولدم ديدى ديديلركه الله تعالى ورسولى اعلمدر ديديكه عبدك رب تعالى‌يه دعاسنه‌كه يارب نفسم اوزره شاهدى نفسمدن اولمسون ديلرين الله تعالى ديديكه اشبو كونده اوزريكه نفسك وكرام كاتبين شهود يتراويله اولسه آغزى مهرلنوب اركانى سويلديلور حتى‌كه انك اعمالنى خبر ويردكلرندنصكره كيرو سويلكه لسانى اطلاق اولنور لسانى سائر اركانه عتاب ايدوب ديه‌كه بن سزچون مناضله‌يه تعمد

ایتمشیکن سز اعترافکزله کندیکزی و بنی هلاکه ایقاع ایتدیکز (ولونشاء لطمسنا علی اعینهم فاستبقوا الصراط فانی یبصرون) اکر بز دیلسه‌وز انلرك اعین ظاهره لرینی کیدررردك بر حیثیتله که انك جفن وشقی اولمیه اول حال اوزره طریقه مبادرت ایده‌لردی فکیف که انی کورر اولسه‌لر والحال بز انلرك اعینلرینی کورمز ایتمشز ویاخود معنی اکر دیلسه‌وز انلری هدادن اضلال ایدوب عمیان ترك ایدردك اویله اولسه اول حالله انلر طریقی نیجه کوررلردی ویاخود اکر دیلسه‌وز بز انلرك اعین ضلالتلرین فقأ ایدوب عیندن انلری عمیان قیلوردق و بصرلرین ضلالتدن هدایته تحویل ایدوب رشدلرین کوررلردی فکیف که انلر کورر اوله‌لر بز انلره بو فعلی ایتمیه‌وز (ولونشاء لمسخناهم علی مکانتهم فما استطاعوا مضیا ولا یرجعون) واکر دیلسه‌وز بز انلری منزللرنده ایکن جماداتدن بر شیئه تحویل ایدردك ویاخود قرده وخنازیر قیلوردق اویله اولسه ذهاب ورجوعه قادر اولمیه‌لردی (ومن نعمره ننکسه فی الخلق) اول کمسه‌که بز انك عمرنی طویل ایده‌وز خلقده انی تنکیس ایدرز ضعفنی آرتورر و بنیه وقواسنی اکسلدرز (أفلا یعقلون) تعقل ایتمزمیسزکه اکا قادر اولان رب تعالی طمس ومسخه دخی قادر اولور (وما علمناه الشعر) بز اکا شعر تعلیم ایتمدك اشبو کفار مکه‌نك محمد شاعردر و دیدیکی شعردر دیو قوللرینی رددر زیراکه اول مقفی و موزون دکلدر ومعناسی دخی شعرانك مقصودی اولان تخیلات مرغبه و منفره و انك امثالی دخی دکلدر (وماینبغی له) واکا شعر سویلمك دخی صحیح اولمز واما اندن روایت اولنان (انا النبی لاکذب انا ابن عبدالمطلب) قول شریفی شعر اربابی عندنده شعر دکلدر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اشبو بیتی سویلردی (کفی بالاسلام والشیب للمرء ناهیا) ابو بکر رضی الله عنه دیدیکه یارسول الله شاعرك دیدیکی (کفی الشیب والاسلام للمرء ناهیا) ابوبکر ویا عمر دیدیکه شهادت ایدرینکه سن رسول اللهسن زیراکه الله تعالی (وما علمناه الشعر وماینبغی له) دیمشدر عائشه رضی الله عنهایه دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم شعردن بر شیئله هیچ تمثل ایدرمیدی دیدیکه (ویأتیك بالاخبار من لم تزود) قولیله ایدردی ینه عائشه رضی الله عنهایه سؤال اولندیکه پیغمبریمز علیه السلام شعردن هیچ بر شیئله تمثل

ایدرمیدی دیدیکه اکا شعر ابغض حدیث ایدی الا بوکه اشبو بیتله کاهی تمثل ایدوب دیردیکه (ستبدی لك الایام ما کنت جاهلا * ویأتیك بالاخبار من لم تزود) الا بوکه اول ویأتیك من لم تزود بالاخبار دیردی (ان هو الا ذکر وقرآن مبین) اکا وحی اولنان کلام دکل الا موعظه وقرآندرکه فرائض وحدود واحکامی بیان ایدر (لینذر من کان حیا) تاکه اول قرآن ویا رسول الله انذار ایده هرکمسه‌یی که عاقل فهم اوله زیراکه غافل میت کبیدر ویا انی که الله تعالینك علمنده مؤمن اوله زیراکه حیات ابدیه ایماناله‌در (ویحق القول علی الکافرین) وتاکه کفر اوزره اصرار ایدنلره کلمهٔ عذاب واجب اوله (أولم یروا انا خلقنا لهم مما عملت ایدینا انعاما) انلره نظر اعتبارله نظر ایتمزلرمیکه بز انلر ایچون خلق ایتدك شول احداثنه تولی ایتدیکمزدن ابل وبقر وغنمیکه بزدن غیری احد انك احداثنه قادر دکلدر (فهم لها مالکون) اول انعامی بزم انلره تملیکمزله تملك ایدرلر ویاخود اول انعامی انلره تسخیر وانقیادمزله ضبط وتصرفه تمکن ایدرلر (وذللناها لهم فمنها رکوبهم ومنها یأکلون) وبز اول انعامی انلره تذلیل ایتدككه اندن مرکوبلری اولور وانك لحومندن اکل ایدرلر (ولهم فیها منافع ومشارب) وانلر ایچون اول انعامده اصواف واوبار واشعارندن منافع والبانندن مشارب قیلدق (أفلا یشکرون) اشبو نعمتلری ربی جل شانه شکر ایتمزلرمی زیرا اکر انعامی خلق وانلره تذلیل ایتمسه اشبو منافع مهمه تحصیلنه توسل انلره نیجه ممکن اولوردی (واتخذوا من دون الله آلهة لعلهم ینصرون) الله تعالیدن اشبو قدرت باهره ونعم ظاهره‌یی کوروب انك انده تفردنی بیلدکلرندنصکره عبادتده انك غیری آلهه اتخاذ ایتدیلر شول رجائله کیم اول آلهه‌لری انلره ایرشور شدائد دفعنه نصرت ایده‌لر حالبوکه امر عکس اوزره‌در زیراکه (لایستطیعون نصرهم وهم لهم جند محضرون) اول آلهه انلره نصرته قادر اولمزلر والحال اول کفار آلهه‌لر ایچون جنددرکه انلری حفظ ایچون اعداد اولنمشلردر ویاخود آلهه‌لری اثرنجه ناره احضار اولنورلردر (فلا یحزنك قولهم) ایمدی انلرك الله تعالی حقنده الحاد وشرکلری ویاسنك شانکده تکذیب وتهجینلری سکا حزن ویرمسون (انا نعلم مایسرون ومایعلنون) بز انلرك اسرار وکرك

اعلان ايتدكارى شيئى بيلورز انك اوزره جزالرين ايدرز ﴿أولم ير الانسان انا خلقناه من نطفة فاذا هو خصيم مبين﴾ انسان بدأ خلقنى تأمل ايدوب بيلزميكه بز آنى منيدن خلق ايتمشكن كوررسنكه اول بين الخصومه در انك اول ماء منيدن خلقنه قادر اولان بارى تعالى بعثنه دخى قادر اولور روايت اولنديكه ابى بن خلف پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه النده برچوريمش كمك كتوروب اليله انى اوفقلديغندنصكره ديديكه اعتقاد ايدرميسنكه اشبو كمك بويله چوريمشكن الله تعالى انى احياء ايده پيغمبريمز عليه السلام ديديكه نعم وسنى دخى بعث ايدر و ناره ادخال ايدر اول سببدن بوآيت ومابعدنده‌كى آيات نازل اولدى ﴿وضرب لنا مثلا ونسى خلقه﴾ وبزه برامر عجيبى مثل ضرب ايدوب احياء امواته قدرتمزى نفى ايتمك ديلر كنديننك عاجز اولديغى شيئدن بزى دخى عاجز ظن ايدر وبزم انى خلقمزى اونودر حالبوكه اول كمكى احيامزدن اغربدر ﴿قال من يحيي العظام وهى رميم﴾ وديركه شول چوريمش كمكلرى كيم دير كتورر ﴿قل يحييها الذى انشأها اوّل مرّة﴾ ديكل كه انى اول الله تعالى دير كورر كه اوّل مرّه‌ده اول هيچ برشئ دكل ايكن ايجاد ايتمشدى ﴿وهو بكل خلق عليم﴾ اول الله تعالى مخلوقاتك تفاصيلنى وكيفيت خلقنى بيلور اويله اولسه اشخاص متفتته‌نك اجزائنى اصولنى وفصولنى ومواقعنى وطريق تميزنى ونمط سابق اوزره برى برينه ضمنى واعراض وقواسى اعاده‌سنى بيلور ويا انك مثلى احداثنى بيلور ﴿الذى جعل لكم من الشجر الاخضر نارا فاذا انتم منه توقدون﴾ كه اول الله تعالى جل شانه دركه يشل اغاجدن آتش چيقارر مرخ وعفار كبى كه ايكيسيدخى شول صويى طاملر يشل اغاج ايكن بربرينه سحق اولنغله ايكيسندن آتش چيقارر حتى‌كه سزاندن آتش يقارسز حكما ديديلركه عنابك غيرى هريشل اغاجده آتش واردر ايمدى اول الله تعالى‌كه يشل اغاجدن آتش چيقارمغه قادر اولور سزى بعثه دخى قادر اولور ﴿أوليس الذى خلق السموات والارض بقادر على ان يخلق مثلهم﴾ اول الله تعالى‌كه سموات وارضى كبر جرمى وعظم شانله خلق ايتدى قادر دكلميدركه اول ايكيسنه اضافتله صغر وحقارتده انلر مثلى خلق ايده ﴿بلى وهو الخلاق العليم﴾ ديكلكه بلى اول اكا قادر اولور اول كثير المخلوقات

والمعلوماتدر ﴿انما امره اذا اراد شيئا ان يقول له كن فيكون﴾ انك شانى چقان برشيئك حدوثن اراده ايده اكا تكوّن ايت ديمسيدر فى الحال اولدخى تكوّن ايدر * دينلديكه اشبو كلامدن مجازدركه ايجاد واعدامده تعبسز مجرد امريله شيئك سرعت تكوّننه تمثيلدر ﴿فسبحان الذى بيده ملكوت كل شئ﴾ اول الله تعالى منزهدر اندنكه اكا مثل ضرب ايدرلر جميع اشيايه مالك وقادردر ﴿واليه ترجعون﴾ موتكزدنصكره اكا رجوع ايدرسز خير وشردن اعمالكزله جزالنورسز (روى عن النبى صلى الله عليه وسلم ان لكل شئ قلبا وقلب القرآن يس من قرأها يريدبها وجه الله غفرله واعطى من الاجر كأنما قرأ القرآن اثنى وعشرين مرّة وايما مسلم قرئ عنده اذا نزل به ملك الموت سورة يس نزل بكل حرف منها عشرة املاك يقومون بين يديه صفوفا يصلون عليه ويستغفرون له ويشهدون غسله ويتبعون جنازته ويصلون عليه ويشهدون دفنه وايما مسلم قرأ يس وهو فى سكرات الموت لم يقبض ملك الموت روحه حتى يجيئه رضوان بشربة من الجنة يشربها وهو على فراشه فيقبض روحه وهو ريان ويمكث فى قبره وهو ريان ولا يحتاج الى حوض من حياض الانبياء حتى يدخل الجنة وهو ريان) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن مرويدركه هرشيئك قلبى وار وقرآنك قلبى يس سوره‌سيدر بركمسه‌كه يس سوره‌سين لوجه الله اوقويه مغفرت اولنه وقرآنى يكرمى ايكى كره اوقومشجه اجر ويريله بركمسه‌كه اكا ملك الموتك نزولى عندنده يس اوقونه انك هرحرفى مقابله‌سنده اون ملك نزول ايدوب اوكنده صفوف اولدقلرى حالده طوره‌لر والله تعاليدن انكچون رحمت ومغفرت ديليه‌لر وغسلنه حاضر اولوب جنازه‌سيله بيله كيده‌لر واوزرينه نمازين قيلوب دفنى حيننده قتنده اوله‌لر وبرمسلم‌كه سكرات موتى عندنده يس اوقويه ملك الموت انك روحنى قبض ايتميه حتى‌كه رضوان اكا جنتدن شراب كتوروب اكا ايچوره حالبوكه اول فراشى اوزره ياتور ايكن ملك الموت انك روحنى قبض ايدر اول حالتده وكرك قبرده مكثنده ريان اولور ويوم قيامتده حياض انبيادن هيچ برينه احتياج اولمز حتى‌كه جنته دخولى ريان اولديغى حالده اولور

سورة الصافات وهى ثمان ومائة آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ والصفات صفا فالزاجرات زجرا فالتاليات ذكرا ﴾ الله سبحانه وتعالى اقسام ايتدى شول ملائكه ايله كيم مقام عبوديتده مراتبنجه صافين اولوب انوار الهيه انلره فيض اولنور امر الاهه منتظريندرلر وانلر اجرام علويه وسفليه يه امر اولندقلرى تدبيرله زجر وياخود ناسى الهام خير ايله معاصيدن ويا شياطينى ناسه تعرضدن زجر ايدرلر وانلر الله تعالينك آياتنى وجلاياى قدسنى انبياء واولياسنه تلاوت ايدرلر وياخود الله تعالى اقسام ايتدى طوائف اجرامله كيم صفوف مرصوصه كبى مرتبه‌در وارواحله كيم انى مدبره‌در وجواهر قدسيه ايله كيم بحار قدسده مستغرقه‌در ليل ونهار تسبيحدن انلره فتور كلمز وياخود نفوس علما ايله اقسام ايتديكه انلر عبادتده صف اولورلر حجج ونصايحله ناسى كفر وفسوقدن زجر ايدرلر الله تعالينك آيات وشرايعن تلاوت ايدرلر وياخود نفوس غزاتله اقسام ايتديكه انلر جهادده صف اولورلر خيل ويا عدويى زجر ايدرلر ذكر الهى تلاوت ايدرلر برحيثيتله كيم مبارزة عدو آنلرى اندن اشغال ايتمز ﴿ ان الهكم لواحد ﴾ الهكز جل شانه واحددر شريكى يوقدر ﴿ رب السموات والارض ومابينهما ورب المشارق ﴾ كه سموات وارضك وايكيسى اراسنده‌كى مخلوقاتك وشمس ويا كواكب مشارقنك ربيدر زيرا كه شمسك سنه‌دن هر كونده برمشرقى وهر برمشرق مقابلنده برمغربى واردر ﴿ انا زينا السماء الدنيا بزينة الكواكب ﴾ بز سزه قريب اولان سمايى ضوء كواكبله تزيين ايتدك * دينلديكه كواكب سماده قناديل كبى معلقه‌در وياخود صناديق اوزره‌كى مسامير كبى سماء اوزره مكوكبه‌در ﴿ وحفظا من كل شيطان مارد ﴾ وبز اول سمايى شهابلرله حفظ ايتدك هر شيطاندنكه طاعتدن خارجدر ﴿ لا يسمعون الى الملأ الاعلى ﴾ بز سمايى شياطيندن حفظ ايتدك اويله اولسه ملأ اعلايى استماع ايتمزلر ملأ اعلا ايله مراد ملائكه‌نك كتبه ويا اشرفيدر سكونلرى سموات علاده اولديغيچون علوله وصف اولنديلر ﴿ ويقذفون من كل جانب دحورا ﴾ انلر آفاق سمادن هرجانبندن شهبله طرد وابعادلريچون

رمى اولنورلر ﴿ ولهم عذاب واصب ﴾ ومع ذلك انلر ايچون آخرتده عذاب دائم ويا شديد واردر ﴿ الا من خطف الخطفة فاتبعه شهاب ثاقب ﴾ الا شياطين جماعتندن اولكه كلام ملائكه‌دن مسارقه وجهى اوزره بركلمه اختلاس ايده اكا بركوكب مضئ لاحق اولور انى قتل ويا احراق ايدر ويا اكا اندن خبل ايرر * روايت اولنديكه الله تعالى قچان برشئ قضاء ايتسه حملهٔ عرش وسماء سابعه اهلى تسبيح وتقديس ايدوب ربكز جل شانه ديدى ديواندن سماء سادسه اهلى استخبار ايدوب انلر دخى انلره خبر ويرر بومنوال اوزره خبر سماء دنيايه ايرر شياطين اول خبرى انلردن اختطاف ايدرلر اولكه انى وجهى اوزره كتوررلر اول حقدر لكن انده كذبله برنيچه كلام دخى زياده ايدرلر * دينلديكه اشبو شهاب رمى اولنمسى زمان جاهليتده دخى ثابت ايدى الا بوكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك بعثتيله منعده تشديد اولندى اكر دينورسه كه شيطان ناردن خلق اولنمشيكن انى نار نيچه احراق ايدر دينور كه اول نار صرفدن دكلدر انسان تراب خالصدن اولمديغى كبى ومع ذلك نار قويه نار ضعيفه اوزره استيلاء ايتسه اهلاك ايدر ﴿ فاستفتهم أهم اشد خلقا ام من خلقنا ﴾ يا محمد مكه مشركلرندن استخبار ايت كه خلقده انلرمى اشددر يوخسه ذكر ايتديكمز ملائكه وسماء وارض ومابينهما ومشارق وكواكب وشهب ثواقبمى اشددر ﴿ انا خلقناهم من طين لازب ﴾ بز انلرك اصلى آدمى بر نوع طيندن خلق ايتمشزدر كه اول يده لاصق اولور ويا اول منتندر والحال اندن خلق اولندقلرينى بيلورلر اويله اولسه رسل ايله نيچه مجادله ايدرلر وانلرى ضعفدن خلق ايدن رب تعالى‌يه نيچه تكبر ايدرلر حالبوكه انلرى اهلاك اكا يسيردر ﴿ بل عجبت ويسخرون ﴾ بلكه سن يا محمد الله تعالينك قدرتنه وانلرى بعثى انكارلرينه تعجب ايدرسن انلر ايسه تعجبكه وبعثى تقريركه سخره ايدرلر ﴿ واذا ذكروا لا يذكرون ﴾ قچان انلر برشيئله وعظ اولنسه‌لر متعظ اولمزلر وياخود انلره حشرك صحتنه دلالت ايدر شئ ذكر اولنسه انكله منتفع اولمزلر بلادتلرى وقلت فهملريچون ﴿ واذا رأوا آية يستسخرون ﴾ وقچان انلر قائلك صدقنه دلالت ايدر معجزه كورسه‌لر سخريه‌ده مبالغه ايدرلر وياخود بعضى بعضندن سخره ايتمسن ديلرلر ﴿ وقالوا ان هذا الاسحر مبين ﴾ وديرلر كه اشبو

كوردیككز دكل الا آشكاره سحردر (أئذا متنا وكنا ترابا وعظاما أئنا لمبعوثون) ودخی دیرلر كه بز میت اولوب تراب وعظام اولدیغمزدنصكره ینه بعث اولنورمی یز (أو آباؤنا الاوّلون) بزدن اوكدین فوت اولان آبامز دخی بعث اولنورلرمی (قل نعم وانتم داخرون) یا محمد انلره دیكل كه سز وانلر بعث اولنورسز حالبوكه صاغرونسز (فانما هی زجرة واحدة فاذاهم ینظرون) قصهٔ بعث ویا قیامت دكل الاصیحهٔ واحده دركه اول نفخهٔ ثانیه در انك وقوعی حیننده خلایقك كلیسی مرقدلرندن طوره كلەلر كندیلره نه ایشلنور ایدیكنه منتظر اولەلر (وقالوا یا ویلنا هذا یوم الدین) ودیەلر كه ویل بزه كیم بو اول كوندر كه اعمالمزله جزالنورز ملائكه ویا انلر بری برلرینه دیەلر كه (هذا یوم الفصل الذی كنتم به تكذبون) اشبو اول كوندر كه خلائق بینی فصل اولنور ویا محسن ومسیء بینی فرق ایدیلور بعده الله تعالی قبلندن ملائكەیه دینور كه (احشروا الذین ظلموا وازواجهم) ظلمه یی واشباهلرینی اصنامه عبادت ایدنلری بری برلریله وهر عمل سیء اهلنی مثلی عملی اهلیله ویاخود هر كافری شیطاندن قرینیله ویاخود زوجات كافره لریله حشر ایدك (وما كانوا یعبدون من دون الله) ودخی الله تعالینك غیری اصنام وغیریكه دنیاده اكا عبادت ایدرلردی انلری دخی حشر ایدك (فاهدوهم الی صراط الجحیم) انلری طریق ناره دلالت ایدك (وقفوهم انهم مسئولون) وانلری موقفده حبس ایدك كه انلر انده عقائد واعماللرندن سؤال اولنورلر (قال النبی علیه السلام لایزول قدما ابن آدم یوم القیامة حتی یسئل عن اربعة اشیاء عن شبابه فیما ابلاه وعن عمره فیما افناه وعن ماله من این اكتسبه وفیما انفقه وعن علمه ماذا عمل به) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر یوم قیامتده ابن آدمك قدمانی یرندن زائل اولمز حتی اكا درت شیئدن سؤال اولنور شبابندنكه نه شیئده ابلاء ایتدی وعمرندنكه نه حال اوزره كچوردی ومالندنكه قندن اكتساب ایدوب نه شیئه انفاق ایتدی وعلمندنكه انكله نه عمل ایتدی (مالكم لاتناصرون) سزه نولدیكه بری برلریكزه عذابدن تخلیصه نصرت ایتمزسز (بل هم الیوم مستسلمون) بلكه انلر اول كونده منقاد وذلیللر ونصرتدن عاجزلردن (وأقبل بعضهم علی بعض یتساءلون) ورؤساء ویا اتباع ویا كفره وقرناء بری برلرینه

تلاوم وتخاصم ایدەلر (قالوا انكم كنتم تأتوننا عن الیمین) اتباع رؤسایه دیەلركه سز بزه حلف جهتندن كلوب حق اوزره ایدیكیكزه یمینكزله بز آلدانوب سزه متابعت ایتدك ویاخود بزه قوت وقهركز جهتندن كلوب بزدخی سزدن خوفمز سببیله سزه متابعت ایتدك (قالوا بل لم تكونوا مؤمنین) رؤسا اتباعه دیەلركه سز ایمان اوزره دكلدیكزكه بز سزی اندن اضلال ایدەوز بلكه كفر كندی قبلكزدن ایدی (وما كان لنا علیكم من سلطان بل كنتم قوما طاغین) بزم سزك اوزریكزه تسلطمز یوغیدیكه اختیار وقوتكزی سلب ایدیدك بلكه سز اختیاركزله ربكز امرینه عصیان ایتدیكز ایدی (فحق علینا قول ربنا انا لذائقون) اویله اولسه رؤساء واتباع جمیعی دیەلركه ربمزك كلمهٔ عذابی اوزریمزه واجب اولدی بز اول عذابی ذوق ایدرز (فاغویناكم انا كنا غاوین) بز سزی طریق هدادن اضلال ایتدك زیراكه بز ضالین ایدك سز دخی بزم كبی ضلالتده اولمغی رغبت واختیار ایتدیكز (فانهم یومئذ فی العذاب مشتركون) اویله اولسه اول كونده رؤسا واتباع عذابده مشتركلردر ضلالتده مشترك اولدقلری كبی (انا كذلك نفعل بالمجرمین) اشبونك كبی فعلی بز مشركینه ایدرز (انهم كانوا اذا قیل لهم لا اله الا الله یستكبرون) زیراكه قچان انلره دنیاده لا اله الا الله دیكز دینلسه اندن اعراض ویا اكا دعوت ایدنلر اوزره استكبار ایدرلردی (ویقولون أئنا لتاركوا آلهتنا لشاعر مجنون) ودیرلردیكه بز اول شاعر مجنون یعنی محمد صلی الله تعالی علیه وسلم اجلیچون آلهەمز اصنام عبادتن ترك ایدرمیز الله تعالی انلرك قولنی رد ایدوب دیدیكه (بل جاء بالحق وصدق المرسلین) بلكه محمد قرآنله كلوب كندیدن اول كچن مرسلینی تصدیق ایدوبدر (انكم لذائقوا العذاب الالیم) سزكه كفرده رؤسا وكرك اتباعسز عذاب الیمی ذوق ایدرسز (وما تجزون الا ما كنتم تعملون) سز انكله جزا اولنمزسز الا دنیاده ایشلدیككز كفر واشراككز سببیله (الا عباد الله المخلصین) لكن الله تعالینك عباد مخلصینی انلر كبی دكللردر بلكه ثوابلری مضاعفدر (اولئك لهم رزق معلوم) ایمدی انلر ایچون جنتده غدوه وعشیه دكلو زمانده اشتها ایتدكلری حینده رزق معروف مقدر اولور (فواكه) كه اول فاكهه لردر كه

ثماردن تلذذ ایچون اكل اولنور یوخسه حفظ صحت ایچون دكل زیراكه
انلر جنتده غذا ایله حفظ صحتدن مستغنیلردر ﴿ وهم مكرمون فی جنات النعیم ﴾
انلر جنات نعیمده ثواب ایله اكرام وانعام اولنورلر ﴿ علی سرر متقابلین ﴾
انلر سریرلر اوزره بری برلرینه قارشو اوتورورلر یوخسه بری برلرینك
قفالرینه نظر ایتمزلر بلكه سریرلری انلره دور ایدوب بری برلرینه
قارشو ایدرلر ﴿ یطاف علیهم بكأس من معین ﴾ انلره طواف اولنور
بر اناء ایله كه انده شراب اولور خمردنكه اول ارض جنتده جریان ایدر
صویك انهارده جریانی كبی ﴿ بیضاء لذة للشاربین ﴾ كه اول خمر
سوددن زیاده بیاض اولوب انی شرب ایدنلره طیبه در ﴿ لا فیها
غول ﴾ اول خمرده غائله یوقدر خمر دنیاده اولدیغی كبی كه احوال سكر
وذهاب عقل ووجع بطن وصداع وقیء وبولدر ﴿ ولاهم عنها ینزفون ﴾
واول خمری شربدن سكران اولمزلر انكله عقللرینه خلل ایرمز ﴿ وعندهم
قاصرات الطرف ﴾ وانلرك عندنده زوجات اولوركه ابصارلرین
ازواجلرینك غیریه نظردن منع ایدیجیلردر بلكه ازواجلریله قناعت ایدوب
غیری اندن بدل اولدیغن استمزلر ﴿ عین ﴾ كه اول زوجاتك كوزلری كوزل
وبیوكدر ﴿ كأنهن بیض مكنون ﴾ كأنه اول زوجات بیاضلقده
دوه قوشی یمرطه سنه بكزیوبدركه انك بیاضنه ادنای صفرت قاریشوبدركه
اول ابدان لونلرینك احسنیدر ﴿ فاقبل بعضهم علی بعض یتساءلون ﴾
اندن اول خمری شربلری حالنده بری برلرینه اقبال ایدوب تحادث
ایدیشه لر زیراكه اول عقله الذ لذاتدر معارف وفضائلدن ودنیاده
كچن ماجرالرندن سویلشه لر ﴿ قال قائل منهم انی كان لی قرین ﴾
حین مكالمده انلرك بریسی دیه كه بنم دنیاده بعثی منكر برصاحبم وار ایدی
دینلدیكه انلر ایكی شریك ایدیلر برینه فطروس دینور كافر ایدی
وبرینه یهوذا دینور مؤمن ایدی قصه لری سورهٔ كهفده ذكر اولنوبدر
﴿ یقول أئنك لمن المصدّقین ﴾ یوخسه سن بعثی تصدیق ایدنلردنمیسن
دیو بنی توبیخ ایدردی ﴿ أئذا متنا وكنا ترابا وعظاما أئنا لمدینون ﴾
بز فوت اولوب تراب وعظام اولدیغمزدنصكره بعث اولنوب محاسبه
ومجازات اولنورمیز دیردی ﴿ قال هل انتم مطلعون ﴾ الله تعالی
اهل جنته دیه كه ویاخود اهل جنتدن اشبو ماجرامی ذكرنده اولان

مؤمن انده كی جلساسنه دیه كه اهل ناره نظر ایتمزمیسز كه سزه اول بعثی
منكر صاحبمی كوسترم انلر دیه لركه سن انی بزدن اعرفسن ایمدی
اكا سن نظر ایت * ابن عباس رضی الله عنه ایدر جنتده كوه لر واردركه
اهل جنت اندن ناره نظر ایدرلر ﴿ فاطلع فرآه فی سواء الجحیم ﴾ اویله اولسه
اول كوه لرك برندن ناره نظر ایدوب وسطنده اول صاحبنی كوره
﴿ قال تالله ان كدت لتردین ﴾ واكا دیه كه والله سن قریب اولدك كه
بنی اغوا ایله هلاك ایدیدك ﴿ ولولا نعمة ربی لكنت من المحضرین ﴾
اكر ربم جل شانه نك بكا هدایت وعصمتی اولمسه بندخی ناره سنكله بیله
محضر ایدن اولوردم بعده اول مؤمن جلساسنه دیه كه ﴿ أفما نحن بمیتین
الا موتتنا الاولی وما نحن بمعذبین ﴾ یا اهل جنت بز دنیاده كی موتمزدنصكره
جنتده دخی میتین اولمزمیز ونارده كفارله عذاب اولنانلردن دكلمیز دیو
نعم الهیه یی تحدث وانكله تلذذ ایده لر انلره دینلدیكه ابدا موتهٔ
دنیادنصكره بونده موته اولمز * دینلدیكه بو خطاب اهل جنتدن
ملائكه یه اولور شول حینده كه موت ذبح ایدیلور اویله اولسه اهل جنت
دیرلركه ﴿ ان هذا لهو الفوز العظیم ﴾ اشبو بزه ویریلن نعمت خلود وامن
نجات وافره در ﴿ لمثل هذا فلیعمل العاملون ﴾ اشبونك مثلنه نیل ایچون
واجب اولوركه عاملون عمل ایده لر یوخسه حظوظ دنیویه ایچون دكل كه
اول مشوبة الآلام سریعة الانصرامدر ﴿ أذلك خیر نزلا ﴾ اهل جنت
ایچون اشبو مذكورك نزل اولمسیمی خیرلیدر ﴿ ام شجرة الزقوم ﴾ یوخسه
اهل نار ایچون شجرهٔ زقومك نزل اولمسیمی كه اول برشجرهٔ خبیثه نك
ثمره سیدركه مرهٔ كریهة الطعمدر اهل نار انی اشد كراهتله تناول ایده لر
﴿ انا جعلناها فتنة للظالمین ﴾ بز اول شجرهٔ زقومی كافرلر ایچون آخرتده
محضهٔ عذاب ویا دنیاده انكله ابتلاء ایتدك زیراكه انلر انك نارده اولدیغن
ایشیدیجك اول نارده نیچه اولور حالبوكه نار شجری احراق ایدر دیدیلر
بیلمدیلركه اول نارده معیشت وانكله التذاذ ایدر حیوان خلقنه قادر
اولان رب تعالی اقدر دركه نارده شجره خلق ایدوب احراقدن انی
حفظ ایده ﴿ انها شجرة تخرج فی اصل الجحیم ﴾ اول بر شجره دركه منبتی قعر
جهنمده اغصانی انك دركاتنه مرتفعه در ﴿ طلعها كأنه رؤس الشیاطین ﴾
انك میوه سی نهایت قبحده كویاكه رؤس شیاطیندر * دینلدیكه

شياطين بر نوع حيات هائله در كه قبيحة المنظر در ﴿ فانهم لآكلون منها فمالئون منها البطون ﴾ اهل نار اول شجره‌دن ويا طلعندن يرلر انكله قارنلرين طيوررلر ياشدت جوعلرندن ويا انك اكلنه اجبار اولندقلرندن ﴿ ثم ان لهم عليها لشوبا من حميم ﴾ اول شجره‌دن طويدقلرندنصكره انلره عطش غلبه ايدوب ماء حميمله مشوب غساق ويا صديد ايچوريله لركه اول انلرك جوفلرندن بغرسقلرين پاره ليه ﴿ ثم ان مرجعهم لألى الجحيم ﴾ بوندنصكره انلرك مصيرى جحيمدر ويا انك دركاتنه‌در زيرا كه زقوم وحميم نزلدركه ناره دخوللرنده اول انلره تقديم اولنور * دينلديكه حميم ناردن طشره‌ده‌در دوه‌نك صويه ايلدلمسى كبى انلر دخى حميمه ايلتلوب اندن ناره ادخال اولنورلر ﴿ انهم الفوا آباءهم ضالين فهم على آثارهم يهرعون ﴾ شول سببدنكه انلر آباءلرينى طريق هدادن ضالين بولديلر انلر دخى اول آباءلرينك آثارينه اتباع وسرعت ايتديلر يعنى ذكر اولنان شدائده استحقاقلرينه علت اضلالده آباءلرينه تقليدلرى اولمشدر ﴿ ولقد ضل قبلهم اكثر الاولين ﴾ يا محمد قومك قريشدن اول چكن امم خاليه‌نك اكثرى طريق حقدن ضلالته ايرديلر ﴿ ولقد ارسلنا فيهم منذرين ﴾ بز انلره عواقبدن انذار ايدر انبياء ارسال ايتدك سنى قومكه ارسالمز كبى انلر ايسه اول انبياءيى تكذيب ايتديلر قومكك سنى تكذيب ايتملرى كبى ﴿ فانظر كيف كان عاقبة المنذرين ﴾ نظر ايتكه اول انذار اولنوب تكذيب ايدنلرك عاقبتلرى نيجه عذاب وهلاكه ايردى ﴿ الا عباد الله المخلصين ﴾ الا عباد اللهدن شونلركه انبيانك انذاريله تنبه ايدوب دينلرين لله خالص ايتديلر انلر عذاب وهلاكدن قورتلديلر ﴿ ولقد نادانا نوح فلنعم المجيبون ﴾ نوح عليه السلام قومنك ايمانندن مأيوس اولنجق بزدن انلر اوزره نصرت ديليوب دعا ايتدى والله بزنه كوزل اجابت ايديجى يز انك دعاسنه اجابت ايتدك ﴿ ونجيناه واهله من الكرب العظيم ﴾ ونوحى واهلنى غرقدن وقومى اذاسندن خلاص ايتدك ﴿ وجعلنا ذريته هم الباقين ﴾ وانك ذريتن تناسلله يوم قيامته دكين باقين ايتدك * روايت اولنديكه نوح عليه السلامله سفينه‌يه كيرن بنى آدمدن نوح عليه السلامك اوچ اوغليله زوجه‌لرندن غيرلرى وفات ايدوب متناسل اولمديلر ﴿ وتركنا عليه فى الآخرين ﴾ بز نوح ايچون اندنصكره كلن انبياء

وامده ثناء حسن وذكر جميل ابقاء ايتدك كه اول يوم قيامته دكين منقطع اولمز ﴿ سلام على نوح فى العالمين ﴾ اول نوح اوزره ملائكه وانس وجنده يوم قيامته دكين سلام ثابتدر كه انلر اكا سلام ايدرلر ﴿ انا كذلك نجزى المحسنين ﴾ احسان ايدنلره بز نوحه ايتديكمز كبى جزاء حسن ايدرز ﴿ انه من عبادنا المؤمنين ﴾ اول بزم وحدانيتمزى تصديق ايدر عبادمزدندر ﴿ ثم اغرقنا الآخرين ﴾ بعده انك قومى كفارنى اغراق ايتدك ﴿ وان من شيعته لأبراهيم ﴾ دينك اصل ومنهاجنده نوح عليه السلامه متابعت ايدنلرك برى ابراهيم عليه السلامدر بعيد اولمزكه ايكيسنك شرعى فروعده ويا غالبده متفق اوله * دينلديكه نوح عليه السلامله ابراهيم عليه السلام بيننده ايكى بيك التيوز قرق ييل چكمشدر وايكيسى بيننده هود عليه السلام وصالح عليه السلامدن غيرى رسول كلمامشدر ﴿ اذ جاء ربه بقلب سليم ﴾ كه اول رب تعاليه شرك وشكدن خالص قلبله كلدى ﴿ اذ قال لأبيه وقومه ماذا تعبدون ﴾ كه اول باباسنه وقومنه ديديكه اشبو اصنام نه شيئدركه سز اكا عبادت ايدرسز حالبوكه اول عبادت اولنمغه صالح دكلدر ﴿ أئفكا آلهة دون الله تريدون ﴾ اسوء كذب ايدر اولديغكز حالده الله تعالينك غيرى عبادتيچون آلهه‌مى اراده ايدرسز ﴿ فما ظنكم برب العالمين ﴾ عالملرك ربيسى جل شانه‌يه ظنكز ندر قچانكه اكا ملاقى اوله سز انك غيريه عبادتكز ايچون سزه عقابمى ويا تركمى ايدر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر ابراهيم عليه السلامك قومى علم نجومى تعاطى ايدرلردى اولدخى انلره موافقت شكلنده اصناملرينه كيد اراده ايلدى تاكه انلرك الوهيته عدم استحقاقنى حجتله انلره الزام ايده مكركه انلرك عيدلرى اوله‌جق كوندن بر كون مقدمده عادتلرى ايديكه اصناملرينه واروب قربانلر ايدرلر وطعاملر پشوروب اصناملرى اوكلرينه قودقلرندنصكره عيدكاهلرينه كيدرلردى شول زعمله كيم اول طعامده بركت اولوب رجوعلرنده انى يرلردى ابراهيم عليه السلامه ديديلركه سندخى ايرته بزمله عيدكاهه كيتمزميسين ﴿ فنظر نظرة فى النجوم ﴾ اويله اولسه ابراهيم عليه السلام نجومك مواقع واتصالاتنه ويا علم ويا كتابنه نظر ايتدى ﴿ فقال انى سقيم ﴾ وديديكه بن سقيمن انلره كندوبى نجومله استدلالندن سقمه مشارف كوستردى تاكه انى كنديلرله عيدكاهلرينه

ایلتمیەلر وانلرك اغلب اسقامی طاعون ایدی سرایتندن زیادە قورقرلردی
ویاخود مرادی سزك کفر کزدن سلیم القلبم ویاخود اعتدالدن
خارج المزاجم برخروجلە کیم اندن خالی کمسە قلیلدر ویاخود موت
صددندەیم دیمك ایدی ﴿ فتولوا عنه مدبرين ﴾ اویلە اولسە سرایت
خوفیلە اندن قاچوب عید کاهلرینە کتدیلر ﴿ فراغ الى آلهتهم فقال
ألاتأكلون ﴾ بعدە ابراهیم علیه السلام کیزلو انلرك اصناملرینە کیروب
استهزاء طریقی اوزرە اوککزدە کی طعامی یمزمیسز یسکزە دیدی ﴿ مالكم
لاتنطقون ﴾ سزە نولدی سویلزسز کە بکا جواب ویرەسز ﴿ فراغ
عليهم ضربا باليمين ﴾ اندن اصنامی اورمغە اقبال ایتدی شول حلفی
سبیلە کیم تالله بن سزك اصنامکزی کسر ایدرین دیو خفیة سویلشدی
ویاخود اول فعلی یدیمنا سیلە ویاقوتیلە ایتدی ﴿ فأقبلوا اليه يزفون ﴾
وقتاکە ابراهیم علیه السلامك اصنامە اولان صنیعنی خبر آلدیلر انی اخذ
ایچون سرعتلە اکا کلدیلر مکر انلرك بعضی ابراهیم علیه السلامی اصنامی
کسر ایدرکن کورمشدی اول ایسە سائرینە بیلدرمشدی جمیعی
ابراهیم علیه السلامە دیدیلر کە بزم اصنامزی نیچون کسر ایتدك حالبوکە
بز اکا عبادت ایدرز ﴿ قال أتعبدون ماتنحتون ﴾ ابراهیم علیه السلام انلرە
توبیخ ایدوب دیدیکە شول الکزلە حجارە وغیریدن دوزدیککز شیئە
عبادتمی ایدرسز ﴿ والله خلقكم وما تعملون ﴾ والحال سزی ودوزدیککز
شیئی کە اکا عبادت ایدرسز الله تعالی خلق ایدوبدر اویلە اولسە روامیدرکە
انی قویوب شول نفع وضری اولمیان شیئە عبادت ایدەسز اشبو دلیلدرکە
افعال عباد الله تعالینك خلقی اولە ﴿ قالوا ابنوا له بنيانا فالقوه
فى الجحيم ﴾ بری برلرینە دیدیلرکە ابراهیم ایچون برحائط بنا ایدوب
ایچنە آتش یاقدیغکزدنصکرە ابراهیمی انك ایچنە براغك اویلە اولسە
طاشدن برحائط یاپدیلرکە سمایە طولی اوتوز ذراع وعرضی یکرمی ذراع
ایدی وایچنی اودونلە طولدیروب اکا آتش اوردیلر وابراهیم علیه السلامی
اکا آتدیلر ﴿ فأرادوا به كيدا فجعلناهم الاسفلين ﴾ وقتاکە انی آتشە
آتمغلە شر قصد ایتدیلر بز انلرك شرلرینی ابطاللە کندیلرین اذلین قیلدق
شول وجهلە کیم اول آتشی اکا برد وسلام ایدوب علو شاننە انی برهان
ایتدك ﴿ وقال انى ذاهب الى ربى سيهدين ﴾ ابراهیم علیه السلام دیدیکە

ربم جل شانەنك بکا امر ایتدیکی مکانە هجرت ایدرین ویاشول مکانە
کیم انك اندە عبادتنە تجرد ایدرینکە اول حراندن شامە ایدی ربم بکا
اندە دینمە صالح شیئە هدایت ایدر ﴿ رب هب لى من الصالحين ﴾ یارب
صالحلردن بکا برولد هبە ایتکە دعوت وطاعتە اعانت وغربتدە بکا مؤانست
ایدە ﴿ فبشرناه بغلام حليم ﴾ بز اکا تبشیر ایتدك برغلاملە کیم صغرندە
علیم کبرندە حلیمدر زیراکە صبی حلملە وصف اولنمز ﴿ فلما بلغ معه السعى ﴾
وقتاکە اول غلام باباسی ابراهیم علیه السلاملە اعمال ومهامە کتمکە صالح
اولدی یعنی یدی ویا اون اوچ یاشنە ایردی ﴿ قال يابنىّ انى ارى فى المنام
انى اذبحك فانظر ماذا ترى ﴾ ابراهیم علیه السلام اکا دیدیکە یا اوغلجغم
بن منامدە کوردمکە سنی ذبح ایدرین نظر ایتکە رأیك ندر اول امر
حتم ایکن اندە انکلە مشاورە ایتدی تاکە نازل اولان بلاء اللهدە انك
عنددە اولانی بیلە جزع ایدرسە قدمن تثبیت ایدە کندوینی تسلیم
ایدرسە انك اوزرە امندە اولە ونفسنی اکا توطین ایدوب اول اکا آسان
اولە وبلانك نزولندن اول انقیادلە مثوبە اکتساب ایدە * روایت
اولندیکە ابراهیم علیه السلام لیلۀ ترویەدە کوردیکە برقائل اکا
دیرکە الله تعالی سکا امر ایدوبدرکە اوغلکی ذبح ایدەسن ابراهیم علیه
السلام فکر ایتدیکە آیا کیم اول رؤیا الله تعالیدنمیدر ویاشیطاندنمیدر
کیجە اولیجق ینە انجلین کوروب الله تعالیدن ایدیکنی بیلدی اوچنجی کیجە
دخی انجلین کوربجك انی ذبحە قصد ایلدی اول اجلدن اول ایام ثلاثە
ترویە وعرفە ونحر دیو تسمیە اولندی اظهر اولان بودرکە اشبو
آیتدە خطاب اولنانلە مراد اسماعیل علیه السلام اولە زیراکە هجرتك
اثرندە ابراهیم علیه السلامە اول هبە اولندی واسحاق علیه السلاملە
بشارت اکا غلام بشارتی اوزرە عطفلە اول صکرەدە ذکر اولندی
ودخی شول دلیللە کیم پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایتدی بن ایکی ذبیحك
اوغلیم دیدیکە انك بری جدی اسماعیل علیه السلام ایدی وبری دخی
باباسی عبدالله بن عبد المطلب ایدی شول سببدنکە عبد المطلب نذر ایتدیکە
اکر الله تعالی اکا زمزم حفرنی آسان ایدوب اوغللری اون عددە
ایرسە انلرك برینی ذبح ایدە وقتاکە اول اکا آسان اولوب
اوغللری اونە ایردی قنغیسین ذبحە قرعە ایتدکدە قرعە عبدالله اوزرە

چيقدى اويله اولسه عبد المطلب انكچون يوز دوه فدا ايتدى اول اجلدن ديتده يوز دوه ويرمك سنت اولدى و بوقصه مكه ده واقع اولوب فدا كلان كبشك ايكى بوينوزى كعبه ده معلق ايدى حتى كه عبد الله بن زبير رضى الله عنه زماننده كعبه نك يانمسيله اول بوينوزلر دخى ياندى ودخى اسحق عليه السلامه بشارت ايدى يعقوب عليه السلام ولادتنه مقارن قيلندى اويله اولسه انك مراهق ايكن ذبحيله امر اولنمسى اكا مناسب اولمز اما اولكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن قنغى نسب اشرفدر ديو سؤال اولندقده يوسف صديق الله ابن يعقوب اسرائيل الله ابن اسحاق ذبيح الله ابن ابراهيم خليل اللهدر ديمسى روايتى ثابت دكلدر بلكه صحيح اولان يوسف بن يعقوب بن اسحاق بن ابراهيمدر ديمسيدر اول زوائد راوينك الحاقيدر ﴿ قال يا ابت افعل ماتؤمر ﴾ اول ايتديكه اى بابا امر اولنديغنك شيئى ايشلكل ﴿ ستجدنى ان شاء الله من الصابرين ﴾ ان شاء الله بنى امر اولنديغك ذبحه صبر ايدنلردن بولورسن وقتا كه ايكيسى امر اللهى اقامته عزيمت ايتديلر اول ابراهيم عليه السلامه ديديكه اى بابا سكا اوچ شيئله وصيت ايدرين برى بودركه ايكى اليمى باغله كه اضطرابله سكا اذاء ايتميم و بنى يوزم اوزره ياتور غل كه يوزيمه باقوب مرحمت ايتميه سن وكوملكمى انامه ايلتوب بندن اكا سلام ايت وديكل كه الله تعالينك امرينه صبر ايتسون ابراهيم عليه السلام اكا ديديكه اى اوغل الله تعالينك امرينه امتثال ايتمكه سن بكا نه كوچك عون اولورسن ﴿ فلما اسلما ﴾ وقتا كيم ايكيسى امر اللهه انقياد ايتديلر ابراهيم عليه السلام اوغلنى ذبحه واوغلى كندويى تسليم ايتدى ﴿ وتله للجبين ﴾ وانى ييقوب يوزى اوزره يره دوشردى و بچاغى انك قفاسى اوزره يورتدى باذن الله بچاغك يوزى دونوب كسمسى كندى اشبو حالت مناده برصخره قتنده اولدى ﴿ ونادیناه ان يا ابراهيم قد صدقت الرؤيا ﴾ بز اكا ندا ايتدك كه يا ابراهيم رؤياكى تصديق ايتدك امر اولنديغك شيئه عزمك ومقدماتنى اتيانكله اويله اولسه ايكيسى الله تعالينك انعامنه سوينوب شكر ايتديلر شول سببدنكه بلانك حلولندنصكره دفع ايلدى وانلردن غيريه توفيق ايتمديكى شيئى انلره توفيق ايتدى وعالمينه فضلارينى اظهار ايتدى ﴿ انا كذلك نجزى المحسنين ﴾ احسان ايدنلره بز بويله جزا ايدرز يعنى الله تعالينك طاعتنده احسانى سببيله

(ولدنك)

ولدنك ذبحنى اندن عفو ايتدى ﴿ ان هذا لهو البلاء المبين ﴾ اشبو اختبار ظاهردركه انكله مخلص غيريدن ممتاز اولور ويا بر محنتدركه بينة الصعوبه در ﴿ وفديناه بذبح عظيم ﴾ بز اكا اوغلنك يرينه ذبح ايتمكه جنتدن برعظيم الجثه كبش ويا وعل فدا ايتدك * دينلديكه اول كبش آدم عليه السلامك اوغلى هابيلك ايتديكى قربانى ايدى وقتا كه ابراهيم عليه السلام انى ذبحه شروع ايتدى جبريل عليه السلام ديديكه (الله اكبر الله اكبر) ذبح اولنه جق ولد ديديكه (لا اله الا الله والله اكبر) ابراهيم عليه السلام ديديكه (الله اكبر ولله الحمد) بعده بو ذكر بو امته سنت اولدى * روايت اولنديكه اول كبش جمره عندنده قاچدى ابراهيم عليه السلام اكا يدى طاش آتوب حتى كه انى اخذ ايتدى اول فعل اندنصكره سنت قالدى ﴿ وتركنا عليه فى الآخرين سلام على ابراهيم ﴾ ابراهيم عليه السلام اوزره بز ثناء حسن ابقا ايتدك كه اول اندنصكره كلان امتلرك اكا سلام ايتمسيدر ﴿ كذلك نجزى المحسنين ﴾ طاعتده احسان ايدنلره بز بويله جزاء ايدرز ﴿ انه من عبادنا المؤمنين ﴾ ابراهيم عليه السلام بزم وحدانيتمزى تصديق ايدر عبادمزدندر ﴿ وبشرناه باسحاق نبيا من الصالحين ﴾ بز ابراهيم عليه السلامه ولدنى ذبحله امريمزدنصكره اندن اسحاق نام ولدى وجوده كلمسيله تبشير ايتدك كه اول نبوتله مقضى وصالحلردن اولمسيله مقدر اولديغى حالده * مفسريندن اولكى ذبيحى اسماعيلدر دير اول قصه دنصكره ابراهيم عليه السلام طاعتنه جزا ايچون اسحاقك وجوده كلمسيله تبشير اولندى دير * واولكه ذبيحى اسحاقدر دير ابراهيم عليه السلام اسحاقك نبوتيله تبشير اولندى دير * اول قول اوزره انك اسحاقله تبشير اولنمسى ايكى كره اولور برى حين ولادتنده وبرى حين نبوتنده اولور ﴿ وباركنا عليه وعلى اسحاق ﴾ بز ابراهيمه اولادنده و اموالنده بركت قيلدق تكثيرله واسحاقه دخى بركت قيلدق صلبندن بنو اسرائيل انبياسنى وانلرك غيرى انبيادن ايوب وشعيب مثللى اخراج ايتدك وياخود ابراهيم واسحاقه دين ودنيا بركاتنى افاضه ايتدك ﴿ ومن ذريتهما محسن وظالم لنفسه مبين ﴾ واول ايكيسنك ذريتندن بعضى ايمان وطاعتله احسان ايديجيدر وبعضى ايسه كفر ومعاصيله نفسنه ظلم ظاهر ايديجيدر ﴿ ولقد مننا على موسى وهارون ﴾

بز موسی وهارونه نبوت وسائر منافع دینیه و دنیویه ایله انعام ایتدك ﴿ ونجیناهما وقومهما من الكرب العظیم ﴾ واول ایكیسنی وقوملری بنو اسرائیلی فرعونك تغلبندن ویا غرقدن نجات ویردك ﴿ ونصرناهم فكانوا هم الغالبین ﴾ واول ایكیسنه وبنی اسرائیله نصرت ایتدك حتی كه فرعون وقومی اوزره غالبین اولدیلر ﴿ وآتیناهما الكتاب المستبین ﴾ واول ایكیسنه بز حلال و حرام احكامنی بیاننده متناهی تورات نام كتابی ویردك ﴿ وهدیناهما الصراط المستقیم ﴾ واول ایكیسنی بز حق وصوابه ایركورر طریقه هدایت ایتدك ﴿ وتركنا علیهما فی الآخرین ﴾ واول ایكیسنه ثناء حسن ترك ایلدك كه انلردنصكره كلان امتك مؤمنلری انی اقامت ایدرلركه اول ﴿ سلام علی موسی وهارون ﴾ موسی وهارونه سلام اولسون دیرلر ﴿ انا كذلك نجزی المحسنین ﴾ طاعتنده احسان ایدنلره بز بویله جزا ایدرز ﴿ انهما من عبادنا المؤمنین ﴾ اول ایكیسی بزم وحدانیتمزی تصدیق ایدن عبادمزدندر ﴿ وان الیاس لمن المرسلین ﴾ الیاس بن الیاسنیكه هارون علیه السلام سبطندن بنواسرائیله بعث اولنمش مرسللردندر دینلدیكه اول بنواسرائیل انبیاسندن ادریس نام نبیدر ویاخود اول خضر علیه السلامك صاحبی اولان الیاسدر خضر علیه السلام جزیره لرده والیاس علیه السلام بریه لرده اولور هر ییل عرفه كوننده عرفاتده بری برلرینه ملاقات ایدرلر * روایت اولندیكه بعلبك ملكی برالتوندن صنمه عبادت ایدردیكه اكا بعل دینوردی طولی یكرمی ویا اوتوز ذراع ایدی مكر اول ملكك مرأه سی برجارنی قتل ایدوب بستاننی ظلمله آلمشدی الله تعالی اول ملكه غضب ایدوب الیاس علیه السلامی اكا رسول كوندردی اول بستانی اول مقتولك ورثه سنه رد ایتسون یوخسه انی هلاك ایدرین دیو اكا خبر ویرمكه بیوردی ﴿ اذ قال لقومه ألا تتقون ﴾ اول قومنه دیدیكه الله تعالینك عذابندن قورقمزمیسز ﴿ أتدعون بعلا وتذرون احسن الخالقین ﴾ بعله عبادت ایدوب سزی خلق ایدن احسن خالقینی ترك ایدرمیسز ﴿ الله ربكم ورب آبائكم الاولین ﴾ كه اول سزك واوّل كچن آبائكزك ربیسیدر ﴿ فكذبوه فانهم لمحضرون ﴾ انلر ایسه الیاسی تكذیب ایتدیلر اویله اولسه انلر واصناملری ناره احضار اولنورلردر ﴿ الا عباد الله المخلصین ﴾ الله تعالینك مؤمن قوللری ناره احضار اولنور دكللردر ﴿ وتركنا علیه فی الآخرین ﴾ وصكره كلان امتلرده

اول الیاس اوزره ثناء حسن ابقا ایتدك ﴿ سلام علی الیاسین ﴾ كه اول الیاس واتباعی اوزره سلام اولسون دیملریدر * دینلدیكه ملك الیاس اوزره غضب شدید ایدوب قتلنه قصد ایلدی اویله اولسه الیاس علیه السلام الله تعالی یه دعا ایتدی انلرك شرّندن انی خلاص ایده دعاسی مستجاب اولوب اول سمایه رفع ایدلدی وملك واتباعی قحطله هلاك اولدیلر ﴿ انا كذلك نجزی المحسنین ﴾ طاعتنده احسان ایدنلره بز بویله جزا ایدرز ﴿ انه من عبادنا المؤمنین ﴾ الیاس بزم وحدانیتمزی تصدیق ایدن عبادمزدندر ﴿ وان لوطا لمن المرسلین ﴾ لوط علیه السلام قومنه كوندرلمش رسوللرمزدندر انلر ایسه انی تكذیب ایدوب هلاكن قصد ایدیجك رب تعالی یه یلواروب كندینك واهلنك انلرك شرّندن نجاتن دیلدی ﴿ اذ نجیناه واهله اجمعین ﴾ بز انی واهلنك جمیعنی قومنه ایریشن عذابدن قورتاردق ﴿ الا عجوزا فی الغابرین ﴾ الا انك مرأه سنی هلاك ایچون قلانلردن قیلدق ﴿ ثم دمرنا الآخرین ﴾ بعده ماعدالرینی هلاك ایتدك ﴿ وانكم لتمرّون علیهم مصبحین ﴾ یا اهل مكه سز شامه مسافر تكزده انلرك منازلنه مصبحین اولدیغكزده اوغرارسز ﴿ وباللیل ﴾ وكاهی اكا كیجه ده اوغرارسز ﴿ أفلا تعقلون ﴾ عقلیكز یوقیدر كه انكله معتبر اوله سز ﴿ وان یونس لمن المرسلین ﴾ یونس قومنه كوندرلمش بزم رسوللرمزدندر * روایت اولندیكه یونس علیه السلام قومنه عذابله وعد ایتدیكندنصكره عذاب انلردن تأخر ایدیجك امر الهی اولمدین ارالرندن چیقوب بر دریا كنارینه كتدی ﴿ اذ ابق الی الفلك المشحون ﴾ اول قاچوب بوطلو كمی یه بندی اویله اولسه كمی طوروب ایلرو كتمدی ملاحین دیدیلركه آرامزده سیدندن اباق ایتمش عبد واردر ﴿ فساهم فكان من المدحضین ﴾ اویله اولسه كمینك اهلی مقارعه ایتدیلر قرعه یونس علیه السلام اوزره واقع اولوب انكله مغلوبیندن اولدی نعم سیدندن اباق ایدن عبد بنم دیوب كندوینی دریایه آتدی ﴿ فالتقمه الحوت وهو ملیم ﴾ هماندن انی بر بالق یوتدی حالبوكه اول نفسنه لوم ایدیجیدر ﴿ فلولا انه كان من المسبحین ﴾ اكر اول مدت عمرنده وبالق قارننده الله تعالی یی ذكر كثیر ایدر اولمسه یعنی ﴿ لا اله الا انت سبحانك انی كنت من الظالمین ﴾ دیر اولمسه ویاخود مصلیندن اولمسه ﴿ للبث فی بطنه الی یوم یبعثون ﴾

اول بالق قارننده حی ویامیت اولدیغی حالده ناسك بعث اولنملری
کوننه دکین انده لبث ایدوب قالوردی * اشبو نده ذکرك اکثارینه
وتعظیم شاننه حث واردر دینلدیکه برکمسه که الله تعالی یه سرّاده اقبال
ایده ضرّاده اول انك الین آلور (فنبذناه بالعراء) اول بالغك قارننده
برکوندن آز ویااوچ کون ویایدی کون ویایکرمی کون ویاقرق کون
لبثند نصکده بز انی شول شجر ونبتدن خالی مکانه ساحله ویافضایه القا ایتدك
روایت اولندیکه اول بالق کمینك یانجه باشنی طشره چیقارر یوردی
یونس علیه السلام ایسه انك قارننده تنفس وتسبیح ایدردی برّه ایردکارنده
بالق دخی انی قوصدی (وهو سقیم) والحال یونس علیه السلام
علیل اولوب بدنی طفلك ولادتی حیننده کی هیئتنده ضعیف وبی مجال
ایدی (وأنبتنا علیه شجرة من یقطین) وبز انك اوزره مظله انبات ایتدك
برشجر دنکه وجه ارض اوزره منبسط اولور ساقی اوزره قائم اولمز اکثرون
قولنده اول دباء ایدی اوراقیله انی ذبابدن تغطیه ایتدی * زیرا که
دباء اوزره ذباب واقع اولمز وانکله مراد دباء ایدوکنه دلالت ایدرکه
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه سز قباغی سورمیسز دینلدیکنده نعم سورینکه
اول قرنداشم یونسك شجره سیدر دیدی * وبرقولده اول انجیر اغاجیدر
ویاموز درکه ورقیله انی تغطیه واغصانیله استظلال وثماریله افطار ایتدی
روایت اولندیکه یونس علیه السلام اول شجره ایله کولکه لنور وبروعله
هردائم کلوب اکا سودین امزرردی حتی لحمی شدت وشعری بتوب بدنی
قوّتلندی بعده بروقتده اویویوب اویاندیغنده کورسه که اول شجره
قوریمش اکا قتی محزون اولدی وکونشدن اذی کوردی اکا آغلیوب
طوررکن الله تعالی اکا جبریل علیه السلامی کوندردی دیدیکه
برشجره نك قوریدیغنه محزون اولورسن یوز بیکدن زیاده امتك هلاکن
اراده ایتدککه محزون اولمزسن حالبوکه انلر توبه وایمانه کلدیلر
(وأرسلناه الی مائة الف اویزیدون) بز انی بالق یوتمزدن اوّل نینوی
اهلندن یوز بیك ویازیادهیه ارسال ایتدیکمز کبی انی بالق یوتدیغندنصکره ده
کیرو انلره ویاغیریلره ارسال ایتدك قچان ناظر انلره نظر ایتسه دیرکه
اول یوزبیك ویااکثردر * روایت اولندیکه انلر اسلامه کلوب یونسدن
کیرو انلره رجوعن دیلدیلر اول ایسه رجوع ایتمدی * زیراکه برپیغمبر

برمکاندن هجرت ایتسه اقامتیچون کیرو اول مکانه رجوع ایتمزدی
(فآمنوا فمتعناهم الی حین) اویله اولسه انی تصدیق ایتدیلر ویاانك
محضرنده اکا ایمانلرین تجدید ایتدیلر بزدخی انلری اجل مسمالری
تمامنه دکین تمتیع ایتدك اشبو قصه نك بعضی سورهٔ یونسده کچمشدر
(فاستفتهم ألربك البنات ولهم البنون) یامحمد اهل مکه دن توبیخ وجهی
اوزره استخبار ایتکه ربك جل شانه ایچون ایکی جنسك اوضعی اولان بناتی
وارفعی اولان بنونی کندیلر ایچونمی قیلورلر حالبوکه اشبو حکمده کندیلرین
رب تعالی اوزره تفضیل واردرکه سلیم العقل اولان انی قبول ایتمز
(ام خلقنا الملائكة اناثا وهم شاهدون) یوخسه بز ملائکه یی اناثمی
خلق ایتدك حالبوکه انلر انده حاضرمیدیلرکه اول قوله جرأت ایدرلر
(ألا انهم من افکهم لیقولون ولد الله وانهم لکاذبون) آگاه اولکه
انلر کذبلرندن ملائکه یی بنات الله زعمیله الله تعالینك ولدی واردر دیدیلر
والحال انلر اول قوللرنده کاذبلردر ومع ذلك انده الله تعالی یی حاشا
تجسیم ایدرلر زیراکه ولادت اجسامه مختصه در * ودخی الله تعالینك
اکرم خلقنی اناث قیلمقده استهانهٔ شدیده واردرکه انلرك برادناسنه سنده
انوثت وار دینلسه انی قائله غیظندن کندویی پاره لردی (أصطفی البنات
علی البنین) یوخسه الله تعالی بناتی بنون اوزره اختیارمی ایلدی
(مالکم کیف تحکمون) سزه نولدیکه عقل قبول ایتمدیکی شیئی نیجه
حکم ایدرسز * ایمدی اول حکم فاسددن ارتداع ایدك که اول جوردر
(أفلا تذکرون) تذکر ایتمزمیسز که الله تعالی اندن منزهدر
(ام لکم سلطان مبین) یوخسه ملائکه بنات الله ایدوکنه سمادن
سزه نازل اولمش حجت واضحه کزمی واردر (فأتوا بکتابکم ان کنتم صادقین)
ایمدی سزه نازل اولان کتابکزی کتورك اکر دعوا کزده صادقلر ایسه کز
(وجعلوا بینه وبین الجنة نسبا) مکه مشرکلری الله تعالی ایله ملائکه دن
جن دینور برحی بیننده نسبت جامعه قیلدیلرکه ابلیس انلردندر
دینلدیکه الله تعالی جن ایله مصاهره ایدوب اندن ملائکه حاصل
اولدی دیدیلر وبرقولده الله تعالی وشیطان ایکی قرداشدر دیدیلر
الله تعالی انلرك اقاویل باطله سندن منزهدر (ولقد علمت الجنة انهم
لمحضرون) حالبوکه کفره نك بناتله وصف ایتدکاری ملائکه ویاخود

انس وجن بيلديلركه كفره اول مقالهلرى سببيله ناره حاضر اولوب عذاب اوليسرلردر (سبحان الله عما يصفون) الله تعالى انلرك انى ولدله وصف ايتمسندن منزه اولدى (الا عباد الله المخلصين) لكن الله تعالينك شركدن مبرا اولان عبادى ناردن ناجيلردر (فانكم وما تعبدون ما انتم عليه بفاتنين) يا اهل مكه سز ومعبودلريكز ناسى الله تعالى يه اعتقادلرينى اغوا كزله افساد ايدر دكلرسز (الا من هو صال الجحيم) مكر انى افساد ايدرسزكه الله تعالينك سابق علمنده اهل ناردن اولوب لابد اكا دخول ايديسردر بعده الله تعالى ملائكهنك عبدهلرينى رد ايچون اكا عبوديته اعترافلرينى حكايت ايدوب ديديكه (وما منا الا له مقام معلوم) بزكه معشر ملائكه يز بزدن هيچ احد يوقدر الا انك معرفت وعبادتده وتدبير عالمده امر اللهه انتهاده مقام معلومى واردر وياخود اول سماده مقام معلومى واردر وانده عبادت ايدر اذن الهيسز انى تجاوزه قادر اولمز (وانا لنحن الصافون) وبز اداء طاعتده ومنازل خدمتده اياق اوزره صف صف طوررز (وانا لنحن المسبحون) وبز الله تعالى يى جلالنه لايق اولمين شيئدن تنزيه ايدرز * يعنى جبريل عليه السلام پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه خبر ويردى ديديكه بز الله تعالى يه صلاة وتسبيحله عبادت ايدرز يوخسه كفارك زعم ايتديكى كبى بز معبودين دكلرز * دينلديكه اشبو كلام پيغمبريمز عليه السلام ومؤمنلر لسانندن حكايت بيورلمشدر يعنى جنتده ويا يوم قيامتده الله تعالى دركاهنده بزم مقام معلوممز واردر بزانكيچون نمازده صف صف اولورز وانى هر سوءدن تنزيه ايدرز (وان كانوا ليقولون لو ان عندنا ذكرا من الاولين لكنا عباد الله المخلصين) اكرچه مكه كافرلرى ديرلركه اكر امم سالفهيه نازل اولان كتابلردن بزه دخى بر كتاب اولسه اللهه عبادتى خالص ايدر انك عبادى اولوردق يوخسه انلر كبى اكا مخالفت ايتمزدك (فكفروا به فسوف يعلمون) چون انلره قرآن كلديكه اول اشراف اذكاردر اكا كافر اولديلر * اويله اولسه كفر وتكذيبلرينك عاقبتى دنياده وآخرتده بيليسرلردر (ولقد سبقت كلمتنا لعبادنا المرسلين) بزم مرسلين عبادمزه وعدمز سبقت ايتديكه اول (كتب الله لاغلبن انا ورسلى) قولمزدر (انهم لهم المنصورون وان جندنا لهم الغالبون) كه انلر نصرت اولنورلردر * ومؤمنلركه بزم

جندمزدر دنياده حجت وآخرتده عزتله كفار اوزره غالبلردر اكرچه بعض احيانده منهزم اولورلرسهده (فتول عنهم حتى حين) ايمدى انلردن اعراض ايت سكا انلر اوزره نصرتمز موعدنه دكين كه اول يوم بدردر ويا يوم فتحدر (وأبصرهم فسوف يبصرون) انلره ايريشهجك مصائبى انلره كوستركل سنكيچون قضا ايتديكمز تأييد ونصرت وثوابى انلر آخرتده كوريسرلردر * اويله اولسه كفار ديديلركه يا محمد اول مصائبى وعذابى نه وقتده كوررز نازل اولديكه (أفبعذابنا يستعجلون) انلر بزم عذابمز نزولنه استعجالمى ايدرلر (فاذا نزل بساحتهم فساء صباح المنذرين) قچان بزم عذابمز انلرك فناسنه نزول ايتسه انذار اولنانلرك صباحى نه چركين صباح اولور * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم خيبر قريهنه نزول ايديجك ديديكه الله اكبر خيبر خراب اولدى زيرا قچان بز بر قومك فناسه نزول ايتسهوزكه انلر انذار اولنمشلردى انلرك صباحى نه چركين صباح اولور (وتول عنهم حتى حين) انلردن اعراض ايت موعودمز ظهورينه دكين (وأبصر فسوف يبصرون) يا محمد شول ذكرى احاطه ايتمز انواع مسرتى سز كورر وانواع مساءتى انلر كوريسرلردر (سبحان ربك رب العزة عما يصفون) ربك رب العزة جل شانه مشركونك انك شاننده اكا لايق اولميان وصفلردن منزه اولدى (وسلام على المرسلين) وسلام مرسلين اوزره اولسونكه انلر الله تعالينك رسالاتنى امتلرينه تبليغ ايتديلر (والحمد لله رب العالمين) عالملرك ربيسى الله تعالى يه حمد اولسونكه اول مرسلينه واتباعلرينه نعم وحسن عاقبه افاضه ايتدى * حضرت على رضى الله عنه ايدر بركمسهكه يوم قيامتده اجردن مكيال اوفى ايله كيل اولنمسين ديليه مجلسنده آخر كلامى سبحان ربك رب العزة عما يصفون دن آخر سورهيه دك اولسون

سورة ص وهى ثمان وثمانون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(ص) دينلديكه اول قسمدر ويا اسم سورهدر ويا صمد اسمنك ويا صادق الوعد وصفنك مفتاحيدر وياخود مصاداتدن امردركه اول معارضه معناسنهدر يعنى يا محمد عملكى قرآنه عرض ايت اوامريله عمل ونواهيسندن

اجتناب ایت ﴿ والقرآن ذی الذکر ﴾ قرآن حقیچونکه اول عظمه و یاشرف و یاشهرت صاحبیدر و یاخود دینده احتیاج اولنان عقائد وشرائع ومواعید ذکرینك محلیدر ﴿ بل الذین کفروا فی عزة وشقاق ﴾ حال کفارك دیدیکی منوال اوزره دکلدر بلکه کفار حقدن استکبارده والله تعالی یه ورسولنه مخالفتده در ﴿ کم اهلکنا من قبلهم من قرن فنادوا ولات حین مناص ﴾ اهل مکه دن اوّل امم خالیه دن برنیچه امتی بز عذاب ایله هلاك ایتدك که انلر ایسه عذابك نزولی حیننده اندن تخلیص ایچون استغاثه ایتدیلر انلره دینلدیکه اشبو وقت خلاص وفرار وقتی دکلدر ﴿ وعجبوا ان جاءهم منذر منهم ﴾ اول کفار کندیلردن انلره رسول کلدیکنه تعجب ایتدیلر ﴿ وقال الکافرون هذا ساحر کذاب ﴾ ودیدیلرکه اشبو رسالت دعواسین ایدن محمد اظهار ایتدیکی معجزه ده ساحر والله تعالی یه اسناده دیدیکی مقالاتده کذابدر ﴿ أجعل الآلهة الها واحدا ﴾ شول سببدنکه انلرك اتخاذ ایتدکاری آلهه لر ایچون الوهیتنی ابطال ایدوب جمیعن اله واحد ایچون قیلدی ﴿ ان هذا لشیء عجاب ﴾ انك بوقولی عجبده بلیغدرکه شول آبائمز اتفاق ایتدیکی وبزم مشاهده مز اولان امرك خلافیدرکه واحدك علم وقدرتی اشیاء کثیره یه نیچه وفا ایدر * روایت اولندیکه عمر رضی الله عنه اسلامه کلیجك قریشه اول زیاده مشقت وبردی ابو طالبه واروب دیدیلرکه سن بزم شیخمز وکبیرمزسن کور یورمیسن که محمده تابع اولنلر نه ایتدیلر سکا کلدك که بزمله قرنداشك اوغلی بینی فصل ایده سن اویله اولسه ابوطالب پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمی قننه چاغروب دیدیکه اشبو قومك سندن حاجتلری بودرکه آلهه لری ذکرنی ترك ایده سن نه سن انلره ونه انلر سکا اذا ایده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه اکر بن سزك حاجتکزه اجابت ایتسم سز دخی بنم بر حاجتمه اجابت ایدرمیدیکز * دیدیلرکه نعم اجابت ایده لم اکرچه اون حاجت ایسه ده دیدیکه ایمدی لااله الا الله دیکز همان دم طوروب کتدیلر وحکایت بیوریلان جوابی ایتدیلر ﴿ وانطلق الملاء منهم ان امشوا واصبروا علی آلهتکم ﴾ پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انلری اول جوابله تبکیت ایدیجك ابوطالبك مجلسندن اشراف قریش کتدیلر والحال بری برلرینه دیدیلرکه انك سوزی سزه نفع ایتمز طوروب کیدك آلهه کز عبادتنه

صبر ایدوب اکا ملازمت ایدك ﴿ ان هذا لشیء یراد ﴾ اشبو امر ریب زماندن برشیئدرکه بزم اکا ابتلامز اراده اولنمشدر انی دفعه چاره یوقدر ﴿ ما سمعنا بهذا فی الملة الآخرة ان هذا الا اختلاق ﴾ بز محمدك قولنی آبائمز ایرشدیکی ملتده و یا ملت عیساده ایشتمدك که اول ملتکزك آخریدر زیرا که نصاری انی ثالث ثلاثه در دیرلر * ایمدی محمدك قولی کذبدر کندیلکندن سویلیوبدر ﴿ ءأنزل علیه الذکر من بیننا ﴾ اشراف ورؤسامز بیننده اول شرف نبوت ونزول کتابله اختصاصه سبب ندر حالبوکه اول انلرك مثلی و یاشرف و ریاستده انلردن دوندر * اشبو دلیلدرکه انلرك مبدأ تکذیبی حسددر وحطام دنیوی یه نظرلری مقصور اولدیغیدر ﴿ بل هم فی شك من ذکری ﴾ بلکه انلر قرآن ووحیدن شکده درلر تقلیده میللری ودلیلدن اعراضلری ایچون ومع ذلك اشبو ساحر کذابدر و یا انك قولی اختلاقدر دیملری زعملرنده دخی ثابت دکلردر ﴿ بل لما یذوقوا عذاب ﴾ بلکه انلر هنوز بنم عذابمی ذوق ایتمیوبدر ذوق ایتدکلرنده شکلری زائل اولوب تصدیقه مضطرین اولدقلرنده تصدیق ایدرلر حالبوکه اول تصدیق انلره برشیئی مفید اولمز ﴿ ام عندهم خزائن رحمة ربك العزیز الوهاب ﴾ یوخسه ربك جل شانه نك خزائن رحمتی انلرك یدنده و یا تصرفنده میدرکه انی دیلدکلرینه ویره لر والله تعالینك دیلدیکندن کیده ره لر ونبوتی دیلدکاری صنادیدلرندن برینه ایرکوره لر حالبوکه نبوت الله تعالیدن عطیه در عبادندن دیلدیکنه انکله تفضل ایدر اکا مانع یوقدر عزیزدرکه اکا هیچ احد غالب اولمز وهابدرکه دیلدیکی شیئی دیلدیکی کمسه یه باغشلر ﴿ ام لهم ملك السموات والارض وما بینهما ﴾ و یوخسه سموات وارض ومابینهمانك ملکی انلرکمیدرکه اول خزائن رحمتدن جزؤ یسیردر حالبوکه انلرك اول عالم جسمانی امرنده مدخلی یوقدر اکر مدخللری وار ایسه ﴿ فلیرتقوا فی الاسباب ﴾ معارجه صعود ایتسونلرکه اندن هرشیئه ایروب اکا استیلاء ایده لر وعالم امرنی تدبیرلریله وحیی استصواب ایتدکاری کمسه یه انزال ایده لر ﴿ جند ما هنالك مهزوم من الاحزاب ﴾ اشبو قولی دینلر کفاردن رسوللر اوزره تحزب ایدن برجند قلیل مهزوم وعن قریب مکسوردر انلرك مقالاتنه مبالات ایتمکل زیرا بن سنك ناصرکم * اشبو قول شریفك تأویلی یوم بدرده ظاهر اولدی بعده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمی تسلیه ایچون رسل اوزره تحزب ایدنلرك

بعضن ذكر ايدوب ديديكه ﴿كذبت قبلهم قوم نوح وعاد﴾ قريشدن اوّل
نوح قومی وهود قومیكه عاددر رسوللرین تكذیب ایدوب اول رسوللر
دخی انلرك اذاسنه صبر ایتدیلر ایمدی یا محمد سندخی اول اخوانك انبیایی
اسوه ایدین ﴿وفرعون ذو الاوتاد﴾ وفرعون دخی رسولنی تكذیب ایتدیكه
اول بر ملك صاحبی ایدیكه ثباتده اوتادله مطنب كبیدی ویاخود اول درت
سارِیه نصب ایتمشدی تعذیبن دیلدیكی كمسه‌یی ایكی الین وایكی ایاغن
هر برین اول ساریه‌لرك برینه مد ایدوب اوزرینه اوتاد ضرب ایدردی
بعده موتنه دكین انی انده ترك ایدردی ﴿وثمود وقوم لوط واصحاب
الایكة﴾ وصالح قومی ثمود ولوط قومی وشعیب قومی واصحاب الایكه
دخی رسوللرین تكذیب ایتدیلر ﴿اولئك الاحزاب﴾ ایمدی انلر احزاب
ایدیلركه رسوللری اوزره تحزب ایتمشلردی ﴿ان كل الا كذب الرسل فحق
عقاب﴾ اول اقوامك هر بری رسوللرین تكذیب ایدوب اول اجلدن
بنم عقابم انلره واجب اولدی ﴿وما ینظر هؤلاء الا صیحة واحدة مالها
من فواق﴾ یا محمد كفار مكه‌نك انتظاری دكل الا صیحهٔ واحده‌یه دركه اول
نفخهٔ اولی‌در وقتی ایردیكنده فواق ناقه دكلو زمان تأخیر اولنمز ﴿وقالوا
ربنا عجل لنا قطنا قبل یوم الحساب﴾ كفار استهزاء طریقی اوزره دیدیلركه یا ربنا
بزه یوم قیامتدن اوّل وعد ایتدیكك عذابدن نصیبمزی ویاخود صحیفهٔ
اعمالمزی تعجیل ایتكه كوره‌وز ﴿اصبر علی ما یقولون﴾ ایمدی یا محمد انلرك
اذاسنه صبر ایتكه بن سنك ناصركم ﴿واذكر عبدنا داود ذا الاید﴾ ذكر ایت
عبدمز داودیكه عبادتده اول قوت صاحبی ایدی پیغمبریمز صلی الله علیه
وسلم ایدر نوافل صوم وصلاتده الله تعالی‌یه احب اولان داود علیه
السلامك صوم وصلاتیدركه اول بر كون صائم وبر كون مفطر اولوردی
وكیجه‌نك نصفن اویور وثلثن تهجد قیلور وسدس اخیرنی دخی اویوردی
دینلدیكه یعنی انلره داود علیه السلام قصه‌سنی ذكر ایت انك عند الله
علو شانی وعظائم نعم وكراماتله منزلت ومكانی وار ایكن بر صغیره‌یی
ارتكابیله منزلتندن تنزیل اولندی وملائكه انی تمثیل وتعریضله توبیخ
ایتدی حتی انكله مصیبتن تفطن ایدوب رب تعالی‌یه استغفار وانابت ایتدی
اویله اولسه كفر وطغیان اهلنه ظنك ندر ویاخود انك قصه‌سنی تذكیر ایدوب
نفسكی زللدن صیانت ایت اول عنان نفسكی ادنی اهمال ایله اكا ایریشن

(معاتبه)

معاتبه سكا دخی ایرشمیه ﴿انه اوّاب﴾ كه اول هر كراهت اولنور شیئدن
توبه ایله الله تعالینك مرضاتنه رجاعدر ﴿انا سخرنا الجبال معه
یسبحن بالعشی والاشراق﴾ بز طاغلری تسخیر ایتدككه غداة وعشیده
انكله بیله تسبیح ایدرلردی نتكیم تفسیری سورهٔ اقترابده كچدی امهانی
رضی الله عنها ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم صلاة ضحایی قیلوب
اشبو صلاة اشراقدر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر بن صلاة ضحایی
بو آیتدن بیلدم ﴿والطیر محشورة﴾ وقوشلری دخی تسخیر ایتدككه
هر جانبندن انلر اكا حشر اولوردی ﴿كل له اوّاب﴾ طاغلر وقوشلر
هر بری داودله بیله الله تعالی‌یی تسبیح ایدرلردی ﴿وشددنا ملكه﴾
بز اكا ملكنی عدل ویا حفظ وحراسته قوی ایتدككه هر كیجه‌ده انی اوتوز
اوچ بیك رجل بكلردی ویاخود هیبت ونصرت وكثرت جنودله قوی
ایتدك اول قلوب ناسه وضع اولنمشیدی * روایت اولندیكه بر غلام
بر رجلك عندنده‌كی بقره‌یی ادعا ایدوب رجل اكا بر لطمه اوردی ومع
ذلك اول غلام بقره‌یی دخی اثباته قادر اولمدی داود علیه السلامه
وحی الهی كلدیكه اول مدعی علیه رجلی بر لطمه اوردیغیچون قتل ایده
بنو اسرائیل انی ایشیدیجك جزع ایتدیلر بر رجلی بر لطمه اوردیغیچون
قتل ایدرمیسن دیدیلر داود علیه السلام دیدیكه بویله امر اولندم چون رجل
قتل اولنه جغنی تحقیق ایتدیكی كبی دیدیكه یا نبی الله سن صادقسن بن انك
باباسنی ناحق یره قتل ایتدیكمدن قتل اولنمغه مستحق اولمشن * اویله اولسه
داود علیه السلام انی قتل ایدیجك قلوب ناسه اندن هیبت ایردی واول
بقره‌یی آلوب غلامه ویردی ﴿وآتیناه الحكمة وفصل الخطاب﴾ وبز اكا
نبوّت ویا كمال علم واتقان عمل ویردك ودخی فصل خصام ویردككه حقی
باطلدن تمییز ایدردی ویا كلام ملخصكه اول التباسنز مخاطبی مقصوده
تنبیه ایدردی * اما بعد لفظنه فصل خطاب دینلدی زیرا كه اول مقصودی
ما سبقدن فصل ایدر دینلدیكه اول بر خطاب قصددركه انده
نه اختصار مخل ونه اشباع ممل اوله ﴿وهل اتیك نبأ الخصم اذ تسوّروا
المحراب﴾ یا محمد سكا داود علیه السلام عهدنده واقع خصومتك اكا
تحاكمی قصه‌سی كلدیمكه انی استماعله معتبر اوله‌سن شول وقتكه انلر
داود علیه السلامك غرفه‌سی سورینه تصعد ایتدیلر * قصه‌سی اولدركه

بر وقتده داود علیه السلام آبائی ابراهیم واسحاق و یعقوب علیهم السلام
منزلتن تمنی ایدوب رب تعالیدن دیلدیکه انلری امتحان ایتدیکی کبی انی دخی
امتحان ایده وانلرک کبی فضلندن اکا دخی احسان ایده اویله اولسه الله تعالی
اکا وحی ایتدیکه ایمدی فلان آیک فلانجی کوننده سنی ابتلا ایدرم متنبه
اولغل چون اول وقت موعود ایردی محرابنه کیروب قپوسنی بر کندی
وصلاة وزبور تلاوتنه اشتغال ایتدی اول حالتده شیطان آلتوندن
بر کوکرچین صورتنه تمثل ایتدیکه انده هرلون حسن بولنوردی کلوب
داود علیه السلامک ایکی ایاغی اراسنه یوریدی داود علیه السلام الین
اوزاتدیکه انی طوته و بنو اسرائیله انی کوستره اول ایسه اول ارادن
اوچوب اکا قریب بر مکانه قوندی داود علیه السلام انی طوتمق استدکجه
اول انک اوکنجه کیدرک حتی که بر کوه یه قوندی داود علیه السلام
دخی اول کوه یه چیقدیکه انک قنده کیدر ایدیکن کوره صیدینه بر کمسه
کوندره اول کوه‌دن کورسه‌که بر مرأه بر بوستانده برکه کنارنده یونور
ویا اول کندینک سطحی اوزرنده یونوب طوررکه اول حسن وجمالده
غایت کمالده ایدی انک حسنی داود علیه السلامه تعجب ایردردی ضمیرنده
اول انک حلالی اولمسنه رغبت و یردیکه اکا تشامع بنت شامع دینوردی
زوجنه اوریا بن حنایا دینوردی داود علیه السلامک ابن اختی ایوب بن صوریا
ایله بلقاء غزاسنده ایدی اویله اولسه داود علیه السلام اول ایوبه نامه
کوندردیکه اول اوریایی تابوت اوکنجه فلان عدویه کوندره وتابوت
اوکنجه کیدنه ایسه حلال دکلدیکه اردینه دونه تاکه الله تعالی انک
یدیله اول عدونک فتحن ویره ویاخود انی شهادته ایر کوره ایوب دخی
انی اول عدویه کوندریجک الله تعالی انک یدیله انی فتح ایدوب ایوب
داود علیه السلامه خبر و یردی بعده داود علیه السلام ینه ایوبه نامه
کوندردیکه اوریایی اوّلکیدن اشد عدویه کوندره باذن الله اولدخی فتح
اولوب اوچنجی دفعه کوندرلدیکی عدوده قتل اولندی * اول مرأه‌سی
عدتی انقضاسنده داود علیه السلام تزوج ایدوب سلیمان علیه السلام
اندن وجوده کلدی * بعضیلر انبیایی اشبو نک کبی عملدن تنزیه ایدوب
اشبو نقلی انکار ایتدیلر حتی علی کرم الله وجهه دن روایت اولندیکه
برکمسه کیم داود علیه السلام قصه‌سنی قصاص روایت ایتدیکی منوال

اوزره تحدیث ایده بن اکا یوز آلتمش جلده اوررین دیدی * دینلدیکه
اول صحیح اولدیغی تقدیر اوزره ظن اولنورکه داود علیه السلام انک
مخطوبه‌سن خطبه ایده ویا انی زوجه‌سندن فراغن دیله‌مش اوله تکیم
انصار مهاجرینه مواساة ایچون بومعنایی ایتدیلردی وقتاکه داود
علیه السلام اوریانک متروکه‌سنه داخل اولدی چوق زمان کچمدین
الله تعالی اکا انسان صورتنده ایکی ملک کوندردی داود علیه السلام
ایسه زمانن اوچه قسمت ایتمشیدی برکون عبادته وبرکون حکومته وبرکون
نسا ایله معاشرته اشتغال ایدردی ملکلرک اکا کلسی عبادتی کوننده ایدی
وقتاکه انلر داود علیه السلامه کیرمک دیلدیلر حارسلر انلری اندن منع
ایتدی اویله اولسه انلر دیواری آشوب داود علیه السلام نماز قیلورکن
آنسزین اوکنده اوتوردیلر دینلدیکه اول ایکی ملک جبرائیل ومیکائیل
علیهما السلام ایدی ﴿ اذ دخلوا علی داود ففزع منهم ﴾ شول وقتکه
ملائکه اکا داخل اولوب اول انلردن فزع ایتدی ﴿ قالوا لاتخف خصمان
بغی بعضنا علی بعض ﴾ دیدیلرکه بزدن خوف ایتمکل زیراکه بز خوف
اولنور کمسه‌لر دکللرز بلکه بز ایکی خصمز بعضمز بعضمزه بغی ایتمسی تقدیر
اوزره کلمشزکه سن بیلمزی فصل ایده سن ﴿ فاحکم بیننا بالحق ولا تشطط ﴾
ایمدی ایکیمز بیننی عدلله قضا ایت یوخسه جور ایتمکل ﴿ واهدنا الی سواء
الصراط ﴾ وبزی اعدل طریقه ارشاد ایت * داود علیه السلام انلره
دیدیکه بینکزده‌کی خصومتی سویلکز انلرک بریسی دیدیکه ﴿ انّ هذا
اخی له تسع وتسعون نعجة ولی نعجة واحدة ﴾ اشبو بنم دین وطریق
قرنداشمدر انک طقسان طقوز شاتی وار بنم ایسه انجق برشاتم وار وکاهی
عرب نعجه‌یی مرأه‌دن کنایه ایدر کنایه وتمثیل ایسه تعریضه سوق اولنور
شیئده مقصوده ابلغدر ﴿ فقال اکفلنیها ﴾ بکا دیدیکه اول برشاتکی
بکا تملیک ایتکه اولدخی بنم کفالتمده اوله یعنی اول برزوجه‌کی تطلیق
ایتکه انی بن تزوج ایدم ﴿ وعزنی فی الخطاب ﴾ وقولده بکا غلبه ایتدی
زیرا تکلمده بندن افصح ومحاربه‌ده بندن ابطش ایدی ﴿ قال لقد ظلمک
بسؤال نعجتک الی نعاجه ﴾ داود علیه السلام اکا دیدیکه اکر حال
دیدیکک منوال اوزره ایسه اول کندی شیاهنه ضم ایچون سنک

برشاتکی سندن سؤال ایله سکا ظلم ایتمشدر * دینلدیکه داود علیه السلامك
اکا بو جوابی اول ملك آخرك اول خصمی قولنی تصدیقندنصکره‌ده
ایدی ﴿ وان کثیرا من الخلطاء لیبغی بعضهم علی بعض ﴾ شرکادن
کثیرکه مالّرینی بری برلرینك مالنه خلط ایتمشلردر انلرك بعضی بعضنه
ظلم ایدر ﴿ الا الذین آمنوا وعملوا الصالحات ﴾ الا ایمان واعمال صالحه‌یی
جمع ایدن شرکاء بری برلرینه ظلم ایتمزلر ﴿ وقلیل ماهم ﴾ اول وصفلو
کمسه‌لر ایسه قلیلدر وقتاکه داود علیه السلام اول ایکیسی بیننی اشبو
منوال اوزره قضا ایتدی ایکیسی بری برلرینه باقشوب کولدکارندنصکره
سمایه صعود ایتدیلر ﴿ وظنّ داود انما فتناه ﴾ اویله اولسه داود
علیه السلام بیلوب تیقن ایتدیکه بز انی اول ایکی ملکله اختبار وخطاسنه
تنبیه ایتدك ﴿ فاستغفر ربه ﴾ داود علیه السلام رب تعالیدن اول
خطاسنك مغفرتن دیلدی ﴿ وخرّ راکعا واناب ﴾ وانکچون
رکوعدنصکره سجود ایتدی وجمیع مخالفاتدن توبه ایله اکا رجوع ایتدی
﴿ فغفرناله ذلك ﴾ اویله اولسه بزانك مغفرتن دیلدیکی خطاسنی مغفرت
ایتدك ﴿ وان له عندنا لزلفی وحسن مآب ﴾ وانکچون عندمزده
یوم قیامتده قربت ومکانت وحسن مرجع واردر * ابن عباس وکعب
ووهب ایدر وقتاکه اول ایکی ملك داود علیه‌السلامه داخل اولوب اول
نفسی اوزره قضا ایتدی اول ملکلر خلق اولندقلری صورتلرینه
تحول ایدوب عروج ایتدیلر داود علیه السلام انکله کندی عتاب
اولندیغن بیلوب فی‌الحال سجده‌یه واردی قرق‌کون سجده‌دن باشنی
قالدرمدی مکرکه قضاء حاجت ضروریه وصلوات مکتوبه اداسیچون
قالدیروب اندن ینه سجده‌یه وارردی‌واول مدتده اکل وشرب ایتیوب آغلدی
حتی باشنك حولنده اوتلر بتدی * وهب ایدر اول حالتده الله تعالی قبلندن
برندا کلدیکه یاداود سنی مغفرت ایتدم دیدیکه یارب بنی نیجه مغفرت ایدرسن
حالبوکه سن کمسه‌یه ظلم ایتمزسن * بیورلدیکه ایمدی اوریانك قبرینه واروب
اندن حلاللق دیله‌چون داود علیه السلام انجلین ایتدی دیدیکه یااوریا
بن سنی قتله عرض ایتمکله قتل اولندك بکا انی حلال ایت اوریادن جواب
کلدیکه سن بنم جنته دخولمه سبب اولدك بندن یکا اول سکا حلال
اولسون وحی الهی کلدیکه یاداود اول فعلك انك زوجه‌سنی تزوّج ایچون

ایدوکنی بیلدرمك لازمدر بیلورسنکه بن حکم عدلم مبهم استحلالکله
انك خصومتندن قورتلمزسن * چون داود علیه السلام ینه انك قبرینه
واروب انی بیلدردی قبردن اکا جواب کلمدی * اویله اولسه قبر عندنده
طوروب چوق آغلدی یارب اکر بوبنی عفو ایتمزسه حالم نیجه اولور *
بیورلدیکه یاداود یوم قیامتده اوریایه بن شول کوزلر کورمدك وقولاقلر
ایشتمدك ثوابلر ویروب اشبو سکا عبدم داود ده‌کی حقکدن تجاوز ایچوندر
دیو بیلدیررین‌اولدخی صفای خاطرله اکا راضی اولور حتی‌که اول ثوابی
بولور ﴿ یاداود انا جعلناك خلیفة فی الارض ﴾ یاداود بز سنی یریوزنده
سندن اوّل کچن انبیایه خلیفه ایتدك‌که بزم امرمزله امور عبادی تدبیر
ایده‌سن ﴿ فاحکم بین الناس بالحق ﴾ ناس بیننده عدلله‌حکم ایلکل ﴿ ولاتتبع
الهوی فیضلك عن سبیل الله ﴾ یوخسه هوای نفسه اتباع ایتمکل‌که‌اول‌سنی
دین اللهدن چیقاروب عدلله حکم ایتدرمز ﴿ ان الذین یضلون عن سبیل الله
لهم عذاب‌شدید ﴾ شونلرکه دین اللهدن چیقارلر انلر ایچون عذاب شدید
واردر ﴿ بما نسوا یوم الحساب ﴾ شول سببله‌که یوم قیامتی اونودوب
عملی ترك ایتدیلر ﴿ وما خلقنا السماء والارض وما بینهما باطلا ﴾ سماء وارض
وما بینهمایی بز باطل خلق ایتمدك‌که انده حکمت وغرض صحیح اولمیه
ویاانی خلقده عابثین ولاعبین اوله‌وز بلکه انی خلقمز حق ایچوندرکه
اول وحدانیتمزه دلیلك مقتضاسیدر ﴿ ذلك ظن الذین کفروا ﴾ اشبو
ذکر اولنان اشیانك خلقی باطل اولمق کفارك مظنونیدر ﴿ فویل للذین
کفروا من النار ﴾ ایمدی ویل کافرلره‌کیم اشبو ظنلری سببله ناره مستحق
اولدیلر زیراکه اول ظنلری بعث وحسابی وثواب وعقابی انکاره
مؤدی اولدی ﴿ ام نجعل الذین آمنوا وعملوا الصالحات کالمفسدین
فی الارض ﴾ شول ایمان وصلاحله متصفلری ثوابده شول یریوزنده شرك
وکفرله فساد ایدنلر کبیمی قیلورز ﴿ ام نجعل المتقین کالفجار ﴾ ومؤمنلرك
فجوردن صاقنانلرینی فجور ایدنلر کبیمی قیلورز یعنی مستوین اولوب
ثواب وعقاب ایله جزاء اولنمیه‌لر ایمدی کفارك زعمی اوزره بعث وجزاء
باطل اولسه صالح وفاسدك ومتقی وفاجرك حالی عند الله مساوی
اولوردی اولکه ایکیسنك بیننی تسویه ایده سفیه اولور یوخسه حکیم

وعليم اولمز الله تعالى ايسه اندن منزهدر (كتاب انزلناه اليك) قرآن
بر كتابدركه بز آنى سكا جبريل ايله انزال ايتدك (مبارك) كه اول كثيرالخير
دائم البركه در اكا كه انى ايشيدوب تصديق ايده واوقيوب موجبيله عمل
ايده وانى حضور قلبله تفكر ايده (ليدبروا آياته وليتذكر اولوا الالباب)
تاكه معانيسنى تدبر ايدوب تأويلات صحيحه‌دن اوامر ونواهيسنى فهم
وآداب وشرايعنى حفظ ايده‌لر و عقول سليمه صاحبلرى انكله متعظ
اوله‌لر * دينلديكه اولوا الالباب انلردركه هرقشردن لبابنى اخذ وظاهر
حديثدن سرى طلب ايدرلر (ووهبنا لداود سليمان نعم العبد انه اواب)
بز داووده سليمانى ويردك اول سليمان نه كوچك عبد اولوركه اول الله تعالى يه
توبه ايله رجاعدر وياخود هروقتده ذكر وتسبيحه رجاعدر (اذ عرض
عليه بالعشى الصافنات الجياد) چونكه اول سليمانه ظهردنصكره‌ده خيلدن
صافنات جياد عرض اولندى صافن خيلدن مراد اولدركه يد ويارجلنك
برطرنغى اوجنى ديكوب اوچ قائمه‌سى اوزره طوره كه اول خيلده صفات
محموده‌دندر عراب خلصك غيرده اولمسى نادردر وجيادكه جواد
وياجودك جمعيدر اولدركه جرينده سريع اوله وياركضده جواد اوله *
كلبى ايدر سليمان عليه السلام دمشق ويانصيبين اهلى اوزره غزا ايدوب
انلردن بيك فرسه نائل اولدى * مقاتل ايدر باباسى داود عليه السلامدن
بيك فرسه نائل اولدى * عكرمه حسندن روايت ايدركه اول دريادن
چيقمش قناتلو آتلر ايدى سليمان عليه السلام صلاة ظهرى ادا ايتدكدن
صكره كرسى اوزره اوتوروب اول آتلر اكا عرض اولندى طقوز
يوزى عرض اولنجق صلاة عصره متنبه اولدى شمسه نظر ايدوب
كورسه‌كه اول غروب ايدوبدر صلاتك ويا اول وقتده‌كى وردنك
فوتنه زياده مغتم اولدى (فقال انى احببت حب الخير عن ذكر ربى حتى
توارت بالحجاب) وديديكه بن ربم جل شانه‌نك ذكرندن خيل محبتنه اشتغال
ايدوب حتى كه شمس غروب ايتدى (ردوها على فطفق مسحا بالسوق
والاعناق) ايعدى اول عرض اولنان آتلرى كيرو رد ايدك ديو امر ايلدى
رد ايديلنجك سليمان عليه السلام سيفله اول آتلرك ساقلرينى وعنقلرينى
ضرب وقطع ايتدى وياخود اكل ايچون تصدق قصدى اوزره ذبح

ايتدى وساقلرينى قطع ايتمسى اول وقتده اول فعلك اباحتى ودخى دنيايه
استهانتى ايچون ايدى اكرچه بزه حرام ايسه‌ده * روايت اولنديكه اول عرض
اولنان طقوز يوز آتك جميعن اول منوال اوزره قتل ايتدى واكا عرض
اولنميان يوز آت قتل اولنميوب قالدى دنياده‌كى آتلرك جميعى اول يوز آتدن
متناسل اولوبدر * على رضى الله عنهدن مرويدركه ردوها على‌نك معناسى
سليمان عليه السلام الله تعالينك امريله شمسه مؤكل اولان ملائكه‌يه ديديكه
بكا شمسى كيرويه دوندرك انلر دخى انى دوندرديلر حتى كه صلاة عصرى
وقتنده ادا ايتدى زيرا كه اكا اول آتلرك عرض اولنمسى عدويه جهاد ايچون
ايدى يوخسه حب دنيا ايچون دكل * حسن ايدر وقتاكه سليمان عليه
السلام اول خيولى قتل ايتدى الله تعالى اندن خيرلوبى وسرعتلوبى يعنى
ريحى اكا بدل ايتدى (ولقدفتنا سليمان) بز سليمانى ملكنى سلبله اختبار ايتدك
(والقينا على كرسيه جسدا) وانك كرسيسى اوزره برجسد القا ايتدك كه
انكله مراد شول بدندركه اكل وشرب ايتمز اوله (ثم اناب) بعده اول بنه
ملكنه رجوع ايتدى * وهب بن منبه ايدر سليمان عليه السلام جزائر
بحردن جزيرهٔ صيدونه غزا ايدوب ملكنى قتل ايتدكدنصكره جراده نام
قزينى اخذ وتزوج ايتديكه حسن وجمالده مثلى كورلمش دكيلدى سائر
نساسندن زياده اكا محبت ايتدى الا بوكه باباسنه حزنندن كوزينك ياشى
دكمزدى * سليمان عليه السلامدن ديلديكه شياطينه باباسى صورتنى انك
اولديغى دارده تصوير ايتديره شول رجائله كيم انكله تسليه بولوب حزننه
برمقدار سكون ايره شياطين دخى برمرتبه تصوير ايتدكلرى صورتى اكا تشبيه
ايتديلركه كويا اول انك باباسنك عينيدر الا بوكه روحى يوقدر چون قزى
جراده اول صورتى كوردى باباسى كيديكى ثياب مثلنى اكا كيدردى سليمان
عليه السلام انك قتندن كيدنجك لالا وجواريسيله اول صورت قتنه كلوب
باباسى زماننده‌كى عادتى اوزره اتباعيله اكا سجده قيلوردى بو حالدن
سليمان عليه السلامك خبرى اولمدى * حتى كه قرق كون جراده اول فعلى
اوزره مستمره اولدى وسليمان عليه السلامك وزيرى آصف بن برخيا رجل
صديق اولوب سليمان عليه السلامك بيوتندن ديلديكنه انك حضورنده
وغيبتنده كيرردى اهالىٔ بيوتك احواللرينى بيلوروكورردى چون جراده‌نك

فعلی اکا خبر ویردیلر سلیمان علیه السلامه واروب دیدیکه دیلرینکه اذنکله موتمدن اوّل برمقامه طورم وناسه نیجه بیلدکارین بیلدیرم سلیمان علیه السلام اکا اذن ویردی وناسی انك قتنه دیردی * اویله اولسه آصف کچن انبیانك برنیجه لرین اولدقلری صفات حمیده ایله وصف وذکر ایلدی حتی که سلیمان علیه السلام ذکرینه کلیجك دیدیکه یانبی الله صغرك حالنده نه احلم ونه اورع ونه افضل ایدك وامرکده نه احکم ومکارهدن نه ابعد ایدك دیوب اندن کلامنی قطع ایتدی سلیمان علیه السلام آصفی دارینه چاغروب دیدیکه سبب ندرکه کچن انبیانی هر حاللرینی خیرله ذکر ایدوب بنم ذکریمه کلیجك صغرمده‌کی احوالمه ثنا ایتدکدنصکره کبرمده‌کی احوالمی ذکردن سکوت ایتدك دیدیکه یانبی الله بن سکا نیجه ثنا ایدرین حالبوکه دارکده مرأه‌نك هواسنده قرق کوندنبرو الله تعالینك غیریه عبادت اولنور * هماندم سلیمان علیه السلام دارینه کیردی اول جراده‌نك دوزدردیکی صورتی قیردی وجراده‌یه وانك اتباعنه زیاده عتاب ایتدی وکندی صحرایه کیدوب اول سببدن الله تعالی یه یلواروب آغلدی ندامتله ذل وخضوع اظهار ایلدی چون کیجه ایریشیجك دارینه کلدی مکر انك امینه دینور برامّ ولدی وار ایدی قچان قضاء حاجتنه کیدر ویانساسندن برینه اصابت ایدر اولسه خاتمن انك عندنده وضع ایدوب تطهیر ایتدیکندنصکره انی اندن آلوردی یوخسه اول خاتمی طاهر اولمدن مس ایتمزدی زیرا انك ملکی اول خاتمده ایدی بروقتده اول قضاء حاجتنه کیدوب عادتی اوزره خاتمی امینه‌یه ویردی اول حینده صاحب البحر صخر نام شیطان اکا سلیمان صورتنده کلوب خاتمی امینه‌دن آلدی وسلیمانك سریری اوزره کچوب اوتوردی سلیمان علیه السلامك تحت ملوکتنده اولان مخلوقات جملة اکا انقیاد ایتدیلر * بعده سلیمان علیه السلام قضاء حاجتدن چیقوب خاتمی امینه‌دن استیجك امینه اکا سن کیمسن دیدی اول دیدیکه سلیمان بن داودم امینه دیدیکه کذب ایدرسن سلیمان کلوب بندن خاتمن آلدی وکیدوب سریر ملکنه جلوس ایتدی حتی‌که خلق انك قتنه جمع اولدی * سلیمان علیه السلامك نساسندن غیری هرشیئده اول صخر حکمن تنفیذ ایتدی اویله اولسه سلیمان علیه السلام کندویه شوم خطیئه ایردیکنی بیلدی دریا کنارینه کیدوب بالقجیلره خدمتکار اولدی

انلرك صید ایتدیکی بالقلرین بازاره ایلتوردی انلر دخی اکا هر کون ایکیشر بالق ویررلردی برینی صاتوب اتمك الور برینی ایسه پشوروب یردی بو مصیبت اکا دارنده صورته عبادت اولندیغی مدتنجه قرق کون مستمر اولدی اول مدت تمام اولیجق صخر مجلسندن اوچوب کتدی ودریایه اوغرایوب انك خاتمن دریایه براقدی اول حینده باذن الله انی بر بالق یوتدی چون بالقجیلر سلیمان علیه السلامه اول کیجه عادتلری اوزره ایکی بالق اجرت ویردیلر برینی اتمك آلمق ایچون صاتوب وآخرینی آتشده پشورمك ایچون قارننی یاردقده خاتمی الینه کیردی فی الحال طاقنوب الله تعالی یه شکرا سجده‌یه واردی ملکی کما کان عودت ایتدی وشیاطینه امر ایلدی حتی که صخری بولوب قتنه کتوردیلر بر بیوك طاشی اویدیروب صخری ایچنه قودی وبر آخر طاشله انی قپایوب حدید ورصاص ایله احکام ایتدکدنصکره دریایه آتدردی * ایمدی اول صخرانك ایچنده حی اولوب محبوسدر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مروی حدیث مرفوعده ایدر سلیمان علیه السلام دیدیکه والله اشبو کیجه یتمش نسامی طواف ایدمکه هر برندن بر ولد فارس کله‌که‌یم فی سبیل الله جهاد ایده‌لر لکن ان شاء الله دیمدی اویله اولسه انلرك جمیعنه طوافندن انجق بری حامل اولوب اندن برشق رجل وجوده کلدی والله اکر اول ان شاء الله دیمش اولسه انلرك هر برندن بر فارس وجوده کلوب فی سبیل الله جهاد ایده‌لردی * ایمدی سلیمان علیه السلامك مفتون اولمسی ان شاء الله قولنی ترکی ایدی وکرسی اوزره القاء اولنان اول شق رجل ایدی * روایت اولندیکه سلیمان علیه السلامك بر ولدی اولوب شیاطیندن اکا ضرر خوفیله انی سحاب اوزره قویوب انی انده بسلندی الله تعالی اکا اول سببدن عتاب ایدوب اول ولدی میت اولدیغی حالده انك کرسیسی اوزره القاء ایتدی * دینلدیکه سلیمان علیه السلامك بر ابنی اولوب قتنده ایکن عزرائیل علیه السلام سلیمان علیه السلامی زیارته کلدی ابن اندن قورقوب لونی متغیر اولدی سلیمان علیه السلام ریحه امر ایلدی حتی که اول ابنی ریح کتوردی مکرکه انك اجلی کلمشدی ریحك اوزرنده ایکن قبض اولنوب سلیمان علیه السلامك کرسیسی اوزره میت القاء اولندی * اویله

اولسه سليمان عليه السلام اول ابنى شاننده الله تعالى يه عدم توكلى
خطاسنه متنبه اولوب ندامت وطاعتله اكا رجوع ايتدى ﴿ قال رب
اغفرلى وهب لى ملكا لا ينبغى لاحد من بعدى ﴾ سليمان عليه السلام
ديديكه يارب مغفرت وبكا بر ملك باغشلغل كه اول بندنصكره هيچ كمسه يه
اولميه تاكه اول بكا معجزه ونبوتمه آيت اوله زيراكه كثرت دنيا عبدى
الله تعاليدن اشغال ايدر زيراكه سياست ملك قيامى حقوق الله
قيامى ايله اجتماعى مقدور بشر دكلدر ﴿ انك انت الوهاب ﴾ سن بر وهاب
كريم الشانسنكه ملكى سؤال ايدنه ده ايتميانه ده ويررسن * اويله اولسه
انك بودعوتنه اجابتله ريح وشياطين تسخيرى ملكنه ضم وزياده قلندى
﴿ فسخرنا له الريح تجرى بامره رخاء حيث اصاب ﴾ بز اكا ريحى تذليل
ايتدك كه لينه طيبه اولديغى حالده انك ديلديكى مكانه جارى اولور
﴿ والشياطين كل بناء وغواص ﴾ ودخى اكا شياطينى تذليل ايتدك كه
انلردن بر طائفه بناء اولوب انكچون ابنيهٔ عجيبه بناء ايدرلردى وبر طائفه
ايسه غواص اولوب بحردن لآلى چيقارررلردى ﴿ وآخرين مقرنين
فى الاصفاد ﴾ وآخرين ايسه مرده اولديغندن زنجيرلرده برى برلرينه
تقرين اولنمشلردركه انكله ناسدن شر وفسادلرى كف اولنه ﴿ هذا
عطاؤنا فامنن اوأمسك بغير حساب ﴾ ياسليمان اشبو سكا ويرديكمز ملك
وبسطه وتسلط بزم عطامزدر اندن ديلديككه وير وديلديككدن منع
ايت بزم عطامز كثيردر هيچ احدآنى احصا وحسابه قادر دكلدر ﴿ وان له
عندنا لزلفى وحسن مآب ﴾ واكا اشبو دنياده ويريلن ملك عظيمله بيله
آخرتده دخى قربت وحسن مرجع يعنى جنت واردر ﴿ واذكر عبدنا
ايوب ﴾ يامحمد عبدمز ايوبى ذكر ايت كه اول انواع محن وبلايايه صبر ايلدى
نتكيم سليمان عليه السلام وفور نعم وآلايه شكر ايلدى تاكه صابرون
وشاكرون انلرى اسوه ايدينەلر ﴿ اذ نادى ربه انى مسنى الشيطان بنصب
وعذاب ﴾ كه اول رب تعالى يه دعا ايدوب ديديكه شيطان بكا عنا وبلا
وهلاك مال واولادله اصابت ايتدى ايوب عليه السلام قولنده ادبه
رعايت ايدوب مسى شيطانه نسبت ايتدى حالبوكه هر شئ الله تعالى
عندندن ايديكن بيلوردى زيراكه اول اكا سبب اولوبدركه ايوبك كثرت
اموال واولاديله كمال عبادتنه حسد ايدوب يارب بنى انك اوزره تسلط ايت

ديمشدى نتكيم انك قصه سى سورهٔ اقترب ده كچمشدر ايوب عليه السلامك
كنديدن بلاسى كشفيچون دعاسنه اجابتده دينلديكه ﴿ اركض برجلك ﴾
اياغڭله يرى اورغل اور يجق اول موضعدن صو قينادى واكا دينلديكه
﴿ هذا مغتسل بارد وشراب ﴾ اشبو صو سنكچوندركه اندن اغتسال
وشرب ايده سن * دينلديكه اول اياغن يره اورمسيله ايكى پيكار چيقدى
برى حار وبرى بارد ايدى اول حاردن اغتسال ايدوب بدنندن انكله آلام
ظاهره سى زائل اولدى واول بارددن ايچوب انكله آلام باطنه سى
زائل اولدى ﴿ ووهبنا له اهله ومثلهم معهم ﴾ بز ايوبه هبه ايتدك اهل
واولادنى تفرقلرندنصكره انلرى اكا جمعزله ويا موتلرندنصكره احيامزله
وانلرله بيله انلر مثلنى دخى هبه ايتدك حتى كه عدده اولكيدن اولدقلرينك
ضعفى دكلو اولديلر ﴿ رحمة منا وذكرى لاولى الالباب ﴾ تاكه اول بزدن
اكا رحمت وعقول كامله صاحبلرينه تذكير وموعظه اوله كيم انلره ايريشن
مصائبده صبر والله تعالى يه التجا ايله فرجه انتظار ايده لر ﴿ وخذ بيدك
ضغثا فاضرب به ولا تحنث ﴾ ودخى ايوبه دينلديكه اليكه حشيش وغير
نباتدن بر حزمهٔ صغيره آلوب انكله مرأه كى ضرب ايتكه يمينكده حانث
اولميه سن * روايت اولنديكه انك زوجه سنه ليا بنت يعقوب وياخود
رحمه بنت افرائيم بن يوسف دينوردى ايوب عليه السلام انى بر حاجتنه
كوندروب بطؤ ايديجك يمين ايتمشيديكه اكر بلاسندن عافيت بولورسه
اكا يوز ضربه اوره اويله اولسه الله تعالى اكا اول يميندن تحله يه اول
اهون شيئى سبيل ايتدى مرأه نك حسن خدمتى وايوبك اندن حسن رضاسى
اولديغيچون يوز عددنى مشتمل حشيشله بركره اورمغله ايكيسنه بيله امرى
تيسير ايتدى ﴿ انا وجدناه صابرا ﴾ بز ايوبى نفسنه واهلنه ومالنه ايريشن
بلايايه صبر ايدر بولدق انك شيطاندن الله تعالى يه شكايتى صبرينه خلل
ويرمز زيراكه اكا جزع دينلمز بلكه اول تمنى عافيت وطلب شفادر مع هذا
انى ديمسى دينده كندويه وياقومنه فتنه ايرشمك خوفيله ايدى ﴿ نعم العبد
انه اواب ﴾ ايوب نه كوزچك عبد اولوركه اول كليتله الله تعالى يه اقبال
ايتمشدى ﴿ واذكر عبادنا ابراهيم واسحاق ويعقوب اولى الايدى والابصار ﴾
يامحمد عبادمز ابراهيم واسحاق ويعقوبك دخى بلايايه صبرلرينى ذكر ايتكه
انلر طاعتده قوت ودينده بصيرت صاحبلريدر وياخود اعمال جليله وعلوم

شريفه صاحبلريدر اعمالدن ايدى ايله ومعارفدن ابصار ايله تعبير اولندى
زيراكه اعماله مباشرت اكثريا ايدى ايله در ومعارفك اقوى مباديسى
ابصارلردر * اشبونده بطله وجهاله تعريض واردركه انلر زمنى وعميان
كبيدر (انا اخلصناهم بخالصة ذكرى الدار) بز انلرى خالصين قيلدق
برخصلتله كيم اول شو بدن خالصه دركه انلرك دائما آخرتى تذكيرلريدركيم
طاعتده خلوصلرى اول سببله در (وانهم عندنا لمن المصطفين الاخيار)
وانلر بزم عندمزده خيرده امثاللرى اوزره اختيار اولنمشلردر (واذكر اسمعيل
واليسع وذا الكفل) يامحمد قومكه ذكر ايت اسمعيل بن ابراهيم عليهما
السلاميكه صادق الوعد ايدى واليسع بن اخطوبى كه الياس عليه السلام
انى بنو اسرائيل اوزره خليفه ايدوب بعده اكا نبوت ويرلدى وذاالكفلى كه
اول اليسع عليه السلامك ابن عميدر وياخود بشر بن ايوبدر وانك نبوّت
ولقبنده اختلاف اولندى * دينلديكه بنو اسرائيلدن يوز نبى قتلدن اكا
فرار ايدوب انلرى كفل وحمايتنه آلدى. وياخود اول بر رجل صالحك
عملنده كفيل اولديكه اول هركونده يوز ركعت نماز قيلوردى (وكل
من الاخيار) انلرك هربرى اخياردن ايديلر (هذا ذكر) اشبو احوال
انبيادن ذكر اولنسان انلره شرفدر وياخود قرآندن برنوعدر بعده انلر
وامثاللريچون اعداد اولنسان كرامات اخرويه ذكرينه شروع اولنوب
بيورلديكه (وان للمتقين لحسن مآب) متقيلر ايچون حسن مرجع
واردر (جنات عدن) كه اول خلد واقامت جنتلريدر (مفتحة لهم
الابواب) انلر ايچون اول جنتلره قپولر آچيلوركه اكا كيرهلر (متكئين
فيها) انده اريكهلره اتكاء ايدر اولدقلرى حالده (يدعون فيها
بفاكهة كثيرة وشراب) انده انلر فاكهه وشرابك انواعندن طلب
ايدرلر (وعندهم قاصرات الطرف اتراب) وانلرك عندنده زوجهلرندن
غيرى حورلر واردركه نظرلرين ازواجلرى اوزره قصر ايتمشلردر هربرى
اوتوز اوچر ياشنده سنده مساويلردر برى برلرينه مؤاخات اوزره اولوب
ارالرنده تباغض وتغاير ايتمزلر واول متقيلره دينوركه (هذا ماتوعدون
ليوم الحساب) اشبو كرامات مذكوره يوم حساب اجليچون دنياده سزه
وعد اولنساندر (انّ هذا لرزقنا ماله من نفاد) اشبو بزم رزقمزدركه
انى متقيلر ايچون اعداد ايتمشزدر اكا فناء وانقطاع يوقدر (هذا) حال

اشبو منوال اوزره در (وان للطاغين لشرّ مآب) كافرلر ايچون آخرتده
شر مرجع واردر (جهنم يصلونها) كه اول جهنمدركه انلر اكا كيررلر
(فبئس المهاد) اول نه چركين موضع قرار اولور (هذا فليذوقوه
حميم وغساق) اشبو عذاب انلر ايچوندر انى ذوق ايتسونلركه اول ماء
حاردركه حرى نهايته ايروبدر واهل ناردن سيلان ايدن صديددر *
ابن عباس رضى الله عنهما ايدر غساق شول زمهريردركه برديله انلرى
احراق ايدر نار حريله احراق ايتديكى كبى (وآخر من شكله ازواج)
وانلر ايچون عذاب اول مثلندن عذاب آخر واردر يعنى انلر عذاب اليمدن
انواع مختلفه ايله تعذيب اولنورلر (هذا فوج مقتحم معكم) خزنهٔ نار
كفارك رؤساسنه ناره داخل اولدقلرنده اتباعنه اشارت ايدوب ديهلركه
اشبونلر سزكله بيله ناره داخل جماعتدركه كفرده دنياده سزه مقارنلر
ايديلر ايمدى عذابده دخى اشبونده مقارنلرسز اويله اولسه رؤساء
اتباعلرينه بد دعا ايدوب ديهلركه (لامرحبا بهم انهم صالوا النار) انلره
عيشلرنده رحب وسعه اولمسونكه ناره استحقاقله داخللردر (قالوا بل انتم
لامرحبا بكم) اتباع رؤسايه ديهلركه بلكه سز اول بد دعايه بزدن
احقسز (انتم قدّمتموه لنا) اول دين كفره بزدن اوّل دخول ايتمشديكز
وياكفرى بزه تسنين ايتديكزدى ويا عمل سوئله عذابه بزى تقدم ايدوب
بز سزه متابعت ايتدك (فبئس القرار) نار نه چركين قرارگاه اولور
(قالوا ربنا من قدّم لنا هذا فزده عذابا ضعفا فى النار) يعنى طاغين
دار جحيمه دخول ايتدكلرنده اتباع رؤسا حقنده بد دعا ايدوب ديسهلر
كركدركه يا ربنا بزى اغوا ايتمكله بزم ايچون عذابى ياخود جهنمه دخولى
تقديم ايلينلره يعنى بزم معذب اولمقلغمزه ياخود جهنمه دخولمزه سبب اولنلره
عذابى مضاعف ايله نار جهنم ايچره (وقالوا مالنا لانرى رجالا كنا نعدّهم
من الاشرار) اويله اولسه اتباع ديهلركه بزه نولديكه نارده كورمزز
شول رجاليكم بز انلرى دنياده شراردن عد ايدردك كه انكله مرادلرى
فقراء مسلمين اوله (أتخذناهم سخريا ام زاغت عنهم الابصار) كه بز انلرى
سخره ايدينوردك يوخسه كوزلريمز انلردن ميل ايتمشميدر اول اجلدن
انلرى كورمزز * وياخود انلر نارده ميدر لكن بزم كوزمزدن احتجاب

ايتمشلردر (ان ذلك لحق تخاصم اهل النار) اشبو ذكر اولنان مكالمات
يوم قيامتده وقوعى واجبدركه اهل نارك تخاصميدر (قل انما انا منذر)
يا محمد مكه مشركارينه ديكل كه بن سزه الله تعاليدن رسولن انك عذابيله
سزى تخويف ايدرين ايمدى آنى توحيد ايدككه عذابندن قورتله سز
(ومامن اله الا الله الواحد القهار) الله تعاليدن غيرى اله يوقدركه
اول وحدانيت وذاتنده شركت وكثرتى قبول ايتمزدر الوهيتله هرشيئه
قاهردر (رب السموات والارض ومابينهما) سموات وارض ومابينهمانك
ربيدر جيعن اول خلق ايدوبدر امرلرى عاقبت ينه اكا عائد اولور
(العزيز الغفار) كه اول كافرلره نقمتله غالبدر ديلديكى كسه‌نك ديلديكى
كناهلرين مغفرت ايدر (قل هو نبأ عظيم انتم عنه معرضون) يا محمد
ديكل كه قرآن بر خبر عظيمدر رب تعاليدن نازل اولوبدر سزى انكله
انذار ايدرين سز ايسه بنم صدقمه انكله استدلالى ترك ايدرسز حالبوكه
عاقل انك مثلنى ترك ايتمز مكر اولكه شديد الغفله اوله (ماكان لى من علم
بالملا الأعلى اذ يختصمون) ملأ اعلايه بنم علمم يوقدر شول وقتكه
انلر اختصام ايدرلر زيراكه ملائكه‌نك تقاول وماجرالرندن كتب
متقدمه‌ده وارد اولديغى اوزره سماعنمز وكتاب مطالعه‌سز اخبار
تصور اولنمز الاوحيله اولور (ان يوحى الى الا انما انا نذير مبين) بكا وحى
اولنمدى الا انكيچونكه بن خلقى مخالفاتدن انذار ايدوب اوامر ونواهى‌يى
انلره اظهار ايدم (اذ قال ربك للملائكة انى خالق بشرا من طين)
شول وقتده‌كى اختصامكه ربك جل شانه ملائكه‌يه ديديكه بن طيندن
بشر خلق ايدرينكه انكله مراد آدم عليه السلامدر (فاذا سويته ونفخت
فيه من روحى فقعوا له ساجدين) قچانكه بن انك خلقنى اتمام ايدوب روح
نفخيله انى احيا ايدم ملائكه تكرمه وتبجيل وجهى اوزره اكا سجده‌يه
واردپلر (فسجد الملائكة كلهم اجمعون) اكا سجودله امر اولنان
ملائكه‌نك جميعى اكا سجود ايتديلر (الا ابليس استكبر وكان من
الكافرين) لكن ابليس سجوددن تعظم ايدوب امر الهى‌يه استنكار
ومطاوعتدن استكبار ايتمسيله كافرلردن اولدى وياخود اول علم الهيده
كافرلردن ايدى (قال يا ابليس مامنعك ان تسجد لما خلقت بيدى) الله

تعالى اكا ديديكه يا ابليس سنى نه منع ايتدى واسطه‌سز خلق ايتديكم
شيئه سجود ايده‌سن (أستكبرت ام كنت من العالين) يوخسه
استحقاقسز تكبرمى ايتدك وياخود عاليلردن اولوب تفوقه مستحق اولدك
ويا الآن استكبار ايدوب من بعد مستكبريندن اولمقدن زائل اولمز ميسن
(قال انا خير منه خلقتنى من نار وخلقته من طين) ابليس ديديكه بن اندن
خيرلويمكه بنى ناردن وانى طيندن خلق ايتدك اويله اولسه كندمدن دون
شيئه نيچه سجده ايدرين زيرا نار طينه غلبه واكل ايدر * ابليس قولنك فساد
وبطلانى ايسه سورهٔ اعرافده كچدى (قال فاخرج منها فانك رجيم)
الله تعالى اكا ديديكه جنت ويا سمادن ويا صورت ملكيتدن چيقغل كه
سن رحمتدن ومحل كرامتدن طرد اولنوبسن (وان عليك لعنتى
الى يوم الدين) ويوم جزايه دكين لعنتم اوزريكه‌در (قال رب فانظرنى
الى يوم يبعثون) ابليس ديديكه ايمدى يارب يوم بعثه دكين بكا امهال ايت
(قال فانك من المنظرين الى يوم الوقت المعلوم) الله تعالى ديديكه ايمدى
سن شول وقته دكين امهال اولنانلردنسن اول عند الله معلومدر انى تقدم
ويا تأخر ايتمز * دينلديكه اول وقتله مراد اولدركه انده نفخهٔ اولى
واقع اولور ويومله مراد اولدركه وقت نفخه انك اجزائندن برجزءدر
(قال فبعزتك لاغوينهم اجمعين الا عبادك منهم المخلصين) ابليس ديديكه
يارب سلطان قهرك حقيچون انلرك جيعنه اغوامى ايركوره‌ين الا انلردن
شول عباديكى دكل كه طاعتكيچون انلرى اخلاص وضلالتدن عصمت
ايدوبسن (قال فالحق والحق اقول) الله تعالى ديديكه بن حقى احقاق
ايدوب حقى ديرينكه (لأملأن جهنم منك وممن تبعك منهم اجمعين)
يا ابليس سنك جنسكدن وناسدن سكا تابع اولاندن متبوعين وتابعين
جيعكزله جهنمى طولدررين (قل ما اسألكم عليه من اجر) يا محمد انلره ديكل كه
قرآن ويا تبليغ وحى اوزره سزدن اجر استمزين (وما انا من المتكلفين)
تلقاء نفسمدن برشئ تقول ايدنلردن دكلن (ان هو الا ذكر للعالمين)
اول قرآن دكل الا جن وانسه موعظه‌در (ولتعلمن نبأه بعد حين)
اول قرآنك وعد ووعيدين ويا انك صدقن موتدنصكره‌ده ويا يوم قيامتده
ويا اسلام ظهورنده بيلورسز

سورة الزمر وهی سبعون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(تنزيل الكتاب من الله العزيز الحكيم) جبرائيل عليه السلامك قرآنی تنزيلی الله تعالی عندندندر كه اول انی تصديق ايتميانه منتقم امرنده حكيمدر (انا انزلنا اليك الكتاب بالحق) يامحمد بزسكا قرآنی انزال ايتدك اول حق ملتبس اولديغی حالده (فاعبدالله مخلصاله الدين) ايمدی الله تعالی يه عبادت ايتكل انكچون دينی شرك و ريادن تمحيض ايدر اولديغك حالده (الالله الدين الخالص) آكاه اولكه الله تعالی ايچون اولان شول ديندركه هوا وشكدن وشائبهٔ كدردن خالص اوله زيراكه اول صفات الوهيه ده واسرار وضمائره اطلاعده متفرددر (والذين اتخذوا من دونه اولياء مانعبدهم الا ليقربونا الی الله زلفی) شونلركه ملائكه واصنامی ويا عيسی وعزيری عبادت ايچون آلهه اتخاذ ايتديلر ديديلركه بزم انلره عبادت ايتمزدكل الا انكچوندركه الله تعالی يه شفاعتلريله بزی تقريب ايدهلر (ان الله يحكم بينهم فيماهم فيه يختلفون) الله تعالی يوم قيامتده كفره ايله معبودلری بيننی دين امرندن كافرين بيننی دين امرندن اختلاف ايتدكاری شيئده حكم ايدر محق جنته مبطلی ناره ادخال‌له (ان الله لايهدی من هو كاذب كفار) اول كفره ومعبودلرينه دينوركه شول وقتكه انلر اول معبودلرندن شفاعت رجا ايدوب انلر ايسه اول كفره يه لعنت ايدهلر الله تعالی حقه اهتدايی توفيق ايتمز اول كمسه يه كه آلهه‌لرين الله تعالی يه تقريب ايدر ديو كذب ايدر والله تعالينك غيريه عبادتله كفر ايدر (لوأراد الله ان يتخذ ولدا لاصطفی مما يخلق مايشاء) اكر الله تعالی كفره‌نك زعم ايتديكی اوزره ولد اتخاذين اراده ايتسه مخلو قاتندن ديلديكی شيئی اختيار ايديدی (سبحانه هوالله الواحد القهار) الله تعالی ايسه اندن منزهدر واحددر شريكی يوقدر جميع خلقنه كبريا وعظمتله قهر ايديجيدر (خلق السموات والارض بالحق) سموات وارضی امر حق ايچون خلق ايتدی يوخسه باطل ايچون دكل (يكور الليل علی النهار ويكور النهار علی الليل) ليلدن اكسلدوب نهاره آرتورر ونهاردن اكسلدوب ليله آرتورر (وسخر الشمس والقمر كل يجری لاجل مسمی) ومصالح عباد ايچون شمس وقمری تسخير ايتدی هر بری انتهای دورينه و ياخود انقطاع حركتنه دكين جاری اولور

(ألاهو العزيز الغفار) آكاه اولك كه اول هر ممكننه قادر وهر شيئه غالبدر ودخی خلقنه غفاردر عقوبته عجله ايتمز (خلقكم من نفس واحدة ثم جعل منها زوجها) اول سزی نفس واحده دن يعنی آدمدن خلق ايتدی بعده اول نفس واحده دن زوجی يعنی حوايی انك ضلعندن خلق ايتدی اشبونده انك وحدانيت وقدرتنه اوچ آيت واردر كه اول آدم عليه السلامك اب وامسز خلق اولنمسيدر بعده اول ايكيسندن خلق لايحصی انشعابيدر (وانزل لكم من الانعام ثمانية ازواج) وسز ايچون ابل وبقر وغنم ومعزدن ذكر وانثی سكز صنف احداث ايتدی (يخلقكم فی بطون امهاتكم خلقا من بعد خلق فی ظلمات ثلاث) الله تعالی سزی امهاتكز بطوننده ظلمت بطنده وظلمت رحمده وظلمت مشيمه ده خلقدن خلق آخره تحويل ايتدی شول وجهله كيم اول نطفه بعده علق بعده عظام بعده اول عظامه لحم كيوردی بعده خلق سوی يعنی طفل ايتدی (ذلكم الله ربكم له الملك لااله الاهو) اشبو اشيايی خلق ايدن ربكز الله جل شانه دركه سموات وارض ومابينهمانك ملكی آنكدر عبادته مستحق اندن غيری معبود يوقدر (فانی تصرفون) انك عبادتندن غيرك عبادتنه نيچه صرف اولنورسز حالبوكه اول هر شيئك خالقی اولوب هر حالده اكا احتياجكز وانك سزه عدم احتياجك بيلورسز (ان تكفروا فان الله غنی عنكم) اكر سز اكا كافر اولورسه كز اول سزك ايمان وعبادتكزدن غنيدر (ولا يرضی لعباده الكفر) وعبادينه رحمتندن كفرلرينه راضی اولمز زيرا اول انلری عذاب وهلاكه ايقاع ايدر (وان تشكروا يرضه لكم) واكر اكا ايمان وعبادت ايدرسه كز انكله سزدن راضی اولور زيراكه اول سزك فوز وفلاحكزه سببدر يوخسه ايمانكزدن اكا منفعت عائد اولور دكلدر (ولا تزر وازرة وزر اخری) يوم قيامتده هيچ بركمسه برآخرك ذنبيله مؤاخذه اولنمز (ثم الی ربكم مرجعكم فينبئكم بما كنتم تعملون) اشبو دنيادن رحلتكزدنصكره آخرتده مصيركز ربكز جل شانه يه در اول انده سزه خير وشردن دنياده ايشلديككزی خبر ويرر ومستحق اولديغكز جزايی ايركورر (انه عليم بذات الصدور) اول صدوركزده خفی اولان شيئی بيلور اعمالكزدن هيچ خافيه اكا خفی اولمز (واذا مس الانسان ضرّ دعا ربه منيبا اليه) قچان كافره جسد وياولد ويامالندن برشدت ايرسه

اصنامندن اعراض ایدوب انك دفعنده الله تعالی یه مقبل اولدیغی حالده
اکا دعا ایدر (ثم اذا خوله نعمة منه نسی ما کان یدعوا الیه من قبل)
بعده اول شدتدن بدل اکا عافیت ویرسه‌وز اندن اوکدین اول شدتك
دفعیچون اکا دعا ایتدیکنی اونودر (وجعل لله اندادا لیضل عن سبیله)
وانکیچون امثال وشرکاء قیلور تاکه غیری دین اسلامدن صد ایده
(قل تمتع بکفرك قلیلا انك من اصحاب النار) یا محمد کافره دیکل که آز زمان
کفر که دنیاده معیشت ایتکه سن اهل ناردنسن (ام من هو قانت)
کافرمی خیرلیدر یوخسه وظائف طاعاته قائمی ویاخود الله تعالی یه
مطیع اولان اکا مطیع اولمیان کبیمیدر (آناء اللیل ساجدا وقائما) کیجه‌نك
ساعاتنده صلاتده ساجد وقائم اولدیغی حالده (یحذر الآخرة ویرجو رحمة
ربه) که اول آخرت عذابندن قورقوب ورب تعالینك رحمت ومغفرتك
رجا ایلر * دینلدیکه اشبو آیت ابوبکر ویا عمر ویا عثمان ویا سلمان ویا هر مؤمن
قانت شاننده نازل اولوبدر (قل یستوی الذی یعلمون والذین لایعلمون)
دیکل که عالمونله جاهلون برابر اولمدیغی کبی قانتونله عاصون دخی
برابر اولمز (انما یتذکر اولوا الالباب) اشبو بیانات امثالیله متعظ
ومعتبر اولمز الا انلرکه بنم صنع وقدرتمده فهوم واذهان صاحبلریدر
(قل یا عباد الذین آمنوا اتقوا ربکم) یا محمد مؤمن اولان عبادمه
دیکل که جمیع اموریکزده الله تعالی یه مخالفتدن صاقنوب
توحیدی اوزره ثابت اولك (للذین احسنوا فی هذه الدنیا حسنة)
دار دنیاده طاعاتله احسان ایدنلره آخرتده مثوبهٔ حسنه واردر ویاخود
احسان ایدنلره دنیاده حسنه واردرکه اول صحت وعافیتدر (وارض
الله واسعة) الله تعالینك ارضی واسعه‌در اول کمسه‌یه که وطننده
اکا توفیر احسان متعسر اوله اول اکا متیسر اولان مکانه هجرت ایتسون
(انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب) احتمال بلاء ومهاجرت
اوطانله مشاق طاعتده صبر ایدنلره اجرلری حسابسز توفیه اولنور یعنی
حاسبلرك حسابی اکا اهتدا ایتمز حدیثده کلدیکه یوم قیامتده صلاة
وصدقه وحج اهالیسیچون میزانلر قوریلوب اجرلری توفیه اولنور اما که
اهل بلاء ایچون میزان قورلمز بلکه انلر اوزره اجر حسابسز صب اولنور
حتی که دنیاده عافیتده اولنلر تمنی ایده‌لر که نولیدی اجسادلریمز مقاریضله

دنیاده قطع اولنمش اولیدی شول سببدنکه اهل بلانك نائل اولدیغی
فضائل وکراماتی کوره‌لردی (قل انی امرت ان اعبد الله مخلصا
له الدین) دیکل که بن امر اولندمکه الله تعالی یه عبادت ایدم عبادتم
یالکز انکیچون ایدر اولدیغم حالده (وامرت لان اکون اول المسلمین)
وامر اولندمکه مسلمینك اولی اولم (قل انی اخاف ان عصیت ربی عذاب
یوم عظیم) دیکل که اکر بن شرك ویاریا ایله ربمه عصیان ایدرسم قورقرینکه
بکا یوم قیامتده عذابی ایریشه (قل الله اعبد مخلصا له دینی) دیکل که
بن الله تعالی یه عبادت ایدرین توحیدمی شرك وریادن خالص ایدر اولدیغم
حالده ایمدی اخلاصده بکا اقتدا ایدك اکر بکا اقتدا ایتمزسه‌کز
(فاعبدوا ماشئتم من دونه) الله تعالیدن غیری دیلدیککزه عبادت ایدك
(قل ان الخاسرین الذین خسروا انفسهم واهلیهم یوم القیامة)
دیکل که خسرانده کاملین انلردرکه فوات جنت ودخول نارله یوم قیامتده
نفسلرینه زیان ایدرلر واهللرینه دخی زیان ایدرلر شول سببدنکه ایمانه کلمش
اولسه‌لر جنتده واصل اوله‌جقلری حور وولداندن محروم اولورلر
(الا ذلك هو الخسران المبین) آکاه اولك که اشبو خسران غایت
فضاحتده خسران ظاهردر (لهم من فوقهم ظلل من النار ومن
تحتهم ظلل) انلرك فوقنده نار ودخاندن اطباق وسرادقات وتحتلرندن
کذلك ناردن فراش ومهاد واردر (ذلك یخوف الله به عباده)
اشبو ذکر اولنان شول عذابدرکه الله تعالی انکله عبادنی تخویف
ایدرکه اکا ایقاع ایدر شیئدن اجتناب ایده‌لر (یا عباد فاتقون) یا بنم
مؤمن قوللرم بندن قورقوب سخطم ایجاب ایدر شیئه تعرض ایتمکز
(والذین اجتنبوا الطاغوت ان یعبدوها) شونلرکه اوثانه عبادتدن
امتناع ایدوب اندن بعید اولدیلر (وانابوا الی الله) والله تعالینك
عبادتنه رجوع ایتدیلر (لهم البشری) انلر ایچون موته احتضارلرنده
وبعث اولندقلرنده ملائکه لسانیله جنته دخولله بشارت واردر
(فبشر عباد الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه) یا محمد تبشیر
ایت شول عبادمه کیم قرآندن عزائم ورخص ایشتسه‌لر امر
اولندقلرینك احسنیله عمل ایدرلر انلر دینده نقاد اولوب حسنله احسن
بینینی تمییز ایدرلر قچان انلره واجب ومندوب اعتراض ایتسه واجبی اختیار

ایدرلر قصاص وعفو اعتراض ایتسه عفوی اختیار ایدرلر وبالجمله ایکی شیٔ مأمورك قنغیسی آخردن افضل ایسه اول افضلی ایثار ایدرلر (اولئك الذین هداهم الله) ایمدی انلر شول قومدرکه الله تعالی انلری عزائم اخذنه توفیق ایتدی (واولئك هم اولوا الالباب) انلر عقول کامله صاحبلریدرکه وهم وعاده منازعه سندن سلیمدرلر (أفمن حق علیه کلمة العذاب أفانت تنقذ من فی النار) کفاردن اول کمسه‌که اوزرینه شقاوت وکلمهٔ عذاب واجب اوله سن انك مالك امر میسن یوخسه ناره مستحقلری اندن انقاذ ایدرمیسن حالبوکه سن اکا قادر دکلسن (لکن الذین اتقوا ربهم لهم غرف من فوقها غرف مبنیة تجری من تحتها الانهار) لکن شونلرکه رب تعالی‌یی توحید ایدوب امرینه اطاعت ایدرلر انلر ایچون جنتده بری برلرینك اوزرینه بنا اولنمش غرفه‌لر واردرکه انك فوقانیه وتحتانیه سی تحتندن علو وسفلنده تفاوتسز نهرلر جاری اولور (وعد الله لایخلف الله المیعاد) الله تعالی قرآنده انی وعد اکیدله وعد ایتدی اول ایسه وعدینه خلف ایتمز * ابوسعید الخدری رضی الله عنه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن روایت ایدردیدیکه اهل جنت بری برلرینه غرفات اهلنی کوسترر لر نتکیم دنیاده سز مشرق ویا مغرب افقنده غابر کوکب دری بری برلریکزه کوستریشورسز بینلرنده تفاضل اولدیغیچون دیدیلرکه یارسول الله اول منازل انبیادر اکا انلردن غیری کیملر نائل اولور دیدیکه والله امتمدن اول کمسنه‌لرکه الله تعالی‌یه ایمان کتوروب مرسلینی تصدیق ایتدیلر (ألم تر ان الله انزل من السماء ماء فسلکه ینابیع فی الارض) یا محمد بیلمدکمیکه الله تعالی سحابدن یغموری ایندروب یرده‌کی عیون ومجاری‌یه ادخال ایدر ایمدی یرده‌کی صولرك جمیعی سمادن اینوبدر (ثم یخرج به زرعا مختلفا الوانه) بعده انکله یردن اکینلر چیقاردرکه انك اصنافی مختلفدر یعنی برّ وشعیر وغیریدر ویاخود کیفیاتیکه اخضر واحمر وغیریدر (ثم یهیج فتراه مصفرا) بعده جفافی تمام اولوب یبسندن انی صرارمش اوله کوررسن (ثم یجعله حطاما) بعده انی فتات منکسر قیلور (ان فی ذلك لذکری لأولی الالباب) اشبو مذکورده عقول کامله صاحبلرینه تذکیر واردرکه انی تدبیر وتسویه‌یه وحالدن حاله تحویله قادر بر صانع حکیمدن لابددر واول حیاتك مثلیدرکه اکا اغترار

ایدلمز (أفمن شرح الله صدره للاسلام فهو علی نور من ربه) اول کمسه‌که الله تعالی انك قلبنی توحید قبولنه توسیع ایده اول رب تعالیدن معرفت وحقه اهتدا اوزره‌در * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مرویدر دیدیکه چقان نور قلبه داخل اولسه اول قلبده انشراح وانفساح اولور دینلدیکه انك علامتی ندر دیدیکه دار خلوده انابت ایدر ودار غروردن تباعد ایدر وموتك نزولندن اوّل موت ایچون حاضرلنور (فویل للقاسیة قلوبهم من ذکر الله اولئك فی ضلال مبین) عذاب شدید اول کمسه‌لره کیم الله تعالینك ذکرنی سماعدن قلبلرینه قسوت ویبوست ایره زیراکه کفار قرآنی وکرك انذارنی ایشتدکلرنده کفرلرین وذکر اللهدن اعراضلرین آرتوررلر * دینلدیکه چقان بر نفس خبیثة الجوهر اولسه ذکر الهی ایشتمسی قلبنك قسوه وکدورتن آرتورر طیبة الجوهرك لینه وصفاسین آرتورمسی کبی وشمس کبی‌که شمعی اریدر وملحی طوکدررر ایمدی اول وصفلو کمسه‌لر بر ضلالده‌درکه فسادی ظاهردر اشبو آیتك سبب نزولی علی وحمزه ودخی ابولهب وولدیدر * روایت اولندیکه اصحاب رضی الله عنهم بر وقتده ملول اولوب یارسول الله بزه تحدیث ایت دیدکلرنده نازل اولدیکه (الله نزل احسن الحدیث) الله تعالی سزه حدیثك احسنن انزال ایتدی (کتابا متشابها) برکتابیکه حسن ونظم وصحت وحکمده بعضی بعضنه بکزر یوخسه مختلف اولوب بعضی بعضنی نقض ایتمز ویاخود اعجازده وتوافق نظمده وصحت معناده ومنافع عامه‌یه دلالتده بعضی بعضنه متشابهدر (مثانی) اول ایکیشر ایکیشردر وعد ووعید امر ونهی ناسخ ومنسوخ ثواب وعقاب امثال وقصصدر وتکریرك فائده‌سی اولدرکه نفوس وعظ ونصیحتدن انفر اشیادر * ایمدی مادامکه اول اکا تکرار اولنمیه انده رسوخ بولمز (تقشعر منه جلود الذین یخشون ربهم) اول کتابی وآیات وعیدنی استماعدن رب تعالیدن خائفلرك قلوبی دترر وجلودی صقیلور (ثم تلین جلودهم وقلوبهم الی ذکر الله) بعده انلرك جلود وقلوبی الله تعالینك رحمت ومغفرتی ذکرینه اطمئنان وسکون ایدر (ذلك هدی الله یهدی به من یشاء) اشبو احسن حدیث الله تعالینك سبب توفیقیدر انکله دیلدیکی کمسه‌یی دین اسلامه هدایت ایدر (ومن یضلل الله فما له من هاد) اول کمسه‌که الله تعالی انی مخذول ایده انی هدایت ایدر اولمز

(أفمن يتقى بوجهه سوء العذاب يوم القيامة) اول كمسه كه قيامتده كندوبى سوء عذابدن يوزيله قورويه شول كمسه كبيميدركه عذابدن امن اوزره اوله * روايت اولنديكه يوم قيامتده كفارك اللرى بوينلرينه تيمورلنوب باشلرى اشاغه جهنمه براغيلورلر اويله اولسه آتشى يوزلرندن غيرى برشيئله دفعه قادر اولمزلر (وقيل للظالمين ذوقوا ما كنتم تكسبون) كفر وعصيانله نفسلرينه ظلم ايدنلره دينوركه اول كسب ايتديككزك جزاسنى ذوق ايدك (كذب الذين من قبلهم فأتاهم العذاب من حيث لايشعرون) اهل مكه دن اوّل كچن كفار رسوللرينى تكذيب ايتديلر انلره عذاب برجهتدن كلديكه شدت غفلتلرندن انلره اول جهتدن عذاب كلمسن توهم ايتمزلردى (فأذاقهم الله الخزى فى الحياة الدنيا ولعذاب الآخرة اكبر لو كانوا يعلمون) الله تعالى انلره حيات دنياده ذلى اذاقه ايتديكه اول مسخ وخسف وقتل وسبى واجلاء وامثاليدر وانلر ايچون اعداد اولنان آخرت عذابى ايسه شديد ودائم اولديغيچون اندن اكبردر اكر علم ونظر اهلندن ايسه لر انى بيلورلر واندن عبرت آلورلر (ولقد ضربنا للناس فى هذا القرآن من كل مثل لعلهم يتذكرون) اشبو قرآنده بز ناس ايچون امر دينده احتياج اولور هر مثلدن ضرب ايتدك تاكه انكله متعظ اوله لر (قرآنا عربيا غير ذى عوج لعلهم يتقون) اول قرآنى عربى اولديغى حالده كه انده اختلاف وتناقض يوقدر تاكه انكله شركدن اتقاء ايده لر (ضرب الله مثلا رجلا فيه شركاء متشاكسون ورجلا سلما لرجل هل يستويان مثلا) الله تعالى مثل ضرب ايلدى مشرك ايچون شول رجلى كه انك آلهه سى اولوب اول رجلده شركاء اوله لر سوء اخلاقلرندن انده تنازع ايده لر برينك اكا امر ايتديكى شيئدن انى آخرى نهى ايده وموحد ايچون شول رجلى كه اول رجل واحد ايچون خالص اولوب هيچ احد اكا نزاع ايتميه ايمدى ايكيسى وصفده مساوى اولمز زيرا كافر شول عبده بكزركه انك مواليسى اولان اول انك آلهه سيدركه آنده مشتركلردر وقت واحدده انلرك هر برينه برحاجت عارض اولوب اكا امر ايتدكلرنده اول عبد متحير اولوركه مواليسنك قنغيسين ارضا ايده ومؤمن ايسه شول عبده بكزركه انك مولاسى واحد اولوب انك خدمتنه قائم اوله خدمتيله انى ارضاده متحير اولميه (الحمد لله) حمدك كليسى الله تعالى يه مختصدر حقيقتده انده

اكا غير مشارك اولمز زيرا كه منعم بالذات ومالك مطلق اولدر (بل اكثرهم لايعلمون) بلكه كفارك كليسى بيلمزلركه رب واحده عبادت خيرليدر اندنكه غيرى اكا تشريك ايده لر (انك ميت وانهم ميتون) يا محمد سكا وكرك انلره موت ايريشردر كليكز موت صددنده وموتى عدادنده سز وقتا كه كفار مكه محمد موتنه تربص ايده لم ديديلر اشبو آيت نازل اولدى (ثم انكم يوم القيامة عند ربكم تختصمون) بعده يوم قيامتده ربكز جل شانه عندنده اختصام ايدرسز يا محمد سن كفار اوزره احتجاج ايدرسنكه توحيدده سن حق اوزره اولوب تشريكده انلر باطل اوزره ايديلر وسن ارشاد وتبليغده اجتهاد ايدوب انلر ايسه تكذيب وعنادده لج ايتديلر دينلديكه انكله مراد اختصام عامدر ناس برى برلرينه خصومت ايدرلر شول اموردهكه دنياده تعدى وتجاوز ايتمشلردى * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بركمسه كه عندنده بر مسلمك عرض ويامالندن حقى اوله اشبو دنياده انى اكا ادا ويا استحلال له ذمتن تبرئه ايتسون شول كون كلمزدن اوّل كه انده درهم ودينار اولميه بلكه اول حق صاحبى حقى مقابله سنده انك اعمال صالحه سندن آلوب اكر عمل صالحى وار ايسه واكر عمل صالحى يوغيسه اول حق صاحبنك سيئاتندن اكا يوكلنور ونار كوندريلور (فمن اظلم ممن كذب على الله) شول كمسه دن اظلم كيمدركه الله تعالى يه ولد وشريك اضافتيله كذب ايده (وكذب بالصدق اذ جاءه) واكا قرآن كلديكنده توقف وتفكرسز انى تكذيب ايده (أليس فى جهنم مثوى للكافرين) اكا كافر اولنلر ايچون جهنمده منزل يوقيدر ايمدى اول انلره مجازات يتر (والذى جاء بالصدق وصدق به اولئك هم المتقون) اولكه قرآنله كلديكه اول محمد عليه السلامدر واولكه قرآنى تصديق ايتدى بو وصفلو كمسه لر شرك وعصياندن اتقاء ايدنلردر (لهم مايشاؤن عند ربهم) انلر ايچون رب تعالى عندنده جنتده ديلدكلرى هر شئ واردر (ذلك جزاء المحسنين) اشبو طاعتلرنده احسان ايدنلرك جزاسيدر (ليكفر الله عنهم اسوء الذى عملوا) تاكه الله تعالى انلردن اسوء اعماللرينى تكفير ايده اويله اولسه انلردن دونلرى تكفير اولى اولور (ويجزيهم اجرهم باحسن الذى كانوا يعملون) وانلره محاسن اعماللرى ثوابنى احسننه كوره ويرر تاكه فرط

اخلاصلریچون اجرلری زیاده وعظیم اوله ومساوئ اعماللرینه ایسه جزا اولنمزلر ﴿ أليس الله بكاف عبده ﴾ الله تعالى عبدنه یعنی محمد علیه السلامه کافی دکلمیدر وقتاکه کفار قریش دیدیلرکه یا محمد بزم آلهه‌مزه طعندن زائل اولمزسن صاقنکه انلردن سکا سوء ایرشمیه اویله اولسه بوآیت نزولیله هر ذی شرّك شرّنی دفعده الله تعالى عبدنه کفایت ایدر دینلدی ﴿ ويخوّفونك بالذين من دونه ﴾ یا محمد مشرکون سنی الله تعالیدن غیری عبادت ایتدکاری آلهه‌لریله تخویف ایدرلر ﴿ ومن يضلل الله فماله من هاد ﴾ اول کمسه‌که الله تعالى انی هدایت ایتمیه اکا هدایت ایدر اولمز ﴿ ومن يهدى الله فماله من مضل ﴾ اولکه الله تعالى انی هدایت ایده انی اندن منع ایدر اولمز ﴿ أليس الله بعزيز ذى انتقام ﴾ الله تعالى ملکنده غالب منیع واعداسنه انتقام ایدر دکلمیدر ﴿ ولئن سألتهم من خلق السموات والارض ليقولنّ الله ﴾ اکر سن مشرکینه سموات وارضی کیم خلق ایتدی دیو سؤال ایتسك دیه‌لرکه الله تعالى خلق ایتدی خالقیتده تفردینه برهانك وضوحیچون ﴿ قل أفرأيتم ما تدعون من دون الله ان ارادنى الله بضرّ هل هنّ كاشفات ضرّه ﴾ یا محمد مشرکینه دیکل‌که شول آلهه‌کزکه الله تعالیدن غیری اکا عبادت ایدرسز بکا خبرویركکه اکر الله تعالى بکا ضرر اراده ایتسه آلهه‌کز اول ضرّك کشفنه قادر اولورلرمی ﴿ او ارادنى برحمة هل هن ممسكات رحمته ﴾ ویاخود الله تعالى بکا نفع اراده ایتسه آلهه‌کز اول نفعی بندن امساکه قادر اولورلرمی ﴿ قل حسبى الله ﴾ دیکل‌که بکا خیر اصابتنه و بندن شر دفعنه الله تعالى کافیدر ﴿ عليه يتوكل المتوكلون ﴾ توکل ایدنلر الله تعالى یه توکل ایدرز یراکه امورك کلیسی اندن صدور ایدر ایدیکن بیلورلر ﴿ قل ياقوم اعملوا على مكانتكم انى عامل ﴾ دیکل‌که یاقوم قوت وطاقتکزه اولدیغنجه بنم هلاکمه عمل ایدك بندخی سزك هلاکزه عمل ایدرین ﴿ فسوف تعلمون من يأتيه عذاب يخزيه ويحل عليه عذاب مقيم ﴾ زمان قریبده بیلورسزکه الله تعالینك عذابی کیمه کلوب هلاك ایدر وعذاب دائم کیمه نزول ایدر ﴿ انا انزلنا عليك الكتاب للناس بالحق ﴾ یا محمد بز سکا قرآنی حقی ملتبس اولدیغی حالده ناس اجلیچون انزال ایتدك زیراکه اول انلرك معاش ومعادنده مناط مصالحلریدر ﴿ فمن اهتدى فلنفسه ﴾ اول کمسه‌که اهتدا ایده نفسنه نفع ایدر ﴿ ومن

ضل فانما يضل عليها ﴾ اولکه هدایتدن اعراض ایده انك وبالی کندی نفسنه ایرر انی تخطی ایتمز ﴿ وما انت عليهم بوكيل ﴾ سن انلر اوزره توکیل اولنمدك‌که انلری هدایته جبر ایده سن بلکه سن انجق بلاغه مأمورسن حالبوکه سن تبلیغ ایتدك ﴿ الله يتوفى الانفس حين موتها والتى لم تمت فى منامها ﴾ الله تعالى ارواحی ابداندن قبض ایدر ارواحك انده تعلق وتصرّفی ظاهرده و باطنده قطعله که اول موت عندنده‌در ویاخود انی انجق ظاهرده قطع ایدر یوخسه باطنده دکل‌که اول نوم عندنده‌در دینلدیکه هر انسانك ایکی نفسی واردر بری نفس حیاتدرکه موت عندنده مفارق اولور وانك زوالیله نفس زائل اولور * وبری ایسه نفس تمییزدرکه اول نوم عندنده مفارق اولور اول اجلدن کورر سنکه نومی حالنده تنفس ایدر دینلدیکه هرانسانك نفسی وروحی واردر نفسی نومی عندنده کیدر روحی قالور * علی رضی الله عنه ایدر نوم عندنده روح چیقار شعاعی جسدده قالور انك سببیله‌درکه رؤیا کورر چیقانکه اویانه لحظه‌دن اسرع زمانده روح جسده ایرر ﴿ فيمسك التى قضى عليها الموت ويرسل الاخرى الى اجل مسمى ﴾ اول قبض اولنان ارواحدن شول اوزرینه موت قضا اولنان روحی امساك ایدوب جسدنه رد ایتمز وشول اوزرینه موت قضا اولنمیان روحی جسدنه ارسال ایدر تاکه موتی وقتی ایرشنجه بوحال اوزره کیدر * دینلدیکه احیاء وامواتك ارواحی منامده بری برلرینه بولیشورلر والله تعالینك دیلدیکی وجه اوزره سویلشورلر رجوع ایدر اولدقلرنده الله تعالى امواتك ارواحنی امساك ایدر واحیانك ارواحنی ارسال ایدوب حتی‌که اجسادلرینه ایرر ﴿ ان فى ذلك لآيات لقوم يتفكرون ﴾ اشبو روحی امساك وارسالده الله تعالینك کمال وقدرت وحکمتنه وشمول رحمتنه آیتلر واردر شول قومه کیم ارواحك ابدانه تعلق کیفیتنده وموت عندنده ارواحك اجساددن بالکلیه مفارقتنده واجسادك فناسیله ارواح فانی اولمیوب باقی اولمسنده واکا سعادت وشقاوت اعتراسنده وآجالی انقضاسنه دکین حینا بعد حين انك ارسال اولنمسی حکمتنده تفکر ایدرلر ﴿ ام اتخذوا من دون الله شفعاء ﴾ یوخسه انلر الله تعالینك اذنسز آلهه‌لرینی شفعامی اتخاذ ایدرلر ﴿ قل أولو كانوا لا يملكون شيئا ولا يعقلون ﴾ دیکل‌که آلهه‌لری انلره شفاعتمی ایدر اکرچه انلر کوریلن

صفات اوزره جمادات اولوب برشیئه قادر دکللر و برشیٔ بیلمزلرسه ده ینه
انلری شفعاء می اتخاذ ایدرلر (قل لله الشفاعة جميعا) دیکل که شفاعتك
کلیسی الله تعالینك اذننه متوقفدر انك اذنسز هیچ احد شفاعته مالك اولمز
و بعد الاذن مشرکین ایچون شفاعت اولنمز (له ملك السموات والارض)
سموات وارضك ملکی جمیعا انکدر دنیاده کی اعمالکزی اول احصاء ایدر
(ثم اليه ترجعون) بعده آخرتده اکا رجوع ایدرسز انده سزه جزا کزی ایدر
ایمدی دنیاده وآخرتده ملك انك اولیجق شول دنیاده وآخرتده مقبول
و مرضیسی اولمین شیئدن نیجه شفاعت ومدد امیدلنورلر (واذا ذكر الله
وحده اشمأزت قلوب الذين لا يؤمنون بالآخرة) قچان الله تعالینك وحدانیتی
ذکر اولنسه شول آخرته ایمانلری اولمینلرك قلوبی اندن نفور ایدر
(واذا ذكر الذين من دونه اذاهم يستبشرون) قچانکه الله تعالینك غیری
آلهه‌لری ذکر اولنسه قلبلری سرورله طولوب بشرهٔ وجهلرینه انبساط کاور
(قل اللهم فاطر السموات والارض عالم الغيب والشهادة انت تحكم بين
عبادك فيما كانوا فيه يختلفون) یا محمد وقتا که سن انلرك کفرنده متحیر اولوب
عناد وشدت شکیمه لرنده عاجز اوله سن الله تعالی یه التجا ایدوب دیکل که
یا الهی که سن سموات وارضی خلق ایدوب بسن احوال وامورك کیزلو وآشکاره
سن بیلورسن عبادکك اختلاف ایتدکاری شیئده بنله انلرك بیننی فصله
قادر اولورسین (ولو ان للذين ظلموا ما في الارض جميعا ومثله معه لافتدوا به
من سوء العذاب يوم القيامة) اکر یریوزنده اولان اشیانك جمیعی
وانکله بیله انك مثلی کافرلرك اولسه یوم قیامتده سوء عذابدن خلاص
ایچون انی فدا ایده‌لردی حالبوکه اول انلردن قبول اولنمیه (وبدا لهم
من الله ما لم يكونوا يحتسبون) ودنیاده شول حسبانلری اولمدیغی
عذاب اول وقتده انلره نازل وظاهر اوله (وبدا لهم سيئات ما كسبوا)
وکسب ایتدکاری اعمال سیئه لری انلره ظاهر اوله شول حینده که صحایف
اعماللری انلره ارض اولنه (وحاق بهم ما كانوا به يستهزؤن) وانلری
احاطه ایده اول شیئك جزاسیکه انی استهزاء ایدردلری (فاذا مس الانسان
ضر دعانا) قچان جنس انسان ضرّه ایرسه انك کشفیچون بزه دعا
ایدر (ثم اذا خولناه نعمة منا قال انما اوتيته على علم) بعده تفضل
ایدوب اکا نعمت ویرسك دیرکه اول بکا وجوه کسبی بیلدیکمدن ویرلدی

(بل هي فتنة) بلکه اول نعمت اکا امتحاندرکه انکله شکران ویا کفران
نعمت ایدیکی کندویه ظاهر اوله (ولكن اكثرهم لا يعلمون) الا بوکه
انلرك اکثری انی بیلمزلر (قد قالها الذين من قبلهم) انلردن اوّل کچنلر
اول مقاله یی دیمشلردی (فما اغنى عنهم ما كانوا يكسبون) انلرك
متاع دنیادن کسب ایتدکاری عذابلری دفعنه برشیٔ مفید اولمدی
(فاصابهم سيئات ما كسبوا) اویله اولسه انلره کسب ایتدکاری اعمال
سیئه لرینك جزاسی ایردی (والذين ظلموا من هؤلاء سيصيبهم سيئات
ما كسبوا) اشبو مشرکیندن عتوله نفسلرینه ظلم ایدنلره ودخی کسب
ایتدکاری اعمال سیئه لرینك جزاسی ایریسردر انلره ایردیکی کبی
(وماهم بمعجزين) حالبوکه انلر عذاب الهدن فوت اولور دکللردر
زیراکه مرجعلری الله تعالی یه‌در اکا بناء رؤسالری بدرده قتل
اولندی ویدیییل قحط چکدیلر (اولم يعلموا ان الله يبسط الرزق لمن يشاء
ويقدر) بیلمدیلرمیکه الله تعالی رزقی دیلدیکی کمسه‌یه بسط ایدر
ودیلدیکندن قبض ایدر شول حیثیتدنکه انلره یدی ییل قحط
چکدردیکندنصکره یدی ییل دخی انلره سعت ورفاهیت ایردردی
(ان في ذلك لآيات لقوم يؤمنون) اشبو بسط وتضییقده حوادثك کلیسی
الله تعالیدن ایدیکنه مؤمن اولنلره علامتلر واردر (قل يا عبادي الذين
اسرفوا على انفسهم) یا محمد مؤمنلره بنم لسانمله دیکل که یا عبادم که
معاصیده اسرافله نفسلری اوزره جنایتده افراط ایتدیلر (لا تقنطوا من
رحمة الله) الله تعالینك مغفرتندن وتوبه ایدرسکز توبه کزی قبولندن
مأیوس اولمکز (ان الله يغفر الذنوب جميعا) الله تعالی ذنوبك جمیعنی مغفرت
ایدر اکرچه اول ذنوب کبائر ایسه ده * دینلدیکه اکرچه توبه سز ایسه ده
زیراکه توبه ایله تقیید خلاف ظاهردر شول دلیلله کیم (ان الله لا يغفر
ان يشرك به ويغفر ما دون ذلك لمن يشاء) الله تعالی دیلدیکنك شرکدن
ماعدا ذنوبی مغفرتن اطلاق ایتدی (انه هو الغفور الرحيم) زیراکه اول
رحمت ومغفرتده بلیغدر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر پیغمبریمز صلی الله
تعالی علیه وسلم حمزه رضی الله عنهك قاتلی وحشی یی اسلامه دعوت ایچون خبر
کوندردکده دیدیکه سن بنی دینکه نیجه دعوت ایدرسن حالبوکه زعمکده
هرکمسه که قتل ویازنا ویاشرك ایده (يضاعف لهم العذاب) اکا عذاب مضاعف

قیلنور دیرسن بن ایسه اول ذنوبك کلیسنی ایتمشم اویله اولسه نازل اولدیکه
(الامن تاب وآمن وعمل عملا صالحا فاولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات)
که اول سورهٔ فرقانده کچدی وحشی دیدیکه اشبو شرط شدیددر قورقارینکه
انی اقامته قادر اولمیم انك غیریسی اولسه اکا بناء نازل اولدیکه (ان الله
لایغفر ان یشرك به و یغفر مادون ذلك لمن یشاء) که اول سورهٔ نساده‌در
وحشی دیدیکه نه بیلورین بلکه مغفرتی اراده اولنان قومدن اولمیم اویله
اولسه اشبو صددنده اولدیغمز (یاعبادی الذین اسرفوا علی انفسهم)
آیتی نازل اولیجق وحشی اکا مطمئن اولوب اسلامه کلدی مسلمون دیدیلرکه
یارسول الله اشبو حکم وحشی یه خاصمیدر یوخسه سائر مسلمینه دخی عاممیدر
دیدیکه بلکه جمیع مسلمینه عامدر (وانیبوا الی ربکم وأسلموا له من قبل
ان یأتیکم العذاب ثم لاتنصرون) ذنبدن تائبین اولدیغکز حالده ربکز
الله تعالی یه رجوع ایدوب عملی انك وجه کریمیچون خالص ایدك سزه
عذاب کلمزدن اوّل زیراکه اول کلدکدنصکره اندن منع اولنمزسز ایمدی آیت
سابقه دلالت ایتمزکه هرکسه یه توبه سز وسبق تعذیبسز مغفرت حاصل اوله
تاکه توبه دن وعملده اخلاصدن استغنا اولنه (واتبعوا احسن ما انزل
الیکم من ربکم) ربکز جل شانه دن سزه انزال اولنان شیئك احسننه اتباع
ایدك که اول مأمور به در منهی عنه دکلدر ویاعزائمدر رخص دکل
ویاناسخدر منسوخ دکل ویانجات وسلامته ایصالده اقرب اولانه اتباع ایدك
انابت وطاعته مواظبه کبی (من قبل ان یأتیکم العذاب بغتة وانتم لاتشعرون)
شول وقتدن اوّلکه فجأةً سزه عذاب کله حالبوکه امور دنیایه اشتغالکز
وآخرته عدم ایمانکز سببیله انك مجیئنه شعورکز اولمیه کیم تدارك ایده سز
(ان تقول نفس یاحسرتا علی مافرطت فی جنب الله) ایمدی طاعته
مبادرت ایدك نفس قاصره‌نك دیمسی کراهتله کیم حسرت وندامت بکاکه
الله تعالی یه طاعتده تقصیر ایتمشن (وان کنت لمن الساخرین) اکرچه
بن الله تعالینك دین وکتاب ورسولنی ومؤمنینی استهزاء ایدنلردن ایدم یعنی
طاعة اللهی تضییعله اکتفا ایتمیوب حتی که اهل طاعتی سخره ایدندی
(اوتقول لوان الله هدانی لکنت من المتقین) ویاخود دیه که اکرالله تعالی
بنی حقه ارشادله هدایت ایتسه شرك ومعاصیدن اتقاء ایدنلردن اولوردم
(اوتقول حین تری العذاب لوانّ لی کرّة فاکون من المحسنین) و یاخود

دیه که یوم قیامتده عذابی کوردیکنده اکر بنم برکره دخی دنیایه رجوعم
اولسه عقیده وعملده احسان ایدنلردن اولوردم (بلی قدجاءتك آیاتی
فکذبت بها واستکبرت وکنت من الکافرین) الله تعالی دیه که بلی سکا بنم
آیاتم کلمشیدی سن ایسه انی تکذیب ایدوب قبولدن امتناعکله کافرلردن
اولمشیدك (ویوم القیامة تری الذین کذبوا علی الله وجوههم مسودّة)
یوم قیامتده الله تعالی یه کذب وافترا ایدنلری یوزلری قرارمش کوررسن
(ألیس فی جهنم مثوی للمتکبرین) ایمان و طاعتدن تکبر ایدنلره جهنمده
مقام یوقیدر واردر (وینجی الله الذین اتقوا بمفازتهم) الله تعالی شرك
ومعاصیدن اتقاء ایدنلری انجا ایدر شول طریقله کیم اول انلری فوز ونجاته
مؤدی اولور (لایمسهم السوء ولاهم یحزنون) انلره مکروه ایرشمز ودنیادن
فوت ایتدکلری اشیایه حزن چکمزلر (الله خالق کل شیٔ) الله تعالی خیر
وشر ایمان وکفردن هرشیئك خالقیدر (وهو علی کل شیٔ وکیل)
اول هرشیئی حفیظدر تصرفنه تولی ایدر (له مقالید السموات والارض)
سموات وارضك مفاتحی انکدر * دینلدیکه سمواتك مفاتحی مطردر انواعیله
وارضك مفاتحی نباتدر انواعیله عثمان رضی الله عنه پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلمه مقالیددن سؤال ایتدکده دیدیکه انك تفسیری (لااله الاالله
والله اکبر وسبحان الله وبحمده وأستغفر الله ولاحول ولاقوة الابالله
هوالاوّل والآخر والظاهر والباطن بیده الخیر یحیی ویمیت وهو علی کل
شیٔ قدیر) یعنی اشبو کلماتله الله تعالی توحید وتمجید اولنورکه اول سموات
وارض خیرینك مفتاحیدر برکسه که انی تکلم ایده اکا اصابت ایدر
(والذین کفروا بآیات الله اولئك هم الخاسرون) شونلرکه الله تعالینك
دلائل قدرتنه وسموات وارض امرنده استدامتنه ویاخود انك توحید
وتمجیدی کلماتنه کافر اولدیلر * ایمدی انلر رحمت وثوابدن خاسرلردر
(قل أفغیر الله تأمرونی اعبد ایها الجاهلون) دیکل که اشبو دلائل
ومواعیددنصکره ای جاهللر بکا امر ایدرمیسز که الله تعالینك غیری یه
عبادت ایدم (ولقد اوحی الیك والی الذین من قبلك لئن اشرکت لیحبطنّ
عملك ولتکوننّ من الخاسرین) یامحمد سکا وسندن اوّل کچن رسوللره
وحی اولندیکه علی سبیل الفرض سن اشراك ایتسك عملك حبط اولوب
خاسرلردن اولورسن اشبو خطاب اکرچه پیغمبریمز علیه السلامه‌در

لكن مراد امتيدر (بل الله فاعبد وكن من الشاكرين) بلكه يالكز
الله تعالى يه عبادت ايت وانك سكا ايتديكى انعامنه شكر ايدنلردن اولغل
(وما قدروا الله حق قدره) انلر نفسلرنده الله تعالينك عظمتن حق تعظيمله
تقدير ايتمديلر شول حيثيتدنكه اكا لايق اولمين شيئى اكا شريك قيلديلر
(والارض جميعا قبضته يوم القيامة والسموات مطويات بيمينه) والحال
ارضون سبعك جميعى وياخود ارضك ظاهره وغابره سى يوم قيامتده
انك مقبوضه سيدر يعنى ملك وتصرفنده در نيجه ديلرسه مزاحمسز
سهولتله تصرف ايدر يعنى اول ارض عظمتيله انك قدرتنه نسبت اولنسه
قبضهٔ واحده مثابه سنده در كذلك سموات دخى انك قدرتيله مجموعاتدر
اشبو آيت انك عظمتنه وانك قدرتنه اضافتله ذكر اولنان اجرام عظامك
حقارتنه تنبيهدر (سبحانه وتعالى عما يشركون) ايمدى قدرت وعظمتى
بو مرتبه ده اولان حضرت بارى جل شانه مشركونك اشراكندن منزه
وعالى اولدى (ونفخ فى الصور فصعق من فى السموت ومن فى الارض)
اوّل مرّه كه صوره نفخ اولنه سموات وارض وما بينهماده حياتده اولان
مخلوقاتك جميعى ميت ويا مغشى عليه اولور (الا من شاء الله) الا انلركه
الله تعالى انلرك بقاسن ديليه * دينلديكه انلر جبرايل واسرافيل وميكائيل
وملك الموتدر وياخود جنت ونارده اولان حور وولدان وزبانيه در
وياحملهٔ عرشدر تكيم ذكرى سورهٔ نملده كچمشدر * دينلديكه اول استثناء
اولنانله مراد انجق الله تعالينك ذاتيدر (ثم نفخ فيه اخرى فاذاهم
قيام ينظرون) بعده اول صوره ايكنجى كره نفخ اولنه كوريله كيم
خلائق قبرلرندن طوره لر كنديلره نه فعل ايديلور ايديكنه منتظر اوله لر
ويا اهوال قيامته نظر ايده لر كه سما نيجه تغيير وارض نيجه تبديل
اولنور وداعى انلرى نه شيئه دعوت قيلور واقربانك برى برلرندن شفقتى
كيدر وخصمادن انلره توجهله خصومت ايرر (واشرقت الارض
بنور ربها) وارض محشر رب تعالينك عدلى نوريله منور اوله وياخود
برنور ايله كيم اجسام مضيئه توسطنسز انده خلق اولنه (ووضع الكتاب)
وصحائف اعمال عمالك يدلرينه ويريله ويا لوح محفوظله اول صحائف
مقابله ايديله (وجيء بالنبيين والشهداء) وپيغمبرلر وملائكه ومؤمنيندن
شهداء كتوريله كيم رسوللريچون شهادت ايده لر كه انلر امت محمددر

(وياخود)

وياخود كراما كاتبين ملكلريدر وياخود فى سبيل الله مقتوللردر (وقضى
بينهم بالحق وهم لا يظلمون) وعباد بيننده ظالمين ومظلومين رسل وامم
بينى عدلله قضا اولنه انلر ظلم اولنمزلر نه ثوابلرينك نقصيله ونه عذابلرينك
زياده سيله (ووفيت كل نفس ما عملت) وهر نفس خير وشردن عملنك
جزاسى توفيه اولنه (وهو اعلم بما يفعلون) اول الله تعالى انلرك افعالنه
اعلمدر شهدانك شهادتنه احتياج اولمز بلكه اشهادى عمللرى اوزره حجتى
تأكيد ايچوندر (وسيق الذين كفروا الى جهنم زمرا) وكافرلر ضلالت
وشرارتده تفاوت اقداملرى حسبنجه فوج فوج بعضى بعضنك اثرنده جهنمه
سوق اولنه (حتى اذا جاؤها فتحت ابوابها) حتى چونكه اكا ايره لر يدى قپوسى
انلر ايچون آچيله (وقال لهم خزنتها ألم يأتكم رسل منكم يتلون عليكم آيات
ربكم وينذرونكم لقاء يومكم هذا) انك خازنلرى يعنى زبانيه انلره ديه لركه
كندى جنسكزدن سزه رسوللر كلمديمكه ربكز جل شانه نك آيتلرينى
سزه تلاوت ايدر وبو كونه لقاكزله سزى تخويف ايدر (قالوا بلى
ولكن حقت كلمة العذاب على الكافرين) كافرلر ديه لركه بلى بزه رسوللر
كلديلردى تلاوت آيات وانذار ايتديلردى الا بوكه علم الهده اوزريمزه
كلمهٔ عذاب واجب اولديكه (لأملأنّ جهنم من الجنة والناس اجمعين)
قوليدر (قيل ادخلوا ابواب جهنم خالدين فيها فبئس مثوى المتكبرين)
اول كافرلره دينلديكه ايمدى ضلالتده مراتبكز حسبنجه ابواب جهنمه
دخول ايدك انده دائمين اولديغكز حالده اول جهنم ايماندن تكبر ايدنلره
نه چركين منزل اولور (وسيق الذين اتقوا ربهم الى الجنة زمرا)
ورب تعاليدن قورقوب شرك ومعاصيدن اتقا ايدنلر شرف وعلو طبقه ده
مراتبلرى حسبنجه راكبين اولدقلرى حالده فوج فوج بعضى بعضنك
اثرنده جنته سوق اولنه لر (حتى اذا جاؤها وفتحت ابوابها) حتى چونكه انلر
اكا كله لر حالبوكه انلر كلمزدن اوّل انك قپولرى انلر ايچون آچيله (وقال
لهم خزنتها سلام عليكم طبتم فادخلوها خالدين) جنتك خازنلرى انلره
ديه لركه اوزريكزه سلامت اولوب من بعد مكروه ايرمسون ذنوبدن طاهر
اولديكزدى وياخود جنت سزه كوچك مقام اولدى ايمدى اكا كيروب
انده خالدين اولك چونكه اكا كيره لر انلر ايچون اعداد اولنان كراماتى
كوره لر فرح وسرور ايده لر (وقالوا الحمد لله الذى صدقنا وعده)

الله تعالی یه حمد اولسونکه رسوللری لسانیله اولان وعدنی بزه انجاز ایتدی ﴿ واورثنا الارض نتبوء من الجنة حیث نشاء ﴾ و جنتدن اشبو قرار ایتدیکمز مکانی بزه وارثك مورثنه اولان تمکنی کبی تمکین و تملیك ایتدی اندن دیلدیکمز واشتها ایتدیکمز مکانه نزول ایده‌وز دیه‌لر اشبونده اشارت واردرکه جنتدن هرمؤمنه ویریلن حاجتندن زیاده اوله یوخسه هیچ کمسه آخرك منزلنه نزوله دکل * دینلدیکه جنته اوّلا امت محمد کیروب دیلدکاری منازله نزوللرندنصکره سائر امم کیره‌لر ﴿ فنعم اجر العاملین ﴾ مؤمن اولوب عمل صالح ایشلینلره جنت نه کوچك اجر اولور ﴿ وتری الملائکة حافین من حول العرش ﴾ ملائکه‌یی کورەسنکه حول عرشی احاطه ایدوب طواف ایدرلر ﴿ یسبحون بحمد ربهم ﴾ رب تعالینك حمدنی ملتبسین اولدقلری حالده انی تنزیه و تقدیس ایدرلر اشبونده اشعار واردرکه علوینك منتهای درجاتی واعلی لذائذی حق تعالینك صفاتنه استغراق اوله ﴿ وقضی بینهم بالحق ﴾ و خلق بینی حقله قضا اولنه بعضی ناره و بعضی جنته ادخال اولنغله و یاملائکه بینی قضا اولنه تفاضللری حسبنجه ﴿ وقیل الحمد لله رب العالمین ﴾ بینلری حقله قضا اولنانلر الله تعالی یه حمد ایده‌لر

سورة المؤمن وهی خمس وثمانون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ حم ﴾ ابن عباس رضی الله عنهما ایدر حم الله تعالینك اسم اعظمیدر عکرمه اندن روایت ایدرکه الرحم ون الرحمن اسمندن حروف مقطعه در عطاء خراسانی ایدرکه انك حائی الله تعالینك حلیم حمیدحی حکیم حنان اسمائنك افتتاحیدر وانك میمی ملك مجید منان اسمائنك افتتاحیدر ﴿ تنزیل الکتاب من الله العزیز العلیم ﴾ قرآنك تنزیلی اول الله تعالیدندرکه سلطاننده عزیز وعبادنك مصالح واعمالنه علیمدر ﴿ غافر الذنب ﴾ مؤمن تائبك ذنبنی مغفرت ایدر ﴿ وقابل التوب ﴾ توبه‌ده اخلاص ایده‌نك توبه‌سن قبول ایدر ﴿ شدید العقاب ﴾ اکا شرك وکفر ایدنه عقابی شدیددر ﴿ ذی الطول ﴾ موحدین عاملینه فضل وانعام واسع صاحبیدر ﴿ لا اله الا هو ﴾ که اندن غیری اله یوقدر اویله اولسه انك عبادتنه اقبال کلی واجب اولور ﴿ الیه المصیر ﴾ آخرتده جمیع خلقك

رجوعی اکادر مطیع وعاصی‌یه عمللرینك جزاسن ایدر ﴿ ما یجادل فی آیات الله الا الذین کفروا ﴾ آیات اللهده طعن وادحاض حقله جدال ایتمز مکر انلرکه کافر اولدیلر اما اول کمسه‌که انك عقدنی حل وحقائقنی استنباط واهل زیغك مطاعنن قطع ایچون جدال ایده اول اعظم طاعاتدندر ﴿ فلا یغررك تقلبهم فی البلاد ﴾ ایمدی یا محمد سنی انلرك دنیاده امهال اولنملری وبلادده تجارات مرابحه ایله تقلبلری مغرور ایتمسون زیراکه انلر زمان قریبده اخذ اولنیسرلردر انلردن اوّل کچنلرك اخذ اولنملری کبی ﴿ کذبت قبلهم قوم نوح والاحزاب من بعدهم ﴾ انلردن اوّل نوح قومی نوحی وانلردنصکره عاد وثمود کبی رسوللری اوزره تحزب ایدنلر رسوللرینی تکذیب ایتدیلر ﴿ وهمت کل امة برسولهم لیأخذوه ﴾ وهرامت کافره رسوللرینه قصد ایتدیلرکه اسر و قتل وتعذیبله اخذ ایده‌لر ﴿ وجادلوا بالباطل لیدحضوا به الحق ﴾ وشول حقیقتی اولمیان شیئله جدال ایتدیلرکه انکله حقی ازاله ایده‌لر ﴿ فاخذتهم فکیف کان عقاب ﴾ انلری اهلاکله اخذ ایتدم کورسونلرکه بنم عقابم نیجه اولدی زیرا انلر اول هالکینك دیارلرینه اوغرایوب آثارلرینی کوررلر ﴿ وکذلك حقت کلمة ربك علی الذین کفروا انهم اصحاب النار ﴾ امم مکذبه‌یه کلمهٔ عذاب واجب اولدیغی کبی سنك قومکدن دخی کافر اولنلره واجب اولدیکه انلر اهل ناردر ﴿ الذین یحملون العرش ومن حوله ﴾ شول ملائکه‌که عرشی کوتررلر ودخی انلرکه انك حولنده اولوب انی طواف ایدرلر انلره کروبیون دینور ملائکه‌نك ساداتیدر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر حملهٔ عرشدن برینك کعبندن اسفل قدمنه دکین بشبوز ییللق یولدر * دینلدیکه انلرك ارجلی ارض سفلاده ورؤسلری عرشی خرق ایدوبدر خاشعلردر طرفلرین رفع ایتمزلر خوفلری سماء سابعه اهلندن اشددر اشبو منوال اوزره هر سماء اهلنك خوفی انك اسفلنده‌کی سماء اهلنك خوفندن اشددر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر حملهٔ عرشدن هر برینك قولاغی یومشاغندن اوموزنه دکین یدیبوز ییللق مسیره‌در * دینلدیکه حملهٔ عرش وحولنده‌کی ملائکه‌دن هر برینك دردر وجهی واردرکه اول وجه ثور ووجه اسد ووجه نسر ووجه انساندر وهر برینك دردر قنادی وار ایکیسی یوزینه طوتارکه

عرشه نظرله صعقه ایتیه وانك ایکیسیله دخی پرواز ایدر (یسبحون
بحمدربهم) رب تعالی یی حمدنی ملابس اولدقلری حالده تسبیح ایدرلر *
دینلدیکه حملهٔ عرش سکز در دردینك تسبیحی (سبحانك اللهم وبحمدك
لك الحمد علی حلمك بعد علمك) دردینك دخی (سبحانك اللهم وبحمدك
لك الحمد علی عفوك بعد قدرتك) درکأنه بنی آدمك ذنوبن کوررلر
وهب بن منبه ایدر حول عرشده یتمش بیك ملك واردرکه عرشی طواف
ایدرلر بر صف اقبال ایتسه صف آخر ادبار ایدر انلرك بعضی تهلیل وبعضی
تکبیر ایدر وانلرك ورانده یتمش بیك صف دخی واردرکه قائملردر انلرك
تکبیر وتهلیلن ایشتدکده رفع صوتله دیرلرکه (سبحانك اللهم وبحمدك
ماعظمك وماجلك انت الله لااله غیرك انت الاکبر الخلق کلهم لك راجعون)
وانلرك ورانده یوز بیك صف واردرکه یمینلرینی یسارلری اوزره
قومشلردر هر برینك بر ذکر مخصوصی واردر والله تعالی حول عرشده کی
ملائکه دن برنیچه حجابله احتجاب ایتمشدر نار وظلمت ونور ودرّ ابیض
ویاقوت احمر وزبرجد اخضر وثلج وماء وبرددن هر برندن ودخی انك غیری
اشیادنکه انی الله تعالیدن غیری احد بیلمز هر برندن یتمشر حجابله احتجاب
ایتمشدر (و یؤمنون به) وانك فردانیت ووحدانیتنه تصدیق ایدرلر
(و یستغفرون للذین آمنوا) ومؤمنلر ایچون استغفار ایدرلر یعنی
الله تعالیدن دیلرلرکه مؤمنلری توبه یه حمل ایده ومغفرتن ایجاب ایدر شیئی
انلره الهام ایده ودیرلرکه (ربنا وسعت کل شیءٔ رحمة وعلما) یاربنا
رحمت وعلمك هر شیئه واسع اولدی اعمال واحواللرین بیلور وانلری رحمت
ومغفرته قادر اولورسن (فاغفر للذین تابوا واتبعوا سبیلك وقهم عذاب
الجحیم) ایمدی مغفرت ایت انلریکه شرك ومعاصیدن صاقنوب عمل صالحله
سکا رجوع وسبیل حقه اتباع ایدرلر وانلری عذاب جحیمدن حفظ ایت (ربنا
وادخلهم جنات عدن التی وعدتهم) ودخی انلری ادخال ایت جنات
عدنه کیم انی انلره رسوللرك لسانیله وعد ایتمشدك (ومن صلح من آبائهم
وازواجهم وذریاتهم) وانلرك سرورنی اتمام ایچون انلر که بیله آباء
وازواج وذریاتلرندن سنی توحید ایدنلری دخی اکا ادخال ایت * سعید
ابن جبیر ایدر مؤمن جنته داخل اولیجق دیه که قنی بابام وانام وولدم
وخاتونم دینله که انلر سنك کبی عمل ایتمامشلردی دیه که بن انلر ایچون عمل

(ایتمشدم)

ایتمشدم اویله اولسه انلر دخی جنته ادخال اولنه (انك انت العزیز الحکیم)
زیراکه ملککده عزیز وامرکده حکیمسن (وقهم السیئات) وانلری
عقوباتدن ویاخود جزاء سیئاتدن حفظ ایت ویادنیاده انلری معاصیدن
حفظ ایت (ومن تق السیئات یومئذ فقد رحمته) اولکه دنیاده سیئاتدن
سن انی حفظ ایدهسن آخرتده سن اکا رحمت ایدرسن کأنه مسببی
سؤاللرندنصکره سببن دخی طلب ایتدیلر (وذلك هو الفوز العظیم)
یاربنا سنك انلری عقوباتدن حفظك ویا انلره رحمتك نجات وافره در
(ان الذین کفروا ینادون لمقت الله اکبر من مقتکم انفسکم اذ تدعون
الی الایمان فتکفرون) شونلرکه دنیاده کافر ایدیلر یوم قیامتده اعمال
خبیثه لرینك جزاسن کوریجك نفسلرینه لوم ومقت ایدهلر انلره دینله که
الله تعالینك سزه مقتی سزك امارة بالسوء اولان نفسلریکزه ایتدیککز
مقتدن اشددر زیراکه سز دنیاده انك رسوللری لسانیله ایمانه دعوت
اولندیغکزده انی انکار ایدوب کفر اوزره ثابت اولوردیکز (قالوا ربنا
امتنا اثنتین واحییتنا اثنتین) دیه لرکه یاربنا سن بزی ایکی کره اماته وایکی
کره احیا ایتدك یعنی بزی آبائمز اصلابنده اموات خلق ایتدك بعده آجالمز
انقضاسنده بزی ینه اموات ایتدك وامهاتمز ارحامنده بزه روح نفخیله بزی
احیا ایتدك بعده موتمزدنصکره بعث ایچون ینه احیا ایتدك * دینلدیکه
اماتهٔ اولی اجل انقضاسنده کیدر واماتهٔ ثانیه ایسه قبرده سؤال ایچون
اولان احیادنصکره کیدر وایکی احیانك بری قبرده کی احیادر وبری
بعثدر زیراکه مقصود شول اکتراث ایتمیوب غفلت ایتدکلری شیئی
کوردکلرندنصکره اعترافلریدر (فاعترفنا بذنوبنا) اویله اولسه بز ذنوبمزه
اعتراف ایتدك زیراکه ذنوبی اعترافلری دنیایه اغترار وبعثه انکارلرندن
ایدی (فهل الی خروج من سبیل) ایمدی بزه برچاره وارمیدرکه ناردن
چیقوب کیرو دنیایه کیدهوز وانده طاعت یولنه سلوك ایدهوز انلره دینله کیم
(ذلکم بانه اذا دعی الله وحده کفرتم) اشبو عذاب وخلود سزه شول
سببله درکه سزه لااله الاالله دیکز دینلسه انك وحدانیتنه کافر اولوردیکز
(وان یشرك به تؤمنوا) واکر الله تعالی یه اشراك اولنسه انی تصدیق
ایدردیکز (فالحکم لله العلیّ الکبیر) ایمدی حکم اول الله تعالینکدرکه
عبادته مستحقدر سزه عذاب سرمدله حکم ایتدی اول شرك اولنمقدن

رفيع وعاليدر وقدرة قاهره ايله كبيردر خلقنده حكمنى انفاذ ايدر ﴿هو الذى يريكم آياته﴾ اول الله تعالى سزه وحدانيتنه وسائر بيلنمسى واجب اولور عجائب مقدوراتنه دلالت ايدر آياتنى كوستررر ﴿وينزل لكم من السماء رزقا﴾ وسزه سمادن سبب رزقكز مطرى وغيرينى انزال ايدركه انكله معاشكز منتظم اوله ﴿وما يتذكر الا من ينيب﴾ عقولده مركوز كبى اولان آياتله متعظ اولمز مكر اولكه اكا اقبال ايله انكاردن رجوع ايده ﴿فادعوا الله مخلصين له الدين ولو كره الكافرون﴾ ايمدى عبادتكزى الله تعالى يه ايدك دينكزى شركدن اخلاص ايدر اولديغكز حالده اكرچه كافرلر اندن كراهت ايدرلرسه ده ﴿رفيع الدرجات ذو العرش﴾ كه اول درجات كمالى رفيعدر انك غيريده كمال ظاهر اولمز وعالم جسمانينك اصلى اولان عرش انك قبضهٔ قدرتندهدر صحيح اولمزكه غيرى اكا اشراك ايديله ويا خود مراتب مخلوقاتى اول رفع ايديجيدر ويا خود مصاعد ملائكه يى عرشه ويا سمواته ويا درجات ثوابى رفع ايديجيدر ﴿يلقى الروح من امره على من يشاء من عباده﴾ اول وحييله جبريل عليه السلامى عبادندن ديلديكى كمسه يه انزال ايدر ﴿لينذر يوم التلاق﴾ تاكه اول عبد انذار ايده شول يومله كيم انده اهل سماء واهل ارض ويا خالق ومخلوق ويا ظالم ومظلوم ويا عابد ومعبود ويا مرء وعملى التقا ايدركه اول يوم قيامتدر ﴿يوم هم بارزون﴾ شول يومده كه قبورلرندن خارجلردر ويا ظاهرلردر انلرى برشئ ستر ايتمز ويا نفوسلرى ظاهره‌در غواشئ ابدان اكا حجاب اولمز ويا اعماللرى ويا سرائرلرى ظاهره‌در ﴿لا يخفى على الله منهم شئ﴾ انلرك اعيان واعمال واحوالندن الله تعالى يه برشئ خفى اولمز والله تعالى اول يومده خلقك فناسندنصكره ديه‌كه ﴿لمن الملك اليوم﴾ اشبو كونده ملك كيمكدر حالبوكه اكا جواب ويرر اولميه اويله اولسه ينه كندى جواب ويروب ديه‌كه ﴿لله الواحد القهار﴾ اول وحدانيتله موصوف الله تعالينكدر خلقى اماته ايله قهر ايديجيدر ﴿اليوم تجزى كل نفس بما كسبت﴾ اشبو كونده هرنفس دنياده خير وشردن كسب ايتديكيله جزا لنور ﴿لا ظلم اليوم﴾ اشبو كونده نقص ثواب ويا زيادهٔ عقابله هيچ كمسه‌يه ظلم اولمز ﴿ان الله سريع الحساب﴾ الله تعالى حسابده سريعدر زيرا انى برشان شان آخردن اشغال ايتمز اويله اولسه خلائقه

مستحق اولدقلرى شيئى سرعتله ايركورر ﴿وأنذرهم يوم الآزفة﴾ يا محمد مشركلرى يوم قيامتله انذار ايتكه اول انلرك دخول ناره مشارفه‌لرينك وقتيدر ﴿اذ القلوب لدى الحناجر﴾ كه انده قلوب اماكنندن مرتفع اولوب حنجره‌لرينه ملتصق اولور نه مكاننه عودت ايدر ونه آغزلرندن چيقوب كيدر ﴿كاظمين﴾ مغمومين خوف وحزنله ممتلئين اولدقلرى حالده ﴿ما للظالمين من حميم ولا شفيع يطاع﴾ ظالملر ايچون قريب مشفق ويا شفيع مشفع اولمز زيرا كه شفاعت ايدنلر الله تعالينك اولياسيدر انلر ايسه سومزلر الا انيكه الله تعالينك دوستى اوله يوخسه اكا عدو اولنلرى دكل ﴿يعلم خائنة الاعين وما تخفى الصدور﴾ اول كوزلرك خائنن بيلوركه اول نامحرمه اولان نظرهٔ ثانيه واكا استراق نظردر ودخى صدورلك اخفا ايتديكن بيلور ﴿والله يقضى بالحق﴾ الله تعالى عدلله حكم ايدر زيراكه اول على الاطلاق مالك حاكمدر هرشئ انك خلقيدر ﴿والذين يدعون من دونه لا يقضون بشئ﴾ شونلركه الله تعالينك غيرى يه عبادت ايدرلر عجزلرى وعدم عقللريچون برشيئله حكم ايتمزلر ﴿ان الله هو السميع البصير﴾ الله تعالى انلرك اقواللرينى ايشيدر واعماللرينى كورر ﴿أولم يسيروا فى الارض فينظروا كيف كان عاقبة الذين كانوا من قبلهم﴾ اهل مكه يريوزنده سير وسفر ايتمزلرميكه انلردن اول رسوللرينى تكذيب ايدن امتلرك حال ومآللرينى تفكر ايدوب معتبر اوله‌لر ﴿كانوا هم اشد منهم قوة وآثارا فى الارض﴾ كه انلر قوت وقدرت وتمكنده اهل مكه‌دن اشد واعمارده اكثر وقصور ومنازلده احصن ايديلر ﴿فأخذهم الله بذنوبهم﴾ الله تعالى انلرى ذنوبلرى سببيله عقاب ايتدى ﴿وما كان لهم من الله من واق﴾ حالبوكه انلرى انك عقابندن منع ايدر مانع اولمدى ﴿ذلك بانهم كانت تأتيهم رسلهم بالبينات فكفروا فأخذهم الله﴾ اشبو اخذ شول سببله‌دركه انلره رسوللرى معجزات ويا احكام واضحه ايله كلديكنده انلر اكا كافر اولورلردى اويله اولسه الله تعالى انلرى هلاك استيصالله مؤاخذه ايتدى ﴿انه قوى شديد العقاب﴾ اول قوى متمكندر نه ديلرسه آنى ايدر اكا كافر اولنلره عقابى شديددر ﴿ولقد ارسلنا موسى باياتنا وسلطان مبين الى فرعون وهامان وقارون فقالوا ساحر كذاب﴾ بز موسى يى معجزات وحجت قاهرهٔ ظاهره ايله فرعون وهامان وقارونه

ارسال ایتدك انلر ایسه انی تصدیق ایتمیوب ساحر وكذابدر دیدیلر ﴿ فلما جاءهم بالحق من عندنا قالوا اقتلوا ابناء الذین آمنوا معه واستحیوا نساءهم ﴾ وقتا كه موسی بزم عندمزدن رسالتله فرعون وقومنه كلدی دیدیلر كه انكله بیله ایمانه كلنلرك ابنالری قتلنه عودت ایدك نتكیم مقدما اول فعلی انلره ایدر دیكز تا كه موسایه مظاهرتی ترك ایده لر واناثلرینی احیا ایدك ﴿ وما كید الكافرین الا فی ضلال ﴾ والحال كافرلرك مكر واحتیالی دكل الا ضیاعده در ﴿ وقال فرعون ذرونی أقتل موسی ﴾ فرعون قومنه دیدیكه بنی حاله قوكز كه موسی یی قتل ایدم انلر ایسه انی موسی یی قتلدن كف ایدوب دیرلردیكه اول سنك خوف ایتدیكك دكلدر بلكه اول ساحردر اكر انی قتل ایدرسك ناس سنی انكله جتله معارضه دن عاجز ظن ایدوب انی تعلل ایتدی دیرلر مع هذا اول اهون شیئده سفاك ایدی ﴿ ولیدع ربه ﴾ اول ربنه دعا ایدوب كورسنكه اول انی بندن منع ایده بیلورمی ﴿ انی اخاف ان یبدّل دینكم ﴾ زیرا قورقرنكه اكر بن انی قتل ایتمزسم صددنده اولدیغكز دینكزی تغییر ایده ﴿ اوان یظهر فی الارض الفساد ﴾ ویاخود دینكزی بالكلیه تغییر ایده مدیكی تقدیر اوزره ارض مصرده تحارب وتهارجدن فساد اظهاریله دین ودنیاكزه خلل ایركوره ﴿ وقال موسی انی عذت بربی وربكم من كل متكبر لایؤمن بیوم الحساب ﴾ وقتا كه موسی علیه السلام فرعونك تهدیدنی ایشتدی دیدیكه بن الله تعالی یه استعاذه ایتدمكه اول بنم ربم وسزك ربكزدر هر متكبردنكه یوم حسابك حقیقتنی تصدیق ایتمز ﴿ وقال رجل مؤمن من آل فرعون یكتم ایمانه ﴾ آل فرعوندن رجل مؤمنكه فرعونك ابن عمی اولوب اسمی خربیل ایدی فرعون وقومندن ایمانی كیزلردی دیدیكه ﴿ أتقتلون رجلا ان یقول ربی الله ﴾ شول رجلی ظلما قتل ایدرمیسز كه اول ربم بالكز الله تعالیدر دیه ﴿ وقد جاءكم بالبینات من ربكم ﴾ حالبوكه اول سزه ربكزدن معجزات ودلائل ایله كلدی ﴿ وان یك كاذبا فعلیه كذبه ﴾ اكر اول كاذب ایسه كذبنك وبالی كندی اوزره در انی دفعده قتله احتیاج اولمز ﴿ وان یك صادقا یصبكم بعض الذی یعدكم ﴾ واكر اول قولنده صادق ایسه عذاب دنیادن سزه ایعاد ایتدیكی اصابت ایدر ﴿ ان الله لا یهدی من هو مسرف كذاب ﴾ الله تعالی بیناتنه هدایت ایتمز اول كمسه یه كه فعلنده

حدی تجاوز ایدر وكذبی نفسنه عادت ایدر ﴿ یاقوم لكم الملك الیوم ظاهرین فی الارض ﴾ یاقوم اشبو ارض مصرده غالبین اولدیغكز حالده اشبو زمانده ملك سزكدر ﴿ فمن ینصرنا من بأس الله ان جاءنا ﴾ اكر انی قتل ایدرسه كز الله تعالینك بزه عذابی كلدیكنده اندن بزی كیم خلاص ایده بیلور ﴿ قال فرعون ما اریكم الا ما اری وما اهدیكم الا سبیل الرشاد ﴾ فرعون دیدیكه سزه رأی ونصیحت ایدرین انیكه كندیمه ایدرین اول موسانك قتل اولنمسیدر وانكله سزی طریق فلاحه دعوت ایدرین ﴿ وقال الذی آمن یاقوم انی اخاف علیكم مثل یوم الاحزاب ﴾ اول رجل مؤمن انلره دیدیكه یاقوم موسایی تكذیب واكا تعرضكزدن قورقرینكه امم ماضیه یه ایریشن وقائع مثلی سزه دخی ایریشه ﴿ مثل دأب قوم نوح وعاد وثمود والذین من بعدهم ﴾ قوم نوح وعاد وانلردنصكره كلن امم كافره نك رسوللرینی تكذیبلری عادتی مثلنك جزاسی سزه دخی ایریشه ﴿ وما الله یرید ظلما للعباد ﴾ الله تعالی عبادنه ظلم اراده ایتمز وظالمی انتقام ایتمدن تخلیه ایتمز ﴿ ویاقوم انی اخاف علیكم یوم التناد ﴾ یاقوم سز شول كونك عذابندن قورقرك كه اول یوم قیامتدر انده ناس بری برلرینه ندا ایدر اصحاب جنت واصحاب نار سورهٔ اعرافده حكایت اولندیغی كبی تنادی ایدیشورلر وموتك ذبحی حیننده واهل جنته واهل ناره مكانكزده خالدلرسز دیو ندا اولنورلر ﴿ یوم تولون مدبرین مالكم من الله من عاصم ﴾ شول كونده كه موقفدن ناره منصرفین اولدیغكز حالده كیدرسز ویاخود نارك زفیری سزه لاحق اولدیغنده ناردن هاربین اولدیغكز حالده كیرو كزه دونرسز ایمدی اول حالتده الله تعالینك عذابندن سزی قوتارر یوقدر ﴿ ومن یضلل الله فماله من هاد ﴾ اول كمسنه كه الله تعالی انی هدایت ایتمیه هیچ احد اكا هدایته قادر اولمز ﴿ ولقد جاءكم یوسف من قبل بالبینات ﴾ یوسف بن یعقوب سزه موسادن اوّل معجزاتله كلدیكه اول انك سورهٔ یوسفده حكایت بیوریلن (ءارباب متفرّقون خیر ام الله الواحد القهار) قولیدر اویله اولسه یوسفك وموسانك فرعونی بر اولور ویاخود آبائك احوالی اولاده نسبت اولوب اول یوسفله مراد انك سبطی یوسف بن ابراهیم ابن یوسف بن یعقوب اوله ﴿ فما زلتم فی شك مما جاءكم به حتی اذا هلك قلتم لن یبعث الله من بعده رسولا ﴾ انك سزه كتوردیكی دیندن شككده اولمقدن

زائل اولمديكز حتى اول وفات ايديجك ديديكز كه الله تعالى اندنصكره رسول
بعث ايتمز انك رسالتنى تكذيبلرينه اندنصكره كلنلرك دخى رسالتلرينى
تكذيبلرينى ضم ايتديلر وياخود انك رسالتنده شك ايله اندنصكره رسول
بعث اولنمز ديو جزم ايتديلر (كذلك يضل الله من هو مسرف مرتاب) اشبو
ضلال كبى الله تعالى عصيانده مخذول ايدر اول كمسنه يى كه مشرك بينات
شهادت ايتديكى شيئده شاكدر (الذين يجادلون فى آيات الله بغير سلطان
اتاهم) شونلركه آيات اللهده جدال ايدرلر انلره كلمش برهانسز بلكه
تقليدله وياشبهۀ باطله ايله (كبر مقتا عند الله وعند الذين آمنوا) ايمدى
اولوجهله جداللرى الله تعالى عندنده ومؤمنلر عندنده مقت اولنمسى عظيم
اولدى (كذلك يطبع الله على كل قلب متكبر جبار) اشبو مقت اولنسان
جدال مثلنى الله تعالى هرقلب متكبر جبار اوزره ختم ايدر (وقال فرعون
ياهامان ابن لى صرحا لعلى ابلغ الاسباب اسباب السموات فأطلع الى اله
موسى وانى لاظنه كاذبا) فرعون وزيرى هامانه ديديكه بنمچون برقصر
عالى بنا ايتكه اندن سمواتك طرق وابوابنه ايريشم سمادن سمايه صعودله
موسانك الهنه مطلع اولم زيرا بن موسايى ظن ايدرمكه رسالت دعواسنده
كاذب اوله (وكذلك زين لفرعون سوء عمله) وفرعونه سوء قولى تزيين
اولنديغى كبى سوء عملى دخى تزيين اولندى (وصدّ عن السبيل) واول
سبيل هدادن صرف اولندى (وما كيد فرعون الا فى تباب) فرعونك مكرى
دكل الاخسارده در (وقال الذى آمن ياقوم اتبعون اهدكم سبيل الرشاد)
ينه اول رجل مؤمن ديديكه ياقوم بكا اتباع ايدك بن سزى بر سبيله دلالت
ايده يمكه اكا سلوك ايدن مقصودينه ايرر (ياقوم انما هذه الحياة الدنيا
متاع وان الآخرة هى دار القرار) ياقوم اشبو دار دنيا بر تمتع يسيردر
زوالى سريعدر وآخرت ايسه دار اقامتدر زوالى يوقدر (من عمل سيئة
فلا يجزى الا مثلها) اول كمسه كه بر سيئه ايشليه انك مثليله جزا اولنور
(ومن عمل صالحا من ذكر او انثى وهو مؤمن فاولئك يدخلون الجنة
يرزقون فيها بغير حساب) وذكر واناثدن اول مؤمنكه عمل صالح
ايشليه ايمدى اول وصفلو كمسه لر جنته ادخال اولنوب انده تقدير
وموازنه سز ثواب ايله جزا اولنورلر (وياقوم مالى ادعوكم الى النجاة
وتدعوننى الى النار) وياقوم بكا خبرويرك بونه حالدركه بن سزى الله

تعالى يه ايمانله ناردن نجاته دعوت ايدرين وسز ايسه بنى شركه
دعوت ايدرسزكه اول نارى موجب اولور (تدعوننى لاكفر بالله واشرك به
ماليس لى به علم) سز بنى دعوت ايدرسزكه الله تعالى يه كافر اولم
وشول ربوبيتن بيلمديكم شيئى اشراك ايدم زيراكه الوهيته برهاندن
لابددر وانى اعتقاد ايقانله صحيح اولور (وانا ادعوكم الى العزيز الغفار)
بن ايسه سزى اول الله تعالى يه دعوت ايدرينكه اول صفات الوهيتى
مستجمعدركه اول كمال قدرت وغلبه ومجازاته تمكن وتعذيب وغفرانه
قدرت صاحبيدر (لاجرم انما تدعوننى اليه ليس له دعوة فى الدنيا
ولا فى الآخرة) واجب وحق اولديكه شول بنى عبادتنه دعوت ايتديككز
آلهه كزك دنياده وآخرتده هيچ كيمسه يى عبادتنه دعوتى يوقدر زيراكه
جماداتدر الوهيته اقتضا ايدر شئ انده معدومدر ويا انك دعوت مستجابه سى
يوقدر (وان مردّنا الى الله) ومرجعمز موتله الله تعالى يه در
(وان المسرفين هم اصحاب النار) ضلالت وطغيانده اسراف ايدنلر
اصحاب ناردركه انده مخلدلردر (فستذكرون ما اقول لكم) عذابى
معاينه كز عندنده بنم سزه ديديكم نصيحتى ذكر ايدرسز حالبوكه اول
ذكريكز سزه نفع ايتمز (وافوّض امرى الى الله) بن كندى امريمى الله
تعالى يه تفويض ايتدم اول بنى هرسوءدن عصمت ايدر (ان الله بصير بالعباد)
الله تعالى عبادنه بصيردر اعماللرين بيلور اكا كوره جزالرين قيلور * اول
بو قولى شول حينده ديديكه اول انلرى اسلامه وترك عبادت اصنامه دعوت
ايديجك انلر انى قتله قصد ايتديلر اول انلردن فرار ايدوب فرعون انى
طلبيچون برنيچه كيمسه لر كوندردى (فوقيه الله سيئات مامكروا) الله تعالى
ايسه انى حفظ ايدوب اراده ايتدكلرى شرورى اندن دفع ايلدى حتى كه
موسى عليه السلامله بيله نجات بولدى (وحاق بآل فرعون سوء العذاب)
وفرعونه وقومنه عذاب نازل اولديكه اول دنياده غرق وآخرتده ناردر
(النار يعرضون عليها غدوّا وعشيا) اول سوء عذاب ناردركه صباحده
واخشامده انلر اكا عرض اولنور * ابن مسعود رضى الله عنه ايدر آل فرعون
ارواحى سياه قوشلر اجوافنده در هركون ايكى كرّه صباحده واخشامده ناره
عرض اولنور يا آل فرعون اشبو سزك مأواكزدر دينور بو حالت يوم قيامته

دكين انلره مستمر اولور * دينلديكه هر كافرك روحى دخى دنيا طوردقجه صباحده
واخشامده ناره عرض اولنور * ابن عمر رضى الله عنهما پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلمدن روايت ايدرديكه قچان بريكز وفات ايده اكر اهل جنت ايسه
جنتدن واكر اهل نار ايسه ناردن صباحده واخشامده طوراغى اكا
عرض اولنور يوم قيامتده الله تعالى سنى اكا كوندريسردر دينور (ويوم
تقوم الساعة أدخلوا آل فرعون اشدّ العذاب) يوم قيامتده انلره يا آل فرعون
اشدّ عذابه كيرك دينور ياخود ملائكه يه آل فرعونى اشدّ عذابه كيردرك ديو
امر اولنور * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر انكله مراد الوان عذابدركه
غرق اولندقلرندنبروده كى عذاب اولدقلرندن غيرى اشد عذابدر (واذ يتحاجون
فى النار فيقول الضعفاء للذين استكبروا انا كنا لكم تبعا فهل انتم مغنون عنا
نصيبا من النار) يا محمد قومكه ذكر ايت شول وقتى كه اهل نارده تخاصم
ايدوب ضعفالرى شول ايماندن تكبر ايدن رؤسالرينه ديه لركه بز دنياده
سزه تابعلر ايدك ديندن بزه امر ايتديككزه اطاعت ايدردك شول صددنده
اولديغمز عذاب ناردن برجزئى بزدن دفع ايدرمديكز (قال الذين استكبروا
انا كل فيها ان الله قد حكم بين العباد) اول رؤسا ضعفايه ديه لركه بز وسز
ذنوبدن حصه لريمز دكلو نارده معذبلرز بز سزدن عذاب دفعنه نيچه قادر
اولورز اكر بزم قدرتمز اولسه انى كنديمزدن دفع ايدردك الله تعالى عبادى
بيننده حكم ايتديكه اهل جنت جنته واهل نار ناره كيره انك حكمنى ايسه
رد ايدر يوقدر (وقال الذين فى النار لخزنة جهنم ادعوا ربكم يخفف عنا
يوما من العذاب) نارده اولان كافرلر جهنمك خازنلرينه ديه لركه ربكز
جل شانه يه بزم ايچون شفاعت ايدككه بركون دكلو زمان بزدن عذابى
تخفيف ايده (قالوا أولم تك تأتيكم رسلكم بالبينات قالوا بلى قالوا فادعوا
ومادعاء الكافرين الا فى ضلال) خازنلر انلره ديه لركه سزه رسوللريكز
دلائل واضحه ايله كلوب جهنم عذابى ابد ايديكن سزه خبر ويرمديلرمى
كافرلر ديه لركه بلى خبر ويرديلردى خازنلر انلره ديه لركه ايمدى سز
كنديكز اكا دعا ايدك زيراكه كافرلر ايچون شفاعت ايدردكللرز
حالبوكه كافرلرك دعاسى ضلالده در اجابت اولنمز (انا لننصر رسلنا والذين
آمنوا فى الحياة الدنيا ويوم يقوم الاشهاد) بز رسوللريمزه ومؤمنلره

نصرت ايدرز اعدالرى اوزره دنياده حجت وظفر وانتقامله ودخى
يوم قيامتده كى حفظه ملكلرى رسوللرى ايچون امتلرينه تبليغله وكفار اوزره
رسوللرينى تكذيبله شهادت ايدرلر * دينلديكه اشهادله مراد قيامتده
ملائكه وانبياء ومؤمنيندن ناس اوزره شهادت ايدنلردر والله تعالينك
اشبو نصرت موعوده سى منتقض اولمز اعدانك بعض احيانده انلره
غلبه سيله كه اول امتحان طريقى اوزره اولور زيراكه عبرت عواقبه در
بلكه انلر حجتله مخالفلرى اوزره منصورلردر * وكاهى انلره اعدالرينى
قهرله نصرت ايدر وكاهى انلر قتل اولندقلرندنصكره اعدالرندن
انتقام ايدر يحيى عليه السلامه نصرتى كبى كه انى قتل ايتدكلريچون
انك يرينه يتمش بيك كشى يى قتلله انتقام ايتدى (يوم لا ينفع الظالمين
معذرتهم) كه اول كونده كافرلره اعتذارلرى نفع ايتمز زيراكه قبول اولمز
اكرچه اولوقتده كفردن توبه ايدرلرسه ده (ولهم اللعنة) وانلر
رحمتدن بعيد اولور (ولهم سوء الدار) وانلره جهنمده شدت عذاب اولور
(ولقد آتينا موسى الهدى) بز موسايه معجزات وصحف وشرايعدن دينده
انكله اهتدا اولنور شئ ويردك (واورثنا بنى اسرائيل الكتاب هدى
وذكرى لاولى الالباب) وموسادنصكره توراتى بز بنو اسرائيله ايرات
ايتدك عقول سليمه صاحبلرينه كه اول هدايه وتذكره ويا هادى ومذكر
اولديغى حالده (فاصبر ان وعد الله حق) يا محمد مشركينك اذاسنه
صبر ايتكه الله تعالينك نصرله وعدى حقدر اول وعدنه خلف ايتمز
(واستغفر لذنبك) ودينك امرنه اقبال ايت واولايى تركله اولان
فرطاتك تدارك ايت واعدانك امرينه اهتمام ايت الله تعاليدن مغفرت
طلبيله كيم اول سنك نصرتكه وامرك اظهارنه كافيدر (وسبح
بحمد ربك بالعشى والابكار) الله تعالىيه عشى وابكارده حمدينى
متلبس اولديغك حالده نمازه مداومت ايت * دينلديكه انكله
مراد صلوات خمسدر وياخود صلاة عصر صلاة فجردر وياخود
نهارك اولنده وآخرنده (سبحان الله وبحمده) ديمكدر (ان الذين
يجادلون فى آيات الله بغير سلطان اتاهم) شونلركه الله تعالينك
آيتلرنده جدال ايدرلر انلره كلمش برهان اولمقسزين * دينلديكه اول آياتله
مراد قرآندر مشركين شاننده نازل اولديغى تقدير اوزره * وياخود

دجالدر شول سببدنکه یهود دیدیلرکه یامحمد بزم صاحبمز سن دکلسن بلکه دجال مسیح بن داود درکه آخر زمانده خروج ایدر سلطنتی برّ و بحره ایرر انکله بیله نهرلر سیرایدوب کیدر ملکی اول بزه رد ایدر ﴿ ان فی صدورهم الا کبر ماهم ببالغیه ﴾ انلرك صدورنده دکل الاحق اوزره تکبر وتفکر وتعلمدن تعظمدر ویاخود ارادهٔ ریاستدر ویانبوت وملك انلرك اولمق تمنیسیدر ایمدی انلرك اول قلبلرنده‌کی کبره واصل اولور دکلردر ﴿ فاستعذ بالله ﴾ ایمدی یامحمد دجالك فتنه سندن الله تعالی یه استعاذه ایت ﴿ انه هو السمیع البصیر ﴾ که اول انلرك اقوالنی ایشیدر وصدرلرنده‌کی کبری کورر ﴿ لخلق السموات والا ض اکبر من خلق الناس ﴾ سمواتك وارضك خلقی ناسك خلقندن اکبردر ایمدی اول الله تعالی که اول ایکیسن عظمیله اصلنسز ابتداده خلقه قادز اولدی انسانی ایکنجی کره اصلندن اعادەیه قدرتی اظهر اولور ﴿ ولکنّ اکثر الناس لایعلمون ﴾ لکن ناسك اکثری کفاردر انی بیلمزلر زیراکه فرط غفلتلرندن وهوالرینه اتباعلرندن تأمل ایتمزلر ﴿ ومایستوی الاعمی والبصیر والذین آمنوا وعملوا الصالحات ولا المسیٔ ﴾ غافل ومستبصر وکذلك محسن ومسیٔ مساوی اولمز * اویله اولسه لایق اولدیکه انلر ایچون بروقت قیلنه کیم انده تفاوتلری ظاهر اوله‌که اول بعثدنصکره‌ده در ﴿ قلیلا ماتتذکرون ﴾ اشبو حالی آز کمسه‌لردرکه تذکر ایدر ﴿ ان الساعة لاتیة لا ریب فیها ﴾ قیامت کلیسر در کلمسنده مؤمنلر عندنده ریب یوقدر انك جوازنه دلالت واضحه ووقوعنه اجماع رسل اولدیغیچون ﴿ ولکنّ اکثر الناس لا یؤمنون ﴾ لکن ناسك اکثری انی تصدیق ایتمزلر نظرلری ظاهر محسوسه مقصور اولدیغیچون ﴿ وقال ربکم ادعونی استجب لکم ﴾ ربکز جل شانه سزه دیرکه یالکز بکا عبادت ایدك که سزی ثوابلندرم ویاخود بکا دعا ایدك که سزه اجابت ایدم (قال النبی علیه السلام من لم یدع الله غضب الله علیه) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر برکمسه که الله تعالی یه دعا ایتمیه الله تعالی اکا غضب ایدر * ویاخود حاجتکزی بندن دیلکزکه سزه انی ویرم اکر مقدر ایسه واکر مقدر دکلسه انی آخرته ادخار ایدوب اندن افضلی آخرتده سزه ایرکورم ﴿ ان الذین یستکبرون عن عبادتی سید خلون جهنم داخرین ﴾ شونلرکه بکا عبادت ویادعادن استکبار ایدرلر صاغرین اولدقلری حالده جهنمه کریسرلردر ﴿ الله الذی

جعل لکم اللیل لتسکنوا فیه والنهار مبصرا ﴾ الله تعالی کیجه‌یی سزیچون خلق ایتدیکه انده استراحت ایده سز وکوندزی خلق ایتدیکه رزق طلبنه سزه مضیٔ اوله ﴿ ان الله لذو فضل علی الناس ولکنّ اکثر الناس لایشکرون ﴾ الله تعالی کیجه وکوندزی خلق ایتمسیله ناسه فضل ایدیجیدر اکا هیچ فضل موازی اولمز لکن ناسك اکثری منعمی جهلاریچون ومواقع نعمی اغفاللریچون اکا شکر ایتمزلر ﴿ ذلکم الله ربکم ﴾ اشبو الوهیت وربوبیتی اقتضا ایدر افعالله مخصوص الله تعالی ربکزدر ﴿ خالق کل شیٔ ﴾ که اول هرشیئك خالقیدر ﴿ لااله الاهو ﴾ اندن غیری اله یوقدر ﴿ فانی تؤفکون ﴾ اویله اولسه انك عبادتندن غیرك عبادتنه نیجه منصرف اولنورسز ﴿ کذلك یؤفك الذین کانوا بآیات الله یجحدون ﴾ یااهل مکه سزك حقدن صرف اولنمکز کبی آیات الهی تأمل ایتمیوب حقی انکار ایدنلر دخی اندن صرف اولنور ﴿ الله الذی جعل لکم الارض قرارا والسماء بناء ﴾ الله تعالی ارضی سزه قرارکاه وسمایی فوقکزده سقف مرفوع قیلدی ﴿ وصوّرکم فأحسن صورکم ﴾ وسزی تصویر وصورتلریکزی حسن ایتدیکه سزی منتصب القامه بادی البشره متناسب الاعضاء قیلدی یدیکزله اکل وشرب ایدرسز وانواع صنعتلر ایشلرسز ونیچه کمالاتی اکتساب ایدرسز ﴿ ورزقکم من الطیبات ﴾ وحلال ویا مستلذاتدن سزی رزقلندردیکه اول دوابك رزقی کبی دکلدر ﴿ ذلکم الله ربکم ﴾ اشبو اشیایی خلق ایدن ربکز الله تعالیدر ﴿ فتبارك الله رب العالمین ﴾ اولکه انی توحید ایدر دیسون اول الله تعالی یه حمد اولسونکه عالملرك مالك وصانعیدر ﴿ هو الحیّ لااله الاهو فادعوه مخلصین له الدین الحمد لله رب العالمین ﴾ اول ذات بیچون حیاة ذاتیه ایله متفرد ومتوحد در عبادته لایق ومستحق بر ذات یوقدر انجق اول واردر چون بویله در ای مؤمنین اول ذات بیمثاله عبادت ایدك طاعات وعباداتی شرك وریادن اخلاص ایدیجی اولدیغکز حالده الحمد لله رب العالمین دیجی اولدیغکز حالده ﴿ قل انی نهیت ان اعبد الذین تدعون من دون الله لما جاءنی البینات من ربی ﴾ یامحمد مشرکینه دیکل که بن نهی اولندمکه الله تعالیدن غیری عبادت ایتدیککز اصنامه عبادت ایدم ربم جل شانه‌دن بکا ادلهٔ عقلیه‌دن ماعدا آیات ومعجزات کلیجك ﴿ وامرت ان اسلم لرب العالمین ﴾

وامر اولندمكه رب العالمينه انقياد وطاعتمى انكچون خالص ايدم ﴿ هو الذى
خلقكم من تراب ثم من نطفة ثم من علقة ثم يخرجكم طفلا ﴾ اول الله تعالى
اصلكزى ترابدن وسزى نطفه دن خلق ايتدى بعده اول نطفه يى دم غليظ
منجمد قيلدى بعده سزى امهاتكز بطوننددن اطفال چيقارر ﴿ ثم لتبلغوا
اشدكم ﴾ يعنى بوندنصكره بارى تعالى سزى دنياده ابقاء ايلر تاكيم قوت
وعقلده كمالكزه ايره سز ﴿ ثم لتكونوا شيوخا ﴾ بعده سزى ابقاء ايدركه پيرلر
اوله سز ﴿ ومنكم من يتوفى من قبل ﴾ وسزك بعضكز كمال قوته ويا پيرلكه
ايرمدين توفى ايديلور ﴿ ولتبلغوا اجلا مسمى ﴾ واول سزه بو فعلى ايدر تاكه
اجل مسمايه ايره سزكه اول وقت موت ويا يوم قيامتدر ﴿ ولعلكم تعقلون ﴾
وبونكله انك وحدانيتى تعقل ايده سز وايمانه كله سز ﴿ هو الذى يحيى ويميت ﴾
اول الله تعالى ارحامده جنينى ديرلدر بعده اجللرى انقضاسنده اولدرر
﴿ فاذا قضى امرا فانما يقول له كن فيكون ﴾ قچن برشيئك ايجادنى اراده ايده
وجوده كل ديمسيله موجود اولور يوخسه انى ايجادده عده وكلفه يه احتياج
اولمز ﴿ ألم تر الى الذين يجادلون فى آيات الله انى يصرفون ﴾ يا محمد بنم اعلامله
بيلمدكمى شونلركه قرآن عظيم حقنده الله تعاليدن دكلدر ديو جدال ايدرلر
انى تصديقندن نيجه صرف اولنورديلر ﴿ الذين كذبوا بالكتاب وبما ارسلنا به
رسلنا فسوف يعلمون ﴾ شونلركه قرآنى وكتب سماويه جنسنى ودخى سائر
رسوللريمزه وحى وشرايعدن ارسال ايتديكمزى تكذيب ايتديلر تكذيبك
جزاسن بوليسرلردر ﴿ اذ الاغلال فى اعناقهم والسلاسل ﴾ شول وقتنكه
اللرى بيونلرينه تيمورلنور واياقلرينه زنجيرلر اوريلور ﴿ يسحبون فى الحميم ﴾
شول حرى نهايته ايرمش صوده سوريديلور ﴿ ثم فى النار يسجرون ﴾
بعده نارده احراق اولنوب حتىكه وقود نار قيلنورلر انكله مراد
انواع عذابله تعذيب اولنورلر بردن برينه نقل ايديلورلر ﴿ ثم قيل لهم
اينما كنتم تشركون من دون الله قالوا ضلوا عنا بل لم نكن ندعوا
من قبل شيئا ﴾ وانلره نارده احراق اولندقلرندنصكره دينوركه قنى شول
اوثانكه انى الله تعالى يه اشراك ايدرديكز * ديه لركه انلر بزدن غائب
اولديلر بز انلردن توقع ايتديكمزى بولمدق بلكه بزه متبين اولديكه انلره
عبادتمزله برشيئه عبادت ايدر دكلمشز زيراكه انلر بر معتدبه شئ دكللر

ايمش ﴿ كذلك يضل الله الكافرين ﴾ آلهه لرينك انلردن ضلالى كبى
الله تعالى كافرلرى آخرتده كنديلره نفع ايدر شيئه هدايت ايتمز
﴿ ذلكم بما كنتم تفرحون فى الارض بغير الحق وبما كنتم تمرحون ﴾ اشبو
صددنده اولديغكز عذاب سزه شول سببله دركه دنياده شرك وطغيانكزله
اصنامه عبادت ايدر وفرحده توسع ايدر ديكز بعده انلره دينوركه ﴿ ادخلوا
ابواب جهنم خالدين فيها فبئس مثوى المتكبرين ﴾ جهنمك سزه قسمت
اولنمش دركاتنه ضلالتده مراتبكز حسبنجه كيرك انده خلودله مقدرين
اولديغكز حالده اشبو حقدن تكبر ايدنلره جهنم نه چركين قرارگاه
اولور ﴿ فاصبر ان وعد الله حق ﴾ يا محمد كفارك اذاسنه صبر ايتكه
الله تعالينك كفارى هلاكله وعدى حقدر لابد اولور ﴿ فاما نرينك
بعض الذى نعدهم او نتوفينك فالينا يرجعون ﴾ اكر بز يا محمد انلر ايچون وعد
ايتديكمز عذابك بعضنى كه اول قتل واسردر حياتكده سكا كوسترسه وز
فبها واكر سن انى كورمدن سنى توفى ايده وز انلرك رجوعى بزه در آخرتده
انلره اشد عذاب ايدرز ﴿ ولقد ارسلنا رسلا من قبلك منهم من قصصنا
عليك ومنهم من لم نقصص عليك ﴾ يا محمد سندن اول بز رسوللر كوندردك
انلرك بعضنى سكا خبر ويردك وبعضنى ايسه سكا خبر ويرمدك * زيرا
دينلديكه انبيانك عددى يوز يكرمى درت بيكدر انلردن خبر ويريلن
اشخاص معدوده در ﴿ وما كان لرسول ان يأتى بآية الا باذن الله ﴾ هيچ
بر رسولك قدرتى اولمديكه معجزاتدن برشئ كتوره مادامكه الله تعالينك
اكا اذنى اولميه زيراكه معجزات عطاياى الهيه در حكمتى مقتضاسنجه
انلرك بيننده قسمت ايدوبدر يوخسه انلر ايچون اختيار يوقدركه
مقترحك طلبيله انى اظهار ايده لر ﴿ فاذا جاء امر الله قضى بالحق وخسر
هنالك المبطلون ﴾ قچانكه الله تعالينك دنياده وآخرتده عذابله امرى
كله رسوللره مكذبين بيننده محق انجاء ومبطلى تعذيبله قضا اولنور
واقتراح آياتله عناد ايدنلر خسارته ايررلر ﴿ الله الذى جعل لكم الانعام
لتركبوا منها ومنها تأكلون ﴾ الله تعالى سزكچون انعامى خلق ايتديكه
اول ابل وبقر وغنمدر تاكه انك بعضنه ركوب ايده سز وبعضنى اكل ايده سز
﴿ ولكم فيها منافع ﴾ وسزكچون اول انعامده البان واوبار وجلودنده
منافع واردر ﴿ ولتبلغوا عليها حاجة فى صدوركم ﴾ تاكه صدوركزده كى

حاجتکزه انك ظهورینه رکوب وسفرله ایره‌سز ﴿ وعلیها وعلی الفلك تحملون ﴾ وبرده ابله وبحرده سفینه‌لره حمل اولنورسز ﴿ ویریکم آیاته ﴾ الله تعالی سزه کمال قدرتنه وفرط رحمتنه دلالت ایدر آیات عجیبه‌سین کوسترر ﴿ فای آیات الله تنکرون ﴾ انك آیتلرندن قنغی آیتن انکار ایده بیلورسز ﴿ أفلم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم ﴾ انلر یریوزنده مسافرت ایتمزلرمیکه انلردن اوّل رسوللرین تکذیب ایدنلرك عاقبتی نیجه اولدیغنه اعتبارله نظر ایده‌لر ﴿ کانوا اکثر منهم واشدّ قوّة وآثارا فی الارض ﴾ که انلر سنك قومکدن عددده اکثر وقوتده اشد ویریوزنده مبانئ قصور ومصانعده اعظم ایدیلر ﴿ فما اغنی عنهم ماکانوا یکسبون ﴾ انلره عذاب کلیجك دنیاده کسب ایتدکلری آثارلری انلره نفع ایتمدی ﴿ فلما جاتهم رسلهم بالبینات فرحوا بما عندهم من العلم ﴾ وقتا که انلره رسوللری معجزات ویا آیات واضحاتله کلدی رسوللرینك علمنی استحقار ایدوب کندیلرك عقائد زائغه وشبه داحضه‌لرینه سویندیلر رسوللرینك علمنه کولشوب استهزاء ایتدیلر ﴿ وحاق بهم ماکانوا به یستهزؤن ﴾ وانلره نازل اولدی اول شیئکه انی استهزاء ایدرلردی * وجائزدرکه اول سویمك رسوللرك اوله شول وجهدنکه کفارك تمادئ جهل وسوء عاقبتلرین کوردیلر کندیلره ویریلان علمه سوینوب الله تعالی‌یه شکر ایتدیلر وکافرلره ایسه جهل واستهزالرینك جزاسی ایردی ﴿ فلما رأوا بأسنا قالوا آمنا بالله وحده وکفرنا بما کنا به مشرکین ﴾ وقتا که انلر دنیاده بزم شدّت عذابمزی کوردیلر یالکز الله تعالی‌یه ایمان کتوروب اکا اشراك ایتدیکمز اصنامه کافر اولدق دیدیلر ﴿ فلم یك ینفعهم ایمانهم لما رأوا بأسنا ﴾ بزم عذابمزی کوردکلرنده‌کی ایمانلری ایسه انلره نفع ایتمسی صحیح اولمدی ﴿ سنة الله التی قدخلت فی عباده ﴾ الله تعالی سنت ایتدی اشبو سنتی که اول انك عبادنده ماضی ومستمر اولدیکه اول عذابك نزولی حیننده کفاره ایمانلری نفع ایتمامسیدر ﴿ وخسر هنالك الکافرون ﴾ نزول عذاب حیننده کافرلرك خسرانی تبین ایتدی

سورة حم السجدة وهی اربع وخمسون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ حم تنزیل من الرحمن الرحیم ﴾ یا محمد حم حقیچون قرآن عظیم شول

رحمن ورحیم ایله مسمی الله تعالیدن انزال اولنمشدر ﴿ کتاب فصلت آیاته ﴾ برکتابدرکه لفظ ومعنی اعتباریله آیاتی تمییز اولندی ویاخود فواصل ومعانی اختلافیله بعضی بعضندن فصل اولندی ویاخود حق وباطل بینی فصل اولندی ﴿ قرآنا عربیا لقوم یعلمون ﴾ قراءت وفهمی آسان عربی لساننده قرآن اولدیغی حالده شول قوم ایچونکه عربیه بیلورلر ویاعلم ونظر اهلیدرلر ﴿ بشیرا ونذیرا ﴾ اول قرآن انی تصدیق ایدنلری جنتله تبشیر ایدر واکا مخالفت وانکار ایدنلری نارله تخویف ایدر اولدیغی حالده ﴿ فأعرض اکثرهم فهم لایسمعون ﴾ اهل مکه‌نك اکثری انی تأمل وقبولدن اعراض ایتدی ایمدی انلر انی تأمل وطاعت سمعیله ایشتمزلر ﴿ وقالوا قلوبنا فی اکنة مما تدعونا الیه وفی آذاننا وقر ومن بیننا وبینك حجاب فاعمل اننا عاملون ﴾ مکه مشرکلری دیدیلرکه یا محمد شول بزی اکا دعوت ایتدیکك توحیددن قلوبمزده اغطیه واردر انی فهم ایتمزز وآذانمزده ثقل واردر انی ایشتمزز وبزمله سنك بینکده حجاب واردر انی فهم ایچون سکا واصل اولمزز ایمدی سن کندی دینك اوزره عمل ایت وبزدخی کندی دینمز اوزره عمل ایده‌لم ویاخود سن بزم امریمز ابطالنه عمل ایت بزدخی سنك دینك ابطالنه عمل ایدرز ﴿ قل انما انا بشر مثلکم یوحی الیّ انما الهکم اله واحد فاستقیموا الیه واستغفروه ﴾ یا محمد سن انلره دیکل که بشریتده بندخی سزك کبیم الا بوکه بکا وحی کلدیکه سزی دعوت ایدم الهکز اله واحد ایدوکن بیلدرم ایمدی عقائد واعمالکزده اخلاصله استقامت ایدك وسوء عقیده وعملدن اکا استغفار ایدك ﴿ وویل للمشرکین الذین لایؤتون الزکوة ﴾ ویل شونلره کیم توحیدله نفسلرینی شرکدن تطهیر ایتمزلر ویاخود زکاتك وجوبنه اقرار واعتقاد ایتمزلر ویاخود طاعته انفاق وتصدق ایتمزلر ویا اعماللرین تزکیه ایتمزلر ﴿ وهم بالآخرة هم کافرون ﴾ حالبوکه انلر طلب دنیایه استغراقلرندن آخرتی منکرلردر ﴿ ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات لهم اجر غیر ممنون ﴾ شونلرکه ایمانلرینه اعمال صالحه تقرین ایتدیلر انلر ایچون ضعف ومرضلری حالنده اجرلری کسلمز واکسلمز بلکه قوت وصحتلری حالنده شول ایشلیو کلدکلری اعماللرینك اجری کما کان ویریلور (قال النبی علیه السلام ان العبد اذا کان علی طریقة حسنة من العادة ثم مرض

قيل للملك الموكل به اكتب له مثل عمله اذا كان طليقا حتى اطلقه او اكفيه الى")
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر قچان بر عبد عبادتدن بر طريق
حسنه يه اعتياد ايتسه بعده مريض اولوب اول معتادى اولديغى عبادتك
بعضنى ويا كلنى اقامتدن عاجز اولسه انك كاتب اعمالنه دينوركه عافيتده
ايكن ايشليو كلديكى اعمال صالحه سنى كما كان يازغل تاشول وقته دكينكه
انى عافيته ايرديرم ويا روحنى قبض ايدوب دركاهمه كتورم (قل أئنكم
لتكفرون بالذى خلق الارض فى يومين) يا محمد انلره ديكل كه سز كافر
اولورميسز اول الله تعالى يه كه ارضى ايكى كون دكلو زمانده خلق
ايلديكه اول يوم احد ايله اثنيندر * دينلديكه ارضله مراد اجرام
بسيطه دن جهت سفلده اولان شيئدر وايكى كونده خلق اولنمسيله
مراد انكچون براصل مشترك خلق اولنوب بعده اول صور ايدلمسيله
انواع اولمسيدر وانلرك اكا كفريله مراد ذات وصفاتنده الحادلريدر
(وتجعلون له اندادا) وانكچون عبادتده شركاء قيلورسز والحال
صحيح اولمزكه هيچ شئ اكا شريك اوله (ذلك رب العالمين) ارضى
ايكى كون دكلو زمانده خلق ايدن ممكناتدن جميع موجودك خالق
ومربيسيدر (وجعل فيها رواسى من فوقها) واول ارضك
فوقنده جبال مرتفعه قيلدى تاكه وجوه استبصاردن انده اولان
اشياء نظاره ظاهر اوله وانده اولان منافع طلابه معروضه اوله (وبارك
فيها) وانك خيرنى كثير ايتدى انده نبات وحيواندن انواع خلق
ايتمسيله (وقدّر فيها اقواتها) اول ارضده اناس وبهايمدن اهلنك
ارزاقنى تقدير ايتدى هربلدده برنوع رزق خلق ايتديكه اول انك
اخراسنده اولميه تاكه برى برلرندن تجارتله معيشت ايده لر (فى اربعة ايام)
خلق ارضى وتقدير ارزاقى درت كون دكلو زمانده تمام ايتدى
اوبله اولسه تقدير ارزاق ايكى كونده يوم ثلاثا ايله يوم اربعاده اولدى
(سواء للسائلين) مدت اول درتده انحصار بولدى خلق ارض وتقدير
اقوات امرندن سؤال ايدنلره جوابده (ثم استوى الى السماء) بعده
سمايى خلقه قصد ايتدى (وهى دخان) حالبوكه اول دخان هيئتنده
بخار ايدى ايمدى سمايى اول بخاردن خلق ايلدى * روايت اولنديكه
ارض وسمانك خلقندن اوّل عرش صو اوزره ايدى الله تعالى اول صويه

حرارت القاء ايدوب اندن بخار پيدا اولدى بعده اول صويه ريح القاء ايدوب
اندن زبد پيدا اولدى اول زبددن ارضى واول بخاردن سمايى خلق
ايتدى (فقال لها وللارض ائتيا طوعا اوكرها قالتا اتينا طائعين) اندن سما
وارضه ديديكه ايكزدن ارادتم بودركه سما اهليچون مقرّ واهل ارض
ايچون سقف اوله وارض ايسه اهليچون مقرّ ومهاد اوله اشبو ارادتمه
اختيارله مى ويا اضطرارله مى انقياد ايدرسز * ايكسى دخى ديديلركه
اختيارمزله انقياد ايتدك * روايت اولنديكه الله تعالى سمايه ديديكه
شمس وقمر ونجومكى اخراج ايت وارضه ديديكه سن دخى نبات وثماركى
اخراج ايت اكر طوعا انى ايدرسكز فبها يوخسه سزى اكا كرها الجا ايدرين *
ديديلركه يا ربنا انى طوعا ايدرز انكله مراد كمال قدرتن ومرادنك
وقوعى وجوبنى اظهار ايدى يوخسه انلرك طوع وكرهنى اثبات دكل
(فقضيهنّ سبع سموات فى يومين) سموات سبعى ايكى كون مقدارنده يوم
خميسله يوم جمعه ده آخر ساعتنده تمام ايدوب خلقلرندن فارغ اولدى
(واوحى فى كل سماء امرها) وهر سما اهلنه امر ونهيندن ديلديكن
وحى ايتدى ويا خود ملائكه ونيرات خلقى مثلى اموردن تدبير ايتديكى
اشيايى هر سمايه وحى ايتدى (وزينا السماء الدنيا بمصابيح) وسماء
دنيايى مصابيح كواكبله تزيين ايتدك زيرا كواكب سبعهٔ سياره دن
ماعداسى اكرچه سماء سابعه ده مركوزه در لكن جميعى سماء دنياده
كورلديكيچون كأنه انده در دينلدى (وحفظا) وبز اول سماء دنيايى
استراق سمع ايدن شياطيندن حفظ ايتدك (ذلك تقدير العزيز العليم) اشبو
ذكر اولنان صنايع عجيبه قدرت وعلمده بالغ الله تعالينك تقديريدر
(فان اعرضوا فقل انذرتكم صاعقة مثل صاعقة عاد وثمود) اكر كفار مكه
اشبو بياندنصكره بكا ايماندن اعراض ايدرلرسه انلره ديكلكه
سزى تحذير ايدرين شول شديد الوقع عذابله كيم سزه صاعقه
كبى ايريشه عاد وثموده ايريشن صاعقه كبى (اذ جاءتهم الرسل
من بين ايديهم ومن خلفهم) كه انلره رسوللرى هود وصالح جميع
جوانبلرندن كلوب هرجهتدن انلره اجتهاد ايتدى ويا خود زمان ماضى
جهتندنكه انده كفاره ايريشن عذابدن انذارله ومستقبل جهتندن انلر ايچون
آخرتده اعداد اولنان عذاب ناردن تحذيرله كلوب ديديلركه (ان لا تعبدوا

الا الله) اللهتعالیدن غیری یه عبادت ایتمکز (قالوا لوشاء ربنا لانزل ملائكة فانا بما ارسلتم به كافرون) انلر رسوللرینه دیدیلردیكه اكر رب تعالی بزم هدایتمزی دیلسه بزه رسالتله ملائكه كوندرردی یوخسه آدمی یی دكل اویله اولسه زعمكز اوزره سزك ارسال اولندیغكز شیئه كافرلرز (فاما عاد فاستكبروا فی الارض بغیر الحق) اما عاد قومی یریوزنده ناس اوزره استحقاقسز تعظم ایتدیلر (وقالوا من اشدّ منا قوّة) قوّت وشوكتلرینه اغترار ایدوب قوّتده بزدن اشد كیمدر دیدیلر شول حینده‌كه رسوللری انلره عذاب نزولیله تخویف ایتدیلر یعنی بزه عذاب كلدیكنده قوتمزله دفع ایدرز دیدیلر (أولم یروا ان الله الذی خلقهم هو اشدّ منهم قوّة) انلر بلمدیلرمیكه انلری خلق وقوی ایدن اوزرلرینه عذاب كوندرن الله تعالی قوت وقدرتده انلردن اشددر زیراكه اول قادر بالذاتدر غیرك قادر اولمدیغی شیئه قویدر (وكانوا بآیاتنا یجحدون) بزم آیتلریمزی حق ایدوكن بیلوركن انكار ایدرلردی (فارسلنا علیهم ریحا صرصرا فی ایام نحسات) بز انلر اوزره ریح بارده ارسال ایتدك كه شدت برد ایله هلاك ایدردیكه اول ایام مشؤمده ایدی * دینلدیكه اول ایام شباطك آخرنده بارابعادن بارابعایه دكین ایدی امم كافره‌دن هرقومه‌كه عذاب نازل اولدی الا اول یوم اربعاده ایدی (لنذیقهم عذاب الخزی فی الحیاة الدنیا ولعذاب الآخرة اخزی وهم لاینصرون) تاكه بز انلره دنیاده ذل وهوان عذابن اذاقه ایتدیررز انلرك آخرتده‌كی عذابی ایسه دنیاده‌كی عذابلرندن اشددر حالبوكه انلر دنیاده وآخرتده عذاب اللهدن منع اولنمزلر (واما ثمود فهدیناهم فاستحبوا العمی علی الهدی فاخذتهم صاعقة العذاب الهون بما كانوا یكسبون) اما ثمود قومیكه بز انلره هدی وضلال طریقنی بیان ایتدك انلر ایسه هدی اوزره ضلالی اختیار ایتدیلر اول اجلدن انلری صاعقهٔ عذاب هون اخذ ایدوب هلاك ایتدی شول سببله كیم دنیاده كفر ومعاصیدن انی كسب ایتدیلردی (ونجینا الذین آمنوا وكانوا یتقون) صالح علیه السلام ایله بیله ایمانه كلانلری اول صاعقه‌دن انجا ایتدك كه انلر بزم عذابمزدن قورقارلردی (ویوم یحشر اعداء الله الی النار فهم یوزعون) ذكر ایت شول كونیكه انده اعداء الله مشركون ومنافقون ناره جمع ایدیلور انلرك اوّلی حبس اولنوركه آخرلری انلره ایریشه تاكه

تفرق ایتمیه‌لر اشبو اهل نارك كثیر اولمسندن عبارتدر (حتی اذا ما جاؤها شهد علیهم سمعهم وابصارهم وجلودهم بما كانوا یعملون) حتی قچانكه انلر ناره حاضر اوله‌لر شول لسانلریله كتم ایتدكلری كفر ومعاصی یه جوارحلری شهادت ایلیه‌لر قولاقلری ایشتدیكن وكوزلری كوردیكن وفرجلری ایشلدیكنی تقریر ایلیه ویاخود اول جوارحده الله تعالی شول اقتراف ایتدكلری معاصینك آثارین اظهار ایلیه حتی‌كه لسان حالله انی سویلیه (وقالوا لجلودهم لم شهدتم علینا) كفار جوارحلرینه دیه‌لركه نیچون بزم اوزریمزه شهادت ایتدیكز حالبوكه بز سزدن عذابی دفع ایچون اقتراف ایتدیكمز معاصی یی كتم ایتمشیدك (قالوا انطقنا الله الذی انطق كل شیء) دیه‌لركه بزی الله تعالی سویلتدیكه اول هرحی اولان شیئی سویلدر ویا لسان حالله عامهٔ موجوداتی سویلدر (وهو خلقكم اوّل مرّة) كه اول سزی اوّل مرّه‌ده دنیاده خلق ایتمشیدی (والیه ترجعون) آخرتده اكا رجوع ایدرسز (وما كنتم تستترون ان یشهد علیكم سمعكم ولا ابصاركم ولا جلودكم) سز فواحش ارتكابی عندنده فضاحت خوفیله دنیاده ناسدن استتار ایدردیكز هیچ ظن ایتمزدیكزكه اعضاكز اوزریكزه شهادت ایده تاكه اندن استتار ایدیدیكز (ولكن ظننتم ان الله لایعلم كثیرا مما تعملون) لكن ظن ایدردیكزكه اعمالكزك كثیرنی الله تعالی بلمیه اول اجلدن اقتراف معاصی یه جرأت ایدردیكز (وذلكم ظنكم الذی ظننتم بربكم اردیكم فاصبحتم من الخاسرین) الله تعالی یه اشبو سوء ظنكزدركه سزی اهلاك ایدوب مغبونلردن اولدیكز (فان یصبروا فالنار مثوی لهم) اكر یوم قیامتده انلر آلهه‌لری اوزره صبر ایدرلرسه مأوالری ناردر (وان یستعتبوا فما هم من المعتبین) واكر عمللرینی اصلاح ایچون دنیایه رجوع طلب ایدرلرسه رجوعه اجابت اولنمزلر (وقیضنا لهم قرناء فزینوا لهم مابین ایدیهم وما خلفهم) وقتاكه انلر كفر اوزره دنیاده تصمیم ایتدیلر اوزرلرینه شیاطین تسلیط والزام ایتدككه حب دنیایی واتباع هوایی تزیین ایده‌لر وآخرتده بعث وحساب یوقدر دیوب اكا كفر وانكاره كیده‌لر (وحق علیهم القول فی امم قد خلت من قبلهم من الجن والانس انهم كانوا خاسرین) واوزرلرینه كلمهٔ عذاب واجب اولدی شول امم جمله‌سندنكه مكه كافرلرندن اوكدین جن وانسدن هلاك اولوب

يچمشدی ايمدی انلرك جيمی عقوبت ابديه ايله خاسرين ايديلر (وقال الذين كفروا لاتسمعوا لهذا القرآن والغوافيه لعلكم تغلبون) كافرلر ديديلر كه اشبو قرآن قراءتنه انصات ايتمكز بلكه كلام غيره مفهوم وكثرت هذيان ورفع اصواتله اكا معارضه ايدك تاكه قارئك قراءتنه غالب اولوب انی اسكات ايدهسز (فلنذيقنّ الذين كفروا عذابا شديدا ولنجزينهم اسوء الذی كانوا يعملون) تاكه بز اول قولی سويلينلره وياعامهٔ كافرلره عذاب شديد اذاقه ايدهوز واعمال سيئهلرينك اسوئيله جزالنديرهوز (ذلك جزاء اعداء الله النار) اشبو اذاقهٔ عذاب وياخود اسوء اعماله جزاء اعداءالله جزاسيدر كه اول ناردر (لهم فيها دارالخلد) انلر ايچون اول نارده دار اقامت واردر (جزاء بما كانوا بآياتنا يجحدون) تاكه بزم آيتلريمزه انكارلرينه ويااندهلغو ايتدكارينه جزاء اوله (وقال الذين كفروا ربنا ارنا اللذين اضلانا من الجن والانس نجعلهما تحت اقدامنا ليكونا من الاسفلين) كافرلر ديديلر كه ياربنا جن وانس شيطانلرندن بزی ضلالت وعصيانه حمل ايدنلری كوستركل كه انلری اياغمز التنده چكنمكله نارده درك اسفله ايركورهوز (ان الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا) شونلر كه ربمز الله تعاليدر ديوب انك ربوبيتنه اعتراف ووحدانيتنه اقرار لرندنصكره عملده استقامت ايتديلر سرده و جهرده اخلاصله والله تعالينك غيريدن خوف و رجايی تركله (تتنزل عليهم الملائكة) انلره موت عندنده وقبره كيردكارنده وقبردن چيقدقلرنده بشارتله ملائكه نزول ايدرلر وديرلر كه (الاتخافوا و لاتحزنوا) تقدم ايدهجكز آخرت امورينه خوف ايتمكز و تخليف ايتديكزه محزون اولمكز (وأبشروا بالجنة التی كنتم توعدون) وسزه بشارت اولسون شول جنتكه دنياده رسوللر لسانيله وعد اولنمشديكز (نحن اولياؤكم فی الحياة الدنيا وفی الآخرة) واول ملائكه ديرلركه بز سزك انصار و احبابكزز دنياده سزه حقی الهام وخيره سزی تحميل ايدردك و آخرتده سزدن مفارق اولمزز (ولكم فيها ماتشتهی انفسكم) وسزكچون آخرتده لذائذدن نفسلريكز اشتها ايتديكی واردر (ولكم فيها ماتدّعون) ودخی سزكچون انده طلب ايتديككز واردر (نزلا من غفور رحيم) اول غفور رحيمدن سزه رزق مهيا اولديغی حالده * اشبونده اشعار واردر كه انلرك تمنی ايتدكاری شول باللرينه خطور

ايتمين اشيادن ويريلنه نسبتله ضيفه نزل كبيدر (ومن احسن قولا ممن دعی الی الله و عمل صالحا وقال اننی من المسلمين) قولده شول كمسنهدن احسن كيمدر كه الله تعالينك دعوتنه اجابتندنصكره اول اجابت ايتديكی شيئه ناسی دعوت ايده و اجابتنده عمل صالح ايده واسلامی دين و مذهب اتخاذ ايدوب بن مسلميندنم ديو انكله تفاخر ايده * دينلديكه اشبو آيت صفات مذكوره يی مستجمع حقنده عامهدر * دينلديكه پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم وياخود مؤذنين حقنده نازل اولوبدر (ولا تستوی الحسنة ولا السيئة) حسنه وسيئه جزاده حسن عاقبتده برابر اولمز * دينلديكه يعنی غضب عندنده صبر و جهل عندنده علم واساءت عندنده عفو ضدی كبی دكلدر (ادفع بالتی هی احسن) سكا سيئه اعتراض ايتدكده انی اندن احسن شيئله يعنی حسنه ايله دفع ايت يعنی غضبی صبرله وجهلی علمله واساءتی عفوله دفع ايت (فاذا الذی بينك و بينه عداوة كأنه ولیّ حميم) اكر سن بو فعلی ايدرسك شول رجل كه سنكله انك بيننده عداوت اوله سكا ولی شفيق كبی اولور (وما يلقيها الا الذين صبروا) اشبو خصلت حسنه كه اساءتی احسان ايله مقابله ايتمكدر ويرلمز الا آنلره كه صبرله نفسلرين انتقامدن منع ايدرلر (وما يلقيها الا ذو حظ عظيم) اول خصلت حسنه و يرلمز مكر او لكه خير وكمال نفسدن حظ عظيم صاحبيدر * دينلديكه اول حظ عظيمله مراد جنتدر يعنی اول ويرلمز الا اكا كه انكيچون جنت واجب اولوبدر (واما ينزغنك من الشيطان نزغ فاستعذ بالله) اكر سنی شيطاندن بر نازغ وسوسهسيله سكا وصيت اولنان اساءتی احسانله دفعدن صرف ايدرسه انك شرّندن الله تعالی يه استعاذه ايت كه اول سنی اندن عصمت ايده (انه هو السميع العليم) اول سنك استعاذهكی ايشيدر ونيتكی بيلور (ومن آياته الليل والنهار والشمس والقمر) اول الله تعالينك وحدانيتنه علامتدن ليل ونهار وشمس وقمردر ايمدی انی ربكزدن بيلك (لا تسجدوا للشمس و لا للقمر) شمس وقمره عبادت ايتمكز زيرا ايكيسيده نخی سزك كبی مخلوقدر (واسجدوا لله الذی خلقهنّ) بلكه اول الله تعالی يه عبادت ايدك كه اول درت شيئی اول خلق ايتدی (ان كنتم اياه تعبدون) اكر اكا عبادت ايدرسكز (فان استكبروا) اكر مشركون امتثالدن تعظم ايدرلرسه

(فالذين عند ربك يسبحون له بالليل والنهار وهم لايسأمون) شول ملائكه كه ربكز جل شانه عندنده‌در ليل ونهارده على الدوام انى تسبيح وتقديس ايدرلر اندن فاتر وملول اولمزلر * ابو حنيفه عندنده سجده اشبو محلده‌در زيرا كه معنانك تمامى انده‌در اما كه شافعى عندنده آيت اولى‌ده در سجود امرى اكا مقترن اولديغيچون (ومن آياته انك ترى الارض خاشعة) اول الله تعالينك وحدانيتنه علامتندركه ارضى كوررسنكه يابسه در نباتى يوقدر (فاذا انزلنا عليها الماء اهتزت وربت) چانكه اول ارض يابسه‌نك اوزره يغمور ياغديره‌وز اول ارض تزخرف ايدر ونبات ايچون يشللنوب آرتر (ان الذين احياها لمحيي الموتى) اول الله تعالى كه ارضى ياغمور ايله ديركورر يوم قيامتده موتايى دخى ديركورر (انه على كل شئ قدير) زيرا كه اول احياء واماته‌دن هر شيئه قادردر (ان الذين يلحدون فى آياتنا لا يخفون علينا) شونلركه بزم آيتلريمز امرنده طعن وتحريفله وتأويل باطله ويا الغائله استقامتدن ميل ايدرلر انلر بزدن كيزلنمزلر بلكه بزانلره اول فعللرينك جزاسن ايدرز (أفمن يلقى فى النار خير ام من يأتى آمنا يوم القيامة) شول كمسه‌مى خيرايدركه يوم قيامتده ناره براغيله ويا اول كمسه‌مى كه اول كونك مخاوفندن امين اولديغى حالده كله (اعملوا ما شئتم انه بما تعملون بصير) ايمدى خير وشردن ديلديككزى ايشلكز اول سزك اعمالكزى كورر اكا كوره جزا كزى ايركورر (ان الذين كفروا بالذكر لما جاءهم) شونلركه انلره قرآن كلديكنده اكا كافر اولديلر انلر كفرلرينك جزاسن كوررلر (وانه لكتاب عزيز) حالبوكه اول كتاب كثير النفع عديم النظيردر اختلاف وتناقضدن محميدر (لا يأتيه الباطل من بين يديه ولا من خلفه) جهاتك هيچ برندن ويا انده اولان اخبار ماضيه وامور آتيه‌دن اكا باطل تطرق ايتمز حتى كه مبطلين تأويلات فاسده ايله اكا تعرض ايتدكارنده علمادن برقومى انلرك اقاويل بطلاننى اظهاره تعيين ايدر * اويله اولسه اكا تعريضله انك اعجازى زياده اولور (تنزيل من حكيم حميد) زيرا كه اول امرنده حكيم فعلنده محموددن منزلدر (ما يقال لك الا ما قد قيل للرسل من قبلك) يا محمد قومكك كفارى سكا ديمزلر الا سندن اول كچن رسوللره قوملرينك كفارى ديدكلرى مثلنى دير * ويا خود الله تعالى سكا ديمز الا

انى كه سندن اول كچن رسوللره ديمشدى (ان ربك لذو مغفرة وذو عقاب اليم) ربك جل شانه اولياسنه مغفرت واعداسنه عقاب ايديجيدر (ولو جعلناه قرآنا اعجميا لقالوا لولا فصلت آياته ءاعجمى وعربى) اكر بز سكا انزال ايتديكمز كتابى لغت عربيه‌نك غيرى اوزره قيلسيدق ديه‌لرديكه نوليدى انك آياتى بزم فهم ايده‌جكمز لسانله بيان اولنمش اوليدى كلام اعجمى ومخاطب عربيدر ديو انكله تكذيبلرى اشد اوليدى (قل هو للذين آمنوا هدى وشفاء) ديكل كه اول قرآن مؤمنلره هدادر وصدرلرنده اولان شك وشبهه‌يه شفادر (والذين لايؤمنون فى آذانهم وقر وهو عليهم عمى) وشونلركه قرآنى تصديق ايتمزلر اول انلرك آذاننه ثقلدر ومع ذلك اول انلره عمادر زيرا كه انلر انى ايشيدوب قبول ايتمزلر وكوروب فهم ايتمزلر (اولئك ينادون من مكان بعيد) ايمدى انلر انى ايشتمزلر وفهم ايتمزلكده شول كمسه‌يه بكزرلركه مكان بعيددن چغرلمسى سببيله كلامى ايشتميه وفهم ايتميه (ولقد آتينا موسى الكتاب فاختلف فيه) بز موسايه توراتى ويردك تصديق وتكذيبله انده اختلاف اولندى قرآنده اختلاف اولنديغى كبى (ولولا كلمة سبقت من ربك لقضى بينهم) اكر ربك جل شانه‌دن قرآنى تكذيب ايدنلره تأخير عذابله كلمه سبقت ايتميدى بينلرنده مكذبينه استيصال قضا اولنه ايدى اندن اول كچنلره قضا اولنديغى كبى (وانهم لفى شك منه مريب) حالبوكه يهود وقومكدن ايمانه كلمشلرى توراتدن وياقرآندن شكده‌درلر (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعليها) اول كمسنه كه عمل صالح ايشليه ثوابى كندويه‌در واولكه عمل سيئ ايده وبالى كذلك كندويه‌در (وما ربك بظلام للعبيد) ربك جل شانه عبيدنه ظلم ايدر دكلدر ذنبسز كمسه‌يه عذاب ايتمز (اليه يرد علم الساعة) قيامتدن سؤال اولندقده انك علمى اكا رد اولنور * زيرا انك نوقتده اوله‌جغنى اندن غيرى احد بيلمز (وما تخرج من ثمرات من اكمامها وما تحمل من انثى ولا تضع الا بعلمه) وثماردن اولكه اوعيه‌سندن چيقار وانثادن اولكه برولدى حامل اولور ويا وضع ايدر الا انك علمنه مقرون اولديغى حالده اولور يعنى انك رحمده نوصف اوزره خلق اولديغنى وهر زمان ومكانده نوصف اوزره بولنديغن واجل ورزق وعاقبتن بيلور (ويوم يناديهم اين شركائى قالوا

آذناك ما منا من شهيد) يوم قيامتده ربك جل شانه كفاره ديركه قنى
معبودلريكزكه انلرى بكا شركاء زعم ايدر ديكز انلر ديه‌لركه يا ربنا بز سكا
اعلام ايتدككه سكا معادل ومشارك اولديغنه بزدن هيچ احد شهادت ايدر
يوقدر زيراكه بز انلردن تبرى ايتمشز شول وقتده‌كه حال بزم زعم
ايتديكمز منوال اوزره دكل ايديكن بيلمشز (وضلّ عنهم ما كانوا
يدعون من قبل وظنوا مالهم من محيص) واول كونده انلردن غائب
اوله شول معبودلريكه دنياده اكا عبادت ايدرلردى وتيقن ايده‌لركه
انلره نار دن فراره چاره يوقدر (لايسأم الانسان من دعاء الخير)
كافر جسدنده عافيت ورزقنده وسعت طلبندن ملول اولمز (وان مسه الشرّ
فيؤس قنوط) واكر اكا شدت وضيق ايرسه الله تعالينك فضل ورحمتندن
اميدين قطع ايدر حتى‌كه انده يأس اثرى ظاهر اولور (ولئن اذقناه
رحمة منا من بعد ضرّاء مسته ليقولنّ هذا لى) واكر بز اكا شدت
اصابتندنصكره سعت وعافيت ايركورسه‌وز ديركه بن بوكا فضل وعلمله
مستحق اولمشن وياخود بو بكا دائمدر (وما اظنّ الساعة قائمة) وظن
ايتمزينكه قيامت اوله (ولئن رجعت الى ربى ان لى عنده للحسنى) ديركه
اكر قيامت اولوب ربمه رجوعم تقديرى اوزره بنم ايچون انك عندنده
كرامتدن حالت حسنى اولور شول اعتقادله كيم نعم دنيادن اولكه اكا
اصابت ايدر آخرتده اول اندن منفك اولميه (فلننبئنّ الذين كفروا بما عملوا)
بز كافرلره حقيقت اعماللرين خبر ويررز وانده اعتقاد ايتدكلرينك
عكسن كوستررز (ولنذيقنهم من عذاب غليظ) وبز انلره عذاب غليظدن
اذاقه ايدرزكه اندن انفكاكه امكانلرى اولمز (واذا انعمنا على الانسان
اعرض ونأى بجانبه) قچان بز انسانه انعام ايتسه‌وز بزه شكر وطاعتدن
اعراض ايدوب تكبر واستغنائله كندوبى بزه دعادن صرف وتبعيد ايدر
(واذا مسه الشرّ فذو دعاء عريض) واكر اكا شدت وفقر ايرسه اول دعايى
طويل وكثير ايدر اولور (قل أرأيتم ان كان من عند الله ثم كفرتم به
من اضلّ ممن هو فى شقاق بعيد) ديكل كه بكا خبر ويرك كه اكر قرآن الله
تعالى عندندن ايكن تأمل صحيح ايتمدين عنادا اكا كافر اولسكز دنياده
ويا يوم قيامتده سزه عذاب نازل اولديغنده سزدن اضل كيم اولوركه
سز حقدن خلاف بعيدده سز (سنريهم آياتنا فى الآفاق) بز انلره قدرتمزه

دلالت ايدر علامتلريمزى آفاق ارضده كوستررزكه محمد عليه السلام انلره
حوادث آتيه وآثار نوازل ماضيه‌دن خبرويردى واكا وخلفاسنه خارق
عاده وجهى اوزره ممالك شرق وغربه فتح وظفرين تيسير ايتدى
(وفى انفسهم) ودخى نفسلرنده كوستررز بدنلرنده‌كى صنايع عجيبه‌كه انك
كمال قدرتنه دلالت ايدر (حتى يتبين لهم انه الحق) تاكه انلره قرآن
ويارسول ويا توحيد حق ايديكى متبين اوله (أولم يكف بربك انه على
كل شئ شهيد) يا محمد سكا ربك كفايت ايتمزميكه اول هر شيئه شهيددر
آيات موعوده اظهاريله امركى تحقيق ايدر سائر اشياى موعوده‌يى تحقيق
ايتديكى كبى وياخود انسانى معاصيدن منعه ربك تعالينك هرشيئه مطلع
اولوب اكا هيچ برشئ خفى اولمديغى كفايت ايتمزمى (ألا انهم فى مرية من
لقاء ربهم) آكاه اولغل كه انلر رب تعالى يه لقالرندن شكده‌در *
زيراكه انلر بعث وجزايى انكار ايدرلر (ألا انه بكل شئ محيط) آكاه اولغل كه
الله تعالى علم وقدرتله هرشيئه محيطدر

سورة الشورى وهى ثلاث وخمسون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(حم عسق) الله تعالينك حلم ومجد وعلم وسناء وقدرتى حقيچون *
ابن عباس رضى الله عنهما ايدر هيچ برصاحب كتاب نبى يوقدركه
الا اكا حم عسق وحى اولنوبدر اول اجلدن دينلديكه (كذلك يوحى
اليك والى الذين من قبلك الله العزيز الحكيم) اشبو سوره‌ده‌كى معانى مثللى
سكا وسندن اوّل رسللره وحى ايتدك اول الله تعالى كه وحينى تصديق
ايتمينلره انتقامله غالبدر خلق واماته وبعث وجزاء امرنده حكيمدر (له مافى السموات
ومافى الارض) سموات وارض وايكيسنده اولان اشيانك كليسى انك خلقى
وملكيدر (وهو العلىّ العظيم) اول شريك وولددن منزه وعاليدر وذات
وصفاتده عظيمدر خلق اوزره قدرت وحكمده اندن اعظم يوقدر
(تكاد السموات يتفطرن من فوقهنّ) قريب اولوركه سموات الله تعالينك
عظمتندن ويا انى ولد اتخاذ ايتدى ديمسندن ارضين سبعك فوقندن
منشق اوله (والملائكة يسبحون بحمد ربهم) سموات سبعده وحول عرشده
اولان ملائكه وحملهٔ عرش ربلرى جل شانه‌نك عبادتنده دائم اولوب

عظمتنه خضوعله اكا حمد ايدرلر ﴿ ويستغفرون لمن في الارض ﴾
ويريوزنده اولان مؤمنلر ايچون استغفار ايدرلر ﴿ ألا ان الله هو الغفور الرحيم ﴾
آكاه اولك كه الله تعالى انلرك ذنوبن مغفرت ايدر وآخرتده ثوابلرين
ابركورمكله رحمت ايدر ﴿ والذين اتخذوا من دونه اولياء ﴾ شونلركه
الله تعاليدن غيرى شركاء اتخاذ ايدوب اكا عبادت ايدرلر ﴿ الله حفيظ
عليهم ﴾ الله تعالى انلرك اعمال واحوالنه رقيبدر وجزالرين ايدر
﴿ وما انت عليهم بوكيل ﴾ يوخسه سن انلر اوزره موكل ويا انلرك امرى
سكا موكل دكلدر ﴿ وكذلك اوحينا اليك قرآنا عربيا ﴾ اشبو ذكر
اولنان كبى سكا قرآن عربى وحى ايتدك ﴿ لتنذر امّ القرى ومن حولها ﴾
تا كه اول قرآنله مكه اهلنى وانك حولنده كل ارض اهلنى انذار ايده سن
﴿ وتنذر يوم الجمع لاريب فيه ﴾ ويوم قيامتله انذار ايده سنكه انك اولمسنده
وخلايق انده موقفده جمع اولمسنده ريب يوقدر وانده خلايق موقفده جمع
اولدقلرندنصكره ايكى فرقه اولورلر ﴿ فريق في الجنة وفريق في السعير ﴾
برفرقه سى مؤمنلردر جنتده اولورلر وبرفرقه سى كافرلردر نارده اولورلر
﴿ ولوشاء الله لجعلهم امة واحدة ﴾ اكر الله تعالى ديلسه انلرى هدايت
وياضلالتدن دين واحد اوزره قيلوردى ﴿ ولكن يدخل من يشاء في رحمته ﴾
لكن الله تعالى ديلديكى كمسه يى هدايتله وطاعته جمله جنته ادخال ايدر
﴿ والظالمون مالهم من وليّ ولانصير ﴾ اول كونده كافرلره صديق اولمزكه
انلر ايچون شفاعت ايده وناصر دخى اولمزكه انلردن عذابى منع ايده
﴿ ام اتخذوا من دونه اولياء ﴾ يوخسه انلر آلهه لرينى الله تعاليدن غيرى
اوليامى اتخاذ ايتديلر ﴿ فالله هو الوليّ ﴾ اكر انلر بحق اولياء اراده ايدرلرسه
الله تعالى بحق وليدر ﴿ وهو يحيي الموتى ﴾ اول يوم قيامتده موتايى ديرلتور
﴿ وهو على كل شيء قدير ﴾ واول هر شيئه قادر در ﴿ وما اختلفتم فيه
من شيء فحكمه الى الله ﴾ دين ودنيا امورندن برشيئده كه سز كفارله
اختلاف ايده سز انك حكمى الله تعالى يه مفوضدر محق مبطلدن اثابه
ومعاقبه ايله تمييز ايدر * ديلديكه متشابه تأويلندن اختلاف ايتديككز
شيئده كتاب اللهدن محكمه رجوع ايدك ﴿ ذلكم الله ربى ﴾ اشبو مختلفين
بيننده الله تعاليدركه بنم ربمدر ﴿ عليه توكلت واليه انيب ﴾ مجامع امورمده
اكا توكل ايتدم ومعضلاتده اكا رجوع ايدرين ﴿ فاطر السموات والارض ﴾

كه اول سموات وارضك خالقيدر ﴿ جعل لكم من انفسكم ازواجا ﴾ اول
سزيچون كندى جنسكزدن نساء خلق ايتدى ﴿ ومن الانعام ازواجا ﴾
وكذلك انعام ايچون كندى جنسندن ازواج خلق ايتدى وياخود
انعامدن سزيچون اصناف ويا ذكور واناث خلق ايتدى ﴿ يذرؤكم فيه ﴾
اول تدبيرده ناس وانعامدن هر بريكزى تكثير ايدر ﴿ ليس كمثله شيء ﴾ انك
مثلى شيء يوقدركه اكا مزاوج ومناسب اوله ﴿ وهو السميع البصير ﴾ اول
هرشيئى سميع وبصيردر ﴿ له مقاليد السموات والارض ﴾ سموات وارضك
مطر ونبات خزائنى انكدر ﴿ يبسط الرزق لمن يشاء ويقدر ﴾ اول رزقى وفق
مشيتى اوزره ديلديكى كمسه يه كاهى بسط وكاهى قبض ايدر ﴿ انه بكل
شيء عليم ﴾ اول عبدنه توسيع وتضييق وغيردن خير اولانى بيلور
﴿ شرع لكم من الدين ماوصى به نوحا والذى اوحينا اليك وماوصينا به
ابراهيم وموسى وعيسى ﴾ الله تعالى سزه دين اسلامدن برشرعه يى بيان
ايتديكه اول رسل كبار بيننده مشتركه در انى نوح عليه السلامه
طوفاندنصكره امر ايتدى ودخى انيكه يا محمد سكا وحى ايتدك وانيكه
ابراهيم وموسى وعيسايه امر ايتدك اول بودركه ﴿ ان اقيموا الدين
ولاتتفرّقوا فيه ﴾ دينى اقامت ايده سزكه اول تصديق واجب اولانه ايمان
واحكام الهيه ده اطاعتدر يوخسه انده تفرق واختلاف ايتميه سزكه اول
اصلدر اماكه فروع شرع امتك اختلاف احوالى حسبنجه اولديغى مختلف
اولور ﴿ كبر على المشركين ماتدعوهم اليه ﴾ مشركاره عظيم اولدى
توحيدكه سز انلرى اكا دعوت ايدرسز ﴿ الله يجتبى اليه من يشاء ويهدى
اليه من ينيب ﴾ الله تعالى توحيدنه ديلديكى كمسه يى اختيار ايدر وارشاد
وتوفيقيله اكا هدايت ايدر انيكه اكا اقبال ايدر ﴿ وماتفرّقوا الامن بعد
ماجاءهم العلم بغيا بينهم ﴾ امم سالفه وياهل كتاب تفرق ايتديلر الااول تفريقك
ضلال ايدوكنى بلدكلرندنصكره رسول كنديلرندن اولميوب عربدن اولديغنه
حسد ايدوب اكا التفات ايتديلر ﴿ ولولا كلمة سبقت من ربك الى اجل مسمى
لقضى بينهم ﴾ اكر ربك جل شانه دن اشبو امتك كفارينه آخر اعمارلرينه
ويايوم قيامته عذابلرى تأخيرينه كلمهٔ حقه سبقت ايتمسى اولميدى مؤمنيله
كافرين بيننده مبطلينى استيصالله قضا اولنوردى ﴿ وان الذين اورثوا الكتاب
من بعدهم لفى شك منه مريب ﴾ شونلركه انبيادنصكره انلره ويريلان كتابه وارث

قلنديلر ويا اهل كتاب كه محمد عليه السلام عهدنه ايرديلر ويا مشركونكه اهل كتابدنصكره قرآنه وارث قلنديلر اول قرآندن ويا ويرلدكارى كتابدن شكده درلر اول انلرى ريبه ادخال ايدوبدر كماهو حقه انى بيلمزلر وياحق ايمانله اكا ايمانه كلمزلر ﴿ فلذلك فادع واستقم كما امرت ولاتتبع اهواءهم ﴾ ايمدى انبيـانك توحيددن راضى اولدقلرى شيئه خلقى دعوت ايت ودعوتده امر اولنديغك منوال اوزره اسـتقامت ايت بوخسه مبطلينك هوالرينه اتباع ايتمكل ﴿ وقل آمنت بما انزل الله من كتاب ﴾ والله تعالينك انزال ايتديكى كتابلردن جيعنه ايمان كتوردم ديكل يوخسـه كفار كبى بعضنى تصديق وبعضنى تكذيب ايتمكل ﴿ وامرت لاعدل بينكم ﴾ وامر اولنـدمكه شرايع وحكوماتى تبليغده بينكزده عدل ايدم ايمدى ايمـان مذكور كمال قوت نظريه يه وعدل ايسـه كمال قوت عقليه يه اشـارتدر ﴿ الله ربنـا وربكم ﴾ الله تعـالى بزم وسزك خالق ومتولئ اموريدر ﴿ لنـا اعمالنا ولكم اعمالكم ﴾ بزم اعمالمز بزه وسزك اعمالكز سزه عائددر هركسه كندى عمليله جزالنور * اشـبو مسالمه قتالله امردن اوّل ايدى اشـبو دليلدركه بركسـه برمنكرى كوروب ويا ايشيدوب انكار ايتدكده قبول اولنمسه اكا اندن زياده برشئ واجب اولميه بلكه كندى مذهبن حفظ ايدوب غيريى ترك ايليه ﴿ لاحجة بيننا وبينكم ﴾ بزمله سزك بينكزده محاجه‌مز يوقدر زيراكه حق ظاهر اولوب محاجه يه مجال وخلافه بادى عناددن غيرى برشئ قالميوبدر ﴿ الله يجمع بيننا واليه المصير ﴾ الله تعالى يوم قيامده بزمله سزى جمع ايدوب سزدن انتقام ايدر جيعمزك رجوعى اكادر ﴿ والذين يحـاجون فى الله من بعد ما استجيب له حجتهم داحضة عند ربهم وعليهم غضب ولهم عذاب شـديد ﴾ شونلركه الله تعـالينك وحدانيتنده محـاجه ايدرلر محمد عليه السـلام دعوتيله اكا اطـاعت اولنديغندنصكره ايمدى انلرك رب تعـالى عندنده حجتلرى زائله وباطله‌در يوم قيـامتده اوزرلرينه غضب اولور حق قبول ايتمدكلريچون وعذاب شـديد اولور دنيـاده ايشلدكلرى اعمـال قبيحه ايچون ﴿ الله الذى انزل الكتاب بالحق والميزان ﴾ الله تعالى قرآنى انزال ايتدى اول حقى ملتبس اولوب باطلدن بعيـد اولديغى حالده وياخود عقائد واحكامدن انزال حق اولور شيئى ملتبس اولديغى حالده ودخى شول شرعى انزال

ايتديكه انكله ناس بيننده حقوق موازنه وتسويه اولنور ﴿ ومايدريك لعلّ السـاعة قريب ﴾ الله تعالى سكا بيلدرمدى بلكه قيامت قريب اولوبدر ايمدى كتابه اتباع وشرعله عمل وعدله مواظبت ايت يوم قيـامت كلمزدن اوّل انده اعمال وزن اولنور وجزاسى ايركوريلور ﴿ يستعجل بها الذين لايؤمنون بها ﴾ يوم قيامتك مجيئنى تصديق ايتمينلر استهزاء طريقى اوزره انى استعجال ايدرلر ﴿ والذين آمنوا مشـفقون منها ويعلمون انها الحق ﴾ اما انى تصديق ايدنلر انك اهوال وشدائدندن خوف ايدرلر وانك حق ايديكن بيلورلر ﴿ ألا ان الذين يمارون فى السـاعة لفى ضلال بعيد ﴾ آكاه اولك كه قيامتك مجيئنده جدال ايدنلر حقدن بعيد ضلالده درلر زيراكه بعث غائباتك محسوسـاته اشـبهيدر ايمدى انى تجويزه اهتـدا ايتمين انك وراسـنده كى اموره اهتدادن ابعددر ﴿ الله لطيف بعبـاده ﴾ الله تعالى عبادنه برّ ايدبجيدر بروجهله كيم اكا افهام ايرشمز عيبلرينى ستر ايدركأنه انى كورميوبدر وكناهلرين مغفرت ايدركأنه انى بيلميوبدر ﴿ يرزق من يشاء ﴾ ديلديكى كمسـه يه حكمتى مقتضاسنجه اصناف برّدن ديلديكى شيئى ديلديكى وقتده ويرر ﴿ وهو القوىّ العزيز ﴾ اول الله تعالينك قدرتى باهره دركه خلقك جيعنه رزقلرين ايركورر منيعدركه اكا هيچ احد غالب اولمز ﴿ من كان يريد حرث الآخرة نزدله فى حرثه ﴾ بركسـه كه عمليله آخرت ثوابن ديليه بز انك عملى ثوابن آرتوررز بر عملنه اون انك مثلنى ايشلمش دكلو ثواب ويررز تايدى يوزه وانك فوقنه دكين آرتوررز ﴿ ومن كان يريد حرث الدنيا نؤته منها وماله فى الآخرة من نصيب ﴾ واول كمسـه كه عمليله دنيا ثوابن ديليه بز اكا دنيادن قسمت ايتديكمز شيئى ويررز حالبوكه آخرتده انكچون نصيب اولمز زيراكه اعمالك صحتى نياتله در هركشى يه عملنـدن انجق نيت ايتـديكى حاصل اولور ﴿ ام لهم شركاء شرعوا لهم من الدين مالم يأذن به الله ﴾ مشركلرك آلهـه لريمى واردركه دين اسـلامدن غـيرى الله تعالينك اذن ويرمديكى دينى انلر ايچون وضع ايده لركه اول شرك وانكار بعث ودنيا ايچون عملدر ﴿ ولولا كلمة الفصل لقضى بينهم ﴾ اشـبو امتك كفاردن تأخير عذابله كلمهٔ حكم سابق اولمسه بينلرنده عذابله قضا اولنوردى ﴿ وانّ الظالمين لهم عذاب اليم ﴾ والحال مشركاره آخرتده عذاب اليم واردر ﴿ ترى الظالمين مشـفقين مما كسبوا

وهو واقع بهم ﴾ يوقيامتده مشركارى دنياده كسب ايتدكارى قبايحدن
خوف ايدر كورر سن والحال كسبلرينك جزاسى انلره نزول ايديسردر
﴿ والذين آمنوا وعملوا الصالحات فى روضات الجنات ﴾ شونلركه مؤمنلر
اولوب عمل صالح ايشلديلر انلر آخرتده جناتك بستانلرنده در ﴿ لهم
مايشاؤن عند ربهم ﴾ انلر ايچون رب تعالى عندنده كراماتندن اشتها
ايتدكارى ثابتدر ﴿ ذلك هو الفضل الكبير ﴾ اشبو ثواب مؤمنلره فضل
كبيردركه اكا نسبتله دنياده غيريلره ويريلن حقير اولور ﴿ ذلك الذى
يبشر الله عباده الذين آمنوا وعملوا الصالحات ﴾ اشبو مذكور نعيم جنتدن
اول شيئدركه الله تعالى انى عمل صالح ايدن عباد مؤمنينه تبشير ايدر
﴿ قل لا اسألكم عليه اجرا الا المودة فى القربى ﴾ ديكل كه سزه تبليغ
و بشارتم اوزره سزدن اجر استمزين مكركه سزه قرابتم اجليچون بكا
مودت ايده سز ويابنم قرابتمه مودت ايده سز * اشبو آيت نازل اولنجق
ديديلركه يارسول الله شول اوزريمزه مودتى واجب اولور قرابتك كيملردر
ديديكه * على وفاطمه وايكى اوغلى حسن وحسيندر رضى الله عنهم
اجمعين * دينلديكه قربى ايله مراد الله تعالى يه تقربدر يعنى الله تعالى يى
ورسولنى سوه سزكه طاعت وعمل صالحله سزى رحمتنه تقريب ايده
﴿ ومن يقترف حسنة نزدله فيها حسنا ﴾ بركسه كه طاعت اكتساب ايده
خصوصا كه اول محمده محبتيله بز انك طاعتنده مضاعفهٔ ثوابله حسنى
آرتوررز ﴿ ان الله غفور شكور ﴾ الله تعالى كناهدن توبه ايدنه غفوردر
واكا اطاعت ايدنه توفيهٔ ثواب وتفضلله مشكوردر ﴿ ام يقولون افترى
على الله كذبا ﴾ مشركون ديرلرميكه محمد عليه السلام دعواى نبوتله
وياقرآن الله تعاليدندر ديمكله اكا كذب ايتدى ﴿ فان يشأ الله يختم على
قلبك ﴾ اكر الله تعالى خذلانكى ديلسه قلبك اوزره ختم ايدر ديكه
اكا افترايه جراءت ايديدك * وياخود اكر اول ديلسه قلبك اوزره صبرى
ختم ايدر ديكه اذالرى سكا مشقت ويرميدى ﴿ ويمحو الله الباطل ويحق
الحق بكلماته ﴾ الله تعالينك عادت كريمه سندندركه قرآن وياقضاسيله
باطلى محو وحقى اثبات ايده ايمدى اكر اول افترا اولسه انك عادتى مقتضاسنجه
انى محو ايدردى ﴿ انه عليم بذات الصدور ﴾ اول قلوبده مضمر اولانى بيلور
هركسه يه عملنك جزاسن ايركورر ﴿ وهو الذى يقبل التوبة عن عباده ﴾ الله

تعالى عبادنك توبه سنى قبول ايدر توبه ايتدكارى شيئدن تجاوزله *
على رضى الله عنه ايدر توبه التى معنايى مشتملدركه اول ذنوب ماضيه يه
ندامتدر وتضييع ايتديكى فرائضى اعاده در وحقوق مظالمى اصحابنه رددر
ونفسنه طاعتى الزامدر واكا مرارت طاعتى اذاقه در وهر ضحكندن
بدل بكادر ﴿ ويعفو عن السيئات ﴾ وديلديكى كسه نك سيئاتن صغير
وكبيرنى عفو ايدر ﴿ ويعلم ماتفعلون ﴾ خير وشردن ايشلدكارين بيلور
بعده حكمتى مقتضاسنجه ديلديكنه جزاء ايدر وياتجاوز ايدر ﴿ ويستجيب
الذين آمنوا وعملوا الصالحات ﴾ مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشليلرك
دعالرينه اجابت وياطاعتلرى اوزره اثابت ايدر * ويا انلر لله طاعته اجابت
ايدر قچانكه اكا دعوت اولنه لر ﴿ ويزيدهم من فضله ﴾ وانلره فضلندن
زياده ايدر انك اوزره كه سؤال ايتديلر ويامستحق اولديلر ويا اكا اجابت
ايتديلردى ﴿ والكافرون لهم عذاب شديد ﴾ وكافرلره عذاب شديد
واردركه اول دائم ولا ينقطعدر ﴿ ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا
فى الارض ﴾ اكر الله تعالى عبادنه رزقى توسيع ايتسه يريوزنده
تكبر وبطرله افساد ايده لردى وياخود برى برلرينه استيلاء واستعلاء
وجهى اوزره بغى ايده لردى ﴿ ولكن ينزل بقدر مايشاء ﴾ لكن
انلره ارزاقدن مشيئتى اقتضا ايتديكى دكلو انزال ايدر ﴿ انه بعباده
خبير بصير ﴾ اول عبادندن هربرينه صالح اولانى بيلور وصلاح
وفساددن عملارينى كورر شانلرينه مناسبى انلره ويرر * روايت اولنديكه
اهل صفه غنائمنى ايتدكارنده بوآيت نازل اولدى ﴿ وهو الذى ينزل
الغيث من بعدما قنطوا وينشر رحمته ﴾ اول الله تعالى يغمورى عبادنه
ايندير اندن مأيوس اولدقلرندنصكره وسهل وجبل ونبات
وحيواندن هرشيئه رحمتنى نشر ايدر ﴿ وهو الولى الحميد ﴾ اول الله تعالى
احسان ونشر رحمتله عبادنه تولى ايدر هرصنعنده محموددر ﴿ ومن آياته
خلق السموات والارض ومابث فيهما من دابة ﴾ الله تعالينك وحدانيتى
علاماتندن سموات وارضك واول ايكيسنده نشر ايتديكى كائناتك خلقيدر
﴿ وهو على جمعهم اذا يشاء قدير ﴾ اول ديلديكى وقتده انلرى بعد الاماته
احياء وجمعه قادر اولور ﴿ وما اصابكم من مصيبة فيما كسبت ايديكم ويعفو
عن كثير ﴾ برمصيبتكه سزه انفس واموالكزه ايريشور كسب ايتديككز

معاصى سببيله در لكن الله تعالى انك كثيرنى عفو ايدر (قال النبى
عليه السلام ما اصابكم من مرض او عقوبة او بلاء فى الدنيا فبما كسبت
ايديكم والله عز وجل اكرم من ان يثنى عليه العقوبة فى الآخرة وما عفا الله
عنه فى الدنيا فالله احلم من ان يعود بعد عفوه) پيغمبريمز صلى الله عليه
وسلم ايدر دنياده كه سزه مرض ويا عقوبت ويا بر بلاء ايريشور اول سزك
كسب ايتديككز معاصى سببيله در الله تعالى اكرمدر كه اول معاصى اوزره
آخرتده عقوبتى تكرار ايتمز واول شيئكه الله تعالى انى دنياده عفو ايدر
حليمدر كه عفوندنصكره آخرتده اكا عودت ايتمز عكرمه ايدر نكبت كه
قليل ويا كثير عبده ايريشور الا اول بر ذنب سببيله در الله تعالى انى اول
ايريشن نكبت سببيله مغفرت ايدر واكر اول ايريشن نكبت تكثير ذنب
سببيله دكل ايسه انكله درجاتى رفع اولنوركه آنسز اكا ايريشور دكليدى
(وماانتم بمعجزين فى الارض) يريوزنده سز شول اوزريكزه قضاء اولنان
مصائبدن قورتيلور دكلسز (ومالكم من دون الله من ولىّ ولا نصير)
وسزى اول مصائبدن حراست ايدر ويا انى سزدن دفع ايدر الله تعاليدن
غيرى ولىّ ونصيريكز اولمز (ومن آياته الجوار فى البحر كالاعلام) الله تعالينك
وحدانيتى علامتندن برى درياده يورر طاغلر كبى كميلردر (ان يشأ
يسكن الريح فيظللن رواكد على ظهره) اكر الله تعالى ديلسه اول كميلرى
يوريدن ريحى تسكين ايدوب كميلر دريايوزنده يوريمكدن قاليدى (انّ فى ذلك
لآيات لكل صبار شكور) اشبونده الله تعالينك آياتنه نظر وآلائنى تفكر اوزره
نفسنى حبس ايدن ايچون وياهر مؤمن كامل ايچون انك وحدانيتنه دلالت
ايدر آيتلر واردر زيراكه ايمانك بر نصفى صبردر و بر نصفى شكردر ايكسن جمع
ايدن مؤمن كامل اولور (او يوبقهنّ بما كسبوا ويعف عن كثير) ويا الله تعالى
ديلسه انلرك كسب ايتديكى شرك ومعاصى سببيله شول ركوب ايتدكارى
كميلرين اغراق ايدوب انلر انك ايچنده بوغلمغله هلاك اولورلردى لكن
الله تعالى انلرك ذنبلرينك كثيرين عفو ايدر انك اوزره عقاب ايتمز
(ويعلم الذين يجادلون فى آياتنا مالهم من محيص) تاكه بزم آيتلريمزى تكذيبله
جدال ايدنلر بيله لركه عذابمزدن انلره مهرب يوقدر (فما اوتيتم من شئ
فمتاع الحياة الدنيا) اموال دنيادن بر شيئكه ويرلديكز اول حيات دنيا
زينتيدر مدت حياتكزدن انكله تمتع ايدرسز (وما عند الله خير وابقى

(للذين)

للذين آمنوا وعلى ربهم يتوكلون) وثواب آخرتدن اول شيئكه الله تعالى
عندنده در اول حطام دنيادن خيرليدر و دائمدر شونلر ايچونكه الله تعالىيه
ايمان كتوروب هر امرلرين اكا تفويض ايدرلر (والذين يجتنبون كبائر الاثم
والفواحش) ودخى شونلر ايچونكه كبائر اثمدنكه اول شرك ونفاق
ورياء امثاليدر وفواحشدركه اول دنياده حد وآخرتده عذاب ايجاب ايدر
ذنوبدر اندن صاقنورلر (واذا ما غضبوا هم يغفرون) كه انلر بر كمسه يه
غضب ايتسه لر حلم وكظم غيظ وتجاوز ايدرلر (والذين استجابوا لربهم)
وشونلركه رب تعالىيه دعوت اولندقلرى ايمان وامر ونهيده اطاعت ايدرلر
(واقاموا الصلاة) وصلوات خمسى مواقيتنده ادا ايدرلر (وامرهم شورى
بينهم) وامرلرى بينلرنده مشورتله در يوخسه رأيلرنده انفراد ايتمزلر
بو حالت ايسه انلرك فرط تدبر وامورده كمال تيقظلرندن ناشيدر
(ومما رزقناهم ينفقون) وبزم انلره ويرديكمز مالدن سبيل خيره انفاق
ايدرلر (والذين اذا اصابهم البغى هم ينتصرون) وشونلركه انلره فسادى
مؤدى ظلم ايرسه ظالملرندن انتقام ايدرلر امر اولندقلرى حد اوزره
اعتداسز * روايت اولنديكه انلر بر قومدركه استذلالدن كراهت ايدرلر
و قدرتلرى حالنده عفوى سورلر (وجزاء سيئة سيئة مثلها) ظالمدن
صدور ايدن مظلمه نك عقوبتى اول ظالمه مظلمه سنك مثلى عقوبتدر
(فمن عفا واصلح فأجره على الله) اما اول كمسه كه ظلمه سندن تجاوز
وكنديله خصمى بينن عفوله اصلاح ايده انك اجرى الله تعالينك عهده سنه در *
روايت اولنديكه يوم قيامتده بر منادى ندا ايده كه هر كمسه كه
اجرى الله تعالينك عهده سنه در طورسون اويله اولسه ظالمن عفو ايدنلر
طوروب جنته كيده لر (انه لا يحب الظالمين) الله تعالى سيئه ايله مبتديلرى
وانتقامده متجاوزلرى سومز (ولمن انتصر بعد ظلمه فاولئك ما عليهم
من سبيل) اول كمسه كم ظلم اولنديغندنصكره ظالمندن اقتصاص ايده
اول اقتصاص ايدنلر اوزره معاتبه ومعاقبه يه طريق يوقدر (انما السبيل
على الذين يظلمون الناس ويبغون فى الارض بغير الحق اولئك لهم
عذاب اليم) معاتبه و معاقبه يه طريق شونلر اوزره دركه ناسه اضرارله
بدأ ايدرلر وانلر اوزره تجبرله مستحق اولمدقلرى شيئى طلب ايدرلر ايمدى
آخرتده انلره عذاب وجيع واردر (ولمن صبر وغفر ان ذلك لمن عزم الامور)

اول كمسه كه ظالمك اذاسنه صبر ايدوب انى عفو ايده اول فعل معروفات امورنده الله تعالى انى ندب طريقى اوزره امر ايدوبدر * دينلديكه اول مندوبدر لكن بعض احوالده امر منعكس اولوب عفوك تركى مندوب اولور قچانكه مادهٔ اذانك قطعنه احتياج اوله ﴿ ومن يضلل الله فاله من ولىّ من بعده ﴾ اول كمسه كه الله تعالى انى مخذول ايده انك خذلاننده نصكره اكا بر ناصر اولمزكه انى انك عذابندن قورتره ﴿ وترى الظالمين لمارأوا العذاب يقولون هل الى مردّ من سبيل ﴾ يوم قيامتده ظالملرى كورهسنكه عذابى كوردكلرنده ديهلركه دنيايه رجوعه هيچ چاره وارميدر ﴿ وتريهم يعرضون عليها خاشعين من الذل ينظرون من طرف خفىّ ﴾ سن اولكونده ظالملرى كورهسنكه ناره عرض اولنهلر انلره لاحق اولان ذلدن خاضعين اولدقلرى حالده طرف خفى ايله ناره نظر ايدهلر قتله احضار اولنان كمسهنك سيفه نظر ايتمسى كبى ﴿ وقال الذين آمنوا ان الخاسرين الذين خسروا انفسهم واهليهم يوم القيامة ﴾ يوم قيامتده ظلم اولنان مؤمنلر ديهلركه خاسرين اول كمسهلردركه دنياده غيره ظلملرى سببيله كنديلرين عذاب مخلده عرض ايتديلر وجنتدهكى حور وولدان وسائر كراماتدن محروم ايتديلركه اول ثوابلرى مظلومينه ويريلوب كنديلر اول مظلومين يرينه ناره كيرديلر الله تعالى مؤمنلرك اول مقالهسنى تصديق ايدوب ديديكه ﴿ ألا ان الظالمين فى عذاب مقيم ﴾ آكاه اولك كه ظالملر عذاب مقيمدهدر ﴿ وما كان لهم من اولياء ينصرونهم من دون الله ﴾ يوم قيامتده ظالملر ايچون اولياء اولمزكه انلرى الله تعالينك عذابندن قورتره ﴿ ومن يضلل الله فاله من سبيل ﴾ اول كمسه كه الله تعالى انى مخذول ايده هدايته اكا چاره يوقدر ﴿ استجيبوا لربكم من قبل ان يأتى يوم لامردّ له من الله مالكم من ملجأ يومئذ ومالكم من نكير ﴾ ربكز جل شانهيه ايمان واطاعتله اجابت ايدك شول كون كلمزدن اول كه الله تعاليدن انى رده امكان اولمز واولكونده سزكچون بر ملجأ دخى اولمزكه اندن قاچوب اكا التجا ايدهسز واقتراف ايتديككز اعمال خبيثهيى انكار ايدهسز زيرا كه اول صحائف اعمالكزده مدوّندر والسنه وجوارحكز انى ايشلديككزه شاهددر ﴿ فان اعرضوا فما ارسلناك عليهم حفيظا ان عليك الا البلاغ ﴾ اكر انلر ايمان وطاعتدن اعراض ايدرلرسه يامحمد بز سنى انلر اوزره رقيب ويا محافظ ويا محاسب كوندرمدك

سكا واجب اولان انجق تبليغ رسالتدر غيرى دكل ﴿ وانا اذا اذقنا الانسان منا رحمة فرح بها ﴾ قچان بز بر انسانه صحت وغنا واندن رحمتمز اذاقه ايتسهوز اكا سوينورلر ﴿ وان تصبهم سيئة بما قدّمت ايديهم فان الانسان كفور ﴾ اكر انلره تقديم ايتدكلرى معاصى سببيله بر مصيبت ايرسه اول ويريلن نعمتلرى كليتله اونودر اول مصيبتى ذكر ايدوب سببن تأمل ايتمز انى عظيم كورر اشبو خصلت اكرچه مجرمينه مختصدر لكن انى جنس انسانه اسناد دخى جائز اولور انلرك جميعى انده مندرج اولديغيچون ﴿ لله ملك السموات والارض ﴾ سموات وارضك ملكى الله تعالينكدر نعمت وبليهيى كه نيچه ديلرسه عبادى بيننده قسمت ايدر ﴿ يخلق ما يشاء ﴾ صورت وصفتدن ديلديكى شيئى خلق ايدر ﴿ يهب لمن يشاء اناثا ويهب لمن يشاء الذكور ﴾ ديلديكى كمسهيه اولاد اناث ويرر لوط عليه السلام كبى وديلديكنه اولاد ذكور ويرر ابراهيم عليه السلام كبى ﴿ او يزوّجهم ذكرانا واناثا ويجعل من يشاء عقيما ﴾ وياخود ديلديكنه اولادك ذكور واناثنى جمع ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم كبى وديلديكنى دخى ولدى اولمز قيلور يحيى وعيسى عليهما السلام كبى ﴿ انه عليم قدير ﴾ الله تعالى عبادنه صالح اولانى بيلور وانى تكوينه قادر اولور ﴿ وما كان لبشر ان يكلمه الله الا وحيا ﴾ هيچ بر بشر ايچون صحيح اولمديكه الله تعالى اكا تكلم ايده الا كلام خفى ايله كيم اول شرع ايله ادراك اولنوركه اول قلبه الهام ويا رؤيادر ابراهيم عليه السلامه ذبح امرنده وموسى عليه السلامك اناسنه تابوت امرنده واقع اولديغى كبى ﴿ او من وراء حجاب ﴾ وياخود الله تعالى اكا وراء حجابدن تكلم ايده موسى عليه السلام كبى كه الله تعالى اكا شجرهدن تكلم ايتديكنى ايشتدى ذاتنى كورمدى ﴿ او يرسل رسولا فيوحى باذنه ما يشاء ﴾ وياخود الله تعالى ملائكهدن جبريل عليه السلام ويا غيرى عبادندن ديلديكى كمسهيه رسول كوندرركه اول ملك الله تعالينك ديلديكى شيئى اذنيله كوندرلديكى عبده القا ايدر وياخود الله تعالى انبيادن برينى بر قومه رسول كوندرر بعده ملك الله تعالينك وحينى اول رسوله ايركورر ﴿ انه علىّ حكيم ﴾ الله تعالى مخلوقين صفاتندن عاليدر هر فعلى حكمت اقتضاسنجهدر * اويله اولسه انك عبده تكلمى كاهى واسطه ايله وكاهى واسطهسز وكاهى آشكاره وكاهى

وراء حجابدن اولور ﴿ وكذلك اوحينا اليك روحا من امرنا ﴾ يا محمد سائر
مرسلينه وحى ايتديكمز كبى سكا دخى امريمزله وياقرآنله جبريل عليه السلامى
ارسال ايتدك ﴿ ماكنت تدرى ماالكتاب ولا الايمان ﴾ حالبوكه سكا
وحى اولنمزدن اوّل قرآن وايمان شرعينك نه ايديكنى بيلور دكل ايدك
يوخسه ايمان عقلى دكل زيراكه انبيانك كليسى وحيدن اوّل عقل
واستدلال طريقى اوزره مؤمنين موحدين ايديلر * روايت اولنديكه
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم وحيدن اوّل الله تعالى يى توحيد ايدر واصنامه
بغض ايدر وحج وعمره ايدر وابراهيم عليه السلام شريعتنه اتباع
ايدردى ﴿ ولكن جعلناه نورا نهدى به من نشاء من عبادنا ﴾ لكن بز اول
قرآنى ويا ايمانى نور قيلدق كه عبادمزدن ديلديكمزى انى قبول واكا
نظره توفيقمزله هدايت ايدەرز ﴿ وانك لتهدى الى صراط مستقيم ﴾
وسن يا محمد قرآنله خلقى دين اسلامه دعوت ايدرسن ﴿ صراط الله الذى له
ما فى السموات ومافى الارض ﴾ شول دينه كه سموات وارض ومافيهمانك
خالقى ومالكى اولان الله جل شانەنك مختاريدر ﴿ ألا الى الله تصير الامور ﴾
آگاه اولك كه يوم قيامتده خلائقك عواقب امورى الله سبحانه وتعالى يه
رجوع ايدر

سورة الزخرف وهى تسع وثمانون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ حم والكتاب المبين ﴾ حم وشول كتاب حقيچونكه طريق هدايى طريق
ضلالتدن آيردى وامتك ديانتدن احتياجى اولديغى شيئى بيان ايتدى
﴿ انا جعلناه قرآنا عربيا لعلكم تعقلون ﴾ بز اول كتابى قرآن عربى قيلدق
تاكه معانيسنى فهم ايدەسز ﴿ وانه فى امّ الكتاب لدينا لعلىّ حكيم ﴾ واول
قرآن لوح محفوظده دركه كتب سماويەنك اصليدر بزم عندمزده
تغييردن محفوظ اولديغى حالده شانى رفيعدر حكمت بالغه صاحبيدر
ويا محكمدر غيرآنى نسخ ايتمز ﴿ أفنضرب عنكم الذكر صفحا ان كنتم
قوما مسرفين ﴾ يا اهل مكه بز سزك قوم مشركين اولديغكز ايچون سزى
اهمالمى ايدرز بر وجهله كيم سزه امر ونهى ايتمكدن اعراض ايدەوز قرآنى
سزدن صرف وازاله ايليەوز ايمدى بز انى ايدردكاز زيرا اكر انى اوائل
امتك رديله رفع ايتسه امت هلاك اولوب كيدردى لكن الله تعالى

(انلره)

انلره رحمتندن كفر وعنادلرينه نظر ايتميوب يكرمى بيل والى ماشاءالله
زمانه دكين انى تكرير واعادەدن خالى اولمدى ﴿ وكم ارسلنا من نبىّ
فى الاوّلين ﴾ يا محمد سنى قومكه ارسالمز كبى امم اوّلينه چوق نبى ارسال ايتدك
﴿ وما يأتيهم من نبىّ الا كانوا به يستهزؤن ﴾ هربار كه انلره بر نبى كلسه انلر
اول نبيلرين استهزاء ايدرلردى ﴿ فاهلكنا اشدّ منهم بطشا ومضى مثل
الاوّلين ﴾ انلرك بطشده اشد اولانك بز هلاك ايتدك امم اوّلينك هلاكارى
قصصى ايسه قرآنده مواضع متعددەده كچدى ﴿ ولئن سألتهم من خلق
السموات والارض ليقولنّ خلقهنّ العزيز العليم ﴾ اكر مشركينه سؤال
ايتسك كه سموات وارضى كيم خلق ايتدى ديەلركه اول الله تعالى كه عزت
وعلمله موصوفدر ينه بوندنصكره انى قويوب غيره عبادت ايدرلر وفرط
جهالتلرندن بعثه قدرتن انكار ايدرلر ﴿ الذى جعل لكم الارض مهدا ﴾
كه اول سزه يريوزنى مهد قيلديكه انده قرار ايدەسز ﴿ وجعل لكم فيها
سبلا لعلكم تهتدون ﴾ وسزيچون انده يوللر ايتدى تاكه اسفاركزده
حوائجكزه سهولتله كيدوب صانعك حكمتنه نظر ايدەسز ﴿ والذى نزل من السماء
ماء بقدر فانشرنا به بلدة ميتا ﴾ كه اول سمادن سزه يغمور ايندير
شول دكلوكه سزه نفع ايده ضرر ايتميه اويله اولسه انكله نباتدن خالى
بلدەيى نباتله احياء ايدرز ﴿ كذلك تخرجون ﴾ بلدۀ ميتەيى احيامز
كبى سزى قبوريكز دن احياء ايدوب چيقاريلورسز ﴿ والذى خلق
الازواج كلها ﴾ كه اول الله تعالى اصناف مخلوقاتى ياراتدى ﴿ وجعل
لكم من الفلك والانعام ماتركبون ﴾ وسزيچون سفائن وانعامدن
ياراتدى انيكه بر وبحرده اكا ركوب ايدوب حوائجكزه كيدرسز ﴿ لتستووا
على ظهوره ثم تذكروا نعمة ربكم اذا استويتم عليه ﴾ تاكه اول مركوبك
ظهورنده ثابت اولوب ربكز جل شانەنك نعمتن قلوبكزله ذكر ايدەسز
﴿ وتقولوا سبحان الذى سخر لنا هذا وما كنا له مقرنين وانا الى ربنا لمنقلبون ﴾
وديەسز كه الله تعالى يى تنزيه ايدرز هر شيئدنكه اكا لائق اولمز كه اول
بومركوبى بزه ذليل ايتدى حالبوكه بز انى ضبط ايدر دكليدك وبز ربمز جل
شانەيه رجوع ايدرز * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم
اياغن اوزنكى يه قوديغنده بسم الله ديردى ودابەسى اوزره اوتورديغنده
(الحمد لله على كل حال سبحان الذى سخر لنا هذا وما كناله مقرنين وانا

الی ربنا لمنقلبون) دیردی (وجعلوا له من عباده جزأ ان الانسان
لکفور مبین) مشرکون الله تعالینك سموات وارض خالقی ایدیکنه
اعتراف لرندنصکره اکا عبادنك بعضنی اشراك ایدرلر کافرلر رب تعالینك
نعمتلرینه کفراندر زیرا که اکا ولد نسبتی فرط جهل وانك شان عظیمنی
تحقیر لرندن ناشیدر (ام اتخذ مما یخلق بنات واصفاکم بالبنین) یوخسه
ربکز جل شانه مخلوقاتندن بنات اتخاذ ایدوب سزکچون بنوتی
اختیار ایتدی یعنی انکچون ولد نسبتیله قناعت ایتمیوب حتی که
مخلوقاتندن کندیلره ابغض اشیا اولان بناتی انکچون اختیار ایتدیلر
(واذا بشر احدهم بما ضرب للرحمن مثلا ظل وجهه مسودا وهو کظیم)
والحال انلرك بری تبشیر اولنسه شول شیئله کیم انی الله تعالی یه مثل قیلمشدی
اکا اعترا ایدن کدردن یوزی مسود اولور ومع ذلك قلبی کربله مملودر *
ایمدی او صافدن کندیلر ایچون راضی اولمدقلری وصفی الله تعالی یه نیجه راضی
اولورلر (اومن ینشأ فی الحلیة وهو فی الخصام غیر مبین) الله تعالی یه
نیجه نسبت اولنور بنات که زینتده تربیه اولنور اول حین مجادله ده
نقصان عقل وضعف رأیندن ادعا ایتدیکی شیئی تقریر ایدر دکلدر زیرا که
مرأه قچان حجتنی تکلم مراد ایتسه غالبده حجتی کندی اوزره منقلب
اولور * اشبو آیتده اشارت واردرکه زینت وتنعمده تربیه اولنمق صفات
مذمومه دن اوله زیرا که اول نساء صفاتندندر رجله لایق اولورکه اندن
اجتناب وحذر ایده (وجعلوا الملائکة الذین هم عباد الرحمن اناثا)
ومشرکون الله تعالینك اکرم واکمل عبادی اولان ملائکه یی شول
رأیده انقص وصنفده اخس اولان اناث قیلمریله انلری استخفاف واحتقار
ایدرلر (أشهدوا خلقهم) الله تعالی ملائکه یی خلق ایتدیکنده انلر
حاضرمیدیلرکه انلرك اناث ایدیکنی مشاهده ایتدیلر زیرا اول مشاهده ایله
بیلنور (ستکتب شهادتهم ویسئلون) انلرك ملائکه اوزره شهادتلری
یازیلور ویوم قیامتده اندن سؤال اولنورلر (وقالوا لو شاء الرحمن ما عبدناهم)
ودخی دیرلرکه اکر الله تعالی بزم ملائکه یه عدم عبادتمزی دیلسه بز انلره
عبادت ایتمزدك وانلره عبادتمز اوزره عقوبتمزی تعجیل ایتمدیکی بزم اول فعلمزه
راضی اولدیغیچوندر (مالهم بذلك من علم) انلرك اول قوللرینه علملری
یوقدر زیرا اکر الله تعالینك اول فعللرینه رضاسی اولسه انلری علمله وصف

ایدروانك اوزره انلری مدح ایدردی (انهم الا یخرصون) بلکه انلر اول
قولی ظن وتخمینله دیرلر کرکسه واقعه مطابق ویا مخالف اولسون مبالات
ایتمزلر (ام آتیناهم کتابا من قبله فهم به مستمسکون) یوخسه بز انلره
قرآندن اوّل کتابمی ویردك که اندن الله تعالینك غیری یه عبادتی تجویز
ایتمش اولهوز انلر ایسه انی احتجاج ایدوب موجبیله عمل ایدهلر
(بل قالوا انا وجدنا آباءنا علی امة وانا علی آثارهم مهتدون) بلکه انلرك
اول افعالنه حجت عقلیه ویا نقلیه دن هیچ بر شیئلری اولمیوب دیرلرکه
بز آبائمزی اشبو صددنده اولدیغمز دین وملت اوزره بولدیغمزدن بز دخی
انلرك آثارینه کیتمشلرز (وکذلك ما ارسلنا من قبلك فی قریة من نذیر الا قال
مترفوها انا وجدنا آباءنا علی امة وانا علی آثارهم مقتدون) یا محمد قومکدن
صادر اشبو ذکر اولنان قول کبی سندن اوّل هر اهل قریه که انذار ایچون
بز انلره رسول کوندردك الا انلرك جبابره سی رسوللرینه دیدیلرکه بز
آبائمزی بو دین وطریقت اوزره بولدق بز دخی انلرك آثارینه اتباع ایتمشز *
اشبونده دلالت واردرکه انك کبی امورده تقلید ضلال قدیم اوله وانلرك
تقدمی سند معتبر اولمیه وتقلیدده جبابره لرینی تخصیصده اشعار واردرکه تنعم
وحب بطاله انسانی نظردن تقلیده صرف ایدر (قال أولو جئتکم باهدی
مما وجدتم علیه آباءکم قالوا انا بما ارسلتم به کافرون) یا محمد انلره دیکل که
سز آبائکزه اتباع ایدرمیسز اکرچه بن سزه آبائکزدینندن اصوب وارشدین
کتوررسمده اهل مکه نك جبابره سی اکا دیدیلرکه سنك وسندن اوّل رسالت
دعواسیله کلنلرك کتوردیکنه کافرلرز اکرچه اول بزم دینمزدن اصوب
وارشد ایسه ده اویله اولسه عنادله دین حقه نظری وانده تفکری ترك
ورسولی اقناط ایتدیلر (فانتقمنا منهم) اکا بناء بز دخی انلردن عذابمزی
استئصال انتقام ایتدك (فانظر کیف کان عاقبة المکذبین) نظر ایت که رسوللرین
تکذیب ایدنلرك عاقبتی نیجه اولدی ایمدی یا محمد سن دخی قومك سنی تکذیبلرینه
اکتراث ایتمکل (واذ قال ابراهیم لأبیه وقومه اننی براء مما تعبدون) یا محمد
ذکر ایت شول وقتی که ابراهیم علیه السلام باباسنه وقومنه دیدیکه بن
سزك عبادتکزدن ومعبودکزدن بریئم (الا الذی فطرنی فانه سیهدین)
الا معبودم الله تعالینك عبادتندن بری دکلمکه اول بنی خلق ایتدی حالده

وماكده اول بنی هدایت اوزره ثابت ایدیسردرکه اول کلمهٔ توحیددر (وجعلها کلمة باقیة فی عقبه لعلهم یرجعون) ابراهیم علیه السلام و یا الله تعالی کلمهٔ توحیدی ابرهیمدنصکره ذریتنده باقیه قیلدی اویله اولسه انلرده ابدا الله تعالی‌یی توحید ایدر وتوحیده دعوت قیلور اولدی تاکه انلردن اشراك ایدنلر توحید ایدنلرك دعوتیله شرکدن رجوع ایده‌لر (بل متعت هؤلاء وآباءهم حتی جاءهم الحق ورسول مبین) بلکه قریشدن محمد علیه السلام معاصرلرینی وآباءلرینی عمر ونعمتله تمتیع ایتدك اکا اغترارله شهواته انهماك ایتدیلر حتی انلره قرآن و یا دعوت توحید کلدی و یا معجزاتله رسالتی ظاهر ویاحجج وآیاتله توحیدی مبین رسول کلدی (ولما جاءهم الحق قالوا هذا سحر وانا به کافرون) وقتاکه انلره غفلتلرندن تنبیه ایدر قرآن کلدی دیدیلرکه بوسحردر وبز اکافرلرز (وقالوا لولا نزل هذا القرآن علی رجل من القریتین عظیم) ودیدیلرکه نولیدی اشبو قرآن شول مال وجاهله عظیم مکه‌دن ولید بن المغیره‌یه و یا طائفدن عروة بن مسعوده نزول ایتمش اولسیدی زیراکه رسالت برمنصب عظیمدر رجل عظیمه لایق اولور بیلدیلرکه رسالت بررتبهٔ روحانیه‌درکه فضائل وکمالات قدسیه ایله متحلی عظیم النفس کیمسه‌یی استدعا ایدر یوخسه زخارف دنیا ایله مزخرفی دکل (أهم یقسمون رحمت ربك) ربك جل شانه‌نك نعمتندن اولان نبوت ورسالتی انلرمی قسمت ایدر و یاخود مفاتیح رحمت انلرك یدنده میدرکه رسالتی دیلدکلری کیمسه‌یه ویره‌لر بلکه جمیع امور بزم یدیمزده‌در عبادمزدن دیلدیکمز کیمسه‌یی رسالتمزه اختیار ایدرز (نحن قسمنا بینهم معیشتهم فی الحیاة الدنیا) حیاة دنیاده حلال و یاحرامدن معیشتلریکه رحمت صغرادر بینلرنده انی بز قسمت ایتمشز دنیاده اول انلرك خاصهٔ امورلری ایکن تدبیرنی انلره تفویض ایتمدیکمزدن اندن عاجزلردر اویله اولسه رسالت امرنك تدبیری انلره قندن حاصل اولورکه اول رحمت کبری اولوب مراتب انسیه‌نك اعلاسی اولدیغندن ماعدا انلره تفویض اولنمش اوله (ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات لیتخذ بعضهم بعضا سخریا) بزدنیاده ناسك بعضنی غنا وفقرله حریت ورقله بعض آخر فوقنده درجات متفاوته ایله تفضیل ایتدك تاکه حوائجلرندن بعض آخری استعماله بینلرنده تألف وتضام اوله وانکله عالم انتظام بوله

یوخسه اول تفضیل غنینك کمالیچون ویافقیرك نقصانیچون دکل (ورحمة ربك خیر مما یجمعون) ربك الله تعالینك رحمتی که نبوت وتوابعیدر انلر جمع ایتدیکی حطام دنیادن خیرلیدر (ولولا ان یکون الناس امة واحدة) اکر ناسك کلیسی کفره رغبت ایتمسی اولماسه کفاری سعت وتنعمده کوردکارنده (لجعلنا لمن یکفر بالرحمن لبیوتهم سقفا من فضة ومعارج علیها یظهرون) الله تعالی‌یه کافر اولنلرك بیوتنه کمشدن سقفلر وانك سطوحنه صعود ایچون کمشدن درجه‌لر قیلوردق (ولبیوتهم ابوابا وسررا علیها یتکئون) وبیوتلریچون کذلك کمشدن قپولر وسریرلر قیلوردقکه اول سریرلر اوزره اوتوره‌لر واویویه‌لر (وزخرفا) ومع ذلك انلر ایچون هرشیئدن زینت قیلوردق ویااول اشیانك بعضنی دخی التوندن قیلوردق (وان کل ذلك لما متاع الحیاة الدنیا) بومذکورك کلیسی دکل الاحیاة دنیا متاعیدرکه بقاسی یوقدر (والآخرة عند ربك للمتقین) جنت ایسه ربك جل شانه عندنده شرك ومعاصیدن صاقننلر ایچوندر * ایمدی بودلیلدرکه عظیم اول کمسه‌درکه آخرتده عظیم اوله یوخسه دنیاده دکل اکر دینورسه‌که سعهٔ تنعم نیچون مسلمین ایچون قیلنمدی تاکه ناس اسلامه رغبت ایده‌لردی * دینورکه زیرا اول آخرتده انلر ایچون اوله‌جق کراماته اضافتله تمتع قلیلدر ومع ذلك غالب حالده اول اکا مخلددر انده اولان آفاتدن ماعداکه اندن آز کمسه تخلص ایدر (ومن یعش عن ذکر الرحمن نقیض له شیطانا فهو له قرین) برکمسه‌که محسوساته فرط اشتغال وشهواته انهماککندن الله تعالی‌یی ذکردن تعامی ویااعراض ایده عقابندن خوف وثوابن رجا ایتمیه بز اکا برشیطان ضم وتسلیط ایدرزکه دنیاده اول شیطان اکا قریندر اندن آیرلمز اکا ضلالتی ترغیب ایدر ویاخود نارده ایکیسی برزنجیره اوریلور (وانهم لیصدونهم عن السبیل ویحسبون انهم مهتدون) شیاطین انلری طریق هدادن منع ایدر ومع ذلك انلر کندیلرین طریق مستقیم اوزره ظن ایدرلر (حتی اذا جاءنا قال یالیت بینی وبینك بعد المشرقین فبئس القرین) حتی قچانکه اول معرض شیاطین ایله یوم قیامتده بزم درکاهمزه کله شیطانه دیه‌که نولیدی ایکیمزك بینی مشرق ومغرب اراسنجه بعید اولیدی سن بکا نه مبؤس صاحب وقرین اولورسن (ولن ینفعکم الیوم اذ ظلمتم انکم فی العذاب مشترکون)

وانلره دینورکه اشبو کونده سزه ندم ویا اعتذار ویاتمنیکز نفع ایدر دکلدر
زیرا که سز دنیاده کندیکزه ظلم ایتدیکزدی ایمدی سز شیطانکزله
عذابده مشترککلر سز تکیم عذابکزك سبینده دنیاده مشترکار
ایدیکز (أفانت تسمع الصمّ اوتهدی العمی ومن کان فی ضلال مبین)
یامحمد شول کمسه‌که قلبی اصم اوله سن اکا حقی افهامه ویاحقدن تعامی
ایده‌سن انی هدایته واولکه علم اللهده ظاهر الضلاله اولدیغندن اکا کلمهٔ
عذاب واجب اوله سن انی ارشاده قادرمی اولورسن اشبونده اشعار
واردرکه انلرك صمم وعمالرینه موجب ضلالت ظاهره‌یه تمکنلری اوله
(فاما نذهبنّ بك فانامنهم منتقمون) اکر بز قومکك کفارینه عذابمزی سکا
کوسترمدین‌سنی قبض ایدرسه وزبز انلره سندنصکره دنیاده ویا آخرتده انتقام
ایدرز (اونرینك الذی وعدناهم فانا علیهم مقتدرون) ویاخود انلره وعد
ایتدیکمز عذابی سکا کوسترمك دیلرسه وزبز انلری هلاکه قادرز بزه هیچ
شیءٔ مانع اولمز (فاستمسك بالذی اوحی الیك انك علی صراط مستقیم)
ایمدی آیات وشرایعدن سکا وحی اولنان شیئی اخذ وموجبیله عمل ایت که
سن طریق مستقیمده سن (وانه لذکرلك ولقومك وسوف تسئلون) اول
قرآن سکا وقومکه شرفدر زیرا که عرب لغتی اوزره نازل اولوبدر یوم قیامتده
اول شرفك شکرندن ویا انك حقنه قیامدن سؤال اولنور سز (واسئل
من ارسلنا من قبلك من رسلنا أجعلنا من دون الرحمن آلهة یعبدون) یامحمد
سندن اوّل کچن رسوللر عزك امم وعلماء دینلرندن سؤال ایتکه انلره هیچ
بر رسول کلدیمیکه امتی الله تعالینك غیری یه دعوت ایده اشبو نکله مراد
انبیانك توحید اوزره اجماعنی استشهاددر وتوحیدك بدعت دکل ایدیکنه
استدلالدرکه اول انی ابتداع ایتمسیله مشرکین ایچون تکذیب ومعاداتلرینه
علت اوله (ولقد ارسلنا موسی بآیاتنا الی فرعون وملائه فقال انی رسول
رب العالمین) بز موسایی معجزاتمزله فرعونه وقومنك اشرافنه کوندروب
اول انلره دیدیکه بن عالملرك خالقی رب تعالینك سزه رسولین (فلماجاءهم
بآیاتنا اذاهم منها یضحکون) موسی علیه السلام بزم معجزاتمزله انلره
واردیغنده انك حقیقتن تأمل ایتمکسزین اکا کولشدیلر (ومانریهم
من آیة الاهی اکبرمن اختها) هر معجزه‌که بز انلره کوستردك الا اول اندن
اوّل کوستردیکمز معجزه‌دن اعجازده اکبر ایدی انلر ایسه انك هیچ برینی

تصدیق ایتمزدیلر (واخذناهم بالعذاب لعلهم یرجعون) اویله اولسه
بز انلری سنین وطوفان وجراد مثلی عذابله مؤاخذه ایتدك تکیم سورهٔ
اعرافده ذکر اولندی بروجه اوزره کیم کفره‌نك رجوعلری رجا اولنور
(وقالوا یاایه الساحر ادع لنا ربك بما عهد عندك اننا لمهتدون) وقتا که موسی
علیه السلام انلره عذابله کلدی شدّت شکیمه وفرط حماقتلرندن علم سحری
استعظام ایدوب دیدیلرکه ای حاذق عالم کامل ویا اولکه سحرله بزه غلبه ایتدی
اوزریمزدن اشبو عذابی دفع ایچون ربکه دعا ایت انك شول عهدیله که اول
سنك عندکده در اهتدا ایدندن انکله عذابی کشف ایدرسن تاکه بزسنی
تصدیق وربکی توحید ایدرز (فلما کشفنا عنهم العذاب اذاهم ینکثون)
وقتاکه موسانك دعاسیله بز انلردن عذابی کشف ایتدك اول حینده
عهدلرینی نقض ایتدیلر (ونادی فرعون فی قومه قال یاقوم ألیس لی ملك
مصر وهذه الانهار تجری من تحتی أفلا تبصرون) فرعون کندیسی
ویامنادیسی قومی بیننده ویا مجعلرنده عذاب کشفندنصکره ایمانه کلملری
خوفیله دیدیکه یاقوم مصرك ملوکتی بنم دکلمیدر کورمزمیسزکه نیلك
نهرلریکه اول نهر ملك ونهر طولون ونهر قیس ونهر دمیاطدر قصرم
التندن ویااوکمدن باغلریمه وبوستانلریمه جاری اولور اویله اولسه بنم عظمتمی
وموسی اوزره فضلمی کوروب بیلك (ام انا خیر من هذا الذی هو مهین
ولایکاد یبین) اشبو مملکت وبسطه ایله بن خیرلویم اشبوندن یعنی
موسادنکه مهانه وقلتله موصوف اولدیغیچون ریاسته استعدادی اولمز
ولسانده لثغه اولدیغندن کلامنی افصاح ایده‌بیلمز ایدی بوخصالله اول
ریاسته وسیادته نیجه صالح اولورکه ناس اکا اقتداء ایده‌لر (فلولا القی علیه
اسورة من ذهب) اول دعواسنده صادق اولسه ربیسی عندندن اکا
مقالید ملك القاء اولنوردیکه اول التوندن سوارلردر زیراکه انلر بر رجلی
سیادته اختیار ایتسه‌لر بلکلرینه التوندن سوارلر وبوینینه التوندن طوق
کیوررلردی اول انلرك سیادتنه علامت اولوردی (اوجاء معه الملائکة
مقترنین) ویا انکله بیله ملائکه مقرونین اولدیغی حالده کلوب اکا اعانت
ونبوّت دعواسنده انی تصدیق ایده‌لردی (فاستخف قومه فأطاعوه انهم
کانوا قوما فاسقین) فرعون کندویه مطاوعتی سرعتله قومندن طلب
ویا اول انلرك عقللرین استخفاف ایدوب وانلر دخی اکا اطاعت ایتدیلر

ونقض عهدله انلر الله تعالى ورسولنه عصيان ايتديلر ﴿ فلما آسفونا انتقمنا منهم فاغرقناهم اجمعين ﴾ وقتا كه فرعون وقومى عناد وعصيانده افراطله بزى اغضاب ايتديلر انلردن انتقام ايدوب جميعنى دريايه اغراقله هلاك ايتدك ﴿ فجعلناهم سلفا ومثلا للآخرين ﴾ وانلرى صكره كلان كفاره قدوه قيلدقكه انلرك عقابى مثلنه استحقاقده انلره اقتدا ايده لر وقصهٔ عجيبه اولوب امثال كبى سويلنه لر ﴿ ولما ضرب ابن مريم مثلا اذا قومك منه يصدّون ﴾ وقتا كه عيسى ابن مريم مثل ضرب اولندى قومكك كفارى اكا سونديلر * قصه سى اولدركه سورهٔ انبياده مشركينه (انكم وماتعبدون من دون الله حصب جهنم) سز والله تعاليدن غيرى معبودلريكز جهنم وقوديدر دينلدى * ابن الزبعرى ديديكه راضى اولدقكه آلهه مز عيسى وعزير وملائكه ايله بيله اوله زيرا كه انلر دخى الله تعاليدن غيرى عبادت اولنمشلردر اويله اولسه كفار مكه اكا سوينشديلر واستهزاء طريقى اوزره اكا كولشديلر وانكله محمد عليه السلام ملزم اولدى ظن ايتديلر ﴿ وقالوا ءآلهتنا خير ام هو ﴾ ومحمد عليه السلامه ديديلركه عندكده بزم آلهه مزمى خيرليدر يوخسه عيسامى چون عيسى نارده اولور آلهه مز دخى انكله بيله انده اولسونلر وياخود آلهه مز اولان ملائكه مى خيرليدر يوخسه عيسامى چون عيسى عبادت اولنوب ابن الله اولمق جائز اولمجق بزم آلهه مز اكا اوليدر وياخود آلهه مزمى خيرليدر يوخسه محمدمى اول خيرلى ايسه اكا عبادت ايدوب آلهه مزى ترك ايده لم ﴿ ماضربوه لك الا جدلا ﴾ اشبو مثلى سكا ضرب ايتملرى دكل الا جدل وخصومت ايچوندر يوخسه حقى باطلدن تمييز ايچون دكل ﴿ بل هم قوم خصمون ﴾ بلكه انلر برقومدركه خصومتده شديدلردر دأبلرى لجاجدر ﴿ ان هو الا عبد انعمنا عليه ﴾ عيسى دكل الا برعبد مربوبدركه بز اكا نبوّت انعام ايتدك ﴿ وجعلناه مثلا لبنى اسرائيل ﴾ وانى بنى اسرائيله عبرت ودليل قيلدقكه باباسز انسان ايجادنه الله تعالينك قادر ايديكنه انى مثل ايده لر ﴿ ولو نشاء لجعلنا منكم ملائكة فى الارض يخلفون ﴾ يارجال اكر ديلسه وز سزدن ملائكه اولادكتورردك وياسزدن بدل ملائكه كتورردككه يريوزنده سزه خلف اوله لردى يعنى عيسانك حالى اكرچه عجيبه در لكن الله تعالى اندن اعجب شيئه قادردر وملائكه سزك كبى ذوات ممكنه

اولديغى حيثيتدن توليدله خلق اولنمسى محتمل اولور ابداعله خلق اولنمسى جائز اولديغى كبى اويله اولسه انلر ايچون الوهيته استحقاق والله تعالى يه انتساب قندن حاصل اولور ﴿ وانه لعلم للساعة ﴾ وعيسانك حدوثى ويانزولى اشراط ساعتدندركه انكله ساعتك قربى بيلنور وياخود انك موتايى احياسى الله تعالينك بعثه قادر ايديكنه دليل اولور * حديثده كلديكه عيسى عليه السلام ارض مقدسه ده افيق نام دينور ثنيه اوزره نزول ايدر النده حربه اولوب انكله دجالى قتل ايدر بعده ناس صباح نمازنده ايكن بيت المقدسه كلور امام تأخر ايدوب عيسى عليه السلام تقدم ايدر وشرع محمدى اوزره انلره نمازده امامت ايدوب قيلور بعده خنازيرى قتل وصليبى كسر وبيعه وكنيسه لرى تخريب ايدر ونصارانك اسلامه كلمنلرين اولدرر ﴿ فلا تمترنّ بها واتبعون هذا صراط مستقيم ﴾ ايمدى ساعتده شك ايتمكز وبنم سزى اكا دعوت ايتديكم هدى وياشرع ويا رسوله اتباع ايدككه اول صراط مستقيمدر اكا سلوك ايدن مقصودنه ايرر ﴿ ولا يصدّنكم الشيطان انه لكم عدوّ مبين ﴾ شيطان سزى اكا سلوكدن منع ايتمسون اول سزه عداوتى ظاهر عدودر ﴿ ولما جاء عيسى بالبينات قال قد جئتكم بالحكمة ولا بين لكم بعض الذى تختلفون فيه فاتقوا الله واطيعون ﴾ وقتا كه عيسى عليه السلام معجزات ويا آيات انجيل وياشريعتله كلدى ديديكه ياقوم بن سزه انجيل وياشريعتله كلمشن تاكه امر دينده اختلاف ايتديككز شيئك بعضنى سزه بيان ايدم * ايمدى الله تعاليدن سزه تبليغ ايتديكم شيئده اندن قورقوب بكا اطاعت ايدك ﴿ ان الله هو ربى وربكم فاعبدوه هذا صراط مستقيم ﴾ الله تعالى بنم وسزك جميعمزك ربيدر انى توحيد ايدوب اكا عبادت ايدككه اول صراط مستقيمدر ﴿ فاختلف الاحزاب من بينهم ﴾ عيسانك شول انلره نبوّتله بعث اولنديغى نصارى بيننده جماعت متفرقه كه نسطوريه ويعقوبيه وملكانيه در انك امرنده اختلاف ايتديلر نتكيم سورهٔ مريمده كچدى وياخود يهودله نصارى بيننده كه يهودانى ولدزنادر نصارى ايسه ابن اللهدر ديديلر ﴿ فويل للذين ظلموا من عذاب يوم اليم ﴾ يوم قيامتك عذاب اليمندن ويل اول كمسه لره كيم عيسى امرنده افترا ايله نفسلرينه ظلم ايتديلر ﴿ هل ينظرون الا الساعة ان تأتيهم بغتة وهم لايشعرون ﴾ كافرلرك انتظارى دكل الا

يوم قيامته دركه اكا انكار ايدرلر امور دنيايه اشتغاللرندن غافلين
اولدقلری حالده قچان اول انلره كلور ﴿ الاخلاء يومئذ بعضهم لبعض
عدوّ الا المتقين ﴾ يوم قيامتده اصدقاء سوء بری برلرينه عدودر صداقتلری
سبب عذاب اولديغيچون الا متقيلرك بری برلرينه صداقتلری فی الله
اولديغيچون ابد الآباد باقيه در ﴿ يا عباد لا خوف عليكم اليوم ولا انتم تحزنون ﴾
الله تعالى متقيلره ديه كه يا بنم خواص عبادم اشبو كونده سزه عذابدن
خوف يوقدر و دنياده ايشلديككز ذنوبكز مغفوردر اكا حزن چكميه سز
﴿ الذين آمنوا بآياتنا وكانوا مسلمين ﴾ كه انلر بزم آيتلريمزی تصديق ايدوب
طاعتمزده مخلصلر ايديلر ﴿ ادخلوا الجنة انتم وازواجكم تحبرون ﴾
ايمدی سز واهل ايماندن اولان خاتونلريكز جنته كيرك يوزلريكزده
آثار سرور ظاهر ويا حسن هيئتله مزين ويا اكرام بليغله مكرم اولديغكز حالده
﴿ يطاف عليهم بصحاف من ذهب واكواب ﴾ انلر انده التوندن قصعه لرده
طعامله وعروه سز اناء لرده شرابله طواف اولنورلر ﴿ وفيها ما تشتهيه
الانفس وتلذ الاعين وانتم فيها خالدون ﴾ واول جنتده نفسلرك اشتهاء
وكوزلرك مشاهده سيله التذاذ ايتديككز اشياء وار ومع ذلك سز انده نعيمده
دائملرسز وهر نعيمكه زائل اوله اول كلفهٔ حفظ وخوف زوالی موجبدر وثانئ
حالده تحسری مستعقبدر ﴿ وتلك الجنة التی اورثتموها بما كنتم تعملون ﴾
اشبو جنت سزه دنياده كی اعمال حسنه كز سببيله ملككزه ادخال اولندی
ميراثك وارث ملكنه دخولی كبی ﴿ لكم فيها فاكهة كثيرة منها تأكلون ﴾
سزيچون جنتده فاكههٔ كثيره واردر ديلديككز وقتده اندن
اكل ايدرسز ﴿ ان المجرمين فی عذاب جهنم خالدون ﴾ كافرلركه اجرامده
كامللردر جهنم عذابنده دائملردر ﴿ لا يفتر عنهم وهم فيه مبلسون ﴾ طرفهٔ
عين دكلو زمان انلردن عذاب تخفيف اولنمز ومع ذلك انلر انده عذابدن
نجاته آيسلردر ﴿ وما ظلمناهم ولكن كانوا هم الظالمين ﴾ بز انلره ذنبسز
عذابله ظلم ايتمزز بلكه انلر كنديلره ايماندن استكبارله ظلم ايتديلر
﴿ ونادوا يا مالك ليقض علينا ربك قال انكم ماكثون ﴾ اهل نار شدت
عذابلرندن خازن جهنم اولان مالكه ديه لركه رب تعاليدن بزم ايچون
ديله كل بزی اماته ايله قضا ايده مالك انلره قرق ييل ويا بيك ييلدنصكره جوابده
سز عذابده دائملرسز ديه ﴿ لقد جئناكم بالحق ولكن اكثركم للحق كارهون ﴾ الله

تعالى قبلندن انلره دينله كه بز سزه دنياده رسوللريمز لسانيله قرآن
وتوحيد ايندردك سزك اكثريكز ايسه اكا اتباعده اتعاب نفس
واذای جوارح اولديغندن اندن كراهت ايتديكز ﴿ ام ابرموا امرا
فانا مبرمون ﴾ مشركون دخی حقی تكذيب ورده بر امر احكام ايتديلرسه
بز دخی انلره مجازاتده امريمز احكام ايدرز اشبونده اشعار واردركه
بو حاللری كراهتلرندن عذابلری اسوء اوله ﴿ ام يحسبون انا لا نسمع
سرهم ونجويهم بلی ورسلنا لديهم يكتبون ﴾ يوخسه ظن ايدرلرميكه
قلبلرينه خطور ايدن شيئی وتناجيلرينی ايشتميه وز بلی بز آنی ايشدرز ومع
ذلك حفظه مز انلره ملازمين اولوب اسرار واعلانلرين يازرلر ﴿ قل ان كان
للرحمن ولد فانا اول العابدين ﴾ يا محمد انلره ديكل كه الله تعالينك فرضا
ولدی اولسه سزدن اول اكا بن عبادت ايدردم وبوندن لازم كلمزكه انك
ولدی اولوب اكا عبادت صحيح اوله محال كاهی محالی مستلزم اولور بلكه
انكله مراد ابلغ وجوه اوزره ايكيسندخی نفيدر ﴿ سبحان رب السموات
والارض رب العرش عما يصفون ﴾ الله تعالى كه سموات وارض وعرشك
ربيدر مشركينك انی ولد ايله وصفندن منزه اولدی زيراكه بو اجسام
عظام اصول ذات استمرار اولديغيچون سائر اجسام انك مثلنی توليدله
وصفدن اول تبری ايديجك انك مبدع وخالقی تبريسنه ظنك ندر ﴿ فذرهم
يخوضوا ويلعبوا حتی يلاقوا يومهم الذی يوعدون ﴾ ايمدی انلری ترك
ايتكه باطللرينه اشتغال ودنيالريله لعب ايتسونلر تاكه وعد اولندقلری
يوم قيامته ملاقی اوله لر بو آيت دلالت ايدركه انلرك اول قولی جهل واتباع
هوی اوله واول انلرك قلوبی اوزره طبع اولوب آخرتده معذب اوله لر
﴿ وهو الذی فی السماء اله وفی الارض اله وهو الحكيم العليم ﴾ كه اول سماده
وارضده عبادت اولنمغه مستحق الهدر امرنده حكيم خلقنه عليمدر
﴿ وتبارك الذی له ملك السموات والارض وما بينهما ﴾ اول الله تعالى مشركينك
مقالات باطله سندن تعاظم وتعالى ايتديكه سموات وارضك وايكيسی
بيننده كی مخلوقاتك ملكی آنكدر ﴿ وعنده علم الساعة ﴾ قيامتك قائم اوله جق
ساعتك علمی انك عندنده در ﴿ واليه ترجعون ﴾ كه خلق انده اكا رجوع
ايدرلر ﴿ ولا يملك الذين يدعون من دونه الشفاعة الا من شهد بالحق وهم
يعلمون ﴾ مشركونك الله تعاليدن غيری معبودلريكه انلری كنديلر ايچون

عند الله شفعاء زعم ایدرلردیکه اول ملائکه وعیسی وعزیردر شفاعته
قادر اولمزلر مگر شول کمسه‌لر ایچونکه الله تعالینك وحدانیتنه شهادت
ایده‌لر بصیرت واخلاصله حقیقتن بیلور اولدقلری حالده (ولئن سألتهم
من خلقهم لیقولن الله فانی یؤفکون) اگرسن اول عابدلره وگرك معبودلره
سزی کیم خلق ایتدی دیو سؤال ایتسك الله تعالی خلق ایتدی دیو اعتراف
ایده‌لردی انك فرط ظهورندن انده انلره مکابره متعذر اولوردی اویله
اولسه انك عبادتندن غیرك عبادتنه نیچه منصرف اولورلر (وقیله
یارب ان هؤلاء قوم لایؤمنون فاصفح عنهم وقل سلام فسوف یعلمون)
محمد علیه السلامك قومندن شکایتله اولان شول قولی حقیچونکه یارب
اشبونلر برقومدرکه ایمانه گلمزلر اویله اولسه انلردن اعراض ایدوب
شرلرندن تسلم ایچون انلره سلامتلر ایتکه انلرعن قریب عاقبتلرین بلیسرلردر

سورة الدخان وهی تسع وخمسون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(حم والکتاب المبین) یا محمد حی وقیوم حقیچون وحق وباطل بیننی
فارق قرآن حقیچون (انا انزلناه فی لیلة مبارکة) بز اول قرآنی لیلهٔ قدرده
ویا لیلهٔ براتده جملهٔ لوح محفوظدن سماء دنیایه انزال ایتدك بعده یگرمی ییل
ویا اکثر زمانده متفرقا محمد علیه السلامه انزال اولندی ایمدی اول لیله‌نك
برکتی انگیچوندر زیراکه قرآنك نزولی منافع دینیه ودنیویه‌یه سببدر ویا
اول لیله‌ده ملائکه ورحمت نزولی ودعوتك اجابتی ونعم قسمتی واقضیه‌نك
فصلی اولدیغیچوندر (انا کنا منذرین) اول قرآنله بز کفاری انذار ایده‌رز
(فیها یفرق کل امر حکیم) اول لیله‌ده سنهٔ آتیه‌دن اول لیله‌یه دگین
لوح محفوظده وقوعیله محکوم خیر وشر واجل ورزق وسائر امورکائنه
اندن استنساخ اولنوب هرامر کتابی اوزرینه موکل ملائکه‌یه تسلیم
اولنور (امرا من عندنا) هرامرك حکمتمز مقتضاسنجه بزم عندمزدن حاصل
اولدیغی حالده (انا کنا مرسلین) بز خلقه رسوللر ویاخود اول لیله‌ده
ملائکه گوندررز (رحمة من ربك) ربك جل شانه‌دن مؤمنلره رحمت
اولدیغی حالده (انه هو السمیع العلیم) که اول عبادك اقوالنی ایشیدر
واحوالنی بیلور * دینلدیکه نسخهٔ ارزاق میکائیله ونسخهٔ حروب وزلازل

(وکسوف)

وکسوف وخسوف وصواعق جبرائیل علیه السلامه ونسخهٔ مصائب
عزرائیل علیه السلامه ونسخهٔ اعمال سماء دنیا صاحبی اسرافیله ویریلور
علیهم الصلاة والسلام (رب السموات والارض ومابینهما ان کنتم
موقنین) که اول سموات وارض ومابینلرینك ربیسیدر واگر الله تعالینك
وحدانیتنه موقنلر ایسه‌کز (لااله الا هو یحیی ویمیت ربکم ورب
آبائکم الاولین) که اندن غیری معبود بالحق یوقدر خلقی دیریلدور اجللری
انقضاسنده اولدیررکه اول سزك وآباء اولینکزك خالق ورازقیدر (بل هم
فی شك یلعبون) بلکه قرآن وقیام ساعتدن شکده اولوب سنی
استهزاء ایدرلر (فارتقب یوم تأتی السماء بدخان مبین) مشرکین ایچون
منتظر اولغل شول گونه کیم سماء دخانله گله * دینلدیکه انکله مراد
یوم شدت مجاعه‌درکه جایع ضعف بصرندن انکله سماء بیننده دخان
هیئتنده گورر ویاخود قحط ییلنده قلت امطار وکثرت غباردن سماء مظلم
اولور ویاخود عرب شرغالبه دخان دیو تسمیه ایدر ویاخود اشراط ساعتدن
معدود دخاندر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه
قیامتك اول علامتی دخاندر ونزول عیسادر وقعرعدن ایندن نار خروجیدر
ناسی محشره سوق ایدر * دینلدیکه یارسول الله اول دخان نه شیئدر پیغمبریمز
علیه السلام بو آیتی اوقیوب دیدیکه اول دخان مشرق ومغرب اراسن
طولدورب قرق گون مکث ایده مؤمنه اندن زکام هیئتنده ایده وکافر
سکران گبی اولوب دخان منخرلرندن وقولاقلرندن ودبرندن چیقه ویاخود
مراد یوم قیامت اولوب دخان ایکی معنایی محتمل اوله (یغشی الناس هذا
عذاب الیم) اول دخان ناسی احاطه ایدوب دیه‌لرکه اشبو عذاب الیمدر
(ربنا اکشف عنا العذاب انا مؤمنون) یارب بزدن بوعذابی کشف ایتکه بز ایمانه
گله‌وز (انی لهم الذکری وقدجاءهم رسول مبین) اشبو حالتله تذکر انلره قندن
حاصل اولور حالبوکه انلره رسول محمد علیه السلام گلدیکه تذکری
ایجابده آیات ومعجزاتدن دخاندن اعظم شیئی تبیین ایتدی (ثم تولوا عنه
وقالوا معلم مجنون) انلر ایسه اندن اعراض ایدوب دیدیلرکه اول قرآنی
معلمدر جبیر ویسار نام غلام اعجمی انی تعلیم ایدوبدر ویا اول مجنوندر
قولنه اعتبار یوقدر (انا کاشفوا العذاب قلیلا انکم عائدون) یااهل مکه
بز سزدن عذابی کشف قلیل ویازمان قلیل کشف ایدرزکه اول بقیهٔ

اعمارلرنده در ویا یوم بدره دکدرسز ایسه اول کشف عقبنده لبث ایتیوب
ینه شرککزه عودت ایدرسز اکا بناء پیغمبریز صلی الله علیه وسلمك
دعاسیله قریشدن قحط دفع اولدیغی عقبنده کفرلرینه عودت ایدوب
یوم بدرده انتقام اولندیلر واکر دخانله اشراط ساعتدن اولان شیٔ
مراد اولورسه اول دخان کلدیکنده کفار دعایه مشغول اولوب الله تعالی
انی انلردن فرق کوندنصکره کشف ایدوب انك عقبنده انلر ینه کفره
عودت ایدهلر ﴿ یوم نبطش البطشة الکبری انامنتقمون ﴾ ذکر ایت شول
کونیکه اول یوم بدردر ویایوم قیامتدر بطشهٔ کبرایی مشرکینه باطشه
قیلورز ویاملائکه یی انلره بطشه تحمیل ایدرزکه اول صولتله تناولدر
ایمدی اول کونده بز انلردن انتقام ایدرز ﴿ ولقد فتنا قبلهم قوم فرعون
وجاءهم رسول کریم ﴾ قریشدن اوّل فرعون قومنی بز امهال وکثرت
اموالله امتحان ایتدك وانلره بر رسول کلدیکه اول موسی علیه السلامدر
الله تعالی عندنده ویامؤمنلره ویانفسنده کریمدر ﴿ ان ادّوا الیّ عبادالله
انی لکم رسول امین ﴾ دیدیکه الله تعالینك اهل ایمان قوللرین بڭا
کوندر کل ویاخود یاعبادالله ایمان وقبول دعوتدن حق اللهی بڭا
ادا ایدك که بن سزه الله تعالیدن رسول و وحینه امین صدقه معجزات
دلالت ایتدیکیچون ﴿ وان لاتعلوا علی الله انی آتیکم بسلطان مبین ﴾
والله تعالینك وحینه ورسولنه استهانتله تکبر ایتمکزکه بن سزه ید وعصا
مثلی برهان واضحله کلمشن ﴿ وانی عذت بربی وربکم ان ترجمون ﴾
وبن الله تعالیه التجا وتوکل ایتمشنکه بنی ضرب وياشتمله اذاء ویاطاش ایله
قتل ایدهسز ﴿ وان لم تؤمنوا لی فاعتزلون ﴾ واکر بنی تصدیق ایتمزسکز
بنی حالمه قوکز بڭا خیرکز ایرشمزسه شریکز دخی ایرشمسون ﴿ فدعا ربه
ان هؤلاء قوم مجرمون ﴾ وقتاکه انلر ایمانه کلمدیلر موسی علیه السلام انلره
بد دعا ایدوب یارب اشبونلر برقوم مشرکیندر بڭا اطاعت ایتمزلر دیدی
﴿ فاسر بعبادی لیلا انکم متبعون ﴾ الله تعالی موسایه دیدیکه چون حال
دیدیکك منوال اوزره در عبادم بنواسرائیله کیجه مصردن چیقوب
کتکه فرعون وجنود وسزك چیقدیغکزی بیلدکلرنده آردکزه دوشوب
کیدرلر ﴿ واترك البحر رهوا انهم جند مغرقون ﴾ وبحری قومکله
کچدیککدنصکره هیئتی اوزره انی ساکن ویاطریق یابسن آلیقوغل یوخسه

اول ملتئم اولسون ایچون تکرار عصاکله اورمغل زیرا فرعون وجنودی
اکا کیروب غرق اولیسرلردر ﴿ کم ترکوا من جنات وعیون وزروع ومقام
کریم ونعمة کانوا فیها فاکهین ﴾ چون فرعون وجنودی اول بحره
غرق اولدیلر مصرده بوستانلر ونهرلر واکینلر ومحافل مزینه ومنازل
حسنه دن اشیاء کثیره آلیقودیلر وتنعمدنکه انده متنعمین ایدیلر ﴿ کذلك
واورثناها قوما آخرین ﴾ انلری ذکر اولنان اموال ونعمدن اخراجمز
کبی بز انی بنواسرائیله ویا انلرك غیری قومه ایراث ایتدك که زیرا
بنواسرائیل اندنصکره مصره عودت ایتدیلر ﴿ فمابکت علیهم السماء
والارض ﴾ سماء وارض انلرك هلاکنه اکتراث ایتمدی وجودلرینه اعتداد
ایتمدیکی کبی * زیراکه مؤمنك موتنه فرق صباح سماء وارض ومصلاسی
ومحل عبادتی ومصعد عملی ومهبط رزقی بکاء ایدر ﴿ وماکانوا منظرین ﴾
انلره عذاب کلدیکنده وقت آخره امهال اولنمدیلر ﴿ ولقد نجینا بنی
اسرائیل من العذاب المهین من فرعون انه کان عالیا من المسرفین ﴾
بنواسرائیلی بز عذاب شدید ویا عذاب هواندن قورتردقکه اول انلرك
ابنائنی قتل ایدردی عذاب فرعوندنکه اول تکبر ایدوب عتو وشرارنده
اسراف ایدنلردن ایدی ﴿ ولقد اخترناهم علی علم علی العالمین ﴾
بز بنواسرائیلی زمانلرینك عالمینی اوزره اختیار ایتدك بعض احوالده انلرك
اکا احقاء ایدیکنی بیلدیکمزدنصکره انلردن چوق انبیاء کتوردك
﴿ وآتیناهم من الآیات مافیه بلاء مبین ﴾ وبز انلره فلق بحر وتظلیل غمام
وانزال منّ وسلوی مثلی آیاتدن ویردك که انده نعمت جلیله ویا اختبار ظاهر ایدی
﴿ ان هؤلاء لیقولون ان هی الاموتتنا الاولی ومانحن بمنشرین ﴾ وقتاکه
مکه نك کفارنه سز اماته اولنور بعده حساب وجزاء ایچون احیاء
اولنورسز موتهٔ متقدمه کزدنصکره احیاء اولندیغکز کبی دینلدکده
دیدیلرکه موته دکل الاموتهٔ اولیدرکه تقدم ایدر یوخسه اول موته دنصکره
حیات یوقدر وبز موتمزدنصکره بعث اولنمزز ﴿ فأتوا بآبائنا ان کنتم
صادقین ﴾ اکر موتدنصکره بعث اولنور دیو قولکزده صادقلر ایسکز
بزم فوت اولان آبائمزی دیرلدك ﴿ أهم خیر ام قوم تبع والذین من قبلهم
اهلکناهم انهم کانوا مجرمین ﴾ قوّت ومنعه ده کفار مکه می اشددر
یوخسه قوم تبعمی وانلردن اوّل کچن عاد وثمود مثلی کفارمی ایمدی بز قوم

تبعی و کرك انلردن اوّل کچن کفاری هلاك ایتدك زیراکه انلر قوم عاصین
و کافرین ایدیلر * دینلدیکه تبع مؤمن ایدی اماکه قومی کفار ایدیلر اول
اجلدن الله تعالی انلری ذم ایدوب تبعی ذم ایتمدی * پیغمبریمز صلی الله
علیه و سلمدن مرویدر دیدیکه بیلمزمکه تبع پیغمبرمیدی و یا دکلمیدی
عائشه رضی الله تعالی عنهادیردیکه تبعی سب ایتمکزکه اول بررجل صالحدر
(و ماخلقنا السموات والارض وما بینهما لاعبین) سموات وارضی
و ایکیسی بیننده‌کی کائناتی بز لعب ایدر اولدیغی حالده خلق ایتمدك بلکه
مصالح دینیه ودنیویه ایچون خلق ایتمشزدرکه عبادیمز انکله وحدانیتمزه
استدلال ایده‌لر وانده‌کی منافع ومرافقله ضرورت ومرافقلرین دفع ایده‌لر
(ماخلقناهما الا بالحق و لکن اکثرهم لایعلمون) بلکه اول ایکیسن سبب
حقله خلق ایتدك که ایمان وطاعت ویا بعث وجزایه اول دلیل اوله لکن
خلقك اکثری قلت نظرلرندن انی بیلمزلر (انّ یوم الفصل میقاتهم اجمعین)
یوم قیامت انلرك جمیعنه میقاتدرکه انده حق باطلدن و محق مبطلدن
جزائله فصل اولنور ویاخود کشی اقربا واحباسندن آیریلور (یوم لایغنی
مولی عن مولی شیئا ولاهم ینصرون) که اول کونده هیچ برولی قرابت
ویاغیریدر ولینه شفاعت ویادفع عذابدن هیچ برشیئی نفع ایتمز ونازل اولان
عذابدن منع اولنمزلر (الامن رحم الله انه هو العزیز الرحیم) مکرکه
الله تعالینك رحمت ایتدیکی مؤمنلردن اوله * ایمدی اول وصفلو کسه
ایچون شفاعت ایدیلور وشفاعت قبول اولور زیراکه الله تعالی عزیزدر
تعذیبن اراده ایتدیکنه نصرت اولنمز رحیمدر رحمت اراده ایتدیکی کسه‌دن
رحمتی منع اولنمز (ان شجرة الزقوم طعام الاثیم) شجرهٔ زقوم که سورهٔ
صافاتده ذکر اولنمشدر کثیر الاثم کسه‌لرك نارده طعامیدر (کالمهل یغلی
فی البطون کغلی الحمیم) صفر مذاب ویادردیٔ زیت کبی بطونده حمیمك
غلیانی کبی غلیان ایدر (خذوه فاعتلوه الی سواء الجحیم) اندن زبانیه‌یه
دینورکه انی اخذ ایدوب جهنمك اورتاسنه سوریکز (ثم صبوا فوق رأسه
من عذاب الحمیم) بعده انك باشنه عذاب حمیمدن دوککز (ذق انك انت
العزیز الکریم) بعده زبانیه اکا استهزاء وجهی اوزره دیرلرکه اشبو عذابی
ذوق ایتکه زیرا سن دنیاده زعمکده قومکك قتنده عزیز وکریم ایدك

(روایت)

روایت اولندیکه ابو جهل دیردیکه بن بو وادینك اعز واکرمیین زبانیه
دخی اکا اول قولی استخفاف وتوبیخ طریقی اوزره دیه‌لر (ان هذا
ما کنتم به تمترون) اشبو شول عذابدرکه انك حقیقتنده سز دنیاده شك
ایدردیکز (ان المتقین فی مقام امین) شرك ومعاصیدن صاقننلر
آخرتده برموضع اقامتده درکه صاحبی آفت وانتقالدن امیندر
(فی جنات وعیون) مآکل ومشارب استلذاذ اولنور بوستانلرده
و بیکارلرده در (یلبسون من سندس و استبرق متقابلین) که انلر
حریرك رقیق وغلیظندن لبس ایدرلر سریرلری انلرله بیله دور ایدر
اولدیغیچون بری برلرینه قارشو اوتوررلر (کذلك وزوّجناهم بحور عین)
ذکر اولنان کراماتله انلره اکرام ایتدیکمز کبی حور عینی انلره قرین ایتمکله
دخی اکرام ایدرز (یدعون فیها بکل فاکهة آمنین) انلر جنتده
فواکهدن اشتها ایتدکاری شیئك احضارنی طلب وامر ایدرلر یوخسه
اندن برشیئله تخصص ایتمزلر انقطاع ومضرتدن ویا موت ومخاوفدن
آمنین اولدقلری حالده (لایذوقون فیها الموت الا الموتة الاولی) انلر
انده موتی ذوق ایتمزلر موتهٔ اولیدن غیریکه انی دنیاده وصکره‌ده ذوق
ایتدیلردی (ووقیهم عذاب الجحیم) والله تعالی انلردن عذاب جحیمی
صرف ایدر (فضلا من ربك) اشبو ذکر اولنان کراماتك جمیعی
الله تعالیدن انلره عطا وفضل وجهی اوزره اولدیغی حالده (ذلك
هو الفوز العظیم) اشبو مذکور انلره فوز عظیمدرکه مکارهدن قورتیلوب
مطالبه ایریشورلردر (فانما یسرناه بلسانك لعلهم یتذکرون) بز سکا
قرآنی کندی لسانکده انزالله آسان ایتدك تاکه سن انی قومکه قراءت
ایتدککده فهم ایدوب انکله متعظ اوله‌لر (فارتقب انهم مرتقبون)
اکر انلر انکله متعظ اولمزلرسه اوزرلرینه حلول ایدر عذابلرینه منتظر
اولغل که انلر سنك موتکه ویادائرهٔ سوئکه منتظرلردر * پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلم ایدر برکسه‌که کیجه‌ده سورهٔ دخانی اوقیه صباحه دکین یتمش
بیك ملك انکیچون استغفار ایده‌ینه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر
برکسه‌که جمعه کیجه‌سنده سورهٔ دخانی اوقیه جمیع کناهلری مغفور
اولدیغی حالده صباحه ایریشور

سورة الجاثية وهی سبع وثلاثون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(حم تنزیل الکتاب من الله العزیز الحکیم) یامحمد حم حقیچون اشبو قرآنك
سکا تنزیلی اول الله تعالیدندرکه عزت وحکمتله موصوفدر (ان فی السموات
و الارض لآیات للمؤمنین) سموات وارضك خلقنده و ایکیسنده اولان
اصناف مخلوقاتده الله تعالینك وحدانیتنه وکمال قدرتنه مؤمنلر ایچون
علامتلر واردر (وفی خلقکم ومایبث من دابة آیات لقوم یوقنون)
وسزك خلقکزده حالدن حاله تحویلکزده ودواب مختلفه‌نك یریوزینه
انتشارنده بعثه موقن قومه علامتلر واردر (واختلاف اللیل والنهار)
کیجه وکوندزك بری کیدوب بری کلمسنده برینك سوادی و برینك
بیاضنده (وما انزل الله من السماء من رزق فاحیی به الارض
بعد موتها) والله تعالینك سمادن یغمور ایندروب انکله ارضی
یبسندنصکره انواع نباتله احیاسنده (وتصریف الریاح) وریحلرك
بعضی رحمت و بعضی عذاب اولمسنده وجهات مختلفه‌دن هبوبنده
(آیات لقوم یعقلون) علامتلر واردر شول قوم ایچونکه الله
تعالینك وحدانیت وقدرتن تفهم ایدوب انی تصدیق و امرنه اطاعت
قصد ایدرلر (تلك آیات الله نتلوها علیك بالحق) اشبو آیتلر الله تعالینك
وحدانیتنه دلائلدرکه حقی ملتبسه اولدیغی حالده بز انی سکا تلاوت
ایدرز (فبأی حدیث بعد الله وآیاته یؤمنون) الله تعالینك حدیثی قرآن
وآیات مذکوره‌سندنصکره قنغی حدیث وآیاتنه تصدیق ایدرلر (ویل
لکل افاك اثیم) ویل هر کذاب وکثیر الآثام کمسه‌یه اولسون (یسمع
آیات الله تتلی علیه ثم یصر مستکبرا کأن لم یسمعها فبشره بعذاب الیم)
که اول اکا تلاوت اولنان آیاتی ایشتدیکندنصکره انی ایشتمدك کبی اکا
ایماندن استکبار ایدر اولدیغی حالده کفری اوزره اقامته اصرار ایدر
ایمدی اول وصفلو کمسه‌یه عذاب وجیع ایله تبشیر ایت (واذا علم من آیاتنا
شیئا اتخذها هزوا) قچان اکا آیتلریمزدن برشیء ایریشوب انی آیتلریمزدن
ایدوکنی بیلدیکنده انك کلنی استهزایه مبادرت ایدر یوخسه انجق ایشتدیکنی
استهزاء ایله اقتصار ایتمز (اولئك لهم عذاب مهین) ایمدی اول وصفلو

کمسه‌لره آخرتده اهانت اولنور عذاب واردر (من ورائهم جهنم)
نار جهنم ایسه اوکلرنده‌در زیرا اکا متوجهلردر ویا اردلرنده‌در زیراکه
آجاللرندنصکره در (ولایغنی عنهم ماکسبوا شیئا ولا ما اتخذوا
من دون الله اولیاء) واموال واولاددن کسب ایتدکلری والله تعالیدن
غیری اولیاء اتخاذ ایتدکلری عذاب اللهدن هیچ برشیئی انلردن دفع ایتمز
(ولهم عذاب عظیم) ومع ذلك آخرتده انلره تحمل ایده مدکلری عذاب
عظیم واردر (هذا هدی) اشبو قرآن سبب هدایتدر (والذین کفروا
بآیات ربهم لهم عذاب من رجز الیم) شونلرکه رب تعالینك آیاتی قرآنه کافر
اولدیلر انلر ایچون آخرتده عذاب وجیعدن اشد عذاب واردر (الله الذی
سخر لکم البحر) الله تعالی سزه بحری تسخیر ایتدی املس السطح قیلغله
اکا تخلخل ایدن شیئی فوقنه کتورر وجوفنه غوصه امکان ویرر ایتمکله
(لتجری الفلك فیه بامره) تاکه الله تعالینك تسخیریله انك فوقنده
سز اکا راکب ایکن یوریه‌سز (ولتبتغوا من فضله) وتاکه الله تعالینك
فضلندن تجارت وغوص وصید وغیریله طلب ایده‌سز (ولعلکم تشکرون)
وبو نعمتلره شکر ایده‌سز (وسخر لکم مافی السموات ومافی الارض جمیعا منه)
وسموات وارضده‌کی اشیانك جمیعنی اندن سزه رحمت اولدیغی حالده صلاح
ومنفعتکز ایچون سزه تسخیر ایتدی (ان فی ذلك لآیات لقوم یتفکرون)
اشبو مذکورده الله تعالینك وحدانیت وقدرتنه علامتلر واردر شول قوم
ایچونکه انك صانعنده تفکر ایدرلر (قل للذین آمنوا یغفروا للذین لایرجون
ایام الله لیجزی قوما بما کانوا یکسبون) یامحمد مؤمنلره دیکل که عفو
وصفح ایتسونلر شول کمسنه‌لره که الله تعالینك اعداسنه اولان وقائعی
توقع ایتمزلر ویاخود شول ایامی تأمل ایتمزلرکه الله تعالی انی مؤمنلره نصر
وثواب ایچون توقیت ایدوبدر تاکه الله تعالی مؤمنلره وکافرلره دنیاده کسب
ایتدکلری خیرك وشرك جزاسن انده ایده * دینلدیکه آیت قتالله اشبو آیت
نسخ اولندی (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها ثم الی ربکم
ترجعون) برکسه که عمل صالح ایده ثوابی کندویه‌در واولکه عمل سیء
ایده وبالی کندویه‌در بعده جمیعکز رب تعالی‌یه رجوع ایدرسز اعمالکزك
جزاسین ایدر (ولقد آتینا بنی اسرائیل الکتاب والحکم والنبوة) بنو
اسرائیله بز تورات وحکمت نظریه وعملیه ویافصل خصومات ونبوت

ویردك كه انلردن اولان كثرت انبیاء غیریلرده اولمدی ﴿ ورزقناهم
من الطیبات ﴾ وحلالاتدن انلره ویردك منّ وسلوی وفرعون وقومنك
اموال ودیاری كبی ﴿ وفضلناهم علی العالمین ﴾ وانلری زمانلرینك عالمینی
اوزره تفضیل ایتدك غیریلره ویرمدیكمز اشیایی انلره ویردك ﴿ وآتیناهم
بینات من الامر ﴾ ودین امرندن بز انلره ادله ویردك ویاخود محمد علیه
السلام مبعثنه وانك امرندن تبیین اولنان اشیایه علم ویردك ﴿ فمااختلفوا
الا من بعد ماجاءهم العلم بغیابینهم ﴾ انلر ایسه اول امرده اختلاف ایتدیلر
الاحقیقت حاله علم حاصل اولدیغندنصكره بینلرنده حدوث ایدن حسد
وعداوت سببیله ﴿ان ربك یقضی بینهم یوم القیامة فیما كانوا فیه یختلفون﴾
ربك جل شانه انلرك اختلاف ایتدكاری شیئده یوم قیامتده بینلرینی مؤاخذه
ومجازاتله قضا ایدر. ﴿ثم جعلناك علی شریعة من الامر فاتبعها ﴾ یامحمد
انلردنصكره بزسنی امردیندن برطریقه اوزره قیلدق ایمدی سن اكا اتباع
ایتكه اول مجلجله ثابته در ﴿ ولا تتبع اهواء الذین لایعلمون ﴾ یوخسه
شهواته متابعت ایدن جهالك آرائنه دكل زیراكه انلر توحیدی بیلمزلركه انلر
رؤساء قریشدر كیم پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه آبائك دیننه اتباع ایت
دیمشلردی ﴿انهم لن یغنوا عنك من الله شیئا﴾ زیراكه سن انلرك هوارینه
اتباع ایدرسك الله تعالینك عذابندن برشیئی سندن منعه قادر اولمزلر
﴿ وان الظالمین بعضهم اولیاء بعض ﴾ مشركون دین باطللرنده بری برلرینك
اولیاسیدر ایمدی هوارینه اتباع ایله انلره موالات ایتمكل ﴿ والله ولیّ المتقین ﴾
الله تعالی شرك وعصیاندن اتقاء ایدنلرك ولیسیدر ایمدی تقوی واتباع
شریعتله اكا موالات ایت ﴿ هذا بصائر للناس وهدی ورحمة لقوم یوقنون﴾
اشبو قرآن ناسه بیاندركه انكله وجه فلاحی كوررلر وضلالدن هدی
والله تعالیدن نعمتدر شول قوم ایچونكه یقین طلب ایدرلر ﴿ ام حسب الذین
اجترحوا السیئات ان نجعلهم كالذین آمنوا وعملوا الصالحات سواء محیاهم
ومماتهم ساء مایحكمون ﴾ ظن ایدرمی شول كسه لركه دنیاده اعمال سیئه
كسب ایتدیلر آخرتده بزانلری اعمال صالحه ایشلین مؤمنلر كبی قیله وز
بهجه وكرامتده مؤمنلر وكافرلر حیاتده ومماتده مساوی اوله لرحیاتده رزق
وصحتده مستوی اولدقلری كبی مماتلرندنصكره دخی كرامتده ویاترك
مؤاخذه ده مستوی اوله لر ایمدی حال انلرك ظن ایتدكاری منوال اوزره

دكلدر زیراكه حیاتده مؤمنلر طاعته قیامده در كافرلر ایسه شرك ومعاصی
ارتكابنده در ومماتده مؤمنلر الله تعالینك رحمت وثوابنه ایررلر كافرلر ایسه
اندن مأیوسین اولوب عذاب اولنمغه كیدرلر اویله اولسه ایكی صنف
حیات ومماتده نیچه مساوی اولور نه شیٔ سببدركه انلر انی حكم ایدرلر
﴿ وخلق الله السموات والارض بالحق ﴾ الله تعالی سموات وارضی حقله
خلق ایتدیكه اول عدل اقتضاء ایدر تاكه مظلوم ایچون ظالمدن
انتصار ایده ومسیٔ ایله محسن بینی فصل ایده حیاتده اولمزسه مماتدنصكره ده
اوله ﴿ ولتجزی كل نفس بما كسبت ﴾ وتاكه هرنفس خیر وشردن
كسب ایتدیكیله جزا اولنه ﴿ وهم لایظلمون ﴾ انلر نقص ثواب ویاتضعیف
عذابله ظلم اولنمزلر اكرچه الله تعالی انی ایتسه ظلم ایتمش اولمزدی زیراكه
جمیع كائنات انك خلق وملكیدر ظلم اولمسی غیرك فعلنه نسبتله در
﴿ أفرأیت من اتخذ الهه هواه ﴾ نظر ایدرمیسن شول كسنه نك حالنه كیم
هواسنی آلهه ایدینوب نفسنك بكندیكی شیئی معبود ایدینه نتكیم عربك
مشركلری طاشه والتونه وكومشه طپارلردی قچان اول طاپدقلری
شیئدن احسننی بولسه لر اولكیسن قیروب صكره كنی معبود ایدینورلردی
﴿ واضله الله علی علم ﴾ والله تعالی انی طریق هدادن مخذول ایده انك
عاقبت أمری نار ایدوكی بیلوركن ﴿ وختم علی سمعه وقلبه وجعل
علی بصره غشاوة ﴾ وانك سمعی وقلبی اوزره حاجز قیلوب مواعظه
مبالات وآیاتی تفكر ایتمیه وبصری اوزره غشاوه ایدوب عین استبصار
واعتبارله نظر ایتمز ایلیه ﴿ فمن یهدیه من بعد الله ﴾ برعبدكه
الله تعالی انی مخذول ایده طریق هدایته انی كیم ارشاد ایده بیلور
﴿ أفلا تذكرون ﴾ انكله اتعاظ ایتمز میسز ﴿ وقالوا ماهی الا
حیاتنا الدنیا نموت ونحیی ومایهلكنا الا الدهر ﴾ وبعثی انكار
ایدنلرك بعضیلری دیرلركه حیات ویاحال دكل الا شول صددنده
اولدیغمز حیات دنیادر نطفه وماقبلنده ایكن اموات ایدك اندنصكره ده
احیاء اولورز ویاخود كندیلكمزدن اموات اولوب اولادمز بقاسیله
حیات بولورز ویاخود كیمز اولور و كیمز دیریلورز ویاخود بزه دنیاده
موت وحیات ایرر انك وراسنده حیات یوقدر واحتمال اولوركه انكله
مرادلری تناسخ اولهكه اول اكثریا عبدهٔ اوثان اعتقادیدر بزی اماته ایدن

دكل الا مضى ايام وليال وانقضاء آجالدركه اول اصلده بقاء عالمدر
(ومالهم بذلك من علم) انلرك حوادثى حركت افلاكه ومتعلقاتنه
استقلال اوزره نسبتلرنده ويابعضى انكارلرنده ويا ايكيسن بيله اعتقادلرنده
برهان قطعى ايله علملرى يوقدر (انهم الا يظنون) بلكه انى ظنله ديرلر
يوخسه تحقيقله دكل (واذا تتلى عليهم آياتنا بينات ماكان حجتهم
الا ان قالوا ائتوا بآبائنا ان كنتم صادقين) قچان انلره آيتلريمز تلاوت
اولنسه اول انلرك معتقداتى بطلاننى ايضاح ايدر انلرك معارضه يه
متشبثلرى اولمز الا اولكه اكر بزم موتمزدنصكره حياتمزله اخباركزده
صادقلر ايسكز وفات ايدن آبائمزى احياء ايدك ديرلر (قل الله يحييكم
ثم يميتكم ثم يجمعكم الى يوم القيامة لاريب فيه) يا محمد سن انلره ديكل كه
الله تعالى ديركه سزى دنياده ديركورر وآجالكز انقضاسنده اولدير
بعده نفخهٔ ثانيه ده بعثله اولين وآخرينكزى يوم قيامت ايچون محشره جمع
ايدركه انده ريب يوقدر زيراكه انلرى ابداعه قادر اولان رب تعالى اعاده يه
دخى قادر اولور ومع ذلك حكمت اقتضاء ايتديكه مجازات ايچون جمع
ايديله شول كونده كه آيات دلالتيله وقوعنده شك اولميه (ولكن
اكثر الناس لا يعلمون) لكن ناسك اكثرى قلت تفكرلرى ومحسوساته
قصور نظرلريچون انى بيلمزلر (ولله ملك السموات والارض) سموات
وارضك ملكى الله تعالى يه مختصدركه اول ايكيسنده امرى منازع
ومعارضسز نافذ اولور (ويوم تقوم الساعة يومئذ يخسر المبطلون)
يوم قيامت اولديغنده كافرلرك خسرانى ظاهر اولوركه جميعى ناره كوندريلور
(وترى كل امة جاثية) اول كونده كوررسن هر امت مجتمعه در ويا ديزلرى
اوزره چوكوبدر شول مخاصمك حاكم اوكنده جلسه سى كبيكه حاكمك
قضاسنه منتظر اوله * سلمان فارسى ايدر يوم قيامتده برساعت
اولوركه مقدارده اون ييلجه اولور انده ناس ديزلرى اوزره چوكمش حشر
اولور حتى اول ساعتده ابراهيم عليه السلام رب تعالى يه يارب نفسم
ديلرين ديو نياز ايديسردر (كل امة تدعى الى كتابها اليوم تجزون ما كنتم
تعملون) انده هر امت صحيفهٔ اعمالنه چاغريلوب اشبو كونده دنياده
ايشلديككز خير وشرله جزالنورسز دينور (هذا كتابنا ينطق عليكم
بالحق انا كنا نستنسخ ما كنتم تعملون) اشبو صحائف اعمالكز بزم امريمزله

(كراما)

كراما كاتبين يازديغى كتابمزدركه زياده ونقصانسز اعمالكزى ذكر ايدر
دنياده بز اول ملائكه مزه ايشلديككز خير وشر اعمالكزى يازدرمشدق
(فاما الذين آمنوا وعملوا الصالحات فيدخلهم ربهم فى رحمته ذلك هو الفوز
المبين) اما شونلركه مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشلديلر رب تعالى
انلرى جنتنه ادخال ايدر اشبو امر ايسه انلره فوز ظاهردر (واما الذين
كفروا أفلم تكن آياتى تتلى عليكم فاستكبرتم وكنتم قوما مجرمين) اما
شونلركه كافر اولديلر انلره دينور كه دنياده سزه رسوللريمز كلوب آيتلريمز
تلاوت اولنمزميدى سز ايسه اكا ايماندن استكبار ايدوب قوم مجرمين
اولديكزدى (واذا قيل ان وعد الله حق والساعة لاريب فيها قلتم ماندرى
ما الساعة ان نظن الا ظنا وما نحن بمستيقنين) قچانكه الله تعالينك
سزه وعدى واقعدر انده خلف اولمز وقيامتك وقوعنده شك يوقدر
دينلسه سز ديرديكز كه بز قيامتك نه ايدوكنى بيلمزز بلكه بزانى حديث نفس
وتوهم ظن ايدردك يوخسه انك امكاننه يقينمز يوغدى (وبدا لهم سيئات
ما عملوا وحاق بهم ما كانوا به يستهزؤن) وانلره اعمال سيئه لرينك قبحى
ظاهر اولوب وخامت عاقبتن كوره لر واستهزاء ايتدكلرينك جزاسى
انلره نازل اوله (وقيل اليوم ننسيكم كما نسيتم لقاء يومكم هذا) وانلره
دينوركه اشبو كونده بز سزى عذابده ترك ايدرز منسى شيئك ترك اولنمى
كبى نتكيم سز اشبو كونه لقائكز ايچون واجب اولان عملى ترك ايتديكزدى
(ومأواكم النار ومالكم من ناصرين) قرار كاهكز جهنمدر سزه نصرت
ايدر اولياكز يوقدركه سزى اندن تخليص ايده (ذلكم بانكم اتخذتم
آيات الله هزوا وغرتكم الحياة الدنيا) اشبو عذاب سزه شول سببله دركه
آيات اللهك حقيقتن تفكر ايتمديككزدن ماعدا انى استهزاء ايدرديكز
وحيات دنيا سزى آلدايوب اندن غيرى حيات اولمز ظن ايتديكز (فاليوم
لا يخرجون منها ولا هم يستعتبون) ايمدى بو كونده ومن بعد ابدا جهنمدن
چيقارلمزلر رب تعالى يى ارضا ايله دخى طلب اولنمزلر زيراكه اعتذار
وتوبه نك وقتى فوت اولوبدر (فلله الحمد رب السموات ورب الارض
رب العالمين) اويله اولسه مؤمنلر اول وقتده ديرلركه جميع محامد
وآثار حمد وثنا الله تعالى يه مختصدركه اول سموات وارضك بلكه جميع
عالمينك ربيدر (وله الكبرياء فى السموات والارض وهو العزيز الحكيم)

سموات وارضده كبرياء انكدر كه آثاری انده ظاهر اولدی ملكنده اول عزيز وامرنده حكيمدر ايمدی حمد وتكبير واطاعتی اكا ايدك

سورة الاحقاف وهی خمس وثلاثون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(حم تنزيل الكتاب من الله العزيز الحكيم) يا محمد حم حقيچون اشبو قرآنك تنزيلی اول الله تعاليدندر كه هرشيئك اوزره اول غالبدر تقدير وقضاسنده حكيمدر (ما خلقنا السموات والارض وما بينهما الا بالحق واجل مسمى) بز سموات وارض وما بينهمايی حقه ملتبس خلق ايتدك حكمت ومعدلت انی اقتضاء ايدر واجل مسمى تقديريله جميع اشيا اكا منتهی اولور كه اول يوم قيامتدر (والذين كفروا عما انذروا معرضون) شونلر كه كافر اولديلر انذار اولندقلری يوم قيامت اهوالندن معرضلردر نه انده تفكر ونه انك حلولنه استعداد ايدرلر (قل أرأيتم ماتدعون من دون الله) ديكل كه بكا خبر ويرك كه الله تعاليدن غيری آلهه كزكه انلره عبادت ايدرسز (ارونی ماذا خلقوا من الارض) بكا كوسترك كه ارضده نه شيئی خلق ايتديلر الله تعالينك خلق ايتديكی كبی (ام لهم شرك فی السموات) يوخسه سموات خلقنده الله تعالی يه مشاركتلری واردر (ائتونی بكتاب من قبل هذا) ايمدی بو قرآندن اوّل منزل بكا بر كتاب كتورك كه اول قولكز صحتنه شهادت ايده (او اثارة من علم) وياخود علوم اوّليندن سزده موجود بقيه كتورك كه انده آلهه لريكزك عبادته استحقاقنه دلالت ويا انكله امر ايدر شیء وارميدر (ان كنتم صادقين) اكر دعوا كزده صادقلر ايسكز (ومن اضل ممن يدعوا من دون الله من لا يستجيب له الى يوم القيامة) مشركلرده شول كمسه دن اضل وارميدر كه اول سميع مجيب قادر خبير الله تعالی يه عبادتی ترك ايدوب ابدا انلرك دعالرينه اجابته قادر دكل شيئه عبادت ايدرلر (وهم عن دعائهم غافلون) حالبوكه اول آلهه لری انلرك دعاسندن غافللردر زيرا كه اول آلهه اتخاذ ايتدكلری اشياء ياجماداتدر ويا كندی حاللرينه مشغول عبادمزدندر (واذا حشر الناس كانوا لهم اعداء وكانوا بعبادتهم كافرين) قچانكه كافرلر حشر اوله لر معبودلری انلره اعداء اولوب انلرك عبادتن انكار

(ايده لر)

ايده لر (واذا تتلى عليهم آياتنا بينات قال الذين كفروا للحق لما جاءهم هذا سحر مبين) قچان انلره بزم آيات واضحات ويا مبينامز قرآن تلاوت اولنسه اول قرآن انلره كلديكنده اكا كافر اولانلر ديديلركه بو سحر ظاهردر (ام يقولون افتراه قل ان افتريته فلا تملكون لی من الله شيئا) يوخسه انلر محمد قرآنی كنديلكندن اختلاق ايتدی ديرلر ايمدی سن انلره ديكل كه بن انی اختلاق ايتمش اولسم الله تعالی بكا عقوبتی تعجيل ايتديكنده اول عقوبتدن برشیء دفعنه سز قادر اولمزسز اويله اولسه بن اكا نيجه جرأت ايدوب سزدن بر نفع جلبی ويا ضرر دفعی توقعسز كنديمی عقابه تعريض ايدرين (هو اعلم بما تفيضون فيه) اول الله تعالی اعلمدر اكا كه قرآن شاننده قدحه اشتغال ايدرسز (كفی به شهيدا بينی وبينكم) اول الله تعالی بنمله سزك اراكزده شاهد يتركه اول بنم صدقمه وقرآنی تبليغمه وسزك انی تكذيب وانكاريكزه شهادت ايدر (وهو الغفور الرحيم) اول الله تعالی توبه ايدنه غفور اطاعت ايدنه رحيمدر وياخود غفور رحيمدركه انك كلامنی ورسولنی تكذيبكز مقابله سنده سزه دنياده عقوبتی تعجيل ايتمدی (قل ما كنت بدعا من الرسل) ديكل كه بن رسوللردن شول رسول دكلمكه مرسلينك ناسی دعوت ايتمديكی شيئه بن سزی دعوت ايدم ويا مقترحاتدن برشيئه قادر اولمكه انلر اكا قادر اولميه لر (وما ادری ما يفعل بی ولا بكم) بيلمزمكه دنياده وآخرتده بكا وكرك سزه نه ايشلنور زيرا كه بن غيبی بيلمزين * بو آيت نازل اولنجق مشركون سوينوب ديديلركه بزم امريمز ومحمدك امری عندالله واحددر انك بزم اوزريمزه مزيت وفضلی يوقدر اكر اول مقالاتنی كنديلكندن ابتداع ايتمش اولماسه ربيسی اكا نه ايشلنه جكنی خبر ويروردی اويله اولسه نازل اولديكه (ليغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما تأخر) صحابه ديديلركه يارسول الله سكا ايشلنه جكی بيلدك اماكه بزه نه ايشلنور نازل اولديكه (ليدخل المؤمنين والمؤمنات جنات) ودخی (وبشر المؤمنين بأن لهم من الله فضلا كبيرا) الله تعالی اشبو آيات وامثاليله محمد عليه السلامه ومؤمنلره ايشلنه جكی بيلديردی * دينلديكه وما نحن فيها آيتك نزولی انك غفران ذنبی خبر ويرلمزدن اوّل ايدی غفران ذنب ايسه عام حديبيه ده خبر ويرلدی (ان اتبع الا ما يوحى الیّ) بن بكا وحی اولنان قرآنه

اتباع ايدوب كنديلكمدن بر شيئى ابتداع ايتمزين ﴿ وما انا الا نذير مبين ﴾ وبن دكل الا ناسى الله تعـالينك عقـابندن شـواهد مبينـه ومعجزات مصدقه ايله انذار ايديجى ين ﴿ قل أرأيتم ان كان من عندالله وكفرتم به ﴾ يامحمـد ديكلكه بكا خـبر ويرك اكر قرآن الله تعـالى عندندن نازل اولوب سز ايسه اكا كافر اولسكز ﴿ وشهد شـاهد من بنى اسرائيله على مثله ﴾ وبنو اسرائيلدن شـاهدكه اول عبدالله بن سـلام ويا موسى عليه السـلام اول قرآن مثلى توراتده اولديغنه شـهادت ايتسه ﴿ فآمن واسـتكبرتم ﴾ اول شـاهد قرآنى وحى جنسـندن اولوب حقه مطابق كورديكى ايچون اكا ايمان كتوروب سز ايسـه ايماندن اسـتكبار ايتسـكز نا سـك اضل واظلمى اولمزميسز ﴿ ان الله لايهدى القوم الظـالمين ﴾ الله تعالى ايسـه ظالملره هدايت ايتمز ﴿ وقال الذين كفروا للذين آمنوا لو كان خيرا ماسـبقونا اليه ﴾ كافرلر مؤمنلره ديديلركه اكر ايمان ويا محمدك كتورديكى دين خيرلى اولسـه انى تصديق ايدنلر انده بزى سبقت ايتمزلردى زيرا كه انلرك اكثرى فقراء وموالى ورعاتدر ﴿ واذلم يهتدوابه فسيقولون هذا افك قديم ﴾ چون اول قرآنله اهل ايمان كبى اهتداء ايتديلر ديرلركه اشبو قرآن محمددن صادر كذب قديمدر ﴿ ومن قبله كتاب موسى اماما ورحمة ﴾ قرآندن اول موسـانك كتابى تورات انزال اولنمشـديكه ناسـه امام اولوب اكا اقتداء ايدهلر وانى تصديق ايدنلره عذابدن قورترر رحمت اوله ﴿ وهذا كتاب مصدق لسـانا عربيا لينذر الذين ظلموا وبشرى للمحسنين ﴾ وبو قرآن ايسـه لسـان عربى اوزره اولديغى حالده موسـانك كتابنى تصديق ايدر تاكـه الله تعالى ويارسـولى اول قرآنله شول نفسـلرينه ظلم ايدن اسـاءت اهلنى نارله انذار ايده وايمان وطاعتله احسـان اهلنى جنتله تبشير ايده ﴿ ان الذين قالوا ربنـا الله ثم اسـتقاموا فلاخوف عليهم ولاهم يحزنون ﴾ شـونلركه ربمز الله تعاليدر ديوب الوهيت ووحدانيتنه اقرار ايتديلركـه اول خلاصهٔ علمدر بعده امور دينيه ده اسـتقامت ايتديلركه اول منتهاى عملدر انلره مكروه لحوقنك خوفى ومحبوب فواتنك خوفى يوقدر ﴿ اولئك اصحـاب الجنة خالدين فيها جزاء بما كانوا يعملون ﴾ ايمدى انلر اصحاب جنتدر انده دائمين اولدقلرى حالده تاكـه فضائل علميـه وعمليهدن اكتسـاب ايتدكارينه جزاء اوله ﴿ ووصينا الانسـان

بوالديه احسانا ﴾ بز انسانه امر ايتدككه والدينه احسان ايده ﴿ حملته امه كرها ووضعته كرها ﴾ انى والدهسى مشقتله حامل اولوب مشقتله وضع ايتدى ﴿ وحمله وفصاله ثلاثون شهرا ﴾ ولدك والدهسى قارننده مدت حملى ورضـاعدن فطامى اوتوز آيدر اشبونده دلالت واردركه مدت حملك اقلى التى آى اوله ومدت رضاعك اكثرى يكرمى درت آى اوله نتكيم سـورهٔ بقرهده ﴿ والوالدات يرضعن اولادهن حولين كاملين ﴾ قول شريفى انى تصريح ايدر * ابن عباسـدن روايت اولنديكه قچان مرأه ولدنى قارننده طقوز آى كوتوسه اول ولدنى يكرمى بر آى امزرر واكر ولدنى قارننده التى آى كوتورسه انى يكرمى درت آى امزرر * دينلديكه اقل حملى واكثر رضـاعى بيانله اول ايكيسى منضبط اولوب نسب ورضاعك حكمى اكا مرتبط اولور ﴿ حتى اذا بلغ اشده ﴾ حتى كه نهايت قوّت وغايت شـاب واستوائنه اريشـه كه اول اون سكز ياشندن قرق ياشـنه دكدر ﴿ وبلغ اربعين سنة ﴾ وعمرى قرق ياشنه اريشـه * دينلديكه هر نبى قرق ياشندنصكره بعث اولندى * على رضى الله عنه ايدر اشبو آيت ابو بكر الصديق رضى الله عنه وباباسى ابو قحافه واناسى ام الخير حقنده نازل اولوبدركه انك ابوينى ايكيسى بيله اسلامه كلديلر مهاجريندن هيچ كمسه يه اول خصلت جمع اولمدى ابو بكر رضى الله عنه اول ايكيسنه احسانله وصيت اولندى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم يكرمى بر ياشنده وابو بكر رضى الله عنه اون سكز ياشنده ايكن تجارتله معا شامه كتديلر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم قرق ياشنه ايرديكنده رسالتله مبعوث اولوب ابو بكر الصديق رضى الله عنه انى تصـديق ايتدى ﴿ قال رب اوزعنى ان اشكر نعمتك التى انعمت علىّ وعلى والدىّ ﴾ ديديكه يارب بكا الهام ايتكه بكا ووالدينمه انعـام ايتديكك هدايت واسـلام نعمتنه شـكر ايدم ﴿ وان اعمل صالحا ترضاه ﴾ واعمال صالحهدن بر نوعى ايشليمكه انكله بندن راضى اوله سن الله تعالى انك اول دعاسنه اجابتله مؤمنلردن فى الله تعذيب اولنور طقوز كمسهيى اشتراء واعتاق ايتدى وخيردن هر نه شيئى اراده ايتديسه اكا توفيق اولندى ودخى ديديكه ﴿ واصلح لى فى ذريتى ﴾ يارب صلاحى ذريتمه سـارى قيلوب انى انلرده راسخ ايت اول دعاسى دخى اجابت اولنوب اوغلى عبدالرحمن وعبدالرحمانك اوغلى ابو عتيق جميعى پيغمبريمز

صلى الله تعالى عليه وسلمك صحبتيله مشرف اولديلر ﴿ انى تبت اليك وانى
من المسلمين ﴾ يارب سنك راضى اولمديغك هر شيئدن توبه ايله سكا
توجه ايتدم ودخى سنكچون خالص ايدنلردنم ﴿ اولئك الذين نتقبل
عنهم احسن ماعملوا ونتجاوز عن سيئاتهم فى اصحاب الجنة وعد الصدق الذى
كانوا يوعدون ﴾ ايمدى صفات مذكوره ايله متصفلرك اعمال صالحه لرينى بز
قبول ايدوب انك اوزره انلرى ثوابلندررز واعمال سيئه لرندن توبه ايتملريله
تجاوز ايدرز اهل جنت عدادنده مثابين اولدقلرى حالده الله تعالينك
وعد صدقيله كه انلر انى دنياده وعد اولنديلردى ﴿ والذى قال لوالديه
اف لكما ﴾ شول كافركه ابوانى انى ايمانه وبعثه اقراره دعوت ايتدكلرنده
اول انلره تضجر ايدوب كراهت اظهاريله ديركه ﴿ أتعداننى ان اخرج
وقد خلت القرون من قبلى ﴾ سز بكا وعد ايدرميسزكه بن مونمدنصكره
ديريلوب قبرمدن چيقاريلم حالبوكه بندن اول فوت اولنلردن هيچ
بركمسه ديرلميوبدر ﴿ وهما يستغيثان الله ويلك آمن ان وعد الله حق
فيقول ما هذا الا اساطير الاولين ﴾ اول ايكيسى ايسه اندن الله تعالى يه
استغاثه ايدرلر وياخود انى ايمانه دوندرمسين ديرلر واكا ديرلركه ويل سكا كه
ايمانه كلوب بعثى تصديق ايت انى انكار ايدن كافرلره الله تعالينك
عذابله وعيدى حقدر اول ايسه انلره ديركه سزك بوقولكز دكل الااولينك
اباطيليدركه انى يازمشسكزدر ﴿ اولئك الذين حق عليهم القول فى امم
قد خلت من قبلهم من الجن والانس انهم كانوا خاسرين ﴾ ايمدى بو صفتلو
كمسه لر اهل ناردن اولملريله اوزرلرينه كلمهٔ الهيه واجب اولوبدر
جن وانس كفارندن انلردن اول كچن امتلرله بيله آخرتده عقاب اولنور
اولدقلرندن خاسرلردر ﴿ ولكل درجات مما عملوا ﴾ مؤمنلردن
وكافرلردن هر فريق ايچون خير وشردن ايشلدكلرى شيئى جزاسنده
درجه لرى واردر ومؤمنلرك درجاتى جنتده اعلايه ارتفاعله وكافرلرك
درجاتى نارك اسفلنه نزولله در ﴿ وليوفيهم اعمالهم وهم لا يظلمون ﴾
تاكه الله تعالى مؤمن وكافردن هر فريقه ثواب وعقابدن اعماللرينك جزاسين
ايركوره انلر نقص ثواب ويا مزيد عقابله ظلم اولنمزلر ﴿ ويوم يعرض الذين
كفروا على النار ﴾ يوم قيامتده كافرلر ناره عرض اولنوب اكا نظر ايدهلر
وانلره دينله كه ﴿ اذهبتم طيباتكم فى حياتكم الدنيا واستمتعتم بها فاليوم

تجزون عذاب الهون بما كنتم تستكبرون فى الارض بغير الحق وبما كنتم
تفسقون ﴾ سز حياة دنياكزده حسناتكز ثوابنى افناء ايدوب انكله
استمتاع ايتديكز اشبو كون ايچون اندن سزه برشئ قالميوبدر ايمدى
بوكونده عذاب هوانله جزالنورسز شول سببدنكه يريوزنده استكبار
باطل وطاعتدن خروج ايدرديكز وقتاكه الله تعالى كافرلرى دنياده تمتعلريله
توبيخ ايتدى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم وصحابه رضى الله عنهم
وصالحون آخرت ثوابنى رجائله دنيا لذاتندن اجتنابى اختيار ايتديلر *
عمر بن الخطاب رضى الله عنه ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم قتنه
واردم كوردمكه اول رمال وحصير اوزره اضطجاعندن جنب شريفنده
رمال اثر ايتمشدى ديدمكه يارسول الله دعا ايتكه الله تعالى امتكه وسعت
ويره فارس وروم اهاليسنه ويرديكى كبى ومع ذلك انلر الله تعالى يه عبادت
ايتمزلر پيغمبريمز عليه السلام ديديكه انلر برقومدركه حيات دنياده طيباتلرى
تعجيل اولنوبدر * عائشه رضى الله عنها ايدر آل محمد عليه السلام
ايكى كون متواليا آرپه اتمكيله قارنلرين طيورمديلر حتى كه پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم دنيادن رحلت ايلدى * عائشه رضى الله عنها
ايدر اوزريمزدن برآى كچرديكه منزلمزده آتش ياقميوب صويله وخرما ايله
كفافلنوردق الابوكه بعض احيانده انصارك نسائى بزه سود ويروب
انى ايچردك * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر برنيچه كيجه كچردى پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلمك اهل بيتى اكل ايده جك شئ بوله مدقلرندن
آچ ياتورلردى اكثر ييدكلرى آرپه اتمكى ايدى ابو هريره رضى الله عنه ايدر
اصحاب صفه دن يتمش كمسه كوردمكه انلردن هيچ برينك ردائى يوغدى
بلكه كيمينك انجق ازارى وياخود بيونلرينه باغلو كسالرى واراديكه
اول كيمينك ساقنه وكيمينك كعبنه ايريشوردى عبد الرحمن بن عوف
رضى الله عنه ايدر بزه دنيا بسط اولنديغى دكلو بسط اولندى حالبوكه
بز قورقرزكه اول بزه حسناتمز اوله كه دنياده بزه تعجيل ايديله اندن آغلدى
جابر بن عبد الله ايدر عمر بن الخطاب بنم يدمده معلق لحم كوروب ياجابر
بو ندر ديدى ديدمكه نفسم انى اشتهاء ايتديكندن اشتراء ايلدم ديديكه
ياجابر هر اشتهاء ايتديكك الورميسن قورقزميسنكه يوم قيامتده اشبو
آيتله عتاب اولنهسن ﴿ واذكر اخا عاد اذ انذر قومه بالاحقاف ﴾ يامحمد

مکه اهلنه عاد قومنك نسبا قرنداشی هود علیه السلامی ذکر ایتکه
اول قومنی احقافله انذار ایتدیکه انلر یمنده شجر دینور موضعده
بحر اوزره مشرف رمال بیننده ساکن اولورلردی وحقفکه
احقافك مفردیدر رمل مستطیل مرتفعه درکه انده انحناء اوله
(وقد خلت النذر من بین یدیه ومن خلفه) حالبوکه هوددن اولده
وصکره ده رسوللر کچدی انلر ایسه اول مکانده ایدیلر هود علیه السلام
واول رسوللرك هربری انلره دیدیلرکه (الا تعبدوا الا الله انی اخاف علیکم
عذاب یوم عظیم) الله تعالینك غیری یه عبادت ایتمکز قورقرینکه
شرککز سببیله سزه یوم هائل عذابی ایریشه (قالوا أجئتنا لتأفکنا
عن آلهتنا فأتنا بما تعدنا ان کنت من الصادقین) هود علیه السلامه
قومی دیدیلرکه سن بزی آلهه مزه عبادتدن صرف ایتمکه می کلدك ایمدی
شرك اوزره بزه عذابدن وعد ایتدیکك شیئی کتورکل اکر وعدکده
صادقلردن ایسك (قال انما العلم عندالله وابلغکم ما ارسلت به ولکنی
اریکم قوما تجهلون) هود علیه السلام دیدیکه سزك عذابکز وقتنه
علم ومدخلم یوقدرکه انی استعجال ایدم بلکه انك علمی الله تعالی عندنده در
اول وقت مقدرده سزه ایریشور بن ایسه سزه ارسال اولندیغم شیئی
ایرکوردم رسوله واجب اولان انجق تبلیغدر لکن بن سزی کورورینکه
رسوللرك کوندرلمسی تبلیغ وانذار ایچون ایدیکنی بیلمزسز (فلما رأوه
عارضا مستقبل اودیتهم قالوا هذا عارض ممطرنا) وقتاکه انلر عذابی
افق سماده عارض سحاب کوردیلرکه اول وادیلرینه متوجه ایدی
دیدیلرکه بو سحاب بزه یغمورله کلوبدرکه انکله اکینلریمزی صواررز
هود علیه السلام انلره دیدیکه (بل هو ما استعجلتم به ریح فیها عذاب الیم)
بلکه اول سزه استعجال ایتدیککز عذابدر اول بر ریحدرکه انده عذاب
الیم واردر (تدمر کل شیء بامر ربها) اول ریح الله تعالینك امریله
انلرك نفوس واموالندن هرشیئی هلاك ایدر (فاصبحوا لا یری الا مساکنهم)
اویله اولسه اول ریح کلوب انلری هلاك ایتدی بر حیثیتله که انلرك
بلادنه وارسه مسکنلرندن غیری برشیء کورلمزدی (کذلك نجزی
القوم المجرمین) اشبو جزاء وعقاب کبی بز مشرکاره جزاء ایدرز * روایت
اولندیکه هود علیه السلام اول ریحی حس ایدیجك مؤمنلرله انلردن

آیریلوب برحظیره یه کیردی واحقاف ایسه کفره نك اوزرینه دوشوب
یدی کیجه وسکز کون انك التنده قالدیلر بعده ریح رمالی اوزرلرندن
آچوب جیفه لرینی دریایه براقدی (ولقد مکناهم فیما ان مکناکم فیه)
بز هود قومنه قوت ابدان وطول عمر ومال کثیر ویروب انلری انده تمکین
ایتدك سزه انی ویرمدك ونه سزی انده تمکین ایتدك (وجعلنا لهم سمعا
وابصارا وافئدة) وانلره سمع وابصار وافئده قیلدقکه مواعظی ایشیده لر
ودلائله نظر ایده لر والله تعالینك صنعنی تفکر ایده لر (فما اغنی عنهم سمعهم
ولا ابصارهم ولا افئدتهم من شیء) انلر ایسه نه مواعظه قولاق طوتدیلر
ونه دلائله نظر ایتدیلر ونه صنع اللهده تفکر ایتدیلر اویله اولسه سمع
وابصار وافئده دن هیچ بری انلره شیئی مفید اولمدی (اذ کانوا یجحدون
بآیات الله وحاق بهم ما کانوا به یستهزؤن) زیرا که انلر الله تعالینك
دلائل وحدانیتنه انکار ایدرلردی اویله اولسه انلره نازل اولدی عذابدن
اول شیئکه انی استهزاء ایدرلردی (ولقد اهلکنا ما حولکم من القری
وصرفنا الآیات لعلهم یرجعون) یا اهل مکه سزدن اول حوالکزده اولان
حجر ثموده ارض سدوم وانك غیری قری اهالیسنی هلاك ایتدك وانلره
آیتلریمزی تکریرله تبیین ایتدك تاکه کفرلرندن رجوع ایده لر انلر ایسه
رجوع ایتمیجك اهلاکله انلره جزاء ایتدك (فلولا نصرهم الذین اتخذوا
من دون الله قربانا آلهة بل ضلوا عنهم وذلك افکهم وما کانوا یفترون)
نیچون انلری هلاکدن قورتارمدی شول آلهه لر یکه انلره عبادتله الله تعالی یه
تقرب ایدرلردی شول حیثیتله که انلر الله تعالی عندنده شفعامزدر
دیرلردی بلکه عذاب نزولنده آلهه لری انلردن غائب اولوب انلره نفع
ایتمدیلر اشبو قول انلرك افك وکذبلری اثریدر انلری الله تعالی یه تشریکله
افترالریدر (واذ صرفنا الیك نفرا من الجن یستمعون القرآن) یا محمد ذکر
ایت شول وقتی که یمنده نصیبین جنندن یدی ویا طقوز دکلو کسه لری
سکا اماله ایتدك که سنك قرآن اوقودیغکی ایشیده لر (فلما حضروه
قالوا انصتوا فلما قضی ولوا الی قومهم منذرین) وقتاکه انلر قرآنه ویارسوله
قریب اولدیلر بری برلرینه صامت اولك که انی استماع ایده لم دیدیلر
انك قراءتندن فراغ ایدیلیجك قوملرینه رجوع ایتدیلر اول ایشتدکلریله
انلری انذار ایدر اولدقلری حالده * روایت اولندیکه پیغمبریمز

صلى الله تعالى عليه وسلم طائفدن رجوعنده وادى النخله نام موضعده
تهجدى سورهٔ رحمان قرائتيله قيلوركن اول جنيلر اكا انده راست كلديلر
(قالوا ياقومنا انا سمعنا كتابا انزل من بعد موسى مصدّقا لما بين يديه يهدى
الى الحق والى طريق مستقيم) بعده قوملرينه رجوعلرنده ديديلركه
بز بر كتاب الهى ايشتدك كه اكا قرآن دينور موسادنصكره نازل اولوبدركه
اول اندن اوّل نازل اولان توراته موافقدر عقائد حقه هدايت وطريق
مستقيمه دلالت ايدر (ياقومنا اجيبوا داعى الله وآمنوا به يغفرلكم من ذنوبكم
ويجركم من عذاب اليم) ياقوم الله تعالينك وحدانيتنى تصديقه وطاعتنه
دعوت ايدر رسول الله محمد عليه السلامه اجابت وقولنى تصديق ايدك كه
الله تعالى بعض ذنوبكزى مغفرت ايده كه اول خالص حق اللهده در
زيرا كه ايمانله مظالم مغفرت اولنمز وكفار ايچون اعداد اولنان نارك
عذاب اليمندن اجاره ايده (ومن لا يجب داعى الله فليس بمعجز فى الارض
وليس له من دونه اولياء اولئك فى ضلال مبين) بركسه كه اول طاعته
دعوت ايدر رسوله اجابت ايتميه ير يوزنده الله تعالى يى اعجاز ايدر دكلدركه
اندن قاچوب عذابندن قورتله وانصارى اولمز كه انى عذاب اللهدن منع
ايده ايمدى انلر ضلال ظاهرده دركه شانى ذكر اولنان كبى داعى يه
اجابتدن اعراض ايتديلر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر وقتا كه اول
جنيلر قوملرينه كيدوب انى خبرويرديلر جندن يتمش رجل اجابت
ايدوب انلرله بيله كيرو پيغمبريمز عليه السلامه كلديلر اكا بطحاده ملاقات
ايدوب اول انلره قرآن اوقودى امر ونهى ايتدى * اشبو دليلدر كه
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم انسه مبعوث اولديغى كبى جنه دخى
مبعوث اوله جنك مؤمنلرى حكمنده علماء اختلاف ايتديلر برقوم ديديلر كه
ثوابلرى انجق ناردن نجاتدركه اول ابو حنيفه قوليدر ليث ايدر ثوابلرى
ناردن اجاره لرندنصكره بهائم كبى تراب اولمريدر * و برقوم آخرين
ديديلركه انلر دخى انس كبى احسانلريله مثاب واساءتله معاقب اولورلركه
مالك وابو ليلى اكا ذاهبدر نقاش تفسيرنده برحديثده ايدر جنلر جنته
كيروب انده تسبيح الهام اولنورلر وانكله انده بنى آدمه ويريلان نعيم جنتك
غناسين بولورلر عمر بن عبد العزيز ديديكه جنك مؤمنلرى جنتك حولنده
ربض ورحابه ده در يوخسه جنتده اولمزلر (أو لم يروا ان الله الذى

خلق السموات والارض ولم يعى بخلقهن بقادر على ان يحيى الموتى)
اهل مكه تفكر واعتبار ايتمزلرميكه الله تعالى سموات وارضى خلق ايدوب
اندن اكا تعب ايرمدى زيرا كه قدرتى واجبه در ابد الآباد اول نه اكسيلور
ونه كسيلور ايمدى اول قادر اولمزميكه موتايى دير كوره (بلى انه على كل
شئ قدير) بلى اول هر شيئه قادردر (ويوم يعرض الذين كفروا على النار
أليس هذا بالحق قالوا بلى وربنا قال فذوقوا العذاب بما كنتم تكفرون)
كافرلر ناره كيردرلدكلرنده انلره دينوركه اشبونك عذابى حق دكميدر
سز ايسه انى تكذيب ايدرديكز كافرلر ديه لركه بلى والله اول حق ايمش
ديو اقرار ايده لر * بر وقتده كه اقرارلرى انلره نفع ايتميه الله تعالى ديه كه
ايمدى انك عذابنى ذوق ايدك كه دنياده انى انكار ايدرديكز (فاصبر
كما صبر اولوا العزم من الرسل) يا محمد مكه كافرلرينك اذا وتكذيبنه صبر
ايت شول رسوللردن جد وثبات اربابنك صبر ايتمسى كبى كه زيرا سن
انلرك بريسن * اولوا العزم اصحاب شرائعدركه انى تأسيس وتقريرده
اجتهاد وانك مشاقى تحملنه صبر ايدرلردى بعضيلر ديديكه انبيانك
كليسى اولوا العزمدر يونس عليه السلامدن غيريسى زيرا كه پيغمبريمز
صلى الله عليه وسلم (ولا تكن كصاحب الحوت) ديو اكا اتباعدن
نهى اولندى وبرقوم ديديلركه انلر نجباء رسلدركه سورهٔ انعامده
مذكور اون سكز پيغمبردركه ذكرلرندنصكره (اولئك الذين هدى الله
فبهديهم اقتده) انلر الله تعالينك هدايت ايتديكى رسوللريدر ايمدى
يا محمد سن دخى انلرك هداسنه اقتداء ايت ديو امر اولنمشدر * دينلديكه
الله تعالينك بلاسنه صبر ايدن انبياء نوح عليه السلامدركه قومنك اذاسنه
صبر ايدردى انلر انى بايلنجه دوكرلردى وابراهيم عليه السلامدركه
آتشه يانمغه واوغلنى بوغازلمغه صبر ايتدى واول اوغل ايسه
بوغزلنمغه صبر ايتدى ويعقوب عليه السلامدركه اوغلنك
ايتديكنه وكوزى كورمزلكنه صبر ايتدى ويوسف عليه السلامدركه
قيويه وزندانه قونلمغه صبر ايتدى وايوب عليه السلامدركه
ضر وبلايه صبر ايتدى وداود عليه السلامدركه خطيئه سى
اوزره قرق كون آغلدى وموسى عليه السلامدركه قومنك اذاسنه صبر
ايتدى وعيسى عليه السلامدركه فقره صبر ايدوب طاشى طاش اوزره

قومدی عائشه رضی الله عنها دیدیکه پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه
یاعائشه دنیا محمده و آل محمده لائق اولمز الله تعالی اولوا العزم رسولره
دنیانك مکروهنه و محبوبنه صبردن غیریله راضی اولمیوب (فاصبر کما صبر
اولوا العزم من الرسل) دیو انلره ایتدیکی تکلیفی بکا دخی ایتدی ایمدی
والله بن انك طاعتندن مفارقت ایتمزین بلکه انلر کبی صبر واجتهاد
ایدرین (ولاتستعجل لهم) قومك کفاری عذابنه استعجال ایتمکل لابد
وقتنده اول انلره نازل اولیسردر (کأنهم یوم یرون مایوعدون لم یلبثوا
الاساعة من نهار) شول کون کافرلر انده وعد اولندقلری عذابی کوره‌لر
دنیاده و برزخده طول لبثلری کأنه نهاردن بر ساعت ایدی ظن ایده‌لر
زیراکه زمان ماضی نه کلو طویل اولسه اولمدق کبیدر (بلاغ) اشبو
قرآن رسول علیه السلامك الله تعالیدن ناسه تبلیغدر اول انلره انذار
وموعظه یتر ویاخود اشبو بعث اجل مبلوغ الیه‌در قچانکه اول اجل ایرشه
(فهل یهلك الا القوم الفاسقون) انده هلاك اولمز الا انلرکه طاعتدن خروج
ایدرلر

سورة القتال و هی ثمان و ثلاثون آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(الذین کفروا وصدوا عن سبیل الله اضل اعمالهم) شونلرکه اسلامه
دخولدن واسلام طریقنه سلوکدن امتناع ایدوب ناسی اندن منع ایتدی
یوم بدرده رسول الله صلی الله علیه وسلم ایله محاربه یه کلان مشرکینی
اطعام ایدنلر کبی ویا شیاطین قریش کبی ویا اهل کتابدن مصرّین کبی
ایمدی انلر اعماللرین کفرله محبطه ومغموره قیلدیلر یعنی صلهٔ رحم وفك
اساری وحفظ جوار مثلی عمللرینی یتوردیلر سودك صوده بتمسی کبی
ویاخود الله تعالی رسولنه نصر ودیننی سائر ادیان اوزره اظهارله
انلرك رسول الهه کیدلرینی وسبیلندن صدلرینی ابطال ایتدی (والذین
آمنوا وعملوا الصالحات وآمنوا بما نزل علی محمد وهو الحق من ربهم کفر
عنهم سیئاتهم واصلح بالهم) شونلرکه مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلدیلر
ومحمد علیه السلامه تنزیل اولنان قرآنی تصدیق ایتدیلرکه اول قرآن
رب تعالیدن منزل ایدیکی حقدر یوخسه مفتری وباطل دکلدر بیلدیلر الله

(تعالی)

تعالی ایمان وعمل صالحلری سببیله سیئه‌لرینی ستر ایدوب دین ودنیاده
توفیق وتأییدله حاللرینی اصلاح ایتدی (ذلك بان الذین کفروا اتبعوا الباطل
وان الذین آمنوا اتبعوا الحق من ربهم) کافرلر اعماللرینك اضلالی ومؤمنلر
سیئاتنك تکفیری شول سببله‌درکه کافرلر شیطانه وشهوات نفسلرینه
ومؤمنلر رب تعالیدن منزل قرآنه اتباع ایتدیلر (کذلك یضرب الله للناس
امثالهم) اشبو بیان کبی الله تعالی ناسك ایکی فریقنه صفت اعماللرینی تبیین
ایدرکه اتباع باطلی عمل کفاره واضلالی خیبتلرینه مثل قیلور واتباع
حقی عمل مؤمنینه وتکفیر سیئاتی فوزلرینه مثل قیلور (فاذا لقیتم الذین
کفروا فضرب الرقاب) قچانکه محاربه‌ده کفاره ملاقات ایده‌سز
بونلرینی اورك (حتی اذا اثخنتموهم فشدوا الوثاق) حتی قچانکه
قتللرینی اکثارله انلره قهر واغلاظ ایده‌سز انلری اسیر ایدوب الرینی
اردلرینه بغلکزکه سزه ضرر ایرکورمیه‌لر (فاما منا بعد واما فداء) اول
اسردنصکره دیلرسکز انلره اطلاقله منّ ایدك ویاخود ماللریله نفسلرینی
کندیلره ویرك ایمدی اشبو ایکی امرده مخیرسز قنغیسنی دیلرسکز انی ایدك
(حتی تضع الحرب اوزارها) تاکه محاربین حربك آلات واثقالنی وضع
ایدوب اهل حرب شرك وعصیانلرین ترك ایلیه‌لر احکام اسلامیه انلرده
جاری اولوب مشرکینك شوکتی زوالیله ویا عیسی علیه السلامك نزولیله
حربه مجاللری قالمیه (ذلك ولویشاء الله لانتصر منهم) امر بودر ویا اشبو
دینلی ایدك والحال الله تعالی دیلسه انلره استئصالله انتقام ایدردی
(ولکن لیبلو بعضکم ببعض) لکن اول قتالله سزه امر ایتدی تاکه
مؤمنلری کافرلر ایله ابتلا ایدوب انلری جهاد ایتدکلریچون ثواب عظیمی
استیجاب ایده‌لر وکافرلری مؤمنلر ایله ابتلا ایدوب مؤمنلرك یدیله بعض
عذابلری تعجیل اولندیغندن بعضیلری کفردن ارتداع ایده (والذین قتلوا
فی سبیل الله فلن یضل اعمالهم) شونلرکه جهاد ایدوب سبیل اللهده
قتل اولندیلر الله تعالی انلرك اعمالی ثوابنی ضایع ایتمز (سیهدیهم ویصلح
بالهم) اول انلری ثوابه هدایت ایدر وباهدی اوزره تثبیت ایدر وایام
حیاتلرندن ماللرینی عصمتله اصلاح ایدر (ویدخلهم الجنة عرفها لهم)
وانلری شول جنته قویارکه اول انی دنیاده انلره تعریف ایتمشدی حتی که
اکا مشتاق اولوب اکا لایق عمله اشتغال ایده‌لر ویاخود اول انی انلره تبیین ایده

شـول حيثيتله كه انلرك هر برى انده منزلنى بـيـلـه كأنه خلق اولندنبرو
انده ساكن كبى ترددسز انى بوله وياخود انلرك هر برينه آيرو بر جنت ويره
وياخود انى انلر ايچون روائح طيبه ايله تطييب ايده ﴿ يا ايها الذين آمنوا
ان تنصروا الله ينصركم ويثبت اقدامكم ﴾ يا مؤمنلر اكر سز الله تعالينك
دينه ورسولنه نصرت ايدرسكز اولدخى اعداكز اوزره سزه نصرت
ايدر و حقوق اسـلاميه يه قيامده وكفارله قتـالده اقدامكزى ثابت ايدر
﴿ والذين كفروا فتعسـا لهم واضل اعمـالهم ﴾ شـونلركه كافر اولديلر
الله تعالى انلرى خيبت وهلاك وعمللرينى ابطال ايدر ﴿ ذلك بأنهم كرهوا
ما انزل الله فاحبط اعمالهم ﴾ اشبو ذكر اولنان مصيبت انلره ايرر شول سببله كه
الله تعـالينك انزال ايتديكى قرآندن كراهت ايتديلر انده توحيد وهوالرينه
مخالف تكاليف اولديغيچون اويله اولسه اول انلرك اعمالنى ابطـال ايتدى
﴿ أفلم يسيروا فى الارض فينظروا كيف كان عاقبة الذين من قبلهم دمر الله
عليهم وللكافرين امثالها ﴾ كافرلر يريوزنده مسـافرت ايتمزلرميكه انلردن
اوّل كچن كافرلرك عاقبتلرى نيجه اولديغن عين قلبله كوره‌لر الله تعـالى
انلره هلاك ايركـوردى قريشـه و امثـالى كافرلرينـه انلرك عاقبتى
و هلكه‌سى امثالى واردر ﴿ ذلك بان الله مولى الذين آمنوا وان الكافرين
لامولى لهم ﴾ اشـبو ذكر اولنديغى اوزره مؤمنلره نصر وكافرلره قهر
اولمسى شـول سببدندر كه الله تعالى مؤمنلرك اعدالرى اوزره ناصريدر
كافرلرك ايسه ناصرى يوقدر كه انلردن عذابى منع ايده ﴿ ان الله يدخل الذين
آمنوا و عملوا الصـالحات جنـات تجرى من تحتهـا الانهار ﴾ الله تعالى
مؤمن اولوب اعمـال صـالحه ايشليلرى شـول جنتلره ادخال ايدر كه
انك اشجارى التندن نهرلر جارى اولور ﴿ والذين كفروا يتمتعون ويأكلون
كما تأكل الانعام والنار مثوى لهم ﴾ اما شونلر كه كافر اولديلر انلر دنيا متاعيله
نفعلنورلر وانعام كبى عاقبتندن غفلتله و اكا حرصله اكل ايدرلر والحـال
منزل و مأوالرى ناردر ﴿ وكأين من قرية هى اشد قوة من قريتك التى
اخرجتك اهلكنـاهم فلا ناصر لهم ﴾ نيجه قريه اهـاليسى كه بز انلرى
انواع عذابله هلاك ايتـدك حالبوكه انلر قوّت و منعه‌ده سـنك قريه‌ك
مكه اهاليسندن اشد واكثر ايديلر كه سنى اندن چيقارديلردى ايمدى انلرى
عذابمزدن منع ايدر ناصرلرى اولمدى ﴿ أفمن كان على بينة من ربه

كمن زين له سوء عمله واتبعوا اهواءهم ﴾ شول كمسنه كه رب تعاليدن حجت
واضحه اوزره اوله شول كمسنه كبيميدر كه شرك ومعاصى عملى اكا تزيين اولنوب
حسن كوره وهوالرينه اتبـاع ايده‌لر ﴿ مثل الجنة التى وعد المتقون ﴾
شول جنتك صفتى كه شرك وعصياندن انى اتقاء ايدنلره اول وعد اولندى
﴿ فيها انهار من ماء غير آسن ﴾ انده صو ايرمقلرى واردر كه ريح و طعمى
متغير اولميوبدر ﴿ وانهار من لبن لم يتغير طعمه ﴾ ودخى آنده سود ايرمقلرى
واردر كه طعمنه حموضه وشىء آخرله تغير ايرميوبدر ﴿ وانهار من خمر
لذة للشاربين ﴾ ودخى خمر ايرمقلرى واردر كه انى شرب ايدنلره لذيذه‌در
انده رائحهٔ كريهه وسـكر وخمار غائله‌لرندن هيچ برى يوقدر ﴿ وانهار
من عسل مصفى ﴾ ودخى انده عسل ايرمقلرى واردر كه اكا شمع وفضلات
نحل وغيرى قارشميوبدر ﴿ ولهم فيها من كل الثمرات ﴾ انده انلر ايچون انده
ميوه‌لرك هر صنفندن واردر ﴿ ومغفرة من ربهم ﴾ وبو ذكر اولنان اشيائله
بيله رب تعالينك انلردن رضاسى وانلره مغفرتى واردر بر كمسه كه بونك كبى
نعم وكراماتده اوله ﴿ كمن هو خالد فى النار وسقوا ماء حميما فقطع امعاءهم ﴾
شول كمسه كبيميدر كه نار عذابنده مخلد اوله واسى صو ايچرلمكله قارننده
بغر صقلرى پاره لنه ﴿ ومنهم من يستمع اليـك حتى اذا خرجوا من عندك
قالوا للذين اوتوا العلم ماذا قال آنفا ﴾ يا محمد منـافقلرك بعضى مجلسكه
حاضر اولوب كلامكى استماع ايدرلر سنك قتكدن چيقدقلرنده صحابه‌نك
علماسنه استهزاء ويا استعلام طريقى اوزره ديرلركه اشبو ساعتده محمدنديدى
ديو سؤال ايدرلر زيرا كه تهاونلرندن اكا القاء سمع ايتمشلردى ﴿ اولئك الذين
طبع الله على قلوبهم واتبعوا اهواءهم ﴾ ايمدى انلر شول قومدر كه نفاقلريچون
الله تعالى قلبلرى اوزره طبع ايتدى كفرلرينه اتبـاع ايتديلر اويله اولسه
انلر من بعد ايمانه كلمزلر ﴿ والذين اهتدوا زادهم هدى وآتيهم تقواهم ﴾
شونلر كه حسن استماعله اهتداء ايتديلر الله تعالى توفيق والهاميله هدالرينى
زياده ايدوب اتقاء ايده‌جك شيئى انلره بيان ايتـدى ويا تقوالرينه اعانت
ويا تقوالرينك جزاسنى اعطا ايتدى ﴿ فهل ينظرون الا الساعة ان تأتيهم
بغتة فقد جاء اشراطها ﴾ كفار قريشك انتظارى دكل الا قيامته دركه اول
انلره آكسزين كله حالبوكه انك علامتى كلديكه محمد عليه السلامك بعثتى
وقمرك انشقاقى وغيريدر ﴿ فانى لهم اذا جاءتهم ذكريهم ﴾ انلره تذكير

واتعاظ وتوبه قندن اولور قچان انلره قیامت کله (فاعلم انه لا اله الا الله)
یا محمد قچانکه مؤمنلرك سعادتن وکافرلرك شقاوتن بیله‌سن صددنده
اولدیغك علم وحدانیت اوزره ونفسکك احوال وافعالنی اصلاح وتکمیلی
اوزره ثابت اولغل (واستغفر لذنبك) وامتکه سنت اولسون ایچون
ذنبکك مغفرتن دیله کل اکرچه انك مقدم ومؤخری سندن مغفور
ایسه ده (وللمؤمنین والمؤمنات) ودخی اهل ایمانك رجال ونسائی
مغفرت ذنوبن دخی دیله کل الله تعالینك بو امته اکرامیدرکه رسول اکرمنه
انلرك ذنوبیچون استغفاره امر ایلدی اول ایسه شفیع مجابدر (والله یعلم
متقلبکم ومثوایکم) الله تعالی سزك دنیاده کی متقلبکزی بیلورکه اول
مراحلکزدر لابد انی قطع ایدرسز وعقباده کی مثواکزی دخی بیلورکه
اول دار اقامتکزدر یعنی جمیع احوالکزی اول بیلور اکا هیچ برشیء خفی
اولمز (ویقول الذین آمنوا لولا نزلت سورة) مؤمنلر دیدیلرکه نولیدی
جهاد امرنده برسوره نازل اولیدی (فاذا انزلت سورة محکمة وذکر
فیها القتال رأیت الذین فی قلوبهم مرض ینظرون الیك نظر المغشی
علیه من الموت فاولی لهم) قچانکه برسورهٔ محکمه نازل اولوب انده
قتاله امر اولنسه‌لر مؤمنلر اکا سوینورلر اماکه قلبلرنده نفاق اولنلری
کوررسنکه موتدن خوف وجبنلری سببیله سکایانلمش کبی نظر ایده‌لر انلره
کراهت ایتدکاری شیء قریب اوله ویاخود مآل امرلری مکروهلری اوله
(طاعة وقول معروف) انلره قرآندن نازل اولانه طاعتی وقرآن
حقنده ومحمد صلی الله علیه وسلم شاننده قول مرضیلری انلر ایچون
ثواب جهتندن خیرلیدر اندنکه انی انکار واستهزاء ایده‌لر (فاذا عزم الامر)
قچانکه قتال امری واجب اولوب وقتی کله اندن کراهت وقوللرنده
کذب ایدرلر (فلو صدقوا الله لکان خیرا لهم) اکر انلرك حرصلری
زعملرنده ویا ایمانلرنده الله تعالی‌یه صدق ایتسه‌لر اول صدق انلره
خیرلو ایدی نفاق وکراهت وکذبدنکه ایدرلر (فهل عسیتم ان تولیتم ان تفسدوا
فی الارض وتقطعوا ارحامکم) یا اهل مکه سزدن توقع اولنورمیکه
سز امور ناسه تولی وتأمر ایدوب ویا اسلامدن اعراض وتولی ایدوب
یریوزنده معاصی ایله افساد ایده‌سز جاهلیتده ایتدیککز کبی وقطع ارحام
ایده‌سز یعنی دینده ضعف ودنیایه حرصلریچون احقادرکه انلرك

(حالنی)

حالنی بیلن انلردن امور مذکوره‌یی توقع ایده (اولئك الذین لعنهم الله
فاصمهم واعمی ابصارهم) ایمدی اول صفتلو کیمسه‌لری الله تعالی رحمتندن
طرد ایدوب کلام حقی ایشتمز وطریق حقی کورمز ایتدی (أفلا یتدبرون
القرآن ام علی قلوب اقفالها) انلر قرآنی استماع ایتمزلرمیکه مواعظ
وزواجرنی بیلوب ایمانه کله‌لر شرك وعصیانی ترك ایده‌لر یوخسه قلبلری
اوزره اغطیه‌می واردرکه اکا فکر ایرمز وامر منکشف اولمز انکله
مراد منافقین واعداء دین قلوبیدر (ان الذین ارتدوا علی ادبارهم
من بعد ما تبین لهم الهدی الشیطان سول لهم واملی لهم) شونلرکه دلائل
واضحه ومعجزات ظاهره ایله انلره هدی متبین اولدیغندنصکره سرا کفره
رجوع ایده‌لر شیطان انلره کبائر ذنوب اقترافنی آسان ایدر وانلره عمرلرینك
طویل اولمسنی تخییل ایدوب عقوبتن امهال ایدر (ذلك بانهم قالوا للذین
کرهوا ما نزل الله سنطیعکم فی بعض الامر والله یعلم اسرارهم) اشبو اختلاط
وخذلان شول سببله درکه اول کفره رجوع ایدنلر الله تعالینك تنزیل ایتدیکی
شیئدن کراهت ایدن مشرکینه دیرلرکه بعض اموریکزده ویا بزه امر
ایتدیککزده سزه اطاعت ایده‌لم محمد علیه السلامك عداوتنه تعاون
وجهاددن قعود وناسی اندن تثبیط کبی والحال امور مذکوره‌یی بینلرنده
اسرار ایتدکارینی الله تعالی بیلور (فکیف اذا توفتهم الملائکة یضربون
وجوههم وادبارهم) انلرك حالی نیجه اولور قچانکه ملائکه انلرك ارواحنی
قبض ایدرکن تیموردن چومقلر ایله یوزلرینی وارقه‌لرینی اوره‌لر (ذلك بانهم
اتبعوا ما اسخط الله وکرهوا رضوانه فاحبط اعمالهم) منوال مذکور اوزره
ارواحلرینك قبض اولنمسی شول سببله درکه انلر الله تعالینك سخط ایتدیکی
شیئه اتباع ایتدیلرکه اول کفر وکتمان نعت رسول وعصیان امردر وانك
راضی اولدیغی شیئدن کراهت ایتدیلرکه اول ایمان وجهاد وسائر طاعاتدر
اویله اولسه الله تعالی انلرك اعمالی ثوابنی حبط وابطال ایتدی (ام حسب الذین
فی قلوبهم مرض ان لن یخرج الله اضغانهم) ظن ایدرلرمی شول منافقلرکه قلبلرنده
مرض واردر الله تعالی انلرك عداوتن محمد علیه السلامه ومؤمنلره ابراز
ایتمیه (ولو نشاء لأریناکهم فلعرفتهم بسیماهم ولتعرفنهم فی لحن القول والله
یعلم اعمالکم) اکر دیلسه‌وز اول منافقلری سکا تعریف ایدردك که علامات

خبیثه‌لریله انلری بیلیدك * ایمدی سن انلری محاورهٔ کلاملرنده بیلورسنکه
انلر سنك وکرك مؤمنلرك امرنی تهجین واستهزالریله تمییز ایدرسن * بو آیت
کریمه نزولندنصکره پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم منافقلری تکلملرندن
بیلور اولدی اول الله تعالی اعمالکزی بیلور قصدکز حسبنجه جزاکزی
قیلور ﴿ ولنبلونکم حتی نعلم المجاهدین منکم والصابرین ونبلو اخبارکم ﴾
بز سزه مختبر معامله‌سن ایدرز جهاد وسائر تکالیف شاقه امریله تاکه سزدن
مجاهدلری وصابرلری تمییز ایده‌وز ویا ایمانلرنده ومؤمنینله موالاتلرنده
صدقلری وکذب اخبارنی اظهار ایده‌وز ویا ناس بیننده اعمالکزك حسن
وقبحی اخبارنی آشکاره ایده‌وز ﴿ ان الذین کفروا وصدّوا عن سبیل الله
وشاقّوا الرسول من بعد ما بین لهم الهدی لن یضرّوا الله شیئا وسیحبط اعمالهم ﴾
شونلرکه کافر اولوب ناسی دین اسلامدن صرف ایتدیلر وانلره هدی
ظهورندنصکره رسول اللهه مخالفت ایتدیلر انلر الله تعالی یه کفر وصدلریله
ویا رسول اللهه مشاقه‌لرینه انك ملکندن برشیئی نقص ایتمزلر حالبوکه انکله
اعمال حسنه‌لرینك ثوابنی ابطال ایدرلر ﴿ یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله واطیعوا
الرسول ولا تبطلوا اعمالکم ﴾ یا مؤمنلر الله تعالی یه ورسولنه اطاعت ایدك
یوخسه اعمالکزی کفر ونفاق وعجب وریا ومنّ واذی ویا انك امثالی خصال
سیئه ایله ابطال ایتمکز * ابو العالیه ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم
اصحابنك اعتقادلری انك اوزره ایدیکه اخلاصله ذنب ضرر ایتمیه شرکله عمل
نفع ایتمدیکی کبی بو آیت نازل اولیجق کبائرله اعمالرینك حبط اولمسی خوفن
ایدر اولدیلر ﴿ ان الذین کفروا وصدّوا عن سبیل الله ثم ماتوا وهم کفار فلن
یغفر الله لهم ﴾ شونلرکه کافر اولوب ناسی دین اسلامدن صرف ایتدکلرندن
صکره کفار اولدقلری حالده فوت اولدیلر الله تعالی انلری مغفرت ایتمز اشبو
آیت اکرچه اصحاب قلیب شاننده نازل اولوبدر لکن حکمی هر کفر اوزره
فوت اولانه عامدر ومفهومی دلالت ایدرکه کفرك غیری ذنوبك مغفرتی جائز
اوله شول کیمسه ایچونکه موتی کفر اوزره اولمیه ﴿ فلا تهنوا وتدعوا الی السلم
وانتم الاعلون والله معکم ولن یترکم اعمالکم ﴾ کفاره ضعف اظهار ایتمکز
وابتدا انلردن صلح طلب ایتمکز بلکه انلرکله حرب ایدك حتی که اسلامه
کله‌لر ویا جزیه ویرمکی التزام ایده‌لر حالبوکه عاقبت امرده سز غالبلرسز

اکرچه بعض اوقاتده انلر سزه غالب اولورلر سده الله تعالی ناصرکزدر
عون ونصرتی سزکله‌در اعمالکز ثوابندن برشیئی نقص ایتمز
﴿ انما الحیوة الدنیا لعب ولهو وان تؤمنوا وتتقوا یؤتکم اجورکم ولا یسألکم
اموالکم ﴾ حیات دنیاده دکل الاباطل وغرور شیئدر اکر سز مؤمن اولوب
فواحشدن صاقنورسکز الله تعالی سزه ایمان وتقواکز ثوابن ویرر
ومع ذلك سزه ثواب ویرمکیچون اموالکزی استمز بلکه ایمان وطاعتله امر ایدرکه
انك اوزره جنتی ثواب ویره ویاخود الله تعالی ورسولی صدقاتده سزدن
اموالکزك کلنی طلب ایتمز بلکه جزء یسیر اوزره اقتصار ایدرکه اول ربع
عشر وعشردر ﴿ ان یسألکموها فیحفکم تبخلوا ویخرج اضغانکم ﴾
اکر اول سزدن اموالکزك جمیعن طلب ایدوب سزی اجهاد ایتسه
اکا بخل ایدوب ویرمزدیکز الله تعالی ویا بخل سزك بغض وعداوتکزی
اخراج ایدر شونلرکه مالکزی آلوب کیدرلر ﴿ ها انتم هؤلاء تدعون لتنفقوا
فی سبیل الله ﴾ بیلك که ای مخاطبون سز بر قومسزکه الله تعالینك
سبیلنده اموالکزی انفاقه دعوت اولنورسز اول کرکسه زکاة ویا سائر
انواع خیراتدر ﴿ فمنکم من یبخل ومن یبخل فانما یبخل عن نفسه ﴾
اویله اولسه اول انفاقدن کیمیکز بخل وامتناع ایدر اول کمسه‌که اندن بخل
وامتناع ایده اول نفسندن انفاق ثوابنی منع ایدر ﴿ والله الغنیّ وانتم الفقراء ﴾
الله تعالی سزك انفاقکزدن غنیدر سز ایسه الله تعالی عندنده‌کی
ثواب ومغفرت ورحمته محتاجلرسز امتثال ایدرسکز ثوابی کندیکزه‌در
امتناع ایدرسکز وبالی اوزریکزه‌در ﴿ وان تتولوا یستبدل قوما غیرکم
ثم لا یکونوا امثالکم ﴾ واکر سز انك امر وطاعتندن اعراض ایدرسکز سزی
اهلاك ایدوب یریکزه قوم آخرینی کتوررزکه انلر سزدن خیرلی اوله
یوخسه تولیده وایماندن زهدده سزك کبی اولمیه‌که انلر اهل فرس
ویا انصار ویا اهل یمن ویا ملائکه‌در

سورة الفتح وهی تسع وعشرون آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ انا فتحنا لك فتحا مبینا ﴾ یا محمد بز سکا کله‌سی یلده مکه‌یه دخولی
قضاء ایتدك ویاخود صلح حدیبیه‌یی قضاء ایتدك‌که اول فتحه سبب اولدی

(ليغفر لك الله ماتقدم من ذنبك وماتأخر) تا كه الله تعالى زمان جاهليتده
تقدم ايدن وبو آيت كريمه نزولنه دكين تأخر ايدن تفريطكى مغفرت ايده
اشبو مغفرتى فتحه علت قيلدى شول حيثيتدنكه انى جهاد كفاره واعلاء
دين ايچون سعيه وازاحهٔ شركه وتكميل نفوس ناقصه يه وايدىٔ ظلمه دن
ضعفه يى تخليصه سببدر (ويتم نعمته عليك) واعلاء دين ايله ونبوتكه
ملكى ضم ايله سكا نعمتنى اتمام ايده (ويهديك صراطا مستقيما) وتبليغ
رسالتده ومراسم رياستى اقامتده صراط مستقيمه سنى هدايت ايده
(وينصرك الله نصرا عزيزا) والله تعالى اسلامى اظهارله اعداى دين
اوزره سكا نصرت ايدر برحيثيتله كه اندنصكره ده ضعف وذل اولميه
(هو الذى انزل السكينة فى قلوب المؤمنين ليزدادوا ايمانا مع ايمانهم)
اول الله تعالى مؤمنلرك قلوبنه سكينه انزال ايتديكه اوزرلرينه وارد اولان
شدائد عندنده مضطرب اولميوب ثابت اوله لر الله تعالى يه ويوم آخرته
ايمانلريله بيله شرائعه دخى ايمانلرى زياده اوله * ابن عباس رضى الله تعالى
عنهما ايدر الله تعالى رسولنى كلمهٔ شهادتله ناسه كوندروب انلر انى تصديق
ايديجك انلره صلاتى بعده زكاتى بعده صومى بعده حجى بعده جهادى
زياده ايتمكله دينلرينى اكمال ايتدى هربار كه انلر برشيئله امر اولنوب
تصديق ايتدكلرنده انكله ايمانلرن آرتورديلر (ولله جنود السموات
والارض) سموات وارض ومافيهماده اولان ملائكه وجن وانس وغيرها
الله تعالينك جنوديدر حكمتى مقتضاسنجه بعضنى بعضى اوزره تسليط ايدر
اكر دينينه نصرتى سزك غيريله ايتمك ديلسه ايدردى (وكان الله عليما
حكيما) الله تعالى خلقك مصالحنه عليم تقدير وتدبيرنده حكيم اولدى
(ليدخل المؤمنين والمؤمنات جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها)
تا كه اهل ايمانك رجال ونسائى ذكر اولنانده الله تعالينك نعمتلرين
بيلوب شكر ايتدكلرنده اول انلرى جنتلره ادخال ايده كيم اشجارى التندن
نهرلر جارى اوله انده دائمين اولدقلرى حالده (ويكفر عنهم سيئاتهم)
وسيئه لرينى ستر ايدوب هيچ كمسه يه اظهار ايتميه (وكان ذلك عندالله
فوزا عظيما) اشبو ذكر اولنان ادخال جنات وتكفير سيئات الله تعالى
عندنده فوز عظيم اولدى زيرا كه جلب نفعده ودفع ضررده منتهاى
مطلوبدر (ويعذب المنافقين والمنافقات والمشركين والمشركات الظانين

بالله ظن السوء) يا محمد فتح ومغفرتى الله تعالينك سكا انكيچوندركه مدينه
اهلندن منافق ومنافقه لره ومكه اهلندن مشرك ومشركه لره عذاب
ايده كه انلر الله تعالى رسولنه ومؤمنلره نصرت ايتمز ديو سوء ظن ايديجيلردر
(عليهم دائرة السوء) مؤمنلره ظن وتربص ايتدكلرينك دائره سى اوزرلرينه
اولوب انلرى تخطى ايتمسون (وغضب الله عليهم ولعنهم واعدلهم جهنم
وساءت مصيرا) والله تعالى انلره دنياده غضب ولعنت ايده وانلر ايچون
آخرتده جهنم عذابى اعداد ايده اول جهنم نه چركين قرارگاه اولور
(ولله جنود السموات والارض وكان الله عزيزا حكيما) سموات وارضك
ملك وسلطنت وغلبه سى الله تعالينكدر اول اعداسنه انتقامله غالب
وصنعنده حكيم اولدى (انا ارسلناك شاهدا ومبشرا ونذيرا) يا محمد بز سنى
كوندردك كه مؤمنلرك ايمانه وكافرلرك كفرنه شاهد اوله سن مؤمنلره جنتله
تبشير وكفارى ناردن تحذير ايده سن (لتؤمنوا بالله ورسوله) تا كه الله
تعالينك وحدانيتنه ورسولنك نبوتنه تصديق ايده سز (وتعزروه
وتوقروه) ودينته ورسولنه تقوايه واكا خشوعله تعظيم ايده سز
(وتسبحوه بكرة واصيلا) وصباحده واخشامده دوام اوزره انى تنزيه
وتصديق ايده سز (ان الذين يبايعونك انما يبايعون الله) شونلر كه
حديبيه ده تحت شجره ده سندن بيعت رضوان ايتديلر كأنه انلر الله تعاليدن
بيعت ايتمشلردر زيرا كه بيعتله اصل مقصود اولدر (يد الله فوق ايديهم)
الله تعالينك نصرتله يدى انلرك طاعتله اولان يدلرى فوقنده در
(فمن نكث فانما ينكث على نفسه) اول كمسه كه عهد وبيعتنى نقض ايده
اول نقضنك وبالى ينه كندويه عودت ايدر (ومن اوفى بما عاهد عليه الله
فسيؤتيه اجرا عظيما) واول كه الله تعالى يه اولان عهد وبيعتنه
وفا ايده نقض ايتميه بز اكا اجر عظيم ويررز كه اول جنتدر
(سيقول لك المخلفون من الاعراب شغلتنا اموالنا واهلونا فاستغفر لنا) وقتا كه
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم عام حديبيه ده عمره ايچون مدينه دن مكه يه
كيتمك ديلدى قريش انكله حربه مباشرت ويا انى بيت شريف زيارتندن
صده مبادرت ايتملرى عذريله عمره ايچون محرم اولوب بيله سنجه هدى
سوق ايتديكه ناس انك مرادى حرب دكل ايديكنى بيله لر اويله اولسه
مدينه اطرافنده مقيم اعراب ويا اهل بوادى يه امر ايتديكه انلر انكله

بیله كیده‌لر اعرابدن اكثری انك امرینه اتباعدن تثاقل ایدوب
تخلفلرینه شغلله اعتلال ایتدیلر اول سببدن نازل اولدیكه اعرابدن
بر طائفه‌كه سكا اتباعدن امتناع ایدوب دیرلركه بزی اموال وعیالمز سنكله
كتمكدن اشغال ایتدی زیرا كمسه‌مز یوقدركه انلرك امورینه قیام ایده
الله تعالی انلری اعتذارلرنده تكذیب ایدوب دیدیكه ﴿ یقولون بالسنتهم
ماليس فی قلوبهم ﴾ انلر قلبلرنده اولمین شیئی لسانلریله اظهار ایدرلر
بوخسه سنك انلر ایچون استغفار ایتدیككه و یا ایتمدیككه مبالات
ایتمزلر ﴿ قل فمن يملك لكم من الله شيئا ان اراد بكم ضرّا او اراد بكم نفعا
بل كان الله بما تعملون خبيرا ﴾ یا محمد انلره دیكل‌كه الله تعالینك مشیئت
وقضاسندن سزی كیم منع ایده‌بیلور اول كركسه سزه ضرر دیلسون قتل
ویا هزیمت و یا اهل. ومالده خلل و یا تخلفده عقوبت كبی ویاخود سزه
نفع دیلسون اشبو مذكوراتك اضدادی كبی بلكه الله تعالی سزك اعمالكزه
خبیر اولدی تخلف وقصدیكزی بیلورز ﴿ بل ظننتم ان لن ينقلب الرسول
والمؤمنون الى اهليهم ابدا وزين ذلك فی قلوبكم وظننتم ظن السوء
وكنتم قوما بورا ﴾ بلكه ظن ایتدیكزكه رسول الٰهی ومؤمنلری
مشركون استئصال ایدوب من بعد حدیبیه‌دن مدینه‌یه اهللرینه رجوع
ایتمیه‌لر اول تخلف قلوبكزده شیطان واسطه‌سیله تزیین اولندی وظن
سوئی تحسین ایدوب فساد عقیده وسوء نیتكزله عند الله قوم هالكین
اولدیكز ﴿ ومن لم يؤمن بالله ورسوله فانا اعتدنا للكافرين سعيرا ﴾ شول
كمسه‌كه سرّ وعلانیه‌ده الله تعالی‌یه ورسولنه ایمان كتورمیه اول كافردر
بز ایسه كافرلر ایچون نار سعیر تهیئه ایتمشز ﴿ ولله ملك السموات والارض
يغفر لمن يشاء ويعذب من يشاء وكان الله غفورا رحيما ﴾ سموات وارض
وما بینهمانك ملكی الله تعالینكدر دیلرسه انده تدبیر ایدر دیلدیكنی ذنب
كبیر اوزره مغفرت ایدر ودیلدیكنی ذنب صغیر اوزره عذاب ایدر زیراكه
اكا هیچ شیء واجب اولمز توبه ایدنه اول ازلده وابدده غفور واكا اطاعت
ایدنه رحیم اولدی ﴿ سيقول المخلفون اذا انطلقتم الى مغانم لتأخذوها ذرونا
نتبعكم يريدون ان يبدلوا كلام الله ﴾ حدیبیه‌دن تخلف ایدنلر مؤمنلره
دیدیلركه چقانكه حدیبیه‌دن دونوب خیبر مغانمنه كیده سز بزی
ترك ایدككه سزكله خیبر اهلنه قتاله كیده‌لم حالبوكه مؤمنلر

حدیبیه‌دن رجوعلرنده الله تعالی انلره وعد ایتدیكه اهل مكه غنائمندن
عوض خاصة خیبر غنائمی انلره ویریله زیراكه حدیبیه‌دن صلح اوزره
منصرف اولدقلرندن اهل مكه‌دن برشیئه نائل اولمامشلردی اول مخلفین
اراده ایتدیلركه الله تعالینك اهل حدیبیه‌یه اولان وعدنی تغییر ایده‌لر
﴿ قل لن تتبعونا كذلكم قال الله من قبل ﴾ یا محمد انلره دیكل‌كه سز بزمله
خیبره كتمزسز زیراكه سزك خیبره كتمككه تهیئكزدن اوّل الله تعالی بكا اشبو
دیدیكم كبی دیدی یعنی خیبر غنیمتی حدیبیه‌یه حاضر اولنلركدر انلرك
غیری‌یه اندن نصیب یوقدر ﴿ فسيقولون بل تحسدوننا بل كانوا لا يفقهون
الا قليلا ﴾ مؤمنلره حدیبیه‌دن تخلف ایدنلر دیدیلركه الله تعالی بزی سزكله
خیبره كتمكدن منع ایتمیوبدر بلكه سز بزم غنائمده سزه مشاركت ایتدیكمزه
حسد ایدرسز بلكه انلر دینی فهم ایتمزلر آز كمسه‌لردركه انی فهم ایدر اوله‌كه
انلر مخلصوندر ﴿ قل للمخلفين من الاعراب ستدعون الى قوم اولی بأس شديد
تقاتلونهم او يسلمون ﴾ یا محمد حدیبیه‌دن تخلف ایدن اعرابه دیكل‌كه سز
برقومله قتاله دعوت اولنورسزكه انلر بأس شدید صاحبلریدركه انلر بنی
حنیفه وغیریدر پیغمبریمز علیه السلامدن صكره مرتد اولدیلر ویا مشركوندركه
انلرله قتال ایدرسز حتی‌كه اسلامه كله‌لر یوخسه انلردن جزیه اخذكز جائز اولمز
﴿ فان تطيعوا يؤتكم الله اجرا حسنا ﴾ ایمدی شول حدیبیه‌دن تخلف ایدنلر
اكر سز اول حربده اخلاصله حسن قتال ایدرسكز الله تعالی سزه دنیاده
غنیمت وآخرتده جنت ویرر ﴿ وان تتولوا كما توليتم من قبل يعذبكم عذابا اليما ﴾
واكر اول حربدن اعراض ایدرسكز اندن اول حدیبیه‌یه دعوت
اولندیغكزده‌كی اعراضكز كبی الله تعالی سزه عذاب الیمله تعذیب ایدر
اشبو آیت نزول ایدیجك جهاددن عاجز وضعیفلر دیدیلركه بزم حالمز نیجه
اولوركه قتاله دعوت اولندیغمزدن خروجه استطاعتمز اولمیجق عذاب
اولنورز * نازل اولدیكه ﴿ ليس على الاعمى حرج ولا على الاعرج
حرج ولا على المريض حرج ﴾ اعمی واعرج ومریض اوزرینه وبال
یوقدركه جهاددن تخلف ایده‌لر ﴿ ومن يطع الله ورسوله يدخله جنات
تجری من تحتها الانهار ومن يتول يعذبه عذابا اليما ﴾ اول كمسه‌كه
سرّ وعلانیه‌ده الله تعالی‌یه ورسولنه اطاعت ایده اول انی شول جنتلره

ادخال ایدرکه آنك التندن ایرمقلر آقار واولکه الله تعالینك طاعتندن اعراض ایده اول انی عذاب الیمله تعذیب ایدر ﴿ لقد رضی الله عن المؤمنین اذ یبایعونك تحت الشجرة ﴾ الله تعالی راضی اولدی شول مؤمنلردنکه سنکله حدیبیه ده نزول ایتدیلرکه انلر بیك اوچیوز ویا بیك بشیوز کسه ایدیلر شول وقتکه سن سمره ویا سدره التنده اوتوررکن سندن بیعت ایتدیلر شوندنصکره که عثمان رضی الله عنه‌یی اهل مکه‌یه رسول کوندرمشدیکه بیت اللهی پیغمبریمز علیه السلامه طواف ایچون تخلیه ایده‌لر بعده اهل مکه عثمان رضی الله عنه‌یی قتل ایتدیلر دیو ایشیدیلیجك پیغمبریمز علیه السلام اول بیله سنجه اولان اصحاب ایله مبایعت ایتدیکه قریشله محاربه ایده‌لر موت خوفیله انلردن فرار ایتمیه‌لر بعده پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه عثمان الله تعالینك ورسولنك حاجتنده در وایکی الینك برینی اول بری اوزره قویوب بو عثمانك بیعتیدر دیدی ﴿ فعلم مافی قلوبهم فانزل السکینة علیهم واثابهم فتحا قریبا ﴾ الله تعالی اول مبایعت ایدن مؤمنلرك قلبلرنده‌کی صدق ووفایی بیلوب اول صلح سببیله قلبلرینه طمانینه وسکون انزال ایتدی واول حدیبیه‌دن رجوعلری عقبنده خیبری فتح ایتدی ﴿ ومغانم کثیرة یأخذونها ﴾ وانلری خیبردن آلدقلری مغانم کثیره ایله اثابه ایتدی زیراکه خیبرك یهودلری اموال کثیره وعقار واشجار اصحابی ایدیلر پیغمبریمز علیه السلام انلرك جمیعنی حدیبیه اهلنه قسمت ایتدی ﴿ وکان الله عزیزا حکیما ﴾ الله تعالی غالب وحکمنی مراعی اولدی ﴿ وعدکم الله مغانم کثیرة تأخذونها ﴾ الله تعالی سزه مغانم کثیره وعد ایتدیکه مؤمنلر پیغمبریمز علیه السلام زماننده واندنصکره‌ده یوم قیامته دکین کفاردن اخذ واغتنام ایدرلر ﴿ فعجل لکم هذه ﴾ اول جمله‌دن خیبر مغانمنی تعجیل ایتدی ﴿ وکف ایدی الناس عنکم ﴾ وسزدن اهل خیبر ایدینی وحلیفلری بنوا اسد وبنوا غطفان ایدینی برقولده قریش ایدینی کف ایتدی * روایت اولندیکه پیغمبریمز علیه السلام خیبره کیدوب اهلنی محاصره ایدیجك اسد وغطفان قبائلی قصد ایتدیلرکه مدینه‌ده‌کی عیال وذراری مسلمینی غارت ایده‌لر لکن الله تعالی قلبلرینه رعب القاسیله انلری اندن کف ایتدی ﴿ ولتکون آیة للمؤمنین ویهدیکم صراطا مستقیما ﴾ تاکه اول کف

ویا غنیمت مؤمنلره امارت اوله‌که انکله عند الله کندیلرك منزلت ومرتبه‌لری اولدیغن بیله‌لر وحدیبیه‌دن رجوعلری حیننده خیبرك فتحیله پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم وعدنده صدق ایدیکن تیقن ایده‌لر وسزی دین اسلام اوزره ثابت ایدوب انك فضل ورحمتنه توکل ایده سزکه مسلمون سکز بیك کسه اولوب اهل خیبر یتمش بیك ایکن مسلمینی انلر اوزره غالب ایتدی ﴿ واخری لم تقدروا علیها قد أحاط الله بها وکان الله علی کل شیء قدیرا ﴾ الله تعالی سزه مغانم اخری وعد ایتدیکه اول هوازن ویا فارس مغانمیدرکه هنوز اکا مالك اولمیوبسز الله تعالی اکا استیلاء ایدوبدر انی سزك غیریدن منع ایدوب سزه فتح ایدیسردر الله تعالی هرشیئك اوزره قدیر اولدی زیراکه قدرتی ذاتیه‌در برشیئه مختص اولوب سائرندن ممتنع دکلدر ﴿ ولو قاتلکم الذین کفروا لولوا الادبار ثم لایجدون ولیا ولانصیرا ﴾ اکر یوم حدیبیه‌ده مکه‌نك کفاری سزکله قتال ایدوب صلح اولمسه‌لر ویا اسد وغطفان اهل خیبره معاونت ایچون سزکله قتال ایتسه‌لر منهزمین اولدقلری حالده انصراف ایدوب من بعد انلره نفع ایدر بر قریب وهزیمتدن منع ایدر بزه ناصر بولمیه‌لردی ﴿ سنة الله التی قد خلت من قبل ولن تجد لسنة الله تبدیلا ﴾ یا محمد سندن اول کچن امتلرك رسوللرینه الله تعالینك سنة موعوده‌سیدرکه انلری اعدالری اوزره غالب ایده الله تعالینك سنتنه ایسه تغییر بولمزسن ﴿ وهو الذی کف ایدیهم عنکم وایدیکم عنهم ببطن مکة من بعد ان اظفرکم علیهم وکان الله بما تعملون بصیرا ﴾ اول الله تعالی مکه مشرکارینك یدلرینی سزدن وسزك یدلریکزی انلردن کف ایتدی سزه انلر اوزره نصرت ایتدیکندنصکره الله تعالی سزك اعمالکزه بصیر اولدی * قصه‌سی اولدرکه عکرمه ابن ابو جهل بشیوز کشیله حدیبیه‌یه خروج ایدوب پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم خالدبن الولیدی مسلمیندن بر مقدار جند ایله اوزرلرینه کوندردی حتی‌که اول کفاری صیوب مکه‌نك حیطانه قویدقلرندنصکره کیرو دوندیلر * دینلدیکه اشبو قصه یوم فتحده ایدی * پس بو اجلدن دینلدیکه مکه‌نك فتحی عنوة اولوبدر ﴿ هم الذین کفروا وصدوکم عن المسجد الحرام والهدی معکوفا ان یبلغ محله ﴾ انلر شول کافرلردرکه سزی مسجد حرامه دخولدن وبیت شریفی طوافدن وهدیکزی محلنده نحردن

منع ایتدیلر که اول حاج ایچون منی و معتمر ایچون صفادر ایمدی
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم یتمش هدی سوق ایتمشدی منع اولیجق جمیعنی
حدیبیه‌ده نحر ایتدی زیرا که محصرك منحری حصر اولدیغی محلدرکه
شافعی اکا ذاهبدر و بعضیلری دیدیکه حدیبیه‌نك بعضی حرمدندر
اویله اولسه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم هدایاسنی حرمده نحر ایتمشدر
تکیم ابوحنیفه انك نحری حرمده اولمسی شرطدر دیدی اگرچه اول
نحر ایچون معهود دکلسه‌ده ﴿ ولولا رجال مؤمنون و نساء مؤمنات
لم تعلموهم ان تطؤهم فتصیبکم منهم معرّة بغیر علم ﴾ اگر مکه‌ده مشرکینله
مختلط رجال ونساء جماعتی اولمسه که سز انلری بیلمزسز ومشرکیندن
تمییز ایتمزسز غفلتله سز انلری اهلاك ککز سببیله اوزریکز دیت وکفارت
وجوبی وانلر اوزره تأسف وتعییر کفار وقوعی وانلردن بخشده تقصیرله
اثم مثلی مکروه اصابتی اولمسه الله تعالی سزك ایدیکزی انلردن کف ایتمزدی
﴿ لیدخل الله فی رحمته من یشاء ﴾ الله تعالی سزك ایدیکزی اهل مکه‌دن
کف ایتدیکه انده‌کی مؤمنلری صیانت ایده وانلردن دیلدیکنه زیاده خیری
الهام ایدوب ویا انده‌کی مشرکلردن دیلدیکنه اسلامی توفیق ایدوب جنته
ادخال ایده ﴿ لو تزیلوا لعذبنا الذین کفروا منهم عذابا الیما ﴾ اگر مؤمنلر
کفاردن تمییز ایتسه‌لر انلردن کفاری بز قتل وسبیله تعذیب ایدردك
﴿ اذ جعل الذین کفروا فی قلوبهم الحمیة حمیة الجاهلیة ﴾ ذکر ایت شول
وقتیکه مکه‌نك کفاری قلبلرنده انفه قیلدیلر که اول حقی اذعاندن
منع ایدر حمیهٔ جاهلیه‌در شول حیثیتله کیم پیغمبریمز علیه السلام
حدیبیه‌یه نزولنده دیدیلر که محمد بزم آباء واخوانمزی قتلندنصکره کلدیکه
منازلمزه دخول ایده والله بزانی مکه‌یه ادخال ایتمزز تا که محمد واصحابی بزه
رغماً بنه دخولارینه سویمیه‌لر ﴿ فانزل الله سکینته علی رسوله وعلی المؤمنین ﴾
اویله اولسه الله تعالی رسولنه ومؤمنلره ثبات ووقار انزال ایدوب کفارك
قلوبنه داخل اولان حمیهٔ جاهلیه انلره داخل اولمدی * روایت اولندیکه
وقتا که کفار انفه ایدوب انلری بیته دخولدن منع ایدیجك پیغمبریمز علیه
السلام ومؤمنلر قصد ایتدیلر که انلرکه قتال ایده‌لر اویله اولسه کفاره
انلردن خوف کلوب پیغمبریمز علیه السلامدن دیلدیلر که اوسنه کیرو
مدینه‌یه کیده‌لر شول شرطله کیم سنهٔ آتیه‌ده قریش انلر ایچون

مکه‌یی اوچ کون تخلیه ایده‌لر پیغمبریمز علیه السلام اکا راضی اولیجق
انك اوزره اندن عهدنامه استدیلر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم علی
رضی الله عنه‌یه (بسم الله الرحمن الرحیم) یازغل دیدی انلر دیدیلر که
بز انی بیلمزز بلکه (باسمك اللهم) یازغل بعده دیدیکه اشبو رسول اللهك
اهل مکه ایله اولان صلحنامه‌سیدر دیدیلر که اگر بز سنك رسول الله
ایدیککی بیلسیدك سنی بیته دخولدن صد ایتمز وسنکله قتال ایتمزدك بلکه
یازغل که اشبو محمد بن عبد اللهك اهل مکه ایله اولان صلحنامه سیدر
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه استدکاری منوال اوزره یازغل
مؤمنلر قصد ایتدیلر که اندن امتناع ایدوب انلر اوزره هجوم ایده‌لر الله تعالی
اوزرلرینه سکینه انزال ایدوب حتی که توقر و تحمل ایتدیلر ﴿ والزمهم کلمة
التقوی وکانوا احق بها واهلها ﴾ وانلره کلمهٔ تقوایی الزام ایتدی یعنی کلمهٔ
شهادت ویا بسمله‌ٔ شریفه‌یی ویا محمد رسول الله دیمکی ویا عهد اوزره وفاء
وثباتی اختیار ایتدی واول کلمهٔ تقوایه غیریدن احق واهل اولدیلر
﴿ وکان الله بکل شیء علیما ﴾ الله تعالی هر شیئه علیم اولدی اویله اولسه
هر شیئك اهلنی بیلور اکا انی آسان قیلور ﴿ لقد صدق الله رسوله الرؤیا
بالحق ﴾ پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم منامنده کوردیکه اول واصحابی
مکه‌یه امن اوزره محلقین ومقصرین کیردیلر اول رؤیایی اصحابنه حکایت
ایدیجك تأویلی اول ییلده اولمق توقعیله سوینشدیلر تأخر ایدیجك بعضیلری
دیدیکه والله باشمزی نه حلق ونه تقصیر ایتدك ونه بیتی کوردك اول سببدن
اشبو آیت نازل اولدی یعنی الله تعالی رسولنه منامنده کوستردیکی رؤیایی
حق ملتبس اولدیغی حالده تحقیق ایتدی اول انك کوردیکی لابد وقت
مقدرده که اول عام قابلدر ظهور ایدیسردر ﴿ لتدخلن المسجد الحرام
ان شاء الله آمنین محلقین رؤسکم ومقصرین لا تخافون ﴾ والله یا مؤمنلر کله‌جك
ییلده سز مسجد حرامه کیررسز اگر الله تعالینك مشیئتی اولورسه * وعد
کریمك مشیئته تعلیقده عبادنه انی تعلیم وانلرك بعضی اکا موت یاغیبه
علتیله کیرمز ایدیکنی اشعار ویاخود ملك رؤیانك مقاله‌سنی حکایت ویاخود
پیغمبریمز علیه السلامك اصحابنه اولان قولنی رعایت واردر بعضکز باشنی
تراش ایدر و بعضکز ایسه صاچنی قرقر عدودن امن اوزره اولوب انلردن

خوفکز اولمدیغی حالده (فعلم مالم تعلموا فجعل من دون ذلك فتحا قريبا) الله تعالینك انی تأخیرنده کی حکمتندن سزك بیلمدیککزی بیلوب مسجد حرامه دخولکزدن اوّل سزه صلح حدیبیه‌یی ویافتح خیبری تیسیر ایتدی تاکه موعودك حصولنه دکین مؤمنلرك قلوبی انکله استراحت ایده

(هو الذی ارسل رسوله بالهدی ودین الحق لیظهره علی الدین کله) اول الله تعالی رسولی محمد علیه السلامی توحیدله ودین اسلامله کوندردیکه اول دین اسلامی سائر ادیان اوزره حق اولانك نسخله وباطل اولانك فسادنی اظهارله ویاخود مؤمنلری اول دین باطلك اهلی اوزره تسلیطله زیراکه اسلامدن غیری دین اهلنی مسلمون قهر ایدوبدر (وکفی بالله شهیدا محمد رسول الله) الله تعالی شاهدیترکه محمدانك رسولیدر اکرچه کفار مکه اکا شهادت ایتمزلرسه‌ده زیراکه بز سنك رسول الله ایدیککی بیلمزز دیدیلر (والذین معه اشدّآء علی الکفار) محمد رسول اللهدر وانکله اولان مؤمنلر کفار اوزره شدیدلردر انلره محبت ایتمزلر دینلرینه مخالف اولنلره غلظت ایدرلر (رحماء بینهم) بری برلرینه مرحمت ومحبتلولردر (تراهم رکعا سجدا) سن انلری راکعلر وساجدلر کوررسن زیراکه اکثر اوقاتده نمازه مشغوللاردر (یبتغون فضلا من الله ورضوانا) الله تعالیدن آخرتده ثوابن ورضاسن طلب ایدرلر (سیماهم فی وجوههم من اثر السجود) علامتلری سجود اثرندن یوزلرنده ثابته‌درکه اول کثرت صلاة وسهر لیلدن نورلنمسیدر ویا علمتسز یوزلرینك صرارمسیدر ومسلمونك طباعی انلری قبول ایتمسیدر (ذلك مثلهم فی التوریة) اشبو مذکورات انلرك توراتده صفتیدر (ومثلهم فی الانجیل کزرع اخرج شطأه فآزره فاستغلظ فاستوی علی سوقه) اما انلرك انجیلده‌کی صفتی شول زرعه بکزرکه فراخ وسنبلنی اخراج ایده اکا تقویه واعانه ایده رقیق ایکن غلیظ اوله اندن ساقی اوزره طوغریلوب طوره (یعجب الزراع) کثافت وقوّت وغلظت وحسن منظریله زراعلری اعجاب ایده الله تعالی انی صحابه‌یه مثل ضرب ایلدی انلر اوائل اسلامده قلیل ایکن کثرت بولدیلر وانکله مستحکم اولدقلرندنصکره رفعت بولدیلر حتی که اول اوصافله رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمه حاللرینی بکندردیلر (لیغیظ بهم الکفار) الله تعالی انلری اشبو صفاتله وصف ایلدی تاکه انکله کفاری اویکلندره (وعد الله الذین

(آمنوا)

آمنوا وعملوا الصالحات منهم مغفرة واجرا عظیما) الله تعالی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك اصحابندن مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلینلره مغفرت وجنت وعد ایتدی

سورة الحجرات وهی ثمانی عشرة آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(یا ایها الذین آمنوا لاتقدّموا بین یدی الله ورسوله) یامؤمنلر هیچ برامرده الله تعالینك ورسولنك امرنده تقدم ایتمکز یعنی قچان برشیئله امراولندیغکزده انی وقت مأموردن اوّل ایشلمکز جابر رضی الله عنه ایدر اول یوم الضحاده ذبح حقنده‌درکه برجماعت پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم صلاة عیدی ادا ایتمدن اضحیه‌لرینی ذبح ایتدکلرنده اعاده ایله امر ایلدی براء رضی الله عنهدن مرویدرکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم یوم نحرده خطبه سنده دیدیکه اشبو کونده بزم اوّل عملمز صلاة عیدی ادادر اندن رجوعمزده اضحیه‌لریمزی ذبحدر اول کمسه‌که اشبو امر اولندیغی منوال اوزره ایده سنتمزه اصابت ایدر واولکه بز صلاة عیدی ادا ایتمدن ذبح ایده اول اهلیچون لحم تعجیل ایتمشدر یوخسه نسکدن اول برشیئده دکلدر عائشه رضی الله عنها ایدر اشبو آیت یوم شکده صومدن نهی حقنده‌در یعنی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم رمضان صومنه شروع ایتمدن سز اکا شروع ایتمکز اکایلده ایدر یعنی کتاب وسنتك خلافنی سویلمکز ودخی الله تعالینك ورسولنك کلامی سویلنورکن آخر کلامی سویلمکز وهرشیئده شرعه متابعت ایدك وقیاسی نص اوزره تقدیم ایتمکز (واتقوا الله ان الله سمیع علیم) تقدیمده ومخالفت حکمده الله تعالیدن قورقکزکه اول اقوالکزی ایشیدر وافعالکزی بیلور (یا ایها الذین آمنوا لاترفعوا اصواتکم فوق صوت النبیّ) یامؤمنلر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه سویلدیککزده صوتکزی انك صوتی اوزره رفع ایتمکز (ولاتجهروا له بالقول کجهر بعضکم لبعض) وبینکزده دائر جهرله پیغمبریمز علیه السلامه تکلمده جهر ایتمکز بلکه اکا تعظیم ایچون صوتکزی خفض ایدك واکا اسم وکنیه سیله خطاب ایتمکز بری برلریکزه خطابکز کبی اشبو آیتله علماء استدلال ایتدیلر انك قبری قتنده وحدیثی اوقوندیغنده رفع صوتدن منع اولنه زیراکه

اكا مماتنده‌كی حرمت حیاتنده‌كی حرمت كبیدر ﴿ ان تحبط اعمالكم وانتم
لاتشعرون ﴾ اعمالكز حبط اولمق كراهتیله حالبوكه انك حبط اولندیغنه
شعوریكز اولمز زیراكه صوتی جهر ورفعده استخفاف واردر اكر اكا
قصد اهانت وعدم مبالات منضم اولورسه كفری مؤدی اولور *
روایت اولندیكه ثابت بن قیسك اذننده وقر اولدیغندن جهوری الصوت
ایدی بوآیت نازل اولیجق پیغمبریمز علیه السلامدن تخلف ایتدی پیغمبریمز
علیه السلام دخی انی چاغروب بزه نیچون كلمز اولدك دیدیكنده دیدیكه
یارسول الله چون سكا بوآیت نازل اولدی بن ایسه جهوری الصوتم
قورقرینكه عملم حبط اوله واهل ناردن اولم پیغمبریمز علیه السلام ایتدی
دیلرمیسنكه حیاتكده حمید ومماتكده شهید اولوب جنته كیره‌سن دیدیكه
الله تعالینك ورسولنك بشارتنه راضیم شمدنكیرو عمرم اولدقچه صوتمی
صوتك فوقنه رفع ایتمیم اویله اولسه مسیلمه حربنده شهید اولدی *
دینلدیكه بوآیتدنصكره ابو بكر وعمر رضی الله عنهما پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلمله تكلملرنده اسرار ایدر اولدیلر ﴿ ان الذین یغضون اصواتهم
عند رسول الله اولئك الذین امتحن الله قلوبهم للتقوی لهم مغفرة واجر عظیم ﴾
شونلركه رسول الله قتنده ادبه رعایت ایدوب صوتلرین خفض ایدرلر
انلر شول قومدركه الله تعالی قلبلرینی تقوی ایچون اختیار وخالص ایدوبدر
انلر ایچون مغفرت ذنوب وجنتده ثواب جزیل اولور ﴿ ان الذین ینادونك
من وراء الحجرات اكثرهم لایعقلون ﴾ یامحمد شونلركه نسائك حجراتی وراسندن
سكا ندا ایدرلر * دینلدیكه ندایی ایدن عیینة بن حصین واقرع بن حابس
ایدیكه بنو تمیمدن یتمش رجال ایله پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه وفد كلدیلر
حالبوكه اول وقت ظهیره‌ده راقد ایدی یامحمد طشره چیق دیوندا
ایتدیلر انلرك اكثری حرمت نبوتی تعقل ایتمزلر زیراكه عقل حسن ادب
ومراعات حشمت اقتضا ایدر لاسیما اول منصبده اولان كمسه‌یه اوله اول
نداء منكر انلرك جمیعنه اسناد اولندی زیراكه اكا جمیعی راضی اولدیلر
ویامنادی‌یه امر ایتدیلر ویااول منادی انلرك اراسنده ایدی ﴿ ولو انهم
صبروا حتی تخرج الیهم لكان خیرا لهم والله غفور رحیم ﴾ اكر انلر سنك
خروجكه دكین صبر وانتظارده ثابت اولسه‌لر اول انلره استعجالدن
خیرلی ایدی زیراكه انده حفظ ادب وتعظیم رسول حاصل اولوردیكه

اول ثناء وثوابی ایجاب ومسئولی اسعاف ایدردی الله تعالی غفور رحیمدركه
اول اساءت ادب ایدن وترك تعظیم ایدنلره نصح وتقریع اوزره اقتصار
ایتدی بوآیتك سبب نزولنده دینلدیكه پیغمبریمز علیه السلام بنی العنبر نام
قبیله‌یه سریه كوندردی انلر سریه‌نك كلدیكن بیلیجك عیاللرین براغوب
قاچدیلر اویله اولسه سریه اول عیالی سبی ایدوب پیغمبریمز علیه
السلامه كتوردیلر بعده بنو العنبردن برجماعت اول سبی اولنان عیاللرین
اشتراء ایچون كلدكلرنده وراء حجراتدن پیغمبریمز علیه السلامه غلظتله ندا
ایدوب اویوركن انی اویاردیلر طشره چیقدیغنده اكا عیاللری امرنده
سویلدیلر پیغمبریمز علیه السلام انلرك برینی حكم ایدیجك اول حكم
دیدیكه عیالمزك نصفنی بزه باغشله ونصف آخرینی بزه بیع ایله پیغمبریمز علیه
السلام دخی انجلین ایتدی اول سببدن بوآیت كریمه نازل اولدی یعنی اكر
ندا ایتمیوب صبر ایتمش اولسه‌لر انلره خیرلی ایدی انلرك هیچ برندن فدا
آلمقسزین جمعینی آزاد ایدیسردی ﴿ یاایها الذین آمنوا ان جاءكم فاسق
بنبأ فتبینوا ان تصیبوا قوما بجهالة فتصبحوا علی مافعلتم نادمین ﴾ یامؤمنلر
اكر سزه برفاسق خبر كذبله كلورسه اول خبرك كیفیت امرندن تعرف
وتفحص ایدك عجله ایتمكز شول كراهتله كیم برقومك حاللرین بیلمدین قتل
وقتالله انلره اصابت ایدوب بعده اول فعلكزه نادمین اوله‌سز * روایت
اولندیكه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ولید بن عقبه‌یی اخذ زكات ایچون
بنو المصطلق نام قومه كوندردی مكر اول ولیدله انلر بیننده عداوت وار
ایدی انی ایشتدكلرنده اكا قارشو كلدیلر ولید ایسه انلرك كندویی قتلنه
كلور ظن ایدوب كیرو دوندی وپیغمبریمز علیه السلامه دیدیكه انلر مرتد
اولمشلر بكا زكاتی ویرمدیلر اكا بناء پیغمبریمز علیه السلام انلره غزا قصدین
ایدیجك بوآیت نازل اولدی * دینلدیكه پیغمبریمز علیه السلام ولیددنصكره
انلره خالد بن الولیدی كوندردی اكر انلرده ایمانلرینه دلالت ایدر شیئی
كوررسك زكاتلرین آلوب كل والا انلره كفاره ایدیلن فعلی ایشله چون
خالد انلره واردی اخشام ویتسو اذانن انلرده اوقونور ایشیدیجك
زكاتلرین آلوب پیغمبریمز علیه السلامه كلدی وحسن حاللرین اكا
خبرویردی انكله ولیدك خطاسی ظاهر اولدی اشبو دلیلدركه فاسقك
خبری رد اولنه ومخبرده عدالت شرط اوله اول كرك راوی ویاشاهد ویامفتی

اولسون وواحد عدلك خبرى مقبول اوله (واعلموا ان فيكم رسول الله لو يطيعكم فى كثير من الامر لعنتم) بيلك رسول الله سزك ارا كزده در ايمدى اكا و امرنه موافقتله تعظيم ايدك اكر اول سزك خبر وير ديككز ويا اختيار ايتديككز امورك كثيرنده سزه اطاعت ايتسه اثم وهلاكه ايرر ديكز زيرا انلرك بعضيلرى جهد ايتديلركه فاسق قوليله عمل اولنوب پيغمبريمز عليه السلام انلرى بنو المصطلق ايله قتاله كوندره (ولكنّ الله حبب اليكم الايمان وزينه فى قلوبكم) لكن الله تعالى سزه ايمانى تحبيب ايدوب قلوبكزده انى آيات واضحه وبراهين قاطعه ايله تزيين ايتدى (وكرّه اليكم الكفر والفسوق والعصيان) واول الله تعالى سزه كفر وفسوق وعصيانى تبغيض ايتدى (اولئك هم الراشدون) ايمدى بوصفتلو كسه‌لر طريق سوايه اصابت ايديجيلردر (فضلا من الله ونعمة والله عليم حكيم) اشبو تحبيب وتبغيض الله تعاليدن سزه فضل ونعمت اولدى الله تعالى مؤمنلرك احوالنه وبينلرنده كى تفاضله عليم وانلره توفيقله انعام وافضالنده حكيمدر (وان طائفتان من المؤمنين اقتتلوا فاصلحوا بينهما) اكر مؤمنلردن ايكى طائفه بر برليله قتال ايتسه‌لر اول ايكى طائفه‌نك بينى نصحله وحكم الهه دعوتله اصلاح ايدك اشبو دليلدركه اهل عدله اهل بغى بينى اصلاح واجب اوله (فان بغت احديهما على الاخرى فقاتلوا التى تبغى حتى تفئ الى امر الله) اكر اول ايكى طائفه‌نك برى طائفه اخرى اوزره تعدى ايدرسه اول تعدى ايدن طائفه‌يه قتال ايدك تاكه الله تعالينك امرنه رجوع ايده‌لر (فان فاءت فأصلحوا بينهما بالعدل واقسطوا ان الله يحب المقسطين) اكر اول بغى ايدن طائفه بغيدن رجوع ايدرلرسه بينلرينى الله تعالينك حكمى مقتضاسنجه اصلاح ايدك وجميع اموريكزده عدل ايدك الله تعالى عدل ايدنلرى سور اشبو آيت پيغمبريمز عليه السلام زماننده اوسله خزرج بيننده حادث قتال شاننده نازل اولوبدر اشبونده دلالت واردركه باغى مؤمن اوله وباغى حربدن فارغ اولورسه ترك ايديله واوزرينه بغى اولنان كشى‌يه اعانت واجب اوله لكن نصح وصلحه سعيدنصكره (انما المؤمنون اخوة) مؤمنلر برى برلرينه قرنداشلردر زيرا جميعى اصل واحده منتسبلردركه اول ايماندركه كيم حيات ابديه‌يى موجبدر (فأصلحوا بين اخويكم

ايمدى ايكى قرنداشكز بينى اصلاح ايدك ايكى‌يه تخصيصه علت زيراكه شقاقك اقل وقوعى ايكى كشى بيننده‌در (واتقوا الله لعلكم ترحمون) الله تعاليدن قورقوب حكمنه مخالفت ايتمكزكه رحمت اولنه‌سز (يا ايها الذين آمنوا لا يسخر قوم من قوم عسى ان يكونوا خيرا منهم ولا نساء من نساء عسى ان يكنّ خيرا منهنّ) يا اهل ايمان جماعتى رجال ونسادن برى برلريكزى سخره ايتمسون زيرا كاهى اولوركه سخره اولنان عندالله سخره ايدندن خيرلى اولور (ولا تلمزوا انفسكم) وبرى برلريكزى تعييب ايتمكز زيراكه مؤمنلرك كليسى نفس واحده كبيدر وياخود كنديكزه عيب ويرر شيئى ايشلمكز زيرا انى ايشلين كندوينى تعييب ايدر (ولا تنابزوا بالالقاب بئس الاسم الفسوق بعد الايمان) وبرى بريكزى لقب فسوقله چاغرمكزكه اول مؤمنلره نه چركين اسم اولوركه ايمانه دخوله اشتهارلرندنصكره فسقله ذكر اولنه‌لر * روايت اولنديكه اشبو آيت صفيه بنت حيى شاننده نازل اولوبدركه اول پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه ديديكه يارسول الله نسائك بكا يهودى قزى يهوديه ديو تعبير ايدرلر پيغمبريمز عليه السلام اكا ايتدى سن انلره ديكل كه بابام هارون وعمم موسى وزوجم محمد رسول اللهدر * دينلديكه اشبو آيت ابو مالك شاننده نازل اولوبدركه اول عبدالله بن السلامه ياوزلنوب يا اعرابى ديدى عبدالله ايسه اكا يهودى ديدى پيغمبريمز عليه السلام ايكيسين دخى هجر ايدوب توبه‌لرى ظهورنه دكين قتنه كلمكدن منع ايتدى (ومن لم يتب فاولئك هم الظالمون) اول كسه‌كه اشبو مناهيدن توبه ايتميه اول وصفلو كسه‌لر ظالملردر عصيانى طاعت موضعنه وضع ونفسلرين عذابه عرض ايتدكلريچون (يا ايها الذين آمنوا اجتنبوا كثيرا من الظن ان بعض الظن اثم) يا مؤمنلر كنديكزدن ظنك كثيرنى ابعاد ايدك تحقيق ايتمكز زيراكه ظنك بعضى بعضيسنده صاحبى انكله عقوبته مستحق اولور اول بعض ايسه كثيردر زيراكه مؤمنلره سوء ظندر * دينلديكه اكر مؤمن صلاحله موسوم ايسه اكا سوء ظنده احتياط اولنور واكر فاجر ايسه انده ظاهر اولان مثلى ظن اولنه اماكه صلحايه وعلمايه حسن ظن ايتمك مندوبدر * دينلديكه ظن ايكى نوعدر برنوعى اثمدركه اول ظن اولنوب تكلم ايديله وبرنوعى ايسه اثم دكلدركه اول ظن

اولنوب تكلم ايدليه اول اجلدن ظنك بعضى اثمدر دينلدى يوخسه جميعى دكل ﴿ ولا تجسسوا ﴾ عورات مسلميندن بحث وتتبع ايتمكز پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر مسلمونه فتنه اولمكز واموررلرندن مستور اولان اشيايى تتبع ايتمكز زيرا بركسه‌كه مسلمونك عوراتنى تتبع ايده الله تعالى دخى انك عوراتنى تتبع ايدر اول كمسه‌كه الله تعالى انك عوراتنى تتبع ايده انى رسواى ايدر اكرچه رحلنك ويا بيتنك جوفنده ايسه‌ده ﴿ ولا يغتب بعضكم بعضا ﴾ وبرى بريكزى ظهر غيبنده سوءله ذكر ايتمكز پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه غيبتدن سؤال اولندقده ديديكه اول مسلم قرنداشكى كراهت ايتديكى شيئله ذكر كدر اكر اول ذكر ايتديكك شئ انده موجود ايسه انى غيبت ايتمشسن واكر اول شئ انده مفقود ايسه اكا بهتان ايتمشسن * روايت اولنديكه پيغمبريمز عليه السلام غزا ويا سفر ايدر اولسه هر بر رجل محتاجى ايكى موسر كمسه‌يه ضم ايدرديكه انلره خدمت ايده ومنزله تقدم ايدوب طعام وشراب وسائر حوائجلرين تهيئه ايده اويله اولسه پيغمبريمز عليه السلام بعض اسفارنده سلمان رضى الله عنه‌يى ايكى رجله ضم ايدوب منزله تقدم ايتديكنده اكا نوم غلبه ايدوب برشئ تهيئه سنه قادر اولمديغى اجلدن اول ايكيسى انى اسامه‌يه كوندرديلر اسامه بنم عندمده مأكولدن برشئ قالمدى ديدى بعده انى صحابه‌دن برنيچه كمسه‌يه كوندرديلر هيچ برنده برشئ بولمجق ديديلركه اكر بزسنى برصويى چوق قيويه كوندرسك صويى باتوب صوسز كليدك اندن ايكيسى طوروب اسامه عندنده برشئ وارميدى ديو تجسسه اشتغالارندنصكره پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم قتنه وارديلر پيغمبريمز عليه السلام انلره ايتدى سبب ندركه اغزكزده لحم اثرين كوررم ديديلركه والله يا رسول الله اشبو كونده بز لحمدن برشئ اكل ايتمامشز پيغمبريمز عليه السلام ايتدى بلكه سلمان واسامه لحمنى اكل ايتديكز اول سببدن بو آيت نازل اولدى ﴿ أيحب احدكم ان يأكل لحم اخيه ميتا فكرهتموه ﴾ سزدن بريكز سورميكه برمسلم قرنداشنك لحمنى اكل ايده اول قرنداشى ويا لحمى ميت اولديغى حالده اول سزه عرض اولنسه اندن كراهت ايدرديكز * ايمدى تنكيم انك لحمنى ميت ايكن اكلدن كراهت ايدر سزانك غيبتى حالنده انى سوءله ذكردن دخى كراهت ايدك پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر ليلهٔ معراجده برقومه اوغرادمكه انلرك باقردن طرنقلرى

وار يوزلرين انكله طرملرلر جبريل عليه السلامه بونلر نه حالاو كمسه‌لردر ديدم ديديكه ناسى غيبت ايدنلر وعرضلرين يقنلردر ميمون ايدر بروقتده منامده اوكه برزنجى ميته‌سى قونيلوب لحمندن اكل ايله دينلدى ديدمكه انى نه سببدن اكل ايدم دينلديكه فلان عندنده اولان غيبت سببيله ديدمكه والله بن اول مجلسده خير وشردن برشئ تكلم ايتمامشم دينلديكه لكن اكا راضى اولوب استماع ايتدك اويله اولسه ميمون من بعد نه غيبت سويلر ونه غيبتى دكاردى ﴿ واتقوا الله ان الله توّاب رحيم ﴾ الله تعاليدن قورقوب غيبتدن توبه ايدككه اول تائبك توبه‌سنى قبول ايدر رحمتنه ايرديرر ﴿ يا ايها الناس انا خلقناكم من ذكر وانثى وجعلناكم شعوبا وقبائل لتعارفوا ﴾ ياناس بز سزك جميعكزى آدم وحوّادن ويا اب وامدن خلق ايتدك جميعكز انده مساويسز اويله اولسه نسبله تفاخرك وجهى يوقدر وسزى شعوب وقبائل قيلدقكه برى بر لريكزى بيله‌سز وحقنى ويره‌سز يوخسه انكله فخرلنميه‌سز * معلوم اوله كه شعب جمع عظيمدركه اصل واحده منتسبلردر اول قبائلى جمع ايدر وقبيله عمائرى وعماره بطونى وبطن افخاذى وفخذ فصائلى جمع ايدر ايمدى خزيمه شعبدر وكنانه قبيله‌در وقريش عماره‌در وقصى بطندر وهاشم فخذدر وعباس فصيله‌در * دينلديكه شعوب بطون عجمدر وقبائل ايسه بطون عربدر ﴿ ان اكرمكم عند الله اتقاكم ﴾ الله تعالى عندنده زياده كرامتليكز تقواسى زياده اولانكزدر زيراكه تقوا ايله نفوس كمال بولور واشخاص متفاضل اولور اولكه شرف اراده ايده انى تقواده اراده ايتسون * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بركمسنه‌كه انى ناسك اكرمى اولمق مسرور ايده الله تعاليدن خوف وخشيت اوزره اولسون * پيغمبريمز عليه السلام ديديكه ناس ايكى صنفدر برصنفى مؤمن تقى اولوب الله تعالى عندنده كريمدر وبرصنفى ايسه فاجر شقى اولوب الله تعالى عندنده مهاندر ﴿ ان الله عليم خبير ﴾ الله تعالى تقواده سزك مراتبكزى بيلور احوالكزه خبردار در ﴿ قالت الاعراب آمنا قل لم تؤمنوا ﴾ بنو اسد اعرابندن برطائفه برقحط ييلده مدينه‌يه كلوب بز ايمانه كلدك ديو اسلام اظهار ايتديلر * وپيغمبريمز عليه السلامه امتنان وجهى اوزره بز سكا اثقال وعيالله كلمشز وبنو فلان كبى سنكله قتال ايتمامشز حالبوكه انكله صدقه مراد ايدرلر بز طوعا ايمانه كلمشز ديو غنيمتدن سائر

مسلمينه ويريلمندن اكثر ويرلمسين استرلردى ايمدى يامحمد سن انلره ديكل كه سز ايمانه كلمديكز زيراكه ايمان تصديقدر كه ثقه وطمانينة قلبله اولور اول ايسه سزه حاصل اولميوبدر اكر حاصل اولمش اولسه اسلامكزى وترك مقاتله كزى رسول اللهه امتنان ايتمزديكز نتكيم آخر سوره اكا دلالت ايدر (ولكن قولوا اسلمنا ولما يدخل الايمان فى قلوبكم) بلكه اموال وعيالمزه واولادمزه ضرر ايرمك خوفيله اسلامه داخل اولدق ديكز زيراكه اسلام انقياد وسلمه دخول واظهار شهادتين وترك محاربه‌در حالبوكه حب ايمان قلوبكزه داخل اولميوبدر قلوبكز السنه كزه موافقت ايتميوبدر (وان تطيعوا الله ورسوله لايلتكم من اعمالكم شيئا) اكر الله تعالى يه ورسولنه اخلاص ايدوب وترك نفاقله اطاعت ايتسكز الله تعالى اعمالكز اجورندن برشئ نقص ايتمزدى (ان الله غفور رحيم) الله تعالى مطيعلرك قصورك مغفرت ايدر وانلره فضليله رحمت ايدر (انما المؤمنون الذين آمنوا بالله ورسوله ثم لم يرتابوا وجاهدوا باموالهم وانفسهم فى سبيل الله اولئك هم الصادقون) ايمانده كامل شول كمسه‌لردر كه الله تعالينك وحدانيتنه ورسولينك رسالتنه تصديق ايدوب انده شك ايتمديلر والله تعالينك سبيلنده ماللريله ونفسلريله جهاد ايتديلر ايمدى اول وصفلو كمسه‌لر ايمان ادعاسنده صادقلردر آيت مذكوره نزولندنصكره اول اعراب پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه كلوب سرّ وعلانيه‌ده ايمانلرنده صادقلر ايديكنه يمين بالله ايتديلر بيورلديكه (قل أتعلمون الله بدينكم والله يعلم ما فى السموات وما فى الارض والله بكل شئ عليم) يامحمد سن انلره ديكل كه صددنده اولديغكز دينى الله تعالى يه مى خبر ويرسز حالبوكه اول سموات وارضده‌كى مخلوقاتك اسرارنى بيلور اول هر شيئى عليمدر اكا هيچ برشئ خفى اولمز (يمنون عليك ان اسلموا قل لاتمنوا علىّ اسلامكم بل الله يمنّ عليكم ان هداكم للايمان ان كنتم صادقين) انلر سكا اسلاملرين منت عد ايدرلر انلره ديكل كه اسلامكزى بكا منت عد ايتمكز بلكه الله تعالى سزه امتنان ايدر كه زعمكز اوزره سزه ايمان توفيق ايتدى اكر ايمان ادعاسنده صادقلر ايسه كز الله تعالينك منتى سزه‌در يوخسه سزك اكا دكلدر (ان الله يعلم غيب السموات والارض والله بصير بما تعملون) الله تعالى سموات وارضده غائب هرشيئى بيلور سرده وعلانيه‌ده ايشلديكزى كورر

سورة ق وهى اربعون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(ق) معناسنده اختلاف اولنديكه اول قسمدر ويا اسم سوره‌در ويا قدير وقادر وقاهر وقريب وقابض اسملرينك مفتاحيدر وياخود شول جبل مشهورك اسميدركه اول ارضى احاطه ايدوبدر يشل زمرددن خلق اولنمشدر سمانك يشللكى اندندر سماء انك اوزره قبه اولوب اكنافى اكا ايريشوبدر * دينلديكه اول وراء حجابده‌دركه شمس انك وراسنده برسنه مسيره‌دن غائب اولور دينلديكه انك معناسى امر قضاء اولندى (والقرآن المجيد) قرآن حقيچونكه اول مجد وشرف صاحبيدر ويا اول مجدله موصوف الله تعالينك كلاميدر ويا اولكه انك معناسن بيلوب احكامنه امتثال ايده مجد اولنور (بل عجبوا ان جاءهم منذر منهم فقال الكافرون هذا شئ عجيب) بلكه انلر تعجب ايتديلركه كنديلرك جنسندن برى انلرى انذار ايده اويله اولسه ديديلركه الله تعالينك محمدى رسالتنه اختيارى برشئ عجيبدر (أئذا متنا وكنا ترابا ذلك رجع بعيد) بز ميت وتراب اولديغمزدنصكره كيرو حياته رجوع ايدرميز ايمدى اول رجوع وهم واعاده امكاندن بعيددر (قد علمنا ماتنقص الارض منهم) الله تعالى ايدركه بز انلرك اجسادندن ارضك اكل ايتديكن بيلورز ويابز انلرك فوت اولانن ودنياده قلانن بيلورز هيچ برشيئك علمى بزدن خفى اولمز (وعندنا كتاب حفيظ) والحال بزم عندمزده بركتاب واردركه جميع اشيايى حافظدر (بل كذبوا بالحق لما جاءهم فهم فى امر مريج) بلكه انلر معجزاتله ثابت نبوّت ويانبى وياقرآن انلره كلديكنده تكذيب ايتديلر بلكه انلر امر مختلطده‌در يعنى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم حقنده كيمى ساحر وكيمى شاعردر وكيمى مجنون وكيمى معلمدر ديدى (أفلم ينظروا الى السماء فوقهم كيف بنيناها وزيناها ومالها من فروج) كافرلر الله تعالينك قدرتندن فوقلرنده سمايه نظر ايتمزلرميكه بز انى عمادسز رفع ايدوب كواكبله نيجه تزيين ايتدك حالبوكه انده شقوق وخلل يوقدر هر عيبدن سليمه‌در (والارض مددناها والقينا فيها رواسى وانبتنا فيها من كل زوج بهيج) وارضى بز بسط ايتدك واول ارض اوزره

جبال ثوابت القاء ایتدك وانده اصناف نباتاتدن بتوردك كه حسنی بهجت ویرر (تبصرة وذكری لكل عبد منیب) الله تعالی اشبو اشیایی خلق ایتدیكه انك بدائع صنعنی تفكر ایدوب توحید وطاعته رجوع ایدر هرعبده تبصره وموعظه اوله (ونزلنا من السماء ماء مباركا فانبتنا به جنات وحب الحصید) وبز سمادن شول منافعی كثیره ماء ایندروب انكله اشجار واثمار وبرّ وشعیر وسائر بچیلور حبوب بتوردك (والنخل باسقات لها طلع نضید) ودخی نخل طوال ویا مستویه بتوردك انك ثمر كثیر ویا طلع متراكبی واردر (رزقا للعباد) تاكه اشیاء مذكوره عباده رزق اولوب انكله تعیش ایده لر (واحیینا به بلدة میتا) واول ماء ایله شول نماسز بلدهٔ جدبه یی احیاء ایتدك (كذلك الخروج) ایمدی اول احیامز كبی یوم قیامتده سزی قبوردن چیقاررز * زوایت اولندیكه یوم قیامتده یریوزنده حیاتده كمسه قالمیوب ارض خالیه میته اولدیغنده الله تعالی قرق كون منی رجال كبی سمادن یغمور یاغدروب یره كیردره انكله موتانك لحوم وعروق وعظامن بتوره بعده دیركوروب یریوزنه چیقاره (كذبت قبلهم قوم نوح واصحاب الرس وثمود وعاد وفرعون واخوان لوط واصحاب الایكة وقوم تبع) یا محمد مكه نك كفارندن اوّل اقوام كثیره رسوللرینی تكذیب ایتدیلر كه اول جمله دن قوم نوح واصحاب رس در كه یمامه یه قریب بربئر عندنده مقیم برجماعت ایدی وصالح علیه السلامك قومی ثمود وهود علیه السلامك قومی عاد وفرعون وقومی قبط ولوط علیه السلامك قومی وشعیب علیه السلامك قومندن اصحاب ایكه وقوم تبع كه ذكری سورهٔ حجرده وسورهٔ دخانده كچدی (كل كذب الرسل فحق وعید) انلرك هر بری ویا انلردن برجماعت ویا جمیعی رسوللرین تكذیب ایتدیلر اویله اولسه انلره عذابم واجب اولدی ایمدی سندخی یا محمد اول رسوللر كبی قومكك اذی وتكذیبنه صبر ایلكل (أفعیینا بالخلق الاوّل بل هم فی لبس من خلق جدید) بز اوّل مرّه ده خلقدن عاجزمی اولدقكه ثانی مرّه ده اعاده دن عاجز اوله وز یعنی اول لاشیٔ ایكن وجوده كتوروب احیا ایتدیكمز كبی انلری بعد الاماته احیایه دخی قادر اولورز انلر بزم خلق اوّله قدرتمزی انكار ایتمزلر بلكه انلر خلق مستأنفده خلط وشبهه ایدرلر (ولقد خلقنا الانسان ونعلم ماتوسوس به نفسه ونحن اقرب الیه من حبل الورید)

هر انسانی بز خلق ایتدك قلبنه خطور ایدنی بیلورز بزم انسانی علممز شاه طمرینك اكا اولان قربندن زیاده در زیراكه انسانك ابعاض واجزائی بعضی بعضنه حجاب اولور اماكه بزم علممزه هیچ برشیٔ حجاب اولمز (اذ یتلقی المتلقیان عن الیمین وعن الشمال قعید) اول الله تعالی انسانك هرحالنه علمی هرقریبدن اقربدر شول حینده كه انك صاغنده وصولنده قاعد ایكی كاتب ملكلریكه انك خیر وشر اعمالنی یازارلر اشبونده ایذان واردركه اول الله تعالی كاتب ملكلرینك استحفاظندن غنیدر زیراكه اول انلردن اعلمدر وانلره خفی اولان شیئه اول مطلعدر لكن حكمتی مقتضاسنجه انلرك یازمسنده عبدی معصیتدن تثبیط اولور واعمالك اعتبار وضبطنده جزایی تأیید اولور ویوم قیامتده حجت الزامنی تأكید ایدر اولور (مایلفظ من قول الا لدیه رقیب عتید) برقولكه انسان انی تلفظ ایدر الا انك عندنده حاضر ایكی ملك واردركه ثواب وكرك عقاب ایجاب ایدر قول وفعلنی بری خیرلوسن بری شرلوسن یازار * حدیثده كلدیكه عبدك حسناتن یازان ملك سیئاتن یازان ملك اوزره امیندر عبد حسنه ایشلسه حسناتن یازان فی الحال انی اون حسنه یازار اماكه عبد سیئه ایشلسه سیئاتن یازان ملكی اول حسناتن یازان ملك یدی ساعته دكین تأخیر ایتدیرر شول رجائله كیم اول سیئه ایشلین عبد تسبیح ویا استغفار ایده وانكله اول سیئه محو اولوب كیده (وجاءت سكرة الموت بالحق ذلك ماكنت منه تحید) یا انسان سكا موتك غمره وشدتی كلدیكه اول انسانی غشی وعقلی اوزره غلبه ایدر برحالله كیم انكله رسوللرك خبر ویردیكنك حقیقتی ایرر حتی كه سعادت وشقاوتدن مآل امرینی آشكاره كورر اول موتدركه اندن میل وهرب ایدر اولمدك (ونفخ فی الصور ذلك یوم الوعید) وموتدنصكره صوره نفخه بعث اولنه كه كفارك انده عذابلرینك تحقیق كونیدر (وجاءت كل نفس معها سائق وشهید) اول كونده هرنفسك بیله سنجه ایكی ملك اولور بری انی سوق ایدر وبریسی انك عملنه شهادت ایدر ویاخود برملك اشبو ایكی وصفی جمع ایدر ویاخود سائق انك كاتب سیئاتی وشهید ایسه انك كاتب حسناتیدر ویاخود سائق نفسی ویا قرینیدر وشهید ایسه انك جوارح ویا اعمالیدر (لقد كنت فی غفلة من هذا) كافراهوال قیامتی كوردیكنده اكا دینوركه سن بو كوندن دنیاده

غفلتده ایدك رب تعالی یی ورسولنی تصدیق ایتمزدك ﴿ فكشفنا عنك
غطاءك فبصرك الیوم حدید ﴾ الآن سندن امور آخرته حاجب غطاكی
كشف ایتدك اشبو كونده بصرك نافذدر دنیاده انكار ایتدیككی بونده
كوررسن و یاخود خطاب پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه یعنی یا محمد سن
امور دیانتدن غفلتده ایدك وحی وتعلیم قرآنله سندن غطاء غفلتی كیدردك
اویله اولسه ناسك كورمدكلرینی كوررسن وبیلمدكلرینی بیلورسن ﴿ وقال
قرینه هذا مالدیّ عتید ﴾ هر انسان اوزره موكل ملك دیه كه اشبو بنم
عندمده مكتوب وحاضر اولاندر ویا كافرك قرینی شیطان دیه كه اشبو بنم
عندمده وملكمده حاضردر اغواء واضلالله اولكه جهنم ایچون انی
تهیئه ایتمشن ﴿ ألقیا فی جهنم كل كفار عنید ﴾ الله تعالی سائق وشهید
ویا خزنهٔ ناردن ایكی ملكه ویا برملكه دیه كه جهنمه براغك هركافریكه
الله تعالینك وحدانیتی انكار ایدوب حقدن اعراض ایدر ﴿ مناع
للخیر معتد مریب ﴾ مالنك زكاتنی ویرمز وغیره ظلم ایدر والله تعالیدن
ودین اسلامده شك ایدر ﴿ الذی جعل مع الله الها آخر ﴾ كه اول
الله تعالی یه اله آخری اشراك ایدر ﴿ فألقیاه فی العذاب الشدید ﴾ ایمدی
ایكیكز انی نارده عذاب شدیده القاء ایدك ﴿ قال قرینه ربنا ماطغیته ولكن
كان فی ضلال بعید ﴾ كافر قرینی شیطان حقنده دیه كه یارب بنی بو اضلال
ایتمشدی شیطان دیه كه یارب بن انی اضلال ایتمدم زیرا بنم اكا قوتم
یوغیدی بلكه اول كندی برضلاله دوشدیكه اول انی حق وایماندن بعید
ایتدی ﴿ قال لاتختصموا لدیّ وقد قدّمت الیكم بالوعید ﴾ الله تعالی كافر
وشیطانه دیه كه بنم عندمده اختصام ایتمكز زیراكه بن سزه كتابلرمده
ورسوللرم لسانده طغیان اوزره وعیدمی تقدیم ایتمشیدم ﴿ مایبدّل القول
لدیّ وما انا بظلام للعبید ﴾ بنم ثواب ویا عقابله اولان وعدمه خلف اولمز
وبن عبدمه ظلم ایدر دكلم ذنبسز هیچ كمسه یه عذاب ایتمزم ﴿ یوم نقول
لجهنم هل امتلأت وتقول هل من مزید ﴾ ذكر ایت شول كونیكه جهنمه
دیه وزكه جن وانسدن سكا القاء اولنانله طولدكمی جهنم دیه كه یارب دخی
زیاده وارمیدركه القاء ایدرسك اكا وسع اولور* پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
ایدرجن وانسدن كفاری جهنمه فوج فوج براغدلر جهنم ایسه انلره غیظندن
زیاده طلبندن زائل اولمیه حتی رب العزه اكا قدمن وضع ایدوب عزتك

حقیچون یارب كفایت ایدر دیه اویله اولسه بعضی بعضنه انزواء ایده
اماكه جنتده خالی مكان قالوب الله تعالی برنوع خلق ایجادندنصكره انلری
انده اسكان ایده ﴿ وازلفت الجنة للمتقین غیر بعید ﴾ وجنت متقیلره تقریب
اولنوب اول انلره بعید اولمیه دخوللرندن اوّل اكا نظر ایدهلر انلره
دینله كیم ﴿ هذا ماتوعدون لكل اوّاب حفیظ ﴾ اشبو كوردیككز جنت
شول السنهٔ رسل ایله وعد اولناندر هركمسه یه كیم الله تعالی یه رجوع
ایدوب حدودینی رعایت ایتمش اوله ﴿ من خشی الرحمن بالغیب وجاء
بقلب منیب ﴾ كه اول الله تعالی یی كورمهمشكن اندن قورقوب امرینه
اطاعت ایده ویاخلوتنده كمسه كورمزكن الله تعالی یه قلب خالصله
اطاعت ایده ذكر اولنان اوصافله موصوف كمسهلره دینوركه ﴿ ادخلوها
بسلام ذلك یوم الخلود ﴾ هرمخوفدن سالم اولدیغكز حالده ویا الله تعالی انلره
ویا انلر بری برلرینه سلام ویرر اولدقلری حالده جنته كیرك اشبو دخول
سزه یوم دائمدر سزه اندن خروج یوقدر ﴿ لهم مایشاؤن فیها ولدینا
مزید ﴾ انلر ایچون اول جنتده تمنی ایتدكلری واردر ومع ذلك اندن
زیاده شول باللرینه خطور ایتمدك وكوزلر كورمدك وقولاقلر ایشتمدك انلر
ایچون كرامات واردر دینلدیكه انكله مراد الله تعالینك جمال باكمالنی
كورمكدر ﴿ وكم اهلكنا قبلهم من قرن هم اشدّ منهم بطشا فنقبوا فی البلاد
هل من محیص ﴾ اهل مكهدن اوّل بزقرون كثیره اهلاك ایتمشز كه انلر
قوتده اهل مكهدن اشد ایدیلر موتدن حذر ایله خرق وتصرف ایتدیلر
وجری نقب ایدوب محفوظ اولمق ایچون بیت ایتدیلر الله تعالیدن ویاموتدن
ملجأ بولدیلرمی ویا اهل مكه اسفارلرنده بلاد قرون ماضیه یه اوغرادیلور
انلر هیچ كمسه یی الله تعالینك عذاب واهلاكندن قورتلمش كوردیلرمیكه
كندیلر ایچون دخی انك مثلنی توقع ایدهلر ﴿ انّ فی ذلك لذكری
لمن كان له قلب او القی السمع وهو شهید ﴾ اشبو سورهده ذكر اولنانده
تذكر وموعظه واردر اول كمسه یه كه حقایقده تفكر ایدر قلب واعی
صاحبی اوله ویاخود سمعنی انك مواعظی استماعنه القاء ایده حالبوكه ذهنی
حاضر اولوب معانیسنی فهم ایدر ویاصدقنه شاهد دركه ظواهرلیله متعظ
وزواجرلیه منزجر اوله ﴿ ولقد خلقنا السموات والارض ومابینهما
فی ستة ایام ﴾ سموات وارض ومابینهمایی بزالتی كونده خلق ایتدك روایت

اولندیکه یهودلر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه کلوب دیدیلرکه بزه خبر ویرکه
اشبو التی کونده الله تعالی نه اشیایی خلق ایتدی دیدیکه یوم احد ایله یوم
اثنینده ارضی خلق ایتدی و یوم ثلثاده جبالی و یوم اربعاده مداین و انهار
واقواتی خلق ایتدی و یوم خمیسده یوم جمعه نك اوچ ساعتنه دکین سموات
وملائکه یی خلق ایتدی واول اوچ ساعتك اوّلکیسنده آجالی
وایکنجیسنده آفتی واوچنجیسنده آدمی خلق ایتدی دیدیلرکه صدق ایتدك
اکر اتمام ایدرسك دیدیکه اتمامی ندر دیدیلرکه یوم سبتده استراحت
ایدوب عرش اوزره استلقاء ایتدی او یله اولسه انلرك اول قولنی رد ایچون
(ومامسنا من لغوب) حالبوکه انده بزه تعب واعیادن برشیٔ اصابت ایتمدی
دیو بیورلدی زیراکه استراحت ایدر اول کمسه که اکا تعب وعی ایرر
الله تعالی ایسه مخلوقین صفاتندن منزّهدر (فاصبر علی مایقولون) ایمدی
یا محمد مشرکینك بعثی انکارلرینه صبر ایت اول الله تعالی که اعیاسز
کائناتك خلقنه قادر اولدی قادر اولورکه انلری اماته دنصکره یوم قیامتده
احیاء ایدوب انلردن انتقام ایده ویاخود یهودك کفر وتشبیهنه صبر ایت
(وسبح بحمد ربك) وربك جل شانه نك سکا انعام ایتدیکی اصابت
حق وسائر نعمتی اوزره حامد اولدیغك حالده انی عجزدن وتشبیهی
ایجاب ایدر شیئدن تنزیه ایت (قبل طلوع الشمس وقبل الغروب)
شمسك طلوعندن اوّل صلاة فجری وشمسك غروبندن اوّل صلاة ظهری
وعصری ادا ایت (ومن اللیل فسبحه) وکیجه نك بعضنده مغرب وعشایی
ادا ایت (وادبار السجود) وصلاة مفروضه اعقابنده نوافل مسنونه یی
ادا ایت ویاخود عشادنصکره صلاة وتری ادا ایت * دینلدیکه (ومن اللیل)
ایله مراد مغرب وعشا وتهجددر دینلدیکه (ادبار السجود) ایله مراد
صلاة مغربدنصکره قلنور ایکی رکعت سنتدر ویاخود صلوات مکتوبه اردنجه
تسبیح ایدلسیدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر برکمسه که هر صلوات
مکتوبه اردنجه اوتوز اوچ کره (سبحان الله) واوتوز اوچ کره (الحمد لله)
واوتوز اوچ کره (الله اکبر) دیه بعده برکره (لا اله الا الله وحده لا شریك له
له الملك وله الحمد وهو علی کل شیٔ قدیر) دیه الله تعالی جمیع خطالرینی یارلغیه
اکرچه دریانك کوبوکی دکلو ایسه ده ابوهریره رضی الله عنه ایدر صحابه نك
فقراسی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه دیدیلرکه یارسول الله اهل دثور

دثورلری سببیله درجات رفیعه ونعیم مقیمه یه نائل اولدیلر زیراکه بزم کبی
نماز قیلورلر وبزم کبی جهاد ایدرلر ومع ذلك بزم قادر اولمدیغمز فضول
اموالرینی انفاق ایدرلر دیدیکه سزه برعمل خبر ویره یمکه انکله سزدن
اوّل کچن کمسه لره ایره سز وسزدنصکره کلنلری کچه سز ایشلدیککز عمل
ثوابن بولمیه مکر اولکه سزك عملکز مثلن ایشلیه ایمدی هر صلاة
مکتوبه اردنجه اوتوز اوچ کره تسبیح وتحمید وتکبیر ایدك (واستمع
یوم ینادی المناد من مکان قریب) یا محمد اهوال قیامتدن سکا خبر
ویریلنه القاء سمع ایت شول کونکه انده اسرافیل ویا جبرائیل علیهما السلام
مکان قریبدنکه اول صخرهٔ بیت المقدسدر اول سمایه سائر ارضدن
اون سکز میل اقربدر ندا ایدوب دیه که ای عظام بالیه ولحوم متمزقه
وشعور متفرقه الله تعالی سزه امر ایدرکه فصل قضاء ایچون اجتماع ایده سز
اویله اولسه اول ندایی جمیع خلق علی السویه ایشیدوب امر الهی یه انقیاد
ایده لر (یوم یسمعون الصیحة بالحق ذلك یوم الخروج) شول
کونده که نفخهٔ ثانیه یی بعثله ایشیده لر اشبو قبوردن خروج کونیدر (انا نحن
نحیی ونمیت والینا المصیر) بز دنیاده ناسی احیاء واماته ایدرز آخرتده جزا
ایچون مرجعلری بزه در (یوم تشقق الارض عنهم سراعا ذلك حشر
علینا یسیر) اول کونده ارض یاریلوب ناس قبرلرندن مسرعین
اولدقلری حالده خروج ایده لر اشبو بعث وجمعدرکه اول بزه آساندر اول
ایسه آسان اولمز الا اکا که لذاته عالم قادر اولوب انی هیچ برشان شان
آخردن اشغال ایتمیه (نحن اعلم بما یقولون) یا محمد کفار مکه نك سنی
تکذیبده دیدکارینی بز بیلورز (وما انت علیهم بجبار) سن انلرك
اوزره مسلط دکلسنکه انلری اسلامه جبر ایده سن بلکه سن انجق داعی
ومذکرسن (فذکر بالقرآن من یخاف وعید) ایمدی قرآنله وعظ وتذکیر
ایت هرکمسه یه کیم بنم دنیاده وآخرتده کی عذابمدن خوف ایده

سورة الذاریات وهی ستون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(والذاریات ذروا) شول ریاح حقیچونکه تراب وغیر اشیایی صاورر
(فالحاملات وقرا) وسحابلر حقیچونکه امطاری کوتورر ویاریاح که سحابی

كوتورر ويا نساءكه بطنلرنده اولادلرين كتوررلر (فالجاريات يسرا) و سفينه‌لركه درياده سهولتله يورر (فالمقسمات امرا) و ملائكه كه امطار وارزاق وسائر اموری تقسيم ايدر * الله تعالى اشبو اشياء ايله اقسام ايتدی زيراكه هر بری انك كمال صنع وقدرتنه دلالت ايدر (انما توعدون لصادق) سزك وعد اولنديغكز ثواب وعقابك وقوعی حقدر (وان الدين لواقع) و حساب وجزاءواقعدر (والسماء ذات الحبك) سماء حقيچونكه اول طرائق محسوسه صاحبيدركه اول مسيركواكبدر ويا طرائق معقوله ليدركه اكا نظار سلوك ايدوب اندن معارفه توصل ايدرلر (انكم لفی قول مختلف) يا اهل مكه سز بزه رسولمز ويا قرآن حقنده قول متناقضده سزكه رسولی شاعر وساحر وكاهن وقرآنی شعر و سحر وكهانه ديرسز بو حالت ايسه حيرت شديده و جهالت غليظه‌دن ناشيدر (يؤفك عنه من افك) اول رسول ويا قرآندن صرف اولنور اول كمسه‌كه علم اللهده هدايتدن مصروف اوله (قتل الخراصون) قول مختلف اصحابندن كذابينه لعنت اولسون (الذين هم فی غمرة ساهون) كه انلر آخرت امرندن جهلده‌در كنديلرله مراد اولان ايمان وطاعتدن غافللردر (يسئلون ايان يوم الدين) ديرلركه يوم جزانك وقوعی نوقته‌در (يوم هم على النار يفتنون) شول كونده اولوركه انلر نارده احراق اولنور وانلره دينوركه (ذوقوا فتنكم هذا الذی كنتم به تستعجلون) تكذيبكزك جزاسنی ذوق ايدك اشبو شول عذابدركه سزانی دنياده استعجال ايدرديكز (ان المتقين فی جنات وعيون) الله تعاليدن قورقوب مخالفتدن صاقننلر آخرتده جنت بستانلرنده وپيكارلرده اولور (آخذين ما آتاهم ربهم) ربلری جل شانه‌نك انلره ويرديكی ثوابی سرورله قبول ايدرلر زيراكه اول غايت جودته‌در انده رد اولنور شیء يوقدر (انهم كانوا قبل ذلك محسنين) زيراكه انلراندن اوّل دنياده عملارين كوچك ايدرلردی (كانوا قليلا من الليل ما يهجعون) انلرك كيجه‌ده اويودقلری قليل ايدی اكثرينی ذكر وصلاتله چكوررلردی (وبالاسحار هم يستغفرون) وانلر قلت نوم وكثرت تهجدلريله بيله سحر وقتنه ايرد كارنده استغفاره مشغول اولورلردی كأنه اول كيجه‌لرينی جرائمله چكوررلردی * دينلديكه يا رسول الله انده نيچه استغفار ايديلور ديديكه (اللهم اغفرلنا وارحمنا وتب علينا انك انت التواب الرحيم)

(وفی اموالهم حق للسائل والمحروم) وانلركماللرنده طالب نفع ايچون ومتعفف ايچون نصيب واردركه انی الله تعالى يه تقرب وناسه اشفاق ايچون نفسلری اوزره ايجاب والزام ايدرلر (وفی الارض آيات للموقنين) طريق هدايه سالك موحد ايچون ارضده الله تعالينك وحدانيتنه علامات ودلائل واردركه عيون باصره ايله بحار وانهارينه وجبال واشجارينه وكيفيات وخواص ومنافعده اختلاف اجزاسنه نظر ايدنلر صانعك وجود وعلم وقدرت وارادت وفرط رحمتن بيلور وانكله ايمانلرنده يقينلری زياده اولور (وفی انفسكم) ودخی كنديكزده كذلك الله تعالينك وحدانيتنه علامات ودلائل واردر زيرا عالمده برشیء يوقدر الا انسانده انك نظيری واردركه اول دلالتده انك غناسن ويرر ومع ذلك برنيچه هيئات نافعه ومناظر بهيه وتركيبات عجيبه وافعال غريبه‌يه تمكننده وصنايع مختلفه‌يی استنباطده وكمالات متنوعه‌يی استجماعده متفرددر (أفلا تبصرون) نظر اعتبارله نظر ايتمزميسزكه صنعندن صانعه استدلال ايده‌سز انكله موتكزدنصكره كيرو احيايه قدرتمزی تيقن ايده‌سز (وفی السماء رزقكم وما توعدون) رزقكزه سبب اولان يغمور ووعد اولنديغكز ثواب سماده‌در * زيراكه جنت سماء سابعه‌نك فوقنده وعرشك تحتنده‌در وياخود اعمال واعمالك ثوابی سماده تقدير اولنمشدر (فورب السماء والارض انه لحق مثل ما انكم تنطقون) سماء وارضك ربی جل شانه‌نك حقيچون ذكر اولنان آيات ورزق ووعد حقدر انده ريب يوقدر نتكيم سز كندی لسانكزله نطق ايدوب غيرك لسانيله نطقه قادر اولمزسز كذلك هر بريكز قسمت اولنان رزقنی اكل ايدر غيرك رزقنی اكلنه قادر اولمزسز (هل اتيك حديث ضيف ابراهيم المكرمين) يا محمد سكا ابراهيم عليه السلام اضيافنك حديثی كلديميكه انلر اون ايكی ملك ويا اوچ ملك ايديكه انلر جبرائيل وميكائيل واسرافيل عليهم السلام ايديلر انلر الله تعالى عندنده ويا ابراهيم عليه السلام عندنده كرامتلولر ايديلركه انلره ابراهيم عليه السلام وزوجه‌سی خدمت ايتديلركه (اذ دخلوا عليه فقالوا سلاما قال سلام قوم منكرون) شول وقتكه انلر ابراهيم عليه السلامه داخل اولوب سلام ويرديلر ابراهيم عليه السلام دخی رد سلام ايدوب نفسنده ديديكه بونلر بزم بيلمديكمز كشيلردر . زيراكه اذنسز داخل اولديلر

(فراغ الى اهله فجاء بعجل سمين) انلرك خبرلرى اولمدن اهلنه واروب برسمز بوزاغو
بریانیله کلدی ایمدی مضیفك آدابندندرکه قرایه مبادرت ایده تاکه ضیف
انی کف ایتمیه ویا اول طعامه منتظر اولمیه (فقربه الیهم قال ألا تأكلون)
ابراهیم علیه السلام اول بریانی اوکلرینه قودیکه اکل ایده‌لر انلر
ایسه اکل ایتمدیلر ابراهیم علیه السلام انلره اکل ایتمزمیسز دیدی
(فأوجس منهم خیفة قالوا لا تخف) ابراهیم علیه السلام انلرك اکلدن
اعراضن کوریجك انلردن خوفی اضمار ایتدی ویا نفسنه واقع اولدیکه انلر
ملائکه اولوب عذاب ایچون کلمش اوله‌لر دیدیلرکه بزدن خوف ایتمکل
بز الله تعالینك رسوللری یز بعده جبرائیل علیه السلام اول بریانی
قنادیله مسح ایدیجك فی الحال حیات بولوب اناسنك یانه کتدی
(وبشروه بغلام علیم) ابراهیم علیه السلامه اسحاق علیه السلام
نام اوغلنك وجوده کلمسیله تبشیر ایتدیلرکه اول بالغ اولدیغنده
علمده کامل اولور (فأقبلت امرأته فی صرة فصكت وجهها وقالت
عجوز عقیم) مکر ابراهیم علیه السلامك زوجه‌سی ساره برزاویه‌ده
طوروب انلره نظر ایدردی تبشیرلرین ایشیدیجك ولوله ایتدی وتعجبنده
نساء عادتی اوزره یوزینه لطمه اوره‌رق بیتنه اقبال ایتدی بن برعجوز
عقیم ایکن شمدنصکره طوغرمیم دیدی (قالوا کذلك قال ربك انه
هو الحكیم العلیم) اول ملائکه دیدیلرکه اشبو بزم تبشیریمز کبی ربك
جل شانه دیدیکه سنك برولدك اولور امرنده حکیمدر کبرك حالنده
ولدك اولمسیله حکم ایدر علیمدرکه خلقنك سرینی وولادتك وقتنی بیلور
(قال فما خطبكم ایها المرسلون) ابراهیم علیه السلام انلرك ملائکه اولدیغنی
بیلیجك انلره دیدیکه ای مرسللر شانکزندر نه امر ایچون کلوبسز زیرا انلرك
مجتمعین کلملری دکل الا برامرعظیم ایچوندر (قالوا انا ارسلنا الی قوم مجرمین)
دیدیلرکه بز برقوم مجرمینه کوندرلمشزکه انلر قوم لوطدر (لنرسل
علیهم حجارة من طین) تاکه بز انلر اوزره بالچقدن دوزیلوب آتشده
پشرلمش حجاره ارسال ایده‌وز (مسومة عند ربك للمسرفین) که اول
ربك جل شانه عندنده شول فجورده حدی تجاوز ایدنلر ایچون حجاره‌نك
هر بری شول انکله هلاکی مقدر شخصك اسمیله علامتلو اولدیغی حالده

فأخرجنا من كان فيها من المؤمنين) واول قوم لوط قراسنده ساکن
مؤمنلری انلرك اراسندن چیقاردق (فما وجدنا فيها غير بيت من المسلمين)
انده ایسه مسلمیندن بربیت اهلندن غیری کمسه بولمدق که انلر لوط علیه
السلامك اهل بیتی اون اوچ کمسه ایدیلر * بودلیلدرکه ایمان واسلام
واحد اوله ویاخود انلر اول ایکی وصفی جمع ایتمش اوله‌لر انك ایکیسی شیٔ
واحد دکلدر دیین قولی اوزره (وتركنا فيها آية للذين يخافون العذاب
الاليم) قوم لوطك قراسی موضعنده علامت وعبرت ترك ایتدك که اول
انلرك اوزرلرینه ارسال اولنان احجار مسومه‌در ویا ماء اسود منتندر
شول کمسه‌لره که الله تعالینك عذاب الیمندن خوف ایدرلر (وفی موسی
اذ أرسلناه الى فرعون بسلطان مبين) موسی علیه السلامك شان
وخبرنده کذلك انده ایسه عبرت ترك ایتدك که بز انی فرعونه ید وعصا کبی
حجت واضحه ایله ارسال ایتدك (فتولى بركنه وقال ساحر او مجنون)
فرعون ایسه جمیع جنودیله ایماندن اعراض ایدوب دیدیکه اول ساحر
ویا مجنوندر (فاخذناه وجنوده فنبذناهم فی الیم وهو ملیم) بز اول فرعونی
وجنودینی اخذ ایدوب جمیعنی دریایه غرق ایتدك حالبوکه اول دعوای
ربوبیت وتکذیب رسولدن کندویه لوم اولنور شیئله کلوبدر
(وفی عاد اذ ارسلنا علیهم الریح العقیم) وهود علیه السلامك قومی
عادی اهلاکمزده دخی آیت وعبرت ترك ایتدك که انلرك اوزره ریح عقیم
ارسال ایتدك انده نه خیر ونه برکت واردر زیرا اول ریح اهلاکدر
(ماتذر من شیٔ اتت علیه الا جعلته کالرمیم) اول انلرك انفس وانعام
واموالرندن هرنه شیئه مرور ایتدیسه انی ترك ایتمیوب شیٔ هالك بالی کبی
قیلدی (وفی ثمود اذ قیل لهم تمتعوا حتی حین) وصالح علیه السلامك
قومی ثمودی دخی اهلاکمزده آیت وعبرت ترك ایتدك که انلره صالح
علیه السلام لسانیله دینلدیکه قچان ناقه‌یی ذبح ایتدیلر آجالکز اوچ
کون انقضاسنه دکین داریکزده معیشت ایدك (فعتوا عن امر ربهم
فاخذتهم الصاعقة وهم ینظرون) انلر ایسه الله تعالینك امرینه
امتثالدن استکبار ایتدیلر اکا بناء اوچ کوندنصکره انلری عذاب اخذ
ایتدی حالبوکه انلر نهارین اول عذابه نظر ایدرلردی (فما استطاعوا
من قیام وماکانوا منتصرین) اول عذابك نزولی عندنده نهوضه قادر

اولمیوب حتی هلاك اولدیلر واندن امتناع ایدر دخی اولمدیلر (وقوم نوح من قبل انهم كانوا قوما فاسقین) اشبو ذكر اولنان اقوامدن اوّل نوح قومنی بز اهلاك ایتدك كه انلر كفر وعصیانله استقامتدن خارجین ایدیلر (والسماء بنیناها باید وانا لموسعون) بز سمایی قوّت وقدرتمزله خلق ایتدك وبز قادرزكه سماء وارض بیننی توسیع ویا اول ایكیسی بیننده اولان خلقمزه رزقی توسیع ایده رز (والارض فرشناها فنعم الماهدون) وارضی بز سزكچون بسط ایتدك كه اوزرنده قرار ایده سز بز نه كوكچك ماهدونز (ومن كل شئ خلقنا زوجین لعلكم تذكرون) هر شیئدن بز ایكیشر نوع خلق ایتدك سماء وارض شمس وقمر لیل ونهار بر وبحر سهل وجبال شتاء وصیف جن وانس ذكر وانثی نور وظلمت ایمان وكفر سعادت وشقاوت حق وباطل حلو ومرّ كبی تا كه تذكر ایدوب تعدد احوال ممكناتدن ایدیكنی بیله سز وواجب الذاتك تعدد وانقسامی قبول ایتمز ایدیكنی تیقن ایده سز (ففرّوا الی الله انی لكم منه نذیر مبین) ایمدی الله تعالی یه ایمان وتوحیدله وطاعتنه ملازمتله عذابندن رحمتنه قاچك كه بن سزی انك شرك وعصیان اهلیچون اعداد ایتدیكی عذابندن معجزات ظاهره ایله تحذیر ایدرین (ولا تجعلوا مع الله الها آخر انی لكم منه نذیر مبین) الله تعالی یه الوهیتده هیچ بر شئ اشراك ایتمكز كه اول اقرار اولنمسی واجبك اعظمیدر كه بن سزی اشراكدن آفاتنی بیان ایله تحذیر ایدرین (كذلك ما اتی الذین من قبلهم من رسول الا قالوا ساحر او مجنون) یا محمد كفار مكه سنی تكذیب ایدوب ساحر ومجنون دیو وصفلری كبی اندن اوّل كچن امتلره هر باركه بر رسول كلسه انلر انی تكذیب ایدوب سحر وجنونله وصف ایدرلردی (اتواصوا به بل هم قوم طاغون) یوخسه انلرك اوّل كچنلری صكره كلنلرینه وصیتمی ایتدیلر حتی كه جمیعی اول قول اوزره اتفاق ایتدیلر بلكه اول قولی بری برلرینه وصیتله دكلدر ارالرنده زمان بعید اولدیغیچون بلكه انلری اول قول اوزره جمع ایدن طغیانده مشاركتلریدر (فتول عنهم فما انت بملوم) ایمدی سن انلركله مجادله دن اعراض ایت زیرا كه سن انلری كرارا دعوتكدنصكره انلر كفرلری اوزره اصرار وعنادلرین

آرتوردیلر اویله اولسه تبلیغده جهدكی بذلدنصكره انلرك اعراضی اوزره لوم اولنمزسن (وذكر فان الذكری تنفع المؤمنین) وتذكیر ووعظی ترك ایتمیوب ایلكل زیرا كه اول نفع ایدر انلره كه الله تعالی ایمان تقدیر ایتمش اوله ویا مؤمن اوله اول انلرك بصیرتن آرتورر (وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون) بن جن وانسی خلق ایتدمكه انلره بكا عبادت ایدك دیو امر ایتدم وعبادتمه انلری دعوت ایتدم ویا انكیچونكه بنی بیله لر * زیرا كه اول انلری خلق ایتمسه وجود ووحدانیتی بیلمزدی وانكیچونكه بكا خضوع وتذلل ایده لر ایمدی جنّ وانسدن هر مخلوق الله تعالینك قضاسنه خاضع ومشیئتنه متذللدر هیچ بری ماخلق له سندن خروجه مالك اولمز * ویا انكیچونكه بنی توحید ایده لر اما مؤمن شدت ورخاده انی توحید ایدر اما كافر انجق شدت وبلاده توحید ایدر یوخسه نعمت ورخاده دكل (ما ارید منهم من رزق وما ارید ان یطعمون) بن انلردن دیلمزین كه خلقمدن برینی ویا كندیلرینی ارزاق ایده لر ودخی دیلمزینكه خلقمدن برینی اطعام ایده لر الله تعالی اطعامی كندویه اسناد ایتدی زیرا كه خلق انك عیالیدر اولكه بر كمسه نك عیالنی اطعام ایده انك كندوینی اطعام ایتمش كبیدر * اشبو آیتله مراد بیاندركه الله تعالینك عبادیله شانی ساده نك عبیدیله اولان شانی كبی دكلدر زیرا كه ساده معاشلری تحصیلنده عبیدلرندن استعانه ایدرلر اما كه الله تعالی عالمیندن غنیدر (ان الله هو الرزاق ذو القوّة المتین) الله تعالی خلقه رزق ویرمكده بلیغدر قوّت وقدرتنده متیندر ایمدی امر اولدیغكز شیئه اشتغال ایدك كه فوز وفلاحه ایره سز زیرا بن سزی انك تحصیلنه مانع شیئی تكلیف ایتمزین (فان للذین ظلموا ذنوبا مثل ذنوب اصحابهم فلا یستعجلون) ایمدی شرك وعصیانله نفسلرینه ظلم ایدنلر ایچون عذابدن نصیب واردر انلردن اوّل هلاك اولان قوم نوح وعاد وثموددن صاحبلرینك نصیبی كبی ایمدی اول عذابه استعجال ایتمسونلركه اول یوم قیامته تأخیر اولنوبدر (فویل للذین كفروا من یومهم الذی یوعدون) شدت عذاب ویا ویل طموسی شول كافرلره اولور كه انكله وعید اولندیلر كه اول یا دنیاده عذاب استئصال ویاخود یوم قیامتده عذاب جهنمدر

سورة الطور وهی تسع واربعون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(والطور) طور مدين ده طورسينا نام جبلدر كه موسى عليه السلام انده الله تعالینك كلامن ايشتدی اول انكله اقسام ايتدی (وكتاب مسطور) ويازيلان كتاب حقيچونكه انكله مراد قرآندر وياحفظه نك يازديغيدر (فی رق منشور) كه اول جلد مبسوطه يازيليدر (والبيت المعمور) وكعبه حقيچونكه اول حجاج ومجاورينله معموردر ويا انكله مراد سماء سابعه ده صراخ نام بيت شريفدركه كعبه حيالنده عرش حذاسنده در سماده انك حرمتی ارضده كعبه حرمتی كبيدر هر كونده اكا يتمش بيك ملك كلور ايچنده نماز قيلور بركره اكا كيرن من بعد كيدوب اكا ابدا عودت ايتمز ويامراد قلب مؤمندركه معروفة اخلاصله معموردر (والسقف المرفوع) عرش ويا سماء حقيچون (والبحر المسجور) بحر مملو ويابحر محيط ويابحر موقد حقيچون * روايت اولنديكه الله تعالی يوم قيامتده بحاری نار قيلوب انكله جهنمی تسجير ايدر (ان عذاب ربك لواقع ماله من دافع) ربك جل شانه نك عذابی نازل وكائندر انی دفع ايدر يوقدر فچانكه نزول ايده (يوم تمور السماء مورا) شول كونده كه سماء اهلنه دكرمن دونمسی كبی دونه برحيثيتله كه اهلی خوفلرندن بری برلرينه قاريشه (وتسير الجبال سيرا) وطاغلر مكانلرندن زائل اولوب هباء منثور اوله (فويل يومئذ للمكذبين) اول كونده شدت عذاب اول كمسه لره دركه دنياده رسوللری تكذيب ايتديلر (الذين هم فی خوض يلعبون) كه انلر رسوللری استهزاء ايله باطله اشتغال ايدرلردی (يوم يدعون الی نار جهنم دعا) اول كونده انلر اللری بيونلرينه تيمورلنور وناصيه لری اياقلرينه بغلنور وعنفله يوزلری اوزره باشلری آشاغه نار جهنمه دفع ايديلور فچانكه جهنمه قريب اوله لر انلره دينوركه (هذه النار التی كنتم بها تكذبون) اشبو اول ناردركه سز انی دنياده تكذيب ايدر ديكز (أفسحر هذا ام انتم لا تبصرون) اشبو كورديككز عذاب سحرميدر زيراكه سز وحيه سحر ديرديكز بوايسه انك مصداقی اولديغی حيثيتدن دلالت ايدر شيئی كورمز ديكز نتكيم دنياده انك حقيقتنه دلالت ايدر شيئی كورمزديكز (اصلوها فاصبروا او لا تصبروا سواء عليكم انما تجزون

ما كنتم تعملون) ايمدی اول ناره كيرك كركسه انك عذابنه صبرايدك وكركسه صبرايتمكز ايكی حالت سزه مساويدر ابداسزه اندن نجات يوقدركه اول دنياده ايشلديككز شرك وتكذيبك جزاسيدركه اكا ايريشورسز (ان المتقين فی جنات ونعيم) دنياده شرك وعصياندن صاقنوب الله تعالی امرينه اطاعت ايدنلر يوم قيامتده بوستانلرده وانواع نعمله تنعمده در (فاكهين بما آتاهم ربهم) رب تعالینك جنتده ويرديكی كرامته سونوب انكله تلذذ ايدر اولدقلری حالده (ووقيهم ربهم عذاب الجحيم) ورب تعالی انلری نار جحيمدن حفظ وانی انلردن دفع ايده وانلره دينله كه (كلوا واشربوا هنيئا بما كنتم تعملون) جنتك الوان طعام وشرابندن اكل وشرب ايدك كه انك عاقبتی تخمه وسقم اولمسندن امن اوزره اولديغكز حالده شول اعمال صالحه سببيله كيم انی دنياده ايشلديكزدی (متكئين علی سرر مصفوفة) انلر بری برلرينك ياننه ديزلمش سريرلر اوزره اتكاء ايدر اولدقلری حالده (وزوجناهم بحور عين) وبز انلره حورعين ازواج قيلورز (والذين آمنوا واتبعتهم ذريتهم بايمان ألحقنا بهم ذريتهم) شونلركه دنياده مؤمنلر اولوب اولادلری ايمانله انلره اتباع ايتديلر بز اول مؤمنلره اولادلرينی جنته دخولده الحاق ايدرز اكر مؤمنلرك اولادلری صغار ايكن فوت اولديسه عملده آبالرينه ايرمديلرسه ده تاكه اول آباء انكله قرير العين اوله لر اماكه كبيرلرك آباءلرينه الحاق اولنمسی كندی ايمانلريله اولور يوخسه آباءلرينك ايمانيله دكل (وما ألتناهم من عملهم من شیء) اول آبائك اعمالندن برشيئی نقص ايتمزز اولادلرينی انلره الحاقمز سببيله (كل امرئ بما كسب رهين) هركسه الله تعالی عندنده عملنه مرهوندر اكر عملی صالح ايسه كندوبی رهنيتدن قورتارر واكر عملی شرك ايسه كندوبی رهنيتدن قورتارمز نارده آليقور (وأمددناهم بفاكهة ولحم مما يشتهون) وبز انلره اشتهاء ايتدكلری فاكهه ولحمی زياده ايدرز اكرچه انك طلبن تصريح ايتمزلرسه ده (يتنازعون فيها كأسا لا لغو فيها ولا تأثيم) جنتده انلر آرالرنده خمر كأسلرينی تعاطی ايدرلر انی شربلری حالنده لغو حديث سويلمزلر واثم ايجاب ايدر فعلی ايشلمزلر (ويطوف عليهم غلمان لهم كأنهم لؤلؤ مكنون) وانلره مخصوص مماليك كأس خمورين دور ايده لر كأنه بياض وصفاده هربری صدفده مصون انجودر اكا ايدیء ناس

مس ایتمیوبدر * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر اهل جنتك منزلتده
ادناسی اول کمسه درکه خدامندن برینه ندا ایتدکده لبیك دیواکا بیك خادم
جواب ویره پیغمبریمز علیه السلامه دینلدیکه اهل جنتك خادملری بوو صفده
اولیجق کندیلرنه صفتده اولور * دیدیکه مخدوملرك خادملری اوزره
فضلی قمرك لیلهٔ بدرده سائر کواکب اوزره فضلی کبیدر (وأقبل بعضهم
علی بعض یتساءلون) بری برلرینه اقبال ایدوب دنیاده کی احوال واعماللرندن
سؤال ایدیشه‌لر (قالوا انا کنا قبل فی اهلنا مشفقین) دیه‌لرکه بز دنیاده ایکن
اهلمز اراسنده الله تعالی یه عصیاندن ویا عاقبتمز امرندن خوف ایدردك
(فمنّ الله علینا ووقینا عذاب السموم) الله تعالی بزه رحمت وتوفیقله فضل
ایتدی وبزی عذاب ناردن حمایت ایتدیکه اول مسامه سمومك نفوذی کبی
نافذه‌در (انا کنا من قبل ندعوه انه هو البرّ الرحیم) که بوندن اوّل بز دنیاده
اکا عبادت ایدوب ناردن وقایه دیلردك زیراکه اول محسن وکثیر الرحمه‌در
(فذکر فما انت بنعمة ربك بکاهن ولا مجنون) یا محمد مشرکینه تذکیر اوزره
ثابت اول یوخسه انلرك سکا ساحر وشاعر وکاهن ومجنون دیدکلرینه مبالات
ایتمکل زیراکه سن ربك جل شانه نك سکا نبوتی انعامنه حمد ایدیجیسن یوخسه
کاهن ومجنون معامله سنی ایتمزسن (ام یقولون شاعر نتربص به ریب المنون)
بلکه انلر دیرلرکه اول شاعردر دهرك حوادث وصروفنه تربص ایده لمکه
انی هلاك ایده انك غیری شعر انك هلاك اولمسی کبی (قل تربصوا فانی معکم
من المتربصین) انلره دیکل که ایمدی سز بنم هلاکمه تربص ایدك که بندخی
سزك اهلاککزه تربص ایده رین اویله اولسه یوم بدرده سیفله اهلاك
اولندیلر (ام تأمرهم احلامهم بهذا ام هم قوم طاغون) یوخسه انلره
عقللری اشبو قول متناقضله می امر ایدر زیرا کاهن فطنت ودقت نظر
صاحبیدر مجنون ایسه مغلوب العقلدر بلکه انلر عناده مصر وحدی
متجاوزلردر (ام یقولون تقوّله بل لا یؤمنون) یوخسه انلر محمد قرآنی
تلقاء نفسندن اختلاق ایتدی دیرلر بلکه انلر کفر وعنادلرندن اشبو مطاعنله
رمی ایدوب ایمانه کلمزلر (فلیأتوا بحدیث مثله ان کانوا صادقین) اکر انلر
محمد قرآنی تلقاء نفسندن اختلاق ایتدی دیملرنده صادقین ایسه‌لر اول
قرآن مثلی برحدیث مختلق کتورسونلر (ام خلقوا من غیر شیٔ

ام هم الخالقون) یوخسه انلر خالق ومقدرسز خلق وتقدیر اولندیلر
ویاخود عبادت ومجازاتدن لاشیٔ ایچون خلق اولندیلر اول اجلدن
الله تعالی یه عبادت ایتمزلر ویاخود انلر کندیلرین خلق ایتمش
اولدقلرندن الله تعالینك امری اوزرلرینه واجب اولمامشدر
(ام خلقوا السموات والارض بل لا یوقنون) یوخسه سموات وارضی
انلرمی خلق ایتدیلر اول اجلدن انلرك خالقنه عبادت ایتمزلر بلکه انلر
ایقان ایتمزلرکه سزی وسموات وارضی کیم خلق ایتدی دیو سؤال اولنسه‌لر
دیرلرکه الله تعالی خلق ایتدی اکر انی ایقان ایتسه‌لر اکا عبادتدن
اعراض ایتمزلردی (ام عندهم خزائن ربك ام هم المصیطرون) یوخسه ربك
جل شانه نك خزائن رزقی انلرك عندنده میدر حتی که نبوتی دیلدکلری
کمسه یه ویره ویا انك خزائن علمی انلرك عندنده میدرکه حکمت اقتضاء
ایتدیکی کمسه یی الوهیته اختیار ایده‌لر یوخسه اشیا اوزره غالبلرمیدر
دیلدکلری کیفیت اوزره تدبیر ایده‌لر (ام لهم سلم یستمعون فیه فلیأت
مستمعهم بسلطان مبین) یوخسه انلرك ارتقاء ایده جك نردبانلری می
واردرکه اکا صعود ایدوب ملائکه کلامنی ویا علم غیبدن انلره وحی
اولنانی ایشیدوب زمان مستقبلده اوله جق اموری بیله‌لر ایمدی مستمعلری
حجت واضحه ایله کلسونکه اول انك استماعنی تصدیق ایده (ام له البنات
ولکم البنون) یوخسه زعمکز اوزره کراهت ایتدیککز بنات الله تعالینك
اولوب سزکچون بنون اوله (ام تسألهم اجرا فهم من مغرم مثقلون)
یوخسه یا محمد تبلیغ رسالت اوزره انلردن اجرمی استدك انلر غرم
التزامندن استثقال ایدوب سکا اتباعدن زهد ایتدیلر (ام عندهم الغیب
فهم یکتبون) یوخسه لوح محفوظ انلرك عندنده میدر مغیباتی اندن
یازیورلر ویاخود محمد علیه السلامه خبر ویردیکی بعث وجزانك زعملرنجه
اصلی اولمدیغنی اندن بیلورلر (ام یریدون کیدا فالذین کفروا هم المکیدون)
یوخسه انلرسنی اهلاك ایچون مکر ایتمکی دیلرلرکه اول دار الندوه ده
محمد علیه السلامه اولان مکرلریدر ایمدی کافرلر کیدلرنده مغلوبین
اولدیلر ویاخود کیدلرینك وبالیله جزالندیلرکه اول یوم بدرده قتل
اولنملریدر (ام لهم اله غیر الله سبحان الله عما یشرکون) یوخسه
انلرك الله تعالیدن غیری الهی وارمیکه انك عذابندن حراست ایده الله تعالی

انلرك اشراكندن ويا اشراك ايتدكارى شيئك شركتندن منزه اولدى (وان يروا كسفا من السماء ساقطا يقولوا سحاب مركوم) اكر انلر سمادن اوزريمزه قطعه‌لر دوشمينجه ايمانه كلمزز ديدكلرندنصكره اوزرلرينه تعذيب ايچون سمادن قطعه دوشديكن كورسه‌لر فرط طغيان وعنادلرندن ديه‌لركه اشبو برى برينك اوزره متراكم سحابدركه بزى ارواء ايچون اينوبدر ديوب ايمانه كلميه‌لردى (فذرهم حتى يلاقوا يومهم الذى فيه يصعقون) ايمدى انلرى ترك ايتكه طغيانلرنده لعب وخوض ايده‌لر شول كونه دكين كه انده صعقه ايدرلركه اول نفخهٔ اولى عندنده‌در (يوم لايغنى عنهم كيدهم شيئا ولاهم ينصرون) اول كونده كيدلرى انلره برشيئ مفيد اولمز وانده نازل اولان عذابدن منع اولنمزلر (وان للذين ظلموا عذابا دون ذلك ولكن اكثرهم لايعلمون) شرك وكفرله نفسلرينه ظلم ايدنلره عذاب ناردن اوّل عذاب واردركه اول عذاب قبردر ويا دنياده مؤاخذه‌در يوم بدرده اولان قتل ويدى ييل قحط كبى لكن انلرك اكثرى انى بيلمزلر (واصبر لحكم ربك فانك باعيننا) ايمدى يا محمد ربك جل شانه‌نك انلره امهالله حكمنه ويا انلرك تكذيب وايذاسنه صبر ايت كه سن بزم رعايتمزده سن كفارك سكا ايتديكنى كوررز (وسبح بحمد ربك حين تقوم) مجلسكدن قيامك حيننده (سبحانك اللهم وبحمدك) ديكل * دينلديكه اكر اول مجلس مجلس خير ايسه انكله احسانك آتورر واكر انك غيرى ايسه اكا كفارت اولور پيغمبريمز عليه السلام ايدر بركسه كه بر مجلسه جلوس ايدوب انده لفظى كشاد اوله اول مجلسدن قائم اولمزدن اوّل (سبحانك اللهم وبحمدك اشهد ان لااله الا انت استغفرك واتوب اليك) ديسه اول مجلسده صدور ايدن لفظاته كفارت اوله * دينلديكه نمازه طورديغنده (سبحانك اللهم وبحمدك وتبارك اسمك وتعالى جدك ولا اله غيرك) ديكل كه زيرا پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم نمازى انكله باشلاردى * دينلديكه انكله مراد كيجه دوشكدن قالقوب نمازه داخل اولنجه اولان ذكر اللهدر (ومن الليل فسبحه) وكيجه‌نك بعضنده الله تعالى يه عبادت ايت كه اول نفسه اشق وريادن ابعددر (وادبار النجوم) وآخر ليلده نجومك ادبارى حيننده يعنى فجرك طلوعنده صباحك ايكى ركعت سنتن ادا ايت

سورة النجم وهى ثنتان وستون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(والنجم اذا هوى) نجم حقيچونكه اول ثريادر ويا سماده‌كى نجومك كليسيدر قچانكه غروب ايده ويا يوم قيامتده منتثر اوله ويا قچانكه انكله شياطين رجم اولنه استراق سمع ايتدكارنده ويا نجمله مراد قرآندركه قچان نازل اوله ويا هر نباتدركه ساقى اوله قچانكه اول ارض اوزره سقوط ايده ويا محمد عليه السلامدر قچانكه ليلهٔ معراجده سمادن نزول ايده (ماضل صاحبكم وماغوى) صاحبكز محمد عليه السلام طريق مستقيمدن عدول ايتمدى وباطل شيئ اعتقاد ايتمدى (وماينطق عن الهوى) اول هواى نفسندن سويلمز زيرا اول تكليف اولنمشدركه توحيدى اظهار وشركى دفع وشرعى نشر ايده (ان هو الاوحى يوحى) انك دين امرنده ويا قرآنده سويلديكى دكل الا وحيدركه الله تعاليدن وحى اولوبدر (علمه شديد القوى) اكا انى برملك تعليم ايتدى قواسى شديددركه اول جبريل عليه السلامدر خوارق ابتدائنده اول اكا واسطه‌در * روايت اولنديكه جبريل عليه السلام لوط قومنك قراسنى قناديله ماء اسوددن قلع ايدوب سمايه رفعندنصكره تقليب ايتدى وصالح عليه السلامك قومنى بركره صيحه‌سيله جميعنى هلاك ايتدى وابليسى عيسى عليه السلامله سويلشوركن كورديكنده قناديله بركره نفخ ايديجك هندستان نهايتنده برطاغه ايركوردى (ذومرة فاستوى) كه اول عقل ورأينده حصافت صاحبيدر خلق اولنديغى صورت حقيقيه‌سى اوزره استقامت ايتدى * دينلديكه انبيادن پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن غيرى كمسه انى خلق اولنديغى صورتده كورميوبدر اماكه پيغمبريمز عليه السلام انى اول صورتده ايكى دفعه كوردى برى سماده وبرى ارضده وسائر اوقاتده آدميين صورتنده كاوردى سائر انبيايه كلديكى كبى بروقتده پيغمبريمز عليه السلام اكا ديديكه ديلرمكه بكا خلق اولنديغك صورتده كورينه‌سن مكر اول وقتده پيغمبريمز عليه السلام حرا طاغنده ايدى جبريل عليه السلام مشرقدن طلوع ايدوب افقى سدايتدى پيغمبريمز عليه السلام انى كوريجك بايلوب دوشدى اويله اولسه فى الحال عادتى اوزره آدمى صورتنه تحول ايدوب

پیغمبریمز صلی الله علیه و سلمی کندویه ضم ایتدی ﴿ وهو بالافق الاعلی ﴾
حالبوکه اول افق شمسده و یا سدرهٔ منتهاده ایدی ﴿ ثم دنی فتدلی ﴾
بعده اول پیغمبریمز صلی الله علیه و سلمه قریب اولوب تعلق ایتدی
﴿ فکان قاب قوسین اوادنی ﴾ حتی پیغمبریمز علیه السلامه انك قربی ایکی
قوس دکلو ویااندن اقرب اولدی ﴿ فاوحی الی عبده ما اوحی ﴾ جبریل
علیه السلام اکا ایرکوردی انیکه الله تعالی وحی ایتدی ﴿ ماکذب
الفؤاد مارأی ﴾ پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك کوزی کوردیکن
قلبی تکذیب ایتمدی * دینلدیکه ضمائرك کلیسی الله تعالی یه راجعدر
اویله اولسه شدید القوی ایله معنی (هو الرزاق ذوالقوّة المتین) دن
مفهومك مثلیدر وانك اکا دنوّی ترفع مکانیدر وتدلیسی انی شراشر یله
جناب قدسه جذبیدر و انی طرفة العینده مکه دن قدسه جذبله وانك
بصری الله تعالینك اکا حکایت ایتدیکنی تکذیب ایتمدیکیدر زیراکه امور
قدسیه اوّلا قلب ایله ادراك اولنور بعده بصره نقل ایدیلور ویاخود انك
فؤادی کوردیکنی بن سنی بیلمزین دیمدی اکر انی دیسه کاذب اولوردی زیرا
اول انی بصریله کورمسی کبی قلبیله بیلوبدر * رؤیتك معناسنده
مفسرون اختلاف ایتدیلر ابن عباس رضی الله عنه دیدیکه محمد
صلی الله علیه وسلم الله تعالی یی فؤادیله ایکی کره کوروبدر وبر جماعت
دیدیلرکه اول انی کوزیله ایکی کرّه کوروبدرکه اول انس وحسن وعکرمه
قولیدر ابن عباس رضی الله عنهما ایدر الله تعالی ابراهیم علیه السلامی
خلتله و موسی علیه السلامی کلامله و محمد صلی الله علیه وسلمی رؤیتله
اصطفاء ایتدی ﴿ أفتمارونه علی مایری ﴾ یا مشرکین محمد علیه السلامك
کوردیکنده جدالمی ایدرسزکه انلر انك اسرائنی و جبریل علیه السلامی
مشاهده سنی انکار ایدرلردی ﴿ ولقدرآه نزلة اخری ﴾ محمد علیه السلام
جبریل علیه السلامی صورت حقیقیه سنده رؤیت اخراده کوردی
﴿ عند سدرة المنتهی ﴾ که اول رؤیت سدرهٔ منتهی عندنده ایدی قچانکه
اول سماء سابعه یه اسراء ایتدی سدرهٔ منتها ایله مراد شجرهٔ طوبی ویا شجرهٔ
نبقدرکه سماء سابعه نك فوقنده عرشك یمینده در انهار جنت انك
اصلندن چیقار ملائکه اکا منتهی اولور انی تجاوز ایتمزلر که انك نبقی
هجرد ستیلری کبی و یپراغی فیل قولاقلری کبیدر ویاخود خلائقك علم

(واعمالی)

واعمالی انده منتهی اولور ﴿ عندها جنة المأوی ﴾ جنت مأوی انك
عندنده درکه شهدانك ویامتقینك ارواحی ویاملائکه انده قرار ایدرلر
﴿ اذیغشی السدرة مایغشی ﴾ اول سدره یی تغطیه ایدر خلائقدن اولکه
الله تعالینك عظمت وکبریاسنه دلالت ایدر * دینلدیکه التوندن کلبکار
ویاقرغه لر مثالنده ملائکه در ابو هریره رضی الله عنهدن مرویدرکه انی
غشی ایدن نور خلاقدر حب اللهدن ملائکه غربان مثالنده انی قاپلیوبدر
اول شجر اوزره واقع اولورلر * حدیثده کلدیکه انك هر بروروقه سنده
قائم برملك واردرکه الله تعالی یی تسبیح ایدر ﴿ مازاغ البصر وماطغی ﴾
محمد علیه السلامك بصری کوردیکی شیئدن میل وتجاوز ایتمدی
بلکه متیقن اولدیغی حالده اثبات صحیحله اثبات ایتدی ویااول رؤیتله
امر اولندیغی عجائب رؤیتندن عدول وتجاوز ایتمدی اویله اولسه
کوردیکنی اخبارده کذب ایتمز ﴿ لقد رأی من آیات ربه الکبری ﴾
ورسول الله اول لیلهٔ معراجده الله تعالینك آیات وعجائب ملکیه
وملکوتیه سندن عظماء وکبرایی کوردی ﴿ أفرأیتم اللات والعزی ومناة
الثالثة الاخری ﴾ بکا خبر ویرلك که الله تعالی یه کافر اولوب لات وعزی
ومنات نام اصنامه عبادت ایدرسز * دینلدیکه لات نام صنم طائفده ثقیفك
ویانخله ده قریشك ایدی انی طواف ایدرلردی اول بررجل صورتنده ایدیکه
سمنله سویق لت ایدوب حجاجه یدرردی * وعزی ایسه برشجره
ایدی غطفان اکا عبادت ایدرلردی * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم خالد
ابن الولید رضی الله عنه یی اکا کوندردی حتی که انی کسدی انك دیبندن
برشیطانه چیقوب صاچنی سوریوکندی خالد اکا ایریشوب قتل ایتدی *
واماکه منات برصخره ایدیکه هذیل وخزاعه ویاثقیف اکا عبادت
ایدردی قربانلرین انك قتنده ذبح ایدرلردی * دینلدیکه اصنامك
کلیسی حجاره دن اولوب داخل کعبه ده عبادت اولنوردی یعنی اشبو
آلهه کزك برشیئه قدرتی وارمیدرکه الله تعالی یی قویوب انلره عبادت
ایده سز ﴿ ألکم الذکر وله الانثی ﴾ یامشرکارسز کندیکز ایچون بنون
قیلوب الله تعالی یه بنات اسناد ایدرسز حالبوکه سز بناتدن کراهت ایدرسز
کلبی ایدر مشرکار دیرلردیکه اصنام وملائکه حاشا بنات اللهدر
بزم انلره عبادتمز تاکه الله تعالی یه بزم ایچون شفاعت ایده لر ﴿ تلك اذا

قسمة ضيزى ﴾ اشبو بر قسمتدركه انده جور اولوبدر زيراكه استنكاف
ايتديككز شيئى الله تعالى ايچون قيلورسز ﴿ ان هى الا اسماء سميتموها
انتم وآباؤكم ﴾ اول اصنام دكل الا اسماءدر سز وآبائكز انلرى آلهه ديو
اطلاق ايدوبسز حالبوكه الوهيت معناسندن انلرده برشئ يوقدر
﴿ ماانزل الله بها من سلطان ﴾ الله تعالى انلرك الوهيتنه سزه بر برهان
انزال ايتمديكه اكا تعلق ايده سز ﴿ان يتبعون الا الظن وماتهوى الانفس﴾
بلكه انلرك اول اصنامه عبادتلرنده وآلهه ديو تسميه لرنده توهم باطله
ونفسلرينك هواسنه اتباع ايتمشلردر ﴿ولقد جاءهم من ربهم الهدى ﴾
حالبوكه رب تعاليدن انلره رسول وكتاب كلمشدر انلر ايسه انى ترك ايتديلر
﴿ ام للانسان ماتمنى فلله الآخرة والاولى ﴾ يوخسه انسان كافر ايچون
هر تمنى ايتديكى اولورميكه اول آلهه لرندن شفاعت طمعلريدر ايمدى
اول طمع باطلدر بلكه دنيا وآخرت ايكيسى بيله الله تعالينكدر
اول ايكيسندن ديلديكى شيئى ديلديكى كمسه يه ويرر هيچ برشيئله انك اوزره
تحكم ايدر يوقدر ﴿ وكم من ملك فى السموات لاتغنى شفاعتهم شيئا
الا من بعد ان يأذن الله لمن يشاء ويرضى ﴾ سمواتده نيچه ملك واردركه
شفاعتلرى هيچ برشيئى مفيد اولمز الا شوندنصكره كه الله تعالى اذن ويره
ملائكه دن اكاكه شفاعت ايتسن ديليه ناسدن اول كمسه ايچونكه
شفاعت اولنمغه اهل اوله اوليه اولسه اصنام عبده لريچون نيچه
شفاعت ايدرلر ﴿ ان الذين لايؤمنون بالآخرة ليسمون الملائكة تسمية
الانثى ﴾ شونلركه آخرته ايمان كتورمزلر ملائكه نك هر برينى بنت ديو
تسميه ايدرلر ﴿ ومالهم به من علم ان يتبعون الا الظن وان الظن لايغنى
من الحق شيئا ﴾ حالبوكه انلرك اول قوللرينه يقين وياحجتلرى يوقدر
بلكه انلر ظنلرينه اتباع ايدرلر ظن ايسه حقدن برشيئى مفيد اولمز زيراكه
حق شيئك حقيقتيدركه اول علمله ادراك اولنور وظن ايسه معارف
حقيقيه ده معتبر اولمز بلكه ظنك معتبر اولمسى عمليات ده در * وعملياته
وصلت اولور شيئده در ﴿ فأعرض عمن تولى عن ذكرنا ولم يرد
الا الحياة الدنيا ﴾ ايمدى يا محمد اعراض ايت شول كمسه يى دعوت
وشانته اهتمامدنكه قرآنه ايمان وموجبيله عمل ايتميه وعمليله حياة دنيا
منفعتن ديليه زيراكه دعوت انك عنادين وباطل اوزره اصرارين

آرتورر ﴿ ذلك مبلغهم من العلم ﴾ انلرك حياة دنيايى اراده لرى علمدن
غايت وصوللريدر انى تجاوز ايتمزلر ﴿ ان ربك هو اعلم بمن ضل عن سبيله
وهو اعلم بمن اهتدى ﴾ رب تعالى اعلمدر شول كمسه يه كه طريق هدايتى
ترك ايده وانى كه توحيدى تمسك ايدوب طريق هدايه كيده ايمدى انلرى
دعوتده نفسكى اتعاب ايتمكل سكا واجب اولان تبليغدر سن ايسه انى ادا
ايتدك ﴿ولله مافى السموات ومافى الارض ﴾ سماده وارضده اولان اشيانك
جميعى الله تعالينك خلق وملكيدر ضالى مهتديدن تمييز ايدوب هر فريقك
احوالنى حفظ ايدر ﴿ ليجزى الذين اساؤا بما عملوا ويجزى الذين احسنوا
بالحسنى ﴾ تاكه اساءت ايدنلره سوء عمللرينك عقابن ايده واحسان ايدنلره
جنتله جزاء ايده ﴿ الذين يجتنبون كبائر الاثم والفواحش الا اللمم ﴾ شونلركه
كبائر اثمدن وفواحشدن اجتناب ايدرلر * ديئلديكه كبائر اثم ذنوبدن
هرشيئدركه عتابى كبير اوله فعلى اوزره وعيد مترتب اوله ويا فاعلنه حد
واجب اوله وفواحش ايسه زنا وناحق يره قتل كبى * ديئلديكه كبائر اثم
الله تعالى يه شركدر وفواحش معاصيدر الا لممدن يعنى صغائر ذنوبدن
دكلكه زيرا اول مغفوردر اكرچه صاحبى توبه ايتمديسه ده اول هر ذنبدركه
احيانده ايشلنه لكن اكا اعاده واقامت اولنميه ويا اول زمان جاهليتده
ايشلنندر الله تعالى انكله مؤاخذه ايتمز * ديئلديكه لمم ايكى وجه اوزره در
برى هر ذنبدركه الله تعالى انك اوزره دنياده حد وآخرتده عذاب
ذكر ايتمش اولميه اول هر ذنبدركه صلواتله تكفير اولنه كبائر وفواحش
مرتبه سنه ايرميه وبرى دخى شول ذنب عظيمدركه انى مرة بعد مرة المام
ايدوب اندن توبه ايده سعيد بن المسيب ايدر اول هرشيئدركه قلبه خطور
ايدر * ديئلديكه لمم شول نظره دركه عمدسز واقع اوله اول مغفوردر واكر
اعادۀ نظر ايديلورسه اول لمم دكلدر بلكه ذنبدر ﴿ ان ربك واسع المغفرة ﴾
ربك جل شانه نك رحمتى واسعه در صغائرينى مغفرت ايدر انككه كبائردن
اجتناب ايده ودخى ديلديكى كمسه لرك ذنوبندن صغير وكبيرى مغفرت
ايدر مسيئلره وعيد ومحسنلره وعددنصكره اشبو صفت كريمه يى ايرادده
جمله فوائددن برى اولدركه صاحب كبيره انك رحمتندن مأيوس اولمز
والله تعالينك عهده سنه هيچ كمسه يه عقاب ايتمسنك وجوبى توهم اولنمز

﴿ هو اعلم بكم اذ أنشـأكم من الارض واذ أنتم اجنة فى بطون امهاتكم ﴾
اول الله تعالى احوالكزه سزدن اعلمدر شول حيثيتدنكه ابتداء خلقكزى
يعنى آدمى ترابدن خلق ايتدى وسزى انالريكز قارنـنده جنينلر تصوير
ايتدى ﴿ فلا تزكوا انفسكم هو اعلم بمن اتقى ﴾ ايمدى كنديلريكزى زكاء
عمل وزيادهٔ خيرله ويا معاصى ورذائلدن طهارتله مدح ايتمكز اول الله
تعـالى سزك تقيكزى وغير تقيكزى وسزى صلب آدمدن چيقارمزدن
اوّل بيلوبدر ﴿ أفرأيت الذى تولى ﴾ كوردكمى شول كمسـه‌يى كه حقه
اتباعدن وانك اوزره ثباتدن اعراض ايتدى ﴿ واعطى قليلا واكدى ﴾
وشئ قليل ويروب بعده بخل ايتدى اكثر مفسرين ديديلركه سبب نزولى
وليدبن المغيره دركه پيغمبريمز صلى الله تعـالى عليه وسلمه اتبـاع ايدردى
بعض مشركين انى تعيير ايدوب ديديكه سن اشـياخ دينى ترك وانلرى
تضليل ايتدك ديديكه الله تعـالينك عذابندن قورقرين اول مشرك اكا
ديديكه اكر سن بكا بعض مالكى ويرسك سـندن عذابى تحمل ايده‌ين
اويله اولسـه اول مرتد اولوب اول مشركه بعض مشروطن
ويرديكندنصكره باقيسـنه بخل ايتدى ﴿ أعنده علم الغيب فهو يرى ﴾
يوخسه علم غيب انك عندنده ميدركه صاحبى انك عذابن تحمل ايده‌جكنى
بيلدى ﴿ ام لم ينبـأ بما فى صحف موسى وابراهيم الذى وفى ﴾ اكا خبر
ويرلمديمى اولكه موسايه نازل اولان توراتده ويا صحائفده كه اول اون
صحيفه اولوب توراتدن اوّل اول اكا نازل اولمشدر وكذلك ابراهيم عليه
السلامه نازل اولان اون صحيفه ده كه اول ابراهيم عليه السـلامك التزام
ايتديكى ويا امر اولنديغى شيئى اتمام ايتدى ويا الله تعالى‌يه اولان عهدينه
وفاده مبـالغه ايتدى ﴿ الا تزر وازرة وزر اخرى ﴾ كه اول موسى
وابراهيم صحفلرنده يازلمشـديكه هيچ برنفس حامله نفس اخرانك حملنى
حامل اولمز يعنى هيچ بر كناهكار كمسـه برآخرك كناهيله مؤاخذه اولنمز
وبوكا مخالف اولمز شول حديث نبويكه بركمسنه‌كيم اسلامده برسنت سيئه
احداث ايده انكچون اول سنت سيئه‌نك وزرى اولور واكا متابعتله يوم
قيامته دكين انى ايشلينلرك وزرى دكلو دخى وزر اولور ديو بيورلدى
زيرا اول وبال اوزره سبب اولملرى وزريدر ﴿ وان ليس للانسـان
الا ماسعى ﴾ وانسـان ايچون آخرتده نفع ايتمز الا اولكه انى اخلاصله

ايشلمش اوله ويا اكا نيت ايتمش اوله * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر
اشـبو آيت سورهٔ طورده مذكور (ألحقنـا بهم ذريتهم) قول شريفيله
منسوخ الحكمدر زيراكه ابناء آبائك صلاحيله جنته كيرر * عكرمه ايدر
اشـبو حكم ابراهيم وموسى قوملرينه مختص ايدى يوخسه بوامت ايچون
اعمال صالحه‌دن كنديلرك ايشلديكى وغيرك انلر ايچون ايشـلديكى اولور
شول دليله كيم برمرأه برصبيى رفع ايدوب ديديكه يارسول الله بونكچون
حج اولورمى ديديكه نعم انكچون حج وسنكچون اجر اولور وبررجل پيغمبريمز
صلى الله عليه وسلمه ديديكه بنم انام وفات ايدوبدر بن انكچون تصـدق
ايتسم اندن اكا اجر حاصل اولورمى ديديكه نعم اولور ﴿ وان سـعيه
سـوف يرى ﴾ وانك خير وشردن عملى يوم قيـامتده ميزانده كوريلور
﴿ ثم يجزيه الجزاء الاوفى ﴾ بعده اول عبدك سـعيى جزاء اوفى ايله جزاء
اولنور ﴿ وان الى ربك المنتهى ﴾ وجميع خلائقك موتلرندنصكره انتهـاء
ورجوعلرى الله تعالى‌يه در اعماللرينك جزاسنى ايدر ﴿ وانه هو اضحك
وابكى ﴾ اول الله تعالى انسـانده ضحك وبكايه قوت خلق ايتدى ويا اول
اهل جنتى جنتده اضحاك واهل نارى نارده ابكا ايدر ويا ارضى نبـاتله
اضحاك وسمايى مطرله ابكا ايدر ويا اول انسـانى مسرور ومحزون ايدر
زيراكه سرور ضحكى وحزن بكايى جلب ايدر ﴿ وانه هو امات واحيى ﴾
واول الله تعالى انى دنيـاده اماته وآخرتده بعث ايچون احيـاء ايدر انك
غيرى اماته واحيايه قادر اولمز حتى قاتل بنيه‌يى نقض ايدر واول حينده
موت الله تعـالينك فعليـله حاصل اولور ﴿ وانه خلق الزوجين الذكر
والانثى من نطفة اذا تمنى ﴾ واول الله تعـالى هرحيواندن ذكر واناثى
خلق ايتـدى شـول نطفه‌دنكه رحم انثـايه دفق ايديلور ويا اندن ولد
خلق ويا تقدير اولنور ﴿ وانّ عليه النشـأة الاخرى ﴾ وانك وعـدى
مقتضـاسنجه خلقى اماته دنصـكره بعث ايچون احيـاء ايدر ﴿ وانه هو
اغنى واقنى ﴾ واول نـاسدن برطائفه‌يى اموال ايله سـائردن غنى ايدر
وبرطائفه‌يى ايسـه خلقه محتاج ايدر ﴿ وانه هو رب الشـعرى ﴾ واول
شعرى نام كوكبى خلق ايتديكه اول جوزانك خلفنده درخزاعه اكا عبادت
ايدرلردى ابتداء انلره انى سنت ايدن قريش اشرافندن ابوكبشه نام رجل
ايدى نجوم سمائى عرضنه قطع ايدر شعرى ايسه طولنه قطع ايدر ابوكبشه

نام رجل انكله سائر عربه مخالفت ایتدی انلر اصنامه عبادت ایدرکن اول شعرایه عبادتی اختیار ایتدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیننده عربه مخالفت ایتدیکیچون اکا ابن ابی کبشه دیو تسمیه ایتدیلر یعنی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم عربه مخالفتده اکرچه ابو کبشه‌یه موافقت ایتدی لکن شعرایه عبادتی انکارنده اکا دخی مخالفت ایتدی (وانه اهلك عادا الاولی) اول الله تعالی هود علیه السلامك قومی عاد اولایی ریح صرصرایله هلاك ایتدی وعاد اخری ایسه انلرك عقبی ارمدر (وثمود فماابقی) وصالح علیه السلامك قومی ثمودی صیحه ایله هلاك ایدوب عاد وثموددن هیچ برینی ابقاء ایتمدی (وقوم نوح من قبل انهم کانوهم اظلم واطغی) ونوح علیه السلامك قومنی عاد وثموددن اوّل غرقله هلاك ایتدیکه انلر ظلم وطغیانده اول ایکی.فریقدن اکثر ایدیلر زیراکه نوح علیه السلام انلرك اراسنده طقوز یوز اللی ییل مکث ایدوب انلری ایمانه دعوت ایتدکچه انلر انی ضرب واذاء ایدرلردی بایلوب افاقت بولدیغنده یارب قومی مغفرت ایت بیلمدکلرندن ایدرلر دیو انلر ایچون الله تعالی‌یه اعتذار ایلردی کبارلری صغارلرینه اکا اذاء ایدك وتکذیب ایدك دیو وصیت ایدرلردی (والمؤتفکة اهوی) ولوط علیه السلامك قومنك قراسنی جبریل علیه السلام قنادیله سمایه رفعندنصکره بامرالله اوستنی التنه دوندروب یره براقدی (فغشیها ماغشی) بعده سجیلدن حجاره ایله انی غشی ایتدی (فبأی آلاء ربك تتماری) یا انسان اشبو مذکوراتی بیلدکدنصکره ربك جل شانه‌نك نعمتلرندن قنغیسنی انکار ایدرسن اشبو مذکوراتك بعضی نعم وبعضی نقم ایکن جمیعنه آلاء دینلدی زیراکه هیچ برنقمت خالی دکل یامعتبرینه عبرت وموعظه‌در ویاخود انبیاء ومؤمنینه اعدالرندن انتقامدر (هذا نذیر من النذر الاولی) اشبو قرآن انذارات متقدمه جنسندن بر انذاردر ویاخود اشبو رسول منذرین جنسندن برنذیردر (ازفت الآزفة لیس لها من دون الله کاشفة) قربله موصوف قیامت قریب اولدی الله تعالیدن غیری انك کشفنه قادر احد یوقدر نچانکه اول واقع اوله لکن کشف ایتمز ویاخود انك وقتنی الله تعالیدن غیری کشف ایدر یوقدر زیراکه انی هیچ کسه‌یه بیلدرمیوبدر (أفمن هذا الحدیث تعجبون وتضحکون) اشبو قرآنه انکارله تعجب واستهزاء ایله ضحك ایدرسز (ولاتبکون

وانتم سامدون) وتفریطکزه تحزن ایدوب آغلمزسز ومع ذلك لهو ایدر ویا اندن اعراض ویا اکا ایماندن استکبار ویا انی استماعدن نامی اشغال ایچون تغنی ایدرسز (فاسجدوا لله واعبدوا) ایمدی الله تعالی‌یی توحید ایدوب اکا تواضع وخضوعله سجود ایدك ویاسجود تلاوت ایدك ویا اخلاصله صلواتی ادا وعبادتکزی اخلاصله ایدك * زید بن ثابت رضی الله تعالی عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن والنجم سوره‌سین اوقودم سجده ایتمدم اشبو دلیلدرکه سجدهٔ تلاوة واجب اولمیه عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه ایدر الله تعالی اوزریمزه سجدهٔ تلاوتی ایجاب ایتمیوبدر مکرکه انی دیلیه‌وزکه اول امام شافعی واحمد قولیدر وبرقوم سجدهٔ تلاوتك قارئ ومستمعی اوزره وجوبنه ذاهب اولدیلرکه اول امام ابو حنیفه قولیدر

سورة القمر وهی خمس وخمسون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(اقتربت الساعة وانشق القمر) قیامتك قیامی اقتراب ایتدیکه قمر منشق اولدی اول انك اقترابی علامتندندر * روایت اولندیکه کفار مکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن صحت نبوتنه علامات استدکلرنده پارمغیله قمره اشارت ایدوب باذن الله ایکی شق اولدی حتی جبل حرا انك ایکی شقی اراسنده کورلدی (وان یروا آیة یعرضوا ویقولوا سحر مستمر) اکر کفار مکه محمد علیه السلامك صحت نبوتنه دلالت ایدر معجزه کورسه‌لر انی تأمل واکا ایماندن اعراض ایدوب اول سحر مستمردر دیرلر (وکذبوا واتبعوا اهواءهم وکل امر مستقر) اول رسولی ویا آیتی تکذیب ایدرلر وشیطانك انلره تزیین ایتدیکی اهوالرینه اتباع ایدرلر وهر امر برغایته منتهیدر خیر اهل خیره وشر اهل شره ایرر خیر اهلنی جنته وشر اهلنی ناره ادخال ایدر (ولقد جاءهم من الانباء مافیه مزدجر) حالبوکه انلره قرآنده قرون خالیه ویا انباء آخره اخبارندن کلدی اول شیئکه انده تعذیب ووعیددن زجر ایدر واردر (حکمة بالغة فما تغنی النذر) قرآن بر حکمت تامه‌درانده خلل یوقدر ایمدی اکر اول حکمتی تصدیق ایتمزلرسه عذابك نزولی حیننده انلره انذار ایدن رسوللرك نفعی اولمز (فتول عنهم) اویله اولسه انلره تبلیغ واوزلرینه حجتی الزامدنصکره انلری ترك ایت (یوم یدع

الداع الى شئ نكر ﴾ ذكر ايت شول كونيكه اسرافيل عليه السلامك
صخرهٔ بيت المقدس اوزره طوروب ناسى برشيئه دعوت ايده كيم نفوس
انى انكار ايده لركه اول نارجهنم وياهوال يوم قيامتدر ﴿ خشعا ابصارهم
يخرجون من الاجداث كأنهم جراد منتشر ﴾ قبرلرندن چيقه لر بصرلرى
هولدن خاشع وذليل اولديغى حالده كوياكه انلر كثرت وتموجده واماكنه
انتشارده چكركه لردر قنده كيده جكلرين بلمزلر ﴿ مهطعين الى الداع ﴾
دعوت ايدن اسرافيل عليه السلامدن يكايه بيونلرين اوزادوب اكا نظر
ايدر اولدقلرى حالده سرعتله كيده لر ﴿ يقول الكافرون هذا يوم عسر ﴾
كافرلر ديه لركه اشبو كون بزه نه صعب شديد اولور * دينلديكه قبرلرندن
چيقدقلرندنصكره قرق ييل اياق اوزره طورغريله لر بعده حسابه
كوندريله لر ﴿ كذبت قبلهم قوم نوح فكذبوا عبدنا وقالوا مجنون وازدجر ﴾
كفار مكه دن اوّل عبديمز نوح عليه السلامى قومى تكذيب ايدوب انى
مجنوندر ديديلر انواع اذيت ايله اول تبليغدن زجر اولندى ﴿ فدعا ربه انى
مغلوب فانتصر ﴾ نوح عليه السلام رب تعالى يه دعا ايدب ديديكه الهى
قومم اراسنده مقهورم بنميچون انلردن انتقام ايت ﴿ ففتحنا ابواب السماء
بماء منهمر ﴾ ابواب سمائى شدت ايله دوكيلور يغمور ايله فتح ايتدك ﴿ وفجرنا
الارض عيونا فالتقى الماء على امر قد قدر ﴾ وارضك كليسنى عيون منفجره
كبى هر محلدن ماء نبع ايدر قيلدق اويله اولسه ماء سماء وماء ارض برى برينه
ملتقى اولدى برحال اوزره كه الله تعالى انى ازلده تقدير ايتمشدى ويا برامر
اوزره كه انى اول تقدير ايتديكه اول نوح عليه السلام قومنك طوفانله
هلاكيدر ﴿ وحملناه على ذات الواح ودسر ﴾ وبز نوحى حمل ايتدك بر سفينه
اوزره كه اول يصى تخته لردن دوزيلوب مسمارلرله ميخلنوبدر ﴿ تجرى
باعيننا جزاء لمن كان كفر ﴾ اول بزم مرادمزده جارى اولور حفظمزله
محفوظ اولديغى حالده تاكه اول فعلمز كافرلره انتقام اوله شول ذات ايچونكه
اكا انكار اولنديكه اول نوح عليه السلامدر ويا الله تعاليدر ﴿ ولقد تركناها آية
فهل من مدّكر ﴾ بز اول سفينه يى جبل جودى اوزره دهر طويل ابقاء ايتدك كه
انكله اعتبار اولنور عبرت اوله اويله اولسه الله تعالينك قوم نوحه اولان صنيعيله
معتبر كيمسه وارميدر كه انك صانعنه مؤمن ومطيع اوله * دينلديكه اندن اوّل

(ناس)

ناس سفينه نه ايدوكنى بيلمزلردى كوريجك انى نمونه ايدينوب سفينه لر
دوزديلر واذن الهيله دريالره يوزدرديلر ﴿ فكيف كان عذابى ونذر ﴾ تأمل
ايتكه بنم عذاب وانذارم نيجه اولدى شول كمسه لره كيم رسوللرم انلرى
انذار دنصكره ايمانه كلمديلر ﴿ ولقد يسرنا القرآن للذكر فهل من مدّكر ﴾
بز قرآنى تيسير وتهيئه ايتدك ادكار واتعاظ ايچون انده كى مواعظ وعبرى
تبيين وتكريرله ويا حفظ ويا قراءتيچون الفاظنى اختصارله ايمدى انكله
اتعاظ ايدر وارميدر كه متعظ اولوب انى اذعان واتقان ايده * دينلديكه
كتب منزله نك هيچ برى قرآندن غيرى امدن هيچ كمسه يه اوّلندن آخرينه
دكين حفظى ميسر اولميوبدر ﴿ كذبت عاد فكيف كان عذابى ونذر ﴾
عاد قومى رسوللرى هود عليه السلامى تكذيب ايتديلر ايمدى تأمل ايتكه
انلره عذاب وانذارم نيجه واقع اولدى انى بولمديلرمى ﴿ انا ارسلنا عليهم
ريحا صرصرا فى يوم نحس مستمرّ ﴾ بز انلراوزره ريح باردهٔ شديدة الهبوب
ارسال ايتدك بركونده كه شومى اوزرلرينه مستمر اولدى حتى اول انلرك
صغار وكبارينى هلاك ايدوب هيچ برينى ابقاء ايتمديكه اول شهرك آخر
اربعاسنده ايدى ﴿ تنزع الناس كأنهم اعجاز نخل منقعر ﴾ اول ريح
انلرى يرلرندن قوپارر بعده باشلرى اشاغه يره اورردى انكله باشلرى
ازيلوب بيونلرى قيريلوردى اصول نخل كبى كه مغاره سندن قلع اولنوب
يراوزره دوشرلمسى كبى ﴿ فكيف كان عذابى ونذر ولقد يسرنا القرآن
للذكر فهل مدكر كذبت ثمود بالنذر ﴾ ثمود قومى رسوللرى صالح عليه
السلامى تكذيب ايتديلر شول وقتنكه اول انلره انذارات ومواعظله كلدى
﴿ فقالوا أبشرا منا واحدا نتبعه انا اذا لفى ضلال وسعر ﴾ ديديلركه
بز جنسيمزدن ويا جمله مزدن اولوب اوزريمزه فضلى اولميان كمسه يه اتباعمى
ايدرز اتباع ايتديكمز تقدير اوزره هدايتدن خطاده وحقدن بعدده اولورز
﴿ ءالقى الذكر عليه من بيننا بل هو كذاب اشر ﴾ اكا وحيمى نازل اولدى
حالبوكه ارامزده اول وحيه احق وار ايدى بلكه اول قولنده كذابدر
خلق اوزره متكبردر بطرى انى ادّعا ايله اوزريمزه ترفعه حمل ايتدى
﴿ سيعلمون غدا من الكذاب الاشر ﴾ الله تعالى ديديكه اوزرلرينه عذاب
نازل اولديغنده ويا يوم قيامتده بيليسرلردركه قولنده كاذب اولوب
بطرى حقدن استكباره وطلب باطله حمل ايدن صالحميدر يوخسه

انی تکذیب ایدنلرمیدر بعده صالح علیه السلامدن دیلدیلرکه انلره طاشدن
برناقه چیقاره چون صالح علیه السلام الله تعالیدن انی دیلدی وحی اولندیکه
﴿ انا مرسلوا الناقة فتنة لهم فارتقبهم واصطبر ﴾ بز انلری اختیار ایچون
دیلدکلری منوال اوزره طاشدن برناقه اخراج ویا بعث ایدرز ایمدی
یاصالح انلرك هلاکنه منتظر اولوب صنیعلرینه نظر واذالرینه صبر ایت
﴿ ونبئهم ان الماء قسمة بینهم کل شرب محتضر ﴾ وانلره خبر ویرکه ناقه ایله
انلرك بیننده ماء قسمت اولنمشدر برکون ناقه‌نك وبرکون انلرکدر ماءدن
هرنصیبه نوبتلیسی حاضر اولسون ناقه‌نك نوبتنده اول مایه انلردن کمسه
کلسون وانلرك نوبتنده ناقه اکا کلسون ﴿ فنادوا صاحبهم فتعاطی فعقر ﴾
اویله اولسه انلر ناقه‌نك قتلنه قصد ایدوب صاحبلری قدار بن سالفی
اکا چاغردیلر قدار دخی النه سیف آلوب انکله ناقه‌یی قتل ایتدی
﴿ فکیف کان عذابی ونذر ﴾ ایمدی یاصالح نظر ایتکه بنم انلری تعذیب
وانذارم نه کیفیت اوزره اولور ﴿ انا ارسلنا علیهم صیحة واحدة فکانوا
کهشیم المحتظر ﴾ بز انلرك اوزره جبریل علیه السلامی کوندردك برکره صیحه
ایتمسیله جیعن هلاك ایتدك اویله اولسه شول شجر یابس منکسر کبی
اولدیلرکه صاحب حظیره انی جمع ایدوب ماشیه‌سنه حظیره قیلور ویاخود
شول حشیش یابس کبی که صاحب حظیره انی ماشیه‌سنه ذخیره اولسون
ایچون جمع ایدر ﴿ ولقد یسرنا القرآن للذکر فهل من مدّکر کذبت قوم
لوط بالنذر ﴾ قوم لوط رسوللری لوط علیه السلامی تکذیب ایتدیلر
﴿ انا ارسلنا علیهم حاصبا الا آل لوط نجیناهم بسحر ﴾ بز انلرك اوزره برریح
کوندردك که اول انلره حصباء یاغدردی الا آل لوطی برسحر وقتنده
هلاکدن خلاص ایتدك ﴿ نعمة من عندنا کذلك نجزی من شکر ﴾ بزم
عندمزدن انلره انعام ایچون ایمان وطاعتله بزم نعمتلریمزه شکر ایدنه بزبویله
جزاء ایدرز ﴿ ولقد انذرهم بطشتنا فتماروا بالنذر ﴾ حالبوکه لوط علیه
السلام انلری بزم بطشهٔ عذابمزله تخویف ایتدی انلر ایسه لوط علیه
السلامی انذارنده شك ایدوب تکذیب ایتدیلر ﴿ ولقد راودوه عن ضیفه
فطمسنا اعینهم فذوقوا عذابی ونذر ﴾ انلر لوط علیه السلامدن دیلدیلرکه
اضیافنی انلره تسلیم ایده انلر ایسه ملائکه اولوب جمله‌دن بری جبریل
علیه السلام ایدی * روایت اولندیکه وقتاکه قوم لوط لوط علیه

السلامك دارینه کلوب دخول ایچون بابنه معالجه ایتدیلر اول ملائکه
لوط علیه السلامه دیدیلرکه بز الله تعالینك رسوللری‌یز انلر بزه واصل
اولور دکللردر قوغل کیرسونلر لوط علیه السلام انی بیلیجك چکیلوب
حتی که ملائکه‌نك اوزرینه کیردیلر جبریل علیه السلام قنادیله انلرك
کوزلرینی مسح ایدیجك کوزلریله یوزلری دوبدوز اولدی متحیرین اولوب
چیقمغه قپویی بولمدیلر حتی که لوط علیه السلام انلری داردن طشره
چیقاردی * الله تعالی ایدر بز انلره دیدك که ایمدی بنم عذابمی وانذارمی
ذوق ایدك ﴿ ولقد صبحهم بکرة عذاب مستقر ﴾ برنهار معینك اولنده انلره
برعذاب ایردیکه مستقر اولوب انلری ناره تسلیم ایتدی ﴿ فذوقوا عذابی
ونذر ﴾ وانلره دینلدیکه ایمدی بنم عذاب وانذارمی ذوق ایدك ﴿ ولقد یسرنا
القرآن للذکر فهل من مدّکر ﴾ اشبو قول شریف ذکر اولنسان هر قصه‌ده
تکریر اولندی تاکه انکله هر رسولی تکذیب عذاب نزولنی مقتضی ایدوکی
بیلنه وهر قصه‌نك استماعی ادکار واتعاظی مستدعی ایدوکی تأمل اولنه
وتنبیه وایقاظی استئنافله سهو وغفلتك غلبه سندن صاقنله ﴿ ولقد جاء آل
فرعون النذر ﴾ فرعونه واتباعنه موسی وهارون وانلرك غیری رسوللریمز
کلدی ﴿ کذبوا بآیاتنا کلها فأخذناهم اخذ عزیز مقتدر ﴾ انلر بزم موسایه
ویردیکمز طقوز آیتلرك کلیسنی تکذیب ایتدیلر اویله اولسه بز انلری
عذابله اخذ ایتدك شول منتقم قادر اخذیله کیم انك دیلدیکی شیئی
ایشلمکدن هیچ برشیٔ عاجز ایدر دکلدر ﴿ أکفارکم خیر من اولئکم
ام لکم براءة فی الزبر ﴾ یامعشر عرب سزك کفاریکزمی اشدّ واقوادر
قوم نوح وعاد وثمود وقوم لوط وآل فرعوندنکه انلره نقمت وعذابمز
حلول ایتدی یوخسه کتب سماویه‌ده سزه نازلمی اولدی اول کمسه که سزدن
کافر اوله امم خالیه‌یه ایریشن عذابدن اول بری اوله ﴿ ام یقولون نحن
جمیع منتصر ﴾ یوخسه انلر دیرلرمیکه بز برجماعتزکه امریمز مجتمعدر
اعدادن امتناع ایدر مغلوب اولمزز ویابری برلریمزه نصرت ایدرز
﴿ سیهزم الجمع ویولون الدبر ﴾ مشرکلرك جمیعی حربده منهزم اولوب
ورالرینه منصرف اولیسرلردر الله تعالی اشبو وعد کریمنك صدقنی
یوم بدرده اظهار ایتدی ﴿ بل الساعة موعدهم والساعة ادهی وامرّ ﴾
بلکه یوم قیامت انلرك عذاب اصلیلرینك موعدیدر دنیاده ایریشن ایسه

انك طلائعندندر وقيامت برامر فظيعدركه انك دواسنه اهتداء اولنمز ومذاقى
عذاب دنيادن امردر (ان المجرمين فى ضلال وسعر) مشركون دنياده
طريق حقدن بعدده وآخرتده قزغن آتشلرده در (يوم يسحبون فى النار
على وجوههم ذوقوا مس سقر) شول كونده كه جهنمده يوزلرى
اوزره سوريديلوب نارك حرّ والمنى ذوق ايدك دينور (انا كل شئ خلقناه
بقدر) هر شيئى بز مقدّر ومقتضاى حكمت اوزره مرتب وياخود هرشيئى
مقدّر ولوحده مكتوب خلق ايتدك (وما امرنا الا واحدة كلمح بالبصر)
هرشيئكه بز انك ايجاديني اراده ايتسه‌وز انك حصولى كلمهٔ واحده‌در يعنى
كن ديمزدركه انكله لمح بصردن اسرع زمانده وجوده كلور * ابن عباس
رضى الله عنه ايدر يعنى بنم خلقمده قضاءم لمح بصردن اسرعدر وياجئ
ساعته امريمز سرعتده طرف بصر كبيدر (ولقد اهلكنا اشياعكم فهل
من مدكر) يااهل مكه كفر وتكذيبده امم سالفه‌دن اشياعكزى هلاك ايتدك
انلرك حالندن اعتبار ايدرميسزكه تكذيبى ترك ايدوب مؤمن اوله‌سز (وكل
شئ فعلوه فى الزبر) خير وشردن هر شيئكه عبادانى ايشلر كرام كاتبينك
ديوانلرنده اول ثابتدر (وكل صغير وكبير مستطر) وخلق واعمال وآجالدن
هر صغير وكبير لوح محفوظده مسطوردر (ان المتقين فى جنات ونهر)
شرك وعصياندن صاقنان مؤمنلر آخرتده جنتلرده وماء ولبن وخمر وعسل
نهرلرى عندنده‌در وياخود ضياء وسعتده‌در ويا انهارده دركه انده ليل
يوقدر (فى مقعد صدق عند مليك مقتدر) مسكن طيبده دركه قلوب
انى استحسان ايدوب وراضى اولور الله تعالى عندنده مقربين اولدقلرى
حالده كه اول واسع الملك اولوب هرشيئه قادردر وانلر اهل صدقه مختص
مكانده‌در

سورة الرحمن وهى ثمان وسبعون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(الرحمن علم القرآن) الله تعالى كه رحمانيتله متصفدر محمد صلى الله
تعالى عليه وسلمه قرآنى تعليم ايتدى وقتاكه مشركون رحمان ندر
بز اول اسمله مسمى رحمن اليمامه يعنى مسيلمة الكذابدن غيرى بيلمزز ديديلر
ويا قچانكه قرآنى محمد عليه السلامه بشر تعليم ايدر ديديلر

بوآيت نازل اولدى وقتاكه اشبو سوره نعم دنيويه واخرويه‌نك تعدادى
اوزره مقصوره اولدى انى رحمانله تصدير ايتدى. ونعم دينيه‌نك اصل
واجلى اولان شيئى تقديم ايتديكه اول قرآنى انعام وتنزيل وتعليمدركه
اول اساس دين ومنشأ شرع واعظم وحى واعز كتبدر زيراكه قرآن اعجازيله
وخلاصهٔ كتبى اشتماليله كندوينى مصدق وانلره مصداق اولمشدر
(خلق الانسان علمه البيان) كه اول آدم عليه السلامى خلق ايدوب اكا
هرشيئك اسمنى ويا لغاتك كليسنى تعليم ايتديكه جميعنك افضلى عربيدر
وبعضيلر ديديلركه انساندن مراد جميع ناسدركه انلره نطق وكتابت وفهم وافهام
تعليم ايتدى حتى كه سويلديكنى واكا سويلنانى بيلدى وياخود هر قومه
تكلم ايتدكلرى ويامحمد عليه السلامى خلق ايدوب اكا احوال ماضيه
ومستقبله‌يى تعليم ايتدى (الشمس والقمر بحسبان) شمس وقمر بروج
ومنازلنده حساب معلوم مقدّرله جارى اولور حتى كه انكله امور
كائنات سفليه منشق اولور وفصول واوقات اختلاف بولور وسنون
وحساب بيلنور (والنجم والشجر يسجدان) نجوم سماء اشجار وارض
بكره وعشيده الله تعالى‌يه سجده ايدرلر بركيفيت اوزره كه انى ينه الله تعالى
بيلور وياخود سجودلريله مراد الله تعالينك انلره اراده ايتديكى شيئه
بالطبع انقيادلريدر مكلفيندن ساجدك بالطبع انقيادى كبى * دينلديكه
نجم نباتدن اول شيئدركه ساق اوزره قائم اولميه يقطين كبى وشجر
اولدركه ساق اوزره قائم اوله باذنجان كبى (والسماء رفعها) الله تعالى
سمايى مرفوعة المحل خلق ايتديكه اول منشأ اقضيه ومنزل احكام ومحل
ملائكه‌در (ووضع الميزان الا تطغوا فى الميزان) الله تعالى ناس بيننده
عدلى وضع ايتدى هر مستعده مستحقنى توفير وهر حق صاحبنه حقنى توفيه
ايله تاكه امر عالم انكله قيام ونظام بوله ويا انكله مراد مقادير اشياء بيلمكه
آلت اولان ميزان ومكيال وغيريدر تاكه ميزانده اعتدال وانصافى تجاوز
ايتميه‌سز وياخود معنى انلره ديكه ميزانده جور ايتمكز كركسه اخذ ويا اعطا ايدك
(واقيموا الوزن بالقسط ولا تخسروا الميزان) وناس ايچون وزنى عدله
تقويم ايدك ووزن اولنان شيئكه ناسك حقيدر نقص ايتمكز (والارض
وضعها للانام) الله تعالى يرى خلق ايچون وياهرذى روح ايچون
صو اوزره بسط ايتدى (فيها فاكهة والنخل ذات الاكمام) اول يرده

تفكه اولنور اشيانك انواعى واردر ودخى نخل كه اول ذات اوعيه در وياهر
شيئكه ليف وياسعف وغيريله غطالو در ﴿ والحب ذو العصف والريحان ﴾
ودخى انده حبوباتدن حنطه وشعير وسائر تغذى اولنور اشيا واردركه انك
ورق يابسى اولور ودخى شم اولنور نبات وار ﴿ فبأىّ آلاء ربكما تكذبان ﴾
ياانس وجن ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرينى تكذيب ايدرسز * روايت
اولنديكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم سورة الرحمانى آخرينه دكين
اصحابنه اوقيوب انلر ايسه سكوت ايتديلر ديديكه سبب ندر سزى ساكتين
كوررين بن انى جنيلره اوقديغمده اشبو آيتى تكرار ايتديكمجه يا ربنا نعمتلركدن
هيچ برشيئى تكذيب ايتمزز حمديمز سكادر ديو رد جواب ايتديلر ﴿ خلق
الانسان من صلصال كالفخار ﴾ الله تعالى انسانى طين يابسدن خلق
ايتديكه اول صدا ويردى * روايت اولنديكه الله تعالى آدم عليه السلامى
ترابدن خلق ايتديكه انى طين بعده حمأمسنون بعده صلصال قيلدى
﴿ وخلق الجانّ من مارج من نار ﴾ وجنك باباسنى ويا ابليسى شول دخانى
يوق صافى ناردن خلق ايتدى ﴿ فبأىّ آلاء ربكما تكذبان ﴾ ربكز جل
شانه نك قنغى نعمتلرينى تكذيب ايدرسز اطوار خلقكزده سزه افاضه
ايتدى حتى كه سزى افضل مركبات وخلاصهٔ كائنات قيلدى
﴿ رب المشرقين ورب المغربين ﴾ كه اول الله تعالى مشرق صيف
ومشرق شتا ومغرب صيف ومغرب شتانك ربى وخالقيدر ﴿ فبأىّ آلاء
ربكما تكذبان ﴾ ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرينى تكذيب ايدرسزكه اول
سزه اعتدال هوا واختلاف فصولده حاصل اولان انواع نعم لايحصى
فوائد خلقيله انعام ايتدى ﴿ مرج البحرين يلتقيان ﴾ الله تعالى بحر
مالحله بحرعذبى مزج ايتدى ايكيسى برى برينه متجاوز اولوب سطحلرى
تماس ايدر وياخود بحر فارسله بحر روم ايكيسى برى برينه التقاء ايدر زيرا
اول ايكيسى بحر محيطدن منشق ايكى خليج منزلتنده در بحر محيطده برى
برينه قاوشور ﴿ بينهما برزخ لايبغيان ﴾ اول ايكيسى بيننده الله تعالينك
قدرتندن ويا ارضدن حاجز واردر كه ايكيسندن هيچ برى آخر اوزره
ممازجه وابطال خاصيه ايله بغى ايتمز وياخود اول ايكيسى حدلرينى
تجاوز ايتمزلر ايكيسى بيننده كى اشيايى اغراقله ﴿ فبأىّ آلاء ربكما تكذبان
يخرج منهما اللؤلؤ والمرجان ﴾ اول ايكى بحردن درك كبارى وصغارى

چيقار * دينلديكه مرجانله مراد معروف اولان مرجاندر درك انجق
بحر مالحدن چيقمسى صحيح اولديغى قول اوزره ايكيسندن چيقار دينلمسنك
معناسى انك حصولى ملح وعذبك اجتماعندن اولور ﴿ فبأىّ آلاء ربكما
تكذبان وله الجوار المنشآت فى البحر كالاعلام ﴾ واول الله تعالينك
امر واراده سيله دوزلمش وياخشبلرى برى برينه رفع ايدلمش درياده يورر بيوك
سفينه لرى واركه عظم وارتفاعده طاغلر كبيدر ﴿ فبأىّ آلاء ربكما تكذبان ﴾
ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرينى انكار ايدرسزكه اول سزيچون
مواد سفاينى خلق ايدوب انى اخذه وكيفيت تركيبه وبحرده اجرايه
ارشاد ايتدى براسبابله كيم انك خلق وجمعنه اندن غيرى احد قادر اولمز
﴿ كل من عليها فان ويبقى وجه ربك ذو الجلال والاكرام ﴾ يريوزنده كى
حيوانات ومركباتك جميعى فانيدر ربك جل شانه نك ذاتى باقيدركه
اول استغناء مطلق وفضل عام صاحبيدر ﴿ فبأىّ آلاء ربكما تكذبان ﴾
ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرينى انكار ايدرسزكه صدد فناده اولان
لايحصى اشيايى رحمت وفضلندن ابقاء ايتدى وكلى افنادنصكره اعاده
وحيات ابديه ونعيم مقيم ايله انعام ايتدى ﴿ يسأله من فى السموات
والارض كل يوم هو فى شأن ﴾ اول الله تعاليدن سمواتده اولنلر اكا عبادته
قوت وارضده اولنلر رزق ومغفرت استرلر زيراكه ذوات وصفاتلرنده
محتاجلردر اول الله تعالى هروقتده قضاء سابق اوزره احداث
اشخاص وتجديد احوال ايدر احياء واماته ايدر برقومى عزيز وبرقومى
ذليل ايدر خلقك كيمنى مريض وكيمنى صحيح ايدر داعى يه اجابت وسائله
اعطا ايدر اهل ذنوبه مغفرت واهل طاعته رحمت ايدر وامور لايحصايى
ديلديكى كيفيت اوزره انى خلق وتحويل ايدر سفيان بن عيينه ايدر
دهرك كليسى الله تعالى عندنده كويا ايكى كوندر بركونى مدت ايام دنيادر
وبركونى ايسه يوم قيامتدر اما مدت دنيانك شانى امر ونهى احياء واماته
منع وعطادر اما مدت يوم قيامتك شانى جزاء وحساب ثواب وعقابدر
دينلديكه الله تعالينك شانى كونله كيجه ده اوچ عسكر چيقارمقدر
برعسكرى اصلاب آباءدن ارحام امهاته چيقارر وبرعسكرى ايسه ارحامدن
دنيايه چيقارر وبرعسكرى ايسه دنيادن قبوره كوندرر بعده جميعى
الله تعالينك دركاهنه جمع اولور * دينلديكه انكله مراد مقاديرى

مواقيتنه سوقدر وياخود معنى هركونده انك عبيدينه برّ جديدى واردر (فبأىّ آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه‌نك قنغى نعمتلرينى انكار ايدرسزكه اول عبادنك مسؤلنى ويرر وممكنى عدمدن انلر ايچون انى چيقارر (سنفرغ لكم ايه الثقلان) ياانس وجن يوم قيامتده سزك حساب وجزاكز ايچون تجرد ايديمرسز * انس وجن ثقلان ديو تسميه اولنديلر ارض اوزره ثقللريچون ويارأى وقدرلرى رزانتيچون ويا تكاليفله ثقيل اولدقلريچون (فبأىّ آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه‌نك قنغى نعمتلرينى انكار ايدرسزكه اول سزى اعمالكزله جزالنديرر وحسناتكزله ثوابلنديرر (يامعشر الجن والانس ان استطعتم ان تنفذوا من اقطار السموات والارض فانفذوا لاتنفذون الابسلطان) يامعشر جن وانس اكر سز الله تعاليدن وقضاسندن فارّين اولديغكز سموات وارضك جوانبندن چيقمغه قادر اولورسكز چيقك والحال اكا قادر اولمزسز الاقوت وقهرله اول ايسه سزه قندن حاصل اولور وياخود سموات وارضده اولان اشيايى بيلمكه قادر اولورسكز بيلك والحال انى بيلمزسز الاالله تعاليدن بينه ايله وياخود يوم قيامتده انلره دينوركه اكر سموات وارضك اطرافندن چيقمكه قادر اولورسكز چيقك شول زعمله كيم انكله رب تعالى‌يى عاجز ايدوب كنديكزه قدرتن اركورميه‌سز ايدك حالبوكه اكا قدرت اركورمك امر محالدر (فبأىّ آلاء ربكما تكذبان) الله تعالينك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسزكه سزه تنبيه ومخالفتدن تحذير واوزريكزده قدرتى كمالنده ايكن مساهله وعفو ايدر وياخود مصاعد عقليه ومعارج نقليه‌دن امور كثيره نصب ايتديكه انكله سموات علانك فوقنه نفوذ ايده‌سز خبرده كلديكه يوم قيامتده محشر اهلنى ملائكه ونار احاطه ايدوب (يامعشرالجن والانس) آيتنده ذكر اولنديغى منوال اوزره ندا اولنورلر (يرسل عليكما شواظ من نار ونحاس فلا تنتصران) ياكفار انس وجن يوم قيامتده باشلريكز اوزره ناردن لهب خالص وصفر مذاب دوكلور سزايسه اول عذابدن امتناعه‌قادر اولمزسز (فبأىّ آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه‌نك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسز زيراكه تهديد لطفدر ومطيع وعاصى بيننى جزاء وانتقامله تمييز عداد آلاءدندر (فاذا انشقت السماء فكانت وردة كالدهان) قچانكه بعثدنصكره جهنمك حرّندن

سماء منشق اولوب ساعت واحده‌ده عصيرزيت كبى الوانله متلون اولوب ورده لوننده‌كى فرس كبى ربيعده اصفر واول شتاده احمر وشدت شتاده اغبر اولور يعنى اول كونك هيبتندن اكا اريشن حرّ جهنمله بيله دهن مذاب كبى دوكلور (فبأىّ آلاء ربكما تكذبان) ربكز حق تعالينك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسزكه قچان اول سزه اول كونك هيبت وعذابندن خوف وحزن اركورميه (فيومئذ لايسئل عن ذنبه انس ولاجانّ) سمانك انشقاقى كوننده انس وجاندن هركسه عمل قبيحندن سؤال اولنمز زيراكه سيمالرندن بيلنورلركه اول سواد وجوه وزرقة عيوندر صالحلر سيماسندن بيلنمسى كبى كه اول غره وتحجليدر * دينلديكه سؤال اولنملرينه سبب تاكه بيلنمسى انلر قبلندن اولميه زيراكه الله تعالى انلرك جميع احوالنى بيلوبدر وحفظه ملكلرى يازوبدر حتى ملائكه انلره فلان عملى ايشلديكزمى ديو سؤال ايتمزلر بلكه انلرى سيمالرندن بيلورلر اكر دينورسه‌كه اشبو آيتله سورهٔ حجرده‌كى (فوربك لنسألنهم اجمعين عما كانوا يعملون) آيتى بيننده توفيق نوجهله‌در دينوركه يعنى الله تعالى انلره سز شونك وشونك كبى كناه ايتديكز ديو سؤال ايتمز زيراكه اول انلرك اعمالنه انلردن اعلمدر بلكه انلره سز شونك وشونك كبى كناهى نيچون ايشلديكز ديو سؤال اولنور * دينلديكه يوم قيامتده بعض مواطنده سؤال و بعضنده سؤال اولنمز وياخود قلبه صفا ويرر شيئدن سؤال اولنمز بلكه سؤال اولنملرى توبيخ وتقريع وجهى اوزره اولور وياخود بر مجرمك ذنبندن مجرم آخر سؤال اولنمز (فبأىّ آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه‌نك اول كونده عباد مؤمنينه اولور آلائنك قنغيسن انكار ايدرسز (يعرف المجرمون بسيماهم فيؤخذ بالنواصى و الاقدام) اول كونده مجرمون سيمالرى سواد وجوه وزرقة عيونلريله بيلوب صاچلرى و اياقلرندن اخذدنصكره ناره براغيلورلر وياخود كاهى اياقلرندن اخذ اولنوب يوزلرى اوزره سوريديلوب ناره براغيلورلر (فبأىّ آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه‌نك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسزكه مؤمنلردن بونك كبى عذاب شديدى دفع ايدر بعده انلره دينوركه (هذه جهنم التى يكذب بها المجرمون) اشبو اول جهنمدركه مجرمون انى تكذيب ايدرلردى (يطوفون بينها و بين حميم آن) انلر انده شول حرارتى نهايتده ماء حار بيننده سعى ايدرلركه اول انلر

اوزره دوكلور و اندن ایچریلور * دینلدیکه انلر آجقدقلرنده زقوم
ییدریلوب بوغازلرنده طورر و صوصادقلرنده حمیم ایچریلوب انكله جوفلری
غلیان ایدر (فبأی آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه‌نك قنغی نعمتلرین
انكار ایدرسز اكا ایمان وحقیقتنه اذعانكز سببیله سزی بو غصه‌دن
انجا ایتدی (ولمن خاف مقام ربه جنتان) شول كسه‌كه یوم قیامتده
حساب ایچون رب تعالینك حضورنده قیامدن خوف ایدوب اكا مخالفتی
ترك و اطاعتی التزام ایده انكچون ایكی جنت واردر بری خائف انسی
وبری خائف جنی ایچون زیرا كه خطاب ایكی فریقه‌در ویاخود انلردن
هركسه‌یه ایكی جنت اولور بری عقیده‌سی و بری عملیچون ویاخود
بری فعل طاعات وبری ترك مخالفات ایچون ویاخودانك بری عملنه ثواب اولور
وبری ایسه الله تعالیدن فضل اولور ویا انك بری روحانیه وبری جسمانیه‌در
(فبأی آلاء ربكما تكذبان ذواتا افنان) اول ایكی جنتده اشجار وثماردن انواعی
واردر ویا انك اشجاری چوق بوداقلودركه میوه‌سی بینور ویپراغنك وفرتیله
كولكه‌سی بسیط اولور (فبأی آلاء ربكما تكذبان) اول سزه بونك كبی
نعمت وافره وراحت متكاثره‌یی تقدیم ایتمشكن سز انك قنغی نعمتلرین انكار
ایدرسز (فیهما عینان تجریان) اول ایكی جنتده ایكی پیكار واركه
برینه تسنیم وبرینه سلسبیل دینور جاری اولور (فبأی آلاء ربكما تكذبان
فیهما من كل فاكهة زوجان) واول ایكی جنتده هر فاكهه‌دن ایكیشر
صنف وار بری غریب وبری معروفدر ویاخود بری رطب و بری یابسدر
ابن عباس رضی الله عنه ایدر دنیاده‌كی میوه‌لر طتلوسنك وآجیسنك
جنتده نظیری واردر الا بوكه جمیعی طتلودر (فبأی آلاء ربكما تكذبان
متكئین علی فرش بطائنها من استبرق) اول خائفلر ناعمین اولدقلری
حالده شول فراشلر اوزره اتكاء ایدرلركه باطنلری دیباج اخضر غلیظدندر
اما كه ظاهری دینلدیكه نور جامددندر * ابن عباس رضی الله عنه ایدر انك
بطائنی ذكر اولنوب ظواهری ترك اولنمسی یریوزنده انك ظواهرین بیلور
كمسنه اولمدیغیچوندر (وجنا الجنتین دان) واول ایكی جنتك ثماری
تناولی قریبدر قائم وقاعد ونائم اكا ایریشور * دینلدیكه شجرك غصنی
مؤمنه قریب اولور حتی كه اول نه حالتده بولنورسه الی انك میوه‌سنه
ایرر دیلدیكی دكلو تعب و عناسز اندن دیرر (فبأی آلاء ربكما تكذبان

فیهن قاصرات الطرف لم یطمثهن انس قبلهم ولا جان) اول جنتك
اماكن وقصورنده نساء واردركه كوزلرینی زوجلری اوزره قصر ایتمشلردر
انلرك انسیه‌لرینه زوجلرندن غیری انسی و جنیه‌لرینه زوجلرندن غیری
جنی مس وجماع ایتمامشدر * ابن زید ایدر انلرك هر بری زوجنه دیه‌كه ربم
جل شانه عزتی حقیچون جنتده بكا سندن احسن كورمدم الله تعالی‌یه حمد
اولسونكه سنی بكا زوج وبنی سكا زوجه ایتدی (فبأی آلاء ربكما تكذبان
كأنهن الیاقوت والمرجان) اول نساء حمرة وجنه وبیاض بشره‌ده كویا كه
هر بری یاقوت ومرجاندر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر اهل جنتدن
مرأه‌نك بیاض ساقی ومخی حریردن یتمش حله‌نك وراسندن كورینور
(فبأی آلاء ربكما تكذبان هل جزاء الاحسان الا الاحسان) عملده احسانك
جزاسی ثوابده احساندر (فبأی آلاء ربكما تكذبان ومن دونهما جنتان)
اول خائفین مقربین ایچون وعد اولنان ایكی جنتدن دون اصحاب
یمین ایچون دخی ایكی جنت واردر (فبأی آلاء ربكما تكذبان مدهامتان)
اول ایكی جنت شدت خضرتدن سواده مائلدر اشبونده اشعار
واردركه اصحاب یمینه مختص جنتلره غالب نبات وریاحین اوله‌كه
وجه ارض اوزره منبسطه‌در وخائفین مقربین جنتلرینه غالب اشجار
وفواكه اوله‌تا كه ایكی صنف بیننده تفاوت اولدیغنه اول دلالت ایده
(فبأی آلاء ربكما تكذبان فیهما عینان نضاختان) واول ایكی جنتده
صویی فوران ایدر ایكی پیكار واردر (فبأی آلاء ربكما تكذبان فیهما
فاكهة ونخل ورمان) وینه اول ایكی جنتده فاكهه ونخل ورمان
واردر نخلك ثمره‌سی فاكهه وغذادر ورمانك ثمره‌سی فاكهه ودوادر
ابن عباس رضی الله عنه ایدر نخل جنتك جذوعی زمرد اخضردر
وورقی ذهب احمردر وسعفی اهل جنتك كسوه‌لری اندن دوزیلور ومیوه‌سی
دستولر ویاقوغه‌لر امثالنده‌دركه اول سوددن آق و بالدن طتلو وقایمقدن
یومشقدر چكردكی یوقدر (فبأی آلاء ربكما تكذبان فیهن خیرات حسان)
ذكر اولنان جنتلرك درونده دخی زوجات واردركه خویلری خوب
یوزلری محبوبدر (فبأی آلاء ربكما تكذبان حور مقصورات فی الخیام)
اول زوجات حورالردركه مجوف انجودن دوزلمش خیمه‌لرده
مستوره‌لردر بصرلری زوجلرینه نظر اوزره مقصوره‌در واول خیمه‌لرك

طول وعرضلری بر فرسخدر هر بر خیمه‌نك التوندن دردر بیك مصراعی
واردر زاویه سنده انك صاحبی اولان مؤمنك زوجاتی واردر كه
اخراده كی زوجاتی انی كورمزلر مؤمن انلری طواف ایدر (فبأی آلاء
ربكما تكذبان لم یطمثهن انس قبلهم ولا جان) كه اول حورلری
صاحبلری اولان مؤمنلردن اول انس وجندن هیچ كمسه انی وطئ
ایتمیوبدر (فبأی آلاء ربكما تكذبان متكئین علی رفرف خضر وعبقری حسان)
انلر سریرلر اوزره قونلمش یشل وساده لره اتكا ایدرلر وعبقره منسوب
نفیس بساطلره جلوس ایدرلر عبقر بلاد جندن بریدر كه اكا هرشیء عجیب نسبت
اولنور (فبأی آلاء ربكما تكذبان تبارك اسم ربك ذی الجلال والاكرام)
ربك جل شانه تعظم ایتدی اندنكه نعم وسائر اشیایی خلقنده اكا شریك
اوله كه اول سمات محدثاتدن رفیع القدردر وعباد موحدینه سیئه‌لرینی
عفوله ودرجه لرینی رفع ایله اكرام ایدیجیدر * دینلدیكه اسمله مراد صفتدر
ویاخود اسم لفظی مقحمدر عائشه رضی الله عنها ایدر پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم نمازدن فارغ اولدیغنده (اللهم انت السلام ومنك السلام
تبارکت یاذا الجلال والاكرام) دیه جك دكلو زمان
اوتوردی

سورة الواقعة وهی ست وسبعون آیة مكیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(اذا وقعت الواقعة لیس لوقعتها كاذبة) ذكر ایت شول وقتی كه انده
قیامت قائم اوله ویا صیحهٔ قیامت نازل اوله كه اول صیحهٔ اخیره‌در اول
واقع اولدیغنده انك مجیئنی تكذیب ایدر نفس اولمز (خافضة رافعة)
اول الله تعالینك اعداسنی خفض ایدر واولیاسنی رفع ایدر وبر قومی ناره
خفض ایدر بر قومی جنته رفع ایدر ویاخود اجرامی مقارندن ازاله ایدر
كواكبی یره ایندیرر وجبال هواده یوریدر (اذا رجت الارض رجا) قچانكه
ارض تحریك شدید ایدیلوب فوقنده كی بناء وجبال منهدم اوله (وبست
الجبال بسا فكانت هباء منبثا) وجبال قیریلوب اوفاقلنه حتی كه غبار منتشر
خفیف اوله (وكنتم ازواجا ثلاثة) یوم قیامتده سز اوچ
صنف اولورسز (فاصحاب المیمنة ما اصحاب المیمنة واصحاب المشئمة

ما اصحاب المشئمة) اول اوچ صنفك بری اصحاب میمنه‌در كه كتابلری یمینلرینه
ویریلور قومدر بیلورمیسنكه انلرنه خیر وكرامته ایرر وبر صنفی اصحاب
مشئمه‌در كه كتابلری شماللرینه ویریلور قومدر بیلورمیسنكه انلرنه عذاب
واهانته ایرر ویا اصحاب منزلهٔ سنیه میامنله میمونلردر واصحاب منزلهٔ دنیه
شمائلله مشؤملردر ویا اصحاب یمین سعدادر طاعتلریله نفسلرینه میمونلردر
واصحاب شمال اشقیادر معصیتلریله نفسلرینه مشؤملردر * ابن عباس
رضی الله عنهما ایدر اصحاب یمین انلردر كه آدم علیه السلامك صلبندن
ذریتی اخراج اولندقده انك یمیننده اولوب الله تعالی انلرك حقنده بونلر
جنتده‌در دیدیكیدر واصحاب شمال انلردر كه اول وقتده آدم علیه السلامك
شمالنده اولوب الله تعالی انلرك حقنده بونلر نارده‌در دیدیكیدر
(والسابقون السابقون) وبر صنفی دخی سابقوندر كه انلر حق ظهورندنصكره
تردد وتوانیسز ایمان وطاعتله سبقت ایتدیلر ویاخود فضائل وكمالات
احاطه سنه ویا پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دعوتنه اجابته سبقت
ایتدیلر كه انلر اهل ادیانه تقدم ویاجنته سبقت ایتدیلر (اولئك المقربون
فی جنات النعیم) ایمدی انلر جنات نعیمده درجات عالیه‌یه تقریب اولنمشلردر
(ثلة من الاولین وقلیل من الآخرین) اول سابقون آدم علیه السلامدن
محمد صلی الله علیه وسلمه دكین كچن امتلرده كثیردر وامت محمدده قلیلدر
(علی سرر موضونة) انلر شول سریرلر اوزره اوتوررلر كه التونله
منسوج اولوب در ویاقوتله مشبكدر (متكئین علیها متقابلین) اول سریرلر
اوزرنده بری برلرینه قارشو اتكا ایدر اولدقلری حالده (یطوف علیهم
ولدان مخلدون) انلرك خدمتلرینه قائملردر شول ولدانكه سن واحدده
هیئت وطراوتده ابدا ابقاء اولنمشلردر (باكواب واباریق وكأس من معین)
شول مستدیرة الافواه عروه‌سز اقداحله ودخی عروه‌لو اناءلر ایله
وكأسله كیم اول خمر جاریه ایله طولودر (لا یصدعون عنها
ولا ینزفون) اول خمردن خماریله باشلری اغریمز وعقللرینه خلل
ایرمز (وفاكهة مما یتخیرون) وكذلك اول ولدان انلرك اختیار
ایتدیكی فاكهه‌نك الواندن انلره كتوررلر (ولحم طیر مما یشتهون)
واشتها ایتدكاری لحم طیرك مشویسی ومطبوخندن انلره كتوررلر
دینلدیكه قچان اهل جنتدن برینك قلبنه اول خطور ایتسه اشتها

ایتـدیکی کیفیتده صحفه ایچنده اوکنده بولنور دیلدیکی قدر ییدکدنصکره
کما کان طائر اولدیغی حالده اوچوب کیدر ﴿ وحور عين كأمثال اللؤلؤ
المكنون ﴾ وانلر ایچون جنتده حور عین اولورکه صفاء ونقاده
صدفده مستور انجو کبی کورینور ﴿ جزاء بما كانوا يعملون ﴾ انلره
بوکرامت اعمال حسنه لرینه جزاء قیلنور ﴿ لا يسمعون فيها لغوا ولا تأثيما
الا قيلا سلاما سلاما ﴾ انده کلام باطل و یانسبت اثم ایشتمزلر بلکه
ایشتدکلری بری برلرینه سلام اولور و یاملائکه دن انلره سلام اولور
﴿ واصحاب اليمين ما اصحاب اليمين ﴾ یوم میثاقده بیلمزسنکه آدم علیه السلامك
یمیننده اولنلره توحید وطاعتلری سببیله نه خیر وکرامت ایرر ﴿ فى سدر
مخضود ﴾ انلر جنتده دیکنی یوق میوه سی چوق نبق اغاجلری التنده در
﴿ وطلح منضود ﴾ و بری برینه متراکم موز اغاجلری و یاام غیلانده درکه
انك ازهار کثیره سی اولور رایحه سی طیبه در ﴿ وظل ممدود ﴾ وظل دائم
منبسطه در ﴿ وماء مسكوب ﴾ وصوده درلرکه قنده اولسه لر دیلدکلری
کیفیت اوزره منسکب اولور ﴿ وفاكهة كثيرة لا مقطوعة ولا ممنوعة ﴾
وفاکهۀ کثیره ده درلرکه هیچ بروقتده اول کسلمز وتناولدن منع
ایدلمز ﴿ وفرش مرفوعة ﴾ ورفیعة القدر و یامرتفعه فراشلر اوزره درلر *
دینلدیکه فرشله مراد نساءدر وارتفاعلری اریکه لر اوزره اولدقلریدر
﴿ انا انشأناهن انشاء فجعلناهن ابكارا عربا اترابا لاصحاب اليمين ﴾ بزنساء
دنیایی جنتده ولادتسز انشاء جدیدله انشاء ایدرز دنیاده عجائز ایکن انده
حور جنتدن افضل واحسن قیلهوز ومع ذلك انلری عذراء ایدوب
زوجلری انلره قربان ایتدکجه ابکار بولنورلر زوجلرینه عاشقهلردر اوتوز
اوچر یاشنده سنده زوجلرینه مساو یلردر اشبو کرامات مذکوره
مؤمنلردن اصحاب یمین ایچوندرکه انلر سابقوندن دوندر ﴿ ثلة من
الاولين وثلة من الآخرين ﴾ اصحاب یمین امم سابقه وکرك بوامتده
کثیردرلر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر اهل جنت جنته کیردکلرنده
نوجوان اولوب یوزلرنده قیل اولمز قیورق صاچلو سرمه لو کوزلو
اوتوز اوچر یاشنده آدم علیه السلام خلقتنده بویلری التمشر
ذراع یصیلقلری یدیشر ذراع اولور پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
ایدر اهل جنتك ادناسی اول کمسه درکه سکسان بیك خادمی ویتمش ایکی

زوجه سی اولور وحابیه وصنعا اراسنجه لؤلؤ وزبرجد ویاقوتدن
انکچون برقبه قوریلور ومرأه سنك بناغنه نظر ایتدیکنده آینه
مثالنده انده کندی صورتن کورر وانك اوزرنده کی ادنی لؤلؤ مشرق
ومغرب اراسنه ضیا ویرر وانك اکننده یتمش ثوب اولوب کورلمسی
جمیعنه ایرر حتی که ساقنك ایلیکن کورر اهل جنتدن برکمسه که صغیر
و یا کبیردر وفات ایده جنته کیردیکنده اوتوز اوچ یاشنه رد اولنور
اهل نار دخی انجلیندر * ابوهریره رضی الله عنه ایدر اهل جنتك منزلتده
ادناسی اول کمسه درکه غداة ورواحده خدمتنه اون بیك خادم قیام
ایده هر بری برطریقه ده اوله که اول انك صاحبنده اولمیه ﴿ واصحاب
الشمال ما اصحاب الشمال ﴾ یوم میثاقده آدم علیه السلامك شمالنده اولنلر
بیلمزمیسنکه انلره یوم قیامتده شر واهانتدن نه حالت ایرر ﴿ فى سموم وحميم ﴾
انلر حرّ نارده درکه مسامه ایرر وحری نهایته ایرمش ماءده در ﴿ وظل
من يحموم ﴾ ودخان اسوددن کولکه ده در ﴿ لا بارد ولا كريم ﴾ که اول
سائر کولکه لر کبی نه بارد ونه نافعدر * دینلدیکه نارك کندی
واهلی وآنده کی اشیانك جمیعی سیاهدر * دینلدیکه یحموم اسماء
نارك بریدر ﴿ انهم كانوا قبل ذلك مترفين ﴾ زیرا که انلر دنیاده ایکن شهواته
منهمکین ایدیلر ﴿ وكانوا يصرون على الحنث العظيم ﴾ که انلر اشراکه
و بعثی انکاره مصرّین ایدیلر ﴿ وكانوا يقولون أئذا متنا وكنا ترابا وعظاما
أئنا لمبعوثون أو آباؤنا الاولون ﴾ ودیرلردیکه قچانکه بز فوت اولوب لحوم
وعظامز تراب اوله آباء اقدمینز اولدیغی کبی بعده بز وآبائمز بعث اولنورمیز
﴿ قل ان الاولين والآخرين لمجموعون الى ميقات يوم معلوم ﴾ یامحمد انلره
دیکل که بنی آدمك اوّلین وآخرینی جمع اولنیسردر شول کونه دکین که اول
عند الله معلومدر ﴿ ثم انكم ايها الضالون المكذبون ﴾ بوندنصکره
یااهل مکه واضرابی که حق یولندن آزمشلر و بعثی تکذیب ایتمشلردر
﴿ لآكلون من شجر من زقوم ﴾ سز محشره وارديغکزده شجر زقومدن یرسز
﴿ فمالئون منها البطون ﴾ شدت جوعله اندن قارنلریکزی طولدررسز
﴿ فشاربون عليه من الحميم ﴾ وغلبۀ عطشله زقوم اوزره ماء حمیمدن ایچرسز
﴿ فشاربون شرب الهيم ﴾ شول ابلك ایچمسی کبی که اول هیام علتنه
مبتلادرکه اول استسقایه بکزر برداءدر ﴿ هذا نزلهم يوم الدين ﴾ اشبو

انلر ایچون اعداد اولنمش یوم جزاده کی رزقلریدر تأمل ایتکه نار جحیمه
استقرارلرنده رزقلری نه اولور ﴿ نحن خلقناكم فلولا تصدّقون ﴾ یا کفار
بز سزی عدمدن وجوده کتوردك بعثه تصدیق ایتمزمیسزکه اکر نظر
صحیحله نظر ایتسه‌کز ابتداء خلقه قادر اولان رب تعالی اعاده‌یه قادر
ایدیکن بیلوردیکز ﴿ أفرأیتم ماتمنون ﴾ بکا خبر ویرك منی یی که انی ارحام
نسایه صب ایدرسز ﴿ ءانتم تخلقونه ام نحن الخالقون ﴾ اول منی یی
ارحامده بشر خلق ایدن سزمیسز یوخسه بزمیز بلکه بزز زیرا که سزاندن
عاجزلرسز ﴿ نحن قدّرنا بینكم الموت وما نحن بمسبوقین علی ان نبدّل امثالكم
وننشئكم فیما لاتعلمون ﴾ سزدن هر بریکزك موتنی وقت معینله کیمیکزی
صغری و کیمیکزی کبری حالنده اولمسنی تقدیر ایتدك بز عاجز دکلمز که سزی
اهلاك ایدوب یریکزه بر اهل طاعت خلق کتوره‌وز و یا سزی انسان
صورتندن غیری قرده وخنازیر صورتنه تحویل ایده‌وز سزدن اوّل کچن
امتلرك کافرلرینه ایتدیکمز کبی ﴿ ولقد علمتم النشأة الاولی فلولا تذكرون ﴾
حالبوکه امهاتکز قارنده ایکن اولان نشأة اولایی بیلورمیسز ایمدی اکا
قادر اولان رب تعالی نشأهٔ اخرایه دخی قادر اولور زیرا که انده صنع موادی
حاصل اولدیغیچون اشبونده قیاسك صحتنه دلالت واردر ایمدی انکله
متعظ اولمزمیسز ایمانه کله سز ﴿ أفرأیتم ماتحرثون ﴾ بکا خبر ویرك
شول حبه‌که انی ارضه القاء ایدرسز ﴿ ءانتم تزرعونه ام نحن الزارعون ﴾
انی انبات ایدن سزمیسز یوخسه بزمیز بلکه بزز سز برشیئه قادر
دکلمرسز ﴿ لونشاء لجعلناه حطاما فظلتم تفكهون ﴾ اکر دیلرسه‌ك وزانی
حبه سز تبن و یا انتفاع اولنمز هشیم قیلوردق اویله اولسه زرعکزه نازل
اولان حالته تعجب و یا اکا اولان نفقاتکزه ندامت ایدردیکز ﴿ انا لمغرمون
بل نحن محرومون ﴾ مع ذلك دیرسزکه بز انفاق ایتدیکمز شیئك غرامتی
ملزملرز و یا رزقمز هلاکیله بز دخی مهلکلرز بلکه زرعله طلب ایتدیکمز
زرعدن محروملرز ﴿ أفرأیتم الماء الذی تشربون ﴾ بکا خبر ویرك شول
طاتلو صویی که سز انی ایچرسز ﴿ ءانتم انزلتموه من المزن ام نحن المنزلون ﴾
اول صویی بولتدن سزمی ایندیررسز یوخسه بزمی بلکه قدرتمزله انی
بز ایندیررز ﴿ لونشاء جعلناه اجاجا فلولا تشكرون ﴾ اکر دیلرسه‌وز بزانی
اجی وطوزلی ایچلمز ایدردك ایمدی بونك امثالی نعم ضروریه‌یه شکر ایتمزمیسز

﴿ أفرأیتم النار التی تورون ﴾ بکا خبر ویرك شول آتشیکه زند وخشبدن
قدحله انی چیقارسز ﴿ ءانتم انشأتم شجرتها ام نحن المنشئون ﴾
اول نار قدح اولنان شجره‌که مرخ وعفاردر انی سزمی انشاء ایدرسز
یوخسه بزمی بلکه منفعت خلق ایچون انی بز خلق ایتمشز ﴿ نحن جعلناها
تذكرة ومتاعا للمقوین ﴾ بز اول ناری نار جهنمدن نمونه و بلغه و منفعه
قیلدق شول کمسه‌لر ایچونکه عمراندن خالی ارضه داخل اوله‌لر و یا انلر
ایچونکه بطون ومزاودلری طعامدن خالی اوله یعنی اهل بوادی واهل
اسفارك نارله انتفاعی مقیمك انکله اولان انتفاعندن اکثردر که کیجه‌ده
انی ایقادیله کندیلردن سباعی قاچررلر یوللرین بتورمشلر ایسه بولورلر
وصغوقده انکله اصینورلر وآش واتمکلرین پشوررلر واول شجرهٔ
ناری جوالقلرنده اثوابلری اراسنده طاشیرلر ﴿ فسبح باسم ربك العظیم ﴾
ایمدی ربك جل شانه‌نك اسم عظیمنی تنزیه ایت هر شیئدنکه انك وحدانیتنه
منکر ونعمتنه کافر اولانلر انی دیر ﴿ فلا اقسم بمواقع النجوم ﴾ نجومك
مساقطیله قسم ایدرین‌انده اثری زائل اولور ومؤثرنك وجودی بیلنور
و یا انکله مراد نجوم قرآندر ومواقعی اوقات نزولیدر ﴿ وانه لقسم لوتعلمون
عظیم ﴾ قرآنله قسم بیلورسه‌کز قسم عظیمدر زیرا که انده مقسم بهك
عظم قدرت وکمال حکمت وفرط رحمتنه دلالت واردر ومقتضیات
رحمتندن بری بودرکه عبادینی مهمل ترك ایتمیه ﴿ انه لقرآن كریم ﴾
اول مقسم به قرآندرکه الله تعالی‌یه کرامتلودر انده اولان تنزیه وتقدیس
ومواعظ واحکام کثرتیچون ﴿ فی كتاب مكنون ﴾ شول کتابده‌که
اول خلایقدن مصوندرکه اول لوح محفوظدر ﴿ لایمسه الا المطهرون ﴾
اول لوح محفوظه مطلع اولمز الا شول ملائکه‌که کدورات جسمانیه‌دن
مطهرلردر و یا قرآنی مس ایتمز الا انلرکه احداثدن مطهرلردر اویله اولسه
جنب و حائض ومحدثدن هیچ برینه مصحفی حمل ومس جائز اولمزکه
اول اکثر علماء قولیدر مالك وشافعی اکا ذاهبدر ابو حنیفه دیدیکه محدث
وجنبه مصحفی حمل ومس جائز اولور ﴿ تنزیل من رب العالمین ﴾ اول قرآن
منزلدر اول الله تعالیدنکه خلائقی خلق وتربیه ایتدی ﴿ أفبهذا الحدیث
انتم مدهنون ﴾ یوخسه اشبو قرآنه تکذیب و یا تهاونمی ایدرسز
تلاوتنده متصلب وموجبیله عملده مخلص دکلمیسز ﴿ وتجعلون

رزقكم انكم تكذبون) وقرآندن حظ و نصيبكزی انی تكذيب ايتمكمی قيلورسز * ديلديكه كفار امطار اولنسه‌لر بو مطر بزه فلان نجمك نوئيله‌در ديوب انی رزاقك غيری يه نسبت ايدرلر دی زيد بن خالد الجهنی ايدر پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم حديبيه‌ده ايكن كيجه يغمور ياغوب انك اثرنده صلاة صبحی ادا وانصرافندنصكره ناسه اقبال ايدوب ديديكه بيلورميسزكه ربكز جل شانه نه ديرديديلركه الله تعالی ورسولی اعلمدر ديدی ديركه عبادمك كيمی بكا مؤمن وكوكبه كافر وكيمی كوكبه مؤمن وبكا كافر اولور امااولكه اشبو يغمور بزه الله تعالينك فضل ورحتيله‌در دير اول بكا مؤمن اولوب كوكبه كافردر واما اولكه بو يغمور بزه فلان كوكبك نوئيله‌در دير اول بكا كافر اولوب كوكبه مؤمندر (فلولا اذا بلغت الحلقوم وانتم حينئذ تنظرون) قچان محتضرك روحی حلقومنه ايريشه بشر ايسه اكا نظر ايدوب بر نفع ايركورمزسز نيچون روحنی جسدينه دوندرمزسز (ونحن اقرب اليه منكم ولكن لا تبصرون) حالبوكه بز اول محتضره علم وقدرت جهتندن سزدن اقربز لكن بزم اكا قربمزی سز ادراك ايتمزسز (فلولا ان كنتم غير مدينين ترجعونها ان كنتم صادقين) اكر امر سزك ديديككز منوال اوزره بعث وحساب وجزاء اولنمز ديديككزده صادقلر ايسه‌كز شول سزه عزيز كمسه‌نك روحنی نيچون كيرو دوندرمزسز قچانكه اول انك حلقومنه ايريشه چون اكا امكانكز يوقدر بيلك كه امر يكز سزدن غيرينك يدنده‌دركه اول الله تعاليدر اكا ايمان كتورك (فاما ان كان من المقربين فروح وريحان وجنة نعيم) اكر اول وفات ايدن سابقيندن ايسه انكچون هر تعبدن استراحه ويا حيات طيبهٔ دائمه واردر ويارزق دائم وياعينی شم اولنور شیء ويا ذات تنعم واردر (واما ان كان من اصحاب اليمين فسلام لك من اصحاب اليمين) واكر اول وفات ايدن اصحاب يميندن ايسه اكا موتی عندنده ويا قبرده ويا صراط اوزرنده اكا دينوركه يا صاحب يمين اخوانك سكا سلام ايدر اويله اولسه اول سلام اكا اهل جنت ايديكنه بشارت اولور (واما ان كان من المكذبين الضالين فنزل من حميم وتصلية جحيم) واكر وفات ايدن بعثی تكذيب ايدر صراط مستقيمی قويوب طريق ضلاله كيدر اصحاب شمالدن ايسه اكا قبرنده نارك سموم ودخاندن ايريشور (ان هذا لهو حق اليقين) اشبو

سوره‌ده وياداوچ فريق شاننده ذكر اولنان حقيقت يقيندركه اول شكسز علمدر (فسبح باسم ربك العظيم) ايمدی ربك جل شانه‌يی عظمت شاننه لايق اولميان شيئدن (سبحان الله العظيم) ديمكله تنزيه ايت عقبة بن عامر ايدر (فسبح باسم ربك العظيم) آيتی نازل اولديغنده پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم انی ركوعكزده ديكز ديدی (سبح اسم ربك الاعلی) آيتی نازل اولديغنده انی سجودكزده ديكز ديدی پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلم ايدر ايكی كلمه واردركه لسانده خفيف ميزانده ثقيلدر الله تعالی يه سوكلودركه اول سبحان الله وبحمده سبحان الله العظيم ذكريدر پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلم ايدر بركمسه‌كه (سبحان الله العظيم وبحمده) ديه انكچون جنتده برنخله غرس اولنور * پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلم ايدر بركمسه‌كه هركيجه‌ده سورهٔ واقعه‌يی اوقيه اكا فقر وفاقه ورنج شاقه ايرشميه

سورة الحديد وهی تسع وعشرون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(سبح لله ما فی السموات والارض وهو العزيز الحكيم) سموات وارضده اولان مخلوقاتك كليسی الله تعالی يه تنزيه ايتدی هرشيئدنكه اول انك ذات وصفاتنه لايق اولمز * ديلديكه شيئی انفاذه قدرتی كامله‌در امر وفعلی حكمت مقتضاسنجه‌در (له ملك السموات والارض يحيی ويميت وهو علی كل شیء قدير) سموات وارضك ملكی آنكدر ديلديكی كيفيت اوزره انده تصرف ايدر احياء واماته ايدر اول هرشيئه قادر اولور (هو الاول والآخر) اول الله تعالی سائر موجودات اوزره سابقدر موجد ومحدث اولديغی حيثيتدن واول موجوداتك فناسندنصكره باقيدر وياخود اول اولدركه اسباب اندن ابتداء اولنور * وآخردركه مسببات انده نهايت بولور وياخود خارجده اول وذهنده آخردر (والظاهر والباطن) كثرت دلائله وجودی ظاهردر وحقيقت ذاتی باطندر انك كنهنه عقول ايرمز واول هرشيئه غالبدر وهرشيئك باطننه عالمدر (وهو بكل شیء عليم) اول هرشيئه عليمدر عندنده ظاهر وخفی مساويدر (هو الذی خلق السموات والارض فی ستة ايام ثم استوی علی العرش) الله تعالی سموات وارض ومابينهمايی التی كونده خلقندنصكره عرش اوزره استيلاء ايتدی

﴿ يعلم مايلج فى الارض ومايخرج منها وماينزل من السماء ومايعرج فيها ﴾ اول
الله تعالى بيلور انيكه ارضه ولوج ايدر اموات وكنوز ومياه كبى ودخى
انيكه ارضدن خروج ايدر نبات واقوات وكنوز كبى ودخى انيكه سمادن
نزول ايدر مطر وثلج وبرد كبى ودخى انيكه سمايه صعود ايدر ملائكه
وارواح واعمال عباد كبى ﴿ وهو معكم اينما كنتم ﴾ اول الله تعالينك علم
وقدرتى سزكله در هيچ برحالده اول سزدن منفك اولمز ﴿ والله بما تعملون
بصير ﴾ الله تعالى سزك خير وشر اعمالكزه بصيردر يوم قيامتده ثواب
وعقابدن جزاكزى ايركورر ﴿ له ملك السموات والارض والى الله
ترجع الامور ﴾ سموات وارض ومابينهمانك خلق وملكى اكا مختصدر
جميع امورك عواقبى اكا رجوع ايدر ﴿ يولج الليل فى النهار ويولج النهار
فى الليل ﴾ الله تعالى ليلى نهاره ونهارى ليله ايلاج ايدر برين كتوروب
برين كيدرر برين اكسلدوب برين آرتورر ﴿ وهو عليم بذات الصدور ﴾
اول قلوبده اولان ايمان وكفرى بيلور ﴿ آمنوا بالله ورسوله وانفقوا مما
جعلكم مستخلفين فيه ﴾ الله تعالى ورسولنه ايمان كتورك وانك سبيلنه
انفاق ايدك شول اموالدنكه انى تصرفده سزى استخلاف ايتديكه حقيقتده
انك جميعى الله تعالينكدر يوخسه سزك دكل ﴿ فالذين آمنوا منكم وانفقوا
لهم اجر كبير ﴾ سزدن شونلركه الله تعالى يه ورسولنه ايمان كتوروب
سبيل طاعاته اموالرندن انفاق ايدهلر انلر ايچون جنتده اجر عظيم واردر
﴿ ومالكم لاتؤمنون بالله ﴾ سزه نولديكه الله تعالى يه ايمان كتورمزسز كفره
اصرار ايدرسز ﴿ والرسول يدعوكم لتؤمنوا بربكم ﴾ پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلم ايسه سزى دعوت ايدركه ربكز جل شانه نك وحدانيتنه
تصديق ايدهسز ﴿ وقد اخذ ميثاقكم ﴾ حالبوكه الله تعالى سزدن اخذ
ميثاق ايتدى شول حينده كه سزى صلب آدمدن قرنجه صورتنده
اخراج ايدوب سزه عقل تركيبندنصكره بن سزك ربكز دكلميم ديديكنده
جميعكز بلى ياربنا ربمز سن ديمشديكز ﴿ ان كنتم مؤمنين ﴾ اكر اول
اقراريكز اوزره صادقلر ايسهكز ايمان تركنده عذريكز قالميوبدر
وياخود الله تعالى بوندن اول نصب ادله وسزه نظره تمكين ايله ايمان
اوزره سزدن اخذ ميثاق ايتمشدى اكر انى مصدقين ايسهكز اكا انقياد
ايدرسز ﴿ هو الذى ينزل على عبده آيات بينات ليخرجكم من الظلمات

الى النور ﴾ اول الله تعالى عبدى محمد عليه السلامه آيات واضحات
انزال ايدركه سزى ظلمات كفردن نور ايمانه اخراج ايدر ﴿ وان الله بكم
لرؤف رحيم ﴾ اول الله تعالى سزه رأفتلو ورحمتلودركه رسوللر وآيتلريله
تنبيه ايتدى حجج عقليهدن نصب ايتديكيله اقتصار ايتمدى ﴿ ومالكم
الا تنفقوا فى سبيل الله ﴾ سزه نولديكه كنديكزى رب تعالينك رحمتنه
تقريب ايدر شيئه انفاق ايتمزسز ﴿ ولله ميراث السموات والارض ﴾
حالبوكه سموات وارضك ميراثى الله تعالى يه مختصدركه سزى اماته ايله
اموالكزى ترك ايتديككزده اندن غيرى وارثكز اولمز اموالكزك جميعى
اكا واصل اولور وبالى اوزريكزه قالور ايمدى انفاق ايله آخرتده سزه
ثوابى قالمسى اولى در اندنكه امساكله اوزريكزه وبالى قاله ﴿ لايستوى منكم
من انفق من قبل الفتح وقاتل اولئك اعظم درجة من الذين انفقوا من بعد
وقاتلوا ﴾ الله تعالى عندنده فضل وثوابده مساوى اولمز اول كمسه كه مكه
فتحندن اوكدين انفاق وقتال ايده شول كمسهلره كيم فتحدنصكره انفاق
وقتال ايده اشبو آيت ابوبكر الصديق رضى الله عنه شاننده نازل اولوبدركه
ابتدا اول اسلامه كلدى وفى سبيل الله مالنى اول انفاق ايتدى * ابن
مسعود رضى الله عنه ايدر اسلامى ابتدا سيفله اظهار ايدن پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم وابوبكر رضى الله عنه ايدى ابن عمر ايدر پيغمبريمز
صلى الله تعالى عليه وسلم قتنده ايدم ابوبكر عندنده ايدى اكننه برعبا
كيمش كوكسنى خلال ايله ايلدرمشدى جبرائيل عليه السلام اول حينده
نازل اولوب ايتدى سبب ندركه ابوبكرى بوهيئتده كوردم پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلم ايتدى زيراكه اول مالنى فتحدن اول فى سبيل الله انفاق
ايتدى جبريل عليه السلام ديديكه الله اكا سلام ايدوب ديركه فقرنده
بندن راضى مى يوخسه ساخطميدر چون پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه
وسلم انى ابوبكره خبر ويردى ابوبكر ديديكه بن ربم جل شانه يه سخطمى
ايدردم بلكه اندن راضيم ﴿ وكلا وعد الله الحسنى ﴾ الله تعالى انلردن
ايكى فريقه دخى جنت وعد ايتدى الا بوكه فتحدن اول انفاق ايدنلر
جنتك افضل درجاتنده در ﴿ والله بما تعملون خبير ﴾ الله تعالى اعمالكزك
ظاهر وباطننه خبيردر انك حسبنجه جزاكز ايدر ﴿ من ذا الذى
يقرض الله قرضا حسنا فيضاعفه له ﴾ نه كمسه دركه مالندن فقرايه

وطاعتـه انفاقده اخلاص وتحری اکرم مال وافضل جهـات رعایت ایتمسیله الله تعـالی دخی انك اجرینی مضـاعف ایده ﴿ وله اجر کریم ﴾ واول اجور مضاعفه ایله بیله شـول نفسنده کرم آخر دخی منضم اوله لایق اولورکه طلب اولنه اکرچه متضاعف اولمزسه ده فکیف که مضاعف اوله ﴿ یوم تری المؤمنین والمؤمنـات یسعی نورهم بین ایدیهم وبایمانهم ﴾ یوم قیـامتده اهل ایمانك رجال ونسـائی صراط اوزرنده کوره سـنکه نورلری اوکلرنده وصـاغلرنده کیده که اول انلره موجب نجـات ودلیل طریق جنت اولور پیغمبریمز علیه السـلامدن روایت اولنور دیمشـکه اول کونده مؤمنلردن کیمنك نوری موضع قدمنده اوله اندن زیاده‌یه ضیاء ویرمیه * ابن مسـعود رضی الله عنـه ایدر انده هرکسه‌نك نوری اعمالی دکلو اولور کیمنك نوری نخله کبی وکیمنك رجل قائم کبی ادنا حاللونك نوری ابهـامنده اولوب کاهی سـوینور وکاهی آیدنلنور بعضیلر دیدیکه نورلری انجق اوکلرنجه اولاندر صاغلرنده‌کی صحـایف اعماللریدر ﴿ بشراکم الیوم جنـات تجری من تحتها الانهـار خالدین فیها ﴾ ملائکه انلره دیه‌که اشبو کونده سزه بشارت اولسونکه جنتلره کیررسز انك اغاچلری آلتندن نهرلر جاری اولور سز انده دائمین اولدیغکز حالده ﴿ ذلك هوالفوز العظیم ﴾ ذکر اولندیغی اوزره نور ویرلمکز وجنته کیرمکز فوز عظیمدر ﴿ یوم یقول المنافقون والمنافقات للذین آمنوا انظرونا نقتبس من نورکم ﴾ اول کونده اهل نفاقك رجال ونسـائی مؤمنلره دیه‌لرکه بزه منتظر اولك که سزك نورکزله بز دخی ضیالنه‌لم ﴿ قیل ارجعوا وراءکم فالتمسوا نورا ﴾ اول منـافقلره استهزاء طریقی اوزره دینورکه دنیـایه رجوع ایدك‌که معارف الهیه واخلاق فاضله تحصیلی ایله نور التماس ایده‌سز زیراکه نور اندن تولد ایدر ویاخود موقفه رجوع ایدك‌که نور اندن اقتبـاس ایدیلور ویاخود دیلدیککز مکانه رجوع ایدك‌که نور آخر طلب ایده‌سز زیرا بزم نورمزه واصل اولمغه سزه چاره یوقدر اویله اولسه منافقلر نور طلبیچون رجوع ایده‌لر برشیٔ بولمیجق مؤمنلره ایرشمك ایچون کیرو صراطه کله‌لر ﴿ فضرب بینهم بسور له باب باطنه فیـه الرحمة وظاهره من قبله العذاب ﴾ اول حالتده مؤمنلرله منافقلر بینینی تمییز ایچون اول ایکی فریق اراسنه بردیوار چکیله‌که

(اول)

اول جنت ایله جهنم اراسنده در انك بابی اولور باطننده رحمت اوله‌که اول جنته ولی ایدر مؤمنـلر اولدیغی جهتدر واول بابك خارجنده عذاب اوله‌که اول جهنمه ولی ایدر منافقلر اولدیغی جهتدر ﴿ ینادونهم ألم نکن معکم قالوا بلی ﴾ منـافقلر صراط اوزرنده دیوارك طشره سـنده ظلمتده قالیجق مؤمنلره ندا ایدوب دیه‌لرکه دنیاده بزسزکله دکلمی ایدك سزکله بیله عبادت ایتمزمیدك مؤمنلر دیه‌لرکه بلی ظـاهرده سز بزه موافقت ایدردیکز ﴿ ولکنکم فتنتم انفسـکم ﴾ لکن سز کندیکزی نفاقله اهلاك ایتدیکز ﴿ وتربصتم ﴾ ومؤمنلره حوادث ونکبات ایرمسـنه منتظر اولوردیکز ﴿ وارتبتم ﴾ ودین اسلامده شـك ایتدیکز ﴿ وغرتکم الامانی ﴾ وسزی اباطیـل وطول امل وانك امثـالی احادیث کاذبه تغریر ایتدی ﴿ حتی جاء امرالله ﴾ حتی‌که سزه الله تعالینك امری یعنی موت ایردی ﴿ وغرکم بالله الغرور ﴾ وسزی شیطان ویا دنیـا الله تعالی ایله الدادی ﴿ فالیوم لایؤخذ منکم فدیة ولا من الذین کفروا ﴾ اشبو کونده یامنافقین سزدن ویاکفاردن فدیه اخذ اولنمزکه عـذابدن قورتله‌سز ﴿ مأویکم النـار هی مولیکم وبئس المصیر ﴾ قرار کاهکز جهنمدر اول سزه اولی در مولانك عبدنده‌کی تصرفی کبی اول سزده تصرف ایدر اول نه مبؤس مرجع اواور ﴿ ألم یأن للذین آمنوا ان تخشع قلوبهم لذکرالله وما نزل من الحق ﴾ مؤمنلره شول وقت کلمدیمیکه الله تعالینك ذکرینه وقرآنه قلبلری خشوع ایده * دینلدیکه مؤمنلر مکه ده ایکن قرآنی اوقویوب موجبیله عمل ایدرلردی مع ذلك جدب وقحطده ایدیلر وقتاکه مدینه‌یه هجرت ایدوب رزق ونعمته ایردیلر صددنده اولدقلری عملدن فتورلندیلر اول سـببدن بوآیت نازل اولدی ﴿ ولاتکونوا کالذین اوتوا الکتاب من قبل فطال علیهم الامد فقست قلوبهم وکثیر منهم فاسقون ﴾ اشبو قرآندن اوّل کتاب ویریلنلر کبی اولمکز کندیلرله انبیاء بیننده زمان طویل اولیجق دنیـایه میل ومواعظدن اعراض وشـهواته اتبـاعله قلبلرینه قسوت ایروب کتابلریله عمل ایدنلری قلیل اولدی کثیرلری دیندن چیقوب کتابلرنده اولان شیئله عملی ترك ایتدیلر * دینلدیکه اشبو آیت شول قوم شاننده نازل اولوبدرکه مجرد لسانله مؤمن اولوب قلبلری اندن غافل اوله ابوالدرداء ایدر خشوع نفـاقدن الله تعالی‌یه اسـتعاذه ایدك‌که اول جسد خاشع

كوريلوب قلبك اندن خالى اولمسيدر (اعلموا ان الله يحيى الارض بعد موتها)
بيلك كه الله تعالى ارضى يبسله موتدنصكره مطرله احياء ايدر كذلك قلوب
قاسيه يى ذكر وتلاوتله احياء وتليين ايدر حتى كه قسوت و ظلمتدنصكره
نورلنور (قد بينا لكم الآيات لعلكم تعقلون) بز سزه آيتلرى تبيين ايتدك
تاكه عقلده كاملين اوله سز (ان المصدقين والمصدقات واقرضوا الله
قرضا حسنا يضاعف لهم ولهم اجر كريم) رجال ونسادن شونلركه
الله تعالى ورسولنى تصديق وياخودماللرينى تصديق ايدرلر ودخى
طيبت نفس وحسن نيتله مستحقينه تصدق ايدوب الله تعالى يه اقراض
ايدرلر انلر ايچون اول اقراضلرينك ثوابى اون امثاليله يديوزه و مالا يحصايه
دكين ايمان واخلاصلرى حسبنجه مضاعف قيلنور ودخى اجر كريم
ويريلوركه اول جنتدر (والذين آمنوا بالله ورسله اولئك هم الصديقون
والشهداء عند ربهم لهم اجرهم ونورهم) شونلركه الله تعالى يه
ورسوللرينه ايمان كتورديلر انلر عند الله صديقين وشهداء منزلتنده در
وياخود صدقده مبالغلردر زيرا كه الله تعالينك ورسوللرينك جميع
اخبارينى تصديق ايتديلر والله تعالى ورسوللرى ايچون شهادتده
وياخود يوم قيامتده امم اوزره شهادته قائملردر وياخود معنى رب تعالى
عندنده شهداء كه انبياءدر وياشونلركه فى سبيل الله قتل اولنانلردر انلر
ايچون صديقين وشهدانك اجر ونورى مثلى اولور الا بوكه تضعيفسز
تاكه تفاوت حاصل اوله وياخود انلر ايچون اجر ونور موعود واردر
(والذين كفروا وكذبوا بآياتنا اولئك اصحاب الجحيم) شونلركه
الله تعالى يه كافر اولوب آيتلريمزى تكذيب ايتديلر انلر اصحاب جحيمدر
بونده دلالت واردركه نارده خلود كفاره مخصوص اوله شول حيثيتدنكه
تركيب اختصاصى اشعار ايدر وصحبه ايسه عرفده ملازمته دلالت ايدر
(اعلموا انما الحياة الدنيا لعب ولهو وزينة وتفاخر بينكم وتكاثر
فى الاموال والاولاد) بيلك كه حياة دنيا دكل الا لعبدركه اربابى انده
كنديلرين اتعاب ايدرلر صبيانك ملاعبه ده كنديلرينى بى فائده اتعابلرى
كبى ولهو دركه انكله كنديلرين مهم اولان اشيالرندن اشغال
ايدرلر وزينتدركه ملابس حسنه ومركب بهيه ومنازل رفيعه ايله تزين ايدرلر
وتفاخردركه برى برلرينه انسابلرينك مفاخرينى ذكر ايدرلر وتكاثردركه

امول واولادلرينك كثرتيله مباهات ايدرلر (كمثل غيث اعجب الكفار
نباته ثم يهيج فتراه مصفرا ثم يكون حطاما) شول مطر مثليدركه
اكينلر بتوره انك بتمسى اكنجيلرى ويانعم الهيه يى انكار ايديجيلرى اعجاب ايده
بعده قوروييوب سن انى صرارمش كوره سن بعده اول قوريلغندن اوافلنه
اشبونده دنيانك سرعت زوالنه وارباننك اندن قلة منالنه تنبيه واردر
(وفى الآخرة عذاب شديد) آخرتده عذاب شديد واردر اكا كه دنيا
وزينتيله افتخار وكفار كبى انى اختيار ايده (ومغفرة من الله ورضوان)
وينه آخرتده الله تعاليدن مغفرت ورضوان واردر اكا كه دنيا وزينتن
ترك ايدوب آخرتى اختيار ايده (وما الحيوة الدنيا الا متاع الغرور)
عبدك حيات دنيايه اشتغالله آخرت طلبن ترك ايده نك مثلى شول زجاج
وخزفدن دوزلمش متاع ايله بكزر كه اول تيز زمانده
فنا بولور (سابقوا الى مغفرة من ربكم) ربكز جل شانه نك
مغفرتى اسبابنه مسابقت ايدك كه اول توبه وطاعتدر (وجنة عرضها
كعرض السماء والارض) ودخى شول جنته مسابقت ايدك كه انك
عرضى سموات وارض عرضنجه دركه اول برى برينه الصاق اولنسه
ايدى عرضى بو دكلو اوليجق تأمل ايتكه طولى نه دكلو اولور (اعدت
للذين آمنوا بالله ورسله) كه اول الله تعالى يه ورسوللرينه ايمان
كتورنلر ايچون اعداد اولندى اشبونده دلالت واردركه جنت مخلوقه
اوله واكا استحقاقه مجرد ايمان كفايت ايدر (ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء)
اشبو ثواب موعود الله تعالينك فضليدر انى ديلديكى كسه يه ايجابنسز
ويرر (والله ذو الفضل العظيم) الله تعالى اكا اطاعت ايدنه فضل جزيل
صاحبيدر ايمدى بو ثوابله تفضيل اكا بعيد اولمز اكرچه قدرى عظيم
ايسه ده (ما اصاب من مصيبة فى الارض ولا فى انفسكم الا فى كتاب)
بر مصيبت كه يريوزينه ايرر قحط مطر وقلت نبات ونقص ثمار وغلاء سعر كبى
ويا نفسلريكزه ايرر مرض ووجع وفقد ولد وخوف عدو وجوع كبى
الا اول لوح محفوظده مكتوبه علم الهده مثبته در (من قبل ان نبرأها)
بز يرى ويا سزى خلق ايتمزدن اول (ان ذلك على الله يسير) انى لوحده
اثبات الله تعالى يه آساندر (لكيلا تأسوا على مافاتكم ولا تفرحوا بما آتيكم)
الله تعالى انى لوحده ثبت وكتب ايتدى تاكه نعم دنيادن فوت اولانه

قضاء الالهه سخطله یرنمیه‌سز و انك سزه ویردیکنه تکبرله سونمیه‌سز بلکه
شکر ایلیه‌سز زیرا اول کسه که هر شیئی مقدّر ایدیکن بیله نه ویریلنه
سونور ونه ویرلمینه یرینور اول اجلدن دینلدیکه مؤمن کامل اول کسه درکه
فرحن شکرله مصیبتن صبرله یچوره (والله لایحب کل مختال فخور)
الله تعالی سومز اول کسه‌یی که اکا ویریلن حطام دنیا ایله تکبر وناس
اوزره فخرلنه * جعفر صادق ایدر مفقوده نیچون یرینورسن اول سکافائتی
ردایتمز وموجوده نیچون سوینورسن موت انی یدکده ترك ایتمز (الذین
یبخلون ویأمرون الناس بالبخل ومن یتول فان الله هو الغنیّ الحمید) شونلرکه
مالل‌رینی مستحقینه اعطادن امتناع ایدرلر ومع ذلك اول فعل قبیحله ناسه
امر ایدرلر حالبوکه مالنی مستحقینه انفاقدن اعراض ایده الله تعالی اندن
وانك انفاقدن غنیدر ذاتنده محموددر انلرك اعراضی اکا ضرر ایتمز (لقد ارسلنا
رسلنا بالبینات) بز ملائکه وانبیادن رسوللریمزی حجج ومعجزاتله
امتلره کوندردك (وانزلنا معهم الکتاب والمیزان) وانلرکه کتاب ومیزان
ایندردك تاکه کتابله حق ظاهر وثواب ممتاز اوله ومیزانله حقوق تسویه ایدیله
(لیقوم الناس بالقسط) وناس عدلله قائم اوله‌لر * دینلدیکه انزال میزان
ایله مراد انك اسبابنی انزال وانی اعدادله امردر ویا مراد میزانك عینی
انزالدرکه اول نوح علیه السلامه انزال اولنمشدی وجائزدرکه انکله مراد
عدل اوله (وانزلنا الحدید فیه بأس شدید) وحدیدی معادندن اخراج
ایتدك که انده بأس شدید واردرکه اندن آلات حرب اتخاذ اولنور ویا انده
جنه وسلاح واردرکه بریله دفع وبریله ضرب اولنور ابن عمر رضی الله
عنه ایدر الله تعالی سمادن ارضه درت برکت انزال ایتدیکه اول حدید
ونار وماء وملحدر * دینلدیکه آدم علیه السلام جنتدن بیله سنجه درت شیئ
ایندردیکه جمیعی حدیددن ایدیکه اول ابره ومطرقه وسندان وکلبتاندر
(ومنافع للناس) واول حدیدده ناسه منفعتلر واردرکه هر صنعتك آلاتی
حدیددن دوزیلور (ولیعلم الله من ینصره ورسله بالغیب) وتاکه انلر
الله تعالیدن ویا اول انلردن غائب ایکن اکا ورسوللرینه آلات حربی اعداء دین
اوزره جهادده استعمالله نصرت ایده‌نی ظهوره کتوره (ان الله قویّ
عزیز) تحقیق الله عظیم الشان انبیاسنه نصرت اوزره قویّ وقادردر
عزیز در مرادنده مغلوب اولمز (ولقد ارسلنا نوحا وابراهیم وجعلنا

فی ذریتهما النبوّة والکتاب فمنهم مهتد وکثیر منهم فاسقون) بز نوح
وابراهیمی رسالتله قوملرینه کوندردك واول ایکیسنك ذریه‌لرنده نبوت
وکتاب قیلدق انلره کتابلر وحیزله ویا علم خطی الهامیزله اول ذریه دن
ویا قوملرندن بر طائفه موحد عامل بالکتاب اولدیلر لکن انلرك اکثری
فاسقین اولوب کتابله عملی ترك ایتدیلر (ثم قفینا علی آثارهم برسلنا)
بعده انلرك اثرنجه رسوللریمزی برر برر اتباع ایتدك (وقفینا بعیسی ابن
مریم) وجمله دنصکره عیسی علیه السلامی انلره اتباع ایتدك (وآتیناه
الانجیل) واکا انجیل نام کتابمزی ویردك (وجعلنا فی قلوب الذین
اتبعوه رأفة ورحمة) واکا اتباع ایدن مؤمنلرك قلوبنده بری برلرینه
شفقت ومودّت ایدر قیلدق (ورهبانیة ابتدعوها) وکذلك قلبلرنده
رهبانیت قیلدق انی اختراع ایتدیلرکه اول عبادت وریاضتده مبالغه
وناسدن انقطاعدر (ما کتبناها علیهم الا ابتغاء رضوان الله) بز انلرك
اوزره رهبانیتی فرض ایتمدك بلکه انلر الله تعالینك رضاسن استیو
انی اختراع ایتدیلر ویاخود بز انلره انی فرض ایتمدك بلکه انکچون
فرض ایتدك که انکله الله تعالینك رضاسن طلب ایده‌لر (فما رعوها
حق رعایتها) انلر دنصکره کلوب اول رهبانیتده انلره اقتدا ایدنلر
کمال اوزره انی رعایت ایتمدیلر بلکه تقصیر ایدوب اندن رجوع ایتدیلر
وملوکلری دیننه داخل اولوب انلردن قلیلون دین عیسی اوزره
ثابت اولدیلر * دینلدیکه عیسادنصکره انلرك ملوکلری انجیل وتوراتی
تبدیل ایدوب علمالرینی قتله قصد ایتدیلر تاکه اول علما انلره انکار ایتمیه‌لر
اویله اولسه اول علما قاچوب مغاره‌لره وصومعه‌لره کیردیلر اوزرلرینه
زمان ممتد اولیجق دین عیسادن رجوع ایدوب کیمی یهوده وکیمی
نصارایه وکیمی دین محمده متابعت ایتدی (فآتینا الذین آمنوا منهم اجرهم
وکثیر منهم فاسقون) انلردن ایمان صحیحله ایمانه کلوب حقوق
رهبانیتی محافظه ایدنلره اجرلرینی ویردك حالبوکه انلرك کثیری ایمان
ورهبانیتدن خارجلردر (یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله وآمنوا برسوله)
یا شونلرکه رسل متقدمینه ایمان کتوردیلر الله تعالینك نهی ایتدیکندن
صاقنوب امرینه اطاعت ایدك ورسولی محمده دخی ایمان کتورك (یؤتکم
کفلین من رحمته) تاکه الله تعالی سزه ایکی نصیب ویره بری محمد علیه

السلامه ایمانکز و بری رسل متقدمینه ایمانکز ایچون بعید اولمزکه اسلاملری حرمتنه دین سابقلری اوزره ده مثاب اوله‌لر اکرچه منسوخ ایسه‌ده * دینلدیکه اشبو خطاب پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم زماننده‌کی نصارایه ایدی ﴿ ویجعل لکم نورا تمشون به ﴾ وسزیچون صراط مظلم اوزره نور قیله کیم انکله یورویه سز ویاهدی قیله کیم انکله جناب قدسه سلوك ایده سز ﴿ ویغفر لکم ﴾ وذنوبکزی یارلغیه ﴿ والله غفور رحیم ﴾ الله تعالی ذنوبندن توبه ایدنلره غفور واکا اطاعت ایدنلره رحیمدر ﴿ لئلا یعلم اهل الکتاب الا یقدرون علی شیٔ من فضل الله ﴾ تاکه موسی وعیسایه مؤمن اولوب محمد علیه السلامه کافر اولان اهل کتاب بیله‌لرکه اکا ایمان کتورمدکچه موسی وعیسایه ایمانلری مفید اولمیوب الله تعالینك فضلندن برشیئه نائل اولمیه‌لر اول کفلین نور ومغفرت ذنوبدر ﴿ وان الفضل بید الله یؤتیه من یشاء ﴾ وبیله‌لرکه فضلك کلیسی الله تعالینك یدنده در انی دیلدیکی کمسه‌یه ویرر هیچ احد اکا منازع ومعارض اولمز ﴿ والله ذو الفضل العظیم ﴾ الله تعالی عطاء جزیل صاحبیدر اندن انی منع ایدر یوقدر

سورة المجادلة وهی ثنتان وعشرون آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ قد سمع الله قول التی تجادلك فی زوجها وتشتکی الی الله والله یسمع تحاورکما ان الله سمیع بصیر ﴾ الله تعالی ایشتدی شول مرأه‌نك کلامنی که زوجی شاننده یا محمد سنکله جدال ایدوب الله تعالی‌یه شکوی ایدر واول کربدن انی تخلیص دیلر الله تعالی ایکیکزك کلامده مراجعتن ایشیدر اول جمیع اقوالی واحوالی کورر * روایت اولندیکه خوله بنت ثعلبه پیغمبریمز علیه السلامه کلوب زوجی اوس بن الصامتدن خبر ویردیکه اول اکا ظهار ایتدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه سن زوجکه حرام اولمش سن خوله ایسه اولاد صغار صاحبه‌سی اولدیغندن اول حالنه زیاده مغتمه اولوب شاننی اصلاح امرنده الله تعالی‌یه یلواریجق اشبو سوره اوّلندن درت آیته دکین نازل اولدی ﴿ الذین یظاهرون منکم من نسائهم ماهن امهاتهم ان امهاتهم الا اللائی ولدنهم ﴾ سزدن شونلرکه زوجه‌لرینه ظهار ایده‌لر اول ظهار ایتدکلری نساء حقیقتده

امهاتلری دکلدر بلکه امهاتلری شول نسادرکه انلری طوغوربدر ﴿ وانهم لیقولون منکرا من القول وزورا ﴾ ایمدی ظهار ایدنلر قول منکر وزور دیرلر زیراکه زوجه‌نك امه تشبیه اولنمسی شرعده انکار اولنوب حقدن محرفدر ﴿ وان الله لعفوّ غفور ﴾ الله تعالی ظهاردن ماسلفی عفو واکا کفارتله توبه ایده‌نی مغفرت ایدیجیدر ﴿ والذین یظاهرون من نسائهم ﴾ شونلرکه زوجه‌لرینه ظهار ایدرلر * صورتی اولدرکه رجل مرأه‌سنه دیه‌که سن بکا انامك ظهری کبیسن ویاخود اناسی اعضاسندن شول اکا نظری حرام اولور بر عضوینه تشبیه ایده * مثلا سن بکا انامك بطنی ویافخذی ویافرجی کبیسن دیه انکله مظاهر اولور اماکه عضو آخری تشبیه ایدرسه مظاهر اولمز * واماکه بکا انام کبی ویا انامك روحی کبیسن دیوب انکله اعزاز واکرام اراده ایدرسه مظاهر اولمز مادامکه ظهار اراده ایتمیه * واکر مرأه‌سنی جده‌سنه ویاقرابتله اکا حرام اولور اخت ویاعمه ویاخاله کبی بر مرأه‌یه تشبیه ایدرسه کذلك مظاهر اولور * واکر رضاعله اکا نکاحی حرام مرأه‌یه تشبیه ایدرسه اصح اقاویلده مظاهر اولور ﴿ ثم یعودون لما قالوا ﴾ بعده قوللرینك تدارکنه عودت ایده‌لر * شافعی عندنده ظهار اولنان مرأه‌یی نکاحده امساکله شول دکلو زمانکه انده اکا اول مرأه‌نك مفارقتی ممکن اوله * وابو حنیفه عندنده اول مرأه استمتاعنی استباحه ایله اکرچه نظرهٔ شهوتله ایسه‌ده ومالك عندنده جماعه عزمله وحسن عندنده جماعله * اویله اولسه ظهارك حکمی اول مرأه‌نك وطئی زوجنه حرام اولمقدر مادامکه ظهارك کفارتن ایتمیه وکفارت ایسه ذکر اولنان اقوال مختلفه اوزره عوددنصکره واجب اولور ﴿ فتحریر رقبة من قبل ان یتماسا ﴾ ایمدی ظهارده مظاهر اوزره واجب اولان کفارت ظهار ایدن زوجله ظهار اولنان مرأه‌دن هر بری آخرله استمتاعدن اوّل اعتاق رقبه‌در اکر انك رقبه‌سی اولوب لکن خدمتنه محتاج اولسه ویارقبه بهاسنه قادر اولوب لکن انی کندینك وعیالنك ضرورات شرعیه‌سیچون انفاقه محتاج اولسه انکیچون صیامه انتقال جائز اولور * مالك واوزاعی ایدر اکر اول رقبه ویاثمنی بولورسه اکا اعتاق لازم اولور اکرچه اکا محتاج ایسه‌ده * ابو حنیفه ایدر اکر رقبه‌نك عینی بولورسه اکا اعتاق واجب

اولور اكرچه اكا محتاج ايسه‌ده * اما رقبه‌نك ثمنن بولوب لكن اكا محتاج اولورسه انكيچون صومه انتقال جائز اولور (ذلكم توعظون به) اشبو كفارتله سز امر اولنمشلر سز تاكه ظهاردن منزجر اوله سز (والله بما تعملون خبير) الله تعالى سزك اعمالكزه خبيردر (فمن لم يجد فصيام شهرين متتابعين من قبل ان يتماسا) اول كيمسه كه اعتاق ايچون رقبه بولميه اولكه حاضرده مالى اولميوب غائبده اوله اول رقبه‌يى بولور حكمنده‌در ايمدى رقبه بولمين مظاهر اوزره واجب اولان ايكى آى متتابعا صومدر ظهار ايدن زوجله ظهار اولنان زوجه‌دن هر برى آخرله استمتاعدن اوّل صائم اولمقدر واكر اول ايكى آى صومك اراسنده عذرسز افطار ايدرسه اول صومى استيناف لازم اولور واكر عذرله افطار ايدرسه انده اختلاف واردر واكر مظاهر اول ظهار اولنان مرأه‌سنى كيجه جماع ايتسه شافعى عندنده انكله تتابع منقطع اولمز اماكه ابو حنيفه ومالك عندنده منقطع اولور (فمن لم يستطع فاطعام ستين مسكينا) اول مظاهركه هرم ويامرض ويا شبق مفرط سببيله صومه استطاعتى اولميه انك اوزره واجب اولوركه التمش مسكينى اطعام ايدر هر مسكينه بلدينك غالب طعامندن اوله * شافعى عندنده بر مدّ طعام ويركه اول رطل بغداديله بر رطل وثلث رطلدر * وابو حنيفه عندنده برّدن نصف صاع وغيريدن بر صاع ويرر واكر مظاهر ايكى آى صومه شروعندنصكره اول صوم اراسنده ظهار اولنان مرأه‌يه كيجه جماع ايدرسه شافعى عندنده صومى استيناف واجب اولمز ابو حنيفه عندنده واجب اولور اول جماعى كرك عمد ايله ويا نسيانله ايتسون * دينلديكه اكر مظاهر كفارتدن امتناع ايدرسه مرأه‌يه جائز اولوركه انكله قاضى‌يه مرافعه اوله وقاضى‌يه واجب اولوركه انى تكفير اوزره جبر ايده امتناع ايدرسه موتنه دكين حبس ايده اطعامله كفارتده جماعدن اوّلده وصكره‌ده فعلى جائز اولور اماكه اعتاق وياصومله كفارتده كفارتك جماع اوزره تقديمى واجب اولور (ذلك لتؤمنوا بالله ورسوله) اشبو تعليم احكام انكيچوندركه الله تعالى‌يى ورسولنى بيلوب شرايع اسلاميه‌يى قبول وافعال جاهليتى ترك ايده‌سز (وتلك حدود الله وللكافرين عذاب اليم) اشبو مذكورات الله تعاليناك فرائض واحكاميدركه انى تعدّى جائز اولمز انى قبول ايتمينلره آخرتده

عذاب اليم واردر (ان الذين يحادّون الله ورسوله كبتوا كما كبت الذين من قبلهم) شونلركه الله تعالى‌يه ورسولنه معادات ايدرلر وحدود شرعيه‌دن غيرى حدود وضع واختيار ايدرلر انلر اخزاء واهلاك اولنورلر انلردن اوّل امم ماضيه‌دن اخزاء واهلاك اولنانلر كبى (وقد انزلنا آيات بينات وللكافرين عذاب مهين) حالبوكه بز اول رسولك صدقنه وكتورديكنك صحتنه دلالت ايدر آيات واضحه انزال ايتدك ايمدى بزم آيتلريمزى تصديق ايتمينلره بر نوع عذابمز واردركه انلرك غرور وكبرينى كيدرر (يوم يبعثهم الله جميعا فينبئهم بما عملوا احصاه الله ونسوه والله على كل شئ شهيد) ذكر ايت شول كونيكه الله تعالى خلائقك جميعن قبرلرندن بعث ايدوب خير وشردن عمللرينى اشهاد محضرنده انلره حاللرينى تشهير وعذابلرينى تقدير ايچون خبر ويرر هرشيئى الله تعالى انلره احصا ايدر والحال انلر انى اونودوبدر هرشيئى الله تعالى بيلور اندن هيچ برشئ غائب اولمز (ألم تر ان الله يعلم مافى السموات ومافى الارض) يامحمد بيلمدكمى كه الله تعالى سموات وارضده‌كى مخلوقاتك كلنى وجزئنى بيلور (مايكون من نجوى ثلاثة الا هو رابعهم) شول كلام سوءكه انى اوچ كمسه ارالرنده سرّا سويلشورلر الا الله تعالى انلرك اول سويلشديكنى بيلور (ولا خمسة الا هو سادسهم) كذلك بر كلام سوءكه انى بش كمسه ارالرنده سرا سويلشورلر الا الله تعالى انلرك اول سويلشديكن دخى بيلور (ولا ادنى من ذلك ولا اكثر الا هو معهم اينما كانوا) كلام سرّى سويلشن كركسه عدد مذكوردن اقل اولسون بر ويا ايكى كبى ويا اكثر اولسون التى ومافوقى كبى الا الله تعالى اكا عالمدر هرقنده اولسه‌لر ارالرنده جارى اولانى بيلور زيرا انك اشيايى بيلمسى قرب مكانله دكلدركه اماكن تفاوتيله اول دخى متفاوت اوله (ثم ينبئهم بما عملوا يوم القيامة) بعده يوم قيامتده الله تعالى انلرى تفضيح ومستحق اولدقلرى جزايى تقرير ايچون ايشلدكلرى اعمال سيئه‌يى انلره خبر ويرر (ان الله بكل شئ عليم) الله تعالى سر وعلانيه‌دن هرشيئه عليمدر زيراكه علمى اقتضا ايدن ذاتنك كله نسبتى مساويدر * روايت اولنديكه يهود ومنافقون بينلرنده تناجى ايدوب مؤمنلره نظر ايدرلر وكوزلريله تغامز ايدوب مؤمنلره ايهام ايدرلرديكه تناجيلرى انلرك مساءتندن اوله انكله اول مؤمنلره حزن

ويررلردی شول توهمله كيم سرايايه كيدن اخوانمزه آيا كه قتل ويا هزيمتی
ايرمشدر ديو قلبلرينه هم وحزن ايرردی حتی كه انلرك اول فعلندن
مؤمنلر پيغمبريمز عليه السلامه شكايت ايتديلر پيغمبريمز عليه السلام
انلری مؤمنلرسز تناجيدن نهی ايتدی انلر ايسه منتهی اولميوب
تناجيلرينه عودت ايديجك نازل اولديكه ﴿ ألم تر الی الذين نهوا عن
النجوی ثم يعودون لما نهوا عنه ويتناجون بالاثم والعدوان ومعصيت
الرسول ﴾ نظر ايتمزميسن شول قومك فعللرينه كيم ارالرنده مؤمنلرنسز
سرا سويلشمكدن نهی اولندقلرندنصكره اول نهی اولندقلری فعللرينه
عودت ايدرلر واثم ومؤمنلره عدوان ورسول اللهه معصيت اولان شيئی
سرا سويلشورلر ﴿ واذا جاؤك حيوك بما لم يحيك به الله ﴾ وقچان سكا
كلسهلر الله تعاليتك سكا تحيه ايتمديكی شيئله تحيه ايدرلر * روايت اولنديكه
يهود پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلمه كلدكلرنده سلام يرينه السام
عليك ديرلردی سام ايسه موتدر پيغمبريمز عليه السلام انلره رددة
عليكم ديردی ﴿ ويقولون فی انفسهم لولا يعذبنا الله بما نقول ﴾
وارالرنده ديرلرديكه اكر محمد نبی اولسه بزم اشبو قولمز سببله الله تعالی
بزه عذاب ايتمزميدی ﴿ حسبهم جهنم يصلونها فبئس المصير ﴾ انلرك
كافيسی عذاب ناردركه انلر اول ناره داخل اولورلر اول نه مبؤس
قراركاه اولور ﴿ يا ايها الذين آمنوا اذا تناجيتم فلا تتناجوا بالاثم والعدوان
ومعصيت الرسول ﴾ يا مؤمنلر اراكزده تناجی ايتديكزده اثم وعدوان
ومعصيت رسول ايله تناجی ايتمكز منافقلر ايتديكی كبی ﴿ وتناجوا بالبر
والتقوی ﴾ بلكه مؤمنلره خيری متضمن شيئی ومعصيت رسولدن اتقايی
تناجی ايدك ﴿ واتقوا الله الذی اليه تحشرون ﴾ اول الله تعاليدن قورقك كه
موتكزدنصكره اكا حشر اولورسز وانك عندنده جزاكزی بولورسز
﴿ انما النجوی من الشيطان ليحزن الذين آمنوا ﴾ اثم وعدوانله تناجی دكل
الا شيطاندندر زيراكه انی اول تزيين ايدر واتباعنی اكا تحميل ايدر
تاكه اول تناجی مؤمنلره حزن ويره شول توهمله كيم انلره نكبت اصابت
ايتمش اوله ﴿ وليس بضارهم شيئا الا باذن الله ﴾ حالبوكه تناجی وياشيطان
مؤمنلره برشیء ضرر ايدر دكلدر مكركه انلره ضرر ايرمسنی الله تعالی
اراده ايده ﴿ وعلی الله فليتوكل المؤمنون ﴾ ايمدی مؤمنلر الله تعالی يه

(توكل)

توكل ايدوب انلرك تناجيسنه مبالات ايتمسونلر ﴿ يا ايها الذين آمنوا
اذا قيل لكم تفسحوا فی المجالس فافسحوا يفسح الله لكم ﴾ يا مؤمنلر قچان سزه
رسول الله ويا ذكر الله مجلسنده بزه ير ويرك دينله ير ويرسونكه اوتوره
الله تعالی سزك ايچون اول مقابلهده جنتده وياقبرده ويارزقده ويا بونك غيری
اشياده وسعت وفسحت ويره ﴿ واذا قيل انشزوا فانشزوا ﴾ وقچان
سزه توسعه ايچون ويا امور دينيهدن برامر ايچون قيام ايدك دينلسه
امره انقياد ايدك تثاقل ايتمكز ﴿ يرفع الله الذين آمنوا منكم ﴾ الله تعالی
سزدن ايمان وطاعت اهلنی دنياده نصر وحسن ذكرله وآخرتده غرف
جنانده ايواءله رفع ايدر ﴿ والذين اوتوا العلم درجات ﴾ ومؤمنلردن
خاصة علمايی علم وعمل بيننی جمع ايتدكلريچون نيچه درجه انلردن ارفع
منازله رفع ايدر زيراكه علم علو درجهسيله اكا عملك اقترانی انك
مزيد رفعتنی اقتضا ايدر اول اجلدن عالمك افعالنه اقتدا اولنور
غيرينك دكل ﴿ والله بما تعملون خبير ﴾ الله تعالی سزك اعمالكزه
خبيردر * دينلديكه الله تعالی مؤمن عالمی شول علمی اولميان مؤمن اوزره
جنتده يتمش درجه فوقه رفع ايدر هرايكی درجهنك اراسی شول يوكرك آتك
يتمش ييلده سكرتديكی مسافه دكلودر * ابن عباس رضی الله عنهما ايدر
سليمان عليه السلام علم ومال وملك بيننده تخيير اولندقده علمی اختيار ايتدی
انكله بيله مال وملك دخی ويرلدی حديثده كلديكه عالمك عابد اوزره
فضلی قمرك ليلهء بدرده سائر كواكب اوزره فضلی كبيدر * ابن عمر رضی الله
عنه ايدر پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلم مسجد شريفنده ايكی مجلسه
اوغرادی اول ايكی مجلسدن برينك اهلی الله تعالی يه دعا ايدرلردی
ومجلس آخرك اهلی ايسه امور دينيهيی تعلم وتعليم ايدرلردی بو مجلس
اول دعا ايدنلرك مجلسندن افضلدر ديوب انلرك مجلسنه اوتوردی زيراكه
بن تعليم ايچون كوندرلمشن ديدی ﴿ يا ايها الذين آمنوا اذا ناجيتم الرسول
فقدموا بين يدی نجواكم صدقة ذلك خير لكم واطهر ﴾ يا مؤمنلر قچان
رسول اللهه مناجات ايدر اولسكز اندن اول فقرايه تصدق ايدك اول فعلكز
سزه خير اولور نفسلريكزی ريبدن وحب مالدن اطهردر * زيراكه انده
تعظيم رسول وانتفاع فقرا وسؤالده افراطدن نهی ومؤمنله منافق ومحب
آخرتله محب دنيا بيننی تمييز واردر اشبو فعلك ندب ويا وجوب ايچون اولمسنده

اختلاف اولندی لکن مابعدنده کی (ءأشفقتم) آیتیله منسوخدر اکرچه تلاوتده اول اکامتصل ایسه لکن نزولده متصل دکلدر * علی رضی الله عنه ایدر قرآنده بر آیت واردرکه انکله بندن غیری برکسه عمل ایتمیوبدر بنم بر دینارم وارایدی هربارکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه مناجات ایدر اولسم اندن بر درهم تصدق ایدردم تصدق ایدرك اول دینارك جمیعنی انفاق ایتدم انك وجوبیله قول غیریده قدحن ایجاب ایتمز زیرا احتمالدرکه انك مدت بقاسنده اغنیایه مناجات وقوعی اولمیه زیرا پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن روایت اولندیکه انك حکمی انجق اون کون وبرقولده برساعت باقی اولمش اوله (فان لم تجدوا فان الله غفور رحیم) اکر تصدق ایده جك شیء بولمزسکز الله تعالی غفور رحیمدرکه تصدقسز مناجاته سزه رخصت ویره * اشبو آیتك سبب نزولنده دینلدیکه ناس کثرت سؤال ایله پیغمبریمز علیه السلامی اسئام ایدیجك امر اولندیلرکه سؤاللرندن اوّل تصدق ایده لر اویله اولسه اندن منتهی اولدیلر فقرا سؤال ومناجاته قادر اولوب اغنیا اندن چکلدیلر بعده نازل اولدیکه (ءاشفقتم ان تقدموا بین یدی نجویکم صدقات) یااهل غناء رسول اللهه تناجیکزدن اوّل صدقات تقدیمیله فقردن خوف ایدوب بخلمی ایتدیکز والحال اول فعل خیری ایتسکز اول سزه خیرلو ایدی (فاذ لم تفعلوا وتاب الله علیکم) چون صدقه دن امر اولندیغکزی ایشلمك سزه مشقت ویردیکی سببدن ایشلمدیکز الله تعالی انی سزدن تجاوز ایدوب ایشلمامسنه سزه رخصت ویردی (فاقیموا الصلاة وآتوا الزکاة) ایمدی اوزریکزه فرض اولان صلاة وزکاتی ادا ایدك اول ایکیسنده وسائر طاعاتده تفریط ایتمکزکه اول تناجیء رسولده صدقه تقدیمی امرینی اقامت ایتمدیککزه کفارت اوله (واطیعوا الله ورسوله) والله تعالی ورسولنه اوامر ونواهیده اطاعت ایدك (والله خبیر بما تعملون) الله تعالی سزك ظاهر وباطنده خیر وشرکزه خبیردر (ألم تر الی الذین تولوا قوما غضب الله علیهم ماهم منکم ولا منهم ویحلفون علی الکذب وهم یعلمون) یامحمد شونلره نظر ایتمزمیسنکه الله تعالینك غضب ایتدیکی قومله موالات ایتدیلر * شول منافقین شاننده نازل اولوبدرکه یهود ایله موالات ومناصحه ایدرلر واسرار مؤمنینی انلره ایرکورورلردی * ایمدی

اول منافقلر نه سزدن ونه یهوددندر واسلام ادعاسی اوزره کذبله یمین ایدرلر حالبوکه یمینلرنده کاذبلر ایدوکن بیلورلر * اشبو قید افاده ایتدیکه کذبلری عمدله اولوب یمین غموس ایتمش کبی اوله لر (اعدّ الله لهم عذابا شدیدا انهم ساء ما کانوا یعملون) الله تعالی انلره آخرتده عذاب شدید تهیئه ایتدی زیراکه انلر سوء عمل اوزره تمرد واصرار ایتدیلر (اتخذوا ایمانهم جنة فصدّوا عن سبیل الله فلهم عذاب مهین) انلر اظهار ایتدکلری ایمانی دماء واموالارینه وقایه ایتدیلر واول یمینلریله ناسی اسلامه دخولدن وجهاددن صد ایتدیلر ایمدی انلره کفر وصدلریچون عذاب مهین واردر * دینلدیکه اولکیسی عذاب قبردر وبو ایسه عذاب آخرتدر (لن تغنی عنهم اموالهم ولا اولادهم من شیئا اولئك اصحاب النار هم فیها خالدون) انلرك اموال واولادلری الله تعالینك عذابندن برشیء دفعنه مفید اولمز انلر اصحاب ناردرکه انده دائملردر (یوم یبعثهم الله جمیعا فیحلفون له کما یحلفون لکم ویحسبون انهم علی شیء ألا انهم هم الکاذبون) یوم قیامتده الله تعالی انلرك جمیعنی بعث ایدوب مسلملرز دیو اکا یمین ایده لر نتکیم دنیاده بز سزدنز دیو یمین ایدرلردی وظن ایده لرکه کندیلر برشیء مفید اوزره اوله لرکه نفاق قلبلرنده تمکن ایتدیکندن تخیل ایده لرکه ایمان کاذبه لری کذبی سزه ترویج ایده آکاه اولك که انلر کذبده مبالغلردرکه اسلام اظهاریله سزه کذب ایتدکلری کبی الله تعالی یه دخی کذب ایده لر (استحوذ علیهم الشیطان فانسیهم ذکر الله اولئك حزب الشیطان ألا ان حزب الشیطان هم الخاسرون) شیطان انلر اوزره استیلاء ایدوب انلره الله تعالینك ذکرینی اونوتدردی حق انی قلوب والسنه لریله ذکر ایتمز اولدیلر ایمدی انلر شیطانك جنود واتباعیدر آکاه اولك که شیطانك جنود واتباعی یوم قیامتده زیان ایتمشلردرکه نعیم مؤبدی فوت ایدوب عذاب مخلده تعرض ایتدیلر (ان الذین یحادّون الله ورسوله اولئك فی الاذلین) شونلرکه الله تعالی یه ورسولنه معادات وامرلرینه مخالفت ایدرلر انلر الله تعالینك اذلال ایتدیکی قوم سیئله درکات نارك اسفلنده در (کتب الله لاغلبنّ انا ورسلی ان الله قویّ عزیز) الله تعالی لوحده یازدیکه بن ورسوللرم حجتله غالبلرز الله تعالی انبیاسنه نصرتی قویدر اراده ایتدیکی شیئده هیچ احد اکا غالب اولمز (لاتجد قوما یؤمنون بالله

(واليوم الآخر يوادّون من حادّ الله ورسوله) الله تعالى يه و يوم آخرته
ايمان كتورر قومه لايق اولمزكه الله تعالى يه ورسولنه معادات ايدن قومله
موالات وموادت ايده لر (ولو كانوا آباءهم اوابنائهم اواخوانهم اوعشيرتهم)
اكرچه اول اعداء الله انلره اقرب ناس ايسه ده * پس بو اجلدن
ابو عبيدة بن الجراح رضى الله عنه يوم احدده باباسى عبد اللهى قتل ايتدى
وابو بكر رضى الله عنه يوم بدرده اوغلى عبداللهى برازه چاغردى ومصعب
رضى الله عنه يوم احدده قرنداشى عبيدى قتل ايتدى وعمر رضى الله
عنه يوم بدرده خالى عاص بن هشامى وعلى وحمزه وعبيده يوم بدرده عتبه
وشيبة بن ربيعه يى ووليد بن عتبه يى قتل ايتديلر (اولئك كتب فى قلوبهم
الايمان وايدهم بروح منه) ايمدى انلر شول قومدركه الله تعالى قلبلرنده
ايمانى اثبات ايتدى وكندى قبلندن نور قلب له ويا قرآنله ويا عدو اوزره
نصرله ويا ايماندن روحله انلرى تأييد ايتدى (ويدخلهم جنات تجرى
من تحتها الانهار خالدين فيها) وآخرتده انلرى جنتلره قويه كه
اشجارى آلتندن ارمقلر آقار اول جنتلرده دائمين اولدقلرى حالده
(رضى الله عنهم ورضوا عنه) الله تعالى انلردن ايمان وطاعتلريله
راضى اولدى وانلر دخى اندن راضى اولديلر جنتده انلر ايچون موعود
ثوابله (اولئك حزب الله ألا ان حزب الله هم المفلحون) ايمدى انلر
الله تعاليننك ديننه جنود وانصاريدر آكاه اولك كه الله تعاليننك جنودى
دنياده فوز ونجاته وآخرتده فضل ورحمتنه نائل اولور عباد صالحيندر
ان شاء الله تعالى

سورة الحشر وهى اربع وعشرون آية مدنية

بسم الله الرحمن الرحيم

(سبح لله مافى السموات ومافى الارض وهو العزيز الحكيم) سموات وارضده كى
مخلوقاتك كليسى الله تعالى يى تنزيه ايدر اول ملكنده عزيز وامرنده
حكيمدر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم مدينه يه قدوم
ايديجك بنو النضير انكله مصالحه ايتديلركه انكله قتال ايتميه لر وانكله
قتال ايدنلره اعانت ايتميه لر وقتاكه يوم بدرده اول مشركينه غالب اولدى
توراتده نصرتله منعوت پيغمبر بودر ديو تحقق ايتديلر * بعده يوم احدده

مسلمون منهزم اولنجق پيغمبريمز عليه السلام ايله ايتدكارى عهدى
صيديلر كعب بن اشرف قرق راكبله مكه يه كيدوب ابو سفيانله مخالصت
ايدشديلر * اويله اولسه پيغمبريمز عليه السلام كعبك رضاعا قرنداشنه
امريله حتى كه اول كعبى غفلتى حالنده قتل ايتدى اول قتل اولنجق عقبنده
پيغمبريمز عليه السلام عساكر ايله اوزرلرينه واروب جلاى وطن اوزره
صلح اولديلر اكثرى شامه كيدوب برطائفه سى خيبره وحيره يه لاحق اولديلر
اويله اولسه انلرك شاننده بو سوره (والله على كل شئ قدير) قولنه دكين
نازل اولدي (هو الذى اخرج الذين كفروا من اهل الكتاب من ديارهم
لاوّل الحشر) الله تعالى بنى النضيرى ديارلرندن اوّل حشره اخراج
ايتدى زيرا پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه ديديلركه قنده خروج ايده لم
ديديكه ارض محشره * دينلديكه اول انلرك اوّل حشرلريدر وآخر
حشرلرى يوم قيامتدر (ما ظننتم ان يخرجوا) يا مؤمنلر سز ظن
ايتمزديكزكه انلر ديارلرندن خروج ايده لر زيرا كه انلر قوتده ومنعه لرى
كثرتده ايديلر (وظنوا انهم مانعتهم حصونهم من الله) بنو النضير ايسه
ظن ايتديلركه حصنلرى انلرى الله تعاليننك عذابى اولان جلادن منع ايده
(فاتيهم الله من حيث لم يحتسبوا) الله تعاليننك عذابيكه انلرك قلوبنه
القاء رعب وجلايه اضطراردر وياخود مؤمنلره الله تعاليننك نصرى
حسبانلرى اولمديغى حيثيتدن ايرشدى (وقذف فى قلوبهم الرعب)
وقلبلرين خوف القاء ايتدى كعب بن اشرفك قتل اولنمسيله كه اول
قلبلرينه ضعف وقوتلرينى سلب ايتدى (يخربون بيوتهم بايديهم
وايدى المؤمنين) حتى كه بيتلرينى كندى يدلريله ومؤمنلرك ايديله
تخريب ايتديلر كنديلرك قصدى تاكه انده مؤمنلر ساكن اولميه
واستحسان ايتدكارى آلات انلره قالميه واما كه مؤمنلرك قصدى اول
بيتلرينك ظواهرين تخريب ايدرلرديكه انلره انتقام وقتاله مجال اوله
(فاعتبروا يا اولى الابصار) ايمدى الله تعاليننك امرينه بصيرتله نظر ايدنلر
بنو النضيرك حاللريله متعظ اولوب الله تعاليننك غيرى برشيئه اعتماد ايتمسونلر
(ولولا ان كتب الله عليهم الجلاء لعذبهم فى الدنيا ولهم فى الآخرة
عذاب النار) اكر الله تعالى انلر اوزره ديارلرندن خروجى تقدير ايتمش
اولمسه دنياده انلره قتل وسبيله تعذيب ايدردى انلر اكرچه عذاب دنيادن

نجات بولدیلر لکن آخرتده انلره عذاب نار واردر ﴿ ذلك بانهم شاقوا الله ورسوله ومن یشاقّ الله فان الله شدید العقاب ﴾ انلر دنیاده جلاء وآخرتده عذاب اصابتی شول سببله درکه انلر الله تعالینك ورسولنك امرینه مخالفت ایدوب دین اسلامه راضی اولمدیلر اول کمسه‌که الله تعالینك امرینه مخالفت ایده اول حاللو کمسه‌لره انك عقابی شدیددر ﴿ ما قطعتم من لینة او ترکتموها قائمة علی اصولها فباذن الله ولیخزی الفاسقین ﴾ نخلدن قنغی لینه‌که سز انی قطع ایدرسز ویا قطع ایتمیوب اصللری اوزره آلیقورسز اول الله تعالینك اذنیله‌در الله تعالی انی قطعه سزه اذن ویردی تاکه نقض عهدله اولان فسقلری اوزره اخزا ایده * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم بنو النضیرك نخللری قطعنه امر ایدیجك دیدیلرکه یا محمد سن یر یوزنده فساددن نهی ایدردك شمدی ایسه نخللری قطع وتحریق ایدرسن اول سببدن بو آیت نازل اولدی اشبو دلیلدرکه کفارك دیارینی هدم واشجارینی قطع جائز اوله تاکه انکله غیظلری آرتوریله امام ابو اللیث ایدر هر مجتهد مصیبدر دینلره اشبو آیت دلیلدر زیراکه الله تعالی ایکی فریقك دخی فعلندن راضی اولدی ﴿ وما افاء الله علی رسوله منهم فما اوجفتم علیه من خیل ولا رکاب ﴾ بنو النضیر ویاسائر کفره‌نك اموالندن شول شیئکه الله تعالی انی رسولنه رد ایتدی سز انك تحصیلنده خیل ویا رکاب اجراسیله مشقت شدیده کورمدیکز زیراکه انلرك قراسی مدینه‌دن ایکی میل دکلو مسافه‌ده ایدی حتی‌که رسول اللهدن غیریسی اکا یایاق کتدیلر ﴿ ولکن الله یسلط رسوله علی من یشاء ﴾ لکن الله تعالی رسوللرین جمله‌دن محمد علیه السلامی کفاردن دیلدیکی طائفه اوزره غلبه وقهرله وقلبلرینه القاء رعبله تسلیط ایدر ﴿ والله علی کل شیٔ قدیر ﴾ الله تعالی هر شیئه قادردر کاهی وسائط ظاهره ایله وکاهی انك غیریله تسلیط ایدر * اویله اولسه الله تعالی بنو النضیر اموالنی خاصة پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه تعیین ایتدی اولدخی انی مهاجرینه قسمت ایدوب انصاردن اوچ کشیدن غیریه ویرمدی ﴿ ما افاء الله علی رسوله من اهل القری فلله وللرسول ولذی القربی والیتامی والمساکین وابن السبیل ﴾ اول شیئی که الله تعالی انی رسولنه اهل قرادن رد ایتدیکه انلر بنو قریظه وبنو النضیر واهل فدك وخیبر وعرینه‌در

اول الله تعالی‌یه ورسولنه وذوقرابه‌یه ویتامایه ومساکینه وابناء سبیله قسمت اولنور * فیٔ قسمتنده اختلاف اولندی دینلدیکه ظاهر آیت مقتضاسنجه سهم الله کعبه وسائر مساجد عمارتنه صرف اولنور * دینلدیکه مال فیٔ بش سهم قیلنور زیرا انده‌کی ذکر اللهی تعظیم ایچوندر وسهم رسول برقولده امامه وبرقولده عساکره وثغوره وبرقولده عساکر مسلمینه صرف اولنور مال فیئك خمسی مال غنیمتك خمسی کبی قسمت اولنور ودرت خمسی ایسه مقاتله ومصالحه صرف اولنور ﴿ کیلا یکون دولة بین الاغنیاء منکم ﴾ تاکه فقرانك حقی اولان فیٔ اغنیاکز بیننده مداوله اولمیه * نتکیم زمان جاهلیتده اغنیاء انی تدوال وبینلرنده دور ایدرلردی ﴿ وما آتیکم الرسول فخذوه وما نهیکم عنه فانتهوا ﴾ اول شیئکه فیٔدن رسول الله علیه السلام انی سزه ویررویا اول شیئکه انی سزه امر ایدر انی اخذ ایدك که اول سزه حلالدر ویا انی تمسك ایدك‌که اکا اطاعتکز واجبدر واول شیئکه رسول الله انی اخذدن واتیاندن نهی ایده اندن امتناع ایدك ﴿ واتقوا الله ان الله شدید العقاب ﴾ الله تعالیدن قورقوب رسولنه مخالفتدن صاقنك‌که اکا مخالفت ایدنه الله تعالینك عقابی شدیددر ﴿ للفقراء المهاجرین الذین اخرجوا من دیارهم واموالهم یبتغون فضلا من الله ورضوانا وینصرون الله ورسوله اولئك هم الصادقون ﴾ بنو النضیردن اخذ اولنان فیٔ شول فقراء مهاجرینکدرکه دیار واموالرندن چیقارلدیلرکه انلر الله تعالیدن جنتده رزق ودینده رضاسن طلب ایدرلر والله تعالی‌یه ورسولنه نفسلری وماللریله نصرت ایدرلر ایمدی انلر ایمانلرنده صادقلردر ﴿ والذین تبوّؤا الدار والایمان من قبلهم ﴾ وشونلرکه دار هجره ودار ایمان اولان مدینه‌یی رسول الله علیه السلامك واصحابنك اکا هجرتندن اوّل مکان ایدندیلرکه انلر انصاردر ویاخود مدینه‌یی توطن ایدوب انده ایمانی اختیار ایتدیلر ورسول الله علیه السلامك اکا قدومندن ایکی سنه مقدم انده مسجد بنا ایتدیلر ﴿ یحبون من هاجر الیهم ﴾ مؤمنلردن انلره هجرت ایدنلری سورلر یوخسه انلری کندیلر استثقال ایتمزلر ﴿ ولا یجدون فی صدورهم حاجة مما اوتوا ﴾ ومهاجرینه فیٔ وغیری ویریلوب کندیلره برشیٔ ویرلمدیکی سببدن صدرلرنده حرارت وحسد وغبطه بولمزلر ﴿ ویؤثرون علی انفسهم ولو کان بهم خصاصة ﴾ وانلر

مهاجرینی اموال ومنازللریله نفسلری اوزره تقدیم ایدرلر حتی ایکی مرأه‌سی
اولان بردن چوب مهاجرینك برینه تزویج ایتدی اکرچه اول نفسلری اوزره
تقدیم وایثار ایتدکلری شیئه کندیلر محتاج ایسه‌لرده * ابو هریره رضی الله
عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه بررجل ضیف کلوب پیغمبریمز علیه
السلام نساسنه خبر کوندردیکه قتکزده مأکولاتدن برشیٔ وارمیدر
دیدیلرکه صودن غیری شیٔ یوقدر اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلام
اصحابندن قتنده اولنلره دیدیکه قنغکز بوکمسه‌یه ضیافت ایدر برانصاری
بن ایدرین دیوب انی اوینه ایلتدی خاتوننه دیدیکه طعامدن نه شیئك وار
اول دیدیکه صبیانمز قوتندن زیاده شیئمز یوقدر انصاری اکا دیدیکه
طعامکی حاضرلیوب صبیانکی ایوتغل چقانکه بن ضیفله اکله مباشرت
ایدراولم سن سراجی اصلاح ایدر شکلنده اولوب سویندرکل * خاتون دخی
انجلین ایتدی اویله اولسه انصاری قراکوده کندوبی ضیفله بیله
اکل ایدر شکلنده ایهام ایدوب طعامك جمیعن ضیف اکل ایتدی انلر
اول کیجه آج یاتدیلر * چون انصاری صباحی پیغمبریمز صلی الله تعالی
علیه وسلم قتنه واردی پیغمبریمز علیه السلام اکا دیدیکه سنك واهلکك
بو کیجه‌ده ضیفکزه ایتدیککز فعل جمیلکزدن الله تعالی راضی اولوب
بوآیتی انزال ایتدی * ابو هریره رضی الله عنه ایدر انصار پیغمبریمز
علیه السلامه دیدیکه یارسول الله نخللریمزی بزمله اخوانمز مهاجرین بیننده
قسمت ایتکل * پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه انجلین ایتمزین بلکه انلر
نخللریکزك مؤنتن سزچون التزام ایدوب حاصلنده سزه مشارکت
ایتسونلر * انصار سمعا وطاعة دیوب انك اوزره عقد شرکت ایتدیلر
ابن عباس رضی الله عنهما ایدر یوم النضیرده پیغمبریمز علیه السلام
انصاره دیدیکه دیلرسکز مهاجرینله اموال ودیاریکزی قسمت ایدوب
اشبو بنو النضیر غنیمتنه انلره مشارك اولك ویا دیلرسکز اموال ودیاریکز
کماکان کندیکزك اولوب اشبو غنیمته مداخله ایتمکز * دیدیلرکه یارسول الله
اموال ودیاریمزی انلرله مقاسمه ایده‌لم ومع ذلك اول غنیمته مداخله ایتمیه‌لم
اول سببدن بوآیت نازل اولدی ﴿ ومن یوق شح نفسه فاولئك هم المفلحون ﴾
اول کمسه که نفسنك بخلی منع اولنه حتی که نفسی اوزره حب مال وبغض
انفاق غالب ایکن اکا مخالفت ایده اول حاللو کمسه‌لره ثناء عاجل وثواب

آجلی فائزلردر ﴿ والذین جاؤا من بعدهم ﴾ شونلرکه مهاجرین
وانصاردنصکره کلدیلر انلر تابعیندر که یوم قیامته دکین مؤمنلردن کلور
﴿ یقولون ربنا اغفرلنا ولاخواننا الذین سبقونا بالایمان ولاتجعل فی قلوبنا
غلا للذین آمنوا ربنا انك رؤف رحیم ﴾ دیرلرکه یاربنا مغفرت ایت بزی
ودینده اخوانمزیکه ایمانله بزی سبقت ایتدیلر وقلوبمزده مؤمنلره حقد
قیلمغل یاربنا سن رحمتلو ورأفتلو سن روادرکه دعامزه اجابت ایده‌سن
هرکمسه‌که صحابه‌نك برینه قلبنده غل اوله جمیعنه ترحم ایتمیه اول کمسه
بوآیتله عنایت اولنانلردن دکلدر زیراکه اول الله تعالی مؤمنلری اوچ
منزلت اوزره ترتیب ایتدیکه اول مهاجرون وانصار وتابعوندرکه اشبو
اوچ آیتده مذکور صفاتله موصوفلردر اولکه تابعیندن انده اول صفت
اولمیه اول اقسام مؤمنیندن خارج اولور ﴿ ألم تر الی الذین نافقوا یقولون
لاخوانهم الذین کفروا من اهل الکتاب ﴾ نظر ایدرمیسن مدینه اهلندن
شول منافقلره کیم اضمار ایتدکلرینك خلافن اظهار ایدوب بنو قریظه
وبنو النضیر یهودندن شول کفرده اخوت وصداقت وموالاتلری اولان
اصحابلرینه دیرلرکه ﴿ لئن اخرجتم لنخرجن معکم ولانطیع فیکم احدا
ابدا وان قوتلتم لننصرنکم ﴾ اکر سز مدینه‌دن چیقاریلورسکز بز دخی
سزکله بیله چیقارز وسزکله قتال ایدنلره نه محمده ونه مسلمینه ابدا اطاعت
ایتمزز واکر قتال اولنورسکز سزه اعانت ایدرز ﴿ والله یشهد انهم لکاذبون ﴾
الله تعالی شهادت ایدرکه انلر کاذبلردر وعدلرینه وفا ایتمزلر ﴿ لئن اخرجوا
لایخرجون معهم ولئن قوتلوا لاینصرونهم ولئن نصروهم لیولن الادبار
ثم لاینصرون ﴾ بنو النضیر دیارلرندن چیقارلسه‌لر اول منافقین انلرله بیله
چیقمزلر وقتال اولنسه‌لر منافقین انلره اعانت ایتمزلر واول منافقین انلره
اعانت ایتدیکی تقدیر اوزره منهزمین اولدقلری حالده رجوع ایدرلر بعده
بنو النضیر نصرت اولنمزلر ناصرلری منهزم اولدیغی ایچون ﴿ لانتم اشد
رهبة فی صدورهم من الله ﴾ یا مؤمنلر منافقینك سرلرنده سزدن خوفلری
جهرلرنده‌کی الله تعالیدن اولان خوفلرندن اشددر ﴿ ذلك بانهم قوم
لایفقهون ﴾ انلرك سزدن خوفی شول سببله درکه انلر الله تعالینك عظمتن
بیلمزلرکه حق خوفله اندن خوف ایده‌لر وانك خوف اولنمغه حقیق ایدوکن
بیله‌لر ﴿ لایقاتلونکم جمیعا الا فی قری محصنة اومن وراء جدر ﴾ اول

يهود مجتمعين اولوب سزكله قتاله مبادرت ايتمزلر بلكه فرط خوفلرندن قتاللرى شول دروب وخنادقله محصنه قريه‌لرده ويا ديوارلر آردندن اولور ﴿ بأسهم بينهم شديد ﴾ انلر برى برلريله قتال ايتسه‌لر قتاللرى شديددر لكن سزكله قتاله طاقتلرى يوقدر زيراكه الله تعالى ايله ورسوليله محاربه ايدن شجاع ايسه جبان اولور عزيز ايسه ذليل اولور ﴿ تحسبهم جميعا وقلوبهم شتى ﴾ سن انلرى امر واحد ويا كلمهٔ واحده اوزره مجتمعين متفقين ظن ايدرسن حالبوكه انلرك قلوبى متفرقه‌در بينلرنده تواد يوقدر عقائدلرى مفترقه ومقاصدلرى مختلفه اولديغى ايچون ﴿ ذلك بانهم قوم لايعقلون ﴾ انلرك بو اختلافى شول سببله‌دركه انلر صلاحلرى اولان شيئى بيلمزلر زيراكه قلبلرينك تشتتى قوالرينى ضعيف ايدوبدر ﴿ كمثل الذين من قبلهم قريبا ذاقوا وبال امرهم ولهم عذاب اليم ﴾ بنو النضيرك كفرده مثلى انلردن زمان قريبدن اوّل كچن اهل بدر ويا بنو قينقاع مثلى كبيدر انلر بنو النضيردن اوّل ديارلرندن اخراج اولندقلرى صحيح ايسه ويا خود امم ماضيه‌دن مهلكين مثلى كبيدركه كفرلرينك سوء عاقبتن دنياده ذوق ايتديلر ومع ذلك انلره عذاب اليم دخى واردر ﴿ كمثل الشيطان اذ قال للانسان اكفر فلما كفر قال انى برئ منك انى اخاف الله رب العالمين ﴾ منافقينك يهودى قتال اوزره اغراده مثلى شيطان مثليدركه اول انسانى كفر اوزره اغرا ايدر انسان دخى انك اغراسيله كافر اولبجق شيطان اندن تبرى ايدوب بن الله تعاليدن قورقارين دير شول اميدله كيم اكا اولان عذاب مشاركتندن قورتيله حالبوكه اول برامل باطلدر ﴿ فكان عاقبتهما انهما فى النار خالدين فيها وذلك جزاء الظالمين ﴾ اويله اولسه اول شيطان وانسانك عاقبتى نارده خلود اولوركه اول كفر ونفاقله نفسلرينه ظلم ايدنلرك جزاسيدر * ديندلديكه انساندن مراد ابوجهلدركه يوم بدرده ابليس اكا ديديكه اشبو كونده ناسدن سزه غالب اولور يوقدر وبن سزك ناصريكزين وقتاكه قتال اولوب ابليس جبريل عليه السلامى رسول الله عليه السلامله بيله كوردى اندن قورقوب كفاردن تبرى ايتدى حتى كه منهزمين اولديلر * ديندلديكه انساندن مراد برصيصا نام براهبدركه ابليس وسوسه‌سيله بر مرأهٔ مجنونه‌يه زنا ايتديكه اول انك جنوننه علاج ايچون كتورلمشيدى حملى ظاهر اولبجق اول انى قتل ودفن ايتدى تاكه ناس بيننده رسواى اولميه چون

برصيصايى قصاص ايچون صلبه ايلتديلر ابليس اكا كلوب بكا سجده ايتكه سنى قتلدن قورتاره‌يم ديدى برصيصا دخى اكا سجودله كافر اولبجق ابليس اكا بن الله تعاليدن قورقارين ديوب اندن تبرى ايتدى ﴿ يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله ولتنظر نفس ماقدمت لغد ﴾ يامؤمنلر الله تعاليدن قورقوب اوامره اطاعت ونواهيدن تباعد ايدك هرنفس نظر ايتسونكه ايرته يوم قيامت ايچون اعمال صالحه‌دن نه تقديم ايدوبدر ﴿ واتقوا الله ان الله خبير بماتعملون ﴾ واجبات اداسنده ومحارم تركنده الله تعاليدن قورقك كه اول الله تعالى اعمالكزه خبيردر ﴿ ولاتكونوا كالذين نسوا الله فانسيهم انفسهم اولئك هم الفاسقون ﴾ الله تعالينك حقنى اونودانلركبى اولمكزكه اولدخى انلره نفسلرينى اونوتدردى حتى كه نفسلرينه نفع ايدر شيئى ايشتمز وانى تخليص ايدر شيئى ايشلمز اولديلر * وياخود يوم قيامتده اهوالدن انلره انى كوستره كيم انكله نفسلرينى اونوده‌لر * ايمدى انلر فسوقده كامللردر ﴿ لايستوى اصحاب النار واصحاب الجنة اصحاب الجنة هم الفائزون ﴾ شونلركه نفسلرينى استهمال ايله ناره مستحق اولديلر وشونلركه نفسلرينى استكمال ايله جنته استيهال ايتديلر ايكيسى مساوى اولمزلر زيراكه دنياده وآخرتده اصحاب جنت كرامتده واصحاب نار مهانتده‌در اصحاب جنت نعيم مقيمه فائزلردر شافعى بو آيتله استدلال ايدوب كافر يرينه مسلم قتل اولنميه وكافر قهرله اموال مسلمينه مالك اولميه ﴿ لو انزلنا هذا القرآن على جبل لرأيته خاشعا متصدعا من خشية الله ﴾ اكر جبلده تمييز خلق اولنوب اوزرينه قرآن انزال اولنسه صلابت ورزانتيله الله تعالينك عذابى خوفندن انى خاشع متصدع كوريدك شول حذرله كيم تعظيم قرآنده حق اللهى ادا ايتميه * ايمدى كافرك قلبى قسوتده جبلك قسوتندن اشددركه قرآنده‌كى مواعظ وعبرله متأثر اولميوب انى ايشتمدك كبى اندن اعراض ايدر ﴿ وتلك الامثال نضربها للناس لعلهم يتفكرون ﴾ اشبو امثالكه قرآنده ذكر اولندى بز انى ناسه تبيين ايدرز تاكه انلر تفكر ايدوب اتعاظ ايتدكلرندنصكره رب تعالى‌يه مخالفتى ترك ايده‌لر ﴿ هو الله الذى لا اله الاهو ﴾ اول الله تعالى معبود بالحقدر الوهيتده مشاركى يوقدر ﴿ عالم الغيب والشهادة ﴾ اول عالمدر جواهر قدسيه واحوالندن هرشيئى كه حسدن غائب اوله واجرام

واعراضندن هرشیئی که حسده حاضراوله ویاعالمدر هرشیئی که اول معدوم وکرك موجوددر ویا هرشیئی که اول سرده وعلانیه‌ده‌در (هو الرحمن الرحیم) که اول جمیع خلقه عطوفدر رزقلرین ویرر منع ایتمز مؤمنلرك ذنوبنی مغفرت ورحمت ایدیجیدر (هو الله الذی لا اله الا هو) اول الله تعالی معبودیتده مشارکی یوقدر (الملك) ملکدرکه هیچ برشیئدن ملکی زائل اولمز (القدّوس) هرنقص ایجاب ایدر شیئدن منزه ونزاهتده بلیغدر (السلام) هرنقص وآفتدن سالمدر (المؤمن) اولیاسنه عذابندن امن ویریجیدر (المهیمن) هرشیٔ اوزره رقیب وحافظدر (العزیز) هرشیٔ اوزره غالبدر * دیلدیکی شیئدن انی هیچ برشیٔ عاجز ایتمز (الجبار) اراده ایتدیکی شیٔ اوزره خلقی جبر ایدر ویا حاللرینی اصلاح ایدر (المتکبر) حاجت ویانقص ایجاب ایدر هرشیئدن تکبر ایدر (سبحان الله عما یشرکون) اول الله تعالی منزه اولدی هرشیئدنکه کفار انی اکا اشراك ایدرلر (هو الله الخالق) اول الله تعالی مقتضای حکمتی اوزره اشیایی تقدیر ایدر (البارئ) اعیانی عدمدن وجوده کتورر وخلقك بعضنی بعضندن اشکال مختلفه ایله تمییز ایدر (المصوّر) هرشیئه برصورت ویرر ارحامده‌کی اولاده صورت ویرمسی کبی که انکله بعضی آخردن ممتاز اولور (له الاسماء الحسنی) انکچون اسماء حسنی واردرکه اول محاسن معانی‌یه داله‌در ذکری سورهٔ اعراف اواخرنده کچوبدر (یسبح له ما فی السموات والارض) سموات وارضده‌کی مخلوقاتك کلیسی اول الله تعالی‌یی نقائصدن تنزیه ایدر (وهو العزیز الحکیم) که اول ملکنده عزیز امر وفعلنده حکیمدر * معقل بن یسار ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه برکسه که صباحده اوچ کره (أعوذ بالله السمیع العلیم من الشیطان الرجیم) دیوب سورهٔ حشرك آخری اوچ آیتی اوقویه الله تعالی اکا یتمش بیك ملك توکیل ایدوب اخشامه دکین انکچون استغفار ایده‌لر اول کونده وفات ایدرسه شهید اوله واکر انی اخشامده قراءت ایدرسه ذکر اولندیغی منوال اوزره صباحه دکین انکچون یتمش بیك ملك استغفار ایده واکر اول کیجه‌ده وفات ایدرسه کذلك شهید اوله

سورة الممتحنة وهی ثلاث عشرة آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا عدوّی وعدوّکم اولیاء) یا مؤمنلر بنم عدوّمی وسزك عدوّکزی اولیاء ایدنمکز بو آیت کریمه حاطب بن بلتعه شاننده نازل اولوبدرکه اول پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك اهل مکه‌یه غزا ایدر ایدوکن بیلیجك انلره نامه یازدیکه اول پیغمبریمز علیه السلام اوزریکزه غزا قصدین ایدوبدر غافل اولمکز وانی عبدالمطلبك مولاتی ساره نام مرأه ایله ارسال ایتدی * اویله اولسه جبریل علیه السلام انی پیغمبریمز علیه السلامه خبرویریجك پیغمبریمز علیه السلام علی وعمار وطلحه وزبیر ومقداد وابامرثد رضی الله عنهم نام جماعتی اکا کوندروب دیدیکه روضهٔ خاخه واردیغکزده انده برمرأه‌یه ملاقات ایدرسزکه یانه سنجه حاطبك اهل مکه‌یه نامه‌سی واردر انی اندن آلوب کندوینی صالیویرك اکر امتناع ایدرسه بوینی اورك چون اول موضعده اکا ایریشوب نامه‌یی ایستدیلر انکار ایتدی علی رضی الله عنه اوزرینه سل سیف ایدیجك نامه‌یی صاچی اراسندن چیقاروب ویردی چون نامه‌یی پیغمبریمز علیه السلامه کتوردیلر پیغمبریمز علیه السلام حاطبی چاغروب نیچون بویله ایتدك دیدی حاطب دیدیکه یا رسول الله اسلامه کلیدنبرو کافر اولمدم وسکا نصحی ترك ایتمدم لکن بن قریش اراسنده رجل غریب اولوب مکه‌ده اهلمی حمایت ایدر کمسه‌م یوقدر دیلدمکه انکله انلره نوع صداقت کوسترم ومع ذلك بیلورمکه بنم نامه‌م انلره برشیئی مفید اولمز پیغمبریمز علیه السلام انك قولنی تصدیق وعذرینی قبول ایتدی (تلقون الیهم بالمودّة) نامه ایله ویا پیغمبریمز علیه السلام اخبارینی انلره اعلامله مودّت القا ایدرسز (وقد کفروا بما جاءکم من الحق) حالبوکه انلر سزه کلان قرآنه ویا رسوله کافر اولدیلر (یخرجون الرسول وایاکم ان تؤمنوا بالله ربکم) ربکز جل شانه‌یه ایمانکز سببیله رسول اللهی وسزی دیارکز مکه‌دن چیقاردیلر (ان کنتم خرجتم جهادا فی سبیلی وابتغاء مرضاتی تسرّون الیهم بالمودّة وانا اعلم بما اخفیتم وما اعلنتم) اکر دیارکزدن خروجکز بنم سبیلده جهاد ورضامی طلب ایچون ایسه انلر بنم اعدائم ایدوکن بیلورکن نیچون انلره اسرار مودّت

ایدرسز حالبوکه بن اهل کفره سزك اسرار مودتکزی واهل اسلامه اقرار وتوحیدیکزی بیلورم ایمدی اهل کفره نه مودت ونه انی اسرار ایدك (ومن یفعله منکم فقد ضل سواء السبیل) بوندنصکره سزدن اول کمسه که کفره ایله موالات ایده طریق هدادن خطا ایدر (ان یثقفوکم یکونوا لکم اعداء ویبسطوا الیکم ایدیهم والسنتهم بالسوء وودّوا لوتکفرون) اکر انلر سزه ظفر بولسه‌لر سزه عداوتلرین اظهار ایدرلردی ویدلرینی سزه ضرب و قتله ولسانلرینی سب و شتمله بسط ایدرلر وسزك دین اسلامدن ارتدادکزی تمنی ایدرلر (لن تنفعکم ارحامکم ولا اولادکم یوم القیامة یفصل بینکم) اکر انلر سزه عداوت ایتمزلرسه‌ده قرابات واولادکز سزه نفع ایتمزکه انلر اجلیچون مشرکینه ورسول اللهه خیانت ایدر سز یوم قیامتده الله تعالی سزکله اولادکز بیننی فصل ایدر سزی ایمانکزله جنته وانلری کفرلریله ناره قور * اویله اولسه ایرته سزه نفعی اولمین قوم ایچون بوکونده حق اللهی نیچون رفض ایدرسز (والله بما تعملون بصیر) الله تعالی اعمالکزك سرّینی وعلانیه‌سنی کورر هر برینك جزاسنی سزه ایرکورر (قدکانت لکم اسوة حسنة فی ابراهیم والذین معه) ابراهیم علیه السلامده وانکله اولان مؤمنلرده سزکچون قدوهٔ صالحه واردر ایمدی انلره اقتدا ایدك (اذقالوا لقومهم انا برآء منکم ومما تعبدون من دون الله کفرنا بکم) که انلر کفاردن قوملرینه دیدیلرکه بز سزدن والله تعالیدن غیری معبود اتخاذ ایتدیککز اصنامدن بریئلرز وسزك دینکزه منکرلرز (وبدا بیننا وبینکم العداوة والبغضاء ابدا حتی تؤمنوا بالله وحده) وبزمله سزك بینکزده عداوت وبغضا ظاهر اولوب سزدن مودتی قطع ایتدك تاشول وقته دکین که الله تعالینك وحدانیتنه ایمان کتوروب شرکی ترك ایده‌سز اویله اولسه عداوت و بغضامز الفت و محبته منقلب اولور (الا قول ابراهیم لابیه لاستغفرنّ لك وما املك لك من الله من شیٔ) الا ابراهیم علیه السلامك شول قولنده سزکچون قدوه یوقدرکه اول باباسنه دیدیکه بن سنکیچون الله تعالیدن مغفرت دیلرین والحال اکر ایمانه کلمزسك عذاب اللهدن برشیئی سندن دفعه مالك اولمزین ابراهیم علیه السلامك انکیچون استغفاری اندن نهی اولنمزدن اوّل ایدی ویا اسلامه کلمکه وعدی اولدیغی ایچون ایدی * ایمدی یامؤمنلر الله تعالی‌یه التجاء ایدوب دیکزکه

(ربنا علیك توکلنا والیك انبنا والیك المصیر) یاربنا امریمزی سکا تفویض ایتدك وسکا اطاعتله اقبال ایتدك وآخرتده مرجعمز سکادر (ربنا لاتجعلنا فتنة للذین کفروا) یاربنا بزی کافرلره فتنه قلمغل انلری اوزریمزه تسلیطله کندیلرین حق اوزره و بزی باطل اوزره ظن ایدوب انلری بزمله مفتون ایتمکل ویاخود بزه عذاب ایتمکل که انلر بزی عذابده کوریجك بونلر حق اولسه‌لر عذاب اولنمزلردی دیو بزه شماتت ایتدرمکل (واغفرلنا ربنا انك انت العزیز الحکیم) وبزم تقصیراتمزی مغفرت ایتکل که سن ملککده عزیز امرکده حکیمسن (لقد کان لکم فیهم اسوة حسنة لمن کان یرجو الله والیوم الآخر) یامؤمنلر سزکچون ابراهیم علیه السلام واتباعی مؤمنلرده قدوهٔ حسنه واردر شول کمسه ایچونکه الله تعالینك جزیل ثوابن وجمیل حسابن رجا ایدر (ومن یتول فان الله هو الغنیّ الحمید) شول کمسه که انی قدوه ایدنمکدن اعراض ایده الله تعالی خلقندن وایمانلرندن غنیدر فعلنده وحکمنده حمیددر (عسی الله ان یجعل بینکم وبین الذین عادیتم منهم مودّة) وقتاکه الله تعالی مؤمنلره کفاره عداوت ایتمکله امر ایلدی مؤمنلر مشرکیندن اقربالرینه عداوت و برائتلرین اظهار ایتدیلر * الله تعالی بوآیتی انزال ایدوب دیدیکه قریب اولدیکه سزکله مشرکیندن معادات ایتدیککز کمسه‌لر بیننه مودّت القاء ایده * اویله اولسه الله تعالینك هدایتیله انلرك اکثری اسلامه کلوب معاداتلری موالات ومواخاته مبدل اولدی (والله قدیر والله غفور رحیم) الله تعالی وعدینی انجازه قادردر معصیتدن توبه ایدنه غفور اکا اطاعت ایدنه رحیمدر (لاینهیکم الله عن الذین لم یقاتلوکم فی الدین ولم یخرجوکم من دیارکم ان تبرّوهم وتقسطوا الیهم ان الله یحب المقسطین) الله تعالی سزی نهی ایتمز مشرکیندن شول ذی قرابه‌لریکزه برّ وعدلدنکه انلر سزکله دینده قتال ایتمیه‌لر وسزی دیارکزدن چیقارمیه‌لر الله تعالی هرامرده عدل ایدنلری سور * روایت اولندیکه قتیله بنت عبد العزی مشرکه اولدیغی حالده هدایا ایله قزی اسما بنت ابی بکر رضی الله عنه‌یه قدوم ایتدکده دخولدن منع ایدوب هدایاسنی رد ایدیجك آیت مذکوره نازل اولدی (انما ینهیکم الله عن الذین قاتلوکم فی الدین واخرجوکم من دیارکم وظاهروا علی اخراجکم ان تولوهم ومن یتولهم فاولئك هم الظالمون) الله تعالی سزی کفاردن شول قومی تولی وتوددّدن نهی

ایدرکه دینده سزکله قتال ایده‌لر وسزی دیارکزدن چیقاره‌لر وسزی چیقارمغه اعانت ایده‌لر * ایمدی انلرکه اول وصفلو کفاره تولی وتودد ایده‌لر موالاتی خلاف محلنه وضعله نفسلرینه ظلم ایدیجیلردر ﴿ یاایها الذین آمنوا اذا جاءکم المؤمنات مهاجرات فامتحنوهنّ الله اعلم بایمانهنّ ﴾ یامؤمنلر قچان سزه دار الحربدن هجرتله شول لسانلرنده کلمهٔ توحید ظاهر اولور نساء کله سز انلری اختیار ایدك شول شیئله کیم انکله ایمانده قلبلرینك لسانلرینه موافقتی اولدیغنه ظنکز غالب اوله استحلافله کیم دار الحربدن خروجلری دکل الاسلامه رغبتله در یوخسه زوجندن کراهتله ویا مسلمیندن بررجله عشقله ویا اعراض دنیویه‌دن برشیئله دکل الله تعالی انلرك ایمانانه سزدن اعلمدر زیراکه انلرك قلوبنده اولان شیئه انجق اول مطلعدر غیری دکل ﴿فان علمتموهنّ مؤمنات فلا ترجعوهنّ الی الکفار لاهنّ حل لهم ولاهم یحلون لهنّ ﴾ اکر سز انلرك حلفنه ویاظهور اماراتله مؤمنه اولدقلرینی بیلورسکز سز انلری کفاره رد ایتمکز اکرچه ازواجلرینه ایسه‌ده زیراکه اول نساء مؤمنات نه اول ازواج کفاره ونه اول ازواج کفار انلره حلال اولمز ﴿وآتوهم ما انفقوا ﴾ واول ازواج کفاره دفع ایدك شول مهوریکه اول نسایه انفاق ایتدیلردی * روایت اولندیکه حدیبیه صلحنده مشرکون پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه دیدیلرکه اهل مکه‌دن اولکه پیغمبریمز علیه السلامه واره پیغمبریمز علیه السلام انی انلره رد ایده وصحابه‌دن اولکه انلره واره انلر انی رد ایتمیه‌لر وانك اوزره عهدنامه یازدیلر اول عهددنصکره سبیعه بنت الحارث الاسلمیه مسلمه اولدیغی حالده پیغمبریمز علیه السلامه کلدی انك اردنجه زوجی صیفی بن واهب المخزومی کافر اولدیغی حالده اول سبیعه‌یی استیوکلدی یامحمد بکا زوجه‌می رد ایت زیراکه بزدن سکا کلانی بزه رد ایتمکه شرط ایدوبسن * اویله اولسه اشبو آیت نازل اولوب پیغمبریمز علیه السلام سبیعه‌یی منوال مشروح اوزره اختبارد نصکره اکا رد ایتمدی وصیفینك سبیعه‌یه ویردیکی مهر ونفقه‌یی سبیعه‌دن آلوب کیرو صیفی‌یه ویردی وسبیعه‌یی عمر رضی الله عنه تزویج ایتدی ومن بعد پیغمبریمز علیه السلام اهل مکه‌نك رجالندن اکا کلانی رد ایدر ونساسندن کلانی اختبار دنصکره آلیقوردی ﴿ ولاجناح علیکم ان تنکحوهنّ اذا آتیتموهنّ اجورهنّ ﴾

یامؤمنلر سزه حرج یوقدرکه اول دارحربدن سزه هجرت ایدن نسائی نکاحلنه سز قچانکه انلره مهرلرین ویره سز اکرچه دار حربده انلرك کفاردن زوجلری وار ایسه‌ده زیراکه اسلام انلرله اول زوجلری بینی تفریق ایدوبدر ابوحنیفه بونکله استدلال ایتدیکه قچان زوج وزوجه‌دن بری مهاجرت اسلام ویاعقد ذمتله دارحربدن چیقوب بری انده حربی قالسه ایکیسی بیننده فرقت واقع اولور ومهاجره‌یه عدت لازم اولمز ونکاحی مباح اولور مکرکه حامله اوله ﴿ ولا تمسکوا بعصم الکوافر ﴾ نسائکزدن بری العیاذ بالله مرتده اولوب دارالحربه لاحق اولسه اندن عصمت زائل وزوجندن اول منقطع اولور * اویله اولسه انك مؤمن زوجنه جائز اولورکه انك عدتی ایچنده اختنی واندن غیری درت نسائی تزوج ایده یعنی سزك مکه‌دن مدینه‌یه هجرتکزدنصکره مکه‌ده شرك اوزره اقامت ایدن نساکز نکاحنه رغبت ایتمکز زیراکه انلرك عصمتی سزدن کسیلوبدر ﴿ واسئلوا ما انفقتم ﴾ زوجاتکزه ویردیککزی انلری تزوج ایدندن ایسته کز قچانکه ارتداد ایدوب مشرکینه لاحق اوله‌لر ﴿ ولیسئلوا ما انفقوا ﴾ وزوجات مهاجراته مشرکیندن زوجلری مهردن انفاق ایتدکلرین مؤمنلردن انلری تزوج ایدندن استسونلر ﴿ ذلکم حکم الله یحکم بینکم والله علیم حکیم ﴾ اشبو آیتده مذکورك جمیعی الله تعالینك حکمیدرکه بینکزده حکم ایدر الله تعالی سزك احوالکزی بیلور سزه امرنده حکمتی اجرا قیلور * آیت مذکوره نازل اولوب مؤمنلر الله تعالینك امرینه انقیاد ایدیجك مشرکونه شول نسادن مهاجراته انفاق ایتدکلرین ادا ایتدیلر اماکه مشرکون الله تعالینك امرندن انقیاددن امتناع ایدوب مؤمنینه شول ارتدادله لحوق ایدن نسایه انفاق ایتدکلرین ادا ایتمیجك نازل اولدیکه ﴿ وان فاتکم شیء من ازواجکم الی الکفار فعاقبتم فآتوا الذین ذهبت ازواجهم مثل ما انفقوا ﴾ یامؤمنلر اکر ازواجکزدن برشیء حقیر غیر مفوض کفاره سبق وانفلات ایدرسه مرتده اولدیغی حالده مهر مثلی اخذ ایتمسیله بعده کفاره غزا ایدوب انلردن غنیمته نائل اولسکز ویاانلره غالب اولوب عاقبت سزك اولسه انلردن اموال اغتنام ایتسکز ایمدی یامؤمنلر سزدن شول ازواجی ارتدادله کفاره کیدنلره غنائمدن ویرك مهاجراتك مهورندن ازواج کفاره ویردیککز مثلنی ویرك لکن انی زوج کافره ادا

ایتمکز ﴿ واتقوا الله الذی انتم به مؤمنون ﴾ والله تعالیدن قورقوب
اکا عصیان ایتمکزکه سز اکا مؤمنلرسز ﴿ یاایها النبی اذا جاءك المؤمنات
یبایعنك ﴾ یا نبی الله قچان سکا مکه‌نك فتحی کونده شول ایمانه کلان
نساء مبایعت ایده کله‌لر ﴿ علی ان لایشرکن بالله شیئا ﴾ شول شرطله کیم
الله تعالی‌یه برشیء اشراك ایتمیه‌لر ﴿ ولایسرقن ﴾ وهیچ کمسه‌نك مالندن
سرقه ایتمیه‌لر ﴿ ولایزنین ﴾ وزنا ایتمیه‌لر ﴿ ولایقتلن اولادهن ﴾ وزمان
جاهلیتده‌کی کبی فقر خوفیله اولادلرینی قتل ایتمیه‌لر یعنی وفات ایتمدن
دیری قیزلرین دفن ایتمیه‌لر ﴿ ولا یأتین ببهتان یفترینه بین ایدیهن
وارجلهن ﴾ وبر ولدی التقاط ایدوب زوجنه بوسندندر دیو نسبتله
بهتان ایتمیه‌لر ﴿ ولا یعصینك فی معروف ﴾ وانلره امر ایتدیکك امور
محسنه‌ده سکا مخالفت ایتمیه‌لر ﴿ فبایعهن واستغفرلهن الله ان الله غفور رحیم ﴾
ایمدی انلر اشیاء مذکوره‌یی التزام ایتدکده سن انلر ایچون الله تعالیدن
ثواب جزیله ضامن اولمق اوزره انلر ایله مبایعت ایتکل وانلر ایچون
الله تعالیدن مغفرت دیله کل الله تعالی اکا انابت ایدنه غفور وطاعت اهلنه
رحیمدر * عائشه رضی الله عنها ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك نسائله
مبایعتی کلامله ایدی یوخسه انك الی هیچ بر اجنبیه النه دکمامشدر
مکر شول مرأه‌نك النه‌که انی ملك یمین ویا ملك نکاحله ملکی اولیدی *
دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اجنبیه‌لردن هیچ بر مرأه ایله
مبایعه حالنده مصافحه ایتمیوبدر ﴿ یاایها الذین آمنوا لاتتولوا قوما غضب الله
علیهم قد یئسوا من الآخرة کما یئس الکفار من اصحاب القبور ﴾ یامؤمنلر
الله تعالینك غضب ایتدیکی قومله موالات ایتمکزکه انلر عامهٔ کفاردر
ویاخود یهوددر * دینلدیکه اشبو آیت مسلمیندن بر جماعت شاننده
نازل اولوبدرکه انلر یهوددن بر طائفه ایله مواصله ایدرلردیکه ثمارلرندن
نائل اوله‌لر * ایمدی انلر آخرتك خیر ورجالرین قطع ایتمشلردر تکیم
کفار اصحاب قبورك بعث اولنملرندن ویا ثوابلنملرندن ویا خیرلرندن
مأیوس اولدیلر

سورة الصف وهی اربع عشرة آیة مدینة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ سبح لله ما فی السموات وما فی الارض وهو العزیز الحکیم ﴾ الله تعالی‌یی

(سموات)

سموات وارضده اولان هرموجود تنزیه ایدر هرشیئدنکه انك کمال
صفاتنه لایق اولمیه اول ملکنده عزیز امرنده حکیمدر ﴿ یاایها الذین آمنوا
لم تقولون مالا تفعلون ﴾ یامؤمنلر ایشلمدیککز شیئی نیچون سویلرسز *
سبب نزولنده دیدیلرکه مؤمنون دیدیلرکه اکر الله تعالی‌یه احب اولان
اعمالی بیلسیدك انی ایشلر ومالریمزی ونفسلریمزی اکا بذل ایدردك اویله
اولسه (ان الله یحب الذین یقاتلون فی سبیله صفا) آیتی نازل اولوب احد
غزاسیله اختبار اولندقلرنده اردلرینه دونوب قاچدیلر اول فعللری اوزره
نیچون ایشلمیه جککز شیئی سویلرسز دیو عتاب اولندیلر * محمد بن کعب
ایدر وقتاکه الله تعالی رسولنه شهداء بدرك ثوابنی خبرویردی صحابه دیدیلر
من بعد اکر غزایه ایریشورسه‌وز وسعمزی قتالده بذل ایده‌لم چون احد
غزاسنه ایردیلر اول سوزلرینه وفا ایتمیجك اشبو آیتله تعبیر اولندیلر * ضحاك
ایدر اشبو آیت قتال امرنده نازل اولوبدرکه قتال حالنده ایتمدکلری فعلی ایتدك
دیو سویلدکلری اوزره عتاب اولندیلر * ابن زید ایدر اشبو آیت منافقین
شاننده نازل اولوبدرکه مؤمنلره نصرله وعدلرند نصکره اکا وفا
ایتمدیلر ﴿ کبر مقتا عند الله ان تقولوا مالا تفعلون ﴾ ایشلمیه جککز شیئی سویلمه‌کز
الله تعالی عندنده مقت اولنمغه عظیم اولدی * پس بو اجلدن سلفك
برینه بزه تحدیث ایت دینلسه دیردیکه بکا امر ایدرمیسزکه ایشلمیه جکم
شیئی سزه سویلیم وانکله الله تعالینك مقتنه استعجال ایدم ﴿ ان الله
یحب الذین یقاتلون فی سبیله صفا کأنهم بنیان مرصوص ﴾ الله تعالی
سور شول مؤمنلری که بنیان مرصوص کبی انك سبیلنده صف اولوب
قتال ایدرلر مکانلرندن زائل اولمزلر ﴿ واذ قال موسی لقومه یاقوم
لم تؤذوننی وقد تعلمون انی رسول الله الیکم ﴾ ذکر ایت شول وقتی‌که
موسی علیه السلام بنی اسرائیله دیدیکه یاقوم نیچون بکا اذاء ایدرسز یعنی
اکا دبه در دیو اسناد وتعییبله والحال بن سزه رسول الله ایدیکم بیلورسزانی
بیلمکز ایسه تعظیم اولنمامی وبنی اذادن امتناعکزی ایجاب ایدر ﴿ فلما زاغوا
ازاغ الله قلوبهم ﴾ وقتاکه انلر حقدن عدول ایتدیلر الله تعالی دخی
انلرك قلوبنی حق قبولدن وصوابه میلدن صرف ایتدی ﴿ والله لایهدی
القوم الفاسقین ﴾ الله تعالی قوم فاسقینه حق بیلدیرر ویاجنته ایرکورر
خصلته هدایت ایتمز ﴿ واذ قال عیسی ابن مریم یا بنی اسرائیل انی

رسول الله اليكم ﴾ ذكر ايت انيكه عيسى عليه السلام بنى اسرائيله ديديكه بن سزه الله تعالينك رسولين كه سزى اسلامه دعوت ايدم ﴿ مصدقا لما بين يدىّ من التوراة ﴾ كه بندن اوّل نازل اولان توراتى تصديق ايدرين ﴿ ومبشرا برسول يأتى من بعدى اسمه احمد ﴾ و بندنصكره كلور احمد نام رسول الاهله تبشير ايدرين يعنى دينم الله تعالينك كتابلريله و نبيلريله مصدقدر كتب مشهوره نك اوّلى توراتى ذكر ايلديكه انكله نبيون حكم ايدرلر دى و مرسلينك خاتمى محمد صلى الله عليه وسلمى ذكر ايلدى * خبرده كلديكه حواريون عيسى عليه السلامه ديديلركه يا روح الله بزدنصكره امت كلورمى ديديكه نعم امت محمد كلوركه انلر علما و حكما وابرار واتقيا اولور كأنه انلر فقهله انبياءدر الله تعاليدن رزق يسيره راضى اولوب الله تعالى دخى انلردن عمل يسيره راضى اولور ﴿ فلما جاءهم بالبينات قالوا هذا سحر مبين ﴾ وقتاكه عيسى عليه السلام انلره احياء موتى وابراء اكمه وابرص كبى آيات واضحه ايله كلدى ديديلركه اشبو سحر ظاهردر ﴿ ومن اظلم ممن افترى على الله الكذب وهو يدعى الى الاسلام والله لا يهدى القوم الظالمين ﴾ شول كمسه دن اظلم كيمدركه حقيقتى ظاهر دنيا وآخرتى مقتضى اسلامه دعوت اولندقده اجابت موضعنده الله تعالينك رسولنى تكذيب وآياتنى سحر ديمسيله اكا افترايى وضع ايده الله تعالى قوم ظالمينى فلاحلرى اوزره اولان شيئه ارشاد ايتمز ﴿ يريدون ليطفئوا نور الله بافواههم والله متم نوره ولو كره الكافرون ﴾ انلر قصد ايدرلركه الله تعالينك دين وياكتاب وياحجتنى اقوال كاذبه لريله اطفاء ايده لر حالبوكه انى نشر واعلاميله غايتنه ايركوريجكدر اكرچه يهود ونصارى اندن كراهت ايدرلرسه ده ﴿ هو الذى ارسل رسوله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله ولو كره المشركون ﴾ اول الله تعالى رسولى محمد عليه السلامى قرآن ودين اسلامله كوندرديكه انى جميع اديان اوزره قهرله غالب ايده اكرچه مشركلر اندن كراهت ايدرلرسه ده زيراكه انده محض توحيد وابطال شرك واردر * دينلديكه آخر زمانده ناس يامسلم ويامسلمينه ذمه اولور ﴿ ياايها الذين آمنو اهل ادلكم على تجارة تنجيكم من عذاب اليم ﴾ يا مؤمنلر سزه برتجارت دلالت ايديميكه اول سزى عذاب اليمدن انجاء ايده ﴿ تؤمنون بالله ورسوله وتجاهدون فى سبيل الله باموالكم وانفسكم ذلكم

خير لكم ان كنتم تعلمون ﴾ ايمدى الله تعالى يه ورسولنه ايمان كتورك والله تعالينك سبيلنده مالاريكز و نفسلريكزله جهاد ايدك اشبو مذكور سزه خيرليدر بيلورسكز ﴿ يغفر لكم ذنوبكم و يدخلكم جنات تجرى من تحتها الانهار ومساكن طيبة فى جنات عدن ذلك الفوز العظيم ﴾ تاكه اول الله تعالى ذنوبكزى يارلغيه وسزى شول جنتلره قويه كيم اغاجلرى التندن ايرمقلر آقار و دخى اقامت و خلود جنتلرنده شول منازله قويه كيم اول مسك و عنبرله وياخود حور و غلمانله ويابقاء ولقاء ايله طيبه در اشبو مذكور ظفر وافردر ﴿ واخرى تحبونها نصر من الله وفتح قريب ﴾ اشبو ذكر اولنان ثواب آجلدن ماعدا عاجلده نعمت محبوبه اولوركه اول الله تعاليدن سزه اعداكز اوزره نصردر وزمان قريبده مكه وفارس ويا رومك فتحيدر ﴿ وبشر المؤمنين ﴾ يا محمد مؤمنلره تبشير ايت انيكه آجلده وياعاجلده انلره وعد ايتمشن ﴿ يا ايها الذين آمنوا كونوا انصار الله ﴾ يا مؤمنلر الله تعالينك اعداسى اوزره سيفله اعوانى اولك ﴿ كما قال عيسى ابن مريم للحواريين من انصارى الى الله قال الحواريون نحن انصار الله ﴾ نتكيم عيسى عليه السلام اصحاب حوارينه ديديكه دين اسلامى اعلاده بكا اعوان كيملر اولور حواريون ديديلركه اول امره بز سكا اعوانز ﴿ فآمنت طائفة من بنى اسرائيل وكفرت طائفة ﴾ اويله اولسه بنى اسرائيلدن بر طائفه عيسايه ايمان كتوروب اول الله تعالينك عبد ورسوليدر انى سمايه رفع ايتدى ديديلر وبر طائفه ايسه كافر اولوب حاشا اول الله تعالينك ابن وشريكيدر ديديلر بعده اول ايكى طائفه مؤمنه وكافره بريبرلريله قتال ايتديلر ﴿ فايدنا الذين آمنوا على عدوهم فاصبحوا ظاهرين ﴾ اويله اولسه بز اول طائفهٔ مؤمنه يه عدولرى طائفهٔ كافره اوزره حجت وحربله تقويه ونصرت ايتدك حتى كه اول مؤمنه انلر اوزره غالب اولديلر

سورة الجمعة وهى احدى عشرة آية مدنية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ يسبح لله مافى السموات ومافى الارض الملك القدوس العزيز الحكيم ﴾ الله تعالى يى سموات وارضده اولان هر موجود تنزيه ايدر اول برملكدركه

هر شيئك مالكيدر ملكندن زائل اولمز ولد وشريك وهر عيبدن منزهدر ملكنده عزيزدر امرنده حكيمدر ﴿ هو الذى بعث فى الاميين رسولا منهم ﴾ اول الله تعالى امت اميه يه يعنى عربه كيم انلر غالبده كتابت وقراءتى بيلمزلردر انلرك جملهسندن كنديلر مثلى بر امى بى رسول كوندردى ﴿ يتلو عليهم آياته ﴾ كه اول رسول انلرك كبى امى اولوب انلردن قراءت وتعلم سبق ايتمامشيكن الله تعالينك آياتنى انلره تلاوت ايدر ﴿ ويزكيهم ﴾ وانلرى عقائد واعماللك خبائثندن تطهير ايدر ﴿ ويعلمهم الكتاب والحكمة ﴾ ويا انلره قرآن وشريعت ويا منقول ومعقولدن معالم دين تعليم ايدر انك اندن غيرى معجزهسى اولمسه اكا اول كفايت ايديدى ﴿ وان كانوا من قبل لفى ضلال مبين ﴾ اكرچه انلر اندن اوّل شرك وخبث وجهالتدن ضلال ظاهرده ايديلر ﴿ وآخرين منهم لما يلحقوا بهم ﴾ ودخى اول رسولى قوم امينه بعث ايتديكى كبى قوم آخرينه دخى بعث ايتديكه انلر هنوز اول امينه لاحق اولميوبدر بلكه من بعد لاحق اوليسردركه انلر صحابهدنصكره يوم قيامته دكين كلور مؤمنلردر زيرا انك دعوت وتعليمى جميع ناسه عام اولور ﴿ وهو العزيز الحكيم ﴾ اول الله تعالى رسول مذكورى اشبو خارق عاده امره تمكيننده عزيز وانى اختيار وتعليمده حكيمدر ﴿ ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء ﴾ اشبو فضلكه رسول الله عليه السلام انكله اقرانندن ممتاز اولدى الله تعالينك اكا فضليدركه انى ديلديكى كمسهيه ويرر ﴿ والله ذو الفضل العظيم ﴾ الله تعالى فضل عظيم صاحبيدركه اكا نسبتله نعم دنيا ونعم آخرت استحقار اولنور ﴿ مثل الذين حملوا التوراة ثم لم يحملوها كمثل الحمار يحمل اسفارا ﴾ شول قومك مثليكه انلر يهود در توراتى تعلم وموجبيله عمل ايتمكه تكليف اولندقلرندنصكره انكله عمل ايتمديلر وايچندهكى آياتله نفعلنمديلر انلر شول حمار مثليدركه انلر علم كتابلرين كوتوروب جملنده تعب كورر حالبوكه اندن بر شئ منتفع اولمز ﴿ بئس مثل القوم الذين كذبوا بآيات الله ﴾ شول قومك مثلى نه مبؤس اولوركه الله تعالينك رسولى محمد صلى الله تعالى عليه وسلمك صدق ونبوّتنه دلالت ايدر آياتنى تكذيب ايتديلر ﴿ والله لا يهدى القوم الظالمين ﴾ الله تعالى شول انك آياتنى وانبياسنى تكذيب ايدن ظالمره هدايت ايتمز ﴿ قل يا ايها الذين هادوا ان زعمتم انكم اولياء لله من دون الناس فتمنوا الموت ان كنتم صادقين ﴾

يا محمد يهود طائفهسنه ديكلكه اكر زعم ايدرسكزكه سز سائر امىدن ممتاز الله تعالينك اولياسى واحباسى ايسهكز اندن موتى تمنى ايدك اكر زعمكزده صادقلر ايسهكز زيراكه اكا وصول موتله اولور ﴿ ولا يتمنونه ابدا بما قدمت ايديهم والله عليم بالظالمين ﴾ حالبوكه انلر ابدا موتى تمنى ايدر دكللردر شول تقديم ايتدكلرى كفر وعصيانلرى سببيله الله تعالى ظالملرك حالنه عليمدر واعماللرى اوزره جزالرين ايدر ﴿ قل ان الموت الذى تفرّون منه فانه ملاقيكم ثم تردّون الى عالم الغيب والشهادة فينبئكم بما كنتم تعملون ﴾ يا محمد يهوده ديكلكه شول موتدنكه انى تمنيدن امتناع ايدرسز شول خوفله كيم اصابت ايتديكى تقديرجه اعمال سيئهلرى اوزره جزا اولنه جقلرين بيلورلر ايمدى موت سزه ملاقى اولور اندن خلاصه مجالكز يوقدر بعده الله تعالى يه رد اولنورسزكه اول غيبده وشهادتده اولان اشيانك جميعن بيلور اويله اولسه دنياده ايشلديككز اعماللك جميعن بيلور وخبرويرر ﴿ يا ايها الذين آمنوا اذا نودى للصلاة من يوم الجمعة فاسعوا الى ذكر الله وذروا البيع ذلكم خير لكم ان كنتم تعلمون ﴾ يا مؤمنلر قچان جمعه كوننده صلاة ايچون اذان اوقنه الله تعالينك ذكرينه يعنى خطبه استماعنه وبرقولده صلاة جمعه اداسنه سكينه ووقارله كيدك ومعامله يى ترك ايدككه الله تعالينك ذكرى معاملهدن خيرليدر اكر علم اهلندن ايسهكز زيراكه آخرت نفعى خير وابقادر اول كونك جمعه ديو تسميه اولنمسنه سبب زيرا الله تعالى اول كونده آدمك خلقنى جمع ايتدى ويا اول كونده اشيا خلقندن فارغ اولدى انده مخلوقات جمع اولدى ويا انده ناس صلاة ايچون جمع اولديلر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم مدينهيه قدوم ايتديكنده ابتدا قبايه نزول ايدوب جمعهيه دكين انده اقامت ايتدى بعده مدينهيه داخل اولوب بنو سالم بن عوف دارنده ناس ايله جمعه نمازين قيلدى وآيتدهكى سعيله مراد قلب ونيت وخشوعله وسكونت ووقار ايله سعيدر يوخسه سرعت مشيله دكل اما جمعه كوننده سائر معاملاتك حرام اولمسى دينلديكه اذان ثانى عنديندهدر برقولده امامك خروجى عنديندهدر وبرقولده شمس زائل اولديغندهدر بيع وشرا حرام اولور * معلوم اولهكه صلات جمعه فروض اعياندندر اول كمسهيه واجب اولوركه انده عقل وبلوغ وحريت وذكورت واقامت اولوب عذرى اولميه * ايمدى اشبو شروطك

وجوديله انى ترك ايتسه وعيده مستحق اولور ايمدى صبى ومجنونه جمعه واجب اولمز بدنده نقصانلريچون اماكه نسايه بالاتفاق واجب اولمز اكثر علماء ديديلركه عبيد اوزره جمعه واجب اولمز وكذلك اكثرون عندنده مسافره دخى واجب اولمز * امام نخعى وزهرى ايدر عبد ومسافرندايى ايشتسه لر اوزرلرينه جمعه واجب اولور هركسه كه اكا حضور جمعه واجب دكليكن حاضر اولوب اماملە جمعه يى قيلسه اندن فرض ظهر ساقط اولور ﴿ فاذا قضيت الصلاة فانتشروا فى الارض وابتغوا من فضل الله ﴾ قچان جمعه نمازى ادا اولنه تجارت وحوايجكزى تصرف ايچون ير يوزينه منتشر اولك والله تعالينك فضلندن طلب ايدك عيادته وجنازه يه واخ فى الله زيارتنه كتمكله ﴿ واذكروا الله كثيرا ﴾ وجميع احوالكزده الله تعالى يى چوق ذكر ايدك يوخسه ذكريكز ايچون صلاتى تخصيص ايتمكز ﴿ لعلكم تفلحون ﴾ تاكه دنيا وآخرت خيرينه نائل اوله سز ﴿ واذا رأوا تجارة او لهوا انفضوا اليها وتركوك قائما ﴾ قچان انلر تجارت ولهو كورسه لر سنى خطبه ده قائم آليقويوب اول تجارت ويالهوه كيدرلر ﴿ قل ما عند الله خير من اللهو ومن التجارة والله خير الرازقين ﴾ انلره ديكل كه الله تعالى عندنده كى ثواب لهو وتجارتدن سزه خيرليدر الله تعالى رازقلرك خيرليسيدر ايمدى اكا توكل ايدوب رزقى اندن طلب ايدك * سبب نزولنده دينلديكه برقحط يلنده برجمعه كوننده پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم خطبه ده ايكن دحية الكلبى رضى الله عنهك قافله سى بغداى واربه ايله كلوب انى اعلام ايچون عادتلرى اوزره طبل اوردقلرنده انى ايشيدجك پيغمبريمز عليه السلامى منبرده آليقويوب اكا سكردشديلر پيغمبريمز عليه السلام ايله انجق اون ايكى كشى قالدى * معلوم اوله كه صلاة جمعه ده خطبه فرضدر واجب اولوركه قائم ايكن اوقنه وخطبه ده اقل مرتبه الله تعالى يه حمد وپيغمبريمز عليه السلامه صلاة وتقوا ايله وصيت اوله واولكى خطبه ده قرآندن برآيت اوقنه وايكنجيسنده مؤمنلره دعا اولنه اشبو بش خصالك برى ترك اولنسه شافعى عندنده جمعه صحيح اولمز اما ابو حنيفه عندنده اكر بر تحميده وتسبيحه ويا تكبيره ايتسه خطبه مقامنه قائم اولور

سورة المنافقين وهى احدى عشرة آية مدنية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ اذا جاءك المنافقون قالوا نشهد انك لرسول الله والله يعلم انك لرسوله والله يشهد ان المنافقين لكاذبون ﴾ يا محمد قچان مدينه منافقلرندن سكا كلوب لسانلريله قلبلرينه مخالف شهادت ايدرلركه سن الله تعالينك رسوليسن والله تعالى بيلوركه سن انك رسوليسن ديه لر ايمدى الله تعالى شهادت ايدركه انلر قوللرنده كاذبلردر قلبلريله لسانلرى بيننده مواطئه اولمديغيچون وشهادتكه مواطئه دن خالى اوله حقيقتده شهادت اولمز ايمدى شهادت تسميه لرنده كاذبلردر ويازعملرنده كاذبلردر زيراكه خبرلرى مخبر عنه حالنك خلافى اوزره ايدوكنه اعتقاد ايتمشلردر ﴿ اتخذوا ايمانهم جنة فصدوا عن سبيل الله انهم ساء ما كانوا يعملون ﴾ انلر حلف كاذبلرين وياشبو شهادتلرين توكيدده حلف مجراسنه جاريدر قتل وسبيدن وقايه اتخاذ ايدرلر وانكله ناسى ايمان وجهاددن صد ايدرلر اول نه مبؤس شيئدركه انى ايشلرلر شول حيثيتدنكه كفرى ابطان ايدوب ايمانى اظهار ايتديلر ﴿ ذلك بانهم آمنوا ثم كفروا فطبع على قلوبهم فهم لا يفقهون ﴾ انلرك ذكر اولنان سوء اعمالى شول سببله دركه انلر لسانله ايمان اظهارندنصكره كفرى اسرار ايتديلر وياخود آيتى كوردكلرنده ايمان كتوروب شيطانلرندن شبهه ايشيدجك كافر اولديلر حتى قلبلرى كفرله ختم اولنوب انلر حقيقت ايمانى بيلمز واكا رغبت ايتمز اولديلر ﴿ واذا رأيتهم تعجبك اجسامهم وان يقولوا تسمع لقولهم ﴾ قچان سن اول منافقلرى كورسك جسملرينك ضخامت وصباحتى سنى اعجاب ايدر اكر سويلسه لر انلرك كلامنى دكلرسن فصاحتلرى وكلاملرينك حلاوتيچون * روايت اولنديكه عبد الله ابن ابى منافقلرك اكا برندن ايدى جسيم وفصيح اولوب كندى مثلى قومله پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم مجلسنه كلوردى كلامى انك قتنده دكلنوردى ﴿ كأنهم خشب مسندة ﴾ كأنه انلر ديواره طيانمش اشباح بلا ارواحدر ويا انلر شول جوفى فاسد اخشاب مثليدركه هيچ برشيئه صالح دكلدر يعنى انلر شول ايماندن خالى باطنلرى فاسددر ﴿ يحسبون كل صيحة عليهم ﴾

ظن ایدرلرکه هر صیحه اوزرلرینه واقعدر ﴿ هم العدوّ فاحذرهم ﴾ انلر
عداوتده سکا کامللردر انلردن حذر اوزره اولوب سرّیکی انلره افشا
ایتمکل ﴿ قاتلهم الله انی یؤفکون ﴾ الله تعالی انلری اهلاك ایده حقدن
نیجه صرف اولنورلر ﴿ واذا قیل لهم تعالوا یستغفر لکم رسول الله لوّوا
رؤسهم ورأیتهم یصدّون وهم مستکبرون ﴾ اکر انلره کلك رسول الله
سزیچون استغفار ایتسون دینلسه باشلرین اکوب استغفاردن اعراض
ایدرلر حالبوکه اعتذاردن استکبار ایدیجیلردر ﴿ سواء علیهم استغفرت لهم
ام لم تستغفر لهم لن یغفر الله لهم ان الله لایهدی القوم الفاسقین ﴾ انلره
مساویدر کرکسه انلر ایچون استغفار ایت وکرکسه استغفار ایتمه
الله تعالی انلری مغفرت ایدر دکلدر زیرا که مظنهٔ اصلاحدن خارجلری
الله تعالی هدایت ایتمز ﴿ هم الذین یقولون لاتنفقوا علی من عند رسول الله
حتی ینفضوا ﴾ اول منافقلر انصاره دیدیلرکه رسول الله عندنده اولان
فقراء مهاجرینه انفاق ایتمکزکه طاغیلوب کیدهلر * روایت اولندیکه
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اصحابله برغزایه کیدرکن مریسع نام برمائه
نزول ایتدی انده براعرابی برانصاریله چکشوب برخشبه ایله اول انصارینك
باشنی یاردی انصاری عبدالله بن ابیّ نام منافقه کیدوب اعرابیدن شکایت
ایتدی ابن ابیّ انصاردن قومنه دیدیکه رسول الله عندنده اولنلره انفاق
ایتمکزکه قتندن طاغیلوب کیدهلر مدینهیه رجوع ایتدیکمزده بزم اعزمز
مدینهدن اذللری اخراج ایدر انك اعزله مرادی ابن ابیّ کندی ایدی واذلله
مرادی رسول الله ایدی چون الله تعالی انك اول قولنی اشبو آیت انزالیله
خبر ویردی * عمر رضی الله عنه دیدیکه یارسول الله بکا اذن ویرکه اول
منافقك بیونن اورهیم پیغمبریمز علیه السلام ایتدی انی ایتمه شمدی ناس
رسول الله اصحابنی اولدرمکه باشلدی دیو تحدث ایتملرینی مقتضی اولور
﴿ ولله خزائن السموات والارض ولکنّ المنافقین لایفقهون ﴾ حالبوکه
سموات وارضده رزق مفاتحی الله تعالینك یدنده در جمیعنك رازقی
اولدر لکن اول منافقلر انی بیلمزلر ﴿ یقولون لئن رجعنا الی المدینة
لیخرجنّ الاعز منها الاذلّ ﴾ اول منافقلر دیرلرکه قچان مدینهیه
رجوع ایدهوز مدینهدن اعز اهالیسی اذلنی چیقارر ﴿ ولله العزة

ولرسوله وللمؤمنین ولکنّ المنافقین لایعلمون ﴾ حالبوکه عزت الله تعالینکدر
قهرله وغیر اوزره غلبه ایله ودخی رسولنك دیننی اظهار ایله ودخی مؤمنلرك
کفره اوزره نصرت اولنملریله لکن منافقلر انی بیلمزلر ﴿ یا ایها الذین آمنوا
لاتلهکم اموالکم ولا اولادکم عن ذکر الله ﴾ یامؤمنلر اموال واولادیکزك
تدبیر واهتمامی سزی ذکر اللهدن اشغال ایتمسون اول کرکسه صلوات
ویاسائر عباداتدرکه الله تعالی یی تذکیر ایدر ﴿ ومن یفعل ذلك فاولئك
هم الخاسرون ﴾ اول کمسهکه ذکر اللهی قویوب اموال واولادله مشغول اوله
اول وصفلو کمسهلر مغبونلردر زیرا که عظیم باقی یی حقیر فانی یه تبدیل
ایتمشلردر ﴿ وانفقوا مما رزقناکم ﴾ ایمدی سزه ویردیکمز رزقدن طاعة اللهه
انفاق ایدك تاکه آخرتکزه ذخر اوله ﴿ من قبل ان یأتی احدکم الموت
فیقول رب لولا اخرتنی الی اجل قریب فاصدق واکن من الصالحین ﴾
سزدن بریکزه موتك دلائلی کلمزدن اوّلکه اول کلیجك امهالدن یأس
کلور اول حینده دیهکه یارب آز زمانه دکین بنم موتمی تأخیر ایتسیدك مالمك
زکاتنی اخراج ایدوب تفریطاتمی تدارکله صالحلردن اولسیدم
﴿ ولن یؤخر الله نفسا اذا جاء اجلها والله خبیر بما تعملون ﴾ حالبوکه الله تعالی
هیچ بر نفس موتنی تأخیر ایدر دکلدر قچانکه عمری آخره ایریشه الله
تعالی خیر وشردن اعمالکزه خبیردر اکا کوره جزاکزی ایدر الله
تعالی بیلدر دیکه موتك وقتی ایردیکنده تأخیره مجال اولمز وواجبك ترکی
اوزره جزا اولنور * ایمدی مؤمنه لایق اولورکه اجلی حلول ایتمزدن اوّل
واجبات عهدهسندن چیقوب لقاء اللهه مستعد اوله * ابن عباس رضی الله
عنهما ایدر سلطان موتك نزولندن اوّل تصدق ایدك اول نزول ایدیجك
نه توبه قبول اولور ونه عمل نفع ایدر * دینلدیکه اشبو آیت کریمه مانع
زکاة شاننده نازل اولوبدر حسن ایدر هر کمسهکه زکاتی ویرمش وحجه
وارمش اولمیه الا اول وقتده رجعهیی دیلر

سورة التغابن وهی ثمان عشرة آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ یسبح لله ما فی السموات وما فی الارض ﴾ سموات وارضده اولان مخلوقاتك
کلیسی الله تعالینك کمال واستغنائنه دلالتیله انی تنزیه وتقدیس ایدر

﴿ له الملك وله الحمد ﴾ ملكك كليسى اكا مختصدر زيرا كه اول ابداع ايدوبدر
وحمدك وليبدركه زيرا هر نعمتى اول انعام ايدوبدر ﴿ وهو على
كل شئ قدير ﴾ توفيق وخذلاندن خلقنده ديلديكى شيئه قادردر
﴿ هو الذى خلقكم فنكم كافر ومنكم مؤمن ﴾ اول الله تعالى سزى نفس
واحده‌دن خلق ايلدى كيميكز حياتنده كافر مماتنده مؤمندر وكيميكز
ايسه حياتنده مؤمن مماتنده كافردر بو بابده جمله‌ٔ قول بودركه الله
تعالى كافرى خلق ايتدى كفرانك فعل وكسبيدر ومؤمنى دخى خلق ايتدى
ايمان انك فعل وكسبيدر اويله اولسه ايكى فريقدن هر برينك كسبى
واردر وكسب واختيار الله تعالينك تقدير ومشيتيله‌در * ايمدى مؤمن
خلق اولنديغندنصكره ايمانى اختيار ايدر زيراكه الله تعالى اندن انى
اراده ايدر وانى انك اوزره تقدير ايدوبدر وانى بيلوبدر وكافر دخى كذلك
خلق اولنديغندنصكره كفرى اختيار ايدر زيراكه الله تعالى اندن انى اراده
واوزرينه انى تقدير ايدوبدر وانى بيلور اشبو اهل سنتك طريقيدر
هركسه كه اكا سلوك ايده حقه اصابت ايدر وجبروقدردن سالم اولور
﴿ والله بما تعملون بصير ﴾ الله تعالى سزدن صدور ايدن كفر وايمانى
بيلور اگرچه انك علمنده ايكيسيدخى مقدر ايسه‌ده ﴿ خلق السموات
والارض بالحق وصوّركم فاحسن صوّركم واليه المصير ﴾ الله تعالى سموات
وارضى حكمت بالغه اوزره خلق ايتدى وسزى تصوير وصورتلريكزى
حسن ايتدى اوصاف كائناتك صفوه‌سيله تزيين وخصائص مبدعاتك
خلاصه‌سيله تخصيص ايتدى ومع ذلك جميع كائناته سزى نمونه ايتدى
عاقبة الامرده رجوعكز اكادر سرائركزى احسان ايدك كه ظواهركز
عذابله مسخ اولنميه ﴿ يعلم ما فى السموات والارض ويعلم ما تسرّون
وما تعلنون والله عليم بذات الصدور ﴾ الله تعالى سموات وارضده اولان
اشيانك جلى وخفيسنى بيلور وكذلك سزك اسرار وكركسه اعلان
ايتديككزى بيلور اول الله تعالى ضمائر قلوبه عليمدر ﴿ ألم يأتكم نبأ الذين
كفروا من قبل فذاقوا وبال امرهم ولهم عذاب اليم ﴾ يا كفار مكه سزدن
اوّل كچن امتلرك خبرى سزه كلمديميكه انلر دنياده اعمال سيئه‌لرينك
عقوبتن ذوق ايتديلر ومع ذلك آخرتده انلره عذاب وجيع دخى اولور
﴿ ذلك بانه كانت تأتيهم رسلهم بالبينات فقالوا أبشر يهدوننا فكفروا

وتولوا واستغنى الله والله غنىّ حميد ﴾ ذكر اولنان وبال وعذابك نزولى انلره
شول سببله‌دركه رسوللرى انلره امر ونهى وحجج واضحه ايله كلور انلر ايسه
اكا انكارى تعجب ايدوب بزم كبى برآدمى آبائمز دينندن غيرى دينه بزى ارشادمى
ايدر ديرلردى اويله اولسه اول رسوللره وكتوردكلرى بيناته كافرين
اولوب ايماندن اعراض ايدرلردى حالبوكه الله تعالى هرشيئدن فكيفكه انلرك
ايمان وطاعتندن غنا اظهار ايلدى اول انلرك وغيرك ايمان وطاعتندن
غنيدر هرفعلنده حمد اولنمشدر ﴿ زعم الذين كفروا ان لن يبعثوا قل بلى وربى
لتبعثنّ ثم لتنبؤنّ بما عملتم وذلك على الله يسير ﴾ مكه كافرلرى زعم ايتديلركه
يوم قيامتده انلر بعث اولنميه‌لر يا محمد سن انلره ديكل كه بلى ربم حقيچون بعث
اولنورسز ودنياده ايشلديككز اعمال سزه خبر ويريلوب انك اوزره
جزالريكزى كوررسز اشبو بعث وجزا الله تعالى‌يه آساندر ﴿ فآمنوا بالله
ورسوله والنور الذى انزلنا والله بما تعملون خبير ﴾ ايمدى الله تعالى‌يه ورسولى
محمد عليه السلامه واكا انزال ايتديكمز قرآنه ايمان كتورك كه اول سزى
ظلمت جهلدن چيقاروب نور علمه ايركورر الله تعالى سزك اعمالكزه خبيردر
جزاكزى ايدر ﴿ يوم يجمعكم ليوم الجمع ذلك يوم التغابن ﴾ ذكر ايدك شول
كونيكه الله تعالى سزى قبوريكزدن بعث ايدر شول كون ايچونكه اندن
خلائق وملائكه وانس وجن وغيرى جمع ايديلور اول تغابن حقيقى كونيدركه
كافرك ايمانى تركله ومؤمنك احسانده تقصيريله مغبون اولديغيدر * پيغمبريمز
صلى الله عليه وسلم ايدر هر عبدكه جنته كيرر الا اول اكا نارده‌كى مقعدى
كوستريلوركه اساءت ايتمش اولسه اكا كيرردى تاكه انكله شكرى زياده
اوله وهر عبدكه ناره كيرر الا اكا جنته‌كى مقعدى كوستريلوركه احسان
ايتمش اولسه اكا كيرردى تاكه انكله مغبونيتى زياده اوله ﴿ ومن يؤمن بالله
ويعمل صالحا يكفر عنه سيئاته ويدخله جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين
فيها ابدا ذلك الفوز العظيم ﴾ هركيمسه كه الله تعالى‌يه ايمان كتوروب عمل صالح
ايشليه الله تعالى انك سيئاتن يارلغيوب جنتلره قويه كه انك اغاچلرى التندن
ايرمقلر آقه انده دائمين اولدقلرى حالده اشبو ذكر اولنان كرامات فوز
عظيمدركه دفع مضارّ وجلب منافعى جامعدر ﴿ والذين كفروا وكذبوا
بآياتنا اولئك اصحاب النار خالدين فيها وبئس المصير ﴾ شونلركه الله
تعالى‌يه كافر اولوب آيتلريمزى تكذيب ايتديلر انلر اصحاب ناردر انده دائمين

اولدقلری حالده اول نه مبؤس قرارکاه اولور ﴿ ما اصاب من مصيبة الا باذن الله ﴾ بر مصيبت که بنی آدمه ایریشور اول الله تعالینك تقدیر وارادتیله‌در ﴿ومن يؤمن بالله يهد قلبه والله بكل شئ عليم﴾ بر کیمسه که الله تعالی‌یه ایمان کتوره اول انك قلبنی ایمان اوزره ثابت ایده ومصیبتك حلولی عندنده اکا (انالله وانا اليه راجعون) دیمکه توفیق ایده الله تعالی هر شیئه حتی قلوبه واحواله علیمدر ﴿واطيعوا الله واطيعوا الرسول﴾ الله تعالی‌یه اطاعت ایدك قضاسنه رضاﺋله ورسولنه اطاعت ایدك سزه امر ایتدیکنه صبرله ﴿فان توليتم فانما على رسولنا البلاغ المبين﴾ اکر الله تعالی‌یه ورسولنه اطاعتدن اعراض ایدرسکز رسولمزه واجب اولان انجق تبلیغدر اول ایسه انی ادا ایتدی ﴿ الله لااله الاهو﴾ الله تعالیدن غیری ضرّ ونفع ایصالنه قادر اله یوقدر ﴿ وعلى الله فليتوكل المؤمنون﴾ ایمدی مؤمنلر امرلرینی تفویض ایدرلرسه الله تعالی‌یه تفویض ایتسونلر زیرا که انلرك توکل ایله ایمانی انی اقتضا ایدر ﴿ياايها الذين آمنوا ان من ازواجكم واولادكم عدوّا لكم فاحذروهم﴾ یامؤمنلر ازواج واولادیکزك بعضی سزه عدوّدر سزی طاعتدن اشغال ایدر ویادین امرنده سزه خصومت ایدر ایمدی انلردن حذر ایدك غاﺋله‌لرندن امین اولمکز ﴿وان تعفوا وتصفحوا وتغفروا فان الله غفور رحيم﴾ اکر ترك معاقبه ایله انلری عفو وترك توبیخله انلردن اعراض وتمهید معذره واخفاﺋله مغفرت ایدرسکز الله تعالی غفور رحیمدر سزکله معامله‌کز مثلیله معامله ایدر ومع ذلك سزدن فضلنی منع ایتمز * روایت اولندیکه مکه‌ده برقوم اسلامه کلوب مدینه‌یه کیتمك مراد ایتدکلرنده ازواج واولادلری انلره صاریلوب سز بزی بونده اضاعه ایدرمیسز دیو آغلشدیلر * اویله اولسه اندن قلبلرینه رقت کلوب برمدت کیتمکی ترك ایتدیلر بعده مدینه‌یه واروب اوّل واران اصحابی دینده فقیه اولمش کوردیلر اکا بناء ازواج واولادلرینه عتاب قصدین ایدیجك اشبو آیتله عفو وصفح یولنه تسلیك اولندیلر بعده دین حقنی محافظه ایچون انلره میلندن تحذیر وجهی اوزره بیورلدیکه ﴿انما اموالكم واولادكم فتنة والله عنده اجر عظيم﴾ اموال واولادیکز سزه بلیه‌درکه انلره اشتغالکز سزی الله تعالینك ذکر وطاعتندن قلوبکزی قطع ایدر حالبوکه الله تعالینك محبت وطاعتنی اموال واولاد محبتی اوزره

ایثار ایدنلر ایچون الله تعالی عندنده اجر عظیم واردر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مرویدرکه یوم قیامتده بعض کمسنه‌لر کتوریلوب اشبونك حسناتنی عیالی اکل ایدوبدر دینله ﴿ فاتقوا الله مااستطعتم ﴾ الله تعالینك تقواسنده جهد وطاقتکزی بذل ایدك ﴿ واسمعوا ﴾ امر اولندیغکز اشیایی سماع قبولله استماع ایدك ﴿ واطيعوا ﴾ والله تعالی‌یه ورسولنه اطاعت ایدك ﴿ وانفقوا خيرا لانفسكم ﴾ وکندیکز ایچون خالصا لوجه الله اموالکزدن انفاق ایدك ﴿ ومن يوق شح نفسه فاولئك هم المفلحون ﴾ اول کمسنه‌که شح نفسندن عصمت اولنه اول وصفلو کمسه‌لر جنته ایرنلردر ﴿ ان تقرضوا الله قرضا حسنا يضاعفه لكم ويغفر لكم والله شكور حليم ﴾ اکر سز اموالکزی امر اولندیغکز شیئه اخلاص وطیب قلبله صرف ایدرسکز الله تعالی سزکچون انك اجرینی مضاعف قیلور برینه اون مثلی ویدییوز ولا یحصا یه دکین ویرر واول انفاق برکتنه سزی مغفرت دخی ایدر اول الله تعالی شکوردرکه سزدن قلیلی قبول ایدوب اجر جزیل ویرر رحیمدر مسیئك عقوبتنه عجله ایتمز ﴿ عالم الغيب والشهادة العزيز الحكيم ﴾ ملك وملکوتی بیلور ملکنده غالب وفعلنده حکیمدر

سورة الطلاق وهى اثنتا عشرة آية مدنية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ ياايها النبىّ ﴾ یانبیّ الله دیو ندایی تخصیص بعده حکمله خطابی تعمیم ایتدی زیرا که اول امتنك امامیدر اکا ندا انلره ندا کبیدر ویاانکچونکه کلام انکله درحکم ایسه اکا وامته عام اولور ﴿ اذا طلقتم النساء فطلقوهنّ لعدتهنّ ﴾ قچان نساکزی تطلیق مراد ایتسکز عدتلری وقتنده تطلیق ایدك که اول ابتداء طهورده درکه انکله ابتداء اعتداد ایدرکه اول شول طهردرکه انده جماع اولنمش اولمیه اول مرأه کرکسه حامل ویا حائلدرکه اول طلاق سنیدر اما حائض ونفسایی تطلیق طلاق بدعیدر * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن روایت اولندیکه اول عمر بن الخطاب رضی الله عنه‌یه دیدیکه اوغلك عبدالله‌ه امر ایتسکه مرأه‌سنه مراجعت ایده که اول انی حیض حالنده تطلیق ایتمشدی مراجعتدنصکره انی امساك ایتسون حتی که تطهر ایده بعده حائض اولوب

تطهر ایده اندنصکره تطلیق ویا امساك ایتسون اشبو شول عدتدر که
الله تعالی انکله امر ایدوبدر ومراجعتله حکم دلالت ایدر که طلاق
بدعی دخی واقع اوله * معلوم اوله که حیض ویا نفاس حالنده تطلیق
بدعتدر وکذلك شول طهرده که انی انده جماع ایتمش اوله
اما طلاق سنی اولدر که رجل انی تطلیق ایده بر طهرده که اول انده جماع
اولنمیه اشبو شول مرأه حقنده در که اکا عدت اقرائله لازم اوله اماقچان مدخول
بها اولمیان مرأه یی حیضی حالنده تطلیق ایتسه ویاخود حیض کورمدك
صغیره یی ویاآیسه یی جماعدنصکره تطلیق ایتسه ویا مرأهٔ حامل جماعدنصکره
ویا رؤیت دم حالنده تطلیق ایده که اول نه طلاق بدعی ونه طلاق سنی
اولور اما خلع که حیض حالنده اوله ویاطهرده که انده جماع اولنه بدعی اولمز
زیرا که پیغمبریمز علیه السلام ثابت بن قیسه زوجه سین خلعه اذن ویردی
اول مرأه نك حالنی بیلمکسزین اکر اول جمیع احوالده جائز اولمسه
اول تصرف حالك لزومك بیلدیردی اکر برکسه مرأه سنی حیضی حالنده
ویاطهرنده که انده جماع اولنه تطلیق ایتسه الله تعالی یه عاصی اولور
اکرچه انکله طلاق واقع اولورسه ده زیرا که پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
ابن عمره مراجعته امر ایلدی بعض علماء عندنده طلقات بینی جمعده
بدعت اولمز حتی برکسه مرأه سنی طهری حالنده طلقات ثلاثه ایله
تطلیق ایتسه طلاقی بدعی اولمز اول شافعی واحمد قولیدر اما که مالك
وابو حنیفه عندنده اول بدعیدر (واحصوا العدّة) مرأه نك اقرائنی
عدو حفظ ایدك تا که انکله زمان رجعتی بیله سز ونفقه وسکنانك امرینی
مراعات ایده سز (واتقوا الله ربکم) ربکز الله تعالیدن قورقوب انلره
تطویل عده واضرار ایتمکز (لاتخرجوهنّ من بیوتهنّ) انلری اخراج
ایتمکز شول بیتلرندنکه وقت فراقده انده ساکنه ایدیلر تا که عدتلری انده
منقضیه اوله (ولا یخرجن) واول نساء مطلقات دخی اول بیتلرندن
چیقمسونلر (الا ان یأتین بفاحشة مبینة) مکر که زوجی اوزره تسلط
ایده اویله اولسه انلرك اندن اخراجی حلال اولور زیرا که انك حقنی اسقاطده
نشوز کبیدر ویاخود زنا ایده ایمدی اوزرینه حد اقامتیچون اخراج اولنوب
بعده کیرو اول منزله رد اولنور * دینلدیکه انك انقضاء عدتدن اول منزلندن
خروجی فاحشه در (وتلك حدود الله ومن یتعدّ حدود الله فقد ظلم نفسه)

اشبو احکام مذکوره الله تعالینك حدودیدر برکسه که انك حدودینی تجاوز
ایده اول نفسنه ظلم ایدر عقابه تعریضله (لاتدری لعل الله یحدث بعد
ذلك امرا) بیلمزسنکه الله تعالی اندنصکره برامر مرغوب فیه احداث
ایده که اول زوجك اکا ویا ولدینه محبتی اجلیچون تطلیقه نادم اولوب
برطلقه ویا ایکی طلقه دنصکره اکا مراجعته رغبت ایده اول اجلدن
مستحب اولور که طلقاتی تفریق ایده زیرا اکر طلقاتی دفعة
ایقاع ایدرسه من بعد اکا مراجعت ممکن اولمز (فاذا بلغن اجلهنّ
فأمسکوهنّ بمعروف اوفارقوهنّ بمعروف) قچان اول تطلیق اولنان نساء
عدتلرینك انقضاسی قریب اوله سز مخیرسز دیلرسکز نکاح جدید
ویا رجعه واحسانله انلری امساك ایدك ویا ابقاء حق واتقاء ضرارله
انلری ترك ایدك (وأشهدوا ذوی عدل منکم) رجعه ویافرقتکز اوزره
سزدن ایکی عدلی اشهاد ایدك تا که انکله ریبه دن تبری ایدیله وتنازع
کسیله (واقیموا الشهادة لله) سز اول شهادتکزی لله اقامت ایدك
یوخسه مشهودله ویامشهود علیهایه نظر ایتمکز (ذلکم یوعظ به
من کان یؤمن بالله والیوم الآخر) اشبو لله شهادت اقامتیله متعظ اولور
اول کمسه که الله تعالی یه ویوم آخره ایمان کتورر (ومن یتق الله
یجعل له مخرجا ویرزقه من حیث لایحتسب) اول کمسه که الله تعالیدن
قورقوب مناهیدن ومرأه یی حیضی حالنده تطلیقدن ویا معتده یی
اضراردن ومسکنندن اخراجدن وحدود اللهی تعدیدن وکتمان
شهادتدن واقامت شهادت اوزره جعل توقعندن اجتناب ایده
الله تعالی اکا مضائق وغمومدن مخرج قیلور وخاطرینه خطور
ایتمدیکی جهتدن فرج وخلف ویرر ویاخود اشبو وعد عامهٔ متقینه
اوله الله تعالی انلری دنیا وآخرت مضارّندن قورتره وحسبانلری
اولمدیغی حیثیتدن دنیا وآخرت خیرینی انلره ایرکوره پیغمبریمز صلی الله
تعالی علیه وسلمدن مرویدرکه بن برآیت بیلورینکه ناس اکر انی اخذ ایتسه لر
اول انلره کفایت ایدیدی وبوآیتی اوقودی * روایت اولندیکه سالم بن
عوف بن مالك الاشجعی عدویه اسیر اولوب باباسی پیغمبریمز علیه السلامه
شکایت ایتدکده الله تعالیدن قورقوب (لاحول ولاقوة الا بالله) ذکرینی
اکثار ایت دیدی چون عوف اکا مداومت ایتدی بروقتده کورسه که اوغلی

سالم اكسزين چيقه كلدى يانده يوز دوه وبرسورى قيون ومتاع كتوردیكه انى عدونك غفلتى حالنده اكا نائل اولدى وانك شاننده دخى بوآيت نازل اولديكه ﴿ ومن يتوكل على الله فهو حسبه ﴾ بركسه كه رزقى امرنده واكا ايريشن نوائب دفعنده الله تعالى يه اعتماد ايده اول اكا كافى اولوب غيرى يه احتياج ايتمز ﴿ ان الله بالغ امره ﴾ الله تعالى امرينى انفاذ وقضاسنى خلقنده امضا ايديجيدر ﴿ قدجعل الله لكل شئ قدرا ﴾ الله تعالى شدت ورخادن هرشئ ايچون اجل ونهايت قيلدى اول نه انى تقدم ونه اندن تأخر ايدر ﴿ واللائى يئسن من المحيض من نسائكم ان ارتبتم فعدتهن ثلاثة اشهر واللائى لم يحضن ﴾ نساكزدن شونلركه حيضدن كسلديلر اكر انلرك عدتلرنده شك ايدرسكز * ايمدى انلرك عدتى وكرك اصلا حيض كورمدكارينك عدتى اوچ آيدر ﴿ واولات الاحمال اجلهن ان يضعن حملهن ﴾ شول نساكه اولات حمل اوله كركسه انلر مطلقات اولسونلر ويا زوجلرى وفات ايتمش اولسونلر انلرك انقضاء عدتى حملرين وضع ايتملريدر على وابن عباس ايدر زوجى وفات ايدن حاملك عدتى ايكى عدتك قنغيسى ابعد ايسه اولدر * ايمدى عدت وفات تمام اولمدن اول طوغرسه وفات عدتنه قاتلنور واكر وفات عدتى تمام اولوب اول طوغرمزسه اول طوغورنجه قاتلنور ﴿ ومن يتق الله يجعل له من امره يسرا ﴾ بركسه كه الله تعاليدن قورقوب احكام وحقوقن رعايت ايده اول اكا دنيا وآخرت امرينى آسان ايده ﴿ ذلك امر الله انزله اليكم ﴾ اشبو مذكور الله تعالينك امر وحكميدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم واسطه سيله انى قرآنده سزه انزال ايتدى ﴿ ومن يتق الله يكفر عنه سيئاته ويعظم له اجرا ﴾ بركسه كه الله تعاليدن قورقوب انك اوامر واحكاميله عمل ايده اول انك سيئاتنى تكفير ايدر واجرينى تضعيفله عظيم ايدر ﴿ اسكنوهن من حيث سكنتم من وجدكم ﴾ اول تطليق ايتديككز نسائى عدتلرى تمامنه دكين اسكان ايدك شول مكانده كيم اكا وسع وطاقتكز اولور ﴿ ولا تضاروهن لتضيقوا عليهن ﴾ وانلره سكناده اذا ايتمكزكه انلره تضييقكزله اندن خروجه الجاء ايده سز ﴿ وان كن اولات حمل فأنفقوا عليهن حتى يضعن حملهن ﴾ واكر تطليق ايتديككز نساء ذوات حمل ايسه لر حملرين وضع ايدنجيه دكين سز

انلره انفاق ايدك * معلوم اوله كه معتدهٔ رجعيه عدتده اولديغنجه زوج اوزره نفقه وسكناسى واجب اولور وسكنا ايله مراد مؤنت مسكندر اكر شول داركه مرأه انك ايچنده تطليق اولنمشدر زوجك ملكى ايسه زوج اوزره واجب اولوركه اول اندن چيقوب انى اول مطلقه يه عدتى انقضاسنه دكين ترك ايده واكر اول دار اكا عاريه اولوب معير اكا رجوع ايتسه زوج اوزره واجب اولوركه بردار كراليوب مطلقه سنى انده اسكان ايده واكر معتده خلعله ويا طلقات ثلاثه ايله ويا لعانله بائنه ايسه اكثر علما عندنده انكچون سكنى لازم اولوركرکسه حامل ويا حائل اولسون * ابن عباس ايدر انكچون سكنى لازم اولمز مكر حامل اوله كه اول شعبى وحسن قوليدر واما اكا نفقه لزومنده علماء اختلاف ايتديلر برقوم ذاهب اولديلركه انكچون نفقه يوقدر مكركه حامل اوله اول شافعى واحمد قوليدر وبرجماعت ايسه هر حالده انكچون نفقه يى ايجاب ايتديلر اول ابن مسعوددن مرويدر نخعى وثورى وابوحنيفه قوليدر اما معتده كه شبههٔ وطئدن ويا عيب ايله فسخ نكاحدن ويا خيار عتقدن اولانده سكنى ونفقه يوقدر اكرچه حامل ايسه ده اما معتده كه زوجك وفاتدن اوله اكثر علماء عندنده انكچون نفقه يوقدر اول كركسه حامل ويا حائل اولسون * على ايدر اكر حامل ايسه تا وضعنه دكين تركه دن اكا نفقه ويريلوركه اول شريح ونخعى وشعبى وثورى قوليدر وانكچون سكنى لزومنده شافعينك ايكى قولى واردر برى بودركه انكچون سكنى اولميه بلكه ديلديكى مكانده ساكن اوله كه اول على وابن عباس وعايشه قوليدر عطاء وحسن وابوحنيفه اكا ذاهبلردر قول ثانى اولدركه انكچون سكنى اوله كه اول عمر وعثمان وابن مسعود وابن عمر قوليدر مالك وثورى واحمد واسحق اكا ذاهبلردر ﴿ فان ارضعن لكم فآتوهن اجورهن ﴾ اكر تطليق ايتديككز نساء اولادكزى ارضاع ايتسه لر انى كركسه كنديلر طوغرمش ويا انلرك غيرى نساكز طوغرمش اولسون ايمدى انلره ارضاعلرى اجرتن ويرك زيراكه نفقهٔ اولاد اب اوزره در اجرت رضاعه نفقه دندر ﴿ وائتمروا بينكم بمعروف ﴾ وارضاع واجرده برى برلريكزه جميله امر ايدك ﴿ وان تعاسرتم فسترضع له اخرى ﴾ اكر رضاع امرنده تضايق ايدرسكز يعنى اب اجرت رضاعى ويرمكدن وام ايسه ولدينى ارضاعدن امتناع ايدرسه ايمدى اول ولدى مرأهٔ اخرى ارضاع ايدر يوخسه انى ام ارضاعه اكراه اولنمز

(لينفق ذو سعة من سعته) مطلقه‌لره ومرضعلره غنا صاحبی اولان رجل
غنا ویسری مقدارنجه انفاق ایتسون (ومن قدر علیه رزقه فلينفق مما
آتاه الله) شول کمسه‌که رزقی تضییق اولنه الله تعالینك اکا ویردیکی
مالدن قدر ومقدارنجه انفاق ایتسون (لا یکلف الله نفسا الا ما آتاها)
الله تعالی هیچ برنفسه نفقه امرنده تکلیف ایتمز الا اول دکلوکه مالدن اکا
ویرو بدر (سیجعل الله بعد عسر یسرا) الله تعالی عسردنصکره عاجلده
ویا آجلده یسر قیلسردر اشبونده فقراء ازواجه تیسیرله وعد واردر
اکر مقدورینی انفاق ایدرسه (وکأین من قریة عتت عن امر ربها ورسله
فحاسبناها حسابا شدیدا وعذبناها عذابا نکرا) چوق قریه اهلی رب تعالینك
ورسوللرینك امرندن عتو وعنادله اعراض ایتدیلر بز انلره دنیاده جوع
وقحط وسیف وسائر بلا ئله تعذیب ایتدك آخرتده ایسه بز انلره استقصا
ومناقشه ایله حساب ایده‌رز (فذاقت وبال امرها وکان عاقبة امرها
خسرا) اویله اولسه انلر کفر وعصیانلرینك عقوبتن دنیاده ذوق ایتدیلر
وعاقبت امرده هلاکه ایردیلر (اعدّ الله لهم عذابا شدیدا) الله تعالی
انلر ایچون عذاب شدید تهیئه ایتدی (فاتقوا الله یا اولی الالباب الذین
آمنوا قد انزل الله الیکم ذکرا رسولا) ایمدی الله تعالیدن قورقوب امر
ونهینه اطاعت ایدك ای عقول کامله صاحبلریکه الله تعالی‌یه ورسولنه
ایمان کتوردیلر اول الله تعالی سزه قرآنی انزال ورسولنی ارسال ایتدی
(یتلو علیکم آیات الله مبینات) که اول رسولی سزه الله تعالینك آیات
قرآنیه‌سنی تلاوت ایدرکه اول واضحات الاحکامدر (لیخرج الذین آمنوا
وعملوا الصالحات من الظلمات الی النور) تاکه مؤمن اولوب عمل صالح
ایشلینلری ظلمت کفردن نور ایمانه ویا ظلمت جهلدن نور علمه ویا شکدن
یقینه اخراج ایده (ومن یؤمن بالله ویعمل صالحا یدخله جنات تجری
من تحتها الانهار خالدین فیها ابدا) برکمسه‌که ایمان اوزره ثابت اولوب
فرائض وسننی ادا ایده اول الله تعالی انی شول جنتلره قورکه اغاچلری
التندن ایرمقلر آقار انده خالدین اولدقلری حالده (قد احسن الله له رزقا)
الله تعالی اکا جنتده ثواب عظیم احسان ایده (الله الذی خلق سبع سموات
ومن الارض مثلهن) الله تعالی‌یدی سمواتی وعدده اول دکلو یدی ارضی
خلق ایتدی * دینلدیکه هرایکی ارضك اراسی وهر برارضك قالنلغی بشر

یوز ییلق مسافه‌در نتکیم هرایکی سمائك اراسی وهر برسمانك قالنلغی اول
دکلودر (یتنزل الامر بینهن) الله تعالینك امر وقضاسی هر سماء وهر
ارض بیننده جاری وحکمی نافذ اولور * ایمدی جبریل علیه السلام سماء
سابعه‌دن ارض سفلایه دکین نزول ایدوب هر برنده الله تعالینك امر
وحکمنی تنفیذ ایدر هر سماده وهر ارضده الله تعالینك خلق وامر
وقضاسی واردر (لتعلموا ان الله علی کل شیء قدیر وان الله قد احاط بکل
شیء علما) تاکه یاناس نور عقلله بیله‌سزکه الله تعالی هرشیئه قادردر وانك
علمی هرشیئی احاطه ایدوبدر اکا هیچ شیء خفی اولمز

سورة التحریم وهی اثنتا عشرة آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(یا ایها النبی لم تحرّم ما احلّ الله لك تبتغی مرضاة ازواجك والله غفور
رحیم) یانبی الله الله تعالینك سکا حلال ایتدیکی شیئی نیچون کندیکه
حرام ایدرسنکه انکله زوجاتك رضاسین دیلرسن والحال هیچ کمسه‌یه جائز
اولمزکه الله تعالینك حلال ایتدیکنی حرام ایده اول ذنبدن توبه ایدنه
غفوردر انك اوزره عقاب ایتمز رحیمدر * سبب نزولنده دینلدیکه پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم زوجاتندن سوده رضی الله عنها قتنده عسل شربتی
ایچدیکندنصکره عائشه رضی الله عنهایه واردی اول اکا دیدیکه یارسول الله
اغزکده رایحه بولورین بعده حفصه رضی الله عنهایه واروب اولدخی
اکا عائشه دیدیکن دیدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایسه رایحهٔ منکره‌دن
کراهت ایدردی * دیدیکه ایمدی اول سوده قتنده عسل شربتی ایچدیکمدن
اولمشدر والله شمدنکرو انی ایچمین دیو یمین ایتدی بر روایتده پیغمبریمز
صلی الله تعالی علیه وسلم جاریه‌سی ماریة القبطیه‌یه حفصه‌نك بیتنده قربان
ایتدی حفصه ایسه غائبه ایدی وقتاکه حفصه اکا خبردار اولدی زیاده
تألمندن آغلدی پیغمبریمز علیه السلام اکا دیدیکه اول بنم جاریه‌مدر الله
تعالی انك وطئنی حلال ایدوبدر آغلمه ونسائمدن آنی کمسه‌یه خبرویرمه
کل * سنك رعایت خاطرك ایچون شمدنکرو اول بکا حرام اولسون دیدی
اول تحریم اندن زله ایدی (قد فرض الله لکم تحلة ایمانکم) الله تعالی سزه
ایمانکزی کفارتله ویا مشیة اللهه تعلیقله تحلیلی مشروع قیلدی (والله
مولاکم وهو العلیم الحکیم) الله تعالی سزدن ناصرکز ومتولیٔ اموریکزدر

اول سزده اولان شیئی بیلور افعال و احکامنده حکمتی اجرا قیلور (واذ
اسرّ النبی الی بعض ازواجه حدیثا) شول وقتنکه پیغمبریمز صلی الله علیه
وسلم نساسنك بعضنه یعنی حفصه یه بر حدیث اسرار ایتدیکه اول ماریه یی
کندویه تحریمنی حفصه یه بیلدر دیکندنصکره آنی کمسه یه خبر ویرمکل
دیدی ویاخود کندیدنصکره خلافت ابو بکر وعمرك اولیسردر دیو اسرار
ایتدی (فلما نبأت به واظهره الله علیه عرّف بعضه واعرض عن بعض)
وقتا که حفصه اول حدیثی عائشه رضی الله عنهایه خبر ویردی والله تعالی
انك اول افشاسنی جبریل علیه السلام توسطیله پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه
بیلدردی پیغمبریمز علیه السلام دخی انك بعضنی حفصه یه تعریفندنصکره نیچون
بنم سرّیمی حفظ ایتمدك دیدی وبعضنی ایسه تعریفندن اعراض ایتدی
امانك تعریف ایتدیکی ماریه یی کندویه حرام ایتمسیدی و اعراض ایتدیکی
امر خلافتی افشاسیدی ویاخود تعریفله مراد اکا اول فعلنك جزاسن
ایتدیکیدی شول وجهله کیم انی تطلیق ایتدی عمر رضی الله عنه انی
ایشیدیجك قتی محزون اولوب اکر آل خطابده خیراولسه پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم بنم قزیمی تطلیق ایتمزدی دیدی اویله اولسه جبریل علیه السلام
کلوب پیغمبریمز علیه السلامه امر ایتدیکه حفصه یه مراجعت ایده *
دینلدیکه پیغمبریمز علیه السلام حفصه یی تطلیق ایتمدی بلکه تطلیقن
قصد ایدیجك جبریل علیه السلام کلوب دیدیکه انی تطلیق ایتمکل که
اول صوامه و قوامه در و اول جنتده سنك نسائکدندر اویله اولسه انی
تطلیق ایتمدی (فلما نبأها به قالت من انبأك هذا قال نبأنی العلیم الخبیر)
وقتا که پیغمبریمز علیه السلام حفصه یه افشاسندن اکا اظهار اولنانی خبر
ویردی حفصه پیغمبریمز علیه السلامه دیدیکه بنم افشائمی سکا کیم خبر
ویردی پیغمبریمز علیه السلام ایتدی اول الله تعالی که هر شیئی بیلور وهر
سرّی ایشیدر (ان تتوبا الی الله فقد صغت قلوبکما) یا عائشه ویا حفصه
اکر سز پیغمبریمز علیه السلامه کراهت ویرر فعلکزدن توبه ایدرسکز
توبه کز قبول اولور زیرا که سزدن توبه ایجاب ایدر شیء صدور ایدوبدرکه
اول مخالصهٔ رسولدن قلبلریکزك میلیدرکه اول انك محبت ایتدیکی شیئه
محبت وکراهت ایتدیکی شیئدن کراهتی ایدی (وان تظاهرا علیه فان الله
هو مولاه) اکر سز ایکیکز رسول الله اوزره اکا کراهت ویرر شیئله

(تعاون)

تعاون وتظاهر ایدرسکز بیلوك که الله تعالی انك ولیّ وناصریدر (وجبریل
وصالح المؤمنین والملائکة بعد ذلك ظهیر) وکروبیونك رئیسی جبریل
علیه السلام انك قرینیدر ومؤمنلرك صلحاسی انك اعوان واتباعیدر
بوندنصکره ملائکه کثرتیله انك ظهراسیدر (عسی ربه ان طلقکنّ ان یبدله
ازواجا خیرا منکنّ) اکر رسول الله سزی عصیانکز سببیله تطلیق ایدرسه
قریب اولورکه انك ربی جل شانه یریکزه سزدن خیرلو نسایی اکا زوجات ایده
(مسلمات) که انلر دین اسلامه واحکامنه مقره لردر (مؤمنات) دینلرنده
مخلصه لردر (قانتات) مصلیه لردر ویا طاعته مواظبه لردر (تائبات)
ذنوبدن توبه ایدیجیلردر (عابدات) متعبده لردر ویا امر رسوله متذلله لردر
(سائحات) صائمه لردر ویا مهاجره لردر (ثیبات وابکارا) انلر
ثیبه لردر وبکرلردر (یا ایها الذین آمنوا قوا انفسکم واهلیکم نارا) یا مؤمنلر
کندیکزی واهللریکزی ناردن صاقنك الله تعالینك امرینه امتثال
ونهیندن اجتنابله واهللریکزه نصح وتأدیبله (وقودها الناس والحجارة)
که انك طوتشدره جغی ناس وکبریت طاشلریدر * دینلدیکه طاش آنك
وقودی اولمسی ناس اکا کیرمزدن اوّلدر (علیها ملائکة غلاظ شداد)
اول نار اوزره مسلط زبانیه دینور ملائکه واردرکه اقوالده غلاظ وافعالده
شداددرلر ویاخلقده غلاظ وخلقده شداددر ویا افعالده اقویادرکه انلرك
بری دفعهٔ واحده ده یتمش بیك کمسه یی ناره القا ایدر انلرك قلوبنده رحمت خلق
اولنمیوبدر (لا یعصون الله ما امرهم ویفعلون ما یؤمرون) الله تعالینك
امر ایتدیکنه عصیان ایتمزلر وامر اولندقلری شیئی تأخیرسز ادا ایدرلر
(یا ایها الذین کفروا لا تعتذروا الیوم انما تجزون ما کنتم تعملون) یا کافرلر
اشبو کونده یعنی یوم قیامتده اعتذار ایتمکز * ناره دخوللرنده اعتذار
ایدیجك عذریکز قبول اولمز دینور اشبو یوم جزادر دنیاده ایشلدیکز
شرك وعصیانله جزالنورسز (یا ایها الذین آمنوا توبوا الی الله توبة
نصوحا) یا مؤمنلر الله تعالی یه ذنوبکزدن توبه ایدك برتوبه ایله کیم اول
صاحبنه نصح ایدرکه اول موتنه دکین ذنوبه عودی ترکدر * دینلدیکه
اول عبدك ماضی یه ندامتی ومن بعد عدم عوده عنایتیدر * دینلدیکه اول
درت شیئی جامعدر لسانله استغفار وابدانله اقلاع وجنانله ترك عودی
اضمار واخوان سوئی مهاجره در (عسی ربکم ان یکفر عنکم سیئاتکم

ويدخلكم جنات تجرى من تحتها الانهار) تاكه ربكز جل شانه سزك
سيئاتكزى تكفير ايده وسزى جنتلره قويه كيم اغاچلرى التندن ايرمقلر آقار
(يوم لايخزى الله النبىّ والذين آمنوا معه) شول كونده كه الله تعالى انده
پيغمبريمز حضرت محمد صلى الله عليه وسلمى و اكا ايمان كتورن مؤمنلرى ناره
ادخال الله اخزاء ايتمز (نورهم يسعى بين ايديهم وبايمانهم) اول مؤمنلرك نورى
اوكلرنجه وصاغلرنجه صراط اوزره يورر (يقولون ربنا اتمم لنا نورنا)
منافقلرك نورى سوندىكن كوردكلرنده كنديلرك نورى دخى سوىنمسنى
بشريت عادتى اوزره خوف ايدوب اكرچه ايمانلرى سببيله كنديلره
امنى اعتقاد ايدرلرسه ده ديه لركه ياربنا نوريمزى سونمكدن حفظ
ايله كل ويا خود اعماللرى حسبنجه نورلرينك تفاوتن كوريجك
الله تعاليدن انك اتمامن ديليه لر (واغفر لنا) وذنوب ماضيه مزى
مغفرت ايتكل (انك على كل شئ قدير) كه زيراسن هرشيئه اتمام نوره
ومغفرت ذنوبه وغيرى يه قادرسن (يا ايها النبىّ جاهد الكفار والمنافقين
واغلظ عليهم) يا نبى الله كافرلره سيفله ومنافقلره حجتله وايكى صنفه
دخى غلظت وخشونت استعماليله جهاد ايت (ومأويهم جهنم وبئس المصير)
انلرك مأواسى جهنمدر اول نه چركين قرارگاه اولور (ضرب الله
مثلا للذين كفروا امرأة نوح وامرأة لوط) الله تعالى كافرلره نوح عليه السلامك
زوجه سى واعله يى ولوط عليه السلامك زوجه سى واهله يى مثل
ضرب ايدركه انلر كفرلريله معاقب اولورلر يوخسه كنديلريله نبى
ومؤمنين بينندەكى نسبه نك انلره نفعى اولمز اول ايكى مرأه يه زوجلرى
نوح ولوطك نفعى اولمديغى كبى (كانتا تحت عبدين من عبادنا صالحين
فخانتاهما) اول ايكى مرأه بزم ايكى صالح قوللريمزك تحت نكاحنده
ايديلر اول ايكيسى نوح ولوطه نفاقله خيانت ايتديلر نوح عليه السلامى
مرأه سى مجنوندر ديو افترا ايدردى ولوط عليه السلامك مرأه سى ايسه
قومنه لوط عليه السلامه كلان اضيافنى دلالت ايدردى ضيف اكا
كيجه كلسه آتش يقاردى كوندز كلسه دخان توتدرردى (فلم يغنيا عنهما
من الله شيئا) اول ايكى مرأه يه زوجلرينك صلاح ونبوّتى الله تعالينك
عذابندن برشئ غنا ويرمدى (وقيل ادخلا النار مع الداخلين) اول
ايكى مرأه يه موتلرى عندنده ويا يوم قيامتده دينوركه كفره دن ناره داخل

اولنلرله سز دخى داخل اولوك زيرا كفره ايله انبياء بينلرنده وصلت اولمز
(وضرب الله مثلا للذين آمنوا امرأة فرعون) الله تعالى مؤمنلره
فرعونك زوجه سى آسيه رضى الله عنهايى مثل ضرب ايدركه انلره
كافرلرك وصلتى ضرر ويرمكده حاللرى آسيه نك حالنه بكزركه عندالله
منزلهٔ رفيعه صاحبه سى ايكن اعداء اللهك اشدى نكاحنده ايدى موسى
عليه السلام سحره يه غالب اولنجق آسيه ايمانه كلمشدى بعده فرعونه انك
ايمانى متبين اولديغنده انك ايكى الن وايكى اياغن مخلوب كونشه قودى
وبردكرمن طاشنى كوكسى اوزره بصدردى اولوجهله اكا عذاب ايتدى
انلر اندن منصرف اولدقلرنده ملائكه اكا كولكه اولورلردى (اذ قالت
رب ابن لى عندك بيتا فى الجنة ونجنى من فرعون وعمله ونجنى من القوم الظالمين)
اول حالتده آسيه الله تعالى يه دعا ايدوب ديديكه يارب بنم ايچون جنتده
رحمتك قربنده ويا درجات مقربينك اعلاسنده بر بيت بنا ايت وبنى
اول فرعونك نفس خبيثه سندن وعمل سيئندن و ظلمه دن وانكله اولنلرك شماتە
وتعييرلرندن خلاص ايت اويله اولسه الله تعالى دعاسنه اجابت ايدوب
حجابى اندن كشف ايتديكندنصكره جنتده درجات رفيعه ده بيتنى كوستردى
روايت اولنديكه فرعونك امريله برصخرهٔ عظيمه كتورديلركه انكله
انى آزديره لر آسيه ايسه اول حينده بودعايى ايديجك الله تعالى اكا
جنتده دره دن ياپلمش بيتنى كوستروب صخره بدننه ايرمدين روحنى قبض
ايتدى صخره نك جسدينه وقوعى روحسز ايكن ايدى * دينلديكه اول
عذاب اولنوركن جنتده كى بيتن كوروب سرورندن كولردى قومى
ايسه اكا جنون عارض اولدى ديو سويلرلردى (ومريم ابنة عمران التى
احصنت فرجها فنفخنا فيه من روحنا وصدّقت بكلمات ربها وكتبه
وكانت من القانتين) ودخى الله تعالى ارامل مؤمناته مريم رضى الله
عنهايى مثل ضرب ايتديكه اول فرجنى رجالدن احصان ايدوب بز انك
فرجنه خلق ايتديكمز ارواحدن روح عيسايى نفخ ايتدك اول ربى جل
شانه نك صحف منزله سنه ويا انبيايه وحى ايتديكى اشيايه ويا لوح محفوظده
يازيلانه ويا انزال اولنان كتابلره تصديق ايتدى ودخى طاعته مواظبت ايدن
قومدن اولدى * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر رجالدن خلق
كثير كماله ايردى اما كه نسادن انجق درت مرأه كماله ايرو بدركه اول فرعونك

زوجه سی آسیه بنت مزاحم و مریم بنت عمران و خدیجه بنت خویلد و فاطمه بنت محمد صلی الله علیه و سلمدر رضی الله عنهن

سورة الملك وهی ثلاثون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(تبارك الذی بیده الملك) محدثلر صفاتندن تعالی و تعاظم ایتدی اول الله تعالیکه جمیع امورك تصرفی انك قبضهٔ قدرتنده در اویله اولسه هر مؤمنه لایق اولور که انك وحدانیتن تصدیق ایده وهر حالده اکا توکل ایده (وهو علی کل شیٔ قدیر) اول نفع وضر عز وذلدن هر شیئه قادر در (الذی خلق الموت والحیاة) اول دنیاده موتی وآخرتده حیاتی ویا ایکیسن بیله دنیاده خلق ایتدی * دینلدیکه انکله مراد انسانك موت و حیاتیدر الله تعالی دنیایی دار حیاة و دار فنا قیلدی وآخرتی ایسه داربقا و دار جزا قیلدی و موتی تقدیم ایتدی زیرا که اول قهره اقربدر ویا اقدمدر زیرا اشیانك جمیعی ابتداده موت حکمنده ایدی نطفه و تراب وامثالی کبی بعده حیاة اعترا ایتدی * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر الله تعالی موتی کبش املح صورتنده خلق ایتدی اول هرنه شیئه اوغرایوب اول شیٔ انك قخوسن بولدیسه الا اکا موت ایردی * و حیاتی فرس بلقاء صورتنده خلق ایتدیکه اکا جبریل علیه السلام و انبیاء رکوب ایدرلردی هرنه شیئه اوغرایوب اول انك قخوسن بولدیسه اکا حیاة ایردی ایمدی معنی ای مکلفلر الله تعالی سزك موتکزی و حیاتکزی خلق ایتدی (لیبلوکم) که سزه تکلفله مدت حیاتکزده موتکزه دکین سزکله مختبر معامله سن ایدوب ازلده سزدن صدور ایده جك اشیایی بیلدیکن ایجادله سزه دخی بیلدیره کیم (ایکم احسن عملا) عملده قنغیکز اصوب واخلصدر ویا عقلده احسندر ویا محارم اللهده اورعدر ویا طاعتده اسرعدر ویا دنیاده ازهددر (وهو العزیز الغفور) الله تعالی غالبدرکه احسن عملدن اعراض ایدنه انتقام ایدر واعراضدن توبه ایدنه مغفرت ایدر (الذی خلق سبع سموات طباقا) که اول یدی سمایی بری برینك فوقنده قبه مثالنده طبقات متباینه مثالنده خلق ایتدی (ماتری فی خلق الرحمن من تفاوت) الله تعالینك خلقنده سن تباین واختلاف کورمزسن بلکه بعضی بعضنه مناسبدر

(خلل)

خلل و نقصانی یوقدر (فارجع البصر هل تری من فطور) ایمدی بصریکی کیرو سمایه رد ایتکه سکا خبر ویریلانك صحتن معاینه ایله بیله سن اکرچه سن اکا امرار نظر ایدوبسن ایمدی مرهٔ اخری دخی نظر ایتکه انده شقوق و صدوع کوره بیلورمیسن (ثم ارجع البصر کرتین ینقلب الیك البصر خاسئا وهو حسیر) ایمدی بصرکی سمایه ردکده بر کره ایله قناعت ایتمکل بلکه کرة بعد کرة رد ایت شاید انده برخلل کوره بیله سن زیرا که انسان برشیئه برکره نظرایله عیبنی کورهمز مادامکه نظرین تکرار ایتمیه حالبوکه سن اکا ندکلو تکریر نظر ایتسك انده خلل بولمیوب بصرکی اصابت مطلوبدن بعید کندیکه دوندررسن مع ذلك بصرك طول معاوده و کثرت مراجعه دن کلیلدر (ولقد زینا السماء الدنیا بمصابیح) دنیایه قریب اولان سمایی بز کیجه ده سراجلرك اضائتی کبی ضیا ویرر کواکبله تزیین ایتدك کواکبك بعضی انك فوقنده کی سمواتده مرکوزه اولمسنه مانع یوقدر زیرا که تزیین انده اظهارله در (وجعلناها رجوما للشیاطین) وکواکبده زینتدن ماعدا انی شیاطینه رجوم قیلدق قچانکه استراق سمعه قصد ایدهلر * دینلدیکه شیاطینه آتیلان شهابدرکه نجمدن منفصل اولور قبسك ناردن انفصالی کبی یوخسه نجم مکانندن زائل اولمز (واعتدنا لهم عذاب السعیر) اول شیاطینه دنیاده شهابله احراق اولنملرندن ماعدا آخرتده عذاب سعیر دخی تهیئه ایتدك * دینلدیکه الله تعالی نجومی اوچ خصلت ایچون خلق ایدوبدرکه اول سمایه زینت و شیاطینه رجوم و بر و بحر ظلماتنده اهتدایه علامتدر (وللذین کفروا بربهم عذاب جهنم وبئس المصیر) شیاطین و غیریدن رب تعالی یه کافر اولنلر ایچون جهنم عذابی واردرکه اول نه چرکین قرارکاه اولور (اذا القوا فیها سمعوا لها شهیقا وهی تفور) قچان انلر اول جهنمه القا اولنهلر اول جهنمدن حمار صوتی کبی صوت منکر ایشیدهلر حالبوکه اول جهنم غلیان ایده مرجلده ماء کثیرك غلیانی کبی (تکاد تمیز من الغیظ) جهنم کفاره غیظندن قریب اولهکه متفرق اوله و جائزدرکه مراد زبانیه نك انلره غیظی اوله (کلما القی فیها فوج سألهم خزنتها ألم یأتکم نذیر) هربارکه کفاردن جهنمه برجماعت براغیله خزنه انلره توبیخ وجهی اوزره سؤال ایده کیم اشبو عذابدن تخویف ایدر سزه

دنیاده رسول کلدیمی ﴿ قالوا بلی قد جاءنا نذیر فکذبنا وقلنا مانزل الله من شیٔ ان انتم الافی ضلال کبیر ﴾ دیه‌لر بلی بزه تخویف ایدر رسول کلمشدی بز ایسه اکا الله تعالی هیچ بر شیٔ ازال ایتمیوبدر سز ضلال کبیرده سزدیو انلری تکذیب ایتدك ﴿ وقالوا لو کنا نسمع او نعقل ما کنا فی اصحاب السعیر ﴾ ودخی دیه‌لرکه اکر بز رسوللرك کلامن ایشیدوب بحث وتفتیشسز قبول ایتسیدك وحکم ومعانیسنده مستبصرین کبی تفکر ایتسیدك اهل نار عدادندن اولمزدق ﴿ فاعترفوا بذنبهم فسحقا لاصحاب السعیر ﴾ اویله اولسه ذنبلرینه اعتراف ایده‌لر بر حینده که اعترافلری کندیلره نفع ایتمیه الله تعالینك رحمتندن بعید اهل ناردر ﴿ ان الذین یخشون ربهم بالغیب لهم مغفرة واجر کبیر ﴾ شونلرکه رب تعالی‌یی کورممشلر اول انلره غائب ایکن عذابندن قورقوب امریله عمل ونهیندن اجتناب ایدرلر انلر ایچون کناهلرینه مغفرت وجنتده اجر کبیر واردرکه اکا نسبتله لذائذ دنیا صغیر اولور ﴿ واسروا قولکم او اجهروا به انه علیم بذات الصدور ﴾ محمد علیه السلام شاننده کرکسه قولکزی اسرار وکرکسه اجهار ایدك اول الله تعالی قلوبکزده اولان خیر وشری بیلور * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر مشرکارك پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم شاننده سویلدکاری کلام مکروهی جبریل علیه السلام اکا خبرویردی انلر ایسه بری برلرینه سرله سو یلشورلرکه محمدك الهی ایشتمیه اول سببدن بو آیت نازل اولدی ﴿ الا یعلم من خلق وهو اللطیف الخبیر ﴾ سر وجهری بیلزمی اول الله تعالی که انی وسائر اشیایی حکمتی مقتضاسنجه خلق ایتدی حالبوکه انك علمی لطیفدر خلقندن صدور ایدنك ظاهرنه وباطننه ایرر خلقنك احوال واقوالنی بیلور ﴿ هو الذی جعل لکم الارض ذلولا فامشوا فی مناکبها وکلوا من رزقه والیه النشور ﴾ اول الله تعالی سزه ارضی لینه قیلدیکه انده سلوك سزه آسان اوله ایمدی انك اطراف وجوانبنده یورویکز وانده الله تعالینك رزقندن التماس ایدوب اکل ایدیکز مرجعکز اکادر سزه انعام ایتدیکی رزقك شکرندن سؤال ایدر ﴿ ءأمنتم من فی السماء ان یخسف بکم الارض فاذا هی تمور ﴾ عصیان ایتدیککز تقدیر اوزره اشبو عالمك تدبیرنه موکل سماده ساکن ملائکه‌نك ویاامر وقضاسی سماده اولان الله تعالینك عقابندن امنده‌می اولورسکز قارونه اولان صنیعی کبی سزی

دخی یره کچوره حالبوکه اول حالتده ارض تحرك ایدر انلر اسفله کیدر ارض ایسه فوقلرینه ایرر ﴿ ام امنتم من فی السماء ان یرسل علیکم حاصبا فستعلمون کیف نذیر ﴾ ویاخود سماده امر وقضاسی اولان الله تعالینك عقابندن امنده‌می اولورسزکه لوط قومنه ایتدیکی کبی اوزریکزه حصبا یاغدره بنم کیفیت انذارمی بیلورسز قچانکه منذوربه اولان شیئی کورهسز شول حینده‌که انی بیلدیککز سزه نفع ایتمیه ﴿ ولقد کذب الذین من قبلهم فکیف کان نکیر ﴾ امم ماضیه‌دن انلردن اوّلده رسوللرینی تکذیب ایتدیلردی تأمل ایتکه بنم انلره انکار وعقوبتم نه کیفیت اوزره اولدی ﴿ أولم یروا الی الطیر فوقهم صافات ویقبضن ﴾ انلر طیوره نظر ایتمزلرمکیه فوقلرنده جوّ سماده قنادلرین کاهی بسط وکاهی قبض ایدر خلق ایتدك ﴿ ما یمسکهن الا الرحمن ﴾ اول طیوری جوّ سماده الله تعالیدن غیری احد امساك ایتمز ﴿ انه بکل شیٔ بصیر ﴾ اول هر شیئی بیلورکه نیجه خلق ایدر ونیجه تدبیر ایدر ﴿ امن هذا الذی هو جند لکم ینصرکم من دون الرحمن ان الکافرون الا فی غرور ﴾ الله تعالی اکر عذابنی سزه ارسال ایتسه انی منع ایدر بولنورمیکه انك عذابندن سزی قورتاره ایمدی کافرلر شیطاندن خداعه‌در معتمدلری شیٔ باطلدر ﴿ امن هذا الذی یرزقکم ان امسك رزقه بل لجوا فی عتوّ ونفور ﴾ الله تعالی اکر سزدن مطری امساك ایتسه کیمدرکه انی سزه ویرمکه قادر اوله بلکه کافرلر تکبر وعنادده وحقدن نفور وشرارده تمادی ایدرلر ﴿ افمن یمشی مکبا علی وجهه اهدی امن یمشی سویا علی صراط مستقیم ﴾ دینده شول کمسه‌می ارشد واصوبدرکه قلبنك عمی وظلمتی وطریقنك خشونتی سببیله هرانده یوزی اوزره دوشه‌رك یوروریه یوخسه شول کمسه‌میکه بصر ونور قلبی سببیله سورچمك ودوشمکدن سالم اولدیغی حالده صراط مستقیم اوزره طوغری یورویه ایمدی اول یوزی اوزره دوشه‌رك یورویّن کافردرکه اول حالتده جهنمه سوریلور وصراط مستقیم اوزره طوغری یورویّن مؤمندرکه اول حالتده جنته کوندریلور ﴿ قل هو الذی انشأکم وجعل لکم السمع والابصار والافئدة قلیلا ماتشکرون ﴾ یا محمد دیکل که اول الله تعالی سزی یراتدی وسزه سمع وابصار وافئده ویردیکه سمعله مواعظی ایشیده‌سز وابصارله رب تعالینك صنائعن کوره‌سز وافئده ایله حقی بیلوب

انك سزه انعام ایتدیکی اسباب هدایته ومعرفته شکر ایده سز حالبوکه اعضاء مذکوره‌یی خلق اولندیغی شیئده استعمالله سز اکا آز شکر ایدرسز ﴿ قل هو الذی ذرأكم فی الارض والیه تحشرون ﴾ دیکل که الله تعالی سزی خلق وکثیر ایتدی موتکزدنصکره حساب وجزا ایچون اکا حشر اولنورسز ﴿ ویقولون متی هذا الوعد ان کنتم صادقین ﴾ کافرلر محمد علیه السلامه ومؤمنلره دیرلرکه وعد ایتدیککز بعث نوقت ظاهر اولور بزه خبر ویرك اکر قولکزده صادقلر ایسکز ﴿ قل انما العلم عندالله وانما انا نذیر مبین ﴾ دیکل که انك علمی الله تعالی عندنده در اکا اندن غیری احد مطلع دکلدر بن انجق نذیرنکه الله تعالینك عذابنی ایجاب ایدر اشیادن تحذیر ایدرینکه فهم ایتدیککز لسانله سزه انی تفهیم ایدم ﴿ فلما رأوه زلفة سیئت وجوه الذین کفرو وقیل هذا الذی کنتم به تدعون ﴾ وقتاکه انلر وعدی قریب کوره‌لر انی تصدیق ایتمینلرك یوزلری قبیح اوله وانلره دینله که اشبو شول عذاب موعوددرکه سز انی دنیاده طلب واستعجال ایدر دیکز ویابعث یوقدر دیو ادعا ایدر دیکز ﴿ قل أرأیتم ان اهلکنی الله ومن معی او رحمنا فمن یجیر الکافرین من عذاب الیم ﴾ دیکل که بکا خبر ویرك اکر الله تعالی بنی وبنمله اولان مؤمنلری اماته ایتسه ویا آجالمزی تأخیرله بزه رحمت ایتسه کافرلری عذاب الیمدن کیم قورتارر ویا الله تعالی یه مؤمنلر اولوب اکا عبادت وضراعت ایدرکن معصیت ایتدیکمزده انك عذابندن امن اوزره اولنمز سز ایسه اکا کافرلر ایکن انك عذابندن نیچه امن اوزره اولورسز ایمدی بزکرکسه اولورز ویاقالورز انلری عذابدن قورتارر یوقدر ﴿ قل هو الرحمن آمنا به وعلیه توکلنا فستعلمون من هو فی ضلال مبین ﴾ دیکل که اول الله تعالی رحمانیتله موصوفدر جمله نعمتلرك مولیسیدر بن سزی اکا دعوت ایدرین بز اکا ایمان کتورمشز وامور یمزی اکا تفویض ایتمشز ایرته انك عذابنی کوردیککزده ضلال مبینده کیم ایدوکن بیلورسز ﴿ قل أرأیتم ان اصبح ماؤکم غورا فمن یأتیکم بماء معین ﴾ دیکل که بکا خبر ویرك که اکر صویکز یره باتوب کتسه برحیثیتله که اکا دلاء ایرمیوب وصوله قدرتکز یتمسه کیمدرکه سزه برصو کتوره کیم جاری وظاهر اوله (قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ان سورة من کتاب الله تعالی ماهی الا ثلاثون آیة شفعت لرجل یوم القیامة فاخرجته من النار وادخلته الجنة وهی سورة تبارك) پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر

قرآنده برسوره واردرکه اول اوتوز آیتدر اول تبارك سوره‌سیدر یوم قیامتده انك شفاعتیله بررجل ناردن اخراج اولنوب جنته ادخال اولنه

سورة ن وهی ثنتان وخمسون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ ن ﴾ انك معناسنده مفسرین اختلاف ایتدیلر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر (ن) شول بالقدرکه یرانك ارقه‌سنده در * دینلدیکه الله تعالینك اوّل مخلوقی قلمدر امریله قیامته دکین اوله‌جق کائناتی یازدی بعده نونی خلق ایدوب یری انك ارقه‌سی اوزره بسط ایتدی اول تحرك ایدیجك یرصاللندی اویله اولسه اوزرینه طاغلر قونوب انکله یرك حرکتی زائل اولدی * روایت اولندیکه الله تعالی یدی قات یرلری یراتدیغندنصکره عرش التندن برملك کوندردی حتی که اول ملك یدی قات یرلری اموزی اوزره آلوب برالینی مشرقدن وبرالینی مغربدن چیقاردیغندنصکره طوتدی حالبوکه ایکی ایاغی التنه قرارکاه یوغیدی اویله اولسه الله تعالی فردوسدن براوکوز ایندردیکه انك قرق بیك بوینوزی وقرق بیك قائمه‌سی وار ایدی اول ملك ایکی ایاغن اول اوکوزك سنامی اوزره قودی لکن اول ملکك ایکی ایاغی انده قرار ایتمیجك فردوسك اعلای درجه‌سندن الله تعالی بریشل صخره ایندروب اول اوکوزك سنامیله قولاغی اراسنه قودیکه اول صخره‌نك غلظی بشیوز ییللق مسافه ایدی ملك ایکی ایاغن اول صخره‌نك اوزره قویجق قرار ایتدی واول اوکوز بوینوزلرین یرك اطرافندن چیقاردی وانك ایکی منخری بحرده‌در هرکونده ایکی کره تنفس ایدر تنفس ایتدیکنده بحر یاییلور رد نفس ایتسه انکله بحر چکیلور لکن اول اوکوزك قوائمنه قرارکاه یوغیدی اویله اولسه الله تعالی برصخره یراتدیکه یدی قات کوکلر ویرلر غلظنجه ایدی اوکوزك قوائمی انك اوزره قرار ایتدیکه اول سورهٔ لقمانده ذکراولنان صخره‌در لکن اول صخره‌یه قرارکاه یوغیدی اویله اولسه الله تعالی براولو بالق یرادوب صخره‌یی انك ارقه‌سی اوزره قودی اول بالق بحر اوزره وبحر یل اوزره ویل ایسه قدرة اوزره‌در کعب الاحبار ایدر ابلیس شول ظهرنده ارض اولان حوتك قلبنه القا ایتدی بیلورمیسنکه ظهرنده ندکلو امم ودواب وشجر وجبال واردر اکر سلکنوب انلری ظهرکدن دوشورسك نیجه راحت اولوردك حوت

دخی انی قصد ایدیجك الله تعالی بردابه خلق ایدوب حوتك منخرندن دماغنه
ایردی حوت اندن فریاد ایدوب الله تعالی یه استغاثه ایدیجك انی انك دماغندن
چیقاردی حوت اکا واول حوته نظر ایدر حتی که حوت اوّلکی کبی برقصد
سوء ایدرسه اول بنه انك منخرینه کیره انی اول قصدندن دوندره بعضیلر
دیدیکه (ن) رحمن اسمنك آخر حرفیدر ویا انکه مراد دوابدر ویا قسمدرکه
الله تعالی انکله اقسام ایتدی ویا فاتحه سوره سیدر ویا نور ویا ناصر اسمنك
افتتاحیدر ویا الله تعالی مؤمنلره نصرتیله اقسام ایدوبدر (والقلم ومایسطرون)
وقلم حقیچونکه اول نوردندر طولی سماء وارض اراسنجه‌در انکله مراد
لوح محفوظی یازان قلمدر ویا مطلق قلمدر انکله یازیلور کثرت فوائدیچون
انکله اقسام اولندی ودخی اول شیء حقیچونکه کتبه انی لوحه یازارلر
ویامراد اصحاب قلمدر ویا حفظه‌در (ما انت بنعمة ربك بمجنون) یامحمد سن
ربك جل شانه نك سکا ویردیکی نبوّت وحکمت وعصمت وسائر نعمتنه
مجنون دکلسن وقتاکه جبریل علیه السلام پیغمبریمز علیه السلامه کاوب
قرآن وصلاة تعلیم ایتدی کفار مکه دیدیلر که محمده جنون عارض اولدی
اول سببدن بو آیت نزول ایتدی یعنی یامحمد سن الله تعالینك رسولیسن اعدانك
دیدیکی کبی دکلسن (وان لك لاجرا غیر ممنون) یامحمد قومك افتراسنه صبرك
سببیله سنکیچون اجر لاینقطع واردر ویا انده اوزریکه ناسك منتی یوقدر
زیراکه الله تعالی انی سکا واسطه‌سز ویروبدر (وانك لعلی خلق عظیم)
یامحمد سن شول خلق اوزره سنکه الله تعالی سکا انی قرآنده تخلقله امر ایتدی
دینلدیکه انك خلقی سورهٔ اعراف آخرنده ذکر اولنان (خذ العفو
وأمر بالعرف واعرض عن الجاهلین) آیتده‌کی خصال حمیده‌در *
دینلدیکه انکله مراد آداب قرآنیه‌در * روایت اولندیکه پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلمك خلقندن عائشه رضی الله عنهایه سؤال اولندقده
دیدیکه انك خلقی قرآن ایدی پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه الله تعالی
بنی مکارم اخلاقی اتمامله بعث ایدوبدر پیغمبریمز علیه السلام ایدر
مؤمن حسن خلقی سببیله کیجه قائم وکوندز صائم درجه‌سنه ایرر (فستبصر
ویبصرون بأیکم المفتون) یامحمد یوم قیامتده کرك سن وکرکسه اهل مکه
کوره‌سز مجنون قنغیکزدر قچانکه انلره عذاب نازل اوله (ان ربك هو اعلم بمن

(ضل عن سبیله وهو اعلم بالمهتدین) ربك جل شانه اعلمدر اکاکه انك سبیلندن
آزدیلر حقیقتده مجانین انلردر ودخی اکاکه دین مستقیمه اهتدا اولندیلر انلر
کمال عقلله فائزلردر (فلا تطع المکذبین) ایمدی اهل مکه مشرکلرینه اطاعت
ایتمکل که انلر قرآنی مکذبلردر (ودوا لو تدهن فیدهنون) انلر تمنی ایدرلر که
سن انلره مدارات ایدوب انلر دخی سکا مدارات ایده‌لر سن انلری شرکدن
نهیی ترك ایله تلاین ایده‌سن ویاخود بعض احیانده شرکده انلره توافق
ایده‌سن انلر دخی ترك طعنله سکا تلاین ایده‌لر (ولا تطع کل حلاف مهین)
اطاعت ایتمکل هر کمسه‌یه که حقده وباطلده چوق یمین ایدر طاعتده
ضعیف ومعصیتده قوی اولور (هماز مشاء بنمیم) اول نامی تعییر ایدر
وافساد وجهی اوزره برقومك کلامنی قوم آخره نقل ایدر (مناع للخیر
معتد اثیم) ناسی ایمان وانفاق وعمل صالحدن منع ایدر وظلم ایدوب حقی
تجاوز ایدر وچوق کناه ایشلر (عتل بعد ذلك زنیم) غلیظ القلب اولوب
باطلله خصومتده شدت ایدر ذکر اولنان اوصافله بیله اول برقومه
ملصقدرکه اول انلردن دکلدر * دینلدیکه اول ولید بن مغیره‌درکه مغیره
انی اون سکز یلدنصکره‌ده ادعا ایتدی ویاخود اول اخنس بن شریقدرکه
اصلی ثقیفدن عدادی زهره‌ده‌در (ان کان ذامال وبنین) اول مال واولاد
صاحبی می اولدیغیچون اکا اطاعت ایدرسن (اذا تتلی علیه آیاتنا قال
اساطیر الاوّلین) قچان اکا بزم آیتلریمز تلاوت اولنسه مال وبنونله فرط
غرورندن اشبو اوّلینك اکاذیب واباطیلیدر دیو اکا ویریلن مال وبنون
نعمتنه کفرله مجازات ایدر (سنسمه علی الخرطوم) بز انی بورنی اوزره‌کی
ایله علامتلندیررز ویاخود یوم قیامتده یوزین سیاه ایدرز (انا بلوناهم
کما بلونا اصحاب الجنة) بز اهل مکه‌یی قحط وجوعله اختبار ایتدك شول
بوستان صاحبلرینی اختبارمز کبی * روایت اولندیکه اول بوستان یمنده
صنعادن ایکی فرسخ مسافه‌ده ایدی بر رجل صالحك ایدی صرامی وقتنده
فقرایی چاغرردی اولکه میوه‌دن منجلدن طشره دوشه ویاروزکار
دوشوره ویا نخله التنه دوشه‌یلان بساطدن ایراق کیده فقرایه ویرردی
بو وجهله اندن فقرایه شیء کثیر حاصل اولوردی اول رجل صالح وفات
ایدیجك اوچ اوغلی اول بوستانه وارث اولدیلر دیدیلرکه اکر بز بابامز عادتنی
اجرا ایدرسه‌ك بزه ضیق اولور دیو اندن امتناع ایتدیلر (اذ اقسموا لیصرمنها

مصبحين) ارالرنده يمين ايدشديلركه اول بوستانلرينك ميوه وسائر
غلاتنى صباح وقتنده فقرانك خبرلرى يوغيكن ديوشره لر (ولا يستثنون)
لكن انشاءالله ديمديلر (فطاف عليها طائف من ربك وهم نائمون) اويله
اولسه انلر اويوركن كيجه ايچنده اول بستانه رب تعالى قبلندن برنار محرقه
ايرشدى (فاصبحت كالصريم) حتى كه اول ليل مظلم اسود كبى اولدى
ويااندن خير كيدن كبى برشئ قالممش اولدى (فتنادوا مصبحين)
صباحن برى برلرين چاغرديلر (ان اغدوا على حرثكم ان كنتم
صارمين) ديديلركه اركندن بوستانمز حاصلن ديوشرمكه كيده لم اكر
فقرا كلمدن انى ديوشرمك مراد ايدرسكز (فانطلقوا وهم يتخافتون ان
لايدخلنها اليوم عليكم مسكين) چون اركندن بوستانه كتديلر والحاصل
برى برلرينه كلام خفى ايله ديرلرديكه فقرادن هيچ برينى بوستانه كيرمكه
مجال ويرمكز (وغدوا على حرد قادرين) وفقرايى بوستاندن منع اوزره
اكا كتديلر زعملرنده اكا قادرين اولدقلرى حالده (فلما رأوها قالوا انا لضالون)
وقتاكه بوستانلرين يانمش كورديلر بوستانمز يولنى ياكلشمز ديديلر بعده تأمل
ايدوب اول يانمش مكان بوستانلرينك مكانى ايديكن بيلديلر (بل نحن
محرومون) بلكه بزانك خير ونفعندن محروملرز شول سببله كه فقرايى اندن
منعه قصد ايتدك وان شاءالله ديمدك ديديلر (قال اوسطهم ألم اقل لكم
لولا تسبحون) انلرك اعدل واعقل وافضلى ديديكه بن سزه ديمديميكه
اول بوستانك حاصلن ديوشرمكه عزم ايتديككزده انشاءالله ديسيديكز
وياخود سبحان الله ديوب انك سزه ويرديكى نعمته شكر ايتسيديكز وياخود
اول نيت خبيثه كزه استغفار ايتسيديكز (قالوا سبحان ربنا انا كنا ظالمين)
ربمز جل شانه منزهدركه فعلنده ظالم اوله بلكه بز فقرايى اندن منعمز ايله
كنديمزه ظلم ايتمشز ديو ظلملرينه اعتراف ايتديلر (فأقبل بعضهم على بعض
يتلاومون) اويله اولسه فقرا حقنى منعلرى اوزره برى برلرينه لوم ايتمكه
باشلديلر زيرا انلرك كيمى اكا اشارت ايتدى وكيمى ايسه انى استصواب
ايتدى وكيمى ايسه اكا راضى اولوب سكوت ايتدى وكيمى ايسه اكا انكار
ايتدى (قالوا ياويلنا انا كنا طاغين) جميعى ديديلركه ويل بزه كيم حدود
اللهده استقامتى تجاوز ايتمشز الله تعالينك ويرديكى نعمتك شكرينى تركله
وبابامزك فعل جميلندن اعراض ايله طغيان ايتمشز (عسى ربنا ان يبدلنا

خيرا منها انا الى ربنا راغبون) اميددركه توبه مز وخطامزه اعترافمز
سببيله ربمز جل شانه بزه اول بوستانمزدن خيرلوينى اكا بدل ايده * ابن
مسعود رضى الله تعالى عنه ايدر بكا خبرايرديكه انلرك صدق واخلاصلرى
سببيله الله تعالى انلره بر بوستان ويرديكه اوّلكيدن خيرلو ايدى بر صلقم
اوزمنى برقاطر كوتورردى (كذلك العذاب ولعذاب الآخرة اكبر لو كانوا
يعلمون) بزم امرمزه مخالفت ايدنلره دنياده عذابمز بويله در حالبوكه فعل
سوءدن توبه ايتمينلره آخرتده عذابمز بوندن اعظمدر اكر بيلورلرسه عذابى
مؤدى اولان اشيادن صاقنورلر قتاده يه اشبو ذكر اولنان بوستان
صاحبلرى اهل جنت وياهل نار دنميدر ديو سؤال اولندقده ديديكه اول
علم غيبدندر الله تعالينك غيرى انى احد بيلمز (ان للمتقين عند ربهم جنات
النعيم) متقيلر ايچون آخرتده وياجوار قدسده جنتلر واردركه انده تنعم
خالصدن غيرى يوقدر (أفنجعل المسلمين كالمجرمين) وقتاكه مشركلر
اكر حال محمدك ديديكى منوال اوزره موتمزدنصكره بعث اولنورسه‌وز
دنياده فضل وشرف اوزره اولديغمزكبى آخرتده دخى حالده مسلميندن احسن
اولورز ديديلر الله تعالى انلرك اول قولنى انكار ايدوب ديديكه
بز آخرتده مسلمينى مجرمين كبيمى قيلورز (مالكم كيف تحكمون) سزه
جهالتدن نه حالت ايرديكه انى حكم ايدرسز حالبوكه اول اختلاف
فكر واعوجاج رأيدن ناشيدر (ام لكم كتاب فيه تدرسون) يوخسه سزه
سمادن كتابمى نازل اولديكه انده ادّعا ايتديككز شيئى دراست ايدرسز
(ان لكم فيه لما تخيرون) كه اول كتابده اختيار ايتديككز شئ سزچون
اولمسى يازلمش اوله (ام لكم ايمان علينا بالغة الى يوم القيامة ان لكم لما
تحكمون) يوخسه سزچون اوزريمزه عهود وثيقه مى واردركه اول
قيامته دكين ثابته در وفاسى اول كونده اولور حتى نفسكز ايچون قضا
ايتديككز شئ سزه اول كونده ايريشه (سلهم ايهم بذلك زعيم) انلره
سؤال ايتكه قنغيسى بوحكمه كفيل اولوب احتجاجه دور يشور (ام لهم
شركاء فليأتوا بشركائهم ان كانوا صادقين) يوخسه زعملرنجه الله تعالينك
شركاسيمى واردر بو امرده انلره كفيل اولور وياخود بر قولده انلره
مشاركت ايدوب بونلر دخى انلرك مذهبنه كيدرلر دعوالرنده صادقين
ايسه لر انى خبرويرسونلر (يوم يكشف عن ساق) ذكر ايت شول كونيكه

انده حساب وجزا ایچون امر مشتد اولور ﴿ ویدعون الی السجود
فلا یستطیعون ﴾ ورب تعالی یه سجود ایچون دعوت اولنوب اکا قادر اولمیه‌لر
زیرا اول کونده ارقه‌لری و بللری تیمور کبی برك اولوب اکلمیه ﴿ خاشعة
ابصارهم ترهقهم ذلة ﴾ اول سجوده قادر اولمینلرك کوزلری ندامت
وحسرتدن خاشعه اولدیغی حالده کندیلرین ذلت وحقارت قابلیه
﴿ وقد کانوا یدعون الی السجود وهم سالمون ﴾ حالبوکه انلر دنیاده اصحاء
ایکن اذان و اقامتله صلوات مکتوبه یه دعوت اولنوب اکا اجابت
ایتمزلردی * دینلدیکه اشبو آیت جماعتدن تخلف ایدنلر شاننده نازل
اولوبدر * ابو موسی ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن ایشتدمکه
یوم قیامتده هر قومه دنیاده عبادت ایتدیکی شیء تمثیل اولنوب اکا کیده‌لر
اهل توحید قالوب منتظر اوله‌لر انلره دینله که سزدن غیری ناس کتدیلر
سز نه شیئه منتظرلر سز دیه‌لرکه بزم ربمز واردر کورمدك دنیاده بز اکا
عبادت ایدردك اکا منتظرز دینله که اکر سز انی کورسکز بیلورمیدکز دیه‌لرکه
بیلوردك زیرا که انك شبیه ونظیری یوقدر اویله اولسه الله تعالی انلردن
حجابی کشف ایدوب کوریجك سجده‌یه واره‌لر شول دنیاده ریا وسمعه
ایله سجده ایدنلرك بللری صغرك بوینوزی کبی بوکیلوب سجده‌یه مجاللری
اولمیه ﴿ فذرنی ومن یکذب بهذا الحدیث سنستدرجهم من حیث لا یعلمون ﴾
یا محمد قلبکی اشغال ایتمکل شول قومه کیم قرآنی تکذیب ایدرلر بن انلردن
انتقامه قادرم سن کندی حالکه مشغول اول بن انلری امهال ایله وازدیاد
نعمتله عذابمه قریب ایدرینکه انك استدراج ایدوکنه حسبانلری اولمیه
بلکه زعملرنده انلکه کندیلرین مؤمنلر اوزره مفضل ظن ایده‌لر ﴿ واملی
لهم ان کیدی متین ﴾ بن انلره امهال ایدرینکه کناهلری زیاده اوله
احسانم سببیله بنم مکرم قویدر بر شیئله دفع اولمز ایمدی انسانه صحتله عمرك
مدید اولمسی الله تعالیدن احسان وافضالدرکه شکر وطاعتی ایجاب ایدر
قچانکه انك مقابله سنده معصیت احداث ایدوب استغفاری اونوده‌لر
وشکری ترك ایدوب کفری اختیار ایده‌لر عذابه مستحق اولوب اول نعمت
انلره استدراج اولوب ﴿ ام تسألهم اجرا فهم من مغرم مثقلون ﴾ یوخسه
تبلیغ رسالت اوزره سن انلردن جعلی طلب ایلدك که انك اداسی انلره ثقیل
اولدیغیچون ایمانه اجابتدن امتناع ایتدیلر ﴿ ام عندهم الغیب فهم یکتبون ﴾

یوخسه انلرك عندنده علم غیب ویا علم وحیمی واردر اول دیدکارین ویا حکم
ایلدکارین اندن یازرلر ﴿ فاصبر لحکم ربك ﴾ یا محمد ربك جل شانه‌نك حکمنه
صبر ایتکه انك انلره امهالی واوزرلرینه سکا نصرتنك تأخیریدر ﴿ ولا تکن
کصاحب الحوت ﴾ یوخسه عجله‌ده و قومکه غضبده صاحب الحوت
یونس کبی اولمغلکه اول قومنه ایمانه کلمدکاریچون غضب ایتدیکندن حزنی
طویل اولدی ﴿ اذ نادی وهو مکظوم ﴾ که اول بطن حوتده غمله مملو
اولدیغی حالده رب تعالی یه دعا ایتدی * ایمدی اندن صدور ایدن ضجرت
سنندنخی صدور ایتمسونکه انك بلاسیله سنده‌خی مبتلی اولمیه سن
﴿ لولا ان تدارکه نعمة من ربه لنبذ بالعراء وهو مذموم ﴾ اکر رب تعالیدن
اکا توبه‌یه توفیق وقبول نعمتی ایرشمسه اول بطن حوتدن بر ارضه براغیلوردیکه
انده شجر وماء اولمیدی حالبوکه اول ذنبله مذموم وملومدر ﴿ فاجتباه ربه
فجعله من الصالحین ﴾ لکن رب تعالینك اکا رحمت وکرامتی ایرشوب اکا
وحی ردله اجتباء ایتدی ویاخود اول وقعه‌دن اوّل اول نبی دکلیدی
دینلان قولك صحتی اوزره انی نبوتله اصطفاء ایدوب عصمتله صلاحده کامللردن
ایتدی ﴿ وان یکاد الذین کفروا لیزلقونك بابصارهم لما سمعوا الذکر ویقولون
انه لمجنون ﴾ قریب اولورکه قرآنه کافر اولنلر اصابت عینله سنی مکانکدن
ازاله ایده‌لر قچانکه سنی قرآن اوقور ایشیده‌لر و نامی سندن تنفیر ایچون
سکا جنون اسناد ایدرلر ﴿ وما هو الا ذکر للعالمین ﴾ حالبوکه اول قرآن دکل
الا عالملره موعظه‌در * روایت اولندیکه کفار دیلدیلرکه پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلمه عین سوئله نظر ایده‌لر مکر عربده بر رجل واردیکه ایکی
اوچ کون بر شیء اکل ایتمز بعده خیامنك بر جانبن قالدروب قتنه اوغرایان
دوه ویا قیونه نظر ایدر هیچ بونك کبی دوه ویا قیون کورمدم دیدیکی کبی
براز یر کیتمدین انلرك بر قاچی دوشوب یقلوردی کفار اول رجلی بولوب
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه انك سوء نظرین دیلدیلر حتی که اکا انی
ایتدردیلر لکن الله تعالی پیغمبریمز علیه السلامی انك عینی اصابتندن حمایت
ایدوب بو آیتی انزال ایتدی (قال النبی علیه السلام لو کان شیء یسبق
القضاء لسبقته العین) پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر اکر قضاء
الهی سبق ایدر شیء اولسه عین سبق ایدیدی و حدیثده کلدیکه
(ان العین تدخل الرجل القبر والجمل القدر) عین مشئومه الله تعالینك

اذنيله برمرتبه مؤثره‌دركه انسانی قبره قور ودوه‌یی چوملكه قور * حسن رضی الله تعالی عنه ایدر عین اصابتنه دوادركه (وان یكاد الذین كفروا) آیتی آخرینه دكین مصابه اوقونه

سورة الحاقة وهی ثنتان وخمسون آیة مكیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(الحاقة) شول ساعت ویا حالتكه وقوعی حق اولور ویا شول ساعتكه انده برنیچه امورك حقیقتی بیلنور ویا انده حساب و جزادن حواق امور واقع اولور (ماالحاقة) حاقه نه شیدر (وماادریك ماالحاقة) حاقه‌نك ماهیتن سكا نه شیٔ بیلدردی زیرا اول هیچ كمسه‌نك درایتی اكا ایرمكدن اعظمدر (كذبت ثمود وعاد بالقارعة) قوم ثمود و قوم عاد یوم قیامتی تكذیب ایتدیلركه اول خلقك قلوبنی افزاع وانفطار سماء ودك ارض ونسف جبال وطمس نجوم وسائر مخاوفله قرع ایدر (فاما ثمود فاهلكوا بالطاغیة) اما قوم ثمود اهلاك اولندیلر بر واقعه ایله‌كیم شدتده حدی تجاوز ایدوبدركه اول صیحه ویا رجفه‌در ویا طغیانلری سببیله كیم اول قارعه‌یی تكذیبلریدر (واما عاد فاهلكوا بریح صرصر عاتیة) واما قوم عاد اهلاك اولندیلر بر ریحله كیم انك صوتی ویا بردی شدید اولوب ریح خازنلرینك امرینه مخالفتدن كیل ووزنسز خروج ایتدی ضبطه استطاعت ایده‌مدیلر ویا اول ریح قوم عاد اوزره تجاوز ایدوب ردینه قادر اولمدیلر (سخرها علیهم سبع لیال وثمانیة ایام حسوما) الله تعالی اول ریحی یدی كیجه وسكز كون علی الدوام قوم عاد اوزره تسلیط ایتدی (فتری القوم فیها صرعی كأنهم اعجاز نخل خاویة) اكر سن انلرك قتنده حاضر اولوب ریحك شدت هبوبنده ویا اول لیالی وایامده انلری موتی كوریدك كأنه یردن منقلعه وساقطه اصول نخلدر (فهل تری لهم من باقیة) هیچ انلردن نفس باقیه ویا بقیه كوررمیسن * دینلدیكه اول ایامی عرب ایام عجوز دیو تسمیه ایدرلر شتانك آخرنده برد وریحك شدتی ایامیدر انك عجوز دینلمسنه سبب قوم عاددن بر عجوز اول ایامده برسربه كیریجك ریح اكا دخی ایروب عذاب نزولندن سكزنجی كونده انی دخی هلاك ایتدیكندنصكره عذاب منقطع اولدی (وجاء

فرعون و من قبله والمؤتفكات بالخاطئة) فرعون واندن اوّل كچن امتلر ویا فرعونك جنودی واتباعی ومؤتفكات اهلیكه قوم لوطدر افعال ذوات خطایله كلدیلر (فعصوا رسول ربهم فاخذهم اخذة رابیة) انلردن هرامت رب تعالیدن كلان رسوله عصیان ایتدیلر اویله اولسه اول انلری اخذ ایتدی برعقوبتله كیم شدتی زیاده ایدی عمللرینك قبحی شدید اولدیغی كبی (انا لما طغی الماء حملناكم فی الجاریة) وقتاكه نوح علیه السلام طوفاننده ماء خازنلرینك اوزره طغیان ایتدی بز سزك آبائكزی ماء اوزره نوحك سفینه‌سنده كوتوردك حالبوكه سز اول آبائكز اصلابنده ایدیكز (لنجعلها لكم تذكرة وتعیها اذن واعیة) تاكه اول فعلمزی كه مؤمنلری انجامز وكافرلری اهلاكمزدر سزه عبرت وكمال قدرتمزه دلالت قیله‌وز وتاكه انی حفظ ایده هراذنكه شانی شول حفظی واجب اولان شیئی حفظ اوله انی تذكر واشاعه وتفكر وموجبی اوزره عمله (فاذا نفخ فی الصور نفخة واحدة) قچانكه صوره نفخهٔ اولی نفخ اولنه‌كه انك عندنده عالم خراب اولور (وحملت الارض والجبال فدكتا دكة واحدة) وارض وجبال اوزرنده اشیاله مكانلرندن قلع ورفع اولنوب بری برینه اورلغله كلیسی هبا قیلنه ویا ایكیسی بسط ایدیلوب ارض واحده مستویه قیلنه (فیومئذ وقعت الواقعة) اویله اولسه اول حینده قیامت دخی قائم اوله (وانشقت السماء فهی یومئذ واهیة والملك علی ارجائها) وملائكه سمانك جوانبنده اولدیغی حالده سماء منشق اوله مع ذلك اول ضعیفه متمزقه در اول حال اوزره قاله‌لر تاشول وقته دكین كه انلر رب تعالینك امریله نزول ایدوب ارضی احاطه ایده‌لر (ویحمل عرش ربك فوقهم یومئذ ثمانیة) واول كونده سمانك انشقاقیله شول جوانبنده‌كی ملائك فوقنده ویاخود رؤس خلائقك فوقنده رب تعالینك عرشنی سكز ملك كوتوره * روایت اولندیكه حملهٔ عرش اشبو كونده دردر یوم قیامتده درت ایله دخی تأیید اولنوب سكز قیلنور * دینلدیكه انكله مراد سكز صنف ملائكه دركه عددلرین الله تعالیدن غیری احد بیلمز (یومئذ تعرضون لا تخفی منكم خافیة) اول كونده سز حساب وقصاص ایچون الله تعالی‌یه عرض اولنورسز اعمالكزدن هیچ برمستوره اكا خفی اولمز (فاما من اوتی كتابه بیمینه فیقول هاؤم اقرؤا كتابیه)

اما اول کمسه که کتاب اعمالی صاغنه ویریله اکا سرورندن برجماعته خطاب ایدوب کلك کتابمی اوقویك دیه ﴿ انی ظننت انی ملاق حسابیه ﴾ بن دنیاده تیقن ایتمشدمکه بن یوم قیامتده حساب اولنیسرین ﴿ فهوفی عیشة راضیة ﴾ ایمدی اول عیش مرضیه‌ده‌در ﴿ فی جنة عالیة ﴾ شول جنتده که درجاتی مرتفعه‌در ویاخود بنالری وقصرلری واغاچلری مرتفعه‌در ﴿ قطوفها دانیة ﴾ که انك ثماری قریبه‌در قائم وقاعد اکا ایریشور ﴿ کلوا واشربوا هنیئا بما اسلفتم فی الایام الخالیة ﴾ وانلره دینورکه اول جنتك ثمار وشرابندن اکل وشرب ایدك داء والمسز حلال وطیب اولدیغی حالده شول دنیاده کچن ایامده ایشلدیککز اعمال صالحه سببیله ویاخود ایام صیامکزده لوجه الله اکل وشربی ترککز سببیله ﴿ واما من اوتی کتابه بشماله ﴾ اما اول کمسه که کتابی وراء ظهرندن ویریله ﴿ فیقول یالیتنی لم اوت کتابیه ﴾ دیه که نولیدی بکا کتابم ویرلمیدی ﴿ ولم ادرماحسابیه ﴾ وحسابم نه شئ ایدیکن بیلمیدم ﴿ یالیتها کانت القاضیة ﴾ نولیدی شول موت که بن اکا ایرمشدم بنم امرمی قطع ایتمش اولوب من بعد بعث اولنمیدم ویانولیدی حیات دنیا بکا موت اولوب حی خلق اولنمیدم ﴿ ماأغنی عنی مالیه ﴾ مالم بکا نه شئ مفید اولدی ویامالم بکا برشیئ مفید اولدی ﴿ هلك عنی سلطانیه ﴾ ملکم وناس اوزره قوت وحجتله تسلطم زائل اولدی ﴿ خذوه فغلوه ﴾ الله تعالی نارخازنلرینه دیه که انی اخذ ایدوب ایکی اللرینی بوینینه تیمورلکز ﴿ ثم الجحیم صلوه ﴾ بعده انی نار جحیمه ادخال ایلکز ﴿ ثم فی سلسلة ذرعها سبعون ذراعا فاسلکوه ﴾ بعده انی برزنجیره اورك که طولی یتمش ذراعدر اول انك دبرندن قونوب منخرندن چیقاریله ﴿ انه کان لایؤمن بالله العظیم ﴾ زیراکه اول الله تعالی یه ایمان کتورمزدی ﴿ ولا یحض علی طعام المسکین ﴾ دنیاده اول فقیره طعام ویرمزدی وغیری اکا تحریض ایتمزدی ایمدی اکا تحریضك ترکی بومثابه‌ده اولیجق انك فعلنی ترك ایدن نه مرتبه‌ده اولور * اشبو دلیلدرکه کفار فروعله ده مکلف اوله‌لر اشبو ایکی امری ذکرله تخصیصده اشارت واردرکه اقبح عقائد کفربالله اوله واشنع رذائل بخل وقسوت قلب اوله ﴿ فلیس له الیوم ههنا حمیم ﴾ ایمدی اول کونده انکچون برقریب اولمزکه انی عذابدن حمایت ایده ﴿ ولاطعام الامن غسلین ﴾ وطعامی دکل الاغسلیندرکه اول اهل نار

قروحنك غساله‌سی وجسدلرینك عروق وصدیدیدر * دینلدیکه اول برشجردر انی اهل نار اکل ایدر ﴿ لایأکله الا الخاطئون ﴾ انی اکل ایتمز الاانلرکه قرآنه کفرله خاطئلردر ﴿ فلا اقسم بما تبصرون ومالاتبصرون ﴾ قسم ایدرین هرشیئله کیم اجسام واشباحدن سز انی کورر سز ودخی هرشیئله کیم ارواح وغیریدن سز انی کورمز سز وبالجمله اقسامده هر موجودی احاطه ایتدی زیراکه موجودات ایکیدن خالی دکل یا کورینور ویا کورنمزدر ﴿ انه لقول رسول کریم ﴾ اول قرآن الله تعالیدن تبلیغ ایدر بر رسولك قولیدرکه اول الله تعالی عندنده کریمدرکه انکله مراد محمد صلی الله تعالی علیه وسلم ویاجبریل علیه السلامدر ﴿ وماهو بقول شاعر قلیلا ماتؤمنون ﴾ اول قرآن شاعر قولی دکلدرکه فرط فسادکزدن سز انی تصدیق ایدرسز حالبوکه انك صدقی ظاهر اولوبدر ﴿ ولا بقول کاهن قلیلا ماتذکرون ﴾ واول عراف کاذب قولی دخی دکلدرکه سز انی تذکر ایدرسز زیراکه قرآنك شعره عدم مشابهتی ظاهردر انی انکار ایتمز مکرکه معاند اوله اماکه کهانت انك خلافنی ملابسدرکه احوال رسولی ومعانئ قرآنی تذکره متوقفدرکه اول طریق کهنه‌یه منافیه‌در ﴿ تنزیل من رب العالمین ﴾ بلکه اول مخلوقاتك ربی جل شانه‌نك جبریل علیه السلام لسانیله تنزیلیدر ﴿ ولو تقول علینا بعض الاقاویل ﴾ اکر محمد علیه السلام ذات نفسندن بعض اقوالی اختلاق ایدوب بزه اسناد ایتسه ﴿ لاخذنا منه بالیمین ﴾ بز انی اذلال ایچون یمینله ویاقوت قهرله اخذ ایدردك ﴿ ثم لقطعنا منه الوتین ﴾ بعده بز انك نیاط قلبنی قطع ایدردك عنقنی ضربله * اشبو حال اوزره قطع اهلاکی تصویردرکه انی ملوك غضب ایتدکلری کیمسه‌لره ایدرلر * دینلدیکه وتین برعرقدرکه ظهرده جاری اولوب قلبه متصل اولور اول کسیلیجك صاحبی فوت اولور ﴿ فمامنکم من احد عنه حاجزین ﴾ سزدن برکیمسه یوقدرکه محمد علیه السلامدن عقوبتمزی منع ایده یعنی محمد علیه السلام سزیچون کذبی تکلف ایدر دکلدر زیرا بیلورکه انی تکلف ایدرسه بز اکا عقاب ایدرز بعده اندن عقابمزی دفع ایدر احد بولنمز ﴿ وانه لتذکرة للمتقین ﴾ واول قرآن متقیلره موعظه‌درکه انکله نفعلنورلر ﴿ وانا لنعلم ان منکم مکذبین ﴾ یاناس بز بیلورزکه سزدن قرآنه مصدقین اولدیغی کبی مکذبین دخی واردر تکذیبلری اوزره جزا ایدرز ﴿ وانه

لحسرة على الكافرين ﴾ واول قرآن كافرلره حسرتدر قچانكه يوم قيامتده انى تصديق ايدنلره ويريلن ثوابى كورهلر ﴿ وانه لحق اليقين ﴾ واول قرآن يقينك حقيقت ومحضيدركه انى تكلم ايدن كذبه تمكين اولنمز ﴿فسبح باسم ربك العظيم﴾ ايمدى رب تعالينك اسم عظيمنى تسبيح ايتكه انكله انك اوزره تقوله رضادن انى تنزيه وسكا وحى ايتديكى شىٔ اوزره اكا شكر ايده سن

سورة المعارج وهى اربع واربعون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ سأل سائل بعذاب واقع ﴾ يوم قيامتده نزول ايدهجك عذابى برداعى استدعا ايتديكه اول نضر بن الحارثدر ويا ابو جهلدر وياخود پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمدر كفاره عذاب نزولنى استعجال ايتدى ﴿ للكافرين ليس له دافع﴾ كه اول عذاب كافرلره مختصدر انلردن انى دفع ايدر يوقدر ﴿من الله ذى المعارج﴾ اول عذاب انلره الله تعاليدندر اكا ارادتى تعلق ايتديكيچون كه اول مصاعد صاحبيدركه كلم طيب وعمل صالح اكا صعود ايدر ويا اكا مؤمنلر سلوكلرنده ترقى ايدرلر وياخود مراد مراتبِ ملائكه وياسمواتدركه ملائكه اكا عروج ايدر ﴿ تعرج الملائكة والروح اليه فى يوم كان مقداره خمسين الف سنة ﴾ ارض سابعهنك اسفلندن منتهاى امره دكين ملائكه وجبريل ويا روح ميت صعود ايدر دينلديكه يعنى سدرة المنتهايه وياعرشه دكين شول كونده كه انك مقدارى دنيا ييللرندن اللى بيك ييلجهدر * دينلديكه اكر بنى آدم دنيادن عرشه يوريوكيدر اولسه اكا اللى بيك ييلده ايرردى * دينلديكه انكله مراد يوم قيامتدركه طولى اللى بيك ييلجه اولور ابو سعيد الخدرى رضى الله تعالى عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلامه بو آيت ذكر اولنوب يا رسول الله يوم قيامت عجب طويل اولور دينلدكده ديديكه اول الله تعالى حقيچونكه نفسم انك يدندهدر اول كون مؤمنه دنياده برصلاة مكتوبهيى اداسندن اخف اولور * دينلديكه انك معناسى اكر اول كونده عبادك حسابى الله تعالينك غيريه توليه اولنسه اللى بيك ييلده انجق اندن فارغ اوليدى لكن الله تعالى انى ايام دنيادن نصف يوم دكلو زمانده اندن فارغ اوله كلى ايدر يعنى اول حسابه ملائكه

وانس وجن توليه اولنسهلر اللى بيك ييلده اندن فارغ اولنمزلردى لكن بن نهاردن برساعتده اول امردن فارغ اولورين * دينلديكه اول يوم قيامتدركه انده اللى مواطن اولوب هر برنده بيكرييل حبس اولنور ﴿ فاصبر صبرا جميلا ﴾ ايمدى يا محمد انلرك عذاب سؤاليله اولان استهزاء واذالرينه صبرايت برصبرله كيم اكا استعجال واضطراب قلب شوب ايتميه ﴿ انهم يرونه بعيدا ونراه قريبا ﴾ انلر بعثى انكارلرندن عذابى ويايوم قيامتى امكاندن بعيد كوررلر اماكه بزانى امكانه ويا وقوعه قريب كوررز ﴿ يوم تكون السماء كالمهل ﴾ اول كونده سماء زيت درديسى كبى ويا اريمش كومش كبى اولور ﴿ وتكون الجبال كالعهن ﴾ وجبال ايسه درلو الوانله بويانمش صوف كبى اولور قچانكه طاغيلوب هوايه كيده ﴿ولا يسئل حميم حميما ﴾ اول كونده هيچ برقريب قريبنه حالندن سؤال ايتمز زيراكه هر برى كندى حالنه مشغول اولور ﴿ يبصرونهم ﴾ اقربا برى برلرين كورهلر يوم قيامتده انس وجندن هر مخلوق صاحبنك نصب عينى اولور اويله اولسه كشى انده اب واخ وذا قرابهلرين كورر لكن نفسلرينه اشتغاللرندن برى برلرينه سؤال وتكلمدن امتناع ايدرلر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر نهاردن برساعتده برى برلريله تعارف ايدرلر بعده تعارفلرى كيدر * دينلديكه انده مؤمن بياض وجهيله وكافرلر سواد وجهيله بيلنور ﴿ يود المجرم لو يفتدى من عذاب يومئذ ببنيه وصاحبته واخيه وفصيلته التى تؤويه ومن فى الارض جميعا ثم ينجيه ﴾ كافرلر يوم قيامتك عذابن كوردكلرنده تمنى ايدهلر كيم نوليدى اوغلارين وخاتونن وقرنداشن وعشيرتن كه نسبده وشدائد عندنده انلر انى كندويه ضم ايدرلر ويريوزنده اولان انس وجن وخلائقك جميعن فدا ايديدى تك كندوبى اول عذابدن قورتاريدى ﴿ كلا انها لظى ﴾ ايمدى انك تمنى ايتديكى كبى اولمز اول نار يالكاودر ﴿ نزاعة للشوى ﴾ كه اول انك رأسنى واطراف جلدنى اجساددن قلع ايدر بعده اول قلع اولنان ينه اولكى هيئتنه كرارا ومرارا عودت ايدر اول حالت ابدا اندن زائل اولمز ﴿تدعو من ادبر وتولى ﴾ نار كندويه دعوت ايده اول كمسهيى كه ايماندن ادبار وطاعتدن تولى ايدوبدر يا كافر ويا منافق بكا كل ديه كلدكلرنده انلرى طارك دانه ديوشرمسى كبى ديوشره ﴿ وجمع فاوعى ﴾ كه اول مالى جمع ايدوب وعايه قومشدى واكا حرصله وطول

امل ايله اندهكى حق اللهى منع ايتمشيدى (ان الانسان خلق هلوعا) انسان حرصده شديد وصبرده قليل خلق اولندى (اذامسه الشر جزوعا) قچان اكا ضرر ايريشسه جزعده اكثار ايدر (واذا مسه الخير منوعا) وقچان اكا خير وسعت ايريشسه انى امساكده مبالغه ايدر اشبو اوصاف ثلاثه احوال مقدره ويا محققهدر زيراكه انسان اول طبايع اوزره مجبولدر (الا المصلين) الا جنس انساندن شونلر دكللركه اهل صلاتدرلر (الذين هم على صلاتهم دائمون) كه انلر صلاته مداوملردر اوقاتن رعايت ايدرلر انلرى اندن هيچ برشان اشغال ايتمز (والذين فى اموالهم حق معلوم للسائل والمحروم) كه انلرك ماللرنده زكات وصدقات موظفهدن حق معلوم واردر شول فقير ايچونكه سؤال ايدر ودخى اولكه سؤال ايتمديكندن غنى ظن اولنوب اندن محروم قيلنور (والذين يصدقون بيوم الدين) ويوم جزايه اعماللريله تصديق ايدرلركه مثوبۀ اخرويه يه طمعله نفسلرين اتعاب ومماللرين صرف ايدرلر (والذين هم من عذاب ربهم مشفقون) وشونلركه رب تعالينك عذابندن خوف ايدرلر (ان عذاب ربهم غير مأمون) زيرا هيچ كمسهيه لايق اولمزكه انك عذابندن امن اوزره اوله اكرچه طاعتده مبالغه ايدرسهده (والذين هم لفروجهم حافظون الا على ازواجهم او ماملكت ايمانهم فانهم غير ملومين) وشونلركه فرجلرينى زوجهلرينك ومالك اولدقلرى جاريهلرينك غيريدن حفظ ايدرلر اماكه زوجهلرينه وجاريهلرينه اتياندهلوم اولنمزلر قچانكه اتيانلرى مأتى مشروعه اولهكه اول انلره حلالدر (فمن ابتغى وراء ذلك فاولئك هم العادون) اول كمسهكه اشبو مذكورك ورائن طلب ايده اول وصفلو كمسهلر حلالدن حرامه متجاوزلردر (والذين هم لاماناتهم وعهدهم راعون) وشونلركه اموال واسرادن ائتمان اولدقلرى شيئه رعايت ايدرلر وحق تعالى وكرك عباد جهتنده اولان معاهدهلرينه وفا ايدرلر (والذين هم بشهاداتهم قائمون) وشونلركه شهادتلرينه حقله قائم اولورلر يوخسه تغيير وكتم ايتمزلر (والذين هم على صلاتهم يحافظون) وشونلركه نمازلرينه حفظ اركان وتكميل سنتله اوقات مستحبه سنده ادايه مداومت ايدرلر (اولئك فى جنات مكرمون) ايمدى اشبو صفات اهلى كمسهلر جنتلرده الله تعاليدن تحف وهدايا ايله مكرملردر (فما للذين كفروا قبلك مهطعين) كافرلره

(نولديكه)

نولديكه حولكده اوتوروب سندن يكايه نظر عداوتله نظر ايدرلر يوخسه سندن ايشتدكلرى كلامله انتفاعى مراد ايتمزلر (عن اليمين وعن الشمال عزين) سنك يمينكده وشمالكده بلوك بلوك اوتوررلر (أيطمع كل امرئ منهم ان يدخل جنة نعيم) انلرك هربرى طمع ايدرميكه مؤمنلر كبى جنت نعيمه كيرهلر (كلا) ايمدى حال انلرك زعم ايتديكى منوال اوزره دكلدر (انا خلقناهم مما يعلمون) بز انلرى بيلدكلرى شيئدن خلق ايتدككه اول نطفۀ قذرهدر كيم عالم قدسه مناسب اولمز اول كمسهكه ايمان وطاعتله استكمال واخلاق ملكيه ايله تخلق ايتميه اكا دخوله مستعد اولمز وياخود سز بيلديككز شيء اجليچون خلق اولنوبسز اول علم وعمل ايله نفسى تكميلدر اولكه انى تكميل ايتميه اول كامللر منازلنه نائل اولمز (فلا اقسم برب المشارق والمغارب انا لقادرون على ان نبدل خيرا منهم وما نحن بمسبوقين) ايمدى بن مشارق ومغاربن ربى جل شانهيه اقسام ايدرينكه بز قادرزكه انلرى اهلاك ايدوب انلردن افضل خلقى انلره خلف قيلهوز وياخود محمده انلردن خيرلويى يعنى انصارى ويرهوز حالبوكه بز اراده ايتديكمز شيئى ايشلمكدن عاجز ومغلوب دكللرز (فذرهم يخوضوا ويلعبوا حتى يلاقوا يومهم الذى يوعدون) ايمدى مكذبينى ترك ايتكه باطللرينه مشغول اولوب دنيالرنده لعب ايتسونلر تاكه عذابله وعد اولندقلرى كونه ملاقات ايدهلر (يوم يخرجون من الاجداث سراعا كأنهم الى نصب يوفضون) قبوردن چيقهلر داعىيه ويا محشره سرعت ايدر اولدقلرى حالده اول كونده كأنه شول عبادتيچون نصب اولنمش شيئه سرعت ايديشورلركه اكا عبادت ايدهلر تكيم دنياده انجلين ايدرلردى (خاشعة ابصارهم ترهقهم ذلة) انلرك ندامت وحسرتدن كوزلرى خاشعه اولديغى حالده ذل وحقارت انلرى قاپليه (ذلك اليوم الذى كانوا يوعدون) ودينله اشبو شول كوندركه انده عذاب اولنغه دنياده وعد اولنديلردى

سورة نوح وهى سبع او ثمان وعشرون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(انا ارسلنا نوحا الى قومه ان انذر قومك من قبل ان يأتيهم عذاب اليم) بز نوح عليه السلامى قومنه ارسال ايدوب ديدككه يانوح قومكى نارله تخويف ايتكه الله تعالىيه ايمان كتوروب اكا برشيء اشراك ايتميهلر انلره طوفان وغرق عذابى كلمزدن اوّل (قال ياقوم انى لكم نذير مبين) اول انلره

دیدیکه بن سزه نذیرین انذاری سز بیلدیککز لسانله تعریف ایدرین ﴿ ان اعبدوا الله واتقوه واطیعون ﴾ که الله تعالینك وحدانیتنه اقرار ایدوب اکا عصیاندن صاقنك وسزه امر ایتدیکمه اطاعت ایدك ﴿ یغفر لکم من ذنوبکم ﴾ تا که بعض ذنوبکزی مغفرت ایده که اول سبق ایدندرکه اسلام انی جب ایدر ﴿ ویؤخرکم الی اجل مسمی ان اجل الله اذا جاء لایؤخر لو کنتم تعلمون ﴾ وسزی صحت ووسعت رزقله اجل مسمایه تأخیر ایده که اول ایمان وطاعت شرطیله سزکچون تقدیر اولنان اجلك اقصاسیدر زیرا قچان الله تعالینك سزی تعذیبی وقتی ایریشه تأخیر اولنمز اکر انی بیلورسکز ایمانه کلورسز ﴿ قال رب انی دعوت قومی لیلا ونهارا فلم یزدهم دعائی الافرارا ﴾ نوح علیه السلام دیدیکه یارب بن قومی لیل ونهارده علی الدوام ایمانه دعوت ایتدم بنم دعوتم ایسه انلرك فرارین آرتوردی ﴿ وانی کلما دعوتهم لتغفر لهم جعلوا اصابعهم فی آذانهم واستغشوا ثیابهم واصروا واستکبروا استکبارا ﴾ هربارکه بن انلری ایمانه دعوت ایتدمسه که سن انلری مغفرت ایدهسن بارمقلرین قولاقلرینه طوتدیلرکه دعوتمی ایشتمیهلر وثوبلریله باشلرك بوریدیلرکه دعوتمی ایشتمدکلرندن بشقه یوزیمی دخی کورمیهلر وکفر وعصیانلری اوزره اصرار ایدوب بکا اتباعدن استکبار ایتدیلر ﴿ ثم انی دعوتهم جهارا ثم انی اعلنت لهم واسررت لهم اسرارا ﴾ بعده بن انلری علانیهده ایمانه دعوت ایتدم بعده اعلای صوتله دعوت ایتدم وبر بر چاغروب انلره سرده سویلدم ﴿ فقلت استغفروا ربکم انه کان غفارا ﴾ ودیدیمکه کفردن توبه ایدوب ربکز جل شانهدن مغفرتن دیلکز زیرا که اول شرك ومعاصیدن توبه ایدنه مغفرتی بلیغدر * روایت اولندیکه نوح علیه السلامی قومی تکذیب ایدیجك الله تعالی انلردن یغموری حبس ایتدی وقرقییل نسالرین عقیم ایتدی حتی که اموال ومواشیلری اهلاك اولوب کتدی اول بلیه اوزرلرندن دفع اولسون ایچون انلره استغفارله امر ایتدی عمر رضی الله تعالی عنه بو آیتی استدلال ایله استسقاده استغفار اوزره زیاده ایتمزدی ﴿ یرسل السماء علیکم مدرارا ﴾ تا که اول سزه یغموره احتیاج اولدیغکزجه ایندره ﴿ ویمددکم باموال وبنین ﴾ وسزه کثرت اموال واولادایله امداد ایده ﴿ ویجعل لکم جنات ویجعل لکم انهارا ﴾ وسزه میوهلی بوستانلر ویره واول بوستانلره ایرمقلر آقیده ﴿ مالکم لاترجون لله وقارا ﴾ سزه نولدیکه الله تعالی یه ایمانله

(کندیکز)

کندیکز ایچون دار ثوابده تعظیم تأمل ایتمزسز ویاخود الله تعالینك عظمتن اعتقاد ایتمزسزکه اکا مخالفتدن خوف ایدهسز ﴿ وقد خلقکم اطوارا ﴾ حالبوکه اول سزی حالدن حاله تحویل اوزره خلق ایتدیکه اولا نطفه بعده علقه بعده مضغه حتی که خلقتکزی تمام ایتدی یعنی سزه نولدیکه اول الله تعالی یه ایمان کتورمزسز والحال سزك بو حالکز ایمان ایجاب ایدر ﴿ ألم تروا کیف خلق الله سبع سموات طباقا ﴾ کورمزمیسزکه الله تعالی یدی سمایی نیجه بری برینك فوقنده طبقهلر ایتدی ﴿ وجعل القمر فیهن نورا ﴾ وقمری سماء دنیاده ایکن انی انده وسائر سمواتده نور قیلدی ﴿ وجعل الشمس سراجا ﴾ وکونشی ضیادار چراغ قیلدیکه انکله اشیاء کوریلور الله تعالی انی چراغه تمثیل ایتدی زیرا اول وجه ارضدن ظلمت لیلی کیدررر چراغك اطرافندهکی ظلمتی کیدرمسی کبی ﴿ والله أنبتکم من الارض نباتا ﴾ الله تعالی سزی تراب ارضدن خلق ایتدیکه آدمی اندن وسزی آدمدن خلق ایتدی ﴿ ثم یعیدکم فیها ویخرجکم اخراجا ﴾ وموتکزدنصکره سزی کیرو ارضه دوندرر ویوم قیامتده سزی ارضدن چیقارر ﴿ والله جعل لکم الارض بساطا لتسلکوا منها سبلا فجاجا ﴾ الله تعالی سزکچون ارضی مبسوطه قیلدیکه اوزرنده تقلب ایدهسز تا که اندن طرق واسعه اخذ ایدوب حاجتکزه کیدهسز ﴿ قال نوح رب انهم عصونی واتبعوا من لم یزده ماله وولده الاخسارا ﴾ نوح علیه السلام دیدیکه یارب قومم توحیدله امرمده بکا عصیان ایتدیلر فقرالری شول کمسهلره اتباع ایتدیلرکه مال وولدلری آخرتده انلرك خسارتن آرتوردیکه انلر اغنیاء ورؤسالریدر ﴿ ومکروا مکرا کبارا ﴾ وغایتده کبیر مکر ایتدیلرکه الله تعالی یه افترا ورسولنی تکذیبدر ویاخود رؤسالرینك اتباعلرین نوحه ایماندن منعلری وقتلنه تحریشلریدر ﴿ وقالوا لاتذرن آلهتکم ﴾ ورؤساء اتباعلرینه دیدیلرکه آلهکزه عبادتی ترك ایتمکز ﴿ ولاتذرن ودا ولاسواعا ولایغوث ویعوق ونسرا ﴾ خصوصا که ود وسواع ویغوث ویعوق ونسر نام بش آلهکز عبادتن ترك ایتمکز اشبونلر قوم صالحین اسمائی ایدی آدم ونوح بیننده کچمشلردی وفات ایتدکلرنده اتباعلری تبرکا انلرك صورتلرین تصویر ایتدیلر بعده مرور ازمانله انلری معبود ایدندیلر بعده اول صورتلر عربه انتقال ایتدی ود کلبك وسواع همدانك ویغوث مدحجك

ويعوق مرادك ونسر حميرك ايدى ﴿ وقد اضلوا كثيرا ولاتزد الظالمين
الاضلالا ﴾ اشبو اصنام ويا رؤساء ناسدن كثيرى اضلال ايتديلر ايمدى يارب
ظالملرك هلاكنى ارتورغل ﴿ مما خطيئاتهم اغرقوا فادخلوا نارا ﴾ انلر
خطيئه لرى اجلندن طوفانله غرق اولنوب عقبنده ناره ادخال اولنديلركه
انكله مراد عذاب قبر ويا عذاب آخرتدر ﴿ فلم يجدوا لهم من دون الله
انصارا ﴾ اويله اولسه انلر كنديلر ايچون اعوان بولمديلركه عذاب اللهدن
انلرى منع ايده لر ﴿ وقال نوح رب لاتذر على الارض من الكافرين ديارا ﴾
نوح عليه السلام ديديكه يارب ير يوزنده كافرلردن دور ايدر كلور كيدر
بركمسه ترك ايتمكل ﴿ انك ان تذرهم يضلوا عبادك ولايلدوا الافاجرا كفارا ﴾
يارب اكرسن انلرى ترك ايدرسك عبادكى توحيددن كفره دوندررلر وانلردن
وجوده كلن اولاد فاجر وكفرده بليغ اولورلر * روايت اولنديكه نوح
قومندن بررجل اوغلنك الن آلوب ونوح عليه السلامك قتنه كلوب ونوحى
كوستروب ديردى اشبو قوجه دن صاقنغل كه كذابدر بابام دخى اشبو
منوال اوزره بنى اندن صاقندرمشدى اويله اولسه كفر وطغيان اوزره
بيوكلرى كيدر كوچكلرى انلرك يرين طوتردى * دينلديكه نوح عليه السلام
بوقولى شول حينده ديديكه الله تعالى انلرك رجالى اصلابندن ونسائى
ارحامندن هرمؤمنى چيقاردى وعذاب نزولندن قرق ييل اوّل ارحام
نسائى عقيم ايدوب اصلاب رجالى قورتدى ونوحه خبر ويرديكه انلر
ايمانه كلمزلر ومؤمن اولاد دخى طوغرمزلر اويله اولسه نوح عليه السلام
دخى انلرك هلاكنه دعا ايدوب انك دعاسيله جميعى هلاك اولديلر اول
وقتده ارالرنده هيچ صبى يوغيدى ﴿ رب اغفرلى ولوالدى ﴾ يارب بنى
مغفرت ايت وبابام لمك بن متوشلخى وانام شمخا بنت انوشى ﴿ ولمن دخل بيتى
مؤمنا ﴾ وهركمسه يى كه مؤمن اولديغى حالده بنم منزلمه ويامسجدمه ويا
سفينه مه دخول ايده ﴿ وللمؤمنين والمؤمنات ﴾ ودخى يوم قيامته دكين ايمانه
كلور رجال ونسائى ﴿ ولاتزد الظالمين الاتبارا ﴾ وظالملرك هلاك ودمارين
زياده ايلمكل الله تعالى دخى اكا اجابت ايدوب انلرى هلاك ايتدى

سورة الجن وهى ثمان وعشرون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ قل اوحى الى انه استمع نفر من الجن ﴾ يامحمد ديكل كه رب تعاليدن بكا وحى

(اولنديكه)

اولنديكه نصيبين جنندن طقوز ويايدى كمسه بندن قرآن اوقوديغم استماع
ايتديلر شول حينده كه رسول الله صلى الله عليه وسلم تهامه ده بطن
نخله يه داخل اولوب اصحابيله صباح نمازين قيلوركن ذكر اولنان جنيلر اكا
اوغرايوب اوقوديغن دكلديلر اشبودركه بزمله سماء خبرى بيننه حائل
اولوبدر ديديلر حالبوكه قرآن نزولندن اوّل سماء خبرين استماعندن منع
اولنمزلردى اندن قوملرينه رجوع ايتديلر ﴿ فقالوا انا سمعنا قرآنا عجبا يهدى
الى الرشد فآمنا به ولن نشرك بربنا احدا ﴾ ديديلر كه بز بر قرآن بديع ايشتدك كه
حسن نظمنده ورقت معناسنده كلام ناسه مباينذر اول حق وصوابه هدايت
ايدر اويله اولسه بز اول قرآنى تصديق ايتدك من بعد رب تعالى يه خلقندن
بر شئ اشراك ايتمزز زيرا انك وحدانيتنه دلائل قاطعه ناطقه در ﴿ وانه تعالى
جدّ ربنا ما اتخذ صاحبة ولا ولدا ﴾ ودخى تصديق ايتدك رب تعالينك
جلال وقدرتى محدثاتدن تنزه وارتفاع ايتدى شول حيثيتدنكه كفارك زعم
ايتديكى كبى صاحبه وولد اتخاذ ايتمدى ﴿ وانه كان يقول سفيهنا على الله
شططا ﴾ وبزم سفيهمز ابليس ويامردهٔ جن الله تعالى يه صاحبه وولد
نسبتيله كذب وافترا ايدرلر ﴿ وانا ظننا ان لن تقول الانس والجن على الله كذبا ﴾
وبز ظن ايدرزكه انس وجندن هيچ احد الله تعالى يه كذب وافترا
ايدر اولميه ﴿ وانه كان رجال من الانس يعوذون برجال من الجن فزادوهم
رهقا ﴾ الله تعالى ايدركه انسدن بعض رجال جندن بعض رجاله استعاذه
ايتمرايله اول جنك كبر وعتوّن ارتوررلردى * روايت اولنديكه زمان
جاهليتده عربدن بر رجل مسافرت ايدوب كيجه برارض قفره ده قالسه
اشبو وادينك جنيلرى سفهاسنك شرّندن سيدلرينه صغنورين ديردى انكله
اول كيجه انلرك امن وجوارنده اولوردى حالبوكه انسيلرك اول قوللرين
ايشتدكلرنده انس اوزره استكبار وافتخار ايدرلردى واستعاذه اولندقلريچون
اضلالرين آرتوررلردى ﴿ وانهم ظنوا كما ظننتم ان لن يبعث الله احدا ﴾ الله
تعالى كفاره خطاب ايدوب ديديكه جنيلر دخى سزك كبى ظن ايتديلركه
الله تعالى هيچ كمسه يى موتندنصكره بعث ايتميه اويله اولسه سزك كبى انلر دخى
كافر اولديلر ﴿ وانا لمسنا السماء فوجدناها ملئت حرسا شديدا وشهبا ﴾
ينه اول جنيلر ديديلركه بز سماء دنيايه استراق سمع ايچون بلوغ طلب ايتديكمزده
بز انى ملائكه دن قوى حارسلر ونار دن متولد شهابلرله مملو حراست اولنور

بولدق ﴿ وانا كنا نقعد منها مقاعد للسمع فمن يستمع الآن يجدله شهابا رصدا ﴾
محمد عليه السلامك بعثتندن اوّل بز سمادن حراس وشهبدن خاليه
مقاعدده ملائكه‌نك مقالاتنى استماع ايچون اوتورردق شمدى ايسه مقاعدك
كليسى حراسله طولوبدر جنيلردن اولكه انلردن استماع قصدين ايده
كنديچون راصد شهاب بولور ﴿ وانا لاندرى اشرّ اريد بمن فى الارض
ام اراد بهم ربهم رشدا ﴾ بيلمزز كه سمانك استراق سمعدن حراست اولنمسيله
ارض اهلنه شرمى اراده اولندى يوخسه رب تعالى انلره خيرمى اراده
ايتدى ﴿ وانا منا الصالحون و منادون ذلك كنا طرائق قددا ﴾ و بزدن قوم
واردر كه مؤمنون ابرار در و بر قوم دخى انلردن دوندر فرق متفرّقه اولمشز
قدريه ومرجئه ورافضيه ومجسمه وغيرى كبى ﴿ وانا ظننا ان لن نعجز الله
فى الارض ولن نعجزه هربا ﴾ وبز بيلوب تيقّن ايتدك كه يريوزنده قنده اولسه‌وز
الله تعالى بزه اراده ايتديكى امرى انفاذدن واول بزى طلب ايتسه هر بريمزى
انك امرى ادراكندن عاجز ايتمز ﴿ وانا لما سمعنا الهدى آمنابه فمن يؤمن بربه
فلا يخاف بخسا ولارهقا ﴾ بز محمد عليه السلامك اوقوديغى قرآنى
ايشيديجك اكا ايمان كتوردك اول كمسه كه رب تعالينك وحدانيتنه ايمان
كتوره اول خوف ايتمزكه عملنك اجرندن نقص ايديله ويا عملنك جزاسى
كيدريله زيرا اول حقى نقص وياظلمى ارهاق ايتمدى زيراكه قرآنك حقى
اندن اجتنابدر ﴿ وانا منا المسلمون ومنا القاسطون ﴾ وبزدن برقوم مسلم
وموحدلردر وبر قوم ايسه توحيددن عدول ايديجيلردر ﴿ فمن اسلم فاولئك
تحرّوا رشدا ﴾ اول كمسه كه توحيدده اخلاص ايده اول حاللو كمسه‌لر رشد عظيم
طلب ايتديلركه اول انلرى دار الثوابه ايركورر ﴿ واما القاسطون فكانوا
لجهنم حطبا ﴾ اما انلركه توحيد وطريق حقدن عدول ايتديلر انلر جهنمه
وقود اولديلر اشبو محلده جنك كلامى تمام اولدى ﴿ وان لو استقاموا على
الطريقة لاسقيناهم ماء غدقا ﴾ ودخى بكا وحى اولنديكه اكرجن ويا انس
ويا ايكيسى بيله طريقهٔ اسلام وتوحيد اوزره استقامت ايتسه‌لر بز انلره مال
كثير ويرر وعيش واسع اوزره انلرى دنياده تعيش ايتديرردك ﴿ لنفتنهم فيه ﴾
تاكه انلرى اختبار ايده‌وزكه اكا نيجه شكر ايدرلر * دينلديكه انك معناسى اكر
انلر كفرلرى اوزره اقامت ايتسه‌لر بز انلره مال كثير ويرر ووسعت ايركورردك
تاكه انكله مفتون اولوب كفرلرى اوزره عذاب ايده‌وز ﴿ ومن يعرض عن

(ذكر)

ذكر ربه يسلكه عذابا صعدا ﴾ اول كمسه كه رب تعالينك عبادت ويا موعظه
ويا وحيندن اعراض ايده اول انى عذاب شاقه تسليك ايدر كه انك اكا
طاقتى اولمز ﴿ وان المساجد لله فلاتدعوا مع الله احدا ﴾ ومساجد الله تعالى يه
مختصه‌در انده انك غيرى يه عبادت ايتمكز * دينلديكه مساجدله مراد ارضك
كليسيدركه اول پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه مسجد قلنوبدر ويا مسجد
حرامدركه مساجدك قبله‌سيدر وياموضع سجوددر ويا اعضاء سجوددركه
اول جبهه وايكى يد وايكى ركبه وايكى قدمدر ﴿ وانه لما قام عبدالله يدعوه
كادوا يكونون عليه لبدا ﴾ وقتاكه حضرت محمد صلى الله عليه وسلم عبدالله‌در
بطن نخله‌ده نمازه طوردى جنيلر انك عبادتن كوروب قراءتن ايشتدكلرندن
حرص وعجله ايله اوزرينه ازدحام ايتديلر قريب اولديلركه جماعت ملتندن
اوله‌لر ويا انس وجنّ قريب اولديلركه شركلرينه مخالف اولان انك امرينى
ابطال ايده‌لر لكن الله تعالى اكا اعداسى اوزره نصرت ايدوب حتى كه انى
اتمام ايتدى ﴿ قل انما ادعو ربى ولا اشرك به احدا ﴾ يا محمد كفار مكه‌يه
ديكل كه بن انجق رب تعالى يه عبادت ايدوب هيچ احدى اكا اشراك ايتمزين
﴿ قل انى لااملك لكم ضرّا ولا رشدا ﴾ ديكل كه بن مالك دكلن كه سزه خذلان
ويا هدايت ايركورم زيدا اكا مالك دكل الا الله تعاليدر ﴿ قل انى لن يجيرنى
من الله احد ولن اجد من دونه ملتحدا ﴾ ديكل كه اكر بن الله تعالى يه عصيان
ايدرسم بنى انك عذابندن قورترر احد اولمز وبن اندن غيرى ملتجا بولمزم
﴿ الا بلاغا من الله ورسالاته ﴾ ضرر ونفعدن بنم يدمده برشئ يوقدر مكر كه الله
تعاليدن تبليغ خبر اوله ويا خود الله تعاليدن زياده ونقصانسز تبليغ رسالت
اوله ﴿ ومن يعص الله ورسوله فان له نار جهنم خالدين فيها ابدا ﴾ اول كمسه كه
قرآن وتوحيد امرنده الله تعالى يه ورسولنه عصيان ايده انكچون نار جهنم
واردر انك اهلى انده خالدين اولدقلرى حالده ابدا اندن چيقمزلر ﴿ حتى اذا
رأوا ما يوعدون فسيعلمون من اضعف ناصرا واقل عددا ﴾ حتى قچانكه
وعد اولندقلرين دنياده كوره‌لر وقعهٔ بدر كبى ويا آخرتده كوره‌لر عذاب
نزولنده بيليسرلردركه ناصرده اضعف وعدد ده اقل انلرميدر يوخسه
مؤمنلرمى اشبو آيت نازل اولدى شول وقتكه مشركلر پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلمك مؤمنلردن انصارينى استضعاف وعددلرينى استقلال
ايتديلر وبرى برلريله پيغمبريمز عليه السلام اوزره عداوته تظاهره امهال

اولندقلرین کوردیلر (قل ان ادری اقریب ماتوعدون ام یجعل له ربی امدا) وقتاکه مشرکلر پیغمبریمز علیه السلامه شول بزه وعد ایتدیکک عذاب نوقت کلور بزه خبر ویردیدکلرنده بیورلدیکه یا محمد سن انلره دیکل که سزه عذاب نزول ایدیسر ایدوکن بیلورم لکن نوقتده اوله جغن بیلمزمکه اول قریبیدر یوخسه ربم جل شانه انی تأخیر ایدیسرمیدر (عالم الغیب فلایظهر علی غیبه احدا) اول الله تعالی غیبی بیلور علمی کندویه مختص اولان غیبه هیچ احدی مطلع ایتمز (الا من ارتضی من رسول) مکرکه رسولدن اختیار ایتدیکی کمسه یه ملك واسطه سیله غیبدن دیلدیکی شیئی بیلدیره تاکه اول انك نبوتنه معجزه اوله (فانه یسلك من بین یدیه ومن خلفه رصدا) اویله اولسه الله تعالی اول رسولنك اوکنجه وآردنجه ملائکه یوریدرکه انی شیاطیندن حراست ایده لر تاکه قرآن اکا وحی اولندیغنده شیاطین انی ایشتمیه لر رسولك انی ناسه اخبارندن اوّل شیاطین انی ناسه افشا ایتمیه لر یوخسه انبیانك سائر ناسدن امتیازی اولمزدی (لیعلم ان قد ابلغوا رسالات ربهم) تاکه نبی موحی الیه بیله لرکه جبریل ایله ووحی ایله اکا نازل اولان ملائکه رب تعالینك رسالاتنی زیاده ونقصانسز کمال اوزره کوندرلدکاری انبیایه ایرکوردیلر ویاخود وجودده الله تعالینك علمی اکا تعلق ایده * روایت اولندی هرنبی که بعث اولندی الا اکا ملائکه مقارن اولدیکه شیاطین ملك صورتنه تشبهله اول نبی یی تغریردن حفظ ایده لر (واحاط بما لدیهم) والله تعالی اول رسوللر عندنده اولان شیئی وجودده بیلدی اکرچه اکا هیچ برشیٔ خفی دکل ایسه ده (واحصی کل شیٔ عددا) وخلق ایتدیکی اشیایی احصا ایدوب عددین بیلدی انك علمندن هیچ برشیٔ خفی اولمدی حتی مثاقیل ذره ایسه ده

سورة المزمل وهی عشرون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(یاایها المزمل) یاشول نبیکه ثیابنه تلفف ایدر انکله مراد پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدرکه اول ابتداء وحیده دهشتدن برمدتده وحی ایله انس ایدنجیه دکین وحی کلدکده ثیابه بورینوردی ویا عائشه رضی الله تعالی عنهانك اوزرنده اورتولی مرطك بقیه سنه بورلمش نماز قیلوردی اول فعلنی تحسین وجهی اوزره انکله خطاب اولندی ویاخود اول کسیلان

حالتی اولدیغندن انی تهجین ایچون انکله خطاب اولندی (قم اللیل الا قلیلا) کیجه ده نافله نمازه قائم اول ویا اکا مداومت ایت * دینلدیکه قیام لیل ابتداده اکا فرض ایدی الا لیلدن قلیلی دکل (نصفه او انقص منه قلیلا) نصف لیلدن اقلی قائم اول ویا لیلك نصفندن ثلثنه دکین نقص ایت (او زد علیه) ویا نصف اوزره ثلثانه دکین زیاده ایت یعنی سن مخیرسن دیلرسك لیلك نصفنی کاملا قائم اول ویا نصفندن ثلث اخیره دکین نقصله ویا نصفندن ثلثانه دکین قائم اول (ورتل القرآن ترتیلا) وقرآنی تبیین حروف ووقار اوزره اوقو برحیثیتله که سامع انك حروفن عدّه امکانی اوله (انا سنلقی علیك قولا ثقیلا) یا محمد اوزریکه قول ثقیل القا ایدرزکه اول قرآندر انده تکالیف شاقه واردرکه مکلفینه ثقیلدر خصوصا پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه کیم انی تحمل وامتنه تحمیل ایدر ویا اول رزانت لفظی ومتانت معناسیچون رصیندر ویا انی تأملده تصفیه سز وتجدید نظره افتقار ایچون ثقیلدر ویا اول میزانده ثقیلدر ویا کفاره وفجاره ثقیلدر ویا انك تلقینی ثقیلدر * عائشه رضی الله عنها ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمی کوردم اکا وحی نازل اولدیغنده مبارك آلنندن ترلر دوکردی مع هذا بردك شدتی وقتنده ایدی (ان ناشئة اللیل هی اشدّ وطأ واقوم قیلا) کیجه نك شول ساعتیکه نفس انده نومدنصکره مضجعندن عبادته قیام ایدر مصلی یه اول کوندز ساعتندن کلفه ده ویا ثبات قیامده ویا قلب ولسان مواطئه سنده ویا خضوع واخلاص موافقتنده اشددر وقراءته اصوب وقوله اصحدر زیراکه اصوات انده ساکن اولور وبالجمله کیجه ده اولان عبادت نشاطه اشدّ واخلاصه اتم وبرکتی اکثر وثوابی ابلغدر (ان لك فی النهار سبحا طویلا) نهارده سنك حوایج واشغالکه تصرف وتقلبك واقبال وادبارك واردر ایمدی تهجده ملازم اولغل که مناجات حق فراغ قلبی استدعا ایدر (واذکر اسم ربك) وکیجه ده وکوندزده ربك جل شانه نك ذکرینه مداومت ایت وذکر الله ایسه متناولدر هرشیئه کیم اول انی تذکیر ایده تسبیح وتهلیل وتحمید وصلاة وقراءت ودراستدن هرقنغیسی ایسه (وتبتل الیه تبتیلا) وعبادتله الله تعالی یه انقطاع ایت وانك غیریدن نفسکی تجرید ایت (رب المشرق والمغرب لا اله الا هو فاتخذه وکیلا) مشرق ومغربك ربی اول الله تعالیدرکه اندن غیری اله یوقدر ایمدی جمیع اموریکه انی وکیل

اتخاذ ایت (واصبر علی مایقولون) ومشرکلری تکذیب واذا سنه صبر ایت (واهجرهم هجرا جمیلا) واعتزال حسنله انلردن اعتزال ایت انلره مدارات ایت مکافاتی ترکله وامرلرینی الله تعالی یه تفویضله (وذرنی والمکذبین) سنی تکذیب ایدنلرك امرینی بکا تفویض ایتکه بن انلره مکافی اولورین (اولی النعمة) که انلر غنا وتنعم صاحبلریدرکه اول سبب غفلتلریدر انکله مراد صنادید قریشدر (ومهلهم قلیلا) وانلره آز زمان مهلت ویر اکا بناء چوق زمان کچمدن بدرده قتل اولندیلر (ان لدینا انکالا وجحیما وطعاما ذاغصة وعذابا الیما) بزم عندمزده آخرتده انلر ایچون تهیئه اولنمش قیود ثقال ونار محرقه وطعامکه بوغازه ایلیشوب قالور وعذابکه صاحبنه الم ویرر اولور (یوم ترجف الارض والجبال وکانت الجبال کثیبامهیلا) شول کونده که انده ارض وجبال تحرك وتزلزل ایدر وجبال ایسه آقارقوم اولور (انا ارسلنا الیکم رسولا شاهدا علیکم) یا اهل مکه بن سزه محمد علیه السلامی رسول کوندردم یوم قیامتده بنم توحیدمه دعوتده اجابت وسزك امتناعکزه شهادت ایده (کما ارسلنا الی فرعون رسولا) نتکیم موسی علیه السلامی فرعونه رسول کوندرمشدك (فعصی فرعون الرسول فأخذناه اخذا وبیلا) فرعون ایسه اول رسوله عصیان ایدیجك بز انی اخذ شدیدله اخذ یعنی غرقله اهلاك ایتدك (فکیف تتقون ان کفرتم یوما یجعل الولدان شیبا) اکر کفر اوزره قالورسکز کندیکزی عذابدن نیجه قورتررسز شول کونده که هیبت وشدتندن اول صبیانی بیاض صاچلو ایدر (السماء منفطر به کان وعده مفعولا) که اول کونك هولندن سماء منشق اولور اول کونك کلمسنه الله تعالینك وعدی مفعول اولدی (ان هذه تذکرة فمن شاء اتخذ الی ربه سبیلا) اشبو آیات مخوفه ناسه موعظه‌در اول کمسه که انکله متعظ اوله سبیل تقوایه سلوکله الله تعالی یه تقرب ایدر (ان ربك یعلم انك تقوم ادنی من ثلثی اللیل ونصفه وثلثه) یا محمد ربك جل شانه بیلورکه سن کیجه‌نك ثلثاندن اقلی وکاهی نصفنی ویا ثلثنی قائم اولورسن ویاخود ثلثاندن اقلنی وکاهی نصفندن وکاهی ثلثندن اقلنی قائم اولورسن (وطائفة من الذین معك) واصحابکدن برجماعت دخی سنکله بیله قائم اولدیغن بیلور (والله یقدر اللیل والنهار) الله تعالی لیل ونهارك ساعاتنی احصاء ایدر واول ایکیسندن قیام ایچون

مفروضی غیر مفروضدن تمییز ایدرسز ایسه اکا قادر دکلرسز (علم ان لن تحصوه) الله تعالی بیلورکه کیجه‌دن اوزریکزه قیامی فرض اولانك فرض اولمیانندن تمییز ایده‌مزسز زیراکه یقین اوزره انك اوقاتنی احصایه قادر دکلرسز مکرکه جمیع لیلی قائم اوله‌سز اول ایسه سزه مشقت ویرر (فتاب علیکم) اویله اولسه رب تعالی سزه ترك قیامده ترخیصله و انده اثم وتبعه‌یی رفعله عفوه عودت ایتدی * دینلدیکه تخییر مذکور اوزره تهجد فرض ایدی اول انلره عسیر اولیجق اشبونکله اول انلردن نسخ اولندی بعده صلوات خمسه‌له تهجدك وجوبی نسخ اولندی لکن پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن دکل (فاقرؤا ماتیسر من القرآن) ایمدی صلاة لیلدن سزه متیسر اولان دکلو قیلك صلاتدن قراءتله تعبیر اولندی سائر ارکانله تعبیر اولنمسی کبی * دینلدیکه یعنی صلاتده قرآندن سزه متیسر اولانی اوقوکز * حسن دیدیکه یعنی صلاة مغربده وصلاة عشاده قس بن ابی حازم ایدر بن بصره‌ده ابن عباسك خلفنده نماز قیلدم اوّلکی رکعتنده فاتحه وسورهٔ بقره‌نك اوّلکی آیتن اوقودی وایکنجی رکعتنده فاتحه وانك ایکنجی آیتن اوقودی منصرف اولدیغنده اول فعلنه (فاقرؤا ماتیسر) آیتن دلیل اقامت ایتدی * انس بن مالك رضی الله عنه ایدر بن پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن ایشتدمکه دیر بر کمسه‌کیم کیجه‌ده وکوندزده اللی آیت اوقویه اول غافللردن یازلمز واکر یوز آیت اوقورسه قانتلردن یازیلور واکر ایکیوز آیت اوقورسه یوم قیامتده قرآن اکا محاجه ایتمز واکر بشیوز آیت اوقورسه انکچون اجردن قنطار یازیلور * ابن عمر رضی الله عنهما ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بکا دیدیکه قرآنی هرآیده برکره اوقوغل دیدمکه یارسول الله بن کندمده قوت بولورین یعنی اندن اکثر اوقومغه دخی قادرین دیدیکه یکرمی کونده برکره اوقوغل دیدمکه اندن اکثره دخی قادرم دیدیکه ایمدی هفته‌ده برکره اوقوغل انك اوزره زیاده ایتمکل (علم ان سیکون منکم مرضی) الله تعالی بیلدیکه سزدن بعضیکز خسته اولمسیله قیام لیلدن عاجز اولیسرلردر اول اجلدن ترك قیامه سزه رخصت ویردی ایمدی قیام لیلك تعذرینه اول سبب بیان ایتدیکه انك بری اشبو مذکوردر (وآخرون یضربون فی الارض یبتغون من فضل الله) ایکنجی سبب اولدرکه بر قوم آخرون یریوزنده مسافرت ایدوب تجارت

ويا تحصيل علمله الله تعالينك فضلندن رجا ايدرلر ﴿ وآخرون يقاتلون في سبيل الله ﴾ اوچنجى سبب اولدركه سزدن قوم آخرين الله تعالينك سبيلنده قتال ايدرلر ﴿ فاقرؤا ماتيسر منه ﴾ ايمدى صلاة ليلدن سزه تيسير اولنان دكلو قيلك لكن اوزريكزه وجوب طريقى اوزره دكل ﴿ واقيموا الصلاة ﴾ واوزريكزه فرض اولان نمازى قيلك ﴿ وآتوا الزكاة ﴾ واوزريكزه واجب اولان زكاتى ويرك ﴿ واقرضوا الله قرضا حسنا ﴾ وزكاتدن غيرى اموالكزدن سبيل خيراته نيت خالصه ايله انفاق ايدك ﴿ وما تقدموا لانفسكم من خير تجدوه عندالله هو خيرا واعظم اجرا ﴾ اعمال صالحه‌دن اول شيئكه نفس ويامال متعلق اولور طيب نفسله آخرتكزه تقديم ايدرسز والله تعالى عندنده سزانى شول موتكز حالنده وصيته تأخير ايتديككز شيئدن ويامتاع دنيادن خيرلو واجرلو وثوابنى اعظم بولورسز ﴿ واستغفروا الله ان الله غفور رحيم ﴾ الله تعاليدن ذنوبكزك مغفرتن ديلكز اول توبه ايدنه غفور واكا اطاعت ايدنه رحيمدر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم بر وقتده اصحابنه ديديكه قنغيكزه كندى وارثى مالندن احبدر ديديلركه هر بريمزه كندى مالى وارثنك مالندن احبدر ديدى بلكه ديديككزك خلافى اوزره‌سز زيرا كندى مالكز تقديم ايتديككزدر وارثكز مالى تأخير ايتديككزدر

سورة المدثر وهى ست وخمسون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ ياايها المدثر ﴾ سبب نزولنده پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمدن مرويدر ديديكه مكه قربنده حراء نام جبلده ايدم بر ندا كلدى يمين وشماله نظر ايدوب بر شيئى كورمدم فوقه نظر ايدیجك كوردمكه اول بكاندا ايدن ملكدر سماء وارض بيننده هواده كرسى اوزره اوتورر اندن رعب ايدوب اهلم خديجه‌يه كلدم ديدمكه بنى تدثير ايدك يعنى دثارله بنى بوريكزكه اول ثوب اورتيلور لحاف مثلى ثيابدر اويله اولسه جبريل عليه السلام كلوب خطاب مذكورله بكا ندا ايتدى * دينلديكه اول قريشدن زياده متأذى اولیجق كلوب برثوبه بوروندى ويا اول ثوبه بورنمش اويوركن بوآيتله خطاب اولندى * دينلديكه مدثرله مراد اولكه

نبوتله ويا كمالات نفسانيه ايله تدثر ايدن ويا اختفا ايدن ديمك اوله زيرا كه اول حراده اختفا ايدر كبيدى ﴿ قم فأنذر ﴾ مضجعكدن طوروب عزم وجدله كفارى عذاب الله ايله تخويف ايت اكر انلرى توحيده دعوتكدنصكره ايمانه كلمزلرسه ﴿ وربك فكبر ﴾ وربك جل شانه‌يى كبريا ايله وصف ايت وياصلاتى تكبيرله افتتاح ايت وياربك جل شانه‌يى عبده اوثان ديدكلرندن تعظيم ايت * روايت اولنديكه بوآيت كريمه نازل اولیجق تكبير ايدوب وحى ايديكننه ايقان ايتدى زيراكه شيطان انكله امر ايتمز اشبونده دلالت واردركه قيامله امردن مقصود رب تعالى‌يى شرك وتشبيهدن تكبيردر زيراكه اول واجب اولان صانعى بيلمكدر وانك وجودنى بيلدكدنصكره واجب اولان انى تنزيهدر ﴿ وثيابك فطهر ﴾ ثيابك نجاستدن تطهير ايت زيراكه صلاتده تطهير واجبدر وصلاتك غيريده مستحبدركه انى غسلله ونجاستدن حفظله‌در ذيولى تقصير كبى شول خوفله كيم نجاساته سورنميه ويانفسكى اخلاق ذميمه‌دن تطهير ايت اويله اولسه اول قوت عمليه‌يى استكماله امر اولور قوت نظريه‌يى واكا دعوتى استكماله امردنصكره وياخود دثار نبوتى تطهير ايت هر شيئدنكه انى تدنيس ايدر حقد وضجر وقلت صبر كبى ﴿ والرجز فاهجر ﴾ عذابى هجر ايت اكا مؤدى اولور اشيانك هجرى اوزره ثباتله ﴿ ولا تمنن تستكثر ﴾ مالكى كمسه‌يه ويرمكلكه اندن اكثرى اندن طلب ايده‌سن اشبو فعل پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه حرام ايدى لكن انك غيرى‌يه اول جائز اولور ويا الله تعالى‌يه عبادتكى استكثارله امتنان ايتمكل ﴿ ولربك فاصبر ﴾ وربك جل شانه‌نك وجهيچون مشاق تكاليفه واذاى مشركينه صبر ايت ﴿ فاذا نقر فى الناقور فذلك يومئذ يوم عسير على الكافرين غير يسير ﴾ پچانكه صور نفخ اولنه اول كافرلره شديد كوندر انلره آسان اولمسى مرجو دكلدر ﴿ ذرنى ومن خلقت وحيدا ﴾ امرينى بكا تفويض ايت شول كمسه‌نك كه بن انى يالكز خلق ايتمشن بن اكا انتقامه كفايت ايدرينكه اول وليد بن المغيره‌در ﴿ وجعلت له مالا ممدودا ﴾ وبن اكا مال كثير مبسوط ويانما ايله ممدود زروع وضروع وتجارات كبى اموال ويردم * دينلديكه انك طقوز بيك مثقال كومشى وار ايدى وطائفده بر بوستانى اولوب يازده وقيشده ميوه‌سى كسلمزدى ومكه وطائف بيننده ابل وخيل وغنم وعبيد وجواريسى وار ايدى

(وبنين شهودا) واوغللر ويردمکه انکله بيله مکه‌ده حاضرون اولوب لقالريله تمتع ايدر انك اول نعمتله استغنا ايدوب طلب معاش ايچون سفره احتياج اولمز وخدمتکارلری کثير اولديغی سببدن اوغللرين مصالحنه ارساله دخی احتياجی اولمزدی * دينلديکه انك اون ويا اکثر اوغللری وار ايدی اوچی اسلامه کلديکه انلره خالد وعماره وهشام دينوردی (ومهدت له تمهيدا) وبن انك عمرنی وجاهنی بسط ايتدم حتی اول رياست وتقدمه استحقاقله ريحانهٔ قريش ووحيد ديو تلقيب اولنوردی (ثم يطمع ان ازيد) بوندنصکره اول طمع ايدرکه اول ويريلن اوزره اکا زياده ايدم (کلا) حالبوکه من بعد بن اکا زياده ايدر دکلن اويله اولسه بو آيت نزولندنصکره مال واولادی نقصانده اولوب حتی جميعی هلاك اولديلر (انه کان لآياتنا عنيدا) زيرا اول وليد بزم آيتلريمزه معاند ومکذب ايدی (سأرهقه صعودا) بن اکا نارده عذابدن برنوع مشقت تکليف ايدرينکه انده راحت اولميه * دينلديکه صعود نارده برجبلدرکه باشنه يتمش يلده چيقيلور بعده آتلوب اسفلنه اير کوريلور * اشبو آيتك تفسيرنده پيغمبريمز عليه السلامدن روايت اولنديکه صعود نارده برجبلدرکه کافر اکا صعودده تکليف اولنور برآن تنفسه مهلت ويرلمز زبانيه انی اوکندن تيمور زنجيرلرله چکرلر وآردندن تيمور چومقلرله اوروب سوررلر قرق يلده انك اعلاسنه ايرديکنده اسفلنه دوشيريلور بومنوال اوزره اکا امان ويرلمز عذاب ايديلور (انه فکر وقدر) اول وليد محمد صلی الله عليه وسلمك قرآنی قراءتن ايشيديجك اکا طعن ايچون فکره واردی ونفسنده اوصاف شنيعه‌دن بعض اقوال حاضرلدی (فقتل کيف قدر) اکا لعنت اولسونکه کور انی نيجه تقدير ايتدی ويا اول امرده ممکنك اقصاسنه ايروب قتله الله انی نيجه تقدير ايتدی دينلمکه مستحق اولدی روايت اولنديکه وليد پيغمبريمز صلی الله عليه وسلمه اوغرادی حالبوکه اول حم السجده سوره سن اوقوردی بعده قومنه واروب ديديکه الآن محمددن برکلام ايشتدمکه اول انس وجن کلامندن دکلدر انده حلاوت وطلاوت واردر اعلاسی مثمر واسفلی مغدقدر کورينورکه اول عالی اوله انك اوزره استعلاء ايدر اولميه قريش انی ايشيديجك ديديلرکه وليد جنون ايده‌يور انك قرنداشی اوغلی ابو جهل ديديکه انی اول اعتقاددن

دوندرمکه بن يتريندیوب وليدك قتنه واردی واکا ماجرايی سويلدی وليد انلره ديديکه اکر محمدی مجنون زعم ايدرسکز انك هيچ صرع اولديغن کورديکزمی واکر انی کاهن ديرسکز انی هيچ تکهن ايدرکورديکزمی واکر انی شاعر ديرسکز هيچ شعر تعاطی ايدرکورديکزمی واکر انی کذابدر ديرسکز هيچ برشيئده کذب ايتديکنه مطلع اولديکزمی جميعی ديديلرکه بوحالاتدن هيچ برين بزانده کورمدك واندن کذب ايشتمدك وليد ايتدی ايمدی بيلك که محمد دکل الا ساحردر کورمزميسزکه اول رجلله اهل واولاد ومواليسی بيننی تفريق ايدر اويله اولسه انك اول قولنی تحسين ايتديلر وطاغيلوب کتديلر (ثم قتل کيف قدر) اکا تکرار بتکرار هرحالده لعنت اولسونکه انی نيجه تقدير ايتدی (ثم نظر) بعده قرآنی ابطال ايدر شیء تدبير ايتدی وياقومنك يوزلرينه نظر ايتدی (ثم عبس وبسر) بعده يوزين بورشدردی شول سببدنکه قرآنه طعن ايده‌جك برشیء بولميوب نه ديه‌جکك بيلمدی وياخود پيغمبريمز صلی الله تعالی عليه وسلمك يوزينه کراهة شديده ايله يوزين بورشدردی وتقبضده زياده ايتدی (ثم ادبر واستکبر) بعده حقدن ويارسولدن اعراض ايدوب اتباعدن استکبار ايتدی (فقال ان هذا الا سحر يؤثر) وديديکه محمدك قولی دکل الا سحردرکه سحره‌دن روايت وتعلم اولنور اشبو کلمه وليدك بالنه خطور ايتديکی کبی تلبثسز نطقه استعجال ايتدی بعده تفکر ايدوب ديديکه (ان هذا الا قول البشر) بوقرآن دکل الا قول بشردر يوخسه الله تعاليدن وحی دکلدر الله تعالی ديديکه (ساصليه سقر) بن انی نارسقره ادخال ايدرين (وما ادراك ماسقر) نارسقر نه ايديکن سکانه بيلدردی (لاتبقی ولاتذر) اول هيچ برشيئی ابقاء ايتمز الا انی هلاك ايدر بعده اولکی هيئتنه عودت ايدر واعاده اولندقلرنده ترك ايتمز حتی که افنا ايدر هرشيئك فتور وملالی اولور الا نارك دکل (لواحة للبشر) اول نار سقر جلدك ظاهرينی احراق ايدر (عليها تسعة عشر) اول نار اوزره مسلط اون طقوز ملك واردرکه نارك خازنلريدر رئيسلری مالکدر اماکه زبانيه‌نك عددين الله تعاليدن غيری احد بيلمز * دينلديکه انلرك کوزلری برق خاطف کبيدر نابلری قلعه‌لر کبيدر آغزلرندن آتش يالکلری چيقار انلردن برينك ايکی اوموزی اره‌سی بر يللق مسافه‌در

برينك كفنه ربيعه ومضر قبيله لرنده كى نه دكلو ناس صغار انلرك قلو بندن
رحمت نزع اولنو بدر انلرك بريسى يتمش بيك كشى يى دفعـة آلوب ناردن
ديلديكى مكانه براقغه قادر اولور اول ملائكه نك عددى اون طقوز اولمسنك
حكمتى اولدركه نفوس بشريه نك نظر وعملده اختـلالى اون ايكى قواى
حيوانيه ويدى طبيعيه سببيله در وياخود جهنمك دركاتى يديدر انك التيسى
اصناف كفار ايچوندركه هرصنفك عذاب اولنمسى اعتقـاد واقرار وعملى
ترك ايتدكلرى ايچوندر انواع عذابدن حالارينه منـاسب نوعله تعـذيب
اولنورلر وهر نوع عذابه برملك وياملائكه دن برصنف تولى ايدر واول
دركاتك برى ايسه اشـبو امتك عصاتندن عملى ترك ايدنلر ايچون حالارينه
منـاسب عذابدن برنوعله تعذيب اولنورلر واول نوعه برملك وياخود
ملائكه دن برصنف تولى ايدر وياخود ساعات ليل ونهارك جميعى يكرمى
درتدر انك بشى صلوات مكتوبه يه صرف اولنجق باقى اون طقوز قالور
اشبو آيت نازل اولنجق ابوجهل قريشه ديديكه محمد خبر ويركه خزنهٔ نار
اون طقوز اوله سز ايسه هر بريكز شجيعلر سز عاجز ميسزكه سزدن هراون
كشى اول خزنه نك برينى بطش ايده ابو الاسود بن كندرة الجمحى ايتديكه
بن انلرك اون يديسـنه كفايت ايدرين اوننى ظهرمه و يديسن بطنمه آلورين
ايكيسنك تداركن سزايدك واول ديديكه صراط اوزره بن اوكگزجه كيدرين
اول خزنه نك اوننى صاغ اوموزيمه وطقوزين صول اوموزيمه آلورين
جنته كيدرز اويله اولسه نازل اولديكه (وما جعلنا اصحاب النار الاملائكة)
نارده كفار تعذيبنه مسـلط اعوانى بزملائكه قلدق تاكه معذبين جنسـنه
مخالف اولملريله انلره رقت ايتميهلر وانلره راحت و يرميهلر (وماجعلنا عدّتهم
الا فتنة للذين كفروا) وانلرك عددن اون طقوز قيلدق اول كفاره فتنه
اوله كه انلر انى استقلال واستهزا ايله واول عدد قليل جنّ وانسك اكثرنى
تعذيبه وفا ايتمسن استبعادله مفتون اولهلر (ليستيقن الذين اوتوا الكتاب)
تاكه اهل كتاب محمدك نبوّتنه وقرآنك صدقنه يقين اكتساب ايدهلر
شول سببدنكه انى كتابلرينه موافق كورهلر (ويزداد الذين آمنوا ايمانا)
وتاكه مؤمنلرك اكا ايمانله واهل كتابك انى تصديقـله ايمان اوزره
ايمانلرى زياده اوله (ولا يرتاب الذين اوتوا الكتاب والمؤمنون)
وتاكه اهل كتاب ومؤمنلر انده شك ايتميهلر اشـبونكله استيقانى تأكيد

ايتدى زيراكه اثبات يقين ونفى ريب انلرك سكون نفسله وصف اولنمسنه
اوكد وابلغدر (وليقول الذين فى قلوبهم مرض والكافرون) وتاكه
هجرتدنصكره زمان مسـتقبلده مدينه اهلندن قلبلرنده شـك ونفـاق
اولنلر ومكه اهلندن مشركلر ديه لركـه (ماذا اراد الله بهذا مثلا)
الله تعالى مثل استغرابى كبى عدد مستغربى ايرادله نه شئ اراده ايتدى *
دينلديكه وقتاكه انلر استغراب ايتديلر ظن ايتديلر كيم اول مثل مضروب
اوله (كذلك يضلّ الله من يشاء ويهدى من يشاء) اشبو ذكر اولنان
عدد مخصوص منكرلرينه اولان اضلال وهدى كبى الله تعالى كافرلرى
اضلال ومؤمنلرى هدايت ايدر (وما يعلم جنود ربك الاهو) ربك
جل شانه نك اهل نارى تعذيب ايچون خلق ايتديكى ملائكه نك عددين
الله تعاليدن غيرى احد بيلمز انلردن اول اون طقوز خزنه ورؤسادر
هر برينك ملائكه دن اعوان وجنودى واردركه الله تعاليدن غيرى
احد انى احصايه قادر اولمز (وماهى الاذكرى للبشر) اونار دكل
الاناسـه تذكره وموعظه در (كلا) منكردركه اشـبو ذكر اولنان
آيات كفاره تذكره اوله زيراكه فرط عنادلرندن انكله متذكر ومتعظ
اولمزلر (والقمر) قمر حقيچون (والليل اذ ادبر) وكيجه حقيچونكه
ذهابه تولى ايده (والصبح اذا اسفر) وصبح حقيچون قچانكه اضاءت
ايده (انها لاحدى الكبر) اول نار بلاياى عظامك بريدر * دينلديكه
يعنى دركات نارك بريدر دركات ايسه يديدر جهنم ولظى وحطمه وسعير
وسـقر وجحيم وهاويه در (نذيرا للبشر) ناسـه انذار اولديغى حالده
(لمن شاء منكم ان يتقدم او يتأخر) شول كمسه ايچونكه خيره سبقت
وياندن تخلف ايده (كل نفس بما كسبت رهينة الا اصحاب اليمين)
هر نفس كافره عمل سيئى سببيله نارده محبوسه در الا اصحاب يمين دكل
زيرا انلر نارده ذنوبلريله محبوسه دكللردر بلكه الله تعالى انلرى مغفرت
ايدر اصحاب يمينده مفسرون اختلاف ايتديلر * دينلديكه انكله مراد
اطفال مسلميندر ويا ملائكه در ويا اهل جنتدركه يوم ميثاقده آدم
عليه السلامك يميننده ايديلر ويا كتابلرى صاغلرينه ويريلندر ويا نفسلرينه
يمنلولردر ويا مسلمون مخلصوندر وياخود معنى هرنفس كسب ايتديكى خير
وشرله مأخوذه در الا اول كمسـه كه اعتقادى الله تعالينك فضلنه در

اول مأخوذه دكلدر اما اولكه اعتمادى كسبنه‌در اول مأخوذه‌در
﴿ فى جنات يتساءلون عن المجرمين ما سلككم فى سقر ﴾ اول اصحاب يمين
جنتلرده مشركينه سؤال ايده‌لركه سزى نه شئ نار سقره ادخال ايتدى
﴿ قالوا لم نك من المصلين ﴾ ديه‌لركه بز صلوات مكتوبه‌يى ادا ايدنلردن
دكل ايدك ﴿ ولم نك نطعم المسكين ﴾ ومسكينه ويرلمسى واجب اولان شيئى
اطعام ايتمدك اشبو دليدركه كفار فروعله مخاطب اوله‌لر ﴿ وكنا نخوض مع
الخائضين ﴾ وباطله شروع ايدنلره موافقت ايدردك ﴿ وكنا نكذب
بيوم الدين ﴾ ويوم قيامتك اولمسنى تكذيب ايدردك ﴿ حتى اتانا اليقين ﴾
حتى‌كه بزه موت ومقدماتى ايردى ﴿ فما تنفعهم شفاعة الشافعين ﴾
يوم قيامتده انلره ملائكه وانبياء وصالحينك شفاعتى نفع ايتمز اكرچه
جميعى انلر ايچون شفاعت ايدرلرسه‌ده ﴿ فما لهم عن التذكرة معرضين ﴾
انلره نولديكه مواعظدن اعراض ايدرلر ﴿ كأنهم حمر مستنفرة فرت من
قسورة ﴾ كأنه اول كفار قرآن استماعندن نفور واعراضده شدت
خوفندن قاچيق ديلر حمارلره بكزرركه اسددن قاچه‌لر ﴿ بل يريد كل امرئ
منهم ان يؤتى صحفا منشرة ﴾ بلكه انلرك هربرى ديلركه اكا صحيفه‌لر
ويريله كيم اول مكشوفه اولوب انده جرم وتوبه ونادردن امنلرى يازيلو اوله
﴿ كلا ﴾ انلرك اشبو اراده ايتدكلرى اولمز ﴿ بل لا يخافون الآخرة ﴾
بلكه انلر آخرتدن خوف ايتمزلر زيراكه اكا ايمانلرى يوقدر ﴿ كلا انه
تذكرة فمن شاء ذكره ﴾ حقاكه اول قرآن موعظهٔ بليغه اولوب
خلقه كافيه‌در اول كمسه‌كه انكله اتعاظ ايتمك ديليه اول اكا وعظ ايدر
﴿ وما يذكرون الا ان يشاء الله ﴾ حالبوكه انكله متعظ اولمزلر الا انلركه الله تعالى
انلرك قرآنله اتعاظن ديليه ﴿ هو اهل التقوى ﴾ اول الله تعالى اهلدركه
اكا مخالفتدن حذر اولنه ﴿ واهل المغفرة ﴾ واهلدركه عبادنى يارلغيه

سورة القيامة وهى تسع وثلاثون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ لا اقسم بيوم القيامة ﴾ يوم قيامتله قسم ايدرين ﴿ ولا اقسم
بالنفس اللوامة ﴾ ودخى شول نفسله كيم اول يوم قيامتده كندويى
لوم ايدر شول دنياده تقواده ايتديكى تقصير اوزره وياول هر دائم

كندويى لوم ايدر اكرچه اول طاعتده اجتهاد ايدرسه‌ده ويا اول نفس
مطمئنه‌دركه نفس اماره‌يى لوم ايدر ويااول جنس نفس‌دركه پيغمبريمز
صلى الله عليه وسلم ايدر هيچ برنفس يوقدركه اول كركسه بره ويافاجره‌در
الا اول يوم قيامتده كندويه لوم ايديسردر خير عملن ايشلر ديسه نيچون
زياده ايتمدم دير واكر شر عملن ايشلر ديسه نيچون انده تقصير ايتمدم دير
﴿ أيحسب الانسان ان لن نجمع عظامه ﴾ شول بعثى انكار ايدن انسان
ظن ايدرميكه بزانك عظامن موتندنصكره جمع ايتميه‌وز * روايت اولنديكه
عدى بن ابى ربيعه ديديكه يامحمد يوم قيامتدن بكا تحديث ايتكه اول نوقتده
اولور وامرى نيجه‌در پيغمبريمز عليه السلام اكا انى خبر ويرجك
ديديكه اكر بن اول كونى كورسمده يامحمد بن سنى تصديق ايدر دكلن هيچ
اولورميكه الله تعالى عظامى جمع ايده اول سببدن بوآيت نازل اولدى
﴿ بلى قادرين على ان نسوى بنانه ﴾ بلى بز قادرزكه انك انامل عظامن
چوريديكندنصكره اعاده وبرى برينه تأليف ايده‌وز ايمدى اول عظام
صغر ولطافتيله اعاده اولنيجق كبارنك اعاده‌سى فوتمى اولور
﴿ بل يريد الانسان ليفجر امامه ﴾ انسان بيلمز دكلدركه رب تعالى
انك عظامى جمعنه قادر اوله لكن ديلركه حياتده اولديغنجه عصيانده
مستمر اوله يوخسه اندن انتزاع وتوبه ايتميه ويا ذنبى تقديم وتوبه‌يى تأخير
ايليه توبه وعملى تسويف ايدرك حتى‌كه شر احوال واسوء اعمال اوزره
وفات ايده وياخود طول امله ديه كيم بن شو دكلو عمر سورم ودنياده
شونك كبى اشيايه ايرم ومع ذلك موتى ذكر ايتميه ويا موتدنصكره ايلروده اولوب
بعث وحسابى انكار ايليه ﴿ يسأل ايان يوم القيامة ﴾ اول استهزاء طريقى اوزره
سؤال ايدركه قيامت نوقتده اولور الله تعالى ايدركه ﴿ فاذا برق البصر ﴾
اول شول وقتده اولوركه بصر شاخص اولوب طرف ايتميه شول كورديكى
عجائبدنكه دنياده انى تكذيب ايدردى ويا جهنم كورلديكنده كافرلرك
كوزلرى يلابور ويا فزع ومتحير اولور ﴿ وخسف القمر ﴾ وقمرك ضياسى
كيدوب قراكو اولور ﴿ وجمع الشمس والقمر ﴾ وشمس وقمر جمع ايديلوب
مغربدن طلوع ايتديريلور وياضيالرى كيدر ذهابنده بينلرى تسويه
ايديلور ويا ايكيسى جمع ايديلوب بحره براغيلور ﴿ يقول الانسان
يومئذ اين المفر ﴾ شول بعثى انكار ايدن كافردركه اشبو كونده نره‌يه

قاچوب كيدرز ﴿ كلا لاوزر ﴾ اول كونده ايسه الله تعاليناك عذابندن تحصن ايده جك ملجأ ومكان اولمز ﴿ الى ربك يومئذ المستقر ﴾ بلكه اول كونده خلائقك مستقرى الله تعالى يه در غيرى يه استقراره قادر اولمزلر ديلديكن جنته وديلديكن ناره قور انده انك غيريچون حكم اولمز ﴿ ينبأ الانسان يومئذ بما قدم واخر ﴾ اول كونده هر انسان موتندن اول ايشلديكى خير وشر عملندن وموتندنصكره ايشلنور سنت حسنه وسيئه سندن خبر ويريلور ويا معصيتدن تقديم وطاعتدن تأخير ايتديكندن ويا طاعتدن تقديم وحق اللهدن تأخير وضايع ايتديكندن ويا عملنك اولندن وآخرندن ويا اول عمرنده تقديم وآخر عمرنده تأخير ايتديكندن ويا مالندن نفسيچون تقديم وورثه سيچون تخليف ايتديكندن سؤال اولنور ﴿ بل الانسان على نفسه بصيرة ﴾ بلكه انسان جوارحنك اعمالنه شاهددر يوم قيامتده فعل وقولى اوزره شهادت ايدوب حساب وجزاء اولنور ﴿ ولو القى معاذيره ﴾ اكرچه تخلص ايچون هر معذرتى سويلرسه ده اندن قبول اولمز ويا عمل سيئى ايشلديكنده اكرچه ستورى ارخا وابوابى بركتمش ايسه ده جوارحى انك اوزره شهادت ايدر ﴿ لاتحرك به لسانك لتعجل به ﴾ يا محمد سكا قرآن وحيى تمام اولمدن انى اخذ ايچون عجله اوزره لسانكى تحريك ايتمه شول خوفله كيم لفظ قرآندن برشئ انفلات ايده ﴿ ان علينا جمعه وقرآنه ﴾ بزم عهده مزه دركه اول قرآنى صدركده جمع وقراءتن لسانكده اثبات ايده وز ﴿ فاذا قرأناه فاتبع قرآنه ﴾ قچان بز سكا قرآنى جبريل لسانيله قراءت ايده وز انى استماع وتكرار ايله كه اول ذهنكده رسوخ بوله ﴿ ثم ان علينا بيانه ﴾ بعده انك معا نيسندن سكا مشكل اولانى تبيين بزم عهده مزه در اويله اولسه جبريل عليه السلام اكا وحيله كلدكده باشن اكوب دكلردى اول كتديكنده انى اوقوردى اشبو دليلدركه بيانك وقت خطابدن تأخيرى جائز اوله وعجله مذمومه اوله اكرچه اهم امور واصل دينده ايسه ده فكيف كه غيريده اوله ﴿ كلا ﴾ ايمدى اول حالنده عجله ايتمه تأنى اوزره اول ﴿ بل تحبون العاجلة وتذرون الآخرة ﴾ بلكه يا بنى آدم سز عجله يى ترك ايتمز سز زيراكه عجله دن خلق اولنمشسز اول اجلدن عاجله يى سورسز وانكچون عمل ايدرسز وآخرته اهتمامى وانكچون عملى ترك ايدرسز ﴿ وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة ﴾ يوم

(قيامتده)

قيامتده وجوه اولوركه مسروره وحسنه ومضيئه اولوب رب تعالى يه آشكاره حجابسز نظر ايديجيدر ﴿ ووجوه يومئذ باسرة تظن ان يفعل بها فاقرة ﴾ وجوه دخى اولوركه اول كونده عابسه ومسوده در انك اربابى توقع ايدهلركه انلره داهيهٔ عظيمه ايروبدركه فقارى كسر ايدر ﴿ كلا ﴾ ايمدى حب عاجله وترك آخره دن ارتداع ايدك موته مستعد اولك ﴿ اذا بلغت التراقى وقيل من راق ﴾ قچانكه روح اعالئ صدره ايريشه انده حاضر اولنلره هيچ كسه وارميدركه اكا رقيه ايدر دينله ويا ملك الموت ديه كيم بوروحله ملائكهٔ رحمت وملائكهٔ عذابدن قنغيكز صعود ايدر ﴿ وظن انه الفراق ﴾ اول محتضر تيقن ايده كيم اكا نازل اولان دنيا ومحابنك فراقيدر ﴿ والتفت الساق بالساق ﴾ وساقى ساقنه ملتوى تحريكه قدرتى كسله ويا فراق دنيا شدتى خوف آخرت شدتنه اولاشه ﴿ الى ربك يومئذ المساق ﴾ اويله اولسه عبادك مرجعى الله تعالى يه در هر عبد انك ثوابنه ويا عقابنه سوق اولنور ﴿ فلا صدق ولا صلى ﴾ اول تصديقى واجب اولان شيئى تصديق ايتمدى ويا مالنك زكاتنى ويرمدى واوزرينه فرض اولان نمازى قيلمدى ﴿ ولكن كذب وتولى ﴾ بلكه اول قرآنى تكذيب وايماندن اعراض ايتدى ﴿ ثم ذهب الى اهله يتمطى ﴾ بعده مشيه سنده تبختر واختيال ايدرك اهلنه كتدى ﴿ اولى لك فاولى ﴾ اول الله تعالى بكا كراهت ايتديكى شيئى قريب ايده ﴿ ثم اولى لك فاولى ﴾ اول حالتى سكا تكرار تكرار ايده ﴿ أيحسب الانسان ان يترك سدى ﴾ قرآن وبعثى انكار ايدن كشى ظن ايدركه مهمل ترك اولنوب تكليف وجزا اولنميه ﴿ ألم يك نطفة من منى يمنى ﴾ اول منيدن برنطفه دكلميديكه رحمه اراقه اولندى ﴿ ثم كان علقة فخلق فسوى ﴾ بعده اول منى علقه اولوب الله تعالى اندن انسانى خلق واعضايى تعديل ويا انى معتدل القامه ايتدى ﴿ فجعل منه الزوجين الذكر والانثى ﴾ اول منيدن ايكى صنف يعنى ذكر وانثى خلق ايتدى ﴿ أليس ذلك بقادر على ان يحيى الموتى ﴾ اشبو اشيايه قادر اولان رب تعالى يوم قيامتده موتايى احيايه قادر اولمزمى بلى اول اكا قادر اولور

سورة الانسان وهى ثمان وعشرون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ هل اتى على الانسان حين من الدهر لم يكن شيئا مذكورا ﴾ آدم عليه السلام

اوزره زمان ممتد غیر محدود دن قرق ییل زمان کچدیکه اکا روح نفخ اولنمزدن اوّل مکه و طائف اراسنده باچقدن دوزلمش بر جسد ایدیکه شیٔ منسی اولوب انسانیتله مذکور دکل ایدی ویا انسانله مراد بنو آدمدرکه اصلاب رجال وارحام نساء بیلنمدن اوّل نطفه ایدیلر ﴿ انا خلقنا الانسان من نطفة امشاج نبتلیه فجعلناه سمیعا بصیرا ﴾ بز بنی آدمی ماء رجلله ماء مرأه‌دن مختلط نطفه‌دن ویانطفه اوزره عارض الواندنکه ماء رجل که ابیض وماء مرأه که اصفردر ایکیسی مختلط اولدیغندن اخضر اولور ویا اطواردن خلق ایتدك که نطفه اولان علقه بعده مضغه حتی خلقتی تمامنه دکین طوردن طوره تحول ایدر امر ونهیله انك اختبارین دیلر اولدیغمز حالده انی ایشیدر وکورر قیلدقکه آیات استماعنه ودلائل مشاهده سنه متمکن اوله ﴿ انا هدیناه السبیل اما شاکرا واما کفورا ﴾ بز اول انسانه نصب دلائل وانزال آیاتله هدایت وضلالت یولنی تبیین ایتدك یاشاکر اولوب ایمانه کله ویا کفور اولوب ضلالتده قاله ﴿ انا اعتدنا للکافرین سلاسل واغلالا وسعیرا ﴾ بز کافرلر ایچون تهیئه ایتدك سلاسلکه انکله بدیلور واغلالکه بیونلرینه اوریلور وسعیرکه انده یاندریلور ﴿ ان الابرار یشربون من کأس کان مزاجها کافورا ﴾ شول مؤمنلرکه ایمانلرنده صادقلر رب تعالی یه مطیعلردر آخرتده کأسدن شراب ایچرلرکه مزاجی کافور اولور * دینلدیکه شرابلرینه کافور مزج اولنور ومسکله ختم ایدیلور ویا اول شراب بیاضده وطیب رایحده وبرودتده کافور کبیدر ویا کافور جنتده برصو پیکارنك اسمیدرکه رایحه وبیاضلقده کافوره بکزیوبدر ﴿ عینا یشرب بها عباد الله یفجرونها تفجیرا ﴾ اول کافور بر پیکاردرکه الله تعالینك عباد مخصصینی کأسدن شرابی اول ماء کافورله ممزوج ایچرلر اول پیکاری دیلدکاری مکانه سهولتله آقیدرلر ﴿ یوفون بالنذر ﴾ انلر کرامات مذکوره‌یه ایریشورلر شول سببله که انلر دنیاده نذرلرینه وفا ایدرلردی نچانکه طاعته نذر ایده‌لر معصیته دکل ﴿ ویخافون یوما کان شرّه مستطیرا ﴾ وقورقرلردی یوم قیامتدنکه شدائدی فاشی وممتد اولدی ﴿ ویطعمون الطعام علی حبه مسکینا ویتیما واسیرا ﴾ وانلر طعام اطعام ایدرلردی اول طعامك قلتی ویا انلرك اکا حاجت وشهوتی ویاالله تعالی محبتنه اکا رغبتی اولدیغی حالده مسکینه‌که مالی اولمیه ویتیمه‌که باباسی

اولمیه واسیره‌که انی مسلمون دارحربدن سبی ایده * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه دار حربدن اسیر کتوریلوب انی بعض مسلمینه ویرر واکا احسان ایدك دیو بیورردی ویا انکله مراد اسیر مؤمندر اویله اولسه انده مملوك ودخی مسجون داخل اولور زیرا حدیثده (غریمك اسیرك فاحسن الی اسیرك) غریمك اسیرکدر ایمدی اول اسیریکه احسان ایت دیو بیورلدی * دینلدیکه اشبوآیت علی بن ابی طالب رضی الله تعالی عنه شاننده نازل اولوبدرکه اول بریهودی‌یه شعیردن برشیئله عمل ایدوب اول شعیری قبضندنصکره برثلثنی طحن وخبز ایدوب اهل وعیالیله انی اکل صددنده ایکن برمسکین کلوب انی اکا ویردیلر کندیلر صائملر ایکن اندن برشیٔ طاتمدن آچ یاتدیلر ایرته‌ینه صائم اولوب اول شعیرك برثلث دخی طحن وخبزدنصکره افطارلری وقتنده بریتیم کلوب اتفاقله اندنخی برشیٔ اکل ایتمدن انی اکا ویردیلر ایرتسی‌ینه صائم اولوب اول باقی ثلثی دخی طحن وخبزدنصکره افطارلری وقتنده مشرکیندن بر اسیر کلوب سؤال ایدیجك انی دخی اکا ویردیلر کندیلر کذلك آچ قالدیلر اشبو دلیلدرکه اسیره طعام حسن اولوب انکله ثواب رجا ایدیله اکرچه اول اسیر مشرکلردن ایسه‌ده ﴿ انما نطعمکم لوجه الله لا نرید منکم جزاء ولاشکورا ﴾ لسان حال ویالسان مقالله فقرایه دیرلرکه بز سزه اشبونی لوجه الله اطعام ایدرز یوخسه انك اوزره دنیاده سزدن مکافات ویاشکر اراده ایتمزز تاکه انکله منّ وتوهمن ومکافات توقعن کیدره‌که اول اجری تنقیص ایدر * پس بواجلدن عائشه رضی الله تعالی عنها فقرایه صدقه کوندرسه رسولنه اول فقراسکا بنمیچون نه سویلدی دیو سؤال ایدردی اکر دعا ایتدی دیرسه اولدخی اکا انك مثلیله دعا ایدردی تاکه صدقه‌سنك ثوابی کندیچون عند الله خالص قاله ﴿ انا نخاف من ربنا یوما عبوسا قمطریرا ﴾ زیرا بز قورقرز ربمزك عذابندن شول کونده‌که انك هول وشدتندن یوزلر عبوس اولور برکیفیتله که ابدانده انبساط اولمز ﴿ فوقاهم الله شرّ ذلك الیوم ﴾ اویله اولسه الله تعالی انلری اول کونك شرّندن صاقلیه وتحفظلری سببیله حفظ ایلیه ﴿ ولقاهم الله نضرة وسرورا ﴾ وانلرك یوزلرینه بشاشت وقلبلرینه سرور ویره ﴿ وجزاهم بما صبروا جنة وحریرا ﴾ وانلره اداء واجبات واجتناب محرمات وایثار امواله صبرلری سببیله

جزاء ایدر شول جنتله کیم اکا کیررلر ولباس حریله کیم انی کینورلر
﴿ متكئين فيها على الارائك لايرون فيها شمسا ولازمهريرا ﴾ اول جنتده
سریرلر اوزره ناعمین اولدقلری حالده اوتوره‌لر هوا اعتدالده اولوب
انلره الم ویرر حرارت ویااذا ایدر برودت کورمزلر بلکه انك هواسی بذاته
مضیئدر انده شمس وقمره احتیاج اولمزلر ﴿ ودانية عليهم ظلالها وذللت
قطوفها تذليلا ﴾ اول جنت اشجارنك ظلالی انلره قریب اولدیغی حالده
ثمارى انلره تسخیر وتقریب ایدیلور بروجهله کیم قیام وقعود واضطجاع
حالنده اکا ایریلور ﴿ ويطاف عليهم بآنية من فضة وأكواب كانت قواريرا
قوارير من فضة قدروها تقديرا ﴾ وانلر انده طواف اولنورلر کومشدن آنیه
وکیزانله کیم اول زجاجه‌دن دوزیلوبدر شول کیزانکه زجاجه‌نك صفا
وشفافیله کومشك بیاض ولیننی جامعه خلق اولنوبدرکه انلر انی نفسلرنده
تقدیر ایدوب اولدخی انلره تمنی ایتدکاری مقادیر واشکالده کلور ویاساقیلر
انی شاربینك دأبلری مقدارنجه ایدرلر ﴿ ويسقون فيها كأسا كان مزاجها
زنجبيلا ﴾ ودخی انلر جنتده شول زنجبیل جنتله ممزوج شرابدن سقی
ایدیلورلر که اول دنیا زنجبیلنه بکزه‌مزلدغه واحتراق اولمز * دینلدیکه اول
جنتده برپیکاردرکه انده زنجبیل طعمی بولنور مقربون اندن صرف ایچرلر سائر
اهل جنت مزج ایدرلر ﴿ عينا فيها تسمى سلسبيلا ﴾ اول جنتده برپیکار دخی
واردرکه سلسبیل دینور منقاده در اهل جنت انی دیلدکاری مکانه صرف
ایدرلر اصل عرشدن نبعان ایدوب جنت عدندن سائر جنتلره جریان ایدر اهل
جنتك شرابی برد کافور وطعم زنجبیل وریح مسکده در ﴿ ويطوف عليهم ولدان
مخلدون ﴾ واهل جنتی طواف ایدر شول ولدانکه‌سن واحده اولوب متغیر
اولمزلر انده دائملر درموت کورمزلر ﴿ اذا رأيتهم حسبتهم لؤلؤا منثورا ﴾ قچان انلری
کورسك صفاء الوانده وشعاعلری بری برلرینه انعکاسده ومجالسلرینه انبثاثده
ظن ایدرسنکه انجولردر بساط اوزره صاچلوبدر ﴿ واذا رأيت ثم رأيت نعيما
وملكا كبيرا ﴾ قچان جنتده بصریکی هرقنده ایقاع ایتسك انده وصفه کلمز نعیم
وملك واسع کوررسن * دینلدیکه اهل جنتك منزلنده ادناسی اول کیمسه اولورکه
بیك ییللق مسافه‌یه دکین نظر ایدر انك اقربن کوردیکی کبی ابعدنی دخی کورر
﴿ عليهم ثياب سندس خضر واستبرق ﴾ انلر اکنلرینه حریرك رقیقندن

وغلیظندن ثوبلر کیه‌لر ﴿ وحلوا اساور من فضة ﴾ وکومشدن سوارلر
کیوریله‌لر نتکیم موضع آخرده التوندن سوارلر کیوریله‌لر دینلدی *
اشبو دلیلدرکه اهل جنتك حلیه‌لری عمللرینك اختلافیله مختلف اوله تاکه
یدله اولان عمللرینه متفاوت جزاء اوله التونله کومش بیننده تفاوت کبی
وجائزدرکه کومشدن سوار خادمك اوله والتوندن سوار مخدومك اوله
﴿ وسقيهم ربهم شرابا طهورا ﴾ وربتعالی انلره برنوع شراب ایچوره کیم
اول اقذاردن طاهر اوله خمر دنیا کبی انی ایدی وارجل تدنیس ایتمش اولمیه
ویااول شراب بول کبی نجس اولمیه بلکه اول بدنلره رشح اولوب رائحه‌سی
مسك کبی اوله * دینلدیکه اهل جنته طعام کتوریلوب یه‌لر آخرنده
شراب طهور ایچوریله‌لر انکله یدکاری مسکدن اطیب رائحه‌لو رشح
اولوب بطنلری اندن آرینه وشهوتلری کما کان عودت ایده * دینلدیکه
اشبو شراب نوع آخردرکه ذکری سبق ایدن ایکی نوع شرابك فوقنده‌در
اول اجلدن سقی الله تعالی‌یه اسناد ایدیلوب طهوریتله وصف اولندی
زیراکه اول شاربنی لذات حسیه‌یه میلدن وماسوای حقه رکوندن تطهیر
ایدوب انك لقاسیله متلذذ وبقاسیله باقی اولدیغی حالده جمال باکمال
مطالعه‌سنه تجرید ایدر اول صدیقین درجاتنك منتهاسیدر اول اجلدن ابرار
ثوابنی انکله ختم ایتدی ﴿ ان هذا كان لكم جزاء وكان سعيكم مشكورا ﴾
اشبو ذکر اولنان نعیم اعمالکزه ثواب قیلنور ودنیاده ایشلدیککز اعمال مقبول
ومرضی اولور ﴿ انا نحن نزلنا عليك القرآن تنزيلا ﴾ یامحمد بز سکا قرآنی مفرق
ومنجم تنزیل ایتدك بر حکمت ایچونکه اول انی اقتضا ایتدی ﴿ فاصبر لحكم
ربك ﴾ ربك جل شانه‌نك حکمنه صبر ایتکه اول سکا حکمتندن صادر
اولوبدر ایمدی اوزریکه اولسونکه بشارت وانذارله تبلیغ رساله وکفارك
اذاسنه تحمل وسکا اعداك اوزره نصر تمز تأخری ایچون تضجری ترك
ایده‌سك ﴿ ولا تطع منهم آثما او كفورا ﴾ اول کفاردن هرکسه‌یه اطاعت
ایتمکل که اول اثم ارتکاب ایدوب سنی اکا دعوت ایده وکفرده غالی اولوب
سنی اکا دعوت ایده * اشبونده دلالت واردرکه اثم وکفر اولمیان شیئده
آثم وکفوره مطاوعت محذور اولمیه * روایت اولندیکه عتبة بن ربیعه
وولید بن مغیره پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه دیدیلرکه اشبو
ایشلدیکك صنیعی نساء وماله نیل ایچون ایدرسك اندن رجوع ایت *

عتبه ایتدی اکر اندن رجوع ایدرسـك سـكا قزیمی مهرسز ویره‌یم و ولید
دیدیکه بن سکا استدیکك دکلو مال ویره‌یم اویله اولسه بو آیت انزالیله اول
ایکیسـنه اطاعتدن نهی اولندی ﴿ واذکر اسم ربك بکرة واصیلا ﴾ ربك
جل شـانه‌نك ذکرنه مداومت ایت ویاخود بکره‌ده صباح نمازینه واصیلده
اویله وایکندی نمازینه مداومت ایت ﴿ ومن اللیل فاسجدله ﴾ وکیجه‌نك
بعضنده اخشـام ویتسو نمازنی ادا ایت ﴿ وسبحه لیلا طویلا ﴾ وفرض
نمازلردنصکره کیجه‌ده زمان طویل الله تعالینك رضـاسیچون ثلثانی
ویا نصفنی ویا ثلثنی نافله نمازله انی ذکر وتسبیح ایت * اشـبو حکم پیغمبریمز
صلی الله تعـالی علیه وسلمه واجب واصحابنه مستحب ایدی ﴿ ان هؤلاء
یحبون العاجلة ویذرون وراءهم یوما ثقیلا ﴾ مکه‌نك کافرلری دار دنیایی
سـورلر ویوم شدیدی.ورالرینه ترك ایدوب انکچون اهتمام ایتمزلر حقیقتی
تصدیق ایدوب انده نفع ایدر عملی ایشلمزلرکه اول یوم قیـامتدر ﴿ نحن
خلقناهم وشـددنا اسرهم واذا شـئنا بدّلنا امثالهم تبدیلا ﴾ بز انلری خلق
ایتدك ومفاصللرینك اعصـابله ربطنی احکام ایتدك اکر دیلرسـك انلری
هلاك ایدوب خلقتده وشـدّت اسرده انلرك امثالنی انلره بدل قیلوردق
ویا انلرك یرینه بر اهل طاعت خلقی کتوروردك ﴿ ان هذه تذکرة فمن شـاء
اتخذ الی ربه سـبیلا ﴾ اشبو سـوره موعظه‌در هرکسـه‌یه که انکله متعظ
اولمق دیلیه الله تعالی‌یه تقرب ایدر ﴿ وما تشاؤن الا ان یشاء الله ان الله کان
علیما حکیما ﴾ والحال سز انکله اتعاظی مشیت ایتمزسز مکرکه الله تعـالی
سزك مشیتکزی مشیت ایده الله تعالی هرکمسـنه‌نك اهلیتنی نه شـیئه ایدوکنی
بیلور وحکمتی مقتضاسنجه مشـیت ایدر ﴿ یدخل من یشاء فی رحمته ﴾ اول
الله تعالی دیلدیکی کمسه‌یی هدایت وتوفیقیله اسـلامه ویاجنته قویار
﴿ والظالمین اعدّلهم عذابا الیما ﴾ وکافرلر ایچون آخرتده عذاب وجیع دائم
اعداد وتهیئه ایتدی

سورة المرسلات وهی خمسون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ والمرسـلات عرفا فالعاصفات عصفا والناشرات نشرا فالفـارقات فرقا
فالملقیات ذکرا ﴾ الله تعالی ملائکه‌دن طوائفله اقسام ایتدیکه انلری ارسـال

ایدوب متتابعة انلره امر ایلدی اویله اولسـه امرنه امتثالده عصف ریاح
کبی عصف وشرائعی ارضده نشر ایتدیلر ویاخود جهلله موتی اولان
نفوسی علمدن وحی اولندقلری شـیئله نشر ایدوب حقله باطل بیننی فرق
ایتدکلرندنصکره انبیایه ذکر القا ایتدیلر تا که محقینه عذر ومبطلینه نذر اوله
ویاخود آیات قرآنله اقسام ایتدیکه اول هرعرفله محمد علیه السلامه ارسال
اولنـدی حتی که اول هرکتب وادیانی نسخ ایله عصف وآثار هـدی
وحکمی شرق وغربه نشر وحق وباطل بیننی فرقدنصکره عالمین بیننده
ذکرحق القاء ایتدی * ویاخود نفوس کامله ایله اقسام ایتدیکه اول ابدانه
استکمال ایچون ارسال اولندی اویله اولسـه ماسوای حق عصف ایدوب
حقك اثری جمیع اعضایه نشر اولدی حتی انکله حق بذاته وباطل بنفسه
بینی فرق اولوب اول نفوس الله تعالینك وجهندن غیری‌یی هالك کوردیلر
اویله اولسـه انلر ذکر القاء اولندیلر برحیثیتله که قلوب والسنه‌لرنده ذکر
اللهدن غیری شیء اولمدی * ویاخود ریاح عذابله اقسـام ایتدیکه اول
ارسال اولنوب عصف ایتدی وریاح رحمت ایسـه جوده سحابی نشر
ایدوب فرق ایلدی حتی که اول ذکره سـبب القاء ایلدی زیرا که عاقل
قچان انك هبوب وآثارنی مشاهده ایده الله تعالی‌یی ذکر ایدوب کمال قدرتنی
تذکر ایدر ﴿ عذرا اونذرا ﴾ محقینی اعـذار ومبطلینی انذار ایچون
﴿ انما توعدون لواقع ﴾ ایمدی یا کفار مکه مجیء ساعتله وعداولنمکز کائن
ونازلدر ﴿ فاذا النجوم طمست ﴾ اول وعد واقع اولور شول وقتده که نجوم محق اولنه
ویانوری کیدریله ﴿ واذا السماء فرجت ﴾ وسماء منشق اوله ﴿ واذا الجبال
نسفت ﴾ وجبال مکانلرندن قلع اولنوب ارضله برابر ایدیله ﴿ واذا الرسل
اقتت ﴾ ورسوللر جمع ایدیله‌لر شول وقت ایچونکه امتلری اوزره شهادته
انده حاضر اوله‌لر ﴿ لای یوم اجلت ﴾ دینورکه انلر قنغی کون ایچون
تأخیر اولندیلر ﴿ لیوم الفصل ﴾ شول کون ایچونکه انده خلایق بینی فصل
اولنور ﴿ وما ادریك ما یوم الفصل ﴾ والحال انك کنهنی قندن بیلوبسن
انك مثلنی ایسه کورممشسن ﴿ ویل یومئذ للمکذبین ﴾ اول کونده شـدّت
عذاب شول کمسه‌لره‌درکه بعثی انکار ایتدیلر ﴿ ألم نهلك الاوّلین ﴾ یا کفار
مکه سزدن اوّل انبیـایی تکذیب ایدنلری هـلاك ایتمدکمی ﴿ ثم نتبعهم
الآخرین ﴾ وتکذیبده نظیرلرندن آخرده کلنلری اهلاکده انلره اتبـاع

ایدرز * نتکیم قوم نوح وعاد وثمودی اهلاك ایدرز نصکره قوم شعیب وقوم لوطی اهلاك کده انلره اتباع ایتدك (کذلك نفعل بالمجرمین) انبیایی تکذیب ایدنلره اولان فعلمز کبی جرم ایدنلره ایدرز (ویل یومئذ للمکذبین) اول کونده شدّت عذاب شول کسه‌لره‌در کیم دنیاده الله تعالینك آیتلرینی وانبیاسنی تکذیب ایتدیلر (ألم نخلقکم من ماء مهین) بز سزی نطفهٔ قذرهٔ ذلیله‌دن خلق ایتمدکمی (فجعلناه فی قرار مکین) بعده بز انی موضع قرار محروز ومحفوظده قیلدقکه اول رحمدر (الی قدر معلوم) وقتدن مقدار معلومه دکین که انی الله تعالی ولادت ایچون تقدیر ایدوبدر (فقدرنا فنعم القادرون) بز اکا قادر اولدق ویا بز انی تقدیر ایتدك بز اکا کمال قدرتله قادرلرز (ویل یومئذ للمکذبین) ویل اول کسه‌لره که بزم اکا ویا اعاده‌یه قدرتمزی تکذیب ایده‌لر (ألم نجعل الارض کفاتا احیاء وامواتا) بز ارضی بنی آدم ایچون احیالرینه ظهرنی وامواتلرینه بطننی وعاء قیلمدقمی ویاخود احیاء ایله مراد هر شیئدرکه یردن بتر وامواتله مراد هر شیئدرکه بتمز بلکه یرده بتر (وجعلنا فیها رواسی شامخات) واول ارضده بز جبال طوال ثوابت قیلدق (واسقیناکم ماء فراتا) وبز سزه سماء وارضدن طاتلو صولر ایچوردك (ویل یومئذ للمکذبین) اول کونده ویل اول کسه‌لره‌در کیم اشبو نعم امثالنی تکذیب ایدرلر (انطلقوا الی ما کنتم به تکذبون) وانلره دینورکه شول دنیاده تکذیب ایتدیککز عذابه کیدك (انطلقوا الی ظل ذی ثلاث شعب) کیدك جهنمك دخانی ظلنه کیم اول اوچ شعبه‌لودر دینلدیکه جهنمدن آتشدن برلسان چیقوب منشعب اولور نوری مؤمنلره ودخانی منافقلره ولهب صافیسی کافرلره ایریشور انك اوچه انحصارینه سبب زیراکه نفسك انوار قدسه‌یه نیلدن حجابی حس وخیال ووهمدر ویاخود اشبو عذابه مؤدی اولان اوچ شیئدرکه بری قوّت واهمه‌درکه دماغه حاله‌در وبری قوّت غضبیه‌درکه یمین قلبده‌در وبری قوّت شهویه‌درکه یسار قلبده‌در اول اجلدن دینلدیکه اندن برشعبه کافرك فوقنده وبرشعبه یمیننده وبرشعبه یسارنده اولور (لا ظلیل ولا یغنی من اللهب) اول بر ظلدرکه اول کونك حرّندن برشیئی مزیل اولمز ونارك لهبندن برشیئی دفع ایتمز (انها ترمی بشرر کالقصر) اول نار شراره‌لر رمی ایدرکه هر بری عظمده بناء عظیم ویا شجرهٔ عظیمه کبیدر (کأنه جمالة صفر)

کأنه ناردن جمیع شرار صاری دوه‌لردر زیراکه شراره‌ده ناریت اولدیغیچون اصفر اولور * دینلدیکه اول اسوددر زیراکه ابلك سوادی صفرته مائلدر (ویل یومئذ للمکذبین) ویل انلره‌کیم انی تکذیب ایده‌لر (هذا یوم لا ینطقون) وانلره دینورکه اشبو شول کوندرکه بعض مواضعده سویلمزلر زیراکه دهشت وحیرت انلری احاطه ایدر (ولا یؤذن لهم فیعتذرون) وانلره اذن اولمزکه اعتذار ایده‌لر (ویل یومئذ للمکذبین) ویل انلره‌کیم انی دنیاده تکذیب ایدوب تصدیق ایتمزلر (هذا یوم الفصل جمعناکم والاوّلین) ودخی انلره دینورکه اشبو شول کوندرکه محق ومبطل بینی فصل ایدیلور اشبو امتك وکرکسه کچن امتلرك بعثی تکذیب ایدنلرین جمع ایدرز (فان کان لکم کید فکیدون) اکر کندیکزدن بنم عذابم دفعنه چاره‌کز وارایسه ایدوب کندیکزی قورتارك * اشبو انلرك دنیاده مؤمنلره ایتدکاری کیداوزره انلری تقریع وعجزلرین اظهاردر (ویل یومئذ للمکذبین) ویل اول کونده مکذبلره کیم عذابدن تخلصه چاره‌لری اولمز (ان المتقین فی ظلال وعیون وفواکه مما یشتهون) شول عصیاندن صاقنانلر جنتده دائما ظلال اشجارده وعیون ماءده واشتها ایتدکاری فواکه اکلیله تنعمده‌درلر (کلوا واشربوا هنیئا بما کنتم تعملون) وانلره انده دینورکه جنتك طعام وشرابندن اکل وشرب ایدك اول سزه اذاسز سائغ اولدیغی حالده دنیاده ایشلدیککز اعمال صالحه سببیله (انا کذلك نجزی المحسنین) مؤمنین صالحینه بز بویله جزا ایدرز (ویل یومئذ للمکذبین) ویل اول کونده تکذیب ایدنلره‌کیم انلره عذاب مخلد وخصوملرینه ثواب مؤبد اولندی (کلوا وتمتعوا قلیلا انکم مجرمون) الله تعالی مکه کافرلرینه دیدیکه دنیاده بهائم کبی زمان یسیرده تکذیبکز وعدم ایمانکزله اکل وشرب وتنعم ایدك که سز شرك وعصیانکزله مجرملرسز (ویل یومئذ للمکذبین) ویل تکذیب ایدنلره‌کیم نفسلرینی تنعم قلیل ایچون عذاب دائمه تعریض ایتدیلر (واذا قیل لهم ارکعوا لا یرکعون) قچان الله تعالی انلره نماز قیلوك دیسه نماز قیلمزلردی اشبو ثقیف شاننده نازل اولوبدرکه بز نمازده انحناء یعنی رکوع ایتمزز زیراکه اول بزه مذلتدر دیدیلر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه شول نمازده خیر یوقدرکه انده رکوع وسجود اولمیه * ویاخود انلره قبول

وحيه و اتباع دينه تواضع ايدك دينلسه استكبارلرندن انى قبول ايتمزلر * اشبو دليلدركه كفار فروعله مخاطبن اولەلر (ويل يومئذ للمكذبين) ويل انلرەكيم انى تكذيب ايتديلر (فبأى حديث بعده يؤمنون) قرآن كتب سماويه بيننده آيت مبصره و معجزهٔ باهره دركه حجج واضحه و معانئ شريفەيى مشتملدر انى تصديق ايتمجك كتب سماويه‌نك قنغيسن تصديق ايدرلر

سورة النبأ وهى اربعون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(عم يتساءلون) اهل مكه برى برلرينه بعثدن سؤال ايدرلر وياخود اهل مكه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه ومؤمنلره استهزاء طريقى اوزره اندن سؤال ايدرلر وياخود مؤمنلر وكافرلر اندن سؤال ايدرلر مؤمنلر ازدياد علم ايچون وكافرلر استهزا ايچون (عن النبأ العظيم) نبأ عظيمدن سؤال ايدرلركه اول بعثدر (الذى هم فيه مختلفون) كه اول بعثده مؤمنلر اقرارله وكافرلر انكارله اختلاف ايدرلر (كلا سيعلمون ثم كلا سيعلمون) ايمدى انلر انى موتلرى عندنده معاينه ايله ويوم قيامتده مشاهده ايله بيليسرلردر (ألم نجعل الارض مهادا) بز ارضى ناسه سير و سكون فراش مبسوط قيلمدقمى (والجبال اوتادا) وجبالى ارض اوزره اوتاد قيلمدقيكه انكله ارض تثبت واستقرار ايده (وخلقناكم ازواجا) وسزى ذكر وانثى خلق ايتدك (وجعلنا نومكم سباتا) ونومكزى قواى حيوانيه‌كزه راحت قيلدق (وجعلنا الليل لباسا) وكيجه‌يى سزڭچون غطا قيلدقكه اختفا اراده ايدن كشى انك ظلمتيله استتار ايده (وجعلنا النهار معاشا) وكوندزى سزڭچون وقت معاش قيلدقكه انده تعيش ايده‌جك شيئى تحصيل ايچون تقلب ايده‌سز (وبنينا فوقكم سبعا شدادا) وفوقكزده يدى سموات قويهٔ محكمه قيلدقكه مرور ازمان انده اثر ايتمز (وجعلنا سراجا وهاجا) وسمواتده سراج متلالئ وقاد ويا حرارتده بالغ قيلدقكه اول شمسدر (وانزلنا من المعصرات ماء ثجاجا) وسحابلردن بز ماء سيال انزال ايتدككه اندن ارضه سيلان ايدر * دينلديكه مطر سمادن سحابه نازل اولور بعده رياح اربعه اول سحابى صيقوب اندن مطرى يره ارسال ايدر (لنخرج به

حبا ونباتا وجنات الفافا) تاكه اول مائله بزناسه قوت اولور بغداى واربه امثالى حبوباتى ودوابه علف اولور صمان واوتلق امثالى نباتاتى اخراج ايده‌وز وبوستانلركه اشجارى برى برلرينه التفاف ايدوبدر (ان يوم الفصل كان ميقاتا) يوم قيامت الله تعالينك علم وحكمتنده خلايق بيننى فصل ايدوب ثواب وعقابله جزايه ميعاد قيلندى وياخود دنيانك نهايتنه حد قيلندى (يوم ينفخ فى الصور فتأتون افواجا) كه اول كونده صور نفخ اولنوب قبوركزدن محشره فوج فوج جماعات مختلفه كلورسز * دينلديكه اشبو امتدن عصات قبرلرندن اون صنف حشر اوليسرلردر نماملر قرده صورتنده وحرام خوارلر خنازير صورتنده وربا اكل ايدنلر باشلرى اشاغه يوزلرى اوزه سوروديلور وحكمده جور ايدنلر كوزسزلر وعملرينه عجب ايدنلر صاغرلر ودلسزلر وقوللرى عمللرينه مخالف عالملر دللرى كوكسلرينه صارقوب آغزلرندن ايريكلر آقار ودللرينى چيڭزلر وقومشولرينه اذا ايدنلر اللرى واياقلرى كسلمشلر ونامى سلطانه غمز ايدنلر آتشدن بوداقلره اصلمشلر وشهواته تبعيتله حق اللهى منع ايدنلر جيفه‌دن چركين رايحه‌لولر وكبر ايله صالنانلر قطراندن شول دريلرينه ملاصق جبه‌لر كيمشلر حشر اولور * روايت اولنديكه معاذ رضى الله تعالى عنه بو آيتك تفسيرنده پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه سؤال ايتدكده ديديكه يوم قيامتده بنم امتم اون ايكى صنف حشر اولور * صنف اوّل قبرلرندن قارنلرى ييلانلر وعقربلرله طلو حشر اولوركه انلر ماللرينك زكاتك ويرميلردركه توبه ايتمدين وفات ايدنلردر * وصنف ثانى خنازير صورتنده حشر اولوركه انلر نمازه تهاون ايدوب توبه ايتمدين وفات ايدنلردر وصنف ثالث آغزلرندن قان كلور حشر اولوركه انلر بيعلرنده كذب ايدوب توبه ايتمدين وفات ايدنلردر * وصنف رابع اللرى واياقلرى كسك حشر اولوركه انلر قومشولرينه اذا ايدر اولوب توبه ايتمدين وفات ايدنلردر وصنف خامس جيفه‌دن چركين رايحه‌لو حشر اولوركه الله تعاليدن قورقيوب سرده كناه ايدوب توبه ايتمدين وفات ايدنلردر * وصنف سادس دللرى كسك حشر اولوركه انلر كذب وشهادت زور ايدوب توبه ايتمدين وفات ايدنلردر * وصنف سابع دلسز حشر اولوركه انلر شهادتى كتم ايدوب توبه ايتمدين وفات ايدنلردر * وصنف ثامن فرجلرندن قيح وصديد سيلان

ایدر حشر اولور که انلر زنا ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر * وصنف تاسع قارنلری آتشله طولو حشر اولورکه ظلمله یتیم مالن یيوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر * وصنف عاشر یوزلری قرارمش کوزلری کوکرمش دیشلری اوکوز بوینوزی کبی سیورلمش دوداقلری قارنلرینه صارقمش وقارنلری ایسه اویلقلری اوزره دوشمش حشر اولورکه انلر شرب خمر ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر * وصنف حادی عشر اجذم وابرص حشر اولورکه انلر والدینلرینه عاق اولوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر وصنف ثانی عشر یوزلری نوری آیك اون دردی کبی حشر اولورلرکه صراطی شمشك کبی چکرلر انلر دنیاده اعمال صالحه ایشلینلر وصلوات خمسی وقتنده جماعتله اداده مداومت ایدوب کناهلرینه تائبین اولدقلری حالده وفات ایدنلردر ﴿ وفتحت السماء فكانت ابوابا ﴾ وسماء یاریلوب ملائکه‌یه نزول ایچون انده قپولر اوله ویاخود کثرت شقوقدن یوللر اوله کیم انی برشیء سد ایتمیه ﴿ وسيرت الجبال فكانت سرابا ﴾ وطاغلر هواده هبا کبی یوریدیلوب بعده سراب کبی اوله یعنی طاغلر صورتنده کورینوب لکن اجزاسی تفتت وانبثاثدن حقیقتی قالمیه ﴿ ان جهنم كانت مرصادا للطاغين مآبا ﴾ جهنم طریق وممر اولدی جنته یول یوقدر الا جهنمه اوغرانمغله ویا جهنم برمحلدرکه خزنهٔ نار انده کفاری بکلرکه انلری ناره قویه‌لر خزنهٔ جنت انده مؤمنلری بکلرکه اوغرادقلرنده انلری اول محلدن سهولتله چکروب جنته قویه‌لر ایمدی جهنم تکبر ایدنلره مرجع اولدی ﴿ لابثين فيها احقابا ﴾ اول نارده دهور متتابعه ماکثین اولدقلری حالده * اشبو آیتده کفارك ناردن خروجنه دلالت ایدر شیء یوقدر زیرا حقب سکسان بیك ویا یتمش بیك ییل ایدوکی صحیح اولدیغی تقدیر اوزره بنه اول احقابك تناهیسن اقتضاء ایتمز زیرا جائزدرکه مراد احقاب مترادفه اوله حقبك بری تمام اولدیغنده حقب اخرا کا تابع اوله ﴿ لا يذوقون فيها بردا ولا شرابا ﴾ اول نارده انلر انك حرینه نفع ایدر برد ویا راحت ویرر نوم ذوق ایتمزلر وتلذذله ایچلور شراب دخی ایچمزلر ﴿ الا حميما وغساقا ﴾ بلکه حرّی نهایتده ماء واهل نارك صدیدندن سیلان ایدر ماء ایچرلر ﴿ جزاء وفاقا ﴾ تاکه اول انلرك اعمالنه موافق جزاء اوله زیرا شرکدن اعظم جرم اولمدیغی کبی ناردن اعظم عذاب دخی اولمز اویله اولسه جزاء عمله

(موافق)

موافق اولور ﴿ انهم كانوا لا يرجون حسابا ﴾ زیرا انلر حساب اولنملرندن خوف ایتمزلردی شول سببدنکه بعثه ایمانلری یوغیدی ﴿ وكذبوا بآياتنا كذابا ﴾ وبزم آیتلریمزی تکذیب ایدرلردی ﴿ وكل شيء احصيناه كتابا ﴾ اعمالدن هر شیئی بز کتابتله لوح محفوظه اثبات ایتدك انلر اونودرلرسه‌ده بز اونوتمزز ﴿ فذوقوا فلن نزيدكم الا عذابا ﴾ وانلره دینورکه اشبو عذابی ذوق ایدك که بز عذابکزی آرتوررز ﴿ ان للمتقين مفازا ﴾ متقیلر ایچون موضع فوز یعنی جنت ویا ناردن نجات واردر ﴿ حدائق واعنابا ﴾ انده بوستانلر واردرکه درلو اشجار مثمره ایله علی الخصوص اوزم اصمه‌لریله معموردر ﴿ وكواعب اترابا ﴾ وجاریه‌لر وارکه ممه‌لری یومریلوب سنده مستویه‌لردر ﴿ وكأسا دهاقا ﴾ وشرابله مملو ویا متتابع کاسلر واردر ﴿ لا يسمعون فيها لغوا ولا كذابا ﴾ اول شرابی ایچرکن قول باطل ویا کذب ایشتمزلر ﴿ جزاء من ربك عطاء حسابا ﴾ تاکه ربك جل شانه‌دن وعدی مقتضاسنجه ثواب اولان عملرندن کثیر عطا اوله ﴿ رب السموات والارض وما بينهما الرحمن ﴾ که اول سموات وارض وما بینهمانك خالقیدر دنیاده کافهٔ خلقه رزق ویرمکله رحمت ایدیجیدر ﴿ لا يملكون منه خطابا ﴾ اول الله تعالی‌یه شفاعتله خطابه قادر اولمز مکرکه بنه انك اذنیله اوله یعنی اهل سموات واهل ارض یدلرنده ثواب وعقاب امرنده الله تعالیدن بر حکم یوقدرکه انده زیاده ونقصانله تصرف ایده‌لر مکر انك انلره اذنیله اوله ﴿ يوم يقوم الروح والملائكة صفا ﴾ یوم قیامتده روح وملائکه صف اولوب طوره‌لر * مفسرون روحده اختلاف ایتدیلر تنکیم سورهٔ اسراده تفصیلی کچدی یوم قیامتده روح یالکز بر صف اولور وسائر ملائکه جمیعی بر صف اولور ویاانکله مراد جبریل علیه السلامدر ﴿ لا يتكلمون الا من اذن له الرحمن وقال صوابا ﴾ اول کونده خلائقك کلیسی کرکسه اهل سموات واهل ارضك معرفت وطاعتده الله تعالی‌یه اقرب واشرفلری وکرکسه انلرك غیریلری انك عذابندن خوف ایدوب شفاعتله تکلم ایتمزلر مکر اولکه الله تعالی اکا شفاعته اذن ویره ودنیاده اول (لا اله الا الله) دیوب مقتضاسیله عمل ایتمش اوله ﴿ ذلك اليوم الحق فمن شاء اتخذ الى ربه مآبا ﴾ اشبو یوم قیامتك وقوعی ثابتدر اولکه انك ثوابنه نائل اولمق دیلیه ایمان وطاعتله اکا مرجع اتخاذ ایدر

﴿ انا انذرناكم عذابا قريبا ﴾ بز سزی عذاب قریبله تخویف ایدرزکه اول یوم قیامتدر ﴿ یوم ینظر المرء ماقدّمت یداه ﴾ اول کونده کشی خیر وشردن تقدیم ایتدیکی عملی کورر مؤمن عمل وحساب یسیرنه وکافر عمل وحساب عسیرنه نظر ایدر ﴿ ویقول الکافر یالیتنی کنت ترابا ﴾ وکافر دیرکه نولیدی دنیاده تراب اولوب خلق وتکلیف اولنمیدم وبو کونك حسابن کورمیدم * مقاتل ایدر یوم قیامتده الله تعالی وحوش وهوام وطیوری جمع ایدوب خصومتلرین فصل ایده بوینوزلیدن بوینوز سزك حقن آلیویره بعده امریله جمیعن تراب ایده کافر انی کوریجك نولیدی دنیاده خنزیر صورتنده اولوب بوکونده تراب اولیدم دیه * دینلدیکه کافرله مراد ابلیسدرکه آدم علیه السلامك ترابدن خلق اولندیغنه تعییب ایدوب کندینك نازدن خلق اولندیغنه افتخار ایتمشیدی یوم قیامتده آدم علیه السلامه ومؤمنلره ایریشن کرامات ورحمتی وابلیس کندویه واولادنه ایریشن محنت وشدتی کوریجك نولیدی بندخی بونلر کبی ترابدن خلق اولنمش اولیدم دیو تمنی ونیاز ایلیه

سورة النازعات وهی ست واربعون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ والنازعات غرقا والناشطات نشطا والسابحات سبحا فالسابقات سبقا فالمدبرات امرا ﴾ الله تعالی اقسام ایتدی ملائکهٔ موت صفاتیله کیم انلر ارواح کفاری ابدانلرندن نزعده اغراقله نزع ایدرلر ویااول ملائکه اجساده غرق اولمش نفوسی نزع ایدرلر وارواح مؤمنینی رفق ونشاطله اخراج ایدرلر وانی اخراجده غوّاصك سبحی کبی سباحت ایدرلر چنانکه اعماق بحردن برشیئی اخراج ایده‌لراویله اولسه ارواح کفارله ناره وارواح مؤمنینله جنته سبقت ایدرلر بعده اول کفارك عقابی ومؤمنینك ثوابی امرنی تدبیر ایدرلر کفاره آلام مؤمنلره لذات اعدادیله ویاخود ایکی اوّلکیلرله مراد ملائکهٔ موت اولوب باقیاتله مراده ملائکه‌دن طوائف اوله که مضیلرنده سرعت وامر اولندقلری شیئه سبقت ایدوب امری تدبیر ایدرلر ویاخود مراد صفات نجوم اوله که مشرقدن مغربه نزع اولنور نزعده غرقله فلکن قطع ایدوب حتی که اقصای مغربه منحط اولمغله وبربرجدن

برج آخره نشاطله خروج ایدر وفلکده سباحت ایدوب سیرده بعضی بعضنی سبقت ایدر حرکتده بری برندن اسرع اولدیغیچون اویله اولسه اول نجومه عائد اولان امری تدبیر ایدرلر اختلاف فصول وتقدیر ازمنه وظهور مواقیت عبادات کبی وقتاکه نجومك مشرقدن مغربه حرکتی قسریه وبرجدن برجه حرکتی ملایمتله اولدیغیچون اولکیه نزع وایکنجیه نشط تسمیه اولندی ویاخود مراد صفات نفوس فاضله اوله شول حالده‌که ابداندن مفارقت ایده زیرا اندن نزع شدیدله چیقوب عالم ملکوته نشط ایدر وانده سباحتله حظائر قدسه سبقت ایدر شرف وقوتیچون مدبر ابدان اولور ویاخود مراد نفوس فاضله عالم سلوکنده شهواتدن انتزاع ایدوب عالم قدسه ناشط اولور مراتب ارتقاده سباحتله کمالاته سبقت ایدر حتی که مکملاتدن اولور ویاخود مراد غزاتك انفس ویدلریدرکه قوسلری اغراق سهامله نزع ایدوب سهامی رمیه ناشط اولور وبر وبحرده سباحتله حرب عدویه سبقت ایدوب انك امرنی تدبیر ایدرلر ویاخود مراد صفات خیللریدرکه اول عنانلرنده نزع ایدوب دار اسلامدن دار کفره خروج ایدر وجرینده سباحتله عدویه سبقت ایدوب ظفر امرنی تدبیر ایدر یعنی اشبو اشیاء حقیچون سزالبته بعث اولنورسز ﴿ یوم ترجف الراجفة ﴾ شول کونده‌که اجرام ساکنه نفخهٔ اولی وقوعیله تزلزل وتحرك ایدوب خلقك کلیسنه اندن موت ایرر ﴿ تتبعها الرادفة ﴾ که اکا نفخهٔ ثانیه مرادف اولوب انکله جمیع خلق حیات بولور لکن اول ایکی نفخه اراسنده قرق ییل مرور ایدر ﴿ قلوب یومئذ واجفة ﴾ اول کونده قلوب خافقه ومضطربه واماکنندن زائله در ﴿ ابصارها خاشعة ﴾ اول قلوب صاحبلرینك بصرلری کوریلن اهوالندن ذلیله‌در ﴿ یقولون أئنا لمردودون فی الحافرة ﴾ اول قلوب وابصار صاحبلری دنیاده استهزاء وبعثی انکار طریقی اوزره دیرلردیکه بز موتمزدنصکره ینه اوّلکی حالته یعنی حیاته رد اولنورمیز ﴿ أئذا کنا عظاما نخرة ﴾ بزچوریمش کمکلر اولدیغمزدنصکره بعث اولنورمیز ﴿ قالوا تلك اذا کرة خاسرة ﴾ ایمدی موتمزدنصکره کیرو حیاتمز صحیح اولمسی تقدیری اوزره بز انی تکذیبمزله موتمزدنصکره اصابت ایدیله رجعتمز ذات خسران اولوردیرلر ﴿ فانما هی زجرة واحدة فاذاهم بالساهرة ﴾ ایمدی سز الله تعالی‌یه صعب ظن ایتمکز اول نفخهٔ اخیره دکل الاصیحهٔ واحده‌در انك

عقبنده خلائق بطن ارضده اموات ایکن یراوزره احیا اولنورلر ﴿ هل اتیك حدیث موسی ﴾ یا محمد سکا موسی علیه السلامك خبری کلدیمیکه انکله قومکك تکذیبنه و اذاسنه صبر ایده سن ﴿ اذ ناده ربه بالوادی المقدس طوی ﴾ شول وقتکه رب تعالی اکا طوی نام وادیده ندا ایتدی ﴿ اذهب الی فرعون انه طغی ﴾ دیدیکه یاموسی فرعونه وارکه اول استکبار ایدوب الله تعالی یه کافر اولوبدر ﴿ فقل هل لك الی ان تزکی ﴾ اکا دیکل که میلك وارمیدر کیم الله تعالینك وحدانیتنه اقرارله شرکدن تطهر ایدوب براهینله معرفتنه واصل اوله سن ﴿ وأهدیك الی ربك فتخشی ﴾ وسنی انك معرفتنه ارشاد ایدوب اداء واجبات وترك محرماتله اندن خشیت ایده سن ﴿ فاراه الآیة الکبری ﴾ اویله اولسه موسی علیه السلام اکا عصا وید بیضایی صدقنه علامت کوستردی ﴿ فکذب وعصی ﴾ اویله اولسه موسایی تکذیب ایدوب الله تعالی یه عصیان ایتدی ﴿ ثم ادبر یسعی ﴾ وطاعتدن ادبار ایدوب امری ابطالنه سعی ایتدی ﴿ فحشر فنادی ﴾ سحره وجنودنی جمع ایدوب کندی ویا منادی ندا ایتدی ﴿ فقال انا ربکم الاعلی ﴾ ودیدیکه بن سزك رب اعلاکزین بنم فوقمده رب یوقدر * دینلدیکه یعنی اصنام ربلردر فرعون ایسه اول اصنامك وانلرك ربیدر ﴿ فاخذه الله نکال الآخرة والاولی ﴾ اویله اولسه الله تعالی انی دنیاده غرق وآخرتده حرقله عذاب ایتدی ﴿ ان فی ذلك لعبرة لمن یخشی ﴾ فرعون وقومنك اهلاکنده عبرت واردر اول کمسه یه کیم شأنی الله تعالیدن خوف اوله بعده بعثی انکار ایدنلره خطاب ایدوب دیدیکه ﴿ ءأنتم اشدّ خلقا ام السماء ﴾ خلق اولنمقده سزمی اصعبسز یوخسه سمامی اکرچه الله تعالینك قدرتنده ایکیسی مساویدر ﴿ بناها ﴾ الله تعالی اول سمایی بنا ایتدی ﴿ رفع سمکها فسوّاها ﴾ اول سمانك سقفنی رفع ایدوب انی عیبسز مستویه قیلدی ویاخود انی کواکب وتداویردن کمالی تمام اولور شیئله تمیم ایتدی ﴿ واغطش لیلها واخرج ضحیها ﴾ وانك کیجه سن قرا کو ایدوب کونشك نورنی ابراز ایتدی ﴿ والارض بعد ذلك دحیها ﴾ الله تعالی سمایی خلقندنصکره ارضی بسط ایدوب سکنا ایچون تمهید ایتدی ﴿ اخرج منها ماءها ومرعیها ﴾ اول ارضدن عیوننی تفجیرله مائنی ودواب وانعامی ایچون نباتنی اخراج ایتدی ﴿ والجبال ارسیها ﴾ وطاغلری ارض اوزره اثبات ایتدیکه ساکن اولوب

اضطراب ایتمیه ﴿ متاعا لکم ولانعامکم ﴾ تاکه انکله سزی ومواشیکزی تمتیع ایده وز ﴿ فاذا جاءت الطامة الکبری ﴾ قچانکه داهیهٔ کبری کله که اول سائر داهیه لره غالب اولورکه اول یوم قیامت ویا نفخهٔ ثانیه ویاشول ساعتدرکه انده اهل جنت جنته واهل نار ناره کیرر ﴿ یوم یتذکر الانسان ماسعی ﴾ شول کونده که انسان دنیاده خیر وشردن ایشلیوب فرط غفلت ویاطول مدتدن اونوتدیغی اعمالنی صحیفه سنده مدوّن کورمکله تذکر ایدر ﴿ وبرّزت الجحیم لمن یری ﴾ ونار اظهار ایدیله هر رائی یه بر حیثیتله کیم انی کورمدك کمسه قالمیه ﴿ فاما من طغی وآثر الحیوة الدنیا فان الجحیم هی المأوی ﴾ اما اول کمسه کیم طغیان ایدوب حتی که کافر اوله وشهواته اتباعله حیاة دنیایی آخرت اوزره اختیار ایده ایمدی نار جحیم اکا قرار کاهدر ﴿ واما من خاف مقام ربه ونهی النفس عن الهوی فان الجنة هی المأوی ﴾ اما اول کمسه که مبدأ ومعادی بیلوب یوم قیامتده الله تعالینك درکاهنده قیامتدن خوف ایده ونفس انی مهلکه ایدیکن بیلوب اشتها ایتدیکی محرماتدن نهی ایده جنت اکا قرار کاهدر ﴿ یسئلونك عن الساعة ایان مرسیها ﴾ اهل مکه سکا سؤال ایدرلر قیامتدنکه اول نه وقتده ظاهر وثابت اولور ﴿ فیم انت من ذکریها ﴾ سن انلره انی ذکردن ووقتنی تبییندن بر شیئده دکلسن زیرا انلره انی ذکرك انلرك ضلالن آرتورر انك وقتی ایسه الله تعالینك استیثار ایتدیکی علوم مغیبه دندر ﴿ الی ربك منتهاها ﴾ انك نه وقتده اولمسنك منتهای علمی الله تعالی یه عائد اولور من بعد انی سؤالدن منتهی اولغل ﴿ انما انت منذر من یخشیها ﴾ یا محمد سن دکل الا انك قیامتدن خوف ایدنلری تخویف ایدیجیسنکه تخویفك انلره نفع ایدر ﴿ کأنهم یوم یرونها لم یلبثوا الاعشیة او ضحیها ﴾ کفار یوم قیامتی کوردکلرنده کویاکه دنیاده ویاقبورده مدت مکثلری بر کونك عشیه سی ویا ضحاسی دکلو زمان قلیل ظن ایدرلر

سورة عبس وهی احدی واربعون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ عبس وتولی ان جاءه الاعمی ﴾ روایت اولندیکه عبد الله بن ام مکتوم پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه کلوب صنادید قریش ایسه انك قتنده

ایدی انلری اسلامه دعوت ایدردی عبد الله ایسه اعمی اولدیغندن
پیغمبریمز علیه السلامك انلر ایله تشاغلن بیلمیوب دیدیکه الله تعالینك سکا
تعلیم ایتدیکندن بکا تعلیم ایت دیو قولنی تکرار ایلدی پیغمبریمز علیه السلام
کلامی قطع اولندیغنه کراهت ایدوب اندن اعراض ایتدی اول سببدن
اشبو آیت نازل اولدی اکا بناء پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اکا اکرام
ایدردی وانی کوردیکنده مرحبا یاعبدالله ربم جل شانه سنکچون بکا
عتاب ایتدی دیو اکا سویلردی ایکی دفعه‌ده غزایه کتدیکنده مدینه‌یه
انی خلیفه ایتدی یعنی محمد صلی الله علیه وسلم ابن ام مکتوم نام اعمی
اکا کلدیکنده یوزین بورتدی وصنادید قریشه اقبال ایدوب اندن یوزین
دوندردی ﴿ وما یدریك لعله یزکی ﴾ سکا نه شیء بیلدردیکه اول سنك
علمکله منتفع اولمیه بلکه عمل صالحله وسندن تعلیم ایتدیکی شیئله ذنوبندن
ارینه ﴿ اویذکر فتنفعه الذکری ﴾ ویا قرآنله متعظ اولوب وعظك اکا نفع
ایده ﴿ اما من استغنی فانت له تصدّی ﴾ اما اولکه نفس ومالیله استغنا
ایدوب اسلام ووعظکدن تکبر ایده‌سن اکا اقبالله تعرض ایدرسن یعنی
سنك کبی عظیم الشانه لایق اولمزکه غنی‌یه اول معامله‌یی ایده‌سن *
دینلدیکه بو آیت کریمه نزولندنصکره پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم هیچ
بر فقیرك یوزینه کراهتله نظر ایتمز وغنی‌یه اقبالله تعرض ایتمزدی ﴿ وماعلیك
ان لایزکی ﴾ والحال سکا بأس یوقدرکه اول اسلامله تطهر ایتمدیکنده انك
اسلامنه حرصك سنی فقیردن اعراضه بعث ایده زیرا سکا واجب اولان
انجق تبلیغدر غیری دکل ﴿ واما من جاءك یسعی وهو یخشی فانت عنه
تلهی ﴾ اما اولکه طالب خیر اولوب سکا سرعتله کلور ومع ذلك الله
تعالیدن خوف ایدر سن ایسه اندن تغافل ایدرسن ﴿ کلا ﴾ ایمدی
من بعد انك کبی فعلدن منتهی اول ﴿ انها تذکرة ﴾ اول قرآن موعظه‌در
﴿ فمن شاء ذکره ﴾ عباد اللهدن اولکه دیلر انی حفظ ایدر وانکله متعظ
اولور ویاخود الله تعالینك دیلدیکی کمسه انی فهم ایدر انکله متعظ اولور
﴿ فی صحف مکرّمة ﴾ اول قرآن صحیفه‌لرده مثبته‌درکه عند الله مبجله
ومعظمه‌در ﴿ مرفوعة مطهرة ﴾ که اول سماء سابعه‌ده مرفوعة القدر
اولوب ایدیء شیاطیندن منزهه‌در ﴿ بایدی سفرة کرام بررة ﴾ شول کاتبلر
ایدیله کیم عندالله انلر کریملر امرینه مطیعلردر ﴿ قتل الانسان ما اکفره ﴾

کافره لعنت اولسونکه کفرنده عجب شدید اولور * دینلدیکه اول عتبة
ابن ابی لهبدر اشبو اکا اشنع دعواتله بد دعادر وکفرانده افراطنه تعجبدر
﴿ من ای شیء خلقه ﴾ مع هذا بیلورکه الله تعالی انی نه شیئدن خلق ایدوبدر
﴿ من نطفة خلقه فقدره ﴾ انی نطفه‌دن خلق ایدوب بعده اعضاء واشکالدن
اکا صالح اولان شیئی تهیئه ایتدی ویا انی اناسی قارننده طوردن طوره
تحویلله آخرده احیاء ایتدی ﴿ ثم السبیل یسره ﴾ بعده اکا اناسی قارنندن خروجی
آسان ایتدی ویا اکا خیر وشر طریقنی تذلیل ایتدی اشبو معنی ایما ایدرکه
دنیا طریق اولوب مقصد انك غیری اوله ﴿ ثم اماته فاقبره ﴾ بعده انی اماته
واقبار ایتدی اماته واقباری نعمدن عد ایتدی زیراکه اماته فی الجمله حیاة
ابدیه‌یه ولذات خالصه‌یه وصلتدر وقبرده انك ستر اولنمسنده اکا مکرمه
واردرکه بهایم کبی یر یوزنده براغیلور ایتمدی ﴿ ثم اذا شاء انشره ﴾ بعده انی
اقباردنصکره دیلدیکی وقتده بعث ایچون آنی انشار ایدر ﴿ کلا ﴾ امر اول
کافرك دیدیکی کبی دکلدر ویاخود حقا که ﴿ لما یقض ما امره ﴾ اول رب
تعالینك امر ایتدیکنی قضا وفرض ایتدیکنی ادا ایتمدی ﴿ فلینظر الانسان الی
طعامه ﴾ انسان طعامنه نظر ایتسونکه رب تعالی نیجه تقدیر وتدبیر ایدوب
حیاتنه سبب قیلدی ویا انك مدخلنه ومخرجنه نظر ایتسون ﴿ انا صببنا الماء صبا ﴾
که بز یغموری سمادن یره دوکدررز ﴿ ثم شققنا الارض شقا ﴾ بعده نبات وشجرله
یری شق ایدرز ﴿ فانبتنا فیها حبا وعنبا ﴾ وانده بغدای وارپه مثلی حبوب
وباغلرده اوزم بتوررز ﴿ وقضبا وزیتونا ونخلا وحدائق غلبا ﴾ وقثاء وکراث
مثلی بقوللکه اصلندن قوپاریلور وزیتون وخرما اغاچلری وبوستانلر
بتوررزکه اشجار کثیره وکبیره اولور ﴿ وفاکهة وابا ﴾ والوان فاکهه کلاء
ومرعی بتوررزکه انی ناس زراعت ایتمیوبدر ﴿ متاعا لکم ولانعامکم ﴾ تا که
اشیاء مذکوره‌نك بعضی سزه طعام وبعضی دوابکزه علف اوله ﴿ فاذا جاءت
الصاخة ﴾ قچانکه نفخهٔ ثانیه کله که اول شدتندن قریب اوله‌کیم اسماعه صمم
ایرکوره ﴿ یوم یفرّ المرء من اخیه وامه وابیه وصاحبته وبنیه ﴾ اول کونده کشی
قرداشندن وانا وباباسندن وزوجه وابناسندن فرار ایده تا که حقلرنده
تقصیریچون انی مطالبه ایتمیه‌لر ﴿ لکل امریء منهم یومئذ شأن یغنیه ﴾ اول
کونده انلردن هر کمسه‌نك برشأنی اولورکه اهتمامده اول اکا کفایت

ايده ﴿ وجوه يومئذ مسفرة ضاحكة مستبشرة ﴾ اول كونده يوزلر اولوركه مضيئه ومشرقه‌در ونائل اولديغى كرامتـه معجبه وفرحـه‌در ﴿ ووجوه يومئذ عليها غبرة ترهقها قترة ﴾ واول كونده يوزلر اولوركه اوزرلرينه غباره وكدوره بورر وسـواد وظلمه دورر ﴿ اولئك هم الكفرة الفجرة ﴾ ايمدى اول اوصافلو كمسه‌لر فاجرلردر اول اجلدن سـواد وجهله غبره انلرده جمع اولور

سورة التكوير وهى تسع وعشرون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ اذا الشمس كوّرت ﴾ قچانكه كونش مظلم اوله وياضوئى كيده وياد وريله پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر بركمسـه كه عين قلبله يوم قيامته نظر ايتمك ديليه اشبو اذا الشمس كوّرت سوره‌سنى تدبرله اوقيه * ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايدر يوم قيامتده الله تعالى شمس وقمر ونجومى تكوير ايدوب بحره القـاء ايده بعده ريح دبورى اكا بعث ايدوب حتى‌كه انى طوتشديروب نار ايده ﴿ واذا النجوم انكدرت ﴾ وقچانكه يلدزلر يره دوشه ديلديكه اول كونده يلدزلر يغمور كبى ياغوب يره صاچله ﴿ واذا الجبـال سيرت ﴾ وطاغلر يريوزندن كيدريلوب هبا قيلنه ﴿ واذا العشار عطلت ﴾ وشـول ناقه‌لركه حمللرى اون آيه ايريشـه كه اول عربك انفس ماللريكن اول كونك اهوالندن راعيسز مهمل ترك اولنه ﴿ واذا الوحوش حشرت ﴾ ووحوش هر جانبدن جمع ايديله وياقصـاص ايچون بعث ايديله ويااماته ايديله ﴿ واذا البحار سجرت ﴾ ودريالر قزدريله ويابربرينـه اقيديلوب بحر واحـد قيلنه وياصولرى قوريديلوب برقطره قالميه * ابىّ بن كعب ايدر يوم قيـامتدن اوّل اون ايكى آيت ظهور ايديسردركه اول ناس سـوقده معاملاته مشـغوللر ايكن كوره‌لركه كونشك ضوئى كيده ويلدزلر دوكيله وطـاغلر چالقنوب يره برابر اوله وانس وجن ووحوش وطيور ودواب فزعنـدن بربرينه قاريشـه وحامل ناقه‌لر معطل قاله ودريالر قزدريله انلر اول حالده ايكن يرلر تايدنجى يره دكين وكوكلر تايدنجى كوكه دكين بركزين ياريله اول حالتده برريح كلوب انلرك جميعن اماته ايده * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر اشبو ذكر اولنان سوره‌ده احوال قيامتدن اون ايكى خصلتك

التيسى دنياده اشبو مذكوردر والتيسى ايسه من بعد آخرتده ذكر اولنه‌جقدر ﴿ واذا النفوس زوّجت ﴾ بعث عندنده ارواح اجسـاده قرين قيلنور ويانفوس مؤمنين حوره ونفوس كافرين شـياطينه قرين قيلنور وياصالح صالحه وطالح طالحه قرين قيلنور ﴿ واذا المؤودة سئلت بأىّ ذنب قتلت ﴾ شـول ديرى ايكن دفن اولنـان بناتك قاتلنى تبكيت ايچون نه ذنبله قتل اولندك ديو سـؤال اولنور زيراكه عرب زمان جاهليتده فقر وعار خوفيله بنـاتلرين ديرى دفن ايدرلردى ﴿ واذا الصحف نشرت ﴾ واعمـال دفترلرى آچيلور حالبوكه موت عندنده دورلمشدى ﴿ واذا السماء كشطت ﴾ سماء اماكنندن ازاله ونزع اولنور جلدك ذبيحه‌دن نزع اولنمسى كبى ﴿ واذا الجحيم سـعرت ﴾ وجهنم الله تعـالينك اعدا سيچون قزديريلور ﴿ واذا الجنة ازلفت ﴾ والله تعالينك اوليـاسنه جنت تقريب اولنور ﴿ علمت نفس ما احضرت ﴾ اول حالتده هر نفس خير وشردن نه احضار ايتديـكن بيلور ﴿ فلا اقسم بالخنس الجوار الكنس ﴾ اقسـام ايدرين شول كواكب رواجعله كيم كوندزده اختفا وكيجه‌ده ظهور ايدر سماده جارى اولور شمسك ضوئى تحتنده كزلنور اول نجوم سـيارۀ خمسه دركيم اكا زحل ومشـترى ومريخ وزهره وعطارد دينور ﴿ والليل اذا عسعس والصبح اذا تنفس ﴾ وليله كيم ظلامى اقبـال ايده وصبحله كيم فجرك طلوعيله ضوئى مرتفع اوله ﴿ انه لقول رسـول كريم ﴾ اول قرآن رسـول كريم جبريل عليه السـلامك قوليدركه الله تعـاليدن كتوربدر ﴿ ذى قوّة ﴾ اول قوت صاحبيدر انك قوتندندركه قوم لوط قراسنى ماء اسـوددن قلع ايدوب قنـادى اوزره سمايه رفعندنصكره التنى اوستنه دوندردى وارض مقدسه‌ده بعض عقباتى اوزره ابليسى عيسى عليه السلامله سويلشور كورديكنده قناديله بركره نفخ ايدوب هندده اقصاى جبله ايردردى وقوم ثموده بركره صيحه سيله جميعنى هلاك ايتدى وطرفة العيندن اسرع زمانده سمادن ارضه هبوط وارضدن سمايه صعود ايدر ﴿ عند ذى العرش مكين ﴾ عرش عظيم صاحبى رب تعـالى عندنده منزلت ومكانت رفيعه صاحبيدر ﴿ مطاع ثم امين ﴾ سماده ملائكه اكا اطاعت ايدركه ليلهٔ معراجده ابواب سمواتى اكا فتح ايتديلر وخزنهٔ جنت اكا جنتك ابوابنى كذلك فتح ايتديلر ورساله ووحى تبليغه الله تعالينك امينيدر ﴿ وما صاحبكم

بمجنون) صاحبكز محمدكه قرآنله سزى ايمانه دعوت ايدر سزك زعم
ايتديككز كبى مجنون دكلدر (ولقد رآه بالافق المبين) محمد عليه
السلام جبريل عليه السلامى صورت اصليه‌سى اوزره جانب شرقدن
افق اعلاده كوردى (وما هو على الغيب بضنين) اول محمد عليه
السلامه الله تعالينك وحينى تبليغه بخيل دكلدر كه اكا وحى اولنان‌دن برشيئى
كتم ايده ويامتهم دكلدركه وحيدن برشيئى نقص ايده ويا انك اوزره زياده
ايده (وما هو بقول شيطان) واول قرآن شول استراق سمع ايدن
شيطان مردود مطرودك قولى دكلدر (فاين تذهبون) اويله اولسه
قرآنى قويوب نه طريقه كيدرسز حالبوكه انده صدورده اولان جهل
وعمايه شفا واردر (ان هو الا ذكر للعالمين) اول قرآن دكل الا انس
وجنه موعظه‌در (لمن شاء منكم ان يستقيم) سزدن اول كمسه‌يه كيم
دين حقه دخول و اتباعله استقامت ايتمك ديليه (وما تشاؤن الا ان
يشاء الله رب العالمين) سز استقامتى ديلزسز مكركه عالملرك ربى الله
جل شانه فضل وتوفيقله سزك استقامتكز ديليه زيرا امورك كليسى انك
مشيئتيله‌در

سورة الانفطار وهى تسع عشرة آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(اذا السماء انفطرت) قچانكه سماء الله تعالينك خوفيله منشق اوله
(واذا الكواكب انتثرت) ويلدزلريره دوكيلوب داغيله (واذا البحار فجرت)
ودريالر برى برلرينه آقيديله آجى دريالر طتلولرينه قاريشه وارالرندن
برزخ كيدوب جميعى متحد اوله (واذا القبور بعثرت) وقبورك
ترابى قلب اولنوب موتى طشره چيقاريله (علمت نفس ماقدمت واخرت)
اول وقتده هرنفس تقديم ايتديكى عمل وكرك صدقه‌يى وتأخير ايتديكى
سنت وكرك تركنى بيلور (يا ايها الانسان ماغرك بربك الكريم) يا انسان
سنى نه شئ آلدادى حتى كه عصيان وكفران ايتدك اول ربك كريمه كيم
تائبك ذنوبندن تجاوز ايدر كريمك كرمنه اغترار ايسه كفران نعمتدر ومحض كرم
اقتضا ايتمزكه ظالمى اهمال ايده وموالى ايله معادى ومطيعله عاصى بيننى تسويه
ايده فكيفكه اكا صفت قهر وانتقام دخى منضم اوله ايمدى كثرت كرمى طاعته
جدى استدعا ايدر يوخسه انك كرمه اغترارله عصيانه انهماكى دكل (الذى

خلقك) كه اول سنى نطفه‌دن خلق ايتدى (فسويك فعدلك) اول سنى معتدل
القامه قيلوب اعضاكى تسويه وسنده عقلى تركيب ولسانكى سويلتدى
(فى اى صورة ماشاء ركبك) قنغى صورتده ديلديسه حسنه ويا قبيحه
طويله ويا قصيره‌در سنى تركيب ايتدى (كلا) ايمدى الله تعالينك
كرمنه اغترار ايتمز (بل تكذبون بالدين) بلكه اكا اغترار سبب اصلى الله
تعالى‌يه وبعثه ايمانكز اولميوب حساب وجزايه مكذبين ايديكز (وان عليكم
لحافظين كراما كاتبين) حالبوكه اعمالكز اوزره ملائكه‌دن عندالله
كرام كاتبلر واردر اعمالكزى يازارلر (يعلمون ماتفعلون) خير وشردن
ايشلديككزى بيلورلر (ان الابرار لفى نعيم) صالحلر جنتده نعيمده‌در (وان
الفجار لفى جحيم) وفاجرلر نار جحيمده‌در (يصلونها يوم الدين) كه انلر اول
ناره يوم جزاده كيررلر (وماهم عنها بغائبين) انلر اول ناردن غائب اولمزلر
وابدا انده قرار ايدوب چيقمازلر (وما ادريك مايوم الدين ثم ماادريك
مايوم الدين) يوم جزانه عظيم الشان ايديكنى سكا بيلدردى سن انى
كورميجه نه ايديكنى بيلور دكلسن يوخسه اول درايه ايله ادراك اولنمز
(يوم لاتملك نفس لنفس شيئا والامر يومئذ لله) اول كونده نفس كافره
منفعتدن هيچ برشيئه مالك اولمز زيرا اول كونده قهر وغلبه ايله حكم نافذ
الله جل شانه‌يه راجع ومختصدر

سورة المطففين وهى ست وثلاثون آية مكية وقيل مدنية

بسم الله الرحمن الرحيم

(ويل للمطففين) ويل شونلره كيم كيل ووزنده نقص ايدرلر * ابن عباس
رضى الله عنهما ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم مدينه‌يه قدومنده اهل
مدينه كيلده ناسك اخبثى ايديلر بو آيت نازل اولیجق احسنى اولديلر
حديثده كلديكه بش خصلت سيئه‌يه بش بليه جزا اولور برقومكه نقض
عهد ايده‌لر الله تعالى انلره عدولرين تسليط ايدر وبر قومكه الله تعالى
انزال ايتديكنك غيريله حكم ايده‌لر انلرده فقر منتشر اولور وبرقومكه انلرده
فاحشه ظاهر اوله انلرده موت منتشر اولور وبر قومكه كيلى نقص ايده‌لر
انلر قحطله اخذ اولنورلر وبر قومكه زكاتى منع ايده‌لر انلردن يغمور حبس
اولنور (الذين اذا اكتالوا على الناس يستوفون واذا كالوهم اووزنوهم

يخسرون ﴾ ايمدى مطففين انلردركه ناسدن حقلريني اكتيال ايدر
اولسه‌لر كمال اوزره آلورلر و قچان ناس ايچون كيل ويا وزن ايدر اولسه‌لر
نقص ايدرلر ﴿ ألا يظن اولئك انهم مبعوثون ليوم عظيم ﴾ اول فعلي ايدنلر
استيقان ايتمزلرميكه انلر يوم عظيم ايچون بعث اولنه‌لر ايمدى انك وقوعن
ظن ايدن كشى انك امثالى قبايحه تجاسر ايتمز فكيفكه انى تيقن ايده
﴿ يوم يقوم الناس لرب العالمين ﴾ شول كونده‌كه ناس قبرلرندن الله تعالينك
امر و جزاسيچون قيام ايده‌لر * دينلديكه ناسك اول كونده قيامى بشيوز
ييل دكلو اولور لكن اول قيام مؤمنه زوال شمس دكلو اولور وكافرى عرق
الجام ايدوب ديه‌كه راضى اولدم اگرچه بن ناره كوندريلور ايمده * مقداد
رضى الله عنه ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمدن ايشدم ديركه
يوم قيامت اولديغنده كونش ناسه بر ميل ويا ايكى ميل دكلو قريب اولوب انك
حرندن ترليه‌لر كيميلرينك ترى اوكچه‌سنه وكيميلرك ديزلرينه و كيميلرك اندن
يوقارويه ايريشه حتى كيميلرك ترى اغزنه ايريشوب اكا لجام كبى اوله
﴿ كلا ﴾ ايمدى اول كيل و وزنده نقصدن و بعث وحسابه غفلتدن ارتداع
ايدك ﴿ ان كتاب الفجار لفى سجين ﴾ فاجرلرك اعمالى يازيلان كتاب سجينده‌دركه
اول انس وجندن فاجرلرك اعمالنى جامع كتابدر * دينلديكه سجين ارض
سابعه اسفليدركه ارواح كفار انده در پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر
سجين يدى ارضك اسفليدر وعليون ايسه يدنجى سماده عرشك آلتنده‌در
كعب الاحبار رضى الله عنهدن مرويدركه فاجرك روحى سمايه اصعاد
اولنوب سماء انى قبول ايتميجك ارضه اهباط ايديلور اولدخى ايتميجك
يدنجى ارضك آلتنه كوندريلور حتى‌كه اول سجينه ايرديلوركه ابليسك
جنودى موضعيدر و ياخود سجين شول صخره‌دركه ارض سابعه‌نك
آلتنده‌در يشلدر سمانك يشللكى اندندر فجارك كتابى اول صخره آلتنه قونور
ابليسك سلطنتى انده نهايت بولور ﴿ وما ادريك ماسجين ﴾ سجينك نه
ايديكنى سكا نه بيلدردى ﴿ كتاب مرقوم ﴾ اول بر دفتردركه انده يازيلور
شروردن اولكه فجار انى ايشلر و اولكه عاقبتده انلر اكا ايرر ﴿ ويل
يومئذ للمكذبين ﴾ اول كونده ويل اول كمسه‌لره‌دركيم دنياده حق
تكذيب ايتديلردى ﴿ الذين يكذبون بيوم الدين ﴾ كه انلر يوم جزايى
تكذيب ايدرلر ﴿ وما يكذب به الا كل معتد اثيم ﴾ انى تكذيب ايتمز الا اول

كيمسه‌كه ظلمده حدى متجاوز اولوب رب تعالى‌يه عاصيدركه اول وليد
ابن المغيره و اصحابيدر ﴿ اذا تتلى عليه آياتنا قال اساطير الاولين ﴾ قچان اكا بزم
قرآنمز تلاوت اولنسه انى متقدمينك احاديث كاذبه‌سيدر دير اويله اولسه
شواهد نقل اكا نفع ايتمز دلائل عقل نفع ايتمديكى كبى ﴿ كلا ﴾ ايمدى بو قولدن
ارتداع ايدك ﴿ بل ران على قلوبهم ما كانوا يكسبون ﴾ بلكه اعمال خبيثه‌دن
كسب ايتدكلرى شئ انلرك قلوبنه غالب اولوب انكله حق وباطل بيننى
تميزدن قلبلرى اعمى اولدى زيراكه كثرت افعال حصول ملكاته سببدر *
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر قچان بر عبد ذنب ايده قلبنده بر نكته‌ٔ
سوداء حاصل اولور ذنبى آرتورديغنجه انك سوادين آرتورر حتى‌كه سوادى
تدريجله انك جميع قلبن بورور ﴿ كلا ﴾ ايمدى ذنب كسبندن ارتداع ايدك‌كه
اول قلوبكز اوزره غالب اولميه ﴿ انهم عن ربهم يومئذ لمحجوبون ﴾ اول كافرلر
يوم قيامتده رب تعاليدن محجوبلردر انى كورمزلر ويا انك رحمتندن ويا قربندن
ممنوعلردر مؤمنلر انك خلافيدر * حسن ايدر اگر زاهدلر وعابدلره سز رب
تعالى‌يى كورمزسز دينلسه شدتهم وغملرندن دنياده ايكن جان ويره‌لردى
مالك بو آيتدن سؤال اولندقده ديديكه الله تعالى اعداسندن احتجاب ايدوب
انلر انى كورميه‌لر و اولياسنه تجلى ايدوب حتى‌كه انلر انى كوره‌لر شافعى ايدر
بو آيت دليلدركه الله تعالى‌يى آخرتده اولياسى كوره‌لر ﴿ ثم انهم لصالوا الجحيم ﴾
كافرلر الله تعالى‌يى كورمدكلرندن ماعدا ناره ادخال اولنورلر ﴿ ثم يقال
هذا الذى كنتم به تكذبون ﴾ بعده انلره زبانيه‌لر ديرلركه اشبو شول عذابدركه
سز انى دنياده تكذيب ايدرديكز ﴿ كلا ﴾ ايمدى تكذيبدن ارتداع ايدك
﴿ ان كتاب الابرار لفى عليين ﴾ صالحلرك اعمالى يازيلان كتاب عليينده‌دركه
اول سماء سابعه‌ده عرشك آلتنده‌در * دينلديكه اول يشل زبرجددن بر لوحدر
تحت عرشده معلقدر صالحلرك اعمالى انده يازيليدر و ياخود اول عرشك
قائمهٔ يمناسيدر و يا جنتدر و يا سدرهٔ منتهادر ﴿ وما ادريك ما عليون ﴾
عليون نه شئ ايديكنى سكا نه بيلدردى ﴿ كتاب مرقوم يشهده المقربون ﴾
اول بر دفتركه انده صالحلرك اعمالى يازيليدر اكا مقربون حاضر اولوب انى
حفظ ايدرلر وياخود يوم قيامتده اكا يازيلانى مقربون مشاهده ايدر
﴿ ان الابرار لفى نعيم ﴾ صالحلر جنتده تنعمده در ﴿ على الارائك ينظرون ﴾

انلر حجالده سريرلر اوزره اوتوروب الله تعالينك و يرديكى كرامات و نعمته
وكافرلره ايريشـن عذاب ونقمته نظر ايدرلر ﴿ تعرف فى وجوههم
نضرة النعيم ﴾ تنعمده اولدقلرينك بهجت و بريقن يوزلرنده كورر
و بيلورسن ﴿يسقون من رحيق مختوم﴾ انلره شراب خالصدن ايچريلوركه
انك اناسى مختومدر ختمنى ابراردن غيرى احدفك ايتمز ﴿ ختامه مسك ﴾
اول شراب انائنك ختامى مسكدر ﴿ وفى ذلك فليتنافس المتنافسـون ﴾
ايمدى راغبلر انك كبى ثوابه رغبت ايتسونلر ﴿ومزاجه من تسنيم﴾ اول
شرابك مزجى تسنيمدندر تسنيم ايسـه بر شرابدركه علودن اهل جنتك
غرف ومنازللرينه منصب اولور بعده انصبابى كسيلور * دينلديكه تسنيم
هواده جارى اولور اهل جنتك اناءلرينه طولنجه منصب اولور اندن
كسيلور * دينلديكه اول اشرف شرابدر مقربون انى صرف ايچرلراماكه
سائر اهل جنت ايچون مزج ايديلور ﴿ عينا يشرب بها المقربون ﴾ اول
تسنيم برعيندركه مقربون انى صرف ايچرلر زيراكه دنياده اللّٰه تعاليدن غيرى
شغللرى يوغيدى ﴿ ان الذين اجرموا كانوا من الذين آمنوا يضحكون ﴾
رؤساء قريشدن شـونلركه اشراك ايتديلر مؤمنلرك فقراسنى استهزاء ايدرلردى
﴿واذا مرّوا بهم يتغامزون﴾ قچان اول فقرايه اوغراسه‌لر انلره طعن ايدرلر
وياخود كوزلريله وقاشلريله برى برلرينه اشـارت ايدرلر ﴿ واذا انقلبوا الى
اهلهم انقلبوا فكهين ﴾ واهل ومنزللرينه رجوعلرنده صددنده اولدقلرى
حالته فرحين ومعجبين رجوع ايدرلر ﴿واذا رأوهم قالوا ان هؤلاء لضالون﴾
ومؤمنلرى كوردكلرنده محمد عليه السلامى تصديق ايتدكلريچون انلرى
ضلالته نسبت ايدرلر ﴿ وما ارسلوا عليهم حافظين ﴾ اللّٰه تعالى ايدر حالبوكه
اول مشركلر اول مؤمنلر اوزره حافظ ارسال اولنمديلركه اعماللرينى حفظ
ايده‌لر ويارشد وضلاللرينه شهادت ايده‌لر ﴿فاليوم الذين آمنوا من الكفار
يضحكون﴾ شول كونده كه مؤمنلر جنته كيره‌لر كافرلرى استهزاء ايده‌لر ﴿على
الارائك ينظرون﴾ درو ياقوتدن سريرلر اوزرنده انلرك نارده عذاب اولندقلرينه
نظر ايده‌لر ﴿هل ثوب الكفار ما كانوا يفعلون﴾ اول كونده كافرلر جزاء اولنور
استهزاء وسيئه‌لريله كيم انى دنياده ايشـلديلردى * ابو صالح ايدر نارده
كفاره قپولر آچيلوب چيقك دينله قپولرى آچيق كوريجك سكرديشوب

اكا كيده‌لر واردقلرنده قپولر قپانه جنتدن مؤمنلر انلره نظر ايده‌لر زبانيه‌نك
انلره اول منوال اوزره ايتدكلرى جزايه كوليشـه‌لر * كعب ايدر جنتدن
ناره ناظره پنجره‌لر واردركه قچان برمؤمن جنتدن نارده برعدوسنى كورمك
ديليه اول پنجره‌لرك برينه وارر واندن انك عذاب اولنديغنه نظر قيلور واكا
كولوب سوينور

سورة الانشقاق وهى خمس وعشرون آية مكية

بسم اللّٰه الرحمن الرحيم

﴿ اذا السماء انشقت ﴾ قچـانكه سماء رب تعـالينك هيبتندن منشق اوله
* دينلديكه مجره‌دن شـق اوليسردر ﴿ واذنت لربهـا وحقت ﴾ واول
سماء رب تعالينك امرنى ايشـيدوب اكا انقياد ايده وحق اولديكه اول
انى استماع واكا انقياد ايده ﴿ واذا الارض مدّت ﴾ وارض بسط اولنوب
سـعتنده زياده قيلنه ﴿ والقت ما فيها وتخلت ﴾ واول ارض ايچنده اولان
موتى وكنوزى طشره براغوب تخلى ايده ﴿ واذنت لربهـا وحقت ﴾
واول ارض رب تعالينك امرنه اجابت ايده والحال اكا واجب اولديكه
ربنه اجابت ايده ﴿ ياايها الانسـان انك كادح الى ربك كدحا فملاقيـه ﴾
ياانسان سن ربك جل شانه‌نك جزاسنه لقاكه دكين عملده سعى قوى ايله سعى
ايدرسن ايمدى لابد اكا ملاقات ايديسرسن ﴿ فامامن اوتى كتابه بيمينه
فسوف يحاسب حسـابا يسيرا ﴾ اول كسه‌كه كتاب اعمالى يميننه ويريله‌كه
اول مؤمندر سـهولتله حساب اولنور حسابنده مناقشه اولنمز ﴿ وينقلب
الى اهله مسرورا ﴾ ومؤمنلردن عشيرتنه ويامؤمنلر فريقنه ويا جنتده‌كى
حوردن اهلنه وكندويه ويريلن كراماته مسرور اولديغى حالده رجوع
ايدر ﴿ وامامن اوتى كتابه وراء ظهره ﴾ اما اول كسـه‌كه كتاب اعمالى
وراء ظهرنده شماله ويريله‌كه اول كافردر يمينى بوينه تيورلنوب شمـالى
وراء ظهرنه دوندوريلوب اندن كتابى ويريله قچان انده‌كى اعمال سيئه‌يى
كوره ﴿ فسـوف يدعو ثبورا ﴾ واثبوراه ديو كندويه هلاكى تمنى ايده
﴿ويصلى سعيرا ﴾ ونار وقوده براغيله ﴿ انه كان فى اهله مسرورا ﴾ زيرا
اول دنياده عشـيرتى بيننده آخرتدن فارغ اولديغى حالده مال وجاه ايله
مسرور ايدى ﴿انه ظن ان لن يحور بلى ان ربه كان به بصيرا ﴾ اول ظن

ایدردیکه موتدنصکره الله تعالی یه رجوع ایتمیدی ایمدی حال انك ظن
ایتدیکی منوال اوزره دکلدر بلکه اول بعث اولنوب اکا رجوع ایدیسردر
زیراکه رب تعالی انی خلق کوننددن بعثی کوننه دکین انك احوال واعمالنه
عالم اولوب لابد اکا فعلنك جزاسن ایدیسردر ﴿ فلا اقسم بالشفق ﴾
اقسام ایدرین شول حمرته کیم شمسك غروبندنصکره افق مغربده
کوریلور ویاشول بیاضه کیم اول حمرتك عقبنده کلورکه انك سقوطیله عامهٔ
فقها عندنده وقت عشاء داخل اولور ﴿ واللیل وما وسق ﴾ ودخی لیله
وهرشیئه کیم دواب وغیریدن لیل انی جمع وستر ایدر ﴿ والقمر اذا اتسق ﴾
ودخی قمره کیم اول مستوی اولوب نوری تمام اوله که اول ایام بیضدر
﴿ لترکبن طبقا عن طبق ﴾ یا انسان سن حالدن حاله تحویل اولنورسنکه
انك صکره کیسی هول وشدتده اولکینه مطابق اولور ویاخود
الله تعالی یه قربت ورفعتده درجه دن درجه یه ورتبه دن رتبه یه صعود
ایدرسن ویاخود مواقف قیامتده حالدن حاله منقلب اولورسن ویاخود نطفه
ایکن موت بعده حیاة بعده موت بعده حیاته ایررسن ویاخود رضیع
بعده فطیم بعده غلام بعده شاب بعده شیخ اولورسن ویاخود تدریجله
سزدن اول کچن امتلرك سنتلرینه وبدعتلرینه تبعیت ایدرسن
﴿ فمالهم لا یؤمنون ﴾ انلره نولدیکه یوم قیامتده ایمان کتورمزلر
﴿ واذا قرئ علیهم القرآن لا یسجدون ﴾ قچان انلره قرآن اوقنسه
خضوع ایتمزلر ویاانك تلاوتنه سجود ایتمزلر * روایت اولندیکه پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلم ﴿ واسجد واقترب ﴾ اوقونیجق اول ویاننده اولان
مؤمنلر سجده یه واردیلر قریش ایسه انلرك باشی اوجنده طوروب
تصفیق ایدرلردی اول سببدن بوآیت نازل اولدی * امام ابوحنیفه
بوآیتله سجودك وجوبنه ذاهب اولدی زیرا انی ایشیدوب سجده ایتمین
ذم اولندی * ابوهریره رضی الله عنهدن مرویدرکه اول بوآیتده سجده
ایدوب دیدیکه والله بن بوآیتده سجده ایتمدم الا اندنصکره که پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلمی انده سجده ایدرکوردم ﴿ بل الذین کفروا یکذبون ﴾
بلکه کافرلر قرآنی تکذیب ایدرلر ﴿ والله اعلم بما یوعون ﴾ حالبوکه
الله تعالی انلرك کفر وعداوتدن صدرلرنده اضمار ایتدیکن بیلور
﴿ فبشرهم بعذاب الیم ﴾ ایمدی انلره عذاب وجیع دائمله تبشیر ایت

(الا الذین)

﴿ الا الذین آمنوا وعملوا الصالحات لهم اجر غیر ممنون ﴾ لکن انلردن
شول کمسه لرکه الله تعالی یه ورسولنه ایمان کتوروب اداء فرائض وسننله
اعمال صالحه ایشلیه لر انلره ثواب دائم واردرکه مرض وهرم وعذرله
فوت ایتدکاری اعمالك ثوابی کسلمز یازیلور

سورة البروج وهی ثنتان وعشرون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ والسماء ذات البروج ﴾ سماء حقیچون نکه اول اون ایکی برجلیدر کواکبدن
سبعهٔ سیاره اکا نزول ایدر ومع ذلك اول بروجده نجوم ثوابت دخی واردر
ویاخود انکله مراد قمرك منازلیدر ویا کواکبك عظماسیدر ویاابواب سمادرکه
نوازل اندن خروج ایدر ﴿ والیوم الموعود ﴾ ومجیئیله وعد اولنان یوم قیامت
حقیچون ﴿ وشاهد ومشهود ﴾ یوم جمعه ایله یوم عرفه حقیچون ویاخود
انکله مراد یوم جمعه ویوم نحر اوله ویاخود یوم ترویه ایله یوم عرفه اوله
ویامحمد علیه السلام ایله یوم قیامت اوله ویامحمد علیه السلام ایله الله تعالی اوله
ویا آدم علیه السلام ایله یوم قیامت اوله ویا انسانله یوم قیامت اوله ویابنی آدم
اوزره شهادت ایدرملکله یوم قیامت اوله ویاحفظه ایله بنی آدم اوله
ویا آدم ذریتله یوم قیامت اوله ویاالله تعالی ویوم قیامت اوله ویااشبو امتله
سائر امم اوله ویا الله تعالی وبنی آدم اوله ویااعضای بنی آدمله بنی آدم اوله
ویاانبیا ایله محمد علیه السلام اوله ﴿ قتل اصحاب الاخدود ﴾ اصحاب
اخدوده لعنت اولندی * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن مروی حدیث
مرفوعدرکه ملوك ماضیه دن برملکك برساحری وار ایدی اول ساحر
پیر اولیجق ملك اکا برغلام ضم ایتدیکه اندن سحر اوکرنه مکر اول
غلامك یولی اوزره برراهب وار ایدی غلامك قلبی اکا میل ایتدی
کونلرده برکون غلام ساحره کیدرکن یولی اوزره بربیوك یلانه راست کلدیکه
اول ناسی یولدن مروره مانع اولمشدی غلام الینه برطاش الوب دیدیکه
الهی راهب اکر سکا ساحردن خیرلو ایسه بو طاشله اشبو یلانی اولدرمکی
بکا آسان ایت اندن اول طاشی یلانه آتوب اولدردی بعده اول غلام اکمه
وابرصی دعاسیله کیدرر اولدی برنیچه دردلری کذلك دعاسیله کیدرردی
مکر ملکك برجلیسی وار ایدی اعمی اولدی غلام دعاسیله انك عماسین

کیدردی ملك اول جلیسنه عماکی کیم کیدردی دیو سؤال ایتدکده رب تعالی کیدردی دیو جواب ویردکده ملك اکا یاوزلنوب تعذیبله اکا غلامی بیلدردی بعده غلامه تعذیب ایدوب اول دخی راهبی بیلدردی اویله اولسه ملك راهبی منشارله ایکی شق ایتدی بعده غلامی بر یوکسك طاغك باشنه کوندردیکه اندن اشاغه آته‌لر غلام دعا ایدوب طاغ سلکندی انی کتورنلر جمله سی هلاك اولوب غلام قورتلدی بعده اول غلامی بر جماعتله دریایه کوندردیکه انی اغراق ایده‌لر کمی‌یه بنیجك غلام دعا ایدوب کمی انلر ایله منقلب اولدی انلر غرق اولوب غلام صو اوزره یورویه‌رك طشره‌یه چیقدی غلام ملکه واروب دیدیکه سن بنم قتلمه چاره ایده‌مزسن مکرکه ناسی جمع ایدوب بنی صلب ایدوب و تیرکشمدن براوق آلوب باسم رب الغلام دیوب اول اوقی بکا آته‌سن ملك انجلین ایتدی اوق غلامك صدغنه ایریجك غلام تسلیم روح ایتدی ناس انی کوریجك دفعة جمیعی غلامك ربنه ایمان کتوردك دیدیلر ملکه اتباعی دیدیلرکه شول حذر ایتدیکك ورطه‌یه دوشدك اویله اولسه ملك انلر ایچون امر ایدوب خندقلر قازدیلر وایچلرینه آتش یاندردیلر واول ایمانه کلنلری اول آتش قتنه کتوردیلر کفره رجوع ایدنلری صالیویردیلر ایمان اوزره ثابت اولنلری اول آتشه آتدیلر حتی برمرأه‌یی کتوردیلرکه بیلسنجه برصبی وار ایدی مرأه آتشه آتلمقدن تأخر ایدیجك صبی اکا ای انا سن حق اوزره سن ناره صبر ایلمکل دیدی اویله اولسه مرأه صبی ایله کندویی اول آتشه براقدی * مقاتل ایدر اخادید اوچ یرده واقع اولوبدر بری نجرانده و بری شامده و بری فارسده اولدی اما شامده‌کی‌یه بطلیوس وفارسده‌کی‌یه بخت نصر تعهد ایتدی بوایکیسی شاننده قرآن نازل اولمدی بلکه قرآنك نزولی اول نجرانده‌کی اخدود شاننده اولوبدر * روایت اولندیکه بررجل مسلم وار ایدی انجیل اوقوردی کندویی برکمسه‌یه برعمل ایچون ایجار ایتدی اول انك قتنده تعهد ایتدیکی عملی ایشلر وهم انجیلدن قراءت ایلردی مکر مستأجرك برقزی وار ایدی کورسه‌که اول اجیر انجیلدن اوقودقچه اندن نور ظاهر اولوردی قزانی باباسنه خبر ویروب حتی‌که باباسی دخی اول نوری کوردی اجیره اول نورك سبیندن سؤال ایتدیکنده اول دین اسلام نوریدر دیدی اویله اولسه‌اول مستأجر وانك غیری رجال ونسادن سکسان یدی کمسه اسلامه

کلدیلر بووقعه عیسی علیه السلامك سمایه رفعندنصکره ایدی نجرانده حمیر ملوکندن یوسف ذونواس نام برملك انی ایشیدیجك انلر ایچون برخندق قازدروب ایچنه آتش یاندردی وانلره دین عیسادن رجوعی تکلیف ایتدی رجوع ایدنلری صالیویروب دین عیسی اوزره ثابت اولنلری اکا یاندردی حتی برمرأه صبیسیله اکا کتوریلوب حکایت اولندیغی اوزره دین اسلامده ثابت اولدقلرنده ایکیسی اول آتشه براغلدی ﴿ النار ذات الوقود ﴾ اول اخدود برناردرکه ناسله ایقاد اولنوبدر ربیع ابن انس ایدر اول ناره القاء اولنسان مؤمنلری نارمس ایتمزدن اول الله تعالی روحلرینی قبض ایتدی ونار چیقوب اول اخدود کنارنده اولان کفاری یاندردی ﴿ اذهم علیها قعود ﴾ که اول ملك واصحابی اخدود قتنده اوتوروب مؤمنلرك عذاب اولندیغنه نظر ایدرلردی ﴿ وهم علی مایفعلون بالمؤمنین شهود ﴾ وانلر مؤمنلره ایتدکاری ظلمه ملکلری عندنده بری برلریچون امرده تقصیر ایتمامشدر دیو شهادت ایدرلردی ویاخود یوم قیامتده انلرك اول افعالی اوزره السنه وایدیلری شهادت ایدیسردر ﴿ ومانقموا منهم الا ان یؤمنوا بالله العزیز الحمید ﴾ اول مؤمنلردن هیچ برشیء انکار ایتمدیلر الا انیکه الله تعالی‌یه ایمان کتوردکلرینه که اول عزیزدر عقابندن قورقیلور حمیددر ثوابی رجا اولنور ﴿ الذی له ملك السموات والارض والله علی کل شیء شهید ﴾ که اول الله تعالی سموات وارضك ملکی انکدر هرشیئی کورر انلرك فعلنی بیلور یوم قیامتده جزالرین قیلور ﴿ ان الذین فتنوا المؤمنین والمؤمنات ثم لم یتوبوا فلهم عذاب جهنم ولهم عذاب الحریق ﴾ شونلرکه مؤمنون ومؤمناتی احراقله تعذیبلرندنصکره توبه ایتمدن فوت اولدیلر کفرلری سببیله نار جهنم واحراقلری سببیله انلرك تعذیبندن اشد عذاب واردر * دینلدیکه عذاب حریقله مراد اول اخدوددرکه نارك اصحاب اخدود اوزره منقلب اولوب انلری احراقیدر ﴿ ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات لهم جنات تجری من تحتها الانهار ذلك الفوز الکبیر ﴾ شونلرکه الله تعالی‌یه ورسولنه ایمانله عمل صالح ایشلدیلر انلر ایچون جنتلر واردرکه اشجاری آلتندن ایرمقلر آقار اشبو فوزکبیردرکه دنیا ومافیها انك جنبنده صغیر اولور ﴿ ان بطش ربك لشدید ﴾ ربك جل شانه‌نك اخذی مضاعفدر ﴿ انه هو

يبدئ ويعيد ﴾ الله تعالى خلقى عدمدن وجوده كتورر وموتلرندنصكره يوم قيامتده انلرى احياء واعاده ايدر وياخود دنياده كفره‌يى بطشله ابداء ايدر وينه آخرتده انى اعاده ايدر ﴿ وهو الغفور الودود ﴾ اول تائبى مغفرت ايدر واكا اطاعت ايده‌نى سور ﴿ ذو العرش المجيد ﴾ اول عرشك خالقيدر ذات وصفاتنده مجيددر واجب الوجود تام القدرتدر ويا اول عرش مجيد وعلو وعظم صاحبيدر ﴿ فعال لما يريد ﴾ اول ابداء واعاده احزان واهانتدن ديلديكن ايشلر اكا كنديننك وغيرينك افعالندن مرادى ممتنع اولمز ﴿ هل اتيك حديث الجنود فرعون وثمود ﴾ يا محمد سكا فرعون وثمود قوملرينك قصه‌لرى خبرى كلديكه موسى وصالح عليهما السلامى تكذيبلريله نيجه اهلاك اولنديلر ايمدى انكله متسلى اولوب قومكك سنى تكذيبلرينه صبر ايله واول ايكى قومه ايريشن مصائب مثليله مصاب اولمرندن تحذير ايله ﴿ بل الذين كفروا فى تكذيب ﴾ بلكه سكا وقرآنه كافر اولنلر بر تكذيبده دركه اندن تحاشى ايتمزلر ايمدى انلرك حالى كچن امم مكذبه‌نك حالندن اعجبدر كه انلرك قصه‌لرين ايشدر وآثار هلاكلرين كوررلر ايكن انلردن اشدوجه اوزره تكذيب ايدرلر ﴿ والله من ورائهم محيط ﴾ الله تعالى علم وقدرتيله انلرى مشتملدر قنده اولسه‌لر اندن انلرى عصمت ايدر يوقدر ﴿ بل هو قرآن مجيد ﴾ بلكه انلرك تكذيب ايتدكلرى برحق كتاب منيفدركه هر نازل اولان كتب سماويه‌دن اول شريفدر نظم ومعناده اول وحيددر ويا اول رب مجيدك قرآنيدر ﴿ فى لوح محفوظ ﴾ بر لوحده ثابتدر كه تحريف ويا استراق شياطيندن محفوظدر * روايت اولنديكه الله تعالى لوح محفوظى درهٔ بيضادن خلق ايتدى ايكى دفه‌سى ياقوت حمرادندر عرشك يميننده در الله تعالى اكا هر كونده اوچيوز التمش كره نظر ايدر احياء واماته ايدر خلقك كيمين عزيز وكيمين ذليل ايدر ديلديكى كبى ايدر تاكه خلق بيله‌لر كه عندنده هر شئ مقدردر * مرويدر كه الله تعالينك لوحنده يوز اون بش شريعت موجوددر الله تعالى ايدر هر مؤمنكه اول شريعتلرك بريله بكا ملاقات ايده بن انى جنتمه قورين * ديلديكه لوح محفوظك طولى سماء وارض بينجه وعرضى مشرق ومغرب اراسنجه‌در ايكى حافه‌سى در وياقوتدن قلمى نوردر اصلى برملكك حجرنده در

(سورة)

سورة الطارق وهى سبع عشرة آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ والسماء والطارق ﴾ سماء وطارق حقيچون طارق كيجه ايچنده ظاهر اولور كوكبدر * روايت اولنديكه ابو طالب بر كيجه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم قتنده ايدى كورسه‌كه سمادن بر نجم منحط اولوب اول حوالى نور ايله طولدى ابو طالب اندن فزع ايدوب يا محمد بو نه شيئدر ديدى پيغمبريمز عليه السلام ايتدى نجمدركه رمى اولندى الله تعالينك آيتلرندن بر آيتدر اول سببدن بو آيت نازل اولدى ﴿ وما ادريك ما الطارق النجم الثاقب ﴾ طارقك نه شئ ايدوكن سكا نه بيلدردى ايمدى اول بر ضيالو نجمدركه ظلامى ويا افلاكى ضياسيله ثقب ايدوب انده نافذ اولوركه اول زحلدر ﴿ ان كل نفس لما عليها حافظ ﴾ هيچ بر نفس يوقدر الا انك اوزره مسلط ملك واردركه انك اعمالنى حفظ ايدر ﴿ فلينظر الانسان مم خلق ﴾ ايمدى انسان نظر ايتسونكه نه شيئدن خلق اولندى ﴿ خلق من ماء دافق ﴾ بر ماءدن خلق اولنديكه اول رحم امه صب اولنوبدر ﴿ يخرج من بين الصلب والترائب ﴾ كه اول رجلك صلبيله مرأه‌نك عظام صدرى اراسندن چيقاركه انكله مراد ماء رجل ايله ماء مرأه‌در زيراكه ولد اول ايكيسندن حاصل اولور ﴿ انه على رجعه لقادر ﴾ اول الله تعالى انى اماته‌دنصكره بعثه قادر اولور ماء دافقدن خلقه قادر اولديغى كبى ﴿ يوم تبلى السرائر ﴾ شول كونده كه قلوبده مضمر اولان عقائد ونيات ظاهر اولور ويا فرائض اعمال ظاهره اولور صوم وصلاة ووضوء واغتسال كبى كه اول الله تعالى ايله عبد بيننده سرائردر حتى بر عبد اشبو عباداتى ادا ايتمامشكن ادا ايتدم ديسه انى الله تعاليدن غيرى احد بيلمز ايمدى يوم قيامتده انى ادا ايدن ايتميندن اظهار اولنور * ابن عمر ايدر الله تعالى يوم قيامتده هر سرى اظهار ايدر سر حسن صاحبنك يوزنده زين اولور وسر قبيح ايسه صاحبنك يوزنده شين اولور ﴿ فما له من قوة ولا ناصر ﴾ اويله اولسه بعثى انكار ايدنه كنديدن عذابى دفع ايدر قوتى ويا ناصرى اولمز ﴿ والسماء ذات الرجع ﴾ سماء حقيچونكه اول هردوره‌ده

حركته ابتدا ایتدیکی موضعه رجوع ایدر و یاخود وقت وقت یغمورله
رجوع ایدر ویاخود سحاب مائی بحاردن الور دنیلن قول اوزره وقت
وقت اول مائی اخذ ایچون ارضه رجوع ایدر ﴿ والارض ذات الصدع ﴾
وارض حقیچون که اول نبات واشجار وعیون ایچون منشق اولور تاکه
اول بنی آدمه قوت اوله ﴿ انه لقول فصل وماهو بالهزل ﴾ اول قرآن
بر قول جددرکه حق و باطل بیننی فصل ایدر یوخسه قول هزل دکلدر
﴿ انهم یکیدون کیدا واکید کیدا ﴾ اهل مکه قرآنی ابطال ونورنی اطفا
ایچون کید ایدرلر بندخی انلره استدراج وحسبانلری اولمدیغی حیثیتدن
انتقامله انلره کیدیمی مقابل قیلورین ﴿ فمهل الکافرین امهلهم رویدا ﴾
ایمدی کافرلره صبرله وهلاکلرینه استعجالی ترکله امهال یسیر ایت زیرا که
عمر دنیا نه دکلو طویل اولسه آخرتك عمر دائمنه نسبتله اقل قلیلدر

سورة الاعلى وهی تسع عشرة آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ سبح اسم ربك الاعلى ﴾ رب اعلانك اسمنی تنزیه ایت شول معانیدنکه
اکا صالح اولمزکه اول قهر واقتدار ایله عالیدر ویاخود سجودکزده سبحان
ربی الاعلى دیکز وقتاکه ﴿ فسبح باسم ربك العظیم ﴾ آیتی نازل اولدی
پیغمبریمز علیه السلام انی رکوعکزده دیکز دیدی ﴿ سبح اسم ربك الاعلى ﴾ آیتی
نازل اولیجق انی سجودکزده دیکز دیدی حالبوکه اندن اوّل رکوعده
اللهم لك رکعت وسجودده اللهم لك سجدت دینوردی ﴿ الذی خلق
فسوّى ﴾ که اول هرشیئی خلق ایدوب خلقنی تسویه ایتدی شول
کمالی حاصل اولور شیئی انده قیلمغله ﴿ والذی قدّر فهدى ﴾ که اول
اشیانك اجناس وانواع اشخاص ومقادیر صفات وافعال وآجالنی
تقدیر ایدوب هر برینی طبع واختیاریله افعالنه توجیه ایتدی میول
والهامات تقدیر و خلقیله ونصب دلائل وانزال آیات ایله * مجاهد ایدر
انسانه خیر وشر وسعادت وشقاوت طریقنی وانعامه مراتعی هدایت
ایتدی * دینلدیکه اشیاده منافعی خلق ایدوب استخراجی طریقن انسانه
هدایت ایتدی ورحمده مدت جنینی تقدیر ایدوب اکا رحمدن دنیایه خروجی
هدایت ایتدی وبنی آدمه سعادت وشقاوتی تقدیر ایدوب بعده

ایکی فریقدن هر برینك اوزرینه تقدیر اولنان سبیله سلوکی تیسیر ایتدی
﴿ والذی اخرج المرعى فجعله غثاء احوى ﴾ واعشابی ودوابك مراعاسنی
یردن بتوروب خضرتندنصکره یابس واسود قیلدی ﴿ سنقرئك فلاتنسى ﴾
بزسکا قرآنی جبریل قراءتیله تعلیم ایده رز و یاخود قراءتی الهاملهسنی قاری
قیلورز من بعد انی اونوتمزسن حالبوکه سن امیسن تاکه اول سکا آیت
اخری اوله مع ذلك سنك امور مستقبله دن اخبارك ودیدیکك کبی واقع
اولمسی آیاتدن ایدی ﴿ الاماشاءالله ﴾ مکر انیکه الله تعالى قرآندن تلاوتن
نسخله اونتمقی دیلیه * دینلدیکه انکله مراد قلت وندرت اوزره اولاندر
زیرا روایت اولندیکه پیغمبریمز صلى الله علیه وسلم برنمازده قراءتندن
برآیتی اسقاط ایتدی * ابیّ بن کعب انی نسخ اولندی ظن ایدوب سؤال
ایتدکده پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه انی اونوتمشن ﴿ انه یعلم الجهر
ومایخفى ﴾ الله تعالى احوالکزدن آشکاره وکیزلوبی بیلور و یاخود جبریل
علیه السلامله بیله جهرکی ونسیان خوفیله اکا داعی اولان شیئی بیلور
ایمدی ابقاء وانشادن صلاحك اولان شیئی بیلور ﴿ ونیسرك للیسرى ﴾ بزسنی
وحی حفظنده طریقهٔ یسرایی اعداد ایدرز ﴿ فذکر ان نفعت الذکرى ﴾
ایمدی ناسه قرآنله وعظ ایت اول انلره کرکسه نفع ایتسون و یا ایتمسون
﴿ سیذکر من یخشى ﴾ اول قرآنله متعظ اولور اول کمسه که الله تعالیدن خوف
ایدر قلبی انی بیلوب اکا ایمان کتورمسیله ﴿ ویتجنبها الاشقى ﴾ اول قرآن
مواعظندن تجنب ایتمزالا کافرکه هرعاصیدن اشقادر و یاکافرلرك زیاده شقیسیدر
دینلدیکه اول ولید بن المغیره واتباعیدر ﴿ الذی یصلى النار الکبرى ﴾
که اول نار جهنمه داخل اولورکه اول نار نار دنیانك یتمش جزئندن برجزءدر
و یاخود اول نار جهنمدن درك اسفله داخل اولور ﴿ ثم لایموت فیها ولایحیى ﴾
بعده اول نارده اکا موت ایرمزکه عذابندن استراحت ایده وحیاتده دخی
اولمزکه اول اکا نفع ایده ﴿ قد افلح من تزکى ﴾ فلاح بولدی اول کمسه که
کفر ومعصیتدن تطهر ایتدی و یااولکه عملی زاکی اولدی و یاصلات ایچون
تطهر ایتدی و یامالنك زکاتن ادا ایتدی ﴿ وذکر اسم ربه فصلى ﴾ وقلب
ولسانیله رب تعالینك اسمنی ذکر ایدوب نماز قیلدی وجائزدرکه ذکرله
مراد تکبیرهٔ تحریمه اوله * دینلدیکه اشبو ایکی آیتك معناسی فلاح بولدی
اول کمسه که صدقهٔ فطری ادا ایدوب مصلایه تکبیر ایدرك کتدی

و یاتکبیرات عیدی اقامت ایدوب صلاة عیدی اتمام ایتدی و یارب تعالینك ذکریله تکبیرهٔ تحریمه یی ایدوب صلوات مفروضه یی اوقاتنده ادا ایتدی (بل تؤثرون الحیاة الدنیا) بلکه سز حیاة دنیایی وعملنی آخرت عملی اوزره اختیار ایدرسز آخرتده سزی اسعاد ایدر شیئه اشتغال ایتمزسز (والآخرة خیر وابقی) حالبوکه آخرت خیرلو درکه نعیمی بالذات ملذوذ در غوایلدن خالصدر ودائمدر انقطاعی یوقدر (ان هذا لفی الصحف الاولی صحف ابراهیم وموسی) اشبو قد افلح دنصکره ذکر اولنان درت آیت قرآندن اوّل انزال اولنان صحیفه لردن ابراهیم وموسایه نازل اولان صحیفه لرده ثابتدرکه اول امر دیانتی جامع اولوب کتب منزله نك خلاصه سیدر

سورة الغاشية وهی ست وعشرون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(هل اتاك حديث الغاشية) یامحمد سکا یوم قیامت خبری کلدیکه انك شدائد واهوالی هر شیئی غشی ایدر (وجوه یومئذ خاشعة) اول کونده یوزلر اولورکه ذلیلدر (عاملة ناصبة) که انلر دین اسلامك غیری دین باطل اوزره دنیاده عمل ایدر زحمت ومشقت چکرلردی عبدهٔ اوثان وکفار اهل کتاب کبی ایمدی الله تعالی انلرك ضلالتده کی اجتهادنی قبول ایتمز بلکه انلری ناره ادخال ایدر و یادنیاده معاصی عملن ایدرلر آخرتده نار نصبین چکرلر و یادنیاده لله عمل ایتمدکلری ایچون نارده سلاسل واغلال معالجه سیله اعمال وانصاب اولنورلر ویانارده یوزلری اوزره سوریدیلورلر (تصلی نارا حامية) انلر برناره داخل اولورلرکه حری کمالنده در (تسقی من عين آنية) و برعیندن ایچریلورلرکه انانك حری نهایته ایروبدر * دینلدیکه اکر اندن برقطره دنیا طاغلری اوزره قونلسه ایریدیدی (ليس لهم طعام الا من ضريع) انلرك طعامی دکل الا ضریعدرکه اول هرهنك اظفاری کبی براوتدر آجی ویابسدر تازه ایکن اکا شبرق دینور قوریدیغنده اکادابه قریب اولمز ایمدی آخرتده برشجرهٔ ناریه درکه ضریعه بکزر بوآیت نازل اولیجق مشرکون دیدیلرکه بزم دوه لریمز ضریعله سمرر وقرآنی تکذیب ایتدیلر اویله اولسه نازل اولدیکه (لا یسمن ولا یغنی من جوع)

اول ضریع نه سمردر ونه آجلغی کیدرر (وجوه یومئذ ناعمة) اول کونده یوزلر اولورکه متنعمه وذات بهجه در (لسعيها راضية) که اول دنیاده الله تعالینك طاعتنه اجتهاد ومعصیتدن اجتنابله اولان فعللرینك ثوابنه راضیدرلر (فی جنة عالية) جنتده درجات مرتفعه ده درلر (لا تسمع فيها لاغية) انلر انده کلمهٔ لغو ویالغو ایدر نفس ایشتمزلر زیرا اهل جنتك کلامی ذکر وحکمدر (فيها عين جارية) انده پکارلر واردرکه صوینك جریانی کسلمز (فيها سرر مرفوعة) انده سریرلر واردرکه الواحی آلتوندن اولوب زبرجد ودرّ و یاقوتله مرصعدر اهلی اولمینجه اول مرتفعه در اهلی اکا جلوس ایدر اولسه اکا تواضع ایدر جلوس ایدیجك یینه ارتفاع ایدر (واكواب موضوعة) وانده عروه سز مدور برداقلر واردرکه اوکلرینه قونوب شرب ایچون تهیئه اولنمشدر (ونمارق مصفوفة) وانده بری برینك یاننه قونلمش یصدقلر واردرکه اوطوردقلرنده اکا طیانورلر (وزرابی مبثوثة) وانده فاخر بساطلر واردرکه مؤمنلر انلرك اوزرینه اوتوررلر وقتاکه الله تعالی اشبو سوره ده جنتك اشیاسندن برجمله یی وصف ایلدی کفار اکا تعجب وتکذیب ایتدیلر الله تعالی انلره عجائب صنعندن برجمله یی دخی ذکر ایدوب دیدیکه (أفلا ينظرون الى الابل كيف خلقت) انلر نظر اعتبارله دوه یه نظر ایتمزلرمیکه اول نیجه خلق اولندیکه خالقنك کمال قدرت وحسن تدبیرنه دلالت ایدر شول حیثیتدنکه بلاد بعیده یه اثقال کتورر واول عظیم ایکن حمل ایچون یره چوکوب بعده ینه قالقار وانی یدنه یدیلور بوینی اوزوندرکه اوقارله نهوضه اول اکا عون اولور وهرنابتی رعی ایدر واون کوندن زیاده صوسزلغه صبر ایدر تاکه اکا براری ومفاوز قطعی آسان اوله انده اولان سائر منافعله بیله الله تعالی ذکرده دوه یی تخصیص ایتدی زیراکه عرب اندن اعظم دابه کورمیوبدر اکرچه فیل اندن اعظم ایسه لکن عرب دیارنده اول قلیل اولدیغیچون انلردن انی کورمش آزدر * دینلدیکه الله تعالی جنت سریرلرینك ارتفاعن ذکر ایدیجك کفار دیدیلرکه اکا نیجه صعود ایدیلور اویله اولسه اشبو آیتله دنیاده انلره مثال کوستردی (والى السماء كيف رفعت) وسمایه نظر ایتمزلرمیکه آلتنده عمادلری یوغیکن نیجه رفع اولندی (والى الجبال كيف نصبت)

وطاغلره نظر ایتمزلرمیکه ارض اوزره نیجه اوتاد قیلندیکه ارض میل واضطراب ایتمیه ﴿ والی الارض کیف سطحت ﴾ وارضه نظر ایتمزلرمیکه نیجه بسط اولندی تاکه انده سیر واستقرار آسان اوله یعنی انلر بسائط ومرکباتدن انواع مخلوقاته نظر ایتمزلرمیکه الله تعالینك کمال قدرتی عندلرنده متحقق اولوب بعثه اقتدارنی انکار ایتمیه لر اول اجلدن امر معادی اکا تعقیب ایتدی وانك اوزره تذکیرله امری ترتیب ایدوب دیدیکه ﴿ فذکر انما انت مذکر ﴾ یا محمد سن انلره وعظ ایت وآخرت عذابیله انلری تخویف ایت اکر نظر وتذکر ایتمزلرسه اکا مهموم اولمغل سن دکل الا مذکرسن سکا واجب اولان انجق تبلیغدر ﴿ لست علیهم بمصیطر ﴾ یوخسه سن انلرك اوزره مسلط دکلسنکه انلری تقلیب وایمان اوزره اکراه ایده سن ﴿ الا من تولی وکفر ﴾ لکن انلردن اول کمسه که ایماندن اعراض وکفر اوزره اصرار ایده انك امری الله تعالی یه مختصدر ﴿ فیعذبه الله العذاب الاکبر ﴾ اول انی آخرتده عذاب اکبرله تعذیب ایدرکه اول عذاب نار دائمدر ﴿ ان الینا ایابهم ﴾ انلرك موتدنصکره رجوعلری بزه در ﴿ ثم ان علینا حسابهم ﴾ بعده محشرده اعمال خبیثه لرینك حسابی بزم عهده مزه در تحکیم اول حکمتمز مقتضاسیدر

سورة الفجر وهی ثلاثون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ والفجر ﴾ فجر حقیچونکه انکله مراد صبحك انفجاریدر ویا صلاة فجردر ویا محرمك اوّل کوننك فجریدرکه اندن سنه منفجر اولور ویا ذی الحجه نك اوّل کوننك فجریدرکه زیرا لیالیٔ عشر اکا تقرین اولندی ﴿ ولیال عشر ﴾ ولیالیٔ عشر حقیچونکه انکله مراد عشر ذی الحجه در اول اجلدن والفجر فجر عرفه ویا فجر نحرله تفسیر اولندی ویا رمضانك عشر اوّلیدر ویا عشر آخریدر ویا محرمك عشر اوّلیدرکه آخری یوم عاشورادر ﴿ والشفع والوتر ﴾ ودخی شفع ووتر حقیچون * دینلدیکه شفع خلقك کلیسیدر کیم (ومن کل شیٔ خلقنا زوجین) هر شیئدن ایکیشر صنف خلق ایتدك که اول کفر وایمان هدایت وضلالت سعادت وشقاوت لیل

ونهار سماء وارض بر وبحر شمس وقمر وجن وانسدر ووتر ایسه (قل هو الله احد) مصداقنجه الله تعالیدر ویاخود خلقك کلیسی شفع ووتردر ویاخود شفع ووترله مراد صلواتدرکه بعضی شفع وبعضی وتردر ویاخود شفعله مراد صلاة فجر اولوب وترله صلاة مغرب اوله ویاخود شفع ایام ولیالی اولوب وتر یوم قیامت اولهکه انك لیلی یوقدر ویاخود شفع درجات جنات اولهکه اول سکزدر وتر ایسه درکات نار اولهکه اول یدیدر ویاخود شفع اوصاف مخلوقینك تضادیدرکه اول عز وذل قدرت وعجز قوت وضعف علم وجهل بصر وعمادر وتر ایسه الله تعالی صفاتنك انفرادیدرکه اول عز بلا ذل قدرت بلا عجز قوت بلا ضعف علم بلا جهل حیات بلا موتدر ﴿ واللیل اذا یسر ﴾ وکیجه حقیچونکه اول قچان سیر وذهاب ایده ویا مجیٔ واقبال ایده ﴿ هل فی ذلك قسم لذی حجر ﴾ اشبو ذکر اولنان قسمده ویا مقسم به ده عقل صاحبنه مقنع ومکتفی واردرکه صاحبن حلال اولمیان شیئدن حجر ایدر ﴿ ألم تر کیف فعل ربك بعاد ﴾ یا محمد سکا خبر ویرلدیمیکه ربك جل شانه عاد قومنه نیجه عقاب ایتدیکه اول عاد بن عوص بن ارم ابن سام بن نوح علیه السلامدرکه هود علیه السلامك قومیدر ابلری اسمیله تسمیه اولنمشلردر ﴿ ارم ذات العماد ﴾ ارمکه انلر سبط ارم ویا اهل ارمدر اکر بلده لری اسمی ارم ایدیکی صحیح ایسه ذات العمادکه اول بناء رفیع ویا قدود طوال ویا رفعت وثبات صاحبه سیدر * دینلدیکه عادك ایکی اوغلی وارایدی برینه شدّاد وبرینه شدید دینوردی ایکیسیده قاهر ملکلر ایدی بعده شدید فوت اولوب انك ملکی دخی شدّادك اولدی ارضك معمورنه مالك اولوب ملوك ارض اکا انقیاد ایتدیلر طقوز یوز ییل معمر اولدی بو وقتده جنتك ذکرنی ایشیدوب بن دخی انك مثلنی بنا ایده رم دیوعدن صحرالرینك برنده اوچیوز ییلده برجنت بنا ایتدیکه قصرلری آلتون وکوموشدن واسطوانه لری زبرجد ویاقوتدن ایدی وانده اصناف اشجار دیکوب اکا نهرلر آقتدی واسمنی ارم تسمیه ایتدی ﴿ التی لم یخلق مثلها فی البلاد ﴾ که انك مثلی بلادده بنا اولنمدی وقتاکه بناسندن فارغ اولدیلر شدّاد وزرا وامراسیله اکا دخولیچون کتدیلر برکون برکیجه لك مسافه مابین قالدیغنده سمادن برصیحه ایریشوب دفعة جمیعی هلاك اولدیلر ﴿ وثمود الذین جابوا الصخر بالواد ﴾ وربك جل شانه نك ثمود قومنه ایتدیکی عقابی دخی سکا

خبر ويرلمديمكه انلر وادى القراده طاشدن طاغلرى اويوب ايچنى بيوت ايدنديلر * دينلديكه طاغلرى اوّل اويان ثمود قوميديكه انلر بيك يديوز مدينه بنا ايتديلركه جميعى طاشدن ايدى (وفرعون ذى الاوتاد) وفرعونه ايتديكى عقاب دخى سكا خبر ويرلمديمكه اول كثرت جنود ومضارب خيام ايچون اكا ذوالاوتاد دينلدى وياخود اول ناسى اوتادله تعذيب ايدردى * روايت اولنديكه فرعونك برجاريه‌سى وار ايدى قزينك ماشطه‌سى ايدى خازنى خربيلك تحت نكاحنده ايدى واول خربيل مؤمن اولوب يوز ييل ايمانى فرعوندن كيزلدى بر وقتده اول ماشطه فرعون قزينك باشنى طرار ايكن الندن طراق يره دوشدى لعنت اكاكه الله تعالى يه كافر اولور ديدى فرعونك قزى اكا بنم بابامدن غيرى سنك الهك وارميدر ديدى ماشطه ديديكه بنم الهم وبابانك الهى وسموات وارضك الهى واحد در الوهيتده شريكى يوقدر همماندم قز طوروب آغليه‌رق فرعونه واردى وماشطه‌نك قولنى اكا خبر ويردى فرعون انى كتوروب سؤال ايتدكده ينه اوّلكى قولنه موافق اكا دخى جواب ويردى اويله اولسه فرعون انى درت جانبندن يره مخلادى ويلانلر وعقربلر كتوروب اكا صوقدردى اكر الهه كافر اولمزسك بومنوال اوزره ايكى آى سكا عذاب ايده‌رم ديدى ماشطه ديديكه اكر يتمش آيه دكين دخى عذاب ايدرسك بن الله تعالى يه كافر اولمزين مكر ماشطه‌نك ايكى قزى وارايدى انك قارشوسنه كتورديلر بيوكنى آغزى ايچنه وكوچكنى ممه‌سى اوزرنده بوغزلديلر اول كوچكن بوغزلمغه كتوردكارنده ماشطه جزع ايديجك اول قز سويليوب ديديكه اى انا صبر ايت بنم ايچون جزع ايتمه الله تعالى سنكيچون جنتده بربيت بنا ايدوبدرسن انك رحمت وكرامتنه ايريشورسن اندن اول قزى بوغزلديلر عقبنجه اول ماشطه دخى جان ويروب جنته واصل اولدى بعده فرعون خربيلى استدى وانك طلبنه ايكى رجل كوندردى واروب انى برطاغده بولديلركه انده نماز قيلوردى واكا وحوشدن اوچ صف اولوب اويوب طورردى انلر آنى كوريجك كيرو يه دونديلر خربيل ديديكه الهى سكا معلومدركه يوز ييلدنبرو ايمانمى كيزلدم هيچ كمسه‌يه ظاهر اولمدى ايمدى اشبو ايكى رجلدن هرقنغيسى بنم حالمى كيزليه انى دين حقه هدايت ايدوب دنياده وآخرتده حاجتن وير واكر اظهار حال ايده

(دنياده)

دنياده عقوبتن تعجيل ايتديكندن ماعدا آخرتده مأواسنى نار ايله ديدى اندن اول ايكيسى دونوب فرعونه وارديلر برى قصه‌يى فرعونه خبر ويردى اول برى ايسه ايمانه كلمشدى بن بونك ديديكندن برشئ كورمدم ديدى اويله اولسه فرعون خربيلك حالنى كتم ايدنه زياده عطار ايتدى وانى فاش ايدنى قتل وصلب ايتدى بعده آسيه بنت مزاحم رضى الله تعالى عنها ماشطه‌يه اولان جزايى كوريجك نفسنده ديديكه بكا نيچه وسعت واردركه بن مسلمه اولوب اول كافر ايكن انك بويله فعل شنيعنه صبرايدم فرعون ايچرويه كليجك آسيه اكا ديديكه يافرعون سن خلقك شرور وخباثتده اشدّيسن ماشطه‌يى نيچون بيكناه قتل ايتدك فرعون ايتدى يوخسه ماشطه‌يه عارض اولان جنون سكاده‌مى عارض اولدى آسيه ايتدى بنده جنون يوقدر بنم الهم وسنك الهك وسموات وارضك الهى بردر شريكى يوقدر اويله اولسه فرعون امر ايلدى حتى‌كه سورهٔ تحريم آخرنده ذكراولنديغى منوال اوزره انى دخى قتل ايتدى (الذين طغوا فى البلاد) كه اول عاد وثمود وفرعون بلادده طغيان وتجبر ايتديلر (فاكثروا فيها الفساد) كه انده كفر وظلمله فسادلرين آرتورديلر (فصب عليهم ربك سوط عذاب) انلر اوزره الله تعالى انواع عذابدن صب ارسال ايتدى (ان ربك لبالمرصاد) ربك جل شانه مرصادده در عصاتى عقاب ايچون انده مترقبدر اعمال عباددن برشئ انك علمندن فوت اولمز (فاما الانسان اذا ما ابتلاه ربه فاكرمه ونعمه فيقول ربى اكرمن) اما انسانكه همتى دنيا ولذاتيدر رب تعالى جل شانه انى غنا ويسرله اختبار ايدوب اكا مال ووسعت ويرسه ديركه ربم بكا ويرديكيله بنى تفضيل ايتدى (واما اذا ما ابتلاه فقدر عليه رزقه فيقول ربى اهانن) اما اول كمسه‌كه رب تعالى انى فقر وتقتيرله اختبار ايدوب رزقنى تضييق ايده قصور نظر وسوء فكرندن ديركه ربم بكا اهانت ايتدى (كلا) حال انسانك زعم ايتديكى منوال اوزره دكلدر انى غنا ايله اختبارم كرامتيچون وفقرله اختبارم اهانتيچون دكلدر بلكه اكرام معرفت وطاعته توفيقمله‌در واهانتم اندن معرفتى نزع ايدوب طريق هدايتدن اضلالمله‌در كاهى تقتير كرامة دارينه مؤدى اولور وكاهى توسعه حب دنيايه مفضى اولور (بل لا تكرمون اليتيم) بلكه انلرك فعلى قوللرندن اسوءدر وماله تهالككرينه ادلدر زيراكه انلر يتيمه نفقه وكسوه ايله اكرام ايتمزلر

﴿ ولاتحاضون على طعام المسكين ﴾ واهللرینی ومسکینی اطعامه قندرمزلر ﴿ وتأكلون التراث اكلا لما ﴾ ومیراثی حلال وحرام بینی جمعله اکل ایدرلر زیراکه انلر نساء وصبیانی توریث ایتمزلر بلکه انلرك انصبائنی اکل ایدرلردی ویاخود مورث میراثنی حلال وحرامدن جمع ایتدیکنی بیلورکن اکل ایدرلر ﴿ وتحبون المال حبا جما ﴾ وماله شره وحرص ایدوب حب کثیرله محبت ایدرلر ﴿ كلا ﴾ امر بویله اولمق لایق دکلدر انلر یتیم ومسکیندن امر اولندقلرین ایشلمزلر ﴿ اذا دكت الارض دكا دكا ﴾ قچانکه ارض تکرار وتکرار تزلزل ایدوب ظهرنده اولان جبل وبنا وشجر کسر اولمسیله مستویه ویاخود هباء منبث اوله ﴿ وجاء ربك والملك صفا صفا ﴾ وربك جل شانه‌نك آیات قدرتی وآثار قهری ظاهر اوله وملائکه منازل ومراتبلری حسبنجه صف صف کله‌لر ﴿ وجيء يومئذ بجهنم ﴾ وجهنمه یتمش بیك زمام اوریلوب هر زمامه یتمش بیك ملك یاپشوب زفیر وتغیظله محشره کتوریله ﴿ يومئذ يتذكر الانسان وانى له الذكرى ﴾ اول حالتده انسان کافر متعظ اولور حالبوکه اکا اتعاظك منفعتی قندن اولور ﴿ يقول ياليتنى قدمت لحياتى ﴾ کافر دیرکه نولیدی اشبو آخرتده‌کی حیاتم ایچون بن خیر وعمل صالح تقدیم ایتمش اولیدم ﴿ فيومئذ لايعذب عذابه احد ولا يوثق وثاقه احد ﴾ اویله اولسه یوم قیامتده الله تعالینك عذاب ووثاقنه انك غیری تولی ایتمز زیراکه جمیع امور اکا مختصدر ویاخود الله تعالی کافره اول کونده‌کی شدت عذابی کبی وسلاسل واغلال ایله وثاقی کبی دنیاده هیچ کمسه کمسه‌یه عذابه قادر اولمیه ﴿ ياايتها النفس المطمئنة ﴾ دنیاده عمل صالح اوزره اولان موتایه بعث عندنده اکرام وجهی اوزره دینورکه یانفس آمنه کیم ایمانه شك خلط ایتمیوبدر ویاخود الله تعالینك قضاسنه راضیه‌در ویا انك عذابندن آمنه‌در ویا انك ذکریله مطمئنه‌در ﴿ ارجعى الى ربك راضية مرضية ﴾ ربك جل شانه‌نك جنتده سنکچون اعداد ایتدیکی ثوابه رجوع ایت ربکدن راضیه وعندنده مرضیه اولدیغك حالده ﴿ فادخلى فى عبادى ﴾ صالح قوللرم زمره‌سنه داخل اول ﴿ وادخلى جنتى ﴾ وانلرله بیله جنتمه کیر * عبدالله بن عمر ایدر قچان بر عبد مؤمن وفات ایدر اوله الله تعالی اکا جنتدن تحفه‌لر ایله ایکی ملك کوندرر واکا دینورکه یانفس مطمئنه روح وریحانه چیق ربك

جل شانه سندن راضیدر اویله اولسه اول روح مسکدن اطیب رایحه‌لو اولدیغی حالده جسدندن چیقار ارجاء سماده اولان ملائکه بری برلرینه دیرلرکه یردن بر روح طیبه کلور اوغرادیغی قپو اکا اچیلور ملك اکا صلاة ایدر حتی که درکاه حقه واروب اکا سجده ایدر اندن میکائیله دینورکه بونی ارواح مؤمنینه ایر در بعده قبری یتمش ذراع توسیع ایدیلور اکر قراندن بیلوب عمل ایتدیکی شیء وار ایسه نوری اکا کفایت ایدر وانده عروس کبی راحتده اولورکه انی احب اهلی اویارر * دینلدیکه اکا رجوع ایت دینلمسی دنیادن خروجی عندنده اولور وجنته کیر دینلمسی یوم قیامتده اولور * دینلدیکه بعث عندنده هر روحه جسدنه کیر ورجوع ایت دینور * علمادن اهل اشارت ایدر یعنی ای نفس که دنیاده مطمئنه سن انی ترکله الله تعالییه رجوع ایت اکا رجوع ایسه آخرته سلوکدر * سعید بن جبیر رضی الله تعالی عنه ایدر ابن عباس رضی الله تعالی عنهما طائفده وفات ایدوب جنازه‌سنه حاضر اولدم بر طائر کلوب انك نعشنه کیردی بعده اندن چیقدیغی کورلمدی دفن اولنیجق شفیر قبری اوزره غائبدن تلاوت اولندیکه ﴿ ياايتها النفس المطمئنة ﴾ حتی که سوره‌یی اتمام ایتدی

سورة البلد وهى عشرون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ لا اقسم بهذا البلد وانت حل بهذا البلد ﴾ الله تعالی بلد حرامله اقسام ایدوب رسولنه دیدیکه سن بو بلدده حلالیسن انده قتل وغیریدن دیلدیککی ایشلمکل حرمتك عظیم اولدیغیچون تکیم مشرکار سنی اول بلدکدن اخراجکی استحلال ایتدیلر سکا شدت عداوتلریچون مع ذلك انك صیدنی وقطع شجرنی استحلال ایتمزلردی ایمدی اول انده سکا حلال قیلندی انك غیریده حلال اولدیغی کبی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه مکه‌نك فتحی کوننده قتال وقتلی الله تعالی حلال ایتدی بناء علیه ابن حنظلنك قتلنه امر ایتدی حالبوکه اول کعبه‌نك استارنه تعلق ایتمشدی ودخی مقیس بن صبابه‌یی وغیریلری بیله قتل ایتدی ایمدی بر قومك دمائنی حلال وبر قومك ایسه حرام ایتدی هرکیمکه ابوسفیانك دارنه داخل اوله اول امانده اولسون دیدی بعده دیدیکه الله تعالی سموات وارضی

خلق ایدلیدنبرو مکه‌یی حرام ایتدی بندن اوّلده و صکره‌ده اول هیچ کمسه‌یه حلال اولمیوبدر الامکه‌نك فتحی کوننده نهاردن برساعتده بکا حلال قیلندی بعده یوم قیامته دکین الله تعالینك حرمتیله اول حرامدر (ووالد وماولد) وآدم وذریتیله اقسام ایدرین (لقدخلقنا الانسان فی کبد) بز انسانی شدت ومشقتده خلق ایتدك اول مصائب دنیا وشدائد آخرتدن زائل اولمزکه انك مبدئی ظلمت رحم ومضیقیدر ومنتهاسی موت ومابعدیدر اول رسول اللهی تسلیه‌درکه قریشدن متأذی اولوردی (أیحسب ان لن یقدر علیه احد) انسان قوی ظن ایدرمیکه الله تعالی اندن انتقامه قادر اولمیه (یقول اهلکت مالا لبدا) انتقام وقتنده یوم قیامتده اول دیه که سمعه ومفاخرت ایچون ویاخود رسول اللهه معادات ایچون مال کثیر انفاق ایتمشیدم اشبو وقتده اول بکا نفع ایتمدی (أیحسب ان لم یره احد) ظن ایدرمیکه الله تعالی انی کورمیه اعمال سیئه‌سی اوزره اکا عقاب ایتمیه (ألم نجعل له عینین ولسانا وشفتین) بز انکیچون خلق ایتمدکمی ایکی کوزکه انکله کورر ولسانکه ضمیرنده‌کی شیئی بیلدرر وایکی شفه کیم انکله اغزینی ستر ایدر ونطق واکل وشرب وغیری‌یه انکله استعانت ایدر (وهدیناه النجدین) وبز اکا خیر وشر طریقن ادله‌ٔ واضحه ایله تبیین ایتدك ارضدن شیٔ مرتفعك وضوحی کبی (فلا اقتحم العقبة) اول انسان قوی مالنی رسول اللهك عداوتنه انفاقندن بدل یوم قیامت عقبه‌سن کچمکه نفع ایدر شیئه انفاق ایتسیدیکه اول جهنمك اوزره ممدود جسردر قلیجدن کسکین اندن عبور ایتمز مکر اول مؤمنکه خفیف الظهر اوله (وماادریك ماالعقبة) عقبه‌نك نه شیٔ ایدیکن واول نه‌شیئله کچیلور ایدیکن سکانه شیٔ بیلدردی (فك رقبة) ایمدی اول رقبه‌یی اعتاق واطلاقدر (او اطعام فی یوم ذی مسغبة یتیما ذامقربة اومسکینا ذامتربة) ویوم مجاعه‌ده طعام اطعامیدر بریتیمه کیم سکا قرابتی اوله ویامسکینه کیم فقر وضرّتدن ترابه ملاصق اوله (ثم کان من الذین آمنوا) ومع ذلك اشبوفك واطعامی ایدن مؤمنلردن اوله زیرا قرباتك نفعی اولمق صاحبنه ایمان مقارنتیله مشروطدر (وتواصوا بالصبر وتواصوا بالمرحمة) وبری برلرینه طاعة اللهه صبرله وناسه مرحمتله وصیه ایدرلر (اولئك اصحاب المیمنة) ایمدی انلر یمین ویایمن صاحبلریدر

(والذین)

(والذین کفروا بآیاتنا هم اصحاب المشئمة) شونلرکه کتاب وجتدن حق اوزره دلیل نصب ایتدیکمز شیئه ویاقرآنه کافر اولدیلر ایمدی انلر شمال ویاشوم صاحبلریدر (علیهم نار مؤصدة) اوزرلرینه نار مطبقه واردر * دینلدیکه کفار ناره ادخال اولندقلرنده اوزرلرینه ابواب جهنم قپانور تاکه من بعد اندن نه غم خروج ایدر ونه اکا روح دخول ایدرکه انده نوع راحت بولمیه‌لر

سورة الشمس وهی خمس عشرة آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(والشمس وضحیها) شمس وضوء وحری حقیچون (والقمر اذا تلیها) وقمر حقیچونکه طلوعی شمسك غروبنه قریب اوله که اول شهرك نصف اولنده درکه شمس غروب ایتدیکنده قمر انك عقبنده اضاءت ونورله اکا خلف اولور (والنهار اذا جلیها) ونهار حقیچونکه ارتفاعیله شمسی ویاظلمتی ویادنیایی ویاارضی تجلیه ایده (واللیل اذا یغشیها) ولیل حقیچونکه ظلمتله شمسی ویاآفاقی ویاارضی تغطیه ایده (والسماء ومابنیها) وسماواتی بنا ایدن الله تعالی حقیچون (والارض وماطحیها) وارض وانی بسط ایدن الله تعالی حقیچون (ونفس وماسوّیها) جن وانسدن هرنفس وانی تسویه وتعدیل ایدن حقیچون (فألهمها فجورها وتقویها) که اول نفسه خیر وشری تبیین وطاعت ومعصیتی تعلیم ویا اکا فجور وتقوایی الزام ویامؤمنده تقوایی وکافرده فجوری خلق ایتدی (قد افلح من زکیها) فوز وسعادته ایردی اول‌که الله تعالی انی اصلاح وذنوبدن تطهیر وطاعتنه توفیق ایتدی (وقدخاب من دسیها) خیبت وخسارته ایردی اول کمسه که انی الله تعالی خذلان وفسادده ترك ایتدی ویاخود معنی فلاح بولدی اول کمسه که نفسنی تزکیه واصلاح ایدوب طاعته تحمیل ایتدی وخائب اولدی اول کمسه‌که نفسنی اهلاك واضلال ایدوب معصیته تحمیل ایتدی (کذبت ثمود بطغویها) ثمود قومی طغیان وعداوتلری سببیله رسوللرینی تکذیب ایتدیلر (اذ انبعث اشقیها) شول وقتکه انلرك غایتده شقیسی اولان قدار بن سالف ویااشقیالرندن برجماعت ناقه‌نك عقرنه سرعت ومبادرت ایتدیلر (فقال لهم رسول الله ناقة الله

وسقياها ﴾ الله تعالینك رسولی صالح علیه السلام انلره دیدیكه ناقه یی عقردن وماءدن شربنه تعرضدن حذر ایدك ﴿ فكذبوه فعقروها ﴾ انلر ایسه صالح علیه السلامی تكذیب ایدوب ناقه یی عقر ایتدیلر ﴿ فدمدم علیهم ربهم بذنبهم فسویها ﴾ الله تعالی انلرك اوزرینه ذنبلری سببیله عذابی اطباق ایدوب اول حالتی جمیعنه تسویه ایتدی صغیر وكبیردن هیچ بری انك عذابندن خلاص اولمدی ﴿ ولایخاف عقبیها ﴾ حالبوكه الله تعالی ثمودك هلاكی عاقبتندن وتبعه سندن خوف ایتمز

سورة اللیل وهی احدی وعشرون آیة مكیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ واللیل اذا یغشی ﴾ لیل حقیچونكه اول ظلامیله شمسی ویانهاری ویاهر موارات ایتدیكی شیئی قاپلیه ﴿ والنهار اذا تجلی ﴾ ونهار حقیچونكه ظلمت لیلك زوالیله ظاهر ویاطلوع شمسله متبین اوله ﴿ وماخلق الذكر والانثی ﴾ واول الله تعالی حقیچونكه هر توالدی اولان نوعدن ذكر وانثایی ویاآدم وحوایی خلق ایتدی ﴿ ان سعیكم لشتی ﴾ سزك دنیاده عملكز مختلفدر بعضكز جنت ایچون وبعضكز نار ایچون عمل ایدر * پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر جمیع ناس ایكیدن خالی دكل یانفسنی طاعته استعمالله عذاب اللهدن قورترر ویاانی مخالفته ارساالله نارده احتباسه سبب اولور ﴿ فاما من اعطی واتقی ﴾ اما اول كمسه كه مالندن حق الهی ادا ایده وشرك وعصیاندن صاقنه ﴿ وصدق بالحسنی ﴾ وكلمهٔ حسنایی كه اول (لااله الاالله) كلمه سیدر ویاجنتی تصدیق ایده ویاالله انفاقی مقابله سنده خلفی اولور ایدیكنه الله تعالینك وعدنه ایقان ایده ﴿ فسنیسره للیسری ﴾ بز اكا طریقهٔ یسرایی یعنی یسر وراحته مؤدی خصلتی توفیق وتیسیر ایدرز ﴿ واما من بخل واستغنی ﴾ اما اولكه مالنی طاعته انفاقدن بخل ایده ولذات دنیا ایله ثواب اللهدن استغنا ایده ﴿ وكذب بالحسنی ﴾ وكلمهٔ حسنایی ویاجنتی تكذیب ایده ﴿ فسنیسره للعسری ﴾ بز اكا طریقهٔ عسرایی یعنی عسر وشدته مؤدی اولور خصلتی تیسیر ایدرز ﴿ وما یغنی عنه ماله اذا تردی ﴾ حالبوكه اكا بخل ایتدیكی مال نفع ایتمز قچانكه اول هلاكه ویاحفرهٔ قبره ویاقعر جهنمه واقع اوله * پیغمبریمز صلی الله تعالی

علیه وسلم ایدر بنوآدمدن هركمسه نك جنت ویانار دن مكانی ازلدن تقدیر اولنمشدر بر رجل دیدیكه اویله اولسه امریمزی تقدیره حواله ایدوب عملی ترك ایده لمی پیغمبریمز علیه السلام دیدیكه عملی ترك ایتمكز عمل ایدك هركمسه اكا تیسیر اولنان عملك سكا نیچون خلق اولنوبدر اهل شقایه شقا عملی واهل سعادته سعادت عملی تیسیر اولنور بعده (فامامن اعطی) دن (للعسری) یه دكین تلاوت ایتدی اشبو آیاتك سبب نزولنده * دینلدیكه انصاردن بر رجلك بر نخله سی اولوب مكر انك فقیر بر قومشوسی وار ایدی اول نخله سی میوه سندن اول فقیرك دارنه دوشدكده صبیانی انی آلوب یرلردی نخله صاحبنه ویرمزلردی نخله صاحبی انلردن پیغمبریمز علیه السلامه شكایت ایدیجك پیغمبریمز علیه السلام دیدیكه اول نخله كی بكا ویر سكا انك یرینه جنتده بر نخله ویره یم اول ایسه اكا راضی اولمدی بعده ابوالدحداح نام صحابی ملاقی اولوب كندینك بر حائطیله اول نخله یی صاحبندن اشترا ایدوب ایمدی یارسول الله اول نخله یی بنمله جنتده كی نخله یه دكشرمیسن دیدی دكشدم دیوب انی اول صبیانی اولان انصاری یه ویردی اویله اولسه ابوالدحداحله اول صاحب نخله شاننده اشبو آیت نازل اولدی ﴿ ان علینا للهدی ﴾ بزم عهدمزدركه طریق هدایی طریق ضلالدن تبیین ایده وز ﴿ وان لنا للآخرة والاولی ﴾ وآخرت ودنیا بزم ایچوندركه اول ایكیسنك ثوابندن دیلدیكمز كمسه یه دیلدیكمز شیئی ویررز ﴿ فانذرتكم نارا تلظی ﴾ یا اهل مكه سزی قرآنله تخویف ایدرین بر ناردنكه اهلی اوزره التهاب واشتعال ایدر ﴿ لایصلیها الا الاشقی الذی كذب وتولی ﴾ اول ناره داخل اولمز مكر شول كافركه حقی تكذیب ایدوب طاعتدن اعراض ایده ﴿ وسیجنبها الاتقی الذی یؤتی ماله یتزكی ﴾ واول ناردن تباعد ایدر اول كمسه كه شرك ومعاصیدن صاقنور مالنی سبیل خیراته ویرركه عند الله زاكی اوله ﴿ ومالاحد عنده من نعمة تجزی ﴾ حالبوكه اول اتقانك عندنده هیچ كمسه نك نعمتی یوقدركه ویردكیله اول نعمته مجازات قصدین ایده ﴿ الاابتغاء وجه ربه الاعلی ﴾ بلكه ویرمسی دكل الا رب تعالینك وجه كریمن طلب ایچوندر یوخسه نعمت مكافاتیچون دكل ﴿ ولسوف یرضی ﴾ یوم قیامتده اول اتقی اكا ویریلان ثوابه راضی اولیسردر جمیع مفسرین قولنده اشبو ﴿ وسیجنبها ﴾ دن

سوره آخرینه دکین اولان آیات کریمه ابوبکر الصدیق رضی الله تعالی عنه شاننده نازل اولوبدرکه اول مما لیکدن مشرکین یدلرنده اذا اولنور کوریجك اشترا ایدوب اعتاق ایدردی جمله دن بلال بن ابی رباح رضی الله تعالی عنه امیة بن خلف یدنده ایدی اسلامنده صادق اولدیغی سببدن انی امیه هرکون اویله وقتنده بطحاء مکه یه چیقاروب آرقه سی اوزره یاتوروب وبربیوك طاشی کوکسی اوزره قویوب کیدردی محمدك دیننده رجوع ایتمزسك موتکه دکین سکا بووجهله عذاب ایدرین دیردی ابوبکر رضی الله تعالی عنه انی اول حالده کوریجك امیه یه دیدیکه بوضعیفه نیچون بویله عذاب ایدرسن بنم اندن کوچلو وقوتلو برسیاه غلامم وار سنك دینکده در سنك بوغلامکه انی دکیشه لم اولدخی نعم دیوب بلالی اندن آلدیغی کبی آزاد ایتدی وبلالدن غیری هجرتدن اول التیسن دخی آلوب مشرکین ایدندن قورتردی انك بری عامر بن فهیره ایدی بدر واحد غزالرنده حاضر اولوب بئر معونه ده شهید اولدی وبری زنیره ایدی آزاد اولدیغی حینده بصرینه عمی اصابت ایتدی قریش دیدیلرکه انك بصرنی لات وعزی کیدردی زنیره ایتدی والله لات وعزی نفع وضرره قادر دکلدر سز کذب ایدرسز اویله اولسه الله تعالی اکا بصرنی رد ایتدی وایکیسیدخی نهدیه وقزی ایدی سیده لری انلری طحن ایچون کوندروب بن سزی والله ابدا آزاد ایتمزم دیدی انلری دخی ابوبکر الصدیق رضی الله تعالی عنه آلوب آزاد ایتدی وبری دخی بنومومل‌دن برجاریه ایدی عذاب اولنوردی انی دخی الوب آزاد ایتدی وبری دخی ام عمیس ایدی انی دخی آلوب آزاد ایتدی

سورة الضحى وهى احدى عشرة آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ والضحى ﴾ ضحى حقیچونکه اول ارتفاع شمس وقتیدر انکله تخصیصه سبب زیراکه انده نهارقوی اولور والله تعالی انده موسی علیه السلامه سویلیوبدر وسحره سجده یه واروبدر ویا انکله مراد نهارك کلیدر ﴿ والليل اذا سجى ﴾ ولیل حقیچونکه ظلامی اقبال ایدوب هرشیئی انکله تغطیه ایده ویا ظلامی سکون واستقرار ایدوب من بعد ازدیادی

کسله ﴿ ماودعك ربك وماقلى ﴾ یامحمد ربك جل شانه سنی ترك ایتمدی وسکا بغض ایتمدی * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم مشتکی اولوب ایکی اوچ کیجه قیامه قادر اولمدی ابولهبك زوجه سی کلوب دیدیکه ظن ایدر ینکه یامحمد سنی ربك ترك ایتمش اوله زیرا ایکی اوچ کیجه دنبرو انك سکا قریب اولدیغن کورمزین اول اجلدن بو اوچ آیت نازل اولدی * مفسرون ایدر یهود پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه ذوالقرنین واصحاب کهف وروحدن سؤال ایتدکلرنده انی ایرته خبرویره یم دیوب لکن ان شاء الله دیمدیکیچون اون ایکی ویا اون بش ویا قرق کون اندن وحی محتبس اولدی ویاخود وحیك احتباسنه سبب بیتنده جروکلب وار ایدی اویله اولسه مشرکون دیدیلرکه محمدی ربیسی ترك ایتدی ﴿ وللآخرة خيرلك من الاولى ﴾ یامحمد آخرت سکا دنیادن خیرلودر زیراکه آخرت باقیه در شوائبدن خالصه در دنیا ایسه فانیه در مضارله مشوبه در وقتاکه الله تعالی اکا دنیاده وحی وکرامتله زائل اولمز ایدیکنی تبیین ایتدی آخرتده اندن اجل واعلایی وعد ایتدی ویاخود یامحمد امرکك نهایتی بدایتندن خیرلودرکه رفعت وکماله تصاعددن زائل اولمزسن ﴿ ولسوف يعطيك ربك فترضى ﴾ ربك جل شانه سکا برمرتبه عطاء جزیل ایدیسردرکه سن اکا راضی اولورسن اما دنیاده کمال نفس وظهور امر واعلاء دین کبی وآخرتده حوض وشفاعت وشهادت کبی بعده اکا ابتداء نشئه سنده ویردیکی بعض نعمی مالده فضلنه مترقب اولسون ایچون ذکر ایدوب دیدیکه ﴿ ألم يجدك يتيما فآوى ﴾ یامحمد ربك جل شانه آتاك واناك موتندنصکره سنی یتیم صغیر فقیر بولمدیمی حالبوکه سکا مال ومأوی ترك ایتمامشلردی اویله اولسه عمك ابوطالبه ضم ایدوب انی سکا مأوی وتربیتکه متعهد ومؤنتکه کافی قیلدی ﴿ ووجدك ضالا فهدى ﴾ وسنی حکمت وشرایع واحکامدن خالی بولوب وحی والهام وتوفیقله سکا هدایت ایتدی ﴿ ووجدك عائلا فاغنى ﴾ وسنی فقیر بولوب خدیجه نك مالیله بعده غنائمله سنی غنی ایتدی ویاسنی ویردیکی رزقله راضی ایتدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر غنا دنیا متاعنك کثرتیله دکلدر بلکه غنا قلبك غناسیدر وینه پیغمبریمز علیه السلام ایدر فوز وفلاح بولدی اول کسنه که رزقی کفاف اوله والله تعالینك

ویردیکی رزقه قانع اوله ﴿ فاما الیتیم فلا تقهر ﴾ یتیمی تحقیر ایتمکل ویا اکا قهر ایدوب ضعفیچون مالنی المغل پیغمبریمز علیه السلام ایدر بیوت مسلمیندن خیرلو بیت اولدرکه انده یتیم اولوب اکا احسان ایدیله وشرّ بیت اولدرکه انده یتیم اولوب اکا اساءت اولنه وایکی بارمغن ضم واشارت ایدوب دیدیکه بن وکافل یتیم جنتده بیله یز ﴿ واما السائل فلا تنهر ﴾ وسائلی قپوکدن زجر ایتمه که بذل یسیرله وکلمهٔ طیبه ایله رد ایلمکل ابراهیم ابن ادهم ایدر سائللر آخرت بریدیدر قپوکزه کلدکده کأنه دیرکه آخرته برشیء کوندررمیسزکه انده انی اهلاریکزه ایرکوره لم * دینلدیکه سائلله مراد طالب علمدر ﴿ واما بنعمة ربك فحدّث ﴾ وربك جل شانه نك نعمتنی تحدیث ایت یعنی قرآنی ناسه تبلیغ ایت ونبوّتنکی تحدیث ایت ویااشبو سوره ده ذکر اولنان نعمتلره شکر ایت پیغمبریمز علیه السلام ایدر اول کمسه که معروفك قلیلنه شکر ایتمیه کثیرنه دخی شکر ایتمز واولکه ناسه شکر ایتمیه الله تعالی یه دخی شکر ایتمز والله تعالینك نعمتنی تحدیث شکردر وانی تحدیثك ترکی کفردر * ابن عباس رضی الله تعالی عنهما ایدر بن ابیّ بن کعبدن اوقودم اول ایدر بن رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمدن اوقودم والضحی سوره سنی تمام ایتدیکمده بکا امر ایتدیکه تکبیر ایدم تا قرآنك تمامنه دکین هرسوره آخرنده انی ایدم واکا سبب اولدرکه اشبو سوره اوّلنده ذکر اولنان سببله پیغمبریمز علیه السلامدن وحی محتبس اولیجق مشرکون دیدیلرکه محمدی ربیسی هجر وترك ایتدی اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلام اکا زیاده مغموم ومحزون اولدی بعده والضحی سوره سی نازل اولیجق اکا سروردن تکبیر ایدوب من بعد انی امتنه سنت ایتدی

سورة الم نشرح وهی ثمان آیات مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ الم نشرح لك صدرك ﴾ بز سنك صدرکی توسیع ایتمدکمی حتی که مناجات حقه ودعوت خلقه قابل اولدی ویاخود اکا ایداع ایتدیکمز علم وحکم ایچون توسیع ایدوب جهل ضیقنی اندن کیدردك ویاخود قلبکی وحی تلقی یه تیسیر ایتدك حالبوکه اندن اوّل اول سکا مشقتلو ایدی * دینلدیکه انکله مراد روایت اولناندرکه جبریل علیه السلام انی صباوتی حالنده

ویامعراج قبیلنده انك قلبنی استخراج وغسلدنصکره انی ایمان وعلمله طولدردی ﴿ ووضعنا عنك وزرك الذی انقض ظهرك ﴾ وسندن حط ایتدك شول فرطاتنکی که قبل البعثه اول سندن صدوریله ظهرکه ثقیل اولوب انی انقاض ایتدی ویاانیکه قومك ضلالن کوروب ارشادلرندن عاجز اولدك ویاانلری ایمانه دعوتکده اصرار واذاده تعدیلرین کوردك ﴿ ورفعنالك ذکرك ﴾ وذکریکی رفع ایتدك شول وجهله کیم بن ذکر اولندیغمده سندخی بنمله ذکر اولنورسن یعنی اذان واقامت وتشهد وخطبه ده حتی که برکمسه الله تعالی یه عبادت ایدوب هرشیئده انی تصدیق ایتسه الا بوکه محمدك رسول الله ایدیکنه شهادت ایتمیه انك هیچ بری اکا نفع ایتمز بلکه کافر اولور * ضحاك ایدر یعنی انك ذکرنسز صلاة وخطبه سی جائز اولمز ﴿ فان مع العسر یسرا ﴾ یامحمد صددنده اولدیغك ضیق صدر ومنقض ظهر اولور وزر وقومکدن کوردیکك ضلال واذا امثالی شدائدله بیله شرح صدر ووضع وزر واهتدایه توفیق واردر ﴿ ان مع العسر یسرا ﴾ وعد مذکوری تأکید ورجائی تعظیم ایچون تکرار اولندی * اشبو آیت نازل اولیجق پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایتدی سزه بشارت اولسونکه سزه یسر کلدی برعسر ایسه ایکی یسره غالب اولمز * ابن مسعود رضی الله تعالی عنه ایدر اکر عسر برجره ده اولسه یسر انی استیوب اوزرینه داخل اولوردی * دینلدیکه عسرك ایکیسی بیله معرفه اولدیغیچون معناده واحددر ویسرك ایکیسی بیله نکره اولدیغیچون لفظ ومعناده ایکیدر * دینلدیکه اول ایکی یسرك بری پیغمبریمز علیه السلام زماننده مسلمینه تیسیر اولنان فتوحدر وبری دخی خلفا زماننده تیسیر اولنان فتوحدر وجائزدرکه مراد یسر دنیاایله یسر آخرت اوله * دینلدیکه اول پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمی تسلیه در عسرله مراد اهل مکه نك انی مکه دن اخراجیدر ویسر اول انك مدینه یه دخولی وایمانده اصحابنك تکثیریدر ویسر ثانی مکه نك فتحی کوننده انك واصحابنك عز ونصرله اکا دخولیدر ﴿ فاذا فرغت فانصب ﴾ صلاة مکتوبه دن فراغکده رب تعالی یه دیکلوب مشغول که رغبت ایتکه انی سکا ویره ویاجهاددن فراغکده سنی عذابدن انجا ایدر شیئده کندوکی اتعاب ایت ویاتشهددن فراغکده دنیا وآخرتك ایچون دعایه منتصب اولغل ویاتبلیغ رسالتدن فراغکده کندك

ومؤمنلر ایچون استغفار ایت ﴿ والی ربك فارغب ﴾ وربك جل شانه دن جمیع احوالكده حاجتك دیلمكل غیریدن دكل زیرا كه یالكز اول انی روایه قادر اولور ویاخود ناردن رهبت وجنته رغبت ایدر اولدیغك حالده الله تعالی یه تضرع ایت

سورة التين وهی ثمان آیات مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ والتين والزيتون ﴾ تین والزیتون حقیچون ثمار بیننده اشبو ایكیسی ذكر ایله تخصیص اولندی زیرا كه تین فاكهۀ طیبه در فضلاتی اولمز وغداء لطیف سریع الهضمدر ودواء كثیر النفعدر كه اول طبیعتی تلیین وبلغمی تحلیل وكلیه‌لری تطهیر ومثانه‌ده‌كی رملی كیدرر وكبد وطحالك سده‌سنی فتح ایدر وبدنی تسمین ایدر حدیثده كلدیكه تین بواسیری قطع ایدر ونقریس علتنه نفع ایدر اماكه زیتون فاكهه وادام ودوادر ودهنی كثیر المنافعدر مع هذا بریرده بتركه انده دهنیتدن اثر اولمز * دینلدیكه اول ایكیسی ایله مراد ایكی جبلدر بری جبل تیندر كه دمشق انك اوزرنده در وبری جبل زیتوندر بیت المقدس انك اوزرنده‌در زیرا اول ایكیسی ارض مقدسه دندر تین وزیتون منبتیدر ویاخود مراد مسجد دمشقله مسجد بیت المقدسدر ویاخود تین مسجد اصحاب كهفدر وزیتون مسجد ایلیادر ﴿ وطور سينين ﴾ وجبل طور حقیچونكه موسی علیه السلام انك اوزرنده رب تعالی یه مناجات ایتدیكه انك موضعنه سینین وكذلك سینادخی دینور ﴿ وهذا البلد الامين ﴾ واشبو بلد حقیچونكه اكا داخل اولان امنده اولور اول مكه شهریدر ﴿ لقد خلقنا الانسان فی احسن تقويم ﴾ بز انتصاب قامت وحسن صورت وخواص كائنات ونظائر سائر ممكناتی استجماعله انسانی احسن تعدیلده خلق ایتدك حالبوكه انك غیری هر حیوان یوزی اوزره منكب خلق اولنوبدر ﴿ ثم رددناه اسفل سافلين ﴾ بعده بز انی حسن وقوت وكمال شبابندنصكره احوال سافلینك اسفلنه رد ایتدك كه اول ضعف وهرم وارذل عمردر حتی صبی كبی اولمده فهم ایتمز اولور ویا كفر وفجور ایچون موتندنصكره ناره رد ایدرز معنای اول اوزره مراد اولوركه عقللری زائل اولوب عمللری كسیلور انلر ایچون

حسنه یازلمقدن قالور ﴿ الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات فلهم اجر غير ممنون ﴾ لكن شونلر كه مؤمن اولوب عمل صالح ایشلدیلر انلر ارذل عمره رد اولنمز ویا ناره ادخال اولنمزلر * دینلدیكه قرآنی اوقیوب موجبیله عمل ایدن كشی ارذل عمره رد اولنمز ایمدی انلرك قوتلری كتدكده عقلرینه ضعف ایردكده اجرلری كسلمز بلكه كما كان حال شبابلرنده وكمال قوتلرنده ایشلیو كلدكلری اعمال صالحه‌نك اجری موتلرینه دكین یازیلور اول انلره عملسز اجر اولور ﴿ فما يكذبك بعد بالدين ﴾ یا محمد اشبو دلائلدنصكره دلالت ویانطقله یوم جزایی اخباركده سنی نه شیء تكذیب ایدر ویاخود یا انسان الله تعالی سنی احسن تقویمده خلق ایدوب كمال استوایه ایركوردیكندنصكره سنی ارذل عمره ردنی بیلوركن یوم جزایی انكار وتكذیبه سنی نه شیء تحمیل ایدر ﴿ أليس الله باحكم الحاكمين ﴾ ذكر اولنان خلق ورده قادر اولان الله تعالی صنع وتدبیرده اعدل حاكمین دكلمیدر خلقدن هر برینه اهل اولدیغی شیئله حكم ایدر احوال مذكوره‌یه قدرتی كبی اعاده‌یه دخی قدرتی ایرر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر بركمسه كه والتين والزيتون سوره‌سین اوقیوب آخرینه ایریشه ﴿ بلی وانا علی ذلك من الشاهدين ﴾ دیسون

سورة العلق وهی تسع عشرة آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ اقرأ باسم ربك الذی خلق ﴾ یا محمد قرآنی ربك جل شانه‌نك اسمیله افتتاح ویا انكله استعانت ایدر اولدیغك حالده اوقوغل كه اول هرشیئی خلق ایتدی * اكثر مفسرین ایدر قرآندن اوّل نازل اولان اشبو سوره‌در مالم يعلم قولنه ایرنجه * عائشه رضی الله تعالی عنها ایدر پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اوّل وحی اولنان رؤیای صالحه ایدی منامنده هرنه كورسه فلق صبح كبی ظاهر اولوردی بعده خلوته رغبت ایدوب جبل حراده مغاره‌ده ماشاء الله زمان كیجه وكوندز عبادته مشغول اولدی حتی كه اكا برملك كلوب اقرأ یعنی اوقوغل دیدی اول دیدیكه بن اوقومق بیلمزم نه اوقویاین پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر اندن ملك بنی قتی صقدی بعده بنی بكا اوقو دیو تكرار ایلدی بن ینه اوّلكی جوابی ویرنجك اول بنی تكرار

صقدی بومنوال اوزره اوچ دفعه وقوعندنصکره دیدیکه اقرأ باسم ربك الاعلی حتی که مالم یعلم قولنه ایردی اویله اولسه دتریه رك خدیجه رضی الله تعالی عنها فتنه کلوب بنی اورتیکز دیو اورتندی بعده قصه یی خدیجه یه خبرویروب نفسم اوزره قورقارم دیدی خدیجه ایتدی والله اول سنی اخذایتمز زیراکه سن صلهٔ رحم ایدر وضیفکه ضیافت ایدر وسائر خصال حمیده یی ایدرسن بعده خدیجه انی ابن عمی ورقة بن نوفله ایلتدیکه اول زمان جاهلیتده نصرانیت اوزره اولوب انجیلدن لغت عربیه ایله ماشاء الله نیچه اشیاء یازنمشدی شیخ کبیر اعمی ایدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك ماجراسن اکا ذکر ایدیجك ورقه دیدیکه اشبو ذکر ایتدیکك شول ناموسدرکه الله تعالی انی موسی علیه السلامه دخی انزال ایتمشیدی اکر حیاتده قالورسم سکا نصرت ایدردم زیراکه قومك سنی ارالرندن چیقاریسردر تنکیم سندن اوّل بو حالته ایرن رجالی قوملری ارالرندن چیقارمشلردی بعده برقاچ ایامدن صکره ورقه فوت اولدی وپیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن وحی کسلدی اندن اکا زیاده حزن ایردی برمرتبه ده که برنیچه کره یوکسك طاغلرك باشنه چیقدیکه کندویی اندن آشاغه براغه اول حالتده جبریل علیه السلام اکا ظاهر اولوب یا محمد سن الله تعالینك حق رسولیسن دیو تسلیه ایدوب کندویی اندن آشاغه براقدن منع ایدردی حتی که من بعد وحیك نزولی واستمراریله قریرالعین اولدی ﴿ خلق الانسان من علق ﴾ انسانی علقه‌لردن خلق ایتدی وقتا که اول واجبات معرفة الله اولدی اول نازل اولان انك وجودینه وفرط قدرتنه وکمال حکمتنه دلالت ایدر شیٔ اولدی ﴿ اقرأ وربك الاکرم ﴾ یا محمد قرآنی اوقوغل که ربك تعالی کرمده هر کریم اوزره زائددر که غرضنسز انعام ایدر وخوفسز حلم ایدر ﴿ الذی علم بالقلم ﴾ که اول قلمله خط وکتابت تعلیم ایتدی ﴿ علم الانسان مالم یعلم ﴾ اول انسانه بیلمدیکنی بیلدردی شول وجهله کیم انده قوی خلق ایتدیکندن صکره اکا نصب دلائل وانزال آیات ایتدی ﴿ کلا ان الانسان لیطغی ان رآه استغنی ﴾ حقا که نعمة الاهه کافر اولان انسان حدی تجاوز ودینه استکبار ایدر چقانکه کندویی غنی کوره دینلدیکه یعنی لباس وطعام وغیریده منزلتندن منزلهٔ اخرایه ارتفاع ایدر * دینلدیکه اشبو آیت ابوجهل شاننده نازل اولوبدرکه اول چقان برماله اصابت ایتسه ثیاب

ومرکب وطعامن آرتورردی ﴿ ان الی ربك الرجعی ﴾ حالبوکه یا انسان رجوعك رب تعالی یه‌در ایمدی طغیانك عاقبتندن حذر ایت ﴿ أرأیت الذی ینهی عبدا اذا صلی ﴾ کوررمیسن شول کیمسه یی که عباد اللهدن بر عبدی صلاتدن نهی ایدر اشبو آیت ابوجهل شاننده نازل اولوبدرکه اول دیدیکه اکر محمدی سجده ایدر کوررسم بوینو اوزره چکنردم چون اول عزمله اکا واردی اردنه چکلمکه باشلدی اکا نیچون بویله ایدرسن دینلدیکده دیدیکه بنمله محمد بیننده آتشدن خندق واهوال واجنحه کوررین پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم دیدیکه اکر اول بکا قریب اولسه ملائکه انی پاره پاره ایدردی ﴿ أرأیت ان کان علی الهدی او امر بالتقوی ﴾ بکا خبرویر شول کیمسه دن که اکر مصلی دین حق اوزره اولسه ویاخود ناسه ایمان وعمل صالحه امر ایتسه ﴿ أرأیت ان کذب وتولی ﴾ بکا خبرویرکه اول صلاتدن نهی ایدن دینی تکذیب وایماندن اعراض ایتسه ﴿ الم یعلم بان الله یری ﴾ اول نهی ایدنی بیلمزمیکه الله تعالی انك صلاتدن نهینی وسائر افعال قبیحه سنی کورر ﴿ کلا ﴾ ایمدی اول نهی ایدن اول فعل سیئندن ارتداع ایتسون ﴿ لئن لم ینته لنسفعا بالناصیة ﴾ اکر اندن منتهی اولمزسه بز انك ناصیه‌سن قهر وشدتله اخذ ایدرز ﴿ ناصیة کاذبة خاطئة ﴾ که اول ناصیه صاحبی کذب وخطائله متصفدر وقتا که ابو جهل پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمی صلاتدن نهی ایتدی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انی زجر ونهر ایتدی ابوجهل پیغمبریمز علیه السلامه دیدیکه والله سنك اوزریکه اشبو وادی یی خیل جرد ورجال مردله طولدرایم الله تعالی دیدیکه ﴿ فلیدع نادیه سندع الزبانیة ﴾ ایمدی اول قوم وعشیرتن چاغروب انلرله استنصار ایتسون بز دخی زبانیلری چاغررز انی ناره سوریه‌لر ﴿ کلا لاتطعه واسجد واقترب ﴾ ایمدی یا محمد تثبت ایدوب انك صلاتدن نهینه اطاعت ایتمکل بلکه طاعت اوزره ثابت اول سجوده مداومت ایدوب اعمال صالحه ایله الله تعالی یه تقرب ایت پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایدر عبدك رب تعالی یه زیاده قریب اولمسی ساجد اولدیغنده در

سورة القدر وهی خمس آیات مختلف فیها

بسم الله الرحمن الرحیم

﴿ انا انزلناه فی لیلة القدر ﴾ بز قرآنی لیلهٔ قدرده لوح محفوظدن سماء دنیایه

بيت عزته انزال ايتدك بعده جبريل عليه السلام انى يكرمى ويا يكرمى اوچ يلده ازمان متفرقه ده پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه انزال ايتدى (وما ادريك ماليلة القدر) سكا ليلهٔ قدرك غايت فضلنى نه شئ بيلدردى اول ليلهٔ قدرله تسميه اولندى زيرا الله تعالى اول ليله ده برسنه دن سنهٔ مقبله يه دكين واقع اولور اجل ورزق وموت وسائر امور واحكامله سموات وارض خلق اولنمزدن اوّل تقدير اولنان مقاديرى مواقيتنه سوق وتنفيذ ايدر * دينلديكه اول شهر رمضانده در بعضيلر ديديكه اول ليالئ سنه نك برنده در حتى بركمسنه مرأه سنك طلاقى ويا عبدنك عتقنى ليلهٔ قدره تعليق ايتسه يمين ايتديكى حيندن برسنه تمام اولمينجه اول طلاق وعتق واقع اولمزا شبو قول ابن مسعود رضى الله تعالى عنهدن مرويدر ديمشكه بركيمسه برسنه نك لياليسنى قائم اوله اول ليلهٔ قدره اصابت ايدر ابن عمر انى ايشيدجك ديديكه الله تعالى ابو عبد الرحمانه رحمت ايده اول ليلهٔ قدرك شهر رمضانده ايديكن بيلور لكن اول قوليله مرادى ناسك اكا اتكالندن منع ايدى اكثرون انى رمضانك عشر اخيرى اورتاسنده در ديديلركه الله تعالى انى اخفاء ايتدى تاكه ادراك طمعيله ليالئ رمضانك جميعنده عبادته اجتهاد ايدوب ثوابلرين كثير ايده (ليلة القدر خير من الف شهر) ليلهٔ قدرده قيام وعبادت خيرلودر بيك آى قيام وعبادتدنكه انده ليلهٔ قدر اولميه * ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايدر پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه بنو اسرائيلدن بررجل ذكر اولنديكه اول بيك آى فى سبيل الله جهاده سلاحن اموزندن ايندرمدى پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم انك اول عملن بكنوب امتى ايچون انك مثلنى الله تعاليدن تمنى ايتدى وديديكه يارب امتمك عمرلرين قصير وعملارين قليل ايتدك اويله اولسه الله تعالى بو امته ليلهٔ قدرى ويرديكه انلرك اول ليلهٔ شريفه ده كى عبادتلرى اول اسرائيلينك اول مدتده اولان جهادندن خيرلودر * سعيد بن المسيب ايدر بركيمسه كه بر يلدن بر يله دكين اخشام ويتسو نمازين جماعتله قيله ليلهٔ قدردن نصيبن اخذ ايدر عائشه رضى الله تعالى عنها پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمه ديديكه اكر بن ليلهٔ قدره ايرشسم نه دعا ايده يم ايتدى ديكل كه * اللهم انك عفو كريم تحب العفو فاعف عنى (تنزل الملائكة والروح فيها باذن ربهم من كل امر) اول ليلهٔ قدرده الله تعالينك اذنيله

ملائكه وروح اول سنه ده تقدير اولنان هر خير وبركت امر ايچون ارضه ويا سماء دنيايه نزول ايدرلر ويا مؤمنلره تقرب ايدرلر (سلام هى حتى مطلع الفجر) ليلهٔ قدرده الله تعالى سلامتدن غيرى شئ تقدير ايتمز حالبوكه انك غيريده سلامتى وبلايى دخى تقدير ايدر وياخود اول ليلهٔ قدرده دكل الا سلامدر زيرا انده ملائكه مؤمنلره سلامى چوق ايدرلر ايمدى ليلهٔ قدرده ملائكه نك مؤمنلره سلامى غروب شمسدن طلوع فجره دكدر

سورة البينة وهى ثمان آيات مختلف فيها

بسم الله الرحمن الرحيم

(لم يكن الذين كفروا من اهل الكتاب والمشركين منفكين حتى يأتيهم البينة) يهود ونصارادن وعبدهٔ اوثاندن اولان طوائف كفر وشركلرندن زائل اولمديلر حتى كه الله تعاليدن انلره حق وباطل بيننى فرق ايدر رسول الله ويا قرآن كلدى زيرا كه پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلمك بعثتندن اوّل ديرلرديكه بز صددنده اولديغمز ديندن زائل اولمزز تا شول وقته دكين كه تورات وانجيلده وعد اولنان پيغمبر كله كه اول محمد عليه السلامدر چون اول پيغمبر كلدى ايكى طائفه دن برنيچه لر اول وعدلرينه وفا ايدوب ايمانه كلديلر وبرنيچه لر ايسه اول قوللرندن رجوع ايدوب كفرلرى اوزره اصرار ايتديلر (رسول من الله يتلو صحفا مطهرة فيها كتب قيمة) كه اول الله تعاليدن بر رسولدركه تلاوت ايدر شول قراطيس مضموننى كه اول باطلدن منزهدر انده احكام مستقيمه واردركه انده اعوجاج يوقدر زيرا كه اول صواب وصلاحه ارشاد ايدر (وما تفرق الذين اوتوا الكتاب الا من بعد ما جاءتهم البينة) يهود ونصارى دينلرنده ويا محمد عليه السلام شاننده ويا قرآن حقنده اختلاف ايتمديلر الا انلره بينه كلديكندنصكره كه اول محمد عليه السلام ويا قرآندر وياخود معنى هالكين ومعذبين اولمديلر الا ارسال رسول وانزال كتبله اوزرلرينه حجت قائم اولديغندنصكره (وما امروا الا ليعبدوا الله مخلصين له الدين حنفاء) حالبوكه انلر كتابلرنده امر اولنديلركه انجق الله تعاليه عبادت ايده لر عبادتى انكچون خالص ايدوب عقائد زائغه دن اعتقاد حقه مائلين اولدقلرى حالده (ويقيموا الصلاة ويؤتوا الزكاة) وصلوات مفروضه يى اوقاتنده ادا ايده لر وزكاتى

محلنه وضع ايده‌لر انلر كتابلرنده اشبو خصالله امر اولنمشلر ايكن انى تحريف
وعصيان ايتديلر ﴿ وذلك دين القيمة ﴾ اشبو امر اولنان اشياء كتب
منزله‌نك جميعنده مستقيمه‌در ﴿ ان الذين كفروا من اهل الكتاب والمشركين
فى نار جهنم خالدين فيها اولئك هم شرّ البرية ﴾ اهل كتابدن انلركه
كافر اولديلر وانلرك غيريكه الله تعالى يه اشراك ايتديلر يوم قيامتده
انلر نار جهنمده‌در كفرده تفاوتلرى حسبنجه مستحق اولدقلرى نوع
عذابده دائمين اولدقلرى حالده ايمدى انلر عند الله شرّ خليقه‌در
﴿ ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات اولئك هم خير البرية ﴾ شونلركه
الله تعالى يه ورسولنه مؤمنين وعملده صالحين اولديلر ايمدى انلر عند الله
خير خليقه‌در ﴿ جزاؤهم عند ربهم جنات عدن تجرى من تحتها الانهار
خالدين فيها ابدا ﴾ رب تعالى عندنده جزالرى جنتلردركه اغاجلرى
التندن نهرلر جارى اولور انده نعيم ومشتهالرنده دائمين اولدقلرى
حالده ﴿ رضى الله عنهم ورضوا عنه ﴾ الله تعالى انلردن طاعتلرى
سببيله راضى اوله وانلر دخى الله تعاليدن ويرديكى ثواب سببيله راضين
اوله‌لر ﴿ ذلك لمن خشى ربه ﴾ اشبو ذكر اولنان جزاء ورضوان هركسه
ايچوندركه يوم قيامتده دركاه حقده سؤال وحسابدن خوف ايدوب
امرنه اطاعت واكا عصياندن اجتناب ايده

سورة الزلزلة وهى تسع آيات مختلف فيها

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ اذا زلزلت الارض زلزالها ﴾ قچانكه ارض قيام ساعت ايچون شدتله
تحريك ايديله پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه قيامت نوقت اولور ديو سؤال
اولندقده بيان اولنديكه قچان نفخهٔ اولى ويانفخهٔ ثانيه عندنده ارض شدتله
تحريك ايديله ﴿ واخرجت الارض اثقالها ﴾ وارض جوفنده اولان
كنوز واموانى طشره چيقاره ﴿ وقال الانسان مالها ﴾ انسان كافرلر
ديه‌لر كيم بو ارضه نولديكه تحرك ايدر جوفنده اولان اشيايى طشره
براغور زيراكه اول بعثى تصديق ايتمزلردى اما مؤمن ديركه اشبو الله
تعالينك وعد ايتديكيدر مرسلون انى امتلرينه اخبارلرنده تصديق
ايتديلردى ﴿ يومئذ تحدث اخبارها ﴾ اول كونده ارض الله تعالينك

انطاقيله خبر ويرر خير وشردن انى كه اوزرنده ايشلمشلردى ﴿ بان ربك
اوحى لها ﴾ شول سببله كيم الله تعالى ارضه اوزرنده ايشلنن اشيايى
خبر ويرمسن الهام ايده ﴿ يومئذ يصدر الناس اشتاتا ليروا اعمالهم ﴾
اول كونده ناس ثواب وعقابدن اعماللرينك جزاسن كورسونلر ايچون
موقف حسابدن مراتبلرى حسبنجه فرقه فرقه رجوع ايده‌لر مؤمنلرك
يوزلرى بياض آمنين اولدقلرى حالده جانب يمينى اخذ ايدوب كرامتله
جنته كيده‌لر وكافرلرك يوزلرى سياه فزعين اولدقلرى حالده جانب شمالى
اخذ ايدوب اهانتله ناره كيده‌لر ﴿ فمن يعمل مثقال ذرة خيرا يره ومن يعمل
مثقال ذرة شرّا يره ﴾ فريق سعدادن اول كمسه كه نملهٔ صغيره دكلو خير
ايشلمش اوله آخرتدن انك ثوابن كورر وفريق اشقيادن اول كمسه كه نملهٔ
صغيره دكلو شر ايشلمش اوله آخرتده انك عقابن كورر * دينلديكه كافره
خيرينك ثوابى دنياده تعجيل اولنوب فوت اولديغنده عند الله ذره دكلو
خيرى قالمز ومؤمنه شرّنك عقابى دنياده تعجيل اولنوب فوت اولديغنده
ذره دكلو شرّى اولمز * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر مؤمن وكافردن
هركسه يوم قيامتده شول دنياده ايشلديكى خير وشرّى كورر مؤمنك
شرّى يارلغنور خيرنه ثواب ويريلور وكافرك خيرى رد اولنوب شرّى
اوزره عقاب ايديلور * مقاتل ايدر اشبو ايكى آيت ايكى رجل شاننده
نازل اولوبدركه انك برينه سائل كلديكنده اكا برتمره وبرجوزه وبركسره
مثلنى ويرمكى استقلال ايدوب ويرمزدى بو برشئ دكلدر اجر ايسه شول
شيئى ويرمكله اولوركه (ويطعمون الطعام على حبه) مصداقنجه بزم اكا
رغبت ومحبتمز اوله شئ قليله ايسه بزم رغبت ومحبتمز يوقدر ديردى ورجل آخر
ايسه كذب وغيبت ونظره مثلى ذنوبى تهاون ايدوب ايشلمكدن تحاشى ايتمزدى
شول سببله كيم الله تعالى كبائراوزره وعد ايدوبدر ديردى اويله اولسه الله تعالى
اشبو ايكى آيتى انزال الله خيرك قليلنه ترغيب ايتديكه ويره‌لرشول رجائله كيم عند الله
كثير اوله وذنبك يسيرندن تحذير ايتدى شول خوفله كيم اصرارله اول كبير
اوله زيراكه يوم قيامتده ذنب صغير صاحبنك كوزينه جبالدن كبير كورينور
وجميع محاسنى ايسه كوزينه هرشيئدن يسير كورينور * مرويدركه عائشه
رضى الله عنها برعنبه‌يى تصدق ايدوب بونده مثاقل كثيره واردر ديرايدى
پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ازواجنه ديديكه سزدن بريكز همجوارنه

تصدّق واحسانده شئ يسيرى تحقير ايتمسون اكرچه برقيون اياغى ايسه ده ويرسون پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر سورهٔ اذا زلزلت قراءتى نصف قرآن قراءتنك تضعيفسز ثوابنه عديل اولور * وسورهٔ اخلاص قراءتى ثلث قرآن وسورهٔ كافرون قراءتى ربع قرآن قراءتنك تضعيفسز ثوابنه عديل اولور

سورة العاديات وهى احدى عشرة آية مختلف فيها

بسم الله الرحمن الرحيم

(والعاديات ضبحا) غزاتك خيلى حقيچونكه اول عدو ايتديكنده جوفلرنده صوت اولور ويا جده كى ابل حقيچونكه عرفه‌دن مزدلفه‌يه ومزدلفه‌دن منايه مد اعناق ايدر (فالموريات قدحا) وشول خيل حقيچونكه طاشلو يرده يورودیكنده حافرله آتش چيقارر (فالمغيرات صبحا) وشول خيل حقيچونكه صبح وقتنده كافرغارتنه كيدر (فأثرن به نقعا) كه انلر يوريدكلرى مكاندن غبار اثاره ايدر (فوسطن به جمعا) اول غبار ايله اعدا جماعتنك اراسنه كيرر واحتمال اولوركه اشبو قسم شول نفوسه اوله كيم كماللرى اثرنه عاديه‌در افكارلريله انوار معارفى موريه‌در وهوى وعادات اوزره مغيره‌در قچانكيم انلره انوار قدسك مبدئى ظاهر اوله وانكله شوق اثاره ايدوب جوع عليندن برجمعك وسطنده بولنورلر (ان الانسان لربه لكنود) انسان الله تعالينك نعمتلرينه كفوردر ويا رب تعالى يه عاصيدر ويا مصائبى عد ايدوب نعمتى اونودر ويا قليل الخيردر ويا اساءتدن خصلت واحده ايله احساندن خصال كثيره‌يى اونودر (وانه على ذلك لشهيد) وانسان كنديتك كنود ايديكنه شاهددر اوزرنده اثرى ظاهر اولمسيله ويا انك كنود ايديكنه الله تعالى شاهددر (وانه لحب الخير لشديد) وانسان مال محبتنه شديد وجمعنه حريصدر والله تعالينك طاعتنده ونعمتى شكرنده ضعيفدر (أفلا يعلم اذا بعثر ما فى القبور) انسان بيلمزمى شول وقتكه قبورده كى موتى بعث اولنه (وحصل ما فى الصدور) وصدورده اولان خير وشر تمييز وابراز اوله (ان ربهم بهم يومئذ لخبير) رب تعالى انلرك اعلان وكرك اسرار ايتديكى حالاته عليمدر يوم قيامتده اكا كوره هركسه‌يه جزاسن ايدر

سورة القارعة وهى عشرة آيات مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(القارعة ما القارعة وما ادريك ما القارعة) شول ساعت كه انك اهواليله قلوب فزع اولنور اول نه شيئدر انى سكا نه بيلدرديكه اول يوم قيامتدر انك كنهنه سنك علمك يوقدر (يوم يكون الناس كالفراش المبثوث) اول حالت شول كونده‌دركه ناس كثرت وذلت وانتشار واضطرابده جراد منتشره كبى بربرلرينه مختلط اولور (وتكون الجبال كالعهن المنفوش) وطاغلر اجزاسى تفرقنده آتلمش پنبه مثالنده هوا يوزنده طيران ايدر (فامامن ثقلت موازينه فهو فى عيشة راضية) اول كمسه‌كه حسناتنك ميزانى ثقيل اوله اول جنتده برعيشده‌دركه صاحبى اكا راضى اولور (وامامن خفت موازينه فامه هاوية) اما اول كمسه‌كه حسناتنك ميزانى خفيف اوله اعتبار اولنور حسنه‌سى اولمامغله ويا سيئاتى حسناتنه غالب اولمغله انك مأواسى نار هاويه‌در (وما ادريك ماهيه نار حامية) هاويه‌نك ماهيتن سكا نه شئ بيلدردى ايمدى اول برناردركه حرّى نهايتده‌در

سورة التكاثر وهى ثمان آيات مختلف فيها

بسم الله الرحمن الرحيم

(الهيكم التكاثر حتى زرتم المقابر) كثرتله مباهات سزى اشغال ايتدى حتى كه احياكز عدديني استيعابدنصكره مقابره رجوع ايتديكزكه اموانكز كثرتيله مباهات ايده‌سز * روايت اولنديكه بنو عبد منافله بنو سهم تفاخر ايدوب بنو عبد مناف كثرتده انلره غالب اولديلر بنو سهم ديديلركه جاهليتده قتال بزى افناء ايدوبدر احيامزله بيله اموانمزى دخى عد ايدهلم اويله اولسه بنو سهم انلره غالب اولديلر وياخود سزى اموال واولادله تكاثر اشغال ايدوب كنديكزه اهم اولان آخرت ايچون سعى قويوب اعماريكزى دنيا طلبنده تضييعله موت وقبره ايرديكز (كلا سوف تعلمون ثم كلا سوف تعلمون) امر كثرتله مباهاتده دكلدر زيرا عاقله لايق اولوركه جميع همتى ومعظم سعيى دنيا ايچون اولميه زيرا انك عاقبتى وبال وحسرتدر رأيكزك خطاسنى بيلورسز قچانكه سزه موت نازل اولوب قبره كيره‌سز واندنصكره‌ده قچانكه بعث اولنه‌سز (كلا لو تعلمون علم اليقين) حقاكه اكر مباهاتكزك عاقبتن

علم اليقينله بيلسه‌يديكز شول استيقان ايتديككز شيئى بيلديككز كبى اول سزى انك غيريدن اشغال ايدردى ﴿ لترونّ الجحيم ﴾ والله سز نارى بعيددن كوزيكزله كوررسز ﴿ ثم لترونها عين اليقين ﴾ بعده انى عين يقينله كوررسز زيراكه علم مشاهده مراتب يقينك اعلاسيدر ﴿ ثم لتسئلنّ يومئذ عن النعيم ﴾ بعده اول كونده سؤال اولنورسز هر نعمتدنكه اول سزى اشغال ايتدى ويا هر نعمتك صغير وكبيرندنكه سزه انى الله تعالى انعام ايتدى انك شكرنى ادا ايتديكزميدى * دينلديكه اشبو حكم كفاره مخصوصدركه كفار مكه دنياده خير ونعمتده ايديلر يوم قيامتده انك شكرندن سؤال اولنورلر حالبوكه انلر رب نعيمى قويوب انك غيريه عبادت ايدرلردى اويله اولسه اول شكرى تركلرى اوزره تعذيب اولنورلر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر ابدان وابصار واسماعك صحتى نعمتدر عباد آنى نه شيئده استعمال ايتدكلرندن سؤال اولنورلر * پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه وسلم ايدر صحت وفراغ ايكى نعمتدركه ناسك كثيرى انده مغبونلردر * دينلديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك بعثتى وعبدك اسلامه توفيق اولنمسى وشرايعك خفتى وقرآنك تيسيرى نعمتدر

سورة العصر وهى ثلاث آيات مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ والعصر ﴾ رب العصر حقيچون * دينلديكه عصرله مراد صلاة عصردركه اول صلاة وسطادر ويا عصر نبوتدر ويا دهردركه اعاجيبى مشتملدر ويا ليل ونهاردركه اكا عصران دينور ويا نهارك آخر ساعتيدر ﴿ ان الانسان لفى خسر ﴾ جنس انسان ساعيلرنده وعمرلرينى مطالبلرينه صرفده خسرانده‌در ﴿ الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات ﴾ الا شونلر خسرانده دكلدركه مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشلديلر زيراكه انلر دنيايى ويروب آخرتى صاتون آلديلر انكله حياة ابديه وسعادت سرمديه‌يه ايرديلر ﴿ وتواصوا بالحق ﴾ واعتقاد وعملدن انكارى جائز اولميان اشيايى برى برلرينه وصيت ايتديلر ﴿ وتواصوا بالصبر ﴾ ودخى فرائض اداسنه واوامر اقامتنه صبرله وصيت ايتديلر * دينلديكه يعنى انسان قچان معمر اولوب هرمه ايرسه اول نقصده اولور مگر شونلر اولمزكه ايمان وعمل صالح اوزره اوله‌لر انلر ايچون شباب وصحتلرنده اشلبو كلدكارى محاسن

اعماللرينك اجورى منقطع اولمز على الدوام اجرى يازيلور

سورة الهمزة وهى تسع آيات مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ ويل لكل همزة لمزة ﴾ شدت عذاب هركسه‌يه كه آخرى اردنده كراهت ايتديكى شيئله ذكر ايده كه اول همزه‌در ودخى اولكه آخرى كراهت ايتديكى شيئله يوزنده ذكر ايده كه اول لمزه‌در * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر ايكيسى بر معناده‌دركه انلر نماملردركه احبه‌يى برى برلرندن آييررلر وعيبدن بريئلر ايچون عيب طلب ايدر * دينلديكه همزه انلردركه لحوم ناسى اكل ايدرلر ولمزه انلردركه ناسه طعن ايدرلر ﴿ الذى جمع مالا وعدده ﴾ كه اول مال دنيايى جمع ايدوب حوادث دهر ايچون اعداد ايدر يوخسه الله تعالينك سبيلنه انفاق ايتمز ﴿ يحسب ان ماله اخلده ﴾ ظن ايدركه اول جمع ايتديكى مال انى دنياده اخلاد ايدوب اندن موتى منع ايده ﴿ كلا ﴾ اول ظن باطلدر اندن ارتداع ايتسون ﴿ لينبذنّ فى الحطمة ﴾ والله اول طبقات ناردن نار حطمه‌يه براغيلور ﴿ وما ادريك ما الحطمة ﴾ حطمه‌نك ماهيتن سكا نه شئ بيلدردى ﴿ نار الله الموقدة ﴾ اول حطمه الله تعالينك ايقاد وتسعير اولنمش ناريدر ﴿ التى تطلع على الافئدة ﴾ كه نار اول لحم وجلدى اكل ايدوب حتى كه فؤادلرينه ايرر ﴿ انها عليهم مؤصدة ﴾ اول نارك قپولرى كفار اوزره بركديلور ﴿ فى عمد ممددة ﴾ انلر تيمور دن عمودلره بغلنورلركه اول ممدوده ومطوله‌در

سورة الفيل وهى خمس آيات مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ ألم تر كيف فعل ربك باصحاب الفيل ﴾ يا محمد ربك جل شانه‌نك فعلنى تواتر اخبارله ايشيدوب اصحاب فيله اولان صنيعى آثارينى كورمدكمى ﴿ ألم يجعل كيدهم فى تضليل ﴾ انلرك كعبه‌يى تعطيل وتخريبده قصد ايتدكلرى كيدى انلرى اهلاكله تضييع وابطال ايتمدىمى ﴿ وارسل عليهم طيرا ابابيل ﴾ كه انلرك اوزره ابابيل قوشندن جماعات كثيره كوندردى ﴿ ترميهم بحجارة من سجيل ﴾ كه اول قوشلرك هر برى انلره حجاره

آتردیکه اول باجقدن دوزلمش آتشده پیشورلمکله طاش ایدلمشیدی
(فجعلهم کعصف مأکول) حتی که الله تعالی انلری اول طریقله ورق
زرع کبی قیلدیکه اکا کوه ایرمش اوله * روایت اولندیکه اشبو وقعه
پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك ولادتی یلنده واقع اولدی قصه‌سی
اولدرکه ملك حبشه اصحمة النجاشی قبلندن یمن دیارنه ملك اولان ابرهة
ابن الصباح الاشرم صنعاده قلیس دینور برکنیسه بنا ایتدیکه ناسی
کعبهٔ مکرمه‌نك زیارت وطوافندن اکا صرف ایده من بعد ناس کعبهٔ مکرمه
زیارتن ترك ایدوب اکا کیده‌لرچون انك اول عزیمتی کنانه‌دن بررجل ایشتدی
اول کنیسه خدامنك غفلتی حالنده کیجه اکا کیردی ومحرابنده قضاء
حاجت ایدوب نجاستی دیوارلرینه سوردی چون اول حالت ابرهه‌یه خبر
ویریلوب انی کوردی یمین ایتدیکه کعبه‌یی هدم ایده اویله اولسه جیشنی
جمع ایتدی ونجاشینك محمود دینور برفیل عظیمی وار ایدی جیشه انی
مقدم ایدوب کتدی حتی مکهٔ مکرمه قربنده بر موضعه نزول ایتدی مکر
اول وقتده عبد المطلب سید قریش وصاحب عیر مکهٔ مکرمه ایدی برقاطره
بنوب ابرهه‌یه واردی مکر انك سهلده ناسه طعام یدیروب وطاغلرده
وحوش وطیوری طویورر دیو خصال حمیده‌سنی ابرهه ایشتمشیدی اکا
اکرام ایدوب یاننه اجلاس ایتدی وبزدن حاجتك ندر دیو ترجمانله سؤال
ایتدی عبد المطلب دیدیکه دوه‌لرمدن ایکیوز دکاو دوه‌یی جیشك غارت
ایتمشدر حاجتم اولدرکه امرکله اول دوه‌لرم بکا رد ایدیله ابرهه ایتدی بن
سنی عجب کوردمکه بن سزك دینکز دکنی اولان کعبه‌یی تخریبه کلمشیکن بندن
انی دیلیوب دوه‌لریکی دیلرسن عبد المطلب دیدیکه دوه‌لرك صاحبی بنم
انکیچون سندن انی طلب ایدرین کعبهٔ مکرمه صاحبی ایرودر دیلرسه
سزی اندن منع ایدر اویله اولسه ابرهه جیشنه امر ایلدی عبدالمطلبك
دوه‌لرندن الدقلرینی اکا رد ایتدیلر اندن عبدالمطلب کیرو مکهٔ مکرمه‌یه کلدی
وقومنه امر ایلدی طاغلره کیدوب طاغلدیلر وکندی بیت شریفه کلدی
وقپوسی حلقه‌سنه یاپشوب دیدیکه آلهی سکا معلومدرکه اشبو بیتك
هدمنه عدو کاوبدر ارادت کریمه‌ك نه ایسه امر سنکدر انی ایشله دیوب اندن
دونوب قومنه کتدی بوندنصکره ابرهه جیشی ایله اوکارنجه فیلی یدوب
کعبه جانبنه کتدیلر وقتا که حرم شریفه دخوله عزم ایتدیلر فیل چوکوب

ایلرو کیتمدی معول ایله باشنه ندکاو اوردیلرسه یرندن برخطوه آیرلمدی قچانکه
انی کعبه‌دن غیری جانبه دوندرسه‌لر سرعتله اول جانبه کیدردی انلر اکا
مشغول ایکن کورسه‌لرکه دریادن قرلنغج هیئتنده قوشلر پیدا اولدی هربری
نخوددن کوچك ومرجمکدن بیوك اوچر طاش برین منقارنده وایکیسن
ایکی ایاغنده طوتردی حتی که هواده ابرهه قومنك باشلری برابرینه کلوب
طوردیلر واول طاشلری انلرك اوزره صالیویردیلر اول طاشدن کیمه
اصابت ایتدیسه هلاك اولدی وبرنیچه‌لری ایسه یوله دوشوب کتدیلر انلر
دخی یولده ومنزلده دوشرك جمیعی هلاکه ایردیلر وابرهه‌نك ایسه جسدنده
برداء پیدا اولوب اناملن برر برر دوشردی حتی که اول وجه اوزره عذابله
صنعایه ایردی صدری یاریلوب جانی جهنمه صالیویردی وفیل ایسه هیچ
برضررسز قورتلدی

سورة قریش وهی اربع آیات مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(لایلاف قریش ایلافهم رحلة الشتاء والصیف) یامحمد ربك تعالی
اصحاب فیلی هلاك ایتدی تاکه قریش حرمده بیت شریف جوارنده
الفت واقامت ایده‌لر ویاالله تعالینك قریشه نعمتلری لایحصادر سائر
نعمتلریچون اکا عبادت ایتمزلرسه شتاده یمنه وصیفده شامه رحلتله
الفتلری اجلیچون اکا عبادت ایتسونلر هیچ کمسه انلره سوئله تعرض
ایتمز بلکه حرم الله سکانیدر دیو تکریم ایدرلر (فلیعبدوا رب هذا البیت)
ایمدی کعبه‌نك ربی جل شانه‌یه عبادت ایتسونلر ایکی رحله‌یه ایلافلری
اجلیچون شتا وصیف مؤنتلرینه کافی اولدی (الذی اطعمهم من جوع)
که انلری قحطله اصابت ایدن جوعدن اشباع ایتدی (وآمنهم من خوف)
وانلری اصحاب فیل خوفندن ویاخود قحط بلد وسائرلرنده غارتدن ویا جذام
علتندن امن اوزره قیلدی

سورة الماعون وهی سبع آیات مختلف فیها

بسم الله الرحمن الرحیم

(أرأیت الذی یکذب بالدین) یامحمد بیلدکمی شول کمسه‌یی یوم قیامتده

جزاپی تکذیب ایدر (فذلك الذی یدعّ الیتیم) ایمدی اول شول کمسه در که یتیمی حقندن دفع ایدر ویا اکا قهر ایدر * دینلدیکه انکله مراد ابو جلهدرکه اول بر یتیمه وصی ایدی عریان اکا کاوب کندی مالندن سؤال ایتدکده انی عنفله دفع ایتدی ویا ابو سفیاندرکه بر جزور نحر ایدوب بر یتیم اندن لحم سؤال ایتدیکنده عصاسیله انی اوردی ویا ولید بن المغیره ویا بر منافق بخیلدر (ولا یحضّ علی طعام المسکین) ومسکینی اطعامه نه کندی رغبت ایدر ونه غیری اول فعله ترغیب ایدر الله تعالی منع معروفی وایذاء ضعیفی یوم جزاپی تکذیبه علامت قیلدی یعنی اکر انك جزایه ایمانی ووعیده ایقانی اولسه الله تعالینك عقابندن قورقوب معصیته اقدام ایتمزدی (فویل للمصلین الذین هم عن صلاتهم ساهون) شدت عذاب شول مصلیلره کیم صلاتلرندن غافللردر وقتلرین اضاعه ایدرلر ویا ناس محضرنده صلاتی ادا ایدرلر تنهالرنده انی ترك ایدرلر (الذین هم یراؤن) که انلر عبادتلرنده ریا ایدرلر یعنی عبادتی ناس انلری صلاحله ذکر ایتسون ایچون ایدرلر یوخسه الله تعالیدن ثواب رجاسیچون ویا عقاب خوفیچون دکل (ویمنعون الماعون) وزکاتی اهلندن منع ایدرلر * دینلدیکه ماعون هرشیئدر که انی ناس بینلرنده تعاطی ایدرلر بالطه وقوغه وتنجره وصحن وصو وآتش واوتلق کبی * دینلدیکه ماعونی ضرورتله استعاره ایدندن منعی حرام اولور اماکه ضرورتسز انی استعاره ایدندن منعی حرام اولمز لکن قبیح اولور ایمدی یتیمی دفع وقهر ضعف دیندن اولوب ذم وتوبیخی ایجاب ایدیجك شول عماد دین اولان صلاتدن سهو وکفردن شعبه اولان ریا وقنطرهٔ اسلام اولان زکاتك منعی ذم وتوبیخه احق واولی اولور

سورة الکوثر وهی ثلاث آیات مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(انا اعطیناك الکوثر) یا محمد بز سکا علم وعمل وشرف دارینده خیر کثیر ویردك * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن روایت اولندیکه کوثر جنتده بر نهردرکه ربم جل شانه بکا انی وعد ایدوبدر انده خیر کثیر واردر عسلدن احلی ولبندن ابیض وثلجدن ابرد وزبددن الیندر اول نهرك ایکی طرفی زبرجددر آنیه‌لری کومشدندر اندن برکره ایچن من بعد صوصامز

دینلدیکه اول جنتده بر حوضدر ویا انکله مراد قرآندر (فصل لربك وانحر) الله تعالینك وجه کریمیچون صلاته مداومت ایت انك انعامنه شاکر اولدیغك حالده زیراکه صلاة شکرك اقسامنی جامعه در وبدنه نحر ایدوب محتاجلره تصدق ایت که اول اموال عربك خیاریدر * دینلدیکه یعنی صلاة عیدی ادا ایدوب اضحیه یی نحر ایت (ان شانئك هو الابتر) قومکدن اول کمسه که سکا بغض ایدر اول دنیاده وآخرتده هر خیردن منقطعدر انك عصبیتی یوقدر اندن نسل ویا حسن ذکر قالمز اماکه سن انك کبی دکلسن ذریتك وحسن صیتك وآثار فضلك یوم قیامته دکین قالور ومع ذلك آخرتده ویریله جك کرامتك وصفه کلمز

سورة الکافرون وهی ست آیات مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

روایت اولندیکه قریشدن بر جماعت پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه دیدیلر که یا محمد سن بزم دینمزه اتباع ایت بز دخی سنك دینکه اتباع ایدەلم هر امریمزه سنی تشریك ایدەلم بر سنه سن بزم آلهەمزه عبادت ایدوب بر سنه دخی بز سنك آلهکه عبادت ایدەلم تاکه کتوردیکك دین خیر ایسه انده سکا مشارکت ایدوب اندن حظمز آلمش اولەوز واکر بزم صددنده اولدیغمز دین خیر ایسه سن دخی انده بزه مشارکت ایدوب اندن حظکی آلمش اوله سن پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم ایتدی العیاذ بالله تعالی ربم جل شانه یه غیری اشراك ایدم اول سببدن بو سوره نازل اولدیکه (قل یا ایها الکافرون) یا محمد انلره دیکل که یا کافرلر علم اللهده ایمانه کاور دکللرسز (لا اعبد ما تعبدون) زمان مستقبلده عبادت ایتمزین اصنامه کیم الآن سز اکا عبادت ایدرسز (ولا انتم عابدون ما اعبد) والآن بنم عبادت ایتدیکیم الله تعالی یه زمان مستقبلده سز عبادت ایدر دکللرسز (ولا انا عابد ما عبدتم) حالبوکه بن سزك عبادت ایتدیککز شیئه زمان جاهلیتده عبادت ایتمزدم ایمدی نه احتمالدرکه زمان اسلامده بن اکا عبادت ایدم زیراکه بن انك مضرتنی بیلورم (ولا انتم عابدون ما اعبد) وسز زمان جاهلیتده جهلکزدن وقلت عقلکزدن الآن بنم عبادت ایتدیکمه عبادت ایتمزدیکز ایمدی بن نه باطله عبادت ایدرم ونه سز

حقه عبادت ایدرسز ویاخود نه بن سزك عبادت ایتدیککز کبی عبادت ایدرم ونه سز بنم عبادتم کبی عبادت ایدرسز (لکم دینکم ولی دین) بن سزه ربم جل شانه‌نك رسالتنی ایرکوروب اوزریکزه حجتی اقامت ایتدم بنم اوزریمه واجب دکلدرکه سزی دین اسلامه اجبار ایدم وبن سزك دینکزه ابدا رجوع ایدر دکلم ایمدی شرککز اوزره ثابت اولك وبن منتظرمکه رب تعالی سزك شانکزده نه امر ایده موجبیله عمل ایدم وبندخی دینم اوزره ثابتم اندن غیری‌یه تجاوز ایتمزمکه اول صراط مستقیمدر * دینلدیکه اشبو سوره آیت قتال‌له منسوخدر بعضیلر اشبو دینی حساب وجزاء ودعا وعبادتله تفسیر ایتمشدر * دینلدیکه قچان برکمسه برمنکره انکار ایدوب قولی قبول اولمسه اکا واجب اولورکه اشبو آیت دلالتیله مذهبی اوزره ثابت اولوب منکری مذهبی اوزره ترك ایده

سورة النصر وهی ثلاث آیات مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(اذا جاء نصر الله والفتح) یا محمد قچانکه الله تعالینك سکا عداوت ایدنلر اوزره نصرتی ومکه‌نك وسائر بلاد کفرك فتحی ایریشه (ورأیت الناس یدخلون فی دین الله افواجا) وناسی کوره‌سنکه فوج فوج دین اللهه کیره‌لر اهل مکه وطائف ویمن وهوازن وسائر قبائل عرب کبی (فسبح بحمد ربك) نه‌سنك ونه برکمسه‌نك خاطرینه خطور ایتمین شیئك تیسیر نه ربك جل شانه‌یه حامد اولدیغك حالده تعجب ایت ویا انك نعمتلرینه حامد اولدیغك حالده نماز قیل * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم مکه‌یه داخل اولدیغنده کعبه‌یه کیروب سکز رکعت نماز قیلدی ویاخود انی ظلمه‌نك قول فاسدندن تنزیه ایت صدق وعدنه حامد اولدیغك حالده ویاخود اکا صفات جلالیله ثنا ایت صفات اکرامنه حامد اولدیغك حالده (واستغفره) ونفسکی هضم وعملکی استقصار وغیره التفاتله سندن صدور ایدن فرطاتکی استدراك ایچون اندن استغفار ایت پس بو اجلدن پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن روایت اولندی دیمشکه بن هرکونده وکیجه‌ده یوز کره استغفار ایدرین ویاخود امتك ایچون استغفار ایت

(انه کان توابا) اول الله تعالی مکلفینی خلق ایدلیدنبرو استغفار ایدنلرك توبه‌لرینی قبول ایتمکه مستمر اولدی اکثرون دیدیلرکه اشبو سوره مکهٔ مکرمه فتحندن اوّل نازل اولوبدر وانده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك موتنه اشارت واردرکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انی اوقویجق عباس آغلادی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اکا یاعم نیه آغلرسن دیدی عباس دیدیکه زیرا انکله موتکك مجیئنه اشارت اولندك پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایتدی حال دیدیکك منوال اوزره‌در اویله اولسه بوندنصکره عباس کولر کورلمدی * دینلدیکه بوقولك قائلی ابن عباس ایدی اول اجلدن پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم انك شاننده اشبو غلامه علم کثیر ویرلوبدر دیردی وبوکا سورة التودیع دینلدی

سورة تبت وهی خمس آیات مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(تبت یدا ابی لهب وتب) ابولهب هلاکه مؤدی خسارته ایردی الله تعالی انی هلاك ایده وقتاکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم (وأنذر عشیرتك الاقربین) سکا اقرب عشیرتکی انذار ایت دیو امر اولندی اقاربنی جمع ایدوب انذار ایتدکده ابولهب اکا یامحمد هلکه وخسارته ایره‌سنکه بزی بونکیچونمی چاغردك دیدی اول سببدن بو آیت نازل اولدی (ما اغنی عنه ماله وما کسب) وقتاکه پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم اقاربنی دینه دعوت ایتدی ابولهب دیدیکه اکر قرنداشم اوغلنك دیدیکی حق اولورسه بن مال واولادیمی فدا ایدوب انك دیدیکی عذابدن قورتلورم نازل اولدیکه اکا هلاك ایردیکنده مال واولادی انی اندن تخلیصه مفید اولمز اکا بناء اوغلی عتبه‌یی شام یولنده کیدرکن قافله اورته‌سندن بر ارسلان قاپوب کوتوردی وابولهب ایسه بدر وقعه‌سندن برقاچ کون صکره‌ده عدسه دینور برنوع جرحك خروجیله هلاك اولوب میته‌سی اوچ کون قالوب دفن اولنمدی حتی که رائحهٔ کریهه‌سندن یانئه وارلمیوب آخر امرده بعض سودانی استیجارله دفن ایتدردیلر اویله اولسه آیت کریمه غیبدن اخبار اولوب حالنه مطابق ظاهر اولدی (سیصلی نارا ذات لهب) اول ابولهب آخرتده نار جهنمه داخل اولیسردرکه اول نار التهاب واشتعال ایدر

(وامرأته) ودخی اول ناره انك مرأه سی ام جمیل كه ابو سفیانك قز قرنداشیدر انكله بیله داخل اولیسردر (حمالة الحطب) كه اول نار جهنم ایچون حطب حماله‌سیدر زیرا اول پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه معاداتله اوزاری تحمل ایدردی ویازوجنی پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه ایذایه تحمیل ایدردی و یانمامه اولدیغندن نار خصومتی ایقاد ایدردی و یاشوك سعدان حزمه‌سن كیجه كتوروب پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمك یولی اوزره طاغدردی (فی جیدها حبل من مسد) كه انك بوینده قتی بوكلمش ایپ واردز نتكیم اوطون طاشینلر انی ایدر * اشبو آیت انك حالنی تخسیس وتحقیر وزوجنی اغضاب ایچون ایدی و یاخود نار جهنمده كی حالنی بیاندركه انده ارقسنده جهنم حطبندن حزمهٔ زقوم وضریع و بوینده ناردن زنجیر اولیسردر * روایت اولندیكه بروقتده اول حزمه سنی بر دیوار اوزره قویوب لیفدن ایپن كوكسی اوزره قتی بغلدی اول حینده جبریل علیه السلام دیوارك اردینه كلوب انی چكمسیله اول بوغلدی

سورة الاخلاص وهی اربع آیات مختلف فیها

بسم الله الرحمن الرحیم

(قل هو الله احد) وقتاكه مشركون پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلمه دیدیلركه یا محمد ربكی بزه وصف ایتكه سن بزی اكا دعوت ایدرسن اول سببدن اشبو سوره نازل اولدی یعنی انلره دیكل كه الله تعالی واحددر بالذات اجزادن منفرددر زیرا اول جسم ویا مركب دكلدر (الله الصمد) كه اول سیددر حوایجده اكا قصد اولنور جمیع صفاتنده اول كاملدر انواع سوددك جمیعی انده كامل اولوبدر وغائبده مقصود مصائبده اول مستغاثدر خلقك فناسندنصكره اول باقیدر انك فوقنده احد یوقدر جمیع عیوبدن اول منزهدر اكا آفات اعترا ایتمز (لم یلد ولم یولد) انك ولدی اولمدیكه اكا وارث اوله زیرا انك مجانسی یوقدر اول معینه و یا اكا خلف اولور احده محتاج دكلدر حاجت وفنا اكا ممتنع اولدیغیچون وانك والدی دخی اولمدیكه اول اندن ملكه وارث اولمش اوله زیرا كه اول هیچ برشیئه محتاج اولمدی واكا عدم دخی سبق ایتمدی بلكه اول واحد قدیمدر (ولم یكن له كفوا احد) وهیچ احد اكا كفو ومماثل اولمدی اول الوهیت وحكم

وتدبیرنده شریكی یوقدر كمال وحدانیتله موصوفدر اشبو سورهٔ شریفه كمال قصریله معاوف الهیه‌نك جمیعن مشتمل اولدیغیچون حدیثده انك قراءتی ثلث قرآنه عدیل اولور دینلدی زیراكه مقاصد قرآنیه عقائد واحكام وقصص بیاننه محصوره در واولكه انی كل قرآنه عدیلدر دیدی قرآندن مقصود بالذات اولان شیئی اعتبار ایتدی * روایت اولندیكه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بركمسه‌یی سورهٔ اخلاص اوقور ایشیدوب دیدیكه واجب اولدی دینلدیكه یارسول الله اكا واجب اولان نه شیئدر دیدیكه جنت

سورة الفلق وهی خمس آیات مختلف فیها

بسم الله الرحمن الرحیم

(قل اعوذ برب الفلق) یا محمد دیكل كه بن صبحك ربی جل شانه‌یه استعاذه ایدرمكه انكله لیلك وحشتن كیدردی ویا فلق جهنمده برقپو دركه اول آچلدیغنده انك شدت حرندن اهل نار فریاد ایدیشورلر (من شر ما خلق) هر شیئ شرندنكه رب تعالی انی خلق ایتدی (ومن شر غاسق اذا وقب) وقمر شرندن كه منخسف اولوب سیاه اوله ویا لیل شرندنكه ظلامی هر شیئه داخل اوله زیرا انده مضار كثیره دفعی عسیر اولور ویا ثریاكه سقوط ایده زیرا انك سقوطنده امراض كثیره اولور وطلوعنده مرتفع اولور دینلدی (ومن شر النفاثات فی العقد) ونساء سواحر ویا نفوس رجال شرندنكه انلر خیوط عقده‌لرینه رقیه ایتدكلرندنصكره اكا نفث ایدرلر (ومن شر حاسد اذا حسد) وحاسد شرندنكه حسدین اظهار ایدوب مقتضاسیله عمل ایده زیراكه اندن اول حسدك ضرری محسوده عودت ایتمز بلكه انجق حاسدك كندویه مختص اولنوركه انك سرورینه یرینور

سورة الناس وهی ست آیات مختلف فیها

بسم الله الرحمن الرحیم

(قل اعوذ برب الناس) یا محمد دیكل كه بن استعاذه ایدرین اول الله تعالی یه كیم ناسك رازقیدر (ملك الناس) اول انلرك خالق ومالكیدر انلر اوزره دیلدیكن ایشلر وحكم ایلر انك حكمنی ردایدر یوقدر (اله الناس)

اول انلرك آلهيدر هيچ احدك انده اكا مشاركتی يوقدر ﴿ من شرّ الوسواس الخناس ﴾ شول شيطان شرّندنكه اول موسوسدر وعادتی تأخردر قچانكه انسان رب تعالی‌يی ذكر ايده ﴿ الذی يوسوس فی صدور الناس من الجنة والناس ﴾ كه اول صدور ناسده كلام خفيله تحديث ايدر حتی كه فهم قلبه واصل اولوب انكله خلقی طريق حقدن اضلال ايدر اول صدور ناسده كلام خفيله سماعنسز تحديث ايدن جندن اولديغی كبی انسدن دخی اولور وياخود اول شيطان وسوسه سيله جنی اضلال ايتديكی كبی انسی دخی اضلال ايدر * ابن عباس رضی الله عنهما ايدر پيغمبريمز صلی الله عليه وسلمه يهوددن برغلام خدمت ايدردی يهودك اكا الحاحيله پيغمبريمز صلی الله عليه وسلمك مبارك باشی قيلندن مشط اراسنده قالمشدی انی آلوب لبيد بن الاعصم نام يهودی‌يه ويردی اول ايسه اول قيله اون برعقده ايله سحر ايتديكندنصكره برقيويه براغوب اوزرينه طاشله باصدردی اول سببدن پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم خسته اولجق اشبو ايكی قل اعوذ سوره لريله جبريل عليه السلام كلوب موضع سحری اكا خبر ويردی اويله اولسه پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم اكا علی رضی الله عنه‌يی كوندردی انی كتورنجك اوزرينه اشبو ايكی سوره‌يی كه اون برآيتدر اوقودی هر برآيتی اوقودقجه اول اون برعقده‌نك بری چوزلدی وانكله پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم بدن لطيفلرنده خفت وصحت بولدی پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم ايدر بكا ايكی سوره يعنی معوّذتين نازل اولديكه تعويذاتده مثلی نازل اولميوبدر ايمدی اول ايكی سوره‌يی قراءتك عندالله سائر معوّذاتله تعوّذكدن احب وارضادر * عائشه رضی الله عنها ايدر پيغمبريمز صلی الله عليه وسلمك قچان بروجعی اولسه اشبو ايكی سوره‌يی اوقيوب الينه اوفورردی واول وجعی اولان عضوينه انی سورردی وجعی مشتد اولديغنده آنی بن اوقيوب اول عضوينه انك الينی يمن وبركتی رجائيله بن سورردم

تم طبع تفسير القرآن * المسمى بترجمة تبيان * للعالم المحقق * والفاضل المدقق * المولى (محمد تفسيرى) اسكنه الله تعالى فى جنات تحتها الانهار تجرى * بالاعتناء فى تصحيحه * والاحتراز عن تحريفه * بما تبلغ اليه طاقة الانسان * فى يمن عصر حضرة سلطاننا الاعظم * ومولينا المفخم * ناصر الشريعه القويمة * سالك الطريقة المستقيمة * المولع الى الخيرات والمبرّات * الراغب الى نهاية مراتب الاحسانات * الا وهو السلطان السلطان الغازى * عبد الحميد * خان * طوّل الله عمره بالعافية الدائمة بلا ملال * وايد ملكه وسلطنته بلا خلل ولا زوال * وكان ذلك فى المطبعة العثمانية * فى دار الخلافة العلية * حفظهما الله تعالى عن الآفات والبلية * لخمسة عشر ليال بقين من ربيع الآخرة * سنة سبع وثلثمائة بعد الالف من الهجرة الفاخرة * صلى الله وسلم على صاحبها الرسول الامين * وعلى آله وصحبه الاكرمين

نور عثمانيه امام اولی
ريزه‌لی حافظ احمد
افندی المصحح
كذا

فاتح جامع شريفی درسعام
مجيرلرندن استانبولی
محمد امين افندی المصحح
فی المطبعة العثمانية

بايزيد جامع شريفی درسعام
مجيرلرندن استانبولی السيد
حافظ محمد اسعد افندی
رئيس المصححين
فی المطبعة العثمانية

نوشهری مصطفى افندی
المصحح
كذا

حفيد نافذ پاشا السيد
شكر الله عصمت افندی
المصحح
كذا

طبع فى المطبعة النفيسة العثمانية * لازال شرفها الى يوم القيامة

١٣٠٧

